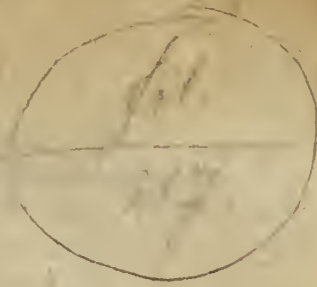

★ ★
No. Q. 1403.98
The Public Library of the City of Boston.

1786
3

Not in Ham.
Proctor 1559 Type 4.
Not in B.M.

Augsburg. G. Zainer c 1472

Wants f. 1.2.9 + 390.

and any reference

to cut

** Q.403.98

[Handwritten signature]

vt paterfamilias in homine moriente quasi lugere videat vel quantum
 ad maiorem lucis et claritatis christi superuentionem vel quantum ad
 metaphorice locutionem quia secundum Augustinum seuerior erit vindicta
 divina quod etiam sol ipsam respicere non audebit vel quantum ad mysticam
 significacionem quia sol iusticie christus tunc obscurus erit quia nullus
 ipsum confiteri audebit celum autem dicitur hic aerium et stelle vocantur
 a substantia quia habent similitudinem stellarum et dicuntur stelle cadere
 de celo secundum vulgarem opinionem quoniam suba descendit. Unde et scripta
 conformatur se omnium modo loquendi tunc autem maxime fiet talis
 impressio quia ignea qualitas habundat et hoc faciet dominus ad
 terram peccatorum vel stelle dicuntur cadere quia igneas comas emit
 tent vel multi qui videbantur stelle de ecclesia cadent vel quia retrahent
 lumen suum ut mime videant. De quarto signo quod erit pressura
 in terris. Legitur matthaei xxiii. Erit tunc tribulatio quilibet nunquam
 fuit ab inicio mundi etc. Quintum signum scilicet effusionem maris quod
 existimatur esse quod mare cum magno fragore pibit a pristina quietate
 secundum illud apocalypsis xxj. Et mare iam non est vel secundum alios ille sonitus
 erit quoniam non sine murmure magno xl cubitis super montes ele-
 uabitur et postea deprimetur vel ad litem secundum Gregorium tunc fiet noua
 et inaudita maris et fluctuum perturbatio. Tercio autem in animalibus
 hebreorum inuenitur xv signa precedentia iudicium. Sed utrum continue
 facta sint an interpolata non expressit. Prima die eriget se mare
 xl cubitis super altitudinem montium stans in loco quasi murus. Secunda
 die terram descendet ut vix videri possit. Tercia die marine beluae a
 parentes super mare dabunt rugitus usque ad celum et eorum mu-
 gitus solus deus intelliget. Quarta ardebit mare et aqua. Quinta
 arbores et herbe dabunt rorem sanguineum in hac etiam quinta die
 ut alij asserunt omnia volatilia celi congregabuntur in campis unumquodque
 genus in ordine suo non gustantia nec bibentia sed vicinum aduentum
 iudicis formidantia. Sexta ruent edificia. In hac etiam sexta die ut
 dicitur fulmina ignea surgent ab occasu solis contra faciem firmamenti
 usque ad ortum occurrant. Septima petre adinuicem collidentur et in
 quatuor partes scidentur et una quodque pars ut dicitur collidet alteram nescietque
 homo sonum illum sed tamen deus. Octava fiet generalis terremotus qui
 a deo erit magnus ut dicitur quod nullus homo nullum animal stare poterit
 sed ad solum omnia prosternent. Nona equibitur terra et omnes montes
 et colles in puluere redigentur. Decima exhibent homines de caue-
 nis et ibunt velut amentes nec mutuo sibi loqui poterunt. Unde
 cima surgunt ossa mortuorum et stabunt super sepulcra ab ortu
 solis usque ad occasum ut inde mortui exire valeant. Duodecim
 cadent stelle omnia enim sidera errantia et stationantia spergent ex
 se igneas comas et iteque tunc valde generabunt a substantia in
 hac etiam die dicitur quod omnia animalia venient ad campos

J. L. Watson Fund

Mar. 24 - 54

mugientia nec gustantia nec bibentia. Tredesima moriuntur
viuentes & cum mortuis resurgat. Quartadecima ardebit ce-
lum & terra. Quintadecima fiet celum nouum & terra noua
& resurgunt omnes secundum q̄ precedit iudicium erit anti-
cristi fallatia. Ipse enim omnes decipere conabitur quatuor.
modis. Primo per calidam suasionē siue scripturam falsam
expositionem. Nitetur enim per suadere & ex scriptura firma-
re se esse messyam i lege p̄missum vnde & legem cristi destru-
et & suā statuet psal. cōstitue domine legislatorem sup eos & c̄
glosa id est anticristum legisprauelatozem dan. xi. Et dabunt
abominacionem & desolacionem templi. glosa. Anticristus
in templo dei sedebit quasi deus vt legem dei auferat. Secūdo
per miraculorum operationem. ij. tbe. ij. Cuius aduentus erit
fm operationem sathane in omnibus verbis et signis et pro-
digijs mendacijs Apoc. xiiij. Fecit signa vt etiam ignem face-
ret de celo in terram descendere. Glo. vt aplis datus est spiritus
in specie ignis et illi dabunt spiritum malignum in specie igis
Tercō per donorum largicionem Dan. xiiij. Dabit eis potesta-
tem in multis et terram diuidet gratuito. Glo. Anticristus de
ceptis dona multa dabit et teram suo exercitui diuidet. Quos
enim suo terrore subiugare non poterit. auaricia subiugabit
Quarto per tormentorum illacionem. Dan. viij. Supra quaz
credi potest vniuersa vastabit. 3. tem. Gregorius loquēs de an-
ticristo Robustos quippe interficit cum eos qui mente in vic-
ti sant corporaliter vincit. Tercium quod precedet iudicium
erit ignis vehementia qui quidem precedet faciem iudicis. Il-
lum enim ignem emittet deus. Primo propter mūdi innoua-
cionem purgabit enim et renouabit omnia elementa vnde et
adinstar aque diluuij xv. cubitis montibus altior erit sicut
dicit in hystoria sco. quia opera hominum tantum ascendere
poterant. Secundo propter bominum purgationem quia il-
lis quibus tunc viui reperient erit locus purgatorij. Tercio
propter maiorem dampnatorum cruciacionem. Quarto pro-
pter maiorem sanctorum illuminacionem. Nam secundum
Basilium Deus facta mundi purgatione diuidet calorem a
splendore et totum calorem mittet ad regionem dampnato-
rum vt amplius crucientur et totum splendorem ad regionē
beiorum vt amplius iocudentur. Concomitantia ante iudi-
cium erunt plura. Primum est disceptacio iudicis. Iudex enī
in vallē Josaphat descendet bonos & malos iudicabit bonos a
dextris et malos a sinistris statuet. Et credēdū ē in locū emi-
nētī eū futurū vñ ceteri poterūt eū videre Nec intelligēdū est

q̄ omnes intra illam valliculam concludantur quia hoc esse
 puerile vt dicit Tere. Sed q̄d erunt ibi. & in locis circūiacētibz
 In parua autē terra innumerab ilia milia hoīm esse possunt.
 maxime q̄n cōstringuntur. Et si necesse fuerit electi erunt in
 aere corpōz agilitate. Dampnati vero etiā esse poterunt dīna.
 suspendente virtute. quia & tunc iudex cum malis disceptabit
 et eos pro opibus misericōdie qui nō habuerūt obiurgabit
 et tunc omnes super se plangent s̄m q̄d ostendit criso. sc̄dm
 Math̄ dicens plangent se iudei videntes viuentē & viuificantē
 quem quasi hominem mortuū existimabant & coniungentes
 se corpore vulnerato scelus suum denegare nō poterunt. Plan-
 gent se & gentiles qui varijs disputationibz phōrum decepti
 irracionabilem stulticiam putauerunt esse deum colere cruci-
 fixū. Plangent se xp̄iani peccatores q̄ magis dilexerunt m̄m
 q̄ deum vel xp̄m. Plangent se heretici qui puz hoīem cruci-
 fixum dixerunt cū viderunt ip̄m esse iudicē in quē sp̄uxerūt
 iudei. Plangent se omnes tribz terre quia nec resistendi virtus
 est ḡtra eum nec fugiēdi nec facultas ante faciem eius est nec
 penitētie locus nec satisfacionis tempus. ex angustia enī oīm
 rez nihilqz eis remanet preter luctū. Secundū est differentia
 ordinis. nam sicut dicit Gregorius. In iudicio quatuor erunt
 ordines. Duo ex parte reproboz. & duo ex parte electoz. Alij
 enim iudicantur & pereunt sicut hij quibz dicitur. Esuriui &
 non dedistis mihi manducare &c. Alij vero iudicant & pereūt
 sicut hij de quibz dī. Qui non crediderit iam iudicatus est q̄a
 nec iudicis verba p̄cipiūt q̄ eius fidem nec verbotenus huare
 voluerunt. Alij iudicant & regnant sicut hij quibz dicei. Esu-
 riui & dedistis mihi manducare &c. Alij nō iudicant & regnāt
 sicut viri p̄fecti q̄ alios iudicabunt non q̄ sententiā ferant q̄a
 hoc solius iudicis est. Sed dicunt iudicare. i. iudicanti assistere
 Et illa assistentia erit. Primo ad sanctorz honōrē. Magnū enī
 honōrē erit cum iudice sessionē habere. Iuxta q̄d p̄misit dicens
 Sedebitis sup sedes &c. Secundo ad snie ḡformacōem sentētiā
 iudicis approbabunt sicut aliq̄n illi q̄ iudicanti assistunt eius
 sniam approbant & ad ip̄am approbandā subscribunt psal. vt
 faciant in eis iudiciū ḡscriptū &c. Tercio ad maloz ḡdēpnal-
 tionē q̄s quidē ḡdēpnabūt ex vite sue opatiōe. Tercū est in-
 signia passionis scz crux clauī & cicatrices in corpore. Hec enim
 erūt. Primo in oñsione sue gloriose victorie & ideo in excellētia
 glorie apparebunt vñ Cri. sup math̄. crux & cicatrices radijs.
 solis erunt lucidiores. Idem ḡsidera quāta sit virtus crucis. sol
 obscurabit & luna non dabit lumen suum vt discas quātum
 crux & luna lucidior & sole preclatior est. Secūdo in oñsione

sue misericordie boni sunt saluati. Tercio in ostensione sue iusticie vt ex hoc ostendat q̄ iustissime reprobi sint dānati q̄a sc̄z tantū precium sui sanguinis cōtenserunt vnde in hoc verba eis exprobrabit vt dicit. Criso. sup math̄. dicens ego propter vos homo factus sum p̄pter vos alligatus sum et delusus et cesus et crucifixus vbi est tantarū iniuriarū mearū fructus. Ecce precium sanguinis mei quē dedi p̄ redēpcōne animarū vestrarū vbi seruit v̄ra quam mihi pro p̄cio sanguinis mei dedistis Ego sup gloriā meā vos habebō cū essem deus apparetis homo et viliorē me omnibz rebus v̄ris fecistis. Nāz omnem rem vilissimā terre ampli⁹ dilexistis quā iusticiam meā et fidēz hoc. Criso. Quarto est seueritas iudicantis non enim flectet timore q̄a omnipotens ē Criso nec resistendi virt⁹ est contra eū r̄c. nec munere q̄a ditissim⁹ est bene veniēs veniet dies illa in q̄ plus valebūt pura corda q̄ astuta verba et conscientia bona q̄ mansubia plena enī ille est qui nō vallet verbis nec flectet donis. Itē au. expectat dies iudicij et aderit ille equissim⁹ iudex q̄ nulli⁹ potētis p̄sonam accipit cui⁹ palaciū autō et argento q̄ nulli⁹ ep̄s vel abbas vel comes corūpe poterit Nec errore q̄a sapiētissim⁹ est leo p̄p. Ista est sc̄ia sūmi iudicij ille tremēdus aspectus tibi puū ē esse solidum et aptū omne secretū cui obscura clarēt muta r̄ndent silenciū cōfitei et si nō voce mēs loquit. Et iō cū eius sapiētia sit talis et tāta cōtra ip̄i⁹ sapiāz nil valebūt allegacōes aduocatoz nec sophilmata p̄hoz nec p̄clarissima eloq̄a oratoz nec astucie versutorū de hijs iij. sic dit t. Fero. q̄nti illic eligues et muti felicōres loquacibz erūt q̄ ad p̄mū q̄nti pastores p̄his q̄ ad sc̄d̄m q̄nti rustici oratoribz q̄ ad terciū q̄nti ebetec argucijs preferēdi sūt cicerois q̄ ad q̄rtū. Quintū est excusatio horribiliter enī tūc accusatores cōtra p̄ctōrem stabūt prim⁹ est dyabolus p̄sto tūc erit dyabolus recitat⁹ verba p̄fessionis n̄re et abiciens nobis q̄cūqz fecim⁹ in q̄ loco in q̄ hora peccauim⁹ et q̄d boni tūc facere debuim⁹ dicitur⁹ est enī ille aduersarius eq̄ssime iudex iudica istū meū esse ob cl̄pā q̄ tuus esse noluit p̄ gratiā tuā p̄ naturā meā p̄ miseriā tuā ob passiōē meā ob suasiōē tibi in obediēs a te acceperat i mortalitatis stolā a me accepit hāc p̄anosam q̄ in dut⁹ ē tunicā tuā vestē dimisit cū mea huc vēit eq̄ssime iudex iudica illū meū esse et meū dammandū esse Heu poterit ne tal' aperire os q̄ tal' inuenit vt iuste cū dya. deputer hęc aug. Sc̄d⁹ accusator erit p̄priū scel⁹ p̄c̄ta enī p̄p̄a vnūquēqz accusabunt sap. iij. veniēt in cogitacōe peccatorum suorum timidi et transducent illos ex aduerso iniquitates eorum bene tunc loquentia simul eius opera dicent

tu nos egisti opera tua sumus non te deseremus . sed temper tecum erimus ⁊ tecū ad iudiciū pergimus multisq; ⁊ multiplicibus criminib; eum accusabunt. Tertius accusator erit totus mundus. Greg. Si queris quis te accusabit dico totus mundus. Offenso enī creatore offenditur totus mundus. Cri/sosti. super matheū. In illo die nihil est q; rīdeamus vbi celū ⁊ terra aqua sol ⁊ luna dies ⁊ noctes ⁊ totus mūdus stabūt ante deum aduersus vos in testimoniū peccatorum v̄rorum. ⁊ si omnia tacerent ipse tamen cogitationes nostre ⁊ opera specialiter stabunt aduersum nos ante deum nos fortiter accusantes. Sextum est testis infallibilis. tres enim testes tunc aduersum se habebit peccator. Vnum supra se habebit peccator. scz deum qui erit iudex ⁊ testis. Tere. xxix Ego sum iudex ⁊ testis dicit dñs alium intra se. scz ꝑscientiam. Aug. Quisquis futurū iudicem times ꝑntem cōscientia cōrige. Sermo enim tue cause testimoniū est ꝑscientie tue. Tertium iuxta se scilic; ꝑprium angelū ad custodiā deputatum qui tanq̄m conscius oīm que fecit contra eum testimoniū perhibebit. Job. xx. Reuelabūt celi id est angeli iniquitatē eius. Septimū est accusa cō peccatoris de hoc sicut dicit Greg. O qm anguste erunt tūt vie reprobis . Superius erit iudex iratus . Inferius hortende chaos. A dextris peccata accusantia. A sinistris infinita demonia ad suppliciū trahentia. Intus conscientia foris vrens foris mundus ardens miser peccator sic deꝑhensus qui fugiē late/ re erit impossibile apparere intollerabile . Octauū est sententia irreuocabilis. Illa enī sententia nunq̄ poterit reuocari nec ab illa poterit appellari. Triplici enī de causa appellatio in causis iudicialib; non recipit. Primo ꝑpter iudicis excellentia. vnde a rege ferente sententiā appellari in regno suo non potest. quia in regno suo nullum supra se habet. Similiter nec ab imperatore vel papa potest appellari. Secundo ꝑpter criminis euidentiam. quia quando crimen notorium est non potest appellari. Tertio ꝑpter rem non deferendam. quia res non recipit dilationem. quia forte ex dilatione detrimentum pateretur. Similiter non appellatur ꝑpter hanc triplicem rationem ab illa sententia non poterit appellari a papa . Primo ꝑpter iudicis excellentiam. quia iudex ille nullum supra se habet. sed ipse omnes excedit eternitate dignitate ⁊ ꝑtate. vn de ab imperatore vel papa posset aliq̄ mō appellari ad deum . A deo aut nullū licz q̄a sup̄ se nullū habet. Secūdo ꝑpter criminis euidentia oīa enī scelerata ⁊ crimīa ꝑproborū ibidē nota erūt ⁊ manifesta. Ter. Aderit illa dies in qua facta nē a. q̄si in q̄dam tabula picta demonstrebunt. Tertio ꝑpter rem non differendam. nihil enī q̄d ib

agit dilationē patitur. s; oīa in momēto in idē oculi paginā

De sancto Andrea apostolo.

Andreas interpretatur decorus vel ruidens
vel virilis. ab andor quod est vir. v' dicit
andreas quasi antropos id est homo ab
ana quod est sursum & tropos quod est
conuersio. quasi sursum ad celestia con
uersus & ad suum creatorem erectus fuit.
ergo decorus in vita respondens in sapiēti
doctrina virilis i pena & antropos in glia

Eius passionem presbiteri & dyacones achaye seu asie sicut
oculis suis viderant conscripserunt.

Andreas &
quorū alij
discipuli
tribus vicibus a dño
sunt vocati. Primo
enī vocauit eos ad
sui noticiā. sicut qñ
stante andrea die qñ
dam cū iohāne ma
gistro suo et alio cū
discipulo audiuit a
iohē. Ecce agnū de i
ac. & statim cū alio
discipulo vēit et vidit
vbi manebat ih̄s et
manserūt apud illū
die illo. Inueniēs qz

andreas fratrem suū simonem adduxit eum ad ih̄sum. Sequenti
autē die ad piscacōis opa redierūt p̄ modū sc̄do vocauit eos
ad sui familiaritatē sicut cū die quāda turbis irruentibus ad ih̄m
iuxta stagnū genēsareth quō dē mare galilee nauī inuēit symo
nis & andree & capta multitudine magna pisciū vocatisqz ia
cobo & iohē q̄ erāt in alia nauī secute sunt eū & itez ad ppria
redierunt. Sed postea tercio & vltimo vocauit eos ad sui disci
pulatū sicut qñ ambulante ih̄u iuxta idē litus vocauit eos
de piscatione dicens. venite post me faciāz vos ac. Qui relicis
oibz secuti sunt eū ei qz semp postmodū adheferunt nec vltra
ad ppria redierunt. Nihilominus tñ vocauit andrea & quosdā

de suis discipulis ad appellatū de q̄ vocacōe dñi mar. iij. vocauit ad se q̄s voluit ipse ⁊ venerunt ad eū ⁊ fecit vt essent duodecī cum eo post ascensionē dñi diuisis aplis. andreas apud sythiā mathe⁹ vero apud murgundiā predicauit. viri aut̄ illi p̄dicat̄ionē mathei penitus respuentes ei oculos eruerunt ⁊ vincitū incarcerationauerunt p̄ paucos dies occidē eū disponentes. In tēa angelus dñi sancto andree aparuit ⁊ murgundiaz ad sanctuz matheū ire p̄cepit q̄ r̄udente se viā nescire iussit vt ad ripā maris iret ⁊ ad primā nauē quā inueniret intrēt q̄ veloci⁹ iussa cōplens ad urbem predictā venit angelo duce ⁊ p̄spero v̄to flante ⁊ inuento apto carcē sancti mathei eoq̄ viso fleuit plurimū orauit. Tūc dñs matheo reddidit b̄ficiū duoz luminū quib⁹ eū p̄auerat neq̄cia p̄ctoz mathe⁹ aut̄ abinde recessit ⁊ anthiochia veit p̄ficiscēs h̄o aut̄ q̄d d̄r̄ de l̄ ⁊ liberacōe mathei et restitucōe duoz luminū p̄ andrea nō puto dignū fidei ne int̄ato euāgelista minoratio infima denotet̄ q̄si sibi non potuit obtinē q̄d andreas ei tā facile imp̄euit. Quidaz iuuenis nobil̄ dū inuitis pentib⁹ ap̄lo adhesiss⁹ pentes ei⁹ domū in q̄ morabatur cū ap̄lo succēderūt. Cūq̄ iaz ī altū flāma succrescēt puer accepta ampulla super ignē sparsit ⁊ statū ignem extixit. illis aut̄ dicētib⁹ fili⁹ n̄r̄ magn⁹ effect⁹ ē dū p̄ scalas vellent ascēdē a deo sunt excecate vt ipsas scalas penit⁹ nō vidēt. Tūc q̄dā exclamans ait vt q̄d vos stulto labore ꝑsumitis deꝑugnāt p̄ eis ⁊ vos non videbitis. Cessate iā ne in vos ira dei descendat. Multi ḡo videntes dño crediderūt pentes ūo ei⁹ p̄ q̄n̄q̄ginta dies mortui ī vno monumēto sūt positi. Quedā mulier cuidā homicide giuncta cū parē non posset sorori sue dixit vade ⁊ p̄ me dyana dñam n̄raz inuoca. Cui inuocāti ait dyabol⁹. Cur me inuocas cū tibi p̄desse non possim. Sed vade ad andream ap̄lm̄ q̄ sororē tuaz potit adiuuare. Ad q̄ cū iuisset ⁊ ap̄lm̄ ad sororē piclitantē duxisset. Dicit ei ap̄lus. Recte hoc pateris q̄a male nupsisti dolose ꝑcepisti ⁊ demones ꝑsuluiisti. S; tñ penitē et in x̄pm̄ crede ⁊ p̄m̄ p̄ice. Qua credente abortiuū ꝑtulit ⁊ dolor cessauit. Senex q̄dā noīe nicolaus adiit ap̄lm̄. d. dñe. ecce lxx. anni vite mee sūt in quib⁹ sp̄ luxurie desuiui. Accepi aut̄ aliq̄n̄ euāgeliiū orās deum. Vt mihi amādo ꝑtinentiā largeret̄. Si in ip̄o peccato inueteratus ⁊ a mala ꝑcupia illectus statim ad opus solitū reuertebar. Quadam igitur vice ꝑcupiscentia inflammatus oblitus euāgeliiū q̄d sup̄ me posueram ad lupanar iui statiq̄ meretrix dixit mihi. Egredere senex egredere quia angelus dei es tu ne me contingas neq̄ huc accedē p̄sumas. video enim super te mirabilia stupefactus ad verba meretricis recolui quod mecum euāgelium detulissēm.

nunc igitur sancte dei pro salute mea tua pia oratio intercedat. Audiens hoc beatus andreas flere cepit et a tertia usque ad nonam orauit et surgens noluit comedere. sed ait non comedam donec sciam si dominus miserebit huius senis. Cumque diebus quinque ieiunasset venit vox ad andream dicens obtines andrea pro te. sed sicut per ieiunium macerasti te sic et ipse affligat ieiunijs ut saluetur. Sicque fecit et in sex mensibus in pane et aqua ieiunauit et postmodum plenus bonis operibus in pace requieuit. Venit igitur vox ad andream dicens per orationem tuam nicolaum quem perdidisti acquisiui. Quid autem iuuenis cristianus secretius sancto andree dixit mater mea pulchrum me videns de opere me illicito reptaui cui dum nullatenus assentire iudicem adiit. volens in me crimen tante nequitie retorqueri. sed orra pro me ne moriar tam iniuste. nam et accusatus penitus reticebo males vitam perdere quam matrem meam tam turpiter infamare. Tuuenis igitur ad iudicium vocatur et illuc cum andreas profertur accusat constanter mater filium quod se voluerit violare interrogatus plures iuuenis an res taliter se haberet. nihil penitus respondebat tunc andreas matri dixit crudelissima feminarum que per tuam libidinem vnicum filium vis perire tunc proposito dixit. Domine huic homini filius meus adhesit postquam hoc agere voluit sed nequit. Erat itaque iudex iussit puerum in saccum linitum pice et bitumine mitti et in flumine proijci andream vero in carcere reseruari donec excogitaret supplicium quo periret. sed orante andrea tonitruum horribile omnes terruit et terremotus ingens cunctos prostrauit et mulier a flumine percussa et arefacta corruit. Orantibus autem ceteris apostolum ne perirent orauit pro eis et omnia cessauerunt. Tunc propositus credidit et domus eius tota. Cum autem esset apostolus in ciuitate nicea dixerunt ei ciues quod extra ciuitatem secus viam septem demones erant qui pretereuntes homines occidebant quibus ad iussum apostoli ante populum in specie canum venientibus precepit ut illuc irent ubi nulli hominum nocere possent qui statim euanuerunt. Ille autem hoc visio fidem christi receperunt. Et cum venisset ad portam alterius ciuitatis. Ecce quidam iuuenis mortuus ferebatur querente apostolo quid ei accidisset dictum est ei quod septem canes venerunt et eum in cubiculo necauerunt et lacrimans apostolus ait. Scio domine quod fuerunt demones quos a nicea urbe repuli. Dixitque patri. Quid dabis mihi. si suscitauero filium tuum. Cui ille nil carius ego possidebo ipsum ergo tibi dabo et facta oratione surrexit et apostolo adhesit. Cum quidam vixi numero quadraginta ad apostolum nauigio venirent. ut ab eo fidei doctrinam reciperent ecce a dyabolo magice concitatur et omnes pariter submerguntur. Cum autem eorum

corpora ad litus delata fuissent ante apostolum deportant et
 ab eo continuo suscitant qui omnia que sibi acciderant narra
 uerunt unde in quodam ymno ipsius legitur · Quaterdenos
 iuuenes submersos maris fluctibus vite reddidit vsibus · Bea/
 tus igitur andreas in achaia consistens totam eam ecclesijs im
 pleuit ac plurimos ad fidez cristi conuertit. Vxorem quoqz
 egee proconsul fidem cristi docuit et sacro baptismatis fonte
 ipsam regenerauit · Audiens hoc egeas patras ciuitatem ingre
 ditur compellens cristianos ad sacrificia ydolorum · Cui oc/
 currens andreas dixit oportebat vt tu qui iudex hominum
 esse meruisti iudicem tuum qui in celis est cognosceres et ag/
 nitum colores et colendo animum a falsis dijs penitus reuo/
 cares · Cui egeas tu es andreas qui supersticiosam predicas
 sectam quam romani principes nuper exterminare iusserunt
 ad quem andreas romani principes non dum cognouerunt
 quomodo dei filius veniens docuerit ydola esse demonia que
 hec docent unde offenda deus vt offensus ab eis auertatur &
 auersus non exaudiat et non exaudiendo ipsi a dyabolo cap
 tiuentur et captiuati tam diu deludant donec nudi de corpo
 re exeant nihil secum preter peccata portantes · Cui egeas ista
 vana ihesus vester predicás crucis patibulo est affixus · Cui
 andreas pro restauratione nostra non pro culpa sua crucis
 patibulum sponte suscepit ad quem egeas dixit · Cum a suo
 discipulo fuerit traditus et a iudeis tentus et a militibus cru
 cifixus quomodo tu dicis eum sponte crucis subisse suplici/
 um · Tunc andreas quinqz rationibus cepit ostendere cristu
 voluntarie passum fuisse scilicet ex eo qz passionem suam pre
 uidit et discipulis futuram predixit · Ecce inquit ascendi/
 mus ierosolimam &c · Et ex eo qz petro eum ab hoc auertere
 cupienti dure indignatus fuit dicens vade post me sathana
 &c · et ex eo qz vtriusqz scilicet paciendi et resurgendi se pote/
 statem habere manifestauit dicens potestatem habeo ponēdo
 animam meam et iterum sumendi eam · Et ex eo qz prodito/
 rem precognouit cum panem intinctum ei dedit Nec tamen
 vitauit · Et ex eo qz locum in quo proditorem venturum scie
 bat elegit · Et his oibus se interfuisse asseruit addit andreas
 quod misterium crucis magnum esset cui egeas misterium
 dici non potest sed suplicium verum tamen vbi mihi ob/
 temperaueris ipsum misterium te faciam experiri &c ·

Cui andreas si crucis patibulum expauescerē crucis glōriaz
nō predicarē. Audire a te volo misterīū crucis si forte credas
ip̄m agnitū colas vt salueris. Tunc ce pit ei misterīū redemp/
tionis pandere & quā ogruum & necessarium fuerit quinqz
rationibus persuadere. Prima ratio est qđ quia prim⁹ homo
per lignum mōtem pelleret paciēdo. Secunda qđ quia de im/
maculata terra factus fuerat preuaricator congruum fuit vt
de immaculata nasceretur virgine reconciliator. Tercia qđ quā
adam ad cibum vetitum incontinenter manus extenderet cō/
gruum fuit vt secundus adam in cruce immaculatas manus
extenderet. Quarta qđ quia adam cibum suauem vetitum gu/
stauerat congruum fuit ad hoc qđ contrariū pellereť gtrario
vt xp̄us esca fellia cibaretur. Quinta quia ad hoc qđ xp̄s nob̄
suam immōtalitatem conferret congruum fuit vt nostrā sibi
mōtalitatem assumeret. Nisi enī deus factus fuiss̄ mōtalis
homo non fieret immōtalis. Tunc egeas dixit hec vana tuis
narra & mihi obtempora dijsqz omnipotētibus sacrificia. Cui
andreas omnipotēti deo agnum immaculatū cottidie offero
Qui postquam a toto populo commestus fuerit viuus & in/
teger perseuerat. Egea quomodo hoc fieret requirente dixit an/
dree vt formā discipuli assumeret. Cui egeas ego cū tormētis
a te exigam rei noticiā. Fratusqz iussit eum in carcere recludi
Mane facto tribunali fiscitur & ad sacrificia ydolōrum egeas
eum iterū inuitare cepit dicens nisi mihi obtpaueris in ip̄am
quā laudasti cruce faciam te suspendi. Cūqz ei multa suppli/
cia minaretur. Rñdit quicquid tibi vester in supplicijs magis
excogita tanto enim regi mei ero acceptioz quanto fuero pro
nomine eius in tormētis constantioz. Tunc iussit eum a vi/
gintiuno hominibus cedi & cesum manibus & pedibus cruci
alligari vt sic longiozem reciperet cruciatum. Cūqz duceret
ad crucem factus est concursus populōrum dicentiū. Inno/
cens sanguis eius sine causa dampnatur quos cum rogauit
apostolus ne suum martirium impedirent. Videns autem an/
dreas a longe crucem salutauit eam dicens. Salue crux que ī
corpore xp̄i dedicata es & ex membris eius tanquam marga/
ritis œnata antequam in te ascenderet dominus timōrem ter/
renum habuisti modo vero amōrem celestem obtinēs p voto
susceperis. Securus igitur & gaudens venio ad te vt tu exultās
suspicias me discipulum eius qui pependit in te quia amatoz
tuus semper fui & desiderauī amplecti te. O bona crux que de
cōrem & pulcritudinem de membris domini suscepisti diu de/
siderata sollicitè amata sum intermissione que ita & aliquādo
concupiscenti animo preparata accipe me ab hominibus et

redde me magistro meo vt per te me recipiat qui per te me re-
 demit et hec dicens se exuit et vestimenta carnificibus tradidit
 sicq; eum in cruce vt iussum fu erat suspenderunt. In qua
 biduo viuens vigintimilia hominum astantium predicauit.
 Tunc minante turba egee mortem et dicente virum sanctum
 mansuetum et pium non debere ita pati venit vt ipsum depo-
 neret. Quē videns andreas dixit. Quid tu ad nos venisti egea
 si pro penitentia ipam consequeris si autem vt me deponas sci-
 as quia ego viuus de cruce non descendam. Tam enim video
 regem meum qui me expectat. Et cū vellent eum soluere nul-
 lo modo poterāt ad eum pertingere quia statim eorum brac-
 hia stupida reddebantur. Videns autem andreas q; plebs vo-
 lebat eum deponere hanc orationem in cruce fecit vt dicit au-
 gustinus in libro de penitentia. Ne me permittas domine de-
 scendere viuum sed tempus est vt commendas terre corpus
 meum tamdiu enim portauī iam tamdiu supercommendatū
 vigilauī laborauī q; vellem iam ab ipa obedientia liberari ip-
 so grauissimo indumento spoliari. Recordor quantum in por-
 tando onerosum in domādo superbū in fouendo in firmū in
 coercendo letum laborauī scis dñe quociens a puritate con-
 templeris retrahere me cōtendebat quociens a dilectissime q̄
 etis sue somno me excitare obtendebat q̄ntum et quociēs do-
 lorem ingerebat. Qui igit̄ tamdiu vt potui patet benignissime
 puguanti restiti et tua ope superauī. A te iusto remunerato-
 re a pio posco ne mihi id vltra commendes sed depositum red-
 do. Commenda alij qm̄ michi vltra non impediās et resurrec-
 turum seruet et reddat. ipsum quoq; meritum sui laboris re-
 cipiat. Terre id commenda vt me amplius vigilare non opor-
 teat a libere ad te fontem vite indeficientis gaudij tendere anx-
 antem iam non retrahat nec impediāt. Hec augustinus. Hijsi
 dictis splendor nimius de celo veniens dimidia hora cum cir-
 cumdedit ira vt nullus cum videre posset. Et absente lumine
 simul cum ipso lumine spiritum tradidit. Maximilla vero vx-
 or egee tulit corpus. Apostoli sancti et honorifice sepeliuit
 Egeas vero antiquam domum suaz rediit. Areptus a demo-
 ne in via coram omnibus expirauit. Aiunt quoq; de sepulcro
 sancti andree manna in modū farine et oleū cū odore suauis-
 simo emanere a q̄ q̄ fit anni futuri fertilitas nicolis regionis
 ostendit. Nam si exiguū pfluit exiguū terra exhibet fructum

Si copiose copiosum hoc forte antiquitus verū fuit sed mō
eius cōrpus apud cōstantinopolim trāslatū esse phibet. Epi/
scopus quidam religiosam habens vitam beatū andrea inter
ceteros sanctos ī veneracōe habebat ita q̄ in cūctis suis ope/
ribz ꝑ ꝑ̄tē semꝑ titulū ꝑponebat ad honorē dei et beati andree
Inuidens igit̄ viro sancto hostis antiquꝝ ad eū decipiendum
tota caliditate se cōtulit seqz in formā mulieris pulcrime tran/
formauit. Venit igit̄ ad palaciū episcopi asserens se velle cōfi/
teri eidem mādāt episcopo vt suo penitēcionalī cōfiteat cui ple/
nitudinē tradidit potestatis. Renūciat illa q̄ nulli hōminum
nisi sibi secreta sue cōsciencie reuelat sicqz cōuictus episcopꝝ
eam ad se venire precepit. Cui illa obsecro domine miserere
mei ego vero in annis puellaribus vt cernitis constituta & a
pueritia delicata nutrita nec nō & regia stirpe progenita etiā
in perigrinō habitu sola veni. Naz pater meus rex itaqz valde
potens cuiusdam magno principi me volebat in cōiugium so/
ciare cui rūdi omnem thorum abhominer maritalē quia vir/
ginitatem meam christo in ꝑpetuum dedicauī. & ideo nunq̄
possem in carnalem copulam consentire. Deniqz sic artata q̄
oportebat me aut eius volūtati obedire aut terre diuersa sub
ire suplicia latenter fugam ini magna eligens exulare quam
sponso meo fidem infringere. Audiens vero vestre sanctitatis
preconium sub alas vestre protectionis confugi sperans me
apud vos locum reperire quietis vbi possumꝝ contemplanōis
carpere secreta silentia presentisqz vite vitare naufragia & per/
turbationem mundi fugere ꝑstrepētis. Admirans in ea epus
nobilitatē generis pulcritudinē corpis tam immensū feruorē
et tacite eloquentie venustatem placita & benigna voce rūdit.
Esto secura filia ne fornicides q̄a ille obcuiꝝ amorem te & tuos
et tua tam viriliter cōtempisti tibi ob hoc & in ꝑsenti cumulū
gratie & in futuro plenitudinem glorie largietur. Sed & ego
seruus eius me & mea tibi offero. eligasqz tibi vbi placuerit
mansionem volo aut hodie mecum prandere debeas. Cui illa
nolo inquit pater noli de hac re me rogare ne forte ex hō aliq̄
mali suspicio proueniret. Et nitōz fame vestre denigrationem
aliquam pateretur. Ad quam episcopus dixit plures erimus
et non soli. Et ideo nullum mali suspicionis scrupulum in ali/
quo poterit generari. Venientes itaqz ad mensam episcopus
et illa ex opposito concederunt ceteris residētibus hinc & inde
Intendit in eam crebro episcopus eiusqz faciem nō desinit in/
tueri & pulcritudinem admirari. Sicqz dum oculus figitur
animus sauciat. Et dum eius faciem non desinit intueri an/
tiquus hostis cōr eius graui iaculo vulnerauit ꝑpendit de hoc

Nicolaus
 ciuis p a/
 tere vrbis
 ex iudicibus & sc̄is
 parentibz originem
 duxit pater eiꝰ epi/
 phanus mater vero
 iohanna dicta ē quē
 cum in primeuo iu
 uētutis sue flore pa/
 rentes genuissent de
 inceptis continenter
 viuentes celibē vitā
 duxerūt hic prima
 die dum balnearetur

ered? stetit in pelui. Insuper quarta & sexta feria tñ semel vbera
 fugebat factus aut iuuenis alioꝝ deuitans lasciuias ecclesiāꝝ
 potiꝰ tebat limina & qcquid ibideꝝ sacra scriptura intelligere
 poterat memoriā retinebat parentibz vero suis defunctis cogi/
 tare cepit qualiter tantā dicitāꝝ copiā non ad laudem hūanā
 sed tunc dei gloriā dispensaret qdam sunitaneus suus satis no/
 bilis tres filias virgines ob inopiaꝝ pstitueret cogit & vt sic i/
 fami eazꝝ gmercō aleret qd vbi sanctus sp̄it scelus abhorruit
 & massam auri panno inuolutā in domū eiꝰ p fenestrā nocte
 clam iecit clā recessit mane aut surgens hō massā auri rēpit &
 deo gr̄as agens p̄mogenite nuptias celebrauit nō multo post
 tpe dei famulus silē p̄regit opus qd rursus ille reperiēs & in
 laudes immēsas p̄umpens decetero vigilare p̄posuit vt sciret
 q̄s eēt q̄ sue inopie subueiss̄ p̄ paucos etiā dies duplicatam
 auri massā i domū p̄iecit ad cē sonitū ille excitat & nicolaū
 fugiētē inseq̄t taliqz voce alloq̄. siste ḡdū teqz aspectui ne sub
 trahas meo. Sicqz accurrēs velociꝰ nicolaū hunc eē cognouit
 mox humi p̄stratꝰ osculari volebat pedes eius q̄ ille refugiēs
 ab eo exegit ne cū q̄diu viuet publicaret. P̄ h̄ mirre citatis
 defuncto ep̄o suenerūt ep̄i illi eccl̄ie de ep̄o p̄uisuri aderat autē
 inter eos qdaz magne auctoritatis ep̄us ad cē electiōez oīs snia
 dephēdebat. Cū iḡ cūctos ieiunijs oꝛoibz insilte monuiss̄ noc
 te illa vocē audiuit dicētē sibi vt hora matutiali foꝛes eccl̄ie ob
 suarꝝ. Et q̄ p̄mū ad eccl̄iaz cē etiā nom̄ ē nicolaꝰ veire sp̄icēt
 ip̄m in ep̄m ḡsec̄ret h̄ ḡ alijs reuelās ep̄is admonuit vt om̄es
 oꝛoibz insistēt & ip̄e p̄ foꝛibz excubarꝝ. M̄ in modū i hora
 matutiali q̄si a deo missus añ om̄s se agebat. Nicolaꝰ q̄ appre
 hendens ep̄s dixit ei qd tibi nom̄ ē ille erat colūbina simplici/
 tate plenꝰ inclinato capite. Nicolaus in q̄t vte sc̄itatis seruus

Quem in ecclesiam ducētes licz populū renitentē in cathedrā collocauerunt ipse autē eandem quam prius humilitatem & morum grauitatē in omnibz sectabatur in orōne puigilabat corpus macerabat mulierum s̄sōrtia fugiebat. Humilis erat in omnes suscipiendo. Efficax in loquēdo. Alacer in exhortādo. seuerus in corripiendo. Fertur quoqz sicut legitur in cronica quadam nicolaum niceno interfuisse consilio. Quadam autē die dum quidam naute patriclitarent · ita cum lacrimis orauerunt. Nicolae famule dei si vera sunt que de te audiui mus nunc ea experiamur · mox quidem in eius similitudinez apparuit dicens. Ecce assum vocastis enim me. Et cepit eos in antennis ⁊ rudentibus alijsqz iuuare nauis armamentis statimqz cessauit tempestas. Cum autē ad eius ecclesiaz venissent quē nunq̄m ante viderant sine indice cognouerunt. Tunc deo se sibi de sua liberatione gratias egerunt qđ ille diuine misericordie ⁊ eorū fidei nō suis meritis attribuite docuit. Quodaz tempore totā prouinciā sancti Nicolai fames valida ptulit ita vt omnibz deficerent alimenta. Audiens autē vir dei naues onustas tritico portui applicasse · illuc statim pfiscit̄ rogās nautas vt saltem in centum modij per q̄mlibet nauē fame periclitantibz subuenirent. Cui illi non audemus pater q̄a mē suratum est alexandrie oportz in horrea impatoris nos reddē Quibus sanctus dixit facite nunc quod dico et vobis in dei virtute promitto qđ nullam minorationem habebitis apud regiū exactorem. Quod cū fecissent et eandem mēsuram quā alexandrie acceperant reddidissent ministris impatoris miraculum referunt et deum in suo famulo magna laude attollunt frumentum autē s̄m vnius cuiusqz indigētā vir dei distribuit ita vt miraculose duobz annis non tantū ad victum sufficeret sed etiam ad vsu seminis habūdaret. Cum autez regio illa ydolis deseruieret pre ceteris nefande dyane simulacrum populus coluerat adeo vt vsqz ad tempus viti dei nonnulli rustici predicte religioni execrabili deseruierent ac sub quadam arbore consecrata dyane q̄sdam ritus gentiliū exercerent at vir dei predictum ritum de omnibz finibus expulit ipsamqz arborem precidi mandauit. Fratus ex hoc cōtra eū hostis antiquus oleum mydyaton qđ in naturam in aqua et lapidibz ardet confecit seqz in formam cuiusdā religiose femine transfigurans quibusdā ad virū dei nauigātibz in quadaz faginula obuiauit. Sicqz affata est eos mallem ad sanctū dei venite vobiscum sed nequeo rogo ergo vos vt hoc oleū ad eius ecclesiam offeratis et ob mei memoriā ex inde aule eius parietes liniatis statim euauit et ecce aliā cernūt nauiculā

cum honestis personis inter quos vnus erat similim? sancto. Nicolao Qui sic ait illis. Heu quid mulier illa locuta est vobis vel quid attulit. Illi aut cuncta per ordinem narrauerunt quibus ille hoc est impudica dyana et vt me verum dicere conprobetis oleum illud in mare proicite quibus precipientibus ingens ignis in mare succenditur et contra naturam diuicius in mari ardens conspicitur. Venientes igitur ad seruum dei aiebant vere tu es ille qui nobis in mari apparuisti et dyaboli insidijs liberaasti. Per idem tempus cum quedam gens romano imperio rebellasset contra eam imperator tres principes. Nepocianum versus et apilionem misit quos portui aderatico obuentum contrarium applicatos. Beatus nicolaus vt secum comederent inuitantit volens vt gentem suam a rapinis compescerent quos in nundinis exercebant. Interim dum sanctus abesset consul corruptus pecunia tres innocentes milites iusserat decollari. Quod vt vir sanctus audiuit rogauit principes illos vt secum illuc vsque gradu concito properarent Veniensque ad locum vbi decollandi erant inuenit eos poplice flexo et facie iam velata et inspiculatore enses super eorum capita iam vibrasse. At nicolaus zelo accensus et in licetorem se audacter ingessit et gladium de manu eius eminus propulit innocentisque soluens eos incolumes secum duxit. Illico ad pretorium consulis properat et fores clausas vi referat. Mox illi consul accurrens salutauit eum. Aspernens hoc sanctus dixit inimice dei legis preuaricator qua temeritate presumpsisti tanti conscius sceleris vultum conspiciere nem. Quae postquam plurimum obiurgasset ad preces tamen illorum ducit eum penitentem benigne recipit recepta igitur benedictione imperiales nuncij iter pagunt et impios sine sanguine hostes subdunt. Redientesque ab imperatore magnifice sunt recepti quidam autem eorum felicitatibus inuidentes precepto imperatoris prece et pretio suggererunt vt eos apud imperatorem dolose manifestatis crimine accusaret quod cum imperatori suggessisset ille nimio furore repletus eos incarcerari precepit at sine aliqua interrogatione illa eos nocte occidi mandauit quod cum a custode deciderent sciderunt vestimenta sua et gemere amare ceperunt. Tunc vnus eorum scilicet nepocianus recolens quod beatus nicolaus tres innocentes liberauerat exhortatus est alios vt eius patrocinia flagitarent quibus orantibus sanctus nicolaus nocte illa constantino imperatori apparuit dicens. Cur illos principes tam iniuste comprehendisti et morti sine crimine abdicasti. surge velox eosque quantotius dimitti iubeto. Sin autem oro deum vt tibi suscitet bellum in quo tu coeuias et bestiisibus fias cui imperator quis es tu

qui hac nocte palacium meum ingressus talia audes loqui-
cui ille Ego sum nicolaus mirree ciuitatis episcopus. Sic et p-
fectum similiter terruit per visum circuit dicens mente et sen-
su perditte cur in necem innocētū consensisti perge cito et eos
liberare stude. Sin autē corpus tuum vermibus scaturiret et do-
mus tua citius destrueretur. Cui ille quis es tu qui nobis tan-
ta minaris. Scito inquit me esse nicolaum mirree ciuitatis epi-
scopum vtriusq; euigilantibus statim mutuo sua somnia pan-
dunt et pro illis incarceratis otinuo mittunt. Quibus ait impe-
rator quas maijcas artes noscis ut tātis nos illudatis somnis
Cui responderunt se magos non esse nec mortis sententiam
metuisse. Tunc imperator noscens inquit hominem cui nomen
est nicolaus at illi audito hoc nomine manus extēderunt ad
celum rogantes deum ut eos sancti nicolai meritis a presenti
periculo liberaret. Et cum imperator totam vitam eius et mi-
rabilia ab eis didicisset dixit eis. Ite et deo gratias agite qui
vos eius precibus liberauit. Sed et de nostris eidem afferte gau-
diolis rogantes eum ut alterius michi minas non inferat sed
pro me et regno meo ad dominum preces fūdat post paucos
dies predicti viri ad dei famulum se prosternunt dicentes ve-
re famulus dei es vere cultor et amator christi. Cumq; sibi o-
mnia per ordinem retulisset ille eleuatis in celum manibus im-
mensas deo laudes retulit ac bene instructos principes ad pro-
pria remisit. Cum autem dominus vellet eum assumere. roga-
uit dñm ut angelos suos sibi mitteret et inclinato capite ange-
los ad se venire vidit et dicto psalmo. In te domine speraui. vsq;
in manus tuas et c. tradidit spiritum. anno domini. ccc. xliij.
ubi celestium melodia audita est. Quidam sepultus fuisse in
tumba marthorea a capite fons olei et a pedibus fons aque pro-
fluxit et vsq; hodie ex eis membris sacrum refudat oleum va-
lens in salutem multorum. Successit autem ei quidam vir bo-
nus qui cum a sede sua ab inuidis est depulsus. Quo eiecto
oleū fluere desijt. Sed eo reuocato protinus emanauit. Post
multum vero temporis thurchi mirream urbem destruxerūt
xlvij. milites barenses illuc profectis quatuor monachis sibi
ostentibus tumbam sancti nicolai aperuerunt ossaq; eius in
otico natantia in urbem baream reuerenter detulerunt. Anni.
dñi millesimo. lxxxvij. Vir quidam ab vno iudeo quādam sum-
mam pecunie mutuo accepit iurās super altare sancti nicolai
cū aliū fideiussorē habere neq;ret q; q; citius poss; sibi redderet.

tenente autem illo diu pecuniam. Iudeus eam ex postulauit & eam sibi reddidisse affirmat trahit ergo eum ad iudicium & iuramentum indicit debitori. Ille baculū caviatum quē auro minuto impleuerat secum detulerat ac si eius amnicula indigiret volens igitur facere iuramentum in deo baculum tradidit referuandum iurauit ille quod plus igitur reddiderit etiam quod deberet. facto iuramento baculū suū recepit & iudeus ignarus astucie eum sibi reddidit. Rediens autē qui fraudem fecerat in quodam biuio oppressus corruit somno currensque cum impetu veniens eū necauit & plenū baculum auro fregit & aurū effudit. Audiens hoc iudeus concitus illuc venit. Cūque dolum vidisset & a multis ei fugeretur vt aurū reciperet omnino rennuuit nisi qui defunctus fuerat ad vitam beati nicolai meritis redderetur asserens se si hoc fieret baptismū suscepturum & cristianum futurū continuo qui defunctus fuerat suscitatur & iudeus in cristi noīe baptizatur. Quidam iudeus videns beati nicolai virtuosam potentiam in miraculis faciēdis ymaginem eius sibi fieri precepit eamque in sua domo collocauit cui res suas cum aliquo longius iret cū nimis cōmendabat hec vel similia verba dicens. Ecce nicolae omnia bona mea vobis custodienda cōmitto & nisi omnia bene custodieritis vlcionem expetam de vobis verberibz & flagellis. Quadā igitur vice dum ille abesset fures adueniunt cuncta rapiunt solam ymaginem derelinquūt. Iudeus autē rediens & se spoliatum videns ymaginem alloquit talibus vel similibus vsus verbis. Domine nicolae nōne in domo mea vos posueram vt res meas a latronibz seruaretis cur hoc facere nolulistis & latrones quere non prohibuistis. Igitur tormenta recipies & pro latronibz penā lues. Sicque damnū meū in tuis recōpensabo tormentis & furorē meū in tuis refrigerando verberibz & flagellis. Accipiens ergo iudeus ymaginē dire eam verberat direque flagellat. Mira res proesus & stupenda diuidentibus furibusque rapuerant. Sanctus dei tanquā in se verbera recepisset aperuit hec vel similia verba dicēs. Cur tam dire pro vobis flagellatus sum. Cur tam fideliter verberatus. Cur tormēta tot passus. Ecce corpus meum liuet. Ecce qualiter effusione sanguinis rubet perгите cicius & cuncta reddite que tulistis alioquin dei omnipotentis in vos ire deseuiet ita vt scelus vestrum in medium publicetur & quilibet vestrum suspendium patiat. Ad quem ille quis es tu qui nobis talia loqueris. Et ille ego sum nicolaus. seruus iesu cristi quem iudeus ille pro rebus suis quas tulistis tam crudeliter flagellauit. Territi illi ad iudicum veniunt miraculū referunt ab eo quid ymagini fecerit

audiunt cuncta reddunt. Sicq; & latrones ad viam redeunt
recitudoinis & iudeus fidem amplectitur saluatoris. Vir qui
dam pro amore filij sui litteras adiscntis festum sancti Ni/
colai annuatim solenniter celebrabat. Quadã igitur vice pa/
ter pueri conuiuium preparauit & multos clericos inuitauit
Venit autem dyabolus ad ianuam in habitu peregrini petes
elemosinam sibi dari iubet q; tocus pater filio vt det elemosi
nam peregrino pperat puer sed peregrinum nõ inueniens in
sequitur abeuntem. Cũq; ad qddam spitum peruenisset ap/
prehensens dyabolus puerum eum strangulauit. Quod audi
ens pater vehementer ingemuit corpus tulit in thalomo col/
locauit. Cepitq; pro dolore clamare & dicere fili dilectissime
quomodo est vobis sancte nicolae hanc est merces honoris
quem vobis tam diu exhibui. Et cum hæc & similia diceret sta
tim puer qsi de somno euigilans oculos apparuerat surrexit
Vir quidam nobilis rogauit beatum nicolaum vt sibi filium
a domino impetraret promittens se filium ad ecclesiam eius
ducturum & ciphum aureum oblaturum. Filius ergo nasci
tur & ad etatem perducitur & ciphus fieri iubetur qui dum
sibi valde placeret suis eum adoptauit vsibus & alium eque
valentem fieri precepit nauigantib; itaq; ad ecclesiam sancti
nicolai iubet pater filio vt in illo ciphõ quem primo fieri fe/
cit a quam sibi afferret puer autem cum vellet haurire cum
ciphõ in mari cecidit & statim dispuuit pater autem amare flēs
nichilominus votum suum profecit veniens igitur ad altare
sancti nicolai cum obtulisset secundum ciphum tanq; proiec
tus cecidit de altari. Cum autem eum eleuasset & super alta/
re iterũ posuisset rursus de alteri longius ē piectus. Miranti
bus omnib; ad tam grande spectaculum ecce puer sanus & in
colimis aduenit primũ ciphũ suis gestans manib;. Narrauit
q; corã oib; q; quando in mari cecidit statim beatus nicolaus
affuit & eum illesum seruauit. Sicq; pater eius letus effectus
vtrumq; ciphum beato nicolao obtulit. Quidã vir diues me/
ritis beati nicolai filium habuit quem a deo datum vocauit
hic sancto dei capellam in domo sua construens omni anno
festum ei; solenniter celebrauit erat aut loeus ille situs iuxta
terram agarrenorum a deo datus ergo quadã vice ab agar/
renis capitur & in seruitutem regis eorum deputatur. sequen
ti anno dum festum sancti nicolai pater eius deuote celebra/
ret puer ciphum preciosum tenens regi assisteret recolit suã
cacionẽ parentũ dolorẽ & gaudiũ qd in domo sua ea die fie
bat cepitq; alas suspirãe quoz suspirioz causã dũ rex nimis
extorsisset ait rex qd; d; tu? nicola? agat tu h; nobiscũ maneb;

Et subito factō vēto vehemēti totāq; domū cōcuciente puer cū ciphō rapiit & ante fōres eccīe vbi parētes agebāt solennia collocantē ⁊ magnū gaudiū oīb; generat alibi legit tamē q̄ p̄ didit iuuenis fuit de normandia q̄ vltra mare p̄gēs a soldano capiit autē eū sepe verbat q̄ dū in festo sancti nicolai verbareēt & nō letitia quā tūc haberet cōsueuerat subito obdormiuit ⁊ euigilās in capella paris sui se inuenit

De sancta lucia virgine

Vcia dī a luce. Lux enī habet pulchritudinē ī aspectiōne q̄a vt dicit ambrosius lucis natura hic ē vt oīs ī aspectu eius grā sit diffusionē sine coiquinatōne q̄a per q̄cūq; imunda difflusa nō coinquat Rectū incēsum sine curuitate lōgissimā lineā p̄transit sine mōiosa dilatione per hoc oñdit q̄ beata virgo lucia habuit decorem virginitatis sine aliqua cōruptione diffusionē caritatis sine aliq̄ ī mūdo amore rectū incensum intensiōnis ī deuz sine aliq̄ obliq̄tate lōgissima lineā diurne opatōnis sine negligentie tarditate vel lucia q̄ lucis via

Vcia virgo ciracusana nobilis genere audiens famam sancte a gate p̄ totā ciciliā diuulgatim sepulcrum eius adiit cum matre sua euthicia ānis q̄tuor fluxū sanguinis incūabili paciēte. Tūc ip̄a igit̄ missarū solēnia contigit vt illud euāgeliū legeret in q̄ dñs mulierē ab hac passione sanasse narratur. Tūc lucia matri dixit. Si credis hijs que legunt crede agathā illū semp̄ habere p̄sentē p̄ cū noīe sustinuit passiōne si ergo ei sepulcrum credens contigeris perfecta cōtinuo sanitate gaudebis. Igitur

tri dixit. Si credis hijs que legunt crede agathā illū semp̄ habere p̄sentē p̄ cū noīe sustinuit passiōne si ergo ei sepulcrum credens contigeris perfecta cōtinuo sanitate gaudebis. Igitur

recedentibus cunctis et matre et filia iuxta sepulcrum in oratione
existentibus luciam somnus arripuit viditque agatham in medio
angelorum gemmis ornata stantem et dicentem sibi soror mea lu-
cia virgo deo deuota quod a me petis quod ipsa poteris prestare
continuo michi tue. Nam ecce per fidem tuam sanata est. Euigilans
autem lucia matri sue dixit mater mea ecce sanata es per ipsam.
ergo te deprecor que suis orationibus te sanauit ne michi de cetero
nomines sponsum. Sed quicquid michi datura eras pro dote
pauperibus largire. Cui mater ait tege prius oculos meos et
quicquid volueris de facultatibus facito Ad quam lucia. Quod
moxiens das ideo das quia ferre tecum non potes. Da michi dum
vixis et mercedem habebis. Cum ergo redissent fit cottidie di-
stractio rerum et dantur in necessitatibus pauperum. Interea dum pa-
trimonium distribuit ad sponsi notitiam peruenit requirit spon-
sus a nutrice de hijs. Respondit illa caute quod vtilior est possessionem
sponsa sua inuenisset quam suo volebat nomine comparare et
ideo videbat aliquanta distrahere. Credidit stultus carnale com-
mercium et cepit auctorem esse vendentium. Venditis autem omnibus et
pauperibus erogatis sponsus trahit eam coram pascasio solari
dicens eam christianam esse et contra leges egere augustarum. Inui-
tanti igitur eam pascasio ad sacrificia ydolorum mittit sacrificium
placens deo est visitare pauperes et eis in necessitatibus subuenire et
quia iam amplius non habeo quid offeram me ipsam sibi tri-
buo offerenda. Cui pascasius ista verba tibi simili stulto nar-
rare poteris. Michi autem qui principum decreta custodio ista
frustra persequeris ad quem lucia. Tu principum tuorum decreta
custodis et ego dei mei legem custodiam. Tu principes times et
ego deum timeo. Tu illos offendere noli et ego deum offende-
re caueo. Tu illis placere desideras et ego ut christo placeam com-
cupisco Tu ergo fac quod tibi vtile esse cognosces et ego faciam
quod vtile michi esse prospexero. Cui pascasius primonium tuum cum
corruptoribus expeditisti et ideo quasi meretrix loqueris. Cui lucia pri-
monium meum in tuto loco constitui corruptores autem mentis et corpo-
ris nunquam sciui. Respondit pascasius. Qui sunt corruptores corporis et
et mentis. Lucia dixit. Corruptores mentis vos estis qui suadetis
ut anime suam deserat creatorem. Corruptores vero corporis sunt qui cor-
poralem delectationem preponunt epulis sempiternis. Pascasius
dixit. Cessabunt verba cum peruentum fuit ad verba
Cui lucia dixit. Verba dei cessare non possunt. Cui pascasius. Tu
quid deus es. Respondit lucia. Ancilla dei sum qui dixit. Cum steteris ante
reges et principes et non ei vos estis et cetera. Pascasius dixit. In te quid
spiritus sanctus est. Cui lucia. qui caste viuunt templum spiritus sancti sunt. Cui
pascasius ego faciam te duci ad lupanar ut ibi violacionem accipias
et spiritum sanctum perdas. cui lucia. Non inquam corpus non de consensu mentis
Nam si me inuita violari feceris castitas michi duplicabitur

ad coronam. Nunquā autē voluntatē meā ad sensum poteris
 puocare. Ecce corpus meū ad omne suppliciū est patū. Quid
 moraris. Incipe fili dyaboli desideria penarū tuarū exercē. Tūc
 pascalius lenones fecit venire dicens eis inuitate ad eā om̄em
 pplm̄ & tam diu illudat donec mortuā nunciet. Volentes autē
 eam trahē tanto pondē spū sanctus eā fixit vt oīno eā mouē
 neq̄rent. Fecitq; pascali? mille viros accedē & manus eius &
 pedes ligare s; eam nullatenus poterant mouere. Tūc & cum
 viris mille paria boū adhibuit s; tñ virgo dñi immobilis per/
 mansit. Vocatis autē magis vt suis incātationib; mouet̄ oīno
 moueri non potuit. Tūc dixit pascali? q̄ sunt ista maleficia
 q; vna puella a mille viris non moueret̄. Lucia dixit non sūt
 ista maleficia s; beneficia xp̄i porro si adhuc decē milia adhi/
 buetis eā vt pri? immobile me videbis. Putans vero pascali?
 fm̄ q̄rūdā figmentū q; locio fugarent̄ maleficia iussit eā locio
 perfundi cūq; nec sic moueri posset angustiat? minis copiosū
 ignē circa eā accedi picēq; resinā & feruens oleū up eā fundi
 iussit dixitq; lucia inducias impetraui martirij mei vt creden/
 tib; timorē auferā passionis & nō credentib; vocē insultacōis
 vidētes autē amici pascali? eū angustiar̄ in gutture ei? gladiū
 immerferunt q̄ neq̄quā loq̄lam amittens dixit annūcio vob;
 pacē ecclie redditā maximiano hodie mortuo & de regno suo
 diocleciano expulso & sic ciuitati cathanēsi soror mea agatha
 data est p̄tētrix sic & ego ciuitati siracusane gressa sum inter
 uentrix. Dum hec virgo loquit̄ ecce mīltri romanoꝝ veniunt
 pascaliū apprehēdunt vinctū ad cesarē secū ducunt audierat
 enī cesar q; vniuersarū puinciā fuerat depredatus veiens ergo
 romam & senatui accusatus pariter & quictus capitali snia ē
 punit?. Virgo vero lucia de loco in q̄ p̄cussa ē mota nō ē nec
 sp̄m̄ tradidit q̄ ad vsq; sacerdotes venirēt & corp? dñi ei ideret̄
 et om̄es astātes amē dño r̄nderunt. in eodē autē loco ē sepulta
 et ecclesia fabricata passa est autē tpe constantini & maxencij
 circa annos domini.ccc.x.

De sancto Thoma apostolo.

Thomas interpretat̄ abyssus vl' gemin?
 qd & grece didim? dicit̄. vel thomas a
 thomos qd est diuisio. siue sectio. Dicit̄
 g° abyssus eo q; p̄funditatē diuinitatis
 penetrare meruit qñ ad sui in̄rogacōez
 xp̄s sibi r̄ndit. Ego sum via veritatis &
 vita d̄r gemin? eo q; resurrectiōem xp̄i
 q̄si gemiate & i duplū q; alij cognouit.

Nam illi cognouerunt videndo iste videndo & palpando. Diuisio aut siue sectio dñi quia mentē suā ab amore mñi diuisit vel q̄a ab alijs in fide resurrectionis diuisus & sectus fuit vel dñs thomas quasi totus meus in dei sc̄z amore & ḡtempacōe habuit enī tria q̄ in ipso iudicauerunt fuisse amorē dei de q̄b̄ dicit p̄sper in libro de vita ḡtemplatiua. Quid est deū diligē non animo sc̄cipe feruide visionis dei affectū peccati odium & mñi fascidiū vel thomas dñs a theos q̄d est deus & me? unde thomas quasi deus meus et hoc p̄pter illud quod dixit cum certificatus credidit deus meus.

Thomas ap̄lus cū es̄ apud cesaream apparuit ei dñs dicens. Rex ī die gūdoferus misit p̄po sitū abbanē querere hoīez architecto ria arte eruditum. Veni igit̄ & mittam te ad eū cui thomas dñe q̄ vis mitte me pret̄ ad indos. Cui dñs vade secure q̄a ero custos tui cūqz indos cōuerteris ad me cū palma marti

rij venies cui thomas dñs me? es & ego seru? tu? fiat volūtas tua cūqz p̄positus p̄ forū ambularet dixit ei dñs q̄d spare vis iuuenis cui ille dñs meus misit me vt cōducam seruos in arte architecto ria eruditos vt romano ope sibi palaciū ḡstruatur Tunc dñs tradidit ei thomaz asserens eū plurimū in tali arte pitū. Nauigātes aut̄ ad q̄ndā ciuitatē venērūt in q̄ rex filie sue nuptias celebrabat h̄o cū prece n̄zari fecisset vt om̄es nuptijs int̄essent a' ias regē offendēnt st̄igit illū abauē & ap̄lm introire puella aut̄ hebreā fistulā in manu gerēs vnūquēqz laude aliq̄ om̄ē abbat. Vidensqz ap̄lm intellexit hūc esse hebreū eo q̄ nō mādu caret s̄ oculos ad celū fixos haberet. Cūqz puella corā eo hebraice canēt dicens. Vnus ē de? hebreoz q̄ creauit oīa & fundauit maria ap̄s ipsa hec eadē verba repetē satagebat. Videns aut̄ pin̄cna q̄ nō māducaret nec bibēt s̄ tm̄ oclos vixos ad celū habēt ap̄lm dei in maxillā pcussit. Cui ap̄s. Meli? ē vt in fuō indulgentia tibi tradat̄ & hec t̄nsitōia plaga reddat̄

Non hinc surgam donec manus que percussit huc a canibus
 afferatur hic. Ergitur ad hauriendam aquam abijt & leo ipm
 occidens sanguinem eius bibit .lacerantibꝫ aut canibus eius
 corpus vnus niger canis manum eius dextraz in medium cõ-
 uuiũ apportauit quo viso omnis turba obstupuit & puella
 eius verba referens proieãta fistula ad pedes apli se proiecit.
 Huius aut vltionem factam reprobat. Aug? in libro contra
 faustum & asserit a pseudo hoc fuisse insertum. vnde & legen-
 da hic quo ad plura suspecta habetur .posset tamẽ dici q̄ nõ
 animo impetrandi sed modo predicandi dictum sit . si tamen
 augustini verba diligenter inspiciantur nõ penitus reproba-
 re ista videtur. Ait enim sic in eodem libro perlegimꝫ scriptu-
 ras apocrifas manichei an nescio quibus futõribꝫ fabularum
 sub aploꝝ nomine scriptas qui suõꝝ scriptõꝝ tꝑibꝫ
 in auctoritate sancte ecclesie recepi .merentur si sancti & docti
 homines qui tũc in hac vita erant & examinare poterant eos
 non vera locutos esse cognoscerent. Ibi tamen legunt aposto-
 lum thomam cum esset in quodam nuptiarum cõuiuio pere-
 griuus & pꝛõsus incognitus a quodam ministro palma per-
 cussum impetratum fuisse homini continuam seuamqꝫ vindi-
 ctam .nam cum egressus esset ad fontem vnde & aquã conui-
 uantibꝫ ministraret in eum leo iruens interemit .manuqꝫ ei?
 qua caput apostoli leui icũtu percusserat a corpore auulsam se-
 cundum verbum apostoli id optantis atqꝫ imprecãtis canis
 manu intulit mensis quibꝫ ipse apostolus discunbebat. Quid
 hoc videri crudelius potest veri .quia ibi nisi tamen fallõ hoc
 etiam scriptum est q̄ ei veniam in seculo futuro pecierit. Fa-
 cta est autẽ compensatio beneficii maiõis vt & apostolus qm
 carus deo esset per hac timõem cõmendaretur ignotis & illi
 post hanc vitam qnqꝫ finẽdam in eternum consulentẽ. Vtrũ
 illa vera sit an conficta narratio nichil mea nũc interest. Cer-
 te enim manichei a quibꝫ ille scriptuce quas canõ ecclesiasti-
 cus respuit tanq̄m vere atqꝫ sincere acceptantẽ saltem hec col-
 guntur fateri illam patiẽtie virtutum qm docet dominus di-
 cens. Siquis te percusserit in maxillam dextram prebe ei sini-
 stram posset esse in preparatione cordis .etiã si nõ exhibeatur
 gestu corporis & expressione verborum qnquidem apostolus
 palma percussus potiꝫ dominum rogauit vt iniurioso homi-
 num in futuro seculo paceretur .in presenti autem illa iniuria
 non multa relinqueretur quam vel prebuit fierenti alteram .
 aut vt iterum feriret ammonuit. Tenebat certe interius dilẽc-
 tionis affectum & exterius requirebat correctionis exemplũ
 siue hoc veram sit siue confictum cur nolunt credere tali anõ

famulum dei moysen ydoli fabricatores ⁊ adoratores gladio
prostrauisse. Si autem penas illas comparamus quid simile
ferro interimi ⁊ a feris cruciari atq; lamari. Quādo quidē iu-
dices publicis legibus seruiētes maioris criminis reos bestiis
subditi qm gladio percuti iubentur hec Aug⁹ tunc apostol⁹
ad petitionem regis sponsum ⁊ sponsam benedixit. Da in qui-
ens domine adolescentibus hijs benedictionem tue dextre ⁊ in-
corum mentibus feminā semen vite. Abeunte autem apostolo
in manu iuuenis est repertus plenus dactylis palme ramus.
Comedentibus vero sponso ⁊ sponsa de fructu eius ambo ob-
dormiunt ⁊ somnum simile ambo cernuntur. Videbat etenim
eis q rex gemmatus eos amplecteret ⁊ diceret apostolus be-
nedixit vos vt eterne vite particeps sitis. Euigilantibus autem
⁊ mutuo sibi somnia reuelantibus apostolus ad eos ingreditur
dicens eis. Rex meus vobis modo apparuit ⁊ me clausis ianu-
is huc adduxit vt super vos benedictio mea habetis carnis in-
tegritatem que est omnium regina virtutum ⁊ fructus salutis
perpetue virginitatis soror est angelorum possessio omnium
bonorum victoria libidinum fidei trophæum expugnatio de-
monum eternorum securitas gaudiorum. De libidine autem cor-
ruptio gignitur de corruptione pollutio nascitur de pollutioe
autem reatus oritur de reatu confusio generatur hec illo referen-
te duo angeli apparuerunt dicentes eis. Nos sum⁹ angeli vo-
bis ad custodiam deputati. qui si apostoli bene seruaueritis
monita offerimus deo omnia vota v̄ra. eos igitur apostolus
baptizauit ⁊ de fide diligenter edocuit. Post multū vero tem-
poris sponsa nomine pelagia sacro velamine consecrata martiri-
um patitur ⁊ sponsum nomine dionisius illi ciuitati in episco-
pum ordinatur. Post hec autem apostolus ⁊ abbanes ad re-
gem indie peruenerunt. Designato vero ab apostolo mirabi-
li palacio ⁊ copioso thesauro accepto. Rex in aliam prouin-
ciam proficiscit ⁊ apostolus vniuersum thesaurum pauperi-
bus elargitur. per totum autem biennium quo affuit rex apo-
stolus predicatione institit ⁊ mirabilem pplm ad fidem con-
uertit. Rediens autem rex ⁊ que thomas fecerat discens ipsum
cum abbate in ima retrudit carceris vt postmodū viuos ex-
coxiatos vltimicibus daret flammis. Interea god frater regis mo-
ritur ⁊ ei sepulcrū cum ambitione nimia preparatur. Quar-
ta autem die qui mortuus fuerat resurrexit ⁊ stupefactis om-
nibus cunctis fugientibus dixit fratri suo hic homo frater que-
re excoxiare ⁊ intendere disponebas amicus dei est ⁊ omnes an-
geli famulentur ei qui me in paradysum ducentes quoddam
michi ostenderunt palacium ex auro ⁊ argento ⁊ lapidibus

preciosis mirabiliter fabricatum & cum eius pulcritudinem admiraret. Dixerunt michi hoc palacium quod fratri tuo ex truxerat cumq; dixeram vtinam ianitor eius essem dixerunt michi frater tuus ille fecit indignum. Si vis in illo manere ro gabim? dominum vt suscitare dignetur vt illud a fratre tuo possis emere reddens ei pecuniam quam se estimat perdidisse & hec dicens currit ad carcerem apli fratri suo postulans in/ dulgere abiectisq; vinculis rogare apostolum cepit vt vestem acciperet preciosam. Cui apostolus ignoꝛas q; nichil carnale nichil terrenum gestiunt qui cupiunt habere in celestib; po/ testatem. Egreꝛienti aut apostolo de carcere rex occurrit & obuolutus eius pedib; veniaz postulabat. Tūc apostolus ait multum vobis prestitit deus vt secreta sua vobis ostenderet Credite in christum & baptisamini vt eterni regni participes sitis. Dixit ei frater regis vidi palaciū quod fratri meo fecisti & illud comparare merui cui apostolus hoc in p̄ate fratris tui est. Cui rex illud ē meū aplus fabricet tibi alterū. Quod si forte nequierit michi & tibi vnum hic cōmune erit. Rñdit aplus innumerabilia palacia sunt in celo ab initio seculi pre parata que fidei precio & electis comparant. Diuitie autez ve stre ad illa vos antecedere possunt sequi vero onio nō possūt per vnum aut mensem fecit pauperes omnes illius prouintie congregari quib; gregatis debiles & infirmos seorsum stare iussit & super eos orauit. Cumq; qui docti fuerant. Rñdissent amen corusatio de celo veniēs tam aplm qm ceteros fere per horā dimidiam sic prostrauit vt omnes se putarent ictu vul/ gutis interisse etigens autez apostolus se dixit. Surgite quia dñs meus sicut fulgur venit vosq; sanauit exurgentes autez omnes sani deum & apostolum glōrificauerunt. Tunc aposto cepit eos docere & duodecim gradus virtutum assignare. Pri mus est vt deum credent qui est vnus in essentia & trinus in personis dedit eis triplex exemplum sensibile quomodo sint in vna essentia tres persone. Primū est quia vna est in homie sapientia & de illa vna procedit intellectus memōria & ingeni um. Nā ingeniū est vt inq̄t qd nō dedisti inuenias. Memōria vt nō obliuiscaris q̄ didiceris. Intellectus vt intelligas que o stendi p̄nt vel doceri. h̄m q; in vna vinea tria sunt scz lignum folia & fructus & oīa tria vnū sunt & vna vinea sūt. Tercium est quia caput vnum quatuor sensibus constat in vno enim capite sūt visus gustus auditus & odoratus & hec plura sunt & vnū caput sunt. Secūdu gradus ē vt baptismū suscipent.

Tercius est vt se a fornicatione teneret. Quartus vt se ab auaritia temperent. Quintus vt gulam restringerent. Sextus vt penitentiam tenerent. Septimus vt in hijs perseverarent. Octauus vt hospitalitatem amarent. Nonus vt voluntatem dei in faciendis quierent & ea opere completerent. Decimus vt eam in non faciendis quierent & ea vitarent. Vndecimus vt caritatem amicis inimicis impenderet. Duodecimus vt in custodiendis hijs vigilem curam haberent. Post predicationem vero baptizati sunt nouem milia virorum exceptis paruulis & mulieribus. Post hec autem in superiorem indiam abiit in qua innumeris miraculorum insigniis coruscavit. Syntice etiam amicum migdomie vxoris carisij cognati regis apostolus illuminauit. Dixitque migdomia ad synticez putas si potero eum videre. Tunc migdomia de consilio eius habitum mutauit & in pauperes mulieres ubi apostolus predicabat aduenit apostolus autem cepit vite huius miseria predicare dicens inter cetera quoniam vita hic est vita miseria canibus subiecta & a deo fugitiua vt cum teneri creditur effugiat labefacta. Deinde cepit quatuor rationibus exhortari vt verbum dei libenter audirent ipsum verbum dei quatuor rerum generibus comparando. scilicet collirio ex eo quod oculus nostri intellectus illuminat passionem ex eo quod nostrum affectum ab omni carnali amore purgat & mundat. Emplastro ex eo quod peccatorum nostrorum vulnera sanat. Cibo ex eo quod nos celestium amore delectat & sic inquit hec egroti non valent nisi ea in se receperit. scilicet nec anime languenti verbum dei prodest nisi illud deuote audierit. predicante igitur apostolo migdomia credidit & deinceps viri thorum abhorruit. Tunc carisius a rege impetrauit vt apostolum in carcerem posuisset ad quem veniens migdomia rogauit vt sibi innotesceret quod propter eam in carcerem missus esset quam ille benignus consolans hec omnia se libenter asseruit. Carisius autem regem rogauit vt reginam sororem sue vxoris ad eam mitteret si forte eam reuocare posset. Missa regina conuertit ab ea quam volebat peruertere visisque tot miraculis que apostolus faciebat dixit maledicti sunt a deo qui non credunt hijs operibus. tunc apostolus omnes qui aderant de tribus breuiter instruxit scilicet vt ecclesiam diligerent. sacerdotes honorarent & assidue ad audiendum verbum dei conuenirent. Reuerente autem regina dixit ei rex vt quod tam diu morata es qui respondit putabam migdomiam stultam esse & sapientissima est & me ad apostolum dei ducens viam veritatis me cognoscere fecit & nimis stulti sunt qui in christum non credunt. Noluitque regina regi deinceps copulari. Stupefactus autem rex dixit cognato suo

dum tuam vxorē recuperare vellem meā perdididi & peior mihi
 mea effecta est quā tua tibi. Tūc rex iussit apostolum ligatū
 manibus ad se adduci precipiens ei vt ad suos viros giugas
 reuocaret. Apostolus aut̄ triplici exemplo ostendit q̄ndiu in
 errore p̄sisteret hoc facere non deberet videlicet exemplo regis
 exemplo thurris & exemplo fontis. Vnde dixit tu cum sis rex
 non vis habere coinquinata seruicia sed mundos seruos p̄iter
 et ancillas. Quantomagis credere debes deū amare castissima
 et munda seruicia. Quid ergo culpor si deum amare predico
 in seruis suis q̄ diligis & in tuis fabricam turrim excelsam &
 dicis mihi vt ego qui fabricaui eam destruiam. Fodi terrā p̄/
 fundam & eduxi fontem de abyssō & dicis mihi vt obstruam
 illum. Tunc iratus rex afferri iussit ardētes lammas ferreas &
 apostolum stare nudis pedibus super eas protinus aut̄ nutu
 dei fons ibi erupit & eas extinxit. Tunc rex cōcilio cognati sui
 eum in fornacem ardentem mitti fecit. Que tñ sic refrigerata ē
 Vt die altera sanus inde exiret & illesus. Dixitq; regi carisius
 fac illum offerre sacrificium deo soli vt sic dei sui irā incurrat
 que ab hijs eum liberat. Cūq; ad hoc vrgeretur dixit regi p̄
 stantior tu qm̄ factura tua & quoniā tu verum deum negli
 gis & picurā colis. Tu putas q̄ sicut carisius de? mihi irasceat
 postquā adorauero deum tuum . magis autem irascetur deo
 tuo eumq; comminuet adoratu igitur euz adoro. Si ergo me
 adorante deū tuum deus meus non euertet illum. Sacrificabo
 illi. Si autem sic tu credes deo meo . Cui rex adhuc mecum de
 pari loqueris. Precepit igitur apostolus hebraice demoni qui
 in eo erat. Vt q̄ncito coram ydolo genua flecteret statim ydolu
 cōminueret. Electēs igitur apostolus genua dixit ecce adoro
 sed non ydolum. Ecce adoro sed non metallum , Ecce adoro
 sed non simulacrum. Adoro autem dominum meum ihesum
 christum. In cuius nomine precipio tibi demon qui in eo la/
 titas vt simulacrum istud comminuas. Statimq; sicut cera li/
 quefactum est . Tunc omnes sacerdotes mugitum dederunt.
 Pontifex autem templi eleuans gladiū apostolum transfuer/
 berauit dicens. Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex autem &
 Carisius aufugerunt videntes q̄ populus vellet apostolum
 vindicare & pontificem viuum incendere . Christiani autem
 corpus apostoli tulerunt et honorifice sepelierunt . Post lon/
 gum tempus . scilicet circa annos domini ducentos & triginta
 corpus apostoli in edyssam ciuitatem que olim dicebatur

Syna regum medoꝝ translatum est alexandro imperatoꝝe ad
 syroꝝe pre hoc faciente. In illa autē ciuitate nullus hereticus
 nullus iudeꝝ nullus paganꝝ p̄t̄ viuē nec tyrannꝝ aliqꝝ ibi no
 cere. Postquā abagarus rex illiꝝ ciuitatis epl̄am manu salua
 toꝝis scriptā accipe meruit. Nam si qñ gens aliqꝝ oꝝtra ciuitatē
 illā insurrexerit infans baptizatus sup̄ portā stans epl̄am illā
 legit ⁊ ea die tā saluatoris scriptis q̄ apli thome meitis hostes
 aut fugiūt aut pacant. ysidorus in libro de vita ⁊ obitu sc̄toꝝ
 sic de isto ap̄lo dicit. Thomas discipulus xp̄i ac similis salū a
 toꝝi audiendo incredulus vidēdo fidelis fuit hoc euangelium
 p̄dicauit parchis medis ⁊ p̄lis hyrcanis ⁊ brachianis in ins
 orientalem plagā ⁊ in tercia gentiū penetrans ibi predicacōeꝝ
 suā vsqꝝ ad tytulum sue passionis p̄duxit hoc lanceis t̄ssit
 occubuit. hoc ysidorus. Crisostimus qꝝ ait qꝝ dū thomas ad
 regionē magoꝝ q̄ ad xp̄m adorandū venerāt deuenisset eos
 baptizauit ⁊ facti sunt adiutores fidei xp̄iane

Itē de festiuitatibꝝ que incurrūt infra
 tempus renouacōis q̄d incepit a moysē
 et p̄phetis ⁊ durauit vsqꝝ ad aduētum
 xp̄i in carnē q̄d tempus rēp̄sentat eccl̄ia
 ab aduētū vsqꝝ ad natiuitatē dñi inclu
 siue. Sequit̄ de festiuitatibꝝ que eueniūt
 infra tempus q̄d p̄tim ḡtinē sub tempe
 recōciliacōis parti sub tpe p̄egrinacōis
 q̄d tempus representat eccl̄ia a natiuitate vsqꝝ ad septuagesi
 mam sicut supra in prologo dictum est.

De natiuitate domini nostri ihu
 cristi secundum carnem Incipit

Natiuitas dñi nostri
 ihesu xp̄i secundum
 carnē vt quidam ai
 unt completis ab adaz qñqꝝ
 milibus ducentis. xxviii. ann
 is vel s̄m alios. vj. milibus. vt
 s̄m eusebiū cesariēsem in cro
 nicis suis quinqꝝ milibus nō
 gētis tpe octauiani impatoꝝis
 facta ē s̄putacō aut̄ sex miliū
 annoꝝ inuēta fuit a methodioꝝoꝝ

mistice q̄ cronice. Veniente autem ipso filio dei in carne t̄ta
 pace vniuersus m̄dus gaudebat vt toti orbi vnicus. Roma
 norum imperator pacifice presideret. Hic dictus est octauia
 nus a prima impositione. Cesar a Iulio cesare cuius fuit ne
 pos. Augustus ab augmento reipublice. Imperator a dignita
 tis honore qui ad differentiam aliorum regum fuit primo h̄
 nomen in signitus. Nam sicut nasci voluit vt nobis pacē t̄pis
 & pacem eternitatis tribueret sic voluit vt nichilominus oētū
 suū pax temporis illustraret. Cesar igitur augustus vniuerso
 presidens orbi scire voluit quot prouintie quot ciuitates q̄
 castra quot ville quot homines in toto œbe essent iussit vt di
 citur hystorij scolasticis vt om̄s homines ad urbem vnde tra
 hebant originem pergerent & quilibet denarium argenteum
 qui valebat decem n̄mos vsuales vnde & denarius dicebatur
 presidi prouintie tradens se subditum romano imperio profi
 teretur. Nam & n̄mus ymaginem proferebat cesaris & super
 scriptionem nominis dicebatur autem professio et descriptio
 sed diuersa consideratione professio enim dicebatur quia qui
 libet q̄n reddebat presidi prouintie censi caput id est denariū
 illum qui sic vocabatur ponebat super caput suum & proprio
 œe profitebatur se esse subditum romano imperio vnde diceba
 tur p̄fessio id est p̄prio œe fassio & fiebat hoc coram omni po
 pulo. Descriptio aut̄ dicebatur q̄a numerus eorum qui cen
 sum capitis ferebant certo determinabatur numero & redige
 batur in scriptis. Hec aut̄ descriptio primo facta est a preside
 sirie citino prima dicit̄ vt in eisdem hystorij scolasticis habe
 tur q̄tū ad citinū q̄a enī iudam in vmblico terre nostrē habi
 tabilis esse dicitur prouisum est vt in ea inchoaret̄ & deinde
 per circūstantes regiones & alij presides prosequerentur vel
 prima dicitur vniuersalis quia alie precesserunt particulares
 vel forte prima capitum in ciuitate fiebat a preside secunda
 ciuitatum in regione allegato cesaris. Tercia regionū in vrbe
 coram cesare. Ioseph autem cum esset de genere dauid a nasa
 reht̄ i bethleē profectus ē. Cū autē beate marie tēpus periendi
 instaret & ipse de suo reditu nesciret eam secum assumpsit &
 in bethlehem secum duxit nolens thesaurum sibi a deo eōmissū
 in aliena manu dimittere sed ipse per se volens illum cura per
 uigili custodire. Cum ergo bethleem appropinquasset vt fra
 ter bartholomeus in sua cōpilatione testatur. Et de libro infā
 cie saluatoris est sumptum. Vidit virgo p̄tem populi gaudē
 tē & p̄tē gementē. Quod sibi angelus exponēs ait pars populi

gaudens etiam populus gentilis qui in semine abrahe eterna benedictione accipiet. Pars autem gemens est plebs iudayca a deo suis meritis reprobata. Cum igitur ambo bethleem venissent et quia pauperes erant et quia omnia hospicia alij quam propter hoc ipsum venerant occupauerant nullum hospiciu habere potuerunt diuertunt ergo in communi transitu qui cum dicitur in hystorijs scolasticis erat inter duas domos opimentu habens qui diu forium dicitur sub quo ciues ad colloquendu vel ad conuescendum in diebus ocij vel per aeris intemperie diuertebant ubi forte ioseph presepe boui et asino fecerat vel secundum quosdam rusticu ad foru veniebant animali sua ibidem ligabant et ideo presepe ibi constructum erat. Ipsa igitur nocte media diei dominice beata virgo filium suu peperit et in presepio super fenum reclinauit. Quod fenum ut habetur in hystorijs scolasticis beata helena postmodum romam detulit. A cuius feni bos asinus comestione abstinebant. Notandum autem quod natiuitas cristi fuit mirabiliter facta tum ex parte generantis tum ex parte geniti tum ex parte modi generandi. Ex parte generantis quia ipsa fuit virgo ante partum et virgo post partum et hoc scilicet quod virgo manens peperit quinq; modis ostensum est. Primo per prophetiam ysaie. vij. Ecce virgo concipiet et cetera. Secundo per figuram hoc enim figuratum fuit et per virgam aaron que sine omni humano studio floruit et per portam ezechielis que semper clausa permansit. Tercio per custodiam ioseph enim ex eo quod ipsa custodiuit testis sue virginittatis extitit. Quarto per experientiam cum enim ut in compilatione bartholomei habetur et de libro infantie saluatoris sumptu fuisse videtur. Cum beate marie pariendi tempus instaret ioseph licet deum de virgine nasciturum non dubitaret morem tamen gerens patrie obsterices vocauit. Quartu vna vocabatur zebel et altera salome. Zebel igitur considerans et inquirens et ipsam inueniens exclamauit virginem peperisse. Salome autem dum non crederet sed hoc probare similiter vellet continuo aruit manus eius. Iussu tamen angeli sibi apparenti pueri tetigit et continuo sanitate accepit. Quinto per miraculi euidentiam. Rome enim ut testatur innocencius papa tercius duodecim annis pax fuit. Igitur romani templum pacis pulcherrimum construxerunt. Et ibi statuas romuli posuerunt consulentes autem appollinem quantum duraret. Acceperunt rursum quousque virgo pareret. Hoc autem audientes dixerunt ergo in eternum durabit impossibile enim credunt quod unquam peret virgo unde in foribus templi titulum hunc scripserunt templum pacis eternum sed in ipsa nocte qua virgo peperit templum funditus corruit et ibi est

modo ecclesia sancte marie noue. Secundo fuit mirabiliter facta ex parte geniti. Nam sicut dicit Bern. q̄ in eadem persona eternum antiquum ⁊ nouum mirabiliter cōuenerūt. Eternū id est diuinitas. antiquum id est caro ab adam traducta. nouum id est anima de nouo creata. Iterum sicut idēz tres mixturas tria opera fecit deus ira mirabiliter singularia ut talia nec facta sint nec amplius faciēda sint coniuncta quippe sunt adinuicem. deus ⁊ homo mater ⁊ virgo fides ⁊ cor humanū. Prima valde mirabilis q̄a coniuncta sunt limus ⁊ deus maieestas ⁊ infirmitas tanta uilitas ⁊ tanta sublimitas. Nichil enī deo sublimius ⁊ nichil limo uilius. Secunda nichilominus valde mirabilis a seculo enī nō est auditū q̄ virgo esset que peperit ⁊ mater esset que virgo permansit. Tercia ⁊ prima ⁊ secunda inferior sed nō minus fortis. Mirum enī quomodo cor humanum fidem hijs duobus accomodauit quomodo credi potuit q̄ deus homo esset q̄ virgo mansit que peperisset. Nec bern. Tercio fuit mirabiliter facta ex parte modi generādi eius enim partus fuit supra naturam ex eo q̄ virgo concepit. Supra rationē ex eo q̄ deum genuit supra humanā cōdicionem ex eo q̄ sine dolore peperit supra consuetudinē ex eo q̄ de spiritu sancto cōcepit non enī genuit virgo ex humano semine sed ex mystico spiramine. Nam spiritus sanctus de castissimis ⁊ purissimis sanguinibz virginis accepit ⁊ inde corpus illud formauit ⁊ sic quartum modū mirabilem faciendi hominē deus ostendit. Nam sicut dicit anselmus deus potest quatuor modis hominē facere scilicet sine homine ⁊ femina sicut fecit adam de hoīe sine femina sicut fecit euam de hoīe ⁊ femina sicut cois. pbat vsus de femina sine viro sicut hodie mirabiliter factum est. Secundo eīz natiuitas fuit multipliciō ostensa. Ostensa est enim per omnes gradus creaturarū. est eīz quedam creatura que tantum habet esse sicut pure corporea ut lapides. quedam que habet esse ⁊ uiuere sicut vegetabilia ut arbores. quedam que habet esse ⁊ uiuere ⁊ sentire sicut animalia. quedam que habet esse uiuere sentire ⁊ discernere ⁊ intelligere sicut angelus. Per has omnes creaturas hodie cristi natiuitas est ostensa. Prima autem creature id est pure corporea triplex est scilicet opaca trāspērēs siue puia ⁊ lucida. P̄tio ergo ostensa est per pure corpoream opacā sicut per destructionem templi romanorum ut supradictum est et per ruinā etiam aliarum statuarum que tunc in alijs locis plurimis ceciderunt. Legitur enim in hystoria scolastica q̄ Jeremias.

propheta in egiptum descēdens post mortem godolye regibz
egipti signum dedit q̄ corū ydola coruerunt eū virgo filiū
parturiret. Qua p̄pter sacerdotes ydolorū ymaginem virgis
puerū in gremio baiulans secreto loco templi statuerūt ⁊ eā
ibi adorabant. Sed a ptolomeo rege postea interrogati quid
hic sibi vellet q̄ a sancto viro ⁊ propheta eorū maiores acce/
perant ⁊ sic in rebus venturis credebant. Secundo per purā
cōpoream transperentem ⁊ per viam. Nam in ipsa nocte nati/
uitatis dominice obscuritas noctis in claritatem diei versa est
Rome etiam vt attestatur orosius ⁊ innocentius papa terci⁹
fons aque in liquorem olei versus est ⁊ erumpens vsq; in ti/
brim p̄fluxit ⁊ toto die illo largissime emanauit. p̄phetaue/
rat enī sibilla q̄ quando erumperet fons olei nasceretur salua
tor. Tercia per pure cōpoream lucidam sicut per cōporea su/
percelestia. Nam in ipsa die natiuitatis secundum antiquorū
relacionem vt ait. Crisostimus magis super quondam mon/
tem orantibz stella quedā iuxta eos apparuit que formā pue/
ri pulcherrimi habebat ⁊ in eius capite crux splendebat. Qui
magos alloquens dixit vt in indeam pergerēt ⁊ ibi natū pue/
rum inuenerint. In ipsa etiam die tres soles in oriente apparue/
runt qui paulatim in vniū corpus solare redacte sunt per q̄d
signabatur q̄ trini ⁊ vnius dei noticia toti orbi imminebat vl/
quia natus erat ille in quo tria scilicet anima caro ⁊ diuini/
tas ⁊ in vnam personam conuenerunt. In hystorijs tamē sco/
lasticis dicitur q̄ nō ipsa die natiuitatis tres soles aparuerūt
sed ante per aliquod tempus scilicet post mortem iulij cesaris
quod eusebius in cronica asserit. Octauian⁹ in super impera/
tore vt ait innocencius papa tercius vniuerso orbe dictioni ro/
mane subiugato intantum senatui placuit vt eum pro deo co/
lere vellent. Prudens autem imperator se mortalem inteligēs
immortalitatis nomen sibi noluit vsurpare. Ad illorum o por/
tunam instantiam sibillam p̄phetissam aduocat scire volens
per eius oracula in mūdo maior eo aliquando nasceretur. Cū
ergo in die natiuitatis domini consilium super hac re conuo/
casset ⁊ sibilla sola in camera imperatoris oraculis insisteret ī
die media circulus aureus aparuit circa solem ⁊ in medio cir/
culi virgo pulcherima puerum gestans in gremio. Tunc sibil/
la hoc cesari ostendit. Cum autem imperator ad predictā vi/
sionem plurimum admiraretur audiuit vocem dicentem sibi
Hec est ara celi dixitq; ei. Sibilla hic puer maior te est ⁊ ideo
ipsum adora. Eadem autem camera in honore sancte marie de/
dicata est. Vnde vsq; hodie dicitur sancta maria ara celi. Ante
ligens igitur. Imperator q̄ hic puer maior se erat ei thura

obtulit & deus de cetero dici recusauit. De hoc autem orosius ita dicit octauiani tpe hora circiter tertia repente liquido ac puro & sereno circulus ad speciem celestis alicuius orbem solis. Abiuit quasi venturus esset qui ipsum solem solus mundumq; totū & fecisset & regeret hec orosius. Idem ait eutropius refert q̄ thimoteus hystoriorographus se in antiquis romanorum hystorijs inuenisse q̄ octauianus xxxv. regni sui anno capitolium ascendit & quis post se rem publicam gubernarē adiis sollicitate req̄siuit & audiuit vocem sibi dicentē puer ethe reus ex deo viuentē sine tempore genitus non multū post ex intemerata virgine deus homo nascitur sine macula hoc audito ibi aram edificauit cui hunc titulum inscripsit hec est ara filii dei viuentis. Secundo ostensa est & manifestata per creaturā que habet esse & viuere sicut sunt plante & arbores. In hac enī nocte vt bartholomeus in sua cōpilatione testatur vinee engadi que proferunt balsamum floruerunt fructum protulerunt & liquorem dederunt. Tercio per creaturam que habet esse viuere & sentire sicut sunt animalia. Proficiscens enī ioseph in bethleem cum maria pregnante duxit secum bouē forte vt ipsum venderet & censum pro se & pro virgine solueret & de residuo viueret & vnum asinum forte vt virgo super eum veleret. Bos igitur & asinus miraculose dominum cognoscentes flexis genibus ipsum adorauerunt. Ante etiā cristi natiuitatem per aliquos dies vt ait eusebius in cronica. Cū quidam ararent boues ad aratores dixerunt homines deficiēt segetes proficiēt. Quarto per creaturam que habet esse viuere sentire & discernere vt est homo sicut per pastores. Nam in ipsa hora pastores super gregem suum vigilabant sicut bis ī anno in longiorib; & breuiorib; noctibus anni consueuerāt. Mos enim fuit antiquitus gentilibus in vtroq; solsticio scilicet estiuāli circa festum iohannis baptiste & hyemali circa natiuitatem domini vigilias noctis custodire ob solis veneracione qui forte etiā apud iudeos ex vsu cohabitantium inoleuerat. Ipsis igitur angelus domini apparens & saluatorez natum nunciauit & quomodo inuenirēt signum dedit. Factaq; est cum eo multitudo angelorum dicentium. Gloria in altissimis deo &c. Pastores ergo venientes totū sicut angelus dixerat inuenerūt. Sic iterū manifestata ē p cesarē augustū q̄ tūc p̄ceptū dedit ne cū aliq̄s deū vocare auderet sic orosius testat

Fortē enim cum visionem illam circa solem vidisset recolens simul de ruina templi & de fonte olei & intelligens q̄ in mundo natus esset qui maior erat nec deus nec dominus vocari voluit. In quibusdam quoq; cronicis legitur q̄ appropinquāte die natiuitatis domini octauianus per mundum vias publicas fieri precepit & omnia debita romanis dimisit. Sic etiam manifestata est per sodomitas qui omnes in toto mundo illa nocte extincti sunt sicut dicit Hiero. super illud lux orta est eis tante sc̄z q̄ omnes laborantes in illo vicio extinxit & hoc fecit christus vt omnes eradicaret ne in natura quā assumpsit tanta de cetero immundicia inueniret. Nam vt dicit Augu. videns deus viciū contra naturā in humana natura fieri fere desijt incarnari. Quinto per creaturā que habet esse viuere sentire discernere & intelligere sicut angelus. Angeli enim ipsam christi natiuitatē pasto. i. b. annunciauerunt vt superius dictum est Tercio eius natiuitas nobis est vtiliter exhibita. Primo ad demonum confusionem. Nam hostis iam nobis vt ante preualere non potest. vnde legitur q̄ sanctus hugo abbas cluniacensis in vigilia natiuitatis domini vidit beatam virginem in vlnis tenentem filium & dicentē. Adest dies in qua prophetarum ocula renouantur. Vbi nūc est hostis qui ante hunc diem hominibus preualebat. Ad hanc vocem dyabolus de humo prupit vt verbis domine insultaret sed mentita est iniquitas sibi qm̄ dum officinas fratrum circuiret ipsum ab oratorio deuota a refectorio lectio a dormitorio stramenta vilia a capitulo paciētia reiecit. In libro quoq; petri cluniacensis legit q̄ in vigilia natiuitatis domini sancto hugoni abbati cluniacensi apparuit beata virgo filium in gremio tenens & cum eo lugens q̄ dicebat. Nosti mater q̄ dicz natalis mei ecclesia cum magno laude tripudio celebrat & vbi est nunc dyaboli virtus vel qd̄ dicere poterit vel facere. Tūc dyabolus videbatur quasi de humo surgere aut dicere. & si in ecclesiam vbi laudes tue fiunt intrare non possum. sed tamen capitulum dormitorio & refectorium introibo. quod ille attemptans inuenit ostium capituli nimis artum sibi grossum ostium dormitorij nimis depressum sibi elato ostium refectorij repagulatum impedimentis a caritate scilicet seruientium auuiditate audiendi lectiones & sobrietate cibi & potus & sic confusus euauit. Secundo ad venie impetrationem. vnde legitur in quodam libro exemplorum q̄ cum quedam mulier lubrica ad cor tandem rediisset de venia desperabat. nam cogitans de iudicio reputabat se esse ream de inferno de celo repubat se esse immundam de passione reputabat se esse nigratam cogitans vero q̄ pueri defacili

placantur christum per suam infantiam adiuravit & vocem de sua venia audire meruit. Tercio ad infirmitatum curacōez de hac etiam natiuitatis vtilitate dicit. Bern. triplici mōrbo laborat genus humanum in principio in medio & in fine id est natiuitate vita & mōrte. Natiuitas erat immunda vita peruersa mōrs periculosa. Verit christus & contra hunc triplicem mōrbum attulit triplex remedium. Natus enī est vixit & obiit eius natiuitas purgavit nostram. Eius vita instruxit nostraz. Mōrs illius destruxit nostrā hec bern. De vtilitate etiam ipi? natiuitatis christi. Quarto ad nostram superbie humilitatez vnde dicit Aug? q? humilitas filij dei quā nobis incarnatiōe exhibuit fuit nobis in exemplum in sacramentum & in medicamentum in exemplum cōuenientissimum quod homo imitaretur altum sacramentum quo peccati nostri vinculum solueretur & summū medicamentū quo timor nostre superbie sanaretur hec aug?. Superbia enim pro primi hominis sanata est per humilitatē christi. Et notandum q? cōuenienter humilitas saluatoris respondeat superbie p̄ditōis. Superbia enī primi hominis fuit contra deum vsq; ad deum & supra deū. Fuit contra deum quia eius preceptum quo preceperat non de ligno scientie boni & mali comederent. Fuit etiam vsq; ad deum quia vsq; ad appetitum diuinitatis credens q? dyabol? dixerat eritis sicut dii fuit & sup̄ deum sicut dicit. Anscel'mus volendo q? deus il'um ve'le nolebat. Tunc enim suam voluntatem posuit at filius dei h̄m iohannem dam. hūiliauit se propter homines non contra homines & supra homines. p̄pter homines quia p̄pter eorū vtilitatem & salutem. Vsq; ad homines per nascendi modum ḡsimilem supra homines per nascendi modū dissimilem. Nam eius natiuitas & h̄m aliquid nobis similis fuit quia scz natus est ex muliere & per eandem portaz propaginis. Et h̄m a'iquid dissimilis quia de spiritu sancto ex maria virgine natus.

De sancta anastasia.

Anastasia dicitur ab ana quod est sursum & stasis. qd est stans siue status quia sursum stetit a vicijis & a peccatis ad virtutes.

Anastasia nobilissimam romanorū filia pretaxati illustris. sed pagani a matre sua fantasta cristiana & a beato. Crisogono fidem christi edoc̄ta est. tradita autem publico in vxorem languorū similans semper se ab eius ḡfortio abstinēbat. Qui audiens eam cum vna tm̄ ancilla in vili habitu cristianoꝝ carceres circuire & eis necessaria

ministrare. Fecit eā artif-
sime custodiri ita vt etiā
eidem alimoniā denega-
ret. volens aut̄ eam sic p-
imere vt posset in ei⁹ lar-
gissimis possessiōib⁹ lasci-
uire putans igit̄ se moxi
dolorosas literas crisogo-
no mittebat. & ille solo-
toxias remittebat. Interia
vir ei⁹ moxi⁹ & illa a car-
ceribus libera⁹ hec habe-
bat tres ancillas pulcer-
rimas que sorores erant
quarū vna dicebat̄ aga-
beti altera thionia ⁊ alte-
ra yrenia que cū cristia-
ne essent & perfecti moni-

tis nullaten⁹ obedirēt in cubilicū eas reclusit nisi coque utensilia
suaban̄. Prefectus aut̄ in earū ardens amorē ad eas iuit vt suā li-
bidinē exercēt. Qui in amentia versus putās se tractare virgines
cacabo patellas caldaria & similia amplectēs osculabat̄ & cū ex
h⁹ faciat⁹ fuisset foxas exijt nigerrim⁹ ⁊ deformis & vestimtis gci-
sis que hui⁹ q̄ eū p̄forib⁹ expectabant sic aptatū vidētes cogitātes
q̄ in demonē versus esset eū verberib⁹ affecerūt ⁊ fugientes solū
reliq̄runt. Cūq; impatorē adiret vt de h⁹ ḡq̄rerēt. Alij virgis per-
cuciebat̄. Alij lutū & puluerē in eū piciebant suspicātes q̄ infir-
mū versus et oculi an̄ ei⁹ tenebant̄ ne sic se deformē videret. Qua-
pp̄t mirabat̄ plurimū cū sic eū oīes deridebat̄ que in tāto honore
habere gsueuerant videbat̄ enī ei q̄ ip̄e & oīs albis vestib⁹ eēnt
induti putās v̄o cū sic se deformē ab alijs didicisset q̄ puelle sibi
p̄ artē maycā h⁹ fecissent. Tussit eas corā se expoliari vt eas saltez
nudas aspicēt. s; statī earū vestimenta sic corporib⁹ adhaferūt vt
nullo mō exui valerēt. Prefectus aut̄ p̄ admiratōne ita obdormi-
uit stertēs q̄ etiā a pulsantib⁹ nō poterat excitari. Tandē virgīes
martitio coronāt̄ & anastasia ab impatore cuidā p̄fecto tradit̄ vt
si eā sacrificare facēt postmodū in vxorē eā habēt. Cūq; eā ī talar-
mū induxisset & eā āplexari vellet statī cecidit effect⁹ ē deos adiit
q̄rens si euadere posset. Rñderūt dicētes q̄a sciam anastasiā cōtri-
stasti nobis t̄dit⁹ es & amō sp̄ nobiscū in inferno torq̄beris. Cū-
q; domū r̄ducere⁹ int̄ man⁹ pueroꝝ vitā finiuit. Tūc anast. alij
p̄fecto t̄dit̄ vt eā ī custodia detinerz. Audiēs ei q̄ īfinitas possessio-
nes habēt p̄matī dixit ei. Ana. si vis eē xp̄iana fac qd̄ p̄cepit dñs
tu⁹. Ille enī p̄cepit q̄ nō renūciauēt oīib⁹ q̄ possidz ⁊ c. Oia igit̄
que hēs in da ⁊ vade q̄ volueris ⁊ vere xp̄iana eris. cui illa r̄ndit.

Deus meus precepit unde omnia que habes & da pauperibus & non diuitibus. Cum ergo diues sis contra preceptum dei facerem si aliquid tibi darem. Tunc anastasia diro cruci fame cruciando traditur sed a sancta theodora que iam per martirium coronata fuerat per duos menses esca celesti pascit. Tandem cum ducentis virginibus ad insulas palmarias ducta est ubi multa propter nomen christi fuerat relegati. Post aliquos vero dies presertus omnes ad se vocauit & anastasia ad palos ligatam ignibus cremauit. alios vero diuersi supplicijs interemit. Inter quos vnus erat qui pluries propter christum multis diuicijs spoliatus semper dicebat christum saltem michi non auferetis. Apollonia autem corpus sancte anastasiae in viridario facta ibi ecclesie honorifice sepeliuit. Passa est autem sub diocleciano qui cepit circa annos domini. cc. lxxxviij.

De sancto Stephano

Stephanus grece latine dicitur corona sed hebraice norma. Fuit enim corona id est principium martirium in nouo testamento sicut abel in veteri. Fuit etiam norma id est exemplar & regula alijs patiendi. Vel stephanus dicitur quasi strenue fans quod patz in sui sermone. vel dicitur stephanus quasi strenue stans vel fans anus id est strenue siue laudabiliter stans id est instruens & regens annus id est vituas quibus ab apstis fuerat presertus que ad litteram anus erant. Est ergo corona quasi principium martirij norma propter exemplum patiendi & bene viuendi strenue fans propter luculentam predicationem strenue stans propter viduarum laudabilem instructionem

Stephanus fuit vnus de septem dyaconibus ab apostols ministerium ordinatus. Crescente ei numero discipulorum conuersi ex gentibus aduersos ex iudeis murare ceperunt ex eo quod vidue eorum in ministerio cottidiano contempnebantur. Huius autem mururis causa dupliciter potest intelligi aut quia vidue eorum in ministerio

non ad mittebant aut quia pre ceteris in cottidiano ministerio
grauabantur apostoli enim ut expeditius predicacioni insisterent vidu-
is ministracione commiserant. videntes itaque apostoli murmuracionem
certam pro administracione viduarum volentis hoc murmur se-
dare congregata omni multitudine dixerunt non est equum nos
derelinquere verbum dei et ministrare mens. Glosa quia meliora sunt
fercula mentis quam dapes corporis considerate ergo fratres viros
ex vobis boni testimonij. vij. plenos spiritu sancto & sapien-
tia quos constituamus super hoc opus. Glo. ut ministrarent vel ut mi-
nistrantibus presint. Nos vero orationi & predicacioni instantes eri-
mus. Et placuit sermo omni populo & multitudini & elegerunt
septem quorum be. stephanus primus et primicerius extitit et ad du-
xerunt eos ad Apostolos et imposuerunt super eos manus. Ste-
phanus autem plenus gratia et fortitudie faciebat prodigia et signa
in populo. Invidentes igitur iudei et eum superare et vincere cupien-
tes triplici modo eum vincere aggressi sunt. scilicet disputatione testi-
mij. produccionem et tormentorum illatione. Sed tamen ipse disputantes su-
peravit testes falsos conuicit et de suis tormentibus triumphauit et
in quolibet pugna adiutorium sibi de celo datum est. In prima ei da-
tus est spiritus sanctus qui facundia ministraret. In secunda vultus an-
gelicus qui falsos testes terreret. Et in tercia visus est christus
adiuuare paratus qui martirem confortaret. In quolibet igitur pugna
premit tria. scilicet aggressum prelium collatum adiutorium et adeptum
triumphum historiā igitur breuiter percurrentes hic omnia videre po-
terimus. Cum igitur be. stephanus multa signa faceret et frequen-
tius populo predicaret. iudei predicacionem prelium cum eo inierunt ut eum
per disputationem vinceret. Surrexerunt enim quidam de synago-
ga libertanorum. id est filiorum libertorum. Libertini enim dicuntur filij
libertorum. id est eorum qui de seruitute manumissi sunt et libertati
donati et sic de stirpe huili fuerunt qui primo fidei restiterunt et
tyrenensium acirene ciuitate et alexandrinorum et eorum qui erant
a cilicia et asya disputantes cum stephano. Ecce primum prelium
deinde subiungit triumphum et non poterant resistere sapientie postre-
mo ponit adiutorium et spiritum qui loquebatur. Videntes igitur quod
per hunc modum pugnandi eum non possent superare ad secundum
modum calide se conuertunt ut. scilicet eum falsis testibus superarent. Sub-
miserunt enim duos falsos testes qui eundem de quadruplici blas-
phemia accusarent adducentes itaque eum in concilium falsi
testes eum de quatuor accusabant. scilicet de blasphemia in deum
in moysen in legem et in tabernaculum siue templum. Ecce pre-
lium et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio et vi-
debant faciem eius tanquam faciem angeli ecce auxiliium. deinde ponit
huius secunde pugne victoriam. Cum falsi testes de hijs omnibus confutarentur

dixit enim princeps sacerdotum si hoc ita se haberet. Tunc be-
 stephanus de illis quatuor que sibi falsi testes imposuerunt se
 per ordinem excusauit. Et primo excusauit se de blasphemia
 in deum dicens deum qui locutus fuit patribus & prophetis de
 um glorie fuisse ubi deum tripliciter commendauit scilicet quod hoc ver-
 bum potest tripliciter exponi. est enim deus glorie. i. collatiu-
 glorie. i. R. ij. Qui honorificauerit me glorificabo eum vel de-
 glorie. i. contentiuus glorie prouer. viij. mecum sunt diuitie. &
 gloria vel deus glorie. i. deus cui a creatura debetur gloria. i. re-
 gi seculorum immortalium &c. Commendant igitur deum tripliciter. scilicet
 quod sit gloriosus glorificatus & glorificandus. Deinde excusat
 se de secunda blasphemia in moysen multipliciter commendan-
 do. Commendat enim eum precipue a tribus. scilicet zeli feruore quia
 percutientem egyptium interfecit a miraculorum operatione que
 in egypto & in deserto fecit & a dei familiaritate quia pluries
 cum deo familiariter locutus fuit. postmodum excusat se de ter-
 tia blasphemia que erat in legem ipsam tripliciter commendan-
 do. scilicet ex ratione dantis que fuit deus. ex ratione ministrantis
 que fuit moyses talis & tantus & ex ratione finis quia dat vitam
 postmodum cepit se purgare de quarta blasphemia que erat in
 tabernaculum & in templum. Ipsum tabernaculum quadrupliciter comen-
 dando. scilicet quod fuit a deo fieri preceptum in visione omnium a moyse
 summatim & arche testimonij continentium. Templum autem dixit ta-
 bernacula successiue. Sic ergo beatus Stephanus de crimine sic obie-
 cto rationabiliter se purgauit. Videntes igitur iudei quod in nec isto
 secundo modo eum superare valerent. Tercium modum assumunt &
 terciam pugnam ineunt ut scilicet saltim tormentis & suppliciis eum sup-
 erarent quod ut vidit beatus Stephanus volens preceptum dominicum
 supra correctione suare tribus modis eos conatus est corrigere a
 a tanta malicia cohibere scilicet pudore timore & amore. Primo pu-
 dore eis duriciam cordis & sanctorum necesse imperando dura inquit
 ceruice & in circumcisuris cordibus & auribus vos semper spiritu san-
 cto restitistis sicut & patres vestre ita & vos que enim pro-
 phetarum patres vestri non sunt persecuti & occiderunt eos qui
 prenunciabant de aduentu iusti ubi sic dicit glosa tres gradus
 malicie eorum ponit primus est quod spiritui sancto restiterunt. Se-
 cundus est prophetas persecuti sunt. Tercius est crescente mali-
 cia eos occiderunt. sed quia frons mulieris meretricis facta
 erat eis & nesciebant erubescere nec se a concepta malicia de-
 stiterunt ymo audientes hec dissecabant cordibus suis & stide-
 bant dentibus in eum. Postmodum ergo correxit eos timore per hoc scilicet quod
 ipsum stantem a dextris dei se videre prohibuit quasi patrum se adiuuare.
 Et aduersarios condemnare. Cum enim esset Stephanus

plenus spiritu sancto intues in celū vidit gloriā dei et ait. Ecce
video celos apertos et filiū hominis stantē a dextris virtutis dei
licet igitur iam pudore et timore cōrexit eos non tñ adhuc
desiderunt sed deteriores qm̄ prius fuerunt exclamantes eni
voce magna continuerunt aures suas glōsa ne blasphemare
audirent et impetum fecerunt vnanimiter in eum et prociens
tes eum extra ciuitatem lapidabant. In hoc sm̄ legē se agere
arbitrantes que blasphemē extra castra mandauerat lapida
ri. Et illi duo falsi testes qui in eum primi lapidem mittere
degebant sm̄ legē dicentē prima manus testiu lapidabit eum
deposuerunt vestimenta sua ne illius tactum coinquinarent
vel vt ad lapidandū expeditiores redderent secus pedes adole
scantis qui vocabat̄ saulus et postea vocatus est paulus Qui
dum lapidantium vestimenta custodiret ex eo q̄ ad lapidan
dum eos expeditiores redderet quasi manu omniu lapidauit
Cum aut̄ eos nec pudore nec timore posset nequicia retrahere
terciū modum adhibuit vt saltem eos amore colereat an nō
eximius amor fuit quē eis ondit qm̄ pro se et pro ipsis orauit
pro se quidē orauit ne sua passio prolongaret et sic ipsi rei no
xa maiora tenerent. Pro ipsis aut̄ orauit ne hoc eis in peccatū
imputaret. Lapidabant inquit stephanū inuocantē et dicen
tē Dñe Iesu accipe spm̄ meū positis aut̄ genub̄ clamauit vo
ce magna dicens. Dñe ne statuas illis hoc peccatū et vide amo
rem mirabilē quia orando pro se stetit orando pro suis lapi
datoib̄ genua flexit quasi plus orationem qm̄ pro ipsis fac
ciebat qm̄ illam quam pro se effūdebat cuperet exaudiri pro
ipsis etiam potius qm̄ pro se genua flexit quia vt dicit glōsa
ibidem quorum maior iniquitas maius supplicandi remediū
postulabat. In hoc etiam martie cristum imitatus est qui in
passione sua pro se orauit dicens. Pater in manus tuas comē
do spiritum meum. Et pro suis crucifixoribus dicens. Pater
ignosce illis etc. Et cum hoc dixisset obdormiuit in domino
glōsa pulcre dictum est obdormiuit et non mortuus est quia
obtulit sacrificium dilectionis et obdormiuit in spe resurrex
tionis. Facta est autem lapidatio Stephani eodem anno
quo dominus ascendit in proximo mense augusti tertia die
intrante. Sanctus vero gamalielis et nicodemus qui erant pro
cristianis in omnibus consiliis iudeorum sepelierunt eum in
agro ipsius gamalielis et fecerunt planctum magnum super
eum et facta est magna persecutio cristianorum qui erant in
Hierusalem quia occisio beato stephano vno de principib̄.

alios grauitèr persequi ceperunt intantum q̄ omnes xp̄iani
 preter apostolos qui erant ceteris fortiores per totam iudeorū
 prouinciam sunt dispersi. Iuxta quod dominus preceperat eis
 si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. Refert
 Augustinus doctōr egregius beatum Stephanum imminetis
 miraculis claruisse. & mortuos sex suis meritis suscitasse mul-
 tos a varijs languoribus curasse. Preter hec autem alia refert
 miracula digne memorię cōmendanda. Ait enim q̄ flores sup
 altare beati Stephani ponebantur & inde ablati sup infirmos
 ponebantur. Panni etiam de eius altari sumpti & super egros
 impositi multis extiterunt infirmantibus in medelam. Nam
 sicut ait in libro xxij. de ciuitate dei flores ipsi de altari assum-
 pti cuiusdam mulieris cece oculis impositi sunt & illa continuo
 lumen recepit. Refert quoq; in eodem libro q̄ cum quidam
 vir primarius ciuitatis nomine Marcialis infidelis esset. & ne
 quaq̄ conuerti vellet. cum tamen plurimū egrotarent gener
 suus valde fidelis ad ecclesiam sancti Stephani venit. & de ipsis
 floribus qui super altari erant accipiens ad caput suum facti
 flores ipsos latenter posuit. super quos cum ille dormisset pro-
 tinus ante diluculum clamauit vt ad episcopum intraretur.
 cum autem episcopus abesset. sacerdos ad eum venit & ipm
 cum se credere diceret baptisauit hic q̄ diu vixit. hoc verbum
 semper in oratione habuit. Crisite accipe spiritum meum. Cū
 tamē hic beati Stephani vltima verba nesciret. Aliud similiter
 i eodem refert miratulum q̄ quedam matrona noīe patrono
 cum diu infirmitate grauissima torquerē. & multa adhibens
 remedia nullū sentiret liberatiōis vestigium tandem quendaꝝ
 iudeum consuluit qui anulū quendaꝝ cum quodam lapide
 ei tribuit vt ipso anulū cū corda ad nuda corpis cingeretur.
 vt ex virtute illius beneficium reciperet sanitatis. Sed dū hoc
 sibi nil valere cōspiceret ad ecclesiam p̄thomartiris p̄perauit
 & pro salute sua instātius beatum Stephanum exorauit. Tūc
 subito insoluta corda & illesio annulo remanente annulus in
 terram prosiliit. & continuo perfecte sanitatem se sensit. aliud
 similiter in eodem nō minus mirabile refert miraculū. Apud
 namq; cesareaz capadocię quedam nobilis matrona erat viti
 quidem destituta solacio. sed nobili vallata multitudine filio-
 rum. Nam decem filios habuisse dicitur quorū septē mares
 & tres femie fuisse prohibent. Quadam igitur vice dū mater
 ab eis offenditur maledictionem suā filijs imprecatur subito
 autem maledictionem matris diuina vindicta subsequitur. &
 omnes pena simili & horribili feruntur. Nam omnes tremore

membroꝝ oīm horribiliter sunt ꝑcussi. quapropter nimium
dolentes & eozum ciuium oculos non ferentes ꝑ totuz œbe. n
vagari ceperūt & quocūq; ibant oīm in se quertebant aspectu
Et hiis aut duo frater & sœoz paulus & pallaida yponiaz ve
nerunt & ipse aug. ibidem ep̄o que sibi ḡtigerat narrauerunt
Cū ergo iaz xv. dieb; ante pasca ecclesiā beati ste. fr̄q̄ntantes
sanitatē ab ip̄o multis precibus postulantes in ip̄so die pasce
cum frequens ꝑꝑ̄s p̄ns c̄ssent vnus ex eis paulus rep̄ete can
cellum introiuit & ante altare cum multa fide & reuerentia se
ꝑstravit in oratione. Et cum astantes rei exitum expectarent
subito surrexit sanus a tremore corp̄is deinceps alienus. Cuz
aut ad augustinū fuisset adductus ipse eum ad ꝑꝑ̄m ꝑtulit
et sequenti die libellū de narratione eius eis recitandū ꝑmisit
Cum aut sic ad ꝑꝑ̄m loqueret & sœoz illius ibidem omnibus
membris tremens assisteret surgens illa e medio beati ste. can
cellos intrauit & statim velut obdormiēs subito sana surrexit
Ipsa similiter in medium ꝑducitur & de vtriusq; sanitate deo
et beato ste. in mense gratie referuntur. Orosius nanq; a iero.
ad Augu. rediens quasdam reliquias. scz stephani detulit ad
quas predicta & plura miracula facta sunt. Notandū autē q̄
be. ste. hac die passus nō est. sed ea die vt d̄r qua eius inuentio
celebratur. Ei; autē inuentio hac d̄r extitisse. Sed quare festa
mutata sint dicetur cum de inuentione agetur. Ad p̄ns aut h̄o
dixisse sufficiat q̄ duplici de causa ecclesia hec tria festa q̄ se
cuntur natiuitatem d̄ni sic voluit ordiāre. Prima est vt cristo
sponso & capiti omnes sui comites adiungant. Nat; enī x̄pus
sponsus sponse ec̄cie in hunc m̄m tres sibi comites adiunxit.
De quib; comitib; d̄r in canticis. Dilectus meus can. & rubi
cundus electos ex milibus. Candidus quo ad iohannē euan
gelistam ꝑciosum ḡfessōrē. Rubicundus quantū ad stephanū
ꝑthomartirē. Electus ex milib; quantū ad turbā innocentum
virginalem. Secunda ratio est vt sic ec̄cia oīm martirum ḡna
s̄m grad; dignitatis insimul adunaret. Quoz quidē martirij
x̄pi natiuitas causa fuit. Est enim triplex martiriū vnum vo
luntate & ope. Secundum voluntate & non ope. Terciū ope
sed non voluntate Primum in beato stephano. Secundum in
beato iohanne. Tercium in innocentibus.

De sancto Iohanne Apostolo ⁊ euangelista.

Iohannes interpretat̃ dei gratia vel in q̃ est gratia vel cui donatū est vel cui donatio facta est. Per hoc intelligunt̃. iiii. privilegia q̃ fuerūt in be. Iō. Primū est precipua xpi dilectio. Xp̃us enī p̃ cōis apl̃is eū dilexit ⁊ maiora dilect̃. onis ⁊ familiaritatis signa oñdit. Et inde d̃r dei gratia q̃a dño gratiosus. Sc̃ia p̃ d̃ petro ip̃m dilexisse videtur. Sed est dilectio animi ⁊ signi ⁊ illa que est signi duplex est. Vna q̃ consistit in familiaritatis ostensione. et alia in beneficioꝝ exhibicōe q̃ntum ad p̃mum vtrūq; eq̃l̃it̃ dilexit. q̃ntum ad s̃m plus Iō. q̃ntum ad t̃ciū plus petrum. Secundū est carnis incorruptio q̃a virgo a dño est electus ⁊ inde d̃r in q̃ est gratia. In ip̃so enī fuit gratia pudicitie virginalis. vñ ⁊ de nuptijs volens nubere a dño vocat̃ fuit. Tercū est secretorū reuelatio. Et inde d̃r cui donatū est. Eidem enim donatum est multa secreta ⁊ p̃funda nosse sicut de diuinitate verbi ⁊ s̃summacōe seculi. Quartū est m̃is dei recōmendatio et inde d̃c̃rū est cui donatio facta ē. Maxia enī donatio a dño. tunc eidem facta ē q̃ñ m̃e dei in eiꝝ custodia donata est. Eius vitꝝ m̃ltus laodicie ep̃us scripsit quā yfido in libro de ortu ⁊ vita vel obitu sanctorū patrum appreuiauit.

De nomine.

Iohannes apostolus et euangelista dilectus a domino ⁊ virgo electa. Post pentecostes diuisis apostol̃ in asiam est p̃fectus. vbi ec̃cias multas fundauit. domicia ñd̃ igĩ imp̃ator eiꝝ intelligens famam. accersitū eū ī doliū feruentis olei antep̃ortā latinā mitti iussit. Ille aut̃ inde exijt illesus sicut ⁊

corruptōe carnis extiterat alienus. Videntis igit̃ impator q̃ nec
sic a predicacōne desisteret eum in pathinos insulam in exiliū
relegauit. vbi solus degens apocalisim scripsit. Eodem anno
imperator propter sui nimiam crudelitatem occidit ⁊ a sena/
tu quicquid fecerat reuocatur. Sicq̃ factum est vt sanctus
Iohannes qui cum iniuria in insulam deportatus fuerat cuz
honore ephesi rediret occurrente ei vniuersa turba ⁊ dicente
Benedictus qui venit in nomine domini. Cum autem ingre/
deretur urbem drusiana eius dilectrix que suum plurimum
desiderabat aduentum mortua efferebatur. Parentes igitur
eius vidue ⁊ orphani dixerunt ei sancte Iohannes ecce dru/
sianam efferimus que tuis semper monitis obsecundans nos
omnes alebat tuumq̃ desiderabat plurimum aduentum di/
cens. O si videam apostolum dei antequam moriar. Ecce tu
venisti ⁊ te videre non potuit. Tunc iussit feretrum deponi ⁊
corpus resolui dicens. Dominus deus hiesus cristus suscitet
te drusiana surge ⁊ vade in domum tuam ⁊ para mihi res
fectionem. statim illa surrexit ⁊ cepit ire sollicita de iussione
apostoli. ita vt sibi videretur q̃ non de morte sed desomno ex/
citasset eam. Altera autem die Crathon philosophus in foro
populum quocauit vt ostenderet quomodo hic mundus con/
temnendus esset. Duos oim ditissimos iuuenes fratres precō
fissimas gēmas distracto toto patrimonio emere fecerat. ⁊
eas in s̃pectu oim cōfringi iusserat. Contigit igit̃ aplm̃ illuc
transitum facere vocansq̃ ad se philosophū huiusmodi mū
di s̃temptum triplici ratione s̃temnauit. Primo q̃a œe hoim̃
laudatur. sed diuino iudicio condemnatur. Secundo quia ex
tali contemptu vicium non curatur. ⁊ ideo vanus est. sicut
medicina vana dicitur. exqua morbus nequaqm̃ curatur.
Tercio quia contemptus meritoxius est. qui sua pauperibus
elargitur sicut dominus iuueni dixit. Si vis perfectus esse
vade ⁊ vende omnia que habes. ⁊ da pauperibus. Cui cra/
thon dixit. Si vere deus magister tuus est ⁊ vult vt harum
gemmarum precium pauperibus erogetur. fac vt reintege/
rentur vt ad eius facias gloriam quod ego ad hominum feci
famā. Tunc beatus Io. gēmarum fragmenta in manum suam
recolligens orauit ⁊ facte sunt integre sicut prius. statimq̃
philosophus ⁊ illi duo iuuenes crediderūt ⁊ gēmas venden/
tes precium pauperibus erogarunt. Duo insuper iuuenes ho/
norati hōꝝ exemplo venditis omnibus ⁊ pauperibꝝ erogatis
apostolum sunt secuti. Quadā aut̃ die vidētes seruos suos p̃
ciosis indumentis fulgētes in vno vero pallio se egentes con/
tristari ceperunt. Qd̃ cū s̃ctus Io. aduertisset eo q̃ facie tristes

essent virgas ⁊ lapides a litore maris deferri fecit ⁊ eos in aurum ⁊ gemmas conuertit. Qui iussu apostoli vniuersos aurifices ⁊ gemmarios per .vij. dies querentes reuersi sunt dicentes q̄ illi nunquā tam puerum anum ⁊ tam preciosas gēmas se vidisse testati sunt. Dixitq; eis Ite ⁊ redimite vobis terras quas vendidistis . quia celorum premia perdidistis. Estote floidi vt marcescatis. Estote diuites temporaliter . vt imperpetuum mendicetis. Tunc apostolus contra diuitias diutius cepit disputare ostendens q̄ .vi. sunt que debent nos ab immoderato diuitiarum appetitu retrahere. Primum est scriptura . vn de recitauit hystoriam de diuite epulone quē dominus reprobauit . ⁊ de lazaro paupere quem dominus elegit. Secundū est natura quia homo sine diuitijs nascitur ⁊ nudus . ⁊ sine diuitijs moritur. Tercium est creatura . quia sol luna . sydera . pluuia . aer omnibus sunt communia . Et communiter sua beneficia largiuntur . sic ⁊ inter homines omnia communia esse deberent . Quartum est fortuna . Dixit enim q̄ diues seruus efficitur nummi ⁊ dyaboli . Nummi quia non possidet diuitias . sed ipse a diuitijs possidetur . Dyaboli quia iuxta euangelium . amator pecunie seruus est mammonē . Quintum est cura quia habent curam ⁊ sollicitudinem diurnam ⁊ nocturnam in acquirendo ⁊ in custodiendo timorē . Sextū est iaciura . ⁊ ostendit q̄ diuitie sunt causa iacture que est in acquisitione duplicis mali . scilicet mali in presenti quod ē elatio . ⁊ mali in futuro . quod est eterna damnatio ⁊ alterius quod est in perditione eterna scilicet duplicis boni . scilicet boni in presenti quod est gratia . ⁊ boni in futuro quod est eterna glōria . Cum igit̄ sanctus Iohannes contra diuitias taliter disputare ecce iuuenis quidam mortuus efferebatur qui triginta dies habebat quā vxorem acceperat . veniens igitur mater vidua ⁊ ceteri qui eum flebant ad pedes apostoli p̄ciderunt rogantes q̄ hunc quoq; sicut drusianam in nomie dñi suscitaret . flente igit̄ apostolo diutius ⁊ orante . continuo resurrexit . Precepit q; ei . Vt illis duobus discipulis enarret quantam incurrissent . ⁊ quantam glōriam perdidissent q̄ multa glōria paradisi . ⁊ de penis inferni quas viderat enarrauit dicens O miseri vidi angelos vestros flentes ⁊ demones gratulantes . Dixitq; eis . q̄ p̄dissent eterna palacia que sunt gemmis choruscantibus fabricata claritatis mirabilis contentiua copiosis epulis refecta delitijs plena gaudijs glōriosa p̄mansura . De inferno aut̄ octo penas dixit que his verbis continentur . Vermes ⁊ tenebre flagellū frigus ⁊ ignis . demonis aspectus sceleꝝ ḡfusio lucis . Tunc

ille q̄ fuerat suscitatus ⁊ illi duo discipuli ad p̄des ap̄li se p̄/
sternētes vt rogabāt miam ḡsequi. Quibꝫ ap̄ls aut xxx. diebꝫ
pn̄iaz agite inter q̄s orate vt virge ⁊ lapides ad nāaz pr̄siliā
reuertant̄ q̄d cū faciū ess̄ ait eis. Ite ⁊ vnde tulistis virga ⁊
lapides deferatis q̄d cū fecissent ⁊ virge ⁊ lapides in sui nāaz
reūsi fuissent omniū virtutū gratiā quā habuerant receperūt
Cū aut̄ beatꝫ iohānes p̄ totaz asyam predicasset cultores ydo
loꝝ seditionem in pp̄lo concitantes ⁊ obem ad templū dyane
traherant cū sacrificiū offerre quibꝫ Ioh̄es hāc distiūctionem
pp̄osuit vt aut ipsi ad inuocacōem xp̄i eūterent ⁊ ipse ydolis
sacrificaret aut ipse ad inuocacōem xp̄i templū ḡteret vt ipsi
in xp̄m crederēt. Huic ergo sententie cū maiō pars pp̄li ḡsens
sisset exeūtibꝫ cūctis de templo orauit ap̄ls ⁊ fundit̄ templū
cōruit ⁊ dyane ymago penit̄ ḡminuta est. Aristodemꝫ autē
pontifex ydoloꝝ in pp̄lo seditionē maxiaz ḡcitauit ita vt vna
pars ḡtra aliā ad p̄reliū pararet̄. Cui ap̄ls q̄d tibi vis faciā vt
placere. Cui ille si vis vt credā in deū tuū dabo tibi venenū
bibere ⁊ si nullā in te lesionē verꝫ deꝫ dñs tuꝫ apparebit. Cui
ap̄ls. Ecce vt locutꝫ es. Et ille nolo vt añ alios moriētes videas
et si ampliꝫ p̄tim etcas. Pergens igit̄ aristodemꝫ ad p̄cōsoleꝫ
duos viros d̄capitādos p̄cūt et corā eis om̄ibꝫ venenū dedit
qui mox vt venenū dedit biberūt sp̄m exalarūt. Tunc ap̄lus
calicē accipiens ⁊ signo crucis se muricens totū venenū bibit
et nullā lesionē incurrit q̄ p̄pter deū omnes laudare ceperunt
Aristodemꝫ aut̄ dixit ad hec mihi inest dubietas. s̄ si veneno
mortuos suscitauit. absqꝫ dubio vere credā. tūc ap̄ls ei tunicā
suā tribuit. Cui ille cur mihi tunicā tuā dedisti. Cui ap̄lus vt
sic ḡfusus a tua infidelitate discedat. Cui ille nūqꝫ tunica tua
credere me faciet. Et ap̄ls vade ⁊ mitte eaz sup̄ corpa defuncto
rum dicēs ap̄ls xp̄i me misit ad vos vt in xp̄i noīe exurgatis
q̄d cum fecisset illi ḡsurrexerunt. Tunc ap̄ls pontificē ⁊ p̄con
sulem credentes cū om̄i parētela sua in xp̄i noīe baptizauit q̄
in honore beio ec̄ciaꝫ ḡstruxerunt. Refert beatꝫ clemens sic in
iii. libro ec̄ciaſtice historie inuenit̄ q̄ q̄dem tpe ap̄ls q̄ndam
iuuenē pulcrū ⁊ confortē ḡuertit ⁊ eū cuidā ep̄o sub depositi
noīe cōmendauit. Post aliq̄d aut̄ tempus iuuenis dereliquit
ep̄m ⁊ factus est princeps latronū. Ap̄os. itaqꝫ ad ep̄m venit
et suū depositum requisit̄. Cūqꝫ ille de pecunia intelligeret
et ex hoc vehementer stupeſcit dixit ei Ap̄osto. iuuenem illum
a te repeto quē tibi tam studiose recōmendauit. Cui ille pater
sanctē in anima mortuꝫ est ⁊ in tali monte cū latronibꝫ degit

quoz ipse princeps extitit. Quibus auditis vestem suā scidit ⁊
 capud suū pugnis feriens bonū inquit te custodez fratris aīe
 dereliqui q̄festim igit̄ equū sibi parare iussit ⁊ ad illū mōtem
 trepidus cucurrit. Quem cum iuuenis inspexiss̄ pre pudore
 nimio statim equū ascendit ⁊ velocius aufugit. Apostoꝝ aut̄
 etatis oblitus vr̄get calcaribus equū ⁊ post tergum clamitat
 fugientis vt quid fili dilectissime fugis patrem ⁊ inermem se-
 nem. Ne timeas fili quia p̄ te xp̄o rōnem reddam ⁊ certe p̄ te
 libenter moriar sicut p̄ nobis xp̄s est mortuꝝ. Reuertere fili re-
 uertere qa dñs me misit. Qui audiēs q̄pundꝝ redijt ⁊ amarissi-
 me fleuit. Apo. aut̄ ad pedes eiꝝ ꝑcidit ⁊ manū tanquaz ꝑꝑ
 p̄niam iam purgatā osculari cepit ieiunante igit̄ orante p̄ eo
 Apo. veniam impetrauit ipmꝝ postmodū in ep̄m ordinauit.
 Legit̄ q̄ in eadē historia ecclesiastica ⁊ habet̄ in glo sup̄ sc̄d̄az
 canonicā ioh̄is q̄ cū ioh̄es apud ephesim balnea lauandi gr̄a
 introiss̄ ⁊ ibidem therintū hereticū vidisset ꝑtinꝝ exilit dicēs
 fugiamus hinc ne balnea sup̄ nos cōruant in quibus lauatur
 therintus veritatis inimicus. Cum auis quedam ꝑdix dicit̄
 viua beato ioh̄āni a quōdā oblata fuisset ⁊ ille eaz q̄si demul-
 cendo tangeret ⁊ stractaret. Quidā adolescens hoc videns ad
 cocuos suos ridendo dixit videre quomō ille senex cū auicula
 sicut puer ludit q̄d beatus ioh̄es ꝑ sp̄m recognoscens iuuenē
 ad se vocauit ⁊ q̄d in manu teneret inquisiuit cui cum se arcū
 diceret tenere ait q̄d inde facis ⁊ iuuenis aues inde ac bestias
 sagitamus. Cui apl̄s q̄liter tunc iuuenis arcū cepit tendere ⁊
 tensuz in manu tenere. Sed cū nil ei apl̄s diceret iuuenis arcuz
 descendit. Cui iohannes quare fili arcum discēdisti. Et ille qa
 ciduciꝝ tensus teneret̄ ad iacienda iacula infirmior redderetur
 Et apl̄s ad hoc sic ⁊ humana fragilitas ad contemplatiōem
 minus valida fieret si semp̄ in suo rigore persistens fragilitati
 sue interdum condescendere recusaret. Nam ⁊ aquila cunctis
 auibus celsius volat ⁊ solem clariꝝ conspicit ⁊ tamen nature
 necessitate ad yma descendit. Sic ⁊ humanus animus cum se
 modicum a contemplatione retrahit crebra innouatione ar-
 dentius ad celestia tendit. Beatus igitur Iohannes vt testatur
 iero. Cum ipse vsq; ad ipsam suam vltimam senectutē ephesi
 moraretur ⁊ vix inter discipulorum manꝝ ad ecclesiam defer-
 retur nec plura verba dicere posset ad quamlibet pausam h̄o
 dicebat filioli diligite alterutrum. Tandem fratres qui cum eo
 erant admirātes q̄ semp̄ eadem diceret. Dixerunt ei magister
 quare semper eadem loqueris. Qui respōdit quia ꝑceptum

domini est. et si solum hoc fiat sufficit. Refert quoque helinardus
 quod cum iohannes euangelista euangelium scribere deberet pro
 ieiunium ut orarent se digna scripturum. fertur autem ipsum
 pro illo loco secretissimo in quo diuina scripturus secesserat
 orasse ut nullas huic insistens operi ventorum ibi aut imbrius
 iniurias pateretur. hancque eidem loco usque hodie reuerentiam
 elementa seruare dicuntur. hec helinardus. Cum igitur esset
 nonaginta octo annorum. et a passione domini secundum yfido-
 rum anno sexagesimoseptimo apparuit ei dominus cum disci-
 pulis suis dicens. veni dilecte mi ad me quia tempus est ut in
 mensa mea cum tuis fratribus epuleris. Surgens autem iohannes
 cepit ire cui dominus dominica die ad me venies. Veniente igitur
 dominica uniuersus populus conuenit in ecclesia que fuerat
 ipsius nomine fabricata. qui a primo pullorem cantu predicauit
 eisdem hortans eos ut in fide essent stabiles. et in mandatis dei
 feruentes essent. post hoc foueam qua dextram iuxta altare fecit
 fieri et terram extra ecclesiam iactari. Descendensque in foueam
 expansis ad deum manibus dixit. Inuitatus ad conuiuium tuum
 domine iesu criste ecce venio gratias agens. quia dignus es me
 ad tuas epulas inuitare sciens quod ex toto corde meo desiderau-
 ite. Cumque orationem finisset tanta lux super eum emicuit quod nullus
 eum respicere potuit. Recedente autem lumine manna fouea
 plena inuenitur quod in loco illo usque hodie generatur. ita ut
 in fundo fouee instar minute arene staturire videatur. sicut in
 fontibus fieri consuevit. Sanctus eadimundus rex anglie nulli
 petenti in nomine sancti iohannis euangeliste aliquid denegabat. Un-
 contigit quod quidam peregrinus absente camerario in nomine sancti
 iohannis euangeliste importune a rege elemosinam postularet
 Cui rex preciosum anulum cum in aliud in promptu haberet
 dedit. Sed post plures dies quidem miles anglie in transmarinis
 partibus constitutus ab eodem peregrino anulum regi re-
 ferendi in hec verba recepit. Ille cui et pro cuius amore anulum
 hunc dedisti tibi remandat. ut liquido paruit quod beatus iohannes
 eidem in forma apparuit peregrini ysidorus de ortu vita vel obitu
 sanctorum patrum mutauit. Iohannes in aurum siluestres frondium
 virgas licetque saxa in gemmas gemmarum fragmina
 in propriam reformauit naturam precepto viduam suscitauit et
 rediuuium iuuenis corpus remeante anima reperauit bibens
 letiferum haustum euasit periculum et eodem prostratos in
 vite reparauit statum. hec ysidorus

De Innocentibus

Innoctes dicti sunt triplici ratione. ratione vite. ratione pene-
 ratione innocentie assecute. Ratione vite dicti sunt innocetes

exco q̄ vitam innocentem . id est non nocentem habuerunt
 nulli enim vnq̄m nocuerunt . nec deo per inobedientiam nec
 proximo per iniusticiam nec sibi per alicuius peccati maliciã
 & ideo dicitur in psalmo . Innocentes & recti adheferunt mi-
 hi . Innocentes in vita & recti in fide . Ratione pene qm̄ innocẽ-
 ter & iniuste passi sunt . vnde ps̄ . Effuderunt sanguinem inno-
 centem . Ratione innocentie assecute qm̄ in ipso martirio asse-
 cuti sunt baptismalem innocentiaz . id est ab originali peccato
 mūdiciã de qua innocentia dicitur in psalmo . Custodi inno-
 centiam ⁊ vide eq̄tatem . id est custodi innocentiam baptismatis
 ⁊ postmodum vide equitatem boneo perationis

Innocentes ab herode ascalonita interfecti sunt .
 Tres enĩ herodes sacra scriptura cõmemorat quos
 famosus fecit eorum infamis crudelitas . Primus
 dictus est herodes ascalonita sub quo dñs nat⁹ ē ⁊ a quo pu-
 eri occisi sunt . Secundus dictus est herodes antipas qui Iohã-
 nez de collauit . Tercius dictus ē herodes agrippa qui Iacobũ
 occidit ⁊ per eum incarcerauit . vñ de hº exstans versus . Ascalo-
 nita necat pueros antipa Iohannẽ . Agrippa iacobũ claudens
 in carcere petrũ . Sed primi herodis historiã breuiter videam⁹
 antipẽ ydumeus vt in historiã scolastica legiẽ . Neptem regis
 arabũ duxit vxorem ex qua filiũ habuit quẽ vocauit herodẽ
 qui postmodum ascalonita dictus est hic a cesare augusto re-
 gnũ iudea accepit ⁊ tũc p̄mit⁹ ablatũ ē sceptrũ de iuda huic
 sex filij sunt . scz antipẽ alexã . aristobolus archela⁹ herodes an-
 tipas & philippus . Alexã . autẽ & aristobolũ ex eadẽ m̄re iudea
 genitos romã misit liberalib⁹ artib⁹ inbuendos post hº a stus-
 dio redierũt ⁊ erat alexã . acerrimus perorator . Tamq̄ licenti⁹
 de susceptione regni cũ p̄re disceptabant ab hoc p̄re offensus
 antipẽm illis ip̄onere satagebat . Cũq̄ illi de m̄orte p̄ris tra-
 ctassent ⁊ ob hº a p̄re reiecti fuissent cesarem adeunt ⁊ de p̄ris
 iniuria conquesturi . Interea magi hierosolimã veniunt & de
 ortu noui regis diligentĩ sciscitant herodes hoc audiens per-
 turbat timens ne de verorum regum genere aliquis natus es-
 set qui eum tanq̄ regni inuasorẽ expelleret . Rogabat igit̄ ma-
 gos vt eos inuẽto sibi remũtient similans se velle adorare quẽ
 volebat occidere . Veruntẽ magi per aliam viã reuersi sunt in
 regionẽ suã videns herodes q̄ neq̄m ad se venirent stelle vi-
 sione eos deceptos ad se redire erubuisse credidit . Et ideo ab
 inquisitio ne pueri animum reuocauit . Cum autem audisset
 que pastores dixerant . Et que symeon & anna prophetauer-
 rant vehemẽter timuit ⁊ a se magis turpiter illusum putauit

Tunc herodes de nece pueroꝝ qui erant in bethleem tractare cepit vt cum eis ille quem ignorabat occideret. Ad monitionē aut̄ angeli ioseph cum puero ⁊ matre in egiptum in ciuitatē hermopolis fugit ibiq; septez annis vsq; ad obitum herodis mansit. Ingreſſente igit̄ domo egiptum h̄m Iſaie vaticiniū vniuerſa idola cōruerunt. Tradunt quoq; q̄ sicut in exitu filioꝝ israel de egipto non fuit domus in egipto in qua procurante domino non iaceret mōrtuum primogenitū . ita nec tunc fuit templum in quo non cōruisset idolum. Refert cassiodorus in hystōia tripertita q̄ in hermopoli thebaide dicatur esse arbor que vocatur perſidis valens in salutem multoꝝum Si fructus aut folium aut pars cōcticis collo egrotantium aligentur. Cum igitur beata maria cum filio in egiptum fugeret. Hec arbor vsq; ad terram inclinata est ⁊ xpm supliciter adorauit. hec cassiodorus. Cum igitur herodes de nece pueroꝝ disponeret a cesare augusto per epistolaz est citatus filioꝝum accusacōib; responsurus. Qui cum per tarsum iter faceret intellexit q̄ magos naues tarsensiu transuexissent . ⁊ iō omnes naues tharsis conburi fecit h̄m quod predictū fuerat In spiritu vehementi conteres naues tharsis. Cuncq; pater cum filijs corā cesare disceptarent diffinitū est vt filij patri in omib; obedirent ⁊ ipse cui vellet regnū dimitteret . Rediens igitur herodes ⁊ ex confirmatione factus audacior mittens occidit om̄es pueros qui erāt in bethleem a bymatu ⁊ infra h̄m tempus q̄ exquisierat a magis hoc autē duplicem intelligentiam continet . Primo vt infra dicat ordinem temporis ⁊ est sensus a bymatu ⁊ infra id est ab infantibus duozum annozum vsq; ad pueros vnius noctis didicerat enī herodes a magis ea die qua stella apparuit eis dñm natum esse ⁊ quia iam annus fluxerat ex eo romani ierat ⁊ redierat dñm anniculū ⁊ reliquoꝝū insuper dierum esse credebant. Ideoq; sup̄ etatem eius vsq; ad ymos ⁊ infra vsq; ad vnius noctis infantis deseuit in pueros timēs pueri moꝝphoseon ne .scz puer cui sidera famulatur supra etatem suam vel ita faciem transfoemaret ⁊ hec sententia vsitatior ⁊ verior habetur ⁊ reputatur. Alio mō exponitur h̄m Crisostumum vt infra dicat ordinem numeri ⁊ est sensus a bymatu ⁊ infra id est a pueris duozum annozū dicit enī stellā per annū ante oꝝtū saluatoris magis apparuisse Herodes aut̄ postq̄ h̄o a magis didicit romā vadens ⁊ h̄o per annū distulit. Credebat aut̄ tunc dñm natū fuisse qm̄ magis stella apparuit. ⁊ ideo dñm duozū annozū esse credebant . vnde pueros bimos occidit ⁊ deinceps vsq; ad quinq; annos sed non minores bymis. Cui assertionem fidem facere videtur q̄

quedam ossa innocentium habentē a deo grandia q̄ binorum
 esse non possunt . potest tñ dici q̄ longe maioris erant homines
 q̄ntitatis c̄m modo. Ipse aut herodes statim ibidem punitus
 est. Nam sicut ait macrobius & in q̄dam cronica legit̄ vnus
 paruulus filius herodis ibidem ad nutriendū casu fuerat da
 tus qui cum alijs a carnificib⁹ est occisus . Tunc ad impletū
 est per p̄phetam Vox ploratus & ululatus piarū . scz matrum
 auditu est in rama . id est in excello . deus aut iudex iustissim⁹
 vt in eisdem histōijs legit̄ scolasticis non est passus tantam
 herodis nequiciā remanere impunitā . diuino eī iudicio factū
 est vt a multos orbauerat filijs ipse suis miserabilib⁹ orbaret̄ .
 Nam alexander & aristobolus iterū patri habitu sunt suspe
 di . ḡfessus est aut vnus de eorū complicib⁹ q̄ alexander mul
 ta sibi donaria promississet si patri venenum propinaret con
 fessus est etiam tonsorē de promissis sibi munerib⁹ . Si dum pa
 tris barbā raderet . eum ḡtinuo vigilaret adiditqz alexandrū
 dixisse non esse ponendā spem in fene qui sibi capillos tingerz
 vt iuuenis appareret . ob hoc pater iratus eos occidi fecit anti
 patrem aut futurum regem instituit . sed ipi antipatri herodē
 antipam in regnum substituit . Insuper herodem agrippam ⁊
 herodiadem vxorem philippi . quos ex aristobolo susceperat
 p̄na dilectione fouebat . hac duplici de causa antip̄ intollera
 bilē contra p̄m cōcepit odium int̄m q̄ eum attemptauit
 occidere per venenū q̄d herodes iam p̄sentiens eū in carcere
 posuit . Aug⁹ aut cesar audiens q̄ filios occidisset . dixit mallē
 esse herodis porcus q̄m filius q̄a cum sit pro se litus parcis p̄
 cit & filios occidit . Ipse autem herodes cum iam annos . lxx .
 haberet in greuissimā egritudinem cecidit . Nam febre valida
 prurigine corp⁹ tolli ḡtinuis tormētis pedum inflammati
 one vermescētib⁹ testiculis intollerabili fetore crebro baneli
 tu & interruptis suspirijs torquebatur . a medicis v̄o in oleo
 positus inde quasi mortuus est allatus . Audiens autem inde
 os mortem suam cum gaudio expectare . nobiles iuuenes
 ex omi iudea collectos in carcerē posuit dixitqz salmoe sorori
 sue . Scio iudeos de morte mea gauisuros . sed potero habere
 multos lugentes & nobiles exequias funeris . Si meis volue
 ris parere mandatis . vt cum spiritum emisero cunctos occi
 datis q̄s in custodia suo vt sic oīs iudea me defleat licz i vita-

habebat autem in consuetudine ut post omnem cibum pomum per se purgaret & comederet. Cumque gladium manu teneret tussique violenta discinderet circumspiciens ne se aliquis impediret seipsum percussurus manum dextram sustulit sed consobrino eius sustinendo dextram impediuit. Protinus autem quasi rex mortuus esset in aula regia vllulatus insonuit. Quo audito exultat antipater multaque si soluit custodibus pollicetur. Quod cum cognouisset herodes grauius filij exultationem quam propriam tulit morte. Mittensque satellites eum occidi fecit & archiepiscopum post se regnaturum instituit sicque post dies .v. mortuus est in alijs fortunatissimus in rebus domesticis infelicissimus. Salome autem sorore eius omnes absoluit quos rex occidi mandauerat. Remittit autem in originali super matrem dicit quod herodes gladio qui pomum purgabat se peremit & quod salome sorore eius omnes victos prout cum fratre ordinauerat interfecit.

De sancto Thoma cantuariensi

Thomas interpretatur abyssus gemini vel fectus. Abyssus id est profundus in humiliatione quod patet in cilicio & pedum pauperum lotionem gemini in prelatione quia geminate profuit scilicet verbo & exemplo fectus in passione.

Thomas cantuariensis dum in cura regis anglie assisteret & que dam ibidem fieri contra ria religioni videret curiaz ipam deseruit & cantuariensi archiepo se comisit a quo archidiaconus factus ad preces tam ipsius epi regis cancellaria suscepit ut prudentia qua erat preditus malignorum in ecclesiam prohiberet insultum quem

adeo rex dilexit ut post decessum archiepi eum in cathedrali honore procurauerit sublimari. qui licet plurimum resisteret tandem obedientie preceptum humeros supposuit ad portandum. subito autem in virum perfectum alterum permutat & caro eius cilicio & ieiunijs macerat. Non solum cilicium pro camisia deferebat. Sed

infemoralia cilicina vsq; ad poblitem baiulabat. sanctitatem autem suam ita subtiliter occultabat vt saluo semper honestatis rigore sub decentia vestiū & apperatu utensiliū cōcordaret morib; singulorū. Tredecim pauperū pedes cottidie curuatis genub; abluebat & refectos datis cuilibet. iiii argenteis remittebat. Rex autē ad voluntatē suam in detrimentū ecclesia ipm inflectere nitebat volens vt vsuetudines quas contra libertatem ecclesie p̄decessores sui habuerant ab eodem similiter firmarent. Qui dum oīno assentire noluit contra se iram regis & principū puocauit. Quadā autē vice sic ipse cum alijs ep̄is a rege artatus vt etiā sibi mortis sententiā minaret magnorū virorū deceptus vsilijs verboten; assensum p̄buit voto regis. Verū ex h̄o videns aiarū periculū imminē seipm postmodū in p̄nā graui; cruciauit & ab altaris officio se suspendit quousq; a summo pontifice restitui mereret. Requirat deniq; vt q̄d verbo dixerat scripto cōfirmaret. cui virilit; stradicit & a curia erectā sibi baiulans crucē discessit exclamantib; impijs cōtra eū capite furē suspendite proditorē. Et ecce duo magni p̄ceres & fideles ad eū in fusi lacrimis venientes subiuramento asserunt q̄d in eius mortē multi p̄ceres giurarunt vir igit; dei ecclesie magis q̄m sibi metuens fugaz iniit & senonis a papa alexandro susceptus & in monasterio pontimacensi cōmendatus postmodū in franciā vsq; deuenit. Rex v̄o dū romam misisset vt legati venirent qui hoc negociū diffinirent oīno repulsam patit. Et ob hoc in iram contra archiep̄m amplius concitat. Vñ oīa que erant archiep̄i & suorū diripuit. & totaz ei; p̄geniē exilio gdemnauit nequaq; deferens cōdicioni vel sexui ordini vel etati. Ip̄e autē pro rege & p̄ regno anglie cottidie exorabat. Reuelat autē archiep̄o q̄ ad suā esset ecciaz rediturus & ad xpm cū palma martirij niġturus. Septio igit; anno sui exilij redire gcedit & a cūctis cū honore suscipit per aliq̄s dies ante eius martiriū iuuenis q̄dam de corpore exiens & postmodū miraculose rediens aiebat q̄ vsq; ad supremū sanctorū ordinē ductus fuit. & inē ap̄los sedem q̄dam vacuam vidit. p̄cuntanti autē cui; esset bec sedes angelus r̄ndit q̄ qdā magno sacerdoti angelorū seruabat. Sacerdos q̄dam missam de beata virgīe celebrabat cottidie. q̄ archiep̄o accusat; ab eo accersitur. & tanq̄m ydeota & inscius ab officio suspenditur. Cum autem beatus thomas ciliciū suum suere debēt & sub lecto ipm abscondisset vt ad gsuendū horā captaz. Bea. maria sacerdoti apparuit dicens vade ad archiepiscopum ei; dicas q̄ illa ob cui; amorē missas dicebas ei; ciliciū q̄d ē in tali loco consuit & setam rubeā de qua illud gsuit ibidem reliquit.

Illa igitur sibi mittit q̄ interdictū quod sibi fecerat debeat re-
laxare quod ille audiēs & ita inueniens stupuit & interdictū
relaxans sacerdotem hoc secretum habere precepit. Defendit
vt prius iura ecclesie nec a rege flectitur vi vel prece. Cum
ergo nullatenus flecti posset ecce milites regis armati veniūt
& vbi archiepiscopus sic vociferando inquirunt quibus ille
occurrēns dixit. Ecce ego quid vultis. & illi venimus vt occi-
daris & vltra viuere non valebis. Quibz ille dixit. Ego p̄ deo
mōi paratus sum. & pro defensione iustitie & ecclesie libertate
Si igitur me queritis ex parte dei omnipotentis & sub ana-
themate prohibeo ne horam cuiq̄m aliquatenus noceatis deo
aut beate marie & sanctis omnibz & beato dyonisio causam
ecclesie & meipsum commendo quibz dictis venerandum ca-
put gladijs impiorū impetitur sacra capitis corona precidi-
tur cerebrum per ecclesie pauimentum dispergitur & martir
domino consecratur. Anno domini millesimo. c. lxxiiij. Dum
igitur clerici requiem eternam inciperent & pro eo missam
agerent defunctorū subito vt aiunt angelorū chori astan-
tes voces cantantium interrumpunt martiris missam incipi-
unt. Letabitur iustus q̄cinnunt & ceteri clerici profecunt hic
est vera mutatio dextre excelsi. dum cantus merōis vertitur
in cāticum laudis cum illū cui defunctorū suffragia ncho/
auerant martirū postmodū ymnus laudat. Reuera eximia cō-
probatu sanctitate p̄ditus & martir dñi glōiosus quem tā-
to honore angeli preuenerunt & sanctorū martirū cathalo-
go ascripserunt. Passus est autē sanctus iste pro ecclesia in ec-
clesia in loco sancto tempore sacro inter manus sacerdotum
& religiosorum vt patientis sanctitas & persequentium cru-
delitas ostēdatur multa insuper & alia miracula per sanctum
suū dñs operari dignat⁹ est meritis enī ei⁹ cecis visus surdis
auditus claudis gressus vita mortuis restituta sunt. Quedam
dña de anglia varios oculos habere ob lasciuā & maiore pul-
critudinē affectabat sup̄ q̄ vouens votū nudis pedibz sepul-
crū beati tho. visitauit. que cū ī orōne p̄strata esset surgēs in-
uenit penit⁹ excecata. statiqz penitēs cepit rogare be. tho. vt iā
nō varijs s; saltē suos sibi redderet q̄d tandē cū magna diffi-
cultate vix valuit obtinere. Quidā autē illusoꝝ aquā simplicez
p̄ aq̄ sancti tho. dño suo in pixide obtulit giuuāti. Cui dñs
ait si nil vnqz furatus fuisti michi sanct⁹ tho aquā huc te de-
ferre pmittat. si autē re⁹ furti es aq̄ ip̄a p̄tin⁹ euanescat. Huic
igit̄ dicto cōsensit sciens q̄ pixidē aq̄ nup̄ impleisset mira res
pixidem continuo aperuerunt & vacuam inuenerunt. Sicqz
seruies immēdatio reperit⁹ & furti reus euidentius app̄batur.

Auis quedā sciēs et docta loq̄ cū vis? eā in seq̄ret̄ sicut didi-
cerat cepit clamare sc̄te thoma adiuua me et statī visus ceci-
dit mortu? et illa euasit. Quidā quē sc̄d̄ thomas valde dilexe-
rat cū ḡuiter infirmare? iuit ad ei? tumbā ⁊ p̄ sanitate sua ro-
gauit et ad libitū impetrauit. S; cū sanat? rediret cepit cogira-
re q̄ illa saītas aīe sue forsītā n̄ expediret. Vñ iterū rediēs ad
sepulcrū orauit vt si n̄ es? vtile aīe sue cōtinuo ifirmitas ip̄a
rediret statimq; infirmitas redijt sicut pri? . In ei? aut̄ inter
fectores vlcio diuina deseruit vt alij digitos dentib; suis frustra
tim discrepentes Alij sanie defluentes Alij palisi dissoluti Alij
amentes effecti miserabiliter in terirent

De sancto Siluestro

Siluester dicit̄ a sile q̄d ē lux et terra q̄st
lux tēre id est ecclesie q̄ instar bone terre
h̄ piguedinē bonne opacōis nigredinez
huiliacōis et dulcedinē deuocōis pista
ei tria agnoscit bona tēra vt ait palladi?
vl' siluestē dicit̄ a siluas ⁊ t̄xos q̄a hoīes
siluestres ⁊ icultos et duros ad fidē tra-
xit Vel sicut dicit̄ ī gl̄afacō siluestē dicit̄
viridis agrestis vmbros? nemoros? Viridis celestia contēplā-
do Agrestis seipm̄ excolēdo. Vmbros? ab omī cōcupiscentia
refrigerat? nemoros? iter arbores celi plātāt?. Ei? legendā cō-
pilauit eusebi? cesariēsis q̄ b̄d̄ blasī? ī cōsilio septuaginta epi-
scoporū catholicis legēdā cōmemorat sicut in decreto habet̄

Siluester a
matre re 62
nomie iusta
geitus a cirino prespi-
to erudit? hospitali-
tatē summe exercebat
thimothē? aut̄ quidaz
cristianissim? ab eo in
hospiciū fucipi? q̄ tñ
ob p̄secucōnē ab alijs
vitabatur b̄. post annū
coronaz assecut? mar-
tirij dum predicaret 9/
stantissime fidem cristi
Putans autem tarqui-
nius prefectus thymo-

multis habundasse diuicijs eas a siluestro expeciit inferens ei
minas mortis sed cum vere thymotheum huiusmodi diuici/
as non habuisse conpuit siluestrum ydolis immolare precepit
alioquin in crastinum diuersa reciperet genera tormentorū
cui siluester stulte hac nocte morieris et sempiterna tormenta
recipies et velis nol' verum deum esse quem colimus recog/
nosces siluester igitur carceri traditur et tœquinius ad pran/
dium inuitatur dum ergo commederet os piscis in eius gut/
ture sic versatur vt nulla ratione reicere potuerit vel gluttire
Sicq; media nocte defunctus ad tumulū cum ludu ducitur
et siluester cum gaudio a carcere liberatur. Qui non solum a
cristianis sed etiam a paganis miro diligebatur affectu erat
enim aspectu angelic? sermone nitidus integer corpore sanct?
opere consilio magnus fide catholicus spe pacientissimus ca/
ritate diffusus mortuo igitur melchiade episcopo vrbis rome
siluester ab omni plebe plurimum remittens ī summum pon/
tificem est electus hic omni œphanorum ⁊ viduarum et pau/
perum nomina in matricula scripta habebat et omnibus ne/
cessaria prouidebat hic quartum et sextum diem et sabatum
ieiunijs instituit obseruandum quintum vero quasi domini/
cum celebrandum grecis vero cristianis dicentibus sabbatū
v. die potius celebrandum. Respondit hoc fieri non debere et
quia dominice debetur cōpassio sepulture. Cui illi vnum est
sabatum sepulture in quo semel in anno ieiunium exhiben/
dum quibus siluester sicut omnes dies dominicus resurrecti
onis gloria sic omne sabatum decoratur dominica sepultura
Igitur de sabbato acquiescunt sed de quinta feria vehemen/
ter contendūt asserentes non debere cristianorum solemnitati/
bus sociari. Siluester aut eius dignitatem precipue in tribus
ostendit. Quoniam hac die dominus celum ascendit et cœpo/
ris et sanguinis sacramentum instituit ⁊ sacrum crisma eccle/
sia cōficat. Omnes igitur rationibus eius acquiescunt. Perse/
quente autem constantino cristianos siluester de vrbe exijt ac
in quodam monte cum suis clericis mansit. Ipse autem con/
stantinus merito persecutionis tyranice in incurabilem ceci/
cidit plagam lepre tandem ad consilium pontificum ydolorū
adducta sunt tria milia puerorum vt eos occidi faceret et se
in eorū sanguine recenti et calido balnearet. Egrediente autē
eo ad locum vbi balneum parari debebat matres puerorum
eidem occurrēt que resolutis crinibus miserabiliter vlulabāt
et lacrimans constantinus iussit stare currum et erigens se
dixit Audite me comites et cōmilitones et omnes populi qui
astatis dignitas romani imperij. de fonte nascitur pietatis

que hanc etiam legem dedit vt capitali sententia subderetur quicūq; in bello aliquem occidisset infantem quāta ergo erit crudelitas vt si hec nostris faciamus filiis quid fieri perhibuimus alienis . Quid iuuat barbaros superasse si a crudelitate vincamur nam vicisse extraneas nationes ratione virium est bellancium populorum vincere autem vicia et peccata virtus est morum . In illis ergo prelijs fortiores nos existimus illis In hijs vero nobismetipsis fortiores sumus . Qui enim fuerit in isto certamine superatus victoriam obtinet victus victor enim post triūphum vincitur sed pietas ab impietate superatur Vincat ergo pietas in isto congressu bene enim omnium aduersantium poterimus esse victores si sola piteate vincamur omnium enim se esse dominum cōprobat qui seruum se monstrauerit pietatis . Melius est ergo me mori salua vita innocētium q̄ per eorum interitum vitam recuperare crudelem quā tamen recuperare incertum est cum tamen certum sit q̄ sic recuperata crudelis est . Iussit igitur vt matribus suis pueri redderentur et dona plurima et infinita vehicula preberent sicq; matres que flendo venerant ad loca sua cum gaudio redierunt Ipse autez imperator ad palacium suum reuersus est . Sequenti vero nocte petrus et paulus apparuerunt et dicentes Quoniam exhoruisti effusione sanguinis innocentis milit nos dominus ih̄s cristus dare tibi recuperande consiliū sanitatis Siluestrū igitur episcopū qui apud montem siraptim latitat accersire hic tibi piscinam ostendit in qua immerfus tercō ab omni curaberis lepre morbo . Tu vero cristo hanc vicissitudinem reddas vt ydolorum templa diruas cristi restaures ecclesias et eius deinceps cultor fias . Euigilans igitur cōstita ntinus statim milites misit ad siluestrum videns autem si uester milites statim ad palmam martirij credidit se vocari deo autem se recōmendans et socios secum adhortans cōstantino intrepidus presentatur Cui cōstantinus ait bene te venisse gratulamur qui a siluestro resalutatur narrauit ei per ordinem sui somnij visionem p̄cumbanti vero cōstantino qui essent illi duo dii qui sibi apparuerūt siluester respondit illos esse cristi apostolos et non deos . Tunc ad preces imperatoris siluester apostolorum ymagines sibi iussit afferri quos vt imperator aspexit tales esse q̄ sibi apparuerunt declamauit . Siluester igit eū cathecuminū fecit et vnus ebdomade sibi ieiuniū indixit et carceres aperire monuit . Cūq; in aquam descendiss; baptismatis mirabilis ibi emicuit splendor lucis sicq; inde mundus exiuit et cristum se vidisse asseruit . Prima autem die sui baptismatis hanc legē dedit vt cristus ab vrbe romana tanq̄

verus deus coleretur. secunda ut si quis cristum blasphemaueret puniretur. Tercia ut quicumque cristiano fecisset iniuriam bonorum suorum parte dimidia priuaretur. Quarta ut sicut imperator rome sic romanus pontifex caput ab vniuersis episcopis habeatur. Quinta ut quicumque in ecclesias confugerit ab omnibus seruetur in iurijs. Sexta ut nullus nisi de licentia sui antistitis ecclesiaz edificet intra muros alicuius ciuitatis. Septima ut ad edificationem ecclesiarum decime possessionum regalium tribuantur. Octaua imperator ad ecclesiam sancti petri venit et de suis culpis se lamentabiliter accusauit postmodum arrepto bidente ad fundamentum basilice ecclesie construendum terram primus aperuit et duodecim cophinos in suis scapulis foras eiecit hec ubi helena mater constantini augusti in bethania consistens audiuit per litteras laudat filium quod abrenunciasset simulacris ydolorum sed dure increpat quod relicto deo iudeorum crucifixum hominem deum colat. Rescribit autem augustius ut iudeorum magistros secum adducat et ipse cristianorum doctores proferret ut sic et disputatione mutua appareat fides vera. Duxit igitur sancta helena centum sexaginta unum doctissimos iudeorum. Inter quos duo decim erant qui sapientia et eloquentia pre ceteris rutilabant. Cum igitur siluester cum clericis suis et predicti iudei ad disputandum coram imperatore insimul conuenissent de communi consensu duos iudices gentiles sapientissimos et probatos nomine cratio et zenophilum statuerunt ad quos pertineret sententia dicendorum qui licet gentiles erant tamen iustissimi et fideles talique inter eos sententia est firmatum ut vno stante et loquente alius non loquatur. Incipiens igitur primus de illis duodecim nomine abiatar ait cum isti tres deos dicant patrem et filium et spiritum sanctum manifestum est eos contra legem agere que dicit videte quia ego sum solus et non est alius deus preter me denique si dicunt cristum deum esse quia multa fecit signa in nostra etiam lege multi fuere que miracula plurima fecerunt et tamen nunquam ex hoc deitatis nomine sibi usurpare ausi sunt sicut iste quem isti adorant ad quem siluester. Nos vnum deum colimus sed non in tanta solitudine eum dicimus ut gaudium filij non haberet. Ex vestris autem libris vobis trinitatem personarum demonstrare valemus. Nam patrem dicimus de quo propheta ait. Ipse inuocabit me pater meus es tu etc. Filium de quo idem filius meus ego hodie genuite Spiritum sanctum de quo idem. Spiritu oris eius omnis virtus eorum

In hoc etiam q̄ dixit faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram euidenter et personarum pluralitatem Et diuinitatis unitatem demonstrat. Licet autem sint tres persone vnus tamen deus est quod exemplo visibili aliquatenus demonstrare valemus. Et accipiens purpuram imperatoris tres ibi plicas fecit dicens ecce videtis tres plicas ⁊ explicans ait ecce videtis tres plice sunt vnus pānus ita tres persone sūt vnus deus de hoc autem q̄d dicitur q̄ ex miraculis deus credi non debet cū alij plures sancti miracula fecerunt nec tamē se deos dixerunt sicut vester xp̄s deum per hoc se asserere voluit. Certe deus sup̄bientes cōtra se nūq̄ passus est sine pena acerima preterite. Sicut patet in dathan. Et abyron. Alijsq̄ quampluribus. Quomō ergo mentiri potuerit et se deum dicere q̄ non erat cum eum se deum dicentem nulla pena secuta fuerit et virtutū efficacia cōmittabatur. Tūc iudices dixerūt cōstat abiathar a siluestro superatum nam et deo hoc docet quia si deus non esset et se deum dixisse cōferre vitam mortuis non valeret tunc illo ammoto secundus qui et ionas dicebatur ad cōflictum accedens ait abraham a deo circūcisionem accipiens iustificatus fuit et omnes filij abrahe per circūcisionem iustificabantur igitur qui non fuerit circūcisus non erit iustificatus. Ad quem siluester cōstat abraham circūcisionem deo placuisse et amicum dei apellatū esse. T̄ igitur nō circumcisio ip̄m sanctificauit sed fides et iusticia ip̄m deo placere fecit non igitur accepit circūcisionem in sanctificationem sed in distinctionem. T̄sto sup̄ato tercius qui godolias accedens ait quomō cristus vester potest esse deus cum asseratis eū esse natum traditum nudatum felle potatū ligatum sepultū cum hec omnia in deo esse non possint. Ad hoc siluester de vestris libris hec omnia p̄bamus de cristo fuisse predicta. Nam de eius natiuitate dixit ysayas. Ecce virgo cōcipiet ⁊c. De eius temptatione zacharias. Vidi ip̄m sacerdote m̄ magnum stantem coram angelo et sathan stabat a dextris eius ⁊c. De eius traditione psalmista. Qui ⁊debant panes meos magnificauit sup̄ me supplantationem ⁊c. De eius nudatione idem Diuiserunt sibi vestimenta mea ⁊c. De eius fellea potatione idē. Dederunt in escam meā fel ⁊c. De eius ligatione Esdras. Vinxisti me nō sicut patrem qui liberaui vos de terra egipti clamantes ante tribunal iudicis humiliastis me suspendētes in ligno tradistis me. De eius sepultura Jeronimus In sepultura eius reuiuiscunt mortui cum ergo godolias quid r̄nderet non haberet data sententia remortuus est Quartus qui et annam accedens ait. Ea que de alijs dicta sunt siluester iste de suo cristo

predicāta fuisse firmat vnde super est vt probet hoc de suo cri-
sto dicta fuisse ad quem siluester dabis ergo alium q̄ quem
virgo concepit qui felle sit cibatus spinis coronatus crucifix
us mortuus et sepult⁹ qui surrexit a mortuis et ad celū ascen-
dit. Tunc constantinus ait si alium non dederit sciat se sepe/ra-
tum quod cum facere non posset hic amouetur et quintus q̄
et doeth producit qui ait si ex semine dauid cristus natus
esset et sanctificatus vt dicitis ergo baptisari nō debuit vt ite-
rum non sanctificaretur ad quem siluester sicut circumcisio
in cristi circumcisione finem accepit ita noster baptisimus in
cristi baptisimate initium sanctificationis habuit non ergo
baptisatus vt sanctificaretur sed sanctificaret qui cum taceret
ait non taceret doeth si haberet contraria que proferret. Tunc
sextus qui et chusi ait. Vellemus vt siluester ille causas hui⁹
virginalis partus nobis exponeret ad quem siluester. Terra
de qua adam formatus est incorrupta erat et virgo quia nec
se ad bibendum humanum sanguinem apparuerat nec male/
dictionem spinarum acceperat nec hominis mortui sepultu-
ram habebat nec sponti data fuerat ad edendum oportuit er-
go ex maria virgine nouum adam fieri vt sicut serpens natū
ex virgine vicerat sic a nato ex virgine vinceretur et qui ad-
uictor extitit in paradiso. Item temptator factus est domini in
deserto vt qui adam vicerat manducantem vinceretur a do-
mino ieiunante hic superato. Septimus qui est beniamin ait
quomodo cristus filius dei vester esse potest qui a dyabulo
temptari potuit vt modo infame panem ex lapidibus facere
vrgeretur modo in templi cellitudinem leuaretur. Modo ad
adorandum ipsum dyabolū induceretur. Ad quod siluester
Si dyabolus ergo vicit quia ab adam est manducante audi-
tus. Constat ideo eum fuisse superato quia est a cristo ieiu-
nante cōtemptus. Nos autem non inquantum deus sed inq̄n-
tum homo eum temptatum esse fatemur. In deo autem tripli-
citer est temptatus vt a nobis omnes temptationes exclude-
ret et formam vincendi daret. Sepe namq; in homine victoriā
abstinentie sequitur temptatio humane glorie. Et temptatio
nem humane glorie appetitus dominij et excellentie comita-
tur ideo a cristo de hijs vincitur vt vincendi nobis forma do-
netur. Isto superato octauus qui et aroel ait constat quia de-
us summe perfect⁹ est et nullius indiget q̄d ergo ei op⁹ fuit
vt nasceretur ī cristo quomō iterū cristū verbū appellas Sed
et hoc cōstat q̄a de⁹ anteq̄ haberet filiū pater dici nō potuit

ergo si pater cristi postea dictus est mutabilis factus est. Ad
hec filius ante tempora ex patre est genitus vt face/
ret que non erant et in tempore est natus vt reficeret que peri/
erant que et si solo verbo reficere poterat sed per passionem ni/
si homo fieret redimere non valebat quia in sua deitate ad pa/
ciendum aptus non erat nec hoc erat impfectionis sed perfec/
tionis si in sua non erat deitate passibilis porro filium verbu
dei dici ex eo patet quia ppha ait . Eructauit cor meum verbu
bonum . Deus quoque semper pater fuit quia semper eius filius
exitit filius enim eius est verbum eius sapientia eius virtus
eius In patre autem semper fuit verbum iuxta illud Eructa
uit cor meum verbum semper sapientia iuxta illud ego ex ore
altissimi pro p . ante . o . cre . Semper virtus iuxta illud ante col
e . par . nec . dum . fon . x . Cum ergo pater nunquam fuerit sine ver
bo sapientia et virtute quomodo putas hoc nomen sibi ex te
pore aduenisse hoc ergo amoto ix . qui et iubal dixit constat
quia deus coniugia non damnat nec eis maledixit quare er/
go de coniugio natum denegatis hunc esse quem colitis nisi
vt obfuscare coniugia studiat . Rursus quomodo temptatur
qui potens est patitur qui virtus est moritur qui vita est . De/
nique ad hoc cogere vt duos filios esse dicas vnum quem pa/
ter genuit alterum quem virgo generauit . Rursus quomodo
fieri potest vt patiatur homo qui assumptus est sine lesione
eius a quo assumptus ad hoc filius . Nos christum non ideo na/
tum de virgine dicimus vt coniugia condemnemus sed cau/
sas virginei partus rationabiliter acceptamus nec hac asserti
one obfuscantur sed ornantur coniugia quoniam hec virgo
que christum peperit de coniugio nata est . Temptatur autem cri/
stus vt omnes temptationes dyaboli vincere patitur vt vni/
uersas passiones subiceret moritur vt mortis imperium sub/
iugaret dei quoque filius vnus in christo est . Qui sicut est vere dei
filius inuisibilis ita visibilis est christus . Est ergo inuisibile hoc
quod est deus Et est visibile hoc quod est homo . Pati vero
posse hominem assumptum sine passione eius qui assumpsit
exemplo doceri potest . Nam vt presentis purpure regis vta/
mur extmplo . Lana enim fuit et huic lane sanguis accedens
colorem purpureum prebuit . Cum ergo teneretur digitis et
torqueretur in filo quid torquebatur hic quod regie digni/
tatis color est an hoc quod lana extiterat antequam purpura fieret
Lane ergo assimilatur homo colori purpure deus qui simul
in passione fuit dum pateretur in cruce sed passioni in nullo
subiacuit . Decimus qui et thara dixit Non michi placet istud
exemplum quia simul color torquetur cum lana cui tamen

omnes contradicerent. Siluester dixit accipe ergo aliud exem-
plum arbor habens in se solis splendorem cum inciditur icū
quidem suscipit splendor autem ab incisione minimus existit
sic homine paciente diuinitas nulli passione subiacuit. Vnde
decimus qui sileon ait si de cristo tuo pphete ita natiuitati sunt
tante irrisionis passionis et mortis causas scire velle mus. Et
siluester Esuruit crist? vt nos reficeret Sitinit vt aridita ti no/
stre vitalia pocula ministraret temptat? est vt nos a tempta/
tione liberaret Tentus est vt nos a demonum captura dimit/
teret Irrisus est vt nos ab irrisione demonum liberaret liga/
tus est vt nos a nodo ligationis et maledictionis absolueret
Humiliatus est vt nos exaltaret Expoliatus est vt nuditatē
prime priuationis indulgentia tegetet. Spinarum coronam
accepit vt flores paradisi pdites redonaret. In ligno suspēsus
est vt concupiscentiam in ligno genitam dampnaret Felle et
aceto potatus est vt hominem ad terram fluentem lac et mel
introduceret et fontes nobis mellifluos appariret. Sedet a dex/
tris dei vt preces credētium exaudiat. Hec siluester psequen/
te vniuersi tam imperatoꝝ q̄ iudices et iudei in laudeꝝ siluestri
proruperunt vnanimiter. Tunc indignatus duodecimus qui
et zambri indignatiōe magna dixit. Mirōꝝ vos sapiētissimos
iudices verborum ambagibus credere et dei omnipotentiam
estimare humana ratione concludi sed iam cessent verba et
veniamus ad sancta. Stultissimi nāq̄ sunt qui crucifixum co/
lunt cum ego nomen dei omnipotentis sciam cuius virtutem
nec sufferunt saxa nec audire valet quelibet creatura et vt me
verum dicere conprobetis thaurus ad me ferocissimus addu/
catur et dum in eius aure nomen istud in sonuerit thaurus il/
lico morietur ad quem siluester et tu quomodo hoc nomen
non audieris didicisti zambri dixit non est tuum hoc nosce
misterium qui iudeorum inimicus es Adducitur autē thau/
rus ferocissimus vix centum hominibus fortissimis tractus
at vbi zambri in aure eius verbum protulit continuo thau/
rus mugiens oculosq̄ eiciens expirauit omnes igitur iudei
vehementer acclamant et siluestro insuleant quibus siluester
non dei nomen protulit sed nomen pessimi demonis nomina/
uit. Deus enim meus ih̄sus cristus non solum viuentes morti/
ficat s̄ etiā mortuos viuificat nam occidere posse et viuificare
nō posse est leonū serpentū et ferarū. Si ergo vult vt credā q̄
nomen demonis non fuerit dicat iterū et viuificet q̄d occidit

nam de deo scriptum est ego occidam et ego viuere faciam quod si non poterit nomen demonis absq; dubio nominauit qui uiuentem occidere potest mortuum uiuificare non potest Cumq; zambri ad suscitandum tharum a iudicibus vrgere tur dixit. Suscitet eum siluester in nomine ihesu galilei ⁊ omnes in eum credemus. nam et si penuis posset volare tamen nō valeret perficere. Omnes igitur iudei si suscitauerit se credituros promittunt. Tunc siluester oratione facta ad aurem thauri se applicans dixit o nomen maledictionis et mortis egredere iussi domini nostri ihesu cristi in cuius noīe tibi dico thauri surge et ad armentum tuum mansuetus recede. Statim igit thaurus surrexit et cum omni mansuetudine abiit. Tunc regina iudei iudices et ceteri omnes conuersi sunt ad fidem Post aliquos vero dies ydolorum pontifices ad imperatorem venerunt dicētes sacratissime imperator ille draco qui est in fouea postq; fidez cristi recepistis plusq; tricenti homines cottidie interficit flatu suo. Consulente super hoc constantino siluestrum. Respondit. Ego per cristi virtutem eum ab omni cessare lesione faciam. Promittunt pontifices se si hoc faciant credituros. Orante autem siluestro sanctus spiritus ei apparuit dicens securus ad draconem descende tu et duo presbiteri q̄ sunt tecum cumq; ad eum veneris eum taliter alloqueris dominus noster ihesus cristus de virgine natus crucifixus et sepultus qui resurrexit et sedet ad dexteram patris hic ventur⁹ est iudicare viuos et mortuos. Tu ergo sathana eum in hac fouea dum venerit expecta os autem eius ligabis filo et anulo crucis habente signum de super sigillabis postea ad me sani et incolumes venietis et panem quem vobis parauero comedetis. descendit itaq; siluester cum duobus presbiteris in foueam per gradus c. l. ij. secum ferens laternas. Tunc draconi predicta verba dixit et os ipius stridentis et sibilantis vt iuss⁹ fuerat alligauit et ascendens inuenit duos magos qui eos secuti fuerant vt vidēt si usq; ad draconem descendēt ex draconis fetore pene mortuos eos secum adduxit incolumes atq; sanos qui statim cum multitudine infinita cōuersi sunt sicq; aomanorum populus a duplici est morte liberatus scilicet a cultura demōis et veneno draconis. Tandem beatus siluester morti aporinquans clerum de tribus ammonuit scz vt inter se caritatem haberent. Ecclesias suas diligentius gubernarēt et gregem a luporum mōsibus custodirent. Post hec in domino feliciter obdormiuit circa annum domini ccc. xx.

Incisionis diem iiii. celebrem faciunt et solempnem. Primum est octaua natiuitatis domini. Secundū impositio noui et salutiferi nominis. Tercium effusio sanguinis. Quartū signaculū circūcisionis. Primū ergo est octaua natiuitatis domini. Si enī aliorū sanctorum octauae solemnes sunt quanto magis octaua dies sancti sanctorum solempnis erit. Sed nō videtur q̄ natiuitas domini debeat habere octauam quia ei⁹ natiuitas tendebat ad mortem. Obitus autem sanctorū ideo octauas habent quia ip̄i tunc nascuntur ea natiuitate que est ad vitam eternam vt postea resurgant in cōporibus gloriosis. Eadem ratione videtur q̄ non debeat habere octauam natiuitatis beate virginis nec beati Iohannis bapti. similiter nec resurrectio domini quia iam facta erat ipsa resurrectio in resurrectionem. Sed notandum q̄ sicut dicit prepositiuus sunt octauae suppletionis vt est octaua natiuitatis domini in q̄ supplemus quod minus in festo factum fuerat scilicet officium de parturiente. Vnde etiam olim in missa consueuerat cantari ad honorem beate virginis vultum tuum x̄c. 3. tem sunt octauae venerationis vt pasce pentecostes beate virginis beati iohannis baptiste. 3. tem deuotionis vt cuiuslibet sancti possunt fieri octauae figurationis vt sunt octauae institute de sanctis q̄ significant octauam resurrectionis. Secundum est impositio noui et salutiferi nominis hodie enim impositum est ei nomen nouum quod os domini nominauit. Nomen preter quod n̄ est aliud sub celo in quo oporteat nos saluos fieri. Nomen quod secundum bernhardum est mel in ore melos in aure et iubilus in corde. Nomen quod sicut dicit idem bernhardus instar olei lucet predicatum pascit recogitatum lenit et vngit inuocatum. Habuit autem triplex nomen sicut ex euangelio manifestatur scilicet filius dei cristus et ihesus vocatur autē filius dei in quantum est de deo deus cristus in quantum est homo a persona diuina quantum ad humanam naturam assumptus ihesus in quantum est deus humanitate vnitus. De hoc triplici nomini dicit bernhard⁹ vos qui in puluere estis exp̄giscimini et laudate. Ecce domin⁹ venit cum gloria neq̄ enim sine salute venit ihesus neq̄ cristus sine vnctione neq̄ sine gloria venit filius dei. Siquidem ip̄e salus ip̄e vnctio ip̄e gloria. Quantum autem ad hoc triplex nomen ante passionē perfecte notus non erat. Nam quantum ad primum ab ali

quibus cognoscebatur cōiecturaliter sicut a demonibus quī dicebant ipsum esse filium dei. Quantum ad secundum particulariter ab aliquibus enim licet pacis cognoscebatur esse cristus. Quantum ad tertium vocaliter quia quo ad hanc vocem ihesus licet non quo ad rationem nominis quod est salutare. Post resurrectionem autem hoc nomen triplex glorificatum est. Primum nomen quo ad certitudinem. Secundum quo ad infusionem. Tertium quo ad nominis rationem. Primum igitur nomen est filius dei. Et q̄ hoc nomen sibi recte conueniat sicut dicit hylarius in libro de trinitate vere dei filium vnigenitum dominum nostrū ihesum cristum esse. multis modis cognitum est. Dum de deo testatur pater dum de se ipse profitetur dum apostoli predicāt dum religiosi credūt dum demones confitentur dum iudei negāt dum gentiles in passione cognoscunt. Item dominum nostrum ihesum cristū: hijs modis cognoscimus. nomine natiuitate natura potestate professione. Secundum nomen est cristus quo interpretatur vnctus. Ipse enim fuit vnctus oleo leticie pre particibus suis. Per hoc autem quod dicitur vnctus insinuat q̄ ipse fuit propheta pugil sacerdos ⁊ rex. Iste enī quatuor persone olim cosnuerant inungi. Fuit enim propheta in doctrine eruditione pugil in dyaboli debellatione sacerdos in patris reconciliatione rex in premiorum retributione ab hoc secundo nomine denominamur quia a cristo dicimur cristiani. De quo nomine sic dicit augustinus cristianus iusticie bonitatis integritatis paciētie castitatis pudicicie humanitatis innocentie pietatis est nomen. Et tu istud quomodo tibi defendis et vendicas cui de tam plurimis rebus nec puaca subsistūt cristianus est ille qui non nomine tantum sed etiam opere est hec aug? Tertium nomen est ihesus hoc autem nomē iehesus bernhardus dicitur cibus fons medicina ⁊ lux. Flic autē cibus multiplicem habet effectum est enim cibus cōfortatiuus impinguatius roboratiuus et vegetatiuus. De hijs sic dicit bernhardus est cibus hoc nomen ihesus an non tociens confortaris quociens recordaris. Quid eque mentem cogitantis impinguat quod ita exercitatos repat sensus virtutes roborat vegetat bonos mōres atq; castas fouet affectiones. Secūdo dicitur fons vnde dicit idem bern. Ihesus est fons vite signatus qui ī quatuor riuos se diffundit in plateas. Vnde qui factus est nobis sapientia iusticia sanctificatio et redemptio sapientia in predicatione iusticia in peccatorum absolutione sanctificatio in cōuersatiōe vel in cōuersione redēptio in passiōe hec bern

Alibi quoq; sic dicit tres riuu fluxerunt a ihesu verbum dolo-
ris in quo est confessio sanguinis asperisionis in quo est afflic-
tio a qua emendationis in qua est cōpunctio. Tercio est mel-
dicina vnde sic ait est etiam hoc nomen ihesus medicina. Nic-
hil enim ire ita impetum cohibet superbie tumorem sedat sa-
nat liuoris vulnus restringit luxurie fluxum extinguit libi-
dinis flammam sitim temperat auaricie ac tocius decoris fu-
gat pruriginem. Quarto est lux vnde ait vnde putas in toto
œbe tanta et tam subdita fidei lux nisi de predicatione vel pre-
dicato ihesu hoc est nomen quod paulus portabat coram gē-
tibus tanq̄ lucerna super candelabrum hoc iterum vnum no-
men ihesus est multe suauitatis vnde bernhardus. Si scribas
non sapit mihi nisi legero ibi ihesum. Si disputas ac cōferas
non sapit mihi nisi sonuerit ibi ihesus. Item richardus de sanc-
to victore. Ihesus nomen dulce nomen delectabile. Nomen cō-
fortans peccatorem et beate spei. Ergo ihesu esto mihi ihesus
Secūdo est multe virtuositatis vnde pe. Rauen. vocabis nomē
eius ihesum hoc est nomen quod dedit cecis visum. surdis au-
ditum. claudis gressum. sermonem mutis. vitam mortuis. to-
tamq; dyaboli potestatem de obsessis cōporibus virtus huius
nominis effugauit. Tercio est multe excellētie et sublimitatis
vnde bñ nomē saluatoris nostri fratris mei carnis mee sang-
uinis mei nomen a seculis absconditum sed in fine seculorū
reuelatum nomen mirabile nomen ineffabile nomen inesti-
mabile ymo eo mirabilius quo inestimabilius eo magis gra-
tum quo gratuitum hoc autem nomē ihesus impositum est
ei ab eterno ab angelo et a patre potatiuo i. a ioseph. Ihesus
enim saluatōe interpretatur. Dicitur autem saluatōe triplici-
ter vel a potentia saluandi vel ab habitu vel ab actū secundū
quod dicitur a potentia saluandi conuenit ei hoc nomen ab
eterno secundum q̄ dicitur ab habitu saluandi sic fuit impo-
situm ab angelo et conuenit ei a principio cōceptionis secun-
dum q̄ dicitur ab actū saluandi dicitur impositum a ioseph
ratōne future passionis vnde glosa super illud vocabis nomē
eius ihesum dicit nomen imponens cum dicitur quod ab an-
gelo vel ab eterno impositum est tanguntur alie due. Recte
igitur in die capitis anni constituta a roma capite mundi et
in signata capitali littera alphabeti cristus caput ecclesie cir-
cumciditur nomen eius imponitur et eius natiuitatis octauus
dies colitur. Tertium est effusio sanguinis cristi. Hodie enim
sanguinem suum primo pro nobis fundere cepit qui ipsum
postmodum pluries effundere voluit. Quinq; enim vicibus

sanguinem suum pro nobis effudit. Primo in circumcissione et hec effusio fuit nostre redemptionis inicium. Secundo in oratione Et hec ostendit nostre redemptiōis desiderium Tertio in flagellatione et hec fuit nostre redemptionis meritum quia liuore eius sanati sumus. Quarto in crucifixione et hec fuit nostre redemptionis precium Tūc enī q̄ non rapuit exoluebat. Quinto in lateris appertione. Et hec fuit nostre redemptionis sacramentum. Inde enim exiuit sanguis et aqua quod figurauit nos per aquam baptismi debere mundari q̄ quidem baptismus habiturus erat efficaciam a sanguine cristi. Quartum et vltimum est signaculum circumcissionis q̄ quidem cristus hodie accipere dignatus est. Voluit autem dominus circumcidi propter multas rationes. Primo ratione sui vt veram carnem humanam se assumpsisse ostēderet. Sciebat enim non defuturos qui dicerent ipsum non cōp̄us verum sed fantasticum assumpsisse. Et ideo vt eorum errorem confutaret voluit circūcidi Et sanguinem ibi emittere cōp̄s enim fantasticum sanguinem non emittit. Secundo ratione nostri vt nos spiritualiter debere circumcidi monstraret Duplex enim est circumcisio secundum bernhardum que debet fieri a nobis scilicet exterior in carne et interior in mente. Circumcisio exterior consistit in tribus scilicet in habitu ne sit notabilis in actione ne sit re prehensibilis et in sermone ne sit cōtemptibilis. Interior autem similiter in tribus consistit scilicet in cogitatione vt sit sancta in affectione vt sit pura in intentione vt sit recta hec bernhardus. Item ratione nostri vt nos sanaret quemadmodum ei sit cauterium in vno membro vt totum cōp̄us sanetur. Sic cristus voluit portare cauterium circumcissionis vt sic totum cōp̄us mysticum salueretur Cōt secundo circūcisi enim estis circumcissione non manu facta in expoliatiōe carnis sed circumcissione cristi. Glosa a vicij tanq̄ petra acutissima petra enī erat crist⁹ i. cor. iij et exo. Tu lit illico sephora acutissimam petram et circūcidit carnem p̄pucij filij sui circumcissione x̄c. Dupliciter exponitur secundum glosam. Primo modo sic circumcisi inq̄ estis circumcissione non manufacta id est humano opere sed diuino id est circumcissione spiritali que quidem circumcisio fit in expoliatiōe cōp̄oris carnis hoc est depositione carnalis hominis id ē vicioꝝ ⁊ desiderioꝝ carnaliū s̄m q̄ caro accipit. i. corinth. viij.

Caro et sanguis ce pos. non pos. ꝛc. Estis inq̄ circumcisi cir/
cumcisione non manu facta sed circumcisione spirituali. Se/
cundo modo sic circumcisi inq̄ estis in cristo et hoc circum/
cisione non manu facta id est circumcisione legali que quidē
nō manu facta siue legalis fit in expoliatione cōporis carnis
id est cōporis quod est caro scz cutis carnis que in circumci/
sione legali aufertur. Non estis inq̄ circumcisi ista circumci/
sione sed circumcisione cristi id est spirituali in qua omnia
vicia amputata sunt. Vnde ro. j. Quam manifesta in carne cir/
cumcisio cōdis in spiritu non littera cuius laus est nō ex ho/
minibus sed ex deo. Circumcisi estis circumcisione non ma/
nu facta in expoliatione cōporis carnis sed circumcisioē cri/
sti. Tercio ratione iudeorum vt in excusabiles essent. Si enim
circumciscus non fuisset potuissent se iudei excusare et dicere
ideo te non recipimus quia dissimilis est patribus. Quarto
ratione demonum ne scz in carnationis misterium cognosce/
rent. Cum enim circumcisio fieret contra ægionale peccatum
credidit dyabolus et hunc qui circumcidebatur similiter pec/
catorem esse qui circumcisionis remedio indigeret ꝑpter ean/
dem causam voluit vt mater sua virgo perpetua esset despon/
sata. Quinto ratione perfecte iusticie adimplende. Sicut enim
baptisari voluit vt perfectam iusticiam id est perfectam humi/
litem que ē subdere se minori impleret. Sic etiam voluit cir/
cumcidi vt eandē nobis humilitatem ostenderet dum auctōr
et dominus legis voluit se subdere legi. Sexto ratione mosay/
ce ꝑꝑbande que erat bona et sancta et complenda quia non
venerat legeꝝ soluere sed adimplere. Ro. xv. dico enim ihesum
cristum ministrum fuisse circumcisionis ꝑpter veritatem dei
Quare autem circumcisio octaua die fiebat multiplex potest
ratio assignari. Prima sumitur penes intellectum hystoricum
siue litteralem. Nam sicut dicit rabi moyses maximus philo/
sophus et theologus licet iudeus puer in septem diebus tan/
te adhuc teneritudinis est quante est ad huc in vtero matris
existens in octaua autem die fortificatur et solidatur et ideo
vt dicit voluit dominus paruulos ante octauum diem circū/
cidi ne ob nimiam teneritudinem nimium lederentur. Ultra
octauum vero diem ipam circumcisionem voluit prolonga/
ri propter tres causas quas philosophus idem assignat. Pri/
ma vt periculum euitetur ne scilicet si nimium differetur sine
circumcisione eos mori contingeret. Secunda vt dolori par/
uulorum prouideatur cum enim in circumcisione maximꝰ
dolor sit Voluit eos dominꝰ circumcidi dū paruam ad huc
ymaginationem haberent vt minorem ibi dolorem sentirent

Tercio vt parentum tristitie consolatur Nam ex circumcisi-
 one pleriq; paruuli morerentur si circumcisi fuissent iaz mag-
 ni et ex hoc mortui maior dolor fuisset parentibus q̄ si morell-
 rentur octo tantum dies habentes. Secunda ratio sumitur pe-
 nes intellectum anagogicum siue celestem. Ideo enim octaua
 die fiebat vt daretur intelligij q̄ in octaua resurrectionis ab
 omni pena et miseria circumcidemur. Et secundum hoc octo
 dies erunt octo etates prima ab adam vsq; ad noe secunda a
 noe vsq; ad abrahā. tertia ab abrahā vsq; ad moysen q̄rta a
 moyse vsq; ad dauid. quinta a dauid vsq; ad cristum. sexta a
 cristo vsq; ad finem mundi septima mortuorum octaua resur-
 gentium. Vel per octo dies intelliguntur octo que in eterna
 vita possidebimus q̄ enumerat augustinus dicens. Quid ali-
 ud est ego ero illorum deus nisi ero eis vnde facientur. Ero
 quecumq; honeste desideretur scz vita salus victus copia glo-
 ria honor et pax et omne bonum. Vel aliter per septem dies
 intelligitur homo constans ex corpore ⁊ anima quatuor enim
 dies sunt quatuor elemēta ex quibus corpus consistit et tres
 sunt tres potentie que sunt in anima scilicet concupiscibilis
 irascibilis et rationalis. Homo igitur qui nunc habet septem
 dies quando vnitati eterne incommutabilitatis coniungetur
 tunc octo dies habebit et in illo octauo die ab omni pena et
 etiam culpa circumcidetur. Tercia ratio sumitur penes intel-
 lectum tropologicum siue moralem et secundum hoc octo di-
 es diuersimode possunt accipi. Primus potest esse peccati cog-
 nicio ps. Quoniam iniquitatem meam ego ⁊c. Secundus, pl-
 positum deserendi malum et faciendi bonum quod notatur
 in filio prodigo qui dixit. Surgam et ibo ad patrem meum
 Tertius pudor de peccato vnde apostolus. Quem fructum ha-
 buistis in quibus nunc erubescitis. Quartus timor de futuro
 iudicio iob quasi timentes super me fluctus timui deum. Ter-
 ronimus siue comedam siue bibam siue aliud aliquid faciam
 semper mihi videtur illa vox in auribus meis insonare. Sur-
 gite mortui et venite ad iudicium. Quintus contritio. Vnde
 iere. luctum vnigeniti fac tibi ⁊c. Sextus confessio psa. dixi
 confitebor aduersum me ⁊c. Septimus spes venie. Nam et si
 uidas peccatum suum confessus fuerit tamē non in spe venie
 et ideo nō ē misericordiā cōsecut⁹. Octau⁹ satisfactō et in hac
 die hō spūaliter circūcidit non solū a culpa s; etiā ab oī pena

Vel duo primi dies sunt dolor de perpetratioue peccati. Et de
fiderium emendandi Alij duo confiteri mala que fecimus et
bona que obmisimus Alij quatuor sunt Oratio. lacrimaru m
effusio. corporis afflictio elemosinarum largitio vel octo dies
possunt esse octo quorū diligens consideratio omnem volūta
tem peccati a nobis circumcidit Ita q̄ q̄ vnū considerat vnā
magnam dietam faciet. Quorum septem enumerat bñ dicēs
septem sunt de essentia hominis que si homo consideraret in
eternum non peccaret scz materia vilis. opatio turpis. exitus
flebilis. status in stabilis. mōs tristabilis. dissolutio miserabi
lis et damnatio detestabilis Et viij potest esse cōsideratio gl'ie
in effabilis quarta ratio sumitur penes intellectum allegori/
cum siue spirituale et secundū hoc quinqz dies erunt quinqz
libri moysi in quibus continetur lex. duo erunt p̄phe et psal/
mi. octau⁹ dies erit doctrina euāgelica. Sed in sex primis die/
bus non fiebat perfecta circūcisio In octauo autem p̄fecta cir/
cumcisio fit ab omni culpa et ab omni pena nūc in spe sed tā/
dem in re Quare autem data fuerit circūcisio sex sunt cause q̄
notantur in hijs versibus. Cauteriū signum meritū medicīa
figura. Exemplū olim fuit circūcisio dura de carne aut circū/
cisionis deo dicitur q̄ angelus eam karolo magno attulit et
ipe eam aquisgrani in ecclesia sancte marie honorifice colloca
uit karolus vero postea fertur carosiū transtulisse. Nunc aut
dicitur esse rome id est ecclesia que dicitur sancta sanctorum
Vnde et ibidem scriptum legitur. Circumcisa caro xpi san/
dalia clara ac vmblici viget hec precisio cara. Vnde et ea die
fit statō ad sancta sanctorum. Sed si verum est valde utiqz mi
rabile est. Cum enim caro ip̄a sit de veritate humane nature
Credimus q̄ resurgente cristo redijt ad locum suum glorifi
catum. Aliqui dixerunt q̄ hoc verum sit iuxta opinionem il/
lorum qui dicunt illud verum esse de veritate humane natu
re q̄d ab adam traductum est et illud solum resurgere. Notā
dum q̄ olim a paganis et gentilibus in hijs kalendis multe
superstitiones obseruabantur quas sancti etiam a cristianis
vix exturpare poterunt quas Augustin⁹ in quodam sermo
ne cōmemorat. Credentes enim vt dicit ianum ducem quen/
dam deum esse in hijs kalendis plurimum venerabantur a ei
duas facies figurabant vnā post se aliam ante se quia erat
terminus anni preteriti a principiū sequentis. Rursus in hijs
kalendis fōmas monstruosas assumebant alij vestientes pel
libus pecudum. Alij assumentes capita bestiarum ex quo iu/
dicat. non tamen habitu se beluinum habere q̄ sensum. Alij
tunicis mulierib⁹ vestiebātur nō erubescētes inserere tunicis

mulieribus militaris lacertos. Alij ita auguria obseruabant vt vocum de domo sua vel aliud quodcūq; benefactum cui libet petenti non tribuant dyabolicas etiam strenas et ab alijs accipiunt ⁊ ab alijs tradunt. Alij in nocte mensas laute preparant et sic tota nocte manere sinunt. Credentesq; per totum annum conuiuia in tali sibi habundantia perseuerent et subdit Augustinus qui de paganorum consuetudine aliquid obseruare voluerit tantum idem est ne nomen cristianum ei prodesse non possit. Qui etiam stultis hominibus ludentib; aliq; humilitatem impenderit peccatis eorum participem se esse nō dubitet vobis aut fratres nō sufficiat q; non hoc malū facitis s; vbi cūq; fieri videbitis arguite corripete castigete hec aug;

De Epiphania domini

Epiphana domini q̄dru-
plici decora-
tur miraculo et ideo
q̄druplici vocabulo
nūcupat̄. Hodie enī
magi xpm adorant
Iohānes xpm bati-
sat. Aquā ī vinū cri-
st̄ mutat ⁊ q̄nq; mi-
lia hoīm de q̄nq; pa-
nib; faciat. Cum enī
ihesus esset tredecim
dierū magi ad eum
stella duce venerunt
Et inde dicitur. Epi-
phania ab epi q̄d ē

supra et phanos apparitio q̄a tunc desup stella apparuit siue
ipe crist̄ p stellam que desup visa est magis ver? de? demō/
strat? est. Eadez die reuolutis vigintinouē annis cū iam an-
nū tricesimū attigiss; q̄a habebat vigintinouē ānos et tredecī
dies. Erat enī incipiēs quasi annorū triginta. vt dicit Lucas
vel secundum bedam habebat triginta plenos q; et romanam
ecclesiam asserit tūc inq; in iordane baptisat? est et ab hoc vo-
caī theophia a theos q̄d ē de? et phanos q̄d ē apparicō quia
tūc tota trinitas apparuit pater ī voce fili? ī carne sp̄irit? in co-
lūbe specie Ipo iterū die reuoluto vno āno cū esset triginta
vel trigintaunius annorum et tredecim dierum a quam in
vinum mutatauit et ob hoc vocatur betphania a beth. quod
est dom? quia in miraculo facto in domo ver? deus apparuit.

Ipso similiter die reuoluto anno cū esset annoꝝ trigintauniꝝ
vel trigintaduozum quinqꝫ milia hominū de quinqꝫ panibꝫ
faciauit. sicut dicit beda. & sicut dē in illo ymno. Qui ī multis
ecclesijs cantatur & sic incipit. Illuminans altissimꝫ x̄c. Et ob
hoc vocatur phagiphania fage qđ est bucca siue manducare
De hoc aut quarto miraculo vtrum hac die stigerit dubitaꝫ
tum quia in originali bede non sic expresse legitur. tum quia
iohannis vi. vbi de hoc miraculo agitur dicitur. Erat autem
pasca x̄c. Ista ergo quadruplex apparicio ista die facta est.
Prima facta est per stellam in presepio. Secunda per vocem
patris in iordanis fluuio. Tercia per mutationē aque in vinuz
in quiuio. Quarta per multiplicacōem panum in deserto. Pri/
ma aut apparicio precipue hodie celebratur & ideo eiꝫ hysto/
riam psequamur. Nato enim domino tres magi ierosolimaz
venerunt. quozum nomina in hebreo sunt appellius amerius
damascus grece galgalat malgalat sarathin latine gaspar bal
thasar melchior cuiusmodi aut magi fuerint hij triplex extat
sententia secundū qđ magus tripliciter dicitur. Magus enim
dicitur illusor maleficus & sapiens. Dicūt ergo quidam hos
reges ab effectu dictos fuisse magos id est illusores ex eo scꝫ
qđ herodem illuserunt quia ad eum non redierunt. Vnde & dē
de herode videns qđ illusus esset a magis x̄c. Magus iterum
dicitur maleficus. Vnde malefici phonis dicuntur magi. Et
inde dicit cris. hos magos vocatos. Dicit enim istos fuisse ma
leficos sed postea conuersos quibus dominus voluit natiui/
tatem suam reuelare & eos ad se reducere & per hoc peccatoꝝ/
bus venie spem prebere. Iterum magus idem est qđ sapiens.
Nam per se magus hebraice scriba grece phus latine sapiens
dicitur. dicuntur ergo magi id est sapiens. vnde magi quasi
in sapientia magni. Venerunt ergo hij tres sapientes et re/
ges cum magno comitatu ierosolimam Sed queritur quare
magi ierusalem venerunt cum ibi dominus natus non sit su/
per hoc assignat remigiuz quatuor rationes. Prima quoniaz
magi tempus natiuitatis cristi agnouerunt sed locum igno/
rauerunt. Quia autē ierusalem erat ciuitas regalis et ibi erat
summum sacerdocium suspicati sunt qđ tam egregius puer
non nisi in regia ciuitate nasci deberet. Secunda vt cicius nati
uitatis locum discernere potuissent cum ibi sapientes legis et
scribe residerent. Tercia vt iudei in excusabiles manerent po/
tuissent enim dicere Nos quidem natiuitatis locum cognoui
mus. Tempus autem ignorauimus et ideo non credimus. ma
ergo ostenderunt iudeis tempus et iudei magis locum. Quar
ta vt sic studio magorum condemnaretur pigricia iudeozū

Nam illi vni pphete crediderunt. Isti pluribus credere noluerunt. Illi querunt regem alienum isti non querunt pprum illi venerunt elonginquo. Isti manserunt euicino. Isti reges fuerunt successores balaam et ad visionem stelle venerunt ppter illam pphetiam patris sui orietur stella ex iacob ꝛc. Aliam causam vnde isti moti sunt ad veniendū ponit criso. in originali super matheum asserens quosdam dicere q̄ quidam secretorum in spectores eligerunt de seip̄is xij. et n̄ quis moriebatur filius eius autem aliquis p̄p̄inorum in eisd̄ loco substituebat. Hijs ergo per singulos annos p̄ mēsem ascendebāt super montem victorialem et tribus diebus ibidem morantes se lauabant et orabant deum vt eis illam stellam quam balaam predixerat ostenderet. Quadam igitur vice sc̄z in die natalis domini dum sic ibidem manerent stella quedam ad eos super montē venit q̄ habebat formā pulcherimi pueri super cuius capite crux splendebat que magos allocuta est dicens. Ite velocius in terram iuda ꝛ ibidem regem quem queritis natum inuenietis tunc illi continuo venire ceperunt. Sed quomodo in tam paruo tempore sc̄z in tredecim diebus per tanta terrarum spacia venire potuerunt sc̄z ab oriente vsqz in ierusalem que in mediculo mundi dicitur esse sita. Dicendum est secundum remigium quoniam talis puer ad quem preperabant eos in tam breui spacio perducere potuit vel poterit dici secundum. Iero. q̄ sup dramedarios qui sunt animalia velocissima qui tantum currunt vna die q̄tum equus in tribus. Vnde dicitur dramedariꝝ a dramos quod est cursus ꝛ ares q̄d est virtus. Cum ergo ierosolimam venissent interrogauerūt dicentes vbi est qui natus est rex iudeorum. Non interrogauerunt an natus sit quia hoc credebant sed querunt vbi natus sit et quasi aliquis interrogasset eos vnde scitis hunc regem natum esse responderunt vidimus stellam eius in oriente et venimus adorare eum hoc est nos existentes in oriente vidimus stellam eius id est natiuitatis ostensiuam vidimus inq̄ super iudeam positam vel nos existentes in nostra regione vidimus stellam eius in oriente id est in orientali parte. Hijs verbis sicut dicit remigius in originali verum hominem et verum regem et verum deum confessi sunt. Verum hominem cum dixerunt vbi est qui natus est verum regem cum aiunt rex iudeorum verum deum cum subiungunt venimus adorare eum preceptum enī fuit vt nullus nisi solus deus adoraretur

Sed herodes hoc audiens turbatus est et omnis ierosolima cum illo triplici de causa rex turbatus est et omnis ierosolima cum illo. Primo ne iudei regem natum tanquam suum reciperent et a se tanquam alienigenam expellerent. Unde crisostimus sicut ramum arboris in excelso positum leuis etiam aura mouet sic et sublimes homines in culmine dignitatum existentes leuis etiam fama conturbat. Secundo ne a romanis culpam possent si aliquis ibi rex vocaretur quem augustinus non constituisset. Sic enim ordinauerant romani ut nullus deus vel rex sine sui licentia et imperio diceretur. Tercio quoniam sicut dicit gregorius. Celi regi nato rex terre turbatus est quia ni mirum altitudo terrena confunditur dum celsitudo celestis aperitur. Omnis autem ierosolima cum illo turbata est triplici de causa. Primo quia impij gaudere nequeunt de aduentu iusti secundo ut regi turbato adularentur per hoc quod se similiter turbatos ostenderent. Tercio quia sicut sese ventis concucientibus vnda concucitur sic et regibus sese adinuicem certantibus populus conturbatur et ideo ex hoc tulerunt ne scilicet presenti et venturo rege adinuicem certantibus ipsi per turbationibus inuoluerentur hec ratio est crisostomi. Tunc herodes omnes sacerdotes et scribas conuocans sciscitabatur ab eis ubi christus nasceretur. Cum autem ab eis didicisset quod in bethleheme iude vocatis ad se clam magis diligenter ab eis didicit tempus stelle ut videlicet sciret quid faceret si ad se magi non redirent. Dixitque ei inuento puero ei renunciarent simulans se velle adorare quem volebat occidere. Et nota quod cum magi ierosolimam ingressi fuissent stelle ducatum amiserunt a hoc propter tres rationes. Primo ut de loco natiuitatis christi querere cogerentur ut sic de ipsius ortu certificarentur tam propter stelle apparitionem quam prophetie assercionem sicut et factum est. Secunda quoniam auxilium querentes humanum iuste perdere meruerunt diuinum. Tercia quoniam signa in fidelibus data sunt secundum apostolum sed prophetia fidelibus et ideo signum datum est istis dum adhuc essent infideles non debuit apparere dum adhuc essent inter iudeos fideles. Hec triplex ratio tangitur in glosa. Cum autem ierusalem egressi fuissent stella antecedebat eos usque dum vestita fuerat puero. De hac cuiusmodi fuerit tres sunt opiniones quas ponit remigius in originali. Quidam dicunt fuisse spiritum sanctum ut ille qui post modum descendit super dominum baptisatum in specie columbe apparuerit etiam magis in specie stelle. Alij ut crisostomi dicunt quod fuerit angelus ut ipse qui apparuit pastoribus iudeis tanquam ratione utentibus apparuit in forma rationalis

Gentilibus vero tanquã irrõnabilibus in specie irrationalis Alij qđ verius creditur qđ fuerit stella de nouo creata qđ pacto suo ministerio redijt in preiacentẽ materiã. Ista aut stella hm qđ dicit fulgentius differebat ab alijs in tribz scz in situ qđ nõ erat localiter sita in firmamẽto s; pendeat in meditullio æris proximo terre in fulgore qđ ceteris erat splẽdidior quod inde patet qđ splendorem ei? non poterat splendor solis. obfuscare inmo in meridie lucidissima apparebat. In motu qđ pcedebat magos moe viatoris non enim mouebat motu circulari. Sed quasi motu animali a pcessiuo. Hæ tres differentie tangunt in glosa mathei. ij. que incipit sic. Hæc stella dnice natiuitatis. Prima in origine quia alie in mundi principio sunt facte hoc modo. Secunda in officio quia alie facte sunt vt sint insigna a tempora vt dẽ genesis primo hoc aut vt magis viam preberet. Tercia in duratione quia alie sunt ppetue hoc cõpleto officio suo redijt in materiã preiacentem. Cum aut stellam vidissent gauisi sunt gaudio magno valde. Notandũ qđ quintuplex est stella quã isti magi viderunt. scz stella mañialis. stella spũalis. stella intellectualis stella rõnalis & stella supersubstantialis. Primã scz materialem viderunt in oriente. Secundã scz spũalẽ que est fides viderunt in corde. Nisi enim hæc stella scz fides in eorum corde radiasset nequaquã ad visionẽ prime stelle venissent. Habuerunt enim fidem de eius humanitate. cũ dixerunt Vbi est qui natus est. Et de eius regali dignitate cũ dixerunt Rex iudeorũ & de eius deitate. Cum dixerunt. Venimus adorare eum. Terciam scilicet intellectualem que est angelus viderunt in somno. Quando per angelum sunt moniti. ne redirẽt ad herodem. Sed secundum quandam glosam. Non angelus sed ipse dominus eos admonuit. Quartam scilicet rationalem que fuit beata virgo viderunt in diuersorio. Quinta scilicet supersubstantialem que fuit christus viderunt in presepio. Et de hac duplici dicitur. Intranses. domum inuenerunt puerũ et cetera. Quelibet autem istorum dicitur stella. De prima psalm. Lunam a stellas que tu fundasti. De secunda ecclesiastici quadragesimotercio species celi gloria id est celestis hominis gloria stellarum id est virtutum. De tertia baruth. stelle autem dederunt lumẽ in custodijs suis. De quarta aue maris stella. De quinta apoca. vltimo. Ego sum radix & gen? dauid. stella splendida & matutina propter visionem prime et secunde stelle magi gauisi sunt propter visionem tercie stelle gauisi sunt gaudio propter visionem. quarte gauisi sunt gaudio magno ppter visionem quite gauisi sunt gaudio magno. valde vel sicut dicit glosa. Ille gaudet gaudio magno qui de

deo gaudet qui est verum gaudium & addit magno quia eo nihil est maius & valde quia de magno potest alius plus alius minus gaudere. Vel per horum verborum ex aggregatione voluit ostendere euangelista quod homines plus gaudent de rebus perditis & iterum inuentis quam de semper possessis. Cunctique dum munculam intrassent & puerum cum matre inuenissent flexis genibus singuli haec munera obtulerunt scilicet aurum thus et mirram. Hoc exclamans augustinus dicens. O infantia cui astra subduntur cuius est ille magnitudinis & superne glorie ad cuius pannos & angeli excubant & sidera obsecundant et reges trepidant & sectatores sapientie geniculant o beatum tugurium o sedes dei secunda post celum ubi non lucerna sed stella o celeste palacium in quo habitat non rex gemmatus sed deus incorporatus cui erant pro mollibus thoris dura praesepia pro laquearibus aureis fuliginea culminis tecta sed sideris obsequia quia decorata stupeo cum video pannos & intueor celos estuo cum aspicio in praesepio mendicum & super astra preclarum. Item bernardus. Quid facitis o magi quid facitis lactentem puerum adoratis in tugurio vili in vilibus pannis ergo ne deus est iste. Quid facitis quod aurum offeritis ergo rex est iste. Et ubi aula regia ubi thronus ubi curie regalis frequentia. Numquid aula est stabulum thronus praesepium curie frequentia ioseph & maria. Isti insipientes facti sunt ut fierent sapientes de hoc etiam sic dicit hylarius in libro secundo de trinitate parit virgo sed partus a deo est. Infans vagit laudantes angeli audiuntur panni sordent deus adoratur. Itaque potestatis dignitas non amittitur dum carnis humilitas predicatur. Ecce quomodo in christo puero non tantum fuerunt humilia & infirma sed etiam diuinitatis sublimia & excelsa de hoc iterum dicit ierosolymus epistolam ad hebreos respicis cunas christi inde pariter & celum vagientem in praesepio intueris infantem. Sed angelos simul auscultata laudantes herodes persequitur sed adorant magi quem ignorant pharisei sed stella demonstrat baptizatur a seruo sed vox dei desuper tonantis auditur aquis immergitur. Sed columba descendit imo spiritus sanctus in columba. Quare autem magi huius munera obtulerunt multiplex est ratio. Prima quoniam traditio antiquorum fuit ut dicit remigius ut nullus ad deum vel ad regem vacuus introiret per se autem et caldei talia munera consueuerant offerre. Isti enim ut dicitur in historia scolastica venerunt a finibus persarum & caldeorum ubi est fluvius saba a quo & saba dicitur regio. Secunda quae est beati bernardi quoniam beate virgini aurum obtulerunt propter inopiam subleuationem thus propter stabuli fetorem mirram propter

membroꝝ pueri consolidationem ⁊ malozum vermiuz ex/
pulsionem. Tercia qm̄ aurum ad tributũ thus ad sacrificiuz
mirra ad sepulturã pertinet mortuoz per hec tria ergo in xpo
intimatur regia potestas d̄na maiestas ⁊ humana mortalitas
Quarta qm̄ autũ significat dilectionem thus orationẽ mirra
carnis mortificacõem. Et hec tria xpo debemus offerre. Quia
qm̄ per hec tria significatur tria que erãt in xpo scz diuinitas
p̄ciosissima. Anima deuotissima ⁊ caro integra ⁊ incorrupta.
Hec tria significabant p̄ illa que erãt in archa. Nam virga q̄
floruit caro xpi que resurrexit p̄s. Et resloruit caro mea ⁊ c. ta
bule vbi erunt scripta precepta anima in qua sunt omnes the
sauri scientie ⁊ sapientie dei absconditi. Manna deitas q̄ habz
om̄em saporem ⁊ om̄ẽ suauitatem. Per aurum ergo q̄d est
preciosus omnibz metallis intelligit̄ diuinitas preciosissima
Per thus anima deuotissima quia thus significat deuotionẽ
et orationẽ p̄s. Dirigatur oratio mea ⁊ c. Per mirram q̄ ghuat
a corrupcõẽ caro incorrupta. Admoniti autẽ magi in somnis
ne redirent ad herodem per aliam viam reuersi sunt. Ecce quõ
magi p̄fecerunt. nam stella duce venerunt per homines imo
per prophetam edocti sunt angelo duce redierunt in christo
quieuerunt. Hæum corpore mediolam ⁊ in ecclesia que nũc
est fratru predicatorz q̄sebant s̄ nunc colonie req̄escunt.

De sancto Paulo heremita.

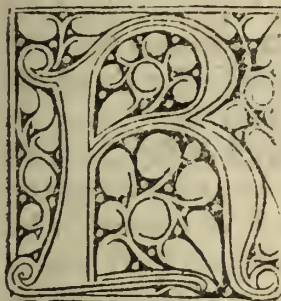

DAulus p̄/
mus here
mita. vt
testatur iero. q̄ eius
vitam cõscripsit fer/
uente decij p̄secucõẽ
heremũ vastissimaz
adiit ibiqz in quadã
spelunca lx. annis ho/
minibus incognit̄
permanfit. iste autẽ
decius dicitur fuisse
galienus qui fuit bi
nomius. qui cepit
anno domini. cc. lvi.
Videns enim sanct̄

paulus cristianis tot tormentoz genera irrogari in heremuz
aufugit. Eo siquidez tpe duo iuuenes cristiani cōprehendunt
quoz vnus toto corpore melle perungitur. Et sub ardore solis
aculeis muscarum ⁊ scrabanum ⁊ vesparum lacerandus ex/
ponitur. Alter vero mollissimo lecto imponitur ⁊ in loco ame/
nissimo collocatur. vbi æris erat temperies riuoz sonit⁹ cant⁹
auium ⁊ flozum olfactus. funibus tamen floreis coloribus ob/
tectis. sic iuuenis cingitur vt manib⁹ vel pedibus se iuuare nō
posset. Adest quedam iuuenicula corpore pulcerrima ⁊ impu/
dica ac impudice tractat iuuenem dei amore repletum. Cum
autem ille in carne motus contrarios rationi sensisset nō hñs
arma. quibus ab hoste se eruat linguam propriam dentibus
suis incidit ⁊ in faciem in pudice expuit ⁊ sic temptationem
doloz fugauit ⁊ trophæum laude dignum promeruit. Hoz
et aliozum penis sanctus paulus territus heremum pecijt. Eo
tempore cum anthonius primum se inter monachos heremi/
colam cogitaret in somnis alium se multo meliorem heremū
colere edocetur. Qui dum eum per siluas inquireret obuium
habuit ypocentaurum hominem equo mixtum qui ei via m/
dexteraz demonstrauit. Postmodum obuium habuit animal
ferens fructus palmarum supra ymagine hominis insignitū
deorsum vero capre formam habens. Qui dum ipsum per deū
coniuraret vt sibi diceret quis esset. Respondit se esse satirum
deum siluozum secundum errorem gentilium. Postremo ob/
uiauit ei lupus q̄ eum ad cellā sancti pauli perduxit. Paulus
autem anthonium presentiens hostiū fera clausit. Anthonius
vero rogat vt sibi apereat asserens se nunquā inde recessurum
Sed ibi potius moriturum. Victus paulus ei aperuit. statiqz
ambo in amplexus ruunt. Cuncqz hora prandij adesset corū
duplicatam panis partem attulit. Cum quia de hoc anthoni⁹
miraretur. Respondit paulus q̄ deus sibi omni dictaliter mini/
strabat. Et prebendā ppter hospitē duplicauerat. Pia lis orit⁹
quis magis dign⁹ esset panē diuidere. defert paul⁹ hospiti et
anthoni⁹ senioxi. Tandem vterqz manū apponūt et in eqs ptes
panem diuidunt. Cum aut anthonius rediens ⁊ iam celle sue
appropinquaret. vidit angelos pauli animam deferentes. qui
velociter rediens inuenit corp⁹ pauli flexis genub⁹ in modū
orantis erectū ita vt ipm vita estimaret s̄ cum ipm mortuum
didicisset ait. O sc̄a aīa qd̄ gerebas in vita in morte mōstrasti

Cum aut non haberet unde sepulturam faceret ecce duo leones ad uenerunt & foueam pauerunt sepultoque eo ad siluam redierunt. Anthoni? aut tunicam pauli ex palmis extextum assumpsit quem primum in solennitatibus utebatur obiit autem circa annos .cc. lxxxvij.

De sancto Remigio.

Remigius dicitur a remi quod est pascens & geos quod est terra quasi pascens terrenos doctrina. Vel remigius dicitur a remi quod est pastor & gyon quod est luctatio quasi pastor et luctator. paut enim gregem suum verbo predicacionis exemplo predicacionis suffragio oracionis. Est etiam triplex genus armorum defensionis ut scutum pugnacionis ut gladius municionis ut lorica siue galea. Luctatus est igitur contra dyabolum scuto fidei gladio uerbi dei & galea spei. Eius uita Remensy ignarus archiepiscopus scripsit.

Remensy ignarus archiepiscopus scripsit.

Remigius doctus egregius et confessor domini gloriosus a quodam heremita nascitur taliter est peruersus Cum enim uandalorum persecutio totam franciam deuastasset quidam reclusus uir factus est quod lumen oculorum amiserat pro pace ecclesie gallicane crebris oracionibus dominum exorabat Et ecce angelus domini in visu ei apparuit ei que dixit scito quod mulier

illa nomine cilina filium nomine remigium genuerit que gentem suam a malorum incursum liberauit. Cumque euigilasset statim ad domum ciline uenit & quod uiderat enarrauit. Cumque illa non crederet eo quod antea esset. Ille respondit scias quod cum puero ab lactu matris oculos meos de lacte tuo punget et continuo mihi uisum restituet. Cumque per ordinem hec omnia contigerent. Remigius matrem fugit et reclusum inuenit. Crederet autem eius fama cum esset .xx. duorum annorum ab omni populo remensy archiepiscopus electus. tante autem consuetudinis fuit quod etiam ad mensas eius passeret ueniebant et de manu eius reliquias ciborum comedebant

Quodã tpe cum in domo cuiusdã matrone hospitatus fuisset et illa modicũ vini haberet. Remigiũ celariũ introiuit ⁊ super doliũ crucẽ fecit. Cũq; ibidem orasset mox desup vinũ egreditur ita q; p mediũ celariũ fundebat. Cum aut̃ clodoneũ rex francie tũc tps gentilis eẽt nec ab vxore sua xpianissima gũti posset videns q; infinitũ exercitũ alamanoy sup se veniss; dño deo quẽ vxor sua colebat votũ vouit q; si de almanis sibi victoriã scederet mox fidem xpi recipet. Qd̃ cũ fuisset ad libitũ gsecutũ beatũ remigiũ adiit ⁊ se baptizari poposcit. Cũq; ad fontẽ baptismatis aduenisset nec ibidem sacrũ crisma haberẽt ecce columba quedã ampulã cũ crismate in rostro detulit de quo regem pontifex liniuit. Hec aut̃ ampula in remensi ecclia gseruat ⁊ inde vsq; hodie reges francie inũgunt. Post longũ tẽpus cũ genebaldus vir prudens dignus neptẽ beati remigii in vxorẽ haberet ⁊ se religionis causa mutuo absoluissent pre dictũ genebaldũ beatũ remigiũ laudunensem ep̃m ordinauit ac genebaldus cũ vxorẽ suã causa instruẽdi ad se sepiũ venire pmittẽt ex frequenti colloq;o animũ eius in gcupi'centiã inflã matur ⁊ vsq; in peccatũ secũ plabit q; gsciẽs ⁊ filiũ piens hº ep̃o intimauit ⁊ ille gsfusus ad eã remãdauit dicens qm̃ puer de latrocinio acq̃situs est. volo vt latro vocẽt. Ne aut̃ suspicio aliq; orietur vxorẽ suã sicut prius ad se venire pmisit. Verũtũ post p̃mi peccati fletũ secũ ruit ireꝝ in p̃cẽm q; cũ filiã pepiss; et hº ep̃o retulisset ille rñdit illã filiã vulpeculã noĩate. tandem ad se reuersus beatũ remigium adiit ⁊ ad pedes suos p̃c̃dens stolam de collo suo deponẽ voluit. Qd̃ cũ sanctũ remigiũ phibuisse ⁊ ab eo qd̃ acciderit audiuisse blãde eũ cõsolans ip̃m in quadã cellula parua p septẽ annos reclusit ⁊ ip̃e interi eiꝝ eccliam gubernauit. Septimo igĩt anno cũ in cena dñi. in orõe p̃sisteret angelus dñi eidẽm asstitit ⁊ peccatũ suũ sibi dimissũ phibuit ac vt foris exire debeat impauit. cui cum respondisset non possum qm̃ dñs meũ remigiũ hostiũ hoc clausit ⁊ sigillo suo muniuit. Angelus ait ecce vt scias tibi celũ apertũ esse hº etiã hospiciũ saluo sigillo nunc aperietur. Statimq; vt dixerat est apertũ. Tunc genebaldũ iactans se in mediõ hostij in modum crucis ait etiã si dñs meũ ihesus xp̃us ad me veniret huc hinc nõ egrediat nisi dñs meũ remigiũ huc veniat q; me reclusit. Tunc sanctus remigius ad ammonicõnem angeli laudun. venit ⁊ ip̃m i locũ suũ restituit q; vsq; ad obitũ in sc̃tis opib; perseuerauit ⁊ latro filius eius in episcopatu eidẽm successit qui etiã sanctus fuit. Tandẽ sanctus remigius multis clarẽ virtutib; in pace quieuit circa annũ. d. d.º.

Hylarius dictus est quasi hylaris · qa in seruitute dei valde hylaris fuit vel hylarius · q · alarius ab altus ⁊ ares virt⁹ qa fuit altus in sciētia ⁊ virtuosus in vita Vel hilarius dicitur · q · ab yle quod est quasi primordialis matia · que obscura fuit ⁊ ipse in dictis suis magnam habet obscuritatem ⁊ profunditatem

Hylarius pictauoꝝ vrbis ep̄s regionis eq̄tanie oriundus · q · lucifer refulgens inter astra ꝑcessit hic vxorem primit⁹ h̄ns ⁊ filiaz in laicali habitu monasticā vitā ducebat Tandē in vita ⁊ sc̄ia ꝑficiens in ep̄m est elect⁹ · Cū igit̄ beat⁹ hylarius non solum ciuitatē suā sed totā

franciam ab hereticis defensaret ad suggestionē duoz ep̄oz qui ab heresi fuerant dep̄uati ab impatore q̄ hereticoꝝ fautor erat cū beato eusebio uicellē ep̄o ē in exiliū relegat⁹ · Deniq̄ cū ubiq̄ arriana heresis pullularet ⁊ ab impatore licētia data esset vt omnes ep̄i uenirent ⁊ de veritate fidei disputarēt · cui⁹ sand⁹ hylari⁹ aduenisset ad ꝑticiōem dictoz ep̄oz q̄ eius eloquentiā ferre non poterant pictauiā redire cōpelliit Cū aut̄ ad insulā galliariā q̄ tota erat plena serpentib⁹ ꝑin̄isset ⁊ in ip̄az descēdisset om̄s h̄pentes ex sui uisione fugabat ⁊ ī medio insule palū fixit nec ampli⁹ libtas data est illis occupare qd̄ uetuit tanq̄ ꝑs insule nō sit terra s̄ pelag⁹ · Cū ḡ pictaus eēt quendā infantē sine baptisimo · defunctū suis orōnib⁹ ad uitā restituit · Nā diu iacuit ī puluē donec ꝑt̄ surgēt senex de orōe et infans de morte · Cū filia ei⁹ ap̄ia maritū uellet accipe hy⁹ ꝑt̄ ei⁹ ei ꝑdicauit ⁊ ī sacre uirginitatis ꝑposito cōfirmauit · q̄dū ille firmā ḡsiderās ⁊ ne aliq̄n flecterēt formidās d̄nm instāt⁹ exorauit vt eā ad se reciperet nec vl̄i uiuē ꝑmitteret qd̄ ⁊ factū est · nā ꝑst paucos dies ad d̄nm miḡuit q̄ ipse ꝑrijs manib⁹

sepeliuit qđ ma^r. b. apie. g^raderans ep̄m rogauit vt sibi quod ⁊
filie impetraret. Qđ ⁊ fecit ⁊ ipsam oīoe sua ad regnū p̄misit
Eo tempe leo papa hereticoꝝ perfidia depriuat^o oīm ep̄oꝝ
g^riliū g^ruocauit quib^o g^ruocatis hylarius non vocatis aduenit
Qđ audiens papa precepit ne aliq^s sibi assurgeret nec aliquē
locū daret. Cum g^o ingressus fuisset dixit ad eum papa .tu es
hylarius gallus ⁊ ille Non sum gallus s^{ed} de gallia ⁊ ego sum
leo romane sedis ap^licus ⁊ iudex. Cui hylarius ⁊ si sis leo nō
de tribu iuda ⁊ si iudicas residens s^{ed} nō in sede maiestatis. Tūc
papa cū indignacōe surrexit dicens modicū prestolare donec
redeā ⁊ tibi qđ mereris reddā. Cui hylari^o si non redieris q^s
mibi p^{ro} te responsurus erit ⁊ ille g^recitus redibo ⁊ tuā sup^{er}biam
humiliabo. Cum ergo ad secreta sue nature iuisset differentia
perijt ⁊ oīa intestina ibidem p^{ro}iciens miserabiliter vitā finiuit
Interea videns hylarius q^{od} nullus sibi assurgēt pacientē ferens
in terrā se posuit dicens dñi est terra . Statimq^{ue} nutu dei terra
quam insederat sursum se extulit ⁊ vsq^{ue} ad equalitatem alioꝝ
episcopoꝝ se leuauit. Cum igitur papa miserabiliter nunciaret^{ur}
defunctus assurgens hylarius omnes episcopos in fide catho/
lica confirmauit ⁊ confirmatos ad p^{ro}pria remisit . Hoc autem
miraculū de morte leonis pape dubitacōnem habet tñ q^{uia} hy/
storia ecclesiastica vel tripartita nihil de hoc loquitur tñ quia
aliquem papam talis nominis tunc fuisse cronica non testat^{ur}
tñ q^{uia} Iero^s. dicit. Sancta romana ecclesia semp^{er} immaculata
permanet ⁊ in futuro manebit sine vlla hereticorū insultacōe
posset tamen dici q^{od} tunc esset aliquis papa sic vocatus non
quidem canonicē elect^{us} sed thyranice intrusus vl^{ter} forte liberi^{us}
papa qui constantino heretico fauebat alio nomine dictus est
leo. Tandem multis miraculis perpetrans cum beatus hylari^o
infirmatus obitum suum imminere cognosceret leonciū p^{re}/
sbiterum quem maxime diligebat ad se vocauit ⁊ nocte im/
minente vt foras exeat admonuit et si quid audiret renunciaret
imperauit. Ille iussa complens voces adhuc ciuitatis tumul/
tuantis se audisse reuertens exposuit ⁊ cum circa eum vigila/
ret finem ei^{us} expectans media nocte iterum iubetur exire ⁊ qđ
audiret latenti referet qui cum se nihil audisse renunciaisset .
mox nimia claritas quam etiam predictus p^{re}sbiter sufferre
non poterat ad eum intrauit ⁊ sic paulatim recedente lumine
ad dominum migrauit. floruit autem circa annos domini .ccc.
xl. sub constantino.

Macharius dicitur a macha quod est in genium ⁊ ares virtus vel dicitur a macha quod est percussio ⁊ tunc magister fuit enim ingeniosus contra demonis fallaciam virtuosus quantum ad vitam percussio in donatione corporis magister in regimine prelationis vel macharius id est beatus.

Macharius abbas descendit de syti ⁊ intuit dormire in monumento ubi sepulta erant corpora paganorum ⁊ extraxit unum corpus sibi caput suum tanquam pulnariū. Demones autem volentes eum terrē vocabant quasi unam mulierem dicentes surge veni nobiscum ad balneum ⁊ alii demon sub ipso tanquam ex mortuo illo dicebat peregrinum

quendam habeo super me ⁊ non possū venire. Ille autem non expavit sed timebat corpus illud dicens surge ⁊ vade si potes ⁊ audientes demones fugierunt voce magna clamantes vicisti nos domine. Dum aliquando abbas macharius a palude ad cellam suam preteriret occurrit ei dyabolus cum falce melfoxia ⁊ volens eum cum falce percutere non potuit. Et dixit ei multam violentiam pacior a te machari quia non possū prevalere aduersum te. Ecce enim quicquid tu facis ⁊ ego facio ieiunas tu ⁊ ego penitus non comedo vigilas tu ⁊ ego modo non dormio. Unum est solummodo in quo me superas ⁊ dixit abbas quod est illud. Cui ille humilitas tua pro qua non preualeo aduersum te. Dum temptationes ipsius iuuenem molestarent surgens ⁊ magnam sacco arene humeris suis imponens diebus multis sic per desertum ibat quem theosebius inueniens dixit abba cur tamen non portas. Et ille vexo vexate me. Abbas macharius vidit sathanam transeuntem in hitu hois ⁊ habentem vestimentum lineum laceratum ⁊ per omnia foramina dependebant ampulle ⁊ dixit ei. Quo vadis. 62

ille vado potionare fratres. Cui mach. q̄re tot āpullas portas. r̄ndit gustū fratribz porto ⁊ si vnū alicui non placebit offeraz aliud vel terciū ⁊ sic p̄ ordinē vt aliqd̄ placeat. Et cum rediret dixit ei machari? qd̄ fecisti r̄ndit om̄es sc̄ificati sunt ⁊ nemo mihi acq̄euit nisi vn? q̄ vocat̄ theotist?. Surgens aut̄ macha. illuc iuit ⁊ fratrē tēptatū inueniens sua eū exhortacōe suertit Post hec itez eū machari? inueiēns dixit. q̄ vadis. Cui ille ad frēs vado reuertēti occurrit senex ⁊ dixit. Quid faciūt frēs illi cui dyabolus male ⁊ dixit. q̄re. q̄a om̄es sc̄i sunt ⁊ qd̄ ē maius malū vnū q̄ habebā amisi ⁊ oībz sc̄ioz fact? ē. audiēs h? senex gr̄as agit deo qd̄az die. s. mach. caput defūcti repit ⁊ dū orass̄ interrogauit illud. c? caput fuit ⁊ r̄ndit se fuisse paganū. ⁊ dixit ei mach. vbi ē aīa tua r̄ndit i inferno. Cūq; req̄reret si multū in p̄fundo eēt r̄ndit q̄ tm̄ in p̄fundo erat q̄ntum distaret tra a celo. Cui mach. sunt ne aliq̄ te p̄fundiores r̄ndit etiaz iudei. cui itez ille ⁊ vltra iudeos sunt aliq̄ p̄fundiores. cui ille p̄fundiores oībz sunt falsi xp̄iani q̄ xp̄i sanguinē redempti tm̄ p̄ciū p̄uipendūt. dū p̄ q̄ndaz solitudi p̄fundissimā p̄gēt ad miliare arundinē figebat vt p̄modū redire sc̄ret. Sed dū iaz nouem dietas fecisset ⁊ in quodā loco q̄scēt dyabolus om̄s arūdies collegit ⁊ ad caput ei? posuit. Vñ ad redeundū plurimū laborauit. Erater qd̄az plurimū cogitacōibz suis molestabat q̄. s. in cella sua inutiliter esset. S; si int̄ hoīes habitaz mltis p̄desse posset. Qui cū cogitacōes suas machario retuliss̄. Ille ait. fili sic illis r̄nde h? saltē facio q̄a p̄t xp̄m parietes istū? celle custodio. Dū quedā culicē se pungentē manu occidisset. Et multū de illo sanguis emanasset rephendens se q̄ pp̄riaz vindicasset iniuriā nud? sex mensibz in desho mansit ⁊ inde a scrabonibz tot? lacat? exiuit. Post h? multis clar? virtutibz i pace q̄euit.

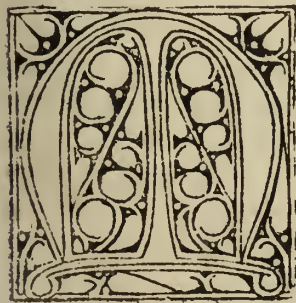

eum cum stilis ⁊ subulis occiderunt ecclesia tamen tenere

Elix pre/ncmie in pincis dē vt a loco i q̄ req̄scit vel a subulis cū q̄bz passus p̄hibet. Nam p̄ica subula dē. aiūt enī q̄ cū mḡ p̄uoz extiterit ⁊ eis nimiū rigid? fuit. tentus a pagais cū xp̄m libē s̄fitere? traditus fuit in manibz p̄uorum q̄s ipse docuat qui

videt q̄ non martir extitit s̄ ḡfessor. Hic ad q̄dcunq̄ ydolum
 ducebat vt ei sacrificaret in illud exsufflabat ⁊ ḡtinuo cœrue
 bat. Legit aut̄ i quadā legēda alia q̄ dū maxim⁹ nolant̄ ep̄s
 p̄secucōem fugiēs fame ⁊ gelu afflic⁹ solo cœruisset felix ab
 angelo ad eū mittit̄. Et cuz nihil ibi cibi haberet desente p̄xia
 pendēte vidit racemū de q̄ in os eius exp̄sist̄ vinū humerisq̄
 impositū secū detulit. Ip̄so igit̄ defuncto felix in ep̄m eligitur
 Qui dū predicat⁹ ⁊ p̄secutor eū querēt̄ inter parietes dirutes
 p̄ modicū aditū se occultauit. Statimq̄ nutu dei p̄ aditū illū
 telas aranee texerunt. Quas dū p̄secutores aspiciunt neminez
 illic esse putātes abscedunt. Inde aut̄ ad aliū locū sc̄ius Felix
 p̄gens a quadā vidua p̄ tres menses alimenta suscepit nunq̄
 tñ eius faciē vidit. Tandem pace reddita ad ecclesiā suā redijt
 et ibi in pace requeuit. Sepult⁹ iuxta vrbez in loco q̄ d̄ p̄ncis
 huic ⁊ alius erat frater q̄ felix fil̄ dicebatur. Cunq̄ etiā ipse
 idola adorare cogere⁹ dixit inimici estis deoȳ v̄roȳ quia si me
 ad illos duxeritis in eos sicut frater me⁹ exsufflabo ⁊ cœruēt.
 Excolebat aut̄ sanct⁹ felix ortū. Quidā vero olera ei⁹ rapē cu
 pientes dū furtē se facere cogitabāt tota nocte ortū diligētius
 excolebāt. mane aut̄ a sancto felice salutati peccatū suū ḡfiten
 tes ad pp̄ria redierunt. Venientes aut̄ gentiles vt sanctū felicē
 tenerent man⁹ eoȳ dolor nimis̄ apprehendit. Qui cū vlularēt
 dixit eis xp̄us est deus ⁊ dolor ḡtinuo vos dimitteret quibus
 dicētib⁹ sanati sunt. Pontifex ydolorū ad eū venit dicens. Dñe
 deus meus vt te venientū vidit ḡtinuo fugā arripuit. Cui dū
 dicerem quare fugis. Ait virtutē h̄ felicitis ferre non possū. Si
 ḡ deus me⁹ ita te timet q̄ntomagis ego timē debeo. Quē cum
 felix in fide instruxisset baptizari se fecit adorantib⁹ appollinē
 dixit felix. Si vero est deus appollo dicat mihi. Quid est q̄d in
 manu nunc clausū teneo hēbat aut̄ in manu cedula in q̄ ōro
 dñica erat scripta q̄ nihil r̄ndente ḡtiles ḡusi sūt. Tandē missa
 celebrata ⁊ pp̄lo data pace in pauimēto in oratione se p̄iciens
 migravit ad dñm.

De sancto Marcello.

Arcell⁹ dict⁹ est q̄si arcens malum a se
 vel d̄ marcell⁹ q̄si maria p̄cellens id ē
 mundās adūsitates p̄cutiens ⁊ ḡculcās
 Assimilat̄ enim mundus mari q̄a sicut
 dicit criso. super math. In mari ē tonus
 confusus timor̄ cōtinuus imago mōrtis
 vndarum contentio infatigabilis incon
 stantia iugis.

M Arcellus
 cuz rome
 summus
 pontifex eēt ⁊ maxi/
 mianuz impatorē de
 nimia in cristianos
 seruicia increparet ⁊
 quadaꝝ domo cōdaꝝ
 matrone in ecclesia
 ꝑsecratā missaz agēt
 Iratus impator do/
 mū illā fecit stabulū
 iumentoz ⁊ eundez
 marcellū ibidem ad
 seruiciū cuz custodia
 aialiū deputauit. In
 quo seruicio post

multos annos in dño requieuit circa annos dñi.cc.lxxxvij.

De sancto Anthonio.

Anthonius dicitur ab ana qđ est sursum ⁊ tenens
 quasi superna tenens ⁊ mundū despiciens despexit
 autem mundum quia mūdus inquietus tñsitorē
 deceptiꝝ amarus. De hijs dicit augu. O mēde immūde quid
 ꝑstrepis qđ auertē conaris nos tenere ius fugiens qđ faceres
 si maneres quem non deciperes dulcis qui amarus dulcia ali/
 menta mentiris. Eius vitam anastasiꝝ scripsit.

Anthoniꝝ
 cū .xx. eēt
 annoꝝ ⁊
 audiret legi in ecclia
 si vis ꝑfectꝝ eē vade
 et vende oīa q̄ habes
 et da paupibꝝ eroga
 uit ⁊ heremiticā vitā
 duxit hic innūabilia
 demonꝝ tēptamēta
 sustinuit. Quadaꝝ
 vice dum spiritum
 fornicacōnis virtute
 fidei supas sꝝ dyabo
 lus ī specie ꝑū nigri

ante eum prostratus apparuit et se ab eo victum confessus est. Nam et hoc precibus impetrauit ut videret fornicationis demonem iuuenibus insidiantem quem cum in predicta forma vidisset dixit vilissima mihi apparuisti specie te ultra non timebo. Alia vice dum in quodam tumultu latitaret multitudo demonum eum a deo laeceravit quod minister eius quasi mortuum eum propriis humeris asportaret. Cumque eum omnes qui conuenerant quasi mortuum plorassent dolentibus cunctis subito anthonius reuiuiscit et a ministro ad predictum tumultum se iterum portari fecit. Qui cum ibi ex dolore vulnerum prostratus iaceret ex virtute animi ad afflictum demones excitabat. Tunc illi in formas varias ferarum apparuerunt et eum iterum dentibus cornibus et unguibus crudelissime lacerauerunt. Tunc subito splendor mirabilis ibi apparuit et demones cunctos fugauit. Anthonius autem continuo sanatus est ibique christum adesse intelligens ait ubi eras bone ihesu ubi eras quare a principio non fuisti hic. ut me adiuuares et vulnera mea sanares. Cui domini anthoni. Hic eram sed expectabam videre certamen tuum. Nunc autem quia viriliter dimicasti in toto orbe te faciam notari. Tanti autem ferocis erat quod cum maximianus imperator christianos occideret. Ipse martires sequabatur ut cum eis martir fieri mereretur et vehementer tristabatur eo quod sibi martirium non daret. Cum autem in alteram heremum pergeret argenteum discum reperit et in se sic dicere cepit vnde hic argenteus discus ubi hominum vestigia nulla videntur. Si enim viatori cecidisset utique pro sui magnitudine latere non posset hoc dyabole artificium tuum est voluntatem tuam meam nunquam potes immutare et hoc dicens discus ut fumus euauit per modum ingentis massae veri auri reperit sed ut incendiium aurum fugit. Sicque ad montem fugiens. xx. annis ibi permansit in multis conuiscans miraculis. Quodam vice dum in spiritu raptus esset totum mundum laqueis se inuicem coniectantibus plenum vidit qui exclamans ait. O quis istos euadet et audiuit humilitas. aliquando dum ab angelis in aere eleuaretur. Assunt demones et eius transitum prohibent peccata eius ab exordio natiuitatis eius obicietes. Quibus angeli non debetis illa narrare quae christi iam pietate sunt deleta. Si qua autem scitis ex qua factus est monachus illa proferte. Et cum in probatione deficeret liber anthoni in sublimem tollit et liber deponit. Narrat anthoni de se dicens vidi aliquando dyabolum celum corpe quod se dei virtute et prouidentia ausus est dicere et ait quod vis ut a me tibi dei anthoni. at ego sputa in os eius ingerens totum me in eum christi nomine armatus ingeri et statim euauit huic dyabolo aliquando in tanta perceritate apparuit quod celum capite tangere videretur. quod cum anthoni. quis esset introgressus et ipse se sathanam esse dixisset addidit sathanas. cur me sic impugnant mochi et maledicunt christiani. Cui anthoni. iuste hoc faciunt quia tuis sepe insidijs molestantur et ille ego eos nequaquam molesto

sed ipsi inuicē se g̃turbant. Ego enim ad nihilū sum redactus
quia iam in cunctis partibus regnat xp̃us. Quidā sagitarius
beatum anthonium gaudentem cum fratribus quadam vice
cōspexit ⁊ ei displicuit. Cui anthonius pone sagittam in arcū
et trahere. Qd̃ ⁊ fecit. Cuncq̃ secundo ⁊ tercio h̃o fieri mandasset
dixit sagitarius. Tantum trahere potero q̃ de eius fractione
dolebo. Cui anthonius. Sic est in opere dei qm̃ si supra men/
suram tendere vellemus citius frangeremur. Expediit ergo ri/
gorē aliqñ relaxari h̃o audiēs ille edificat⁹ recessit. Interrogauit
quidē anthoniū dicens. qd̃ custodiēs placebo deo. Et rñdens
dixit quocuncq̃ vadis semp̃ deū p̃ oculis tuis habeas. In his
que ag̃ is testimoniū sacrū scripturaz̃ adhibeas in quocūq̃
loco sederis non inde cito recedes hec tria custode ⁊ salu⁹ eris.
Abbas quidā interrogauit anthoniū dicens quid faciā. Cui
anthonius non g̃sidas in tua iusticia ventris ⁊ lingue sit tibi
g̃tinentia ⁊ ne penitearis de re transacta. Dixit anthonius ⁊ sic
pisces si in sicco tardauerint mōriunt̃ ita ⁊ monachi ex̃ cellaz̃
tardantes aut cū viris secularib⁹ immorantes a getis p̃posito
resolunt̃. Itēz̃ dixit anthonius q̃ sedet in solitudine ⁊ q̃escit
a trib⁹ bellis eripit̃ sc̃z̃ auditus locutionis ⁊ visus ⁊ g̃tra vnū
tantum mō pugnā habebit sc̃z̃ cordis. Quidā fratres cum q̃dam
senē ad abbatē anthoniū visitandū iuerunt dixitq̃ anthonius
fratrib⁹ bonū comitem habuistis senem hūc deinde dixit seni.
Bonos fratres inuenisti tecū abba. Cui ille bonos q̃dēz̃ inueni
sed habitatio eoz̃ non habet ianuā. Quicūq̃ enī vult intrat
in stabulum ⁊ soluit asinū. hoc aut̃ dicebat qm̃ on. ña q̃ erāt
in eoz̃de eoz̃ statim erant in ore. Dixit abbas anthonius sc̃z̃
cōuenit qm̃ sunt tres motus corpales vnus quidē nature
ex ciboz̃ plenitudine. tercius ex demone. Erater quidā renun/
ciauerat seculo s̃ non plene quia quedā adhuc sibi retinebat
Cui anthonius vade ⁊ eme carnes. q̃ vadens ⁊ emit carnes ⁊
portans eas dum veniret lacerabant eum aues. Cui anthoni⁹
qui renunciant seculo ⁊ volunt habere peccunias ita impug/
nati a demonib⁹ describunt̃. Anthonius dum in heremo tedio
afficerē dixit dñe volo saluus fieri ⁊ non p̃mittunt me cogi/
tationes mee. Et surgens exiuit foras ⁊ vidit quendā sedētem
atq̃ operantem ⁊ deinde surgentem ⁊ orātem. Erat autem an/
gelus domini ⁊ dixit ei sic fac ⁊ saluus eris. Cum quadā vice
fratres de statu animaz̃ ab anthonio quesissent sequēti nocte
vōx vocauit eum dicēs. Surge ⁊ exi ⁊ vide ⁊ cece vidit q̃sdaz̃
lōgum ⁊ terribile caput vsq̃ ad nubes tollentem q̃ quosdaz̃
pennatos ad celum volare cupientes extensis manibus prohi/
bebat ⁊ alios libere peruolantes retinē non poterat ⁊ maximū

gaudium mixtum cum nimio dolore audiebat & intellexit animam illum esse confensum & dyabolum prohibentem qui quasdam obnoxias retineret & de sanctorum volatu quos retinere non poterat sic doleret. Aliquando cum fratribus operaretur anthonius suspiciens in celum cum tristem visionem vidisset prouolutus ante deum rogauit ut futurum scelus auerteret fratribus vero super hoc eum interrogantibus cum lacrimis et singultibus dixit quod in auditum seculis immineret. Vidi inquit altare dei a multitudine circumdantium qui calcibus omnia discrepabant. Magna enim turba ne fides catholica subuerteret & homines iumentis similes christi sacramenta diriperet. Facta quoque est vox domini dicens abominabitur altare meum. Post duos autem annos erumpentibus arrianis ecclesie unitatem sciderunt baptisterium & ecclesiasticas polluerunt & super altaria christiana ad instar ouium machinauerunt. Dux quidem egypti arrianus nomine halachus cum ita ecclesiam dei infestaret & virgines & monachos nudatos publice verberaret. Sic ei scripsit anthonius video iram dei super te venientem. Tam desine persequi christianos ne ira dei te occupet qui proximum terminatur interitum. In helix legit epistolam irrisit & in eam excreas ad terram proiecit ac portitores verberibus multis afficiens anthonium talia remandauit quando tibi est tanta cura de monachis ad te quoque pueniet nostri disciplina rigoris. Post quinque autem dies equum suum mansuetissimum insedens morsu ipsius equi ad terram precipitur corrosis atque laceratis cruribus intra triiduum expirauit. Cum quidam fratres verbum salutis ab anthonio quesuissent ait ille. Audistis dominum dicentem. si quis te percusserit in maxillam prebe ei alteram dicunt ei hoc implere non possumus & ille saltem de vna patienter ferte. Et illi etiam nec hoc possemus. Tunc anthonius dixit discipulo suo. fucus prepa fratribus istis quia nimis delicati sunt. Sola oratio necessaria est vobis hec in vitas patrum legunt. Tandem beatus anthonius. c. v. anno vite sue fratres deosculans in pace quieuit sub constantino qui cepit circa annum domini. ccc. xl.

De sancto Fabiano.

Fabianus quasi fabricans beatitudinem supernam id est eam sibi acquirens triplici scilicet iure adoptionis emptionis debellationis.

Abianus
 ciuis ro/
 man? fuit
 et cū papa defuncto
 p̄ alio eligendo p̄p̄s
 uenisset inter eos ⁊
 ip̄e venit. Regi exitū
 scire volens. Et ecce
 columba candida
 descēdit super caput
 eius. Quod cū om̄s
 mirarētur ab eis in
 papam eligi. Hic vt
 ait damasus papa
 per omnes regiones
 septē diacones misit
 Et eisdem septē sub/

dyacones ididit q̄ om̄ gesta martiz collegerūt. vt ait haimo
 Hic imp̄atoxi philippo volenti intēsse pasce vigilijs ⁊ cōmu/
 nicare misterijs restitit nec quibz peccata ḡsiteret. ⁊ inter peni/
 tentes staret interesse p̄misit passus est circa annū dñi. cc. liij.
 Tandem pontificatus sui anno. xiiij. iussu decij capitis obtrun/
 cacione martirio cōonatur.

De sc̄to Sebastiano.

Ebastianus dictus est a sequens ⁊ bea/
 titudo ⁊ astim q̄d est ciuitas ⁊ ana q̄d
 est sursum q̄si sequens beatitudinē ciui/
 tatis summe ⁊ sup̄ne glorie. hoc est eaz
 possidens ⁊ acquirens et hoc q̄ntuplici
 denario secundū augustinuz. Paup̄tate
 regnum. dolore gaudium. labore requiē.
 ignominia gloriā. morte vitaz. Vel dicit̄
 Sebastianus a basto. Naz miles cristus. equus ecclesia bastū
 siue sella sabastianus. q̄ mediante cristus in ecclesia militauit
 et de multis martiribus victoriam obtinuit. Vel sebastianus
 interpretatur vallat? vel circuiens. vallatus q̄a sagittis tanq̄
 hericius fuit circumdatus. circuiens. quia omnes martires cir/
 cuibat ⁊ omnes confortabat.

Sebastianus vir cristianissimus. Narbonensis genē
 ciuis mediolanensis Dyodeciano et Maximiano
 imp̄atoxibus adeo cat? erat vt p̄ncipatuz ei patrie
 cchortis traderēt ⁊ suo aspectui iubent semp astare. Hic mili/
 tarem clamidem ad hoc tantum ferebat. vt xp̄ianorū animas

quas in tormentis
videbat deficere & fo-
taret. Dū autē precla-
rissimi viri marcellia-
nus & marcel gemini
fratres p̄ fide christi
decollari deberēt ad
eos p̄tes adueniūt
vt ipsoꝝ aīos a suo
p̄posito reuocarent.
Aduenit ḡo mater et
soluto capite scissis /
q̄z vestibꝫ vberibꝫq̄z
ostenſis aiebat. O p̄
dulces filij circūdat

me in audita miseria & intollerabilis luctus. heu me miseram
ammitto filios meos ad mortē vltro tendentes. Quos si michi
hostes auferrent per media sequerer bella raptōres. Si violēta
iudicia & eludent carcerē irrumpere mōriat. Nouum hic p̄eundi
genꝫ est in q̄ carnifex rogať vt feriat vita optať vt peat mors
inuitať vt veniat. Nouus hic luctus noua miseria in q̄ natoꝝ
iuuentus sponte amittit & parentū miseranda cogit senectus
vt viuāt hec dicēte matre p̄ senioꝝ manibꝫ adducit seruuloꝝ
et capite asperso puluere h̄modi voces dabat ad celum. Ad
mōrtē vltro p̄ficiētibꝫ filiis valedicturꝫ adueni vt que mee
sepulc̄e paueram in filioꝝ sepulc̄is infelix expendā. O filij mee
baculū senectutis & geminū meoꝝ visceꝝ lumē. Cur sic mortē
diligitis venite huc iuuenes flete sup̄ iuuenes sponte peuntes
Vēite huc senes & mecū sup̄ filios meos plāgite huc accedāt
p̄res & p̄hibete ne talia paciamini deficite plōrando oculi mei
ne videā filios meos gladio cedi hec dicente p̄re adueniūt giu-
ges aspectibꝫ eozꝫ p̄pos filios asserētes atq̄ euigilando clamā-
tes q̄bꝫ nos dimittitis q̄ erūt hoꝝ infantū dñi. Quis nostras
largas diuidet possessiones heu q̄ ferrea pectora q̄a p̄ntes de-
spicitis aīos respuitis vxores abicitis filios abdicatis et vos
carnificibꝫ sp̄taneos exhibetis. T̄nē hec autē cepēt viroꝝ corda
mollescē. T̄ūc sc̄us sebast. q̄ aderat erūpens in mediū dixit. O
fortissimi milites xp̄i nolite p̄ misera blādiūta coronā deponē
sempiternam. Sed & p̄ntibꝫ dixit. Nolite timere nō sepabuntē
a vobis sed vadunt in celū vobis pare līderas mansiones. Nā
ab initio mundi hec vita in se sperantes sefellit sed expectantes
deceperit de se presumentes ierisit & ita nullum omnino cūm
certū reddidit vt omniū p̄bei esse mentita vita hec admonēt

furem vt rapiat iracundū vt seuiat mendacem vt fallat. Ipsa
impat crimina iubet facinora suadet iniusta. hec aut psecutio
quā hic patimur hodie exardescit & cras euanescit hodie ex
ardescit & cras refrigescit sub vna hora inducitur & sub vna
hora excluditur. Dolō aut eternus renouatur vt seuiat aug
mentatur vt exurat inflammatur vt peruiat. In amōe ergo
martirij vestros cū iam suscitemus affectos. Tūc enī dyabolus
se vincere extimat qui dum capit captus est dum tenet victus
est dum torquet torquetur dum vigilat occisus est & dum in
sulcat irrisus est. Tūc igitur dum beatus sebastianus hec ex ore p/
ferret subito per vnam fere horam a splendore nimio de celo
descendente illuminatus est & sub illo splendore pallio candi/
dissimo amictus & ab angelis septem clarissimis circumdatus
Tūc iuuenis etiam apparuit iuxta eum dans ei pacē & dicens. Tu
semper mecum eris. Cum aut beatus sebastianus hec & hijs si/
milia p̄dicaret 30e vxōe nicostrati in cuius domo sancti custo
diebantur que loquelam amiserant pedibz eius nutibz veniaz
postulabant. Tūc sebastianus ait. Si ego christi seruus sum
et si vera sunt omnia que ex ore meo hec mulier audiuit & cre
didit aperiat os eius qui aperuit os zacharie p̄phete deo. Ad
hanc vocem mulier exclamauit. Benedictus sermo oris & be/
nedicti qui omnibz que locutus es credunt. Vidi enī angelū
librum tenentem ante te vbi oia que dixisti scripta erant. Vir
autē eius hoc audiens prociuit ad pedes sancti sebastiani sibi
postulās indulgeri. Statimq; absoluens martires rogabat vt
liberi abirent. Qui dixerunt nullatenus se deserturos victoriz
quam cepissent. Tantam igitur gratiaz & virtutem verbis sc̄i
sebastiani dominus contulerat q̄ non solum marcellianum &
marcum in martirij constantia roborauit sed etiam patrem
eorum nomine tranquilinum & matrem cum multis alijs ad
fidem conuertit quos omnes polycarpus presbiter baptisauit
Tranquilius autem morbo grauissimo laborans mox vt bap
tisatus est sanitatem recepit. Prefectus autem vr̄bis rome qui
et ipse morbo grauissimo laborabat rogauit tranquilinum vt
ad se adduceret euz qui sibi sanitatem dederat. Cum ergo ad
eum venisset polycarpus presb̄r & sebastianus & ipse eos roga
ret vt etiam sanitatem reciperet. dixit ei sebastianus vt prius
ydola abnegaret & confringendi ea sibi potestatem traderet &
sic sanitatem reciperet. Cui cum cromacius prefectus diceret
q̄ serui sui hoc facerent & non ipse dixit sebastianus. Timidi
deos suos confringere formidāt sed & si dyabolus ea occasiōe
eos lederet dicerent infideles eos esse ob hoc lesos q̄ deos con
fringerent. Sicq; polycarpus & sebastianus accincti plusqm̄. cc.

ydola confregerunt. Post hoc autem dixerunt eromacio. Cū
 nobis ydola confringētibus sanitatem recipere debuisti certū
 est quia aut infidelitatem nondum abiecisti aut aliqua ydola
 reseruasti. Tunc indicauit se habere thalamum in quo erat
 omnis disciplina stellarum pro quo pater suus plusq̄m du/
 centa pondera auri expenderat a per que futura omnia preui/
 debat. Cui sebastianus q̄ diu hoc integrum habueris teipsuz
 integrum non habebis. Cūq̄ ad hoc ille assentiret tiburci/
 eius filius iuuenis egregi⁹ dixit. Non paciar opus destrui taz
 preclarum sed ne pater ne sanitati videar esse contrarius. duo
 clibani accendantur vt si destructo ope pater me⁹ sanitatem
 non receperit ambo viui concrementur. Cui sebastian⁹ sic fiat
 vt locutus es dum igitur illa confringerent angelus p̄fecto
 apparuit a sibi a domino ihesu sanitatem redditam nunciavit
 Statimq̄ sanus effectus cucurrit post eum vt eius pedes oscu/
 laretur qui eum prohibuit ex eo q̄ baptismum nondum re/
 ceperat. Sicq̄ ipse a tiburcius filius eius a mille. ccc. de eius
 familia baptisati sunt. Zoe autem ab infidelibus tenta a diu
 cruciatu emisit spiritum. Quod cum audisset tranquilinus
 prorupit a dixit femine. Nos ad coronam precedunt vt quid
 viuimus. Ipse autem post paucos dies lapidatus est Sanct⁹
 autē tiburcius super prunas allatas iubetur aut incensis diis
 imponere. Aut super ipsas nudis plantis incedere. Qui sibi
 signum crucis faciens constanter super ipas nudis ingressus
 est plantis dicens videtur mihi q̄ super roseos flores incedam
 in nomine domini nostri ihesu christi. Cui sabianus p̄fectus
 dixit. Quis ignorat magicam artem christum vos docuisse.
 Cui tiburcius obmutescit infelix quia non es dignus nomen
 tam sanctum a tam mellifluū nominare. Tunc iratus p̄fect⁹
 iussit eum decollari. Marcellianus autem a matē stipite affi/
 guntur. Cūq̄ fuissent affixi psallentes dicebant. Ecce qm̄ bo/
 num & qm̄ iocundum et cetera. Quibus p̄fect⁹. Infelices
 deponite amenciam a vosipfos liberate. Cui illi. Nunquam
 tam bene epulati sumus vtinaz tamdiu sic nos esse permittas
 qm̄diu corporis tegimur induimento. Tunc p̄fect⁹ iussit eos
 lanceis per latera transfuerberari a sic martirium consumma/
 uerunt. Post hoc p̄fect⁹ dyocleciano imperatoxi de sebastia/
 no suggescit. Quem ad se vocans dixit. Ego te inter primos
 in palacio meo semper habui. Et tu contra salutem meam.
 Et deorum iniuriam hac tenus latuisti. Cui Sebastianus.

Pro salute tua christum semper colui. Et pro statu . Romani imperij deum qui in celis est semper adoravi . dyoclecianus iussit eum in medium campum ligari & a militibus sagitari quod ita eum sagittis impleuerunt ut quasi ericius videretur et estimantes illum mortuum abierunt . Qui intra paucos dies liberatus stans super gradum pallacij . Imperatores venientes de malis quod christianis inferebant dure redarguens . Dixeruntque imperatores iste ne est sebastianus quem diu sagittis interfici iusserimus . Cui sebastianus ad hoc me dominus resuscitare dignatus est ut conueniam vos & redarguam vos de malis vestris que christi famulis irrogatis . Tunc imperator tamdiu eum fustigari iussit donec spiritum exalaret fecitque corpus eius in cloacam proici ne a christianis pro martire coleretur sanctus autem . Sebastianus sequenti nocte sancte lucie apparuit et corpus eius sibi reuelauit et ut iuxta vestigia apostolorum illud sepeliret precepit quod et factum est . Passus est autem sub dyocleciano et maximiano imperatoribus qui ceperunt circa annos domini . cc . lxxxvij . Refert grege in primo libro dyalogorum quod quedam mulier in triscia nuper nupta cum ad dedicationem ecclesie sancti sebastiani ab alijs inuitata esset . In ipsa nocte qua sequenti die ire debebat carnis voluptatem stimulata a viro suo se abstinere non potuit . Facto autem mane magis erubescens vultu hominis quam dei illuc profecta est mox autem ut oratorium ubi erant reliquie sancti sebastiani ingressa est dyabolus eam arripuit et coram omnibus vexare cepit tamen prespiter illius ecclesie pallium altaris arripiens in eam operuit sed dyabolus statim ipsum prespiterum inuasit . Dixerunt autem eam amici sui ad incantatores ut suis cantationibus dyabolum efugarent sed mox dum incantaretur iudicio dei legis demonum . i . vi . m . d . c . et lxxvi . in eam ingressi ipsam a ciuis vexare ceperunt . Quidam autem vir nomine fortunatus sanctitate conspicuus suis precibus eam sanauit . Legitur quoque in gestis longobardorum quod tempore . Gumpti regis ytaliam tota tanta peste percussa est ut vix vnus alterum sufficeret sepelire et hec pestis maxime Rome ac papie crassabat . Tunc visibiliter bonus angelus multis apparuit malo angelo sequenti et venabulum ferenti precipiens ut percuteret ac cedere faceret quociens autem aliquam domum percutiebat tot inde mortui efferebantur tunc cuidam diuinitus reuelatum est quod nequaquam hec pestis cessaret donec sancto sebastiano altare papie construeretur quod quidam constructum est in ecclesia sancti petri qui dicitur ad vincula quo facto statim cessauit illa quassatio et illuc a roma reliquie sancti sebastiani

sunt delate. Ambrosius in prefati sic ait. Beati martiris sebas/
tiani p̄ s̄fessioē noīs tui dñe venerabilī sanguis effusus siml̄
et tua mirabilia manifestat qđ p̄ficit in infirmitatē virtutē &
vestris studijs dat p̄fectū a infirmis a prece p̄stat auxiliū.

De sancta Agnete virgine.

Agnes dicta est agna q̄a mitis & hūilis
tanq̄ agna fuit. vel a grego qđaz agno
qđ est pium q̄a pia & misericors extitit
vel agnes ab agnoscendo quia vitaz ve/
ritatis agnouit. Veritas aut̄ secundum
augustinum opponit̄ vanitati & falsitati
et duplicati que tria a se remouit per
virtutem quam habuit.

Agnes vir
go prudē
tissima vt
testat̄ ambrosi⁹ qui
ei⁹ passionē s̄scripsit
xiiij. anno etatis sue
mortē p̄didit & vitaz
inueit̄. Infantia qđē
s̄putat̄ in annis sed
erit senectus mentis
immēsa corp̄e iuue/
cula s̄ animo cana
pulcra facie s̄ pul/
crior̄ fide puer dū a
scol' reuertit̄ a p̄fecti
filio adamalis. Cui
ille gēmas & dīcias

innumerabiles p̄misit si s̄sensum eius siugio nō negaret. cui
agnes r̄ndit. Discede a me fomes peccati. nutrimētū facinoris
pabulū mortis. q̄a iaz ab alio amatore preuenta sum cepitq̄
ip̄m suū amatoreē & sponsum a qñq̄ cōmendare. q̄ sponse in
sponsis precipue requirunt sc̄z a nobilitate gñis a decore pul/
critudinis a diuiciarū habundantia a fortitudine & potentie
efficacia & ab amoris excellentia sic dicens. Illū amo q̄ longe
te nobilior̄ est & gñe dignior̄. c̄l mater virgo est c̄l p̄ feminā
nescit. Cui angeli seruiunt c̄l pulcritudinē sol & luna mirant̄
cuius opes nunq̄ deficiunt. c̄l nunq̄ diuicie decrescunt. cuius
odore reuiuiscūt mortui. c̄l tactu s̄c̄tantur infirmi c̄l amor
castitas est. tactus sanctitas. vnio virginitas. Hec autē quinq̄

ponit in quadam auctoritate dicens. Cuius generositas cellioꝝ
possibilitas foꝛcioꝝ aspectus pulcꝛioꝝ amoꝝ suauioꝝ ⁊ omni gꝛa
elegancioꝝ. Deinde ponit quinqꝫ beneficia que sibi sponsus cō
tulit ⁊ alijs sponſis confert scilicet quia eas fidei annulo sub/
arrauit multiplici virtutū valetate eas vestit ⁊ ornat passioꝝ
sue sanguine eas assignat vinculo amoꝝ eas sibi copulat. Et
thesauris celestis gloꝛie eas ditat sic dicens. Qui annulo suo
subarrauit me dexteram meaz ⁊ collum meū cinxit lapidibꝫ
preciosis. Induit me ciclade. Auro texta ⁊ immensis mobilibꝫ
ornauit me posuit signum in faciem meam vt nullum preter
eum amatorem assummā ⁊ sanguis eius ornauit genas meas
Tam amplexibꝫ eius astricta castis sum. ⁊ az corpus eiꝫ corpi
meo sociatum est ostendit mihi thesauros incomperabiles.
Quos mihi se daturꝫ si in eo perseuerauero repromisit. Au/
diens hec insanꝫ iuuenis lecto prosternit. Et qꝫ amoꝝ egrotet
per alta suspicia a medicis aperit. Cuncꝫ pater iuuenis eadē
virgini replicaret. Et illa prioꝝ sponſi federa se violare non
posse assereret. Cepit prefectꝫ inquirere quis esset ille sponsus
de cuius se agnes potestate iactaret. Cum ergo quidaz asseret
qꝫ xꝫm sponſum suū diceret blādis prius sermonibꝫ. Demū
terroꝝibus eam pulsat. Cui agnes quicquid vis age qa quod
queris nō poteris obtinere. Ipsum enitu terrentē ⁊ bladiētē
similiter deridebat. Cui prefectus vnum tibi de duobus elige
aut cum virginibꝫ dee veste sacrificata si tibi virginitas placet
aut cum meretricibus scortaberis quia enim nobilis erat vim
sibi inferre nō poterat. Et ideo titulū sibi xpianitatis opposuit
cui illa nec sacrificabo dijs tuis nec sordibus polluat alienis
mecum enim habeo custodem corporis mei angelum domini
tunc prefectꝫ iussit eam expoliari ⁊ nudam ad lupunar duci
tantam aut densitatē capillis eius dñs stulit vt meliꝫ capillis
qm vestibus tegetur. Ingressa autem turpitudinis locum
Angelum domini preparatum inuenit qui locum claritate
nimia circumfulsit sibiqꝫ stolam candidissimam preparauit.
Sicqꝫ lupunar locus fit orationis adeo vt mundioꝝ exiret qm
fuisꝫ ingressa. Qui immenso lumini dabat honoꝝem. Prefecti
autem filius cum alijs iuuenibꝫ ad lupunar venit ⁊ eos priꝫ
ad ipsam inuitauit. Qui ingressi sed ex miraculo territi redie/
runt. Quos ille miseros appellans ⁊ ad eam furens intrans.
Cum eam vellet contingere in ipsum lumen irruit. Qui cum
deo non dedisset honoꝝē prefocatus a dyabolo expirauit. Qd
pfectꝫ audiēs cū ingēti ploꝛatu ad eū veit ⁊ cam moꝛtis eiꝫ di
ligētiꝫ sciscitat. Cui agnes ille cꝫ volūtatē volebat pꝛficē pꝛatē

in eum accepit et occidit. Nam socij eiusdem viso miraculo territi redierunt illesi. Cui prefectus. In hoc apparebit q̄ non magicis artibus hoc egisti si impetrare poteris vt resuscitetur. Orante agnete iuuenis resuscitatur ⁊ x̄ps ab ea publice predicatur. Ad hec temploꝝ pontifices sedicōez excitātes in pplō exclamauerunt. tolle magā tolle maleficam q̄ mentes mutat et animos alienat. Prefect⁹ aut̄ viso tanto miraculo eā liberare voluit. Sed p̄scripcōem metuens vicariū dereliquit ⁊ q̄a eaz liberare non potuit tristis abcessit. Tunc vicarius aspasi⁹ noīe iussit eaz in copiosum ignem iactari. Sed in duas ptes flāma diuisa sediciosum pplm exurebat. Tūc aspasius in gutture ei⁹ gladium immergi precepit ⁊ sic sponsus candidus rubicūd⁹ ipsam sibi sponsam ⁊ maritirē ḡsectauit. Passa est aut̄ vt credit̄ tempe ḡstantini magni q̄ cepit anno dñi.ccc. ix. Cū igit̄ corp⁹ eius cristiani ⁊ parentes ipsius cum gaudio sepelirent vix ⁊ paganis in eos lapides mittentib⁹ euaserūt. Emerentiana aut̄ ei⁹ collectanea virgo sanctissima licet adhuc cathecumina dū iuxta sepulcrū eius staret ⁊ ḡstanter gentiles argueret ab eis lapidata est. Statimq; terremotus cōruscacōes ⁊ fulgura extiterunt a deo ⁊ ex paganis plurimi perierunt ita q̄ ipsi de cetero venientes ad sepulcrum virginis nō leserunt corpus aut̄ emerenciane iuxta corpus sancte agnetis positū ē. Cūq; parentes eius. viij. die iuxta tumulum vigilarēt viderūt choꝝ virginū vestib⁹ aureis radiantem inter quas viderūt beatam agnetem simile veste fulgentem ⁊ a dextris eius candidiorem agnū niue stantem. Quib⁹ illa videte ne me q̄si mortuā lugeatis s; ḡgaudete mecum ⁊ ḡgratulamini quia cū his omnibus lucidas sedes accepi. Propter hanc visionē celebratur festum agnetis secundo. Constancia virgo filia cōstantini lepra grauiissima laborans. Cum hanc visionem audisset tumulū eius adiit ⁊ ibi duꝝ in oracōe persisteret obdormiuit viditq; beatā agnetem sibi dicentē ḡstanter age ḡstātia si in x̄pm credideris continuo liberaberis ad hanc vocem euigilans perfecte se sanatam inuenit. Que baptismum recipiens sup̄ corpus sancte agnetis basilicā fecit ⁊ ibi in virginitate degēs multas exēplo suo ibidem virgines agregauit. Quidam vir noīe paulinus in ecclesia sancte Agnetis sacerdotij fungens officio mira cepit carnis temptacōe vexari. Sed cum deū offendē nollet a sūmō pontifice licentiā pecijit ḡtrahēdi. Cui⁹ bonitatē ⁊ simplicitatē papa ḡsiderans annulū ei cū smaragdo dedit ⁊ iussit vt ymagini formose beate Agnetis q̄ in sua ecclia depicta erat ex pte sua preciperet vt se pmitteret desponsari. Cūq; hoc sacerdos ymagini imperaret illa cōtinuo digitū annularem porrigens.

Et annulo suscepto digitū retrahens oīnem temptatiōem a
 sacerdote fugauit. Predictus autē anulus adhuc dicitur in eius digito
 apparere. Alibi cum legitur quod cum ecclesia beate agnetis rueret
 papa cuidam sacerdoti dixit se sibi velle quendam sponsam custo
 diendam et nutriendam scilicet ecclesiam sancte agnetis committere. Dansque
 ei annulum iussit ut dictam ymaginem desponsaret quam illa exten
 dente et retrahente digitum desponsauit. De hac virgine dicit
 ambrosius in libro de virginibus. hanc senes. hanc iuuenes. hanc pu
 canant. nemo est laudabilior quam qui ab omnibus laudari potest quod homines
 tot precones quam martires predicant dum locuntur. Stupete vniuersi
 quod iam diuinitatis testis extiterit qui adhuc arbitra sui pro etate
 esse non posset. Fecit denique ut ei de deo crederetur quia quod ultra
 naturam est hoc de autore nature est. Nouum martiris genus non
 dum idonea pene. et iam matura victoriae certare difficilis ha
 bilis coronari. Magisterium virtutis impleuit qui iudicium vehe
 bat etatis non sic ad thalamum nupta appareret. ut ad supplij
 locum leta successu gradu festina virgo processit. Item ambrosius
 in prefatione. beata agnes generositatis oblectamenta despiciens.
 celestem meruit dignitatem. societatis humane vota contemnens
 eterni regis est sociata consorcio. Preciosam mortem pro christi
 confessione suscipiens simul est ei facta conformis.

De sancto Vincencio.

Vincencius quasi vicium incendens. Vel
 vincens incendia. Vel victoriam tenens
 Ipse enim incendit id est consumpsit
 vicia per carnis mortificationem. Vicit
 incendia suppliciorum prostantem penarum
 perperfectionem. Victoriam tenuit mundi
 per ipsius despectionem. Vicit enim tria
 que erant in mundo scilicet falsos errores
 immundos amores mundanos timores quos vicit pro sapientiam
 mundiciam et constantiam. De quibus dicit augustinus. ut cum omnibus
 erroribus amoribus et timoribus vincat hic mundus sanctorum
 martiria docent et docuerunt. Eius passionem quidam beatus
 augustinus. asserunt conpillasse quam prudentius versibus lucu
 lenter exequitur.

Vincencius
nobilis ge-
nere sed fide
ac religiōe nobilior
beati valerij episco-
pi dyaconus fuit.
cui epus q̄a in pedi-
ciōis erat lingue vi-
ces suas cōmiserat
et ipse orōni ⁊ step-
lacōi vacabat. Iussit
igit̄ daciani p̄sidis
valenciā trahunt ⁊
diro carceri manci-
pantur. Cūq̄ eos
fame pene defecisse
cerneret. Eos suo a/

sp̄ctu iussit astare q̄ cūq̄ sanos scerneret ⁊ gaudentes irat̄
in hāc vocē prupit. Quid dicis tu valerij q̄ sub noīe religiōis
stra decreta principum facis. Cum aut̄ beatus valerij lenius
r̄nderet dixit ei vincencius. Noli pater venerabilis q̄si mente
timida submurmurare s̄ libera voce exclama. Si ḡo iubes pat̄
sanctē r̄nsis iudicē aggredior. Cui ille. Itaq̄ dudū tibi fili caris-
sime loq̄ndi curā cōmiserā ⁊ nunc p̄ fide qua astam̄ respōsa
ḡmitto. Tunc vincencius ḡuersus ad dacianū hac tenē inquit
a te h̄mo deneganda fide p̄rauit s̄ nephariū apud xp̄ianōrū
prudentiā eē cognosce. deitatis cultū abnegādo blasphemare.
Tunc iratus dacianus ep̄m in exiliū mitti precepit vincenciū
vero tanquā stumacem ⁊ presumptuosum iuuenem vt eius
exemplo alij terreat̄ in eculeo distentū mēbris oīb̄ dissipari
Cūq̄ cōrpe totus dissiparet̄. Ait dacianus dic mihi vincenti
vbi nunc tuū miserrimū corpus aspicias at ille subridens ait h̄o
est q̄d semp optavi. Tunc iratus preses cepit ei om̄ia genera
tormentoꝝ minari nisi ei assensum preberet. Cui vincencius. o
felicem me q̄ mihi irasci te grauius putas mō melius incipis
miseri. insurge ergo miser ⁊ toto malignitatis sp̄u debachare
videbis me dei virtute plus posse dum torqueor q̄m possis ip̄e
qui torques ad hoc preses cepit clamare ⁊ carnifices virgis ⁊
fustib̄ verberare. Et ait vincencius. Quid dicis daciane tuipe
me vindicas de apparitorib̄ meis. Tunc preses amens factus
dixit carnificib̄ miserrimi nihil facitis. Cur deficiunt manus
vestre adulteros et patricidas vincere potuisti vt nichil inter
illata supplicia celare possent et nunc solus vincencius vestra

potuit superare tormēta. Tunc carnifices pectines ferreos vsq; ad intima costarum vixerunt ita vt de toto ei? corpore sanguis efflueret & solutis costarum compaginibus viscera interna paterent. Et ait dācianus commiserere tui vincenti vt possim tam pulcram recuperare iuuentutem & ea que supra sunt lucrari tormēta. Et ait vincentius. O venenosa dyaboli lingua tormēta tuā non timeo. Sed hoc solū valde metuo q; te mihi fingis velle misereri nam quo te magis iratum video eo amplius & magis exulto. Nolo vt aliquid minuas de supplicijs vt te victū in omnibus fatearis. Tunc execuleo depositus atq; ignis patibulum raptus moras carnificum arguendo ad penam alacriter pperabat. Craticulam ergo sponte conscēdens ibi dem assatur exurit & cremat. membrisq; omnib; vicini ferrei & ardentis lamine infingūtur. Dumq; sanguine flāma respargitur vulnera vulneribus imprimuntur sal insuper in ignem spargitur vt in corpus eius vndiq; vulneratū resiliens stridentibus flammis crudelius comburatur. Tamq; non ad artus sed ad viscera tela iaciuntur iāq; intima viscera de eius corpore extra labuntur. Inter h^c ille manet immobilis & fursū erectis luminibus dñm precabāt. Cūq; ministri hec daciano retulissent. Heu ait dacianus vincinini sed iaz nūc vt in pena diucius viuat ipsum teterrimo carceri includite et ibi testas acutissimas congerite pedes eius ligno affligite sine omni humano solacio extensum sic super testas relinquite & cum deserit nunciate fauent quantocitius ministri crudeles domino crudeliori sed ecce rex pro quo miles patitur penam commutauit in glorian. Nam tenebra carceris ab immensa luce expellitur. Testarum asperitas in omniū floz suauitatem mutat pedes dissoluuntur & angelozum solacio venerando pfruitur. Cūq; super flores cum angelis psallens incederet modulatio dilectis & mira suauitas flozum procul diffunditur perterriti custodes cum per rimas carceris q; intus vidissent ad fidem conuersi sunt. Hec audiens dacianus amens factus ait & qd ei amplius faciemus ecce enim victi sumus. Transferatur ad lectulum & stramentis mollioribus reponatur ne plus eum gloriosum faciamus. Si forte defecerit in tormētis. Sed post recreatur nouis iterum supplicijs puniatur. Cum igitur ad stratum molliorem deportatus esset & ibidem paululū q̄uiss statim spiritum tradidit. circa annos domini. cc. lxxxvij. sub Dyocleciano & Maximiano quo audito dacianus vehementer expauit & se sic victum dolens ait & si nō potui eū supare.

viuentem puniam vel defunctum & sic faciabor de pena & sic poterit mihi puenire victoria. Iussu g^o daciano corpus eius in campū ab auib⁹ & bestiis deuorandū exponit h̄ statim angeloz custodia premuniē & in tactū a bestiis s̄seruat. deniq; coruus ingluuiei deditus alias aues se maiores impetu alarū abegit et lupū occurrētē mœsib⁹ & clamorib⁹ effugauit. Qui reflexo capite in aspectu corpis sacri fixus cernit vtpote q̄ ibidē angeloz custodia mirabat̄. Qd̄ audiens dacianus ait vt puto q̄ nec defunctū potero supare. Iubet g^o cœpi eius ingentē molā alligari & in pelago p̄ici. Vt qd̄ in terra a bestiis cōsumi nō potuit saltē in pelago a marinis beluis deuoretur. Naute igit̄ cœpus eius in pelagus deferentes submergunt h̄ ipsis nautis velocius litōra corp⁹ petit. Qd̄ a quadā matrona & quibusdā alijs ipso reuelante inuenit̄ & ab eis honorifice sepelit̄. De hoc martire sic dicit augu. Beatus vincencius vicit in verbis. vicit in penis. vicit in s̄fessione. vicit in tribulatione. vicit exustus. vicit submersus. vicit ortus. vicit mortuus. Idem torquetur vincēcius vt exercent̄ flagellat̄ vt erudiat̄ tundiū vt subsolidei exuritur vt purgei. Ambro. in p̄fat̄ q̄ de ipso sic ait torquet̄ vincencius. tundiū flagellat̄ & exurit̄ h̄ inuictus p̄ sancto noīe animus non s̄cutit̄ plus ardens igne celi q̄ ferri plus nedit̄ timōe dei q̄ seculi. plus voluit placere deo q̄ s̄o. pl⁹ dilexit mōi mundo q̄ d̄no. Item augu. Ante oculos n̄ros mirandūz spectaculū s̄stitutū est. Iudex iniquus tortōe cruentus martir inuictus. crudelitatis pietatisq; certamen. Prudentius q̄ qui claruit tempe theodosij senioris q̄ cepit anno d̄ni. cc. lxxxvij. ipsum daciano respondisse ait. tormenta carceres vngule stri/ densq; flammis lamina atq; ipsa penaz̄ vltima mōs xp̄ianis ludus est. Tunc dacianus vincētū retortum brachijs sursum ac deorsum extēdit. Compago. donec ossiū diuulsa mēbratū crepet. vt p̄ lacunas vulnez̄ iecur resectum palpitet. Ridebat hic miles dei manus cruentas increpans q̄ fixa non p̄fundit̄ intraret artus vngula. Cum esset in carcere angelus dixit ad eum. Exurge martir inclite. Exurge securus. Exurge & almis cetibus noster sodalis adde. O miles inuictissime fortissimoz̄ fortioz̄ ipsa seua & aspersa tormenta victōem tremunt. Exclamat prudencius. Tu solus insignite Solus brauij duplicis palmam tulisti. Tu duas simul parasti laureas.

De sancto Basilio.

Basilius ve-
nerabil' ep's
et doctōr p-
cipuus cuius vitam
scripsit amphiloti-
ycœnij epus quâte
sanctitatis extiterit
cuidâ heremite noie
effrem in visu mon-
stratus est. cū enim
dictus effrem in ex-
tasi posi t' esset vidit
columnâ ignis cui-
caput vsq; ad celuz
pertingebat. et vo cē

desuper audiuit dicentem. Talis est magnus Basilus. qualis
hec columba ignis quam cernis. Veniens igitur ad ciuitatez
in die epiphanie. Vt tantum virum videre posset cum vidiss-
eum stola candida indutum cum clericis venerabiliter pce-
dentem. Ait intra se. Vt video inuacuum laboraui. Iste enim
cum in tali honore sit positus nequaquã talis potest esse quē
admodum cogitabam. Nos enim qui portauimus pondus
diei & estus nihil tale consecuti sumus. Et hic cum in tali ho-
nore. Et constipatione positus sit columna ignis ē. Miror ista
Basilus igitur in spiritu hoc videns fecit euz ad se introduci
Qui cum introductus esset vidit linguam igneam per os ei-
loquentem. Et ait effrem. Vere magnus basilus. Vere colū-
na ignis basilus. Vere sponsus loquitur per os eius. Dixitq;
illi effrem. Obsecro domine vt mihi impetres q; grece loquar.
Qui basilus. Rem difficilem postulasti. Pro eo tamen orauit
Et continuo grece loqui cepit. Quidem alius heremita vidēs
Basilium alias in pontificali habitu procedentem eū despexit
iudicans eum in corde suo q; in tali pompa plurimum delecta-
retur & ecce vox facta est ad eum dicens. Tu amplius delecta-
ris in palpando cante tue caudam quam delectetur Basilus
in aperatu suo. Valens imperator fautor arrianorum ecclesiaz
quādam a catholicis abstulit & arrianis dedit ad quē accedēs
basil' ait. Imperator scriptū ē honore regis iudiciū diligite & iterū

iudicium regis iusticia & cur eorū tuum impauit vt catholici eicerentur de ecclesia & darētur arrianis. Cui imperator iterū ad stumelias reuertes o basili non decet te & ille decet me p iusticia etiā mori. Tunc demoscenes prefect⁹ eplaz⁹ impatoris fautor arrianoz⁹ & loquens p eis fecit barbarismum. Cui ait basilius tuum est de pulmētarijs regis cogitare nō dogmata diuina decoquere q̄ mox ḡfusus tacuit. Dicit impator basilio vade & iudica inter eos sed non hm̄ immoderatus amōrē ppli. Abiens ergo dixit coram catholicis arrianis vt fores ecclesie clauderent & vtriusq; ptis sigillo munirent & ad q̄rū orōnes apperirent sua esset qd̄ cum oib⁹ placuisset orantib⁹ arrianis trib⁹ dieb⁹ & noctib⁹ & veniētes ad fores ecclesie nō sunt apte Tunc basili⁹ p̄cessiōe ordinata venit ad ecclesiā & facta orōe leui ictu de baculo pastora i fores tetigit dicēs. Tollite portas principes vestras & ele. por. et. ac. & ḡtinuo sunt apte & int̄tes deo gratias reddiderūt & reddita est ecclesia catholicis. Fecit aut̄ impator p̄mitti multa basilio vt in hystōria triptita legit̄ et sibi ḡsentirent. Et ille pueris ista ḡueniunt. Nam q̄ diuinis saginant eloquijs corumpit de diuinis dogmatib⁹ nec vñam silabā paciunt. Tunc impator indignatus vt ibidem d̄r̄ dūm de eius exilio sententiā vellet scribere prim⁹ secundus tercius calamus fractus est deince tremō manus eius manū inuasit vnde indignatus cartā fregit. Vit quidaz venerabilis nomine heradius filiam vnicam habebat quaz consecrare dño dispo/ nebat. Sed dyabolus humane generis inimicus hoc adūtens vnum de seruis predicti heradii in amōrem puelle plurimum inflāmauit verum cum impossibile cerneret vt ipse q̄ seruis erat inamplexus tam nobilis puelle accedere posset ad vnum de maleficis accessit p̄mittens ei multam pecunię quantitātē si ad hoc eum iuuare vellet. Cui dixit malefic⁹ ego hoc agere non possum sed si vis mittam te ad dyabolum incun dñm & si feceris que ipse tibi dixerit tuum desiderium obtinebis. Et dixit iuuenis quecunq; dixeris mihi faciā. Ille ergo malefic⁹ epistolam ad dyabolum fecit & eam per didūm iuuenem in hec verba transmisit. Quoniāquidem mi domine oportet me festinanter & solcite quascunq; a cristianozum religione ab/ strahere tue adducere voluntati vt pars tua quotidie multi/ plicetur nisi tibi hunc iuuenem cupiditate in talem puellam exarsum & postulo vt suuz desiderium assequatur vt & in isto glōriet & alios tibi decetero valeam agrēgare & dans ei episto lam dixit. Vade & tali hora noctis sta supra monumentum gentilis & ibidem demones acclames & hanc cartam in aere exalta & statim aderunt tibi. Qui vadens demones inuocabat

et cartam per aerem eiciebat. Et ecce adest princeps tenebrarum vallatus multitudie demoniorum qui cum epistolam perlegisset ait ad iuuenem. Credis in me ut tuam compleam voluntatem qui ait credo domine. Cui dyabolus & abnegas christum tuum qui ait abnego dicit dyabolus perfidi estis christiani quia quandoquidem me opus habetis ad me venitis quando autem desiderium vestrum assecuti estis statim me negatis & ad christum vestrum acceditis. Ille autem quia clementissimus est suscipit vos. Sed si vis ut tuam compleas voluntatem fac mihi in manu tua scriptum in quo confitearis te obrenunciare christo baptisati & christiane professioni et meus sis seruus & mecum in iudicio condemnandus. Qui statim manu propria scriptum fecit qualiter christo abrenunciaret et se seruituti dyaboli manciparet. Continuo igitur dyabolus accessit spiritus qui erant super fornicacionem iubens eis ut ad predictam puellam accederent & cor eius in amorem iuuenis inflammarent. Qui accedentes cor eius adeo accenderunt ut puella se in terram proiceret & ad patrem lamentabiliter exclamaret miserere mihi pater miserere mihi quia dixi tunc quod propter amorem talis pueri nostri. Miserere visceribus tuis. Et paternum amorem mihi ostende & puero quem amo & pro quo crucior me giunge. Sin autem post modicum me morturam videbis & pro me in die iudicij rationem reddes. pater autem eiulans dicebat. Heu me miserum quod contigit misere filie quis meum thesaurum furatus est. Quis dulce lumen oculorum meorum extinxit. Ego te volebam celesti sponso giungere & per te saluari putabam & tu in amorem lasciuie insanisti. Sine filia ut te sicut disposui domino giungam ne ducas senectutem meam cum dolore ad inferos. Illa autem clamabat dicens. Pater mi aut cito desiderium meum comple aut morturam post modicum me videbis. Cum igitur illa amatissime fleret & quasi insaniret pater eius in magna desolacione positus et amicorum consilijs deceptus suam voluntatem contempsit & eam puero in uxorem dedit ac vniuersam substantiam sibi tribuit dicens. vade filia vere misera. Cum ergo infans pmaneret iuuenis ille ecclesiam non introibat nec sibi crucis signaculum faciebat nec deo se recomendabat. Unde hic notatus est a nonnullis qui uxori sue dixerunt. Scis quia vir tuus quem tibi elegisti christianus non est nec ecclesiam ingreditur. quod illa audiens vehementer extimuit & humo se prosternens vngulis seipsam discerpens pectus suum contunderi cepit & dicere. heu mihi misera que nata sum & nata continuo rapta non sum. Cum ergo viro suo que audierat retulisset & ille nequaquam rem sic esse assereret sed

oīno falsū qđ ipsa audierat affirmaret illa ait. Si vis vt credā tibi ego ⁊ tu cras ecclesiam ingrediamur. Videns ille qđ latere nō posset narrauit ei totū ordinē geste rei. Quod illa audiens vehemēter ingemuit. Et ad .b. basilium pperauit eiq; oīa que viro suo ⁊ sibi gtingerāt enarrauit. Basilius aut̄ puezꝝ vocans et omnia ab eo audiens dixit ei. vis fili reuerti ad dñm. Qui ait vtiq; dñe. s; non valeo quia dyabolo suꝝ p̄fessus ⁊ xp̄m abnegauit ⁊ abnegacōis mee scriptū feci ⁊ dyabolo ip̄m dedi. Cui Basilius non sit tibi cure. benignus enī est dñs ⁊ te penitētē suscipiet ⁊ gtinguo apprehendens puerū signū crucis in eius fronte fecit ⁊ per tres dies eum reclusit. postea eum visitauit ⁊ dixit quō habes fili. qui ait in magna sum dñe defectiōe. nec suffero clamores eozꝝ ⁊ terrores seu dilapidacōes. Tenētes enī manuscriptū meū causant̄ me dicentes. tu venisti ad nos non nos ad te. ⁊ dixit sanctus. noli timere fili tñmodo crede. dans ei modicā escam faciensq; signū crucis. Itēꝝ eum reclusit ⁊ p̄ eo orauit. post aliquot dies eum visitauit ⁊ ait. quō habes fili qui ait pater a longe clamores eozꝝ ⁊ mīas audio. sed eos nō video. ⁊ dans ei itēꝝ escam ⁊ signans ⁊ claudens hostiū abiit et p̄ eo orauit ⁊ .xl. die rediēs dixit. Quō habes respōdit. Bene habeo sancte dei. vidi enim te hodie in visu pugnātem p̄ me et dyabolum vincentem post eum educens omnem clerum ⁊ religiosos ⁊ populum conuocauit ⁊ omnes pro eo orare ad/mouit tenensq; manum pueri ducebat eum ad ecclesiam. et ecce dyabolus cum multitudine demonum ad eum venit ⁊ inuisibiliter apprehendens puerum conabatur eum rapere de manu eius ⁊ cepit clamare puer. sancte dei adiuua me ⁊ tāta eum improbus inconstantia gressus est vt etiam sanctum impelleret trahens puerum. Qui ait ad eum improbissime non sufficit tibi perditio tua nisi ⁊ dei mei temptes plasma. Dyabolus autem dixit ad eum multis audientibus. preiudicas mihi o basili. Tunc omnes clamauerunt kyrieleyson dixitq; ad eum Basilius. increpet te dominus dyabole. qui ait preiudicas mihi basili. Non abij ego ad eum sed ipse venit ad me abnegauit christum suum ⁊ professus est mihi ecce scriptū eius in manu habeo. Qui ait non cessabimus orare donec scriptum reddas. Et orante basilio ⁊ tenente in celum manus Ecce carta per aerem delata ⁊ ab omnibus visa venit ⁊ imposita est in manibus Basilij. quam ille suscipiens dixit pueri. Cognoscis has litteras frater. Et ille etiam manu scripte sunt. ⁊ frangens basilius scriptū pduxit eū ad ecclesiam. et dignum eum fecit misterio ⁊ bene instruens ⁊ regulam sibi

dans reddidit mulieri. Mulier quedaz peccata multa habens et ea in carta describens in fine quodam grauius descripsit et scriptum ipsum beato basilio tradidit rogans ut pro ea oraret et suis omnibus peccata ipsa deleteret. Qui cum orasset et mulier cartam aperuisset omnia peccata preter istud grauius deleta inuenit. Que ait ad basilium miserere mei huc dei et pro hunc mihi indulgentiam impetra sicut pro alijs impetraisti. Quod ait ad illam recede a me mulier quia homo peccator ego sum indigens indulgentia sicut et tu. Cum autem illa instaret dixit ei vade ad sanctum viuum effrem et illa que postulas tibi poterit impetrare. Quod cum abisset ad sanctum viuum effrem et cur ad eum a sancto basilio missa sit intimasset ille ait. Recede quia homo peccator ego sum. Redi filia ad basilium et que tibi pro ceteris veniam impetrauit pro isto quoque impetere valebit festina cito ut eum viuum inuenias que cum in ciuitatem venisset ecce basilium ad tumultum ferebatur. Illa autem post eum clamare cepit et dicens viderat deus inter me et te. Quia volens placare deum pro me et ad alium transmissisti me. Tunc percipit cartam super feretrum et post modicum illam recipiens et aperiens illud peccatum penitus deletum inuenit. Sicque ipsa et omnes que aderant deo immensas gratias reddiderunt ante autem que vir dei migraret a corpore positus in infirmitate que et mortuus est. Quendam iudeum nomine ioseph medicinali arte valde peritum quam vir dei multum diligebat eo quod se illum quersuam preuidebat ad fidem quasi opera indigeret vocauit. Ille vero eius pulsus tangens et ex tactu mortem in ianuis esse cognoscens dixit familie que ad sepulturam necessaria sunt parate quia continuo morietur. Quod basilium audiens dixit ei nescis quod dicis. Cui ioseph crede domine quia sol cum sole occidet hodie et tu cum sole occidies hodie. Cui dixit basilium. Quid dicis si non morietur hodie. Cui ioseph. Non est possibile domine. Et basilium. Et si in crastinum usque ad horam sextam supuixeris quod facies. Et ioseph ait. Si usque ad illam supuixeris horam utique ego morietur. Et basilium etiam morietur peccato viuas autem christo et ille. Scio quid dicis si usque ad illam horam supuixeris faciam quod hortaris. Tunc beatus basilium licet secundum naturam illico moriturus esset a domino tamen mortis inducias impetrauit et usque ad crastinum in horam nonam vixit. Quod ioseph videns et stupens in christum credidit. Basilium autem virtute animi imbecillitatem corporis superans de cubiculo suo surrexit et ecclesiam ingrediens eum suis proprijs manibus baptisauit. Postea vero ad lectulum suum rediit. Et statim spiritum deo feliciter reddidit. Elouit circa annos domini tricentesimo lxxx.

De sancto Iohanne elemosinario.

Iohannes ele-
mosinarius
patriarcha
alexandrinus quodam
nocte in oratione per istas
vidit quendam puellam
pulcherrimam sibi
assistentem et coronam
olivarum in capite ba-
uiantem. Quam ille vi-
dens nimium stupe-
factus quod esset inquisivit
et illa. Ego sum mi-
sericordia que dei filium
de celo adduxi. Me

sponsam accipe et bene tibi erit. Intelligens ergo per oliuam mi-
sericordiam designari ab illa die factus est sic misericors ut ely-
mor id est elemosinarius vocaretur. Pauperes autem suos
dominos semper appellabat et inde hospitalarii habentur etiam
ut pauperes dominos suos vocent. Omnes igitur suos famu-
los vocauit eisque dixit. Euntes per totam ciuitatem describite
mibi usque ad unum omnes dominos meos. Illis vero non in-
telligentibus dixit. Quos vos egenos et medicos vocatis istos
ego dominos et auxiliares predico. Isti enim nobis vere auxiliari
et celeste regnum donare poterunt. Volens homines ad elemosinarum
inuitare narrare consuevit quod pauperibus semel se ad solem cal-
lescentibus ceperunt inuicem de elemosinatoribus conferre et
bonos collaudare et malos vituperare. Erat autem quidam theolo-
gicus nomine petrus diues valde et prepotens sed nimis pauperibus
immisericors quia ad domum suam accedentes cum indignatione
nimia repellabat. Cum ergo nullus illorum inuentus fuisset qui
in domo sua elemosinam recepisset unus illorum dixit. Quod vultis
mibi dare si ego hodie ab eo elemosinam accipiam. Et facien-
tibus cum eo pactum domum eius venit et elemosinam postu-
lauit. At ille domum reuertens et pauperem presertim videntes cum
mancipium eius panes siliginis in domum deferret ille lapidem
non inueniens panem unum siliginis arripuit et cum furor inde
eum percussit. Quem postquam accipiens pauper ad socios rediit et quod de
manu eius elemosinam accepit indicauit post duos dies infirmatus

ad mortem vidit se ante iudicium stare ⁊ mauros quosdam super staterā eius mala appendē ex altera autem parte statere quidam dealbati tristes stabāt eo q̄ nihil q̄d ibi apponerent inuenire valebant. Tunc vnus eorum dixit. Vere nihil habemus nisi vnum panem filiginis quem ante duos dies christo dedit coactus. Quem dum super stateram ponerēt equalitas vt sibi videbatur facta est. Dixerunt ei Ad auge ad filiginem hanc. alioquin te mauri apprehendent. Euigilans autem ⁊ liberatus dicebat. Si vna filigo quam per furōem iactaui ita profuit quantomagis omnia sua indigentibus largiri. quādam igitur die cum optimis vestibus indutus per viam pergeret quidam naufragus ab eo vestimentum aliquod postulabat. Continuo ille precioso vestimento se expoliavit ⁊ illi dedit. Quod ille accipiens statim vendidit. Cum autem thelonarius rediret ⁊ vestimentum suspensum videret contristatus est valde. adeo vt nec cibum sumere vellet dicens. quoniam nō fui dignus vt mei memoriā haberet egenus. Et ecce dum dormiret vidit quendam super solem fulgentem ⁊ sup caput crucem ferentem ⁊ habentem indutum vestimentum quod dederat egeno. ⁊ dicebat sibi. Quid ploras petre qui cū causaz sue tristitie sibi dixisset ille ait. cognoscis hoc ⁊ ille etiam dormine. Et dominus ad eū illo ego vestioe ex quo mihi dedisti et gratias ago bone voluntati tue quoniam frigore affligebat et cooperuisti me. In se ergo reuersus cepit egenos beatificare ac dicere viuit dominus. non moriar donec fiam vnus ex eis. Dans ergo pauperibus que habebat ⁊ accersito notario suo dixit ei secretum volo tibi committere q̄ si propalaueris aut n̄ me nō audieris barbaris vendam te dansq; ei decem libras auri. dixit ei. vade in sanctaz ciuitatem ⁊ merces tibi eme ⁊ me alicui cristiano vende ⁊ pauperibus precium tribue. Illo autē recusante dixit ei si me non audieris ego barbaris vendam te. Ducens ergo eum vt dixerat cuidam argentario vestibus foedidis indutum tanquā suum seruum vendidit ⁊ xxx numismata inde accipiens pauperibus erogauit. Petrus ergo oīa officia vilia faciebat ita q̄ ab omnibus contempnebatur et ab alijs seruis frequenter percuciebatur ⁊ etiā iam amens appellabatur. Dominus autem frequenter sibi apparebat et vestimenta ⁊ alia ostendens ipsum consolabatur. Vex imperatore ⁊ vniuersis de amissione tanti viri dolentibus. Quidam vicini eius a constantinopoli ad visitandum loca sancta venerunt ⁊ a domino ipsius inuitati cum pranderent sibi adinuicē in aure dixerunt qm̄ similis est puer iste domino petro thelonario. Et curiose respicientibus vnus dixit. Vere dominus

petrus est surgam ⁊ tenebo eum. Quod ille auertens latenter
 fugit. Erat autem hostiarius surdus ⁊ mutus qui p̄ signum
 hostium ei aperiebat. Cui petrus vt sibi aperiret nō signis sed
 verbis imperauit. Et ille ꝑtinuo audiens ⁊ loquelam recipiēs
 sibiq; respondes ei aperuit ⁊ domum regrediens cunctis de
 eius loquela mirādo dixit. Ille qui coquinam faciebat exijt
 et fugit sed videte ne dei sit seruus. Cum enim mihi dixit tibi
 dico aperi mox ex ore eius flamma exijt que linguaz ⁊ aures
 meas tetigit ⁊ continuo auditum ⁊ loquelam recepi. Et exi/
 lientes vniuersi ⁊ concurrentes post eum ipsum ampliꝰ inue/
 nire non potuerunt. Tunc omnes de domo illa penitentiam
 egerunt eo q; talem virū sic viliter tractauerunt. Monachus
 quidam vitalis nomine volens sanctum iohānem temptare
 si posset sibi verbis persuaderi ⁊ ad scandalum facile inclinari
 Ingressus ergo ciuitatem omnes publicas meretrices con/
 scripsit. Intrauit ergo ad illas per ordinē dicens cuilibet dona
 mihi noctem istam ⁊ noli fornicari. Ipse autem domum eius
 intrās in angulo flexis genibus totā nocte in oratione stabat
 et pro illis orabat ⁊ postea mane exhibat precipiens cuilibz ne
 alicui reuelaret vna autem vitam eius manifestauit. Que ita/
 tim orante fene a demone vexare cepit. Cui omnes dicebant
 reddidit tibi deus quod merebaris quoniam mentita es vt
 fornicetur enim ingreditur pessimus iste ⁊ non propter aliud.
 Vespere autem factō dicebat predictus vitalis cunctis audi/
 entibus volo ire quia talis domina expectat me. multis vero
 illum criminantibus. Respondebat nunquid ego non habeo
 corpus vt omnes aut monachis solum iratus est deus vere
 et ipsi homines sunt vt ceteri. Dicebant autem quidaz accipe
 tibi mulierem vnam abba ⁊ muta habitū vt non scandalises
 alios. Ille autem fingens se iratum dicebat vere non audiam
 vos ita a me. Qui vult scandalisari scandalisetur ⁊ de fronte
 in parietem. Nunquid iudices constituti estis super me a deo.
 Ite ⁊ vobis curam habete vos pro me non reddetis ratiōem
 Sic autem cum clamore dicebat cunq; ad beatum iohānem
 querimonia deferretur cor eius deus indurauit ne hijs fidem
 adhiberet. Deprecabatur autem deum vt post mortem suam
 opus suum alicui reuelaret vt non imputaretur in peccatum
 hijs q; de eo scandalisabant. Multas igit de pdictis mulieribz
 ad ouersionē pduxit ⁊ i monasterio plurias collocauit qdaz
 mane dū ab vna illaz egredereē obuiauit ei qdaz ingrediens

ad fornicandum cum ea. Dansq; ei alapa dixit vsq; q̄ pessime non emendas te ab hijs tuis immundicijs. Et ille crede mihi accipies a me talem alapam vt tota alexandria congreget. Et ecce postmodum dyabolus in specie mauri sibi alapam dedit dicens. hec est alapa quam mittit tibi abbas vitalis & statim a demone vexatur ita quod ad voces eius omnes currebant. Sed tamen penitens per eius oratione liberatus est. Vir autē dei mortū appropinquans hanc scripturam reliquit. Nolite ante tempus iudicare. Mulieribus autē confitentibus que faciebat omnes glorificabant deum & precipue beatum iohannem dicens. Quoniam alapam quam ille accepit accepissem & ego. Quidam pauper in habitu peregrini ad iohannem venit & ab eo elemosinam postulauit. At ille vocato dispensatore dixit. Da ei sex numismata. que ille accipiens & abiens habitum mutauit. Et iterum ad patriarcham rediens ab eo elemosinā postulauit. Ille autem dispensatore vocato dixit. Da ei sex aureos. Quos cum sibi dedisset & ille abisset dixit ei dispensator. Per orationes tuas pater iste idem hodie mutato habitu bis accepit. Beatus autem iohānes. q. hoc se nescire dissimulauit. iterum ille tercio habitum mutans ad beatum iohannem venit & elemosinam postulauit. tūc dispensator beatum iohannē tetigit. inuicns q̄ ille esset. Cui beatus iohannes respondit. Vade & da ei duodecim numismata ne forte sit dominus meus ihesus christus qui temptare me velit vtrum possit hic plus accipere qm̄ ego dare. Quadam vice cum patricius quandā pecuniam ecclesie in mercacōibus ponere vellet & patriarcha nullatenus consentiret sed pauperibus eam dispensare vellet ambo plurimum contententes irati abinuicem recesserunt. Adueniente hora nona mandat patriarcha per archipresbiterum patricio dicens. domine sol ad occasum est. Quod. ille audiens lacrimis infusus ad eum venit & veniam postulauit. Cum quidam suus nepos a quodam tabernario grauem iniuriam audiuisset & ex hoc patriarche lamentabiliter conquerens nullatenus consolari posset. patriarcha respondit. Et quomodo est ausus tibi aliquis contra dicere & os suum contra te aperire. Crede fili mee prauitati quoniam faciam in eo hodie talem rem vt tota alexandria miret. Quod audiens. ille consolationem recepit. putans quia eum faceret grauiter verberari. Videns iohannes q̄ consolationem recepisset pectus eius osculatus est dicens fili si vere nepos mee humilitatis existis prepara te. Et flagellari & conuicia pati ab omnibus. Vera enī cognatio nō ex carne & sanguine s; ex virtute mētis agnoscit. Confestim igit̄ p̄ illo hoīe misit & ab omni pensione

et tributo liberum esse fecit. Et omnes audientes mirati sunt. Et intellexerunt hoc esse quod dixerat faciam in eum talem rem ut tota alexandria miretur. Audiens patriarcha consuetudinem esse quod mox ut imperator coronatus est festim monumentorum edificatores sumunt quatuor vel quinque minucias marmorum pusillas diuersi coloris. Et ingredientes ad imperatorem dicunt. De quali marmore vel metallo iubet imperium tui sibi fieri monumentum. Imitatus hoc monumentum sibi fieri precepit. Sed tamen usque ad obitum suum illud imperfectum manere precepit. Ordinavitque aliquos qui ad eum celebri festiuitate cum clero persisterent accederent sibi que dicerent. Domine monumentum tuum imperfectum est precipe ut consumetur eo quod nescias qua hora fur veniat. Diues quidam cum vidisset beatum iohannem in statu viles pannos habere eo quod ceteris pauperibus erogasset quoddam valde preciosum cooperimentum emit et beato iohanni tradidit. Qui cum istud nocte super se haberet tota nocte dormire non potuit cogitans quod cum domini sui de tanto precio cooperiri possent tota igitur nocte lamentabatur et dicebat. quanti in tenati quanti in foro pluuijs maledacti quanti pro frigore dentibus stridentes hodie dormierunt. Tu vero grandes pisces deuorans et in thalamo requiescens cum omnibus malis tuis. Insuper te cooptorio. xxxvi. numismatum te calefacis. Humilis Iohannes alia hic vice non vestietur. Statimque facto mane illud vendi fecit et precium pauperibus erogauit. Quod audiens ille diues ipsum cooptorium secundo emit et beato iohanni tradidit rogat ut ipsum decetero non venderet sed super se ipsum teneret. At ille illud accipiens iussit iterum vendi. et dominis suis precium erogari quod ille diues audiens iterum abiit et ipsum redemit ac beato iohanni detulit ei que gratulabundus dixit virebimus quis deficiet aut tu vendendo aut ego redimendo et sic suauiter quasi diuitem vindemiabat dicens quod possit aliquis intentione dandi pauperibus diuites taliter expoliare nec peccat. Duo enim lucratur talis vnum quia animas illorum saluat alterum quoniam ex hoc mercedem non modicam accipiet. Volentes beatus iohannes homines ad elemosinam prouocare narrare consuevit de sancto serapione quod cum amictum suum pauperi tribuisset et alteri obuians qui frigus paciebatur tunicam similiter tribuisset et euangelium tenens nudus sedet. Interrogauit eum quidam dicens abba quis te expoliavit et demonstrans euangelium ipsum dixit ille me expoliavit. Alias autem alium pauperem videns euangelium ipsum vendidit et pauperi precium dedit. Qui cum interrogaret ubi ipsum euangelium haberet. Respondit euangelium precipit dicens.

vade & vende omnia que habes & da pauperibus. Seipm ergo habebā & seipm vendidi vt mandabat. Cū cuidā elemosinā petenti precepisset beatus iohes qñq; nūmos indignatus ille q; maiorē sibi elemosinā nō fecisset continuo ad contumelias ipsi; prorupit ac in eius faciē quiciari cepit. Qd̄ ei; famuli audiētes etiā euz voluerunt irruere ac ipm grauiter cedere. Qd̄ beatus iohānes oīno prohibuit dicens finite fratres finite vt mihi ma/ ledicat. Ecce enim habeo sexaginta annos blasphemās p opa mea xpm & vnū quiciū non portabo ab isto. Fuitq; sacculū afferri & corā ipso apponi vt inde tolleret qñtum vellet. Cum populus lecto euangelio ecclesiā exiret & foris ociosis verbis vacaret. Quadā vice post euangelium patriarcha cū eis exiit in medio eoz sedere cepit omib; vero de hoc miratib; dixit ad eos. Filij vbi oues ibi pastōr aut igi; intrate & ego vobiscū intrabo & ingrediar aut manete hic & ego pariter manebo. Semel igitur & bis hoc fecit & sic plm stare in ecclesia erudiuit. Cum quidam iuuenis sanctimoniam quandam rapuisset. et clerici talem iuuenē corā beato iohāne exprobraret & ipm excōmunicandū esse dicerent vtputa qui duas aīas pdiderat scilicet suam & illius compescuit eos beatus iohannes dicens. non sic filij. nō sic. Ostendo vobis. quia & vos duo peccata cōmittitis. Primo quia contra preceptū dñi facitis. q; ait. Nolite iudicare vt non iudicemini. Secundo quia nescitis p certo si vsq; hodie peccent & se non peniteant. Frequenter aut̄ existēte beato iohanne in oratione & in extasi mentis posito talib; verbis cum deo disputare auditus est. Sic bone ihesu ego disper/ gendo & tu ministrando videāmus quis vincat. Cū febre cor/ reptus se morti appropinq; cerneret dixit. Gratias tibi ago deus quoniā exaudisti miseriam meā rogantē bonitatem tuam ne inueniret moriēti mihi nisi vnū tremisse. Hoc igi; paupib; dari iubeo. Positū igitur venerabile corp; eius in sepulcro vbi corp; duoz episcopoz fuerant tumultata. Et corp; illa mirabiliter sancto iohanni cesserunt & locum mediū vacuū dimiserunt. Ante autem dies quaz moreretur. Cum quedam mulier quoddam flagiciosissimum peccatum commisisset et nulli vnquam confiteri auderet dixit ei sanctus Iohannes vt saltē illud scriberet eo q; scribere sciebat & sigillatū ei afferret et ipse pro ea oraret. Cui illa assensit & peccatum scribens diligenter sigillauit & beato iohanni tradidit. Sed post paucos dies beatus Iohannes infirmatus in domino requieuit. Illa vt audiuit illum defunctum se vituperatam & confusam putauit credens q; scriptum alicui commisisset & ad manus al/ terius deuenisset. Ad tumultum igitur sancti iohannis accessit

et ibi vberissime flens clamabat dicens .Heu heu putans con-
 fusionem vitare confusio oibus facta sum. Cūq; amarissime
 fleret & beatum iohannem rogaret vt tibi ostenderet vbi nam
 scriptum suum dimisisset . Ecce beatus Iohannes in habitu
 pontificali de tumulo processit duobus episcopis qui secum
 quiescebant. Hinc inde vallatus dixitq; mulieri. Cur nos tm̄
 infestas & me & sanctos istos qui mecum sunt quiescere non
 permittis . Ecce stole nostre lacrimis tuis omnes madefacte
 sunt. Porrexitq; sibi scriptum suum sigillatum vt p̄ iſ fuerat
 dicens ei . Vide sigillum hoc & aperi scriptum tuum & lege .
 Quod illa aperiens peccatum suum omnino deletuz inuenit.
 Et ibi taliter scriptum reperit propter Iohannem seruū meū
 deletum est peccatum tuum. Sicq; illa immensas deo gratias
 retulit. Et beatus iohannes cum alijs episcopis in monumen-
 tum redijt . Claruit circa annos domini . dc . quinto tempore
 foce imperatoris.

De conuersione sancti Pauli apostoli.

Onūſio
 Sancti
 Pauli a/
 postoli facta est eo/
 dem anno quo xp̄s
 passus est & stepha/
 nus lapidatus āno
 non naturali sed e/
 mergenti. Nam xp̄s
 viij . kalē . february
 passus est . stephan⁹
 eodem anno . iij . die
 Augusti lapidatus
 est . Paul⁹ vero . viij .
 kal . february con/
 uersus est . Quare
 autem eius guesſio

pocius qm̄ alioꝝum sanctorum celebratur . triplex ratio solet
 assignari . Prio p̄p̄t exemplū vt null⁹ qntūcunq; pctōe despet
 de venia qm̄ tm̄ in culpa postmodū conspicit fuisse in gratia

Secundo ppter gaudium. Sicut enim ecclia magnā tristitiaz habuit in eiꝰ psecucōe. ita maximā leticiā recepit ī eiꝰ gūstione. Tercio propter miraculum quod scz dominꝰ in eo ostendit. Dum de seuissimo persecutore fecit fidelissimum predicatōē. Eius enī uersio fuit miraculosa. Ratione efficiētis id est xpi qui eum uertit ibi enim oñdit suā mirabilem potentiaz in h^o qꝰ dixit duꝰ ē tibi stra stimulū recalcitrare. Et in hoc qꝰ ipm tam subito immutauit. Vnde otinuo immutatus. Rñdit dñe quid vis me facē. Aug². sup hoc verbo occisus agnꝰ a lupis fecit agnos de lupis. Tā parat se ad obediēdū qꝰ priꝰ seuebat ad psequendū. Secundo eius mirabilem sapentiaz mirabilis enim sapientia fuit in hoc qꝰ ipm a timore supbie deiecit offe- rendo infima humilitatis non sublimia maiestatis. Ego inqt sum ihs nasareus x̄c. glosa non deū vel dei filiū se vocat sed humilitatis inquit mee suscipe infima ⁊ supbie tue squamas depone. Tercio ibi oñdit suam mirabilem clementiā qd notat ex hoc qꝰ ipm existentē in actu ⁊ voluntatē psequēdi uertit licet enim haberet deformem affectū quia spirans minaz x̄c. puersum conatū quia accessit ad principes sacerdotū x̄c. qsi se ingerens. Perniciosum actū quia ibat vt vindcos pduceret in ierusalem ⁊ idco eiꝰ iter pessimū erat ipm tñ minima dina uertit. Secūdo fuit miraculosa ratione disponentis id ē lucis que ipm ad uersiōem disponit. Ipsa enī lux dñi fuisse subita immensa ⁊ celica ⁊ subito inqꝰ circumfulsit eum lux de celo Paulus enim tria vicia in se habebat. primū erat audacia qd notatur in hoc qꝰ dñi accessit ad principes sacerdotū x̄c. glosa non vocatus sed sponte zelo gicitate euz. Secundū erat supbia quod notatur in hoc qꝰ dicitur spirans minarum x̄c. Terciū erat carnalis intelligentia quā scz in lege habebat. Vñ glosa super illud. Ego sum ihesus x̄c. Ego deus celestis loquor que mœtuū putas sensu iudeico. Ipsa igit lux diuina fuit subita vt audacem terreret immensa vt sublimem ⁊ supbum in via humilitatis prosterneret fuit celica vt carnalem eius intelli- gentiam in celestem mutaret. Vel potest dici qꝰ illud disponēs fuit in tribus scz in voce clamante in luce fulgente in virtute potentie. Tercio fuit miraculosa ratione patientis id est ipsiꝰ pauli in quo facta est conuersio ipsa. In eo enim hec tria mi- raculose exterius facta sunt. i. pstratio obcecatio ⁊ tridiana ieiunatio. est enim pstratus vt erigatur qñtum ad depressuz affectum aug². prostratus est paulus vt cecaretur cecatus vt mutaretur mutatus est vt mittaretur missus est vt p ueritate patere. Item aug². elisus est seuiens ⁊ factiꝰ ē credēs. elisus ē lupꝰ ⁊ factiꝰ est agnꝰ. elisus est psecutor ⁊ factus est pdicatōr

Elisus est filius perditionis erectus est vas electionis Est obcietatus vt illustret quātū ad tenebrosū intellectū Vnde et in illo triduo quo māsit cecat? dicit? q? doct? fuit euāgelīū Non enī accepit illud ab homine vt per hominem vt ipse testatur sed per reuelationem ihesu cristi Augustinus paulum dic overum athletam cristi doctum ab illo vnctū de illo cruci fixum cū illo et gloriosum in illo Est in carne maceratus vt ipsa caro disponatur ad bone operationis effectū optime enī deinceps corpus ei? ad omne opus bonū dispositū ē. Nā esurire & habundare sciebat & vbiq; & in omnib; institut? erat & oīa aduersa libenter sufferebat. Criso. tyrannos ac populos spirātes furorē velut q̄sdam esse tulices estimabat mortem vero atq; cruciatus & mille suplicia q̄si ludū putabat ēe puerorum hoc amplectabā libenter & magnū decorebat cathena vindict? q̄ diademate coronatus ac libenci? recipiebat vulnera q̄ alij munera. Vel ista tria dicunt? fuisse in eo cōtra tria que fuerūt in p̄mo parente. In ip̄o enī fuit cōtra deū erectio & cōtra i paulo ad terrā p̄stracio. In ip̄o oculorū apercio & ecōtra in paulo oculorū obcecacio. In ip̄o fuit manducacio cibi vetiti & ecōtra in paulo abstinentia cibi liciti

De sancto Iuliano

Iulianus quasi iubilus & ana quod est sursum. In de iulianus quasi iubilian? quia cum iubilo superna pecijt. Vel a iulius quod est incipiens & anus Nā in dei serūcio fuit seu ex longanimitate sed incipiens sui reputatione

Iulian? cenomānesis episcopus fuit hic symon ille leprosus dī fuisse quē dñs a lep̄ sanauit. Et q̄ dominū ad conuiuiū inuitauit. Qui post ascēsiōē dñi ab aplis cenomān. ep̄s ordinat? ē hic multis virtutibus clar? tres etiā mortuos suscitauit & postmodū in pace quieuit. Iste dicit?

esse ille iulianus que ab itinerantibus, p̄ inueniendo bono hospicio inuocatur. eo q̄ in domo eius fuerit hospiciatus. Sed verius videtur esse alius iulianus. que sc̄z vtrūq; parentē ignoranter occidit. Fuit ⁊ alius iulianus de aluernia genere nobilis sed fide nobilior que desiderio martirij se vltro persecutoribus offerebat tandem crispinus consularis misit ministrum ⁊ eum occidi mandauit. q̄d sciens iulian⁹ sponte foris profugit. Furienti ⁊ querenti intrepidus se opponens protinus idū ferientis excepit. Cuius caput leuantes ad sanctum ferreolū iuliani socium detulerunt ⁊ eidem mortem similem minantē nisi protinus immolaret. Quibus cum assentire nollet eum occiderunt ⁊ caput sancti iuliani cum corpore sancti ferreoli in vno tumulo posuerunt. Et post multos annos sanctus martius viennē episcopus inuenit caput. s. iuliani inter manus sancti ferreoli ita illesum ⁊ integrum ac si eadem die fuisset sepultum. Inter huius sancti miracula solet referri q̄ cum quidam dyaconus oues ecclesie sancti iuliani raperet ⁊ pastores eidem ex parte sancti iuliani prohiberent. ille respondit iulianus non ḡmedit arietes. Et ecce post modicum febre vehemētissima perurgetur. ⁊ inualecente febre q̄ a martire incendiū confitetur. Fecitq; super se iactari aquam vt refrigeraretur. Sed statim tantus fumus ⁊ fetor de corpore eius exiit vt cuncti que aderant fugerent. ⁊ ipse post modicum exspiraret cum quidam rusticus vt ait. Gre turonenē in die dominica arare vellet. protinus contractus digitis manubriū securis cū qua vomerem mundare volebat eius dextre adhesit. Sed post duos annos in ecclesia sancti iuliani ad eius preces curatus est. Fuit in super alius iulianus frater b. iulij hij duo fratres ad theodosium imperatorem cristianissimū venerunt petentes vt templaydolorū vbiq; inuenirēt destruerēt ⁊ cristi eccias edificarēt. Quod imperator libenter faciens scripsit vt omnes eis debeāt obedire ⁊ eos in oīb; sub pena capitis adiuuare. Cum igitur beati iulian⁹ ⁊ iulij in loco q̄ dē gaudianū ecciam fabricarēt ⁊ cuncti transeuntes eos in opere ob imperatoris imperiū adiuuarent stigit vt quedam cū curru transitum facerent. q̄ dixerūt adinuicē. quā excusacionē pretendere poterim⁹ vt liberi transeam⁹ ⁊ in ope isto nō occupemur dixerūtq; preciamus vnum ex nobis in plaustrum supinum ⁊ cum panis copia. m⁹ dicem⁹q; q̄ hoīez mortuū in vehiculo habem⁹ ⁊ sic liberi trāsire poterim⁹. Arripiētēsq; hoīez vnū sup plaustrū. piecerunt ei⁹ dixerunt. tu file ⁊ oculos claude ⁊ quousq; transierimus. q̄ mortuus iace. cumq; hoīez tanq̄ mortuū coopuissēt ⁊ vsq; ad famulos dei iulianū ⁊ iulij venissēt dixerūt eis serue dei filioli parūp subsistite ⁊ nos in hō ope modicū adiuuate

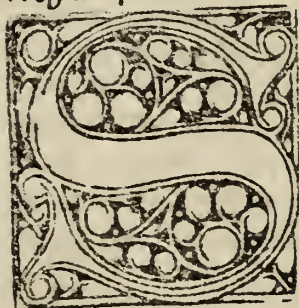
Qui responderunt non possumus hic stare quoniam hominē mortuū in plaustro habem⁹. Quibus sanctus iulianus dixit vt quid ta mentimini filij & illi nō mentimur dñe sed sic ē vt loquimur sed sanctus iulianus dixit secundum veritatē dicti vestri ita vobis contingat & illi boues pungentes pertransierunt cūq; pcul ptransissēt accedentes ad carrū ceperunt collēgam suū vocare ex noīe dicentes. Surge amon & stimula boues vt celerius transeamus. Cum aut nullatenus se moueret eum pulsare ceperunt dicentes vt quid deliras surge & stimula boues. Sed cū nullatenus ille surgeret vel responderet accedentes ad eū discooperierūt & mortuū inuenerūt tantusq; timor ipos & ceteros inuasit vt nullus de cetero famulo dei mē tiri auderet. Fuit etiā alius iulian⁹ q vtrūq; parentū nesciens occidit. Cū ergo enī iulian⁹ predictus iuuenis ac nobilis quadam die venacioni insisteret & quendam ceruū repertū inseq̄ retur subito ceru⁹ versus eū diuino nutu se vertit eiq; dixit Tu me insequeris q̄ patris ⁊ matris tue occisor eris. Quod ille audiens vehementer extimuit & ne sibi forte contingeret qd a ceruo audierat relictis omnib⁹ clam discessit ad regionē valde remotam peruenit ibiq; cuidam principi adhesit ⁊ tam strenue vbiq; & in bello & in palacio se habuit q̄ pnceps eū militē fecit ⁊ quandā castellanā viduā in coniugē ei tradidit & castellum p dote accepit. Interea parentes iuliani p amissione filij iuliani nimium dolentes vagabundi vbiq; pergebāt & filiū suū solícite requirebant tandem ad castrū vbi iulian⁹ preerat deuenerūt. Tunc aut iulian⁹ a castrō casu recesserat quos cū vxor iuliani vidisset & qui nam essent inquisiuisset. Et illi omnia que filio suo acciderant enarrassent. Intellexit q̄ viri sui parētes erant vtpote q̄a hoc a viro suo forte frequēter audierat ipos igitur benigne suscepit ⁊ p amore viri sui lectum suū eis dimisit & ip̄a sibi alibi lectulū collocauit facto aut mane castellanā ad ecclesiam perrexit ⁊ ecce iulian⁹ mane veniens in thalamū q̄si vxorē suā excitaturus intrauit & iueniens duos pariter dormientes vxorem cum adultero suo silenter extracto gladio ambos pariter interemit exiens autē domum vidit vxorē ei⁹ ab ecclesia reuertentem & admirans interrogauit q̄ nam essent illi qui suo lecto dormirent. At illi ait parentes vestri sicut qui vos diutissime quesierunt ⁊ eos in vestro thalomo collocaui q̄ ille audiens pene exanimis effectus amarissime flere cepit ac dicere heu miser qd faciā q̄a dulcissimos meos parentes occidi. Ecce impletum est verbū cerui qd dum vitare volui miserim⁹ adimpleui. Jam vale soror dulcissima quia de cetero non quiescam donec sciam q̄ deus

penitentiam meam acceperit. Cui illa absit dulcissime frater
vt te deseram & sine me abeas. Sed q̄ fui tecū particeps gau/
dij ero particeps & doloris. Tūc ī simul recedētes iuxta q̄ddā
magnū flumen vbi multi periclitabantur q̄ddam hospitale
maximū statuerunt vt ibi penitentiam facerent & omnes qui
vellēt transire fluuiū incessanter transueberent & hospicio vni
uersos pauperes reciperent. Post multum vero temporis me
dia nocte dum iulianus fessus quiesceret & gelu graue esset
audiuit vocem se miserabiliter lamentantem ac iulianum vt
se traduceret voce lugubri inuocantem q̄ ille audiens concil/
tus surrexit & iam gelu deficientē inueniens in domū suā por/
tauit & ignem accendens ip̄m calefacere studuit. Sed cū cale/
fieri non posset & ne ibi deficeret timeret ip̄m in lectulum su/
um portauit & diligenter cooperuit. Post paululū ille qui sic
infirmus & quasi leprosus apparuerat splendidus scandit ad
ethera & hospiti suo dixit. Iuliane dominus misit me ad te na/
dans tibi q̄ tuā penitentiam acceptauit & ambo post modicū
in domino quiescētis. Sicq; ille disparuit & iulianus cū vxo/
re sua post modicum plenus bonis operib; & elemosinis ī do/
mino requieuit. Fuit & alius iulianus non quidem sanctus s;
fcleratissimus scilicet iulianus apostota. Hic iulianus prius
fuit monachus & magne religionis simulator. Quedam autē
mulier vt refert magister iohannes belech in sūma de officio
eccie habens tres ollas plenas auri. Aurū illud in orificijs ol/
larū cinere ne appareret operuit & p̄dictas ollas iuliano quez
sanctissimum hominē estimabat coram quibusdā monachis
feruandū tradidit. Quod aurū ibidem esset nō aliter indicauit
Iulianus igitur p̄dictas ollas accipiens & tam copiosū aur/
um ibidem inueniens totū illud aurū furatus est & ollas im/
pleuit cinere. Post aliq̄d tempus cū mulier depositū suum re/
quireret ille ollas cū cinere sibi reddidit. Cum vero aurū re/
quireret quincere illū non potuit. quia de auro testes non ha/
buerat qm̄ monachi coram quibus hoc sibi tradiderat nil in
eis nisi cinerem viderant & sic aurum obtinuit cum quo romā
fugit. & per illud aurum sequenti tempore rome obtinuit cō/
sulatum. deinde in imperiū sublimatus est. Qui cum instruc/
tus esset a puericia in arte magica & multum sibi placeret ma/
gistros inde plures secum habebat. Die autē q̄dā sicut ī hysto/
ria triptita habet cū puer adhuc esset recedēte magistro suo
solus remansisset & adiuraciones demonum legere incepisset

Ante eum maxima multitudo demonum instar ethiopum nigroꝝ aduenit. Tunc Iulianus hoc videns & metuens signum crucis protinus fecit. & omnis illa multitudo demonũ euanuit. Quod cum mag̃s reuertēti q̃d sibi acciderit retulisset dixit ei mag̃s suus. hoc signum crucis maxime demones odiūt & timent. Sublimatus igit̃ in imperiũ huiꝯ rei memõrans cũ per artem magicã operari vellet apostatauit & signum crucis vbiq; destruxit ac cristianos inquãtum potuit persecut̃ est. putans q̃ aliter demones sibi minime obedirent. Descendens Iulianus in persidaz sicut legit̃ in vitas patrum n̄ isit demonẽ in occidentem vt sibi inde deportaret responsium. cũ aut̃ demõ ad quendã locũ venisset. per decẽ dies ibidem immobilis stetit. qa quidã monachus ibidem die ac nocte orabat. & ei sine effectu regressũ dixit Iulianus. Quare tm̄ tardasti qui r̄ndit Sustinui per decẽ dies publicũ monachũ si forte ab oratione cessaret. Et transire possem. Cũq; non cessaret prohibitus sum transire. & redij nihil agens. Tunc indignatus Iulianus dixit. q̃ cum illuc veniret vindicta de illo monacho faceret. Cum ergo de persis victoriã sibi demones pmittent sophita suus dixit cuidam xp̃iano. Quid putas nũc facit fabri filiꝯ. & ille Sepulcrum parat Iuliano. Dum igitur vt in historia sancti Basilij legitur. Fulbertꝯ Carnotens̃ ep̃us testatur cesareã Capatocie deuenisset sancti Basilii eidem occurrit. & quatuor panes ordeaceos pro munere ei misit. at Iulianus indignatꝯ eos recipere contempsit. & pro panibus sibi fenũ misit dicẽs pabulũ nobis irrõnabiliũ ai alium obtulisti. recipe q̃d misisti. R̄ndit basiliius. Nos q̃dem q̃d comedimus tibi misimꝯ tu vero dedisti nobis. vnde bestias tuas nutris. Ab hoc iratꝯ Iulianus r̄ndit. Cũ persas subegero hanc vrbez destruam & arabo vt farrifar magis q̃m homifar nominetur. Sequenti autem nocte vidit Basiliius in ecclesia sancte marie in visu multitudinem angelõrum. & in mediũ eõrum quandã feminã in throno stantẽ & astantibꝯ dicentẽ. Vocate mihi cito Mercuriũ qui Iulianũ apostatã occidit qui me. & filiũ meũ superbe blasphemat. Erat autem Mercurius miles q̃dam qui ab ip̃o Iuliano pro fide cristi fuerat interfectus. & in ea r̄z ecclia erat sepultus. Statinq; sanctus Mercuriꝯ cũ armis suis quiescebat que ibi seruebantur affuit & iussus ab ea in prelium se ip̃parauit. Expergefactus itaq; basiliius ad locũ vbi Mercuriꝯ cũ armis suis quiescat iuit & monumentum suum apperiẽs nec corpus ibidem reperit nec arma inuenit. Tunc custodes aspõtauerit inquisiuit. Ille vero cum iuramentũ affirmabat eadẽ

vespere ibidem fuisse ubi perpetuo seruabant. Inde igitur Basili²
 recedens & mane illuc rediens inuenit ibidem corpus eius &
 arma & lanceam sanguine cruentatam. & ecce quidem de ex-
 exercitu rediens dixit. cum Iulianus imperator in exercitu mo-
 raretur. ecce quidem miles ignotus cum armis suis & lancea
 veniens & calcatibus vergens equum audaci mente. Iulianū
 Imperatorem impetuit & lanceaz fortiter vibrans ipsum valide
 per medium perforauit. & subito abscedens nusquam comparuit
 Ipse vero Iulianus dum adhuc spiraret sanguine manum su-
 am impleuit. sic dicitur in hystoria tripertita. & in aera piecit
 dicens vicisti galilee vicisti. sicq; in his vocibus miserabiliter
 expirauit ab omnibus autem suis in sepulcro relinquit & a
 persis excoziat. & de corio suo regi persarū substratoziū efficit.

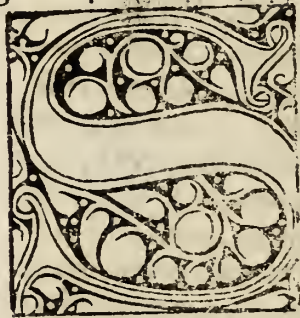
Dico de festiuitatibus que occurrunt infra temp²
 quod partim continetur sub tempore reconcilia-
 tionis partim sub tempore peregrinationis quod
 tempus representat ecclesia a natiuitate cristi vsq; ad septua-
 gesimam Sequitur videre de festiuitatibus que eueniunt in-
 fra tempus deuiationis quod incipit ab adā & durauit vsq;
 ad moysen quod temp² representat ecclesia a septuagesima
 vsq; ad pasca

S De septuagesima
 Septuagesima signat tempus deuatio-
 nis. Sexagesima tempus viduationis
 quinquagesima temp² remissionis. Qua-
 dragesima tempus penitentie spiritualis
 Inchoatur autem septuagesima a domi-
 nica in qua cantatur. circumdederunt
 me. & terminatur in sabbato post pasca
 Instituta est autem septuagesima ppter
 tres rationes sicut innuitur de officio magistri Iohannis beletb
 scz propter redemptionem quoniam sancti patres statuerūt
 vt ppter venerationē diei ascensionis in qua natura nra celos
 ascendit & super choros angelorum sublimata est semper ipsa
 quinta dies solennis & celebris haberetur & in ea ieiuniū non
 obseruaretur. quia in primitiua ecclesia eque solennis erat.
 sicut prima feria vnde & tunc solennis processio fiebat ad res-
 presentandum processionem discipulorum vel ipsorum angelo-
 rum. Ideo in vulgare puerbium versum est vt diei dominice
 dica signata dies ionis qa antiqtus fuit eque solēnis. s; festa
 sanctorū superuenerūt. Et celebrare tot festa erat honorosum

Ideo solennitas illa cessauit. In redemptione ergo illorum die
 sancti patres unam septimanam .xl. in abstinentia addiderunt
 & septuagesimam vocauerunt. Alia est propter significacionem
 quonia per hoc tempus significatur deuiatio exilium & tribulatio
 totius humani generis. Ab adam usque ad finem mundi .quod
 quidem exilium sub reuolutione septem dierum pagitur. Et
 sub reuolutione septem milium annorum includitur .per se-
 ptuaginta enim dies .septuaginta centenarum annorum intelligimur
 Ab initio autem mundi usque ad ascensionem sex milia annorum com-
 putamus. Et tunc vero quicquid temporis sequitur usque ad finem mundi
 Ideo septimo miliario apprehendimus cuius terminus solus deus
 nouit. Nos igitur christus in sexta etate mundi ab hoc exilio
 in spe eterne retributionis reddita innocentie stola per bap-
 tismum eripuit. Sed assumpto tempore nostri exilij utraque stola nos
 perfecte decorabit. Hinc est quod in hoc tempore deuiationis &
 exilij cantica leticie deponimus .sed tamen in sabbato pasce unum
 alleluia decantamus tanquam in spe eterne patrie gratulantes &
 stolam innocentie in .vi. mundi etate per christum recuperantes cui etiam
 tractus subicitur .per quem significatur labor quam adhuc ad
 impletionem mandatorum dei habere debemus. In sabbato post pas-
 sca in quo ut dictum est terminatur septuagesima duo alleluia
 cantamus quia completo huius mundi termino duplicem stolam
 glorie consequamur. Alia est ratio propter representationem
 quoniam septuagesima representat septuaginta annos quibus
 filij israel sub captiuitate babilonica fuerunt. Et quemadmodum
 illi deposuerunt organa sua dicentes . Quo modo cantabimus
 canticum domini etc. sicut & nos cantica laudis deponimus .po-
 stea vero data illis licentia redeundi a ciro sexagesimo anno
 ceperunt letari. Et nos quoque in sabbato pasce tanquam in qua-
 dragesimo anno alleluia cantamus eorum representando leticiam. Sed
 tamen illi in apparatu redditus . & in colligendo sarcinulas
 multum laborauerunt. Et nos post alleluia .tractum statim sub-
 iungimus qui laborem significat. Sabbato autem quo septuagesima
 terminatur. Duo alleluia cantamus eorum plenam leticiam per
 quam peruenerunt in patriam figurantes. Hoc etiam tempus capti-
 uitatis et exilij filiorum israel representat tempus nostre pere-
 grinationis . quia sicut ipsi in sexagesimo anno sunt liberati
 Sic nos in sexta mundi etate. Et sicut adhuc in colligendo sar-
 cinulas laborauerunt. Sic et nos etiam liberati in completio-
 ne mandatorum laboramus. Sed cum ad patriam peruenerit
 fuerit . labor omnis cessabit & gloria perfecta erit. Et duplex
 alleluia in corpore & anima cantabimus . In hoc igitur tempore

exilij ecclesia multis tribulationis pressa & fere in baratro de-
 sperationis posita ab alto trahens suspiria clamat in officio .7.
 dicit circumdederunt me ⁊c. Et ostendit ecclesia multiplicem
 sui retributionem quaz habet .7. ⁊ pro miseria contracta ⁊ pro
 duplici pena inflicta ⁊ pro culpa quo ad aliquos commissa.
 Sed tam ne desperet proponitur ei in euangelio. ⁊ in epistola
 triplex salubre remedium. ⁊ triplex premium. Remediū est
 vt si ab illis vult perfecte liberari in vinea anime sue laborat
 abscindendo vicia. ⁊ peccata postea in stadio presentis vite sue
 currat per penitentie opera . deinde viriliter in agone pugnet
 contra omnia dyoboli ten ptamenta . Et si hoc fecerit triplex
 premium habebit. quia laboranti dabitur denarius. currenti
 brauium. pugnanti corona. quia etiam .lxx. significat tempus
 nostre captiuitatis . proponitur nobis remedium per quod a
 captiuitate possumus liberari. scz per cursum fugiendo per pu-
 gnam preliando. per denarium. redimendo

¶ De sexagesima

Sexagesima inchoat in dominica i qua-
 cantatur. Exurge quare obdormis dñe
 ⁊ terminatur i quarta feria post pasca
 Instituta est autem propter redemptio-
 nem . propter significationem . ⁊ pro-
 pter representationem . propter redemptio-
 nem quoniam Melchisedes papa ⁊ be-
 atus Siluester statuerunt vt bis in omni
 sabbato comederetur ne propter abstinentiam qua homines
 sustinuerunt in sexta feria in qua omni tempore ieiunandum est
 natura debilitaret. In redemptione ergo sabbatorum illius te-
 poris vnam septimanā .xl. addiderunt ⁊ sexagesimā vocauer-
 unt. Alia ratio ē ppter significacōez qm sexagesima significat
 tempus viduitatis ecclesie ⁊ merore illius pro abstinentia spō-
 si qm fructus sexagesime debetur viduis. In consolatione autē
 pro absentia sponsi q ad celos raptus ē dant ecclesie due ale-
 scz .vi. opm misericordie exercitatio . ⁊ decalogi implectio. Vñ sexa-
 gesima sonat sexies decem. vt per sex intelligatur sex opera mi-
 sericordie. per decem decalogus interligatur . Tercia ratio est
 propter redemptionez. Nam sexagesima non solum significat
 tempus viduitatis sed etiam misterium nre redemptionis repntat
 Nam per decē intelligitur hō qui ē decima dragma eo q fa-
 ctus sit ut riuinā nouū ordinū repararet . vel intelligit per decem
 eo q constat ex qtuor humoribz quantū ad corpus . ⁊ habet
 tres potetias in aīa. s. memoriā intelligentiā ⁊ voluntatē q fa-
 cte sunt vt huiāt beatissime trinitati vt in ipam fideliter creda-
 mus. ipam feruenter diligam⁹ ⁊ semp in memoriā teneamus

Per sex intelliguntur sex misteria per que homo decimus est redemptus. que sunt incarnatio natiuitas. passio. Descensio ad inferos resurrectio & in celum ascensio. & p̄tendit sexagesima vsq; ad quartam feriam post pascha. In qua cantatur. Venite benedicti patris mei. quia illi qui in operibus misericordie se exercent audiant istud. Venite benedicti. vt ipse x̄pus testatur vbi tunc sponse ianua aperietur. & amplexu sponsi fruetur. In epistola pauli admoneit vt instar pauli tribulationem de absentia sponsi patietur tollit in euangelio vt seminatōi bonoz opm semp̄ insulat. & q̄ quasi desperans clamauerat circūdede runt me gemitus mortis. Nūc q̄ ad se rediens petit in officio i tribulacōib; adiuuari. & ab ip̄is eripi dicēs. Exurge dñe &c. Et ponit ibi triplex exurge quidā enim sunt in ecclesia q̄ ad ueris premuntur. s; nō deiciunt. quidā qui nec p̄muntur nec deiciunt. tñ qui aduersa non tollerant piculum est ne p̄spera ipsos frangant. Clamat ergo ecclesia vt exurgat quātum ad primos ipsos ḡfortando cū dormite videat ip̄os nō eripiēdo clamat vt exurgat q̄ntum ad secundos ipsos ḡfortando a q̄b; videtur faciē auertisse ipsos q̄d animō repellendo. Clamat vt exurgat quantū ad tercios in p̄speris adiuuando & liberādo.

De quinquagesima.

Quinquagesima durat a dñica in q̄ cātat. Esto mihi i deū p̄tectoꝝ &c. & terminat in ipso die pasce. Instituta est aut̄ p̄pter suppletionem. & p̄pter significationem & p̄pter representacōez. Propter supplecōez qm̄ cum debeam; xl. dieb; ieiunare ad similitudinē x̄pi & nō sunt ibi nisi. xxxvi. dies ieiunabiles. q̄a in dñicis nō ieiunāt ḡnaliter tñ p̄pter leticiā & reuerentiā resurrectionis. tñ exēplo x̄pi ipsa die resurrectionis bis comedit sc; q̄n intrauit ad discipulos ianuis clausis. & illi obtulerunt ei p̄tem piscis assi & fauū mellis. Et itez; cum discipulis eūtib;. Ideo p̄ supplecōe dñicaz; additi sunt quatuor dies. Et itez; clerici videntes q̄ sic precedebāt pplm̄ ordine ita precedere deberent sanctitate. Per duos iterū dies ante illos q̄tuor; abstinere & ieiunare incipiūt et sic vna septimana addita est. q̄ & quinquagesima nominat̄ et hoc papa thelesphorus ordinauit. vt ait ambro. Alia ratio est p̄pter significationē. qm̄ quinquagesima significat temp; remissionis id est tempus penitentie in qua omnia remittunt. quinquagesimus enim annus erat iubileus qui erat ann; remissionis. quia tunc debita remittebantur. Serui liberabantur.

Et omnes ad suas possessiones reuertebantur. Per q̄d signifi-
cabatur q̄ penitentiam dimittuntur debita peccatorum libertatem
omnes a seruitute demonum. Et reuertuntur ad possessiones
celestium mansionum. Tercia ratio est p̄pter representationē.
Nam quinquagesima non solum temp̄ remissionis sed etiam
statim beatitudinis representat. Nam in quinquagesimo anno
sui efficiebantur liberi in quinquagesimo die a die agni imm̄
lati lex data est in quinquagesimo die a pasca data est. Et
ideo numerus beatitudinem representat ubi erit adeptio liber-
tatis cognitio veritatis & perfectio caritatis. Tria aut̄ sunt nec-
cessaria que p̄ponuntur nobis ī eplā & in euāgelio ad h̄ q̄ opa
penitentie sint p̄fecta sc̄z caritas que p̄ponit in eplā memoria
dominice passionis & fides que intelligit p̄ illuminationē cœci
et hic ponuntur in euangelio. Nam fides ipsa opa facit accep-
tabilia q̄a sine fide impossibile est placere deo memoria dñice
passionis facilia. Vnde grego. Si passio xp̄i ad memoriā redu-
citur nihil est q̄ non equo aio tolet. Caritas facit esse p̄tinua
quia sicut dicit grego. Amor dei nō potest esse ociosus. Opa
enim magna si est. Si aut̄ opari negligit amor nō est. Et sicut
in principio ecclesia q̄ desperans clamauerat. Circū dederunt
me &c. Et postmodū ad se rediens adiuuari petebat. Ita h̄ia
cepta fiducia & spe venie p̄pter penitētiā orat & dicit. Esto
mibi in deū p̄tecto &c. Vbi quatuor petit sc̄z p̄tectionē firma-
mentum. refugiū & ducātū. Omnes enim filij sui aut sunt in
gratia. aut sūt in culpa. aut in aduersis. aut in p̄speris. Illis q̄
sunt in gratia petit firmamentū. vt sc̄z in ipsa gratia p̄firmen-
tū. Illis qui sunt in culpa petit vt deus sit eorū refugiū. Illis qui
sunt in aduersis petit p̄tectionem vt in ipsis aduersis p̄tegat.
Illis qui sunt in p̄speris petit ducātū vt sc̄z in ipsis a deo inno-
center ducant. Terminat aut̄ quinquagesima vt dictū est in die
pasce q̄a penitentia ad nouitatē vite facit resurgere in hoc tpe
psalmus quinquagesimus sc̄z miserē mei deus q̄ est psalmus
penitentie & remissionis plurimū frequentat.

De quadragesima.

Quadragesima incipit a dñica qua can-
tatur inuocauit me. ubi ecclesia que tot
tribulationibus pressa clamauerat. Cir-
cum dederunt me &c. & postmodū reser-
rauerat inuocando adiutorium dicens.
Exurge do. & esto mibi in deū p̄tecto &c.
Nunc nondū se exaudiam dicens. inuo-
cavit me. Notandū autē q̄ q̄dragesima

continet xlii. dies ꝑputatis dominicis diebus ex quibus dum
 vi. dies dñicales subtrahuntur remanent xxxvi. dies in absti-
 nentia qui sunt decima totius anni. Annus enī habet trescētos
 sexaginta quinq; dies. trigintasex sunt decima. Sed quatuor
 dies ꝑcedentes addūtur vt sacer numerus quadraginta die-
 rum impleatur quem saluator suo ieiunio consecrauit. Quare
 autem in hoc numero ieiuniū obseruamꝑ triplex ratio assignari
 potest. Prima & est augustini quas matheus xl. genera-
 tiones cristi ponit. Ad hoc igitꝑ dñs suo quadragenario nūo
 ad nos descendit vt nos ad eum nostro qꝑdragenario ascenda-
 mus aliam assignat idem dicens ad hoc vt habeamꝑ quadra-
 genariū qꝑdragenario addendꝑ ē denariꝑ. qꝑ ad hꝑ vt veniamꝑ
 ad beatam. requiem oportet nos toto ꝑsentis vite tempore
 laborare. Vnde & dñs xl. diebus cum discipulis mansit & ꝑ
 decima die spiritum sanctū paraclitum misit. Tercia assignat
 magister ꝑpositiuus in summa de officō dicens Mundꝑ in
 quatuor partes ꝑ annus in quatuor tempora diuidit ꝑ homo
 ex quatuor elemētis ꝑ quatuor cōplexionibꝑ ꝑstituitur ꝑ no-
 uam legem que in quatuor euangelia cōsistit & veterem que
 in decem mādata transgressi sumus. Oportet igitur vt dena-
 rius ꝑ quaternariū multiplicetur vt sic xl. faciamus id est
 mandata veteris & noue legis toto tꝑe vite huius impleamꝑ.
 Consistit quideꝑ cōꝑus nōstrum sicut diximus ex quatuor
 elementis que ꝑ qꝑi quatuor sedes in nobis habent. Nam igitꝑ
 nis in oculis. ær in lingua ꝑ auribus. Aqua in genitalibꝑ. ter-
 ra in manibꝑ ꝑ alijs membris dominatur. In oculis igitur
 curiositas in lingua ꝑ auribus scurrilitas in genitalibus vo-
 luptas in manibꝑ ꝑ in alijs membris est credulitas. Hec qua-
 tuor confitetur publicanꝑ quia enim a longe stat confitetur
 luxuriā qꝑ est fetida quasi dicat nō audeo appinquare dñe ne
 in naribꝑ tuis feteam. Quod non audeat oculos ad celū leuare
 confitetur curiositatem qꝑd manu ꝑcutit ꝑctus cōfitetur cre-
 dulitatem qꝑ dicit ꝑꝑicius esto mihi ꝑccatōri scurrilitatem
 Nā scurre consueuerunt vocari ꝑccatōres vel ꝑocius lecato-
 res. Hec ꝑꝑositiuus grego. in omel. tres ponit rationes dicens.
 Cur in abstinentia qꝑdragenariꝑ numerus custoditur nisi qꝑ
 virtus de calogi ꝑ libros qꝑtuor sancti euangelij impletur. In
 hoc immōrtali cōꝑore ex qꝑtuor elementis subsistimus & ꝑ
 voluptates eiusdem cōꝑoris ꝑceptis dominicis ꝑtrariamur

quia ergo p̄ carnis desideria decalogi mandata cōtempimus digna est vt eandem carnem quaterdecies affligamus a p̄nti q̄ die vsq; ad pasca sex ebdomode id est q̄dragintaduō dies veniunt ex quibus dum sex dies dominici de abstinentia abstrahuntur trigintasex in abstinentia remanent dum vero p̄ tricentos.lxv. dies annus ducitur anni nostri decimas deo damus. Hec gre. Quare aut̄ non obseruamus nostrum ieiunium eodem tempore quo cristus ieiunauit qui statim post baptismum istud inchoauit. Sed cum pasca potius istud continuamus quadruplex ratio assignatur in summa de officio magistri iohannis belet̄. Prima est vt si volumus cum xp̄o resurgere p̄ nobis cristus est passus & nos cum eo pati debemus. Secunda causa est vt filijs israhel imitemur qui primo eo tempore de babilonia q̄ tamen p̄batur quoniam tam isti q̄m illi quando egressi sunt celebrauerunt pasca sic & vos imitantes eos hoc tempore ieiunamus vt de egipto babilonia id est hoc mūdo in terram eterne hereditatis ingredi mereamur. Tercia causa est quoniam fructus libidinis in tempore veris magis sollet nos accendere vt ergo refrenemus corp̄is estum in hoc tpe maxime ieiunam⁹. Quarta ē q̄a statim post ieiunium debemus corp̄us domini accipere. Sicut ergo filij israhel priusq̄m comederetur affligebantur & comedebant agrestes luctucas et amaras. Ita nos debemus per penitentiam prius affligi vt digni valeamus comedere agnum vite.

De ieiunio quatuor temporum.

Ieiunia quatuor temporum a calixto papa instituta sunt. Fiunt autem hec ieiunia quater in anno secundum quatuor tempora ipsius anni. Et huius multiplex est ratio. Prima est quoniam ver est calidū & humidum. Estas est calida & sicca. Autumn⁹ frigidus & siccus. Hyems frigida & humida. Ieiunamus igitur in vere vt noxium humorem id est luxuriā in nobis temperemus. In estate vt noxiū calorem id est auericiam nobis castigemus. In autumpno vt castigemus ariditatē superbie. In hyeme vt castigemus frigiditatem infidelitatis & in malicie. Secunda ratio est quare sc̄z quater in anno ieiunamus quoniam prima huiusmodi ieiunia fiūt in marcio sc̄z in prima septimana quadragesime vt in nobis marcescant vicia non enim omnino possunt extinguī. Vel potius in nobis virtutū germina oriuntur. In estate fiunt secunda vt in septimana pentecostes q̄a tunc venit spiritus sanctus Et nos debemus esse fruētes in sp̄sancto. In septembri fiunt

ante festum sancti Michaelis id est tertia ieiunia quoniam fructus
 tunc colliguntur & nos debemus deo reddere fructus bonorum
 operum. In decembri fiunt quarta quoniam tunc moriuntur
 herbe & nos debemus mortificari mundo. Tercia ratio est ut iu-
 deos imitemur. Iudei quidem quater in anno ieiunabant ante
 pascha. Ante penthecostes. Ante cenophegia id est ante infixionem
 tabernaculi in septembri. Et ante enzenia id est dedicationem
 in decembri. Quarta ratio est quoniam homo constat ex quatuor
 elementis quantum ad corpus & tribus potentijs scilicet rationali
 concupiscibili & irascibili quantum ad animam. Ut ergo hec
 moderentur in nobis quater in anno per tres dies ieiunamus
 ut quaternarius referatur ad corpus ternarius vero ad animam
 Et hee rationes sunt magistri iohannis belet. Quinta ratio
 est quoniam ut dicit iohannes damascenus. In vere augmentatur sanguis. In
 estate colera. In autumno melancolia. In hyeme flegma. Iei-
 unamus igitur in vere ut in nobis debilitetur sanguis concu-
 piscencie & inepte leticie. Sanguineus enim est libidinosus &
 letus. In estate ut debilitetur colera iracundie & fallacie. Colericus
 enim est naturaliter iracundus & versutus. In autumno ut de-
 bilitetur melancolia cupiditatis & tristicie. Melancolicus enim
 est naturaliter cupidus & tristis. In hyeme ut debilitetur flegma
 hebetudinis & pigritie. Nam flegmaticus naturaliter est ebes
 et piger. Sexta ratio est quoniam ver comparatur aeri. Estas igni.
 Autumnus terre. Hyems aque. Ieiunamus igitur in vere ut in
 nobis ordinetur aer elationis & superbie. In estate ut edometur
 ignis cupiditatis & auaricie. In autumno ut edometur terra
 frigiditatis & tenebrose ignorantie. In hyeme ut edometur in
 nobis aqua leuitatis. Et inconstantie. Septima ratio est quoniam
 ver refertur ad puericiam. Estas ad adolescentiam. Autumnus
 ad maturitatem siue virilem etatem. Hyems ad senectutem. Iei-
 unamus igitur in vere ut simus pueri per innocentiam. In estate
 ut efficiamur fortes vitando incontinentiam. In autumno ut
 efficiamur maturi per iusticiam. In hyeme ut efficiamur senes
 per prudentiam & honestam vitam vel potius in hyeme ut sa-
 tisfaciamus quicquid per alias etates domini offendimus. Octava
 ratio est magistri Willhelmi altifordensis. Ideo enim in quatuor
 anni temporibus ieiunamus ut emedemus que in illis quatuor
 anni temporibus delinquimus. Et fiunt per tres dies ut satis-
 faciamus in die quod delinquimus in mense. Et fiunt inferiarum
 quatuor quia tunc dominus a iuda traditus fuit. In sexta feria quia
 crucifixus fuit sabbato quia in sepulcro iacuit & quia tristes
 erunt apostoli de nece sui domini.

Ignacius dicit
 quasi ignem pa-
 cius id est ig-
 ne paciens dñi amo-
 ris. Ignacius fuit di-
 scipulus beati iohis
 et epus anthiocen-
 s̄ h̄ epistolaz ad beatā
 virginē direxisse egit
 in hec v̄ba Cristifer
 marie suus ignacius
 me neophitū iohisqz
 discipulū confortare &
 consolari debueras. De
 iesu enī tuo percepi
 mira dicta & stupe-
 factus ex auditu a te

aut q̄ semper fuisti familiariter coniuncta & secretorū ei⁹ scia
 desiderio ex animo fieri certior ex auditis valeas & neophiti
 qua mecum sunt ex te & per te & in te confortentur. Beata autem
 virgo dei genitrix maria in hec verba sibi respondit. Ignatio
 dilecto condiscipulo humilis ancilla cristi ihesu de ihesu que
 a iohanne audisti & didicisti vera sunt illa credas illis adhere-
 as & christianitatis votum firmiter teneas & mores & vitā voto
 conformes veniam autem vna cum Iohanne te & qui tecum
 sunt visere. sta & viriliter age in fide ne te comoueat persecutio-
 nis auferitas sed valeat & exultat spūs in deo salutari. Tante
 autem auctoritatis beatus ignacius extitit q̄ etiam dyonisius
 Pauli apostoli discipulus qui fuit in philosophia tam sum-
 mus & in diuina scientia tam perfectus verbum beati Ignacij
 ad confirmationem dictorum suorum tanquā p̄ auctoritate
 adduxerit. Cum enim vt ipse in libro de dñis nominibus at-
 testatur quidam nomen amoris in diuinis reprehenderent di-
 centes in diuinis esse nomen amoris q̄ dilectiōis volens ostē-
 dere hic noīe amoris p̄ oīa in dñis eē vtendū ait. Scribit autē
 diuinus ignacius amor meus crucifixus est. Legitur in Hy-
 stōria tripartita q̄ ignacius audiuit angelos cātantes antipho-
 nas intonari. Cum ergo beatus ignacius diu p̄ pace ecclesie
 dñi exorasset non suum sed infirmorum piculum metuens.
 Troiano imperatori qui cepit anno dñi c de victoria redeunti.

& cristianis omnibus mortem minanti occurrit & libere se cri-
 stianum esse asseruit q̄ troianus ferro vinctum decem militi-
 bus tradidit & romam adduci precepit minans eidem q̄ tr-
 deretur ibidem bestiis deuorandus. Cum ergo romam ducere-
 tur ad omnes ecclesias epystolas destinabat & vos in fide cris-
 sti confirmabat. Inter quas vnam scripsit ad romanā ecclesiā
 sicut legitur in hystorijs ecclesiasticis rogans ne suum martiri-
 um impediant vbi sic dicit a syria vsq; roma; cū bestiis terra
 mariq; de pugno die ac nocte connexus & collegatis decez leo-
 pardis militibus ducez ad custodiam datis qui ex beneficiis
 nēis seniores fiunt sed ego eorum nequicijs magis erudior. O
 salutare bestias que preparantur mihi quando emittuntur
 quando eis licebit carnibus meis frui. Inuitabo eas ad deuot-
 rationē meam & deprecabor ne forte vt in nonnullis fecerunt
 timeant contingere corpus meū quim ymo & si cūctabuntur
 ego vī faciam ego me ingeraz. Date queso veniam ego noui
 quid mihi expediat. Ignēs cruces bestie. dispersiones ossium
 discerptiones oīm ossium & membrorū & tocius corporis &
 oīa pene in me vnum supplicia dyaboli arte quesita cōflentur
 dummodo Iesum cristum merear adipisci. Cum ḡ romam
 venisset & ante troianū ductus fuisset dixit ei troianus ignati
 cur antiochiam rebellare facis & gentē meā ad xpianitatē cō-
 uertis. Cui Ignatius. vtinā & te possem quertere vt semp ob-
 tineres fortissimū p̄ncipatū. Cui troian? Sacrifica dijs meis
 & sacerdotum omniū princeps eris. Cui ignati? nec dijs tuis
 sacrificabo. nec tuam affecto dignitatem De me quicq; vis fa-
 cere poteris s; nullatenus me mutabis Troianus dixit plūba-
 tis scapulas eius stundite & vngulis latera laniate & duris la-
 pidib; eius vulnera stificate Cuncq; hec oīa in eū fecissent &
 ip̄e immobilis p̄maneret dixit troian? Carbones viuos affe-
 te & ip̄m nudis plantis desup ābulare facite. Cui ignati? nec
 ignis ardens. nec aqua buliens poterit in me xpi Iesu caritatē
 extinguere. Cui troianus Maleficia sunt q̄ tanta patiens nō
 consentis. Cui Ignatius Nos cristiani malefici non sumus. s;
 in lege nostra maleficos viuere prohibemus. Sed vos malefi-
 ci estis qui ydola adoratis troianus dixit. Dorsum eius vngu-
 lis laniate & plagas sale perfundite Cui Ignatius. Non sunt
 sdigne passionēs h̄z tēporis ad. fu. g. troian? dixit. Iā nunc eū
 tollite vīculis ferreis alligate ī cipo in imo carcēis custodite.

sine cibo & potu eum esse permittite & post triduum deuorã
 dum bestiis date. Tercia igitur die Imperator & senatus om-
 nisq; populus conuenerunt vt viderent episcopum anthioce-
 num qui erat cum bestiis pugnaturus. Dixitq; traianus quo-
 niam ignatius superbus & contumax est ipsum alligate. Et
 duos leones ad ipsum laxate vt nec vllas reliquias exeo re-
 linquant. Tunc sanctus ignatius dixit ad populũ q̄ astabat
 Viri romani qui hoc certamen aspicitis non sine mercede
 laboraui quia non propter prauitatem sed ppter pietatẽ hoc
 patior. Deinde cepit dicere sicut legitur in hystoria ecclesiasti-
 ca trumentum cristi sũ bestiarum dentibus molar vt panis
 mundus efficiat. Hoc audiens Imperator dixit grandis est to-
 lerantia christianorum. Quis grecorum tanta toleraret pro
 deo suo. Respondit Ignatius non hæc mea virtute sed christi
 adiutorio toleraui. Tunc sanctus Ignacius cepit leones pro-
 uocare vt ad se deuorandum accurrerẽt. Accurrentes igitur
 duo seui leones ipsum tantummodo prefocauerunt carnem
 tamen eius nullatenus tetigerunt. Troianus autem hoc vidẽs
 cum nimia admiratione discessit precipiens vt non prohibe-
 retur siquis vellet tolerare corpus eius. Quapropter christiani
 corpus eius tulerunt & ipsum honorifice sepelierunt. Cum
 autem troianus quasdam literas recepisset in quibus linus se-
 cundus cristianos quos Imperator occidi iusserat plurimuz
 commẽdabat doluit de his que ignatio intulerat & precepit
 vt nullus cristianus inquireretur siquis tamen incideret pu-
 niretur legitur autem q̄ beatus Ignatius inter tot tormento-
 rum genera nunqm̄ ab inuocatione nominis Iesu cristi cessa-
 bat. Quem cum tœtores requirerent cur hoc nomen tocians
 replicaret ait hoc nomen cœdi meo inscriptum habeo & ideo
 ab eius inuocatione cessare non valeo. Post mortem igitur ei
 illi qui audierant volentes curiosius experiri cœ eius ab eius
 cœpore auellunt. Et illud sciendentes per medium totum cœ
 inscriptum hoc nomine Iesus cristus literis aureis inuenerũt
 Vnde quia ex hoc plurimum crediderunt de hoc sancto dicit
 Bern̄ super spalmum qui habitat. Magnus ille Ignacius au-
 ditœ discipuli quem diligebat Iesus martir & ipse cuius pre-
 ciosis retibilijs est nostra dedicata paupertas. Mariã quidez
 pluribus quas ad eam scripsit episcopis cristiferam consalu-
 tat. Egregius pone titulus dignitatis & commendatio hono-
 ris immensi

¶ Sequitur de purificatione.

De purificatione beate marie virginis

Purificatio beate virginis marie quadragesimo die post natiuitatem domini facta est consuetudo illud festum tribus nominibus appellari scilicet purificatio ypopanti & candelaria Purificatio autem dicitur ex eo quod quadragesima die a natiuitate domini beata virgo maria ad templum venit ut secun-

dum legis consuetudinem mundaretur. Cum tamen sub illa lege non teneretur preceperat autem lex leuitici xii quod mulier que suscepto semine filium peperisset immunda esset septem diebus immunda scilicet a consorcio hominum et ab ingressu templi. Sed completis septem diebus munda quidem efficiebatur quo ad consorcium hominum. Sed adhuc usque ad xxxiii diem quo ad ingressum templi immunda erat Tandem completis quadraginta diebus xl die templum intrabat et puerum cum muneribus offerrebat. Si vero feminam peperisset duplicabantur dies et quo ad consorcium hominum et quo ad ingressum templi. Quare autem dominus preceperit ut quadragesima die puer in templum offerretur triplex potest esse ratio. Vna ut per hoc intelligatur quod sicut puer quadragesima die immateriale templum inducitur sic & xl die a conceptione ut sepius anima in corpore tanquam in suum templum infunditur. Sicut dicitur in scolastica hystoria licet phisici dicant quod xlvi diebus corpus perficiatur. Secunda ut sicut anima xl die corpori infusa ab ipso corpore maculatur sic xl die templum ingrediens per hostias ab ipsa macula amplius expietur. Tercia ut per hoc detur intelligi quod in templum celeste merentur ingredi quod decem precepta cum fide quatuor euangelistarum voluerunt obseruare. In pariete vero femina duplicantur dies quod ad templum ingressione sic et duplicantur quod ad corporis formationem

Nam sicut in xl diebus corpus masculi organifetur ⁊ pficitur ⁊ in xl die anima infunditur vt sic corpus femine in lxxx pficitur ⁊ lxxx die anima vt sepius inspiratur. Quare autem duplo cœp⁹ femine tardius pficitur in vtero q̄ corpus viri ⁊ ei aīa infunditur. Obmissis rationibus naturalibus triplex ratio assignari potest. Prima quoniā cristus assumpturus erat carnē in sexu virili ideo vt ip̄m sexum honoraret ⁊ ampliorem sibi graciā faceret voluit vt puer cicius mundaretur. Secunda vt quoniā mulier plus peccauit q̄ vir sic ⁊ erumpne eius ab erumpnis viri duplicate sunt exterius in mundo sic ⁊ duplicari debuerunt interius in vtero. Tercia vt per hoc intelligi detur q̄ mulier q̄damodo plus vatigauit deum q̄ vir ex eo q̄ amplius deliquit. Deus enī q̄damodo in nostris prauis operibus fatigatur. Vnde ip̄e dicit ysa. xliij. Seruire me fecisti ī peccatis tuis Et iterum dicit p̄ sal. Laboraui sustinens. Beata igitur virgo huic legi purificationis non tenebat quia non peperit suscepto femine sed mystico spiramine. Vnde moyses addidit suscepto femine cū tamen necesse nō erat q̄ntū ad alias mulieres q̄ omnes suscepto femine pariūt sed ideo addidit. vt dicit bern. quia timuit in matrem dñi blasphemiam irrogare. Voluit tamen in hoc se subdere legi propter quatuor rationes. Prima ratio est vt exemplum humilitatis daret. vnde dicit bern. Vere beata virgo non habes causam nec tibi opus est purificacōne. Sed nūquid filio tuo opus erat circumfisione. Esto inter mulieres tanq̄ vna illorum. Nam ⁊ filius tuus sic est in medio puerorum. Hec autem humilitas non solum fuit ex parte matris sed etiam ex parte filij qui similiter voluit se in hoc subdere legi. Nam in natiuitate se habuit vt pauper homo in circumfisione vt pauper ⁊ peccator homo. Sed hodie vt pauper ⁊ peccator ⁊ seru⁹ homo vt pauper in eo q̄ oblationem pauperum elegit vt peccator ī eo q̄ ip̄se cum matre voluit expiari vt seruus q̄ntum sc̄ ad similitudinē in eo q̄ voluit redimi ⁊ etiam voluit postmodum baptisari non p̄pter culpam purgandam sed p̄pter eius humilitatem maximam ostendendam. Nam omnia remedia contra originale peccatū instituta christus in se assumere voluit. nō quia aliquatenus indigeret sed vt humilitatē suam maximam nobis ostenderet ⁊ vt illa remedia pro tempore suo bona fuisse monstraret. Quinq̄ enim remedia cōtra ipsum originale peccatum per processum temporis instituta sunt quorū tria secundum q̄ dicit hugo de sancto victore in lege veteri instituta sunt scilicet oblationes decimationes ⁊ sacrificiorū immolationes per que maxime opus nostre redemptionis exprimebatur. Nam modus redimendi

exprimebatur per oblacionem. ipm precium per sacrificium in q
 erat sanguinis effusio. ipm redemptum per decimationem qm ho
 significatur p .x. dragmam. Primu ergo remediū fuit oblacō
 vnde cayn obtulit deo munera de frugibz & abel de gregibus
 Secundū fuit decimacio. Vñ & abrahā melchisedech sacerdo
 ti decimas obtulit. Nā secundū aug. decimat qd curabāt. Ter
 ciū fuit sacrificiorū oblacio. Ipsa ei sacrificia hm q dicit gre
 erāt contra originale pctm qm tñ exigebāt vt admin? alter pa
 tētū fidelis esset. & aliquādo vtriqz infideles eē poterāt. ideo ad
 uent. Quartū remediū scz circūcisio q siue patētes fideles el
 sent siue infideles valebat. Sed q illud remediū non poterat g
 tēnere nisi solis maribus nec ianua paradisi poterāt apire. ideo
 successit ei baptism? q est cōmunis oibz & ianuam celi aperit
 Primū igit remediū cristus assumpsisse videt qm dñs in tem
 plo a parentibus est oblatus. Secundū remediū quodam
 modo assumpsit qm xl. diebz & noctibz ieiunauit quia enī nō
 habebat vnde solueret decimas rerū saltē deo obtulit decimas
 dierū. Terciū assumpsit qm mater ei? par turturū aut duos
 pullos colūbaz p eo obtulit vt inde sacrificiū fieret. Vel qm
 in cruce se sacrificiū obtulit. Quartū quando se circumcidi
 permisit. Quintum qm a iohanne baptisma suscepit. Secunda
 ratio est vt legem impleteret. Non enim venerat dominus lege
 soluere sed adimplere. Nā si in hoc legē soluisset potuissent se
 iudei excusare & dicere quoniā doctrinā tuā nō recipimus ex
 eo q dissimilis es patribz nec legis traditiones obseruas. Du
 plici aut lege sexus & virgo subiecit. Primo legi purificatiōis
 in significatiōe virtutis. vt postqz omnia bñ fecerimus dica
 mus q serui inutiles sumus. Secundo legi redempcionis ad
 exemplum humilitatis. Tercio legi oblacionis ad exemplum
 paupertatis. Tercia ratio est vt legē purificatiōis terminat
 sicut enī adueniente luce cessant tenebre & adueniente sole re
 cedit umbra sic & adueniente purificatiōe vera cessauit pu
 rificatiō typica ibi enim aduenit vera purificatiō nostra id
 est cristus qui actiue dicitur purificatiō ex eo q nos per fidē
 purificat secundum q dicitur fide purificans corda eorum.
 Hinc enim est q nec de cetero patres tenentur ad solucionez
 nec matres ad purificatiōem vel templi ingressiōem nec su
 lij ad illam redempcionem. Quartā ratio est vt nos purifican
 dos instrueret. Quicqz aut modis fit purgaciō ab ifancia lice
 tres inhibeant hm quosdam & nos purgari debemus scilicet

iuramento quod significat peccati abrenunciationem. Aqua que significat baptisalem ablucionem. Igne qui designat spiritalis gratie infusionem testibus. Qui designant bonorum operum multitudinem. bello quod significat temptationem. Veniens autem beata virgo ad templum filium suum obtulit & eum quinque siclis redemit. Notandum enim quod quedam primogenita redimebantur sicut primogenita duodecim tribuum que redimebantur quinque siclis quedam non redimebantur sicut primogenita leuitarum que nunquam redimebantur. Sed cum in adultam etatem perueniebant semper in templo domino seruebant & sic primogenita mundorum animalium que iteque non redimebantur sed domino offerebantur. Quedam commutabantur ut primogenita asini quod commutabatur in ouem. Quedam occidebantur ut primogenita canis. Cum fuerit christus de tribu iuda que fuit vna xii. tribuum patet quod debuit redimi. Obtulerunt pro eo domino par turturum aut duos pullos columbarum hoc enim erat oblatio pauperum. Sed agnoscit oblatio non autem dixit pullos turturum sed pullos columbarum quia pulli columbarum semper inueniuntur nec dicitur par columbarum sicut par turturum quia columba est avis libidiosa & ideo in sacrificio suo deus voluit offerre. Turtur autem est avis pudica. Sed nonne beata virgo maria paulo ante magis multa pondera auri receperat videtur ergo quod bene poterit agnum vnum emere. Sed dicendum quod sine dubio secundum bernardum magi magna pondera auri obtulerunt quia non est vere simile quod tales reges tali puero vilia munera obtulissent. Sed tamen beata virgo ut aliquibus illud sibi non retinuit sed statim pauperibus erogauit vel forte in egiptum peregrinationi per septennium imminente prouidere reseruauit vel forte non in magna quantitate talia obtulerunt cum hec in significacionem mysticam offerrent. Poniunt autem expositor tres oblationes de domino factas. Prima facta est de ipso a parentibus. Secundo pro ipso de auibus. Terciam fecit ipse in cruce pro hominibus. Prima ostendit eis humilitatem quia dominus legis se lege subiecit. Secunda paupertatem quia pauperum oblationem elegit. Tercia caritatem quia se pro peccatoribus tradidit. Proprietates turturis habentur hijs versibus. Alta petit turtur cantando gemit viues ver. Nunciat a caste viuit solusque morat. Pullos nocte vouet morti cum vimque fugit. Proprietatesque columbe hijs versibus notantur. Grana legit volitat sociata cadauera vitat. Felle caret plangit socium per oscula tangit. Petra dat huic nidum fugit hostem in flumine visum. Rostro

non ledit geminos pullos bene nutrit. Dicitur secūdo hic fe/
 stiuitas ypopanti qđ idem est qđ representacō ex eo qđ cristus
 est in templo p̄sentatus vel ypopanti qđ idem est qđ obuiacio
 quia symeon & anna obuiauerunt domino cum offeretur in
 templo symeon in vlnas suas. Et notandū qđ triplex obūbra
 cio siue exinanicio h̄ de saluatore n̄o facta ē. Priā ē exinanicō
 veritatis. Ille enī qđ ē veritas qđ omnem hoīez p̄ seipm̄ qđ ē via
 in seipm̄ qđ ē vita ducit hodie ab alijs se duci p̄misit. cū indu/
 cerent inquit puerum iesum ꝛc. Secūda exinanicio bonitatis
 qm̄ ille qui solus sanctus & bonus ē tanq̄ imūduus voluit cum
 matre expiari. Tercia est exinanicio maiestatis qm̄ ille qui ē
 portans oīa verbo virtutis sue hodie ī vlnis senis se recipi &
 portari p̄misit qđ tñ portabat portantē se h̄m̄ illud. Senex pue/
 rum portabat puer autē se. Tunc autē symeō b̄ndixit eū di/
 cens. Nūc dimiseruum tuū dñe ꝛc. Et appellat eū symeon tri/
 bus noībus scz salutare lumē. ⁊ gloriā plebis israel. Rō autez
 huius triplicis nominis p̄t qđ dupliciter sumi. Primo penes no/
 stram iustificacōez vt dicat salutare remittendo culpā. quia
 iesus interptat salutare ex eo qđ saluū facit populū scz a pecca/
 tis eoz. Lumē dando graciā. Gloria plebis dando gloriā. Se/
 cundo penes nostrā regeneracionē. Nam primo puer exorciz/
 zat & baptizat & sic a peccato mundať quo ad p̄mū. Secundo
 candela accensa ei datur quo ad secundū. Tercio ad altare of/
 fertur quo ad tertium. Tercio penes hodiernam p̄cessionē. Nā
 primo candele benedicunt & exorciziant. Secundo accendunt
 & in manibz fidelū danť. Tercio ecciam cū canticis ingrediū/
 tur. Quarto penes triplicem huius festi denominationē. Nam
 dñ purificacio qđ ad purgacōez culpe p̄ hoc qđ dñ salutare. Di/
 citur candelaria qđ ad illuaciōez ḡcie. per hoc qđ dñ lumen. Di/
 citur ypopanti quo ad collacionē glorie. per hoc qđ dicit glo/
 riam plebis israel. Tunc enim occurremus obuiā cristo in ae/
 ra. Vel potest dici quia laudať cristus in hoc cantico. vt pax
 vt salus. vt lux. vt gloria. Pax quia mediator ē. Salus quia re/
 demptor. Lux quia doctor. Gloria quia premiator. Dicitur
 & tercius hoc festū candelaria. ex eo qđ candele accense in mani/
 bus portant. Quare autē eccia hoc ordinauerit vt scz in hac die
 candele accense in manibz portent possūt assignari q̄tuor racō/
 nes. Primo p̄pter remouendā erroniā cōsuetudinez. Romani
 enī olim in kal. february ad honorē februe matris erat de/
 belli vrbez de quinto in quintum añū cū cereis ⁊ facibus to/
 ta nocte illustrabant. vt filius suus eis victoriam de inimicis
 concederet cuius matrem tam solenniter honorarent. & illud
 spaciū dicebat lustrū. Romani etiā in februaryo sacrif. cabant

februo id est plutoni & ceteris dijs infernalibus & hoc pro animabus antecessorum suorum ut ergo propiciarentur eorum. ideo & eis solemnes hostias offerebant & tota nocte eorum laudibus insistentes cum cereis & acensis facibus vigilabant. Mulieres etiam romanorum ut ait innocencius papa hijs duobus festis luminarium exercebant quod a quibusdam fabulis poetarum originem traxit: Ait enim quod per serpina fuit a deo speciosa quod pluto deus infernalis eam concupiscens ipsam rapuit & deam eam fecit. Patres autem sui per silvas & nemora cum facibus & luminibus eam multo tempore quiesierunt & istud mulieres romanorum representantes cum facibus & luminibus circuibant. Et quoniam difficile est sueta relinquere christiani de gentibus ad fidem conversti difficile poratent relinquere huiusmodi consuetudines paganorum. Ideoque sergius papa hanc consuetudinem in melius commutavit ut scilicet christiani ad honorem sancte matris domini omni anno in hac die totum mundum cum accensis candelis & benedictis cereis illustrarent. ut solennitas quidam staret sed alia intentione fieret. Secundo propter ostensionem virginis puritatem. Aliqui enim audientes virginem purificatam possunt credere ipsam purificatione indiguisse ut vero ostendatur quod tota fuit purissima & splendida ideo ordinavit ecclesia ut lummosos cereos baiulamus ac si ipso facto dicat ecclesia virgo beata purificatione non indigens sed splendes vere enim purificatione non indigebat que & suscepto semine non conceperat & in matris utero perfectissime mundata & sanctificata erat. A deo autem fuit in matris utero & in adventu spiritus sancti glorificata & mundata quod non solum aliquid inclinatum ad peccatum in ea penitus non remansit sed etiam virtus sanctitatis eius usque ad alios extendebat & transfundebatur ita quod in alijs omnes motus carnalis concupiscencie extinguebat unde dicunt iudei quod cum maria pulcherima fuerit a nullo tamen unquam potuit concupisci. Et ratio est quia virtus sue castitatis cunctos aspicientes penetrabat & omnes in eis concupiscencias repellabat. Unde comparatur cedro quia sicut cedrus serpentes odore interficit ita eius sanctificatio in alijs radiabat ut omnes motus in carne serpentes occidebat. Comparatur etiam mirre quia sicut mirra interficit vermes sic eius sanctitas concupiscencias carnales & hanc prerogativam habuit preceteris sanctificationis in utero & virginibus quia eorum sanctitas & castitas in alios non transfundebat nec carnales motus in alijs extinguebat.

Virtus autē castitatis virginis etiam impudicorū corda medullitus penetrabat et ea quo ad ipsam pertinens casta reddebat. Tercia propter representandum hodiernarū processionem. Nam maria et ioseph et symeon et anna hodie honorabilem processionē fecerunt puerum iesum in templum presentauerunt. Sic et nos processionem facimus et cereum accessum per quem significat iesus in manibus baiulamus et usque in ecclesias deferimus. Tria enim sunt in cera lignum cera et ignis. per hec significatur tria que fuerunt in christo. Nam tria significant carnem christi que nata est de maria virgine sine corruptione carnis. Sic apes ceram gignunt sine alterutrum commixtione. Legimus in cera latens significat animā candidissimā in carne latentem. Ignis vero sine lumine significat diuinitatem quia deus ignis consumens est. Vnde quidem sic ait hanc in honore pie candelam porto marie accipe per ceram carnem de virgine veram per lumen nomen maiestatisque cacumen lignum et est anima sub carne latens preopima. Quarto propter instructionem nostram. In hoc enim instruimur quod si volumus esse ante deum purificati et mundi tria in nobis habere debemus scilicet fidem veram actionem beatam intentionem rectam. Nam candela in manu accensa est fides cum operatione bona et sicut candela sine lumine dei esse mortua et lumen per se sine candela non licet sed mortuum esse videtur. Sic et operatio sine fide et fides sine bono opere mortua esse dei. Lignum autem intus in cera occultatus est intentio recta. Vnde gregorius sic fit opus in publico ut tamen intentio maneat in occulto. Quedam matrona nobilis in beatam virginem maximam deuotionem habebat hec quandam capellam iuxta domum suam construxerat et propriam capellanum habens omni die missam de beate virgine audire volebat. Appropinquante autem festo purificationis beate virginis. Sacerdos ob quendam suum negocium longius secessit et domina die illo missam habere non potuit. Vel ut alibi legitur omnia que habere poterat et vestimenta pro amore virginis dabat. Vnde cum clamidem dedisset et ad ecclesiam ire non posset sine missa illa ea die manere oportebat. De quo cum plurimum doleret ecclesiam propriam seu cameram intrauit et ante altare beate virginis se prosternit. Tunc subito in excessum mentis facta videbat sibi se in quadam ecclesia pulcherima et speciosa collocatam esse. Et respiciens vidit turbam maximam virginum in ecclesiam venientem quas quedam virgo pulcherima diademate coronata preibat. Cumque omnes per ordinem confederent. Ecce turba alia iuuenum qui in ipsi iuxta ordinem confederunt. Et ecce quidam maximum cereorum fascem deferens

tercum primo virgini que ceteris añibat dedit & postea alijs
virginibus & iuuenibus tribuit. Deinde ad illã matronam ve
nit & cereum obtulit quẽ illa libenter accepit. Tunc per cho
rum respiciens vidit duos ceroferos. subdyaconũ dyaco
num & sacerdotem sacris indutos vestibus ad altare pceden
tes tanq̃ missarũ solennia celebrare volentes. Videbatur aut̃
sibi q̃ acoliti essent vincencius & laurencius dyaconus & sub
dyaconus duo angeli sacerdos aut̃ cristus. Facta aut̃ pfessio
ne duo pulcherimi iuuenes in medium chõi ierunt & officiũ
misse alta voce & deuotissime incepterunt. & ceteri qui in choro
erant psecuñ. Cũ aut̃ ad oblacionẽ ventũ fuisset regina vir
ginum & certe virgines cũ alijs qui erãt i choro cereos suos
sacerdoti vt moris ẽ flexis genibz obtulerũt. Cũ aut̃ sacerdos
illam matronã expectaret vt sibi cereũ suum offerret & illa ire
nollet misit ad eã regina virginũ per nunciũ q̃ rusticitatẽ fa
ceret q̃ sacerdotẽ tãdiu expectare pmitteret. Illa aut̃ respondit
quatenũ sacerdos in missa sua pcederet qa cereũ suũ sibi nõ
offerret. Tunc iterũ regina aliũ nunciũ misit. Cui similiter illa
rñdit q̃ cereũ sibi datũ penitus nulli daret. Sed illũ ex deuocõ
ne teneret. Regina aut̃ virginũ nuncio precepit dicens. valde
& iterũ eam roga vt cereum offerat. sin aut̃ ipsum de manibz
eius violenter auferas. Cumqz nunciũ iuisset & illa rogantẽ
audire recusaret dixit se in mandatis habere vt ipsum ab ea
violenter auferet. Tunc ille cũ magna violencia cereũ ipm
auferre conabatur. Illa aut̃ fortius tenebat & se virilĩ defen
debat. Cũqz longa fieret altercacõ & hinc inde cereus violen
ciũ theret subito cereũ factũ ẽ & medietas i manu nũcij & alia
medietas in manu ipiũ dñe remãsit. Ad hanc igit̃ vehementer
fractionẽ illa subito ad se redijt & se iuxta altare vbi se posue
rat inueniẽs cereũ fractũ in manu sua reperit. De quo valde
admirãs imensas grãs beate virgini reddidit que eam sine illa
die remanere nõ pmissit sed tali officio interesse fecit. Illa aut̃
cereũ diligeñt reposuit & p maximis reliquijs reseruauit. Sed
& omnes vt d̃r qui tunc tãgebant de eo a quacũqz detinebant̃
infirmirate p̃tinẽ liberabantur. Quedã alia matrona dũ esset
grauida q̃dã nocte i somnis vidit se portare q̃dam vexillum
q̃d colore sanguineo erat tinctũ. Euigilans aut̃ cõtinuo sensũ
amisit quã dyabolus a deo ludificabat vt videretur sibi q̃ cri
stiani fidem quã haftenũ habuerat inter mamillas haberet &
tamen continuo exiret. Qui cũ nullatenus curari posset in q̃/
dam ecclesia beate virginis in festo purificationis pernoctauit
& integram sanitatem recepit

Blasius quasi blandus. Vel blasius quasi beatus. Blandus per dulcedinem sermonum habitus per habitus virtutum per humilitatem morum

De sancto blasio

Blasius cum omni mansuetudine et sanctitate poteret christianum eum in sebastepolis in episcopum elegerunt. Qui episcopatu suscepto ob dyaclecianam persecutionem speluncam petiit et ibi heremiticam vitam duxit. Cui aves pabulum affererent fere ad eum unanimiter confluebant. et dum versus im-

poneret manum eis benedicens non recedebant ab eo. Denique si que infirmabant ad eum continuo veniebant et a sanitate ad integrum reportabant. Preses igitur illius regionis dum milites suos ad venandum misisset et illi in vanum alibi laborantes ad antrum sancti blasii casu pervenissent magnam ibidem bestiarum multitudinem ante ipsum stantium repererunt. Quas dum nullatenus capere possent attoniti suo domino nunciauerunt. Qui statim milites plures misit et ut ipsum cum omnibus christianis ad se adducerent precepit. In ipsa autem nocte ter christus ei apparuit dicens. Surge et affer michi sacrificium. Ecce autem aduenerunt milites dicentes. Egredere vocat te preses quibus respondit sanctus blasius beneuenistis filij nunc video quia deus non est oblitus mei pergens vero cum eis nunquam predicatione cessauit et coram eis mirabilia multa fecit. Tunc mulier quedam filium suum morientem in cuius gutture os piscis transversum erat ad pedes eius attulit ut sanaretur cum lacrimis postulabat. Sanctus vero blasius super eum manus imponens orauit ut puer ille et omnes qui in eius nomine aliquid peterent sanitatis beneficium obtinerent et statim sanatus est. Mulier quedam paupercula unum solum porcum habens quem tamen violenter lupus rapuerat sanctum blasium

deprecabatur vt sibi reddi faceret suū porcū. Qui subridens dixit. Mulier noli contristari reddet tibi porcū tuū. cōtinuo lupus venit & porcū vidue reddidit. Ingressus vero blasius ciuitatē iussu principis carceri mancipatur. Alia vero die iussit preses ipm sibi presentari. quē videns blandis sermonibus salutauit dicēs. Gaude blasius amice deoz. Cui blasius gaude & tu optime preses sed ne dicas eos deos sed demones q̄a etno igni cū hijs qui eos honorant tradunt. Iratus preses eum fustibus cedi iussit & in carcerem retrudi fecit. Cui blasius dixit. Insensate speras per penas tuas dei mei a me auferre amorem qui ipm in me habeo corroborantē. Audiens hoc vidua illa cui porcū reddiderat porcū ipm occidit & caput cū pedibus candela & pane ad sanctum blasium deportauit. Ille gracias agens comedit sibiq; dixit. Singulis annis candelam in ecclesia nominis mei offeras & tibi & quicumq; hoc fecerit bene erit. Quod semper egit & sibi prosperitas multa fuit. Post hoc cum eductu preses a carcere ad deos inclinare non posset iussit eū in ligno suspendi & carnes eius cū ferreis pectinibus laniari & sic iterū in carcerē reportari. Septem ergo mulieres sequētes guttas sanguinis colligebant. que mox tenent & ad deoz sacrificiū compelluntur. Que dixerunt. Si vis vt deos tuos adoremus cū reuerencia mitte eos ad stagnū vt ibi facieb; ablutis mundius adorete possim;. Iratus preses efficit & cicius qd dixerant adimpletur. Ille vero deos arripuerunt & eos ī stagni medium proiecerunt dicentes. si dii sunt videbimus. Quod preses audiens & pre ira insaniens & seipsum percuciens dixit ministris. Cur non tenuistis deos nostros vt non mitterentur in profundum lacu. Qui dixerūt. dolose tecum locute sūt mulieres & eos in stagnum proiecerunt. cui mulieres deus verus dolos non patitur. Sed & si dii fuissent preciuissent utiq; quid eis facere volebamus. & iratus preses iussit plumbum liquifacatum & pectines ferreos & vij. loricas igne candentes ex vna pte parari & ex alia vij. camisas afferri lineas. Quo dicente vt ex hijs qd mallent eligerēt. vna illarū duos paruulos habēs audacter cucurrit & lineas camisas accipiens in caminū piccit. pueri vero matri dixerunt. Non nos mater dulcissima post te relinquis. sed sicut replesti dulcedine lactis. sic nos reple dulcedine regni celestis. Tūc preses iussit eas suspendi & carnes eaz pectinib; ferreis laniari q̄z carnes vt vix albissime erāt & p̄sanguine lac fluebat. Cū autē supplicia iuite ferrēt āgel; dñi ad eas

venit ⁊ eas viriliter confortavit dicēs nolite timere. bon⁹. n. ope/
 rarius q̄ bñ incipit ⁊ bñ p̄ficit ⁊ a gducente se bñdictōez mere
 tur pro gpleto ope ⁊ mercedem accipit p̄ labore ⁊ gaudiū
 possidet p̄ mercede. tunc p̄ses iussit eas deponi ⁊ ī caminū mit
 ti qui diuinit⁹ igne extincto exierūt illese. q̄b⁹ p̄ses iam nunc
 magicā artē dimittite ⁊ deos n̄ros adorete. qui r̄nderunt perfi
 ce q̄d cepisti quia iam ad regnū celeste vocati sumus. Tunc
 illi data sententia eas decollari mandauit q̄ dum decollari de/
 berent flexis genib⁹ adorauerunt dicentes. Deus qui nos a te
 nebris separasti ⁊ ī lucē dulcissimā adduxisti q̄ nos sacrificiū
 tuū fecisti aīas n̄ras suscipe ⁊ ad vitā eternā facias peruenire
 ⁊ sic truncatis capitib⁹ ad dominū migrauerūt. post hoc ius
 sit p̄ses blasii sibi p̄sentari ⁊ dixit ei. Vel nūc adoras deos
 vel nō. Cui blasius. Impie nō timeo minas tuas. Age vt ius
 corp⁹ enī meū penitus tibi trado. Tunc iussit eū mitti in stag/
 num. Ipse vero aquā signauit ⁊ mox sicut terra arida fixa p̄
 mansit. Dixitq; si veri sūt dii v̄ri ostēdite virtutē eoz ⁊ ingre
 dimini huc. Ingressiq; lxxv. viri stagnū cōtinuo sūt submersi.
 Angel⁹ autē dñi descendens dixit ei. Egredere blasii ⁊ coronā ti
 bi a deo paratā suscipe. Cumq; exisset dixit ad eū p̄ses. omni
 no decreuisti non adorare deos. Cui blasius. Cognosce miser
 q̄a xp̄i seruus sum nec demones adoro. ⁊ statim iussit eū de/
 collari. Ipse autē orauit ad dominū vt quicūq; p̄ infirmitate
 gutturis vl' alia quacūq; infirmitate eius patrociniā postula
 ret exaudiretur ⁊ cōtinuo liberaret. Et ecce vox de celis ad eū
 venit q̄ sic fieret vt orauit. Sicq; cū duob⁹ puerulis decollat⁹
 est circa annos domini cc. lxxxiiij.

Agatha d̄r ab agyos q̄ ē sanctus ⁊ the
 os deus quasi sancta dei. Tria enī sūt sic
 dicit crisostim⁹ que sanctū faciūt ⁊ illa
 perfecte fuerunt in ea scz cordis mundit
 cia. spirit⁹ sancti p̄sencia ⁊ bonoz ope
 rum affluencia. Vel d̄r ab a q̄ ē sancti
 ⁊ geos terra ⁊ theos de⁹ quasi dea sine
 terra id ē sine amore terrenorū. Vel ab
 aga q̄d ē loquēs ⁊ thau gsumacio q̄si cōsumate ⁊ p̄fecte lo/
 quens q̄d patet in suis r̄nsis. Vel ab agath q̄d ē seruit⁹ ⁊ tha/
 as superior q̄si seruit⁹ superior ⁊ hoc p̄pter illud q̄ dixit. Sūma
 ingenuitas ista ē x̄c. Vel ab aga q̄d ē solennis ⁊ thau consū/
 macio q̄si solēniter cōsumata id est sepulta q̄d patet in ange/
 lis qui eam sepelierunt

De sancta agatha virgine

Agata virgo
 ingenua & cor-
 pore pulcheri-
 ma in vrbe cathamen-
 sium deū semper in oī
 sctitate colebat Qui-
 cianus autē sularis.
 Sicilie cū esset ignobi-
 lis libidinosus auar⁹
 & ydolis deditus abe-
 tamagatā sprehende-
 renitebatur Vt q̄a er-
 at ignobilis sprehen-
 dendo nobilem time-

retur. Quia libidinosus ei⁹ pulchritudine feuerē. q̄a auarus
 eius diuicias rapet. quia ydolatra dijs eam faceret immolare
 Fecitq; eam ad se adduci. que cū aducta esset & eius immo-
 bile. p̄p̄ sitū cognouiscet tradidit eam cuidam meretrici noīe
 affrodosie & nouem filiab; eius ei⁹ sc̄em turpitudinis vt p̄ tri-
 ginta dies suaderent ei quomō ei⁹ animū immutarēt. Et mō
 p̄mittendo leta. modo terrendo aspera sperabant eam a bono
 p̄posito reuocare. Quib; beata agata dixit mens mea super pe-
 tram solidata est & in xp̄o fundata. Verba vestra venti sunt.
 Promissiones vestre pluuie. terrores vestri flumina sūt. Que
 quantūuis impingant stat⁹ fundamentū domus mee cadere
 non valebit. Hec autē dicens flebat cottidie & orabat sic̄s ad
 martirij palmā puenire. Videns igit affrodisia ipsam imobile
 p̄manere dixit quiciano. Facili⁹ possunt saxa moliri. & ferrū
 in plūbi molliciē suerti quā ab intencōe cristiana mens isti⁹
 puelle coruerti seu reuocari. Tūc quician⁹ fecit eā ad se add-
 uci & ait illi. Cui⁹ s̄dicionis es cui illa. Non solum ingenua
 sed & spectabilis genere vt omnis parētela mea testatur. Cui
 quincia⁹. Si ingenua es cur morib; te seruilem p̄sonā habē
 ostendis. Illa respondit. Quia ancilla cristi sū ideo seruilem
 exhibeo personam. Quincianus dixit si te in genuā dicis quo
 modo ancillam asseris. Illa respondit. Summa in genuitas est
 in qua seruit⁹ xp̄i cō. p̄bat. quincian⁹ dixit. Elige q̄d uolueris
 aū. s̄ dijs sacrificāe aut diūsa supplicia sustinē. Cui agata Sit
 talis vxor tua qualis venus dea tua & tu talis sis qualis fuit

deus tuus iupiter. Tunc quincianus iussit eam alapis cedi dicens
 In iniuriam iudicis noli temerario ore garrere. agata respondit mir/
 or te virum prudentem ad tantam stulticiam deuolutum ut illos dicas
 deos tuos esse quorum vitam non cupias tuam coniugem vel te imitari
 ut dicas tibi iniurias fieri si eorum viuas exemplo. Nam si dii tui
 sunt bonum tibi optaui. Si autem execraris eorum consorcium mecum sen/
 tis. Quincianus dixit quod michi verborum superfluis cursus. Aut sa/
 crifica diis. aut faciam diuersis suppliciis interire. Agata respondit.
 Si feras permittas audito christi nomine mansuescunt. Si ignem adhibe/
 as de celo michi rorem saluificum angeli ministrabunt. Si pla/
 gas vel tormenta ingeras habeo spiritum sanctum per quem despicio
 vniuersa. Tunc iussit eam trahi ad carcerem. quia voce eius publica con/
 fundebant. Ad quem letissime et glorianter ibat. Et quasi ad epulas
 inuitata agonem suam domino commendabat. Sequenti die dixit ei qui/
 cianus. abnega christum et adora deos que cum rennueret iussit eam
 in eculeum suspendi et torqueri. Dixitque agata Ego in hiis pe/
 nis ita delector sicut qui bonum nuntium audit aut qui videt quem diu/
 desiderauit aut qui multos thesauros inuenit. Non enim potest
 triticum in horreum poni nisi theca eius fuerit fortiter conculcata
 et in paleis redacta. Sic anima mea non potest intrare in paradysum
 cum palma martirij nisi diligenter feceris corpus meum a carnifici/
 bus atterari. Tunc iratus quincianus iussit eius mamillam
 torqueri et tortam diutissime iussit abscidi. Cui agata Impie
 crudelis et dei tyranne non es confusus amputare in femina quod
 ipse in matre suxisti. Ego habeo mamillas integras intus in ani/
 ma mea ex quibus nutritio omnes sensus meos quasi ab infancia do/
 mino consecraui. Tunc iussit eam in carcerem recipi. prohibens in/
 gressum medicorum et panem vel aquam sibi ab aliquo ministra/
 ri et ecce circa mediam noctem venit ad eam quidam senex quem an/
 tecedebat puer luminis portitor diuersa secum ferens medica/
 menta et dixit ei licet consularis insanus tormentis te afflixerit
 tu eum tuis responsis amplius afflixisti. et licet verba tua tor/
 serit. sed illi veritas in amaritudine conuertetur et quoniam ibi eram quoniam
 hic paciebaris vidi quia mamilla tua potest curam salutis suscipere
 Cui agata medicinam carnalem corpori meo nunquam exhibui et
 turpe est ut quod tam diu seruauim nunc perdam. Dixit ei senex. filia
 ego christianus sum ne verecunderis. Cui agata et unde verecun/
 dari possum cum tu sis senex et graueus ego vero ita crudeliter
 lacerata quod nemo de me possit concipere voluptatem. Sed ago
 tibi gratias domine pater quia sollicitudinem tuam michi impendere
 dignatus es. Cui ille et quare non permittis ut curem te. Aga/
 ta respondit. Quia habeo dominum ihesum christum qui solo verbo cu/
 rat omnia. et sermone restaurat vniuersa hic si vult potest ne continuo

curare. Et subridens senior dixit: et ego apostolus eius sum et ipse
me misit ad te: et in nomine eius scias te esse sanata. Et continuo pe-
trus apostolus disparuit. Et precidens beata agatha gratias agens
inuenit se vndique sanata et mamillam suam pectori restitutam
cum ergo ex immenso lumine custodes territi aufugissent, et
apertum carcerem reliquisset rogant eam quidam ut abiret. Absit
inquit ut fugiam et coronam patientie perdam et custodes me
os tribulationibus tradam. Post dies quatuor dixit ei quincianus
ut deos adoraret ne grauiora supplicia sustineret. Cui agatha
verba tua fatua sunt et varia: aere maculancia et iniqua. Miser
sine intellectu quomodo vis ut lapides adorem et deum celi qui me
sanauit dimittam. Quincianus dixit. Et quis te sanauit. Cui agatha
christus filius dei. Quincianus dixit. Itaque tu christum audes nominare quem
ego nolo audire. Agatha dixit. Quoadiu vixero christum corde et la-
bijs inuocabo quincianus dixit. Nunc videbo si christus te curabit
Et iussit testas fractas spargi: et sub testas carbones ignitos
mitti: et ipsam desuper nudo corpore volutari. Quod cum fieret ecce
terremotus nimis factus est qui totam ciuitatem ita concussit ut per cor-
ruens duos consilarios quinciani opprimeret et omnis populus
ad eum concurreret clamans quod propter iniustum Agathe cruciatum
taliam paterentur. Tunc quincianus ex vna parte terremotum ex alia se-
ditionem populi metuens: ipsam itaque in carcerem recipi iussit vbi sic
orauit dicens. Domine ihesu christe qui me creasti et ab infamia custo-
disti qui corpus meum a pollutione seruasti et a me amorem seculi ab-
stulisti et qui tormenta me vincere fecisti et in eis virtutem pacien-
cie tribuisti accipe spiritum meum et iube me ad tuam misericordiam
preuenire. Hic cum orasset cum ingenti voce spiritum tradidit circa
annum domini cc. liij. sub daciano imperatore. Cum autem fideles cum
aromatibus corpus eius condirent et in sarcophago collocaret qui-
dam iuuenis sericis indutus cum plusquam centum viris pulcherimis et
ornatis ac albis indutis qui nuncquam in illis partibus visi fuerant ad cor-
pus eius venit et tabulam marmoream ad caput eius ponens ab oculis
omnium statim disparuit. Erat autem in predicta tabula scriptum. Men-
tem sanctam spontaneum honorem deo et patrie liberacionem. Quod sic in-
telligit mentem sanctam habuit spontaneum se obtulit honorem deo dedit
et patrie liberacionem fecit. Et hoc miraculo diuulgato etiam gentiles et
iudei sepulchrum eius plurimum venari ceperunt. Quincianus autem dum
ad eius inuestigandas diuicias pergeret duobus equis inter se re-
mitum datibus calcesque iactantibus vnum eum morsu appetit. Alter cal-
ce percussus in flumine precipit ita quod corpus eius nusquam potuit inueniri.
Reuoluto anno circa diem natalis eius mons quidam maximus circa
ciuitatem ruptus eructauit incendiium quod quasi torrens de monte descendit

dens ⁊ saxa terrāq; liq̄faciēs ad urbē cū magnu impetu venel
bat. T̄ ūc paganorū multitudo descendit de mōte ⁊ ad sepulch
rum ei⁹ fugiēs velū vnde cooptū erat sepulchrū arripuit ⁊
eū statuit cōtra ignē. Statimq; in die natal' ipi⁹ virginis ignis
stetit ⁊ ultra vllaten⁹ nō p̄cessit. De hac virgine dicit amb.
in prefacōe. O felix ⁊ inclita virgo q̄ meruit dñi martiriū pro
laude fidelis sanguie clarificare suū. O illustris ⁊ gloriosa ge
nino illustrata decore. que inter tormenta aspera cūctis pre
lata miraculis ⁊ mistico pollens suffragio apli meruit visita
tione curari. Sic nuptā xp̄o susceperunt ethera. Sic humandi
artis gloriosa fulgent obsequia vt angelorū chōrus sanctital
tem mentis ⁊ patrie indicat liberacionem

De nomine

Edasus quasi vere dans estus quia
vere sibi dedit estus afflictionis ⁊ peni
tencie. Vel quasi ve distans. quia ve
eternum ab eo distat. Nam damnati sē
per dicent ve scilicet quia deum offendi
ve quia dyabolo consensi ve quia nat⁹
fui. ve quia mori non valeo. ve q̄ tam
male torqueor. ve q̄ nūq̄ liberabor

De sancto vedasco

Vedascus a bea
to remigio in
aturbateñ. epi
scopum ordinatus fu
it. Qui cum ad p̄t
tam ciuitatis venisset
⁊ ibidem duos paupe
res vnum cecum ⁊ ali
um claudum petentes
elemosinam reperisset
dixit eis. Argentum ⁊
aurum non est michi
q̄d autē habeo vob̄
do. Et facta oracione
vtrosq; sanauit. Cum

aūt in quadā ecclesia derelicta vep̄bus opta lupus habitaret
eidem precepit vt inde fugeret nec vltra illuc redire auderet.

Quod et factum est. Denique cum verbo et ope multos convertisset quodragesimo anno sui episcopatus vidit columnam igneam a celo usque in domum suam descendentem. Qui finem suum ad esse considerans post modicum in pace quievit circa annum domini. b. d. l. Cum autem corpus eius transferretur a domo patris senioris cecidit dolens quod corpus christi videre non poterat mox lumen recepit sed postmodum ad votum suum lumen admisit

Mandus dicitur quia amabilis fuit habuit enim tria in se quae faciunt homines amabilem. Primum est societas grata. pro ver. xix. vir amabilis ad societatem etc. Secundum est conversationis honestas et sic dicitur de hester. Secundo quod omnium oculis amabilis videbatur. Tercium est probitatis virtuositas iij. Re. ii. saul et ionatas amabiles et decori

De sancto amando

Mando ex nobilibus parentibus ortus monasterium in troiuit. Qui dum per monasterium ambularet quendam maximum serpente inuenit quem statim virtute crucis et oratione ad foueam nunquam inde exitum redire coegit. Veniens autem ad sepulcrum sancti martini annis xv. ibi mansit cilicio indutus et aqua ac pane ordea/ceo sustentatus. Post hoc dum romani iuisset et

in ecclesia sancti petri in oratione prostraret. Custos ecclesie ipsum irreuerenter foras eiecit. qui dum ad ammonitionem sancti petri qui sibi ante fores ecclesie dormienti apparuit ad gallias iuisset et ibidem regem dagobertum pro suis criminibus increparet iratus rex eum de suo regno eiecit. Denique cum rex filium non haberet et oratione facta ad dominum filium habuisset cogitatione cepit aqua infante suum faceret baptizari. Veniens in mente eius ut ab amando eum baptizari faceret. Quaesito igitur amando et ad regem adducto. Rex ad pedes eius prosternitur rogavit quod ut sibi indulgeret et suum filium quem sibi dominus dederat baptizaret

Ille vero p̄mā peticōez benigne cōcessit sed secularibus nego-
ciis implicari metuēs secūdā rennuit & abscessit. Tandē vicē
precibz annuit voto regis quē cū baptizaret tacētibz cunctis
infans r̄ndit amē. Post hoc rex ip̄m littera iacentē ī episcopū
sublimari fecit. Qui eū aplerisqz verbū p̄dicacōnis cōtemni vi-
deret in vasconiā iuit. vbi cū quidā ioculator verbis eius irri-
deret a demone arripit & p̄p̄rijs dentibz se discerpens q̄ viro
dei iniuriā fecerit cōfiteē & statim miserabiliter morit̄. Dum
aut quadā vice manus lauaret quidā episcop⁹ aquā illā ser-
uari fecit. de qua quidā cecus postmodū curat⁹ fuit. Cum in
q̄dam loco de volūtate regis monasteriū cōstruere vellet qui-
dam ep̄s p̄xime ciuitatis moleste h° sustinēs misit famulos
suos vt aut ip̄m occiderēt vel inde eicerēt. q̄ veniētes eidem do-
lose dixerunt vt secū pergeret & sibi locū aptū ad monasteriū
ostenderet. Ille aut maliciā illorū p̄cognoscēs vsqz ad cacum̄
mōtis vbi eū occidere cupiebāt cū eis iuit eoqz multū marti-
riū affectaret. sed ecce tanta pluuia & tempestate mons tegitur
vt se mutuo videre nō possent & iam se mori putantes p̄strati
veniam postulabāt & vt eos viuos abire p̄mitteret exorabāt
Qui oracionē effudit & serenitatē maximā impetrauit. Illi ergo
ad p̄pria redierūt & sanct⁹ amādu⁹ euadens & multa alia mi-
racula faciens ī pace q̄euit. Floruit circa annum domini d c-
liij. t empore eradij

De nomine

Valentin⁹. q. valorē tenens h° est īsc̄itate perseverās 62
d̄r valentin⁹. q. valēs tyro idest miles xp̄i. miles dicit̄
valēs qui nunq̄ cecidit fortiter ferit se valenter defen-
dit. potenter vincit sic valentinus non cessit martirium vitādo
percussit ydolatriam euacuando defendit fidem cōmuniendo
vicit paciēdo

De sancto valentino

Valētīn⁹ reuerend⁹ presbiē fuit quē claudi⁹ ip̄ator ad
se adduci faciēs interrogauit dicēs q̄d ē valētie cur ami-
cicia n̄ra n̄ frueris vt deos n̄ros adores sup̄sticōez tne

abicias vanitatis .
 Cui valentinus si gra
 cia dei scies ista ne
 quaquam diceris sed ab
 ydolis animu teuo
 caes et deum qui est in cel
 adorares tunc quida
 qui claudio astabat
 dixit quod vis dicere
 valentine de sanitate
 deorum nostrorum cui va
 lentinus ego de eis nil
 dico non quod fuerunt
 homines miseri et omni
 immundicia pleni
 ad quem claudius
 si christus verus deus

est cur mihi non dicitis quod verum est . Cui valentinus vere christus
 solus est in quem si credideris anima tua saluabitur . Respublica augebitur
 omnium inimicorum tibi victoria concedetur . Respondens autem claudius astatibus
 dixit viri romani audite quod sapiens et recte loquitur homo iste . Tunc
 dixit prefectus seductus est Imperator quomodo deseremus quod ab infamia
 tenuimus . Et tunc cor claudii inmutatum est . Tradit autem cuidam princi
 pi in custodia . Et cum in domum eius ductus fuisset dixit dominus ihesu christe
 velle lumina illumina domum istam ut te velle deum cognoscant . Cui pre
 fectus miror te dicentem quod christus est lumina et quod deus si filiam meam diu ce
 ca illuminauit faciam quicquid precepis . Tunc valentinus oras eius fi
 liam cecam illuminauit et
 omnes de domo sua
 conuertit . Tunc impe
 rator valentinum
 decollari precepit
 circa annum domini cc.
 lxx .

De sancta iuliana

Iuliana
 dum eule
 gio pre
 fecto nichomedie
 desponsata esset et
 nollet sibi aliqua
 tenus copulari non
 recipet fide cristi

iussit eam pater suus expoliari & grauissime cedi ac ipsi pre-
fecti tradi Cui prefectus ait dulcissima mea iuliana cur me ita
delusisti vt me sic rennueres · Cui illa si tu adoraueris deum
meum acquiescam tibi alioquin nūquā dñs meus eris · Cui per-
fectus domina mea hoc facere non possū quā impator amputari
faceret caput meum · Cui Iuliana si ita times impatorē ē moe-
talem quomodo vis vt impatorē non timeā in mortalem · Fac quid
quid vis quā me decipe non valebis · Tunc prefectus iussit eam
guissime virgis cedi & dimidia die per capillos appendi & plū-
bum liquefactū in capite eius fundi · Quod cū nichil ei nocu-
isset ipsam cathenis ligauit & in carcerem reclusit ad quā ve-
nit dyabolus in specie angeli dicens · Iuliana ego sum angelus
dñi qui me ad te misit vt te debeam mouere vt dijs sanctifices
ne tā diu crucieris & tā mala morte moriaris · Tūc iuliana flēs
orauit dicēs dñe deus meus ne pmittas me pere sed ostēde michi
quīs ē qui mihi talia psuadet · Facta ē ad eā vox vt ipsam apphen-
deret & quīs esset ipsam cogeret cōfiteri · Que cū eū tenuisset & quīs
esset interrogasset dixit ei quod demon ēet & quod ad eā decipiendaz
pater suus misisset ipsam · Cui Iuliana & quīs ē pater tuus rēdit
Belsebub quā ad oīa mala nos dirigit & facit nos guiter verber-
rari quicquies a xpianis fuerim superati & ideo scio quod malo meo
huc veni quā te superare nō potui · Tūc alia quā confessus ē dixit quā
tunc maxime a cristianis elongabat quā misteriū doīci corporis
agebat & quando oraciones & predicacōnes fiebant · Tūc
iuliana retrorsum manibus ipsam ligauit ad terrā ipsum deiciēs
cū cathena cum qua erat ligata ipsum durissime verberauit
Dyabolus autē clamās rogabat eā dicēs domina mea · Iuliana
miserere mei · Tunc iussit prefectus vt Iuliana de carcere edu-
ceretur Et exiens trahēbat post se demonem alligatū · Demō
autē rogabat eam dicens · Domina iuliana noli amplius de me
ridiculū facere nō enī poterō vltra in quēpiam preualere · xpiani
dicuntur misericordes esse & tu nullā de me misericordiam
habes · Sicque per totum forum ipsum traxit · & postea in quā-
dam latrinam ipsam proiecit · Cū autē ad prefectū peruenisset in
quadam rota adeo est extensa quod omnia eius ossa vsque ad me-
dullarū exitū sūt cōfracta angelus dñi rotā cōminuēs ipsam in
momento sanauit · Quod videns quod aderāt crediderūt · Et statim de-
collati sunt viri quingenti & mulieres · c · xxx · Deinde cū in quā-
dā olla plumbo liquefacto plena missa fuisset s; plūbū velut

temperatum balneū factum esset maledixit p̄fectis dijs suis q̄
 vnā puellā punire nō poterant que tantā iniuriā eis itroga/
 bat. Tunc iussit eā decollari. que dum ad decollandū duceret̄
 demon quem verberauerat in specie iuuenis apparēs clama/
 bat dicens. Nolite ei parcere qm̄ deos v̄ros vituperauit & me
 hac nocte verberauit reddite ergo sibi q̄d meruit. Cumq; iu/
 liana paululuz oculos apuisset vt videret quis esset qui talia
 loquerē. Demon aufugiens exclamauit. heu heu me miserū
 ad hoc puto q̄ me vult cape & ligare. Cum ergo beata iulia
 na decollata fuisset p̄fectus nauigās in mari cū xxxiiij. viris
 orta tempestate submersus ē hoz̄ aut̄ corpora cū mare iactas/
 set a feris & auibz sunt comesta

Kathedra triplex esse d̄r scz regalis secu/
 do Re. xxiiij. dauid sedens i cathedra ac
 sacerdotalis p̄mire p̄mo heli sacerdote
 sedente super sellam magistralem. ma/
 thei xxxiiij. super kathedram moysi ac
 Beatus ergo petrus sedit in kathedra
 regali qui fuit princeps oim̄ regū. Sa/
 cerdotali quia fuit pastor omnium cle/
 ricorū. Magistrali quia fuit doctor omniū cristianorum

De kathedra sancti petri

Kathedra
 sancti pe
 tri ab ec
 cesia festiue recol
 litur quia tūc bea/
 tus petr̄ apud an
 thiochiam i kathe
 drali honore sub/
 limatus fuisse per/
 hibetur. Huius au
 tem solennitatis in
 stitucio q̄duplicē
 causam habere vi/
 detur. Prima cau/
 sa est. Cū enī bea/
 tus petrus apud
 anthiochiam p̄di

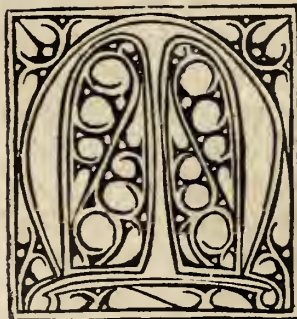
carēt theophil̄ p̄nceps ciuitatis illius ei dixit. petre qua rōe
 populū meū subuertis. Cum ergo petrus sibi fidem cristi
 predicaret ille eum vinculari fecit & sine cibo & potu eū mane
 te permisit. Sed cum petrus iam pene deficeret resumptis tam̄

viribus eleuans oculos ad celū ait. Ihesu criste miserorum ad iutor adiuua me in hijs tribulacionibꝫ deficientē. Cui dñs respondit petre credis te derelictū a me. Mee bonitati derogas si talia contra me dicere nō formidas. Presto est qui tue subueniat miserie. Audiens autē paulꝫ de incarnacōne petri ad theophilū venit & se in multis operibꝫ & artibꝫ summū opificem esse asseruit. Ligna & tabulas se scire sculpere tentoria pingere & multa alia industrie opari dixit. Qui a theophilo obnixè rogatur vt in eius curia secum consistat. Euolutis paucis diebus paulus ad petrū absconse in carcerē introiuit. Quē iudeꝫ pene mortuū & cōsumptū amarissime flere cepit & in amplexus eiꝫ q̄si flendo deficiebat & prumpens sic inquit. O petre frater meꝫ gloria mea meū gaudiū dimidiū aīe mee meo introitu resume vires. Tunc petrꝫ oculos aperiēs & ipm cognoscēs lacrimari cepit sꝫ sibi loq̄ nō potuit & occurrēs paulus vix eiꝫ aperuit & ponens cibū ipm refocillauit. Cū autē petrꝫ cibo confortatꝫ fuisset accurrēs ī oscula pauli ruit & ambo plurimū fleuerūt. paulꝫ autē occulte rediēs theophilo dixit. O bone theophile magna est gloria tua & curialitas tua honestatis amica delonestat multa exiguū malū. Reminiscere qđ fecisti ille deicole qđ dī petrꝫ velut esset magnū pannosus deformismacie consumptꝫ p oīa vilescit solo sermone clarescit & talem te decet in carcerē ponere. Qui potius si libertate solita fruereꝫ posset tibi ī aliqꝫ vtilior ēe. Nā sic de illo hoīes qđā aiūt. T̄nfirmos sanat mortuos suscitāt. Cui theophilꝫ fabulosa sūt ista paule que dicis. Quia si mortuos suscitare posset & se ipm de carcere liberaret. Cui paulus sicut cristus suus a mortuis resurrexit vt dicunt qui tamen de cruce descendere noluit. sic petrus vt aiūt hoc exemplo se nō liberat & pati p xpo nō formidat. Cui theophilꝫ. Dic ergo ei vt filiū meū iā p quatuordecim annos mortuū resuscitet & in columē eū reddā & liberuz. Ingridiēs igiꝫ paulꝫ dixit quomō resuscitacōez filij pncipis spondidisset. Cui petrus rē grandē paule pmissisti sed dñi virtute facilimam. Sed cum petrus educus de carcere monumēto aperto pro eo orasset continuo resurrexit. Hoc autē per oīa verisimile non videtur. Vt autē paulus humana astucia talia se talia fabrilia scire cōponere fingeret. Aut vt sententia iuuenis per quatuordecim annos suspensa fuisset. Tunc theophilꝫ & vniuersus populus anthiochie & alij q̄ plures dño crediderūt glōsā ecciam fabricauerūt. ī cꝫ medio excelsā cathedrā collocauerūt & petꝫ vt ab oibꝫ videri & audiri posset exaltauerunt.

In qua septem annis sedit. Sed postmodum veniens romam in roma cathedra sedit viginti quinque annis. De primo honore ecclesia celebrat quia tunc primo prelati ecclesie ceperunt loco potestate et nomine sublimari. Tunc ergo impletum est illud quod legitur in psalmo. Exultet eum in ecclesia. Et notandum quod triplex est ecclesia in qua beatus presuit exaltatus scilicet ecclesia militancium. malignancium et triumphancium in hanc triplicem ecclesiam exaltatus est secundum triplicem festiuitatem quam de ipso ecclesia celebrat. Est enim exaltatus in ecclesia militancium eidem presidendo. Et eam in animo in fide et moribus laudabiliter regendo et hoc quantum ad solennitatem hodiernam que dicitur cathedra. Quia tunc super antiochenam ecclesiam pontificatum accepit et eam septem annis laudabiliter rexit. Secundo est exaltatus in ecclesia malignancium ipsam scilicet dissipando et eam ad fidem conuertendo et hoc pertinet ad secundam festiuitatem que dicitur ad vincula. Tunc enim malignancium ecclesiam dissipauit et multos ad fidem conuertit. Tertio est exaltatus in ecclesia triumphancium in ipsa feliciter introeundo et hoc quantum ad terciam solennitatem que est passionis eius quia tunc ecclesiam triumphancium introiuit. Notandum etiam quod pluribus alijs rationibus ecclesia ter in anno de eo festiuitatem facit scilicet propter primordiale principium vel priuilegium propter officium. propter beneficium. propter debitum et propter exemplum. propter priuilegium quoniam beatus petrus ab alijs apostolis in tribus fuit priuilegiatus propter que tria priuilegia ecclesia ter in anno eum honorat. Fuit enim pro ceteris dignior in auctoritate quoniam princeps apostolorum extitit et clauis regni celorum accepit feruencius in amore. Cum maiore enim feruore christum dilexit quam ceteri sicut in multis locis euangelij manifestat. Et efficacior in virtute. Nam ad umbram petri ut legitur in actibus sanabant infirmi. Secundo propter officium. Ipse enim officium prelacionis super uniuersam ecclesiam habuit et ideo sicut presuit princeps et prelatius totius ecclesie quam diffusa est in tribus partibus mundi scilicet asia affrica et europa. In ecclesia ter in anno celebrat festum eius Tertio propter beneficium quia ipse qui potestatem accepit ligandi atque soluendi liberat nos a tribus generibus peccatorum scilicet cogitationis. locutionis et operationis. Vel quod in deum quod in proximum quod in nos peccamus. Vel istud beneficium potest esse triplex beneficium. Aliud quod virtute clauium peccator in ecclesia consequitur. Primum est absolucionis a reatu ostensio. secundum pene purgatorie in temporalem communicationem. tertium pene temporalis secundum partem relaxatio. Et propter hoc triplex beneficium sanctus petrus est tripliciter honorandus. Quarto propter debitum quia enim ipse tripliciter pauit et pascit nos scilicet verbo

exemplo ⁊ temporali subsidio siue oracionis suffragio ideo obligamur vt ipsum tripliciter honoremus. Quinto ꝓpter exemplum vt nullus peccator desperet etiam si tercio sicut petrus deum negauerit si tamen eum sicut ipse velit corde. œe. opere confiteri. Secunda causa institutionis est hec que quidem de itineraio clementis est sumpta. Cum enī petrus verbum dei predicans anthiochiam appinquaret omnes de ciuitate illa ei obuiauerunt nudis pedibus pergentes cilicijs induentes ⁊ caput pulucre aspergentes. agentes penitenciam qꝫ contra eū simoni mago consensissent. petrus vero eorum penitenciam uidentis gratias deo egit. Tunc illi obtulerūt omnes vexatos lāg uoribus ⁊ demonibus fatigatos. Quos dū petrus ante se poni iussisset ⁊ super eos nomen domini inuocasset immensum lumen ibidem apparuit ⁊ omnes protinus sunt sanati currentes ⁊ osculantes vestigia sancti petri. Tunc intra septem dies plus qꝫ decem milia hominū baptisma susceperunt ita vt theophil⁹ princeps ciuitatis illius domum suam in basilica fecerit consecrari ⁊ ibidem petro excelsam cathedram collocari vt ab oībus videretur ⁊ audiretur. Nec istud contrariū ē hijs que superius dicta sunt. potuit enī fieri qꝫ petrus per operationē pauli a theophilo ⁊ toto populo magnifice sit susceptus. Sed recedente petro symon magus populū cōuertit ⁊ ꝓtra petrū ꝓuic incitauit. Postmodū vero ꝓniam agēs itez honorabiliter euz recepit. Hoc autē festū de inkathedracōe beati petri consueuit appellari festū epularū beati petri ⁊ hinc tertia ratio sūmitur institutionis hui⁹ festi cōsuetudo enī fuit antiquitus gentiliū vt ait mgē Iō. belech singulis annis in mense februario certo die epulas offerre tumulos parētū suoz ⁊ eos de nocte demones cōsumebāt. Iꝫ ꝓi autē ab aiabus circa tumulos errantib⁹ qꝫ si umbras vocabāt vastari putabāt. solebāt ei antiqꝫ dicere vt idem ait qꝫ qñ in humanis corporib⁹ sunt dicunt anime in inferis manes. spūs vero vocabant qñ ad celos ascendebāt. Umbras qñ recens erat sepultura siue quando circa tumulos errabāt h⁹ autē cōsuetudo de ipis eplis vix a cristianis potuit extirpari qꝫ sancti patres attendentes ⁊ penit⁹ hoc extirpare volentes festū de cathedracione beati pe. tum de illa qꝫ fuit rōne tū de illa qꝫ fuit anthiochie statuerūt illo sez eodem die qꝫ talia fiebant vnde ab illis epul⁹ ad hoc ab aliqꝫbus festū epularum be. pe. voca. quarto instituta ē ꝓpter reuerenciā coroneclerical⁹. Notandum euim qꝫ iuxta aliquozum tradicionem corona clericorum hic primo sumpsit inicium. Nā dum pe. anthiochie ꝓdicaret ī ꝓtumeliā noīs xpiani sūmitatē ei⁹ capitis abraße erūt

Quod quidem post modū toti clero tōtū in honore qđ p xpō aploꝝ pncipi i otumeliā fuerat irrogatū. Circa aut ipam co/ ronā cleroꝝ tria attendunt scz capitis abrasio ·capil'oz de/ truncacio ·a forme circulacio abrasio aut in superiori capite fit triplici rōne quarū duas assignat dyoni in ecclesiastica Te/ rachia dicens de tonsio capill'orū sigt mūdā & nō formabilē vitā ad capilloꝝ ·n. de tonsionē siue capitis abrasionē tria secū tur scz mundicie ·cōseruacio ·deformacio ·a denudacio. Mūdicie cōseruacio q̄a ex capillis sordes in capite aggregant. Defor/ macio q̄a capilli ad ornatū sūt significat ergo tonsura mūdā a nō formabilē vitā. Hoc enī significat q̄ clerici debent habe/ re mūdiciā mētis interius a nō formabilem id ē nō exquisitū habitū exteri. Denudacio aut significat q̄ inter se & deum nichil debet esse mediū sed in mediate deo debent vniri a reue/ lata facie dñi gloriam ipeculari. Capillorū detruncacio fit vt ex hoc detur intelligi q̄ clerici omnes cogitationes supfluas a mente sua debent abscidere a ad verbū dei semper auditum paratū a expeditū habere a oīa temporalia pterq̄ ad necessi/ tatem a se penitus remouere. Fit aut circularis figura multi/ plici racōne. Primo qm̄ hec figura nō habet finē neq̄ principiū. Per qđ datur intelligi q̄ ministri dei sunt clerici q̄ de/ rec hñ pncipiū neq̄ finē. Secūdo qm̄ hec figura nullū angulū hñ a significat q̄ clerici nō dñt hñe sordes i vita qm̄ vbi angulū ibi sordes vt dicit bern. Et dñt hñe veritatē i doctrina qm̄ veritas angulos nō aniat sic dicit iero. Tercio qm̄ hec figura est omniū figurarū pulcherima. Vñ i hac de/ celestes creatu ras fecit. Per qđ significat q̄ clerici dñt hñe pulcritudinē inte rius in mēte a exteri i cōuersacōe. Quarto qm̄ hec figura est oīm figuraz simplicissima. Nulla enī figura vt dicit aug. ex vna linea cōsistit. sola circularis figura ē q̄ vna tm̄ linea claudi tur. Per qđ significat q̄ clerici habere debent simplicitatē col/ umbarum iuxta illud a simplices sicut columbe

De sancto mathia apostolo
 Athias hebrayce latine dñ donatus dño
 vel donacio dñi. vel humilis siue paruus
 Nam donatus a domino fuit qm̄ ipsum
 de mundo elegit. & inter lxxij. discipu/ los designauit. Donacio dñi fuit quan/ do forte electus inter apostolos nomina ri pmeruit. paruus fuit quia veram sē per hūilitatē suat. Est aut triplex hūili/ tas sicut dicit abro. Prima ē afflictōis qua quis dñ humiliatus

Secunda considerationis que procedit ex consideratione sui.
Tertia deuo tions que procedit ex cognitione creatoris. Prius
habuit beatus mathias martiriū patiendo. Secūda seipsuz despi
ciendo. Tertiā maiestātē dei admirādo. ul' dē a māu qd ē bonū
& thesis positio. inde mathias bonū positū. p malo scz pro
iuda. Ei? uitā q p ecclesias legi. Beda scripsisse creditur.

Mathias
apulus i
locum
iude substitutus ē
sed primo ortum
originē ipsius iude
breuiter uideam?
Legit enim i qua/
dam historia licet
apocryfa q fuit q/
dam uir i iherusa/
lem nomie ruben.
qui alio nomie di/
ctus est symon de
tribu dan. ul' secun
dum iero. de tribu
ysachar q habuit

uxorem que ciborea nuncupata est. Quadam igitur nocte
cum sibi mutuo debitum exoluissent ciborea obdormiens
somnia vidit quod perterrita cum gemitibus & suspirijs
viro suo retulit dicens. Videbatur mihi q filium flagiciosuz
parere qui totius gentis nostre causa perditionis existeret
Cui rubē nefariam inquit rem nec relatum dignam p faris
& spiritu ceputo phetonico rapis. Cui illa. si me concepisse
sensero & filium pepero absqz dubio non spiritus phetonicus
extitit sed reuelatio certa fuit. Procedente igitur tempore cū
filiū peperisset parentes plimū timuerūt. & quid de eo facerēt
cogitare ceperunt. Cūqz filiu abhorrerēt occidere nec vellēt
destructorē sui generis enutrire ipm i fiscella positum mari
exponūt. Quē marini. enutrire ipm i fiscella positū mari ex
ponūt. Quē marini fluct? ad insulā ppulerūt. Quē scarioth
dē. Ab illa igit insula. Judas scariotis appellatus ē. Regia aūe
illi? loci carēs liberis. Ad litt? maris. Causa spaciādi pcessit.
& fiscellā a marinis fluctibz iactari. Vidēs ipz apiri precepit
Inueniēsqz Tbi Pueze elegātis Forme suspirās Ait O si so/
latijs Tāte Subleuarz sobol' Ne igni mei puarer Successore

Puerum igitur secreto nuttiri fecit. & se grauidam simula
uit. tandē se filium peperisse mentitur & per totum regnum
fama hec celebre diuulgatur. Principes pro suscepta sobo/
le uehementer exultant Et ingenti gaudio plebs letatur ipm
igitur secundum magnificentiam regiam educari fecit non
post multum uero temporis regina de rege concepit & suo
tempore filium parturiuit. Cum autem pueri aliquantu/
lum iam creuissent adinuicem sepius colludebant. & puetum
regium Iudas crebris molestijs & iniurijs molestabat & ad
fletum sepius prouocabat Regina autem hoc moleste ferēs
& iudā ad se non pertinere sciens ipsum crebrius verberabat
Sed nec sic a molestia pueri desistebat. Tandem res panditur
& iudas non uerus regine fili⁹ sed inuentus aperitur Quod
iudas ut cōperit uehementer erubuit & fratrem suum puta/
tiuū filium regis latenter occidit ob hoc capitalem sentētiaz
timens cum tributarijs in iherusalē aufugit seq; curie pilati
tunc presidis mancipauit Et qm̄ res similes sibi sunt abiles
pilatus iudam suis moribus inuenit congruere. & ideo cepit
ipsum ualde caruz habere. Vniuerse igitur curie pilati iudas
preficitur & ad eius nutuz omnia disponūtur Quada; igitur
die pilatus de palatio suo in quoddam pomerium aspiciens
illozum pomozum tanto desiderio captus est ut pene deficere
videretur. Erat autem illud pomerium ruben patris iude.
Sed nec iudas patrem neq; ruben filium agnoscebat. quia &
ruben ipsum i marinis fluctibus perisse putabat. & iudas q̄s
pater aut q̄ patria sua fuerit penitus ignozabat. pylat⁹ itaq;
accerfio iuda ait Tanto illozum fructum captus sum deside
rio q̄ si hijs frustratus fuero spiritum exalabo Cōcitus igit
iudas in pomerium insiliit & uelotius mala carpit. Interea
ruben uenit & iudam mala sua carpentez inuenit. fortiter igit
ambo contendunt & iurgia supaddunt. post iurgia surgunt
ad uerba & mutuis se iniurijs affecerunt. Tandem iudas ru/
ben in ea parte qua ceruix collo connectitur lapide percussit
pariter & occidit. Poma igitur sustulit & pilato quid acci/
derit enarrauit. Tam die inclinante & nocte superueniente ru/
ben mōrtuus inuenitur & subitanea mōrte preuentus esse pu
tatur. Tunc pylatus omnes facultates Ruben iude tradidit
& cyboreā uxorem ruben in coniugen iude dedit Quadā igit
die dum cyborea grauiter suspiraret & iudas uir eius quid
haberet diligenter interrogaret Illa respondit Heu in felicis/
sima sum oīm feminaruz. q̄a infantulum meum marinis flu
ctib; imersi. & uix meū mōrte puentū iueni. s; & dolore misere

pylatus addidit dolorem qui me mestissimā nuptui tradidit
 ⁊ iuitissimā tibi ī cōiugē copulauit. cūq; illa oīa de illo ī fan-
 tulo enarrasset ⁊ iudas illa q̄ sibi acciderant retulisset iuētū
 ē q̄ iudas matrē suā in uxore duxerit q̄ patrē suū occiderit
 Penitētia igit̄ ductus suadente cyborea dñm nost̄z ihesum
 xpm̄ adiit ⁊ suoz delictoz ueniā īplorauit. Huc usq; in pre-
 dicta hystoria apocryfa legit̄ que utz recitāda sit lestoris ar-
 bitrio relinquat̄ licz sit potius relinquēda quā asseranda dñs
 aut suū euz fecit discipulū ⁊ de discipulo suū eligit apostolū
 qui a deo sibi familiaris extitit ⁊ dilectus vt eū faceret suuz
 procuratorē quem postmodū ptulit suū pditorē. Portabat
 enī oculos ⁊ ea que xpo dabanē furabat̄ dolēs uero tempe
 dominice passionis q̄ uigentū qđ tricētos denarios ualebat
 nō fuerat uenditū. ut illos etiā denarios furaret̄ Abijt ⁊ dñm
 xxx. denarijs uendidit qz vnusquisq; ualebat decē denarios
 usuales ⁊ damnū ungenti trecentoz denarioz recōpensauit
 uel ut quidā aiūt oīm que p xpo dabanē decimā partē fura-
 batur. ⁊ ideo pro decima pte q̄ ī ungento amiserat .s. p. xxx.
 denarijs dominū uendidit quos cū penitentia ductus retulit
 ⁊ abiens laqueo se suspendit ⁊ suspensus crepuit medius ⁊
 diffusa sunt oīa viscera eius. In hoc aut̄ delatū est ori ne p os
 effunderet̄ Non enī dignū erat ut os tam uiliter īquinaretur
 qđ tam glōsum os. s. xpi contigerat dignū enī erat ut viscera
 q̄ pditionem conceperant rupta caderent ⁊ gutt̄ a quo uox
 proditoris exierat laqo arteretur. In aere etiā interijt vt q̄ an-
 gelos in celo ⁊ homies ī terra offenderat ab angeloz ⁊ hoīm
 regiōe sepat̄ ⁊ ī aere cū demonib; sociaretur. Cūz igitur
 inter ascensionē ⁊ penthecosten apli in cenaculo siml'eēnt vi-
 dens petrus q̄ numerus. xij. aploz erat imminutus quos cū
 dñs in hoc numero elegerat vt fidē trinitatis in q̄tuor mūdi
 ptib; pdicarent. Surrexit ī medio fratrum dicens uiri fratres
 oportet ut aliquoz loco iude substituamus qui testē nobiscū
 resurrectionē xpi quia dñs dixit nob̄ Eritis mihi testes ī ihe-
 rusalem ⁊ in omni iudea ⁊ samaria ⁊ usq; ad ultimū terre ⁊
 quia testis nō nisi de hijs que uidit debet testimoniū ferre eli-
 gēdus ē un? ex hijs uiris q̄ nobiscum semp fuerūt ⁊ domini
 miracula uiderunt ⁊ eius doctrinā audierunt ⁊ statuerunt
 duos de septuagita duob; discipul; scz Ioseph q̄ agnomiat?
 ē iust? p scītate sua q̄ fuit frater Iacobi alpheī ⁊ mathiaz de
 cui? laude subticet̄ q̄a sufficit ei pro laude qđ ī aplm̄ ē elect?
 Et orantes dixerunt Tu domine qui nosti corda oīm ostende
 quē elegeris ex hijs duob; vnū accipe locum ministerij hui?
 ⁊ apostolus quez Iudas amisit ⁊ datis illis fortibus cecidit

sc̄es sup mathiam & anumerat̄ est cum .xi. apostolis Et notandum q̄ exemplo hoc vt ait Jeronimus nō est sortibz vt̄ dum quia priuilegia paucoꝝum cōmunē legem non faciunt Rursus etiam sicut ait beda, donec veniret veritas figuraz licuit obseruare. Vera enim hostia in passione fuit imolata s̄ etiam in penthecosten consumata & ideo in electione mathie sortibus vsi sunt ne a lege discreparent. in qua summus sacerdos sorte querebatur. post penthecosten vero iam veritate p̄ palata vij dyacones non sorte sed discipuloꝝum electioe aploꝝum vero oratione & manus impositioe ordinati sunt. Cuius modi autem sortes fuerint due sanctoꝝum patruz extant sententie. Jeronimus enim & beda volunt q̄ hee sortes tales fuerunt quales ille quarum in veteri lege creberrimus vsus erat Dyonisius autem qui fuit pauli discipulus irreligiosum existimat hoc arbitrari Asserens sibi videri quod illa sc̄es nihil aliud fuerit nisi quidā splendor & radius diuinitus super mathiā emissus per quem ipse ostendebatur in aplm assumēd̄ Ait enim sic ī libro eccliaſtice Terarchie. De diuina aut̄ sorte que super mathiam diuinitus cecidit. Alij quidem alia dixerūt non religiose sicut arbitroꝝ. meam autem tibi ipse intentionez dicam. Videntur enim mihi eloquia sortem nominare thearticum quoddam donum demonstrans illi theartico choro a diuina electione susceptum. Hic igitur mathias apostolus iudeam in sorteꝝ accepit & predicationē ibidem insistens & multa miracula faciens in pace quieuit In nonnullis codicibus legitur q̄ patibulum crucis pertulit & tali martirio coronatus celos ascendit. huius corpus rome ī ecclesia sancte marie maioris sub lapide porfretico sepultum esse dicitur & ibidē caput eius populo demonstratur. In quadā vero legenda alia que treueris inuenitur sicut iter cetera legit mathias de tribu iuda & ciuitate bethleem illustri pro sapia oriundus fuit. Qui litteris traditus omnem in breui legem & prophetarum sciētiam apprehendit. Lasciuia quoq; abhōrens puerilos annos moꝝum maturitate vincebat. Informatur quoq; euus animus ad virtutem ut esset ad intelligentiam abilis ad misericordiam facilis. in prosperis non elatus. In aduersis constās & intrepidus satagebat vt quod visu perceperat opere p̄plerz & oris doctrinā manus opatioe mōstratz. Hic cuz per iudeā predicaret cecos illūinabat. leprosos mūdabat. Demōes expellebat. claudis gressuz. surdis auditū. mortuis vitā r̄stituebat

Qui cū corā pontifice accusaret in mltis r̄spondit de obiectis
 q̄ crimia dicitis nō opœtz me mltā dicere qm̄ xp̄ianū esse nō
 ē crimis s̄ glie Cui pōrifex. si tibi dan̄t inducie uis penitere. ⁊
 ille. Absit ut a veritate quā semel inueni p̄ apostasiam digre-
 diar. Igit̄ mathias in lege erat doct̄issimus corde mūdus. aīo
 prudens. in soluēdis q̄st̄iōibz sacre scripture acut̄. ī consilio
 p̄uidus ī fermocinatiōe expeditus. Qui cū uerbū dei p̄ iudeā
 p̄dicaret mltos signis ⁊ p̄digijs quertebat. Vñ iudei inuidē-
 tes ipsuz ī scilio statuerūt. Duo ergo falsi testes q̄ ip̄m accu-
 sauerant. P̄tio in ip̄m lapides miserunt. quos lapides in testi-
 moniū illis scuz p̄c̄it̄ sepeliri. Qui dū lapidaret̄ securi more
 romāo p̄cutit̄ ⁊ extensis in celū manibz spiritū dño reddidit.
 ⁊ subditur ibidē. Cui⁹ corpus de iudea romā ⁊ inde teneri
 ē translātū. ī quadā uero alia legenda legit̄ q̄ dum mathias
 ī macedoniā adueniss̄ ⁊ fidē xp̄i p̄dicatz quādā potionē toxi-
 catā q̄ visu cūctos priuabat sibi dederūt. quā ī noie xp̄i bibit
 ⁊ nullā lesionē currit. ⁊ cū illa potionē plusquā. ocl. excessi-
 sent ille singul̄ manū ip̄onēs oēs illūinauit. Dyabolus autem
 ī similitudinē infantis eis apparens suasisit ut mathiā occiderent
 q̄ eoz̄ cultū euacuaret ⁊ cū ip̄e in medio eoz̄ consisteret tribz
 tñ diebz eū q̄rentes mīme inuenerūt. tertia aut̄ die eis se mā-
 festas dixit ego sum. Quē māibus post tergū ligatis ⁊ fune
 collo ip̄posito crudeliter afflixerunt ⁊ sic in carcere recluserūt
 vbi demōēs apparentes dētibz ī eū fremebāt. s̄ appropiquare
 nō poterāt. dñs autē cum multo lumie ad eū ueniēs ip̄m de
 terra leuauit ⁊ uicula soluēs ⁊ dulciter confortās hostiū appe-
 ruit. Qui egressus uerbu dñi p̄dicauit. dū aut̄ quidā obstiati
 p̄sisterent dixit eis. deuūcio vobz q̄ uiui in ifernū descendetis
 Moxqz terra se aperuit ⁊ cūctos illos deglutiuit. Aliq̄ uero
 ad dominum sunt conuersi.

De sancto Gregorio.

Gregorius d̄r a grex ⁊ gore q̄ ē predicare
 siue dice. un̄ ḡgōi⁹ q̄si gregis p̄dicator.
 ul̄ d̄r gregōi⁹ q̄si egregōi⁹ ab egregius
 ⁊ gore q̄si egregi⁹ p̄dicator ⁊ doct̄or uel
 gregōi⁹ ī līgua n̄ra uigilās sonat q̄a ip̄e
 uigilauit sibi deo ⁊ gregi. sibi p̄ mūdiciē
 q̄suatiōez deo p̄ iternā stēplatiōez. Gregi
 p̄ assiduā p̄dicationē. ⁊ p̄ hec tria merēt̄
 dei uisionē Aug. ī libro de ordine. Is uidet deū q̄ bñ uiuit. bñ
 studet ⁊ bene orat. eiz̄ uitā scripsit paul⁹ lōgobardoz̄ hysto-
 riograph⁹. quā ioh̄es dyacon⁹ diligēt̄ postmodū sp̄ilauit.

Gregorius
 Cuius p̄
 gordian⁹
 & mē filia diceba
 tur. Cum summuz
 phie apicem in ipsa
 sui adolescentia atti
 gisset ac rerum ⁊ di
 uiciaruz copia plu
 rimū habūdarz co
 gitauit tam̄ hec oīa
 descrere & in religio
 nem se trāssere. sed
 dum longius cōuer
 sionem protraheret
 & tucius se x̄po fa
 mulaturz putaret si

sub pretoris urbani habitu mundo sp̄tenus deseruiret cepe
 runt multa contra eum ex seculi cura succrescere ita vt non
 tam sp̄e sed in eo retineretur & mente. Tandēz pater orbatus
 sex monasteria in silicia construxit septem itra mentā vrbis
 in honore sancti andree apostoli in proprio domate fabrica
 uit. In quo relictis sericis auro gēmisq; radiantibus vili mo
 nastico habitu tegebatur. Vbi ad tātā perfectionē ī breui
 deuenit vt in ipso sue conuersionis initio posset iam imperfe
 ctorum numerum cōputari. Cuius quidem perfectio ex ver
 bis suis que in prologo super dyalogum ponit aliquāl̄ per
 pendi potest vbi sic dicit Infelix animus meus occupationis
 sue pulsatus vulnere meninit qualis aliquando in monaste
 rio fuerit quomodo labentia cuncta subtereant quantum re
 bus omnibus que voluūtur eminebat q; nllā nisi celestia co
 gitare consueuerat q; etiam retentus corpore ipsa iam carnis
 claustra contemplatione transibat q; mortē quoq; que pene
 cunctis pena est videlicet vt ingressum vite ⁊ premium labo
 ris sui amabat Tanta deniq; dīstrīctione corpus suuz afflixit
 vt infirmato stomacho subsistere vix valeret & incisionem vi
 talium quam greci sineopi vocāt paciens crebris angustijs
 per h̄eraz momenta ad exitū propinquarent. Quada; vice
 dum quedam ī monasterio suo vbi abbas p̄erat scriptitaret
 Angelus domini in specie naufragi sibiq; misereri lacriabile
 postulauit. Cui cū ḡgori⁹ sex argēteos dari feciss; ⁊ abiss; eat
 dē die itez; idijt seq; ml̄ta p̄didisse pauca ūo īcepisse ph̄ibit

Qui cū ab eo totidem argēteos recepiss̄ itez die tertia reuer-
 sus misereri sibi ip̄portunis clamoribz postulabat. Sed gre. cuz
 a p̄curatore sui ministerij didiciss̄ nil dandū preter scutellaz
 argenteā quā mater sua cum legumibz mittere solebat ī mo-
 nasterio remāsisse illā statim dari p̄cepit quā ille libenter ac-
 cipiens letus abscessit. Hic autez angelos dñi fuit sicut se sibi
 postmodū reuelauit Quadam die beat⁹ Grego. p̄ forz vrbis
 romane transiēs cernit quosdam pueros forma pulcherrimos
 vultu venustos capilloz nitore p̄spicuos esse venales. Inter-
 rogat igitur mercatozem de quai illos patria attuliss̄. qui re-
 spondit De britānia cuius incole sili candore refulgent. Inter-
 rogat itez si xp̄iani sunt. Cui mercatoz nō s̄ pagāis erroribz
 ip̄licati tenētur. tunc Grego. acriter igemiscēs heu proch do-
 loz inquit q̄ splēndidas facies princeps tenebray nunc possi-
 det. Interrogat insup qd̄ ess̄ vocabulū gentis illius. Cui ille
 Anglici vocātur Bene inqt̄ anglici q̄si angelici quia & angeli-
 cos vultus habent. Interrogante itez eo qd̄ nomē h̄ret illa p̄-
 vincia ait mercatoz. Prouiciales illi dei vocātur. & gregōi⁹
 bene inqt̄ dei. quia de ira sunt eruendi Rursus denomme re-
 gis interrogante ait q̄ mercatoz q̄ aelle dicerēt. Et gregōius
 bene aelle q̄a alleluia in ptibz illis decātari oportet Qui mox
 ad summū pontificem accedens cum multa instancia ⁊ p̄cibz
 vix obtinuit ut ad illos conuertendos mitteret. Cūqz iaz iter
 arripuisset Romani de eius absentia plimū pturbati papam
 adeunt. ⁊ eum taliter allocuntur. petz ostendisti. Romam de-
 struxisti. gregōium dimisisti Sicqz papa p̄territus ad eū re-
 voc adū continuo nūcios destinauit. Cūqz gregōius iā iter
 triū dieruz peregisset & in quodam loco diuertens quedam
 ceteris quiescentibus lectitaret. Locusta superueniens eum
 coegit a legendo quiescere. & ex consideratione sui nominis
 docuit eum in eodem loco stare debere. Quod ille spiritu pro-
 phetico discens statī comites ad hortatur vt velocius debeāt
 proficisci. Sed supuenientibus apostolicis nuncijs redire cō-
 pellit licet de hoc plimuz tristaret. Tūc papa ipsum a mōaste-
 rio suo abstraxit & suum dyaconez cardialē ordinauit quo-
 dam tempore tybris fluiuius atueuz suū egressus in tātuz ex-
 creuit vt sup muros vrb̄ influeret & plimas domos euerterz
 Tunc etiam per tyberum fluiuium multitudo serpentum cuz
 dracone magno in mare descendit Sed a fluctibus prefocati
 & ad littus proiecti totum aerem sua putredine cōruperūt.
 Sicqz plaga pessima quā inguinariam vocant secuta est. ita
 vt etiam corporali visui sagitte celitus venire ⁊ singulos q̄sqz
 p̄cutere viderētur Que primo omniū pelagium papa p̄culit

et sine mora extinxit. Postmodum uero ita in reliquum vulgus
deseuit ut subtractis habitatoribus domus plurimas vacuas
in urbe reliquerit. Sed quia ecclesia dei sine rectore esse non po-
terat gregorium licet totis viribus renitentem plebs omnis
elegit. Cum ergo benedici deberet et lues populum deuestaret
sermonem ad populum fecit processionem faciens letanias in-
stituit. et ut omnes deum attentius exorarent admonuit. Cum
igitur deum omnis congregatus populus exoraret intantum
lues ipsa deseuit ut in una hora. lxxx. homines spiritum exa-
larent. sed nequaquam cessauit populum admonere ut ab oratione
numquam desisterent donec pestem ipsam diuina propulsaret
miseratio. finita processione fugere voluit sed nequiuit. quia
die noctuque portas urbis propter eum uigiles obseruabant.
 tandem mutato habitu a quibusdam negotiatoribus obti-
nuit ut in quodam dolio super quadrigam de urbe educe-
retur. qui mox siluam expecijt cauernarum latibula requisi-
uit. ibique tribus diebus latuit. verumtamen dum sollicite que-
reretur columpna lucis per fulgida a celo dependens super
locum in quo latitabat apparuit. in qua columpna angelos
descendentes et ascendentes quidam reclusus aspexit. Moxque
ab uniuerso populo capitur trahitur. Et summus pontifex con-
secrat. Quod uero ad hoc honoris culmen inuitus ascenderit
qui uerba sua legit patenter aduertit. Nam in epistola ad nar-
sum patricium sic ait. Dum contemplationis alta describitis
ruine mee mihi gemitum renouatus. quia audiui quid itus
perdidi. dum foras ad culmen regiminis inmeritis ascendi. ta-
to autem me merore percussum agnoscite ut uix loquiui suf-
ficiam. Nolite ergo me vocare noemi id est pulchrum sed vo-
cate me mara quia amaritudine plenus sum. Item alibi quod me
ad episcopatus ordinem cognoscitis peruenisse. Si me diligi-
tis. quod et ego incessanter defleo. atque ut deum pro me exor-
etis rogo. In prologo quoque super dyalogum sic ait ex occa-
sione cure pastoralis animus meus secularium hominum ne-
gocia patitur. et post tam pulchram sue quietis specie terreni
actus puluere fedatur perpendo itaque quid tolero perpendo
quid amisi. Dumque intueor illud quod perdiidi fit hoc gemitus
quod porto. Ecce enim nunc magis maris fluctibus quacior
atque in naui mentis tempestatis valide procellis illidor. et cum
periculis vite recolo quasi post tergum ductis oculis uiso littore sus-
pirio. sed quia adhuc romam decem pestis vastabat more solito. proces-
sione cum letanijs pro ciuitatis circuitu quodam tempore paschali ordinauit

in qua ymaginem beate marie semper virginis quę adhuc vt
aiūt est rome ī ecclesia que dicitur sancta maria maior q̄ lu
cas arte medicus ⁊ pictor egregius formasse dicitur. Et eidez
virgo similima per oīa phibetur ante p̄cessionem reuerenter
portari fecit. Et ecce tota aeris infectio ⁊ turbulētia ymagini
cedebat ac si ipsam ymaginem fugeret ⁊ eius presentia ferre
non poss̄. sicqz post ymagiem mira serenitas ⁊ aeris puritas
remanebat. Tunc in aere ut refertur iuxta ymaginem audite
sunt voces angeloz canētūz Regina celi letare allā. Quia q̄
me. por. ail. re. si. di. allā. statiqz beat⁹ gregorius qd sequit̄ adi
iunxit. Ora pro nobis deum rogamus allā. Tunc beat⁹ gre.
vidit supra castz crescencij angelum domini qui gladiū cru
entatum detergens in vaginam remittebat. Intellexitqz gre.
qz pestis illa cessass̄. Et sic factuz ē. Vnde ⁊ castz illud castrū
angeli deinceps vocatuz ē Tādeqz vt desiderauerat augustinū
mellitum. ⁊ io. cum quibusdā alijs ī angliā misit ⁊ eos suis
precibz ⁊ meritis ad fidem ouertit Tante etiā humilitatis be.
grego. extitit vt se laudari nullo modo pmitterz. Nā stephāo
episcopo qui eū in suis epistol' laudauerat ita scripsit Multa
mibi ⁊ ultra q̄ audire debui indignus fauorē in v̄ris epistol
⁊ monstraſtis. ⁊ tamen scriptum est. Ne laudes hominem q̄
diu viuit. tamen ⁊ si audire talia dignus non sui orationibus
vestris peto vt dignus efficiat vt si bona ideo in me dixistis.
quia nō sunt ideo sicut quia dixistis. Tē ī epistola ad narſuz
patricium. qz cause ⁊ nomīs similitudinē faciendo p̄ scriptu/
ras clausulas declamationesqz formatis certe frater karissime
simeā leonē vocas quod eo mō hos agere aspiciunt q̄ scabio
fos catulos sepe pardos uel tygres vocamus. Item in eplā ad
anastasiū patriarcham anthyocenū. qz vos me os domini
qz lucernam dicitis qz loquendo multis p̄desse multiqz posse
lucere phibetis. existimationem meam fateor mibi in dubita
tionem maximam p̄duxistis. Cōsidero nāqz qui sum ⁊ nihil
me ex huiusmodi boni signo deprehendo. Considero autez q̄
estis ⁊ vos mentiri posse non arbitror Cuz ergo credere volo
quod dicitis contradicit mibi infirmitas mea. Cū disputare
volo quod in laude mea dicit̄ contradicit mibi sanctitas v̄ra
Sed queso vit sancte nobis aliquid de hoc certamē. nostro
conueniat vt si nō quod dicitis ita est sit ita quia dicitis. vo
cabula etiam iactātia uel utilitatē sonātia omnino respuebat
unde eulogio patriarche alexandrino qui cum vniuersalem
papam vocauerat ita scribit in prefatione epistole quam ad
me direxistis superbe appellatiōis verbum vniuersalem me
papam dicētes imprimere curauistis Quod peto dulcissima

sanctitas vestra ultra non faciat. quia nobis subtrahitur quod alteri plus quam ratio exigat prebetur. Ego enim verbis prospicere non quero sed moribus nec honorem esse deputo in quo fratres honorem suum perdere cognosco. Recedant ergo verba que vanitatem inflant. caritatem vulnerant. hinc est quod cum Iohannes episcopus constantinopolitanus hoc vocabulum vanitatis sibi usurparet et se vniuersale papam vocari fraudulenter a synodo obtinuisset inter cetera. Sic de eo scribit gregorius Quis est iste qui contra statuta euangelica contra canonem decreta nouum sibi nomen usurpare presumit ut vel sine minutione sit vnus que esse appetit vniuersus. Verbum etiam iussionis sibi a coepiscopis dici nolebat. Unde ait in epistola ad eulogium episcopum alexandrinum. vestra mihi caritas loquitur dicens sicut iussistis quod verbum iussionis peto a meo auditu remoueri quia scio qui sum et qui estis. loco enim mihi frater estis moribus patres. Insuper ob nimiam humilitatem quam erat peditus nolebat quod matrone se ancillas suas dicerent. Unde rusticane patricie scribens ait. Vnum in tuis epistolis egre suscepi quia quod semel esse poterat sepius dicebat ancilla vestra et ancilla vestra. Ego enim quoniam per episcopatus onera omnium feruius sum factus quia ratione te mihi ancillam dicis cuius ante episcopatum susceptum propius fui. et ideo rogo per omnipotentem deum ne hoc verbum aliquando ad me in scriptis tuis inueniam. Primus in suis epistolis se feruens feruorum dei nominauit et alios nominari instituit. Libros suos dum adhuc uiueret ob nimiam humilitatem publicari nolebat et in aliorum compatione suos nihil valere estimabat. Unde in nocentio prefecto affrice sic scribit Quod expositionem scilicet Iob vobis transmitti voluistis vestro studio congaudemus Sed si delizioso cupitis pabulo saginari. Beati augustini compatione vestra opuscula legite et ad compationem illius similaginis nostrum futurum non queratis. Neque enim volo dum in hac carne sum si qua dixisse me contigit ea facile hominibus innotesci. Legitur quoque in quodam libro de greco in latinum translato quod quidam sanctus pater nomine abbas Iohannes. cum romam ad visitandum apostolorum limina venisset et beatum gregorium papam per medium ciuitatis transire videret voluit ei occurrere ac ut decebat reuerentiam exhibere Cernens vero beatus gregorius quod se in terra vellet prosternere festinauit et prius se coram ipso in terram prostravit nec inde surrexit quod ad usque abbas primo surrexisset in quo maxima eius humilitas commendat tante autem largitatis elemosinarum extitit non solum presentibus sed

etiam lege positus et in monte synai monachis necessaria ministrare; Nam omnium indigentium nomina scripta habebat et eis liberaliter subueiebat. In athenis et in ierosolis instituit et dei famulis illic degentibus necessaria mittere prouocauit. Tribus quoque milibus ancillis dei pro cottidianis stipendijs octoginta libras auri annualiter offerebat. Cotidie etiam ad suam mensam peregrinos quoslibet inuitabat. Inter quos die quadam vnus accessit in cuius manibus dum ipse ex humilitate aquam fundere vellet conuersus vrceum cepit sed repente eum in cuius manibus aquam fundere volebat non inuenit. Cumque hoc factum secum ipse miraretur eadem nocte dominus per visionem ei dixit. Ceteris diebus me in membris meis hesternis die in me metipso suscepisti. Alio quoque tempore precepit cancellario ut xij peregrinos ad prandium inuitaret qui pergens iussa compleuit. Dum autem simul discederent intuens papa tredecim numerauit et accersito cancellario cur contra suam iussionem tredecim inuitare presumpserat inquisiuit. Quos cancellarius numerans et tantum xii. inueniens ait. Cur de mihi pre non sunt nisi xij animi aduertit Gregorius virum pius discumbentem multum crebro mutare et nunc adolescentem nunc vero sibi vetulum veneranda quadam canicie simulare. finito igitur conuiuio illum in cubiculo duxit vehementer adiurans ut ei se nomenque suum perdere dignaretur. Qui respondens ait et cur interrogas de nomine meo quod est mirabile. verumtamen scito quia ego sum naufragus ille cui scutellam argenteam tribuisti quam tibi miserat cum leguminibus mater tua et hoc tibi pro certo sit cognitum quia ab illo die quo mihi dedisti destinauit te dominus fieri ecclesie sue presulem et petri apostoli successorem. Cui gregorius et tu quoque hoc nosti quia tunc me dominus presule sue ecclesie destinauerat. At ille quoniam angelus eius sum et me tibi dominus nunc remisit ut te semper debeam protegere et omne quod petieris per me apud ipsum valeas impetrare. Statimque ab eo dispensauit. Eo tempore fuit quidam heremita vir magne virtutis qui omnia propter deum reliquerat et nihil preter vnam cattam possidebat. Quam blandiens crebro quasi colitricem in suis gremijs refouebat. Orauit igitur ad deum ut sibi ostendere digressum cum quo future remunerationis mansuetudine sperare debuisset quod illius amore nil ex diuicijs huius seculi possideret. Quod iam igitur nocte sibi reuelatum quod cum gregorio romano pontifice mansuetudinem sibi sperare deberet at ille fortiter in gemiscens pax sibi voluntariam paupertatem profuisse putabat si cum eo remunerationem reciperet qui tantis mundialibus diuicijs habundaret. Cum ergo gregorius diuicias sue paupertati die noctuque suspirando deferret

Alia nocte audiuit dominū sibi dicentem. Cum diuitem nō
possessio diuiciarū sed cupido faciat. cur audes paupertatem
tuam gregoriū diuicijs compare qui magis illam cattaz quā
habes cottidie palpando diligere cōprobaris q̄ ille tantas di
uicias quas non amādo sed cōtēpnendo cundisq; liberaliter
largiendo dispergit. Itaq; solitarius deo grās retulit & q̄ me
ritum suū decreuisse putauerat si gregorio conferretur orare
cepit vt cum eo mansionem qñq; p̄cipere mēretur. Cū apud
mauriciū impatorem & filios eius sup̄ morte cuiusdā ep̄is/
copi falso accusaretur Sic ait in epistola quam apocrifario
mittit vnū est qd̄ breuiter suggeras dominis meis q̄a si ego
seruus eorū in mortem longobardorū uel damnū me miscere
uoluissē hodie longobardorū gens nec regem nec ducem
nec comites haberet atq; in sua cōfusione esset. Sed quia deus
timeo in mortem cuiuslibet hoīs me miscere formido. Ecce
quāte humilitatis exiit quia cum esū summū pontifex Im
peratoris se seruū vocabat dominū suū eum appellabat Ecce
quāte innocentie quia ī mortē inimicorū suorū consentire nol
lebat Cū mauricius impator gregorium & ecclesiam dei
p̄sequeretur Inter cetera sic ei scripsit gregorius Quia enim
peccator sum credo q̄ omnipotentem deum tanto uobis am
plius placatis quanto me ei male seruiētē affligitis Quada
igitur vice quidā monastico habitu indutus spatam euagi/
natam dextra tenens coram impatore increpidis astitit & d̄
eum vibrans illum gladium moriturū predixit Territū mau
ricius a persecutione gregoriū cessauit & ut pro se orare deberet
instanter peccit quatenus ipsum in hac uita de malis suis de
puniret & non puniendum extremo examini reseruaret. Qua
dam igitur vice uidit se mauricius an̄ tribunal Iudicis stare
& iudicem proclamare Date mauriciū & capientes eū mi
nistri ipsum ante iudicem posuerūt. Cui ille. Vbi uis ut red
dā tibi mala qui in hoc seculo perpetrasti Ille respondit Hic
primo ea domine mihi & nō ī seculo futuro retribuē Statiq;
diuina uox iussit tradi mauriciū uxorem filios & filias foce
militi occidendos. Quod & factum est Non post multum enī
temporis focas quidam miles eius ipsum cū tota familia sua
gladio occidit & ei in imperio successit. Cum apud sanctam
mariam maiorem in die pasche missam celebraret & pax do
mini pronunciatet angelus domini alta uoce respondit & cū
sp̄ritu tuo. Vnde papa apud illam ecclesiā in die pasche sta
tionem facit nec sibi cum dicit pax domini in huius miraculi
testimonium respondetur Quodam tempore traianus imp
ator romanus ad quoddam bellum uehemētissime festiabat

Cui vidua quedam flebiliter occurrit dicēs. Obsecro vt sanguinem filij mei innocenter perempti vindicare digneris. cūq; traianus si sanus reuerteretur vindicare se testaretur vidua dixit & quis mihi hoc prestabit. Si tu in prelio mœtuus fueris. Traianus dixit Ille qui post me imperabit. Cui vidua Et tibi quid proderit. Si alter mihi iusticiam fecerit. Traianus dixit Vtiq; nihil Et vidua nōne inquit melius ē tibi vt mihi iusticiam facias & pro hoc mercedem accipias. q̄ alteri hanc transmittas. Tunc traianus pietate commotus de equo descendit & ibidem innocentis sanguinem vindicauit. Fertur quoq; q̄ cum quidam filius traiani per urbem equitando nimis lasciuie discurreret filium cuiusdam vite interemit quod cū vidua traiano lacrimabiliter exponeret ipsum filium suum qui hoc fecerat vidue loco filij sui. defuncte tradidit & magnifice ipsum dotauit. Dum igitur quadam vice diu iam defuncto traiano Gregorius per forum traiani transfiret & huius mansuetudinem iudicis recordatus fuisset ad sancti petri basilicā peruenit & ibidem pro eius errore amatissime fleuit. Tūc sibi diuinitus est respōsum. Ecce petitionem tuā compleui & traiano penam eternam peperci. De cetero autem diligentissime caueas ne pro damnato aliquo preces fundas. Damascenus autem in quodam suo sermōe narrat q̄ gregorius pro traiano orationem fundens audiuit vocem sibi diuinitus illatā. vocem tuam audiui & veniam traiano de cuius rei vt ibidem dicit testis est oriens omnis & occidens. Super hoc dixerunt quidam q̄ traianus reuocatus fuit ad vitam vbi gratiā consecutus veniā meruit & sic gloriā obtinuit nec erat in inferno finaliter deputatus nec sententia diffinitiuā damnatus alij q̄ anima traiani non fuit simpliciter a reatu pene eterne absoluta sed eius pena vsq; ad tempus. s. vsq; ad diē iudicij fuit suspēsa. alij q̄d pēa q̄ ad locū vl modū aliq; tormēti sub adiutiōe fuit taxata donec orāte gre. p xpi grāz locū vel modū aliq; mutaret. alij vt i o. dyaconus q̄ hāc legēdā epilauit q̄ nō legit orasse sed fleuisse. & freq̄ter dominus misertus cōcedit q̄d homo quāuis desiderans petere non presumat. & quod ei aīa non est ab inferno liberata & in paradiso reposita sed simpliciter ab inferni cruciatibus liberata. Valeret enim vt dicit aīa & in inferno existere & in inferni cruciatibus per dei misericordiam non sentire alij q̄ pena eterna consistit in duobus. scilicet in pena sensus. & in pena damni que est carentia visionis diuine. Pena igitur eterna quātum ad prius est sibi dimissa sed quātū ad secundum retenta. Fertur quoq; q̄ a āgelus istud adiecerit. q̄a enī p dānato rogasti d. uoz tibi dat optio.

Aut enim in purgatorio duobus diebus cruciaberis. Aut certe toto tempore vite tue in infirmitatibus et doloribus fatigaberis. quod prelegit toto tempore vite sue doloribus concuti quod duobus diebus in purgatorio cruciari. Vnde factum est quod semper deinceps aut febris laborauit. aut podagre molestia pressus fuit aut validis doloribus conquassatus aut dolore stomachi mirabiliter cruciatus. Vnde in quadam epistola sic loquitur dicens. Tantis podagre tantis molestiarum doloribus premor. ut vita mea mihi grauissima pena sit. cotidie enim in dolore deficio et mortis remedium expectando suspiro. Et tunc alibi. dolor meus interdum mihi lentus est. interdum nimis sed neque ita lentus ut recedat. neque ita nimis ut interficiat. vnde fit ut qui cotidie in morte sum repellat a morte. Sic autem me infectio noxii humoris imbit ut viuere mihi pena sit et mortem desiderantem expectem. quam gemitibus meis solam credo esse remedium. Matrona quaedam singulis diebus dominicis be. gre. panes offerebat. Qui cum post missarum solemniam corpus domini offerret. et diceret corpus domini nostri ihesu christi cu. te. in vitam eternam. Laetitia a subrisit. Ille continuo dexteram ab eius ore conuertens partem illam dominici corporis super altare deposuit. Postmodum coram populo interrogauit quam ob causam ridere presumpserit. At illa quia panem quem propriis manibus feceram tu corpus dominicum appellabas. Tunc gregorius pro incredulitate mulieris se in oratione prostravit et surgens particulam illam panis istarum digiti carnem factam reperit. et sic matronam ad fidem reduxit. Orauit iterum et carnem illam in panem conuersam vidit. et matrone sumendum tradidit. quibusdam principibus aliquas preciosas reliquias petentibus aliquantulum de sancto Iohanne euangeliste dalmatica tribuit. Quod illi suscipientes tamquam viles reliquias cum indignatione nimia eidem reddiderunt. Tunc be. gregorius oratione facta cultellum percussit et pannum illum pupugit. De cuius puncturibus sanguis protinus emanauit. Sicque quod preciose essent reliquie diuinitus est ostensum. Quidam diuitum romanorum relicta coniuge fuerat a pontifice communione priuatus. Quod ille molestissime ferens sed auctoritate tanti pontificis euacuare non valens magorum suffragia requisit qui se suis carminibus agere promiserunt ut in missio demone tam diu caballus pontificis vexaretur quousque cum sessore suo periret. Cumque gregorius aliquando super caballum transiret in missio demone magi eius equum tam fortiter vexari fecerunt ut nequaquam ab aliquo teneri valeret. Tunc gregorius reuelante spiritu dyabolicam submissionem agnoscens facto crucis sigillo tam caballum a parte rabie liberavit quam maleficos perpetua cecitate multauit.

Qui reatum suum confitentes ad sacri baptisimi gratiã post/
 modum peruenerunt. Quibus lumen ne artem magicam re/
 legerent reddi noluit. eos tamẽ ecclesiastico subsidio nutriri
 precepit. Legitur quoq; in libro qui a grecis lymon dicitur
 q; abbas qui perat monasterio sancti gregõrij eidem nũcia/
 uit q; quidam monachus penes se numismata tria haberet.
 Quem gregõrius ad aliorum terrõrem excõmunicauit post/
 modicum temporis frater mœitur sancto gregõrio nesciẽte
 Qui iratus q; sine absolutione mœtius fuerat orationem in
 epitafio scripsit qua eum ab excõmunicatiõis vinculo absol/
 uebat. Dedit eam vni dyaconõrum precipiens vt eam sup fo/
 ueam fratris defuncti legeret quo iussa õplẽte sequẽti nocte
 qui defunctus fuerat abbati apparuit & se vsq; modo i custo/
 dia detentum. sed heri absolutum fuisse perhibuit officiu; &
 cantum ecclesiasticum necnon & scolarum cantõrum instituit
 ⁊ pro hoc duo habitacula vnum iuxta basilicam pe. alterum
 iuxta latranẽ ecclesiam f. bricauit vbi vsq; hodie lectus ei;
 quo recubans modulabatur ⁊ flagellu; eius quo pueris mi/
 nabatur cum anthiphõ. autentico veneratione congrua re/
 feruantur. In canone apposuit diesq; nostros in tua pace dil/
 ponas atq; ab eterna dampnatione nos eripi & in electõrum
 tuõrum iubeas grege numerari. Tãdem beatus gregõrius cũ
 sedisset annis. xiiij. mensibus. vi. ⁊ diebus. x. plenus operib; bo/
 nis migravit a corpore. In cuius tũba hij versus scripti sunt
 Suscipe terra tuo corpus de corpore sumptu;. Reddere quod
 valeas viuificãte deo. spiritus astra petit leti nil iura nocebũt
 Cui vite alterius mõs magis ipsa via est pontificis summi
 hoc claudiuntur mẽbra sepulchro. Qui iueneris semper viuut
 vbiq; bonis. Fluxerunt autem anni ab incarnatione domini
 d. c. vi. sub foca imperatorẽ. Post mœtem beati gregõrij regio/
 nem totam maxima fames inuasit. Vnde pauperes quos li/
 beraliter gregõrius pascere solebat ad successõrem suum veni
 entes dicebant. Domine quos pater noster gregõrius sole/
 bat pascere tua sanctitas fame non sinat perire. Quibus verb;
 papa indignatus semper taliter respondebat. Si gregõri; ad
 famam sue laudis cũctos populos curauit suscipere nos aut
 non possumus pascere ⁊ sic eos semper vacuos r̄mittebat. vñ
 sanctus Gregõrius ter ei apparuit & tunc blande de sua tena
 tia ⁊ detractiõne redarguit s; ille se de nullo emẽdare curauit
 Vnde illi quarto terribilit̄ apparens illũ corripuit & i capite
 letaliter percussit. Cuius dolore vexatus in breui vitã finiuit.

Dum autē adhuc p̄dicta fames instaret quidā inuidi gregorio ceperūt detrahēre asserentes q̄ totū thesaurū ecclie tanq̄ vir p̄digl̄ cōsumpsiss̄. Vñ ob huius vindictā ad cōburendos libros suos ceteroz̄ animos iclinarūt. Quoz̄ dū quosdā iam combussissent & ceteros cōburere uellēt Petrus dyaconus ei familiarissimus cū q̄ quatuor libros dyalogoz̄ disputauerat tradit̄ uehementissime restitisse. Asserens hoc ad eius delendam mēxiā nil ualere cū in diuersis mūdi p̄tibz̄ exēplaria tenerent adiūgēs imane sacrilegiū esse tanti p̄is tot̄ & tales libros exurere. sup̄ cuius caput ipse spiritū sanctū in similitudine colūbe frequentissime p̄spexiss̄. Tandem eos in hāc sententiā adduxit ut si illud q̄d dixerat iureiurando confirmās mori continuo meruiss̄ ipsi a libroz̄ exustione desisterēt. Si uero mori non meruiss̄ sed sup̄stes sui testimonij extitiss̄ ipse q̄ cōbustoribus manus daret. Fertur enim Gregorius sibi dixisse q̄ si miraculum de uisione columbe publicar̄ post hoc uiuere non ualeret itaq̄ cum apparatu dyaconi euāgelioz̄um libz̄ balulaus uenerabilis leuita p̄ adueniens mox ut tactis sacrosanctis euāgelij gregorii sanctitatis testimoniū p̄hibuit a dolore mortis extraneus spiritū iter uerba uere confessiōis efflauit. Quidam monachus monasterij sancti gregorii quoddam penes se peculiū cōgregauit. Beatus autē gregorius alteri monacho apparens dixit ut sibi denūciaret q̄d peculiū disp̄geret & penitentiā ageret quia die tertia esset moriturus q̄d ille audiens uehementer expaui penitentiā egit & peculiū reddidit moxq̄ febribz̄ a deo cōrept̄ ē ut a diluculo diei tertię usq̄ ad horā tertiā p̄ ninio incēdio linguā ab ore p̄ciēs ultimuz̄ flauū emittēre uiderēt. Sed cū circūstātes monachi corā ipso p̄fallerent psalmodiā tandem interrūpentes ei detrahēre ceperūt. Illi autem cōtinuo reuiuiscēs & oculos subridēdo scutiēs ait parcat uobis dñs fratres quare mihi detrahēre uoluistis. Nā impedimentū mihi nō modicū generastis quia tā a uobz̄ q̄ a dyabolo sub vno tempe accusatus nesciebā cui calūnie primitus responderē. Sed si quādo quēlibet migrantē uideritis eidem nō detractionē s̄ cōpassionem impendatis utpote q̄ ad tam disticti iudicis cum cōminatōe suo iudicium vadit. Nam ad iudicium cum dyabolo steti & adiuuāte sancto gregorio cunctis suis obiectionibus bene respondi. Tantum de una obiectione cōuidus erubui pro q̄ ut uidistis taliter suz̄ vexatus & adhuc me nō potui liberare. Cūq̄ de ea fratres requirerent ait non audeo dicere quia cum ad uos a beato gregorio iussus sum uenire dyabolus de hoc plutimū est cōq̄t̄ & utās q̄d me ad me penitentiam agēdam pro causa illa det̄

deus remitteret. Quia propter beatum gregorium vadem dei
 di ne commotam calumniam cuiuslibet reuelarem. Moxq; cla
 mans dixit O andrea andrea hoc ano pereas qui me prauo
 consilio ad hoc periculum cōpulisti. Et statim reuolutis ter/
 ribiliter oculis expirauit. Erat autem in vrbe quidam nomie
 andreas Qui eodem momento quo ei monachus moriēs pel
 riculum fuerat inprecatus in tam grauem morbez decidit vt
 defluentibus carnibus consumi posset mori autem non posset
 Tunc monachus monasterij sancti gregorii conuocatis cō/
 fessus ē quod cū predicto monacho quasdā monasterij car
 tulas rapuiss; ac susceptis p̄ciis extraneis tradidisset. Moxq;
 hijs qui dudum mori non poterat inter verba sue confessiōis
 spiritum exalauit Eo tempore vt in vita sancti eugenij legi/
 tur dum adhuc ambrosianum officiu; magis q̄ gregorianū
 ab ecclesijs seruaretur Romanus pontifex nomine Adrian⁹
 Concilium conuocauit vbi statutum est vt gregorianū offi/
 cium deberet vniuersaliter obseruari Cuius rei karolus im/
 perator executor existens per diuersas discurrens prouincias
 minimis & supplicijs omnes clericos ad hoc ipsum cogebat
 & libros ambrosiani officij vbiq; cōburebat. multosq; cleri/
 cos rebelles incarcerabat. Proficiscēs autē bt̄us eugenius epil
 copus ad conciliū inuenit ipsum conciliū per triduiū iaz
 solutum. suaq; prudentia dominum papaz sic induxit q̄ oēs
 p̄latos qui concilio interfuerant & iam per tres dietas recess
 serant reuocauit. concilio igitur conuocato omnium patz
 hec sententia vna fuit vt missale ambrosianuz & gregorianuz
 super altare beati petri apostoli ponerētur & fores ecclesie op
 time clauderentur ac plurimozum episcopoz sigillis diligē
 tissime munirentur. Et ipsi tota nocte orationi insisterent vt
 dominus per signum aliquod reuelaret. quod horum ab ec/
 clesijs magis seruare vellet. Sicq; per omnia vt ordinauerant
 facientes mane ianuas ecclesie apparuerunt. & vtrumq; mis/
 sale super altare apertum inuenerunt. Vel ut alij asserunt. mis/
 sale gregorianum penitus dissolutum & huc illucq; disp̄sus
 inuenerunt. Ambrosianum autem solummodo apertum su/
 per altare in eodem loco qui posuerunt repererūt quo signo
 diuinitus sunt edocti vt gregorianum officium deberet p̄ mū
 dum totuz disp̄rgi. Ambrosianum autem tantum in sua ec
 clesia obsuari. Sicq; sc̄i p̄res vt diuinit⁹ edocti fuerāt statue
 rūt & sic usq; hodie obsuati. narrat iohes dyacon⁹ q̄ vitā bt̄i
 ḡgōrij sp̄ilauit q̄ dū vitā ei⁹ sp̄berz ⁊ sp̄ilarz q̄dā vir sac̄do/
 talē insignit⁹ ei. dormiēti ⁊ ad lainā vt sibi videbat sc̄bēti astitit.

Cui desup cādidissima ⁊ adeo tenuissima vestis erat vt eiꝝ ra-
 ritate nigredo subterioris tūice appareret hic ꝑꝑiꝝ accessit ⁊
 īflatis buccis risuꝝ ꝑtere n̄ potuit. cūqꝫ Iohānes eū īterroga-
 ret cur vir ꝑꝑioris officij sic dissolute ruderꝫ ait. q̄a tu scrib de
 mortuis q̄s iuuētes nūquā vidisti Cui Iohes. ⁊ si illū nō no-
 uerī facie tñ de illo scribo q̄ didici lectiōe at ille. tu inq̄t ut ui-
 deo sicut voluisti fecisti ⁊ ego q̄ facē poꝛo n̄ cessabo. Moxqꝫ
 illi lumē laterne extixit ⁊ adeo ip̄m ꝑterrui ut vehemēter ex-
 clamās putarꝫ se ab illo gladijs uigulatū Moxqꝫ Gregoriꝝ
 affuit comitāte secū dextrorsuꝝ btō Nicolao. sinistrorsuꝝ uo-
 petro dyacono eiꝫ dixit. modice fidei q̄re dubitasti. cūqꝫ ꝑꝛ
 cortinam lecti aduersariꝝ latitarꝫ. gregoriꝝ ex māu petri dya-
 conī magnā faciē quā tenere videbat arripiens eiusqꝫ flāmis
 os faciēqꝫ ip̄iꝝ aduersariꝝ exurens. ad īstar ethiōpis deniguit.
 Quedā aut scitilla puillima cadens ī eiꝝ vestē candidā ipsaꝫ
 dicto citiꝝ ꝑflaꝑuit ⁊ sic nigriꝝ totus apparuit. dixitqꝫ beatus
 petrꝝ ꝑꝑꝛio satis denigmiꝝ eū cui gregoriꝝ nos illū n̄ denig-
 uimus ꝫ nigꝫ fuisse demōstrauimus sicqꝫ ibidem multo re-
 lictō lumine abierunt.

De sancto Longino.

Longinus
 fuit q̄dez
 centurio
 q̄ cuz alijs militibꝫ
 cruci deo astās ius-
 su pylati latus lā-
 cea perforauit. ⁊ vi-
 dēs siḡ que fiebant
 solē scꝫ obscuratuz
 ⁊ terre motum In
 xꝑm credidit. maxi-
 me ex eo q̄ q̄dā di-
 cunt q̄ cuz ex infir-
 mitate ul' senectute
 eiꝝ oculi caligassent
 de sanguīe xꝑi per
 lanceaꝫ decurrente

fortuitu oclōs suos tetigit. ⁊ protinus clare vidit unde renū-
 ciās milicie ⁊ ab apl̄is īstructus In cesaria capadocie viginti
 octo ānis mōasticā uitā duxit. ⁊ verbo ⁊ exemplo. ad fidem
 ml̄tos ꝑuertit. Cū aut a ꝑꝑide tentus fuissꝫ ⁊ sacrificare nollꝫ
 Iussit ꝑꝑes oēs dētes eius excuti. ⁊ linguā abscidi. Longinꝝ
 tñ ex hoc loq̄lā n̄ ꝑdidit. ꝫ accepta secura oīa ydola ꝑminuit

et fregit dicens Si dii sunt videbimus. Demones autē de ydol
 exeutes in p̄sidē et in oēs socios ei⁹ itrauerūt Et ifaniētes et la/
 trantes se lōgini pedib⁹ p̄strauerūt. Et ait longin⁹ demōibus
 cur habitatis in ydol. Qui r̄spōderūt vbi nō noīat xps et ei⁹
 signū nō ē positū ibi ē vitatio n̄ra. Cū ergo p̄ses insaniret et
 oculos amisiss⁹ dixit ei lōgin⁹ Scito q̄a sanari nō poteris nisi
 q̄n me occideris Quaz cito enī a te mortuus fuero p̄ te orabo
 et sanitatē tibi corp̄is et aīe ipetrabo et statim eū decollari iussit
 p̄ hoc abiit ad corp̄us ei⁹ et p̄stratus cū lacris p̄itētiaz egit
 et continuo visuz et sanitatē r̄cepit et in bonis opib⁹ vitā finiuit.

Benedictus dictus est. Vel quia multa bene dixit.
 Vel quia in hac vita multas benedictiōes habuit.
 Vel q̄a oēs b̄ndicebāt de eo. Vel q̄a eternā meruit
 b̄ndictionē h̄re. Eius vitā sanct⁹ grego. scripsit.

Benedi/
 ctus ex
 nursia, p̄
 vincia or
 tē cū rōe liberalib⁹
 studiis tradit⁹ ess⁹ in
 ip̄a sui ifacias l̄as
 defuit et desertuz pe
 tere decreuit. Quez
 nutrix sua que euz
 tenerrie diligebat.
 vsqz in quēdam lo/
 cum qui dici⁹ eside
 secuta ē. vbi ad pur
 gādum triticū mu/
 tuo capisterium pe
 cijt Sed super men/
 sam incaute ponens cum corruisset in duabus ptib⁹ fractum
 vidit. quā b̄ndict⁹ flere conspiciens ptes capisterij accepit et
 ab or̄ce surgēs itegre solidatū inuēit. Postmodū nutricē occit
 te fugiēs in quōdā locū uēit. vbi trib⁹ ānis hoīb⁹ icognit⁹ māsit
 excepto quōdā mōacho romāo noīe q̄ sibi sedule necessaria mi/
 nistrabat. cū uō ad specū a romāi mōasterio iter n̄ ess⁹ panē in
 lōgissimo fune ligabat et sic eū deponē pfueuerat Titinnabulū
 etiā ip̄i corde inseruit. vt ad ei⁹ sonitū vir dei agnosceret q̄n sibi
 rōan⁹ panē p̄berz quē exiens acciperz. h̄ ātiquē hostis vni⁹ ca
 ritati et alteri⁹ inuidēs r̄fectni lapidē iactauit et titinnabuluz
 fregit. h̄ tñ rōanus ei ministrare n̄ desit. p̄ hoc cuidā p̄sbitero
 r̄fectōez sibi in pascali solēnitate p̄ati dñs p̄ visuz appuit dicēt

Tu tibi delicias preparas & seruus meus illo in loco fame cruciatur. Qui protinus surrexit, & cum difficultate magna euz inueniens dixit. Surge & sumamus cibum quia hodie pascha domini est. Cui benedictus. Scio quia pascha ē quia uidere te merui. Longe quippe ab hominibus positus quia die eadez paschalis est solemnitatis ignorabat. Cui presbiter veraciter hodie resurrectionis dies domice est abstinere te non conuenit, quia ob hoc ad te missus sum sicq; deum benedicentes sumpserunt cibum. Quadam die auis quedam nigra que merula vocatur iportune circa eius faciem uoluitauit ita ut ab eo manu capi potuisset. Sed signo crucis edito auis recessit. Moxq; dyabolus quādam feminam quā aliquādo uiderat an̄ eius oculos mentis reduxit eiusq; animū tanto igne in speciem illius accendit, ut pene heremū voluptate uictus deferere delibere raret. Sed subito diuina gr̄a ad se reuersus continuo se exiit & in spinis & uerbis que ibi aderant se adeo uolutauit, ut toto corpore inde uulneratus exiret & percussis uulnera mentis uulnera educeret, uicitq; peccatum quod mutauit in cēdium. Ab illo autē tempe nulla postmodum temptatio in eius corpore pullulauit. Crebrescente itaq; eius fama cū abbas monasterij cuiusdam obiisset tota ipsius monasterij congregatio ad euz uēit & ubi p̄esse deberet eis petijt. Qui diu negando distulit suis illorumq; fratrum moribus se cōuenire nō posse predixit. Sed tandem uictus assensu dedit. Cūq; regulam illic distriētius seruari preciperet semetipsos reprehendebant quod ipsum sibi preesse poposcerant quoz scilicet tortitudo in normā eius rectitudinis cōfendebat. Cūq; sibi cum eo aspicerent illicita non licere & sedule assueta relinquere uenenū uino miscuerunt & sibi recubenti obtulerunt. Sed benedictus signum crucis edidit & quasi iactu lapidis uas illud vitreum fregit. Intelligēs igitur quia potum mortis habuerat quod portare non potuit signum uite illico surrexit & placido uultu dixit. Misereatur uestri omnipotens deus fratres, nūquid non dixi uobis quia uestris ac meis moribus nō conuenirem. Tunc ad locum derelictę solitudinis redijt ubi crebrescentibus signis claruit & multis ad eum uenientibus duodecim monasteria cōstruxit. In vno autem illoz quidam monachus erat qui ad orationē diu stare non poterat sed orantibus alijs mox foras exibat & aliqua terrena & transitoria agebat. Quod cum abbas illius monasterij beati benedicti narraisset iuit illuc. Et uidit quod illuz monachum qui manere in oratione nō poterat quidā niger puulus per uestimenti fimbriam foras traherat. Dixitq; abati. In monasterio & mauro monacho. Nūquid non aspicitis

quis est qui eum trahit · Cumq; respondissent nō ait · Oremꝰ
 vt vos etiam uideatis · Orantibus illis maurꝰ vidit sed abbas
 videre non potuit Die igitur alia expleta oratione vir dei mo-
 nachum foris reperit quem pro sui cecitate virga percussit et
 ex tunc immobilis in oratione per mansit · Sicq; antiquus ho-
 stis dominari non ausus est in eius cogitatione ac si ipse per-
 cussus fuisset ex verberere · Ex hijs monasterijs tria sursum in
 rupibus montis erant que deorsum cum magno labore aq̄s
 hauriebāt Cumq; fratres illi virum dei sepe rogarent vt mo-
 nasteria sua mutaret quadam nocte cum quodam puero mō-
 tem ascendit vbi diutius orans tres petras in eodem loco pro
 signo posuit Cumq; mane ad domum redissent ⁊ fratres pro
 eadem causa ad eum venissent dixit Ete ⁊ illam rupem in qua
 tres petras positas inueneritis In modico caueate · Valet enim
 domus inde uobis aquam producere · Qui euntes et iam illā
 rupem sudantem inuenientes cōcauum locū fecerunt ⁊ mox
 aqua repletum viderunt Qui vsq; nunc tam sufficienter ema-
 nat vt ab illo mōtis cacumine vsq; ad inferiora descēdat Qua-
 dam vice dum circa monasterium viri dei quidam cum fal-
 castro vepres absciderent ferrum de manubrio prosiliens in
 quendam lacum profundum cecidit cumq; de hoc ille nimis
 angustiaaretur vir dei manubrium in lacu posuit et mox suū
 ad ferrum manubrium vsq; enatauit · Placidus puer Et mo-
 nachus ad hauriēdam aquam egrediens In flumine cecidit
 Et mox ip̄m vnda rapuit Et pene In vniꝰ sagitte cursum a
 terra Intraorsus traxit Vir autē dei In cella cōsistens hoc in spi-
 ritu statim nouit Et maurum vocans q̄d de puero acciderit
 indicauit Ac vt ad ip̄m eripiendū pergeret imperauit Accep-
 ta benedictione cōcitus maurus prexitet per terram se ire exi-
 stimans sup̄ aquas vsq; ad puerū venit eumq; per capillos te-
 nens de aqua extraxit Qui ad virum dei veniens retulit quid
 acciderat · Sed ip̄e hoc non suis meritis sed eiꝰ obedientie de-
 putauit · Presbiter quidem florentius nomine viro dei inui-
 dens ad tantam deuenit maliciam vt panem veneno infectum
 viro dei tanq̄ p benedictione transmitteret Quem sanctꝰ gra-
 tanter accepit · Et coruo qui de manibus eiꝰ panem accipere
 cōsueuerat ipsum proiecit dicens · Tu nomine ihesu crist̄i tolle
 hunc panem et eum in tali loco vbi a nullo homine sumi va-
 leat proice · Tunc coruus a petto ore expansis alis circa eunt-
 dem panem cepit discurrere atq; crocitare ac si aperte dicere
 et obedire se velle et tamen iussa implere non posse Cui sanctꝰ
 iterum atq; iterū precipiebat dicens · Leua leua eum securus
 atq; ipsum vt dixi proice Qui tandem eum tollens · Post tre-

dies redijt Et de manu eius annonam Quam consueuerat ac
cepit Videns autem florentin⁹ quia corp⁹ magistri neccare n̄
potuit se ad extingendas discipulorum animas accendit ita
vt septem nudas puellas in œtu monasterij ludere et cantare
faceret et sic monachos ad libidinem inflāmaret Quod sauc
tus vir de cella ,pspiciens lapsum discipulis p̄timescens inui/
die locum dedit et quibusdam secum assumptis fratrib⁹ ip̄e
habitationem mutauit Sed florentinus cum in solario consi
stens eum recessisse conspiceret et gauderet repente solarium
cecidit et ip̄m protinus extinxit . Tunc maur⁹ post virum dei
currens ait Reuertere quia qui p̄ te sequebatur extinxit est
Quod ille audiens vehementer ingemuit vel quia inimicus
occubuit vel quia de inimici morte discipul⁹ exultauit . Qua
de re factum est vt eidem penitentiā in diceret quod mandās
talia gaudere de inimici morte presumpsisset . Ip̄e autem ad
alia migrans locum non hostem mutauit . Nam ad montem
castinum venit et templum apollinis q̄d ibi situm erat in san/
cti iohannis baptiste œatorium fabricauit et circumadiacen
tem populum ab ydolatria conuertit . Sed hoc antiquus ho/
stis grauiter ferens corporalibus eius oculis teterrimus appa/
rebat et in eum œe oculisq³ flāmantibus visibiliter seuiebat
atq³ dicebat Bnedicte b̄ndicte sed cum ille nihil sibi Responde
ret dicebat maledicte maledicte non benedicte quid me perse/
queris quadam die lapidem quendam in terra iacentem fra/
tres in edificium leuare volebant sed nequaq³ valebāt Cūq³
virorum multitudo adesset ⁊ ab eis leuari non posset adueni
ens vir dei benedictionem dedit et tunc maxima celeritate le/
uatus est ex quo p̄penditur q³ dyabolus illi insidebat qui eū
moueri non p̄mittebat Cumq³ fratres parietem paulo alici/
us edificarent antiquus hostis viro dei apparuit et quia ad
laborantes fratres pergeret indicauit qui protinus eis p̄ nun
cium misit fratres caute vos agite quia ad vos spirit⁹ malig
nus venit vix autem nuncius verba compleuit et ecce parietē
antiquus hostis euertit et quendam puerum monachum ru
ina contriuit . Sed vir dei puerum mortuum et laceratum in
sacco ad se adduci fecit et oratione sua ip̄m resuscitans opi
predicto restituit . Layc⁹ quidam honeste vite singulis annis
ad visitandum virum dei ieiunus venire cōsueuerat Quada
igitur die dum illuc iret se ille alter viator adiunxit qui sumē
dos in itinere cibos portabat Cumq³ iam tardior hora excre
uisset dixit veni frater sumamus cibum ne lassemur in via

Quo respondente q̄ nullatenus cibum in via gustaret ad ho-
 ram ille subticuit postmodum ad hoc ipsum inuitauit sed il-
 le consentire noluit. Deniq̄ cum hora iam preterisset et eos
 longum fatigasset iter pratum et fontem ⁊ quecūq̄ poterant
 ad reficiendum cōp̄s delectare inuenerunt Tunc viator hoc
 ei ostendens rogauit vt paululum gustaret et ibidem quiesce-
 ret Cum igitur verba auribus et loca oculis blandirentur ei
 dem consensit Cumq̄ ad benedictum venissent dixit ei vir dei
 ecce frater malignus hostis semel tibi persuadere non potuit
 Secundo non valuit sed tercio superauit Tunc ille pedib̄ ei⁹
 aduolutus se deliquisse ingenuit T̄hotila rex gothorum ex/
 periti volens vtrum vir dei ꝑphēcie spiritum haberet cuidaz
 suo spatario vestimenta regalia tribuit. Eumq̄ cū omni ap/
 paratu regio ad monasterium destinauit quem ille venientē
 conspiciens dixit pone fili pone hoc quod portas non est tuū
 Qui protinus in terram cecidit et quia tanto viro illudere ꝑ/
 sumpsisset expauiit Clericus quidem qui a dyabolo vexabat̄
 ad virum dei vt sanaretur adductus est Cumq̄ ab eo dyabo-
 lum expulisset ait vade et de cetero carnes non comedas nec
 ad sacros ordines accedas. Quacumq̄ autem die ad sacros
 ordines accedere presumpseris iuri dyaboli mancipaberis Cū
 vero hoc aliquo tempore custodisset sed minores suos sibi ꝑ/
 poni in sacris ordinibus cerneret verba viri dei quasi ex lon-
 go tempore oblitus postposuit atq̄ ad sacrum ordinem acce-
 sit Quem mox his que eum reliquerat dyabolus tenuit eūq̄
 vexare quousq̄ animam eius excuteret non cessauit Non lō/
 ge ab eius monasterio due sancte moniales femine ex nobili
 genere erant que linguam non restringebāt sed eum qui eis
 preerat in cautis sermonibus sepe ad iracundiam prouoca-
 bant Qui cum hoc viro dei retulisset mandauit eis dicens re/
 stringite linguā vestram alioquin excōmunicabo vos Quā
 excōmunicationis sententiam non ꝑferendo intulit sed inten-
 tando Ille autē nihil mutare intra paucos dies defuncte sunt
 et in ecclesia sepulte. Vbi dum missē celebrarent et dyaco-
 nus ex more doceret qui nō cōmunicat exeat foras nutrix ea/
 rum que pro eis semper oblationem offerebat eas de sepul-
 cris suis progredi et exire ecclesiam videbat Cumq̄ sancto
 benedicto nunciatum esset ille manu sua oblationem dedit di-
 cens T̄ te et hanc oblationem pro eis offerte et vltēius excon-
 municate non erunt. Quod cum factum fuisset et dyaconus
 ex more clamaret ab ecclesia de cetero exire visē n̄ sūt. Quidā
 monach⁹ in monasterio manere nō valēs viro dei tantū insti-
 tit donec ip̄m irat⁹ ab ire permisi. Qui mox vt de monasterio

exiit aperto ore draconem in itinere inuenit Quem cum deuorare vellet clamauit dicēs currite currite quia draco iste me vult deuorare Currentes autem fratres draconem minime inuenerunt sed trementem et palpitantem monachum ad monasterium reduxerunt. Qui statim promisit se nunquam de monasterio recessurum Quodam tempore dum totam illam prouinciam fames valida occuparet et vir dei omnia que inuenire potuerat egentibus tradidisset ita q̄ nihil in monasterio preter modicum olei in vase uitreo remansisset iussit cellerario vt illud modicum olei cuidam egenti daret. Ille vero imperantem audiuit sed implere contempsit eo q̄ nihil olei fratribus remanebat. Quod vt vir dei comperit vas vitreum cum oleo per venestram proici iussit ne quid in monasterio per inobedientiam remaneret. Proiectum itaq̄ cum super ingētia saxa cecidisset Nec vas fractum Nec oleum est effusum Quod ille leuari iussit et dari integrum postulanti Monachum autem illum de inobedientia et diffidentia increpans se in orationem dedit et continuo quoddam magnum dolium q̄d ibi erat oleo plenum fuit quod adeo excreuit vt per pauimentum effluere videretur Quadam vice ad visitandum sororem suam descenderat. Cum autem ad mēsam sederet rogauit eū vt secum illa nocte maneret Cui cum ille nullatenus acquiesceret illa caput in manibus dominum rogatura inclinauit Cumq̄ caput leuasset tanta coruscationis et tonitruī virtus tantaq̄ inundacio pluuię erupit vt nec quidem pedem mouere potuisset cum tamen ante serenitas mira esset Illa enim q̄a lacrimarum fluuios fudit serenitatem aeris ad pluuiam conuertit et traxit Cui vir dei cōtristatus ait parcat tibi omnipotens deus soror quid est q̄d fecisti Cui illa rogauit te et audire noluisti Rogauit dominū et exaudiuit me Modo ergo egredere si potes sicq̄ factum est vt totam illam noctem peruigiles ducerent atq̄ per facta eloquia sese vicaria relatione faciarent. Tunc ecce post triduum cum ille ad monasterium redisset eleuatis oculis animam sororis sue in specie columbe celi secreta penetrantem aspexit Cui mox corpus eius ad monasterium iussit deferri et in monumento quod sibi preperauerat collocari Die qua vir dei benedictus de hac vita migravit ad cristum duo fratres viderunt viam lucidam ac innumeris coruscantibus lampadibus a cella beati benedicti versus orientem ad celum tendentem Cui venerando habitu vir desuper clarus assistēs cuius esset via quam cernerent inquisiuit

Qui cum nescire se dicerent ait Hec est via quam dilectus vir dei benedictus celum ascendit Sepultus vero est in oratorio sancti iohannis baptiste quod destructa ara apolinis ipse construxit Floruit circa annos domini d. xviii. tempore iustini senioris
De sancto patricio

Patricius qui cepit circa annum nos domini cc. lxxx. dum scotoꝝ regi de christi passione predicaret stans ante eum et appodians se ferula quam manu tenebat et casu pedis regis superposuerat cum aculeo pedem perforauit Rex vero credens sanctum episcopum ex industria hoc facere et se aliter fidem christi non posse suscipere nisi similia pro christo

patere patienter sustinuit Sanctus hoc tandem intelligens obstupuit et precibus regem sanauit ac toti provincie obtinuit quod nullum venenosum animal ibidem possit viuere Quod non solum obtinuit imo etiam ligna et coria illius regionis contraria ut dicitur sunt veneno Quidam vir quem vicini sui furatus fuerat et comederat et cum vir sanctus sepius hortaretur satisfacere furem qui cumque ille esset et nullus compareret dum totus populus ad ecclesiam conuenisset in virtute ihesu christi precepit ut in cuius ventre ouis intrasset coram omnibus balatum daret Quod factum est et egit reus penitentiam et alij a furtis sibi cauebant Erat ei consuetudo omnes cruce quae videbat deuote venerari sed ante quandam crucem magnam et pulchram inuisam preterijt A suis autem socijs ammonitus cur illam non viderit et inclinauerit Dum precibus a domino requireret cuius esset audiuit vocem de terra Non vidisti quia ego hic sepultus sum paganus et signo crucis in dignus Non fecit crucem illam ab inde tolli Cum beatus patricius per hyberniam predicaret et seculum ibi pro modicum faceret rogauit dominum ut aliquid signum ostenderet pro quod vel territi peniterent Iussu igitur domini in quodam locum circulum magnum cum baculo designauit Et ecce terra intra circulum se aperuit Reuelatumque est beato patricio quod ibi quidam purgatorij locus esset in quem quisquis velle

descendere alia sibi penitentia non restaret nec alium ꝑ peccatis purgatorium sentiret Pleriqꝫ autem inde non redirēt . Et qui redirent eos a mane vsqꝫ in sequens mane ibidem moram facere oporteret Multi igitur ingrediebantur qui de cetero n̄ reuertebantur Post longum igitur tempus mortuo patricio vbi quidam nobilis nomine Nicolaus qui peccata multa cōmiserat cum eum dilectorum suorum peniteret et purgatorium sancti patricij sustinere vellꝫ cum antea quindecim diebus vt omnes faciebant se ieiunijs macerasset aperto hostio cum clauis que in quadam abbacia seruatur in ipam spelūcam descendit et quoddam hostiam a latere ipius inuenit Tñ quod ingrediens cum quoddam ibi oratorium reperisset quidam monachi albis induti oratorium intrauerunt et officium facientes nico lao dixerunt vir constans esset quia multa dyaboli temptamenta cum percurrere oporteret Cum ille perquiret quod adiutorium contra hoc habere posset dixerunt Cū te penis affligi senseris protinus exclama et dic ihesu criste fili dei viui miserere michi peccatori Recedentibus igitur predictis viris cōtinuo assunt demones et vt reuertatur et sibi obediāt primo blandis promissionibꝫ persuadent . Asserentes qꝫ eum custodiēt et ad ꝑpria incolumen perducēt Sed cum eis ille nullatenus obedire vellet protinus diuersarum ferarum audiuit voces pariter et mugitus ac si omnia elementa tererētur Ad quod cum ille terrore horribili palpitaret Ihesu criste fili dei viui misere mihi peccatori protinus exclamauit et statim omnes ferarum illarum tumultus terribilis conuiuuit Ductus est inde ad alium locum et ibidem adest demonū multitudo dicencium sibi putas qꝫ manus nostras euaseris nequaqꝫ sed nunc potius incipies affligi et torqueri . Et ecce quidam maximus ignis et terribilis ibidem apparuit . Dixeruntqꝫ ei demones nisi nobis consenseris in ignem te iactabimus conburendum . Quo cum ille reuertet ipm acceperunt et in illum ignem terribilem proiecerunt vbi dum cruciaret protinus exclamauit ihesu criste x̄c . statimqꝫ ignis extinctus est . Ad alium deniqꝫ locum ductus vidit quosdam viros in igne viuos cremari et laminis ferreis cadentibus a demonibus vsqꝫ ad viscera flagellari Aliosqꝫ ventres habentes deorsum terram ꝑ dolore morderi et clamare parce parce quos tunc demones grauius flagellabant . Aliosqꝫ vidit quorum membra serpentes vorabant et bufones ignitis aculeis eorum viscera extrahabant . Qui eum eis assentire nollet in eundem ignem et penas proicitur et eisdeꝫ laminis et penis flagellatus

Sed cum ille exclamasset *Ihesu criste ꝛc.* a pena p̄dicta p̄tinē
 liberatus est De inde ducitur ad quendā locū vbi homines
 sartagine frigebant vbi rota maxima erat vncinis ferreis ig
 nitis plena in quibꝫ p̄ diuersa membra homines erant suspen
 si. Que tam velociter voluebat q̄ globum igneum emittebat
 post hoc vidit maximam domū habentem foueam metallis
 bullientibꝫ plenas In quibꝫ alij vnum pedem alij duos habe
 bant Alij ibi erant vsqꝫ ad genua alij vsqꝫ ad ventrē alij vsqꝫ
 ad pectus alij vsqꝫ ad collū alij vsqꝫ ad oculos Sed hæc omīa
 p̄currens nomen dei inuocabat. Processit iterū et quendam
 latissimū puteum intuetur de quo fumꝫ horribilis et fetor in
 tollerabilis exibat indeqꝫ homines vt ferrū candentes in modū
 fauillarum exhibant sed demones eos reimpingebāt dixerūtqꝫ
 ei demones locus ille quē cōspicis est infernus in quo domi
 nius noster belzebob habitat. In ip̄m igitur puteū te iactabi
 mus si nobis assentire recusas Postqꝫ aut̄ illuc iactatꝫ fueris
 nullum inde remediū euadendi obtinebis Quos dum ille au
 dire cōtempneret ip̄m arripientes in p̄dictū puteū iactauer
 runt qui tam vehementi dolore absorbtus est vt fere oblitus
 fuerit nomen domini inuocare sed dū ille ad se rediens ihesu
 criste ꝛc. exclamasset corde quia voce non poterat p̄tinē inde
 illesus exiuit et omnis demonum multitudo tanq̄ uicta eua
 nuit Ductus igitur ad locum aliū vidit quendam pontem
 super quem eum transire oportebat Qui quidem erat strictis
 simus et instar glaciei politus et lubricus sub quo fluuiꝫ in
 gens sulphureus et igneus fluebat Super quem transire dum
 se posse omīo desperaret tñ recordatus verbi quod eum de tot
 malis eripuit confidenter accessit et vnum pedem super pontē
 ponens ihesu cristi ꝛc. dicere cepit. Validus aut̄ clamor adeo
 eū terruit vt subsistere vix valeret sed p̄dictū verbum p̄tulit
 et securus māsit Deinde aliū pedem posuit et eadem verba ite
 rauit ad quemlibet etiam passum eadem verba p̄tulit et sic
 securus transiuit. Cum ergo transisset in quoddam pratum
 amenissimum deuenit vbi diuersorum florum mira suauitas
 redolebat et ecce duo speciosi iuues ei apparuerunt qui ip̄m
 vsqꝫ ad quandam ciuitatem speciosissimam ex auro et gēmis
 mirabiliter rutilantem perduxerunt De cuius porta odor mi
 rabilis emanabat qui illum adeo creauit quod nullum dolo
 rem vel fetorem sensisse videbatur Dixerūtqꝫ ei q̄ illa ciuitas
 paradissus esset In quem cum nichoꝫ intrare vellet dixerunt
 ei p̄dicti iuues q̄ primo ad suos rediret et per loca p̄ que
 venerat eum redire oportet Demones tñ eū nō lederēt sed eo
 viso territi fugerent et q̄ post triginta dies in pace quiesceret

et tunc illam ciuitatem cuius perpetuus introiret Tunc nichil
 inde ascendens in loco per quem ascendit se restitutum inuenit et
 omnia omnibus que sibi contigerant narrans post triginta die
 es in domo feliciter requieuit

De anunciatione dominica

Anunciatio
 dominica
 dicitur quia
 tali die ab angelo ad
 uentus filij dei in car/
 nem fuit annunciatus
 Congruum enim fuit
 ut incarnationem pro/
 cederet angelica annu/
 ciatio triplici ratione Pri/
 mo ratione ordinis cono/
 tandi ut scilicet ordo re/
 parationis responderet
 ordini purificationis
 Unde sicut dyabolus
 temptauit mulierem ut
 eam pertraheret ad

dubitationem et per dubitationem ad consensum et per consen/
 sum ad lapsum sic angelus nunciavit uirgini ut nunciando ex/
 citaret ad fidem et per fidem ad consensum et per consensum ad con/
 cipiendum dei filium Secundo ratione ministerij angelici quia enim an/
 gelus est dei minister et huius et beata uirgo electa erat ut esset
 dei mater congruum est ministrum domini famulari conueniens
 fuit ut beate uirgini annunciationem per angelum fieret Tercio ratione lap/
 sus angelici reparandi Quia enim in carnatione non tantum faciebat
 ad reparationem humani lapsus sed etiam ad reparacionem ruine angelice
 ideo angeli non debuerunt excludi uel sicut sexus mulieris non exclu/
 ditur a cognitione misterij incarnationis resurrectionis Sic etiam ne/
 angelicus nuncius Immo deus utrumque angelo mediante nunci/
 at mulieri scilicet incarnationem uirgini marie et resurrectionem
 magdalene Cum ergo uirgo beata a tercio anno etatis sue usque
 ad quartumdecimum annum in templo cum alijs uirginibus extitisset et
 uotum desuanda castitate emisisset nisi deus aliter disponeret eam
 ioseph desponsauit domino reuelate et ioseph uirga frondente sicut
 in hystoria de natiuitate beate uirginis plenius continetur et ibet hinc
 uel certius necessaria nuptijs prouidetur iuit Quia uero
 nazareth in domum pentum redijt nazareth interpretatur flos

Vnde dicit bern. q̄ flos nasci voluit de flore in florem et floris tempore. Ibi igitur ei angelus apparuit et ip̄m salutauit dicens Ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus. Bern. Inuitat nos ad marie salutationem gabrielis exemplum iohannis tripudiū et resalutationis lucrum Sed hic primo videndum est quare dominus matrem suā voluit desponsari Super hoc assignat bern. tres rationes dicens Necessario desponsata est maria ioseph. quādo per hoc misterium a demonibus absconditur et asponso virginitas cōprobatatur et virginis tam verecūdie quam fame preuidetur Quarta ratio est vt ab omni gradu mulieris obprobrium tolleretur sc̄z a cōiugatis virginibus et viduis Vnde ip̄a virgo ī hoc triplici statu fuit Quinta vt viri ministerio vteretur Sexta vt matrimonij bonum cōprobaretur. Septima vt per virum genealogie series texeretur Dixit ergo angelus Ave gratia plena Bern. in ventre gratia deitatis. in corde gratia caritatis in ore gratia affabilitatis in manibus gratia misericordie et largitatis Idem vere plena quia de plenitudine eius capiunt vniuersi captiui redemptione; tristes cōsolationem peccatores veniam iusti gratiam angeli leticiam deniq; tota trinitas gloriam filius hominis humane carnis substantiam dominus tecum dominus pater tecum qui genuit quem cōcipis et dominus spiritu; sanctus de quo cōciperis et dominus filius que; carne tua induis sicut dicit Bern. Benedicta tu in mulieribus id est super omnes mulieres q̄a scilicet eris matre virgo et mater dei Triplici maledicto mulieres subiecte erant sc̄z. maledicto ob probrij. quo ad non concipientes Vnde dixit rachel abstulit deus obprobrium meum maledicto peccati quo ad concipientes. Vnde psalmus Ecce in iniquitate cōceptus sum etc. Maledicto supplicij quo ad paturientes Vñ genesis in dolore paries etc. Sola autem virgo maria benedicta est inter omnes mulieres cuius virginitati fecūditas additur et fecūditati in cōceptu sanctitas et sanctitati in partu iocunditas. Dicit ergo gratia plena sicut dicit Bern. p̄pter quatuor q̄ fulserūt in eius mēte que fuerūt deuocō hūitatis reuerentia pudoris magnitudo credulitatis martiriū cordis Dicitur dominus tecū p̄pter alia quatuor que ei fulserunt de celo sicut idem dicit que sunt marie sanctificatio angelica salutatio spiritus sc̄z supuentio filij dei in carnatio Dicitur etiam benedicta tu p̄pter alia q̄tuor que sicut idē dicit fulserūt ī ei; carne quia sc̄let fuit virginitatis p̄mice ria sine cōruptione secunda sine grauedine grauida. Et sine dolore puerpera que cum audisset turbata est in sermone eius et cō. q̄lis erat ista salutatio Hinc apparet laus virgis in auditu

in affectu et cogitatu. In auditu laudatur modestia quia au-
dit et tacet in affectu verecundia unde turbata est In cogita-
tu prudentia Turbata est autem de angeli hymone non de ei-
visione quoniam beata virgo angelos sepe viderat sed nunq̄
talia loquentes audierat petr⁹ rauen. venerat inquit angelus
blandus in spem sed in sermone terribilis unde quam leniter
sollicitauit visus nimium turbauit auditus Bern. Quod tur-
bata est fuit verecundie virginalis q̄ non pturbata fortitudi-
nis q̄ tacuit et cogitauit prudentie et discretionis Tūc ange-
lus cōfortans eam dixit ne timeas maria inuenisti n. gretiam
apud dominū Bern. quā gratiam dei et homini pacē mortis
destructionem vite repationem Ecce concipies et paries filiū
et vocabis nomē ei⁹ ihesus id est saluator q̄a saluū faciet po-
pulū sc̄z a pe. e. hic erit magn⁹ et filius altissimi vocabit̄ Bern.
hic est ille qui est magn⁹ deus futur⁹ et magnus sc̄z magn⁹
homō magn⁹ doctor magnus p̄pheta Dixit autē maria ad an-
gelū quomō fiat illud quoniā virū nō cōgnosco idest me nō
p̄pono cogniturā Et ita fuit virgo mēte carne p̄posito s̄ ecce
maria interrogat et qui interrogat dubitat Cur ergo sol⁹ za-
charias plagā taciturnitatis incurrit. sup hoc petr⁹ rauensis
assignat q̄tuor ratiōes Dicēs ille pectorū cognitor nō verba s̄
corda. puidit Non q̄d dixerint sed q̄d senserint indicauit erat
enī interroganciū causa dissimilis spes diuersa Hic cōtra na-
turam credidit ille dubitauit p̄ natura. Hic integre ordinem
querit ille que deus vult fieri nō posse p̄scribit ille impe-
lenti-
bus exemplis nō ascendit ad fidem hic sine exemplo p̄currit
ad hic miratur de partu virginis ille de cōceptu disputat cō-
iugali Non ergo dubitat de facto sed modū querit et ordinē
Nam cū triplex sit modus cōcipiendi naturalis spiritalis et
mirabilis quo istorū cōcipiat sciscitat̄ Et rñdens angelus di-
xit ei Spirit⁹ sanctus supueniet in te qui ipm tuū cōceptum
efficiet unde et dicit̄ de spiritu sancto cōcept⁹ ⁊ hoc p̄pter qua-
tuor rōes Primo p̄pter ostensionē eximie caritatis vt sc̄z ostē-
datur q̄ ineffabile dei caritate verbū dei caro factū est iohis
tercio sic deus dilexit mundū ⁊c. Et hec ratō est magistri sen-
tenciarū. Secundo p̄pter ostensionem gratie absq̄ meritis vt
p̄ hoc q̄d dicitur cōceptus de spiritu sancto Ostendatur q̄ sit
ex sola gratia quā nulla hominū p̄cesserunt merita. Et hec ē
ratio augustini Tercio p̄pter virtutem operationis q̄a sc̄z ope-
ratione et virtute spiritus sancti cōceptus est Et hec est ratio
ambro. Quarto p̄pter motiuū cōceptionis et hec est ratio hu-
go. de sancto victore Motiuū vt ait ad cōceptionē naturalem
est amor viri in mulierem et amor mulieris in virum. Sic in

virgine inquit quia in eius corde amor spiritus sancti singulariter ardebat ideo in carne eius amor spiritus sancti mirabilia faciebat Et virtus altissimi obumbravit tibi hoc secundum gloriam sic exponit umbra a lumine et corpore obiecto solet forari et virgo sicut et purus homo plenitudinem diuinitatis capere nequibat Sed virtus altissimi obumbrabit tibi dum in ea in corpore lux diuinitatis corpus suscepit humanitatis ut sicut possit deum pati hanc expositionem videtur tangere Bern. qui sic ait quia deus spiritus est nos vero umbra corporis sui temperauit se nobis ut per obiectum viuifice carnis videamus verbum in carne solem in nube lumen in testa cereum in laterna secundum bern. sic exponit quasi dicat. Illum modum quo de spiritu sancto concipies dei virtus christus in suo secretissimo consilio obumbrando oculabit ut sibi tantum notum habeat et tibi ac si dicat quid a me queris quod in te mox experieris Scies scies et feliciter scies sed illo doctore quo auctore. Ego nunciare missus sum virginalem conceptum non creare Vel obumbrabit id est a viciorum estu refrigerabit Et ecce Elyza cognata tua etc. ecce dicit ut ostendat hoc esse magnum nouum vicinum Quatuor de causis conceptus elizabeth marie nunciatur secundum bern. Prima est cumulus leticie Secunda perfectio scientie Tercia perfectio doctrine Quarta obsequium misericordie dicit enim sic iero. sterilis cognate conceptus marie nunciatur ut dum miraculum miraculo additur gaudium gaudium cumuletur. Vel ideo quia profecto decebat ut verbum mox diuulgandum ubique sciret Prius virgo per angelum quem audiret ab homine ne mater dei a consilijs filij videretur amotasi eorum que in terris tam prope geruntur remansisset ignota Vel ideo potius ut dum tunc saluatoris nunc precurretoris edocetur aduentus rerum tempus et ordinem tenens Ipsa postmodum scriptoribus atque predicatoibus referuet veritatem. Vel ideo ut audiens vetulam et grauidam cognatam cogitet iuuenula de obsequio ut sic paruulo prophete detur locus obsequendi domino et mirabiliter miraculum fiat de miraculo Item bern. Da virgo responsum festinantur O domina responde verbum et suscipe verbum profer tuum et suscipe diuinum Emitte transitorium et amplectere sempiternum surge curre aperi per fidem Curre per deuotionem aperi per confessionem tunc maria expansis manibus et oculis ad celum leuatis ait Ecce ancilla domini fiat michi secundum verbum tuum Bern. alijs in ore alijs in aure alijs in manu verbum dei factum fuisse memorat Marie autem factum est in aure per angelicam salutationem in corde per fidem in ore per confessionem

in manu per contractationem in ventre per in carnationem in
gremio per sustentationem in brachijs per oblationem . Fiat
mibi s̄m verbum tuum bern. Nolo vt fiat mibi aut declama
torie predicatum aut figuraliter significatum aut ymagina
toe sompniatum sed silenter inspiratum . personaliter incar
natum corporealiter inuisceratum statimq; filius dei in vtero
illius conceptus est p̄fectus deus p̄fectus homo et in ip̄a pri
ma die cōceptionis tante sapientie ac potencie extitit quante
in xxx. anno fuit Tunc surgens maria abiit in mōtana ad eli
zebet et cū eam salutasset Ioh̄a . in eius vtero exultauit glosa
Quia lingua nō poterat animo exultante salutat et sue p̄cur
sionis officium inchoat Fuit aut̄ in eiꝰ obsequio tribus men
sibus donec Ioh̄a nasceret̄ quem manibus suis de terra leuauit
sicut in libro iustorum legitur in hac die vt dicitur p̄ multa
tempoꝝ curricula deꝰ multa opatus est . Que quidā sic egre
gijs versibus sic declārauit Salue festa dies que vulnera no
stra coherces angelus est missus est passus in cruce xp̄s . est a
dam factus et eodem tempore lapsus ob meritum decime ca
dit abel fratris ab ense Offert melchisedech ysaac supponitur
aris . Est decollatus xp̄i baptista beatꝰ . Est petrꝰ ereptus ia
cobus sub herode peremptus . Corpora sanctorū cum cristo
multa resurgūt Latro dulce tñ p̄ cristū suscipit amē Miles
quidam diues ac nobilis seculo abrenunciauit et ordinem ci
sterciensium introiuit et quia literas nesciebat erubescens
monachi tam nobile p̄sonam inter laycos deputari dederunt
ei magistrum si forte modicū addiscere posset et sub hac occa
sione inter monachꝰ p̄maneret . Sed cum diu cum magistro
fuiisset et nihil omnino p̄ter hec duo vocabula aue maria disce
re potuisset hec tam auide retinuit vt quocūq; deambularet
quitq; ageret ea incessanter nominaret . Tandem moritur et in
cimiterio cū alijs fratribꝰ sepelitur . Et ecce sup̄ eiꝰ tumulum
speciosum excrescit liliū et quodlibet folium aue maria li
teris aureis habebat inscriptum . Currentes omnes ad tam
grande spectaculum terram de tumulo effoderunt et radicem
lilij de ore defuncti procedere repererunt . Intellexerunt ergo
cū quanta deuotione illa duo verba dixerat quem dominus
tanti honore prodigij illustrauit . Quidam miles quoddam
in via castrum habebat et omnes transeūtes sine miseratione
aliqua spoliabat virginez tamē materē dei cottidie salutabat
nec pro aliquo impedimento emergenti ab ip̄a salutacione
aliqua die cessare volebat Accidit autem vt quidam vir reli
giosus et sanctus inde transitum faceret et ip̄sum predictus
miles continuo expoliari iuberet Vir autem sanctus rogauit

predones vt ipsum ad dominum suum deducant quia ad ipsum habet secreta que perferat Adductus autem rogauit militem vt omnes de familia sua et castro congregari faceret vt eis verbum domini predicaret Cum autem congregati fuissent Ille ait nequaquam hic estis omnes sed aliquis ad huc deest Cui cum omnes se ibidem esse assererent aiebat Diligenter perquirite et aliquem inuenietis ab esse Tunc vnus exclamans dixit quoniam solus canauarius illuc non venisset Ille autem dixit vere ipse est qui solus deest Pro eo igitur cito mittitur et in medium deducitur Cum autem virum dei vidisset reuolutis terribiliter oculis caput instar insani agitabat nec propius accedere audebat Vir autem sanctus dixit ei adiuro te per nomen domini nostri ihesu cristi vt quis sis nobis edisseras et ob quam causam huc veneris palam pandas Cui ille respondit Hec adiuratus prodere cogere inuitus ego enim non sum homo sed demon qui formam hominis accepi et xiiii annis cum hoc militi sic permansi Nam noster princeps me huc misit vt die qua hic sue marie salutationem non diceret diligencius obseruarem vt in eum potestate accepta ipsum continuo strangularem et sic in malis operibus vitam finiens noster esset Quacumque enim die illam salutationem dicebat in eum potestatem habere non poteram Ecce autem de die in diem diligencius obseruauit et nullum quin eam salutauerit pretermisit Hec miles audiens vehementer obstupuit et ad pedes viri dei se proiciens veniam postulauit et in melius deinceps vitam mutauit Vir autem sanctus dixit demoni Precipio tibi demon in nomine domini nostri ihesu cristi vt hinc abscedas et talem hactenus locum possideas vbi nulli gloriosam dei genitricem inuocanti nocere presumas Hec vbi iussa dedit demon abscondens euauit Et miles virum sanctum cum reuerentia et gratiarum actione liberum abire permisit

Sequitur legenda sancti thimotei

De sancto thimoteo

Andi thimotei rome celebratur natalis qui ab anthiochia romā veniēs sub melchiade papa siluestro p̄sbitero q̄ postea episcop̄ vrbis effect̄ est susceptus est officio q̄d facere tunc temporis etiā ip̄i pontifices formidabāt. Silvester vero nō solū hospicō eū recepisse gaudebat Sed etiā timore abiecto tam vitā q̄ doctrinā ei⁹ laudabat Qui

per vnū annū et mēses tres docēs cristi veritatē cū multi per eū populi cōuersi fuissent dign⁹ martirio tent⁹ a populo paganoꝝ et traditus tarq̄nio vrbis p̄fecto tormētis plagarū et carceris longa custodia macerat⁹. Cū sacrificare noluis̄ ydolis q̄si bonus ad lethā dei tercō cesus inter homicidas decollatus est. Quē sanct⁹ silvester nocte ad domū suā tulit ibiq̄ sanctū melchiadeꝝ episcopū venire fecit. Qui cū omib⁹ p̄sbiteris et dyaconib⁹ p̄ totā noctem in laudib⁹ p̄manēs eius in martirium dedicauit. Quedā autē cristianissima mulier noīe theone in or̄to suo iuxta sepulcrū pauli apostoli Rogauit memoratum papā vt suo sumpto sepulcrū edificās sancti thimotei corp⁹ exciperet. Quod factū placuit omib⁹ cristiaīs vt hui⁹ nomis martir id ē thimote⁹ paulo apostolo pro eo quoniam discipulum quondam habuit in sepultura ad hereret.

De passione domini

Dassio cristi fuit ex dolore amara ex illusione despecta et ex utilitate multiplici fructuosa. Dolor autē causabat ex quib⁹. Primo ex eo q̄ ip̄a passio fuit ignominiosa et hoc p̄pter ignominiosum locū quia in caluaria vbi malefactorēs puniebant p̄pter ignomiosū supplicium q̄a morte turpissima cōdenatus est. Crux enī supplicium erat latronū et licz crux tūc esset multe ignominie nunc ē

immense glorie Unde aug⁹ Crux q̄ erat iūpplicium latronū
 nunc transit ad frōtes impatorū Si tm̄ honorē deus contulit
 supplicio suo q̄d cōferet seruo suo ppter ignomiosum cōsōci
 um q̄a cū sceleratis deputat⁹ est id ē cū latronib⁹ q̄ prio erāt
 scelerati h̄ postea vn⁹ cōuersus est scz dismas q̄ erat a dextris
 sicut dicit in euāgelio nicodemi et ali⁹ dāpnat⁹ scz gesmas q̄
 erat a sinistris Vni ergo dedit regnū alteri suppliciū Ambro
 si⁹ auctōr pietatis in cruce pendēs in singlis negocijs pietatis
 officia diuidebat psecutionē aplis pacē discipulis corp⁹ iude
 is p̄i sp̄m virgī paraniḡphū latroni paradisum pctōrib⁹ ifernū
 crucē xp̄ianis penitētib⁹ cōmēdabat Ecce testamētū q̄d fecit
 xp̄s in morte pendēs in cruce Sc̄do ex eo q̄d in iusta q̄a pec/
 catū nō fecit et nō est inuent⁹ dolor in ore ei⁹ et ideo q̄ venit ī
 digne pena dolēda venit De trib⁹ enī iniuste p̄cipue eū accu/
 sabant videlicz q̄a tributū reddi p̄hibebat q̄a se regem dice/
 bat et quia se filiū dei dicebat vel faciebat Cōtra has tres ac/
 cusationes dicim⁹ in pasceue in p̄sona saluatoris tres excusa/
 tiones p̄le me⁹ x̄c. vbi ex p̄bat xp̄s tria beneficia eis collata
 scz liberatōnē ab egipto regimen in deserto plantationē vinee
 in loco optimo q̄si dicat crist⁹ Accusas me de reddicōne tri/
 buti poti⁹ gratias agere deberes q̄a liberaui te a tributo Accu/
 sas me q̄a dixi me regē poti⁹ deberes gratias agere q̄a regali/
 ter pavi te in deserto accusas q̄a me filiū dei dixi potius grati/
 as agere q̄a te in vmeā meā elegi et in loco optimo plantaui
 Tercō ex eo q̄ fuit ab amicis tollerabilior enī esset dolor si pa/
 teret ab hijs q̄ aliq̄ de causa deberēt esse ei⁹ inimici Vel ab hi/
 js q̄ essent alieī v̄ extranei vel ab hijs q̄b⁹ aliq̄ incomoda in/
 tuliss⁹ h̄ tm̄ patit̄ ab hijs q̄ dērent esse sui amici Et̄ a p̄xis idē
 ab hijs de q̄z Hirpe nat⁹ est De hijs duob⁹ dē in psal. amici
 m. et p̄xi m. Job xxx. noti m. q̄si alieī re. a m. Et̄ ab hijs q̄b⁹
 ml̄ta bona stulerat io. viij. ml̄ta bona opat⁹ ber. o bone ihu q̄
 dulcit̄ cū hoib⁹ gverfat⁹ es q̄ magna et h̄ndātiss̄ia largit⁹ eis
 es q̄ dura et aspa p̄ eis pass⁹ es dura ūba duriora ūba durissi/
 ma cruc⁹ torn̄ ēta q̄to ex rōe tenētitudis corp̄is vn̄ ī figura
 dauid dē ij. re. penl̄ q̄si tenerr̄ ligni vericul⁹ ber. o iudei lapi/
 des estis lapidē pcutitis molliorē de q̄ resonat tinnit⁹ pietatis
 a ebullit oleū caritat⁹ Et̄ ie. tradit⁹ ē ih⁹ militib⁹ ūberād⁹ et
 illd̄ factissimū corp⁹ p̄ct⁹ qz dei capax flagella secuerūt. qn/
 to ex eo q̄ fuit vniūsal⁹ q̄a p̄ oēs ptes et oēs sens⁹ prio ei fuit
 h̄ dolor ī oculis q̄a lacrimat⁹ ē sicut dē hebr. v. ber. ascēdit ī altū
 vt lōg⁹ audiret fortit̄ daābat vt nll⁹ excusaret clamori lacri/
 mas addidit vt homo cōpateret. alias etiā bis lacrias fudit f.
 ī resurrectōe lazari a s̄t ir̄ln itaqz p̄me lacme fuerūt amoris
 vn̄ q̄dā cū vidisset cū lacmātē dixerēt ecce quō aābat eū sc̄de
 fuerēt gpassiōis h̄ hee icie fuerēt dolois sc̄do fuit ī auditu cū ei

sc3 obprobria et blasphemie irrogate sunt crifus .n. specialiter
iiii. huic in quibus obprobria blasphemias audiuit Habu/
it enim excellentissimam nobilitatem quia quantum ad diui/
nam naturam fuit eterni regis filius et quantum ad huma/
nam de regia stirpe genit? ita etiam in qntum homo fuit rex
regum et dominus dominancium habuit ineffabilem verita/
tem quia ipse est via veritas et vita vnde de se iterum dicit ser/
mo tuus veritas est Filius enim est hmo siue verbum patris
habuit in superabilem potestatem quia omnia per ipm facta
sunt et sine ipo factum est nihil Habuit in sup singularem bo/
nitatem quia nemo bonus non solus deus in hijs crifus au/
diuit obprobria et blasphemias Primo quidem quo ad nobi/
litate Mat. xiii. Nonne hic est filius fabri nonne mater eius dici/
tur maria et c. Secundo quo ad potestatem Mat. xij. hic no ei/
cit demonia nisi in principe demonioru d tem Mat. xxvij. Ali/
os saluos fecit se ipm non potest saluum facere. Ecce dicunt
ipm in potentem cum tamen a deo potens extitit q, psecutores
suos sola voce prostrauit Nam cum interrogasset quem que/
ritis et illi respondissent ihesum nazarenum et ipse dixisset ego
sum continuo ceciderunt in terram Aug? vna vox turbam odi/
is ferocem armis tribilem sine ullo telo percussit repulit stra/
uit virtute latentis diuinitatis quid iudicaturus faciet qui iu/
dicandus hoc fecit quid regnaturus poterit qui moriturus
hoc potuit Tercio quo ad veritatem Jo. viij Tu de te ipso te/
stimonium perhibes testimonium tuum non est verum Ecce
quia dicunt eum mendacem cum tamen ipse sit via veritas et
vita hanc veritatem pylatus scire vel audire non meruit qa
ipm secundum veritatem non iudicauit Inchoauit quippe
iudicium a veritate sed non in veritate permansit et ideo de ve/
ritate questionem meruit inchoare h non meruit solutionez
audite ratio alia est secundum augustinum quare solutione
non audiuit quia cum illam questionem fecisset subito venit
illi in mentem consuetudo iudeorum qua solebat vnus dimit/
ti in pasca et ideo statim exiit et solutionem non expectauit
Tercia ratio est secundum Crisostimum quia sciebat q, que/
stio tam difficilis in digebat multo tempore et multa discussi/
one et ipse ad liberatiõem crifci pperabat et ideo statim exiuit
Legitur tamen in euangelio nichodemi q, cu pylatus ihesum
interrogasset quid est veritas ihesus ei respondit veritas de ce/
lo est Et pylatus in terris non est veritas dicit ei ihesus quo/
modo potest veritas esse in terris que iudicatur ab hijs qui
potestatem habent in terris Quarto ad bonitate dicebant eni
ipm esse peccatorem in corde Jo. ix Nos scimus qa hic homo

peccator est seductor est in sermone luce xxiii. Commouit populum docens p̄ vniuersam iudeam incipiens a galilea vsq; huc legis preuaricator in opere io. ix Non est hic homo a deo qui sabbatū non custodit. Tercō fuit in odoratu quia magnum fetorem sentire potuit in loco caluarie vbi erant corpora fetida mortuorū vnde dicit in scolastica hystoria q̄ caluaries proprie est os capitis humani vnde et q̄a ibi decollabant rei et multa ossa capitū ibi aspersa erant dicebat caluarie locus vel caluarium Quarto fuit in gustu vnde cū clamaret sitio dederunt ei acetū cum mirra et felle mixtū vt ex acceto cici? moreretur et ip̄i custodes a custodia cicius liberarent Dicitur eī crucifixos cicius mori si acetum bibant ⁊ ex mirra pateretur olfactus et ex felle gustus Aug? pro mero repletur sinceritas aceto inebriatur felle dulcedo adicitur innocentia reo moritur vita pro mortuo Quinto fuit in tactu q̄a in oībus partib; corporis a planta enim pedis vsq; ad verticem non fuit in eo sanitas de hoc autem qualiter in omnibus sensibus dolorem habuit dicit bern. Caput angelicis tremēdum spiritibus denitate spinarum pūngitur facies pulcra pre filiis hominum sputis iudeorum deturpatur oculi lucidiores sole caligant in morte aures que audiūt angelicos cantus audiunt peccatoris insultus os quod docet angelos felle et aceto potatur pedes q̄ tum scabellum adoratur quoniam sanctum est cruci clauo affiguntur manus qui formauerunt celos sunt in cruce extense et clauis affixe corpus verberatur latus lancea perforatur Et quid plura non remāsit in eo nisi lingua vt p̄ peccatorib; exoraret et mēz disciplo cōmendaret Scđo ei? passio fuit ex illusiōe despecta iiii. enī vicib; fuit sibi illusum. P̄tio in domo anne vbi recipit sputa alapas velationem oculorū Bern. vultū tuū bone ihu desiderabile in quem desiderāt angeli prospicere sputis inquinauerūt manib; percusserunt velo p̄ delusione opauerunt nec amarīs vulnerib; pepercerūt Secūdo in domo herodis qui eū fatuū et non sane mētis estimans ex eo q̄ nullū ab eo responsum habere potuerat p̄ derisione eū veste alba induit Bern. tu homo es et habes sertū de floribus et ego deus habeo coronā de spinis tu habes cyrothecas in manib; et ego habeo clauos defixos Tu in albis vestibus tripudias et ego p̄ te derisus fui ab herode in veste alba Tu tripudias cū pedib; et ego laboraui cū meis pedib; Tu in choreis brachia extendis in modū crucis in gaudiū et ego ea in cruce extensa habui in obprobriū ego ī cruce dolui et tu in cruce exultas Tu habes lat? aptū et pectus in signū vane glorie et ego latus effossum habui p̄ te tñ reuertē ad me et suscipiā te S; q̄re dñs t̄p̄e sue passionis tacebat huius triplex est ratio

Prima ratio est quia non erant digni audire suam responsio-
nem Secunda quia eua peccauerat per loquacitatem et ideo
cristus voluit satisfacere per taciturnitatem Tercia quia quid
quid respondebat totum calumpniabant et deprauabantur
Tercio in domo pylati vbi milites clamidem coctineam circú
dederunt ei arundinem in manu dederunt et coronam spineaz
super caput eius posuerunt et genu flexo dicebant · Aue rex
iudeorum · Illa autem spinea corona dicitur fui sse de iuncis
marinis quorum acies non minus spina dura est et penetrati
ua vnde et sanguinem de capite creditur illa corona spinea ex
traxisse Vnde Bern caput illud diuinum multiplici spin arú
densitate vsq; ad cerebrum confixum est De anima sunt tres
opinionēs vbi scilicet anima principalē habeat sedem scz vel
in corde ppter illud de corde exeit cogitationes male x̄c · Vel
in sanguinem ppter illud leuitici anima omnis carnis ī sang/
uine est Vel in capite ppter illud · Inclinato capite tradidit
spiritum x̄c · Hanc triplicem opinionem iudei ipso facto ui/
dentur sciuisse Nam vt eius animam a corpore euellerent q̄si/
erunt ipam in capite cum spinas vsq; ad cerebrum infixerūt
Quesierunt in sanguine cum eius venas in manibus et pedi/
bus aperuerunt · Quesierunt in corde cum eius latus perfora/
uerunt Contra has tres illusiones in parascue premittimus
ante reuelationem crucis tres adoratiōes dicentes Agyos x̄c
quasi ter honorantes ter illusum ppter nos Quarto in cruce
mathei xxvij Principes sacerdotum illudentes cum senioribz
et scribis dicebant · Si rex israhel est descendat nunc de cruce
et credamus ei Bern · super hunc locum Interim patientiam
magis exhibet humilitatem cōmendat obedientiam implet
caritatem perficit In hijs nempe virtutum gemmis quatuor
crucis cornua ornantur et supereminencioz caritas · Adextris
obedientia Asinistris patientia Radix omnium virtutum hu/
militas in profundo Hec omnia que cristus passus est Bern
breuiter recolligit dicens memoz ero q̄ diu vixero laborum
quos pertulit in predicando fatigationum in discurrendo vi/
gillarum in orando temptationum in ieiunando lacrimarum
in conpaciendo insidiarum in colloquendo postremo conui/
ciorum sputorum Colaphorum sub sannacionum clauorū
exprobrationum Tercio passio fuit vtilitate multiplici fructu
osa Cuius vtilitas potest esse triplex scilicet peccatorū remis/
sio gratie collatio et glorie exhibitio ⁊ hec tria notantur in ti/
tulo crucis quia ihesus quo ad primum Nazarenus quo ad
secundum rex iudeorum quo ad tertium quia ibi erimus
omnes reges De eius vtilitate dicit augusti · Culpam deleuit

cristus presentem preteritam et futuram preterita peccata tu
 litea remittendo Presentia homines ab eis retrahendo futura
 gratiam qua vitarentur conferendo . De eius etiam vtilitate
 dicit augustinus Admiremur gratulemur . laudemus adore/
 mus quoniam per redemptionis nostri mortem de tenebris ad
 lucem de morte ad vitam de corruptione ad incorruptionem
 de exilio ad patriam de luctu ad gaudium vocati sumus Quā
 vtilis autem modus redemptionis nostre fuerit patet ex iiii.
 rationibus videlicet quia fuit acceptissimus ad placandum
 deum congruentissimus ad curandum morbum . Efficacissi/
 mus ad attrahendum genus humanum . Prudentissimus ad
 expugnandum humanigenis inimicum . Primo ergo fuit
 acceptissimus ad placandum et reconciliandum deum quia
 sicut dicit anselmus in libro Cur deus homo Nichil asperius
 et difficilius potest homo pati ad honorem dei sponte et non
 ex debito quā mortem . Et nequaquam magis homo potest se dare
 deo quā cum se morte tradit ad honorem ipsius . Et hoc est quod
 dicitur ephos iij . tradidit se metipsum oblationem et hostiam
 deo in odorem suauitatis Qualiter autem fuit sacrificium nos
 deo placans et reconcilians dicit augustinus de trinitate quod
 tam grate suscipi posset quam caro sacrificij nostri corpus ef/
 fedum sacerdotis nostri . Vt quoniam iiii . considerantur in
 omni sacrificio cui offeratur Quid offeratur Pro quibus of/
 feratur Et quis offerat Idem ipse vnus vtriusque mediator per
 sacrificium pacis reconcilians nos deo vni cum ipso mane
 ret cui offerebat vnum in se faceret pro quibus offerebat vnus
 ipse esset qui offerebat et quod offerebat De hoc autem etiam
 qualiter per cristum sumus reconciliati dicit idem augustinus
 quod cristus est sacerdos et sacrificium deus et templum Sacer/
 dos per quem sumus reconciliati Sacrificium quo sumus re/
 conciliati Deus cui sumus reconciliati templum in quo su/
 mus reconciliati . Vnde quibusdam hanc reconciliationem
 pependentibus . Aug⁹ in persona cristi exprobat dicens . Cum
 esses inimicus patri meo reconciliaui te per me Cum esses lo/
 ge ego veni vt redimerem te . Cū iuter omnes montes et siluas
 errares quesui te inter lapides et ligna inueni te et ne luporum
 ferarumque rapido ore laniareris collegi te humeris meis porta/
 ui te patri meo redidi te laboraui sudaui caput meum spinis op/
 posui manū in clauis obieci lacea lateri aperui tot non dicam iniu/
 tijs huius asperitatibus lamatus sum sanguinem meum fudi ani/
 mam meam posui vt coniungerem te mihi et tu diuides a me Secū/
 do fuit congruentissimum ad curandum morbum congruitas autem
 attenditur ex parte temporis et ex parte loci ex parte modi .

Ex parte temporis quia adam factus fuit et peccauit in iherosolima
se in marcio et hora sexta et ideo cristus pati voluit in marcio
quia in die qua fuit anūciatus fuit et passus Item feria sexta
et hora sexta. Secundo ex parte loci quoniam locus sue pas-
sionis tripliciter cōsideratur scz aut cōmunis aut specialis aut
singularis. Locus cōmunis fuit terra promissionis. Specialis
caluarie locus. Singularis crux. In loco autem cōmuni pri-
mus homo fuit fōrmatus quia in partibus illis iuxta dama-
scum in agro damasceno dicitur fuisse fōrmatus. In loco spe-
ciali fuit sepultus quia ibidem vbi cristus passus est adam di-
citur fuisse sepultus licet autenticum non sit. Cum secūndum
Iero. adam in ebron monte sepultus fuerit. sicut etiaꝝ iosue-
xiii. expresse habetur. In loco singulari fuit deceptus non q̄
in illo ligno in quo cristus passus est adam fuit deceptus sed
pro tanto dicitur quia sicut adam deceptus fuit in ligno ita
cristus passus fuit in ligno. In quadam tamē hystoria greco-
rum dicitur q̄ in eodem. Tercio ex parte modi curandi qui q̄
dem modus fuit per similia et per contraria. Per similia quo-
niam sicut dicit augustinus in libro de doctrina cristiāna per
feminam de ceptus per feminam natus. homo hominem mor-
talis mortales morte mortuos liberauit. ambrosius. Ex terra vir-
gine adam. cristus ex virgine. Ille ad ymaginem dei hic yma-
go dei. per mulierem stulticia per mulierem sapientia. nudus
adam nudus cristus mors per arborem vita per crucem. in de-
serto adam in deserto cristus. Per contraria quoniam primus
homo secundum gregorium peccauerat per superbiam inobe-
dientiam a gulam. voluit enim assimilari deo per scientie sub-
limitatem. transgredi precepti dei sublimitatem et gustare po-
mi suauitatem et quoniam curatio habet fieri per contrariū
Ideo iste modus satisfaciendi congruentissimus fuit quia fu-
it per humiliationē diuine voluntatis impletionem et afflictio-
nem. De hijs tribus ad phil. ij. humiliavit semetipsum quo
ad primum. factus obediens quo ad secundum. vsqꝫ ad mor-
tem quo ad tercium. Tercio fuit efficacissimus ad trahendum
genus humanum. Nunquam enim saluo libertatis arbitrio
magis ad amorem suum a fidutiam genus humanum attra-
here potuit Qualiter autem per hoc ad amorem nos attrahit
dicit bern. super omnia reddit te amabilem bone ihesu calix
quem bibisti opus redemptionis nostre. Hic omnino amorē
nostrum. facilem vendicat totum tibi hinc est q̄ nostrū amo-
rem et blandius allicit et iustius exigit et citius stringit et
vehementius afficit Et enim vbi te exinamisti vbite naturali-
bus radijs exuisti ibi pietas magis emicuit ibi caritas plus

effulfit ibi gratia amplius radiauit. Qualiter autem ac ^{fidu}
 ciam dicitur rō. viij. que etiaꝫ proprio filio .f. n̄. p̄. f. p. n̄. ^{o. t̄.}
 illum quomodo nō etiā omnia cum illo nobis donauit. ^{Te}
 hoc etiam Bern̄. Quis nō rapiatur ad spem impetrādi fiducia
 que eius attendit corp̄is dispositionem videlicet caput icli
 natum ad osculum. brachia extensa ad amplexum. manus p̄
 foratas ad largiendum. latus aptum ad diligendum. pedis af
 fixationem ad nobiscum cōmendandum. corp̄is extensionem
 ad se totum nobis impendendum. Quarto fuit prudētissim⁹
 ad expugnādum humani generis inimicum ^{Tob. xv.} prudē
 tia eius percussit superbū a vltimo. Nūq̄ poteris capere le
 uiatā hamo. cristus enim hamū sue deitatis absconderat sub
 esca humanitatis. Et dyabolus capere volens escā carnis cap
 tus est ab hamo deitatis. De hac prudenti captione dicit au
 gustinus venit redemptor & victus est deceptor & quid fecit
 redemptor captiātoꝝi nostro. retendit musculam crucē suā
 posuit in ea escā sanguinē suū. Ipse aut̄ voluit fundere san
 guinem non debitoris propter quod recessit a debitorib⁹ h̄
 modi debitum apostolus vocat cyroḡphum quod quidem
 christus tulit & cruci affixit de quo cyroḡpho dicit Augus
 tina peccatum dyabolo mutuauit cyroḡphum scripsit. fide
 iussorem dedit & vsura posteritati creuit. Tunc enim a dya
 bolo peccatum mutuauit quando contra preceptum dei sue
 prauē iussioꝝi uel suggestioni consensit cyroḡphuz scripsit q̄n
 manum ad pomū vetitum perrexit portexit. fideiussionem de
 dit quando Adam peccato cōsentire fecit. & sic vsura peccati
 post territati creuit. Contra igitur contemptentes hanc re
 demptionem qua nos de inimici potestate reduxit. Bñ. expro
 brando dicit ī persona christi popule meus ait domin⁹ quid
 tibi facere potui & n̄ feci. quid cāe est q̄ inimico meo magis
 lib⁹ h̄uere quā mihi. nec ille curauit vos s̄ nec p̄uuit. Si p̄ua
 h̄c vident̄ ingrat̄is non ille s̄ ego redemi vos. quo p̄tio. Nō
 utiq̄ auto corruptibili uel argento non sole aut luna. nō sal
 tem angeloz aliquo. s̄ p̄prio vos cruce redemi. Ceterum si
 neq̄ tam multiplici iure debitum a vobis ē elicere famulatuꝝ
 omissis oībus mecū saltem ex denario diurno gūenite. Et q̄a
 in mortē xp̄m tradiderunt. Judas p̄ auariciā iudei p̄ inuidiaꝝ
 pylatus p̄ timōrem ideo videndum est de pena a deo h̄is in
 flicta merito huius peccati. Sed de pena & origine iude inue
 nies in legenda sancti mathie. De pena & excidio iudeoz ī le
 genda sci Jacobi m̄ic̄is. De pena autem & origine pylati ī q̄
 dam hystoria licet apocrifia sic legitur. Fuit quidā rex nomie
 titus qui quādā puellā noīe pylā filiā cuiusdā molendinarij

noie atus carnaliter cognouit ⁊ de ea filium generauit. Pyla
aut ex nomine suo ⁊ noie p̄ris sui qui dicebatur atus vnum
nomē p̄posuit ⁊ nato puero ip̄posuit nomen pylatus. Cū aut
pylatus .iij. annos haberet ip̄sum pyla ad regem transmisit.
habebat autem rex filium de regina coniuge sua qui fere py
lato cōtaneus videbāt isti dum annos discretiōis attigissent
sepius luctamine pugne ⁊ funde adinuicem colludebant. S;̄
regis legitimus filius vt genere erat nobilioꝝ sic ī omni loco
pylato iueniebatur strenuioꝝ ⁊ omni genere certam̄s aptioꝝ
Ob hoc pylatus inuidie liuore cōmotus ⁊ felleo dolore st̄imu
latus fratrem suū latentē occidit. Quod rex audiens velox
menter doluit ⁊ concione conuocata quid de scelerato ⁊ ho
micida faciendum sit filio r̄quisiuit. Qui omnes reum mortis
esse vnanimiter acclamauerūt. Rex autem ad se reuersus iniq̄
tatem iniquitate noluit duplicare. sed ip̄sum pro tributo q̄d
ānuatim debebat romanis obside misit. tum volens innoxius
esse ab occisione filij. tum a tributo romanoꝝ cupiēs liberari
Tunc enim temporis erat rome filius regis francie quē simile
rex miserat romam pro tributis. huic pylatus associatus cū
se ab eo moribus ⁊ industria precelli videret eum inuidie sti
mulis agitatus occidit. Sed cum romani quid de eo faciendū
esset inquirerent dixerunt. Hic si sup̄uixerit qui fratrem ne
cauit obside; uigilauit reipublice plimū utilis erit ⁊ colla foe
cium hostium ferox ip̄se domabit. Dixerunt ergo cum reus
mortis habeatur in ponticos insulam gentibus illis que nul
lum patiuntur iudicē iudex preficiatur. Si forte eius neq̄cia
ip̄soꝝum cōtumacia edometur si vero quod meruit patiatur.
Missus igitur pylatus ad gentem ferocem ⁊ suoꝝ iudicum
per emptricem nō insciꝝ ad quos missus sit ⁊ quam pendula
uite sue sententia tacite rem considerans vitam seruare voluit
⁊ gentem neq̄ ip̄se minis ⁊ promissis supplicio ⁊ precio peni
tus subiugauit. Qui igitur tā dure gentis victoꝝ extitit a pō
ticos insula ponticus pylatus nomē accepit. Herodes autem
dominis illius industriam vt audiuit versucijs eius congau
dens ip̄se versutus eum ad se muneribus ⁊ internūcijs inui
tauit ⁊ super iudeam ⁊ iherusalem potestatem ⁊ vicem suam
tradidit. Qui cum pecuniam innumerabilem cōgregasset nes
ciente herode romam adiit ⁊ infinitam pecuniam tiberio im
patoꝝi obtulit ⁊ ab eo sibi dari quod ab herode tenebat mu
neribus ip̄trauit. Huiusmodi cā facti sunt inimici pylatꝝ ⁊
herodes q̄ ad vsq; tempe passiōis dñi eū sibi r̄cōciliauit eo q̄
dñm ad se misit. Alia cā ūmicitie assignat ī hystōria scolastica

Quidam enī se filiū dei faciens multos de galileis seduxerāt
 quos cum in gaziri deduxisset vbi dixerat se ascensurū in celū
 supueniens pylatus ipsum cū omnibus occidit timens ne si/
 militer iudeos seduceret. Ob hoc facti sunt inimici quia hero
 des p̄sīdebat galileis & vtraq; causa potuit esse vera. Cū autē
 pylatus dñm iudeis crucifigendam tradidisset. timens tamen
 offensam tyberij. cesarijs eo q̄ condemnass̄ sanguinem inno/
 centem. quēdam sibi familiarem. pro sui excusatione ad cesa/
 rem destinauit. Interea cum tyberius mōbo graui teneretur.
 nunciatur eidem q̄ Ierosolis quidam medicus ess̄ qui om̄es
 mōbos solo verbo curaret. nesciens q̄ cum pylatus & iudei
 occidissent. Dixitq; volusiano sibi priuato. vade citius trans/
 partes marīas dicesq; pylato vt hunc medicum mihi mittat
 qui me pristinae sanitati restituat. Cum autem ille ad pylatū
 venisset & mandatum imperatoris exposuisset eidem. territus
 pylatus. xiiij. dierū inducias postulauit. Infra quod spaciū
 dum volusianus quandam matronam que fuerat familiaris
 ihesu noīe veronicam vbi nam christus ihesus inueniri poss̄
 interrogasset ait. Heu dominus meus & deus meus erat quē
 pylatus per inuidiam traditum condemnauit & crucifigi p̄/
 cepit. Tunc ille nimis dolens ait. vehemēter doleo quia quod
 mihi dominus meus explere iusserat nō valeo. Cui veronica
 Dominus meus cum predicando circueret & ego eius p̄ntia
 nimis inuite carerem volui mihi ipsius depingi ymagiem vt
 dum ei priuaret presentia mihi saltem p̄staret solaciū. yma/
 ginis sue figura. Cūq; linteū pictōri deferrem pingendū dñs
 mihi obuiauit & quo tendere requisiiuit. cui cum vic causam
 aperuisse a me p̄cijt p̄nū & ipsum mihi venerabili sua facie
 reddidit insignitum. ymaginis ergo huius aspectum si domi/
 nus tuus deuote intuebitur continuo sanitatis beneficio po/
 cietur. Cui ille. Est ne huiusmodi ymago auro vel argēto cō/
 perabilis cui illa non. sed pio affectu deuotionis. Tecum igit̄
 proficiscar & videndam cesari ymaginem deferam & reuertar
 venit igitur volusianus cū veronica romā. dixitq; tyberio im/
 patōi ihesuz a te diu desideratū pylatū & iudei iniuste mōti
 tradiderunt & per inuidiam crucis patibulo affixerunt. Vēit
 igitur matrona quedā mecum ipsius ihesu ymaginem dese/
 rens quam si deuote prospexeris mox sanitatis tue beneficiū
 obtinebis. Cesar igitur p̄nis sericis viam st̄rni fecit & yma/
 ginē sibi presentari p̄cepit. qui mox vt eā fuit ituit̄ sanitatē
 p̄stinā ē assecutus Pontius igit̄ pylatū ip̄erio cesaris capit̄ &
 romā p̄ducit. Audiēs cesar pilatū aduenisse nimio furore cō/
 tra eū repletus eū ad se adduci fecit. pylatus autem tunicam

domini icōsutilē secum detulit quam indutam cōam ipatōre
portauit. mox vt impatōr eum vidit omnem iram deposuit ⁊
ei protinus assurrexit nec sibi dure ī aliquo loqui preualuit
⁊ qui in eius absentia videbatur tam terribilis ⁊ ferus nunc ī
eius presentia inuenitur quodāmmodo māfuetus. Cūq; eum
licenciasset. mox contra eum terribiliter excādescit se miseruz
clamans q; ei furorē sui peētōis mīme ostendisset. statiq; euz
reuocari fecit iurans ⁊ contestās q; filius mortis est nec fas
sit eum viuere super terram. Qui vt eum vidit continuo eum
salutauit ⁊ omnem aīm ferocitatē abiecit. mirantur omnes
mirabatur ⁊ ipse q; sic cōtra pylatum dū abess; excādesceret
⁊ dum presens esset nil ei asperere loqui posset. Tādē diuino
nutu vel forte alicuius christiani suasu ipsum illa tunica ex/
spoliari fecit ⁊ cōtra illā pristinā animi ferocitatē resumpsit
Cūq; de hoc impatōr plimum miraretur. dictum est sibi q;
illa fuisset domini ihesu. Tunc impatōr ipsum in carcere recipi
iussit donec sapientū consilio deliberaret quid de eo fieri opōr
teret. Data est in pylatum sententia vt morte turpissima dam
nareur. Audiens hoc pylatus cultello proprio se necauit ⁊
tali morte vitam finiuit. Cognita cesar morte pylati dixit. vere
mortuus est morte turpissima cui manus propria non peper
cit. Mole igitur ingenti alligatur ⁊ in tibrim fluuiū imergit
Spiritus vero maligni ⁊ sordidi corpōri maligno ⁊ sordido
⁊ gaudentes ⁊ nūc in aquis. nūc in aere rapientes mirabiles
inundationes in aquis mouebant ⁊ fulgura tempestates to/
nitrua ⁊ grādines ī aere terribilē generabāt ita vt cuncti ti/
mōre horribili tenerent. Qua ppter romāi eū a tibris fluuio
exhentes derisōis cā. ipm viennā deportauerūt ⁊ rodano flu
uio imerferūt vienna enī dē q̄si via iehenne q̄a erat tunc loc⁹
maledicōis. Vel potius dē bienna eo q; ut dē biēnio sit con
structa. S; ibi nequā spūs defuerūt ibidem eadē opātes. Ho/
mines ergo illi tantā infestatōez demonum n̄ ferētes vas illud
maledicōis a se rmouerūt ⁊ illud sepeliēdū losanne ciuitatis
territōrio smiserūt. Qui cum nimis prefatis infestationibus
ḡuarentur ipsum a se remouerunt ⁊ in quodam puteo mō/
tibus circūsepto imerferūt vbi adhuc relatiōe quorūdā qdā
diabolice machiatōes ebullire vidēt hucusq; ī p̄dcā hystōria
apocryfa legunt. Que vtz; icitāda sint lectōris iuditio relinq̄t.
Nota tñ q; ī hystōria scolastica legit q; pylat⁹ a iudeis accusa
tus ē apud tiberiū de violenta inocentū interfectione ⁊ iudeis
reclamantibus ymagines gentilium ī templo ponebat ⁊ q̄a
peccuniam repositam in cōbanam in suos redigeret vsus.

inde faciens aqueductū in domum suam & pro hijs omnibus deportatus est in exilium lugdum vnde cōiūsus fuerat ut ibi in opprobrium gentis sue mœretur. Potuit esse si tamen illa historia g̃tinz veritatem quia primo iam edictum dederat vt lugdunū iam in exilium pœtaretur & q̃ ante reuersionē volufiani ad impatorem deputatus ibi fuerat deputat⁹. S; post modum tiberius audiens qualiter christum occidisset ip̃m de exilio educi ⁊ ad se romā adduci fecit. Eusebius autem & beda in suis cronicis non dicunt ipsum in exilio relegatū. sed tñ q̃ in multas calamitates incidens p̃pria manu se pemit.

De resurrectione christi.

Icto de festiuitatibus que occurrunt infra temp⁹ deuiationis quod icepit ab Adam ⁊ durauit usq; ad moysen quod tempus r̃presentat ecclesia a septuagesima usq; ad pascha. Sequitur videre de festiuitatibus que eueniunt infra tempus recōciliationis quod temp⁹ r̃p̃sentat ecclesia a pascha usq; ad octauam penthecostes.

Resu-
rrectio
christi
facta est tertia die a
passione ipsius
facta est. Circa
ip̃az resurrectione
onē dñicā .vij.
per ordinē sunt
g̃siderāda. Pri-
mo qualē vez
fit q̃ tribus die
bus & tribus
noctib; in sepl'
cro iacuit & in
tertia die resur-
rexit. Secundo

quare nō statī vt mortu⁹ ē resurrexit s; vsq; in diē tertiū expe-
ctauit. Tertio q̃li r̃surrexit. Quarto quare resurrectionē suā
accelerauit nec vsq; ad generalē r̃surrectionē distulit. Quinto
propter q̃d resurrexit. Sexto resurgēs q̃ciens apparuit. Sep-
timo qualē scōs p̃res q̃ erāt in libo inde eduxit ⁊ q̃d ibi egit.
Circa primū notandū q̃ christus trib; dieb; ⁊ trib; noctib;
ī sepulcro fuisse dē hm augustinū p̃ sinodothen vt priā dies
accipiat hm p̃tem sui extremā. secūda dies secundū se totā &

partem sui integrā. Tertia h̄m ptē sui primā & sic erunt. n̄r
dies & q̄libz hoꝝ dieꝝ suā noctē habuit p̄cedētē. Tūc enī h̄m
Bedā mutat? ē hic ordo & cursus dieꝝ ac noctiū. Antea enī
dies p̄cedebāt & noctis seq̄bant. Post passionē autē hic ordo
mutatus ē ita q̄ noctes p̄cedunt & dies secunt & hic mistel
rio 9gruit qm̄ homo p̄rio de die ḡtie cecidit ī noctē culpe
p̄ xp̄i autē passionē & resurrectōem de nocte culpe rediit ad
diem gr̄e. Circa h̄m sciendū ē q̄ 9ueniēs fuit vt non statim
qn̄ mortuus fuit christus resurgeret. sed vsqz in diē tertium
expectat? propter quīqz ratiōes. P̄rio propter significatōez
vt scz ex hoc significaret q̄ lux sue mortis curauit nostram
duplā mortem. & ideo vna die integra & duabus noctibz ia
cuit in sepulcro vt p̄ diem intelligat lux sue mortis p̄ duas
noctes nostra duplex mōs. & hanc ratiōē assignat glosa
sup̄ illud luce. xx. oportuit xp̄m pati. ꝛc. Secundo propter
p̄bationem. q̄a sicut in ore duoz vel trium testiuꝝ stat om̄e
verbū. Sic ī tribz diebus experit quis omne factū. & ideo vt
mortē h̄ne probaret & se probasse ostenderet tribus diebus
iacere voluit in sepulcro. Tertio propter sue potestatis ostē
sionem. quia si statim resurrexissē non videret potestātē h̄re
ponēdi animā suam sicut resurgēdi. Et hec ratio videt. i. cor.
xv. sup̄ illo qm̄ xp̄s mortuus ē. ꝛc. T̄deo inq̄t de morte p̄mittit
vt sicut vera mōs ostendit. ita vera resurrectio ostendatur.
Quarto p̄pter restaurandoz p̄figuratōez. h̄ac rōez assignat
p̄. rauen. dicēs tres dies voluit esse sue sepulture qui in celo
sunt resuatur? q̄ in terra repaturus q̄ apud inferos redemp
turus. Quinto propter triplices stat? iustoꝝ rēp̄sentationez.
h̄ac rōez assignat greg. sup̄ eze. dicēs vi. feria xp̄us passus ē sab
bato quieuit in sepulcro domico autē die resurrexit a morte
p̄ns autē vita ad hoc nob̄ sexta feria ē. quia in angustiis & do
loribz cruciamī. Sz sabbato. q. ī sepulcro q̄escim? q̄a r̄quiem
aie p̄ mortē iuenim? domico autē die a 9ditiōe. viij. cū corpe
a morte r̄surgim? & in glia aie etiā cū carne gaudēt. dolor 9
nos ī vi. req̄es ī vij. & glia excipit ī viij. h̄ greg. Circa tertiuꝝ
f. q̄lt r̄surrexit. Notādū q̄ p̄rio surrexit potēter q̄a utute p̄
pria io. ix ptātē h̄eo po. a. m. & i. su. eā. T̄tē sol vite tēplū h̄o & ī
tribz diebz ꝛc. secūdo felicit q̄a depōita oī miseria io. xvij. p̄ q̄
aut sur. p. v. ī ga. galilea it̄rptaē t̄nsmiḡtō. xp̄s 9o qn̄ surrexit
in galileam precessit quia de miseria ad gloriā de corruptiōe
ad incorruptiōem trāsiuit. Leo papa post passionē christi
ruptis vinculis mortis infirmitas in virtutem. mortalitas in
eternitatē. 9tūelia t̄nfit ī gliaz. Ter° vtilr q̄a capta p̄da Tere.
iij. ascendit leo de cubiculi suo & p̄do gentiū se leuauit. T̄tē io.

Cum exaltatus fuero a terra omnia trahā ad meipsum. cuz exaltatus fuero a terra animā .f. educendo de limbo & cōpūs de sepulchro omnia t̄. r̄c̄. Quarto mirabiliter. quia remanente clauso sepulchro sicut enim existente clauso matris vtero exiuit & ad discipulos ianuis clausis intrauit. sic inmirū exīte clauso sepulchro inde exire potuit. Vnde legitur in histōria scolastica q̄ cuidam monacho. f. laurentio exīte muros āno ab incarnatione dñi milesimo. c. xj. mirante de cīgulo suo quo ac cinctus erat in soluto proiecto ante illum vox in aere ē facta. Sic potuit christus clauso exire sepulchro. Quinto veraciter quia ī cōrpe vero & p̄prio. Sex modis se vere resurrexisse .p/ bavit. Primo p̄ angelū qui nō mentitur. Secundo p̄ frequētem apparitionē. Tertio p̄ cōmestionem. p̄ quod probauit q̄ nō arte magica. Quarto p̄ palpationem per quod .p/ bavit q̄ in vero cōrpe. Quinto per cicatricū ostensionem. p̄ quod .p/ bavit q̄ in eodem cōrpe in quo mortuus fuit. Sexto per domus clausis ianuis ingressionem p̄ quod ostēdit q̄ glōrificatus surrexit. Hec enim omnes dubitatiōes circa christi resurrectionem vidētur fuisse in discipulis. vij. surrexit immortalē quia nūquā de cetero mōritur? Ro. vj. christus resur. ex mō. iam non mōritur. Dixit tamen dyonisius ī eplā ad demophilum christum etiam post ascensionem cuidam sancto viro nomine carpo dixisse paratus sum rursus pro homībus saluandis pati. per quod videtur si possibile esset adhuc pro hominibus mōri paratus esset. Retulit enim predictus carpus vir mire sanctitatis beato Dionisio vt in eadem eplā continetur q̄ cū qdā infidelīū fidelem quendam peruertisse adeo carpus moleste tulit vt ex hoc infirmitatem incurreret. Tante autem sanctitatis erat vt nūquā celebraret quin sibi celestis visio inferetur. Sed cum pro vtriusq; cōuersione orare deberz deum tamen cottidie exorabat vt combustione quadam amborum simul in misericōrditer abrumperet vitas. Et ecce circa noctis medium dum euigilaret & hanc orationem faceret subito domus in qua erat in duo diuisa fuit & quedā fœnax immensa ibidem apparuit respiciensq; rursus vidit celum apertum. & ibidem ibesum circūdatum mltitudo angeloz. Deinde iuxta fœnacem predicti duo viri tremuli stare cernūtur qui a spen- tibus de fœnace procedentibus mōrisibus & inuolutiōibz violenter in fœnacem trahabantur necnon a quibusdam alijs viris ipingebantur. Hec videns carpus adeo in istoꝝ vindicta delectabatur vt supiorē quidem visionem intueri stemnerz & in horum vindictam totus intentus maneret ita q̄ plimuz moleste ferebat q̄ in fœnacem non cito cadebāt. Tandē cum

difficiliter in celum respexisset ⁊ predictam visionem vt prius
vidisset ecce ihesus hominum illoꝝ misertus ex super celesti
throno surrexit ⁊ vsq; ad illos cum multitudine angelozum
descendens manum extendit ⁊ ipsos eripuit. Dixitq; ihesus
carpo manu extenta pcuti me contra de cetero paratus sum
enī rursus pro homibus saluādis pati. ⁊ hoc mihi amicū nō
q; alij peccent homīes. hāc autē visionem quā recitat dyonisiꝯ
grā huius verbi possumus. Circa quartū quare non expecta
uit cum alijs resurgere quādo. s. fiet generalis resurrectio sci/
endum est qđ propter tres rationes noluit differre. Primo
propter corpōis dignitatem. Cu; enim illud corpus esset di/
gnissimū ex eo q; erat deificatum siue diuinitati vnitum non
fuit decens vt tamdiu sub puluere iaceret. Vnde ps. non dab
sanctum. t. vi. cor. id est corpus sanctificatum id est deificatum
videre corruptionē Item ps. Surge domine i. re. t. t. ⁊ ar. s. s. t.
⁊ vocatur archa sanctificationis corpus illud quod fuit con
tentiū diuinitatis. Secundo propter dei firmitatem si enim
tunc non surrexisset fides pisset nec verum deum aliquis cre/
didisset quod patet ex hoc q; in passione excepta btā virgīe
omnes fidem amiserunt. Sed ggnita resurrectiōe ipsam recu/
perauerunt. i. cor. xv. Si christus non surrexit vana ē fides
nostra. Tertio propter nostre resurrectionis exemplaritate;
raro enī inuenietur qui resurrectionē futurā speraret nisi eaz
in exemplo precessisse videret ⁊ propter hoc dicit apłus quia
si xp̄us surrexit ⁊ nos resurgemus quia eius resurrectio ē
causa exemplaris nostre resurrectionis. grego. exemplo dñs
mōstrauit quod pmisit in premio vt sicut omnes ip̄m resur/
rexisse fideles cognoscere ita in seipsis in fine mūdi premia
resurrectionis sperarent. Item non plus q; triduanū esse mōr
tem voluit ne si in illa resurrectio differret in nobis omnino
desperaretur. Ideo habemus spem resurrectionis nostre s̄side/
derata gloria capitis nostri Circa quitum scilicet propter qđ
resurrexit. Sciēdū q; ppter q̄tuor magnas vtilitates n̄as sur
rexit. Est enim eius resurrectio op̄as iustificatiōez peccatoꝝ.
docēs nouitatem moꝝ generans spē de redemptione remune
randoꝝ ⁊ causans resurrectionem oīm de p̄mo romanoꝝum
quarto traditus est propter delicta nostra ⁊ re. propter iusti
ciam nostrā. de. ij. ro. vi. Sicut christus resurrexit a mōrtuis p
gloriam patris ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus De. iij.
i. pe. ij. Qui propter magnā miām suā resuscitauit nos i spē
vite p resurrectionē xp̄i a mōrtuis De q̄rto. i. cor. xv. xp̄s dñs
resurrexit a mōrtuis. p̄mi. dō. q. q. ph. mōrs ⁊ per ho. re. mōr-

Et notandum q̄ sicut patet p̄ predicta christus in sua resurrexione q̄tuor̄ habuit pp̄ria. Primū ē q̄ n̄ra resurrexio vsq̄ in finē differē sua vero die tertia celebrata ē. Secundū q̄a nos p̄ illū resurgim⁹ ille vero p̄ se vnde ambrosi⁹ q̄uo potuit adiutorium sui corp̄is querē suscitandi qui alios suscitauit. Tertium est quia nos incineramur sed corpus ei⁹ incinerari nō potuit. Quartū ē quia sua resurrexio ē n̄re resurrexionis cā efficiēs exēplaris & sacramentalis. de p̄tia cā glō. sup̄ psal. ad vesp̄m demorabit̄ fletus. ⁊c̄ resurrexio xp̄i est causa efficiens resurrexionis aie in presenti ⁊ corp̄is in futuro. De secūda. i. cor. xv. Si christus resurrexit. et cetera. De tertia. Ro. vi. vt quomodo christus. ⁊c̄. Circa sextū. s. quotiēs resurgēs apparuerit notandū ē q̄ ipsa die resurrexionis apparuit quīq̄ vicibus ⁊ alijs diebus sequētib⁹ etiam quīq̄ vicibus. p̄rio enī apparuit maria magdalene. Io. xx. item math. vlt. surgēs ihs ma. p̄. sab. ap. primo. m. magdalene. ⁊c̄. qui typū gerit penitentium. voluit autem p̄rio apparere marie magdalene. v. de cāis primo quia ardentius diligebat. luce. vij. dimissa sunt ei pec. m. q. d. m. Secundo vt ostenderet se mortuū pro peccatorib⁹. Math. ix. nō ve. vo. iu. s. p. ad p. Tertio quia meretrices precedunt sapientes in regno celorum. Math. xxi. Amen dico vob̄ quia. m. ⁊c̄. Quarto vt sicut mulier fuit nūcia mortis ita esset nūcia vite secundum g'ō. Quinto vt vbi habundauit delictū sup̄abūdaret & gratia sicut dicit Ro. iij. secūdo apparuit mulieribus redeuntibus a monumento quādo dixit eis auete & accesserunt ⁊ tenuerūt pedes eius. Math. vlt. ⁊ tipū gerūt humilium quibus domi⁹ apparet. tum ratione sexus. tum ratōe affectus quia tenuerunt pedes eius. Tertio apparuit symoni s. vbi aut quando nescitur non forte quādo redibat a monumento cum iohanne potuit enim esse q̄ petrus a iohanne alii cui diuertit. & ibi dñs sibi apparuit luce vlt. vel forte quando ad monumentū solus intrauit sicut dē ī bystoria sco. vel forte ī cauea siue spelunca. dē enī in eisde⁹ historijs q̄ qm̄ xp̄m negauit fugit in caueā que mō dē gallicātus in qua vt dē p̄ tres dies fleuit ex eo q̄ christum negauit & ibi xp̄s sibi apparuit & eū confortauit. pe. aut̄ interpretat̄ obediens ⁊ gerit typū obediētū q̄a ill' dñs apparet. Quarto apparuit discipul' ī emaus q̄d̄ interpretat̄ desiderū ḡsiliij & significat̄ paupes xp̄i q̄ volunt illud ḡsiliū adimplere vade & vende oia q̄ habes & da pauperib⁹. ⁊c̄. Quinto apparuit discipul' ḡgregatis ī vnū ⁊ significat̄ religiosos cū sociis. v. sensuuz clausos. Io. xx. hee. v. apparitiōes ipsa die resurrexionis facte sunt & has representat sacerdos ī missa qui quies se vertens ad populū. S; tertia versio ē cum

silentio quæ significat tertiam apparitionem factam petro que nescitur ubi vel quando facta fuerit. Sexto apparuit. viij. die discipulis congregatis presente thoma qui dixerat se non credere nisi videret et significat hesitantes in fide. 7o. xx. Septimo discipulis piscantibus iohanne. ultimo et significat predicantes qui sunt piscatores hominum. Octavo discipulis in monte thabor Math. vlt. et significat contemplatiuos quia in predicto monte transfiguratus fuit. Nono. xj. discipulis recubentibus in cenaculo ubi incredulitatem eorum et duriciam cordis exprobrauit matheus. vlt. per quos intelligimus peccatores in undenario transgressoris positos quos dominus aliquando visitat misericorditer. Decimo et ultimo apparuit discipulis existentibus in monte oliueti luce vlt. per quos significantur misericordes et misericordie oleum diligentes. De hoc loco ascendit in celum quæ pietas ad omnia valet. p. missionem habens. ac. i. thi. iij. Sunt et alie tres apparitiones que referuntur in ipsa die resurrectionis facte sed tamen hoc ex textu non habetur. Prima qua apparuit iacobus. i. i. i. alphi de apparitione inuenies in legenda ipsius iacobi. Alia ipsa die apparuisse dicitur ioseph sicut legitur in euangelio nicodemum. Nam cum audissent iudei quod ioseph corpus ihesu a pylato petisset et ipsum in monumento suo posuisset indignati aduersus eum ipsum ceperunt et in quodam cubiculo diligenter clauso et sigillato recluserunt. post sabbatum eum occidere uolentes et ecce ihesus in ipsa nocte resurrectionis sua pensata domo a quatuor anglis ad eum intrauit et faciem eius extersit et osculum dedit et inde saluis sigillis eum educens in domum suam in armatiam ipsum adduxit. Tertia qua ante certos virginum matri apparuisse creditur licet hoc ab euangelistis taceatur hoc romana ecclesia approbare videtur que statim ipsa die apud sanctam mariam celebrat statum. Si enim hoc ideo non creditur quia nullus euangelista testatur sequens est ut post resurrectionem nunquam sibi apparuerit quia ubi vel quando nullus euangelista edidit. Sed absit ut talis matrem talis filius talis negligentia dehonoraauerit. Sed ideo forsitan hic euangeliste subticuerunt quia eorum fuit officium solummodo resurrectionis testes inducere matrem autem ad testificandum pro filio inducere non deceuit. Si enim verba extraneorum seiam deliramenta visa sunt quantum magis matrem non pro filij amore crederent delirare. hoc igitur euangeliste scribere noluerunt. sed pro statim reliquerunt. Debuit enim matrem prius letificare de resurrectione quam amplius ceteris constat doluisse de morte ne matrem preteteat qui sic alios consolari festinat hoc etiam ambrosius testatur in li. iij. de virginibus dicens vidit mater resurrectionem domini et primo vidit et credidit vidit

Maria magdalena quāuis adhuc ista nutaret. Sedulius q̄
 agens de christi apparitione sic dicit semp̄ virgo manēs hoc
 se visibus astans luce palam dominus prius obtulit. De vij.
 aut̄ & vltimo qualiter sc̄i patres q̄ erant in limbo x̄ps edux̄
 & quid ibi egerit euāgelium apte n̄ explanauit Auḡ. tamē
 in quodā h̄mone & nicodemus in suo euāgelio aliquatenus
 hoc ostendit. Ait enī sc̄us Auḡ. mox vt x̄ps spiritū tradidit
 vnita sue deitati aīa ad inferoz profunda descendit. Cūq; te/
 nebrarum terminū. q̄ q̄dam de p̄datoꝝ splendidus ac terribil̄
 attigisset aspicientes cum impie ac tartare legiones territe in
 q̄rere ceperunt dicentes. unde ē iste tam fortis tam terribil̄ v̄
 splendidus tam preclatus. Mundus ille qui nobis subditus
 fuit nūq̄ nobis talem mortuū misit nūq̄ inferis talia mūeta
 destinauit. q̄s ē ergo iste qui sic intrepidus nostros fines igre
 ditur & non solum nostra supplicia nō veretur. verum etiaꝝ
 alios de nostris vinculis absoluit ecce ipsi qui sub nostris so
 lebant suspirare tormentis insultant nobis de perceptione sa/
 lutis & nō solum iā nihil verentur s̄ insup̄ nobis minantur.
 Nūq; h̄ sic mortui sup̄bierunt nec aliquādo sic potuerunt leti
 esse captiui vt q̄d h̄ istum adducere voluistis o princeps nē
 perijt letitia tua in luctum conuersa sunt gaudia tua. Dum
 tu x̄pm suspendis in ligno ignoras quāta damna sustineas ī
 inferno. Post istas crudelium voces infernalium ad imperiuz
 dñi omnes ferrei confracti sunt vectes & ecce innumerabiles
 sanctozum populi eius genibus prouoluti lactiabili voce cla
 mabant aduenisti redemptoz mundi aduenisti quē desideran/
 tes cotidie expectabamus descendisti p̄ nobis ad inferos. noli
 nobis deesse cum reuersus fueris ad sup̄os. Ascēdente domie
 ihesu inferno expoliato & auctozē mortis suis vīculis irretito
 redde iam leticiam mūdo Succurre inq̄ūt iam seuas extigie
 penas & miserando resolue captiuos dum h̄ es absolue reos
 dum descenderis defende tuos h̄ auḡ. in euāgelio aut̄ nicode
 mi legitur q; carinus & leuius filij limeonis senis cuz christo
 resurrexerunt & anne & cayphe & nicodemo & ioseph & gal
 malilei ab eis adiurati que christus apud inferos gessit nar/
 rauerunt dicentes. Cum essemus cum oībus patribus n̄is
 patriarchis in caligine tenebray subitō factus est aureus so
 lis color purpureusq; & regalis lux illustrās sup̄ nos. statiq;
 adā h̄ūani generis p̄ exultauit dicēs. lux ista autozis ē lumis
 sempiterni qui nob̄ p̄misit mittē lumē coeternū suū & excla
 mauit ysayas dicēs hec ē lux p̄is filiꝝ dei sicut p̄dixi cū eēm
 viuus ī terris pplis q̄ ābulabat in tenebris vidit lucē magnā.

Tunc superuenit genitor noster symeon et exultans dixit glorificate dominum quia ego christum infantem natum in manibus suscepisti in templo et compulsus spiritu sancto dixi. Nunc viderunt oculi mei salutare tuum. Quod parasti. etc. Post hoc superuenit quidam heremi cultor et interrogatus a nobis quis esset dixit ego sum Iohannes qui christum baptizavi et ante ipsum parare vias eius primi et ipsum ostendi digito dicens. Ecce agnus dei. etc. et descendi nunciare vobis quia in proximo est christum visitare nos. Tunc seth. dixit. Cum iuisset ad portas paradisi rogare dominum ut transmitteret mihi angelum suum ut daret mihi de oleo misericordie ut inungerem corpus patris mei ad eum esset infirmus apparuit michael angelus dei dicens. noli laborare lacrimis et orado propter oleum ligni misericordie quia nullo modo poteris de illo accipere nisi quando completi fuerint .v. milia quingenti anni. Hec audientes omnes patriarche et prophete exultauerunt magna exultatione. Tunc sathan princeps et dux mortis dixit ad inferum prepara te suscipe ihesum qui se gloriatur christum filium dei esse et homo est timens mortem dicens tristis es anima mea usque ad mortem. etc. et multos quos feci surdos sanauit et claudos erexit. Respondens inferus dixit. Si potens es tu qualis est homo ille ihesus qui timens mortem potentie tue aduersatur. Nam si dicit se timere mortem capere te vult et ve tibi erit in sempiterna secula. Cui sathan ego illum temptaui et populum aduersum illum excitaui. iam lanceam excipui fel et acetum misceui lignum crucis prepaui in proximo est mors eius ut producam eum ad te. Cui inferus iuro te per virtutes tuas et meas ne producas eum ad me. Ego enim cum audiui imperium verbi eius contremui nec ipsum lazaro continere potui. sed excutiens se ut aquila super omnem agilitatem fallens exiuit a nobis. Et cum hec loqueretur facta est vox ut tonitruum dicens. Tollite portas principes vestras et eleuamur porte eterneles et introibit rex glorie. Ad hanc vocem scurrerunt demones et hostia enea cum vectibus ferreis clauferunt. Tunc dixit dauid nonne ego prophetaui dicens confiteatur domino. etc. quia contriuit portas ereas. etc. Facta est iterum vox maiestas dicens. Tollite portas vestras. etc. videns inferus quod duabus vicibus clamauerat quasi ignorans dixit. Quis est iste rex glorie. Cui dauid dominus fortis et potens dominus potens in prelio ipse est rex glorie. Tunc rex glorie superuenit et eternas tenebras illustrauit et extendens dominus manum et tenens dexteram ad eum dixit. Pax tibi cum omnibus filiis tuis iustis meis. Et ascendit dominus ab inferis et omnes sancti sunt eum secuti dominus autem tenens manum ad eum tradidit michaeli archangelo

et introduxit eos in paradysum. Quibus occurrerunt duo viri vetusti dieꝝ & interrogati sunt a sanctis. qui estis vos q̄ nobiscum in inferis mortui nondum fuistis et in paradiso corpore collocati estis. Et respondit vnus ex eis ego sum enoch q̄ huc trāstus sum hic autē est helias qui huc curru igneo assumptus ē et adhuc mortē nō gustauimus. Sed in aduētū antichristi seruati sumus eū eo preliaturi et ab eo occidendi et per triduum & dimidiū diem in nubibus assumendi. Et cum hæc diceret ecce supuenit alius vir portās in humeris crucis signum. Qui interrogatus quis esset dixit ego latro fui et cum ihesu crucifixus fui & credidi ipsum esse creatōrē & orauī dicēs memor esto mei domine quādo veneris in regnum tuum. Tunc dixit mihi amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso & dedit mihi istud crucis signum dicens. Hoc portans ambula in paradysu & si non dimiserit te ingredi angelus custos paradisi ostende illi signum crucis & dices ad illum. quia christus qui nūc crucifixus est transmisit me & cum hoc fecissem & dixissem angelo statim aperiens introduxit me & ad dextram paradisi collocauit me. Cū hoc carin⁹ et leuci⁹ locuti fuissent subito trāsfigurati sunt & amplius uisi non sunt. Gregorius q̄ nisenus et aug⁹. secundum quosdam libros de hoc eodem sic ait confesti eterna nox inferoꝝ christo descendente resplēdui mox ferruginei ianitores talia inter se ymbrosa silentia metu incubante submurmurant. Quis nāq̄ est iste terribilis & nimio splendore choruscus nūquam talem noster excepit tartarus. Nūquā in nostram cauernam talem euomuit mundus. In uasore est iste non debitor effractor est et destructor nō peccator sed predator. Iudicem videmus non supplicē. venit pugnare non succūbere eripere non manere.

De sancto Secundo.

Secundus dicitur quasi se condens id est se honestate morum componēs vel secundus dicitur quasi secundās id est obsecundans id est mandatis domini obtēpās vel secundus quasi secum dux. fuit enim suus dux quia rōne sensualitati bene preuit & ipsam ad omne opus bonum perduxit. vel secundus dicitur respectu p̄mij. Due enim sunt uiae cundi ad vitam. Prima per penitentie lamentum secunda per martirium. Iste autem martir preciosus nō solum uiuit per primam sed etiam per secundam.

Secūdus
miles strē
nu? ⁊ at/

leta christi egregi? martir? domi glo/
riosus in ciuitate as/
tensi martitio corol/
natus est. Cui? glo/
riosa presentia pre/
dicta ciuitas illustra/
tur ⁊ eo velut singu/
lari patrono letat h
a beato calocero q̄ a
saptio prefecto in ci/
uitate astensi in car/
cere tenebatur fidez
xpi edocet? ē. cū igi?

beat? marcian? in t̄donēsi ciuitate detineret in carcere sapci?
illuc p̄ficisci voluit vt eū faceret imolare. secūd? aut tanq̄ cā
solacii secū ē p̄fect? b̄tm̄ marciañ videre desiderans. Cū ergo
ext̄ ciuitatē astēsem fuissent colūba sup̄ hm̄ descendit ⁊ capiti
eius infedit. cui dixit sapci? vide secunde q̄ dij n̄i te amāt vt
etiā aues celestes ad te visitandū transmittant. Cū aut ad ta/
nagze fluuiū puēissent vidit secūd? angelū dñi sup̄ aquam
ābulantē ⁊ sibi dicētē. secūde fidē hēas. ⁊ sic sup̄ ydoloꝝ cul/
tores ambulab. Cui sapcius frater secūde deos audio ad te lo/
quētes. Cui secūd? ābulem? ad desideria cordis n̄i. Cū vero
ad burnuā flumē puēissent āgel? silē ibidē sibi apparuit eiꝝ
dixit secunde credis ī deū an forte dubitas. Cui secūd? credo
veritatē passiōis eiꝝ. Cui sapci? q̄d ē q̄d audio. Cū aut terdo
nam īgredere? marcian? ad p̄ceptū angeli de carcere exiēs se/
cundo apparuit eiꝝ dixit. In̄t secunde viā veritatis ⁊ p̄ge vt
accipias palmā fidei. sapci? dixit q̄s ē h̄ q̄ nob̄ q̄si somniās lo/
quit cui secūdus tibi somniū s̄ mibi āmonitio ⁊ p̄fortatō est
P? hoc secūd? mediolanū iuit ⁊ faustinū ⁊ ionitā q̄ ī carcere
detinebant āgelus dñi ad se ext̄ ciuitatē adduxit ⁊ ab eis bap/
tisma quadā nube aq̄ p̄bente suscepit. Et ecce subito colūba
de celo vēit corp? ⁊ sanguīez dñi deferēs ea faustino ⁊ ionitē
tribuit. Dedit aut faustin? corp? ⁊ sanguīez dñi secūdo vt ad
marcianū deferret. Rediēs igi? secundus cū iā nox ess̄ ⁊ ad ri/
pam padi vēiss̄ āgelus dñi frenū accipiēs eq̄ sup̄ padū ipm̄
trāsuexit ⁊ usq; ad terdonā ī carcerē ad marcianū eum itro/
duxit. Deditq; secūdus marciano mun? faustini ⁊ ipse illud

sumens dixit corpus & sanguis domini mecum sit in vitam eternam. Tunc ad mandatum angeli secundus de carcere exiit & ad suum hospicium iuit. Post hoc Marcianus capitalem sententiam accepit. Et secundus corpus eius rapiens seipeliuit. Quod audiens sapiens ipsum ad se vocauit eiq; dixit quantum video christianum te esse profiteris. Cui secundus Vere christianus profiteor me esse. Cui sapiens malam mortem desideras. Cui secundus illa tibi potius debetur. Cuiq; sacrificare nollet iussit eum expoliari. Statimq; angelus domini ibi affuit & vestem sibi parauit. Tunc sapiens eum in eculeum suspensum tamdiu torqueri fecit donec eius brachia a suis compaginibus soluerentur. Sed cum fuisset sanitati a domino restitutus iussit eum in carcerem reduci vbi dum esset angelus domini ad eum venit eiq; dixit. surge secunde sequere me & ducam te ad creatorem tuum. Tunc ipsum usq; in ciuitatem athenis perduxit & eum in custodia vbi erat calocerus & saluatorum cum eo posuit. Quem videns secundus ad eius pedes se proiecit. Cui saluator. Noli timere secunde quia ego sum dominus deus tuus qui te de omnibus malis eripiam. Benedicensq; eis ascendit in celum. Mane igitur sapiens ad carcerem misit qui carcerem quidem signatum inuenerunt. secundum vero non inuenerunt. pergens autem sapiens de terdona ad ciuitatem athenis vt saltem calocerum puniret iussit vt predictus calocerus sibi presentaretur & ecce nunciauerunt sibi quod secundus cum calocero esset quo audito eos ad se adduci fecit eisq; dixit quonia dii nostri sciunt vos esse contemptores suos vos insimul mori volunt. Cum autem sacrificare nollet picem cum resina liquari fecit & super eorum capita fundi & in os eorum iactari. Illi autem hoc tanquam aquam suauissimam cum magno desiderio bibebant & voce clara dicebant. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua domine. Tunc sapiens super eos dedit sententiam vt secundus in ciuitate athenis decollaretur calocerus vero albigan mitteretur & ibidem puniretur. Cum autem beatus secundus decollatus fuisset ecce angeli domini corpus eius tulerunt & ipsum cum multis laudibus & cante sepulture dederunt. passus est autem in kal' aprilis.

De sancta Maria egiptiaca.

Maria egiptiata que peccatrix appellatur. xlvij. ānis
inheremo artissimam vitā duxit quam circa ānos
dñi. cc. lxx. tempe claudij intrauit. Quidam autem
abbas nomie zozimas dum iordanem transiſſ; & heremū ma
gnam pcurreret si forte aliquē sanctū p̄em inueniret vidit
quēdam ambulāntem nudo nigroq; corpore & excendio sol
exiſto hoc aut erat maria egiptiata statimq; hec fugā arri
puit & zozimas post eam velocius currere cepit. Tunc ait illa
abbas zozima quid me psequeris. Ignosce mihi non possum
faciē meā ad te ōuertē eo q; mulier sim & nuda s; palliū tuū
mihi porrige vt possis sine verecundia te videre. Qui se noīari
audiens stupefactus pallium tribuit & in terram prostrat
vt se benedicere rogauit. Cui illa ad te pater benedictō magis
spectat quē sacerdotij dignitas ornatur. Ille vt audiuit q; nomē
& officium eius sciret amplius mirabatur & se benedici ob
nixius precabatur. Tunc illa benedict; deus redemptor ani
marum nostrarū. Cūq; illa extensis māibus oraret vidit eam
quasi vnus cubiti mensura eleuari a terra. Tunc senex dubi
tare cepit ne forte spiritus ess; & fingendo orōnem faceret. cui
illa. Satisfaciat tibi deus qui me peccatricē mulierē immūdū
spiritū existimasti. Tunc zozimas illam per dominū ōiurauit
vt ōditionem suam ei narrare deberet. Cui illa. Ignosce mihi
pater quia si tibi statū meū narrauero velut a serpente terri
tus fugies & aures tue a sermonibus meis cōtamnabūtur &
aer a sordibus polluetur. Cūq; ille vehementer instaret dixit
ego frater in egipto nata sum. xij. etatis mee anno & alexan
driam veni ibiq; xvij. annis publice libidini me subieci & nlli
vllatenus me negaui. Cum autem homines regiōis illi; pro
adoranda sancta cruce iherosolimam ascēderent rogauī nau
tas vt me secum mitterent proficisci. Cum vero me de nauo
requirerent dixi. nō habeo fratres aliud nauū. sed p nauo
corpus habeatis meum. Sicq; sumpserunt me & corpus meū
nauis gratia habuerunt. Cum autem ierosolimaz puenissem
& pro adoranda cruce vsq; ad fores ecclesie cū alijs deuēis
subito & inuisibiliter repulsam patior nec int; intrare pmit
tor. Iterum autem atq; iterum pueni vsq; ad limen ianue &
subito iniuriam patiebat repulse. Cum tamen omnes liberū
haberent aditum nec aliquod inuenirent impedimentum re
diens igitur ad me & cogitans q; hoc mihi obseleze meorum
immāitatem accideret pectus meum cepi māibus tendere la
crimas amarissimas fundere & a cordis intimo grauiter suspi
rare Respiciensq; vidi ibi ymaginem beate virginis. m. Tunc
ipsam lacrimabiliter ex orare cepi vt peccatoze meoze veniam

Tunc ipsam lacrimabiliter exorare cepi vt peccatoꝝ meoꝝ um
 veniã ipetraret ⁊ ad adorandã crucẽ sanctã me intrare pmit/
 teret pmittẽs me seculo abrenũciaturã ⁊ de cetero caste mã
 furã. Cũq; hoc orassem ⁊ ī noie be. virginis fiduciã ꝑcepissem
 fœres itez ecclie adij ⁊ sine aliquo impedimento ecclesiam in/
 traui. Cum aut sanctã crucem deuotissime adorassem q̄dam
 mihi. iij. nũmos tribuit de quib; iij. panes emi. Audiuiq; vocẽ
 dicẽtẽ mihi. Si iordanẽ trãseris salua eris. Iordanẽ igit̃ tñsui
 ⁊ in hoc deshtũ veni vbi. xlvij. annis nullũ penitẽ hoĩem vidẽs
 mansi. Illi aut tres panes q̄s mecum detuli instar lapidis per
 tempora duruerũt ⁊. xlvij. añis ex hijs comedendo suffecerũt
 vestimẽta aut mea iam dudum putrefacta sunt. xvij. annis in
 hoc deserto a temptatiõibus carnalibus molestata fui. s; nũc
 per dei gratiam omnes vici. Ecce omnia opera mea tibi nar/
 rauĩ ⁊ rogo vt pro me ad deũ preces fundas. Tunc senex
 ad terram prostratus in famula sua dñm benedixit. Cui illa
 obsecro te vt in die dominice cene ad iordanem redeas ⁊ cor/
 pus domicum tecum feras. Ego ibidem tibi occurram ⁊ de
 manu tua cõp̄us sacꝝ suscipiã. Nã a die qua huc veni cõmu/
 nionem dñi non accepi. Rediens igit̃ senex ad monasteriũ vo/
 luto anno dũ dies cene appropiãret tulit cõp̄ dñicũ ⁊ vsq;
 ad ripam iordanis veniẽs ex alia ripa mulierẽ stantẽ p̄spexit
 Que sup aquas factõ crucis signaculo iuit ⁊ ad senem vsq;
 peruenit. Quã videns senex obstupuit ⁊ ad pedes eius humi/
 liter se prostrauit. Cui illa vide ne feceris cum sacramẽta do/
 minica penes te habeas ⁊ sacerdotii dignitate refulgeas. s; ob/
 secro vt sequenti anno ad me pater redire digneris. Tunc illa
 factõ signo crucis sup iordanis aquas iuit ⁊ heremi solitu/
 dinem petiuit. Senex vero ad suũ monasterium rdiẽs sequẽti
 anno ad locum in quo priõ secũ locutũ fuerat venit ⁊ eã ibi/
 dem expirasse repit. Qui lacrimari cepit ⁊ ipsam tangere non
 presumpsit. Dixitq; intra se ego quidẽ corpusculum san/
 ctẽ sepelire volebam sed timeo ne hoc sibi displiceat hoc ego
 cogitãte vidit iuxta caput. s. litteras in terra descriptas ita cõ/
 tinẽtes. sepeli 303ia marie corpusculũ redde terre puluerẽ suũ.
 ⁊ ora p me ad dñm ad cuiũ preceptũ secũda die april̃ reliq;
 hõ seclm. Tũc senex p certo q̄ mox vt dñm sacꝝ accepit. ⁊ ad
 deshtũ redijt vitã finiuit illd̄ q; deshtũ q̄ 303ias p. xxx. diez spa/
 ciũ vix ābulauit illa ī vna hõa pcurrit ⁊ ad deũ miguit. cũq;
 senex terram foderet sed neq̄ret vidit leonem ad se venientem
 mãsuete dixitq; illi scã huc ml̄ier p̄cepit sepeliri. cõp̄ suũ ⁊
 eõ cũ sim senex fodẽ ñ possũ nec etiã aptũ hẽo firmamẽtũ. tu
 ergo terra fode vt possumus eius cõp̄us sanctissimũ sepelire.

Tunc leo cepit fodere & aptam foueā preparauit Quo p̄ acto
leo vt agnus mansuetus abiit & senex ad suum monasteriū
glorificans deum venit.

De sancto Ambrosio.

Ambrosius dicitur de ambra que ē species valde re
dolens & preciosa. Ipse enim ecclesie valde precio
sus extitit & in dictis & in factis suis valde redoluit.
vel dicitur Ambrosius ab ambra & syos q̄ est de? quasi am
bra dei. Deus nāq; per eum quasi p̄ ambram ubiq; redoelt.
Fuit enim & est bonus odor christi in omni loco. uel dicitur
ab ambor q̄ est pater luminis & sciōe q̄ est puulus quia p̄ i
multorum filiorum spiritali generatione luminosus i sacre
scripture expositione & puulus in sua humili conuersatione.
Vel sicut dicitur i glosario. ambrosius odor vel sapor christi
celestis. Ambrosia esca angelorum. ambrosium celeste mellis
fauū fuit enim celestis odor per odiferam famam. sapor p̄ cō
templationem ininā celeste mellis fauuz per dulcem scriptu
rarum expositionem. Esca angelica p̄ gloriosam fruitionem.
Ei? vitā scripsit paulinus nolanus episcop? ad augustinū.

Ambrosi? filius am
brosij p̄
fecti rome cuz in cu
nabilis in atrio pre
torio ess? positus &
dormit? exam apū
subito veniēs faciez
ei? & os ita comple
uit vt. q. in alueoluz
suū intrarent piter
& exirēt. Que postea
euolantes in tantaz
aeris altitudinē sub
leuate sunt. vt hūa
nis oculis minime
viderentur. Quo p/

acto territus p̄ ait. Si vixerit infantulus iste aliquid magni
erit. Postea eum adoleuisset & uideret matrem & sororem sacrā
virginem manus sacerdotibus osculari ipse ludens sorori dex
tram offerebat asserēs & sibi id ab ea fieri oportere. Illa vero
vt adolescentē & nescientē qd diceret respuebat. Rome igitur
lēis erudit? cū cās p̄torij splēdide p̄ orar; a valentiāo ipatore

ad regendā liguriā emiliāq; puīnciā dire ctus ē. Cūq; mei
 diolanum venisset & ibidem episcopus tunc dēssēt quēit po/
 pulus vt sibi de episcopo prouideret. Sed cū inter arrianos
 & catholicos de eligendo episcopo seditio non modica oriet̄
 illuc ambrosius causa sedande seditiois prexit & statim vox ī
 fantis insonuit. dicens ambrosiū episcopū. Cuius voci om̄es
 vnanimē consenserunt ambrosium episcopū acclamantes.
 Quo ille cognito vt eos a se terrōibus remoueret ecclesiam
 exiens tribunal conscendit & contra q̄suetudinē suā tōxmē
 ta personis adhiberi iussit. Quod cum faceret populus nihil
 v̄nus acclamabat peccatum tuū super nos. Tunc ille turbat̄
 domū rediit & p̄biam profiteri voluit. Quod vt ne faceret re
 uocat̄ ē publicas mulieres publice ad se īgredi fecit vt hijs
 visis ab eius electione populum reuocaret. Sed cum nec pro
 ficeret sed semp̄ populuz peccatum tuū super nos acclamare
 valeret fugam media nocte cōcepit. Cūq; ticiūm pergere se
 putaret mane ad portam ciuitatis mediolanēs que romana
 dicitur inuenitur. Qui inuētus cū custodiret a populo missa
 relatio est ad clemētissimū īpatōrē valētimanū. Qui summo
 gaudio accepit q̄ iudices a se directi ad sacerdotium peterēt
 Letabat enī p̄bus p̄fectus q̄ verbū suū fuerat ī eo adīpletū.
 Dixerat enī cū p̄ficiscēti mādata donar; vade age n̄ vt iudex
 s; vt episcop̄. Pēdente relatiōe itez abscondit s; inuent̄ cū ad
 huc ess; cathecumī? baptizat̄ & viij. die ī ep̄alē cathedrā sub/
 lima. Cū aut̄ p̄ ānos. iij. romā iuisset & soror̄ sua sac̄ virgo
 ei? dextrā oscularēt subridēs ait ecce vt dicebā tibi sacerdotis
 manum oscularis. Cum autem in quandam ciuitatem p̄ q̄/
 dam episcopo ordinando iuisset. & eius electioni iustina im/
 peratrix & alij heretici contradicerent volentes vt aliqui de
 sua secta ordinarentur vna de arrianōrum virginibus impu/
 dentior ceteris tribunal conscendit & beatum ambrosium p̄
 vestimentum apprehendit volens ipsum ad partem mulierū
 trahere vt ab eis cesus de ecclesia cum iniuria pelleretur. Cui
 ambrosius ait Et si ego indignus tanto sacerdotio tibi tamē
 nō quēit in qualēcūq; sacerdotē mā? inicere. Vñ timere debu
 isti iudiciū dei ne tibi aliqd̄ stīgat. Quod dictū exit? q̄firma/
 uit nā die alio mortuā ad seplc̄z vsq; dedux̄ gr̄az p̄ stūelia
 īpēdēs q̄d factū oēs p̄terruit. p̄ hoc mediol̄ iuersus innūe/
 ras īsidias a iustia īpatrice ptulit m̄erib; & honorib; aduer
 sus eū populos excitāte. Cū ḡ mlti eū ī exiliū pellere niterēt
 vñ? eoz; ceteris īfeliciōz intm̄ furōrē excitat̄ ē vt iuxta eccliaz
 domum sibi locaret ac in ea quadrigam paratam haberet q̄
 procurante iustina facilius raptum ad exiliū deportaret.

sed dei iudicio ipso die quo eum rapere arbitratur in eadem quadriga de eadem domo in exilium pulsus est. Cui tamen Ambrosius reddens bona pro malis sumptus et necessaria ministravit Cantus et officium in ecclesia mediolansis celebrari instituit. Erant et tunc temporis mediolani multi a demonibus obsessi qui se torqueri ab Ambrosio magnis vocibus clamabant Iustina autem et multi artianoꝝ cum simul habitaret dicebant ambrosium pecunia homines compare qui se ab inmundis spiritibus vexari mentirentur et ab Ambrosio dicerent se torqueri. Tunc subito vnus ex illis artianis qui astant ab arceptus a demonio in medium profiliuit atque clamare cepit utinam sic torqueatur ut torqueor qui non credunt ambrosio. at illi confusi in piscinam dimersum hominem necauerunt Quidam hereticus acerrimus disputator et durus et inconuertibilis ad fidem cum audiret Ambrosium predicantem vidit angelum ad aures eius loquentem verba que populo predicabat que viso fidem quam persequebatur cepit defendere. Quidam aruspex demones ad uocabat et ipsos ad nocendum ambrosio trans mittebat. sed reuersi demones renuñciabant quod non solum ad ipsum sed nec etiam ad fores domus sue appropinquare ualebant quonia ignis insuperabilis omne illud edificium omniniret ut etiam longe posite ueretur. predictus uero aruspex cum a iudice propter quedam maleficia torqueretur clamabat amplius ab ambrosio se torqueri Quendam demoniacum mediolansis ingredientem demon dimisit egredientem inuasit. In interrogatus de hoc demon ait ambrosium se timere. alius que dam nocte eius cubiculum adiit ut gladio ipsum necaret prope ac prope a iustitia inductus cum dextra gladium eleuasset ut ipsum percuteret continuo aruit manus eius Quidam a demonio arreptus clamare cepit ab ambrosio se torqueri. Cui ambrosius obmutescere dyabole quia non te torquet ambrosius sed tua inuidia. quia illuc homines ascendere conspicias. unde tu turpiter corruisti. nam ambrosius nescit inflari. at ille statim obmutuit. Quadam uice cum beatus ambrosius per ciuitatem pergeret quidam casu lapsus est et in terra prostratus iacebat quod uidens alter ridere cepit. Cui ambrosius et tu que stas uide ne cadas. quo dicto statim lapsum doluit suum qui riserat alienum. quadam etiam uice ambrosius ad palacium macedonij magistri officiorum ut pro quodam intercederet uenit. sed cum fores clausas inuenisset nec intrandi copiam habere potuisset ait et tu quidem uenies ad ecclesiam et non clausam ianuis ingredi si aptis ianuis non ualebis. Elapso aliquo tempore metuens inimicos macedoni ad ecclesiam fugit. et patetibus ianuis aditum in prece non potuit

Fuit etiam tante abstinentie q̄ cotidie nisi in sabbato ⁊ die dominico ⁊ festis precipuis ieiunabat. Tante etiam largitatis erat q̄ omnia que habere poterat ecclesijs ⁊ pauperibus nil sibi retinens tribuebat tante cōpassionis vt cum aliquis lapsus suū sibi confitebatur sic amarissime flebat q̄ illum sibi flere spellebant. tante humilitatis ac laboris vt libros quos dictabat propria manu scribebat nisi cum infirmitate corpis grauaretur. tante autē pietatis ⁊ dulcedinis vt cum alicuius sancti sacerdotis uel episcopi sibi obitus nūciaretur sic amarissime flebat vt vix consolari valeret. Cum autem interrogaretur cur viros sanctos qui ad glōriam p̄ficiscebant sic fleret aiebat. Ne putetis me flere q̄ recesserint sed quia me precesserint ⁊ quia difficile iuenitur qui tam dignus eius officio habeatur. Tante etiam constantie ⁊ fœtitudinis q̄ impatoris uel principum vicia non palpabat sed eos voce libera constantissime arguebat. Quadam vice vt aiūt. cū beatus ambrosius romam p̄geret ⁊ ī quadam villa tuscie apud quēdam hominem nimium locupletem hospitatus fuisset illum hominē sup̄ statu suo sollicitè req̄siuit. Cui ille rēdit stat⁹ me⁹ dñe semp̄ felix extitit ⁊ glōriosus. Ecce enim diuicijs infinitis habundo seruos ⁊ famulas q̄ plures habeo copiam filiorum ⁊ nepotū turbam possideo ⁊ omnia semp̄ ad vota habui nec vnquam michi aliquid aduersum accidit vel quod Contristaret euenit. Quod audiens ambrosius vehementer obstupuit ⁊ hijs qui erant secum in ḡmunitate dixit Surgite quāto citius fugiam⁹ quia dñs non ē in loco isto. Festinate filij festinate nec ī fugiēdo mōrā facite ne nos hic diuina vlcio apprehēdat ⁊ in peccatis illoꝝ p̄iter nos iuoluat. Cū ergo fugerent ⁊ aliq̄rūlū p̄cessissent subito se terra aperuit ⁊ hoīez illū cū vniuers⁹ qui ad illū p̄tinebant ita absorbuīt vt nullum de vestigium remaneret. q̄d cernēs ābrosi⁹ dixit. Ecce fratres q̄ misericorditer deus p̄cit cū hec aduersa tribuit ⁊ q̄ seuerē irascitur cū semp̄ p̄spera elargit̄. In eodez autē loco fouea quedā p̄fundissima remansisse dicit̄ que vsq̄ hodie ī hui⁹ facti testimoniū pseuerat. Cū autē ābrosi⁹ radicē oīm maloꝝ auariciā magis ac magis in hoīb⁹ crescere cerneret ⁊ maxie in hijs q̄ erāt in potestatib⁹ ḡstituti apud q̄s oīa precio vendebant nec non ⁊ in hijs q̄ crāt sacris misterijs deputati vehemēter ingemuit ⁊ se de hui⁹ seclī erūpna liberari instanti⁹ exorauit. qui cū se id obtinuisse gauderet. reuelauit fratribus q̄ vsq̄ ad resurrectionē dñicā secū eēt. Ante vero paucos dies q̄ lectulo detineret cū. xliiij. psal. cū notario dictaret subito ipso vidēte notario in modum secuti breuis ignis caput eius opperuit.

atq; paulatim per eos eius tãqm in domum habitatoe intũit.
Tunc facies eius tanq; nix effecta est sed postmodũ ad suam
spẽm reueta est. Ipso igit die scribendi & dictandi finem fecit
nec ipm psalmũ explere potuit post igit paucos dies infirmitate
corpore laborare cepit. Tunc comes ytalie cũ mediolani
esset nobiles cõuocauit dicens q; tanto viro recedente piculũ
esset ne ytalie interit? imineret. Rogauitq; vt ad virũ dei acce/derent
rogantes vt sibi ad hoc spaciũ viuendi vno anno a dño impetraret.
Quod ille vt ab illis audiuit. Rõdit non ita inter vos vixi vt me viuere pudeat
nec mori timeo & bonum dñm habeam?. Eo tẽpore .iiii. eius dyaconi inuicẽ
guenerũt tractantes inter se q̃s post eiũ obitũ bonũ esset. Cũ gº a loco
in q̃ vir dei ambro. iacebat lõge essent & simpliciannũ ita silent noĩas/serent
vt vix inuicẽ se audirẽt ille ab eis longe positus tercio exclamauit
senex. s; bonus. Quod audientes territi fugerũt & n̄ nisi illũ post
eius obitũ elegerũt. In loco aut in q̃ iacebat vidit ihesũ ad se
venientẽ & sibi vultu alacri arridentẽ. Honoratus vero epus vercellinũ
q̃ beati ambro. obitũ expectabat cuz se sopori dedisset vocẽ tercio
se clamãtis audiuit. Surge quia mõ e recessurus. Qui gsur gens
mediolanũ cõcitus venit & ei dñici corpore sacmentũ dedit. Moxq;
ille manũ in modũ crucis expandit & vltim spm̄ inter vba
ois efflauit. Floruit circa annos dñi. ccc. lxxix. Cum aut in nocte
pasche corpus eiũ ad eccliam fuisset delatum plurimi infantes
baptizati eum vident ita vt aliqui eum sedentem in cathedra in
tribunali dicerent Alij ascendente digito suis pentib; demonstrarent
nõnulli vero stellã suã p̄ corpus eius se videre narrarẽt. Quidã presbiter
cũ in quiuio cum multis alijs esset & sancto ambrosio detrahere
cepisset eo ḡtinuo ad lectum ducto vitã finit. In vrbe karthagineñ
cum tres episcopi simul coniuuarent & vnus eorum beato ambrosio
detraxisset relatum est quid illi presbitero qui sibi detraxerat
accidisset. Quod cum ille vilipenderet subito letale vulnus accepit
& extremũ continuo diem clausit. Notandum q; beatus ambrosius
in multis cõmendabilis fuisse videtur. Primo in liberalitate quia omnia
que habebat pauperum erãt. Vnde refert de seipso q; imperatori petenti
bañlicam sic respondit & est in decreto .xxiiij. questione .vij. si a me
peteret q; meum esset. id est fundum meum. argentũ meum & huiusmodi
meum non refrangret qmquam omnia que mea sũt pauperũ sint. Secũdo
in mũdicie puritate fuit ei vgo vñ refert Iero. cũ dixisse virgitatẽ
n̄ solũ efferim? s; huamus.

Tercio in fidei firmitate unde dixit cum imperator peteret basilicam & est in eodem capitulo prius est ut aiam michi quam si dem auferat Quarto in martirij auiditate. unde legit in epistola sua de basilica non tradenda quod propositus valentiani ambrosio mandauit dicens tu stemnis valentinianum caput tibi tollo. Cui ambrosius Deus permittat tibi ut facias quod minaris atque uti nam deus auertat eos ab ecclesia in me omnia tela sua quietant & meo sanguine sitim suam expleant. Quanto in orationis instantia. unde dicit de eo & habet in libro. xi. hystorie ecclesiastice. ambrosius aduersum regine furorē non se manu defensabat aut telo. sed ieiunijs & continuatis vigilijs sub altari positus per obsecrationes defensorē sibi atque ecclesie deū parabat. Sexto in lacrimarū abundantia. habuit enim tria genera lacrimarū. scilicet lacrimas passionis pro aliorum culpis. unde dicit paulinus de eo in legenda quod cum aliquis lapsus sibi confitebatur sic amarissime flebat quod illum flere similiter spellebat. Lacrimas deuotionis pro eternis desiderijs. unde super dictum est a paulino quod cum interrogabatur cur sanctos qui moriebantur sic fleret. respondit ne me putetis flere quia recessit. sed quia me ad gloriam processerit. Lacrimas passionis pro aliorum iniurijs. unde ipse dicit de se & est in decreto in superiori caduersus milites gothos lacrimae mee arma sunt mea. talia enim munitur sacerdotis sunt. aliter nec deo nec possum resistere. Septimo in forti constantia. cuius constantia maxime in tribulatione apparet. primo in defensione catholice veritatis. unde dicit in li. xii. ecclesiastice hystorie quod iustina mater valentiniani imperatoris arriane hereseos alumpna perturbare cepit ecclesiarum statum gminari sacerdotibus depulsiones & exilia. non ariminen. concilij decreta reuocarent quod bello ecclesie mure ac terrore validissimam pulsabat ambrosio. in eius quod profacione sic de eo cantatur tanta ambrosii virtute solidasti. constantie tanto munere celitus decorasti. ut per eum exclusa torquentia demonia arrianorum impietas. appulsa tabesceret ac secularium principum colla tuo iugo subacta redderentur humilia. Secundo intuitione ecclesiastice libertatis. unde cum imperator auferre vellet quendam basilicam opposuit se ambrosius contra imperatorem sicut ipse testatur & est in decreto. xxiiii. quod visi. quod ueniret ipse a comitibus ut per me basilice fieret matuta tradicio dicentibus imperatorem iussisse iure suo tradi debere. Respondit si munitur in vadite si corpus occurrat. vultis in vincula imponite vultis in mortem voluntatis est mihi. Non ego me vallabo confusione pleborum nec altaria tenebo vitam obsecrans. sed per altaribus gratius immolabor. mandatur adere basilicam ut gemur. igitur preceptis regalibus. sed conflumur scripture sermonibus quod. Respondit tanquam una ex insipientibus locuta es. Noli gquare te imperator ut putes te in ea que diuina sunt

ius habere. Ad imperatorem palacia pertinent ad sacerdotes ecclesie Sanctus naboth vineam suo proprio cruore defendit. si ille vineam non tradidit suam nos trademus christi ecclesiam tributum cesaris est non negem ecclesiam dei est cesari utique non donetur. si de me aliquid compelleret aut posceret fundus aut domus aut aurum aut argentum id quod iuris mei esset libenter offerret. Templo nichil possum decerpere nec detrahere cum illud custodien dum non decerpendum accepim. Tercio in obviurgatione vicij et omnis iniquitatis. unde legitur in hystoria triptita in quodam cronica quod cum apud thesolanicam orta seditione quodam iudices fuissent a populo lapidati. Theodosius imperator indignatus iussit omnes interimi nocentes ab innocentibus non secernens ubi fere quinque milia hominum sunt occisa. Cum igitur imperator mediolanum venisset et ecclesiam intrare vellet occurrit ei ambrosius ad ianuam eique aditum prohibuit dicens. Cur imperator post causas tanti furoris non agnoscis mole tuam presumptionis. Sed forte recognitione peccati prohibet potestas imperij. Decet te ut vincat ratio preteze Princeps es imperatorum sed seruatorum. Quibus ergo oculis aspicias communis domini templum quibus pedibus calcabis sanctum pavementum. Quomodo manus extendes de quibus adhuc sanguis stillat iniustus. Qua presumptione ore tuo postquam sanguinis eius percipiens dum furore tuorum sermonum tantus iniuste sit sanguis effusus. Recede ergo recede ne secundo peccato peccatorem nequam augere ostendas. Suscipe vinculum quod te dominus nunc ligauit est tibi medicina maxima sanitatis. His sermonibus imperator obediens gemens et flens ad regalia remeauit. Cum ergo diu in fletu mansisset. Rufinus magister militum causam tante tristitie requisit. Cui ille tu inquit mea mala non sentis quia seruies et mendicantibus aperta sunt templa mihi vero ad ea ingressus non est. Et hoc dicens singula verba singultibus interrumpibat. Cui rufinus Curro si vis ad ambrosium ut tibi soluat vinculum quod te ligauit. Et ille Non poteris suadere ambrosio quia non verebit imperiale potestatem ut legem possit preuaricari diuinam. Sed cum ille promitteret quod eum fleteret eum imperator ire precepit et ipse post paululum est secutus. Mox autem ut ambrosius Rufinum vidit ait. Impudencia canum imitatus es. O rufine tante videlicet necis auctore existens et ne pudorem ex fronte detergens non erubescis contra maiestatem latrare diuinam. Cumque rufinus pro imperatore supplicasset et diceret eum sequi superno zelo accessus. Ambrosius ait. Ego tibi predicatio quoniam ingredi eum sacra limina prohibeo si vero potestatem in tyrannidem mutauerit necem libenter suscipio.

Quod cum rufinus imperatori nunciasset: pergam inquit ad eum vt inltas in faciem stumelias recipiã. Cum g^o venisset ⁊ sua solui vincula p̄stulasset occurrens ambro. ⁊ ingressum: prohibens ait. Quam p̄niam oñdisti post tantas inq̄tates. Et ille tuū est imponere meū obtēperare. Verum cū imperator allegaret q̄ ⁊ dauid adulteriū ⁊ homicidiū ḡmisisset. ait ambrosius. Qui secutus es errantē seq̄re cōrrigentē. Quod ita ḡtanter imperator suscepit q̄ publicā p̄niam agere non recusa- uit. Cum igit̄ reconciliat² ec̄ciam intrasset ⁊ intra cancellos staret req̄rit ambro. quid ibi expectaret. Cum diceret se p̄cep- tionē sacroꝝū ministeriū expectare ait ambrosius. O impator interiora loca tm̄ sacerdotibus sunt collocata. Egredere igit̄ ⁊ hanc expectationē cum ceteris cōmunionem habe. purpura nāq; imperatoꝝes facit non sacerdotes. Cui imperator p̄tinus obediuit. Cum g^o 9stantinopoli reuersus extra cancellos sta- ret mādauit eidem ep̄us vt intraret ⁊ ille ait vix discere potui q̄ dñi sit imperatoꝝis ⁊ sacerdotis. vix enī veritatis inueni ma- gistrū. Ambrosiū nanq; solū noui vocari pontificē. Octauo in sana doct̄rina eius nanq; doct̄rina habet altā p̄funditatez. Iero. de xij doct̄oib; ambrosius sup p̄fundorū penna rapt² ⁊ aeris voluc̄ q̄ diu in p̄fundū ingredit̄ fructū de alto capere videt̄ firmā soliditatē. Iero. ibidē eius om̄es sn̄ie fidei ⁊ ecclie ⁊ oīm virtutū firme sunt colūpne elegantē virtutū venusta- te. Aug² in li. de nup. ⁊ can. Pe'lagius heresiarcha sic laudat ambrosiū vt dicat be. ambrosius ep̄us in cui² p̄cipue libris romana lucet fides q̄ scriptoꝝū inter latinos flos q̄dam emicu- it ⁊ subdit aug². Cui² fidē ⁊ purissimū in scripturis sensum ne inimicus q̄dem ausus ē reph̄endere magnā autoritatez q̄ antiq̄ doct̄oꝝes sic aug² verba sua pro magna auct̄e hēbant. vñ refert Aug² ad ianuariū q̄ cū m̄ eius mirata fuisset cur mediolis sabbato non ieiunaret̄ ⁊ de hoc aug² ambrosium interrogasset ait ambro. Cū venio romā ieiuno sabbato. Sic ⁊ tu ad quā foꝛte ec̄ciam veneris eius moꝛē serua si cuiq̄ nō inde vis scandalū esse nec quēq̄m tibi. ⁊ subdit Aug² ego de hac sn̄ia etiā atq; etiā cogitās ita semp̄ habui tanq; eā celesti- oraculo acceperim. Vita ⁊ passio tiburcij ⁊ valeriani in pas- sione sancte Cecilie continetur.

De sancto Gregorio

Gregius dicit̄ a gros q̄ est terra ⁊ œge quod est colere quasi colens terrā. id est carnē suam. Aug² aut̄ in libro de tri. dicit q̄ bona terra est altitudine montiū tēperamento collium planicie camporū. Prima enim ē bona ad virentes herbas. Sc̄da ad vineas. Tercia ad fruges.

Sic beatus Georgius fuit altus despiciendo inferiora & ideo habuit virore puritatis. Temperat⁹ per discretionē & ideo habuit vinū eterne iocunditatis. planus per humilitatez & ideo protulit fruges bone opationis. Vel dē a gerar qd est sacrū & gyon qd est arena qsi sacra arena. Fuit enī arena q̄a ponderosus morū ḡuitate minutus hūilitate & siccus a carnali voluptate. Vel dē a gerar q̄ est sacrū & gyon qd ē luctatio qsi sacer luctator q̄a luctatus ē cum dracone & carnifice. Vel georgius dē a gero qd est peregrinus & gir p̄cisio & ys ḡsiliator. Ipe enī fuit peregrinus in ḡtemptu mūdi p̄cisus in corona martirij & ḡsiliator in predicatione regni. Eius legenda inter scripturas apocrifas in niceno cōcilio ḡnumerat ex eo q̄ eius martiriū certā relationē non habet. Nā in kalendario Bene dē q̄ sit passus in perfida ciuitate dyaspoli q̄ prius lidda vocabatur & ē iuxta Topen. Alibi q̄ passus sit sub dyocleciano & maximiano impatoribz. Alibi q̄ sub dyocleciano imperatore perfarū p̄sentibz. lxxx. regibz imperij sui. Hic q̄ sub dyocleciano p̄sede imperantibz dyocleciano & maximiano.

Georgius tribunus genere ea epadorū peruenit quadam vice in puincia libie in ciuitate q̄ dē silena iuxta quaz ciuitatem erat stagnum instar maris ī q̄ draco pestifer latitabat qui sepe pplm contra se armatu in fugaz ouerterat. Flatuqz suo ad muros ciuitatis accedēs omnes inficiebat. Quap̄pter compulsi ciues duas oues cottidie si

bi dabant vt eius furorem sedarent. Alioquin sic muros ciuitatis inuadebat & aerem inficiebat q̄ plurimi interibant. Cū ergo iam oues pene deficerent maxime cum harum copiam habere nō possent mito ḡsilio ouē cñ adiucto hoīe tribuebāt. Cum igit̄ sorte oīm filij & filie hoīm darent & sors neminem exciperet & iam pene omnes filij & filie ppli essent ḡsumpti qdā

vice filia regis vnica forte ē deprehensa & draconi ad iudicaturam
 Tunc rex tristatus ait. Tollite aurū & argentū & dimidium
 regni mei & filiā meam michi dimittite ne taliter moriā. Cui
 pplus cum furore rēdit Tu o rex hoc edictū fecisti & nūc om
 nes pueri nostri mortui sunt & tu vis filiam tuam saluare nisi
 in filia tua spleueris qđ in alijs ordinasti succendemus te &
 domū tuā. Quod rex videns cepit filiam suā flere dicens heu
 me filia mea dulcissima qđ de te faciam aut qđ dicam qđ do
 plus videbo nupcias suas. Et guersus ad pplm dixit eo vt in
 ducias octo dierū lugendi mihi filiā tribuatis. Quod cū po
 pulus admisisset in fine viij. dierū reuersus pplus est cū furo
 re dicens Quare perdis pplm tuū ppter filiam tuam. En oñs
 afflatu draconis morimur. Tunc rex videns qđ non posset fili
 am liberare induit eam vestibulo regalibus & amplexat eā cum
 lacrimis dixit. heu me filia mea dulcissima de te filios in rega
 li gremio nutrire credebā & nunc vadis vt a dracone deuoxeris
 heu me filia mea dulcissima sperabā ad tuas nupcias prin
 cipes inuitare. Palaciū margaritis ornare timpana & organa
 audire & nunc vadis vt a dracone deuoxeris & deosculans di
 misit eam dicens. vti nā filia mea ego ante te mortuū essem qđ
 te sic amissem. Tunc illa pcedit ad pedes patris petens ab eo
 bñdictionem suā. Quā cum pater cum lacrimis bñdixit ad
 lacū processit. Quā be. georgius casu inde transiens vt plorā
 tem vidit eam qđ haberet interrogauit. Et filia bone iuuenis
 velociter equū ascende & fuge ne mecū pariter moriaris. Cui
 georgius Noli timere filia. s; dic michi qđ hic prestolaris om
 ni plebe spectante. & illa. vt video bone iuuenis magnifici cor
 dis es tu sed cur mecū mori desideras fuge velociter. cui geor
 gius. Hinc ego nō discedā donec mihi qđ habeas intimabis
 Cum gō totū sibi exposuisset ait georgi. filia noli timere. qđ
 in xpi noie te iuuabo. Et illa bone miles mecū nō pereas suffi
 cit enī si sola peam nā me liberare non posses & mecū perires
 Dū hęc loqret ecce draco veniens caput de lacu leuauit. Tūc
 puella tremefacta dixit fuge bone dñe fuge velociter. Tūc ge
 orgi. equū ascendens & cruce se muniēs draconē qđ se adueni
 entem audacter aggrediēt & lanceā fortiter vibrans & se deo o
 mendans ipm gūiter vulnerauit & ad terram deiecit. Dixitq;
 puelle pice zonam tuā in collū draconis nihil dubitans filia.
 Quod cum fecisset seqbatur eaz velut mansuetissimus canis
 Cum ergo eum in ciuitatez duceret ppli hoc videntes per mō
 tes & colles fugere ceperunt. dicentes ve nobis quia iam oñs
 peribim. Tunc be. georgius innuit eis dicens. nolite timere ad
 hoc enim me misit dominus ad vos vt a penis vos liberarem.

draconis. Tantū modo in christum credite ⁊ vnusquisq; v̄m
baptisē ⁊ draconē istū occidam. Tunc rex ⁊ omnes populi
baptizati sunt. Beatus autē georgius euaginato gladio draco
nem occidit ⁊ ip̄m extra ciuitatem efferri precepit. Tūc q̄tuor
paria boum ip̄m in magnum campum foras duxerūt. Bapti/
fati autē sunt in illa die. xx. M. exceptis puulis ⁊ mulieribus.
Rex autē in honore beate marie ⁊ beati georgi eccliaz mire ma
gnitudinis gstruxit. De cuius altari fons viuus emanat. cui⁹
potus omnes languidos sanat. Rex vero infinitam pecuniam
beato georgio obtulit quā ille r̄cipere nolens pauperib⁹ eam
dari p̄cepit. Tunc georgius regē de. iiii. breuiter instruxit. sc̄z
vt eccliarum dei curā haberet. sac̄dotes honoret. d̄inum offi/
cium diligenter audiret ⁊ semp pauperū mem̄e esset. ⁊ oscu
lato rege inde recessit. In aliq̄b⁹ en̄ libris legit q̄ dum draco
ad deuorandū puellaz pergeret. georgius se cruce muniuit ⁊
draconē aggrediens interfecit. Eo tēpore imperantib⁹ dyocle
ciano ⁊ maximiano sub p̄sīde daciano tanta persecutio xp̄ia
norū fuit vt infra vnū mensem. xvij. M. martirio coronarētur.
vñ inter tot tormentorū ḡna multi xp̄iani deficiebāt ⁊ ydolis
immolabant. Quod videns sanctus geor. tactus dolore cordis
intrinsecus om̄ia que habebat disperfit. militarē habitū abie/
cit. xp̄ianorū habitū induit ⁊ in mediū p̄siliens exclamauit.
omnes dij gentiū demonia. d̄ns autē celos fecit. Cui preses ira
tus dixit. Qua p̄sumptione audes deos n̄ros demonia appella
re. Dic tñ vnde es tu qui noīe voceris. Cui georgius ait. geor.
voco ex nobili capado cū p̄saria ortus. Palestinā xp̄o fouē/
te deuici sed omnia deserui vt seruite possēz liberius deo celi.
Cum autē preses eum ad se inclinare non posset iussit eum in
eculeum leuari ⁊ mēbratim corpus eius vngulis lanari. Ap
positis insuper ad latera facib⁹ patentib⁹ viscerum rimis sale
plagas eius fricari iussit. Eadem nocte dominus cum ingenti
lumine ei apparuit ⁊ ipsum dulciter confortauit. Cuius mel/
liflua visione ⁊ allocutione sic ḡfortat⁹ est vt pro nichilo du
ceret cruciatus. Videns dacianus q̄ eum penis superare non
posset quēdam magum accersiuit. ciq; dixit cristiani suis ma
gycis artib⁹ tormenta ludificant ⁊ deorū nostrorū sacri
ficia parui pendūt. Cui magus. Si artes ei⁹ supare nequero ca
pitis re⁹ ero. Ipse igit maleficiis suis iniectis ⁊ deorū suorū
noīb⁹ iuocatis venenū vino imiscuit ⁊ s. geor. sumēdū p̄rexit.

Contra quod vir dei signum crucis edidit. Haustoq; eo nil
 lesionis sensit. Rursum magus priore fortius venenum imini
 scuit quod vir dei signo crucis edito siue lesione aliq̄ totum
 bibit. Quo viso magus statim ad pedes eius cecidit. veniaz la/
 mentabiliter pecijt & se cristianū fieri postulauit. Quez mox
 iudex decollari fecit. Sequēti die iussit georgium poni in rota
 gladijs bis acutis vndiq; circumsepta. Sz statim rota frangit̄
 & georgius illesus penitus inuenit̄. Tunc iratus iussit eum in
 sartagine plunib; liq̄facto plenā proici. Qui facto signo cru/
 cis in eam intrauit sed virtute dei cepit in ea quasi in balneo
 refoueri. Quod videns dacianus cogitauit eū emollire blan/
 dicijs quē nimis superare non poterat vel tormentis. Dixitq;
 illi. Vides fili georgi quate mansuetudinis sunt dii nri qui te
 blasphemū tam patienter sustinent parati nichiloim? si guer/
 ti volueris indulgere. Age g° dilectissime fili qd hortor vt su/
 perstitione relicta dijs nris sacrifices vt magnos ab ipsis & a
 nobis gseqr̄is honores Cui georgius subridens ait vt qd a p̄n/
 cipio non magis michi persuadisti blandis smonib; qm tor/
 mentis. Ecce paratus sum facere qd hortaris hac datianus
 pmissio ne delusus letus efficitur. Iussitq; sub voce preconis
 vt om̄es ad se guenirēt & georgiū tamdiu reluctantē tandē ce/
 der e. & sacrificare viderēt. Ornata igiū tota ciuitate pre gaudio
 cū georgi? idoloxū templū sacrificatur? intraret & om̄s ibidē
 gaudentes astarent flexis genib; dñm exorauit vt templū cū
 ydolis sic oio destrueret qntū ad sui laudez & ppli cōuersionē
 nichil de eo penit? remaneret. Statiq; ignis de celo descendens
 téplū cū dijs & sacerdotib; gcremauit terraq; se apiens om̄s
 eorū reliqas deglutiuit. Hic exclamat ambrosius in pfatione
 dicēs georgi? fidelissimus miles xp̄i. dum xp̄ianitatis pfessio
 silentō tegeret̄ solus inter xp̄icolos intrepidus dei filiū est cō/
 fessus. Cui & tantā gstantiā gtra diuina gcessit vt & tyrannice
 potestatis p̄cepta gtēneret & innūabiliū non for̄idaret torm̄ta
 penarū O felix & inclitus dñi preliator. quē nō solū tēporalis
 regni blanda non psuasit pmissio s; pscutore deluso simula/
 crorū eius portenta in abyssum deiecit. Hec ambrosius. hoc
 audiens datianus georgiū ad se adduci fecit eiq; dixit q̄ ma/
 licia tua pessime hoim q̄ tantū facinus gmisisti. Cui geor. ne
 credas rex sic esse sed mecū perge & iterū me immolare vide
 Cui ille intelligo fraudē tuā quia ius me facere absorberi sic
 tēplū & deos meos absorberi fecisti. Cui geor. dic mihi miser
 Dij tui q̄ se iuuare non potuerūt quō te iuuabunt. Irat? rex
 nimis dixit alexandrie vxori sue Deficiens moxiar quia ab h°
 hoie me supatum cerno. Cui illa tiranne crudelis & carnifex.

nunquid non dixi tibi sepi? ne cristianis molestus eēs quia
 deus eorū pro ipsis pugnaret & nuic scias me velle fieri xpī
 anam. Stupefactus rex ait. heu proch doloz. Nunquid & tu
 es seducta. fecitq; eam per capillos suspendi & flagellis duris
 sime cedi. Que dū cederet dixit georgio. georgi lumē veritatis
 quo putas perueniā nondū aqua baptismi renata. Cui geor
 gius. Nichil hesites filia quia sanguinis tui effusio. baptism⁹
 tibi reputabit & corona. Tunc illa orans ad dñm emisit spiritū
 . Huic attestat ambrosius in pfatione dicens. ob h° & gentiū
 regina perfarū crudeli a viro dictata snia. nōdū baptismi gra
 tiā gscuta gloriose passionis meruit palmā. vñ nec dubitare
 possum⁹ q; rosea pfusa sanguinis vnda referatas poli ianuas
 ingredi meruit. regnūq; p. sidere celozū hec ambro. Sequenti
 vero die georgi⁹ talē accepit sniam. vt per totam ciuitatē tra
 heret. postmodū capite punirei. Oravit autē ad dñm vt q̄cūq;
 eius imploraret auxiliū petitionis sue gsequeret effectū. Diui
 na autē vox ad eum venit. q; sic fieret vt orauit. Cōpleta orōne
 capitis abscisione martiriū cōsummauit. Sub dyocleciano &
 maximiano. qui ceperūt circa annū dñi. cc. lxxxvij. Dacianus
 autē cum de loco in q̄ decollat⁹ est ad palaciū rediret. ignis de
 celo cecidit. & ipm cum mīstris suis gsumpsit. Refert georgi⁹
 turonensis qd cum q̄dam q̄sdam reliquias sancti georgij de
 ferrent & in q̄dam orōne hospitati fuissent mane nullaten⁹ ca
 psam mouere potuerūt. & nec ibidē reliq̄arū particulā dimi
 serunt. Legit in historia antyochena q; cū xpiani ad obsiden
 dum irīm pergerent q̄dam iuueuis speciosissim⁹ cuidam sa
 cerdoti apparuit q̄ sanctū georgiū ducē xpianozū esse se dicēs
 monuit vt ei⁹ reliq̄as secū in irīm deportaret & ipse cū eis eēt
 Cum autē irīm obsedissent & saracenis per scalas residentib⁹
 ascendere non auderet beat⁹ georgius armis albis indutus &
 cruce rubea insignitus apparuit innuens vt post se securi ascen
 deret & ciuitatē obtinerent. Qui ex hoc animati ciuitatez cepe
 runt & saracenos occiderunt.

De sancto Marco euangelista

Marcus interpretatur sublimis mandato. certus. declina
 tus & amarus. Sublimis mandato rōe pfectionis in
 vita q̄a non solū huauit mandata gmunia s; etiā sub
 limia sicut sunt gfilia. Certus rōne certitudis in doctrina euā
 gelij sui certā edidit vtpote quā a petro mgro suo didicit. Del
 clinatus rōne pfunde hūilitatis. Nam ppter nimia hūilitatez

pollicē sibi amputasse dī vt sacerdotio re, p'bus haberet. Amarus rōne pene acerbitalis q̄a vbiq; per ciuitatē tractus fuit & inter hec tormēta spm̄ tradidit. Vel marcus dī a marco qui est malleus maior qui quide; eodem ictu ferrum domat. Melodia; generat. incudem firmat. sic marcus vnica doctrina sui euangelij domat hereticorum perfidiā. dilatat laudem dīnam confirmat ecclesiam.

Marcus euangelista leuiticus genere & sacerdos petri apostoli in baptisate filius atq; in diuino sermone discipulis cū ipso beato petro romaz pfectus est. Cum aut petrus ibidem euāgelium p̄dicaret roga uerunt fideles q̄ erāt rome beatum marcū vt euāgelium ad perpetuam fidelium memoriam deberet scribere. Quod ille q̄de;

vt ex ore magistri sui beati petri audierat fidei stilo cōscripsit. Petrus aut illud diligenter exammans vbi omnē veritatem plene conspexit recipiendū ab omnib; fidelib; con, pbauit. Videns aut petrus marcū stantē in fide ipm̄ aq̄legiam destinauit vbi verbū dei predicans innumeras gentiū multitudines ad fidem xp̄i ouertit ac euangeliū suum similiter ibidem conscripsisse dī q̄d q̄dem vsq; hodie in aq̄legien. ecclesia oñditur & deuotione ḡgrua referuat. Tandem beatus marcus aq̄legien. ciuem. sc; ermagonaz quem ad fidem christi conuertit ac romam ad petrū adduxit vt eum aq̄legie in episcopum cōsecraret. Suscepto iamq; ermago nas pontificatus officio cum aq̄legien. ecclesiam optime gubernasset tandem ab infidelib; capitur & ibidem martirio coronatur. Marcus vero a beato petro alexandriaz missus est & ibi primus verbū dei predicauit. In primo aut introitu suo alexādriā vt ait philo. disertissim; iudeorū maxia multitudo in fide & deuocōe & ḡtinentie obseruatōe adunata ē. Papias q̄ Tropolitān; ep̄s valde p̄clara cōp̄conia p̄cipuo delucidat stilo. petr; v̄o damiani sic ait de eo-

Tantam eidem apud alexandriã gratiam prerogauit vt om̃s
qui tunc ad fidei rudimenta confluerent . mox per continentiaz
ac totius sancte conuersationis instantiã tanq̃m ad monastice
perfectionis fastigiũ peruolarent ad q̃d non m̃o per miraculo
rum prodigijs non m̃o p̃dicationis eloq̃ijs . s̃ etiã eximijs . p
uocabat exẽplis ⁊ infra . factũ est aut̃ vt post mortẽ ad ytaliã
Deinde sit reuersus vt terra in qua datũ est sibi euãgeliũ scri
bere sacras merẽ eius reliq̃as possidere . Beata es o alexãdria
triũphali hoc sanguine purpurata felix ⁊ tu ytalia corpore
huius thesauro diues effecta . Tante aut̃ humilitatis dẽ fuisse
vt pollicẽ sibi amputauerit ne ad ordinẽ sacerdotij posset hũa
no iudicio . pmoueri . Veruntã dispositio dei ⁊ auctoritas san
cti petri p̃ualuit q̃ ip̃m alexandriã ep̃m destinauit . Mox aut̃
vt alexandriã est ingressus subito calciamentũ eius ruptũ est
atq̃ solutũ q̃d in spiritu intelligens ait . vere expeditũ fecit do
minus iter meũ . nec me fathanas impedire poterit quem ab
operibz mortuus dñs iam absoluit . Videns aut̃ marcus quen
dam vetera s̃suentẽ eidem calciamentũ tradidit corrigendũ
Quod cũ faceret sinistra manũ g̃uiter vulnerauit ac fortit̃ ex
clamare cepit vnus deus . quo audito vir dei ait . Vere . p̃sperũ
fecit dñs iter meũ factozq̃ luto ex sputo manũ eius vnxit ⁊
continuo sanitatẽ recepit . Videns hõ ille tantã eius efficaciaz in
domũ suã illũ introduxit . ⁊ q̃s esset vel vñ percutari cepit . at
ille se dñi ihesu suum s̃fessus est . Cui ille ait vellẽ ego videre
eũ . Et marcus ego eũ tibi demonstrabo . Incipiensq̃ marcus
xp̃m ei euangelizauit ⁊ ip̃m cũ tota domo sua baptisauit . Au
diẽtes aut̃ viri ciuitatis illiꝝ q̃ndam galileũ q̃ deozũ sacrificia
stemneret aduenisse ei insidias posuerunt q̃d ille cõgnoscens
hoĩem illũ quẽ curauerat q̃ dicebat anianũ ibidem ep̃m ordi
nauit ⁊ ip̃e p̃ethapolim prext . ⁊ cũ ibidẽ duobz annis stetit
iterũ alexandriã rediit qui ⁊ iuxta mare in rupibz eccliam
s̃struxerãt i loco q̃ d̃r bucculi ⁊ fideles ibidez multiplicatos
inuenit pontifices aut̃ tẽplozũ eũ s̃prehendere conabant̃ . Cuz
aut̃ in solennitate paschali beatũ marcus missam celebraret s̃
uenerũt illuc om̃es ⁊ fune in collo eius misso ip̃m per ciuita
tez trahabant dicentes trahamũ bubalũ ad loca bucculi Car
ne s aut̃ eius in terrã fluebant ⁊ sanguine lapides rigabãtur
Post hoc in carcere recludit̃ ⁊ ibidẽ ab angelo s̃fortat̃ . Sed ⁊
ip̃e dñs iesus xp̃s eum visitauit eũq̃ s̃fortauit dicens pax tibi
marce euangelista meus noli timere . q̃a ego tecũ sum vt eru
am te mane g̃o factõ funẽ iterum collo eius immittũt ⁊ huc
illucq̃ raptim eum pertrahunt exclamãtes . Trahite bubalũ
ad loca bucculi . Ip̃e aut̃ dum traheret g̃tias agebat dicens

In manus tuas commendo spiritum meum ⁊ h° dicens spm̄
 exalauit sub nerone que cepit circa annum dñi·lvij· Cū autē
 pagani eum vellent gburere subito aer turbať grando exoic̄
 tonitrua intonant· fulguraq; cœruscant· ita vt qlibet euadere
 niteretur ⁊ sanctū corpus ibidem intactum reliq̄runt· xp̄iani
 vero corpus eius rapuerūt ⁊ in ecclesia cū omni reuerentia
 sepelierūt· Fuit autē forma beati marci hui⁹ longo nasu subdu
 cto supcilio pulchris oculis recaluaster proluxa barba· habi
 tudinis optime etatis medie· canis aspersus affectione ḡtinēs
 gratiā dei plenus· Beatus autē ambrosius de eo sic ait· Dū bea
 marcus innumeris cœriscat; miraculis ḡtigit vt sutōe cui cal
 ciamētū tradiderat cœrigendū sinistram sibi in eius labore
 pertūderet manum· Flic cum inflicto vulnere vnus deus cla
 mauit dei famulus audicns letus affuit lutū ex sp̄uto factū
 accepit eiusq; manū inuixit sanāq; illico reddidit ⁊ labori cō
 tra dedit· Illius cui⁹ nempe predicabat euangeliū simul imi
 tatur miraculū ceci videlicet a natiuitate illuminati a dño fa
 ctum hec ambro· Anno ab incarnatione dñi·ccc·lxviii· tēpore
 leonis imperatōis veneti corpus sancti marci· De alexandria
 venetias transtulerunt vbi ecclesia in honore sancti marci mi
 re pulcritudinis fabricata est· Quidam namq; mercatores ve
 neti qui alexandriam perrexerant duos presbiteros custodes
 corporis sancti marci precibus ⁊ promissionibus induxerūt
 vt occulte corpus illud tolli permetterent ⁊ venetias transpor
 tarent· Verum cum corpus de tumulo leuaretur tantus odor
 totam alexandriam sic perfudit vt omnes vnde tanta prodiret
 odoris suauitas mirarentur· Cum autem nauigarent ⁊ quali
 ter corpus sancti marci deferrēt alijs nauitib; reuelassent vn⁹
 illōrum ait· fœsitan alicui⁹ egipciij corpus vobis datum defer
 tis ⁊ sancti marci corpus vos deferre putatis· Continuo igiť
 nauis in qua erat corpus sancti marci per seipsam mira celeri
 tate se vertit ⁊ in nauem in qua ille residebat insurgens late
 ris partem fregit non prius illam dimittens donec omnes se
 ibidem corpus esse beati marci credere acclamarent· Cuz qua
 dam nocte naues cursu velocissimo ducerent ⁊ naute tempe
 state ḡquassati ⁊ tenebris obuoluti quo pergerent ignorarēt
 san·marc⁹ cuidā monacho custodi corp̄is sui apparuit dicēs

Dic omnibus illis ut velociter vela deponant quia non longe a terra distant. Quibus depositis mane facto se iuxta quendam insulam inuenerunt. Verum cum per littora diuersa transirent a sanctum thesaurum omnibus occultarent venientes incole glambant o quam beati estis qui sancti marci corpus portatis. Sinite ut ipsum suppliciter adoremus. Quidam nauta adhuc omnino incredulus a demone arripit et tam diu veratur donec ad corpus adductus se credere confitetur qui liberatus gloriam deo dedit et beatum marcum in deuotione magna deinceps habuit. Quodam tempore dum corpus sancti marci intra quadam columnam de lapidibus marmoreis factam paucis consocijs esset repositum ut ibi cautius seruari contigit ut testibus illis ex hac luce sublatus nemo ubi nam sanctus esset thesaurus posset cognoscere nec aliquibus indicijs inuenire. Fit ex hoc plangens in clericis. Desolatio ingens in laicis. Merore imminet vniuersis formidabat siquidem plebs deuota. Ne patronus tam inclitus furtiue fuisset sublatus. Ideoque ieiunium solenne indicium. Processio solennior ordinatur. Et ecce cunctis videntibus et stupentibus lapides a columna profiliunt et archam ubi corpus eius latebat omnibus euidenter ostendunt. Mox deuotas laudes agunt creatori omnium qui suum eis dignatus est reuelare patronum. Sicque dies illustrata tanti prodigij gloria annis decurrentibus posteris fit festiua. Dum quidam mercatores veneti super quandam nauem saracenorum alexandriam pergerent et imminens periculum euidenter viderent. Mox super scapham ascendunt et funem precipidunt. Statimque nauis vi fluctuum resoluta perijt et vniuersos saracenos vnda vorax inuoluit. Vnus autem ex eis beatus marcum inuocans quo potuit se astrinxit quod si suum sibi conferret auxiliu[m] et sacrum baptismum susciperet et ipse limina visitaret. Mox sibi vir splendidus quidam apparuit qui ereptum de fluctibus in scapha cum ceteris collocauit. Ille autem alexandriam veniens sed liberatori suo ingratus existens nec sancti marci festinat ad limina nec nostre fidei suscipit sacramenta. Cui denuo marcus apparuit et ipsum de sua ingratitude increpauit. Rediens igitur ad se venecias venit et ibidem sacro baptismatis fonte renatus et marcus appellatus et in christum perfecte credidit et in bonis operibus vitam finiuit. Vir quidam dum insu[m]mitate campanialis sancti marci de venecijs quidam operis exercebat subito cecidit in prouide membratim toto corpore laniatus in ipso tamen casu suo sancti marci non immemor eius patrocinium implorauit qui cadens ex insperato cuidam ligno prominenti substitit et dato fune illesus euasit et ad opus

pristinum consummandum deuotus assurgit quidam cuiusdā
 nobilis prouincialis temporaliter seruus dum voto astrictus
 corpus sancti marci visitare vellet sed a dño suo licentiam ob
 tinere non posset tandem timorem carnalis domini timori cele
 stis postposuit & insalutato dño ad sanctum visitandum de
 uotus accessit. Quod dominus egere ferens ipsum reuersum
 exoculari mandauit fauent q̄tocius crudeli dño crudeliores
 satellites & dei famulum sanctum marcū inuocantem ad ter
 ram proiciunt & acutos palos oculis effodientes apponunt.
 Sed nichil palorū p̄ficiabant conamine quia in se tabescebāt
 subita fractione. Iubet igit̄ vt securibz crura frangan̄ & pedes
 precipiant sed indomabile ferrum secutum protinus molle
 scit in plumbū. Iubet malleis ferreis os & dentes contundi s̄
 ferrum sue virtutis obliuiscit & dei potentia ebetat̄. Quod do
 minus videns & stupens veniaz peccijt & cum seruo sepulcrū
 sancti marci deuotione sedula visitauit. Miles quidam in pre
 lio sic vulneratus in brachio vt manus a brachio dependeret
 a deo vt ipsam precipendam medici & amici consulerent ille
 v̄o erubescens fieri mancus qui consuevit haberi tam probz
 manum in locum suum restitutam pannis siue medicamentis
 ligari fecit. Inuocauit igitur beati marci suffragia & manus
 continuo fuit sanitati pristine restituta · sola tñ cicatrix remāsit
 & in tanti miraculi testimoniū & in tali beneficij monumentū
 Vir quidam de ciuitate mantue falso abinuidis accusatus
 in carcere est reclusus qui cum .xl. dies peregisset ibidem & ni
 mio afficeret̄ tedio tandem triduano ieiunio se macerans bea
 marci patrociniū inuocauit q̄ sibi apprensus iubet vt de carcē
 securus abscedat. Ille vero dormitans pretedio neglexit pare
 re iussionibz sancti existimans illusionibz se deludi. Deinde se
 cundo & tandem tercio ibi apparuit & eandem similiter impa
 uit. Qua ad se rediens & hostiū apertū conspiciens de carcere
 securus exijt & instar stuppe conpedes mox sfregit. Ibat igit̄
 die media per medium costodum ceterorumq; omnium · ita
 vt ipse cunctos videns a nemine videretur. Qui veniens ad san
 cti marci tumultum exoluit deuote debium gr̄arum. Cum
 totam apuliam sterilitas magna inuaderet nec terram illam
 benedictionis pluuia irrigaret reuelatum est q̄ tali plaga p
 cutitur eo q̄ ibi sancti marci festiuitas non colatur. Dū igit̄
 sanctum marcum inuocarēt · & festum eius festiue se celebra
 turos pmitterent sterilitatē ab eis marcus depulit & in super
 abūdantiā m̄strauit dās eis salubre aerē & pluuiā agruētē.

Marcellin⁹ .
 annis .ix. &
 mensibus .
 iij . romanaꝝ eccliam
 rexit . Hic iussu dyo/
 cleciani & maximia
 ni capit⁹ & ad sacrifi/
 candū adducit . Cū
 aut non assentiret &
 ex hoc diuersorū tor
 mentorū gña sustinē
 deberet metu passio/
 nis duo grana incēsi
 i sacrificio posuit tūc
 magna adest infideli/
 um letitia . sed fideles
 ingens tristitia pcul

fit . Verūtamen in capite infirmato fortia membra resurgunt
 & minas principū paruipendunt . Tunc fideles ad summum
 pontificem gveniunt & ipsum plurimum redargunt . Quod
 ille cernens in concilio epōrum se supposuit iudicandum ad
 quem illi absit vt summus pontifex ab aliquo iudicēt sed tu
 in te collige causam tuam & pprio ore te diiudica . Ipse autem
 iam penitens plurimum ingemuit & seipsum deposuit . sed tñ
 eum omnis turba iterum ēelegit . Quod cesares audientes ite
 rum eum campi fecerunt & dum nullatenus sacrificare vellz
 eum decollari mandauerunt . & iterum creuit furor hostilis
 vt infra mensem .xvij . M .christianorū perimerentur . Mar/
 cellinus autem dum decapitari deberet se cristiana sepultura
 indignum esse asseruit & ideo omnes qui se sepelire presume/
 rent excommunicauit . Quapropter corpus eius insepultū .xxxv
 dieb⁹ remāsit post hoc be . petrus apo . Marcello successori eius
 apparuit dicēs frater marcelle qre non sepelis me . Cui ille nō
 ne dudū sepultus es dñe . Cui apo . me insepultū reputo qm/
 diu marcellinū in sepultū videro . Cui ille nōne dñe nosti qā
 ille omnes qui eū sepelirent anathamauit . Cui pe . Nōne scri
 ptū est qui se humiliat exaltabit . vñ hoc attēdere debuisti va
 de igit⁹ & ipsum ad pedes meos sepelias . qui statim iuit & iussa
 laudabiliter compleuit .

De sancto Vitali .

Vitalis quasi viuens talis qā q̄lis viuēbat exterius
 in opere talis erat int⁹ in corde . Vel vitalis a vita vl'
 vitalis viuens alis . id est tuens se alis virtutum .
 Ipse enī fuit tanq̄ vnū de aīalib⁹ dei que vidit ezechiel habēs

in se. iiii. alas. f. alā spei q̄ volabat ī celū. alā amoris q̄ volabat
 ī deū. alā tioris q̄ volabat ī infernū. Alaz cognicōis q̄ volabat
 ī seipm. Eiz passio ilibello geruasii ⁊ ptasii repta fuisse putat̄

Vitalis miles
 cōsularis ex
 valetia vxo
 re geruasii ⁊ ptasii
 genuit. Hic cū pauli/
 no iudice rauennā in
 gressus cū q̄ndaz ibi
 dē xpianū medicum
 noie vrsicinū p̄ mul
 ta tormētōrū grā ius/
 sum decollari videret
 ⁊ ille medic⁹ nimiū
 expauisset exclamauit
 ad eū san. vital' dicēs
 noli fr̄ vrsicie medice
 q̄ alios curāe q̄sueui
 sti teipz etna morte ⁊

occidē q̄ ad palmā p̄ mltas passioēs vēisti noli coronā amittē
 tibi a deo patā. Qd̄ vrsicin⁹ audiēs q̄fortat⁹ ē ⁊ de pauore suo
 penitēs martiriū libent̄ accepit. san. aut̄ vita. eū honozifice sepe
 liri fecit ⁊ p̄ h̄ ad pauli. dñm suū vl̄ veire q̄tēpsit. Ille vero
 nūm indignat⁹ tū q̄a ad se venire noluit. tū q̄a vrsicin⁹ sac̄ficare
 volentē traxit. tū q̄a xpianū se esse oñdit. iussit eū in eculeuz
 leuari. Cui dixit vital' Stultissim⁹ es si me putas decipere qui
 alios sp̄ studiū liberare. Et ait paulin⁹ mīstris. ducite eū ad
 palmā ⁊ si sac̄ficare noluerit foueā pfundissimā donec puene
 ritis ad aquā ibidē facite ⁊ ibi eū viuū ⁊ supinū sepelīte. Qd̄
 ⁊ fecerūt ⁊ be. vita. ibidē viuū sepelierūt sub nerone q̄ cepit
 circa annū dñi. liij. Sac̄dos aut̄ q̄ h̄ q̄siliū dederat statī a demo
 ne arrept⁹ p̄. vij. dies insaiens ī illo loco exclamabat dicēs. In
 cendis me. s. vita. die aut̄. vij. influmē a demone p̄cipitat⁹ mis
 habilē expirauit. Vxoꝝ aut̄ san. vita. cū mediolanū rediret inue
 nit q̄sdā ydolis imolātes. Qui cū eā hortatē vt ydol' imolata
 comedēt. Rñdit xpiana sū. Nō licz m̄ de v̄ris sac̄ficijs māduca
 re. Qd̄ illi audiētes tā dire eā ūberauerūt hoies sui q̄ cum ea
 erāt vsqz mediolanū eā semiuuā deduxerūt. vt infra triduum
 feliciter miguit ad dñm.

Virgo q̄dā fuit athiochie c̄l̄ historiā ambro. in. ij. li. de
 virginibz recitat in hec verba. Anthiochie nuper ūgo
 quedaz fuit fugitans publici visus oñtationē. S; qui
 m̄gis viroz vitabat oculos aspect⁹ eo icēdebat apli⁹ ipudicos

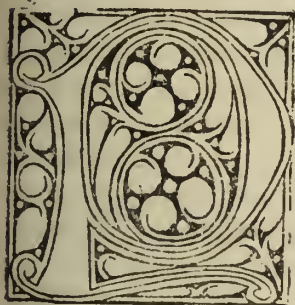
Pulchritudo enim audita nec visa plus desideratur duobus
stimulis cupiditatum amoris & cognitionis dum & nihil occur-
rit quam minus placeat & plus putat esse quam placeat. Quod non
index oculus explorat sed animus amator exoptat. Itaque sancta
virgo ne diutius alerent potendi spe cupiditatis integritatem
pudoris professsa sic restrixit in proborum facies ut iam non ama-
ret sed proderet. Ecce persecutio Puella fugere nescia etate pa-
uida ne incideret in insidiatores pudoris animam ad virtutem para-
uit tam religiosa ut mortem non timeret tam pudica ut mortem ex-
pectaret. Venit enim corone dies maxima omnium expectatio producit
puella duplex professsa certamen & castitatis & religionis. Sed
ubi viderunt instantiam professionis metum pudoris paratam ad cru-
ciatus erubescens ad aspectus excogitare ceperunt quemadmo-
dum spem castitatis religionem tollerent ut cum id abstulissent
quod erat amplius etiam id eriperent quod derelinquerent. Aut sacrifi-
care virginem aut lupanari prostitui iubent. Quomodo colunt deos
suos qui sic iudicant aut quemadmodum ipsi viuunt qui ita iudicant.
Hec puella non quod de religione abigeret sed quo de pudore tre-
pidaret ipsa secum inquit. Quid agimus hodie aut martir aut
virgo altera nobis inuidet corona sed nec virginis nomen ag-
noscit ubi virginitatis auctor negat. Nam quemadmodum virgo
si meretricem colas. Quemadmodum virgo si adulterum diligas.
Quemadmodum virgo si amorem petas. Tolerabilius est mentem
virginem quam carnem habere. Vtriusque bonum si liceat & si non li-
ceat saltem non homini casti sed deosius a raab meretrix fuit
sed postquam domino credidit salutem inuenit & iudith se ut adultero
placeret ornauit Que tamen quia hoc religione non amore faciebat
nemo eam adulteram iudicabat Gene succellit exemplum Nam
si illa que se commisit religioni et pudorem seruauit & patriam
fortassis & nos seruando religionem seruabimus etiam castitatem
Quod si iudith pudicitiam religioni preferre noluisse perditam pa-
tria etiam pudicitiam perdidisset. Itaque talibus informata exemplis
simul animo tenens verba domini quibus ait. Quicumque perdidit ani-
mam suam propter me inueniet eam fleuit & tacuit ne eam vel-
loquentem adulter audiret nec pudoris elegit iniuriam sed christi
recusauit. Estimate utrum adulterare potuit corpore qui nec vo-
ce adulterauit. Nam dudum verecundabatur oratio mea & quasi ad-
re gestorum seriem criminofam atque explanare formidat. Clau-
dite aures virgines dei producit puella dei ad lupanar sed aperite
aures virginum dei virgo prostitui potest adulterari non potest. Vbi-
cumque dei virgo est nec lupanaria infamant castitatem sed castitas
etiam loci abolet in famiam. Ingens petulatum gurgus fit ad
foenicem. Discite martirum miracula sancte virgines. Discite

locorū vocabula clauditur intus columba strepūt accipitres
 foris certant singuli qui predam primus inuadat. At illa ma-
 nibz ad telū leuatis q̄si ad domū oracōnis venisset nō ad libi-
 dinis diuersōi. x̄p̄s inq̄t domuisti virgini feros leones. potes
 domare etiā hoīm feras mentes. Caldeis Rorauit ignis. iudeis
 sese vnda suspendit. mibi: cōcordia tua non natura sum? susanna
 ad suppliciū genua flexit ⁊ de adulteris triūphauit. aruit dex-
 tra que templi tui dona violabat. Nūc templū ip̄m attractat
 tuū ne patiaris in cestū sacrilegij q̄ non passus es furtū. Bñ/
 dicat ⁊ nūc nomē. t. vsq̄ adulteriū veni virgo discedam. vix cō-
 pleuerat orōem. ⁊ ecce miles sp̄e terribilis irrupit quēadmo-
 dū virgo tremuit p̄l̄s tremēs cessit. h̄ non illa in mēoz lcōnis
 ⁊ daniel inq̄t cessit suppliciū susanne spectaturus aduenerat
 ⁊ quā p̄l̄us damnauerat vn̄ absoluit p̄t ⁊ in hoc lupi hitu
 ouis latere habet ⁊ x̄p̄us milites suos q̄ etiā legiones habet
 aut fortasse p̄cussōz intrauit ne verearis aīa ⁊ tales solēt mar-
 tires facere. O virgo fides tua te saluā fecit. Cui miles q̄so ne
 pauetas sōzōz s̄t huc veni saluaē aīam n̄ perdere sua me vt ipsa
 fueris. q̄ adulter ingressus si vis martir egrediar vestimenta
 mutē. Cōueniūt mibi tua ⁊ tua mibi h̄ vtraq; x̄p̄o. Tua vel-
 stis me verū militē faciet ⁊ mea te virginē. Bene tu vestieris
 ego melius exuar. vt me p̄secutor agnoscat. Sūme habitū qui
 abscondat feīaz. t̄de q̄ s̄secret martirē. induere clamidē q̄ occultz
 mēbra virgīs huet pudorē. sume pileū q̄ tegat crines abscon-
 dat oza. solent erubescē q̄ lupanar inuenerūt sane cū egressa fu-
 eris ne respicias retro. mēoz vxozis loth q̄ naturā suam q̄a im-
 pudicos licz castis oculis aspexit. amisit leone q̄d peat sacrificō
 ego pro te hostiā deo reddo tu p̄ me militē x̄p̄o. habens bonā
 miliciāz castitatis q̄ stipendijs militat sempiternis lozicā iusti-
 tie q̄ sp̄iali muīmine corp̄s induat. scutū fidei q̄ vulnē repel-
 las. galeā salutis. ibi enī est presidū nostre salutis vt est x̄p̄s.
 quoniā mulieris caput virginū x̄p̄us. Et inter hec verba cla-
 midem exuit susceptus tñ ad hoc habitus ⁊ persecutoris ⁊ ad-
 ulteri virgo ceruicem clamidez cepit miles offerre. Que pom-
 pa illa que ḡtia cū in lupanari de martirionio certarent addā-
 tur persone miles ⁊ virgo. Hec dissimiles inter se naturam fi-
 dei miseratione consimiles vt cōpleatur oraculum. Tunc lupi
 ⁊ agni simul pascentur. ecce agnus ⁊ lupus non solum si-
 mul pascentur. sed etiam immolantur. Quid plura mutato
 habitu euolat puella de laqueo iam non suis alis vtpote que
 spiritualibus ferebatur ⁊ quod nulla vnq̄m viderunt secula

Egreditur de lupanari virgo cristi. At illi qui videbant oculis et non videt ant corde ceur raptores ad agnam lupi frémelre ad predam vnus qui erat immodestioe introiuit Sed vbi haufit oculis rei textum. Quid hoc inquit est puella igressa est vbi videtur. Ecce enim fabulosum illud cerua pro virgine sed quod verum est miles ex virgine At etiam audieram et n̄ crediderā q̄ aquas cristus in vina conuertit iam mutare cepit sexum recedamus hinc dum ad huc quod fuimus sumus Vt quid et ip̄e mutatus sum qui aliud cerno q̄ cerdo ad lupanar veni cerno vadimonium et tamen dum mutatus egrediar pudicus exhibo qui adulter intraui iudicio rei quia debebatur tanta corona victori. Dampnatus est pro virgine qui ita de lupanari non solum virgines. Sed etiam martires exierunt Fertur puella ad locum supplicij cucurrisse certasse ambo de nece Cum ille diceret ego sum iussus occidi te absoluit sententia quoniam me tenuit at illa clamauit Non ego te vadem mortis elegi. Si p̄cesse pudoris optauit Sed pudor q̄ re manet sexus Si sanguis exponitur fideiussorem non desidero vnde dissoluam habeo in me lata est sententia que pro te lata est. Certe si p̄ccunie fideiussorem dedissem et absente me iudex tuum censum feneratori adiudicasset eadem me sententia cōuinceret meo patrimonio soluere tuos nexus. Si recusatē quis me indignam morte censeret q̄to magis est capitis huius censura moriar innocens ne moriar nocens Nihil medium est hodie aut rea ero sanguinis tui aut martir mei si cito redij quis me audiat excludere si moram feci quis me audiat absoluere. Plus legib⁹ debeo rea n̄ solū fuge mee sed etiam cedis aliene. Sufficiunt membra mortis que non sufficitbant in iurie est in virgine vulnerum locus qui non erat contumelie ego obprobrium declinaui non martirium. tibi cessi vestem non professionem mutauit quia si mihi preripis mortem nō redemisti me sed circumuenisti caue queso ne cōtendas caue ne contradicere audeas noli eripere beneficium quod dedisti Dum mihi hanc sententiam negas illam restituis superiorez Sententia enim sententia superiorū mutatur. Si posteriorē me non tenet superior tenet possumus vtriq̄ satisfacere sententie si me prius paciaris occidi Ante habent aliam q̄ excerceant penam in virgine obnoxius pudorem Ita q̄ gloriosior si videris de adultera martirem fecisse q̄ de martire adulteraz redidisse Quid expectas duo cōtenderunt et ambo vicerunt nec diuisa est corona sed addita. Ita sancti martires inuicem sibi beneficia conferentes altera principium matrimonio dedit alter effectum At etiam philosophorum gymnasia damonem

et sintiam piatagoreos incolas ferunt. Quorum vnus cum
 esset moeti adiudicatus comendandorum suorum tempore
 poscit Tyrannus autem astutissimus cum reperiri non posse ex
 istimaret petiuit vt sponsozem daret qui pro se finiretur si ipse
 mozam faceret Quid de duobus preclarius nescio vtrūq; pcla
 rum alter vadem moztis inuenit alter se obtulit Itaq; cū reus
 mozam suplicō faceret fideiussor sereno vultu moztē nō re/
 cusauit Cum duceret amicus reuersus est ceruicem sustituit
 colla subiecit Tūc amirat? thirannus cariorem phylosophis
 amicitiam q̄ vitam fuisse petiuit vt ipse ab ipis quos damna/
 uerat in amicitiam reciperetur tantam virtutis esse graciā
 vt thyrannum inclinaret Digna laude sed minora nostris nā
 illi ambo viti hic vna virgo que primo etiam sexum vinceret
 Illi amici isti incogniti. Illi thyranno vni se obtulerunt Isti
 thyrannis pluribus hoc etiam crudeliōibus q̄ ille pepercit
 isti occiderunt Inter illos in vno abnoxia necessitas In hīs
 amborum voluntas libra Hoc quoq; isti prudēciōes q̄ illi
 us studij sui finis amicitie gracia Isti corona martirij Illi ei
 certauerunt hominibus isti domino hec ambrosius

De nomine

Petrus interpretatur agnoscens vel dis/
 scalciatus vel dicitur petrus a petros qd
 est firmum per hoc intelliguntur tria pri/
 uilegia que fuerunt in beato petro. Fuit
 enī predicator egregius et inde dicit ag/
 noscens q̄a et perfectam scripturarū no/
 ticiam habuit et in p̄dicatione qd cuiq;
 conueniret agnouit. Secūdo fuit virgo

purissimus et inde dicitur discalcians quia a pedibus suarum
 affectionum omnem amorem mortuum discalciavit et exiit
 vt non solum corpore sed etiam mente virgo esset Tercio fuit
 martir domini gloriosus et inde fuit firmus quia martirium
 pro defensione fidei constanter sustinuit

De sancto petro mar.

Petrus nouus martir de ordine predicatorum fidei
 pugil egregius de ciuitate veronensi extitit oriundus
 Hic tanq; splendidum lumē de fumo lilium candēs
 de sentibus cubens rosa de spinis exoritur dum de parentibus
 per errorem excecatis lucidus predicator exurgit et defancia/
 tis mente corporeq; corruptis virginale decus procedit ac de
 spinis id est eterno incendio deputatis inclitus martir ascen/
 dit parentes namq; suos infideles et hereticos b.p. habuit a

quorū tamen eroze se
penitē mundū serua/
uit Cum autē adhuc
xii esset annorum et a
scol' rediret a patruo
suo q̄ heresim sapie/
bat qd iam in scolis
didicerit iterrogatur
Qui rōdit se didicisse
credo in deū patrē o-
rāc et ille noli dicere
creatozem celi et terre
cum ipse visibiliū crea-
toz nō fuerit sed dya/
bolus oīa ista que vi/
dentur creauerit Ipse
vero puer se pociū vel
le dicere sicut legerat

affirmabat et sicut scriptū erat se pocius credere velle dicebat
Tunc ille p̄ autoritates hoc ei psuadere vt nō poterat nitebat
Quas omēs puer spū sancto replet sic cōtra eū ouertit eūq;
p̄p̄o gladio iteremit vt ille q̄ diuerteret n̄ haberet q̄ indigne
ferēs a puero se ofusū p̄ri totū qd iter se gestū fuerat retulit
a vt peñū a scol' remouez mōis omībz psuasit Timeo ei ne
cū peñū bñ fuerit erudit ad meretricē illā romanā ecciaz se q̄
ferat a sic fidē nrāz destruat et ofudat q̄ nesciēs vezz dixit dū
petz hereticoz pfidiā destructuz esse tāq; alē cayphas p̄phe-
tauit s; q̄a res a deo n̄ fiebat p̄ fr̄is moicis assensū n̄ pbuit se
pans q̄ p̄ aliq; heresiarchā ad suā sectā trahi faceret cū i gra-
maticalibz fuis; erudit vidēs igit̄ puer sanctū n̄ esse tutū cū
scorpiōibz habitare mūdū p̄tesq; despiciēs mūdū ipse fratru
p̄dicatoz ordinē itroiuuit i q̄ q̄dez ordie q̄ laudabilē vixerit in
nocēciū papa i sua eplā apit dicēs Cū enī beatū petrū a mūdi
fallacijs i adolescēcie annis p̄ inde decliasset ad ordinē fratuz p̄-
dicatoz se trāstulit in q̄ q̄dez ordie xxx fere ānorū spacō ful-
tū caūa iūtitū fide p̄ambula spe astāte cū oī caritate sic p̄ualu-
it a p̄fecit circa defēsiōez ipiū fidei p̄ q̄ totū adebāt qd gtra illiū
ciros hostes mēte itrepidā feruētī qz spū gtinuū certam exci-
tās suū tñ agonē diutinū vidrici spāte mēio felicitē ofūmauit
a sic petrū firmū i p̄t̄ fidei p̄t̄ demū passiōis allis ad petrā cri-
stū digne laureādū ascēdit ūgitatē qz mēte a corpis sp̄ illiba-
tā huauit n̄ alicū mortalē emis ūq; sēsit gtractū sic suoze ofeslo-
rū fideli testimonio ē p̄batū a q̄a huū delicate nutritū p̄teruit
i dñm canē suā assidua cibi et potū p̄citate reitrixit ne vero p̄-
ocij desidiam hostilibz pateret insidijs i iustificacōibz domini
agerabat assiduent eo ita hata totaliter occupato bonū
in ip̄o illicita nō haberet et a spualibz neq; totū esset

Nocturna quedam silencia humane deputata quieti post dormitionem breuem instudijs lectioni ⁊ sompni temp⁹ vigilijs occupabat Dies autē impendebat comodis aniarū vel sedulis imminendo p̄dicationib⁹ vel cōfessionū audiencie insilendo aut hereticoꝝ dogma pestiferū validis ratiōib⁹ cōfutando In quib⁹ specialis gratie dono noscitur claruisse Deuotione in sup̄ grat⁹ hūilitate lenis obediēcia placid⁹ benignitate suauis pietate cōpaciens paciēcia cōstans caritate p̄stabilis ⁊ in cūctis morū maturitate cōpositus alios p̄fusis virtutū aromatribus attrahebat Feruens q̄ amatōꝝ fidei cultōꝝ p̄cipuus p̄pugnatoꝝ ardens sic animo suo fidem impresserat sic se totū illius mancipauerat obsequiū q̄ queq; ipius opera et verba virtutē fidei redolebant ꝑ hac q̄ mortem subire cupiēs hic principali a domino attentis et crebris postulationib⁹ supplicasse probatur q̄ non sineret eum ex hac luce migrare nisi sumpto pro alia calice passionis nec fraudatus est tandem a desiderio suo Multis vero in vita sua miraculis claruit nam cū apud mediolis quendā episcopū hereticoꝝ a fidelib⁹ captū be. pe. examinaret et multi episcopi et religiosi et maxia ꝑs ciuitatis illic cōuenisset et dies tū ex p̄dicatione tū examinacōe in longū ꝑtracta fuisset et maxim⁹ estus cūctos affligeret dixit heresiarcha corā omnib⁹ O petre puerse si tu es ita sanct⁹ sicut hic stult⁹ popul⁹ te esse affirmat Cur eū estu mori ꝑmittis et non rogas dominū vt nubē aliq̄ interponat vt nō moriatur hic stult⁹ popul⁹ tanto estu Ad quē ꝑ. respondit Si vis ꝑmittere te abnegaturū heresim tuā et fidem catholicā recepturum rogabo dominū et faciet q̄d dixisti tūc fautores hereticoꝝ cōclamantes heresiarche dixerūt ꝑmitte ꝑmitte Credebant eī q̄d fieri nō posset q̄d beatus petr⁹ se facturū corā omnibus sponndit et maxime cum nulla vel minima nubecula in aere appareret Katholici autē sup̄ ꝑmissione be. pe. tristari ceperunt timētes ne fides catholica ex hoc confusione pateret Cū ergo hereticus se obligare nollet be. pe. cū magna fiducia dixit Ad hoc q̄d ver⁹ deus visibiliū et inuisibiliū creator mōltretur et ad cōsolationē fideiū et ad cōfusionē hereticorū rogo deū vt aliqua nubecula ascendat et se inter solem et populū interponat Quod mox premissō crucis signaculo factū fuit ꝑ magnam horam in modū papilionis populū nubecula protegente Contractus quidam nomine asserb⁹ cum ꝑ quiq; annos mansisset cōtract⁹ ita vt ꝑ terram in sextario traheretur mediolanū ad beatū ꝑ. ductus fuit quem cū beatus ꝑ. signasset cōtinuo sanatus surrexit Quedam etiā miracula que ꝑ eum dominus dum viueret fecit innocencius in predicta epistola

recitat dicens Cuiusdam nobilis filium pre nimio et horribili
tocius gule et tumore nec loqui nec spirare valentē leuatis
ad dominū manibꝫ et crucis in eo factō signaculo Illoqꝫ ac/
cipiēte ipiꝫ cappā et infirmo supponēte eū illico sanauit Idem
nobilis vehemēti pꝫ modū corpore tōrcōe grauatꝫ credens et
metuēs exiñ sibi mortis iminere discrimē cappā ipam quā ex
tūc cōseruauerat reuerenter fecit afferi qꝫ suo appōita pectori
mox verinē qñdaz duo habentē capita et pilorū densitate vil
losum euomuit plena liberacōe secuta Cuidā inueni imisso i
os digito suo qꝫ ligue soluto ligamē beneficiū loqꝫle cōcessit
Hec et alia plura dū viueret dignatꝫ est per eū dominꝫ opari
Verū eum pestis heretica in lūbardie puincia pullularet
et multas iam ciuitates cōtagione pestifera infecisset summꝫ
pontifex ad pestem dyabolicam abolendam diuersos inquisi/
tores de ordine predicatorū in diuersis lumbardie partibꝫ de/
legauit Sed cum apud mediolanum heretici non solū multi
numero sed etiam magis seculari potencia acuti fraudulēta
eloquencia et pleni dyabolica sciencia residerent Sūmus pon
tifex sciens et intelligens be pe virum esse magnanimū qui ab
hostium multitudine nō paueret Animiaduertens qꝫ eius g
stantem virtutem pꝫ quam aduersariorū potentie nec in mo/
dico cederet Cōgnoscens etiam eius tacundiam pꝫ quam faei
le hereticorū fallacias detegeret non ignorans insupꝫ ipm in
diuinā plene sapiencia eruditum per quam firuola hereticoꝫ
argumenta rationabiliter cōfutaret ipm tam strenuum fidei
pugilem et ipm tam indefessum domini bellatōem in medio
lano et eius comitatu instituit et inquestorē suū auctem con
cessa plenaria ordinauit Ipe igitur inūctum officiū diligen/
ter exerdens hereticos vbiqꝫ pꝫ querebat nullā eis requiem tri
buēs sed mirabiliter omnes cōfundens potenter expellēs sapi
enter cōuincens ita vt non possent resistere sapiēcie et spiritui
qui pꝫ eū loquebāt Quod heretici et dolētes de ipiꝫ morte cū
suis fautoribꝫ tractare ceperūt Arbitrātes se posse pacifice vi
uere si eorū tā validꝫ pꝫsecutor de medio tolleret Cū igitur p
dicator intrepidꝫ mox martir futurꝫ de cumis mediolis pin/
quirēdis hereticis pꝫgeret in ipo itinere palmā martirij affecu
tus ē sicut innocēciꝫ explicat in hec verba Cū de ciuitate cu/
mana vbi fratꝫ sui ordīs ibi mōzanciū priōr erat mediolis per
geret pꝫ exequēda inquisicōe cōtra hereticos sibi ab apostoli/
ca sede cōcessa sicut in publica pꝫdicacōe pꝫdixerat quidaz de
ipoz hereticoꝫ credentibꝫ prece illorū inducꝫ et precō in eū
salutaris propositi inter prosequentē funestus insiliit in ag/
num vtiqꝫ lupo ferus in mitem impius in pium furibun/
dꝫ in mansuetum in modestum effrenis pro fanus in sanctū

presumit insultum exercet conatum mortez intemptat factū
autem caput illius crudeliter impetens ⁊ diris in ipm impres-
sis vulneribus faciato sanguine iulti ense venerandum illud
non diuertentem ab hoste sed exhibentem se p̄tinus hostiam
et cesoris sustinentē in paciencia truces iētus dimisit spiritu
perente sup̄na in ip̄o loco passionis occisum In ip̄o q̄ sacrile-
go p̄cussuras in xp̄i m̄strum geminas inculcāte Ille non q̄/
rula voce gemēs vel murmurās sed sufferēs omnia pacienter
suū dño cōmendabat spiritū dicens In manū tuas dō. cō. spi-
ritū meū simbolū etiam cepit dicere fidei cui⁹ nec in hoc arti-
culo desijt esse p̄co vt ip̄e p̄ nephandis q̄ a fidelib⁹ capt⁹ fuit
et quondā frater dominic⁹ q̄ comes illi⁹ erat et ab ip̄o liētore
percutus dieb⁹ aliq̄bus sup̄uixit postea retulerūt Sed cū
adhuc martir dñi palpitaret Cultellū crudelis liētore arripuit
et platera ei⁹ transfixit In ip̄a autē die sui martir ij confessōr
martir p̄pheta et doctore quodāmō esse p̄meruit cōfessōr in eo
q̄ fidem xp̄i inter tormēta cōstantissime cōfessus fuit et in eo
q̄ ip̄a die cōfessōe more solito facta obtulit deo sacrificiū lau-
dis Martir in eo q̄ p̄ defensiōe fidei sanguinē s. fudit p̄pheta
in eo q̄ cū ip̄e tūc quartanā pateretur et socij dicerēt q̄ non
possent mediolanū applicare Ille r̄ndit si nō poterimus ad do-
mū fratru⁹ puenire apud s. simplicianū poterimus hospitari
Quod et factū est Nam cū sacrum eius corp⁹ defereēt fratres
p̄pter nimiam populi frequenciā non potuerūt illud eadem
die ad domū deducere sed apud s. simplicianū deposuerūt et
ibidem ea nocte p̄mansit Doctore in eo q̄ etiā cū pateretur fi-
dem verā edocuit dū simbolū fidei clara voce cecinit Eius q̄
passio venerāda dominice passiōi similis multū fuisse videtur
xp̄s enī passus est p̄ veritate quā p̄dicabat p̄. p̄ veritate fidei
quā defendebat xp̄s passus est ab infideli populo iudeorū .p.
ab infideli turba hereticorū xp̄s in pascali tpe crucifigī p̄ eo
dem tpe martiriū patiē xp̄s cū pateretur in manū t. d. cō. s. m.
dicebat p. cū occideretur verba eadez clamitabat xp̄s p̄ xxx
de traditus fuit vt crucifigereēt p̄. pro xl. lib⁹ papien fuit vendi-
tus vt interficereēt xp̄s p̄ passionem suam ad fidez multos ad-
duxit .pe. p̄ martiriū hereticos multos cōuertit quib⁹ enī egre-
gi⁹ doctore et fidei pugil hereticorū dogma pestiferū ī vita sua
plurimum eradicauiet post mortem tamen suam eius meri-
tis ⁊ cōuscantib⁹ miraculis fuit adeo extirpatū vt q̄ plurimi
erorem suum relinquerent et ad gremiū sancte ecclesie cōuo-
larent ita vt ciuitas mediolis et comitatus eiusdē vbi tot here-
ticorū cōuenticula residebāt adeo purgata est vt aliis expul-
sis et alijs ad fidem cōuersis nullus ibidem auderet aliquialiter

comparere Plures etiam de eis maximi et famosi predicatorum
ordinem sunt in gressu qui usque nunc cunctos hereticos et fautores
feruore mirabili persecunt Sic noster sampson plures philistei
os interfecit mortuos quam occideret viuos Sic granum frumenti cal
dens in terram et infidelium manibus comprehensum et mortuum vbe
rem consurgit inspicam Sic botrus in torculari calcatus liquis re
dudat in copiam Sic aromata pilo cotusa odore plenius cir
cufundunt sic granum sinapis cotritum virtutem suam multipliciter
demonstrauit post sancti viri gloriosum triumphum multis eum
dominus miraculis illustrauit quare quidam sumus pontifex refert
dicens Post mortem ipsius lampades ad sepulchrum eius dependentes
pluries pro se ipsas absque omni humano studio et ministerio diuini
tus sunt accense quia conueniens nimis erat ut qui igne et lumine fi
dei excellenter claruerat singulare de ipso ignis ac luminis mira
culum appareret Quidam autem cum videret cum alijs et eius sanctita
tem et miracula deprauiet sumpto quodam obtestationis morsel
lo quem cum non posset sed circa hoc derelinqueret transglutire sensit
mox ipsum sic gutturi inherere ut illum inducere vel educere non
valeret Quare illico penitens et iam vultus mutato colore quia
feciens vicinum mortis euentum facto intra se voto quod lingua de
cetero ad talia non laxaret fuit peritinus illo euomito liberatus cum
autem sumus pontifex innocencius iiii. beatus petrus sanctorum cathalogo
ascripsisset fratres apud mediolanum ad capitulum conuenerunt
volentes autem eius corpus ad alcioem locum transferre cum populus qui per
annum sub terra iacuisset ita sanum et integrum ac sine alicuius exa
lacoe fetoris reptum est ac si eadem die fuisset sepultum fratres igitur
super magnam pulpitem iuxta plateam corpus eius cum magna reueren
tia deduxerunt et ibidem sic sanum et integrum coram omni populo est osten
sum et ab eo suppliciter adoratum Quidam iuuenis nomine cuiusre
dus de citate cumana dum de panis tunice sancti petri haberet et quidam
hereticus eidem deridendo diceret ut si scirem eum crederet in ignem pan
num ipsum piceret et si gutturi non contingeret absque dubio sanctus esset
et ipse sue fidei adhereret moxque super carbones accessos pannum
sancti petri picit sed ab ipso igne altius resiliuit deinde pro se super ipsos car
bones rediens ipsos ardentes penitus extinxit Tunc incredulus ille di
xit sic pro omnia panis tunice mee faciet Positum est igitur super alios
carbones ex vna parte panis heretici et ex alia parte pannus sancti pe
tri panis autem heretici mox ut ignis calorem sensit penitus est gut
tus panis vero sancti petri in igne perualuit et ignem ipsum extinxit
ita quod nec pilus aliquis combustus fuit quod videns hereticus ad viam
veritatis rediit et miraculum omnibus publicauit apud flo
renciam iuuenis quidam heretica prauitate corruptus cum in
ecclesia fratrum de florenzia cum quibusdam alijs iuuenibus

ante quodam tabulam ubi est depictum martirium sancti petri staret videns licetorem eum percipientem euaginato gladio ipse dixit utinam ego ibi fuisssem quia validius percussissem. Quo dicto statim mutatus effectus est. Cumque socii requirerent quid haberet et et ipse nihil respondere posset eum domum reduxerunt sed cum in via ecclesiam quodam sancti michaelis vidisset elapsus de manibus sociorum ecclesiam intrauit et flectens genua corde sanctum petrum rogauit ut sibi perceret voto quo potuit se obligans quod si liberarentur peccata sua confiteretur et omnem heresim abnegaret. Tunc subito loquelam recuperauit et veniens ad domum fratrum abiurata heresi peccata sua confessus est data licentia confessioni quod hoc in populo predicaret. Ipse quoque in publica fratrum predicatione surgens coram omni multitudine haec confessus est. In puincia theutonio apud traiectum mulieres quaedam videntes ad ecclesiam fratrum predicatorum in honore sancti petri martiris magnam concursum fieri populorum. Dum ipse in platea consisterent et filarent astantibus se dicebant ecce isti predicatorum omnem modum lucrandi nouerunt nam ut magnam possint pecuniam cumulare et lata edificare palacia unum novum martirem inuenerunt. Dum haec et similia dicerent ecce subito filum totum sanguine cruentatur et digiti quibus filum torquebant sanguine mox replentur. Quod ille videntes et admirantes digitos diligenter extergunt ne forte in eis accidisset aliqua incisura. Sed cum digitos omnino sanos conspicerent et filum sic sanguinolentum viderent tremantes ac penitentes dicere ceperunt. Vere quia preciosi martiris sanguini detraximus nobis hoc sanguinis miraculum tam stupendum euenit. Currentes igitur ad domum fratrum priori omnia exposuerunt ac filum sanguine cruentatum eidem presentauerunt. Prior autem ad multorum instantiam solempnem predicationem conuocauit et quicquid predictis mulieribus acciderat coram omnibus retulit et filum ipsum sic cruentatum omnibus ostendit. Vex quidam magister artis grammatice in eadem predicatione consistens factum ipsum cepit plurimum deridere et astantibus dicere. Videte modo qualiter isti fratres simplici corda decipiunt. Nam cum aliquibus mulierculis de suis familiaribus condixerunt ut filum ipsum in aliquo sanguine tingerent et sic miraculose accidisse narrarent. Dum hoc ille diceret pertinens ultionis diuine plagam accepit et ipsum validissimum febrium estus multis aspicientibus sic vexauit ut a predicatione illa inter manus amicorum in propriam domum deferretur. Sed cum vehementer febris excreveret et ille mortem vicinam timeret predictum priorem accersiri fecit a reatum suum confitens deo et beato petro coram dicto priore votum vouit.

q̄ si eius meritis sanitatem reciperet eum semper in speciali deuotione haberet et de cetero linguam ad talia non laxaret
Mira res mox vt predictū votum protulit sanitatem integrā recepit Sanctimonialis quedam erat in alemania in clauſtro oetēbach ordinis sancti fixti cōſtancienſis dyocesis que per annum et amplius grauē guttam ni genu p̄ſa est ita q̄ nullo remedio poterat liberari Hec quia sepulcrū sancti petri corporaliter visitare nō poterat vtpote que erat sub obediēcia cōstituta et q̄a infirmitate grauissima vrgebat cogitauit saltem p̄dictum sepulcrū mentali gressu adire ac deuocōe sedula visitare. Discens vero q̄ in xiiij. dietis de loco illo mediolis posset adiri cottidie pro qualibet dicta. c. p̄ nē aq̄ honorē sancti petri dicere cepit Mirū in modū cū istas mentales dietas taliter cepit facere successiue semp̄ et paulatim cepit se meli⁹ habere At vbi vltimā dietam p̄fecit et ad tumbam mērali gressu puenit flexis genib⁹ ac si p̄ſencialiter corā tumba astaret psalterium cū deuocōe maxia totū legit Quo expleto ab illa infirmitate a deo liberatā se sensit vt iam inde modicū q̄d sentiret Rediens vero eo mō q̄ in erat anteq̄ omnes dietas expleuisset penit⁹ est sanata Cū quidā heretic⁹ acerimus disputator et eloquēcie fingularis cū be. pe. cū ad hec viueret disputaret ⁊ errores suos subtiliter et acute p̄posuisset ī mediū ac be. pe. vt r̄nderet ad p̄posita inportu⁹ purgeret Ille deliberacōez petēs oratoriū q̄ddam q̄d p̄pe erat intrauit cū lacrimis orans deū vt causam fidei sue defenderet ⁊ loquentē tumidū aut ad fidei veritatē reduceret aut ligue p̄uacōe puniret ne p̄eam decetero cōtra fidei veritatē tumeret rediensq̄ ad hereticū corā omnib⁹ palā dixit vt suas iterū p̄poneret racōes Qui ita penitus factus ē mut⁹ vt nec vnū solū verbū aliq̄tenus p̄ferre valetet Vnde heretici cōfusi recesserūt et catholici deo gratias retulerūt Vir quidā noīe opito credēs hereticoz cū occasiōe cui⁹ dā heretici cōsanguīe sue ad ecclesiā fratrū venisset ⁊ ad tūbā sancti petri p̄gens duos ibi denarios cōspexisset ip̄e denarios accipiens dixit Bonū est vt bibamus istos statimq̄ totus cepit tremere nec de loco eodez aliquatenus potuit se mouere Qui territus p̄dictos denarios in loco suo mox restituit et sic inde abcessit Videns autē be. pe. virtutē heresim deseruit et ad fidez catholicam se conuertit Sclolaris quidam cum de magalana ad mōtem pessulanum rediret ex quodaz saltu a deo est ruptus in igne vt dolore nimio vexaretur et incedere non valeret Hic aliq̄do audiens p̄dicare q̄ quedā mulier terrā saguīe be. pe. respersam sup̄ cancri cōrosionē ponens fuerat liberata

Dixit domine deus de terra illa non habeo sed qui illi terre meritis be. pe. tantam dedisti virtutem potes et isti dare Accipiens igitur de terra cum signo crucis et inuocacione martiris loco supposuit et statim curatus fuit Anno domini m. cc. lix. in ciuitate copostell. fuit quidam vir nomine benedictus qui tibias inflatas habebat in modum utriusque ventris tumentem instar pregnantis faciem primum tumore horribile totumque corpus inflatum ita ut monstrum aliquid videretur. Hic cum a quadam matrona vix super baculum se sustentans elemosinam peteret. Illa respondit magis fossa quam alio bono in digeres sed meo consilio acquiesce et ad domum fratrum predicatorum pergens et peccata confitens be. pe. atrociam inuocato Ille autem cum mane ad domum fratrum venisset et hostium ecclesie clausum esset secum portam se posuit et dormiuit et ecce quidam reuerendus in habitu predicatorum eidez apparuit et cappa ipsam cooperiens eum in ecclesiam introduxit Ille autem euigilans et in ecclesia se esse reperit et perfecte sanatum inuenit Quod multis admirantibus intulit et stupore cum viderent hominem pene mortuum tam subito a graui infirmitate fuisse liberatum

De sancto fabiano

Sanctus fabianus rexit romanam ecclesiam annis multis et tandem temporibus decem passus Ille dum eligeretur ad pontificium urbis romae spiritus sanctus in specie columbe multis visus est apparuisse Ille passionem sanctorum quam neglecte seruantes a notariis fecit excipi et scribi et multas basilicas per ciuitatem sanctorum fabricari fecit quas et dedicauit hic instituit ut crisma vetus cremaretur et nouum omni anno in cena domini consecraretur alia require in festo beati fabiani et sebastiani martirum

De nomine

Philippus dicitur os lampadis vel os manuum vel dicitur a philoso quod est amor et ypsilon quod est super quasi amator supernorum Dicitur igitur os lampadis propter suam luculentam predicationem os manuum propter assiduam operationem amator supernorum propter celestem contemplacionem

De sancto philippo apostolo

Philippus apo-
 stolus cū·xx
 ānis p̄ sithā
 p̄dicasset a pagāis te-
 net et ad imolādū sta-
 tue martis ab eisde ꝑ
 pellit ꝑ tūc subito dra-
 co q̄daꝝ ingēs de sub
 base exiuit q̄ filiū pō-
 tificis q̄ ignē mīstra-
 bat ī sacrificiō īterfecit
 duosqꝫ tribunos qꝫ
 mīstri philippū ī vin-
 culis detēbāt extixit
 ceterosqꝫ adeo sui fla-
 tꝫ fetore īfecit vt oēs
 morbi redderent̄ di-
 xitqꝫ phi·Credite mi

chi a statuā istā s̄frīgite a ī loco eiꝫ crucē dñi adorete vt infir-
 mi v̄ri sanēt̄ a mortui suscitēt̄ At hij q̄ cruciabāt clamabāt·tm̄
 fac vt sanem̄ et hūc martē ꝑtinꝫ s̄frīgemꝫ·tūc phi·draconi ꝑ-
 cepit vt ī locū des̄tū descēdēt̄ ita vt nulli oīo nocerz·q̄ statī re-
 cessit et vltēriꝫ n̄ ꝑparuit·tūc phi·oēs sanauit et illꝫ tribꝫ mor-
 tuis vite bñficiū īpētuit sicqꝫ v̄iuer̄sis credētibꝫ ꝑ ānū vnū eis
 adhuc p̄dicauit a ī eis ꝑsbiteros a dyacōes ordinās ī asiā cīta-
 tē ierapoli vēit ibiqꝫ heresim hebromitaz·q̄ xpm cānē fantasti-
 cā assūpsisse doḡtizabāt extixit·erāt aut̄ ibi duo factissime vir-
 gīes ꝑ q̄s dñs mltos ad fidē ouertit phi· at̄ añ vij· dies obitꝫ
 sui epos et ꝑsbiteros ouocauit eisqꝫ dixit hos vij·dies ꝑꝑt̄ am-
 moicōez v̄raz m̄ dñs ꝑcessit eāt aut̄ āno lxxxvij·ꝑꝫ hoc ī fideles
 ipm tenuerūt et cruci ad istar mḡri sui quē p̄dicabat affixerūt
 et sic ad dñm miḡuit et felicit̄ vitā ꝑpleuit iuxta aut̄ eū due fi-
 lie eiꝫ vna a dextris a alia a sinistris sūt sepulte·de isto phili-
 sic dicit ysidorꝫ ī li·de vita et ortu et obitu sc̄toꝝ phi·gallꝫ p̄di-
 cat xpm barbaras gentes vicīasqꝫ tenebras et tum̄ti oceano
 giūctas ad sc̄ie lumē fideiqꝫ portū deducit demū ī ierapoli f̄ti-
 gie ꝑuicīe vrbe crucifixꝫ lapidatꝫqꝫ obiit silqꝫ cū filiabꝫ suis
 ibi req̄escit hec ysid·de phi·aut̄ q̄ fuit de vij·dyacōibꝫ dicit·ie-
 ro·ī martirologio ꝫ viij·ydꝫ iulij signis et ꝑdigijs iclitꝫ ap̄d
 cesariā req̄euit iuxta quē tres filie eiꝫ tumulate sunt nā q̄rta
 apud ephesum req̄escit primus ergo philippus ab isto differt
 quia ille fuit apostolus iste dyacꝫ Ille quiescit apud ierapoli
 iste apud cesareā ille habuit duas filias ꝑphetissas iste q̄tuor
 licz hystoria ecclesiastica videat̄ d̄re q̄a fuit phili·apostolꝫ q̄
 habuit iij·filias ꝑphetissas sed ī hoc magis ierō· ē credēdum

De sancto Iacobo apostolo minori

Iacobus supplantator vel supplantans festinatē. Vel pparans vel dicit iacobus a ia qđ est deus et cobar qđ est onus vel pondus. Vel iacobus qđsi iacopus a iaculo et cope qđ est cesio quasi cesus iaculis. Dicit g^o supplātor mūdi p cōtemptū. Supplāans festinantē dyabolū pparans ad omne bonū corp^o suū. Male enī passio-

nes nobis insunt ex tribus sicut dicit gregori^o nisen^o. Ex mala educacōne siue gverfacōe. Ex corp^ois mala habitudie. Ex vicio ignorātie. Curant aut vt dicit ex bona gsuetudie bona exercitacōe. Studio doctrine sic beat^o iacobus curauit et ideo corpus ad omne bonū patū habuit. Dicit etiā pond^o diuinū per grauitatem morum. Iaculis cesus per martirium

Iacobus iste apostol^o vocatus est iacobus alpheⁱ scz fili^o frater dñi Iacobus mi^ore et iacobus iust^o. Iacobus alpheⁱ dicit nō tantū hm carnē sed etiā hm nomis inter pta/cōem Alphe^o enī interpretat doctus vel documentū vel fugitiuus vel millesim^o. Dicit ergo iacobus alpheⁱ qđ fuit doct^o p sciencie inspiracōez. Documentū p alioz erudicōez. fugitiu^o de mūdo p despectiōe et millesimus p hūilitatis reputaciōem frater quidē dñi dicit ex eo qđ si mill^o sibi fuisse phibe^o a deo vt pleriqz in eorū spē fallerent. Vnde cū iudei ad capiendum xpm pgerēt ne forte Iacobū in psona xpi caperēt a iuda qđ xpm a iacobo tanq̄ eoz familiaris optie discrenebat signum osculi acceperēt. hoc etiā testat ignati^o i epla ad iohan. euāgeli/ stā sic dicens Si licitū ē mihi apud te ad ierosolie ptes volo ascendere vt videā illū venerabilē iaco. qđ cognōiāt iust^o quē referūt xpo ihesu similitū facie vita et mō cōuersacōis ac si ei^o de vteri frater es^o gemell^o. quē dicūt si video video et ipm ilx sum hm oīa corp^ois ei^o liniamēta vel dicit frat dñi qm xps et iacobus sic a duob^o sorozib^o descēderāt sic a duob^o frīb^o ioseph et cleopha descēdere putabant n̄ enī dē fr̄ dñi qđ fuit fili^o ioseph spōsi marie de alia vxore sic aliq̄ volūt dicere s̄ qđ erat fili^o marie filie cleophe qđ qđē cleophas fuit frater ipi^o ioseph spōsi marie licz magister Jo. beleth dicat qđ alphe^o p̄ ipius iacobi fuit frater Jo. spōsi marie. Quod vez nō credit Iudei ergo frēs vocabāt qđ se ex vtraqz pte sanguis gtegebāt vel dē frater dñi ppter p̄rogatiaz et excellēciā scitatis ob quā p ceteris aplis iēōsolis ē eps ordiat^o dē etiā iacobus mi^ore ad dēaz iaco. filij zebedei licz enī iaco. zebedei nat^o sit p̄or fuit tñ vocacōe posterior. Vnde etiam hec consuetudo in plerisqz religionibus obseruatur vt ille qui prior ingreditur maior vocetur

et ille qui posterior minor . Licet sit prior aut etate maior aut
sanctitate dignior Dicitur etiam iacobus iustus propter meritum
excellentissime sanctitatis Nam secundum Hieronimum tante reueren-
cie et sanctitatis populis extitit ut fimbria vestimenti eius certa-
tim cuperent tangere Unde et de eius sanctitate sic scripsit egi-
sippus apolorum vicinus sicut in ecclesiasticis hystorijs legitur
Suscepit inquit ecclesiam frater domini iacobus qui ab omnibus no-
tus est iustus ab ipis temporibus domini perdurans usque ad nos hic ex
utero matris sue sanctus fuit vinum et siceram non bibit carnes
numquam manducauit feram in caput eius non ascendit oleo non est vn-
ctus balneis non est usus Sindone id est veste linea semper indu-
tus Fociens in oratione genua flexerat ut callos in genibus sicut
in calcaneis videretur habere . Pro hac incessabili et summa iu-
sticia appellatus est iustus et abba quod est interpretatum munimen-
tum populi et iusticia hic solus inter apostolos propter nimiam
sanctitatem permittebatur intrare in sancta sanctorum hic egisippus
non quidam causa immolationis sed orationis Dicitur etiam quod pri-
mus inter apostolos missam celebrauit Nam propter sue excellenci-
am sanctitatis hunc sibi honorem apostoli fecerunt ut post ascensio-
nem domini primus inter eos missam ierosolimis celebraret
Etiam antequam esset episcopus ordinatus cum ante eius ordinationem in
actibus dicatur quod discipuli erant perseverantes in doctrina apo-
storum et communicatione fractionis panis quod de missa celebra-
tione accipitur vel forte ideo primus celebrasse dicitur quia primus
in pontificalibus eam dixisse prohibetur . Sicut et postmodum
primus in antiochia missam celebrauit et marcus in alexan-
dria Hic perpetue virginitatis extitit sicut testatur Iohannes in libro con-
tra iouinianum In pasceue autem mortuo domino sicut dicit iosephus
et Iohannes in libro de viris illustribus iacobus votum vouit se non come-
sturum donec videret dominum a mortuis surrexisse In ipsa autem
die resurrectionis cum usque ad diem illam iacobus non gustasset cibum
eidem domino apparuit ac eis qui cum eo erant dixit ponite men-
sam et panem Deinde panem accipiens benedixit et dedit iacobus
iusto dicens Surge frater mi comede quia filius hominis a mor-
tuis resurrexit Septimo igitur anno episcopatus eius cum ad diem pa-
sche apostoli ierosolimis venissent interrogante eos iacobus quanta
per eos fecisset dominus coram populo referebant Cum ergo
vii diebus iacobus cum alijs apostolis in templo predicasset coram cay-
pha et aliquibus iudeis et iam prope esset ut baptisari vellent re-
pente quidam templum ingrediens clamare cepit O viri israhelice
quod facitis . Cur ab istis nos magis decipi permittitis In tantum
autem populum concitauit ut apostolos lapidare vellet Ascendit autem homo

ille super gradum ubi iacobus predicabat et ipsum precipitavit
 deorsum et ex tunc plurimum claudicauit. Hec autem vij. anno post
 ascensionem domini be. iacobus passus est. In anno autem episcopus sui
 xxx. videtes iudei quod paulum non possent occidere eo quod cesarem
 appllasset et romam missus fuisset persecuciois sue tyrannidem in
 iacobum conuerterunt contra eum occasione querentes et sicut predic-
 tus egisippus apolorum contemporaneus refert hinc quod in hysto-
 ria ecclesiastica inuenit. Iudei ad eum conuenerunt dicentes ora-
 mus te ut reuoces populum quia ipse erat in ihesu putans quod ipse
 sit cristus. Precamur ergo ut suadeas omnibus conuenientibus in
 die pasche de ihesu tibi enim obtempabimus omnes et de te tam-
 nos quam populus testimoniū ferimus quia iustus es et personam nul-
 lius accipis. Statuerunt igitur illum super pinam templi et voce
 magna clamantes dixerunt. Virorum iustissime cui nos omnes
 obtempare debemus quoniam populus erat post ihesum qui crucifixus
 est enuncia nobis quod tibi videtur. Tunc iacobus cum ingenti voce
 respondit. Quid me interrogatis de filio hominis ecce ipse sedet in
 celis adextris summe virtutis iudicare viuos et mortuos hec
 audientes christiani valde gauisi sunt et libenter eum audierunt
 pharisei autem et scribe dixerunt male fecimus tale testimoniū pre-
 stare ihesu. Sed ascendamus et precipitemus eum deorsum ut ceteri ter-
 reantur et ei credere non presumant et simul voce magna exclama-
 uerunt dicentes o o et iustus errauit. Ascenderunt ergo et precipitauerunt
 eum. Cum ergo precipitassent lapidibus eum obruebant dicentes la-
 pidemus iacobum iustum. Qui deiectus non solum morti non potuit
 sed conuersus et super genua precubens dicebat. Rogo domine di-
 mitte eis quia nesciunt quod faciunt. Tunc unus ex sacerdotibus ex filiis
 rathab exclamauit precite quoniam scio quod facitis pro vobis orat hic iu-
 stus quem lapidatis. Tunc unus ex ipsis peticarum fullonis arripiens
 valido ictu caput eius percussit et cerebrum excussit hic egisippus ta-
 lium martirio migruit ad dominum sub nerone qui cepit anno domini lvij.
 sepultus ibidem prope templum. Cum autem populus vellit eum mortem vindica-
 re et malefactores cape et punire pertinenter aufugerunt refert iose-
 phus quod propter peccatum mortis iacobi iusti factum est excidium in ierusalem
 et dispersio iudeorum sed non solum ob mortem iacobi sed etiam ob mortem
 domini precipue destructio ista facta est hinc quod dominus dicit non reliquet
 in te lapidem super lapidem eo quod non agnoueris tempore visitacionis tue. Sed
 quoniam non vult dominus mortem peccatoris ut ipsi excusacionem non habent per xl.
 annos eorum penitentiam expectauit et per apolos maxime per iacobum f. d. in
 eos predicantes ad penitentiam reuocabat sed cum per amonitionem eos non possent
 euocare voluit eos saltim prodigijs exterere. Nam in hijs xl. annis si-
 bi ad penitentiam datus multa monstra et prodigia euenerunt nam stelle perful-
 ges gladio per oia similis visa est ciuitate de se in miera ac per totum
 annum exicialibus flammis ardere in quadam festo azimorum hora noctis

nona tantus fulgor aram templumq; circumdedit vt omnes diem clarissimū factum putarent in eadem festiuitate vitula ad immolandū adducta inter ministrorū manū agnam subito est enixa post aliquos dies ppe solis occasum visi sunt curfus et quadrigae in omni regione per aerem ferri et armorū cohortes misceri nubibus et vrbes circumdare ageminibus in prouisis In alio die festo quā penthe appellatur noctu sacerdotes templum ingressi ad ministeria ex more cōplenda motū quosdam strepitusq; senserūt ac voces subitas audierūt dicentes transeamus ab hijs sedibus Ante quartū etiam annū belli quidam vir nomine ihesus ananie filius in festo tabernaculorū repente clamare cepit Vox ab oriente vox ab occidente vox a quatuor ventis vox super ierosolimā et super templū vox super sponsos et sponsas vox super populū vniuersum Predictus igitur vir capitur ceditur verberatur sed ille aliud dicere nequens quanto plus verberatur tanto fortius clamabat Ad iudices igitur adducitur tormentis diris afficitur vsq; ad patefactionē ossium laniatur Sed ille nec p̄ces nec lacrimas effundebat Sed cum quodā vultu per singula pene verba eadē proferebat addēs etiā hocve ierosolis hec iosephus Cū autē iudei nec amonicōibus cōuertētes nō tātū p̄dijis tererent p̄ xl. annū doct̄ vespasianū et titū iherosolimam ad duxit quā ipsam ciuitatē fundit̄ destruxerūt Hec autē fuit causa aduentus ipsorū in iherosolimam sicut in quadā hystoria inuenitur licet apocrypha Videns pylatus quā ihesum innocentē cōmendauerat timens offensam tyberij cesaris pro se excusando nunciū nomine albanū ad cesarem destinauit Eo autē tempore vespasianus monarchiam in galacia a tyberio cesare tenebat Nūcius igitur pylati a ventis cōtrarijs in galaciam pellitur et ad vespasianū adducit Talis autē ibi seruabatur cōsuetudo vt quicūq; ibidem naufragiū pateret rebus et seruituti principi subderetur Quē vespasianus quōs esset aut vñ veniret seu quō tenderet requisit̄ Cui ille ierosolimatanus sum de partibus illis veni romam vsq; tendebam Cui vespasianus De terra sapienciū venis artem nosti medicamīs medicus es curare me debes Vespasianus enī quōdam genū vermiū naribus insitū ab infancia gerebat vnde et vespis vespasianus dicebat Cui vir ille rēdit Artem medicaminis domine nescio et ideo curare te nō valeo Cui vespasianus Nisi me curaueris morte morieris Cui ille ait Ille qui cecos illuminauit Demones effugauit mortuos suscitauit ille nouit quā artem medendi ignoro Cui vespasianus quis est ille de quo tanta profaris et ille ihesus nazarenus quē iudei per inuidiam occiderūt in quē si credideris sanitatis gratiam cōsequeris vespasianus Credo quā qui mortuos suscitauit me etiam

de infirmitate hac liberare poterit et hec dicendo vespe de nari-
bus eius ceciderūt et cōtinuo sanitatē recepit Tunc vespasia-
nus in genti gaudio replet⁹ ait Cert⁹ sum q̄a fili⁹ dei fuit q̄
me curare potuit Petita igit̄ a cesare licēcia Ierosolimā cum
manu armata p̄gam et omnes p̄ditores hui⁹ et occifores sū-
ditus euertā Dixitq; albano nūcio pilati reb⁹ et vita sanus et
incolumis domū tuā mei licēcia reuertaris Vespasianus igit̄
romā adiit et destruēdi iudeā et ierlm a tyberio cesare licencia
impetrauit Per ānos igit̄ plures exercitū congregauit tēpore
s.neronis impatoris cū iudei impio rebellassent vñ hm croni-
cas nō fecit hic zelo xp̄i s; q̄a a dn̄o recesserant romanorum
ierlm igit̄ cū copioso exercitu vespas⁹ adueit et in die pasche
ierlm p̄ circuitū potēter obsedit ibiq; infinitā multitudinem
que ad diē festū cōuenerāt cōclusit p̄ aliq̄d aut temp⁹ ante/
q̄ vespasian⁹ ierlm adueniret fideles q̄ ibi erant a spiritu sc̄to
admonent̄ vt inde recedāt et in quodā oppido transiordanem
q̄d pella vocatur secedāt vt ablatis ab vrbe sanctis viris celesti
vindictē fieret loc⁹ tam de vrbe sacrilega q̄ de populo sc̄lera-
to Quāda; aut ciuitatē iudee nomie ionapatā in q̄ iosephus
et dux et princeps erat p̄mo omniū ē agresius sed iosephus
cū suis viriliter resistebat Tñ videns ioseph⁹ imminere excidiū
ciuitatis assumptis xi . iudeis subterraneā domū intrauit vbi
q̄driduana fame afflictī iudei nō cōsenciēte iosepho malebāt
ibidē mori q̄ vespasiani se subicere s̄uituti Volebantq; se mu-
tuo iterficere et sanguēz suū in sacrificiū deo offerre et qm̄
ioseph⁹ inter eos digior erat volebāt eū p̄mit⁹ occidere vt ei⁹
effusiōe sanguis de⁹ citius placaret Vel vt in quadā cronica
dicit̄ ideo se mutuo iterficere volebāt ne darent̄ i maib⁹ roma-
noz At ioseph⁹ vir prudēs et mori nolēs iudicē mortis et sa-
crificij se cōstituit et q̄s p̄or alio occidendus esset inter binos
et binos sortē mittere iussit . Missis igit̄ sortib⁹ fors nūc vnū
nūc aliū mortē tradidit donec ventū est ad vltimū cū q̄ iose-
ph⁹ sortē missur⁹ fuit Tūc iosephus homo strenu⁹ ⁊ angelis
gladiū illi abstulit et q̄d magis eligeret vitam s. aut mortem
requisiuit et vt sine dilacōe eligeret p̄cepit et ille timēs r̄ndit vi-
uere nō recuso si gratia tui vitā cōseruare valeo Tūc iosephus
vni familiari vespasiai et sibi etiā familiari latēter locut⁹ ē et
vt sibi vita donaret̄ peccit et q̄d peccit ipetrauit Cū aut an ve-
spasianū ioseph⁹ esset adductus dixit ⁊ vespasianus mortem
meruissēs si huius petitionibus liberatus non esses et ioseph⁹
us Si quid peperam actum est in melius commutari potest
et vespasian⁹ Qui vict⁹ ē quid facere potest et iosephus ali-
q̄d facere potero si dictis meis aures tuas demulsero et vespa-

Cōcedatur vt verbis inherereas et q̄tquid boni dicturus es pa
cifice audeatur et Iosephus impator romanus interiit et sena
tus impatorem te fecit et vespasian⁹ si p̄pheta es quare nō es
vaticinatus huic ciuitati q̄ mee sit subiciēda ditiōi et ioseph⁹
per xl dies hoc eis p̄dixi Interea legati romanorū veniunt ve
spasianū in imperiū sublimant asserūt eumq̄ romam dedu
cunt Hoc quoq̄ eusebi⁹ in cronica testatur q̄d scz iosephus
vespasio p̄dixit tam de impatoris morte q̄ de sua sublimat
one Reliquit aut vespasian⁹ titum filiū suū ī obsidione iheru
salem Tytus autē in eadem hystoria apocripha legiū audiens
patrem suum in imperiū sublimatū tanto gaudio et exultati
one repletur q̄ neruorū cōtractione ex frigiditate cōripitur
et altero crure debilitatus paralisi torquet Iosephus aut au
diens Tytum paralisi laborare causam morbi et temp⁹ morbi
diligenter inquirat causa nescitur morbus ignoratur De tem
pore aut quoniā audita patris electione hic sibi acciderit ape
ritur Iosephus autē vir p̄uidus et sapiens ex paucis multa
cōiecit et ex tempore morbū et causam inuenit sciens q̄a gau
dio et leticia superhabūdanti debilitatus fuerit Animaduē
tens itaq̄ q̄a cōtraria cōtrarijs curant sciens etiam quia q̄d
amore cōquerit dolore frequēt amittit querere cepit an aliq̄s
esset q̄ principis inimic⁹ obnoxius teneret Et erat ibi seruus
adeo tyto molestus vt sine vehementi cōturbatiōe nullaten⁹
in eū posset respicere nec etiam nomē eius audire Dixit itaq̄
tyto Si curari desideras omnes q̄ in meo cōitatu venerint sal
uos facias Cui tyt⁹ q̄cūq̄ in tuo cōmitatu venerit securus
habeatur et salu⁹ Tūc ioseph⁹ cito prandiū fieri precepit et
mensam suam mēse tyti oppositam locauit et seruū a dextris
suis sedere fecit Quē tytus respiciens molestia cōturbatus in
fremuit et q̄ prius gaudio infrigidat⁹ fuerat accensiōe furo
ris incaluit neruosq̄ distendens curat⁹ fuit Post hoc tyt⁹ et
seruū in sui gratiam et iosephū in sui amiciciam recepit vtz
aut hęc hystoria apocripha narrāda sit lectoris iudicō relinq̄
tur Biēnio igitur a tyto iherlm obsessa inter cetera mala q̄ ob
fessos grauiter perurgebat tanta fames omnes tenuit q̄ pa
rentes filijs et filij parētib⁹ viri vxorib⁹ et vxores viris cibos n̄
tantū manib⁹ sed etiā ex ipis dentib⁹ rapiēbāt Iuuenes etiā
etate fœciores velut symulacra p̄ vias oberrādo pre fame ex
animes cadebant qui mortuos sepeliēbāt sepe super ipos mor
tuos mortui cadebāt Fetore itaq̄ cadauerū nō ferētes ex pu
blico sumptu ipsa sepeliēbāt Sed deficiēte sumptu vincente
cadauerū multitudine demuro cadauera precipitabāt Ait
tytus circuiēs cū vidisset valles repletas cadauerib⁹ et totam

patriam ex eorum fetore corruptam manus suas cū lacrimis ad celū leuauit dicēs Deus tu vides q̄a ego hic nō facio Tanta enī ibi fames erat q̄ calciamēta sua et cōrigias comedebāt Matrōna quedā ī sup̄ genere et diuicijs nobilis sicut ī hystoria ecclesiastica legit̄ cū p̄dones in ei⁹ domū irruētes eā oīb⁹ expoliasset nec sibi vltra q̄d comederet remāsisset puilū lactē tem tenēs in manib⁹ ait In felicitis matris infelicitō filii in bello in fame in direpcōe cui te reseruabo Veni ergo nūc o mi nate Esto matri cibus p̄donib⁹ scandalum furōe seculis Et hijs dictis filiū vigilauit et coxit et dimidiū comedēs p̄tem alterā occultauit Et ecce p̄festim p̄dones odorē carnis code senci entes in domū irruūt et nisi carnē p̄dant mortē minant̄ Tūc illa detegens infantis mēbra ecce inquit vobis p̄tem optimā reseruauit At illos tant⁹ horrore inuasit q̄ nec loqui potuerūt et illa Meus inquit fili⁹ hic meū est peccatū Securi edite q̄a prior ego comedi quē genui nolite fieri a matre religiosiores aut femis molliōres Quod si vincit vos pietas ⁊ horretis ego totū cōmedam q̄ dimidiū iam comedi Illi vero trementes et territi dicesserūt tandem secūdo anno imperij vespasiani tyt⁹ ierlm cepit et captā subuertit templūq; fundit⁹ destruxit et sicut iudei cristū xxx. denarijs emerāt et sic ip̄e vno denario xxx. iudeos vendidit Sicut aut̄ narrat ioseph⁹ nonaginta/ septem milia iudeorū vendita sunt et vndeciescētena milia fame et gladio perierūt Legitur q̄ q̄ tytus intrans ierlm quē/ dam murū densissimū vidit ipsumq; p̄forari precepit factoz; foramie quendā int⁹ senem aspectu et canicie venerabilē inue nerūt Qui requisit⁹ quis esset r̄ndit se esse ioseph ab arima/ thia ciuitate iudee se q; a iudeis ibidem clausum et muratum fuisse eo q̄ cristū sepelisset addiditq; q̄ ab illo tempore vsq; nūc celesti sit cibo pastus et diuino lumie cōfortat⁹ In euan gelio tamē nicho. dicitur q̄ cū iudei ipsum reclusissent crist⁹ resurgēs eū inde eripuit et ī arimathia duxit p̄ dici q̄d cum educit⁹ a p̄dicacōe xpi nō cessaret a iudeis itez; ē reclus⁹ mor/ tuo q̄ vespasiōo imp̄atori tyt⁹ filius eius eidē impio succes sit q̄ fuit vir clemētissimus et multe liberalitatē tāteq; bonita/ tis fuit sicut ait eusebius cesariē in cronica ⁊ testat̄ iero. q̄ dū q̄daz sero recordatus fuiss; q̄ illo die nil boī egiss; aut nihil de disset ait o aīci hūc diē pdidi post lōga tpa q̄daz iudei ierlm edificare volētes exeūtes p̄mo mane plimas cruces de erore inuenerūt q̄s territi fugiētes ⁊ sc̄do mane redeūtes vnusq; vt ait miletns ī cronica cruces sanguīeas vestib⁹ suis insitas ī uenit q̄ vehemēter territi in fugā iterum versi sunt sed tercio die reuersi vapore ignis de terra p̄deuntis penitus sunt exusti.

De inuencione sancte crucis

Inuencio sancte crucis dicitur quia tali die crux inuenta fuisse refertur Nam et antea fuit inuenta a seth filio adam in terrestri paradiso sicut infra narrat a salomone in libano a regina saba in salamois templo a iudeis in aqua piscine hodie ab helena in monte calua

Inuencio sancte crucis post annos cc. et amplius a resurrectione domini facta est Legitur enim in euangelio nichodemus quod cum adam in firmaret seth filius eius portas paradisi adiit et oleum ligni vite quod corpus patris perungeret et sanitatem recipere postulauit cui apparuit michael archangelus ait noli laborare neque flere pro oleo ligni vite obtinendo quia

nullatenus illud assequi poteris nisi transactis et quando completi fuerit v. m. quingenti anni licet ab adamo usque ad passionem christi anni tantum qui quod m. c. nonagenti xxxiii. fluxisse credantur Legitur quoque alibi quod angelus eidem ramusculum quendam obtulit et iussit quod in monte libani plantaretur in quadam vero historia grecorum licet apocrypha legitur quod angelus de ligno in quo peccauit adam eidem tradidit dicens quod quando faceret fructum pater sanaretur Qui rediens et patrem mortuum inueniens ipsum ramum super tumulum patris plantauit quod plantatum in arborem magnam creuit et usque ad salamois tempora perdurauit Vt autem hec vere sint lectoris iudicio relinquatur cum in nulla cronica vel historia autentica hec legantur Salomon autem arborem tam pulchre considerans ipsam precepit incidere et in domo saltus locari Nusquam tamen ait deo beatha locari poterat nec alicui loco apta repiri valebat sed modo aut excedebat longitudinem aut defaciebat nimia breuitate si quando vero secundum loci exigentiam ipsa rationabiliter decurtassent adeo breuis videbatur quod omnino incongrua habebatur Ob hoc indignati artifices reprobauerunt et super quendam lacum ut esset positus transeuntibus proiecerunt regina autem saba cum venisset audire sapientiam salamois et predictum lacum transire vellet vidit in spiritu quod saluator mundi in ligno suspendendus fuerat et ideo super illud lignum

transire noluit sed ipm ptin? adorauit In hystoria tñ scola/
 stica legitur q̄ predictū lignū Regina saba in domo salt? vi/
 dit Cūq; ad domū suā redisset intimauit Salomoni q̄ in illo
 ligno q̄dam suspendend? esset p̄ cui? mortē iudeoz regnū de/
 leri deberet Salomō igit̄ predictū lignū inde sustulit et in .p/
 fundissimis terre viscerib; illud demergi fecit Postea .p̄batica
 piscina ibidem facta ē vbi natmei hostias abluébāt et nō solū
 ex descēsu angeli s; etiam ex virtute ipi? ligni tradit̄ ibi fieri et
 aque cōmocōnē et infirmoz curationē Appi?nte vere passio/
 ne xp̄i p̄dictū lignū superenataste perhibet Cū aut̄ illud iu/
 dei vidissent ipm acceperūt et crucē dño parauerūt Ipa autē
 crux xp̄i ex iiii. generib; lignozū fuisse phibet s; palme cypssi
 oliue et cedri Vñ versus Ligna crucis palma cedr? cypssus
 oliua in cruce enī fuit hec q̄druplex differēcia lignozū s; lig/
 nū erectū lignū trāsuersum tabula supposita ⁊ trūc? cui crux
 erat ifixa vl̄ fm̄ ḡgoriū tu roñ tabula trāsuersa q̄ fuit sub pe/
 dib; xp̄i vñ q̄olib; hoz potuit esse alicui? p̄dōz hāc differē/
 ciā lignozū videt̄ apo? innuere cū dicit vt possitis cōprehēdere
 cū oib; scis q̄ sit lōgitudō latitudo sublitās et .p̄fundū q̄ ver/
 ba ibidē doctoz egregi? sic exponit id ē crucē dñi cui? latitudo
 dē in trāsuerso ligno q̄ extendūtur man? lōgitudō a terra
 vs; ad ipaz latitudiez q̄ a maib; ifra totū corp? affigit̄ altitu/
 do a latitudie vs; sursum cui adheret caput .p̄fūdū vero q̄d t̄re
 ifixū abscondit̄ q̄ signo cruc? oīs actō hūa et xp̄iana describit̄
 bñ opari ī xp̄o et ei pseuerat̄ iherere su pare celestia sacmēta
 n̄ p̄phanare. Istud lignū cruc? p̄ciosū p̄ ānos cc. et vl̄ s; ita
 latuit s; ab helēa m̄re ḡstātini ipatois hoc mō reptū fuit in tē/
 pore illo ḡgata ē iuxta danubiū fluuiū mltitudo innumera
 bil' barbaroz volēs fluuiū trāsire et oēs regiōes vsq; ad occi/
 dētes suo dño s;biugare q̄d vbi ḡstātini? ipatoz ḡpit castra mo/
 uit et ḡt danubiū se cū suo exercitu collocauit. at barbarozū
 crescēte mltitudie et iā fluuiū trāseūte. cōstātini? nimio terro/
 re ḡcutit̄ vidēs q̄a esset die c̄stio cū eo plū ḡmissuri seq̄nte igi/
 tur nocte ab āgelo excitat̄ et vt sursum respiciat adm onē q̄ in
 celū aspiciēs vidit signū cruc? ex clarissimo lumie factū litreis
 aureis hūc titlm̄ habēs scriptū. ī hoc signo vices q̄ celesti visu/
 one ḡfortat? similitudiez cruc? fecit et ipaz añ suū exercitū fer/
 ri iussit irruēs q; ī hostes ipos ī fugā vertit et mltitudiez maxi/
 mā infecit. tūc ḡstātini? oēs tēploz pōtificates quocauit et cui?
 rei hoc signū eēt diligēci? iqsuiit q̄b; se nescire dicētib; q̄daz
 xp̄iani aduenēt et ei scū cruc? misterii ⁊ fidē tritat? plenius
 narrauerūt q̄ ī xp̄m p̄fecte tūc credidit et ab eusebio papa vel
 fm̄ q̄sdā libros a cesarē ep̄o sacz baptisma suscepit. s; in hyl/
 storia multa pcnuntur quib; ḡtrad' cit hystoria tripartita et

ecclesiastica et vita sancti siluestri et gesta pontificū Romano-
rum h̄m quosdam non fuit iste Cōstantinus imperator qui
a beato siluestro papa fuit baptisatus et ad fidem cōuersus si-
cut aliquę hystorie videntur innuere Sed fuit cōstantin⁹ pa-
ter ipius cōstantini sicut in aliquib⁹ hystoriis inuenitur Ille
enī cōstantinus alio modo ad fidem venit sicut in hystoria
sancti siluestri legitur nec ab eusebio sed a siluestro baptisat⁹
fuisse narratur Mortuo tamen ipso constantino constantin⁹
memorē victorie patris quam virtute sancte crucis habuerat
helenam matrem suam Theosoliam pro ipa cruce inuenienda
transmisit sicut inferius est notatum Hystoria tamen eccle-
siastica hanc victoriam aliter factam narrat Ait enim q̄ cum
maxencius romanum imperium inuasisset cōstantinus impe-
rator iuxta pontem in albinum cum maxencio conflicturus
aduēnit Cum igitur anxius multum esset et pro sibi mitten-
do auxilio ad celum oculos crebro leuaret vidit per soporem
ad orientis partem in celo signum crucis fulgore igneo ruti-
lare angelosq̄ astare et sibi dicere Constantine in hoc vinces
⁹ vt dicitur in hystoria tripartita dū constantinus quid esset
miraretur cristus nocte superueniente eidem apparuit cum sig-
no quod vidit in celo iussitq̄ vt fieret eius signi figuratio q̄
foret auxilium in egressibus preliorum Tunc constantinus
letus redditus et de victoria iam secur⁹ signum crucis quod
in celo viderat in sua fronte de signat vexilla militaria insig-
naculum crucis transformat et in manu dextra auream cru-
cem portat Post hoc dominū exorauit ne dexterā suā quam
signo crucis munierat salutare cruore romani sanguis cruēta-
ri vel maculari p̄mitteret h̄ sine sanguis effusione victoriā sibi
de tyrāno p̄staret Maxenci⁹ aut iussit nauib⁹ ad decipulā con-
positis fl uuiū sterni et suppositis pōtib⁹ exeq̄nari Cū iā uatē
cōstantin⁹ ad fluuiū appinq̄ret maxenci⁹ in occursum cum
paucis veloci⁹ ei p̄git iubēs vt ceteri se seq̄ntur Suiq̄ oblit⁹
opis pontē cū paucis cōscendit et decipla qua cōstantinū de-
cipe voluit ē decept⁹ et influuij p̄fundū demers⁹ Constanti-
nus vero ab omib⁹ vnanimiter ē suscept⁹ et sicut legit̄ in q̄dā
cronica satis autētica . Cōstantin⁹ tūc p̄fecte non credidit nec
tūc sacrū baptisma suscepit sed aliq̄to t̄pis interiecto visionē
illā petri et pauli vidit et sacro baptismate p̄ siluestreū papam
renat⁹ et a lepra mūdāt⁹ in cristū deinceps p̄fecte credidit et
sic matrē suam helenā Theosoliam misit vt crucem domini req̄-
reret Ambrosi⁹ tñ in eplā de obitu theodosij et hystoria tri-
partita dicūt qd̄ in vltimis cōstitutus baptismū suscepit baptis-
mū differēs vt posset in iordanis flumine baptisari hoc idem

dicit Hieronimus in cronica. Certum est autē qđ sub siluestro
 papa xpianus effectus est. Vtrum autē baptisimū distulit in-
 dubium vertit. Vnde de illa legenda sancti siluestri qđ ad plu-
 ra similiter dubitat. Hec igitur historia de inuentione crucis qđ
 in ea hasticis historijs inuenit cui etiam consonat cronice vi-
 detur esse magis autentica qm̄ illa que per ecclias recitatur.
 constat enī multa ibidem esse que non consonant veritati nisi
 forte quis vellet dicere vt superius dictum est qđ non fuit con-
 stantinus sed cōstantinus pater eius qđ tñ multū autenticū
 non videt licet in qbusdam vltra marinis historijs sic legatur.
 Cum autē helena ierlm̄ aduenisset omnes iudeorū sapientes qđ
 per totā regionē reperti sunt ad se gregari precepit. hec autē
 helena prius stabularia fuerat. sed ppter eius pulcritudinē
 constantinus eam sibi giunxit. Secundū qđ dicit Ambro in hec
 verba. Stabulariā hanc fuisse asserunt. Sed giuncta est stan-
 tino seniori qui postea regnum adeptus est. Bona stabularia
 que tam diligenter presepe dñi req̄suiuit. Bona stabularia que
 illum stabulariū nō ignorauit qui vulnera curauit a latroni-
 bus vulnerati. Bona stabularia que maluit omnia estimare
 stercoꝝa vt xpm̄ lucrifaceret. Ideo illā cristus de stercoꝝe leua-
 uit ad regnū hec autē Ambro. Alij vero asserunt & in quadā
 cronica satis autentica legitur qđ ip̄a helena fuit filia elobelis
 Regis Britonum. Quā constantin⁹ in britaniā veniens cū esset
 vnica patri suo duxit vxorem vnde insula post mortem Cloe-
 lis sibi deuenit. Hoc & ipsi britones attestantur. licet alibi le-
 gatur qđ fuerit treueransis. Iudei igitur nimium foꝝmidātes
 adinuicē. Quare putatis qđ regina nos ad se faciat conuocari
 Vnus autem ex eis nomine Iudas dixit. Scio enī quia vult
 a nobis discere vbi nam sit lignum crucis in quo cristus cru-
 cifixus fuit. Videte ergo ne aliquis sibi cōfiteri presumat. Sin-
 autem certissime sciatis qđ lex nostra euacuabitur & paterne
 traditiones funditus destruentur. Zacheus enī anus meus p̄-
 nunciavit patri meo symoni & pater meus moriens dixit m̄.
 Vide fili quando inquiretur crux cristi illam manifesta ante
 quam aliqua patiaris tormenta. Nusquam enim extunc gēs
 Iudeorū regnabit. Sed illi qui crucifixū adorant qđ ipse xps
 filius dei erat. Cui ego dixi Pater mi. Si vere p̄es n̄i ipsum
 esse dei filium cognouerunt. Cur ip̄m crucis patibulo affixe-
 runt. Et respondit Nouit dominus qđ nunq̄m in consilio eo-
 rum extiti s̄ eis sepius gtradixi. Quia vero ip̄e phariseorū vi-
 cia exprobrabat ipsum crucifigi fecerūt. Ip̄se vero die tercia
 resurrexit & celos discipulis videntib⁹ penetrauit. In quē Ste-
 phanus frater tuus credidit quez iudeorū vesania lapidauit.

Vide ergo fili ne ip̄m vel discipulos eiꝝ valeas blasphemare. Non videt̄ aut̄ multum probabile q̄ pater istius Iude tempo-
re passionis xp̄i esse potuerit cū a passione xp̄i vsq; ad helenā
sub qua Iudas fuit fluxerint pulsq̄m ducenti septuaginta
anni nisi forte diceretur q̄ tunc homines plusq̄m modo viue-
bant. Dixerunt ergo iudei ad iudam. Nos talia nunq̄m audi-
uimus. verumtamen si de hoc regina quesierit vide ne hoc si-
bi aliquatenus confitearis. Cum ergo illi ante reginam stetit-
sent & illa eos interrogasse de loco vbi fuerat dominus cruci-
fixus & ipsi locum nullatenus indicare vellent iussit eos om-
nes igne cremari. At illi omnes timentes tradiderunt iudam
dicentes. Hic domina iusti & prophete filius optime nouit le-
gem & tibi omnia que quesieris ab eo indicabit. Tunc illa om-
nes dimittens tenuit Iudam solum. Cui dixit. Mors & vita
tibi proposita sunt. quod malueris elige. Ostēde igitur mihi
locum qui golgatha dicitur vbi fuit dominus crucifixus. vt
crucem eius inuenire possim. Respondit Iudas Quomodo lo-
cum scire valeaz cū ducenti anni iam & ampliꝝ fluxerint & ne
quaquam illo tempore natus essem. Cui regina. Per crucifi-
xum fame te perimam nisi mihi dixeris veritatem. Ipsum igi-
tur in puteum siccum iussit proiciet̄ ibideꝝ famis molestia cru-
ciari. Cum ḡo ibidem. vi. diebus sine cibo mansisset die septio
extrahi petijt & crucem se indicaturum promittit. Cum ergo
extractus ad locum venisset & ibidem orasset locus subito cō-
mouetur & fumus aromatum miri odoris sentitur ita vt mi-
ratus iudas ambato manibus plauderet & diceret. In verita-
te criste tu es saluator mundi. Erat autem in loco illo sicut in
ecclesiasticis hystōrijs legitur templum veneris quod adria-
nus imperator̄ ibidem construxerat vt si quis cristianorum in
loco illo adorare voluisset videretur venerem adorare. & ob
hoc infrequens & pene obliuioni datus fuerat locus. Regina
autē templum funditus fecit destrui & locum inarari. Post
hoc Iudas precingens se viriliter fodere cepit & .xx. passus
fodiens tres cruces absconditas reparit quas ad reginam p-
tinus deportauit. Cum autem crucem christi ab illis latro-
num rescirent discernere eas in medio ciuitatis posuerunt ibi-
dem glōriaz dñi prestolātes & ecce cum circa horam nonaz q̄
dā iuuenis mortuꝝ deferet̄ iudas feretrū tenuit & primā & .ii.
crucem sup corpus defuncti apposuit s; neq̄quā ille surrexit.

Apponens autem terciam protinus redijt defunctus ad vitā
 In hystorijs aut eccliaſticis legit q̄ cum q̄daꝫ mulier prima
 ria ciuitatis ſemiuiua iaceret macharius ep̄us Ieroſolomita/
 nus primā & ſecundā crucem adhibuit ſed nihil profecit .ter
 ciam vero apoſiuit & mulier apertis oculis protinus ſanata
 ſurrexit. Ambro. vero dicit q̄ diſcreuit ipſam crucē dñi per ti
 tulum quē poſuerat pilatus quē titulū ibidem inuenit ⁊ legit
 Dyabolus aut in aere vociferabat dicens. O iuda quid hic fe
 ciſti. Iude meo ꝑtraria operatus es. Nam ille me ſuadente ſel
 cit ꝑdicionē & tu me renuente iheſum inueniſti crucem. Per
 illum multorū lucratus ſum aīas per te perdere videoꝝ iam lu
 cratas. Per illum regnabā in ꝑꝑlo per te iam expellar a regno.
 Verūtamen tibi vicem rependā ⁊ contra te regem aliū ſuscita
 bo . qui fidem deſerens crucifixi cū tormētis te negare faciet
 crucifixū . Quod q̄dem de iuliano apoſtota dictum videt̄ q̄a
 iudam ep̄m Ieroſolomis factum multis tormētis affecit &
 martirē criſti fecit. Audiens iudas vociferantē dyabolū nihil
 extimuit. ſꝫ ꝑſtancer dyabolo maledixit dicēs xp̄s te dampnet
 in abiffum ignis eterni. Poſt hoc iudas baptizaꝫ q̄riacus ap/
 pellatur & Ieroſolimorū defundo ep̄o ibidem in ep̄m ordina
 tur. Verum cū beata helena clauos dñi non haberet rogauit
 ep̄m q̄riacum vt ad locum pergeret & clauos dñi quereret.
 Qui cū veniſſet & ad dñm ꝑrecēs ſudiſſet ꝑtinuo velut aurū
 clauī fulgentes in terra apparuerunt. Quos ille accipiens re/
 gine detulit. Illa aut genua figens in terra & caput inclinans
 eos cum multa reuerentia adorauit. Crucis ḡ parteꝫ helena
 detulit filio. parteꝫ vero thecis argenteis ꝑditam reliq̄t in loco
 clauos vero q̄bus dñi cum corp̄us fuerat affixum portat ad
 filium ex quibꝫ vt euſebius ceſariēn̄. refert frenos quibꝫ vte/
 reꝫ ad bellū ꝑpoſuit & ex alijs galeā ſuam armauit . nonnulli
 aut aſſerunt vt gregoriꝫ turoñ. clauos .iiii. in dñico corpore fu
 iſſe ex q̄bus helena duos in freno imperatoris poſuit terciū
 in imagine ꝑſtantini q̄ rome ſupereminet vrbi locauit & .iiij.
 in mare adriaticū q̄d vſqꝫ tunc fuerat nauigantiū vorago ꝑ/
 iecit ꝑcipiens hoc feſtum de inuētione ſanctę crucis ſingulis
 annis ſolenniter celebrari . Ambro. vero ſic ait . q̄ſiuit helena
 clauos dñi inuenit. Et de vno freno fieri precepit de altero dia
 dema intexuit. Recte clauus in capite. corona in vertice & in
 manu helena vt ſenſus premineat. fides luciāt. poteſtas regat.
 Secundū aut q̄riacum ep̄m Iulianus apoſtota poſtmodum
 interfecit ex eo q̄ ſanctā crucem inuenit cū vbiqꝫ ſignum cru
 cis deſtruere niteret. Cum enī contra ꝑſas pergeret cepit q̄/
 riacum inutare ad ſacrificia ydolorū. Quod cū ille rēnueret

dextram sibi abscidi fecit dicēs. Hac manu multas epistolas scripsit quibus multos a iudeorum sacrificijs reuocauit. Cui dixit qui iriacus multum mihi in causis insensate profuisti quā prius quā in christum crederem sepius ad sinagogas iudeorum scribebam epistolas ut nullus in christum crederet & ecce nūc scandalum mei corporis abscidisti. Tunc iulianus plumbum fecit liquari & in os eius infundi. Deinde lectum ferreum afferi & in eo qui iriacum extendi & de subter carbones sal & adipem spargi. Sed cum qui iriacus immobilis permaneret dixit ei iulianus si non vis sacrificare dijs saltem dic te christianum non esse. Qui cum execrans recusaret iussit altam foueam fieri & serpentes venenatos ibidem poni & qui iriacum in eadem iactari sed tamen serpentes continuo mortui sunt. Iussitque iulianus qui iriacum in caldaria oleo feruentissimo plenam mitti. Qui dum se signans dominum ut iterum in martirio lauari baptifaret iratus. Iulianus iussit pectus eius gladio perforari & sic in domino consummati permeruit. Quanta autem sit virtus crucis in illo fidei notario patet quem quidam magus decepit & ad quendam locum in quem demones aduocauerat duxit permittens ei quod multis diuicijs abundaret & ecce vidit quendam magnum ethiopem super excelsum tronum sedentem & in circuitu eius alios ethiopes circa eum cum lanceis & fustibus stantes. Tunc ille magum predictum interrogauit dicens. Quis est iste puer. & ille domine seruus noster est. Cui demon. Si vis me adorare & seruus meus esse & christum tuum negare faciam te sedere in dextra mea. Ille autem signum crucis mox edidit & se christi saluatoris seruum libere esse exclamauit. Statimque ut edidit signum crucis. Omnis illa demonum multitudo euanuit. Post hoc cum quadam vice templum sancte Sophie predictus notarius cum domino suo intrasset & ante saluatoris imaginem ambo starent vidit dominus suus quod predicta imago super notarium oculos fixos haberet & ipsum attente respiceret. Quod videns dictus dominus & admirans iuuenem ex parte dextra stare fecit. Viditque quod imago in illam iterum partem oculos voluisset & super notarium fixos haberet. Rursumque fecit ipsum ire ex parte sinistra & ecce iterum imago oculos voluit & notarium ut prius respicere cepit. Tunc adiuratus a domino ut sibi diceret quid apud deum meruisset propter quod sic eum imago respiceret dixit se nullius boni conscius esse nisi quod eum coram dyabolo negare noluisset.

De sancto Iohanne aplo.

Sthanes apo-
stolus & euā-
gelista dum
epheſi predicaret a
procōſule capitur &
vt dijs immoleſc inui-
taſ. Qui dum renue-
ret in carcerē mittit̄ ⁊
ad domicianū impe-
ratorē epistoſa mittit̄
in qua magnus ſacri-
legus & deorū ſtemp-
tor & crucifixi cultro
noīatur. Iuſſu igit̄ do-
miciani. Romā deducitur. ⁊
deducto om̄s
capilli pro deriſione

a capite ꝑſcindunt̄. Ac ante portā vr̄bis q̄ latia d̄r̄. in doleū fer-
uentis olei igne de ſubter cadente mitti iubet̄. Nullū tñ ibideꝝ
dolorem ſenſit ſed penitus illeſus exiuit. In illo igit̄ loco eccle-
ſia a xp̄ianis fabricat̄ & dies illa tanq̄ dies ſui martirij ſolen-
niſat̄. Cum ḡo nec ſic a ꝑdicatione xp̄i ceſſaret iuſſu domicia-
ni in pathinos inſulā relegat̄ eſt. nec tñ imperatores romani
ap̄loſ perſeq̄bant̄ q̄a xp̄m predicabant cum ipſi nullū deū re-
ſpuerent. ſed q̄a ip̄m ſine ſenatus auctoritate deificatū aiebant.
q̄d ipſi de nemine fieri ꝑhibuerant. Vñ legit̄ in h̄iſtoria ecclia-
ſtica q̄ cū pilatus q̄dam vice ad tiberiū epistoſas de xp̄o mi-
ſiſſet & ipſe tiberius eius fidem a romanis recipi aſſentiret ſe-
natus om̄o reſpuit ex eo q̄ non ſui auctoritate deus vocatus
fuit. Alia cauſa ē que legit̄ in q̄dam cronica ex eo q̄ romanis
ꝑus nō apparuerat. Alia cauſa ē ex eo q̄ om̄m deorū cultū cui
Romani inſuiebant euacuabat. Alia cā eſt ex eo q̄ mūdi de-
ſpectū ꝑdicabat & romani auari & ambicioſi erant. xp̄us etiā
hoc fieri non ꝑmiſit ne hoc hūane potentie aſcriberet̄. Alia cā
ſm mḡm Io. belech q̄re imperatores & ſenat̄ xp̄m & ap̄loſ
ꝑſeq̄bant̄ erat q̄a videbat̄ eis deus nimis ſup̄b̄ ⁊ inuidus eo
q̄ conſortē habere nō dignaret̄. Alia cā eſt quā cōſius refert
q̄a ſenat̄ indigne tulit q̄ pilat̄ ad tiberium & nō ſenatū de
xp̄i miraculis l̄as deſtinauit ⁊ ideo eiꝝ ꝑſecrationē inter deos
fieri noluit. Vnde iratus tiberius multos de ſenatoꝝibꝝ occidit
& q̄ſdam exilio dānauit. Mater aut̄ ip̄ius Io. audiens filium
rome detineri materna ꝑpaſſione ꝑmota romā ad eum viſitā-
dum acceſſit. ſ; dū veniſſet & ip̄m in exiliū relegatū audiſſet

Unde q̄ rediret & in campania ciuitate nerulana migravit ad
x̄pm. Cui⁹ corp⁹ in q̄dam specu sepultū multo tēpore iacu/
it: sed postmodū a filio suo iacob reuelatū fuit. Quod q̄dem
multo odore redolens ac miraculis multis refulgens ad pre/
dictam ciuitatem cum multo honore translatum est.

De Letanijs.

Etanie in anno bis sunt .scz in festo sancti marci que
dicit̄ letania maior & trib⁹ dieb⁹ ante ascensionē domi/
ni q̄ dicit̄ minor . & interpretatur letania supplicatio vel
rogatio . p̄ma igit̄ letania tripliciter vocat̄. Primo letania mai/
or . secundo dicit̄ p̄cessio septiformis . tercio dicit̄ cruce nigre .
Dicit̄ aut̄ letania maior . p̄pter tres causas . s̄ . rōne illius a quo
instituta est . scz a magno gregorio papa . Ratione loci in quo
instituta est . q̄a rome q̄ est domina & caput mundi . ex eo q̄
ibi est corp⁹ principis ap̄torū & aplica sedes . ratione cause
pro qua instituta est q̄a pro magno & ḡuissimo morbo . roma
ni enī cum in .xl. ḡtinent vixissent & in pascha corp⁹ dñi reci/
pent postmodū ḡmessationib⁹ ludis & luxurie frena laxabāt .
Ideoq̄ deus . puocatus pestem maxiam in eos misit quā igit̄
nariā vocant . id ē apostema siue inflaturā in inguine . Tam se/
ua aut̄ illa pestis fuit vt hoīes in via . in mensa . in ludis . in col/
loquijs subito mōerent̄ ita q̄ cum aliq̄s vt dicit̄ sternutabat
sepe cum ipsa sternutatione sp̄m exalabat . Vñ cum aliq̄s ali/
quem sternutantē audiebat statim accurrēs deus te adiuuet
acclamabat & abinde vt dicunt ad h̄o hec ḡsuetudo seruat̄ vt
cū aliquē sternutantē audim⁹ deus te adiuuet acclamamus .
Rursus vt ferē cum aliq̄s obscitabat frēq̄nter ḡtinuo & subito
sp̄m emittebat . Vñ cum aliq̄s se velle obscistare sentiebat ḡti/
nuo signum crucis sibi imp̄mere festinabat & hec cōsuetudo
similiter vsq̄mō seruat̄ . Hec aut̄ pestis q̄liter cōtum habuerit
in vita sancti gregorii reperit̄ . Secūdo dicit̄ p̄cessio septiformis
ex eo q̄ beatus gregorius processiones quas tūc faciebat per
Septē ordines disponebat . Nam in primo ordine erat omnis
clerus . In secundo omnes monachi & religiosi . In tercio san/
dimoniales . In q̄rto omnes infantes . In quinto omnes layci .
In sexto omnes vidue & continentes . In septimo omnes con/
iugate . Sed quod modo non possumus in numero persona/
rum supplem⁹ in numero letaniarum . quia septies dici debēt
antequam insignia deponantur . Tercio dicūtur cruce nigre
quoniam in signum merōis ex tanta strage hominum & in
signum penitētie hoīes nigris vestibus induebantur . Et forte
p̄pter eandē causā cruce & altaria faccis cilicinis velabant

Homines etiam fideles vestes penitenciales debent assumere. Alia autē dē letania minor que fit tribus diebus ante ascensionem quā beatus mammertus epus viennensis tempore leonis imperatoris qui cepit anno dñi .cccc.lviij. ante institutionē prime instituit. Que dicitur letania minor rogationes & processio. Dicitur autē letania minor ad differentiā prime quia instituta est a minori epō in minori loco & p̄ minori morbo. Causa autē institutionis huius hec fuit. Tunc enī apud viennam frequētes & maximi terremotus fiebant que domos & ecclesias plurimas subuertebant nocturni sonitus & clamores sepe audiebantur. Tunc etiam aliud terribile accidit quia in die pasche ignis de celo cecidit & regis palaciū concremauit. Aliud insuper mirabilis fiebat. Sicut enim demones porcus intrauerūt sic permissione domini p̄pter peccata hoīm lupos & alias feras intrabant & nullos verentes non solum per vias sed per ciuitatem publice discurrebant & passim pueros & senes viros & feminas deuorabant. Cum igitur tam dolorosi casus cottidie fierent predictus epus triduanum ieiunium indixit. Letanias instituit. Et sic predicta tribulatio conquieuit. Deinde statutū est ab ecclesia & firmatum vt hec letania vniuersaliter obseruetur. Dicunt etiam Rogationes quia tunc omnium sanctorum suffragia imploramus. Et merito talis obseruantia hijs diebus seruanda est. Et Rogationibus sanctorum & ieiunijs hijs diebus insistendum multiplici ratione. Primo vt deus bella pacificet. que in vere frequentius concitant. Secundo vt teneros adhuc fructus conseruando multiplicet. Tercio vt motus carnales qui hoc tempore magis feruent in se quisque magis mortificet. In vere enī sanguis magis feruet. Et illiciti motus magis pullulant. Quarto vt ad receptionem sancti spiritus se quisque magis habiliet. Nam per ieiunium homo magis habilitat. Et per rogationes dignior redditur. Duas alias rationes assignat magister guilhelmus altiodorensis. Prima vt scilicet christo ascendente & dicente petite & accipietis confidentius petat ecclesia. Secundo quia ecclesia ieiunat & orat vt parum habeat de carne per ipsius carnis macerationem. Et accipiat sibi alas per orationem quia oratio est ala anime qua volat in celum. vt sit christum ascendente libere possit assequi qui ascendit iter pandens ante nos. Et volauit super pennas ventorum. Auis enī que multum abundat in carne & parum in plumis bene volare non potest sicut patet instructione. Dicit etiam processio quia tunc ecclesia generale facit processionem. In hac autē processione crux defertur campana pulsantur vexillum portatur. Draco quidam cum ingenti cauda in quibusdam ecclesijs baiulatur & omnium sanctorum

singulariter patrocinia imploreatur. Ideo autem ibidem crucē
deferimus & campanas pulsamus ut demones territi fugiāt.
Nam sicut rex in suo exercitu habet insignia regalia. s. tubas
& vexilla. sic christus rex eternus in sua ecclesia militanti habet
campanas pro tubis & cruces pro vexillis. & sicut aliquis ty-
rannus valde timeret qui alicuius regis potentis & ibi inimici
tuba in sua terra audiret & vexilla videret. sic demones que-
sunt in isto aere caliginoso vehementer metuunt quando tubas
cristi. s. campanas pulsari sentiunt & vexilla. id est cruces aspici-
unt. & ista dicit esse ratio que ecclesia campanas consuevit pul-
sare quoniam tempestates concitari videt. ut. s. demones qui hic faci-
unt tubas eterni regis audiant & sic territi fugiant & a tempe-
statis concitatione quiescant. Licet alia ratio sic quia campana-
tunc fideles admonent & protocant ut pro instanti periculo
oratione insistant. Aliud etiam vexillum eterni regis est ipsa crux
sicut illud vexilla regis prodeunt etc. Quid quidem vexillum demo-
nes valde timent sicut quod dicit Chrysostomus ubique inquit demones si-
gnum dominicum viderint fugiunt timentes baculum quo plagam
acceperunt. & hec est ratio que in quibusdam ecclesijs tempore tem-
pestatis crux de ecclesia extrahitur & tempestati opponitur. ut. s. demo-
nes vexillum summi regis videant & territi fugiant. Ideo igitur
crux in processione deferri & campana pulsantur ut demones in ipso
aere existentes territi fugiant & a nostra infestatione desistant.
Vexillum autem ibidem deferri propter respiciendam victoriam
resurrectionis & victoriam ascensionis christi quod cum magna pre-
da celos ascendit. unde per aera vexillum incedens est christus in-
celum ascendens & sicut vexillum quod in processione deferri multi-
tudo fidelium sequitur sic christum ascendentes magna sanctorum col-
lectio comitatur. Cantus autem qui ibi fiunt significant cantus &
laudes angelorum quod christo ascendenti obuiauerunt & ipsum
cum sua societate usque in celum cum multis laudibus perduxerunt.
In quibusdam autem ecclesijs & maxime in ecclesijs gallica-
nis consuetudo habetur quod draca quidam cum longa cauda & infla-
ta plena. s. palea vel aliquid tali duobus diebus primis ante crucez &
tercio cum cauda vacua post crucez deferri per quod significatur
quod in primo die ante legez & in secundo sub lege dyabolus
in hoc mundo regnavit. In tercio autem die. s. gratia per passionem
christi de suo regno expulsus fuit. Rursus in ipsa processione omnium
sanctorum pariter patrocinia postulamus. Quare autem tunc sanctos
rogamus plures cause sunt superius assignate. Sunt autem
& alie cause generales propter quas deus ordinavit ut sanctos
rorem. s. scilicet propter nostram in omnia sanctorum gloriam & dei reuerentiam.

Sancti enim vota supplicantiū scire possunt quia in illo eterno speculo intelligunt quantum vel illis pertinet ad gaudiū vel nobis ad auxilium. prima ratio est propter naturam in opiam et hoc vel propter in opiam quā habemus in merendo ut ubi nostra non superent merita precinentur aliena. vel propter in opiam quā habemus in contemplando ut quā non possumus summam lucē respicere in se saltē in sanctis aspicere valeamus. vel propter in opiam quā habemus in amando quā plerumque imperfectus homo magis sentit se affici circa unū sanctum quam etiam circa deum. Secunda ratio est propter sanctorum gloriam. vult enim deus ut sanctos inuocemus ut dum per eorum suffragia quod petimus impetremus ipsos magnificemus et glorificando collaudemus. Tercia ratio est propter dei reuerentiā ut peccator qui deum offendit. qui non audeat ipsum in propria persona adire sed amicorum possit precibus implorare. In huiusmodi autem letanijs esset illud agelicum canticum frequentandum. Sancte deus. sancte fortis. sancte et immortalis miserere nobis. Refert enim Iohannes Damascenus libro iii. quod cum apud Antiochia in Syria propter quendam tribulationem latanie fieret. quidam puer de medio populi in celum est raptus. Et istud canticum ibidem edocuit. Deinde ad populum rediens illud angelicum canticum in conspectu populi decantauit. Et mox omnis tribulatio cessauit. In calcedonen. quibus synodo fuit istud canticum approbatum et concludit ita Damascenus. Nos autem dicimus quod per istud canticum demones recedant. Huiusmodi canticum laus et auctoritas ex quatuor colligitur. Primo ex eo quod angelus illud edocuit. Secundo ex eo quod ad eius relationem illa tribulatio quiescivit. Tercio ex eo quod calcedonen. synodos illud approbavit. Quarto ex eo quod demones illud timent.

Assio sancti
Bonifacii mar-
tiris sub dyo-
cleciano et maximia-
no apud tharsum ci-
uitate passi sed rome
in via que latina nun-
cupatur sepulti. Qui cum
esset procurator rerum
cuiusdam nobilis ma-
trone nomine Aglaes et
cum ea in stupro mi-
sceretur tandem uterque
diuino nutu sponte
consilium habuerunt.
ut ad regnum cor-
porum martiriū. Boni-

mitteretur si quō feruientes atq; obsequentes eis per eorum
orationes saluari merentur perueniens igit̄ per dies aliquod
tharsum ciuitatē dixit ad eos qui cum eo erant. Bonifici⁹ vi/
ri euntes requirite nobis hospiciū. Ego aut̄ ibo videre eos q̄s
valde desidero martires certantes festinans itaq; ad locum vi
dit beatissimos martires aliū suspensum per pedes igne suppo
sito. Aliū in quatuor lignis extensum & diutissime afflictū. aliū
ungulis exarātū. Aliū manib; abscisum. aliū stipitem in col
lo habentē affixū ⁊ a terra eleuatū. Et sic per diuersa supplicia
martiria ab impio carnifice disposito cū eminus feruens &
ipse amore xp̄i respiceret magnū deū sanctōrū martirū clama
re cepit & accurrens ḡsedit pedib; eorū deosculans vincula ac
dicens. Certantens matires xp̄i calcate dyabolū. Modicū per
seuerate paru⁹ q̄dem labor sed multa re⁹es & inaffabilis p̄/
modū facietas. Ista enī tormēta q̄ p̄diuinitatis amore patimī
tēporalia sunt ⁊ q̄ in momento transeūtia. Post breuissimi t̄n
tēporis spaciū ad p̄petue felicitatis vos trāsmittet gaudia vbi
regis v̄ri visione gaudētes illiq; celestiū cantionū laudes inter
choros angelorū immortalitatis decore vestiti referētes in eter
ne calamitatis abisso impijssimos v̄ros videbitis cruciari tō/
tores. Aspiciens aut̄ simplici⁹ iudex iussit eū applicari ad tribu
nal ei⁹ dixit. q̄s es tu. sanctus. Bonifici⁹ dixit xp̄ianus sum.
⁊ Bonifacius vocor. Tunc irat⁹ iudex iussit eū suspendi ⁊ tam
diu cōpus ei⁹ unguis radi donec ossa ei⁹ apparerēt. Deinde
calamos acutos sub unguis manuū eius affigi. cūq; sanctus
dei martir in celū aspiciens alacriter dolores toleraret. videns
impius iudex iussit aperiri os eis ⁊ plumbū buliens infundi
Sanctus autē martir dicebat gr̄as ago tibi dñe ihesu xp̄i fili
dei viui. Deinde iudex iussit afferri ollā & eā pice impleri. atq;
verso capite sanctū martirē in bulientē picem mitti. Sed cuz
nichil lesus esse iussit. Iudex vt gladio caput eius abscideret.
Quo facto terremot⁹ factus ē magnus. ita vt multi infideles
virtutū xp̄i in martirē cernētes crederent ḡserui vero martiris
bonifacij circuibāt vbiq; requētes eū & non inueniētes adin
uicē dicebant Ille mō in adulterio aut in taberna positus epu
lat. Cum ḡ inter se colloq̄rentē stigit vt obuiaret eis vn⁹ de
cōmentariē. quē interrogant vidisti aliquē virū peregrinum
romanū ille ait. hesternā die vir peregrin⁹ abscisus ē capite in
stadio & iterū interrogant. Qualis erat aspectus eius at illi di
xerunt vir q̄dratus & crassus robusto capillo. codinea armil
lasia indutus. & dicit ille quez q̄ritis apud nos hesterne die
martirio ē finitus. at illi hoīem quē nos q̄rimus adulter est ⁊
ebriosus dicit eis ille venite & videte eū. Cumq; ostēdisset eis
beatissimi martiris cōpus & preciosum caput eius dixerūt.

ei. Iste est que quimus petim? ut des nobis eu. Qui rñdit ego
 gratis corpus eius vobis dare non possum. Illi aut dantes ei
 solidos quingentos acceperunt corpus sancti martiris & vngen/
 tes eu aromatis inuoluentesq; lintheamib; preciosis posuerunt
 illud in basterna & sic reuertebant gaudentes & glorificantes
 deu. Angelus aut dñi apparens dñe cuidam ipius rem facta;
 beati martiris indicauit que gefestim cum omni veneratione
 obuiauit sancto corpori & edificans ei domu digna; repcsuit
 illud in ea ab vrbe romana spacio stadioru. v. martirisatus est
 aut bonifaci? .xiiij. die mensis maij apud tarsum metropolim
 cilicie & sepultus est rome nona iulij. Beatus vero aglaes ab/
 renunciauit mudo & pompis ei? distribuens vniuersa q; possi/
 sicebat egenis ac monasterijs relaxans vniuersam familiam
 sua a iugo sicutis & ipsa sine intermissione vacans oracoib;
 & ieiunijs tanta gram a dño ihesu pmeruit vt in eis nomine
 virtutu claresceret signis. Supuixit aut in habitu sanctimoni/
 ali annis .xij. sepulta apud pfatu martire opib; pijs gsumata

De ascensione Domini

Ascensio
 domini.
 xl. die a
 resurrectione fa
 cta e. Circa qua
 ascensione; .vij.
 per ordine gside/
 rada sunt. pmo
 vn ascendit secu
 do qre non statim
 post resurrectio
 nem ascendit. s;
 tot dies expecta
 uit .iiij. qualiter
 ascendit. quarto
 cum qb; ascen/
 dit quinto quo

merito ascendit. sexto quo ascendit. septio qre ascendit. Circa
 pmum notandu qm de monte oliueti versus bethania; celos
 ascēditq; mons hm aliā translationē dicit mons triu luminu.
 Naz de nocte ex parte occidentis illuabat igne templi q; erat
 ignis iugis in altari. Mane ex pte orientis pmo excipiebat ra/
 dios solis anteq; illuminaret ciuitate;. Habebat insup in se co
 piam olei quod est fomentum luminis. & ideo dicitur mons
 trium luminu. In hunc igit montē xp̄s discipulos ire pcepit.

Nam in ipsa die ascensionis bis apparuit . semel . xj . apostolis comedentibus in cenaculo . Omnes quidem tam apostoli quam alii discipuli necnon et mulieres habitabant in illa parte iherosolymorum que dicebatur mello scilicet in monte syon ubi dauid construxerat sibi palacium et erat ibi illud cenaculum grande stratum in quo dominus precepit sibi parari pascha et in illo cenaculo tunc undecim apostoli habitabant . Ceteri autem discipuli et mulieres habitabant circum quaque per diuersa hospitia . dum igitur in illo cenaculo comederet dominus eis apparuit et in crudelitate eorum exprobrauit et cum comedisset cum eis et precepisset ut in montem oliueti versus bethaniam irent ibidem eis iterum apparuit ac indiscrete querentibus . Respondit et eleuatis manibus eis benedixit et inde coram eis in celum ascendit . De loco autem ascensionis dicit supplicius episcopus Ierosolomitano et habet in glo . quia cum ibi postea edificata esset ecclesia locus ille in quo instituerunt vestigia christi ascendentis nunquam potuit sterni pavimento imo resiliabant marmora in ora collocantium . Calcanti etiam pulueris a domino hoc dicit esse documentum quod vestigia impressa cernuntur et eandem adhuc speciem velut pressis vestigijs terra custodit . Circa hunc quere . si non statim ascendit ut resurrexit sed per . xl . dies expectare voluit . Notandum quod hoc fecit propter tres rationes . Primo propter resurrectionis certificationem . difficilius enim erat probare veritatem resurrectionis quam passionis quia a prima die usque ad terciam vere poterat probari passio . Sed ad veram resurrectionem probandam plures requirebantur et ideo maius tempus requirebatur inter resurrectionem et ascensionem quam inter passionem et resurrectionem . De hoc sic dicit . Leo papa in sermone de ascensione quadragesime hodie dierum repletus est numerus sacratissima ordinatione dispositus et ad utilitatem nostre eruditionis impensus ut dum a domino in hoc spacio mora penitentiae corporalis extenditur fides resurrectionis documentis necesse muniter . Gratias agimus domine dispensationi et sanctorum patrum necesse tardati . Dubitatum est ab illis ne dubitaret a nobis . Secundo propter apostolorum consolationem . quia enim consolationes domine superabundant tribulationibus et tempus passionis fuit tempus tribulationis apostolorum ideo plures debuerunt esse dies isti quam illi . Tercio propter mysticam significationem . ut per hoc daretur intelligi quod consolationes domine comparantur ad tribulationes sicut annus ad diem . dies ad horam . hora ad momentum . Quod enim apparet sicut annus ad diem patet per illud quod legitur ysa . xlj . predicare annum placabilem domino et die ultionis deo nostro . Ecce pro die tribulationis reddit annum consolationis . Quod autem apparet sicut dies ad horam patet per hoc quod dominus . xl . horis mortuus iacuit quod fuit tribulationis . Et per . xl . diens surgens discipulis apparuit quod fuit consolationis . Vnde glossa . xl . horis mortuus fuerat propter hoc . xl . diebus se viuere confirmabat . Quod vero apparet

sicut hora ad momentum insinuatur ysa.lij. In momento in dignationis mee abscondi faciē meā x̄c. Circa terciū qualiter sc̄z ascendit. Primo potēter q̄a pprijs viribz ysa.lxvi. Quis est iste q̄ venit de odem x̄c gradiens in multitudine virtutis sue Itē Io. Nemo ascendit in celū sc̄z ppria virtute nisi qui descendit de celo filius hoīs qui ē in celo. Licet enī q̄si in q̄dam glo/bo nubis ascenderit. Hoc tñ non fecit q̄ nubis mīsterio indigeret. Sed vt per h° oñderetur q̄ oñis creatura parata est obsequi creatoꝝ suo. Ipse ei poña deidatis sue ascendit & in hoc notaī poña sine dominium hm q̄ dicit in histōijs scol. Nam enoch translatus ē Helias subuectus est. Sed ihesu ppria virtute ascendit. Prim⁹ hm gregōiū per coitū generat⁹ & gñans secundus gñatus sed nō generans. Terci⁹ non gñatus nec generans. Secūdo ascendit patenter q̄a videntibz discipulis vn̄ dē videntibz illis eleuatus est. Item Io.xvi. Vado ad eū q̄ misit me & ne. ex. vo. inter. m. q̄. va. glo. Ita palā vt nēo interroget q̄d visu cōporali fieri cernat. Ideo enī illis videntibz ascendere voluit. Vt ipsi testes ascensionis existerent. Et naturā hūanaz in celū ferri gauderent. Et ipm seq̄ desiderarent. Tercio letant Quia iubilantibz angelis ps̄. ascendit de⁹ in iubilatione. Aug⁹ ascendente xp̄o pauet celū. astra miranter. plaudunt agmina tube sonant & letis admiscet blanda modulamīa chori. iiii. velociē exultauit vt gigas ad cur. vi. valde ei velociter ascēdit qñ tñm spaciū quasi in momento percurrit. Refert enī rabi moyses maxim⁹ phus q̄ q̄dlibet celū cui⁹libet planete habet in spissitudine viā q̄ngentōꝝ annōꝝ id est spaciū tñm q̄ntum posset aliq̄s ire via plana in q̄ngentis annis & distantia inter celū & celū est similiter vt dicit via q̄ngentōꝝ annōꝝ & ideo cū sint vij. celi erūt hm ipm a cētro terre vsqz ad sc̄cauum celi facti & q̄ ē celū. vij. via. vij. M. ānōꝝ & vsqz ad sc̄cauū celi. vij. M. & dcc. ānōꝝ. i. tñm spaciū q̄ntū de via plana aliq̄s iret i. vij. milibz. dcc. ānis si tñm viuēt. ita q̄ q̄libz ānus oputat ex cc. lxx. diebz & itez cui⁹libz diei sit xl. m. & q̄dlibet miliare sit duozuz milium passuum siue cubitoꝝ. hec rabi moyses. Vtrū autem hoc verū sit deus scit. Hanc ei mensurationē ille nouit q̄ omnia fecit in numero pondere & mensura. Iste igit̄ fuit magnus saltus quē fecit xp̄s de terra. sc̄z in celū & de hoc saltu & quibusdam alijs saltibz cristi sic dicit. Ambro. saltu q̄dam xp̄us venit in hūc mundū apud patrē erat & in virginē venit & ex virgīe in ps̄epe transiit. descendit in iordane. Ascēdit in crucē descendit in tumulū surrexit e tumulo & sedet ad p̄is dexterā.

Circa quartum cum quibus. f. ascendit notandū q̄ ascendit cum magna preda hoīm & magna multitudine angelorum. Quod enim cum preda hoīm ascendit patet per illud q̄ dicit in psal. ascendisti in altū cepisti captiuitatem ꝛc. Quod autem ascendit cū multitudine angelorū patet per illas interrogati/ones quas cristo ascendente minores angeli fecerunt maioribz vt habet Isaie. xliij. Quis est iste qui venit de edom tinc. ve. de bostra vbi dicit glosa q̄ q̄dam angeli non plene cognoscentes misteriuū incarnationis passionis & resurrectionis videntes a/ scendere ad celos dñm cum multitudine angelorū ⁊ sanctorū hoīm ppria virtute ipm incarnationis & passionis misteriuū admirant & angelis comitantibz dñm dicunt. q̄s est iste qui venit ꝛc. Et in psal. quis est iste rex glorie. Dionisius aut in li bro angelice iarchie. Cañ. vij. insinuare videtur q̄ dum xps ascenderet tres q̄stiones ab angelis facte sunt. Primā fecerūt maiores angeli adinuicem sibiipis. Secundā fecerunt ipi mai ores xpo ascendente. Terciam fecerunt minores maioribz. Que rūt igit̄ inter se maiores dicētes. Quis est iste q̄ venit de edom tinc. ve. ꝛc. edom sanguinea interpretat̄ bostra minuta q̄si dicat quis est iste q̄ venit de mundo sanguineo per peccatū & minu to per maliciam contra deum vel qui venit de mundo sangui/ neo ⁊ inferno minuto. Rñdit dñs ego q̄ loquor iusticiam ꝛc. Dyonisius ponit talem lram ego enī dicit disputo iustitiaz & iudiciū salutaris. In redemptione hūani generis fuit iusti/ tia inq̄ntum. f. factor creaturaz suam a dño alieno reduxit & fuit iudiciū inq̄ntum dyabolum inuasorem alieni iuris ab eo quem possidebat hoīem potenter eiecit. Sed hm hoc facit dyo. q̄stionem hic cum ipi superiores angeli sint deo pximi & im/ mediate a dño illuminent̄ q̄re abinuicem q̄runt. q̄ abinuicēz discere cupientes. sed sicut soluit ip̄e ⁊ emendator exponit in eo q̄ interrogant significant se sciam appetere. Tu eo autem q̄ p̄mo inter se q̄ferunt demonstrant q̄ diuinam in se p̄cessionē non audent p̄uenire. Apud se ḡo primo interrogare deliberāt ne forte illuminatione que ipsis a deo sit nimis festia interro gatione p̄ueniant. Secūda q̄stio est quā fecerūt ipi supremi angeli ad xpm dicentes. Quare ḡo rubrū ē indumentū tuum & vestigia. t sic calcantium intoculari. Dñs dicit̄ habuisse in dumentū. id ē corp̄us suū rubrū. id ē sanguine cruentatū ex eo q̄ adhuc dum ascenderet in corpore suo cicatrices habebat. Voluit enī cicatrices in corpore suo seruare hm q̄ dicit. Beda v. de causis. ait ei sicut cicatrices don. 2 huauit ⁊ in iudicio ser/ uatus ē vt fidem resurrectionis alitruat vt pro hoībz supplicā/ do eas p̄ri rep̄tet. vt boni q̄ misericordie sint redempti videāt.

vt reprobi qm iuste sint damnati recognoscant · vt perpetue
 victorie sue certū triumphū deferat. Huic g^o q̄stioni dñs sic
 r̄ndet. Tœcular calcaui solus & de gentib^o non ē vir mecū & z
 potest vocari tœcular crux in qua tanq̄z in plio sic p̄ssus est
 vt etiā sanguis sic effunderet. Vel tœcular vocat dyaboluz q̄
 humanū genus sic funib^o peccatorum inuoluit & strinxit vt
 quicq̄d in eis spūale erat exp̄meret. Et solū vinaria r̄maneret
 Sed n̄ bellatœ tœcular calcauit vincula peccatorū dirupit ⁊
 in celū ascendens postmodū tabernā celi aperuit. & vinū san/
 ctispirūs effudit. Tercia q̄stio est quā fecerunt minores angeli
 maiōib^o dicentes. Quis ē iste rex glōrie q̄b^o illi r̄nderunt dñs
 virtutū ipse est Rex glōrie. De hac angelorū q̄stione ⁊ aliorū
 guenienti R̄nsione sic dicit. Aug⁹ sanctificat̄ diuino cōitatu
 immeusus. Aer. & om̄s illa volitans per aera demonū turba
 xp̄o ascendēte transfugit. Quibus accurrentes angeli q̄s esset
 scissitant̄ dicentes. Quis ē iste rex glōrie q̄b^o alij R̄ndentes di/
 xerūt. Hic est ille valde candidus ⁊ roseus. Hic ē ille qui non
 habet spēm neq; decore. Infirmus in ligno. fortis in spolio. vi/
 lis in corpusculo. Armatus in plio. sedus in morte. pulcer in re
 surrectōne. Candidus ex virgīe. Rubicundus in cruce. fuscus
 in ob. pprio. clarus in celo. Circa q̄ntum q̄ sc̄z merito ascendit
 Nōndum q̄ triplici merito ascendit de q̄ sic dicit. Tero. p̄pter
 veritatē q̄a illa q̄ per p̄phetas p̄miseras adimplesti & māiue/
 tudinē q̄a sicut ouis pro vita ppli immolaris & iusticiā nō cū
 potestate. sed iusticia eripuisti hoīem & deducet te mi. dex. t.
 potentia. t. siue virtus deducet te hoc est in celū. Circa sextū q̄
 sc̄z ascendit. Notandū q̄ super om̄es celos ascendit hm q̄ d̄
 ephē. iiii. qui descendit ipse ē & qui ascendit super .o. celos vt
 adimpleret oīa Super om̄es celos dicit q̄a plures sunt ce. sup
 q̄s ipse ascendit. Est enī celū materiale. Rōnale. Intellectuale
 & supsubstantiale. Celū materiale multiplex ē sc̄z celū aereū
 & ethereū olimpiū. Agneū. sideriū. cristalinū & empirreū. Ce
 lum aut̄ Rōnale est homo iustus qui dicit̄ celū ratione inha
 bitationis dīne q̄a sic celū est sedes & habitatio dei hm q̄ d̄
 in ysa. lxxvi. Celū mihi sedes est sic aīa iusti hm q̄ dicit̄ in sapi
 entia aīa iusti sedes est sapientie. Rōne guersationis sc̄e q̄a sc̄i
 per guersationē & desideriū semp habitāt in celo. Sic dicebat
 apostolus. Nōstra conuersatio in celis ē. Ratione opationis
 continue quia sic celum ḡtinue mouet̄. Sic & sancti per bona
 opera ḡtinue mouent̄. Celum intellectuale est angelus. Ange
 li enim dicuntur celum quia instar sunt celi altissimi Batione
 dignitatis & excellētie. De quorū dignitate ⁊ excellentia dicit

Dyonisius in libro de diuinis nominibus ca. iij. Diuine mētes sunt super reliqua existentia & viuūt super reliqua uiuentia. & intelligūt & cognoscunt sup̄ sensum & rōem & plus q̄ oīa existentia pulcrū & bonū desiderant & eo p̄cipant. Secundo sunt pulcherrimi rōne nature & glōrie. De q̄rum pulcritudinē dicit dyo. in eodem li. angelus est manifestatio occulti lumis. speculū purū. clarissimū incontaminatū incoq̄natum. immaculatū suscipiens si vas ē dicere pulcritudinē dei boniformis deiformitatis. Tercio sunt fortissimi rōne virtutis & potentie de q̄rum fortitudine dicit dam. li. ij. ca. iij. fortes sunt & parati ad dei voluntatis expletionē & ubiq; ḡfestim inueniunt ubi cunq; diuin⁹ iusserit nutus. Celum enī habet altitudinē pulchritudinē fortitudinē de duob; p̄mis ecclesiasticis. xliij. altitudinis firmamentū &c. de. iij. Job. xxvij. Tu forsitā cū illo fabricatus es &c. Celum aut̄ sup̄substantiale ē eq̄litas diuine excellentie de quo xp̄s venit & vsq; ad illud postmodū ascendit de q̄ dicit̄ in psalmo a summo ce. egre e. & oc. e. vsq; ad s. e. Super omnes igit̄ hos celos vsq; ad ip̄m celū sup̄substantiale xp̄s ascendit. Quod enī ascendit sup̄ omnes celos materiales habet̄ per illud q̄d d̄r̄ in psalmo. Eleuata est magni. t. s. ce deus. Sup̄ om̄es enī celos materiales vsq; in ip̄m celū empirreum ascendit non sicut helyas qui in curru igneo ascendit vsq; ad sublunare regionē nec eam transcendit sed in paradysum terre restrē trāslatus ē que adeo eminent vt pertingat ad sublunare regionē nec eā transcendit. In hoc ḡo celo empirreum xp̄s residet & est specialis & pp̄ria eius mansio & angelorū & aliorū sanctorū & agrue uenit hec habitatio habitatorib;. Illud enī celū & ceteros celos excellit dignitate. p̄xitate. situ. & ambitu & ideo est ueniens habitatio xp̄i q̄ om̄es celos rōnales & intellectuales transcendit dignitate. eternitate. situ. immutabilitatis. & ambitu potestatis. Similiter est agrua habitatio sanctorū. Illud enī celū est vniforme immobile. luiofitatis perfecte & capacitatis immense & recte agruit angelis & sanctis q̄ fuerūt vniformes in opatione immobiles in dilectione luiofi in fide siue agnitione capaces in sanctispūs receptione. Quod autez sup̄ celos om̄es rōnales. id ē omnes sanetos ascenderit patet per illud q̄d d̄r̄ cant. secundo ecce iste venit saliens in montib; trans. col. & uocant̄ montes angeli. colles uero viti sancti. Qd̄ uero sup̄ om̄es celos intellectuales. id ē angelos ascenderit patet per illud q̄d d̄r̄ in psalmo q̄ ponis nubem ascen. t. q̄. am. s. p̄. ven. Item ascendit sup̄ cheru. & uo. uo. super pen. vē. Quod aut̄ vsq; ad celū sup̄substantiale. id ē dei eq̄litem ascendit patet per illud q̄d dicit̄ mar. vlti. & d̄ns q̄dem ihesus postqm̄

locutus est eis ascendo in celum & sedeo ad dextrā dei. dextra enim dei est equalitas dei. Bern. dño meo singulariter a dño & dictum & datum est sedere a dextris glorie ipsius vtpote in gloria coequali in essentia consubstantiali pro gnatione consimili maiestate non dispari eternitate non posteriori. Vel potest dici qd cristus in ascensione sublimis fuit qd duplici sublimitate. scilicet locali remuneratione premij cognitionali & virtuali de illo ephe. iiii. qui descendit ipse e & qd ascendit super viij. ce. De. ij. phil. ij. factus obediens & vbi dicit Aug. humilitas claritatis est meritum claritas hūilitatis est premiū. De tercio post ascendit super che. id est super omnē scie plenitudinē. De q̄rto patet qd ascendit etiā super seraphi ephe. iij. scire etiā super eminentē karitatē xpi. Circa. vij. q̄re scz ascendit. notandū qd ascensionis tue. ix. sunt fructus siue vtilitates. Prima vtilitas est hūiliatio amoris diuini. Io. xvi. nisi ego abiero paraclitus nō veniet vbi dicit Aug. Si carnaliter michi hēseritis caritas spūs non eritis. secunda est maior cognitio dei. Io. xiiii. Si diligeritis me gau. v. qd. va. ad pa. & c. Vbi dicit aug. ideo subtrabo formā istā serui in qua pater maior me est vt deum spiritu aliter videre possitis. Tercia est meritū fidei. De hac sic dicit Leo in s̄mone de ascensione. Tunc ad eq̄lem p̄ri filium eruditio fides gressu mentis cepit accedere & extractione corporee in xpo substantie eq̄ p̄re minor e non egere. Magnaturz ei hic iugoz e mentiū incunctant credere qd corpeo non vident intuitu & ibi figere desideriu qd neq̄as inferre cōspectū. Aug. de ḡse exultauit vt gy. ad. cur. vi. f. Non e tardauit s̄ cucurrit clamās dictis. factis. morte. vita. descensu. Ascēsu clamās vt redeam? ad eū & discessit ab oculis vt redeam? ad cor & inueiam? eū. Quarta e n̄a securitas. Ideo enī ascendit vt n̄ aduocatus sit apud p̄rem Valde aut securi esse possum? qn̄ talē aduocatu apud p̄rem nos habere ḡsideram?. Io. ij. Aduocatum hēme? apud p̄rem ihesum xpm iustū & ipse est ppiciatio pro peccatis n̄is. De hac securitate dicit. Bern. securum accesum habes o homo apud deum vbi mater ante filium. & filius ante p̄rem. mater ostendit filio pectus & vbera filio ostendit patris latus & vulnera. Nulla ḡ poterit esse repulsa vbi tot sunt caritatis insignia. Quinta est n̄a dignitas. Maxia q̄dem n̄a dignitas e qn̄ natura n̄a vsq; ad dextrā dei exaltata est. vnde & angeli hanc dignitatē in hoibz ḡsiderantes deinceps phibuerunt se adorari ab hoibz. sicut dicit apoc. xix. cecidi inq̄t ante pedes ei? vt adorantē eū & dixit in vide ne feceris ḡseru? tuus sū & fratru tuoz vbi d. glo In veteri le. n̄ phibuit se adorari

sed post ascensionem videns super se exaltari hominem timuit adorari. Leo papa in sermone de ascensione. Hodie natura nostre humanitatis ultra conatarum altitudinem potestatum ad dei patris est p̄uecta ḡfessum vt mirabilior fieret gr̄a dei cum remotis a conspectu hoim̄ q̄ merito reuerentiaz sui sentiebant̄ indicere fides non diffideret spes non fluctuaret caritas nō teperet. Sexta est spei n̄re soliditas hebre. iij. habentes ḡo pontificem in q̄ penetravit ce. illum fidelium dei. te. spei nostre ḡfessionē Item hebre. vi. Qui ḡfugimus ad tenendam p̄positam spem quā sicut ancōrā habem̄ animarū tutā. Ac firmā & incedentem vsq; ad interiora velaminis vbi p̄cursor pro nobis introiuit ihesus. De hac iterū Leo christi ascensio n̄ra est prouectio & quo p̄cessit gloria capitis eo spes tendit & corporis. *Serptima est vie ostensio Michae. iij. Ascendit pandens iter ante eos Auḡ via tibi factus est ipse saluator surge & ambula habes quo noli pigrescere. Octaua ianue celestis apertio sic enī prim̄ adam aperuit ianuas inferni sic secūdus paradisi. Vñ ecclia cantat tu deuicō mortis aculeo r̄c. Nono loci p̄paracō Jo. xiiij. vado parare vobis locum Auḡ dñe para qd paras nos enī tibi paras & te nobis paras qñ locum paras. Et tibi in nobis. Et in te nobis.*

De sp̄s̄sancto.

Sp̄s̄sanctus hodierna die vt sacra actūū testatur hystoria in ap̄lōs in linguīs igneis missus est. Circa cuius missionē siue aduentū. vij. consideranda sunt. primo a quo missus ē. secundo q̄t modis mitti siue missus ē. tercio q̄ tempore missus est. q̄rto q̄ciens missus est. Quinto q̄liter missus est. sexto in q̄s missus ē. septimo p̄pter qd missus est. Circa p̄mum scz a quo missus ē. Notandū qd ip̄m sp̄ritū pater misit. & filius misit. & sp̄s̄sanctus seip̄m dedit & misit. De p̄mo Jo. xiiij. p̄actitus aut. s. que. m. p. in. r̄c. De secūdo Jo. xvi. si aut abiero. m. e. ad vos. Missio enī in istis inferiorib; habet ḡpationem ad suū mittentē sub triplici habitudine. s. vt ad dātem esse & sic mitti radius a sole vt ad dantem virtutez & sic mitti iaculū a p̄iectōe vt ad dantē iurisdictionē siue auctoritatē & sic mitti nunciū a p̄ceptōe. secundū hunc triplicem modū missio potest ḡuenire sp̄s̄sancto. Mitti enī a patre & filio tanq̄m ab eis habens esse & virtutē & auctoritatē in opando. Nihilominus & ip̄e sp̄s̄sanctus seip̄m dedit & misit q̄ videtur insinuari. Jo. xvi. cū d̄r Cum aut ve. il. s. ve. r̄c. Nam sic dicit leo papa in sermone de pentheñ. Beata trinitas incommutabilis deitas vna est in substantia indiuisa in opere. ḡs̄ors in voluntate par in on̄. i potentia eq̄lis in gloria. Diuisit autem sibi op̄us n̄re redemptionis misericordia trinitatis vt p̄ p̄piciaret̄

filius. p̄cipiaret spiritus sanctus igniret. Quia enī spūs sanctus
 deus est. ideo recte dicit seipm dare. hoc autē q̄ spiritus sanctus
 deus sit oñdit ambro. in li. de spūs sancto sic dices. Ex quatuor
 istis manifesta diuinitatis eius glōria p̄probatur. Deus enim
 esse cognoscit̄ aut q̄a sine peccato ē. aut quia peccata p̄donant.
 aut q̄a creatura non est. s̄ creator est. aut q̄a nō adorat s̄ ado/
 ratur. & in hoc oñditur q̄liter beata trinitas se totaliter nobis
 exhibuit. Pater enī omnia que habuit nobis exhibuit q̄a sic
 dicit aug? misit nobis filium suum in precīū n̄re redemptio/
 nis spūs sanctum in p̄uilegium n̄re adoptionis & seipm totuz
 reseruat in hereditatez adoptionis. Similiter filius totaliter se
 nobis exhibuit. q̄a sicut dicit. Bern. ipse pastor ipse paschua.
 ipse redemptio. Dedit eī nobis aīam in p̄cium. sanguinem in
 potum. & carnē in cibū & deitātē in premiū. Similiter & spūs
 sanctus totaliter omnia sua dona nobis exhibuit & exhibet
 q̄a sicut dicit̄. i. co. xiiij. Alij per spūs sanctum dat̄ h̄mo sciētie
 alij sermo sapientie h̄m eundem spm̄ alteri fides in eodem spi/
 ritu. Leo papa Spūs sanctus inspirator ē fidei. doctor scie fons
 dilectionis. signaculū castitatis & totius causa salutis. Circa
 h̄m q̄t. s̄ modis mittit̄ siue missus est nōndum q̄ spūs sanctus
 duobz modis mittit̄ s̄. visibiler & inuisibilē. inuisibilē cū mē
 tibz sanctis illabit̄ visibilē cū in aliq̄ signo visibili demonstra/
 tur. De missione inuisibili dicit̄. Io. iij. Spūs vbi vult spirat &
 vo. e. au. s̄. ne. vn. ve. aut q̄ va. nec mirū q̄a sicut dicit. Bern. de
 verbo inuisibili per oculos non intrat q̄a non est coloratū. s̄
 neqz per aures q̄a nō sonuit. s̄ neqz per nares q̄a aeri n̄ miscē
 s̄ menti nec inficit aerē. sed fecit neqz vero per fauces q̄a non
 ē māsūm vel haustū nec tactu cōporis q̄a illud papabile nō
 ē. Queris igit̄ cū ita sint inuestigabiles vie eius vñ adesse no/
 uerit. Nēpte ex motu cōdis intellexi p̄ntiam ei? & ex fuga vi/
 ciorū aduerti potentiā virtutis ei? & ex discussione siue redar/
 gūcōne oculorū meorū admirat̄ sum. p̄funditatē sapie ei? &
 ex q̄tulacūqz emendacōe morū m̄. expertus sum bonitatē mā/
 su etudis ei? & ex reformacōe & renouacōe spūs mentis mee
 p̄cepi vt cūqz spēm decōris ei? & ex cōtuitu horū oīm simul
 expaui multitudinē magnitudis ei? hec Bern. Missio autē visi/
 bilis est cū in aliq̄ visibili signo oñditur. Et notandum q̄ in
 q̄ntuplici specie visibili spūs sanctus mōstratus est. Primo in
 specie colūbe sup̄ xpm̄ baptizatum luce. iij. Descendit spūs san/
 ctus cōporali specie sicut columba in ipsum. Mah. xvij. adhuc
 eo loquente ecce nu. lucida obumbra. eos vbi sic dicit̄ glosa.

Sicut baptifato domino sic & glorificato misterium sancte-
trinitatis ostenditur spiritussanctus ibi in colūba·hic in nube
lucida·Tercio in specie flatus·Io·xx·Insufflauit & dixit eis ac-
cipite spiritūsanctum &c. Quarto in specie ignis· Quinto in
specie in ligue & in hac duplici specie apparuit hodierna die·
Ideo aut in hac q̄ntuplici specie rerum monstratus est vt del-
tur intelligi q̄ harū rerum pprietas operat in cordibz in qui-
bus illabit· Columba gemitū pro cantu habet· felle caret in
foraminibz petre manet· Sic spūsanctus illos q̄s replet facit
pro suis peccatis gemere ysa·lix·Rugiem?·q̄·vrsi omnes & q̄-
columbe meditates gemem? Ro·viij· Ipse spiritus postulat
pro nobis gemitibz in enarrabilibz id est nos postulantes &
gementes facit·Secundo sine felle amaritudinis esse· Sap·xij·
O q̄m bonus & suauis est dñs·s·t·in·nobis· Item ibidem·vij·
vocatur suauis benignus human? ex eo q̄ suaues benignos
& hūanos faciat· Suaues in sermone· benignos in corde & hu-
manos in opere·Tercio in petre foraminibz id est in xp̄i vulne-
ribz habitare cantico·ij· surge amica mea sponsa & ve·co·m-
glosa fouens michi pullos meos infusione spūsancti in fora-
minibz petre glosa in xp̄i vulneribz·tre·ultimo spiritus oris
nr̄i cristus dñs captus ē in peccatis nr̄is cui dixim? in umbra
tua viuemus in gentibz q̄si diceret spūs qui est oris nostri q̄d
os nr̄m est cristus dñs qui est os nostrū & caro nr̄a facit nos
dicere cristo in umbra tua id est in passione tua in qua xp̄s
fuit tenebrosus & despectus viuemus per iugem memoriā·Se-
cundo mōstratus ē in specie nubis·nubes a terra eleuat refri-
geriū prestat & pluuiā generat·Sic spūs quos replet a terra
eleuat per cōtemptū terrenorū·Eze·viij·Elevauit me spūs in
ter celū &c·Item eze·j·q̄cuncqz ibat illuc eū te spū & rote parit
eleuabantē seq̄ntes eū spiritus enī vite erat in rotis· Item g·gu-
stato spū desipit·o·ca· Sec̄do refrigeriū p̄stat q̄t̄ incentina vici-
orum vñ & bern̄ Marie dictū est spūsanctus supueniet in te
& virtus alti·ob·tibi·id est te ab om̄i estu viciorū refrigerabit
vñ & spūsanctus vocat̄ aqua que habet vim refrigeratiuam
Io·vij· Flumia de vē·eius flu·a·vi·hoc aut dixit de spūsancto
quē erant accepturi credentes in eū·Tercio ḡnat pluuiā lacri-
marū psal·Elauit spūs eius & flu·aque scz lacrimarū·Tercio
mōstratus ē in specie flatus· Flatus leuis est & ad respirandū
nēc̄rius est·Sic spūs·fleuis id est velox ē ad se deferendū·om-
nibz ei mobilibz mobilior ē glo· sup illud factus ē repente de
celo senus &c·Nescit tarda molim̄ia sanctispūs ḡa· Secūdo
calidus ē ad inflammandū·Luce·xij· Ignē veni mittere in ter-
ram & q̄d volo nisi vt ardeat·vñ & austro vento calido operat̄

Canticoꝝ iiii. surge aglo ⁊ veni auster per fla. ⁊ c̄. Tercio lenis
 est ad demulcendū. vnde ⁊ ad eiꝝ lenitatē insinuandā vocatur
 noīe vndionis. io. iij. vndio eius docet nos de oībꝝ noīe Rōis
 Vnde cantat ecclia ⁊ sui rōis intima ⁊ c̄. Noīe aure tenuis. iij.
 regū. xix. ⁊ post ignem sibilus. Aure tenuis ⁊ ibi dñs. Quarto
 necessariꝝ est ad respirandū a deo quippe necessariꝝ est q̄ si ad
 horā subtrahēt hō ḡtinuo moreret sic ⁊ de spū. s̄. intelligēdū
 est. Psal. auferes sp̄m̄ coꝝ ⁊ deficiēt ⁊ in pl̄s. reuer. io. vi. spūs
 est q̄ viuificat. Quarto mōstratꝝ est in specie ignis. Quinto in
 specie lingue. quare aut̄ in hac die duplici specie apparuit di/
 cetur infra. Circa. iij. s̄. quo tpe missus est. Notāndū q̄ missus
 est q̄n̄quagesimo die a pasca. Ideo autē in die q̄n̄quagesima
 missus est vt detur intelligi qm̄ a spūi. s̄. est legis p̄fectio ērna
 remuneratio. ⁊ peccatoꝝ remissio. legis p̄fectio qm̄ hm̄ glosaz
 a die agni p̄immolati q̄n̄quagesimo die data est lex in igne.
 In nouo etiā testamēto q̄n̄quagesimo die a pascha xp̄i descēdit
 spūs in igne. lex in monte synay. spiritus in monte sion. lex in
 sublimis montis loco. spiritꝝ datur in cenaculo. vnde per hoc
 insinuat q̄ ip̄e spūs. s̄. est p̄fectio tocus legis. q̄a plenitudo
 legis est dilectio. sc̄do eterna remuneratio. vñ glosā. sicut xl.
 diebꝝ quibꝝ post resurrectionē cum discipulis cōuersatus est
 p̄ntem ecclesiā designat ita q̄n̄quagesimꝝ dies q̄ spū. s̄. dāt
 denariū eterne remuneracōis exp̄mit. tercio peccatoꝝ remissio
 vñ glosa ibidez ideo in quin̄gesimo anno indulgentia fiebat
 in iubileo ⁊ p̄ sp̄m̄ sanctū peccata remittunt ⁊ sequit̄ in glosa
 in spūali iubileo resoluunt. debita dimittunt. exules in patriā
 reuocant. hereditas amissa reddit. serui id est hoīes peccato ve
 nundati a iugo seruitutis liberant. huc vsqꝫ glosa Rei mortis
 soluunt ⁊ liberant. Vñ ro. viij. Lex spūs vite in xp̄o liberauit
 me a lege peccati ⁊ mortis. Debita peccatoꝝ dimittunt quia
 caritas opit multitudinē peccatoꝝ. Exules ī patriā reuocant
 psal. spūs tuꝝ bonꝝ deducet me in terrā rectā. hereditas amissa
 reddit. ro. viij. Ip̄se spūs testimoniū reddit spiritui nostro q̄
 sumus filij dei. si aut̄ filij ⁊ heredes. sui peccato liberant. ij. cor.
 iij. vbi spūs dñi ibi libertas. Circa q̄rtū. s̄. q̄ciens aplis missus
 est. sciendū est q̄ hm̄ glosam tribus vicibus eis datus est. scz
 ante passionem. post resurrectionem ⁊ post ascensionem. Pri/
 mo ad faciendum miracula. secundo ad relaxandum peccata
 Tercio ad confirmandum cōrda. Primo quando eos ad. pre/
 dicandum misit ⁊ super omnia demonia ⁊ vt languōes. cu/
 rarent potestatem dedit eis. Hec enim miracula per spiritum
 sanctū fiunt secundū qd̄ d̄ math. xij. si aut̄ in spiritu dei eicio
 demonia ⁊ c̄. non tñ ḡsequens est vt quicūqꝫ habet spiritum

sanctū faciat miracula quā sicut gregorius ait miracula hominū
sanctum non faciunt sed ostendunt nec quicumque facit miracula
habet spiritum sanctū quā & mali afferunt se fecisse miracula
dicentes domine domine nōne in nomine tuo prophetauimus etc.
Deus enim facit miracula per auctoritatem angeli per materiam
humilitatem. Demones per virtutes naturales rebus insitas.
Magi per occultos contractus cum demonibus boni christiani per
publicam iusticiam mali christiani per signa publice iusticie. ij
dedit eis spiritum sanctum quā in eos insufflauit dicens. accipite
spiritum sanctum quorum re peccata etc. non tamen potest quis
peccatum remittere quantum ad maculam que est in anima.
Aut quantum ad reatum id est obligationē ad penam eternam
aut quantum ad dei offensam que solum ex infusione gratie
et virtute contritiōis remittitur. dicit tamen sacerdos absoluere
tum quia a culpa absolutum esse tum quia penam purgatiōis
in temporalem commutat: tum quia de ipsa temporali parte relaxat
Tercio dedit eis hodierna die quā eorum corda sic solidata sūt
ut nil tormenta timerent psal. spiritus oris eius o. u. eorum. Augu/
stinus talis est gratia spiritus sancti si tristitiam inuenit dissoluit
Si desiderium perniciosum consumit. Si trepidationem abicit
Leo papa sperabatur ab apostolis spiritum sanctum non ut tunc
primus sanctorum habitator esse inciperet sed ut sacramenta sibi
peccata et feruentius accenderet et copiosius inundaret. Cumu/
lans sua dona. non inchoans nec ideo nouus ope. quia dicitur
largitate. Circa quantum cliter. si missus est. Notandum quod missus est
cum sono in linguis igneis et ipse lingue apparuerunt sedendo.
Sonus autem fuit repentinus vehemens et repletus. repentinus quia sanctus
spiritus tarda molimina nescit. Celestis quia celestes efficit. Vebe/
mens quia timorem filiale inducit. vel quia eternum ve adimit. vñ ve/
hemens quasi ve adimens. vel quia mentem ab omni carnali amore
vehit. vñ vehemens quasi vehens mentem. Fuit et repletus quia spiritus sanctus
omnes apostolos repleuit. vñ repleti sunt omnes etc. Triplex est autem
signum plenitudinis quod fuit in apostolis. Primum est non resonare ut
patet in dolo quod cum plenum est non resonat Job. vij. Nūquid mugiet
bos cum ante presere plenum fuit. quod cum presere cordis plenitudinem
habet gratie non locum non habet mugire impatiētie. Hoc signum habuerunt
apostoli quia in tribulationibus per impatiētiā non resonabant imo ibant
gaudentes a conspectu consilii etc. Secundum signum est non plus
recipere siue facietatem habere. Quando enim vas aliquo li/
quore plenum est aliud recipere non potest. similiter homo
satur non appetit amplius. Sic sancti qui habent plenitudinem
gratie non possunt recipere alium liquorem dilectionis terr/
ene. ysaie. primo. Plenus sum et ideo holocausta et cetera.

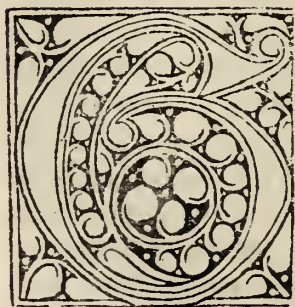
Similiter qui gustauerunt celestem suauitatem ideo nō sicut terrenam voluptatem Augustinus. Qui biberit de fluuio paradisi cuius vna gutta maior est oceano. Restat vt in eo sitis huius mūdi extincta sit. Hoc signum habebant apostoli qui nihil proprium voluerunt habere sed in cōmuni omnia diuidē. Tercium signum est supereffluere vt patet in fluuio inundate ecclesiastici. xxiiii. qui implet quasi phison sapientiā. Ad lēz illius fluuij proprium est effluere ⁊ circumadiacencia irrigare sic apostoli ceperunt effluere q̄a ceperūt loqui varijs linguis vbi dicit glosa. Ecce signum plenitudinis plenuz vas erūpit ignis in sinu non potest occultari. Ceperunt iterum circumadiacencia irrigari. Vnde statim petrus pdicare cepit ⁊ tria. M. conuertit. Secundo missus est in linguis igneis circa qd̄ tria videnda sunt. Primo quare giunctim in linguis igneis. Scđo quare in igne potius q̄ in alio elemento. Tercio q̄re in lingua potius q̄ in alio membro. De primo sciendū q̄ triplici rōne apparuit in linguis igneis. Primo vt verba ignea proferrent. Secundo vt legem igneam predicarent scz legem amoris. De hijs duobz bern. venit spūsanctū in linguis igneis vt linguis oīm gentium verba ignea loquerentur ⁊ legem igneā lingue ignee pdicarent. Tercio vt spūsanctū q̄ ignis est p̄ eos loqui cognoscerent ⁊ hoc ne diffiderent ⁊ ne alioruz suersionē sibi attribuerent ⁊ vt omnes eoz verba tanquā dei audirent. De scđo sciendū q̄ missus est in specie ignis multiplici rōne. Prima sumit penes eius setemplicē grām. Spūs enī ad modum ignis. Alta humiliat. p̄ donū timoris. emollit dura. p̄ donum pietatis. Illuminat obscura p̄ sciāz. restringit fluida p̄ ḡsiliū. ḡsolidat mollia p̄ fortitudiez. clarificat metalla tollēdo rubigiē per donū intellectū. sursū tendit p̄ donū sapientie. Scđo sumit penes eius dignitatem ⁊ excellentiam. Ignis enī excellit omnia elementa. specie ordine virtute. Specie ratione pulcritudinis in luce. Ordine ratione sublimitatis in situacōe. Virtute ratione vigorositatis in actione. Sic ⁊ spiritus sanctū in his omnia excedit p̄pter primum dicitur spiritus sanctus incoinquatus propter secundum quia capiat omnes spiritus intelligibilis. propter tertium habens omnem virtutem sap̄. vij. Tercia sumit penes eius multitudinis efficaciam. hanc rōnem assignat Rabanus sic dicens. Ignis quatuor habet natas. vrit. purgat. calefacit ⁊ illuminat. Similiter spiritus exurit peccata. purgat cōrda teporem excutit. Ignorantias illustrat. hoc Rabanus exurit peccata vnde Zacha. xiiij. per ignem vram eos sicut vrit argentum hic etiam igne vri petebat p̄pheta dicens vre renes m. ⁊ c. Purgat cōrda ysa. iiii. Si sanguiez irim lauerit de medio

eius in spiritu iudicij ⁊ spiritu ardoris. Teporem excutit vnde dicit de illis quos replet spūssand⁹ Ro. xij. Spū feruētes ⁊ c. gregori⁹. In igne apparuit spūs q̄a ab omni corde qd̄ replet torporē frigoris excutit ⁊ h̄o in desiderio sue eternitatis accēdit Ignorancias illustrat sap. ix. Sensū aut̄ tuū quis sciet nisi tu, dederis sapientiaz ⁊ miseris spm̄ sanctū tuū de altissimis ⁊ ita cor. ij. Nobis aut̄ reuelauit deus per spm̄ suū. Quarto sumit̄ penes ipsius amoris natam. Amor enī p̄ ignē habet significari triplici racione. Primo q̄a ignis semp̄ est in motu sic ⁊ amor spūssandī quos replet semp̄ facit esse in motu bone opacois vnde greg⁹ nunq̄ est amor dei ociosus. Opatur enī magna si est. Si aut̄ opari negligit amor nō est. Scdo quia ignis inter cetera elementa est maxime formale ⁊ modicū habet de materia ⁊ multū de forma. Sic amor spūssandī quos replet facit habere modicū de amore terrenoꝝ ⁊ plurimū de amore spūalia vt iam nō carnalia carnaliter s̄ potī spūalia spūaliter diligat. Distinguit enī Bern⁹ q̄tuor modos diligendi scz diligē carnē carnaliter spm̄ carnalit̄ carnē spūaliter ⁊ spm̄ spūalit̄. Tercō q̄a ignis h̄t alta inclinare sursum tendere fluida adunare et congregare. Per hec tria intelligit̄ triplex vis amoris. Amor enim sicut habet̄ ex verbis dyonisi⁹ in libro de diuinis noīb⁹ habet triplicem vim scz inclinatiuā eleuatiuā ⁊ coordinatiuā Inclinatiuā q̄a inclinat supiora inferiorib⁹. Eleuatiuā q̄a eleuat inferiora supiorib⁹. Coordinatiuā quia coordinat equalia cœqualib⁹ h̄c Dyonisi⁹ h̄c enī triplicē vim amoris spūssandī efficit in h̄is quos replet q̄a inclinat eos p̄ humilitatē ⁊ sui cōtemptū. Eleuat in desideriu supnoꝝ ⁊ coordinat iniucē per vniformitatē moꝝ. De tercio sciendū q̄ apparuit potī in lingua qm̄ in alio membro triplici rōne. Lingua enī est membrū igne iehenne inflāmatū. difficile ad regendū ⁊ vtile bñ rectū Quia ḡo lingua igne infernali inflāmata erat. ideo igne spūs sanctī indigebat ioco. j. Lingua n̄ra ignis ē ⁊ c. Quia difficile regit̄. Ideo p̄ ceteris membris gracia spūssandī indiget iaco. iij. Omnis natura bestiaz ⁊ c. Quia utilis valde si bene regitur Ideo necesse fuit vt spm̄ sanctū rectōrē haberet. In lingua etiā apparuit ad significandū q̄ predicantib⁹ valde necessari⁹ fuit predicantib⁹ enim necessari⁹ est q̄a facit eos loqui feruent̄ absq̄ trepeditate. ⁊ ideo missus est in specie ignis. Bern⁹ venit spūssandī super discipulos in linguis igneis vt verba ignea loquerentur. ⁊ legem igneam lingue ignee p̄dicarent s̄fident̄ absq̄ pusillanimitate actu. iij. Repleti sunt omnes spūssandī et ceperunt loqui cum fiducia verbūm dei ⁊ c. Multipliciter p̄pter capacitatis auditorū diuersitatem ⁊ ideo dī actiū. ij. q̄

cepetunt loqui varijs linguis. vtilit̄ ad edificacōem ⁊ vtilitate
 ysa. lxij. Spiritus dñi super me eo q̄ vnixerit me ⁊c. Tercio ip̄e
 lingue apparuerunt sedendo ad significādum q̄ presidentibz.
 necessarij erat. Presidentibz q̄ ⁊ iudicibz necessarij est quia
 sferet auctoritatē ad peccatū remittendū iohannes. xx. Accipite
 sp̄m sanctum quoz remissitis. p. ⁊c. Sapientiā ad iudicandū
 ysa. xiiij. Ponā sp̄m meum super eum iudiciū gentibz pferet.
 Mansuetudinē ⁊ sup̄ortandū. nūi. xj. Dabo eis de sp̄ū q̄ in te
 est vt sup̄ortet onus ppli tecū. Spiritus moyli erat sp̄s mā/
 fuetudinis vt patet nūi. xij. Erat moyses mansuetissimus ⁊c.
 ornātū sanctitatis ad informādū Tob. xxvj. Sp̄s dñi ornauit
 celos. Circa. vij. in q̄s scz missus est. Notandū q̄ missus est in
 discipulos q̄ fuerūt receptacula munda ⁊ habilia ad suscep/
 tionem sp̄s sancti ppter septē q̄ fuerunt in eis. Ipsi enī p̄mo
 fuerunt animo q̄eti q̄d notatur in hoc q̄ d̄r dum cōplerent
 dies penth. id est dies req̄etionis. Illud enī festū erat ad req̄ez
 deputatū. ysa. lxxvj. Sup̄ quē req̄escet spiritus meus nisi super
 humilem ⁊c. Sec̄do dilectione vniti q̄d notat̄ in hoc q̄ dicit̄.
 Erant omnes pariter. Erat enī eis cor vnū ⁊ anima vna. sicut
 enim sp̄s hom̄is non viuificat membra corp̄is nisi in vita sic
 nec sp̄s sancti scz membra sp̄salia ⁊ sicut ignis lignoz diui/
 sione extinguit sic sp̄s. s. p̄ discōrdiā in hom̄ibz ⁊ ideo cantat̄
 de apl̄is inuenit eos ḡcordes caritate ⁊ illustrauit eos in undās
 deitas deitatis. Tercō loco secreti q̄d notat̄ in h̄o q̄ d̄r in eodem
 loco scz in cenaclo Osee. ij. ducā eaz in solitudinē ⁊ loquar ad
 cor eius. Quarto orōne assidui. vñ p̄mittit̄. Erant p̄seuerantes
 vnanimi in orōne vñ cantam̄ de eis orantibz apl̄is eū venisse
 Qd̄ enī orō necessaria sit ad suscepōem sp̄s. s. oñdit sap̄. vij.
 Inuocaui ⁊ venit in me sp̄s sapientie. T̄ tē ioh̄ xiiij. Rogabo
 patrē meū ⁊ aliū para. da. vo. Quinto humilitate p̄diti q̄d
 notat̄ in hoc q̄ d̄r sedentes. psal. Qui emittis fontes i guallibz
 id ē gratiā sp̄s sancti donat humilibz ⁊ super q̄ req̄escet sp̄s
 meus ⁊c. Sexto pace giuncti q̄d notat̄ in hoc q̄ erant in ierlm
 que interpretat̄ visio pacis. Qd̄ aut̄ ad recipiendū sp̄m sc̄m
 pax necessaria sit oñdit dñs io. xxi. Primo pacē obtulit dicēs.
 pax vobis. Deinde statim insufflauit ⁊ dixit. Accipite spiritū
 sanctū. Septimo in stemplacōe erecti q̄d notat̄ in h̄o q̄ spiritū
 sanctū receperunt in sup̄iori cenaculo. vñ dicit glosa ibidez q̄
 sp̄m. s. desiderat carnis domiciliū transcēdens mētis stēplacōe
 calcet. Circa septimum ppter q̄d scz missus est. Notandum q̄
 missus est ppter sex causas q̄ notant̄ in hac auctoritate. Para/
 clitu s aut̄ sp̄s sanctus ⁊c. Primo ad ḡsolandum mestos q̄d
 notat̄ cum d̄r paclitus q̄d idem ē q̄ ḡsolatōe ysa. lxi. sp̄s dñi

super me ꝛc. et sequitur vt ponerē consolacōem lugentibꝫ syon-
gregorius consolator spiritus dē q̄ de peccati ꝑpetracōe merētibꝫ
dum spem venie ꝑparat ab afflictione tristicie mentem leuat .
Secūdo ad viuificādum mortuos q̄d notat̄ cum dē spūs quia
spūs enī q̄ viuificat eꝝ xxxvij. ossa arida audite verbū dñi ꝛc
Ecce ego immittā in vos spm̄ ꝛ viuētis. Tercio ad sc̄ificādiꝫ
immundos q̄d notat̄ cum dē sanctus. sicut enim dē spūs qui
viuificat ita sanctus q̄a sanctificat ꝛ mundat. Vñ sanctꝫ idē
est q̄d m̄dus. Post flumē impe. id est mundans ꝛ habūdans
gratia spūs sancti letificat ciuitatē dei id est ecclesiā dei ꝛ per
istud flumen sanctificauit tabernaculū suū altissimꝫ. Quarto
ad ꝡfortandū amōrem inter discōrdes ꝛ odiosos q̄d notat̄ cuz
dē pater. ꝑ. n. dē eo q̄ naturaliter diligit nos Io. xiiij. Ip̄e enī
pater amat nos si pater ꝛ nos filij eius ꝛ fratres adinuicē ꝛ
inter fratres ꝑfecta amicicia ꝑseuerat. Quinto ad saluandum
iuustos q̄ notat̄ in eo q̄ dē in noīe meo q̄d est ih̄sus ꝛ salus in
terpretat̄. In noīe igit̄ ih̄esu id est salutis. Pater misit spm̄ vt
ostendat q̄ ad saluandas gentes venit. Sexto ad docendū ig/
natos q̄d notat̄ in eo q̄ dē. Ille vos docebit oīa. Circa octauū
notar̄ dū q̄ dat̄ siue missus est in ꝑmitiua ecclesia ꝑ oracōem
vnde orantibꝫ aplis ꝛc. ꝛ luce. iij. orante ih̄esu descendit spūs. s.
ꝛc. Secūdo ꝑ verbi dei deuotā ꝛ attentā audicōem actū. x. ad/
huc loquente ꝑ. te. ꝛc. Tercio ꝑ assiduā opacōem q̄d notatur
in manuū impositōe actū. vij. Tunc imponebant manꝫ sup
illos ꝛc. vel impositio manuū signat̄ absolutionem que fit in
confessione.

Gordianus.

Gordianus a geos q̄ est dogma siue do/
mus ꝛ dyan q̄ est clarum quasi clara
domus in qua habitabat deus . Sicut
autem dicit augustinus in libro de ciui
tate dei. Bona domus est paribus mem
bris disposita ampla ꝛ lucida. Sic ille
sanctus fuit pariter dispositus per con/
cordie imitacōem. amplius per caritatē
lucidus per veritatem. Epymachus ab epy quod est supra ꝛ
machos q̄ est pugna q̄si ꝑ supnis pugnans.

De sancto Gordiano.

Gordianus vi-
carij iuliani
imperatoris
cuz quendā xpianū
noīe ianuariū ad sa-
crificandū spelleret
ad predicacōem tñ
ip̄i ianuarii ad fidē
cum vxōe sua noīe
maritia ⁊ ·liij· viris
ouersus est. Qd̄ au-
diens Iulianus iussit
ianuariū in exilium
mitti. Gordianū uo
si sacrificare nollet
capite truncari. De-
collatus est igit̄ beatus

Gordianus & corpus ei ad canes p̄ viij. dies p̄iectum ē. Sed
cū oīno remansisset in tactū tandē a familia sua rapit̄ ⁊ cum
beato epymacho quē dudū predictus iulianus occidi fecerat nō
longe ab vrbe miliatio fere vno circa annū dñi ccc. lx. sepeliit̄.

Ereus interpretat̄ lucis ḡsiliū. vel Nereus a nereth q̄ est
lucerna ⁊ vs festinās. vel nereus q̄si ne. neq̄q̄ reus. Fuit
ḡ ḡsiliū lucis in virginitatis p̄dicacōe lucerna inhonesta
ḡ usacōe. festinās in celi feruore. Nereus. neq̄q̄ reus in ḡscie puri-
tate. Achilleus ab achi qd̄ ē frat̄ meus ⁊ lesa q̄ ē salus q̄si frat̄rū
salus. Hoꝝ passionē eutbices victor̄ ⁊ maro hui xpi scripsit̄

Nereus ⁊ achil-
leus eunuchi
cubicularij
domicille neptis do-
miciani imperatoris
fuerūt q̄s beatus Pe-
ap̄ls baptizauit. Cū
ḡ predicta domicilla
Aureliano filio ḡsul-
nupta eēt ⁊ gēmis ⁊
purp̄eis vestib̄ tege-
ret̄. Nereus ⁊ achilleus
fidē p̄dicauerūt ⁊ vir-
ginitatē multiplici-
ḡmēdauerūt oñdētes
virginitateꝝ deo esse

proximam angelis germanam hominibus in natam uxorem
viro subici pugnis & calcibus ceci. Deformes partus sepius
procreari. Rursus quae vix matris pia monita sustinebat oportet
grandia quicquid pati mariti. Illa autem inter cetera dixit. Scio patrem
meum fuisse zelotipum & matrem meam ab eo conuicia plurima
passam esse. Nunquid vir meus talis futurus est. Cui illi Quo
niam quomodo sunt sponsi videntur esse benigni sed mariti effecti
crudeliter dominantur & aliquando ancillas preferunt dominabus. Omnis autem
sanctitas amissa per penam reuocari potest sola nisi virginitas
ad suum statum reuocari non potest. Reatus enim per penam ex
pelli potest virginitas reuocari non potest. Tunc flauia domi
cilla credidit & virginitatem vouit & a sancto Clemente velata
est. Quod sponsus eius audiens licentia a domiciano impetra
ta virginem cum sanctis Nereo & achilleo in pontianam insulam
relegauit putans se per hoc posse virginis propositum immutare
Post aliquod tempus cum ipse ad insulam perrexisset & multis
muneribus sanctos ut virgini suaderent induceret huiusmodi
penitus respicientes magis eam in domino confortabant. Quapropter
cum ad sacrificia compellerentur & dicerent se a beato petro aposto
lo baptizatos nulla ratione posse ydolis immolare capite cesi
sunt circa annum domini lxxx. quorum corpora iuxta sepulchrum
petronelle posita sunt. Alios etiam scilicet victorinum euticem &
maronem quibus domicilla adhaerebat tanquam seruos tota die
in suis praedijs laborare faciebat. Et vespere cantabrum ad man
ducandum eis dabat. Tandem euticem cedi iussit quousque spiritum
exalaret. Victorinum vero in aquis fetentibus suffocari. Maro
nem vero saxo ingenti opprimi iussit. Cum autem immaissimam
petram quam vix lxx. viri mouere poterant super eum iacta
sent ipse praedictum lapidem in humeros suos accepit & qua
si leues paleas ad duo miliaria portauit & cum plurimi credi
dissent consularis eum occidi fecit. Post hoc aurelianus domicil
lam de exilio reduxit & duas virgines Eufrosinam & theodoram
colleataneas eius ut ei suaderent misit quas tamen domicilla ad fidei
uertit. Tunc aurelianus cum sponsis praedictarum puellarum &
tribus ioculatoribus ad domicillam venit ut eius nuptias celebra
ret ipsam saltim violenter opprimeret. Sed cum domicilla predi
ctos sanctos iuuenes conuertisset aurelianus domicillam in thala
mum introduxit & ibidem minos canere fecit & ceteros secum
saltare iussit volens eam postmodum violare. Sed cum deficerent mi
mi in canendo & ceteri in saltando ipse tamen per duos dies non
cessauit quousque in saltando deficiens expirauit. Euxurius vero se
eius impetrata licentia omnes qui crediderant interfecit & cubiculo
vbi praedictae virgines morabantur ignem supposuit qui orantes spiritum emi
serunt. Quarum corpora sancti Cesarii mane illesa repiens sepeliuit.

PAngracius a pan qđ est totū a g̃tus qđ est cicius. qđ totus cito gratus. qđ in sua puericia. vñ sic dē in glo. pañs. dī rapia pañnari? flagellis subiectus. pancr? lapis varie colorat? ip̃e enī rapuit p̃dā captioꝝ siue subiect? flagellis tormentoꝝ colorat? varietate virtutum.

PAngracius nobilissim? ort? pentibo dum apud frigiā ex p̃te a matre orbat? et sub cura dyoni sui pat̃ri sui relic? est. Ambo g̃ romaꝝ vbi largū habebant patrimoniū rediēt In q̃ꝝ vico cœneli? papa cū fidelib? lati tabat. A quo quidē cœnelio cū p̃dictus dyoclecianus a pan cracius fidē xp̃i rece pissent. tādē dyocle.

in pace moerit a pañci? cap̃it ex cesari p̃ntat. Erat aut pañ. q̃si ānoꝝ. xiiij. Cui dixit dyoclecian?. Cesar infantule suadeo tibi ne mala morte moeriaris qđ cū puer sis facile decipis a qđ nobilis cōprobaris a carissimi mei filius extitisti. Rogo te vt p̃cedas ab hac vesania vt velut filiū meū te habeā. Cui pan. et si puer sum cor p̃e cor tñ gero senile. Et virtute dñi mei ihu xp̃i terrōꝝ vester tñ apud nos ē q̃ntum hec p̃ctura quā cerni mus. Dij aut tui q̃s me hortaris colere deceptoꝝes a g̃manaz stupratoꝝes fuerūt qđ etiā nec pentibo peccerunt. Qđ si hodie fuos tuos tales cognoscēs. ptin? occidi iubēs. Tales deos mi. roꝝ quō colē nō erubescis. August? igit putās se a p̃uo victuz iussit eū in via aureliana decollari. circa annos dñi. cc. lxxxvij. Cui? corp? cocauilla senatrix diligenti sepe iuit. Ad ei? sepul. crū vt ait greg. turoneñ. Si q̃s falsū iurare voluerit anteq̃ ad choꝝ cancelli pueniat aut statim a demone captus insanit. aut cadens in pauimētū. ptin? vitā pdit. Lis nō modica int̃ duos erat a iudex reū minime ignorabat. Zelo igitur iusticie iudex ductus ambos ad altare sancti Petri deduxit ex ibidem reuz innocenciam suam quam pretendebat iuramento. expiare coegit. Rogans apostolum vt aliquo indicio ostenderet ve. tita tem. Cum autem ille iurasset a nihil mali passus fuisset.

Iudex eius malicie cōsciuz zelo accensus iusticie exclamauit. Senioꝝ iste petrus aut nimis misericōꝝ est. aut minoꝝi defert. Eamus ad pancraciū iuuenē ⁊ ab eo requiramꝰ. Cum ergo venissent ⁊ sup̄ tumultū reꝰ curare falsū presumpsisset manu inde trahere non potuit ⁊ idem postmodū expirauit. vñ vsqꝰ hodie a plerisqꝰ obseruatꝰ vt super reliquias beati Pancracij pro arduis iuramentum fiat..

Octo de festiuitatibꝰ q̄ occurrunt inter tēpus recōcilia tiōis q̄d tēpus r̄ntat ecclesia a pascha vsqꝰ ad octauā penth̄. Sequitꝰ videre de festiuitatibꝰ q̄ eueniunt infra tēpus pegrinacōis. q̄d tēpus r̄ntat ecclesia ab octaua penth̄. vsqꝰ ad aduentū. Principiū aut huiꝰ t̄pis nō semp̄ h̄ incipit sed iuxta paschalem terminum variatur.

Vrbanus ab vrb̄anitate dictꝰ vñ vrb̄anꝰ ab vr̄ q̄ ē lumen vñ ignis ⁊ banal r̄nsio. Fuit enī lumen p̄ ḡuersacōem honestaz. Ignis per caritatē succensam. R̄nsio per doctrinā. Fuit lumen siue lux. q̄a lux ē in aspectu amabilis. in absentia imma/ terialis. In situ celestis. In actu p̄tilis. Sic ille sanctus fuit amabilis in ḡuersa tione. Immaterialis in mundi despectiōe celestis in ḡtēplacōe. Vtilis in predicatione.

De sancto Urbano.

Sanctū igit vrb̄anū diligentet in quiri fecit ⁊ in q̄daz ātro p̄ curate carpasio q̄daz m̄stro cū tribꝰ p̄sbiteris ⁊ tribꝰ dya/

Vrbanus calixto pape successit. Cꝰ tpe cū fuissꝰ maxia p̄secutio in xp̄ianis. Tandē alexander cꝰ mater amea xp̄iana erat quā oꝝigen̄. ḡu/ terat impiuz sūpsit. Ipsa igit filiū p̄cibꝰ maternis induxit vt a p̄secucōe xp̄iāoz cessaret. Verūtñ Al/ machiꝰ vrb̄is p̄fectꝰ qui beatā ceciliaꝰ de/ collauiat in xp̄ianos crudeliter seuiebat.

cōibus reptuz in carcerē mitti iussit post h° corā seipm adduci p̄cepit & q̄ qñq; milia hoīm cū sacrilega cecilia ⁊ illustribus viris tyburcio ⁊ valeriāo seduxerat eidē obiecit ⁊ thesauros cecilie req̄siuit. Cui vrba. vt video plus te ad seuiēdū in sc̄tos ducit cupiditas q̄ cult⁹ deoz. Thesaur⁹ cecilie p̄ mā⁹ paupū celos ḡscendit. Cū igiṛ sanctū vrba. cū socijs plūbatis cedent et ipse nomē dñi Elyson inuocaret. subridens p̄fectus ait. Sa/piens vult iste senex videri & ideo nūc ignota loq̄tur. Cū aut̄ supari nō possent itez i carcerē recludunē. Vbi tres tribunos ad se veientes cū custode carceris anolino sc̄ts vrba baptiza uit. Audito igiṛ q̄ anolin⁹ xp̄ian⁹ fact⁹ esset p̄fecto sistitur ⁊ sacrificare rēnuēs decollā. sc̄ts aut̄ vrba. cū socijs ad simulac̄z ducit. Et thura imponē vrgeṛ. tūc orāte vrba simulac̄z cecidit et. xxij. sac̄dotes q̄ ignē mīstrabāt occidit. Tūc ḡuissime laniāt et p̄ h° ad sacrificandū ducunt. Qui in ip̄m ydolū expuentes fr̄otes cruce muniēt ⁊ inuicē dato pacis osculo capitalē sn̄iaz acceper̄t sub alexādro q̄ cepit circa annū dñi. cc. xx. Sed statī carpalis⁹ a demōe arripit ⁊ deos suos blasphemās ⁊ xp̄ianos inuit⁹ magnificās a demone suffocat. Qd̄ ei⁹ vxor armenia vi dens cū filia sua lucina & rota familia a sancto fortunato pre sbitero baptisma suscepit & post hoc sanctoꝝum corpore ho/ norifice sepeliuit.

Petronella cō vitā sanctus marcell⁹ sci p̄sit fuit filia. s. Petri apli. Que cuz nimis speciosa ess; ⁊ ex voluntate p̄ris febribus laboraret discubentibus apud euz discipulis dixit ad eum tyt⁹. Cū omnes a te sanētur infirmi cur petronellā iacē p̄mit tis. cui petrus qa sic ei expedit. veztñ ne puteṛ impossibilitas sanitatis ei⁹ meis h/ monibus excusari. ait ad illā. surge petronella veloci⁹ ⁊ mīstra nob̄ q̄ statī sanata surrexit ⁊ eis mīstrauit. Cōpleto aut̄ mīstero dixit petr⁹. Petronella redi ad lectū tuū q̄ statī redijt & vt pri⁹ febribus laborare cepit. at vbi in dei amōe cepit eē p̄fecta

eam pfecte sanauit. Comes igitur flaccus ad eaz venit vt ipaz
 ppter eius pulcritudinē accipet in vxorē. Cui illa rñdit. si me
 in vxorē desideras iube ad me virgines venire que me vsqz ad
 domū. t debeāt sociare. Quas cū i le paret petronella ieiunijs
 et orōibz insitē cepit ⁊ corp⁹ dñi suscipiēs ac in lecto se reclī
 nans post triduū ad dñm migravit. Flaccus delusū se videns
 ad feliculā sociā petronelle se gūertit ⁊ vt aut sibi nuberet aut
 ydolis ymolaret pcepit. Qd cū illa vtzqz rēnueret pfect⁹. vii.
 diebz sine cibo ⁊ potu in carcere eaz esse fecit. ac postmodū in
 eculeo tortā occidit. ac ei⁹ corpus in cloacā picit. Quā tñ sc̄s
 Nichodem⁹ eleuans sepeliuit. Vñ a flacco comite Nichodem⁹
 accersit ⁊ sacrificare rēnuens plūbatis cedit ⁊ in tyberī eius
 corpus picit h̄ a iusto eius clerico leuat ⁊ hōrifice sepeliit.

De sancto Petro exorcista.

Et rus exor-
 cista duz ab
 archemio in
 carcere detineret. Et
 p̄didi archemij filia
 a demone vexaret ⁊
 ob hoc a patre sepi⁹
 plangeret. Dixit ei
 Petrus qz si in xpm
 crederet statim sani-
 tatē filia ei⁹ recipet
 cui archemi⁹. miror
 qua rōne dñs tuus
 filiā meā liberare po-
 tuit qz te tāta paciētez
 p eo libare nō valet

cui pe. potens q̄dem est de⁹ me⁹ eripe me h̄ vult vt p passiōez
 transitoriā pueniam⁹ ad gliaz sempiternā. Cui archemi⁹ si me
 cathenas sup te duplicante deus tu⁹ te liberauerit ⁊ filiā meā
 sanauerit ptinus in xpm credā. Qd cū factū fuisset sanct⁹ pe-
 candidis vestibz indut⁹ ⁊ tenens signū crucis eidem apparuit
 et ille eius se pedibz pstravit ⁊ filia eius sanata ipe cum tota
 domo sua baptisma suscepit p̄misitqz alijs incarceratis qz exi-
 rent liberi q̄cunqz vellent fieri xpiani multisqz alijs credētibz
 a beato Marcellino presb̄ro baptizant. Qd audiens prefec⁹
 omnes incarceratos ad se adduci precepit. Quos archemi⁹ cō-
 uocans ⁊ manus eorū deosculans dixit vt si qs vellent venire
 ad martiriū veniret intrepidus qd si qs nollet abiret ille. us.
 Comperto aut iudex qz marcellin⁹ ⁊ petrus eos baptizassent.

ipſos accerſiuit & eos ſeparatim in carcere recluſit. Marcellin⁹
 q̄dem nudus ſuper vitrū fractum 9ſternitur & ei lumē & aq̄
 negat. Petrus vero in alio carcere altiſſimo & artiſſimo cibo
 conſtringit̄. Angelus aut̄ dñi marcellinū intuens & ſoluens
 ip̄m cū petro in domo archemii reſtituit & vt vij. dieb⁹ pplm
 9ſortarent & poſtea ſe Induci p̄ntarēt p̄cepit. Cui⁹ g⁹ p̄dictus
 Iudex eos in carcere non inueniſſet accerſitū archemiu⁹ & ſa
 crificare volentē in terra cū vxore ſua obrui iuſſit. Quod ſan
 cti macellin⁹ & petrus audiētes illuc venerūt & in illa cripta
 ſanctus marcellinus xp̄ianis ſe p̄tegentib⁹ miſſam celebrauit
 Dixerūtq; ſancti ad incredulos. Ecce archemiū potuiſſemus
 liberare & nos abſcedere ſ; neutrū voluim⁹ facere. Tunc irati
 gentiles. Archemiū gladio necauerūt. Matrē vero cū filia la
 pidib⁹ obruerūt. Marcellinū aut̄ & petrū ad ſilūā magnam
 que nunc candida p̄pter eorū martiriū vocat̄ decollarūt tem
 pore dyocleciani q̄ cepit anno dñi. cc. lxxxvij. q̄rum anias ve/
 ſtib⁹ ſplendidis & gēmis induit⁹ ab angelis in celū deferri ſpi
 culatoꝝ noīe dorotheus vidit. vnde & criſtianus effectus eſt.
 Poſtmodum in pace quieuit.

Primus q̄ſi ſumm⁹ & magn⁹. Felician⁹ q̄ſi felix ānus
 id ē felix ſenex. Ille enī dē ſumm⁹ ſiue magn⁹ dignita
 te p̄pter martirii p̄ſeſſionē. poteſtate p̄pter miraculoꝝ
 opationē. Sāctitate p̄pter vite p̄fectionē. Felicitate p̄pter glo
 rioſaꝝ fruitionē. Iſte aut̄ dē ſenex non tm̄ p̄pter tēporis antiq̄
 tatē. ſed etiā p̄pter reuerentē dignitatē. p̄pter ſapientie matu
 ritatē & p̄pter morum grauitatē.

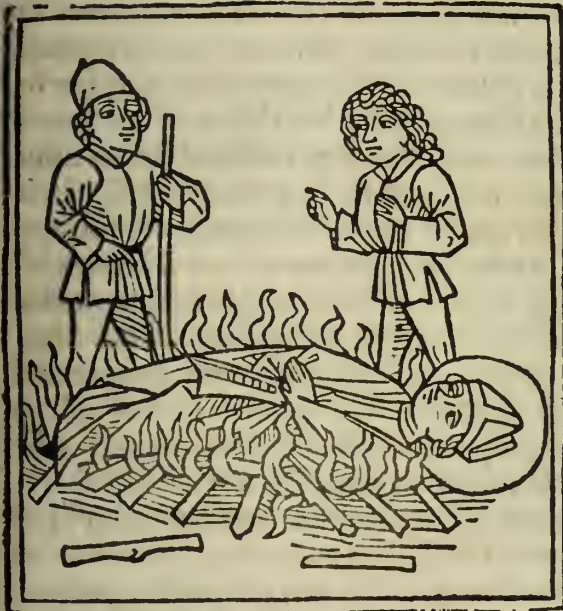
Prim⁹ ⁊ felicia
 n⁹ apud dyo
 clea. & maxia
 nū a tēploꝝ p̄tifici
 b⁹ accuſant̄ q̄ n̄ eos
 ſacrificare fecerit nulla
 a dijs b̄nficia obtinē
 valebūt iuſſu igit̄ im
 patoꝝ in carcē reclu
 dūt ſ; ab āgelo ſoluti
 p̄modū itez Impa
 toꝝib⁹ p̄ntāt q̄ cū in fi
 de firmi p̄ſiſterēt cru
 delit̄ laniati abinuicē
 ſepāt. dicitq; p̄ſes feli
 ciano vt ſue ſenectū/
 ti 9ſuleret & dijs immolaret. Cui felician⁹ ecce iā. lxxx. ānos
 hēo ⁊ xxx. āni ſunt ex q̄ veritatē agnouit ⁊ eligi deo viuē qui

me potest de tuis manibꝫ liberare. Tūc iussit preses eum ligari et clauos in manibꝫ ⁊ pedibꝫ affigi. eiꝫ dixit tamdiu sic eris donec nobis ꝑsenseris q̄ dum leto vultu persisteret eū ibidem torqueri iussit ⁊ nihil penitꝫ mīstrari. Post hoc sanctū ꝑmuꝫ adduci fecit eiꝫ dixit. Ecce fratꝫ tuꝫ impatoꝝ decretis ꝑsensit ⁊ ob hoc magnꝫ in palacō venerat. tu ꝑ siltꝫ age. cui ille. Licꝫ dyaboli filiꝫ sis. vꝫtū in ꝑte dixisti q̄a frater meꝫ impatoꝝ celestis decreto ꝑsensit. Tūc iratus preses iussit facibꝫ latera eius incendi ⁊ plumbū bulliens in os eiꝫ infundi cernēte feliciano vt sic terreri posset. Tꝫse autꝫ plūbū tanꝫ aquā frigidāꝫ suauitꝫ bibit. Tūc ꝑses iratꝫ duos leones ad eos mitti ꝑcepit qui statim ad pedes eozꝫ se ꝑiecerunt ⁊ tanꝫ agni mansueti corā eis steterunt. Rursus vꝫsas crudeles dimittit ⁊ cū leonibꝫ mansuescunt. Aderāt ad hꝫspectaculū plusꝫ. xij. milia virozꝫ de quibꝫ q̄ngenti viri in dño crediderunt. Preses autꝫ sanctos fecit decollari ⁊ eozꝫ corꝫa canibꝫ ⁊ auibꝫ ꝑici sed tñ ab hijs illesa a xpianis honoꝝifice sūt sepulta. Passi sunt autem circa annos domini. cc. lxxxvij.

Barnabas.

Barnabas interpretatꝫ filius venientis vel filius consolationis aut filius ꝑphete aut filiꝫ ꝑcludens. Quatuor vicibꝫ ponitur filius ꝑpter quatuor modos filiationis ipsius. Dicitur enim filiꝫ in scriptura ratione ꝑnationis. eruditionis. imitationis ⁊ adoptacōis. Fuit enim a xꝑo regñatus per baptismū Eruditus ꝑ euangelium. est ipꝫ imitatus per martiriū ⁊ ab ipso adoptatꝫ ꝑ celeste premiū ⁊ hoc q̄ntum ad se. q̄ntum vero ad alios fuit adueniens. ꝑsolans ꝑphetans et concludens. Adueniens discurredo ⁊ predicando vbiꝫ q̄d patet quia fuit socius pauli. Consolans paupes ⁊ desolatos paupes quibus elemosinā detulit desolatos quibus ex parte aploꝝ eꝫlam destinauit. ꝑphetans quia ꝑphie spiritu claruit Concludens quia magnam multitudinem in fide cōclufit ⁊ adunauit sicut patet cum missus fuit in anthiochia. De hijs quatuor actuum. xj. Erat vir id est virilis quātum ad primū bonus quantum ad secundum. plenus spiritus sancto quantum ad terciū. ⁊ fidelis quantum ad quartum. Eius passionem compilauit Iohannes q̄ ⁊ marcus eius consobrinus ⁊ maxie a visione ipsius Ioh. vsqꝫ fere in finem quam beda de greco in latinum creditur transtulisse.

De sancto Barnaba.

Barnabas le
uites cypre
gñe vnus de
lxij. discipulis domi
ab historia actū in
mltis extollit̃ ⁊ lau/
datur. Fuit namqz
optime informatus
et ordinatus ⁊ hoc
qñtuz ad se ⁊ qñtuz
ad deum. ⁊ qñtum
ad pximū. Quātuz
ad se ordinat⁹ extitit
secundum tres vires
scz rationabilem cō/
cupiscibilem ⁊ itaf/
cibile. Habuit nāqz

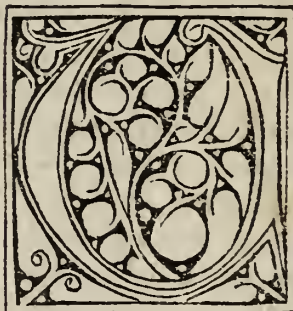
rōnabilem illustratā lumine cognitionis. vnde dē actū. xiiij.
Erant autē in ecclesia q̄ erat anthiochie pphete ⁊ doctores in
quibz barnabas ⁊ symon ač. Scđo habuit cupiscibile pur/
gatā mundane affectionis. vnde dē actū. iiii. q̄ ioseph q̄ cog
nominatus est barnabas cum haberet agrū vēdidit illum et
attulit preciū ⁊ posuit ad pedes apłōrū vbi dicit glosa. Desti/
tuendū pbat qđ tangē deuitat ⁊ docz calcandū esse aux qđ
subdit gressibz apłōr. Tercio habuit irascibile roboratā mag/
nitudine pbitatis ⁊ hoc vel viriliter aggrediendo ardua. vel
pseueranē agendo fœcia vel gstanter sustinendo ad ūsa. viriliē
aggrediendo ardua sic patet in h° q̄ illā maximā anthiochiā
aduertendū accepit sicut etiam patet actū. ix. quia cum post
guersionē paulus ierosolimā venisset ⁊ discipulis se iungere
vellet ⁊ omnes eum tanquā lupum agni fugerent barnabas
ipsum audacter apprehendit ⁊ ad apostolos duxit pseueranē
operando fœcia quia corpus suū macerauit ⁊ ieiunijs afflixit
Vnde dicitur actuum. xiiij. de barna. ⁊ quibusdam alijs mini/
strantibus aut illis domino ⁊ ieiunantibus et cetera. Constā
ter sufferendo aduersa. sicut apostoli perhibent ei testimoniuz
dicentes. Cum carissimis nostris barnaba paulo hominibz q̄
tradiderunt anias suas p noie dñi nři ihu xp̄i. Scđo fuit ordi
nat⁹ qñtuz ad deū. deserēdo dei auctoritati maiestati ⁊ boitati

Authoritati q̄ patet ex hoc q̄ officiū predicacōis sibi nō usur/
pauit. s̄ hoc ex auctoritate dei accipe voluit sicut habet̄ actū.
xiiij. Dixit spūs sanctus segregate mihi barna. ⁊ saulū in opus
ad q̄d assumpsi eos. Scđo dei maiestati. Cū enī sicut habetur
actū. xiiij. Maiestātē dīnam sibi q̄daz vellent attribuere ⁊ ei
tanq̄ deo hostias immolare vocantes eū iouem tanq̄ priorez
et paulū mercuriū tanq̄ prudentē ⁊ eloquentē. ḡtinuo harū
et paulus p̄scissis tunicis clamauerūt. Viri q̄d facitis. Et nos
mortales sum⁹ filēs vobis annunciātes vobis ab hijs vanis
uertit ad deū viuū. Tercio dei bonitati. Nam sicut habet̄ actū
xv. cum bonitati grē dei q̄ gratis ⁊ non ex lege sum⁹ saluati
quidā uersi. de iudeis artare ⁊ diminuere vellent asserētes h̄
sine circūcisione nequaq̄ sufficere. Paulus ⁊ barna. ḡtra eos
viriliter restiterūt ⁊ solā bonitatē grē dei sine lege sufficē oñde
runt. Insup ⁊ q̄stionē ad ap̄los detulerūt ⁊ ḡtra illoz errorē
ap̄loz ep̄las impetrauerūt. Tercio fuit optime ordiat⁹ q̄ntuz
ad p̄ximū. q̄a gregē suum pauit verbo beneficio ⁊ exemplo
Verbo q̄a verbū dei solícite euāgelizauit. Vnde dē actū. xv.
Paulus ⁊ Barna. demorabunt̄ anthiochie docētes euāgelizan
tes cum alijs plurib⁹ verbū dñi. Hoc etiā patz p̄ illā maxiaz
multitudinē quā anthiochie uertit a deo vt ī p̄mo vocarent̄
discipuli xp̄iani. Scđo exemplo q̄a vita sua fuit oībz speculuz
sanctitatis ⁊ exemplar religionis. Fuit enim in omni ope suo
virilis ⁊ religiosus ⁊ strēnu⁹. oīm moz bonitate sp̄sicu⁹ oīm
gratia spūs sancti plenus ⁊ omni virtute ⁊ fide preclarus. De
hijs quatuor habet̄ actū. xv. Miserunt barna. anthiochiez ⁊
sequit̄. Hōtabat̄ omnes p̄posito cordis p̄manere in dño quia
erat vir bonus. plenus spūs. ⁊ fide. Tercio beneficio ⁊ h̄ dupli
citer. Est enī duplex beneficiū siue elemosina scz temporalis q̄
ḡsistit in necessarioz subministracōe. ⁊ spūalis que ḡsistit in
offense dimissione. primam habuit beatus barna. q̄n elemo
sinā qui erant in ierlm fratrib⁹ detulit. Nam sicut dē actū. xi.
cuz facta esset fames maxima sub claudio h̄m q̄ p̄phauerat.
Agab⁹ discipulus p̄t quisq̄ habebat. p̄posuerūt in ministē
riū mittere habitantib⁹ in iudea fratrib⁹. Quod ⁊ fecerunt
mittentes ad seniores p̄ man⁹ Barnabē ⁊ Pauli. Scđam quia
Tohanni q̄ cognōiabat̄ marcus offensaz dimisit. Cum enim
predic⁹ discipulus barnabā ⁊ saulū reliquisset. Redeunti tñ
et penitenti. Barnabas indulsit ⁊ iterū in discipulū resumpsit
Paulus aut̄ ip̄m itez assumere in discipulū renuit. ⁊ ideo in
eos sepacō facta fuit. Vterq̄ enī ex pia causa ⁊ intencōne fecit
Nam q̄ barnabas ip̄m assumpsit h̄ fecit ex dulcedine miseri
cordie. Quod autem paulus ipsum assumere noluit hoc fecit

ex feruoris rectitudine. Nam sicut ibidem dicit glosa actu xv. Quoniam in frontis facie se constituens nimis tepidus steterat merito ipsum paulus abiecit ne illius q̄ contagione vires aliorum corrumperent. Illa autem sepatio non est facta ex omocoe vicij sed ex instinctu spiritus sancti ut scilicet abinuicem separentur et pluribus predicarent sicut et postmodum factum est. Nam cum esset barnabas in yconio ciuitate predicto. Iohannes eius sobrinus ubi quidam splendidus in visu apparuit dicens Iohannes esto quia ammō nō Iohannes sed excelsus vocaberis. Quod cum ille Barnabe retulisset Respondit ei. Caue diligenter ne cuiquam quod vidisti reueles. Nam et mihi similiter dominus hac nocte apparuit dicens. Constans esto Barnaba quia eterna premia percipies eo quod gentem tuam reliquisti et animam tuam pro meo nomine tradidisti. Cum ergo paulus et barnabas diu in antiochia predicassent. Angelus quod domini paulo apparuit dicens. Festina venire ierusalem quia quidam fratres aduentum tuum prestolantur ibidem. Cum ergo Barnabas cyprum vellet pergere et parentes suos inuisere. Paulus autem iherusalem perare vellet sancto sic instigante spiritu abinuicem discesserunt. Verum cum paulus barnabe quod sibi dixerat angelus indicasset Respondit barnabas fiat voluntas domini. Nunc autem cyprum vado et ibidem vitam finiens te amplius non videbo. Et cum flens eius pedibus se humiliter voluaret concipiens ei paulus dixit. Noli flere quia sic domini est voluntas. Nam et mihi dominus in hac nocte apparuit dicens. Ne prohibeas Barnabam ire cyprum quia multos ibidem illuminabit et martiriū consummabit. Pergens igitur Barnabas cyprum cum Iohanne euangelium sancti mathei secum detulit et super infirmos ponens multos dei virtute sanauit. Cum autem de cypro exissent inuenerunt elimam magum quem paulus laque oculorum ad tempus priuauerat qui eis restitit et paphum intrare prohibuit. Die igitur quadam vidit barnabas homines et mulieres nudas currentes et scilicet sua festa agentes. Unde indignatus templo maledixit et subito spiritus eius coruens multos oppressit. Tandem salaminam deuenit et ibidem predictus magus sedicionem non modicam excitauit. Comprahendentes igitur iudei Barnabam multis affectum iniurijs trahebant et iudici ciuitatis puniendum tradere festinabant. Comperto autem quod Eusebius vir magnus et potens de genere Neronis illuc aduenisset. Timuerunt. Iudei ne ipsum de manibus eorum eripet et sic liberum abire permitteret. Ligantes igitur funem in collo eius extra portam eum traxerunt et ibidem eum pertinenter abusserunt. Denique nec sic impii iudei faciat ossa eius in quodam vase plumbico recluserunt in mare eadem precipitare volentes. Iohannes autem discipulus eius cum duobus alijs de nocte surgens ea rapuit et in quadam cripta occulte sepeliuit.

Que ibidem vt ait Sigbertus vsq; ad tempa Zenonis impa-
toris ⁊ Gelasij pape ⁊ vsq; ad annū dñi·d·latuerunt. Sed tūc
ipso reuelante repta fuerunt. Beat⁹ aut̄ dorotheus sic ait. Bar-
nabas in Roma xpm̄ p̄mū predicauit eps̄ Mediol' fact⁹.

Vitus.

Vitus dē a vita·distinguit autē aug⁹·in
libro de ciuitate dei· triplex genus vite
scz actuosū qđ ptinet ad vitā actiuam-
ociosū qđ ptinet ad ociū spūale vite
⁊templatue ⁊ ex viroq; spositum. Et
istud triplex gen⁹ vite fuit in eo vl' vit⁹
quasi vit⁹ id est virtuosus·modest⁹ q̄si
stās in medio hoc est in medio virtutis
quālibet enī virtutē tanq̄ mediū circūstāt duo inicia tanquā
extrema. Nam extrema prudentie sunt dolositas ⁊ fatuitas.
Extrema temporantie desideriorum carnalium adimpletio ⁊
omnimoda sui afflictio. Extrema fortitudinis·pusillamitas ⁊
temeritas. Extrema iusticie crudelitas ⁊ remissio.

De sancto Vito.

Vitus puer
egregius ⁊
fidel' annoꝝ
xij·i sicilia martiriū
passus ē. Hic a p̄re
crebro verberat⁹ ex
eo qđ ydola ⁊tēpne/
bat nec ipsa adorare
volebat. Qđ audiēs
valerian⁹ prefectus
puer⁹ accersuit ⁊ sa-
crificare nolentem
fustibus cedi iussit.
Brachia autē verbe-
ratiū ⁊ man⁹ p̄fecti
statim aruerūt·clā/
mauit qđ p̄fect⁹ ve-

mibi quia manū amisi. Cui vitus. Accedant dii tui ⁊ te sanēt
si p̄nt. Cui ille. Nunqđ ⁊ tu facē vales hoc. Cui vitus. In noīe
dñi mei valeo statimq; p̄ eo orauit ⁊ sanitatem sibi obtinuit.
Dixitq; p̄fectus pater cōripe puer⁹ tuū ne male pereat. Tūc
eum in domū ducens diuersis musicoꝝ generib; ⁊ puellarū
iustib; aliazq; deliciaz; gñib; immutare animū p̄uī satagebat

Cum aut eum in thalamum inclusisset mirabilis odoris fra-
 grantia inde exiit q̄ patrē & totā familiā nimio odore pfudit
 Aspiciensq; pater p̄ hostiū vidit. vij. angelos circa infantē stā-
 tes. Dixitq; dii venerunt in domū meā. Statimq; cecatus est.
 Ad e? clamorē tota ciuitas lucana smota est ita vt valerian? .
 accurreret & q̄d sibi accidisset inērogauit. Cui ille. Deos vidi
 igneos & vultū eoz ferre non potui. Ad tēplum igit̄ iouis de-
 ducit̄ & p̄ recupacōe luminis tauz cū cōmib; aureis pollicē
 Sed cum nihil pficeret filiū p̄ sua sanacōe rogauit & lumen
 suis precib; recupauit. Cum aut nec sic crederet s; poti? filiu
 occidē cogitaret angelus dñi modesto pedagogo ei? apparuit
 et vt nauē gscendēs puez ad aliā terrā deducēt impauit. Qd̄
 cum fecisset aquila eis cibum afferebat & multa ibidem mira-
 bilia faciebāt. Interea filius dyocleciani impatoris a demone
 arripit̄ & nisi vitus lucanus veniat se nunq; exire fatei. Vitus
 querit̄ & inuentus ad impatorē ducit̄. Cui dyoclecian? . puer
 puez meum sanare vales. Cui ille. Non ego sed dñs statimq;
 sup eum manus imposuit & p̄tinus ab eo demon aufugit. Et
 ait dyoclecian?. Puer ḡsule tibi & dijs sacrificā ne ma' a morte
 intereas. Qd̄ cū ille recusaret & in carcerē cū modesto missus
 fuisset subito ferri moles que eis erat imposita cecidit & carcer
 immenso lumine coruscavit. Qd̄ cū impatori nunciatū fuiss; .
 eductus in clibanū ardentē mittit̄ s; tamen illesus egreditur.
 Tunc leo terribilis ad eū deuorandū mittitur s; tū ab eo fidei
 virtute placat̄. Tandem ipse cū modesto & crescentia nutrice
 sua q̄ semp eum secuta fuerat in eculeum suspendi iubetur s;
 subito aer pturbat̄ terra gcutit̄ tonitrua mugiunt. ydolorum
 tēpla corruūt & multos cedunt. Impator aut̄ territus fugiēs
 pugnis se pcutiebat dicens. Ve mihi q; ab vno puero victus
 sum. Illi autē ab angelo ḡtinuo soluti iuxta q̄ddaz flumen se
 inuenerunt & ibidē pausantes & orantes aīas dño reddidēr̄.
 Quoz cōrpa ab aquilis custodita florēcia illustris macrona
 sancto vito reuelante repit̄ & ea accipiens honoxifice sēpeliuit
 Passi sunt aut̄ sub dyocleciano qui cepit circa annos domini
 ducentesimo octuagesimo. vii.

Quiriacus.

Quiriacus querens arcū vel achisil q̄d est fortitudo et
 cus niger vel a quiris q̄d est hasta vel a q̄riles q; dē-
 sedile. Ipse enim fuit arcus id est curuus in sui humi-
 liatione. fortis in tormentoz passione. niger in sui despectione.
 hasta in inimici debellacōe. Dei sedile ex dei habitatione. Hec
 enim grā supleuit q̄ etas negauit. Fulita iuuenis vita q̄a vitaz
 spūali vixit & p̄ hanc multis profuit.

De sancto Quiriacō.

Quiriacus fuit
filius Iulite
illustrissime
matrone iconij que
psecucōez declinate
volēs ī tharsū cilicie
cū pūo suo quiriaco.
qui erat triū ānoꝝ
venit. h̄ tñ alexādro
psidi pntat in vlnis
suis puerū gestans
Qd̄ due famule sue
videntes fugerunt ⁊
eaz ptinē reliq̄runt
Preses igitur puerū
in vlnis suis suscepit
et matrē sacrificare

nolentē crudis neruꝝ flagellari p̄cepit. Puer autē matrē flagel-
lari cōspiciens amare flebat ⁊ lamentabiles voces dabat. At
preses pūm quiriacū in vlnas ⁊ sup̄ genua ponēs eū osculis
et alijs blandicijs demulcebat. Infans autē ad matrē respiciēs
presidis oscula abhorrebat ⁊ caput cū indignacōe auertens
vultū eīꝝ vngulis lamabat ⁊ matri glonas voces dabat. q̄ d̄
et ego xpianus sum. Tandē diu reluctans presidē in scapulis
momōdit. Tunc p̄ses indignatꝝ dolore cruciatꝝ pūm ab alto
p̄ gradus precipitauit ita vt tribunali tenellū cerebꝝ adherēt
Iulita vero filiū ad regnū precessisse videns leta gr̄as deo red-
didit. Tunc iulita iussa est excoriari ⁊ bullienti pice pfundi ⁊
demū capite truncari. In quadā autē legēda inuenit̄ q̄ quiriacꝝ
tyrannū blandientē eꝝ vt minantē p̄pendens xpianū se esse
p̄fitebat̄ h̄m q̄dem tēpus elinguis infantulus h̄ in eū loq̄bat̄
spūscū: q̄ cū preses interrogaret q̄s eū docuisset ait tuam. O
preses miror insipientiā q̄ meā tantillaz cernēs etatulā necduꝝ
tp̄is circulo trimā p̄condaris q̄s me dīnam docuit sapiam q̄
cū cederēt clamabat xpianꝝ sū. ⁊ q̄ciens h̄ clamabat tociēs vi-
res in̄ tōm̄ta recipiebat. Preses autē matrē cū pūo mēbratim
scindi fecit ⁊ eoz mēbra ne a xpianis sepelirent̄ disp̄gi mādā
uit. h̄ tñ ab angelo sūt collecta ⁊ nocte a xpianis sep̄lta. Hoꝝ
cōrpa tpe Constantini magni cum pax esset reddita ab vna
de ancillis que adhuc supat reuelantur ⁊ in deuocōe magna
ab omni populo habent̄. Passi sunt auteꝝ circa annos dñi cc.
xxx. sub alexandro imperatore.

.c.lij.
De sancta Marina:

Marina virgo
unica eãt pa
tri suo. Cum
aut p̄ quoddã m̄o
steriũ ītraſſ̄ mutauit
habitũ filie sue vt n̄o
feia h̄ mascul? videre
tur. rogauitq; abba/
tem & fratres vt filiũ
suũ vnicũ recipent. q̄
eius p̄cib; anuentes ī
m̄oachũ ē recept? &
frater Marin? ab oĩ/
bus appellatus cepit
aut valde religiose vi/
uere & valde obediẽt
eẽ. Cũ aut ess; viginti

septẽ añoz & p̄ ei? se morti appropiquare sentiret filiã suã
vocauit & ipãz in bono p̄posito cõfirmãs p̄cepit ne aliquãdo
alicui r̄uelaret q̄ mulier ess;. Ibat igit frequẽter cũ plautro
& bobus. & ligna m̄oasterio deferebat. Consueuerat aut hos/
pitari in domo cuiusdã viri. Cui? filia cũ de q̄dam milite cõ/
cepisset interrogata. Marinũ m̄oachũ violasse asseruit. Inter
rogat? aut maurin? cur tm̄ flagiciũ perpetrass; se peccasse fa
tetur & veniã p̄cat. Statim de m̄oasterio eiect? ad hostiũ m̄oa/
sterij mansit & trib; annis ibidẽ p̄manẽs buccella pãis sustẽ
tabatur. Postmodũ fili? ablaçtat abbati mittit & mario edu
cand? tradiç & cum eo ibidẽ p̄ duos años cõmorat. oĩa autẽ
cũ maxia patientia recipiebat & in oĩb; grãs deo deferebat.
Tandẽ ei? hũilitatis & patie fratres miserti eũ ī monasteriũ
rcipiũt & queq; officia viliora sibi iniũgũt. Ipse aut oĩa hy/
lariter suscipiebat & cuncta patienter & deuote agebat. tandẽ
in bonis operibus vitam ducens migravit ad dñm. Cũ autẽ
corpus ei? lauarẽt & ī vili loco sepelire disponerẽt respiciẽtes
mulierẽ ipm esse viderũt. Stupefacti sunt oēs & p̄territi se in
dei famulã plimũ deliq̄sse fatenẽ. Currũt oēs ad tam grande
spectaculũ & veniã postulãt ignorãtie & delicti. corp? igit ei?
ī ecclia honorifice posuerũt. Illa aut q̄ famulã dei ifamauerat
a demõe arripit & scelus suũ ḡfitẽs & ad sepulçz virginis ve
niẽs & liberat. Ad cui? tumultũ populi vndiq; ḡfluũt & multa
miracula ibi fiunt. Obijt autem. xiiij. kal. Iulij.

De nomine.

Geruasius a iear quod ē facz a vās vel a gena quod ē incolatus & syoz puulus quasi facer p vite meritum vas p virtutum receptaculū. Peregrinus p mūdi cōtemptum. puulus per sui despe dūm.

Prothasius a prothos qd ē pmū a syos deus siue diuinus vel a procul a stasis qd ē positio quasi primū p dignitatem. diuinus p dilectionem. procul positus a mūdi affectione. Hōrum passionem Ambrosius i libello ad caput eozum posito scriptam inuenit.

De sancto Geruasio a Prothasio.

Geruasius & Prothasius gemi fratres filij sue runt scī vital' & beate valerie Qui omnia sua pauperibus erogantes manebant cum sancto Nazario q̄ apud ebruduū oratoxiū construebāt & ei celsus puer lapides p̄erigebat Quot vero nazarius iam celsuz habuisse narratur forte p̄ anticipationem accipitur cum lōge p̄

eum sibi fuisse oblatum ex hystoria Nazarij colligatur. Cuz autem omnes ad Neronem impatorem ducerēt sequebatur eos eiulans puer celsus Quē cum vnus militū alapis cederet a cedentem Nazarius increparet irati milites Nazariū calcibz ceciderunt a ipsum cum alijs in carcere recluserūt a postmodum in mare precipitauerunt. Geruasium vero & pthasium Mediolan duxerūt. Nazarius vero miraculose liberatus mediolis venit. Eo tempe supueniente Comite astasio q̄ contra marchomānos pficiscebāt ad bellū deoz cultozes eidē occurrerūt. asserentes q̄ dij sibi r̄ndere st̄pnerēt nisi prius Geruasius & ptha. imolarēt. st̄tinuo igit̄ tenent̄ vt sacrificēt iuitant̄. cui cū Geruasius oīa ydola surda a muta diceret & ipsum ab oīpotente deo victoriā h̄re doceret. Irat̄ tandiu eū plūbatis cedi iussit q̄ diu sp̄m exalarz. dein ptha. accersiri fecit. ei qz dixit. Miser vl' tu uuere stude & noli cum fr̄e tuo mala morte p̄ire.

Cui pthasiz. Quis ē miser Ego q̄ te nō timeo aut tu q̄ me timere p̄baris. Cui astasiz. ego te miser hō q̄io timeo. Cui pthasius. In hoc me timere & te ledi p̄baris si nō sacrificauero dijs tuis. Si enī te ledi a me nequa q̄ tieres nūq̄ ad sacrificiuz ydoloꝝ me ipse spelleres. Tunc eū comes ī eculeū suspēdi precepit. Cui pthasius. nō tibi comes irascō qm̄ cecos tui ocl̄os cōdis attēdo qui potiꝰ tui misereō q̄a nescis quid facias. age igit̄ qd̄ cepisti vt mihi cū fratre meo occurrere possit benignitas saluatoris. Tunc comes iussit eū decollari. Philippus auteꝝ seruus xp̄i cū filio suo cōpa eoz̄ rapuit. Et occuīte in domo sua in archa saxea sepeliuit & libellū eoz̄ cōtū finem & vitam stinentē ad eoz̄ caput posuit. Passi sunt aut̄ sub Nerone qui cepit circa ānos dñi quingentesimo quarto Fhoꝝ cōpa mltō tempe latuerunt. Sꝫ tempore beati Ambrosij hoc mō reperta fuerūt Ambrosius nāqꝫ in ecclia scōꝝ Naboris ⁊ felicis ī oratione posito ita vt nec vigilaret apte. nec dōmiret itegre apparuerunt ei duo pulcherrimi iuuenes vestibꝫ candidis id est colobio & pallio induti. caliculis calceati. secū manibꝫ extensꝫ orantes. Orauit igit̄ Ambrosiz vt si ē illusio nō vltra appareat si aut̄ veritas denuo reuelet̄. sili igit̄ mō canente gallo orantes secū iuuenes apparuerūt. Tertia vera nocte defecto iaz cōpe vigilijs nō dōmiēti sꝫ stupenti cū tertia sibi apparuere p̄sona q̄ sili paulo ap̄lo videbat̄. secundū q̄ ī pic̄tura prospexerat. Illisqꝫ tacentibꝫ ap̄lus sibi dixit. Ipsi sunt qui nihil terrenuz desiderantes monita mea secuta sunt quoz̄ cōpa in eo loco repies in q̄ stas duodecim pedum altitudine terra cooptam archam inuenies ⁊ ad caput eoz̄ libellum in q̄ cōtus eoz̄ cōtineē & finis. Cōuocatis igitur vicinis coepiscopis ipse prior terre fossor̄ accessit ⁊ oīa prout dixerat sibi paulus inuenit. & licet iam tricenti anni ⁊ vltra fluxissent. Ita tamē cōpa eoz̄ sunt reperta ac si ipsa hora ibidē fuissent posita. Insuper vero odor suauissimis & nobilis inde fragrabat. Cecus aut̄ quidaz tangēs ferretꝫ illuminatus est. Et multi alij meritis eoz̄ curati sunt. In hoz̄ so'emnitare pax iter lōgobardos ⁊ romanū īperiū reformata fuit. & ideo Gregorius papa loqueꝝ dñs pacem in plebem suā in introitu misse cantari instituit. Vnde & officia partim sanctis gveniūt. Partim euētibꝫ que ipsis contingere diebꝫ. Refert Augꝰ. i li. xx. de ci. dei. q̄ ipso presente & impatore ⁊ multa turba Quidā cecus apud mediolanum ad cōpa martiz̄ Geruasij & Prothasij lumē recepit. Vtz̄ autē sit predictus cecus an alius ignoz̄at̄. Idē q̄ refert ibidē q̄ q̄dam iuuenis in villa victoriana que ab ypporegio triginta miliaribus distat cū in quodā flumine equū lauaret continuo

dyabolus cum veaxuit & in flumen tanq̄ mortuū picit. cū autem vespere in ecclesia beatorum Geruasij & Prothasij que prope erant cantaretur ille vocibus illis quasi percussus cum grandi fremitu ecclesiam intrans altare tenebat. iude amoueri non valens tanq̄ si ibidem alligatus fuisset Et cum demō vt in exirz adiuraret. ille se ei? mēbra āputaē cū exirz miabaī cū g° adiurat? exirz oclōs ei? ī maxillā fufus tenui venula depē debat s; ī loco suo sicut potuerūt oculū reuocarūt & ecce itra paucos dies meritis scōz Geruasij & Prothasij plene sanat? ē Ambrosius q̄ in prefatione sic ait. Hii sunt qui vexillo celesti signati victicia apostoli arma sumpserant a mundanis nexibus absoluti nequissimi hostis vicioz aciem prosternētes liberi expedit xpm dominū sunt secuti O q̄ felix germanitas que sacris inixerendo eloqueis nullo potuit iterpellari cōtagio O q̄ glōiosa certamis causa vbi piter coronatur quos vnus vterus maternus effudit.

De nomine.

Iohannes baptista multipliciter noīat. Dē enī ppha amicus sponsi. lucerna. angelus vox helyas. Baptista saluatoris. Preco iudicis. & precursorē regis. In propheta designatur prerogatiua cognitionis. In amico sponsi prerogatiua dilectionis. In lucerna ardenti p̄rogatiua sanctitatis. In angelo prerogatiua virginitatis. In voce prerogatiua humilitatis. In helya prerogatiua feruoris. In baptista prerogatiua mirabilis honōis. In p̄coe p̄rogatia p̄dicationis ī p̄cursorē p̄rogatia p̄dicationis

De sancto Iohanne baptista.

Actiuitas iohannis baptiste ab archangelo gabriele hoc in anūciata fuit dauid enim Rex sicut habetur in hystoria scolastica volēs cultum dei ampliare. xxiiij. summos sacerdotes instituit quorum tamen vnus maior erat q̄ princeps sacerdotum dicebat

Statuit autem xvj. viros de eleazar & viij. de ytamar & secundum
fortes dedit unicuique ebdomadam vicis sue. Abyas autem viij.
ebdomadam habuit de cuius genere zacharias fuit. Erant autem
Zacharias & vxor eius senes & absque liberis. Cum ergo Zacha-
rias templum domini ut incensum poneret ingressus fuisset &
multitudo populi de foris expectaret apparuit ei Gabriel archa-
gelus. Cum autem Zacharias in eius visione timeret ait angel-
lus Ne timeas Zacharia quoniam exaudita est oratio tua. p-
prium est enim bonorum angelorum secundu[m] q[uo]d dicit glo.
ex sua visione territos benigna exhortatione protinus conso-
lari. Contra mali angeli se in lucis angelis transfigurantes si
quos ex sui presentia territos senserint ampliori eos horrore
concuciant. Annunciat igitur gabriel Zacharie se filium habi-
turum cuius nomen Iohannes esset qui vinum & siceram non biberet
& ante dominum in spiritu & virtute helie preceperat Iohannes vocari helyas rone
situs quia ambo in deserto ratione victus quia abbo victu parci
Rone cultus quia abbo vestitu iculti rone officij quia abbo precursores
Sed ille precursor iudicis iste saluatoris ratione zeli quia vtriusque
verbum quasi facula ardebat. Zacharias autem considerans
sui senectutem & vxoris sterilitatem dubitare cepit & more
iudeorum signum ab angelo requisivit. Angelus autem pro
eo quod verbis suis non credidit ipsum taciturnitatis plaga per-
cussit. Notandum autem quod dubitatio consuevit fieri & excu-
sari aliquando propter promissorum magnitudinem sicut legitur de ab-
raham. Cum enim dominus sibi promississet quod sanctum suum
terram canaan possideret dixit ad eum abraham. Domine de-
vnde scire possum quod possessurus sum eam. Et respondens do-
minus Sume inquit mihi vaccam. &c. Aliquando propter fra-
gilitatis proprie considerationem sicut patet in gedone qui
ait Obsecro mi domine in quo liberabo israhel. Ecce familia
mea infima est immanasse & ego minimus in domo patris mei & ex
hoc signum percipit & accepi aliquando propter nature impossibilitatem sic patet
in sara. Cum enim dixisset dominus reuertens veniam ad te
& habebit Sara filium risit sara post hostium dicens Postquam
consenui & dominus meus vetulus est. &c. Quid est ergo quod so-
lus Zacharias ex eo quod dubitavit plagam incurrit cum ibi esset
& magnitudo promissionis & consideratio proprie fragilitatis
qua talem filium se habiturum indignum reputabat. Et hec
impossibilitas naturalis Hoc multiplici de causa factum fuisse
putatur Primo secundum Bedam Quoniam discredendo lo-
cutus est. ideo silentio plebitur ut tacendo credere discat. Se-
cundo quoniam ideo mutus effectus est ut maius miraculum
in natiuitate filij appareret. Cum enim in natiuitate Iohannes pater

loquela redditur miraculum miraculo cumulatur. Tertio
quia congruū fuit vt vocem amitteret quando vox nascebat
& legi silentium imponebatur. Quarto quoniam ipse a dño si
gnū petijt & ipsam taciturnitatem in signū accepit. Cuz autē
Zacharias foras ad populum exisset & eum factum mutum
viderent cognouerunt ipso innuente q̄ visionem vidisset ī tē/
plo. Completa autem septimana officij sui abiit ī domū suaz
& cepit Elyzabet & mēsi b̄. v. se occultauit q̄a sicut ibi dicit
Ambrosius partus sui erubescere etatem ne ī senectute va/
casse libidini videretur. & tamen gaudebat sterilitatis carere
obprobrio quia obprobrium est mulieribus nō habere pre/
mium nupciarum propter quod nupcie celebrantur & car/
nalis coitus excusatur. Mense autē vi. b. Maria q̄ iā dñm con/
ceperat congratulans virgo fecunda ablata sterilitate & com/
patiens senectuti vēit ad Elyzabet Et cum eum salutasset be/
atus Iohānes iam spiritu sancto repletus sensit filium dei ve/
nire ad se & pregaudio in matris utero exultauit & tripudia
uit & motu salutauit quem voce non potuit. Exultauit enim
quasi gestiens salutare & domino suo assurgere. Māsit ergo
virgo beata cum cognata sua tribus mēsi b̄. ministrans ei
natumq; puerum. suis sanctis ināibus de terra leuauit vt ha/
betur in hystoria scolastica & q̄si mōez gerule officiosissime
peregit. Hic domini precursor̄ beatus nouem specialiter & sin/
gulariter priuilegijs clariuit. nam idem angelus qui dominū
anūciauit ipsum anūciauit In utero matris exultat. Mater
domini ipsum a terra leuat. Linguā patris referat. baptisimū
primus ordinat Christū indice demōstrat. Ipsum christū
baptizat. Ipsum p̄ omnibus laudat christus in limbo positus
christum venturum prenūciat propter hec. ix. priuilegia vo/
catur ab ipso domino propheta & plusq; propheta Cris. q̄re
dicatur etiam plusq; propheta sic ait. prophete est beneficiuz
a deo accipere Nūquit prophete est beneficium baptismatis
deo dare. pphe est vt ipse de deo, pphetiset Nūquit pphetisae
est vt deus de illo, pphetiset Omnes prophete pphauerūt de
christo. De illis autē pphatum non est. Ipse autem nō so/
lum pphauit de christo sed etiam alij pphē pphauerunt de
illo omnes ptiores verbi fuerunt. Iste autem ipsa vox q̄ tū
autem vox proximioz verbo non tamen verbum tantum Ioh/
hannes propinquoz christo. non tamē christus s̄m ābrofii
laus Iohannis ex quinq; colligitur vel comprehenditur scz
ex pentibus. ex mōib. ex miraculis. ex mūcre. ex prediciōe

Laus autem pentum hinc eundem ambrosium ex quibus manifestatur. Ait enim sic Plena laudatio que genus in moribus, mores in equitate. Officium in sacerdotio. factum in mandatis. Iudicium in iustificationibus apprehendit. Secundo ex miraculis que quedam fuerunt ante eius conceptionem in utero. scilicet angelica annuntiatio. nominis impositio et loquela patris amissio. quedam quantum ad eius conceptionem in utero scilicet supernaturalis conceptio. Eius in utero sanctificatio. et prophetalis doni repletio. Quedam quantum ad eius natiuitatem ex utero scilicet utriusque parentis spiritus prophetalis adeptio. quia et mater nomen sciuit et pater canticum edidit. Loquela patris reseratio. et spiritus sancti repletio. unde et Zacharias pater eius repletus est spiritu sancto. et Ambrosius respicite Iohannem. quanta vis fit in eius vocabulo cuius nuncupatio reddit muto vocem. patri proleque pietatem populo sacerdotem. Prius enim erat tacens lingua sterilis filio. priuatus officio. At ubi Iohannem nascitur fit repente pater propheta. loquela usum recipit. plenus a spiritu sancto suscepit sacerdotem functio recognoscit. Tertio ex moribus quia sanctissime vite fuit. De cuius sanctitate dicit Crisostomus. quersatorem Iohannem omnem vitam culpabilem faciebat apparere. Quod admodum enim si videres albam vestem dicis satis candida vestis. Si vero proposueris eam iuxta niuem incipit tibi sordida apparere. et si vere sordida non est. Sic quantum ad comparationem Iohannem. omnis homo videbatur immundus. Cuius quidem sanctitas triplex habuit testimonium. Primo a supercelestibus id est ab ipsa trinitate et primo a patre qui vocat eum angelum. Mattheus. Ecce mitto angelum meum. et angelus autem nomen est officii non nature et ideo dicitur angelus ratione officii. ex eo quod omnium angelorum officium exercuisse videtur. Habuit enim officium Seraphin interpretatur enim seraphin ardens quia illi nos ardentes faciunt et in dei amore plene ardet. et de Iohanne dicitur in ecclesiastico. Surrexit helyas quasi ignis. et ipse enim venit in spiritu et virtute helye. Secundo habuit officium cherubin. Cherubin enim interpretatur plenitudo scientie et Iohanne dicitur lucifer. Iob. xxxviii. ex eo fuit terrimus noctis ignorantie et initium lucis gratie. Tertio habuit officium tronorum. quorum officium est iudicare. et de Iohanne dicitur quia arguebat herodem dicens. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Quarto habuit officium dominationum qui docent nos erga subditos dominum gerere et Iohanne erga subditos habeatur in amore. erga reges in timore. Quinto officium principatum qui docent nos superiores reuereri et Iohanne de se dicebat. Qui de terra est de terra loquitur. De christo autem qui de celo venit super. o. e. et. et te cuius non super dignum cor. cal. sol.

Sexto officium potestatum per quos potestates aeree vel cō-
trarie arcentur que non potuerunt nocere sibi iā sanctificato
A nobis etiam arcebat cum ad baptisimū penitentie nos dis-
ponebat. Septimo officium virtutum per quas fiunt miracu-
la & be. Iō. multa miracula in seipso ostendit. Magna enī mi-
racula mel siluestre & locustas edere pilos cameloru; iduere
& huiusmodi. Octauo officium archangeloru; quādo reue-
labat maiora sicut ea que spectant ad nostrā redemptionē cui-
dicebat. Ecce agnus dei. &c. Nono officium angeloru; quādo
anūciabat mīora sicut ea q̄ spectāt ad mores vt illud penitētiā
agite. &c. Itē neminē cōcuciat. &c. Secundo habuit testimo-
nium a filio sicut Nath. x. vbi eū xps̄ multipliciter & mirabile
gmedat dicens inter cetera Inter natos mulierū non surrexit
maior iō. bap. Petr. & damiani ab illo verbo Iō. sunt de p̄mpta
preconia per quod fundata est arida & mouēt sydera & sunt
condita elementa. Tertio aspectu cum per patrem suū dixit.
Tu puer propheta al. vo. &c. Secundo ab angelis vel celestibz
sicut patet lu. i. vbi eum angelus multipliciter cōmendabat
ostendens quante sit dignitatis quo ad deum cum dicit Erit
enim magnus co. do. Quante sanctitatis quo ad seipsuz cum
subdit vinum & siceram nō bibit & spiritus sancto re. abuc. &c.
quante vtilitatis quo ad proximum cum dicit. Et multos fili-
orū israhel conuertet. &c. Tertio a sub celestibz id est ab hōibz
sicut a patre suo & vicinis cum dicebāt quis putas puer iste
erit. &c. Quarto gphēdit laus Iohis ex munere. Fuit enī mun-
dū ī statu in vtero in egressu ex vtero. in mundi progressu & in
mundi egressu. In vtero habuit triplex mirabile munus grē
primo grāz qua in vtero sanctificat⁹ fuit vñ fuit añ sanct⁹ q̄
natus Iere. i. Priusq̄ te formarem in vtero no. te. &c. Secundo
gratiam qua prophetate meruit sicut quando in vtero ma-
tris exultans deum adesse ggnouit. vnde Crisostomus volēs
ostendere qualiter fuerit plusq̄ propheta dicit prophete est
pro merito conuersationis & fidei prophetiam accipere. nū-
quid prophete fuit vt prius fuerit ppheta q̄ homo & quia
consuetudo erat vt prophete inungerent. Tunc quādo beata
virgo Elyzabet salutauit christus Iohannem in prophetam
inunxit secundum q̄ dicit Crisostom⁹ ī hęc verba I deo xps̄
fecit mariam salutare Elyzabet vt sermo procedens de vtero
matris vbi habitat dominus Et p̄ aures Elizabeth igressus de-
scenderet ad Iohannem vt illic eum ungeret in prophetam.

Tertio gratiam quã suis meritis matri prophetie spiritũ tra-
didit. vnde Crisostomus volens ostendere qualiter fuit plusq̃ pphe-
ta ait. Quis ppbetarum cum esset propheta. prophetam fa-
cere potuit. Helyas quidem vnxit Heliseum in prophetã nõ
tamen prophetandi gratiam contulit. Iste aut̃ in vtero m̃ris
exiliens diuini introitus sciẽtiã matri donauit ⁊ os illiꝰ verbo
p̃fessionis aperuit vt cuius non videbat personam cognosceret
dignitatem dicẽs. Vnde hoc mihi vt mater domini mei ṽiat
ad me. In egressu ex vtero habuit triplex munus gratie qm̃
ortus eius fuit miraculosus sanctus ⁊ iocundus. Quia mira-
culosus excludit defectus ipotentie quia sanctus reatꝰ culpe
Quia iocundus lamentum miserie. Celebratur aut̃ eius ortꝰ
sive natiuitas secundum magistrum Guillelmũ altisiodonen-
triplici ratione. P̃rio ratione sanctificationis i vtero. Secũdo
ratione dignitatis in officio. Ipse enim tanq̃ lucifer venit ⁊
eternum gaudium nobis primus nunciatur. Tertio ratioẽ io-
cunditatis in ortu suo. Dixit enim angelus ⁊ multi in nati-
uitate eius gaudebunt ⁊ ideo dignum est vt ⁊ nos in natiui-
tate eius gaudeamus. In p̃gressu habuit similiter multiplex
munus. In hoc autem patent eius excellentissima ⁊ diuersa
munera gr̃e qm̃ perfectionem oĩm sanctoꝝ. Nam p̃pha fuit
quãdo dixit Qui post me ṽturus est. ⁊c. Plũq̃ propheta qñ
christum digito demonstrauit Apostolus quia a deo missus
fuit. Apostolus enim idẽ e q̃ missus. Vnde fuit hõ missus. ⁊c
Martir quia pro iusticia mortem sustinuit. Cõfessor quia cõ-
fessus est ⁊ non negauit. Virgo. vnde ⁊ propter ipsius virgi-
nitatem angelus est appellatus Mal. ii. Ecce ego mitto ange-
lum meum. ⁊c. In egressu de mundo habuit triplex munus.
Quia efficitur martir inuictus Tunc enim palmam martirij
adeptus est. Dirigitur nuncius preciosus. Ipse enim tũc illis
qui erant in limbo preciosum nuncium attulit scilicet de ad-
uentu christi ⁊ redemptione ipsoꝝ. ⁊ colitur exitus glorio-
sus. Eius enim exitus de omnibus qui ad limbum descende-
runt specialit̃ ab ecclia solemnizatur ⁊ gloriose colitur. Quĩto
ex predicatione Circa cuius predicationem angelus quatuor
ponit cũ dicit ⁊ multos fr̃. israhel con. ad d. deum ipsoꝝ ⁊
ipse precedet Et tangit quatuor scilicet fructum ordinem vir-
tutem ⁊ finem. sicut in littera patet. Et notandum q̃ predica-
tio Io. tripliciter fuit cõmẽdabilis. Ipse nãq; predicauit fru-
enter. efficaciter ⁊ prudenter. Feruenter cum dicebat Geni-
mina uipaz. ⁊c. qui quideꝰ feruor fuit inflãtatus caritate q̃a
erat lucerna ardens. Vnde ipse dicit in persona Tere. posuit os
meum quasi gladium acutum Informatus veritate q̃aerat

lucerna lucens. Vnde Iohannis .v. vos misistis ad Iohan-
nem & ille perhibuit testimonium veritati. Directus a di-
scretione siue scientia. Vnde turbis & publicanis & militibus
s̄m vniuscuiusq; exigentiā p̄p̄riam legē dedit firmus ḡstātia
vñ & tam constanter p̄dicauit q̄ ex hoc vitā amisit. Hec enī
c̄tuor̄ debet habere zelus s̄m q̄ dicit Bern̄. zelum tuū iñlāmet
caritas. Infor̄met veritas. Regat sc̄ia. & firmet constantia. Se/
cūdo efficaciter quoniā ad p̄dicationē eius multi ḡuersi sunt
Predicauit enī verbo per assiduitatē doct̄rine. & exemplo per
sanctitatē vite predicauit & ḡuertit meritis & orationib; deu-
tis. Tertio prudenter cuius prudentia p̄dicationis in tribus
fuit. Primo ī eo q̄ vsus fuit cōminationib; vt malos terreret
dicēs. Iā enim securis ad radicem ar̄. po. est. Secundo promis-
sionibus vt bonos alliceret dicens. Penitentiā agite ap. n. r. ce.
Tertio moderationib; vt mediocres paulatim ad p̄fectionē
attraheret. vnde turbis & publicanis & militib; lenia impōe-
bat vt postmodū ad maiora p̄ueherentur. turbis vt opa mi-
sericordie facerent publicanis vt se ab aliorū appetitu absti-
nerent Militib; vt neminē concuterent. nulli calumniam fa-
cerent & suis stipendijs contenti essent. Et notādum q̄ ioh̄es
euangelista hac die migravit ad dñm. S; ecclesia ipsius festū
in tertium diem post christi natiuitatem celebrandū instituit
q̄a tunc ei; ecclesia dēdicata fuit. Et solemnitas natiuitatis
be. Iō. bap. in suo die remansit Nimirum quia hec dies ab an-
gelo gaudio natiuitatis p̄cursoris autēticatus fuit. Nō autē
dogmatizandum ē q̄ euāgelista baptiste cessērit tanq̄ minor̄
maiori. Non enim decēs ē quis maior sit eorū disputare. quod
etiam quodam exemplo diuinitus ē ostensum. Erāt enī vt le-
gitur. duo doctores theologi quorū vn; Iō. baptistam Alter
vero Iō. euāgelistam p̄ferebat. tandē sup̄ hoc solenni dis-
putatione iudicāta quilib; valde sollicitus erat auctōritates &
efficaces rōnes inuenire quib; suū Iō. posset p̄ferre. Adueni-
ente autē disputationis die quilib; scōrū emulatoxi suo appa-
ruit ei; dixit Bñ concordes fumus in celis de nobis non dis-
putetis in terris Tunc illi sibi adinuicē & oī populo visionem
publicauerūt & dñm bñdixerūt Paulus hystōrioḡphus lon-
gobardoꝝ romane ecclesie dyacon; & cassinē monach; cuz
deberet quadam vice cereum ḡsecrare fauces eius rauce facte
sunt cū pri; vocal' ess; Vt ergo vox sibi restituerēt ymnū sc;.
Vt q̄ant laxis. &c. ad honore beati Iō. ḡposuit. Vbi in princi-
pio petit sibi vocē restitui sicut & Zacharie restituta fuit ossa
mortuorū aī aliū vndecūq; collecta in hac die ab aliquib; con-
buruntur. Cuius duplex est causa vt ait Iō. beletb Vna ē ex

antique institutōnis obseruantia Sūt ⁊ enī quedā animalia que dracones vocant que in aere volāt. ī aquis natant. ī terra ambulāt. Quādoq; autē dum p̄ aera ambularent ad libidinē concitabantur ⁊ in puteis ⁊ in aquis fluuialib; sp̄ma iactabant ⁊ inde sequebat̄ letalis annus. Contra hoc ergo istud inuentum fuit remedium vt de ossibus aīalium rogi fieri ⁊ sic talia animalia fum⁹ fugaret Et quia istud maxime hoc tēpore fiebat ideo istud adhuc ab aliquibus obseruatur Alia cā ē ad representandum q̄a ossa sancti Iohannis in sebastē ciuitate ab infidelib; combusta fuerunt. Feruntur etiam facile ardentē quia Ioh. fuit lucerna ardens ⁊ lucēs. Et rota vertitur quia sol tunc in circulo descendit ad significandum q̄ fama Ioh. qui christus putabatur descendit s̄m q̄ ipse testimoniū p̄hibuit dicens Me oportet mi. illum autē cre. Hoc significatū ē s̄m q̄ dicit Aug in eoz; or̄tibus ⁊ in eoz; mortibus. In eoz; or̄tibus quia circa natiuitatē Ioh. dies incipiūt decreſcere. circa natiuitatē xp̄i creſcere. Iuxta illud Solſticiū dec̄io xp̄m p̄it atq; Ioh. Item in eoz; mortib; quia cōp̄us christi in cruce fuit exaltatū Cōp̄us Ioh. capite min⁹ratū Refert Paulus ī hystoria longobardoz; q̄ rocharit Rex lōgobardoz; iuxta eccliaz sancti Ioh. baptiste cum multo or̄nato sepultus fuit Quīdam vero cupiditate illed⁹ nocte sepulc̄z ap̄iēs abstulit vniuersā Cui. b. Ioh. aparēs dixit Cur ausus fuisti tangere mihi om̄isum eccliaz meam de cetero ingredi nō valeb; Quod utiq; sic euēit Nā quādo cūq; predictā eccliaz intrare uolebat q. a valiſſimo pugile guttur ei⁹ feriebat ⁊ sic subito retro ruebat

De sancto Iohanne ⁊ Paulo.

U Obānes ⁊ Paul⁹ pri micerij Et prepositi cōstantie filij constantini au gusti fuerūt. eo autē tempe cū gens Cythica datiam ⁊ tratiā occuparet ⁊ gallicanus dux romāi exercitus contra p̄dictam gentē mitti deberet Cōstātiā filiā ḡstātini. p̄ mercede. laboris sibi in vxorez dari petebat

Quod etiam romani principes instantius fieri postulabant. pater autem plurimū tristabatur sciens filiam suam postq̄ a beata Agnete sanata fuerat in virginitatis proposito positaz facilius occidi posse q̄ ad consensum inclinari. Virgo tamen de deo confidens patri consuluit vt eam sibi spondeat cū vi/ctōz rediret. Verūtāmē duas filias suas q̄s ex vxōze defuncta susceperat idem gallicanus secum manere pmitteret vt p eas mōzes & votum patris scire posset. Et ipsa duos prepositos suos Iō. & paulum sibi concederet in spē quasi maioris firmi tatis. Rogans deum vt ipsum & filias conuerteret Quod vbi omnibus placuit gallicanus assumptis Iō. & paulo & copio so exercitu proficiscitur Sed tamen a cithcarum gente eius exercitus frangitur & in vrbe traciaz ab hostibus obsidetur. Tunc accedentes Iō. & paulus eidem dixerunt fac votum deo celi & cris victōz meliōz q̄ fuisti Quod cum fecisset iuuenis ī humero ferens crucem statim sibi apparuit ei q̄ dixit Sūme gladium tuū & sequere me Quem ille accipiens per media castra iuit & ad regem vsq̄ deueniens illum q̄ occidens solo timōze vniuersum exercitū subiugauit & Romanis tributarios fecit. Duo q̄ milites armati eidem apparentes eum hinc inde confirmabant. Factus igitur christianus romāi redijt & cū multo honore susceptus rogauit augustum vt sibi indulgerz si filiam mīme desponsaret eo q̄ de cetero christo stinēter vi/ uere proponeret Quod cū Augusto plimū placuisset & due filie gallicani a Constantia virgine ad xpm conuerse essent. ipse gallicanus ducatu cessit & omnia paupibz tribuēs xpo cum alijs seruis dei in paupertate seruauit. Multa autem miracula faciebat ita vt solo visu demones de obsessis corpōibus effugaret. Huius sacre opinionis fama in toto orbe terrarum intantum excreuit vt ab oriente & occidente venientes viderēt virum ex patritio consule lauāntem pedes pauperum. ponentem mensam. aquam manibus effundentem languentibus solite minitransem. & c. sancte seruitutis officia exhibentē. constantino igitur defuncto constantius constantini magni filiz arriana heresi deprauatus imperiū tenuit Verum cum constantius frater constantini duos filios scz Gallum & iulianuz reliquisset Constantius impator dictum gallū cesarem fecit & contra iudeam rebellantem misit Quē tamen postmodum interfecit Iulianus vero timens ne exemplo fratris a Cōstā/ tio perimeretur monasterium ingressus est Vbi magnā religionem simulans lectōz ordinatus est Qui per maleficum de monem consuluit respōsum accipiens q̄ ad imperiū sublimā/ dus esset Post aliquod tempus vrgentibz aliquibz negocijs.

Constantius iulianum cesarem fecit & ipsum in galliã desti-
 nauit Qui omnia strenue agebat Mox tuo autem vt dictum
 est Constantio & Iuliano apostota in imperium a Constã-
 tio sublimato iussit Iulianus vt Gallicanus aut dijs imola-
 ret aut abscederet. Tanto enim viro non audebat nec e inferre
 Ille igitur alexandriam perrexit & ab infidelibus per cor trã-
 fixus martirij coronam percepit At iulian? capt? cupiditate
 sacrilega auariciam suam euãgelij testimonio colorabat. naz
 facultates a christianis auferens dicebat xp̄us vester dicit in
 euãgelio Qui non renũciauerit oĩbus que possidet nõ potest
 meus esse discipulus. Audiens igitur q̄ Io. & paulus ex opi-
 bus quas virgo constãtia reliquerat christianos paupes su-
 stentabant mandauit eisdem q̄ sicut constãtino ita quoq; &
 sibi adherere deberent at illi dixerunt Dũ glorioſi impatores
 Constantin? & filius eius cõstanti? se esse seruos christi glo-
 riabantur nos fabulamur eisdem. Tu vero quia religionem
 plenam virtutibus reliquisti a te oĩno recessimus & tibi obe-
 dire contemnim? Quibus iulianus mandauit Ego in eccle-
 sia clericatum obtinui & si voluissem ad primũ ecclesie statũ
 peruenissem. Sed considerans vanum esse inerciam sectari &
 ocium milicie aĩm dedi Dijsq; sacrificans eoz suffragijs im-
 perium obtinui. Vnde vos in aula regia nutriti non debetis la-
 teri meo deesse vt primos vos in palatio meo habeam Quod
 si a vobis cõtemptus fuero agam necesse est vt contemni nõ
 possim Qui respondentes dixerunt Deũ tibi preponentes mi-
 nas tuas nequaq; timeamus ne dei eterni inimicitias incurra-
 mus ad hoc Iulianus. Si infra .x. dies vltro ad me venire con-
 temperitis coacti postmodum facietis qd sponte facere non
 curatis. Cui sancti responderũt Tam. x. dies p̄terisse estina
 & hodie facito quod tunc te facturũ esse minaris Quibus iu-
 lianus putatis q̄ martires vos faciant xp̄iani nisi mihi ofen-
 deritis puniã vos non vt martires s; vt publicos hostes. Tũc
 Io. & paulus per totos .x. dies elemosinas insistentes omnia
 sua paupib; erogabãt. decia aut die missus e ad eos Teretiã?
 q̄ dixit eis . dñs n̄r iuliã? statuiculu aureũ iouis ad vos misit
 vt idẽ thura icẽdatis Alioquĩ abo simul pibitis Cui sancti
 dixerũt. si tuus dñs e iuliã? hẽto pacẽ cũ illo. nob ali? ñ e nisi
 dñs ihs xp̄s. tũc iussit eos ocl̄te decollari & i fouea in domũ
 sepeliri famã facies q̄ i exiliũ eẽne missi. p̄ hoc fili? theretiã?
 a demõe arripit & intra domũ clamare cepit q̄ a demõe vre-
 retur Quod videns therentianus sc̄l? ofitẽ & xp̄ian? efficit.
 Passio scõz ab eo conscribit̄ & eius filius liberat. Passi sunt
 aut circa annũ domini. ccc. lxiij. Refert gre. i omelij euãgelij

Si quis vult venire post me q̄ quedam matrona dū eccliam
istorum martirum frequētius visitaret. ⁊ die quadam inde re
dieret duos stantes monachos sub pegrino habitu iuenit q̄s
peregrinos credens elemosinaz sibi dari precepit. Sed post q̄
dispensator eis ad largiendum appropinquass̄ astiterūt ei vi
cinius ⁊ dixerunt. Tu nos modo visitas. nos te in die iudicij
requiremus ⁊ quicquid poterimus tibi prestabimus. Quo
dicto ab oculis eius ablati sunt Ambrosi⁹ de hijs martirib⁹
in prefatōne sic dicit. Beati martires Iohannes ⁊ Paulus ve
raciter impleuerūt quod dauidica voce dicitur. Ecce q̄ bonū
⁊ q̄ iocundum habitare fratres in vnum. Nascendi lege con/
fortes fideli societate coniuncti passionis equalitate cōsimiles
in vno semper domino gloriofi.

De sancto Leo papa.

Leo papa vt
in miraculis
beate virgīs
legitur dum ī ecclia
sancte Marie maioris
missam celebraret ⁊
dum fideles per ordi/
nem cōmunicaret. ⁊
quedaz matrona ma
num ei⁹ osculata fu/
isset ex hoc ī eum ve
hemens carnis temp
tatio insurrexit. At
vir dei in semetipsuz
seuissimus vltor īsur
git. Et eadem die ma
num se scandalizantē

occlie pēit⁹ āputauit a se iicit. iterea murmur oriebat̄ ī p̄lo
eū summis pōtifex diuina moxe solito nō celebraret. Tūc leo
ad beatam virginem se conuertit ⁊ eius prouidentie totaliter
se cōmisit. Tunc ilia continuo sibi astitit ⁊ manum illis suis
sanctissimis manibus restituit ⁊ confirmauit iubēs vt proce
deret ⁊ filio suo sacrificium imolaret. Leo igiū oī populo q̄d
sibi contigerit predicauit ⁊ manum restitutam oīb⁹ euidenter
ostendit. Hic calcedonenē ꝓcilium celebrauit solas virgīes. ibi
dem instituit. Tbi etiaꝫ statutū fuit vt virgo Ma. mater dei ap
pellaret̄. eo q̄ tempe Attila ytaliā deuastabat. Igiū sanct⁹
Leo in ecclia aploꝝ trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ oīo vacās p̄
hoc dixit ad suos. Qui vult me sequi. sequat̄. Cum igitur ad

attilā p̄pinq̄ss̄ ille vt beatū leonē vidit de eq̄o descēdit eiusq̄
 pedibz puolūt? rogauit vt peterz quicq̄d vellet Qui peccijt vt
 ab ytalia discederet ⁊ captiuos relaxaret Et dū argueretur a
 suis q̄ triūphator̄ orbis a sacerdote victus ess̄ R̄ndit prouidi
 mihi ⁊ vob. Vidi enī a dextris eius fortissimū militē euagiā/
 to gladio. stantē mihiq̄ dicentē Nisi huic parueris cū oībus
 tuis interibis. Cū beat? Leo eplā ad fabianū ep̄m Constā
 tiopolitān aduersuz euthiciū ⁊ nestoriū scripsiss̄ sup̄ sepul
 crum beati pe. ipsam posuit ⁊ ieiunijs oīoibus insistēs dixit.
 Quicq̄d in hac eplā vt homo erraui tu cui ecclesia cōmissā ē
 corrige ⁊ emenda Et post dies .xl. oranti illi Petrus apparuit
 dicens. Legi ⁊ emendāui accipiensq̄ Leo epistolam inuenit
 eā māibz apli cōrectā ⁊ emēdatā Alias etiā sepulcro b. pe. xl.
 diebz ieiunijs ⁊ oīoibz Leo astitit obsecrās vt suoz sibi p̄cōz
 veniā ipetraret. Cui pe. apparens dixit. deprecā? sum p̄ te dñm
 ⁊ oīa peccata tua dimisit Solūmodo de manuū ipositione de
 bes inquiri id est si bene siue aliter alicui manus iposueris ex
 igeris Obijt circa annos domini. cccc. lx.

De nomine.

Etrus trinomius extitit. Vocatus est enī Symon ba
 riona Symon interpretatur obediens vel ponēs tristi
 ciam Bariona filius columbe bar. lingua syra. filius
 igna. hebraice columba. Euit enim obediēs quādo xp̄s eum
 vocauit. quia ad vnus iussiois vocem dom̄no obediuit. ponēs
 tristitiam quādo christum negauit cum egressus foras fleuit
 amare. Filius columbe. quia deo simplici intentione seruiuit
 Secundo vocatus est cephas quod interpretatur caput. vel
 petra. vel increpās ore ratione gstantie in predicatione. Tertō
 vocatus est petrus quod interpretatur agnoscens vel discal
 cians vel dissoluens quia xp̄i diuinitatē agnouit cū dixit tu
 es xp̄s fili? dei viui. ⁊ pedes affectuū suoz ab oī ope mortuo
 ⁊ terreno discalciavit cū dixit. Ecce nos reliq̄mus oīa. ⁊c. Et
 vincula peccatoz a nob̄ dissoluit ⁊ hoc p̄ clauēs quas a dño.
 accepit. Habuit aut̄ triplex cognomē. Dictus est enim symō.
 Iohanna q̄ interpretat̄ dñi pulchritudo. Secundo symō ioh̄is
 q̄ interpretatur cui donatum est. Tertio symon bariona qui
 interpretatur filius columbe. per quod datur intelligi q̄ ipse
 habuit pulchritudinem mozum dona virtutum Abundantiā
 lacrimarum quia columba habuit gemitum p̄ cantu Istud
 autem nomen petrus ih̄esus primo sibi imponendum promi
 sit. Et dixit Ioh̄. i. Tu vocaberis Cephas quod interpreta/
 tur Petrus secundo promissum imposuit sicut dicit Mar. iij.

Imposuit symoni nomē petrū. Tertio impositū confirmavit cū dixit. Math. xxvi. et ego dico tibi quia tu es petrus et sup̄ hanc petram. et c. Eius martirium Marcellus linus papa Egisippus et Leo papa scripserunt.

De sancto Petro.

Petrus ap̄lus inter ceteros et sup̄ ceteros apostolos maioris feruoris extitit. nā et sciē dñi p̄ditorez voluit. quia vt dicit augustinus Si euz sciuisset dētibus discerpissit et ob hoc dñs p̄ditore suū nom̄inare nolebat. quia vt ait Crisostomus si ipsum nominasset petrus continuo surrexisset Et ipsum protinus trucidassit sup̄ mare ad dominum. Hic am-

bulauit In domi transfiguratione et puella suscitatioe a deo electus fuit. staterem in ore piscis inuenit. clauēs regni celoꝝ a domino accepit. pascendas oues a xpo suscepit tria milia hoim in penth. sua p̄dicatioe guertit Ananie et saphire morteꝝ p̄dixit eneaz paliticū curauit Cornelium baptizauit Tabithā suscitauit. umbra sui corp̄is infirmos sanauit. ab herode incarceratur. et ab angelo liberat. Qualis autē eiꝝ cibo vel indumentum fuerit ipse hoc in libro clemētis testat. Panis inq̄t solus ē mihi cū oliuis et raro cum oleribus in usu ē. Indumentum autē hoc ē mihi quod vides. tunica cum pallio. et hoc habens nihil aliud requiro. Fertur q̄ quia in sinu semp sudariū portabat quo crebro fluentes lacrimas tergebat. Quia quando dulcis allocutionis et p̄ntie dñi mem̄or erat p̄ nimia amoris dulcedine lacrimas ḡtere nō poterat. Quādo etiā culpā negationis ad mem̄oriaꝝ reducebat. vbertim lacrimas emittebat. vñ adeo in consuetudine habuit flere vt eius facies tota adusta lacrimis videretur sicut dicit clemēs. Idē etiā dicit q̄ audito in nocte gallicantu ad orationē surgere consueuerat. tunc simile ad fletū prorūpere consueuit. refert q̄ clemēs secūdū q̄ ī eccliaistica hystoria inuenit q̄ cū vx̄or petri ad passionē duceretur. Petrus ingenti gaudio exultauit ac eam proprio vocās nomē

post eam clamauit O cōiunx memento domini. Quadā vice dum petrus apostolus duos de discipulis suis misisset ad predicandum. dum viginti dietas iuissent vnus illoꝝ defunctus est Alter vero ad petrum redijt & quod acciderat nunciauit. Hic dicitur fuisse beatus marcialis. vel secundum quosdam maternus Alibi legitur q̄ primus fuit beatus franco socius qui defunctus est fuit presbiter georgius. Tunc petrus suuz baculum sibi tradidit precipiens vt ad socium pergeret & eū super se poneret Quod cū fecisset ille qui iam per .xl. dies iacebat mortuus protinus surrexit viuus. Et tempore erat ī iherusalem quidam magus nomine symō qui se primā veritatē dicebat & sibi credentes perpetuos effici asserebat & nulla sibi impossibilia dicebat. Legitur etiam in libro clementis ipsum dixisse adoraboꝝ vt deus publice diuinis donabor honoribus & quicquid voluero facere potero Aliquando cum mē mea Rachel iubret me exire ad campum vt meterem eius falcem videns positam precepi falci vt per se meteret & messuit decuplo amplius ceteris Addidit quoq; h̄m q̄ dicit Teronimus ego sum sermo dei ego speciosus. ego paclitus. ego omnipotens. ego omnia dei. Serpentes quoq; enecas faciebat se mouē Statuas enecas & lapideas ridere. & canes cantare. hic igit vt Linus ait volens disputare cum petro & ostendere q̄ deꝝ esset statuta die venit ad locū certamis petrus & astantibꝝ pe. dixit pax vobis fratres qui veritatem amatis Cui symō Nos tua pace opus non habemus. Si enim pax sit & concordia ad inueniendam veritatē nihil proficere poterimus. Habent enim inter se pacem latrones propter quod noli inuocare pacem sed pugnā. duobus enī dimicantibꝝ tunc erit pax cū alter fuerit supatus Et pe. cur times audire pacem. Ex peccatis enim bella nascunt. vbi aut peccatū non fit pax ē. In disputatiōibꝝ veritas in opibꝝ iusticia inuenitur & symō nihil dicis. Sz ego ostendā tibi deitatis mee potentia vt repēte adores me ego suz prima virtus & possum volare per aera. Nouas arbores facē lapides in panē mutare. in igne sine lesione durare & omnia que volo possum facere. Contra hūc igitur petrꝝ disputabat & omnia eius maleficia detegebat. Tunc symon videns quia petro nō posset resistere omnes libros sue magice artis ne forte magus proderetur. in mare proiecit & romani. vt ibi deus habeatur perrexit Quod vbi petrus compit ipsuz insequitur & romā vsq; pficiscit Quarto igit anno claudij Impatōis petrꝝ romā applicuit & ibi ānis. xxv. sedit Et duos episcopos.

Linū ⁊ cletū sibi coadiutores vt ait Iō. beletū vnū extra mu-
ros vr̄bis. aliū intra ordinauit. Predicationi aut̄ insistēs mul-
tos ad fidē guertebat ⁊ infirmos q̄ plures curabat. Sed ī p̄-
dicatione sua semp̄ laudās ⁊ preferēs castitatem. quatuor cō-
cubinas agripe prefecti ad eo guertit q̄ ad prefectum r̄dire
vlt̄erius recusarunt. vnde iratus p̄fectus aduersus petr̄ occa-
sionem querebat. Post hoc apparuit dñs p̄. dicens symon ⁊
nero contra te cogitant s̄ ne timeas quia tecū sum vt etiam
te ⁊ dabo tibi serui mei pauli solacium qui cras romā ingre-
dietur. Sciens igit̄ petrus vt ait linus quia velox ess̄ depositō
tabernaculi sui inconuētū fratrum positus manum Clemen-
tis apprehendit ⁊ cum in episcopium ordinauit ⁊ in cathedra
loco sui sedere cogit post hoc paul⁹ sicut dñs predixerat ro-
mā venit ⁊ cum petro christū predicare cepit. Symō autem
magis int̄m a nerone amabat̄ q̄ vite eius ⁊ salutis ⁊ tocius
ciuitatis custos sine dubio putabat̄. Quadā aut̄ die sicut di-
cit Leo papa dum ante neronem astaret eius effigies subito
mutabat̄ ⁊ mō senior mō adolescentiōe videbatur. Quod cuz
videret nero vez̄ hunc esse dei filium estimabat. dixit itaq̄ sy-
mon n̄ agus neroni sicut idem refert vt scias optime impator
me dei filiū esse iube me decollari ⁊ die tertia resurgā. Prece-
pit igitur Nero carnifici vt eū decollare deberet. Qui cū pu-
taret se decollare Symonem decollauit arietē. Symon autem
arte magica illesus euasit ⁊ arietis mēbra colligens ea absco-
dit ⁊ tribus diebus se occultauit. sanguis aut̄ arietis ibidē cō-
gelatus remansit. Die aut̄ tertio ostendit se Neroni dicēs. fac
sanguinē meum q̄ effusus est extergi. quia ecce ego qui decol-
latur fueram sicut promisi die tertia resurrexi. Quez nero vi-
dens obstupuit ⁊ ipsum vez̄ dei filium putauit. hec Leo ali-
quādo etiam cum in conclauī cum nerone esset. demon ī eius
specie foris populo loquebatur. Deniq̄ romani in tanta vene-
ratione eum habuerunt q̄ eidem ymaginem fecerunt ⁊ hūc
titulum superscripserunt. Symoni deo sancto Petrus autem
⁊ Paulus vt Leo testatur ad Neronem introierunt ⁊ omnia
eius maleficia detegebant. addidit q̄ petrus q̄ sicut ī christo
sunt due substantie scilicet dei ⁊ hominis. sic ⁊ in isto mago
sunt due substantie sc̄z hoīs ⁊ dyaboli. Dixitq̄ symō vt testat̄
sanctus Marcellus ⁊ Leo Ne diutius hunc patiar inimicuz
precipiam angelis meis vt vindicent me de isto. Cui petrus.
Angelos tuos nō t̄o s̄ ipsi me timēt Nero dixit. non timeo
symonē qui diuinitatē suā rebus affirmat. Cui petrus Si di-
uinitas ē in ipso dicat nūc̄ mibi q̄d cogito v̄ quid facio quā
cogitationē meā pri⁹ aurib⁹ tuis īsinuo vt nō audeat mētiri

Nero dixit accede huc & dic mihi quid cogitas. Petrus autē accedens secreto dixit Tūbe mihi panē & deaceū afferrī & occulte dari qui cum allatus fuisset & p̄ illū benedixisset & sub manica abscondisset dixit. Dicat symon qui se deum fecit q̄d sit cogitatum quid dictum vel quid sit factum. Respondit symon Petrus magis dicat quid cogitem ego dixitq; petrus Quid cogitet Symon me scire docebo dum quod cogitauerit fecero Tunc symon indignatus clamauit Procedāt canes magni & deuorēt eum. Et subito canes maximi apparuerūt & in petrum impetum fecerunt. Ille uero panem benedictum obtulit & subito ipsos in fugam conuertit. Tunc dixit ad nerone[m] p̄. Ecce ostende me nosse quid contra me cogitauerat symon nō uerbis sed factis. Nam qui promiserat contra me angelos venturos exhibuit canes ut ostendat se diuinos angelos non habere sed caninos. Dixitq; Symon Audite p̄ & paulum. Si h̄ uobis nihil possum facere ueniam? ubi oporet me uos iudicare. Ego autem modo uobis parco. h̄ Leo. Tūc symon ut ait Egisippus & linus in supbiā elatus ausus est se iactare q̄ posset mortuos suscitare. Et accidit ut quidaz iuuenis mōeretur. Vocatis ergo p̄ & symone hanc omnes de uoluntate symonis sententiā firmauerunt ut ille occideretur qui mortuū suscitare nō posset. Symō igit̄ dū super mortuū suas incantationes faceret uisus est a circūstātibus caput agitare defunctus. Tunc omnes exclamantes petrū lapidare uolebāt petrum Petrus autem uix impato silentio dixit si uiuit defunctus surgat ambulet & loquat̄. Alioquī sciatis fantasma esse q̄ caput mortui smouetur. separet̄ symon a lectulo ut plene fragmenta dyaboli denudent̄ separet̄ igit̄ symō a lectulo & puer immobilis remansit. Petrus autem a longe stans & orōe facta exclamauit dicens Adulescens in noīe ihesu christi nazareni surge & statī uiuus surrexit & ambulauit Cum autē popululus uellet symonem lapidare ait petrus. Satis est illi ad penaz q̄ se ī suis artibus agnoscit supatum. magister autem noster nos docuit ut pro malis bona reddamus. Dixit autem symō scitote uos petre & paulē. Non uobis contigit quid cupitis ut martirio uos digner. Adueniat nobis quid cupimus. tibi aut̄ nūquam bene sit quia quecūq; loqueris mētiris. Tūc symō ut ait sanctus Marcell⁹ uiuit ad dominum marcelli discipuli eius ligauitq; maximum canem ad hostium eius domus dicens. Nunc uidebo si Petrus qui ad te venire consueuit īgredi poterit Post Paululū uenit Petrus & facto signo crucis canem soluit. Canis autem omnibus alijs blandus solum.

Symeon persequabatur. Qui apprehensus euz ad terrā sub/
tus se deiecit ⁊ eum strangulare volebat. Accurrēs autē petr⁹
cani clamauit ne ei noceret. Et canis quidē cōpus eius nō le/
fit sed vestes adeo lacerauit vt ille nudus positus remaneret.
Populus autem ⁊ maxime pueri cum cane tamdiu post euz
cucurrerūt donec illum quasi lupū de ciuitate fugaret. Cui⁹
obprobri pudorem non ferens per annū nusquā comparuit
Marcellus autem hec miracula videns deinceps Petro adhe/
sit. Postea autem symon rediens itez in Neronis amicitia est
receptus. Symon igitur vt refert Leo populū conuocauit ⁊
se a galileis grauius offensum phibuit ⁊ ideo urbem quam
tueri solebat se deserere velle dixit ⁊ diē statuere qui ī celiz
deberet ascendere quia non dignabatur in terris amplius ha/
bitare. Statuto igitur die turrem excelsam vel fm Linū ca/
pitolium conscendit ⁊ inde se deiciens cōonat⁹ lauro volare
cepit. Dixit autem paulus ad petrum. Meū est orare ⁊ tuuz
est impare. Dixitq; nero. verax est hic homo. vos autē seducto
res estis. Petrus autem dixit ad Paulum. Paule erige caput
⁊ vide. Cūq; eleuasset caput ⁊ vidiss; Symonē volantē dixit
ad petr⁹. Petre quid cessas p̄fice qđ cepisti. Tā eniz vocat nos
dñs. Tunc Pe. ait. Adiuro vos angeli sathane q̄ eum in aera
fertis p̄ dñm nostrum ihesum xpm vt ipsum amplius non fe/
ratis sed cōruere dimittatis. Et continuo dimissus cōruit ⁊
sfractis ceruicib; expitauit. Audiēs hoc Nero talem viz se
perdidisse doluit. Dixitq; aplis suspecto aīo me fecistis prop/
terea malo exemplo vos p̄dam hec Leo Deditq; eos ī manu
Paulini viri clarissimi. Et paulinus tradidit eos in custodia
Mamertini sub cura militum p̄cessi ⁊ martiniani Quos mi/
lites petrus ad fidem conuertit vnde carcerē aperuerunt ⁊ eos
liberos dimiserunt. Qua propter paulinus p̄ passionē apo/
stolorū processum ⁊ martinianū accersuit. Et cōpto qđ chri/
stiani eēt capite cesi sunt. Rogabāt ergo fratres petrū vt īde
discederet ⁊ cum discedere nollet tandē victus precibus ab/
cessit ⁊ cum veniss; ad p̄rtam vt leo ⁊ linus testantur ad lo/
cum vbi nūc dī sancta maria ad passus vidit xpm sibi occur/
rentē ⁊ ait Domine quo vadis. Qui rñdit. Venio romā iterū
crucifigi. Cui petrus domine iteruz crucifigeris. Cui domi⁹
etiam Petrus vero ait Ergo domine reuertar vt tecum cruci/
figar. Hīs dictis dñs vidente petro ⁊ lacrimāte in celū ascē/
dit. Quod cñm de sua passione dictū intelligeret rediit Cūq;
hoc fratribus retulisset a ministris Neronis capitur ⁊ p̄fecto
agrippe presentatur. Factaq; est eius facies sicut sol vt ait Li/
nus. Cui dixit Tu ne es ille qui in plebibus ⁊ muliercul⁹ qs.

a thoro virorū se pas gloriaris. Quē apl's increbans dicebat se in cruce domini gloriari. Tunc petrus tanq̄ alienigena iustus ē crucifigi. Paulus vero quia ciuis erat romanus iustus ē capite truncari. De hac aut̄ sententiā in ip̄os data dicit dyonisius in epistola ad thimo. de morte pau. in hec verba. O frater mi thi. Si vidisses agones cōsumacionis ip̄oz defecisses q̄dem pre tristitia & dolore. Quis non flere illa hora q̄ p̄ceptum sentencie egressum in eo est vt pe. scz crucifigeret & paulus decollaretur. Vidisses tūc turbas gentiliū & iudeorū percutiens eos & expuentes in facies eoz. Adueniente aut̄ terribili tempore cōsumacionis ip̄oz cū separentur abinuicem ligauerunt columpnas mundi nō utiqz absqz fratru gemitu & plāctu. Tunc inquit paulus petro. pax tecū fundamentū ecclesiaz & pastor ouiu & agnorū xp̄i. Petrus ait ad paulū. Vade i pace p̄dicator bonoz morū. Mediator & dux salutis iustorum. Cū aut̄ elongassent eos abinuicem secutus sum mḡm meuz non enī in eodem vico occiderūt eos. Hec dyo. Petrus aut̄ vt. Leo & marcellus testant. Dum venisset ad crucem ait. Quoniā dñs meus de celo ad terrā descendit recta cruce sublimatus ē. Me aut̄ quē de terra ad celū vocare digna crux mea caput meum interra debet ostendere & pedes ad celum ditigere. Ergo quia non sum ita in cruce esse dignus vt dñs meus crucez meam girare & capite demisso me crucifigite. Tūc illi crucem verterunt & pedes sursum. manus aut̄ deorsum fixerunt. Tunc pl's furore repletus volebat. Neronem & p̄fectū occidere & apostolum liberare. Qui eos rogauit ne passionem suam impedire deberent. Dominus autez vt ait egisippus & Linus aperuit oculos eorum qui ibi flebant & viderunt angelos stantes cum coronis de floribus. Rosarum & liliorum & petrū in cruce stantem cū eis & librum a xp̄o accipientem & ea verba q̄ loquebatur ibi legentem. Tunc petrus vt testatur idem. Egisippus de cruce dicere cepit. Te dñe imitari optaui sed recte crucifigi non vsurpauī. Tu semper rectus excelsus & altus. Nos p̄mi hominis filij qui caput suū dimerisit in terra cuius lapsus significat species generacionis humane. sic enim nascim̄ vt pro ni in terram videamur effundi. Mutata q̄z condicione vt hic putet mundus dextrum qd̄ constat esse sinistrum. Tu domine michi omnia es totum q̄ es tu michi totum & nichil aliud nisi tu solus gracias tibi ago spiritu toto. q̄ viuo. quo intelligo quo interpello. Vti duo alie raciones tanguntur. quare Rectus noluit crucifigi. Vidensqz petrus q̄ fideles gloriam suam vidissent gracias agens deo cōmendat spiritum emisit. Tunc marcellus & Apuleus fratres discipuli eius eum de cruce.

deposuerunt & diuersis condientes aromatibus sepelierunt
Ysi. in libro de ortu & obitu sanctorum sic ait. Petrus postq̄
anthiocenā fundauit ecciam sub claudio. Cesare contra symo-
nem magū. Romā pergīt ibiq; predicans euangeliū xx ānis
eiusdem vrbis pontificatū tenuit xxx. aut sexto anno a passio-
ne dñi a. Nerone deorsum vt ipse voluit crucifixus ē hec ysi.
In ip̄a aut die pe. & pau. dyonisio apparuerūt secundū q̄ ipse
ait in p̄dicta epistola in hec verba. Attende miraculum vide
p̄digium frater mi thimo. diei victimacionis ipsorum. Nam
presto fui in tempore separacionis ip̄oz. Post mortem autez
illorū vidi eos inuicem manu ad manum intrantes portas vr-
bis & indutos vestes luminositatis. vel veste luminis & coroīs
claritatis & lucis ornatos hec. Dyonisius. nero aut impunit̄
non extitit super hoc scelere & alijs que commisit. Nam manu
ppria se peremit. Quorum scelerum hic aliqua breuiter ifera-
mus. Cum seneca magister suus vt ī quadam hystoria licet
apocryfa legitur cōdignam mercedem laboris sui speraret ius-
sit. Nero ipsum eligere in cuius arboris ramo suspendiū affecta-
ret dicens q̄ hoc premium laboris sui ab eo recepturus esset.
Cum autem seneca requireret. vnde hoc mortis supliciū me-
ruisset acutum gladium super eius verticem crebro vibrari fe-
cit Seneca autem nutu capitis minanti gladio cedebat vehe-
menter timens peclitari mortis piculo. Cui nero ait. Magi-
ster vt quid nutu capitis minanti gladio cedis. cui. Seneca re-
spondit homo sum. & ideo mortem vereor & inuitus morior.
Cui nero ait Sic ego adhuc te metuo vt puer metuere cōsue-
ui. Quare te viuentē quiete non potero viuere. Dixitq; seneca
Si me mori necesse est saltem michi cōcede vt q̄d voluero eli-
gam genus mortis. Cui nero festin̄ eligas tantū mori ne dif-
feras. Tūc seneca balneo in aqua facto in vtroq; brachio sibi
minui fecit & sic nimio sanguinis fluxu ibidem vitam finiuit. &
sic quodam p̄sagio seneca quasi se necans. quia quodāmodo
licet coactus manu ppria se necauit. Hic seneca duos fratres
habuisse legitur vnus fuit. Tullianus gallio declamator egre-
gius qui manu ppria se peremit. Alius. mela pater lucani poe-
te Qui lucan̄ iussu Neronis incisione venarū obisse legitur.
Rursus nero nefaria mētis vesānia duct̄ vt ī eadem hystoria
apocryfa reperitur matrem occidi & scindi iussit vt videret q̄li-
ter ī eī vtero fouebat Phisici vero eū de m̄ris p̄dicōe arguē-
tes dicebāt. Tura negāt & fas p̄hibet vt filī m̄rez necet q̄ ip̄m
cū tāto dolore peperit & cū tāto labore & sollicitudinē enutriuit.

Quibus nero faciatis me puero ipregnari postea parere ut
 q̄tus dolor matri mee fuerit possim scire. Hanc insuper volun-
 tatem pariendi conceperat eoq̄ per urbem transiens quandā
 mulierē parientē nociferantē audierat. Dicunt ei non ē possi-
 bile q̄d nature contrariū ē nec ē facile q̄ rationi nō ē consen-
 taneum. Dixit ergo eis. Nero nisi me feceritis impregnari &
 parere omnes vos faciam crudeli morte interire. Tunc illi eū
 ipocionantes ranā sibi occulte ad bibendū dederunt & eā arti-
 ficio suo in ei⁹ ventre excrescere fecerūt. Et subito venter ei⁹
 nature contraria non sustinens itumuit ita ut. Nero se puero
 grauidum estimaret. Faciebantq̄ sibi seruare dyetam qualē
 nutriendum rane nouerant conuenire dicentes q̄ p̄pter con-
 ceptū talia eū obseruare oporteret. Tandem nimio dolore vel-
 xatus medicis ait. Accelerate tempus ptus quia lāguore pa-
 riendi. Vix anhelitū habeo respirandi. Tūc ipm ad vomituz
 ipocionauerunt & ranām visu terribilem humorib⁹ infectā &
 sanguine edidit cruentatā. Respiciensq̄. Nero partum suum
 ipm abhoruit & mirabaī a deo monstruosum. Dixerunt autē
 q̄ tam deformem fetum ptulerit ex eoq̄ temp⁹ partus nolue-
 rit expectare. Et ait. fui ne talis de matris egressus latibulis &
 illi etiam. Precepit ergo ut fetus suus allereī & testudini lapi-
 dum seruand⁹ includereī. Hec autē ī cronicis non legunt sed
 apocrypha sūt. Deinde mirat⁹ qlis & q̄ta fuerit succensio troie
 Romā p̄ vij. dies & noctes succendi fecit q̄d ex altissima turri
 p̄spectans letatusq̄ flāme pulchritudine turgido habitu hely
 adam decantabat. Hic sicut habeī ī cronicis retib⁹ aureis pi-
 scabaī cantib⁹ intendebat ita ut omnes. Cytharistas & trage-
 dos suparet virū in vxorem duxit. Ip̄e a viro & vxor accep-
 tus est ait orosius. Romani vero ei⁹ vesaniā vlteri⁹ nō feren-
 tes in eū impetū fecerūt & vsq̄ extra ciuitatē p̄secuti sūt. Qui
 videns q̄ euadere nō posset fustē denciū morsib⁹ exacuit & se
 per mediū palo traifixit & tali morte vitā finiuit. Alibi tamen
 legiī q̄ a lupis deuoratus sit. Reddeutes. Romani ranam in
 testudine latitantē inuenerunt & ipam extra ciuitatē p̄ciētes
 cōbufferūt. Vñ & ps illa ciuitatis ut aliq̄ dicūt vbi latuerat
 rana lateraī. nomē accepit. Tempore s̄cti Cornelij papa gre-
 ci fideles aploꝝ corpora furati eadem asporabant. Sed demo-
 nes in ydolis habitantes diuina coacti virtute clamabant. Vi-
 ri romani succurrite q̄a dii vestri auferunt. Qua p̄pter fide-
 lib⁹ intelligentibus de apostolis. ḡtilib⁹ vero de suis dijs mul-
 titudo adunata fidelīū & infidelīū illos persequit. Vnde greci
 timentes apud cathacumbas apolloꝝ corpora in puteum
 proiecerunt. sed a fidelib⁹ inde postmodū sūt extracta grego.

tamen in registro dicit q̄ tanta eos vis tonitruū atq; fulguris
terrui ac dipsit vt ea apud cathacūbas dimitterent. Sed cum
dubitarent que ossa essent. b. pe & que b. pauli orantibus fidel/
libus & ieiunijs insistentibus de celo eis responsum est. Maior
ra ossa sunt p̄dicatoris. Minora veto piscatoris & sic ossa abin/
uicē sepauerūt & in suis ecclesijs q̄s cuilibet edificauerant po/
tuerunt. Alij vero dicunt q̄ siluester papa volens ecclesias cō/
secrare tam magna q̄ parua ossa in lance summa reuerencia
ponderauit & medietatē in vna ecclesia & medietatē in alia col/
locauit. Refert gregorius in dyalogo q̄ in ecclesia sancti petri
vbi corpus eius requiescit q̄ quidem erat agonti? noīe mag/
ne humilitatis & sanctitatis existens. Cum vero quedam pul/
ella palitica in eius ecclesia p̄manens manibus repet & disso/
lutis renibus corpus p̄ terram traheret diuq; a beato petro
sanitatem peteret ei p̄ visionem astitit dicens. Vade ad agon/
cium mansionariū & ip̄e te saluti restituet. Cepit igitur illa p̄/
ecclesie loca se huc atq; illuc trahere & quis esset agonicius n̄
uestigare. Cui repente obuiam ip̄e factus est quem q̄rebat ei
q; dixit. Pastor & nutritor noster. b. pe. apl's ad te me misit vt
ab infirmitate mea me liberes. Cui ille R̄ndit. Si ab ip̄o missa
es surge. Apprehensa q; ei? manu ipsam leuauit. Illa q; nullo
languoris vestigio remanente plena sanata fuit. In eodem q;?
libro ait gre. q; galla vr̄bis Rome nobilissima puella symachi
consulis ac patricij filia marito tradita in vni? anni spacio ei?
est morte viduata. Quā dū ad iterandū thalamū etas & opes
vocarent elegit magis spiritualib; nupcijs copulari deo in q;
bus a lectu incipitur sed ad eterna gaudia peruenitur q̄ car/
nalib; nupcijs subici q̄ a leticia sēper incipiūt & ad finē cum/
luctu tendunt. Huic autem cū valde ignea conspersio corpo/
ris inesset ceperunt medici dicere quia nisi ad amplexus viri
rediret calore nimio contra naturam barbaram habitura esset.
Quod ita post factum est. Sed illa nichil exterius deformital/
tis timuit que interiorē speciē amauit. Hec verita est si hoc in
ea fedaret q̄d a celesti sponso nō amaret. Abiecto igitur secula/
ri habitu apud ecclesiaz sancti petri monasterio se dedit ibiq;
multis annis ī simplicitate oracionib; & elemosinis deo serui/
uit. Tandem cancri vlcere in mamilla pcussa dū ante ei? lectū
duo candelabra semp lucerēt quia velut amica lucis non solū
spiritualis sed etiam corporales tenebras odio habebat. vidit
b. pe. aplm in? ip̄a duo cādelebra ante ei? lectulū stitisse Qui
ex amore sumēs audaciā exultauit & dixit q̄d ē domine meus

Dimissa sunt michi peccata mea. Cui illa benignissimo vultu inclinato capite annuit dicens. Dimissa veni et illa. Rogo ut soror benedicta veniat mecum et ille non sed talis veniat tecum. Illa abbatissa indicans die tertia cum illa defuncta est. In eodem in super libro. Gregorius ait quod dum presbiter quidam magne sanctitatis ad extrema deductus esset cum magna leticia clamare cepit dicens. Beneveniunt domini mei bene veniunt domini mei. Quid ad tantillum seruum vestrum dignati estis venire. Vento venio gratias ago gratias ago. Cumque qui astabant quibus haec diceret interrogarent ille ad mirandum respondit. Numquid convenisse hic factos apostolos petrum et paulum non videtis. Cum vero iterum prius repeteret sancta illa anima a carne soluta est. Dubitavit autem ab aliquibus ut rursus eadem die petrus et paulus passi sunt dixerunt ei quodammodo quod ea die reuoluto anno sed Iero. et omnes fere sancti qui de hoc tractant in hoc concordat quod ea die et anno passi sunt sicut manifeste etiam habet ex epistola dyonisi et sicut dicit. Leo vel maximus secundum quosdam in quodam sermone ubi sic ait. Non enim sine causa factum putamus quod una die in uno loco unius tyranni tolerauere sententiam. In uno die passi sunt ut ad christum pariter perveniret uno loco ne alteri Roma desisset sub uno persecutore ut ecclesie crudelitas utrumque constringeret. Dies ergo pro merito locus autem pro gloria persecutore decretus est quod virtute haec Leo licet autem eadem die. Et hora passi sunt non tamen eodem loco sed in diversis. Et quod dicit leo quod eodem loco passi sunt hoc dicit ex eo quod ambo. Rome passi fuerunt. De hoc quidam sic versibus dixit. Ense coronavit paulus cruce petrus eodem sub duce luce loco dux. Nero roma locus. Et tamen alii. Ense sacrat paulum pax lux dux. Verbs cruce petrum. Licet autem eadem die passi fuerint Ordinavit tamen gregorius ut ipsa die specialiter fieret quo ad officium sollemnitatis petri. Et in sequenti die commemoratio pauli. Tamen quia ea die fuit dedicata ecclesia sancti petri tamen quia maior est dignitate tamen quia prior conversione tum quia primatum obtinuit Rom

De nomine

Namque interpretatur os tube vel os eorum seu electum mirabile vel electionis miraculum vel Paulus a pausa quod est requies. vel dicitur modicum latine. Per hoc intelligitur vii. prerogative quas habuit. Primum est lingua fructuosa quia ab ylerico usque iherusalem replevit euangelium et ideo dicitur os tube. Secundum caritas viscerosa quia quas infirmavit et ego non infirmavit. Et inde dicitur os eorum os scilicet cordis de quo ipse dicit os nostrum patet ad vos o corinthi. cor nunc

dilatatu e. Tercium e conuersio miraculosa ⁊ inde dicitur electum mirabile quia mirabiliter electus ⁊ conuersus fuit. Quantum e man⁹ operosa ⁊ inde dicit electionis miraculu. Magnum eni miraculu fuit qn elegit sibi pprijs manib⁹ sūptus acquirere ⁊ incessanter predicare. Quintu fuit contemplacō de liciosa quia raptus est vsqz in terciu celu ⁊ inde fuit dñi req⁹ es q̄a in cōtemplacōne exigit req⁹es mentis. Sextu e humilitas virtuosa ⁊ inde dicit modic⁹. De h⁹ aut noie paulus tres sūt opiniones. Origenes vult q̄ semp fuerit binomi⁹ ⁊ vocatus sit semp saulus ⁊ paulus. Rabanus vero vult q̄ ante dictus e saul⁹ a saule rege supbo. Sed post cōuer⁹ onē vocat⁹ e paulus q̄si paruulus a modico ⁊ humili spiritu. Vñ ⁊ nomē suū inter p̄dicacō dicebat. Ego sum minim⁹ apostolorum ⁊c. Beda aut vult q̄ dicit⁹ e paul⁹ a sergio paulo p̄consule quez ad fidez cōuertit. Passionem sancti pauli. Lin⁹ papa sicripit.

De sancto paulo aplo

PAulus ap̄ls post sui conuersionē multas p̄secuciones passus est. Quas beatus hylari⁹ breuiter enūmerat dicēs. Paulus ap̄ls in philippis virginis cedit i carcere ponitur ⁊ ligno pedib⁹ affigitur in listris lapidat⁹. In yconio ⁊ thesalonica ab iniq̄s persequit⁹. In epheso feris datur. In domasco p̄ sportam e mulro deponit⁹. in iberusa

le sistit⁹ creditur ligatur. insidiatur. in cesarea clauditur. criminatur. Nauigans in ytaliā piculo dirigit⁹ Romā veniēs sub Nerone iudicat⁹ ⁊ occisus finit⁹. Hec hylari⁹ apostolatū intergentes accepit. Quendā cōtractū in listris erexit. Iuuenē qui de fenestra ceciderat ⁊ expirabat suscitauit ⁊ multa alia miracula fecit. apud Mitilenē insulā vipa manū ei⁹ iuasit s̄ nichil eū lesit. q̄npoci⁹ in ignē ip̄am excusit. Dicit⁹ q̄ q̄ omnes q̄ de progenie illius hominis qui paulū suspicio suscepit nascuntur a venosis vllatenus non leduntur. vnde cū pueri nati sunt in cunis eoz⁹ serpentes ponunt vt p̄bent si veri eoz⁹ filij sunt.

Innuitur autem aliquādo q̄ palus est minor petro quādoq̄ maior quandoq̄ equalis. Sed reuera minor dignitate. maior predicacione. ēqlis sanctitate. Refert haymo q̄ paulus a pul-
lorum cantu vsq̄ ad quintam horam labori manuū infiste-
bat. Deinde predicacioni vacabat. itaq̄ plerumq̄ vsq̄ ad noc-
tem sermonem protraherat. Residuū vero temporis cōmestio-
ni sompno oracioni satis necessarium erat. Dum venisset vero
romam cū. Nero nondum esset in imperium confirmatus &
etiam audiens q̄ de lege iudeorum & fide xp̄ianorū inter pau-
lum & iudeos questio vertebatur non multū inde curauit &
sic paul⁹ q̄ volebat libere ibat & libere predicabat. Ter onim⁹
q̄ in libro de viris illustribus ait q̄ xxv. anno a passione dñi
hoc est. Neronis secundo paulus Romā vind⁹ mittitur & per
biennium in libera manens custodia aduersus iudeos disputa-
uit. Deinde a Nerone dimissus euangelium in occidentis p̄ti-
bus predicauit xiiii. vero Neronis anno eodem anno & die q̄
crucifixus est petrus capite truncatur hoc. Ter o. Eius autē sa-
piencia & religio ubiq̄ diuulgabatur & ab omnib⁹ admira-
bilis habebat. Multos etiam de domo cesaris sibi in amiciciā
copulauit & eos ad xp̄i fidem cōuertit. Quedam etiam scripta
eius coram cesare recitata sunt & ab omnib⁹ mirabiliter cō-
mendata. Senatus etiam de illo alta non medio crite-
fenciebat. Quadam vero die dum pau. circa vesp̄as in quodam so-
lario p̄dicaret q̄dam iuuenis nomine patroclus pincerna. He-
ronis & sibi ad modum dilectus vt paulum p̄pter multitudi-
nem comodius audiret fenestram ascendit & paululū ibi dor-
mitando decidens expirauit. Quod audiens Nero plurimum
de eius morte doluit & statim alium in eius officiū ordinauit
Paulus vero per spiritum hoc cognoscens dixit astantibus
vt illuc irent & patroclum cesaris carissimū ad se defunctū
afferrent quē allatū paulus suscitauit & ad cesarem cū socijs
suis misit. qui cum morte eius lamentaretur ecce patroclus
uiuens adesse p̄foribus nunciatur audiens. Nero patroclum
uiuū quē pa. ante nouerat mortuū plurimū. q̄deꝫ expauit &
eum ad se ingredi recusauit sed tandem p̄suasi amicorū intro-
ire pmisit. Cui nero ait patrocle uiuis & ille cesar uiuo. & Ne-
ro quis te fecit viuere. cui ille dñs ihesus xp̄s omniū rex secu-
lorum. iratus. Nero dixit ergo ille regnabit in secula & resol-
uet oīa regna mundi. Cui patroclus etiam cesar. Tūc nero de-
dit ei alapam dicens. Ergo militas illi regi. & ille utiq̄ milito
quia me a mortuis excitauit. Tunc quinq̄ ministri imperato-
ris qui ei iugiter assistebant dixerunt ei. Cur imperator percu-
tis iuuenem prudentem & veraciter respondentem. Nā & nos

illi Regi inuictissimo militamus. Quod audiēs Nero eos re-
clusit in carcerem vt nimiū torqueret q̄s ante nimis dilexerat
Tunc omnes xp̄ianos fecit inquiri & omnes sine interrogacō
ne p̄ tormēta varia puniri. Tunc paulus vincit̄ inter ceteros
ante. Neronem duct̄ ē. Cui nero O homo magni regis seruū
michi aut̄ vincit̄. Cur milites meos michi subtrahis & tibi re-
colligis. Cui paulus nō solū de tuo angulo milites collegi. sed
etiā de orbe vniuerso quibz rex n̄ dona talia que nunq̄ defici-
ent ⁊ que omnē excludent indigenciā largiet̄. Hinc si subiect̄
esse volueris saluū eris. Qui tante extat potencie vt iudex om-
nium veniat & mundi huius p̄ ignē figurā resoluat. Hoc audi-
ens. Nero ⁊ ira succensus q̄a figurā mūdi p̄ ignē paulus dixit
rat dissoluēdam omnes milites cristi igne iussit cremari. Pau-
lum vero tanquā maiestatis rerū capite truncari. Tanta aut̄
xp̄ianorū tunc occisa ē turba vt populū romanū palaciū vir-
tute irrumperet & sedicionē contra eū excitare moliens p̄cla-
maret pone modū cesar t̄pa occisionē vel iussionem nostrates
sunt q̄s perdis. Romanū tuentur imperium. Timens imperator
mutauit edictum vt nullus cristianos tangeret donec. Impe-
rator de eis pleniū iudicaret. Qua p̄pter paulus iterū est reduc-
tus & aspectui. Neronis oblatus. Quem vt Nero vidit vehe-
mentissime exclamauit. Tollite maleficium decollate imposto-
rum. nec sinite viuere criminatore. perditē sensuū alienatorem
Auferte de superficie terre menciū immutatorē ad quē paulus
ait. Nero tempore modico paciar. sed viuā eternaliter domino
ihesu xp̄o. Nero dixit Auferte ab eō caput vt me regē suo foe-
tiorē intelligat qui cū deuici. Et videam̄ si semp viuere valeat
Cui paulus vt scias me post mortē corpis einalit̄ viuere cum
michi caput abscisū fuēit viuū tibi apparebo & tūc cognoscē
poteris quia xp̄s ē deus vite ⁊ nō mortis. Et hijs dictis ad lo-
cum supplicij ducitur. Qui cū duceret̄ dixerūt ei tres milites
qui eū ducebant. Dic nobis paule quis ē ille rex vester quem
tantū diligitis q̄ pro eo magis mori q̄ viuere eligitis & q̄lez
inde mercedem habebitis. Tunc paulus de regno dei & pena in-
ferni adeo eis p̄dicauit q̄ eos ad fidem quertit. Qui cū roga-
rēt eū vt libere abiret q̄ vellet ait. Absit fratres vt fugiā. Non
ei sū p̄fugus sed miles xp̄i legitimus. Scio enī q̄ p̄ hanc vitam
t̄sitoria ad vitā transibo eternā. Mox aut̄ vt fuero decollatus
viri fideles rapiant corpus meū. Vos aut̄ locū notate & illuc
eras mane venite. Inuēietis eī iuxta sepulcr̄ meū duos viros.
orātes. sc̄ tytū ⁊ lucā. q̄bz cū dixēitis q̄ de cā vos ad eos n̄ ip̄i vos.

baptizabunt ⁊ regni celestis facient coheredes. Quod cū loq̄
 retur misit. Nero duos milites vt viderent si adhuc esset occi-
 sus ⁊ cum eos vellet conuertere illi dixerunt. Cum mortuus
 fueris ⁊ resurrexeris tunc credemus hijs que dicis. Nunc
 aut cito veni qđ meruisti accipe. Cūq; ad locū passionis du-
 ceretur in porta hostiensi cuidam matrone nomine plantille
 discipule pauli q̄ secundū dyonisiū alio noīe dicebat lemobia
 quia forte binomia fuit obuiam habuit. Que flens suis ora-
 tionib; se recōmendare cepit. Cui paulus vade plantilla eter-
 ne salutis filia comoda michi velum q̄ caput tuū tegis ⁊ inde
 oculos meos ligabo ⁊ postmodū tibi restituum illud. Quod
 dū sibi traderet irridebant ei carnifices dicentes. Quid impo-
 stori isti ⁊ mago tam preciosum pannū tribuis vt ipm amit-
 tas. Cum ergo ad locū passionis Paulus venisset ad orientē
 versus ⁊ manib; in celū extēsis diutissime cū lacrimis patria
 voce orauit ⁊ gracias egit. Post hoc vālefaciens fratrib; ocu-
 los sibi de velo plantille ligauit vt vtrūq; genu in terra figens
 collum extendit ⁊ sic decollatus est. Mox ei; caput de corpo-
 re exillens ihesus xps qđ sibi in vita tam dulce extiterat ⁊ tā
 crebro nominauerat hebraice clara voce insonuit. Dicit enī
 ipm in suis epistolis xpm vel ihesum vel vtrūq; quingentis
 vicibus nominasse. De eius aut muliere vnda lactis vsq; in ve-
 sti menta militis exiliuit. ⁊ postea sanguis effluxit. in aere lux
 immensa emicuit. de corpore odor suauissim; emanauit. Dyo-
 nysius aut in epistola ad thim. de morte pauli sic dicit. In hora
 aut illa tristicie plena frater mi dilecte dicente carnifice. Pau-
 lo collū para. Tunc beatus apostolus suspexit in celum muni-
 ens frontem ⁊ pectus suū signo crucis ⁊ dixit. Dñe mi ihesū
 xpe in man; tuas omendo spm meum ⁊ tūc absq; tristicia
 ⁊ cōpulsione extendit collum suum ⁊ suscepit coronam per-
 cuciente aut carnifice ⁊ amputante pauli caput. Tunc beatif-
 simus in ipso ictu explicuit velū ⁊ collegit sanguinē pprium
 in velo ⁊ ligauit eum ⁊ obuoluit ⁊ tradidit illi femine ⁊ re-
 uerso militi carnifici dixit lemobia vbi dimisit magistru me-
 um. Paulum respondit miles. Cum socio iacet ibi extra vrbez
 in valle pugilum ⁊ velo tuo velata est facies eius. Tpa aute;
 Rñdens ait. Ecce intrauerunt nunc petrus ⁊ paul; induti ve-
 ste preclara. Et coronas fulgentes luce radiantes habebāt in
 capitib; suis ⁊ ptulit velum sanguine cruentatū ⁊ monstra-
 uit eis ppter qđ opus multi crediderunt domino ⁊ cristiani
 facti sunt. hec dyonysius audiens. Nero que contigerant vehe-
 mēter extimuit ⁊ de hijs omnibus cum philosophis. Et ami-
 cis loqui cepit. Dum hec inuicem loquerentur venit Paulus
 ianuis clausis. Et ante Cesarem stans ait Cesar ecce Paulus

regis eterni & inuidi miles. Vel nunc crede quia nō sum mōr-
tuus sed viuus. Et tu miser eterna morte morieris. Eo q̄ sanc-
tos dei iniuste interficis. Et hijs dictis disparuit. Nero aut̄ ex
nimio timore velut amens effectus quid ageret ignorabat &
suasu consilio amicorum patroclum & barnabam cū alijs sol-
uit. Et quo vellent libere abire permisit. Illi vero milites Lon-
ginus magister militum & accessus ad sepulchrū. Pauli ma-
ne venerunt. Et duos viros sc̄; tytum & lucam orantes. Et in
eorum medio. Paulum stantem viderunt. Quos tytus & lu-
cas videntes vehementer territi fugere ceperunt. & Paul⁹ di-
sparuit. Illi aut̄ post eos clamantes dicebant. Non vt putatis
vos persequimur. Sed a vobis baptizari volumus sicut. Pau-
lus nobis dixit quem modo uobiscū orantē vidimus. Hoc illi
audientes reuersi sunt & cū magno gaudio eos baptizauerūt.
Caput aut̄ pauli in quandā vallem proiectum est. Et pre mul-
titudine aliorum qui interfecti fuerūt. Et illuc proiecti inue-
niri non potuit. Legitur aut̄ in eadem epistola dyonisi q̄ cū
quadaꝫ vice fouea mundaretur. Et caput illud. Pauli cū alijs
purgamentis proiectum fuisset quidam pastor illud in vir-
ga sua leuauit. Et iuxta caulas ouium fixit. Vidit aut̄ p̄ tres
noces continuas ip̄e cū domino suo super predictum caput
lucem ineffabilem refulgere. Quod cum episcopo & fidelibus
nunciatū fuisset dixerūt. Vere hoc ē caput. Pauli Egressus
igitur episcop⁹ & vniuersa fideiū multitudo caput illud se-
cum detulerunt. Et in quadam mensa aurea illud deponētes
illud corpori coniungere volebant. Quibus patriarcha respō-
dit. Nos scimus q̄d multi fideles occisi sunt. Et eorum capita
sūt dispersa. Vnde dubito illud caput corpori Pauli coniūge-
re. Sed caput hoc ad pedes corporis ponam⁹. Et omnipoten-
tem dominum exoremus. Vt si caput suū ē conuertat corp⁹
Et capiti coniungat. Quod cū omnib⁹ placuisset caput ipsi⁹
ad pedes corporis pauli posuerunt. Et ecce cunctis orantib⁹
Et stupentib⁹ corpus se conuertit. Et in loco suo capiti se iun-
xit. Et sic omnes deum benedixerūt & hoc esse caput pauli ve-
raciter cognouerūt. Hec dyonisi⁹ Refert gregori⁹. Furoneñ. q̄
tempore iustini iunioris claruit q̄ quidam desperans laqueū
sibi parabat. Nomen tamen Pauli inuocās semper dicebat ad
iuua me sancte paule. Tunc affuit quedam vmbra squalida hor-
tans eum ac dicens. Eya bone vir age quid agis. moram ne fe-
ceritis. Ac ille semp̄ parans laqueū dicebat. Beatissimi pauli
le adiuua me. Expedito iam laqueo affuit alia vmbra tanquā

hominis dicens illi qui hominem hortabatur fuge miserime quia paulus aduocatus aduenit. Tunc squalida umbra euauit et homo ad se rediens et laqueum proiciens penitentiam et dignam accepit. Gregorius in registro ex cathenis beati pauli multa miracula demonstratur et dum multi parum quod ex limatura petunt assistit sacerdos cum lima. Et aliquibus petentibus ita concite aliquid cathenis ipsis excutitur ut nulla mora sit. Quibusdam vero petentibus diu per cathenas ipsas lima ducitur et tamen ut aliquid inde exeat non obtinetur. In eadem quae epistola que supra dicta est beatus dyonysius mortem pauli magistri sui pijs verbis deplorat dicens. Quis dabit oculis aquas et populis nostris fontem lacrimarum ut ploremus die ac nocte lumen ecclesiarum quae extinctum est. Quis non induet fletum et gemitum aut non vestietur lugubribus et mente attonitus non obstupescet. Ecce et enim petrus fundamentum ecclesiarum gloria sanctorum apostolorum a nobis recessit et nos orphanos dereliquit. Paulus quoque gentium familiaris consolator parentum defecit nobis et ulterius non inuenitur. Qui fuit pater patrum doctor doctorum pastor pastorum. Abissum sapientie fistulam altisonam predicatorum veritatis infatigabilem paulum dico nobilissimum apostolum. Hic angelus celestis et homo terrestris. Ymago et similitudo deitatis et spiritus deiformis omnes nos dereliquit. Nos inquam inopes et indignos in hoc mundo contemptibili et maligno ingressus est ad deum suum dominum et amicum. Heu frater mi thimothee dilecte anime mee ubi est pater tuus magister et amator. Unde te ulterius salutabit. Ecce enim orphanus factus es et remansisti solus iam nequaquam scribet tibi sua sanctissima manu dicens tibi fili karissime veni frater mi thimothee. Quid hic accidit tristitie et tenebrarum et damni quia orphanus factus sum. Nam non venient ad te epistole eius in quibus scriptum sit. Paulus modicus seruus ihesu christi. Nam non scribet de te ulterius ciuitatibus dicens. Suscipite filium meum dilectum. Complica frater libros prophetarum et signa super eos quae neminem habemus interpretem parolarum et per adigmatum et eloquiorum ipsorum. Dauid propheta plangebatur filium suum et dicebat ve michi fili mi ve michi. Ego autem ve michi magister mi vere ve michi. Ammodo defecit et cessauit concursus discipulorum tuorum. Romam veniencium et querencium nos. Nam nemo dicitur est eamus et videamus doctores nostros et interrogemus eos quomodo nos regere oporteat ecclesias nobis commissas et interpretabuntur nobis eloquia domini nostri ihesu christi et eloquia prophetarum vere ve

hijis filiis frater mi q̄ priuati sunt patribus spūalib⁹ quibus
priuatus est grex & nobis etiam frater ve qui priuati sumus
magistris nostris spūalib⁹ qui collegerant intellectu ac scien
ciam veteris ac noue legis & colligauerant in suis epistolis.
Vbi est cursus pauli & labor sanctorū pedū eius. Vbi est os
loquens & lingua consulens & spiritus bene placens deo suo
Quis non ploret & vlulet. Nam qui meruerunt gloriā & hol
norem apud deum tanq̄ malefactores traduntur in mortem
Ve michi quoniam in illa hora intuitus sum corpus sanctū
sanguine innocēti cruentatum. Heu michi pater mi magister
& doctor non quidem reus tali morte extitisti. Nunc ergo q̄
ibo te querere gloria xp̄i amorum & laus fidelium. Quis con
ticescere fecit vocem tuam fistula ecclesiarum ⁊ fistula altifol
na plectrum psalterij decacordi. Ecce introisti ad dominum
deū tuū quē desiderasti & toto affectu concupisti. Iherusalez
⁊ roma praua amicicia equales facte sunt in malo. Iherusale
lem crucifixit dñm n̄m ihesum xp̄m. Roma vero apostolos
eius interemit. Iherusalem autē seruit ei quem crucifixit. Ro
ma autē solennizando glorificat quos interemit. Et nunc frat
mi thimothee quos dilexisti & toto corde desiderabas. saul di
co regem & Ionatam in vita sua non sunt separati nec ī mō
te. Et ego non sum separatus a domino mḡro meo nisi cum
separauerūt nos hoīes pessimi & iniqui & sepacio hui⁹ hore
non erit semper. Aīa ei⁹ agnoscit dilectos. etiā secū dū hoc q̄ ei
loquant̄ q̄ nunc ab eo elongati sūt. In die autē resurrectionis
magna lactura esset separi ab eis hec dyonisi⁹. Tho. crisostim⁹
in libro de laudib⁹ pauli hūc gloriosum aplm multipliciter o
mendat sic dicens. Nichil. p̄sus errauit q̄ paratū in signe vir
tutū ac padisum specialē pauli animā nūcupauit. Que autez
lingua laudib⁹ eius inueniat equalis cū oīa que sunt in omni
bus bona aīa sua vna possideat & ea cuncta plene accumulante
nec solū hominū. sed etiā q̄d ē ampli⁹ angelorū. Nec tamen
idcirco reticebim⁹ q̄n poci⁹ pauca dicem⁹. Est eī hoc maximū
laudis gen⁹ cū oracionis copiam virtus superat & magnitu
do laudati. Sicq; vinci multo ē nobis gloriosius q̄ sepe vicisse
vñ igit̄ oportū⁹ laudū ei⁹ sūem⁹ exordiū n̄ ab h° ip̄o p̄mū vt
ostendam⁹ eum bona omniū possidentem. Abel obtulit sacri
ficiū ⁊ inde laudat̄ sed si pauli hostiam adducam⁹ in medium
q̄rtū celū a terra superior apparebit. Siq̄dem semetip̄m per di
es singulos ymmolabat. Quā tam̄ hostiam dupliciter offere
bat tum in corde. tū in corpore mortificationem circūferens.
Non enī oues offerebat aut boues sed seip̄m dupliciter ym
molabat. Neq; hijs contentus fuit sed etiam orbem vniuersū

studuit offerre q̄ terrā ac mare greciam atq; barbariē om-
 nemq; sub sole regionē q̄si volitans circūiuit ex hominibus
 angelos faciens. q̄nymmo ip̄os hoīes q̄si ex demonib; in an-
 gelos p̄uehens. Quid huic hostie repiēt equale quā paulus
 gladio spiritus sancti ymmolauit & in illo altari q̄d super cel-
 lum locatū ē obtulit. Sed abel dolo germani p̄cussus occu-
 buit. Paulus vero ab eis interfectus est q̄s ab innumeris ma-
 lis cupiebat eruere. Vis aut̄ ei? innumeras tibi ostendi mor-
 tes tot utiq; q̄t etiā dies vixit. Noe se tantū in archa legi ser-
 uasse cū liberis hic aut̄ multo scuiore iundate diluuiō nō arch-
 am coaptando a sp̄aginib; tabular; sed epistolas sponēdo p̄
 tabulis vniuersū orbē piclitate ex medijs fluctib; liberauit.
 h̄ aut̄ archa nō vno loco circūferē q̄ orbis termios s̄prehēdit
 nec bitumie ac pice sed spiritu sancto ei? tabule sūt puncte-
 hic suscipiēs bñ irrōnabilib; aīalib; stulciores imitatores ef-
 ficit angeloz. Hic q̄ illā vincit archā q̄a illa coruū recipiens
 coruū rursū emisit & includēs lupū feritatē ei? mutare nō po-
 tuit. Hic vero accipi tres miluosq; suscipiēs fecit colūbas &
 excludēs omnē feritatē māsfuetudinē sp̄s introduxit. Abrahā
 mirāt oēs q̄a ad dei p̄ceptū pat̄az atq; s̄gnatos reliq̄t. S; q̄mō
 pau. possit eq̄ri qui nō tantūmō patriam vl' s̄gnatos sed ip̄m
 quoq; mundū reliquit ymmo etiā celum & celum celi & hec
 omnia x̄pm suscipiendo despexit vnū p̄ cunctis istud solū id/
 est x̄pi caritatē requirens. neq; p̄sencia inq̄t. neq; futura neq;
 altitudo &c. Sed & abrahā in piculū se tradens hostib; filium
 fratris eripuit. At paul? vniuersū orbē vt de ip̄a dyaboli ex-
 traheret manu innumerabilia picula sustinuit. p̄p̄isq; mortib;
 maximā securitatē alijs compauit. filiū quoq; abrahā voluit
 ymmolare. paul? vero semetip̄m milies ymmolauit. In ysaac
 paciēciā aliq̄ admirant̄ q̄mō puteos a se factos obstrui pacie-
 bat. At pau. vero puteos cernēs lapidib; obrutos s; p̄p̄rium
 corp? nō solū sic ille cedebat. s; eos etiā a qb; paciebat i celuz
 studebat euehere. Quāto ei ampli? obruebat iste fōs tāto ma-
 gis erūpebat. ac pluries a se effūdēdo fluuios manabat. De lō
 ganimitate atq; paciēcia iacob scrip̄a mirāt & q̄ nā illa ē a da-
 mātia aīa q̄ pauli paciēcia possit imitāi. Neq; ei vii. annoz. sed
 toci? vite seruiciū p̄ sp̄osa ptulit x̄pi. Non adustus solū estu-
 diei & noctis gelu s; tēptacōnes mille p̄petiēs & nūc quidem
 vēberib; nūc vero lapidib; scissus atq; collisus & int̄ certamīa
 vbiq; prosiliens captas oues ex dyaboli faucibus abstrahē-
 bat. Sed ioseph pudiciēcie virtute decorat? ē & ego vereor ne
 iam ridiculū sit hanc etiam laudare qui semetipsum crucifi-
 gens non solum humanorum corporum pulchritudinis. sed

omnia etiam que videntur rebus clara ac decora cernebat. que admodum nos fauillam cineremque conspicimus qui quasi mortuus prorsus ad mortuum immobilis permanebat. Stupent iob omnes homines est enim athleta mirabilis. at paulus non mensibus tantum. sed annis pluribus in agone perdurans tam clarum emicuit non teste gleba fame carnis radens sed in ipso intelligibile os leonis frequenter incurrens & pugnans aduersus temptationem inumeras omnium erat apud tolerantior. Qui non a tribus & quatuor amicis. sed a cunctis infidelibus a fratribus etiam obprobria sustinebat. conspuitur ab omnibus male dictus. Et illius erat magna hospitalitas & cura pauperum. Sed quam ille curam impendebat carne debilibus. hanc iste animis morbidis exhibebat. Illius omnium aduenienti aperiebatur domus. huius vero anima uniuerso patebat orbi. Et ille qui dem cum oues & boues haberet inumeros erat in pauperes liberalis. Hic vero nichil amplius corpore suo possidens de hoc sufficienter indigentibus ministrabat. Quod alicubi commemorans necessitatibus inquit meis & hijs qui mecum erant ministrauerunt manus iste. Sed etiam vermes atque vulnera senos sancto. Iob interferebant dolores. Sed si pauli verbera fame cathenasque seu picula consideres que a domesticis ab extraneis a certo paciebatur orbe sollicitudinem quam ipse pro ecclesijs vitionem quam pro scandalizatis singulis proferebat videbis quod omni erat saxo durior. anima illa & ferrum. atque adamantem firmitate superabat. Que enim ille corpore hec mente. Paulus sustinuit. Quem omni merore molestior de singulis quibusdam labentibus meliticia consumebat. Unde & iuges ex eo fontes lacrimarum non diebus sed etiam noctibus effluebant. omni que muliere parturienti vehementer affligebatur in singulis. propter quod etiam dicebat. Filioli mei quis iterum parturio. Moyses pro iudeorum salute deleri elegit de libro. Moyses itaque se cum ceteris obtulit pro peccatis. Paulus pro ceteris non enim cum peccatis pro peccatis voluit. Sed ut alij saluarentur ipse de gloria eternitate decidere. Et quidem ille pharmoni hic dyabolo cotidie repugnabat. Ille pro una gente iste pro uniuerso orbe certauit non sudore sed sanguine. Iohannes in cibum locustas & mel siluestre sumebat. sed paulus ita in medio mundi strepitu quemadmodum ille in heremo quiete versatus est. Non quidem passus locustus aut melle siluestri. Multo autem victu vilioribus hijs contentus est ac necessario quidem ibi indulgens cibo feruenti studio predicanti. Verum illius aduersus herodyadem apparuit magna constancia. Et ille non unum aut duos aut tres. Sed innumeros & simili positos potestate corripuit ymo longe illos seniores tyrannos. Restat ut paulum iam angelis comparemus in quibus magnificum predicamus qui cum omni cura

deo obediunt. Quod dauid ammirando dicebat. potens virtute
 facientes verbum eius &c. Quid vero aliud propheta in ange
 lis miratur. Qui facit inquit angelos. s. spūs & ministros suos ig
 nem vrentem. Sed hoc in paulo possumus inuenire qui velut
 ignis ac spūs totū terrarū purgavit orbem. Sed nondū celū
 iste sortitus est & hoc est omnino mirabile. quia talis versatur
 in terris quā mortali adhuc carne circūdatus. Quāta ergo nos
 condemnatione digni sumus cū vno hoīe bona in se oia con
 gregante nec minimā quidem partem eorū studemus imitari. Nō
 enī aliam est ille sortitus naturam nec dissimile naturā animā
 nec alterū habitans mundū. sed in eadez terra eademq; regio
 ne sub eisdem etiam legib; nutritus & morib; cunctos quā nūc
 hoīes sūt vel fuerūt cū virtute transcendit. Nec vero in illo hō
 solum mirabile ē quod pre habundancia deuotionis quodāmodo
 non sensit dolores pro virtute susceptos. sed quod virtutez ipam pro
 mercede pensauit. Nam nos quidem propterea ne proposita merce
 de certamus quā ille cōplectēs etiā sine premio diligebat. cūc
 ta illa que asperitate sui vident impedire virtutem cū omni
 mansuetudine propeciens. cotidie celsior. cotidie assurgebat ar
 dendior. Et in tantis sibi piculis noua semper alacritate pug
 nabat. Qui cum sibi mortem iam iminentem videret ad con
 munione delectacionemq; gaudij alios prouocabat dicens gau
 dete & congratulamini michi. Itaq; ad confusione & iniurias quās ob
 pdicandi studiū sustinebat magis quā ad bonorū oblectamen
 ta properabat mortis potius quā vite desiderij appetens paupertatis
 quā opulencie & multo amplius labores quā alij requie potius
 laborem ac merore magis eligens quā alij voluptatē studiosius
 pro inimicis & fructuosius orās quā alij aduersus inimicos. Vn
 illi formidandū erat atq; metuendū offensa nimiz dei nec de
 siderabile aliud erat nisi placere deo semper. Non dico autē quod
 nichil presenciu desiderabat sed nec futuroz. Nō enī michi di
 cas mercedes & gentes exercitus pecunias pro uincias potestates
 Hec enim nec quasi arane aurum fila reputauit sed ea que
 promittuntur in celis & tunc eius ardentem in xpō amorem
 videbis. Hic siquidem pro eius amore non angelorum non
 archangelorū dignitatem nec quodquā horū simile concupiuit
 Quod enī erat maius omnib; xpī amore fruebatur cū hō bea
 tiorē cunctis se putabat sine hoc autē neq; dominanciu neq;
 principatum socius esse cupiebat. sed cum hac dilectione ma
 gis esse vel extremus ymmo etiam ex numero punitorum quā si
 ne hac inter sumos honores sublimes. Hoc enim erat illi ma
 ximum ac singulare tormentum ab hac caritate discedere

Hoc illi erat gehenna hoc sola p̄na hec infinita & intolerāda
supplicia sicut perfui caritate xp̄i. Hoc illi vita hoc mundus.
hoc regnū hec p̄missio hec bona videbantur in numera. Sic
despiciēbat vniuersa que timem⁹ vt solet herba iam putrefac
ta contempnī. Tyrannos vero ac plurimos spirantes furore
velut quosdam esse culices estimabat. Mortē vero atq; crucia
tus. Et mille supplicia q̄si ludū putabat esse puerorū. Dū mō
p̄ cristo aliq̄d sustineret. Decorabat enī vincit⁹ cathena ma
gis quā dyademate coronat⁹. Etenī coartat⁹ carcere habita
bat ī celo. Ac libenci⁹ verbera recipiebat & vulnera q̄ alij bra
uia detipiam & dolores non minus quā premia diligebat cū
īpos vtiq; dolores loco duceret premiorū p̄pterea īpos etiā
graciam nominabat quoniam que nobis sunt cause tristitie
hoc illi maximam p̄iebant voluptatem. Merore quoq; ma
ximo vrebatur p̄pter q̄d & dicebat. Quis scandalizatur & ego
non vror. Etiam si in merore dicat quis inesse aliqua; volup
tatem. Multi enī qui filiorū mortib; vulnerantur. Aliquid cō
solacionis accipiunt cū suis fletibus relinquūtur magisq; do
lent cū dolore p̄hibentur. Sic & paulus nocte ac die cōsolacō
nem accipiebat ex lacrimis. Nullus quippe tanto affectu ma
la p̄pria quanto ille deflebat aliena. Quēadmodum eī illū opi
naris afflictum cū p̄dicionē defleret peccatorū q̄ vt illi salui
fierent a celorū gloria cupiebat excindi. Nā non saluari illos
multo a cerbius estimabat q̄ semetip̄m p̄ire. Hunc ergo cui
nam rerū poterit quis cōparare cui ferro cui adamāti. Quid
nā aliquis appellet animā aureā vel magis adamantinā. Nam
& omni erat adamante forcior auro gēmisq; preciosior & alte
ram quidem materiam firmitate alteram supabat preciosita
te. Cui igitur rei huius ab aliquo anima op̄etur. Earū quide;
que sūt om̄io nulli. Quod si vel auro adamantis fortitudo vl
adamanti honō daretur auri tunc forti aliquo mō compacō
eius pauli posset aīe conuenire. Sed quid ego adamantē auz
ad similitudinem adduco pauli. mundum si ex diuerso appen
das omnē & tunc videbis apte pauli ingens pondus exam̄is.
Mundo igitur & omnibus que in mundo sunt. Paulū dicim⁹
digniozem. Si igitur mund⁹ eo dignior non ē sed forte vel ce
lum sed istud quoq; inuenitur inferius. Si enī non solū celū
sed etiam que habentur in celis dei. postposuit caritati q̄mō
non magis domin⁹ qui tanto enī benignior Paulo q̄to malici
am bonitas an tecellit innumeris celis eum iudicat digniozem
Non enim nos tantū dilexit deus q̄tum a nobis ip̄e diligitur
sed tanto effusius q̄to nec sermo suffieit explicare. In paradi
sum q̄ hunc deus rapuit & in celū terciū subleuauit. Nec
in merito si quidem paulus in terra gradiens sic se gerebat ī

cunctis quasi angelorum societate fruere. Nam visibilis ad/
 hac corpori colligatus illorum perfectione gaudebat tantis fra/
 gilitatibus subditus in nullo inferior supernis virtutibus ap/
 parere certabat. Nam & tanquam pennatus totum docendo pro/
 lauit orbem & velut in corpore laboris picula que contempsit
 & quasi iam celum possidens cuncta proorsus terrena despexit & tan/
 quam cum ipsis iam in corporeis virtutibus degens iugi mentis
 intencione iugilauit & angelis quidem sepe diuersarum genium
 cura commissa est sed nullus illorum ita creditum sibi populum gu/
 bernauit ut paulus vniuersum orbem. Sicut autem aliquis in/
 dulgentissimus pater afficitur erga filium frenesi comprehensum
 cuius quomodo magis conuicijs ictibusque pulsatur tanto eius potius
 miseratur & deflet ita paulus istis a quibus affligebatur maio/
 ra adhibebat fomenta pietatis. Namque sepe pro illis qui eum
 quinque verberauerant & eius sanguinem siciebant lacrima/
 batur & vehementer dolebat & pro eis orabat. fratres inquit
 voluntas quidem cordis mei. Et cum vehementer quod mordeba/
 tur ac penitus discabatur cum eos pereuntes videret. ut enim
 missum in ignem ferum totum profecto ignis efficitur. sic pau/
 lus caritate succensus effectus est totus caritas. Qui quasi com/
 munis totius mundi esset pater ita in amore vel actione homi/
 num & ipsos eorum imitabatur penes ymmo cunctos non car/
 nales verum etiam spirituales patres solitudine ac pietate su/
 perabat. Omnem enim proorsus hominem deo exhibere cupiebat
 quasi cum vniuersum mundum ipse genuisset sic omnes in dei
 regno festinabat inducere corpus & animam pro hiis quos
 diligebat impendens. Homo iste ignobilis & circumferarius
 qui artem exercebat in pellibus. tanta virtute progressus est
 ut vix xxx. annorum spacio & Romanos & persas & parthos
 & medos indos & sithas ethiopes & saramathas atque sarace/
 nos & omne proorsus hominum genus sub iugo mitteret veritatis.
 Et sicut in stipulas aut fenem ignis inmissus. Sic omnia demo/
 num opera consumpsit. Paulo enim insonante lingua & omni
 igne vehemencius irruente cedebant omnia atque fugiebant &
 demonum cultus & tyrannorum mine & domesticorum insi/
 die. Magis autem sicut radijs solis orientibus & tenebre fugan/
 tur & adulteri ac fures foueis conduntur & latrones recedunt
 homicide ad antra fugiunt. Omniaque lucide efficiuntur & cla/
 ra desuper illustrantur radijs. Sic ubique euangelio disseminate
 paulo fugabat error & veritas inmeabat. Adulteria & alia dicta
 feda defecerunt atque confuta sunt isto ignis vapore palearum vice pen/
 tes. Clara vero in hac ueritatis fama seu flama sorgebat resplendens.

et usque ad celi sublimitatem conscendens ab hijs potissimum subleuata qui eam opprimere videbantur nec pericula aut impetus processum eius impedire potuerunt. Erroris vero talis est condicio quod nullo sibi obsidenti confenescit ac defluit vel definit. Talis autem est diuerso veritatis status quod multis impugnantibus suscitatur et crescit. Quonia igitur ita genus nostro non bilitauit deus ei similes studeamus inueniri. Neque impossibile istud putemus quoniam tale illi quod nobis corpus fuit talis anima tales cibi. Et deum illum teque formauit et quem admodum illius ita est et deus tuus. Vis dei dona in paulo cognoscere vestimenta eius terror demonibus erant. Hec vero amplius ad miranda quae Paulus nec cum in pericula irrueret temeritatis argui poterat nec cum pericula surgerent timiditatis. Amabat enim presentem vitam ob lucrum docendi. Et rursus eam valde despiciebat ob philosophiam ad quam illum mundi contemptus euexerat. Denique cum videris paulum pericula fugientem non minus illum admiseris quam cum se periculis gaudet opponere. Vt enim hoc fortitudinis ita illud est sapientiae. Et cum videris illum de seipso aliqua sonantem. Similiter admireris ac si videris illum semetipsum despiciere ut enim illud humilitatis est ita istud magnamentis. Magis enim merebatur loquendo de se quam tacendo. Quoniam nisi fecisset istud culpabilior illis esset quam seipsum importune laudare didicerunt. Nisi enim gloriatus fuisset creditos sibi omnes perdidisset quia dum se humiliasset eos extulisset. Amplius tunc paulus placuit gloriarum quam alter laudes proprias occultando. Nec tantum quisque profuit cum sua merita celaret quam iste cum perderet. Est autem grande malum de seipso grande aliquid dicere atque mirabile extremeque demencie est nulla imminente necessitate reze violenta prorsus laudibus velle decorari. Non hoc secundum deum loqui iudicium est sed potius insanie est. Hoc enim omnem mercedem euacuat laboribus sudoribusque consistam. Etenim alcius de se efferre sermonem gloriosi est et insolentis se seque iactantis. Dicere autem illa que presenti cause tantum necessaria sunt fructum amantis et multorum remedia cogitantis sicut et fecit paulus quod dum a pseudo capetur in laudes suas ire compulsus est maxime que dignitatem suam ostenderent. Plura autem et maiora celauit. Veniam inquit ad visiones et redeparco et cetera. Tanta Paulus tamquam crebra cum deo habens eloquia quanta nec prophetarum nec apostolorum ullus habuit pro ea ipse humilior reddebatur visus est plagas metuere ut disceres quia secundum naturam vnus erat ex pluribus pro voluntatem non solum supra multos homines. Verum etiam vnus ex angelis erat neque vero metuere plagas reprehensione dignum sed plagarum metu aliquid indignum pietate committere hoc ipso enim quo

plagas timet qui in certamine nō vincitur admirabilior ostēditur q̄ ille qui non timet. Sicut nec merere culpabile est sed per merorem dicere aut facere aliquid eorum que deo displicent. Hinc q̄lis fuerit paulus ostenditur quia in tali natura viuens potuit q̄dammodo supra naturam q̄ si mortem timuit nec ipsam quidem recusabat. Non enim naturam habere in firmitatibus subditam sed seruire infirmitatibus criminofuz est vt merito ille mirabilis habeatur q̄ imbecillitatem nature voluntatis virtute superauit q̄ si Iohannem qui dicebat̄ marci a consorcio sepauit. Nec itaq̄ rectissime per predicacōis officium effecit cū siquidem qui istud suscipit officium non oportet esse mollem aut resolutum sed fortem & percuncta robustum. Neq̄ enī aliquis debet attingere preclari hui⁹ muneris functionem nisi patus sit animā milies tradere in morte atq̄ discrimina. Qui enim non tali animo cum multos alios suo perdet exēplo. Magisq̄ vtile ē si q̄scat sibiq̄ tātū vacet nō ita gubernatorē nō ad bestias dimicatē nō ludo gladiatores destinatū. nō quēpiā omīo sic ad discrimina atq̄ mortes patū ai mam oportet habere vt eum qui officium suscepit predicādi Nam & picula p̄fecto maiora & aduersarij seuiores nec vsq̄ prorsus simili condicōne certatur. Celum namq̄ in premio ī supplicio gehenna p̄ponitur. Si vero aliq̄ inter eos conuocō facta est noli hoc delictum putare. Non enī conuoceri malū est sed irracionabiliter nulloq̄ iusto flagitante negocio conuoceri malum est. Hunc enī affectus prouidus nobis creator inseruit vt dormientes animas atq̄ resolutas ab inercia atq̄ desidia suscitaret. Quasi enim gladio aciem ita menti nostre ire acumen imposuit vt cum oportet vtamur. Benignitas autē semper bona est. sed cum illa tempus esflagitat. Quando vero id nō adest etiā illa viciosa ē. Ita & paul⁹ sepe vsus ē affectu & imoderate loq̄ntib⁹ melior ēat irat⁹. Hoc autē ī eo erat mirabile q̄a cū vicul' verberib⁹ atq̄ vulnerib⁹ lōge splēdidior erat dyadēate purp̄a q̄ fulgētib⁹. Cūq̄ vidē p̄ tā vastū pelag⁹ ducebat̄ ita gaudebat tanq̄ ī maximū īperiū duceret. Post q̄ vō. Romā īgress⁹ ē nec ibi stare cōtent⁹ ē s̄ ī hyspaniā percurrit nec vnū q̄dez diē ī ocio pass⁹ ē ⁊ q̄ete trāsire s̄ ī pdicādi ardore ip̄o igne ardēci⁹ nec picla timuit nec irrisiones erubuit. h⁹ vō maiori admiracōe dignū ē q̄ cū tam audax esset ac velut ad pugnā semper accinctus & ignem quendam belli aspirans. Rursus placabilem atque flexibilem se prebebat. Nam seuienti vel potius feruenti preceperunt vt iret tharsuz non recusauit. dixerunt p̄ murū cū oportere deponē ⁊ pass⁹ ē

Fluius rei gēcia ita faciebat vt p̄dicacioni diucius insisteret ⁊ multis hīc credentibꝫ iret ad x̄pm. Metuebat p̄fecto ne forte paup̄ hinc atqꝫ inops salutis mltoꝝ abscederet. Ceterū cūqꝫ hī q̄ sub vno pugnant magistro viderint infixā vulnēra fluē tē sanguine ⁊ ne sic hostibꝫ aliqñ cedentē sed stantem fortiter hastasqꝫ vibrantē ⁊ crebris ictibꝫ aduersarios cōruere faciē tem nec omnino dolori p̄centē maiora absqꝫ dubio tanta diu ci a claritate subduntur. Hoc ita factū est in paulo. Videntes enī illū ligatū cathenis ⁊ nichilominꝫ in carcere p̄dicantē vi dentes etiā vi lneratū ⁊ tñ verberantes ip̄os sermonē capien tē maiorē p̄fecto fiduciā colligebant id q̄d significans ait ita vt plures efratribꝫ confidentes in vincul̄ meis habundanter auderent sine timore verbū dei loqui. Tunc cerciorē alacrita tē ⁊ ip̄e capiebat ac vēxemenciꝫ in aduersarios ferebat. Sicut enī ignis in diuersas pl̄imū materias incidens auget magis ⁊ incrementa sortiū sic etiā ligna pauli quibuscūqꝫ fuisse admo ta ad se eos continue transferebat. ⁊ npugnatores qꝫ in eiꝫ pa bulū spirituale efficiebat quia per ip̄os euangelij flamma ma gis crescebat. Hec Criso.

De septem fratribꝫ q̄ fuerūt filij be. felicitatis

Sep̄tes fratres fuerūt filij be. felicitatis qꝫ noīa sunt ianuariꝫ. fe lix. philippꝫ. siluanus alexāder. vitalis. mar/ cialis. Hos omnes cū matre iussu imperato ris anthonij bublius p̄fectus a se vocari fecit. Sua sitqꝫ matri vt sui ⁊ filioꝝ suoruꝫ misereri deberet. q̄ ait Neqꝫ blandicijs tuis potero allici nec terro ribꝫ frāgi. Secura eī sum de spiritu sancto

quē habeo q̄ te sup̄abo iuua ⁊ meliꝫ vincā occisa. Et cōuersa ad filios ait videte filij in celū ⁊ sursum aspiciate carissimi. q̄a ibideꝫ x̄ps nos expectat. fortiter p̄ x̄po pugnate ⁊ fideles vos in x̄pi amore exhibete. Quod p̄fectus audiens eam alapis cedi iussit. Cū ergo mater ⁊ filij in fide cōstantissimi apparerēt

omnes matre vidente & confortante diuersis sunt suppliciis pempti. Hanc bea. felicitatem vocat grego. plusq̄ matrem q̄a sepcies passa ē in vij. filiis & octauo in corpore suo. Gregori⁹ in omelijs beata felicitas que credendo extitit ancilla xpi predicando etiam facta est martir cristi septem quippe filios sic post se relinquere timuit viuos ī carne sicut carnales parētes solent metuere ne mortuos premittant parturriuit spū quos carne peperat vt predicando pareret deo quos carne peperat mundo filios suos quos carne suam esse nouerat sine dolore non potera morientes videre. Sed erat vis amoris interior q̄ dolorem vinceret carnis. Recte ergo hanc feminam ultra matrem dixerim que tociens in filiis est & tam desideranter extita. Dum enim multiplex martirium obtinuit ipsa quoq; martiriū palmam vicit. Quia ⁊ amore xpi sola mors sua ei minime suffecit. Passi sunt circa annos domini. M. ix.

De sancta Theodora

Theodora nobil' mulier & sponsa apud alexandriam tempore zenonis imperatoris virum habebat diuitem ac timentē deum. Dyabolus autem Theodre inuidens sanctitati virum quendam diuitem in illius cōcupiscenciam incitauit. Qui eam crebris nuncijs & muneribus molestabat vt assensum sibi preberet. Sed

illa nuncios respuebat & munera contēpnebat. Intantū autē eam molestabat q̄ ipsam quietem habere non permetteret. Et pene deficere videretur. Tandem quandam magam ad eā misit que eam vt viri illius miseretur sibiq; consentiret plurimum hōetabatur. Que cum diceret se coram oculis dei cuncta cernentis tam grande peccatum nunquam committere malefica. Adiunxit quidq̄ in die fit hoc utique deus scit ⁊ videt. Quidquid autem aduesperascente & occidente sole committit deus minime intuetur. Dixitq; puella malefice. Nunquid veritatem dicis. Et illa etiam dico veritatem. Decepta puella verbis malefice dixit vt aduesperascente die virum ad se venire faceret & voluntatem suam adimpleret. Quod cum iuro retulisset ille vehementer exultans hora qua condixerat ad eam venit secumq; concubuit ⁊ abcessit. Theodora autem ad seipsam rediēs amarissime flebat & faciem suā percuciebat dicēs

Heu heri me perdidisti animam meam destruxisti aspectum decorem
mei. Vir autem eius domum rediens & uxorem suam sic desolatam
& merentem videns causam tamen nesciens eam consolari nitentur.
Sed illa nullam consolationem percipere volebat. Mane autem facto quoddam monasterium monialium adiit & abbatissam interrogauit an deus quoddam graue delictum quod die aduersperascente commiserat scire posset. Cui illa. Nihil deo abscondi potest & deus scit & videt omne quod fit quacumque hora illud committat. Que flens & amare dixit. Da mihi librum sancti euangelii ut sortiatur me metipsam. Aperiens reperit quod scripsi scripsi. Rediens ergo domum dum quadam die vir suus abesset comam suam precidit. Vestimenta viri assumens ad quoddam monasterium monachorum quod per viii milia distabat festinauit & ut ibidem cum monachis reciperetur petijt & quod petijt impetrauit. Interrogata de nomine dixit se theodora nuncupari. Illa vero officia omnia humiliter faciebat & eius seruiciu omnibus gratum fuit. Post aliquot ergo annos abbas fratrem theodorum vocauit & ut boues iungeret & oleum de ciuitate afferret precepit. Vir autem eius plurimum flebat timens ne cum viro altero recessisset. Et ecce angelus domini sibi dixit. Surge mane & sta in via martiri petri apostoli. Et quae tibi obuiauerit ipsa tua uxor erit. Quo facto theodora cum camelis venit & virum suum videns & recognoscens intra se dixit. Heu me vir bone meus quantum laboro ut eripiar a peccato quod feci in te. Cum autem appropinquasset salutauit eum dicens. Gaudeat dominus meus. Ille autem eam penitus non cognouit. Sed cum diutissime expectaret & se deceptum clamaret facta est vox ad eum dicens. Ille qui te heri mane salutauit uxor tua erat. Tante autem sanctitatis fuit beata Theodora ut multa miracula faceret. Nam & hominem a bestia laceratum eripuit & suis precibus suscitauit. Ipsam bestiam insecuta maledixit quae subito mortua corruit. Dyabolus autem sanctitatem suam ferre non valens eidem apparuit dicens. Meretrix pro omnibus & adultera reliquisti virum tuum ut huc venires & me contempneres per virtutes meas tremendas in te suscitabo prelium. & si non te fecero crucifixum negare non dicas quia ego sum. Ipsa autem in signum crucis sibi edidit & protinus demon euauit. Quadam autem vice dum de ciuitate cum camelis rediret. Et in quodam loco hospitata fuisset puella quaedam nocte ad eam venit dicens. Dormi mecum. Que cum respueret iuit ad alterum quod in eodem loco iacebat. Cum autem eius ueter intumuisse & de quo ceperisset;

interrogata fuisset ait. Monach⁹ ille theodor⁹ dormiuit mecum
 Natum igitur puerum ad abbatem monasterij transmiserunt
 Qui cum theodorū increparet et ille sibi indulgeri peteret scalpulis
 suis puerum imposuit et de monasterio proiecit. Illa
 autē abiecta per vij. annos extra monasteriū mansit et de lacte
 pecorū infantem nutriuit. Dyabolus autē tante eius paciencie
 inuidens in speciem viti sui se transfigurauit eiq; dixit Quid
 hic agis domina mea ecce langueo pro te nec aliquam conso-
 lationem recipio veni ergo lux mea quia si cū viro alio iacui
 isti hoc tibi iudulgeo. At illa credens virum suū esse dixit ad
 illū nunq̄ amplius tecum manebo quia filius iohannis mili-
 tis iacuit mecum et volo agere penitentiā de eo q̄ in te peccaui
 Et cū orasset statim euauit et demonem fuisse agnouit. Alte-
 ra iterū vice dyabol⁹ volens eam terrere in similitudinem fera-
 rum terribiliū demones ad eam venerūt et vir quidam insti-
 gas eas dicebat Comedite meretricem hanc illa autē orauit ⁊
 euauerunt. Altera vice multitudo militum veniebat quā pri-
 ceptus precedebat et eum ceteri adorabant. Dixerūtq; milites
 theodore Surge et adora principem nostrum. Que respondit
 dominū deum adoro. Quod cum principi nunciatum fuisset
 iussit eam adduci et tot tormentis affici vt mortua putaretur
 et postmodum omnis turba euauit. Alia iterū vice vidit ibi-
 dem aurū multū que signans se illud refugit et deo se recōmē-
 dauit. Altera etiā vice vidit quendam camstrū plenum omni
 genere ciborū ferentem et dicentem sibi Dicit princeps qui
 te cecidit tolle comede quia nesciens fecit hoc. Illa autē se sig-
 nauit et p̄tinus euauit. Cōpletis autē vij. annis abbas pacien-
 ciam eius cōsiderās eam recōciliauit ⁊ cū puero suo in mona-
 steriū introduxit. Vbi cū duos postmodū annos laudabili-
 ter peregisset puerum accepit et secum illū in cella sua clausit
 Quod cū abbati reuelatū fuisset misit quosdam monachos
 qui diligentius ascultarent quid nam cum eo loqueretur. Illa
 autē puerū amplexans et deosculans dixit Fili mi dulcissime
 tempus vite mee venit Relinquo te deo ip̄m patrem et adiu-
 torem habeas fili dulcissime ieiunijs et orationib⁹ insistas et
 fratrib⁹ tuis deuo e seruias et hec dicens spiritū tradidit et in
 domino feliciter obdormiuit circa annos dñi cccc. lxx. Quod
 puer cernens plurimū flere cepit. In ip̄a autem nocte visio
 abbati monasterij monastrata est in hunc modum nupcie
 maxime parabantur et veniebant ordines angelorum et p̄-
 phetarum et martirum et omnium sanctorum et ecce in me-
 dio eorū mulier sola gloria ineffabili circūdata et venit vsq;
 ad nupcias et sedit super lectū et oēs astantes adorabant eam

Et ecce vox dicēs .Hic est abbas theodor⁹ qui falso de puero
 accusatus est .Vij tempora super ea mutata sunt .castigata est
 enī quia cubile viri sui coinquinauit .Excitat⁹ autem abbas
 concitus cum fratrib⁹ ad cellam ei⁹ iuit & eam iam defunctā
 inuenit Et intrantes ⁊ disco opientes ipsam esse feminā inue/
 nerūt .misit q; abbas p̄ patre puelle q̄ eā infamauerat ⁊ dixit
 illi Vir filie tue mortu⁹ est Et auferens vestimētum mulierē
 esse cognouit .Factus est igitur timor magnus super omnes
 qui hoc audierunt Angelus autez domini abbati locutus est
 Surge velociter equum ascende ⁊ vade in ciuitatem & si quis
 obuiauerit assume & tecum adduc qui dum pgeret quidam
 vir currens sibi obuiauit .Quem cū abbas interrogaret quo
 pergeret ille ait .Mulier mea mortua est & vado videre eam .
 Et assumpsit abbas virum Theodore in equum Et venientes
 plurimum fleuerunt & ipsam cum multis laudib⁹ sepelierūt
 Vir autē eius cellam vxoris sue theod .accepit & ibidez perma/
 nens tandē in domino obdormiuit .Puer autē theodore nutri/
 cem sequens omni morum honestate pollebat ita q; mortuo
 abbate monasterij in abbatem ipse vnanimiter est electus .

De nomine

Argareta dicitur ⁊ quada; preciosa gē/
 ma que margarita vocatur Que gēma
 est candida .parua & virtuosa .Sic bēa
 margareta fuit candida per virginitatē
 parua per humilitatē .Virtuosa per mi/
 raculorum operatiōem .Virtus autem
 huius lapidis dicitur esse contra sang/
 uinis effusionē .contra cordis passionē
 ⁊ ad spiritus confortacionem .Sic beata marga .habuit vir/
 tutem contra effusionem sui sanguinis .per cōstanciam quia
 in suo martirio cōstantissima extitit .Contra cordis passionē
 idest demonis temptationem per victoriam quia ipsa dyabolū
 superauit .Ac spiritus confortacionem per doctrinam .quia p̄
 suam doctrinam multoꝝū animos confortauit ⁊ ad fidem xp̄i
 conuertit .Cuius legendam theotinus vir eruditus scripsit .

Margareta
de citate a/
thiochie fi
lia fuit theodosij gē
tiliuz patriarche. hec
nutrici tradit & ad
adultam etatem vel
niens baptizat & pp/
ter hoc exosa p̄ri pli
mum habebat. Qua
dam igitur die dum
iam ānū. xv. attigiss̄
Et cuꝫ alijs virgini
bus oues nutriticis cu
stodiret prefectus oli
brius inde transiuz
faciens & puellā taz

spetiosam considerans mox eius amore exarsit & pueros ad
se concitus misit dicēs. Te & eam comprehendite vt si libera
est eam mihi in vxorē accipiā. Si ancilla ē eā mihi i cōcubinā
habeā. Cū ergo eius fuiss̄ cōspectui presentata eā de genere
suo ac nomine & religione requisit. Illa autem respondit se
genere nobilem noīe Margaretham ac religione cristianam.
Cui prefectus Duo prima tibi recte ueniūt quia nobil' ha/
beris & pulcherrima margarita cōprobaris. Sed tertiuꝫ tibi
non conuenit vt puella tā pulchra & nobilis deū habeat cru
cifixū. Cui illa. Vñ scis xpm fuisse crucifixū. Et ille ex libris
xpianoz. Cui Margaretha. Cū igitur legatur pena christi &
glōria que verecundia est vestra vt vnū credatis & alterz de/
negetis. Cum autē Margaretha eū spōte crucifixū fuisse pro
redemptiōe n̄a assereret s̄ nunc eū in eternū viuere affirma/
ret. iratus p̄fectus eā i carcerē mitti iussit. Sequēti autē die eam
ad se vocari fecit. Eiqꝫ dixit. vana puella miserere pulchritu/
dinis tue & deos n̄os adora vt tibi bñ sit. Cui illa. illū adora
quē terra tremiscit. mare formidat & omnes creature timēt
Cui p̄fectus nisi mihi p̄sentias corpus tuū faciaz laniari. Cui
Mar. xps in mortē semetipsum p̄ me tradidit & ideo p̄ xpo
mōi desidero. Tūc p̄fectus iussit eā in eculeū suspēdi & tā cru/
deliter p̄rio virgis. deinde pedinibz ferreis vsqꝫ ad nudationez
ossū laniari q̄ sanguis de eius corpore tanqꝫ de fonte purissi/
mo emanauit. flebāt autem qui ibi aderāt & dicebāt O Mar
garetha. vere de te dolemus quia corpus tuum taz crudeliter

laniari conspiciamus. O qualem amisisti pulchritudinē .ppter
tuam incredulitatē . Tamē nūc vel saltem crede vt viuas Qui
bus illa . O mali cōsiliarij recedite ⁊ abite hec carnis cruciacō
est anime saluatiō Dixitq; ad prefectū Impudens canis ⁊ in
satiabilis Leo in carne potestatē habes sed animā xps reseuat
Prefectus autem faciem clamide operiebat .Nec tantam sang
uinis effusionem videre poterat . De inde eam deponi fecit ⁊ eā
in carcerem recludi iussit ⁊ mira ibi claritas fulsit .vbi dū eff
orauit dominū vt inimicū qui secuz pugnat sibi visibiliter de
monstraret .Et ecce draco in mansissimus ibidez apparuit qui
dum eā deuoraturus impeteret signū crucis edidit ⁊ ille eua
nuit . Vel vt alibi legit os super caput eius ponens ⁊ linguaz
super calcaneum porigens eam protinus deglutiuit . Sed duz
eā absorbere vellet signo crucis se muniuit . Et ideo draco vir
tute crucis crepuit ⁊ virgo illesa exiuit . Istud autē q; dicit de
draconis deuoratiōe ⁊ ipsius crepatione apocrifum ⁊ friuolū
reputat . Dyabolus iterū vt eam decipere posset in speciem ho
minis se mutauit . Quem videns in oratione se dedit ⁊ dum
surrexisset dyabolus ad eam accessit ⁊ manum tenens dixit .
Sufficiant tibi que fecisti ⁊ deo nūc cessa de mea persona . Illa
autem eum per caput asphendit ⁊ sub se ad terram deiecit ⁊
super ceruicem eius dextre pedem posuit ⁊ dixit . Sternere su
perbe demon sub pedib; femine Demon autē clamabat . O bñ
Margareta superatus sum . Si iuuenis me vinceret nō curassem .
Ecce a tenera puella superatus sum ⁊ inde plus doleo q; a pa
ter tuus ⁊ mater amici mei fuerunt . Illa vero eum coegit vt
diceret cur venisset . qui se venisse ait vt sibi cōsuleret q; moitis
presidis obediret . Coegit q; vt diceret cur xpianos tam mul
tipliciter temptaret Qui respondit . Naturalem odium sibi eē
contra viros virtuosos . Et q; quis sepe ab eis repellat sed tamen
desiderio seduceudi ipse infestus existit . ⁊ quia inuidet homi
de felicitate quam ipse amisit q; uis eam recuperare non possit
ipsam tamen alijs auferre contendit . Addiditq; q; Salomō in
finitam demonum multitudinē in quodam vase inclusit post
mortem suam cum de illo vase demones ignē mitterent ⁊ ho
mines ibidem magnum esse thesaurum putarēt vas confrege
runt ⁊ demones exeuntes aërem impleuerunt . His dictis vir
go pedem subleuauit ⁊ dixit . Fuge miser ⁊ demō statim eua
nuit . Secura igitur efficitur quia que principem vicerat mini
strum proculdubio superaret . Sequenti igitur die conuenien
tib; populis iudici presentat ⁊ sacrificare stempnēs exiit . cor
pusq; facib; ardentib; cōburit . ita vt cūcti mirarent quō tam
tenera puella tot poss; tormēta sustinē . Deinde i vase pleno ac;

ipsam ligari & poni fecit vt ex punitum commutatione cresceret vis doloris. Sed subito terra concutit. Et cunctis videntibus virgo illesa egreditur. Tunc v. milia virorum crediderunt & pro nomine christi capitalem suam acceperunt. Prefectus autem timens ne alij conuerterentur concitavit beatam maria; Margaretham decollari precepit. Illa autem impetrato orandi spacio pro se & suis persecutoribus necnon & pro eius memoria; agentibus & se inuocantibus deuote orauit. Addens vt quecuq; in partu peclitans se inuocaret illesam prolem emitteret. Facta; est de celo q; in suis se nouerit petitionibus exaudita; surgensq; ab oratione dixit spiculatori frater tolle gladium tuum & percute me. Qui percutiens caput eius vno ictu abstulit & sic martirij coronam suscepit. Passa est autem xiiij. kal. augusti vt in eius historia inuenitur. Alibi legitur q; iij. ydus Iulij. De hac san- virgine sic dicit quodam sanctus be. Margareta fuit timoris dei plena iusticia pedita religione copta. Compunctione pfusa honestate laudabilis. patientia singularis. Nichilq; in ea stratiu religione cristiane inueniebatur odiosa patri suo delicta domino iesu christo.

De sancto Alexio.

Alexius fuit filius Euphemiani viri nobilissimi Romanorum & in aula imperatoris pmi Cui tria Milia puerorum assistebant. q; zonis aureis cingebatur & vestimentis sericis induebant. Erat autem pfectus Euphemianus valde misericors & singulis diebus in domo sua tres menses pauperibus orphanis viduis & peregrinis pabant quibus strennue

huiebat a hora ix. ipse cum viris religiosis cibum in timore domini capiebat. Cui vxor nomine Aglaes eiusdem religionis ac ppositi erat. Cum autem filium non haberent ad preces tamen suas dominus eis contulit filium. Post quem ipsi deinceps in castitate viuere firmauerunt. Traditus autem puer liberalibus disciplinis cum omnibus pbie artibus ipse floretet & iam ad puberem etatem venisset puella sibi de domo impali eligitur. Et sibi in coniugem copulatur. Venit nox in qua

cum sponsa sua suscepit secreta silentia. Tūc sanctus iuuenis cepit sponsam suam in dei timore instruere ac ipsam ad virginitatis puocare pudorem. Deinde anulū suū aureū & caput baltei quo cingebatur sibi seruanda tradidit dicens. Suscipe hoc & serua donec deo placuerit & dominus sit inter nos. Post hoc de substantia sua accipiens ad mare descendit. Ascēdensq; occulte nauem laodiciam vsq; deuenit. Inde q; p̄gēs in edisā ciuitatē sirie p̄fectus ē. Vbi ymago dñi n̄ri ihesu xpi sine hūa / no ope facta in sindone habebat. Quo pueniēs oīa q̄ secū detulerat pauperib; distribuit & vestimta vilia iduēs cū ceteris pauperib; ī atrio dei genitricis M. sedere cepit. De elemosinis vero q̄ntū sibi sufficē poterat sibi retinebat. Cetera vero alijs pauperib; erogabat. At vero p̄ de recessū filij plurimū ingemiscēs p̄ vnūq; mūdi ptes pueros suos misit q̄ eū inq̄rerēt diligenter. Quorū cū aliq; ad ciuitatē Edissā venissent ab eo cogniti sed ipsi eum n̄ime cognoscentes eidem cū ceteris pauperib; elemosinas tribuerūt. Quas accipiens deo gr̄cias agēs dixit. Gr̄cias tibi ago domine q̄a a seruis meis elemosinā recipere me fecisti. Reuersi autē pueri nūciant patri q̄ nūq; valeat repiri. Mater igit̄ sua a die sui recessus sacco in pavimento cubiculi sui strauit. Vbi euulans lamētabiles voces dabat dicens. Hic semper in luctu manebo donec filiū meū recuperauero. Sponsa vero ad focū dixit. Donec audiā de sponso meo dulcissimo instar turturis solitaria tecū manebo. Cū igitur alexius in p̄dicto atrio xvij. anno maneret in dei seruicio ymago tandē beate virginis q̄ ibidē erat custodi ecclesie dixit. Fac introire hominē dei q̄a dignus est regno celorū & spūs dei requiescit sup eum. Nam oratio eius sicut incensum in cōspectu dei ascendit. Cū autē custos de quo nā iterū ei dixit. Ille qui foris sedet in atrio ipse est. Tunc custos festinus exiit & ipm in ecclesiam introduxit. Quod factū dū cunctis innotesceret & ab oīb; venerari cepisset humanā gloriā fugiēs inde recessit & laodiciā venit. Ibiq; nauē ascēdēs cū in tharsū cilicie vellet p̄gere dispensante deo nauis a ventis pulsa in romanū portū deuenit qd̄ cernēs. Alexius ait intra se. In domo patris mei igit̄ notus manebo nec alteri onerosus ero. Patrē igit̄ a palacio redeuntē mltitudīe obsequēciū circūdatū obuiū hūit. ac post eū clamare cepit. Serue dei me pegrinū in domo tua suscipi iubeas & de micis mēse tue me nutrirī facias. vt tui q̄ pegrini dignet̄ dominus misereri. Qd̄ audiēs p̄ ob amorē filij sui eum suscipi iussit & locū p̄priū in domo sua constituit. Et cibū de mēsa sua tribuit & ministrum proprium delegauit. Ipse autē in oracionibus perseverabat & corpus suum ieiunijs & vigilijs macerabat. Famuli autem dominus ipsum multipliciter

deridebant & aquam utensilium super caput eius frequenter fundebant. Sed ipse ad omnia patiens valde erat. xvij igitur annos in domo patris permansit sic ignotus. Videns g̃ per spiritum q̃ appinquaret terminus vite sue cartam cum atramento petiit. & totum ordinem vite sue ibidem conscripsit. dominica igitur die post missarum solennia ī sanctuario vox de celo insonuit dicens. Venite ad me. o. q̃. l. & o. e. & e. r. vos q̃d audientes omnes territi in facies suas ceciderunt. Et ecce vox secundo dicens. Querite homines dei vt orēt pro Roma. Querentibus illis & minime inuenientibus iterum dictū est. In domo Euphamiani q̃rite. Reqsitus ille se nichil scire de hoc dicebat. Tunc imparatores archadius & honorius vna cum pōtifice, Innocentio ad domum predicti viri venerunt. Et ecce minister alexij ad dominum suum venit dicens. Vide dñe ne ille peregrinus noster sit. quia magne vite & patientie homo est. Currens igitur Euphemianus eum defunctum reperit & vultum eius tanqm̃ angeli rutilantem vidit. Voluitq; cartā quam in manu habebat accipere. Sed nequiuit. exeūte igitur eo cum hoc imparatores & pontificibus retulisset & illi ad euz intrassent dixerūt. Quamuis peccatores simus regni tñ gubernacula gerimus & hic curam vniuersalem regiminis pastoralis. Da igit̃ nobis cartā vt sciam⁹ que in ea scripta sunt. Et accedens pontifex cartam de manu sua accepit & ille eam statim sibi dimisit. Fecitq; eam legi coram omni populo & multitudine & patre ipsius. At euphemianus hoc audiens nimio dolore conturbatus obstupuit & factus exanimis resolutusq; viribus in terram decidit. Cum vero aliquantulū ad se redisset vestimenta sua scidit. Cepitq; canos capitis sui euellere barbā trahere atq; semetipsuz discerpere ac super filij sui corp⁹ exclamabat. Heu me fili mi quare me sic cōtristasti & per totos annos michi dolores & gemitus incussisti. Heu me miserum quia te video baculum senectutis mee in grabato iacentem & non loquentem michi. Heu me qualem consolationem de cetero habere poterō. Mater vero eius hoc audiens quasi leona rumpens rete scissis vestimentis ruens. coma dissoluta ad celum oculos leuabat. Et cum pre nimia multitudine sanctorū corpus adire non posset clamauit dicens. Date michi viri adiutum vt videam filium meum. vt videam consolationem anīe mee. Et qui suxit vbera mea. Et cum peruenisset ad corpus incumbens super illud clamabat. Heu me fili mi lumen oculorum meorum quare sic fecisti & tam crudeliter nobiscum egisti. Videbas patrem tuum & me miseram lacrimantes & non ostendebas teipsum nobis. Serui tui iniuriabant & sustiebas.

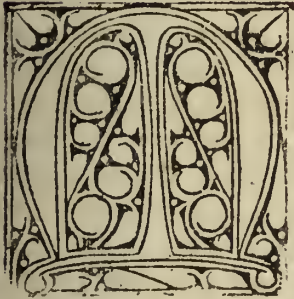
& iterū atq; iterū, psternebat se supra corpus ⁊ nūc brachia
 sup illud expādebat nūc manib; angelicū vultū cōtrectabat
 osculansq; clamabat plorate mecū omnes q̄ adestis quia per
 xvij. annos eum in domo mea habui ⁊ non cognoui q̄a vnice
 filius meus esset. Serui eum etiam conuiciabant ⁊ alapis per
 cuciebāt Heu me quis dabit oculis meis fontem lacrimarū
 vt plangam die ac nocte dolorē anime mee. Sponfa vero eius
 induta veste adriatica cucurrit plorans ⁊ dicens. Heu me q̄a
 hodie desolata sum. ⁊ apparui vidua iam non habeo in quē
 conspiciam nec in quē oculos leuem nunc ruptū est speculū
 meū ⁊ perijt spes mea. Ammodo cepit dolor qui finē nō ha
 bet. Populus autē audiens hoc lacrimabiliter flebat. Tunc pon
 tifex cum imperatorib; posuerūt corpus in honorato feretro
 ⁊ duxerunt in mediam ciuitatē ⁊ nunciatū est populo inue
 tum esse hominē dei. Quē ciuitas tota querebat ⁊ omnes ob
 uiam currebant sancto. Siquis autē infirmus illud corpus sa
 cratissimum tangebāt protinus curabatur ceci visum recipie
 bant. demomaci curabantur. Imperatores autem tanta mira
 bilia videntes ceperunt per se cū pontifice lectum portare vt ⁊
 ipsi sanctificarētur ab eodem corpore sancto. Tunc Imperato
 res iusserunt copiam auri ⁊ argenti in plateis spergi vt turbe
 occuparent amore pecuniarū ⁊ sinerēt corpus sanctū perducī
 ad ecclesiam. Sed plebs amore pecuniarū se posito magis ac
 magis ad tactū sacratissimi corporis irruerat. Et sic cū mag
 no labore ad templum sancti bonifacii martiris illud tandem
 perduxerunt ⁊ illic per vij. dies in die laudib; persistentes ope
 rati sunt monumentū ex auro ⁊ gemis ⁊ lapidib; preciosis
 in quo sanctū corpus cum magna veneratione collocauerūt
 De ipso q̄ monumento ita suauissim⁹ odor fragrauit vt oib;
 viderēt aromatib; esse plenū. Obijt autē xvi. kal. aug⁹ti circa
 annos domini dcc. xcvij.

De sancta Braxedis.

Braxedis virgo fuit beate potenciane soror que fuerūt
 sorores sancti donati ⁊ thimothēi qui ab aplis infide
 eruditi sunt. Qui cum persecucione seuiente multoꝝ

xp̄ian̄ or̄ corpora sepelissent ⁊ facultates suas pauperibus erogassent tandem in pace quieuerūt . Circa annos domini c. lv. sub marco ⁊ anthonio secundo .

De nomine

Maria interpretatur amarū mare vel illūi-
natrix Aut illūinata . Per hec tria intelli-
guntur tres partes optime quas elegit
scilicet pars penitentie pars contemplatio-
nis in terne ⁊ pars celestis glorie . De q̄
triplici parte intelligit̄ q̄d dicit domin⁹
maria op . p . e . x̄c . Prima enim pars nō
auferetur ratiōe finis que est cōsecutio

beatitudinis . Secunda ratione continuitatis q̄a contemplatio
vie continuatur cum contemplacōne patrie . Tercia ratiōe sue
eternitatis . Inquātū igitur elegit optimam partem penitēcie
dicitur amarum mare quia ibi multam amaritudinē habuit
q̄d patet quia tot lacrimas fudit q̄ inde pedes dom̄i lauit . In
quantum elegit optimā partem contemplationis interne d̄r̄
illūinatrix quia ibi hausit auidē q̄d postmodū effudit abūde
ibi lumen accepit quo postmodum ceteros illustrauit . Inq̄n-
tum elegit optimā partē celestis glorie dicitur illuminata q̄a
nunc illuminata est ⁊ lumine perfecte cognitionis in mente ⁊
illuminabitur lumine claritatis in corpore . Magda'ena dicit̄
quasi manēs rea vel magdalena interpretatur munita vel inuic-
ta vel magnifica per que insinuat̄ qualis fuit ante cōuersio-
nem qualis in conuersione ⁊ qualis post conuersionem . Nā
ante cōuersionem fuit manens rea per obligatiōē ad penam
eternam . In conuersione . vel munita vel inuicta per penitencie
armaturam . Optime enim omnibus armis penitencie se mu-
niuit quia q̄t in se habuit oblectamenta . tot de se reperit hōc/
causa . Post conuersionem magnifica per gratie superabun-
danciam q̄a vbi abundauit delictū superabūdauit ⁊ gracia .

De sancta maria Magdalena.

Maria magdalēa a magdala castro cognominata clarissimis est octa natalibus utpote ex regia stirpe descendenti cuius pater syrus mater vero eucharistia nuncupata est hec cum fratre suo Lazaro et sorore sua marta magdalu castro quod est secundo miliario a gēzaret Bethaniā que est iuxta iherosalem & magnam Te

rosolimorum partem possidebat. Qui tamen omnia inter se taliter diuiserunt quod maria magdalēa a quo et magdalena nuncupata est Lazarus partem urbis iherosalem et martha bethaniam possiderunt. Cum autem magdalena deliciis corporis se totam exponeret et Lazarus plene milicie vacaret Martha prudens partes sororis et fratris sui strenue gubernabat et militibus et famulis suis ac pauperibus necessaria ministrabat. Omnia tamen hec post ascensionem domini vendiderunt et ad pedes apostolorum precium posuerunt. Cum igitur magdalena diuitijs abundaret quia rerum affluentiam voluptas comes sequitur quanto diuitijs et pulchritudine splenduit tanto corpus suum voluptati substravit. Unde iam proprio nomine perditio peccatrix consueuerat appellari. Sed cum tristis illic et alibi predicaret illa intuitu inspirata diuino ad domum symonis leprosi ubi audiuit eum discubere properauit et non audens ut peccatrix inter iustos comparere retro secum pedes domini mansit. Vbi pedes eius lacrimis lauit capillis terxit et unguento precioso perunxit. Nam incole regionis illius propter vehementissimum solis ardorem unguentis et balneis utebantur. Cuius symon phariseus intra se cogitaret quoniam si hic esset propheta a peccatrice tangi se nequaquam permetteret dominus illum re superbia iusticia redarguit et mulieri omnia peccata dimisit. Hec est igitur illa maria Mag. cui dominus tanta beneficia contulit et tanta signa dilectionis ostendit. Nam ab ea septem demonia expulsi in suo amore eam totaliter accedit familiarissimam sibi constituit hospitam suam fecit et procuratricem suam.

eam sibi constituit hospitam suam fecit et procuratricem suam
eam in itinere habere voluit et eam semper dulciter excusauit. Nam
excusauit eam apud phariseum qui dicebat ipsam immundam et apud
sororem suam que dicebat ipsam ociosam et apud Iudam qui dice-
bat eam prodigam lacrimantem videns lacrimas continere non potuit
Cuius dilecte quodriduanum fratrem suum resuscitauit Cuius amo-
re martha sororem suam a fluxu sanguinis quem septem annis pressa
fuerat liberauit. Cuius meritis marcellam sororis sue famulam
ut illud tam beatum et tam dulce verbum exclamans diceret beatum
venter qui te portauit dignam fecit. Nam secundum ambrosium illa fuit
martha et hec eius famula. Hec est in qua illa qui domini pedes lacri-
mis lauit capillis terxit et unguento punxit qui in tempore gratie
solemne penitentiam primo fecit qui optimam partem elegit qui ad pedes
sedens domini verbum eius audiuit et domini caput punxit que iuxta
crucem in domini passione fuit qui unguenta parans corpus eius un-
guere voluit qui a monumeto discipulis recedentibus non recessit. Cui
christus resurgens primo apparuit et apostolorum apostolam fecit. Post
ascensionem igitur domini scilicet anno xiiii. a passione cum iudei stephanum
iam diu occidissent et ceteros discipulos a iudee finibus eiecissent
diuersarum gentium discipuli subeunt regiones. verbum domini ibidem
seminantes. Erat autem tunc temporis cum apostolis beatus Maximinus
unde de lxxii. domini discipulis cui a be. p. ma. Magda. fuerat com-
mendata. In hac igitur dispersione beatus maximinus. maria M.
Lazarus frater eius martha soror ipsius et marcella pedisequa
marthe necnon et beatus cedonius qui cecidit a natiuitate extiterat sed
a domino fuerat liberatus omnes hijs in simul et plures alij christiani nauis
ab infidelibus impositi et pelago sine aliquo gubernatore expositi ut
omnes. scilicet. submergerentur domino tandem nutu marsilia aduenerunt
Vbi cum nullos qui eos hospicio recipere vellent iuenissent sub quadam
porticu qui phano gentis illius terre preerat morabantur. Cum autem be-
maria Mag. videret populum ad phanum confluere ut ydolum ymola-
ret assurgens vultu placido facie serena lingua diserta eos ab
ydolorum cultu reuocabat et christum instantissime predicabat et ami-
rati sunt vniuersi. pro specie pro facultate pro dulcedine eloquencie illius
Nec mirum si os quod tam pia et tam pulchra pedibus saluatoris infix-
erat oscula ceteris amplius verbi dei spiraret odorem. Post hoc autem
aduenuit princeps puencie illius cum uxore sua ut pro habenda prole
ydolis ymolarerent. Cui magda. christum predicans sacrificia dissuasit
Interea euolutis aliquot diebus curriculum apparuit in visu Magd.
illi matrone dicens Quare cum tot diuicijs abundes scilicet deus fame
et frige mori pro mittitis addidit et mercedem nisi marito suo psua-
deret ut sanctorum inopiam reuelaret iram dei omnipotentis incurreret.

Ipſa autem viro ſuo viſionem indicare timuit. Sequēti igit̃ nocte eidem ſimilia dicens apparuit ſed adhuc viro ſuo hoc i dicare neglexit. Tertio vero ſub intempeſte noctis ſilentio. ap paruit vtriq; fremens ⁊ irata vultu igneo ac ſi tota dom⁹ ar deret ⁊ ait. Dormis ne tyrāne mēbrum patris tui ſathane cū vīpa giuge tua que tibi indicare noluit verba mea. quieſcis ne crucis chriſti inimice diuerſis cibōrum generibus ventris tui reſecta ingluuie ⁊ ſanctos dei fame ⁊ ſitis permittis pīre Facce ne in palatio pannis inuolutis ſericis ⁊ illos deſolatos ſine hoſpicio vides ⁊ preteris. Non ſic inique non ſic euades nec in pīne feres q̃ tantū eis benefacere diſtulisti. Sic locuta eſt ⁊ abſceſſit. Cūq; matrona vigilans ſuſpiraret ⁊ tremeret viro ſuo eadem de cauſa ſuſpiranti ait. Domine mi vidisti ne ſomnium quod vidi. Vidi inquit ⁊ admirari ⁊ pauere non deſiro quid inde faciemus. Cui mulier vtilius eſt ei obtēpare quā irā dei ſui quez predicat icurrere. Quapropter ip̃os hoſ picio recepunt ⁊ eis neceſſaria miniſtrauerunt. Cum autem quadam die M. Magdalena predicaret predictus princeps dixit ei. Putas poſſe defendere fidem quam predicas. Cui illa Equidem illam defendere preſto ſum vtpote cotidianis mira culis ⁊ predicatione magiſtri mei petri qui rome preſidet ro boratam. Cui princeps cū coniuge dixit. Ecce dictis tuis per omnia obtempare pati ſumus ſi a deo quem predicas nobis filium impetrabis propter hoc inquit magdalena non rema/ nebit. Tunc beata Magdalena pro ipſis dominuz exorauit vt ſibi filium concedere dignaretur. Cuius preces dominus ex/ audiuit ⁊ matrona illa concepit. Tunc vir eius cepit velle p̃fi ciſci ad petrum vt probaret ſi vt maria Magdalēa de chriſto predicauerat ſic veritas ſe haberet Cui vxor dixit. Quid ē do mine putas ne ſine me proficiſci. Abſit. Te enim recedente re/ cedam. te veniente veniam. te quieſcēte quieſcam. Cui vir ait. Non ſic fiet domina etenim cum ſis grauida ⁊ in mari ſint in finita pericula de facili pereclitari poſſes. Domi igit̃ quieſcēs ⁊ poſſeſſionibus noſtris curam impendes. E contra illa inſta/ bat femineum nec mutans femina mōem. Et cū lactimis pe/ dibus eius obuoluta quod petebat tandem obtinuit. Maria ergo humeris eorum ſignum crucis impoſuit ne eos antiqu⁹ hoſtis in aliquo in itinere impediret. Nauem igitur omnib⁹ neceſſarijs copioſe onerantes cetera que habebant in marie Magdalene cuſtodia relinquētes proficiſci ceperunt. Jamq; vni⁹ diei ⁊ noctis curſu ſumato cepit nimiū mare itumeſcē Ventus flare ita vt omnes ⁊ maxime matrona granida ⁊ de bilis tam ſeuā inundatione fluctuum quaſſati grauiffimis

angustiis uegerentur .intantum q̄ in ea subito dolor partus
 irruit & inter angustias ventris & pressuras temporis filium
 parturiens expirauit. Natus igitur puerulus palpitabat. Et
 mamillarum maternarum querēs solacia .Lamentabiles da
 bat vagitus. procholor Et natus est infans uiuus & matri
 da .effectus moti cum conuenit cum non sit qui uite tribuat
 alimentum .Quid faciet peregrinus & cum uxorem mortuaz
 videat & puerum vagientē querulis vocibz matris mammas
 appetentem .Lamentabatur plurimum .Et dicebat Heu heu
 miser quid facies filium habere desiderasti & matrem cuz filio
 perdidisti. Naute acclamabant dicētes proiciat in mare .Hoc
 corpus anteq̄ in simul peream? .q̄ diu enim nobiscuz fuerint
 hec q̄ssacio non cessabit & cum corpus apprehendissent ut illud
 in mare ictarent .parcite inqt̄ peregrin? parcite. Et si nec mihi
 nec matri p̄cere uolueritis miseramini saltē paruuli vagientes
 Sinite modicuz & sustinete si forte mulier pre dolore in extasi
 posita adhuc valeat respirare & ecce non procul a nauī q̄dam
 collis apparuit quo viso uilius esse credidit corpus & pueru/
 lum illuc deferri q̄ matris beluis ad deuorandum dari .Et
 iuxta nautis prece & precio extorsit ut illic applicarent .Cūqz
 illic pre duricia foueam non potuisset effodere in secretiori pte
 collis clamide supposita corpus collocauit & puerulum mam
 mis eius apponens cū lacrimis ait .O maria Magda .cur ad
 perditionis mee cumulum marsilie .applicuisti cur infelix am
 monicōne tua hoc iter arripui .petisti ne deum ut mulier mea
 hac de causa conciperet ut periret. Ecce enim concipit & pari/
 endo mortem subiit Conceptusqz est natus ut pereat cum nō
 sit qui enutriat. Ecce quod prece tua obtinui Tibi enim omīa
 mea commendauī .Deoqz tuo cōmendo Si potens es memōr
 sis anime matris Et prece tua misereatur ne pereat nar? .Tūc
 clamide sua corp? cum puero circumquaqz operuit .Et post
 modum nauem conscendit .Cumqz ad petrum venisset petr?
 ei obuius fuit .Qui viso signo crucis in humero suo quis es?
 & unde ueniret sciscitatus est Qui omnia sibi per ordinē nar
 rauit .Cui petrus Pax tibi fiat Bene uenisti .Et utili consilio
 credidisti. Nec moleste feras si mulier tua dormit. Si paruul?
 cum ea quiescit .potens enim est dominus cui uult dona dare.
 data auferre .ablata restituere .& merorem tuum in gaudiuz
 cōmutare .Petr? autem ipm in Ierosolimā duxit & oīa loca
 in qbz xps p̄dicauit .miracula fecit .locū etiā ī q̄ pass? ē & ī q̄

celos ascendit eidem ostendit. Cumq; de fide fuisset instruad? diligenter a Petro biennij spacio iam elapso nauem ascendit repatriare curans Cum igitur nauigarent domino disponēte iuxta collem in quo corpus vxoris cum puero positum fuerat peruenerunt qui prece & precio eos ibi ad applicandum induxit. Puerulus autem ibidem a maria magdalena incolūis conseruatus frequenter ad littus maris procedebat & ibidem vt pueroūm mōis est cum lapillis & glareis ludere solitus erat. Et cum applicuisset videt puerulum mōe solito in littore maris cum lapillis ludentem. Et quid esset admirari non desinens de scapha exiijt. Quem videns puerulus cum nunq̄ tale vidisset expauit & ad solita matris recurrens vbera occulte sub clamide latitabat. Peregrinus vero vt manifestius viderz illuc accessit & puerulū pulcerrimum matris vbera sugentem inuenit & accipiens puerum ait. O beata maria Magdalena qm̄ felix essem qm̄ mihi cūcta prospera aduenissent si mulier respiraret & mecum repatriare valeret. Scio equidem scio & proculdubio credo q̄ tu qui puerum dedisti & in hac rupe p̄ biennium pauisti poteris matrem suam prece tua priscine restituere sanitati. Ad hec verba mulier respirauit & quasi a somno euigilans ait. Magni meriti es beata maria Magdalena & glōriosa que in partus mei pressuris obstetricis implesti officium & in omnibus necessitatibus ancille seruicium explesti. Quo audito peregrinus admirans ait. Viuis ne vxor mea dilecta Cui illa Viuo equidem & nunc primo de peregrinacōe de qua & tu vnisti venio & sic be. pe. te. Ierosolimā duxit & omnia loca in quibus xps passus est mortuus & sepult? & alia plura loca oñdit sic & ego vna cuz beata maria. Magdalena duce & comite vobiscū fui. Et singula loca conspexi & conspecta memorie commendauit. Et incipiens loca omnia in quibus xps passus est. Et miracula que viderat adeo plene explicuit vt nec in aliquo deuiaret. Tunc peregrinus recepta puige & puero nauim letus ascendit & paulopost marsilie portib; applicuerunt. Et egressi inuenerunt beatam mariā Magdalenā cum suis discipulis predicantē & eius pedibus cum lacrimis puoluti omnia que eis acciderant narrauerunt & a beato maximo sacru baptismum susceperunt. Tunc in ciuitate Marsilie oim̄ idolorū templa destruentes xpi ecclesias gstruxerūt & beatū Lazarū in eiusdem ciuitatis ep̄m vnanimiter elegerunt Tandem diuino nutu ad aquensam ciuitatē venerunt & pplim illum ad fidem xpi per multa miracula adduxerunt. Vbi etiam beatus Maximinus in ep̄m est ordinatus. Interea beata maria Magdalena superne cōtemplationis auida. aspertimā

heremum peccit & in loco angelicis manibus parato per xxx-
 annos incognita mansit. In quo quidem loco nec aquarum
 fluuenta nec arborum nec herbarum erant solacia ut ex hoc mani-
 festaretur quod redemptor noster ipsam non terrenis refectio-
 nibus sed tantum celestibus epulis disposuerat satiare. Qualibet autem
 die vii. horis canonicis ab angelis in ethera eleuabatur & cele-
 stium agminum gloriosos concentus etiam corporalibus auri-
 bus audiebat. Unde diebus singulis hiis suauissimis dapibus
 faciauit. Et inde per eosdem angelos ad locum proprium reuoca-
 ta corporalibus alimentis nullatenus indigebat. Sacerdos autem
 quidam solitariam vitam agere desiderans ad xii. stadia loco
 eidem vicina sibi cella locauit. Die igitur quadam dominus pre-
 dicti sacerdotis oculos aperuit & corporeis oculis euidenter
 aspexit qualiter angeli ad predictum locum in quo beata maria
 morabatur descendebant & eam in ethera subleuabant & post
 hore spacium ad eundem locum cum diuinis laudibus reuo-
 cabant. Volens autem sacerdos tam admirabilis visionis verita-
 tem agnoscere creatori suo precibus se commendans ad predic-
 tum locum audaci deuntione properabat. Cumque ad vnus iactum
 lapidis appinquaret ceperunt eius crura resolui & timore va-
 lido ipsius precordia medullitus anhelare. Cumque retro redi-
 ret ambulandi usum crura cum pedibus simul prebebant. Sed
 si verso tramite ad predictum locum accedere conaretur. toties
 eum languor corporis & ebetudo mentis modis omnibus pro-
 hibebat. Intellexit igitur vir dei illud proculdubio celeste esse
 sacramentum ad quod accedere humanum non poterat experi-
 mentum. Inuocato igitur saluatoris nomine exclamauit. Ad-
 iuro te per dominum ut si homo es vel aliqua rationalis creatura
 que in illa spelunca habitas mihi respondeas & tui edisseras ve-
 ritatem. Cumque hoc tercio repetisset beata maria Magdalena
 ei respondit. Accede propius & omnium que desiderat anima tua
 scire poteris veritatem. Cumque ille tremens usque ad medij spa-
 cij terminum appinquasset ait ad eum. Meministi ex euange-
 lio de maria illa famosa peccatrice que pedes saluatoris lacri-
 mis lauit capillis terxit. Et suorum delictorum veniam pro-
 meruit. Cui sacerdos Memini & plusquam triginta annorum euo-
 luta sunt curricula. quod hoc factum etiam sancta credit & confitetur
 ecclesia. Ego inquit sum illa que per xxx. annorum spacium
 omnibus hominibus ignota permansi & sic heri cernere tibi permissum
 est sic singulis diebus angelicis manibus in ethera subleuata celestium
 agminum dulcissimam iubilationem septenis vicibus per singulos dies
 corporeis auribus audire premerui. Quia igitur mihi a domino
 reuelatum est quod ex hoc migrata sum seculo beatus maximinum ad eas.

¶ ei hoc studias intimare pximo die resurrectionis dominice tempore quo ad matutinū surgre consueuit oratorium solū ingrediatur & me illic per angelorū ministerium inueniet cōsistentem. Sacerdos autē vocem eius velut voceꝝ angeli audiebat neminem autē videbat. Concitus igitur beatū Maximinū adiit & ei omnia per ordinem enarrauit. Sanctus autē Maximinus nimio repletus gaudio saluatori gratias imensas retulit. Et illa die ac hora vt sibi iussum fuerat oratoriū solus ingressus videt be-mariam Magda in choro adhuc stantem eorū qui eam adduxerant angelorum. Erat autē spacio duorū cubitorum eleuata a terra stans in medio angelorum & extēsis manibus deum exorans. Cum autē beatus Maximinus ad eā accedere trepidaret. Cōuersa dixit ad eum Accede huc pprius nec fugias filiam tuā pater. Appinquāte autē illo sicut in ipis beati Maximini legitur libris ita vultus dñe ex continua & diuturna visione angelorum radiabat vt facilius solis radios q̄ faciē suā intueri q̄s posset Cōuocato igit̄ vniuerso clero & sacerdote p̄dō corpus & sanguine dñi ab ep̄o be-ma magdalcū multa lacrimarū inundacōne suscepit. Deinde toto corpūculo ante altaris p̄strata crepedinem sanctissima illa anima migravit ad dominū. Post cui⁹ exitū tantus odor suauitatis ibidem remansit vt per vij. dies fere ab ingredientibus oratorium sentiretur. Cuius sanctissimū corp⁹ beatus Maximin⁹ diuersis conditū aromatib⁹ honorifice sepeliuit & post mortē suam iuxta ipam se sepeliri precepit. Egisippus autē vel secundum quosdam libros. Iosephus sa'is cum predicta hystoria concordat. Ait enī in quodam suo tractatu q̄ maria magda post dñi ascensionem pro ardore caritatis xp̄i & tedio q̄ habebat nunq̄ hōiem videre volebat. Sed post q̄ ad aquense territorium venit in desertū abiit & ibi xxx. annis ī cognita mansit. Vbi vt ait qualibet die vij. horis canonicis ab angelis in aerā eleuabatur. Addidit tamen sacerdos dum ad eam venisset reperit eam in cella clausam. Qui ad eius petitionem veltes sibi portexit. Quā induens ad ecclesiam secum iuit. Et ibi cōmunionē percepta eleuatis in oracione manibus iuxta altare in pace quieuit. Temporibus autē karoli magni sc̄z āno dñi dccc. lxxix. Girardus dux burgundie cū de vxore sua filiū habere non posset larga manu res suas pauperibus erogabat & multas ecclesias & monasteria construebat. Cum ergo vizeiliaceñ. monasterium construxisset misit ip̄e & abbas ipsius monasterij monachum quendam cum decenti conitatu ad aquensem ciuitatem vt inde si posset be-marie magda. reliq̄as transportaret. Veniens igitur predictus monachus ad p̄dictā.

ciuitatem cum ipsam funditus a paganis destructā reperisset
 casu quodam inuenit sepulchrum cuius sepultura marmorea
 demonstrabat quod corpus be. M. mag. repositum intus erat. In
 ipso autem sepulchro hystoria eius miro opere sculpta erat.
 Nocte igitur illud effringēs assumptas reliquias ad hospiciū
 deportauit. In ipsa autem nocte be. M. mag. eidem monacho
 apparuit dicens ne timeret sed ceptuz opus perficeret. Rediēs
 igitur cum ad mediam leucam a monasterio venisset. Nullo
 modo inde reliquias mouere potuerunt donec veniente abbate
 cum monachis cū processione honorifice sunt recepte. Miles
 quidam qui singulis annis ad corpus be. M. mag. venire cō-
 sueuerat in prelio occisus est. Qui dum in feretro a parentibz
 ploraret. Magdalene piis querelis opponebāt cur deuotum
 suum mori sine confessione & penitentia permisisset. Tunc subi-
 to qui defunctus fuerat stupentibus cunctis surrexit & sacer-
 dotem ad se vocari precepit. Cūqz deuote confessus fuisset &
 viaticum recepisset protinus in pace quieuit. Nauis quedam
 viris & feminis onerata naufragium pertulit. vna autē femina
 cum esset pregnans & se in mari peclitari conspiceret. Magd-
 inq̄ntum poterat acclamabat vouens quod si suis meritis a nau-
 fragio euaderet & filium pareret ip̄m eius monasterio condō-
 naret. Statimqz femina quedam specie & habitu veneranda ei
 apparuit que eam per mentium arripiens peclitantibz alijs in
 columen ad ripam perduxit. Illa autē postmodum filium pe-
 perit & votum suum fideliter adimpleuit. Aiunt quidam M.
 magd. sponsam fuisse Iō. euangeliste quam duxerat tunc qñ
 de nupcijs x̄ps eum vocauit ex hoc ipsa indignato quod scz spon-
 sum suum sibi abstulerat obiit & omni voluptati se dedit. Sed
 quia congruū non erat vt Iō. vacatio damnationis sibi occasio
 fieret dominus ad penitentiam ipsam misericorditer conuertit.
 Et quia a sūma delectatione carnali eam remouit ideo ipsam
 sūma delectatiōe spiritali que est in dei amore pre ceteris eā
 impleuit. Quod & de Iohāne quidam fatentur quod ideo dulce-
 dine sue familiaritatis eum pre ceteris de corauit quia a pre-
 dicta delectatione eum remouit. Hec autē falsa & friuola repu-
 tant. Quia frater albertus in p̄hemio sup euangeliū Iō. ponit
 quod hec sponsa de cuius nupcijs vocatus fuit. idēz Iohānes in vir-
 ginitate permansit & in societate beate marie virginis matris
 x̄pi postmodū visa fuit & tandem fine bono quieuit. Vir qui
 dam oculorum lumine priuatus cum ad monasterium vice-
 liacē casa visitandi corpus beate marie Magdalene veniret &
 suus ei ductor diceret se ecclesiam iam videre ille magne voce

exclamauit. O sancta maria Magda. utinam aliquando videre merear ecclesiam tuam. statimque oculi eius sunt aperti. Quidam dum peccata sua in quadam cedula scripsisset eam sub palla altaris beate marie Magda. posuit rogans eam ut sibi indulgentiam impetraret. Qui postmodum cedulam accipiens peccata sua de ipsa cedula omnino deleta inuenit. Quidam dum ob pecunie exactionem in compedibus teneret mariam magdalenam in sui adiutorium inuocabat. Et ecce quadam nocte mulier quaedam speciosa sibi apparuit. Que vincula frangens & hostium reserans sibi ut fugeret imperauit. Qui se absolutum videns protinus inde aufugit. Clericus quidam de flandria stephanus nomine in tantam scellerum immanitatez ceciderat quod omnia exercens flagicia ea que salutis erant non solum non facere sed nec audire volebat. In beatam tamen mariam magda. deuotionem magnam habens eius vigiliam ieiunabat & festum colebat. Dum igitur eius tumultum visitasset maria Magda. nec ex toto dormienti nec ex toto vigilanti tanquam mulier formosa lugubres gerens oculos & duorum angelorum dextra leuaque sustentata presidio apparuit ei que dixit. Cur queso stephane indigna meis meritis facta rependis. cur labiorum meorum instantia nulla compunctioe moueris. Ex quo eius deuotionem in me habere cepisti pro te dominum semper instanter exorauit. Surge igitur & penites neque enim ego te deseram donec deo fueris reconciliatus. Ille igitur mox in se infundi tantam gratiam sensit quod seculo abrenunciando religionem introiuit & perfectissime vite fuit. In cuius morte iussa est maria Magdalena iuxta feretrum cum angelis astitisse & eius animam quasi columbam candidam cum laudibus in celum sustulisse.

De nomine

Pollinaris dicitur a pollens & ares virtus quasi pollens virtutibus. Vel dicitur ab appollo quod interpretatur mirabilis & natis per quam intelligitur discretio quasi mirabilis discretiois vir. vel ab a quod est sine & polluo & areus virtus quasi virtuosus sine pollutione viciorum.

Apollinaris pe-
apostoli di-
scipul⁹ fuit
ab eo rauēnā de ro/
ma miss⁹ est vbi vx/
orae tribuni ab eo sal/
nata ipam cum viro
et eius familia bapti/
fauit Quod quidem
iudici nunciat et ab
eo appolinaris ptin⁹
accesit ductusq; ad
templum iouis ⁊ ibi
immolatz cū diceret
sacerdotib; ydolorū
aurum et argentum
ydolis appensum me

lius pauperib; dari q̄ ante demones sic appendi ptinus cal/
pitur et fustib; cesus semiuu⁹ relinquet sc; a discipulis colle/
ctus in domo cuiusdam vidue vij. mēribus refouet Inde autē
venit ad ciuitatem classanen'em vt quendam nobilem mutū
ibidem curaret. Cum autē domū ingrederetur puella q̄dam
immundū spiritū habens exclamauit dicens Recede hinc ser/
ue dei Nam faciā te legatis manib; et pedib; de ciuitate extra/
hi Quā appolinaris increpans ptinus exire ex ea coegit Cū
igitur sup mutum nomen domini inuocasset et curatus fuiss;
plusq; quingenti homines crediderūt Pagam autē eum fusti/
bus cesum phibebant ne ihesum nomiaret Ille vero in terra
iacens clamabat quoniā ipse verus est deus Tūc nudis pedib;
sup prunas stare fecerūt Sed cum adhuc xpm cōstan/
tissime pdicaret extra urbem eū proiecerūt Eo tempe dū ru/
fus patrici⁹ Rauenne filiā infirmā haberet et ad eam sanan/
dam appolinarē vocasset mox vt domū ingressus est defun/
cta ē Cui rufus Vtimā domū meū nō introisses di; enī mag/
ni irati sunt et filiam meā sanare noluerūt Tu vero quid ei fa/
cere poteris cui appolinaris Noli timere tantū mihi iura q; si
puella surrexerit eam creatore; suū sequi nequaq; phibebis
Quod cū fecisset facta oracōe puella surrexit et nomen cristi
cōfitens cum matre et magna multitudine baptisma suscepit
et virgo pmanit Quod audiens Cesar scripsit ad prefectū
pretorij vt appoll' aut sacrificare faceret aut in exiliū mitteret
Prefectus igitur eū sacrificare nōntem fustibus cedi fecit et

in eculeo extensum torqueti mandauit. Vbi dum dominum
 cōstantissime p̄dicaret aquā feruentem in eiꝰ vulneribꝰ iacta
 ri iussit et sic graui pondere ferri victū ī exiliū mittere voluit
 Videntes aut̄ xp̄iani tantā impietatem accensi animo in pa/
 ganos irruerūt et plusqꝰ cc. viros ex ip̄is occiderūt Quod vi/
 dens prefectus abscondit se et ap̄ol. in artissimo carcere trul/
 sit De inde catēnatū in nauim posuit et cū tribꝰ clericis eū
 sequentibꝰ in exiliū desti nauit vbi solūmō cū duobꝰ clericis
 et duobꝰ militibꝰ piculum tempestatis euadens ip̄os milites
 baptisauit Deinde rauennam rediēs a paganis capitur et ad
 tēplū apolis ducit. Cuiꝰ symulacrū vidēs maledixit ⁊ subito
 corruit Quod vidētes pontifices ip̄m tauro iudici p̄sentauerūt
 q̄ iudex cum filiū suū cecum illuminasset credidit et ip̄m ānis
 iiii. in suo p̄dio manere fecit p̄ hoc cū pontifices apud vespas/
 fianū eū accusassent iussit vespasianꝰ vt quicūqꝰ dijs irroga/
 ret iniuriā aut satisfaciat aut vrbe priuet. Nō enī iustū est vt
 deos vindicemꝰ sed ip̄e de inimicis suis se vlciſci potuerunt si
 irascunt. Tūc demostenes patriciꝰ eū nolentē sacrificare cui/
 dam centurioni iam xp̄iano tradidit. Cuiꝰ rogatu pergens ī
 vicum leprosorū vt ibidē p̄pter furorē gentiliū latitaret Pol/
 pulꝰ aut̄ eū insecutꝰ est et vsqꝰ ad mortē diutissime cesus est
 vbi vii. dies supuiuēs et discipulos admonēs spiritū tradidit
 et ibidē a xp̄ianis honorifice sepultꝰ est sub vespasian o q̄ ce/
 pit circa annos dñi lxx. De hoc martire sic dicit Ambrosius ī/
 prefatione ap̄ol. dignissimus presul a principe Petro rauen/
 nam mittitur ihesu nomen incredulis nunciare Qui dum illic
 mira virtutum signa conferret in cristo credentibꝰ seuis ver/
 berum flagellis sepe conteritur et senile iam corpꝰ ab impijs
 horrendis cruciatibus laniatur Sed ne de suis vexationibus
 fideles trepident in virtute domini nostri ihesu cristi signa
 apostolica perfecit post tormenta puellam resuscitat mortuaz
 visum conspicuum cecis reddit et mutō restaurat loquelam
 obsessam a demonio liberat cōtagionem mūdāt leprosi disso/
 luta mōrbo pestifero sanat membra portentū simulacri simul
 cū templo deiecit O dignissimꝰ admiratione p̄conij pontifex
 qui cū pontificis dignitate apostolicam p̄meruit accipere po/
 testatem o fortissimus athleta cristi q̄ etatis iaz frigescente calo/
 re cōstanter in penis ihesum xp̄m mūdi p̄dicat redemptoreꝰ

De nomine

Oristina quasi crismate vnda Habuit enim balsamū
 boni odoris in conuersatione et oleum deuocionis in
 mente ei benedictionem gratie

Cristina nobi-
lissimis parē-
tibus orta in
tyro ytalie a p̄re suo
in quadam turri cū
xij pedisequis collo-
cata est deos argente-
os et aureos secū ha-
bens Et cū pulcheri-
ma esset et a multis ī
cōiugiū peteretur p̄-
entes eius nulli eam
volebāt cōcedere vo-
lentes vt in deorum
cultura maneret ip̄a
aūt a spiritu sancto
docta ydolorū sacrifi-

cia abhorebat et incēsa dijs ymolāda in venestra abscondēbat
venienti aūt patri eius pediseque dixerūt Filia tua domina
nostra dijs nostris ymolare contempnit sed xp̄ianam se esse
asserit Pater autem ei blandiens ad deorum culturam eam p̄-
uocabat Cui illa Noli me vocare filiam tuam sed eius quem
sacrificium laudis decet Non enim dijs mortalibz sed deo celi
sacrificium offero cui pater filia mea ne vni deo tantum sacri-
ficio offeras ne tibi alij irascantur cui illa Bene locutus es
nesciens veritatem Offero enim sacrificiū patri et filio et spi-
ritui sancto Cui pater si tres deos adoras cur etiā alios non
adoras Cui illa tres illi vna deitas sunt Post hoc cristina pa-
tris sui deos cōfregit et aurū et argentum pauperibz erogal-
uit rediens pater vt deos adoraret sed ip̄os non inueniens et
ab ancillis qđ de illis cristina fecerit audiens irat⁹ eam iussit
expoliari et a xij viris cedi adeo vt ip̄i mīstri deficerēt Tūc cri-
stina patri dixit sine honore et pudore et ab hoīabilis deo qui
me cedūt deficiūt p̄te illis a dijs tuis virtutē si vales Tūc ca-
thenatam eam in carcerē mitti iussit Audiēs hoc mater vesti-
menta sua scidit et ad carcerem p̄gens filie pedibz se p̄stravit
dicens Filia mea cristina lumen oculorū meoz miserere mei
Cui illa Quid me dicis filiam Nescis quia nomen dei mei ha-
beo Cūqz nil sibi p̄suadere posset ad virum redijt et qđ sibi
rñderit indicauit Tūc pater iussit eam ante tribunal suū du-
ci Cui dixit sacrifica dijs Sin autem multis afficietis suppli-
cijs et mea filia non diceris Cui illa magnam mihi grāciam

prestisti quia iam me nō vocas filiam dyaboli. Quod autem
de dyabolo nascit̄ demon est Tu es pater ipius sathane. Tūc
ille iussit carnes eius vngulis radi Et membra eius tenera dis/
rumpi Cristina aut̄ de carnib⁹ suis accipiēs in vultū ꝑiecit
patris dicens Accipe tyranne et carnem a te genitam comede
Tūc pater super rotam eam posuit et ignem cū oleo accendit
Sed flāma exiliens m. d. occidit pater aut̄ eius omnia hec ma/
gicis artib⁹ ascribens ipam iterū in carcerem mitti fecit et fa/
cta nocte iussit pueris suis vt lapidem grandem ad collū ei⁹
ligarent et in mare ꝑicerent Quod cū fecissent ꝑtinus ange/
li eam assumūt Cristus aut̄ ad eam descendit Et eam in ma/
re baptisauit dicens Baptiso te in deo patre meo et in me ihe/
su cristo filio eius ⁊ in spiritu sancto Et cōmisit eam mihaeli
archangelo qui eam ad terram adduxit. Quod audiēs pater
frontem suam ꝑcuciens dixit Quib⁹ maleficijs hec facis vt in
mari maleficia tua exerceas. Cui illa Stulte et infelix a xpo
hanc accepi gratiam tūc in carcerem eam misit iubēs vt ī cra/
stino debeat decollari Ipa aut̄ nocte vrbanius pater suus mo/
tuus inuenit Huic quidā iudex iniqu⁹ successit nomine Eli⁹
qui cunam ferream succensam cū oleo resina et pice parari
fecit et cristianā ibidem iactari Cunamq; a viris quatuor agi/
tari vt cicius cōsumeretur Tunc cristina deū laudauit q̄ eam
nuper renatam denuo volebat vt infantulam incunabilis agi/
tari Tūc iudex iratus fecit radi caput eius et nudam ꝑciuita/
tem vsq; ad apclinē duci. Vbi ydolo impauit et cœruens in
puluerem est redactum. Quod audiens iudex expauit et spi/
ritum tradidit Huic successit Iulianus qui fornacem succen/
di fecit et cristinam intus iactari vbi per quīq; dies cum ange/
lis cantās et deambulās illesa permāsit Quod audiēs Iulian⁹
⁊ magicis artib⁹ hoc ascribēs duas aspides duas vipas duas
columbras ad eā mitti fecit. sed serpētes ei⁹ pedes lingunt aspi/
des nil nocētes ad vbera pēdēt colubri collo se vlouētes sudo/
rem lingūt Iulian⁹ aut̄ incantatoxi dixit Nūquid ⁊ tu mag⁹
es irrita bestias Quod cū faceret serpētes ī eum impetū fece/
rūt et eū ꝑtin⁹ occiderūt tūc serpētib⁹ impauit xp̄ina et ad
desertū locū ire fecit ⁊ mortuū hoīem suscitauit tūc Iulian⁹
mamillas ei⁹ ꝑcidi mādauit de q̄b⁹ lac ꝑ sanguine fluxit
Dein linguā eius ꝑcidi fecit xp̄ina vero neq; loquelā amit/
tens ꝑcisurā ligue accipiēs in faciem iuliani ꝑiecit ⁊ oculum
ei⁹ inde ꝑcuciens eum excetauit iratusq; iulian⁹ duas sagittas
circa cor ei⁹ ⁊ vnā in latus ei⁹ dimisit. et illa ꝑcusā spm̄ deo
tradidit circa ānos d. cc. lxxxvij. sub dyocleciao. req̄escit autē
corp⁹ ei⁹ ī q̄dā castro qd̄ bulsenū vocat̄ iter vrbē veterē et vi/
terbiū sito tyrus ei⁹ q̄ iuxta castz̄ illud erat fundit⁹ est euerla

De nomine

Acobus iste apostolus dictus est Iacobus zebedei Iacobus fr̄ Iō. Boarnerges id ē fili⁹ tonitruī et iacob⁹ maiōr. Dicit̄ enī iacob⁹ zebedei sc̄z filius non tantum carne sed etiā noīs interpretatione. Zebedeus interpretatur donans siue donatus et beatus iacob⁹ seipm̄ xp̄o donauit p̄ mortis martiriū et a deo nobis donat⁹ est i spi-

ritualē patronū Dicit̄ iacob⁹ frater iō. quia fuit ei⁹ frater nō tantum carne sed etiam morum similitudine Ambo enim fuerunt eiusdem zeli eiusdem studij eiusdem voti. eiusdem zeli ad dominum vlciscendum. Cū enī samaritarii xp̄m nō recipe rent Iā. et iō. dixerūt. Vis dicimus descendat ignis de celo et cōsumat illos Eiusdēz studij ad discendū Vnde isti precipue fuerunt qui xp̄m de die iudicij et alijs venturis interrogauerunt Eiusdēz voti ad obtinendum quia sessionem ad dexte ram et sinistram cristi ambo habere voluerunt Dicitur fili⁹ tonitruī ratione sonore predicationis quia malos terrebat p̄ gros excitabat omnes sua altitudine in āmirationem conu rtebat Vnde dicit beda de Iō. q̄ tā alte intonuit vt si aliq̄z tulum altius intonuisset totus mundns eum capere non pot uisset Dicitur iacob⁹ maiōr sicut alter minōr Primo ratione vocationis quoniam primus vocatus et est a cristo Secūdo ratione familiaritatis quoniam maiōrem familiaritatem videtur crist⁹ habuisse cum isto q̄z cum illo sicut patet quia ipsū ad secreta sua admittebat sicut fuit ad puelle resuscitationē et ad gloriosam transfigurationem. Tercio ratione passionis quia primus inter ceteros apostolos pass⁹ est Sicut ergo dicitur maiōr alio ex eo q̄ vocatus est ad apostolatus gratiam ita potest dici maiōr ex eo q̄ prius vocatus est ad eternitatis gloriam

De sancto Iacobo apostolo maiōri

Iacobus apostolus filius zebedei post ascensionem domini dum per iudeam et samariam predicaret in hispaniam tandem iuit vt ibi verbum domini seminaret Sed dum ibi se proficere nil videret et solum ibidem ix discipulos acq̄suisset duos ex illis causa predicandi reliquit ⁊ a i os septem secum assumens iterum in iudeam redijt magister autem iohannes beleth dicit q̄ tantum vnum ibi conuertit Cum ergo in iudea verbum domini predicaret Magus quidam nomine hermogenes cum phariseis discipulum suum nomine philetum ad iacobum misit vt ipm̄ philetus coram

iudeis conuinceret q̄
sua predicatio falsa es
set Sed cum apostol⁹
coram omnib⁹ ratio/
nabiliter eum conuin
ceret et multa coram
eo miracula feciss⁹ re
dijt philetus ad her/
mogenem doctrinam
iacobi a. p. p. b. a. n. s. ⁊ mi
racula recitans vt ei⁹
discipulū se velle fieri
cōtestans et vt ip̄e si/
militer efficere⁹ disci/
pulus p̄suadens Tūc
hermogenes irat⁹ ar/
te sua magica ita eū

immobilem fecit vt se nullaten⁹ mouere posset dicens Vide/
bimus si iaco. tuus te soluat Quod cū philetus T. a. per pue/
rum suū nunciasset misit ad eū sudariū suū dicens accipiat
sudarium et dicat dominus eri git elifos ip̄e soluit cōpeditos
Statimq; vt de sudario tactus est solutus a vinculis magicis
artib⁹ hermogenis insultauit et ad iacobū p̄perauit T. r. a. t. u. s
hermogenes demones aduocauit p̄cipiens vt ip̄m ia. vindū
cū phileto adducāt vt de ip̄is se vindicet ne discipuli eius de/
cetero audeāt taliter insultare Venientes aut demones ad T. a.
in aere vllulare ceperūt dicētes T. a. c. o. apostole miserere nobis
q̄a anteq̄. t̄p⁹ nostz adueniat iam ardem⁹ Quib⁹ iaco. ait vt
q̄d venistis ad me. Qui dixerūt hermogenes misit nos vt te
et phileti ad ip̄m ducerem⁹. Sed mox vt ad te venim⁹ angel⁹
dei nos cathenis igneis religauit et plurimū cruciauit. Quib⁹
iaco. exsoluat vos angelus dñi et ad ip̄m redite et eū ad me
vindū adducite sed illesum. Qui cum abissent apprehendētes
Hermogenē manus ei a tergo ligauerūt et ip̄m sic vindum
ad iaco. adduxerūt dicentes Misisti nos vbi incensi sum⁹ et
grauiter cruciati. Dixerūtq; demones ad iaco. Da nobis in
eum potestatem vt possim⁹ tuas iniurias et nostra incendia
vindicare. Quibus ait iaco. Ecce philetus ante vos est cur
eum non tenetis. Cui illi nos non possumus nec formicam
que in cubiculo tuo est manu contingere. Dixitq; iacobus
ad philetum vt bona p̄ malis secundum q̄ cristus nos docu
it reddamus hermogenes te ligauit tu eum solue. Solutus
Hermogenes confusus stetit. Et T. a. c. o. b. u. s. apostolus ei dixit

Vade liber quocūq; volueris Non enim discipline nostre est
 vt inuitus aliquis conuertatur Dixitq; ei Hermogenes ego
 noui iras demonum nisi mihi aliq̄d dederis quod mecum ha
 beam occident me Cui iacobus baculum suum dedit Ille autē
 prexit et omnes libros artis sue magice ad aplm emandos
 attulit Tā aut ne forte odor incendij vexaret incautes eos in
 mare precipi fecit piectis ergo libris ad aplm redijt et plātas ei
 tenens dixit Animarū liberatōe accipe penitentem quem inui
 dentem tibi detrahentem hactenus sustinuiti Cepit igitur in
 dei timore perfectus esse adeo vt virtutes plurime p̄ eum fu
 erent Videntes aut iudei hermogenem cōuersum zelo smoti
 Iacobum adierunt et cur ihesum crucifixum predicaret icre
 pauerunt Ille vero cum eis per scripturas aduentū cristi et
 passionem euidenter probasset plurimi crediderūt Abiathar
 vero pontifex anni illius sedicōem in populo excitauit et mis
 so fune in collo apostoli ipm ad herodem agrippam adduci
 fecit Cumq; iussu eius ad decollandum duceretur quidaz pa
 liticus in via iacens ad eum clamauit vt sibi sanitatem confer
 ret Cui iacobus ait In nomine ihesu xpe pro cuius fide ducōe
 ad decollandum exurge sanus et benedic creatōrem tuum Et
 statim sanatus surrexit et dominum benedixit Scriba autem
 qui funem in collo suo miserat et trahabat nomie Iosias hoc
 videns ad pedes eius se proiecit et veniam petens se xpianum
 fieri postulauit Quod videns abiathar eum teneri fecit sibiq;
 dixit Nisi nomen cristi maledixeris cum ipo iacobo decolla
 beris Cui iosias maledictus tu et maledicti omnes dies tui no
 men autem domini ihesu cristi sit benedictum in secula Tunc
 Abiathar os eius pugnis cedi iussit et missa de eo legatione
 ad herodem impetrauit vt cum iacobo decollaretur Cum au
 tem ambo decollari deberent Iacobus a spiculatōe lagenam
 aque pecijt et ibidem iosiam protinus baptisauit et statim ca
 pitis obruncatione vterq; martirium consummauit Decol
 latus est autem beatus iacobus viii·kal·augusti Compostellā
 translatus et iij·kal·Ianuarij sepultus Quia sepulcri eius fa
 brica fuit ab augusto vsq; ad ianunrium protellata Statuit
 igitur ecclesia vt festum eius viii·kal·augusti in tempore scili
 cet magis congruo deberet vniuersaliter celebrari Decollato
 autem Ta·vt iohannes beleth qui hanc translationem dilige
 ter exequitur discipuli eius corpus nocte timore iudeorum ra
 pientes naui illud imposuerunt et sepulturam diuine prouidē
 tencie omittētes nauim sine regimine cōscenderunt et angelo
 domini duce in galiciam in regno lupe applicuerunt Erat enī

in hispania regina quedam sic dicta nomine et merito vite
Deponentes igitur corpus de nauis super quendam magnum
lapidem illud deposuerunt Qui lapis mox ut cera corpori ces-
sit et in sarcofagum corpori se mirabiliter coaptauit Ingre-
dientes igitur discipuli ad lupam dixerunt Dominus ihesus
cristus mittit ad te corpus discipuli sui ut quem noluiſti ſu-
ſcipere uiuum ſuſcipias defunctum Et narrantes ei miraculum
qualiter ſc3 sine regimine illuc veniſſet locum ad eius ſepultu-
ram congruum petierunt Quod dum regina audiſſet ut di-
cit idem Jo-beleth eos in dolo ad quendam uirum crudeliſſi-
mum Vel ſm alios ad regem hispanie deſtinauit ut ei2 ſup
hoc conſenſum haberet. Qui eos cepit et in carcerem recluſit
Cum autem ille diſcumberet angelus domini carcerem ape-
ruit et eos libere abire permisit Quod cum ille cognouiſſet ve-
lociter poſt eos milites qui eos caperent deſtinauit Cum autem
milites illi pontem tranſirent fracto ponte omnes in flumine
ſunt ſubmerſi Quod ille audiens penitencia ductus ſibi et ſu-
is metuens miſit poſt illos rogans ut ad ſe redirent et qcquid
uellent ad libitum impetrarent Illi autem redierunt et popu-
lum ciuitatis ad fidem domini conuerterunt Quod lupa au-
diens uehementer doluit et redeuntibus ad ſe diſcipulis et aſ-
cenſum regis aperientibus illa reſpondit. Accipite boues quos
habeo in tali loco vel monte Et plauſtrum iungite ac corpus
domini ueſtri deſerte et locum ſicut uolueritis edificate. Hec
autem lupina cogitatione dicebat. Sciebat enim boues tau-
ros eſſe indomitos et ſilueſtres Et ideo putauit q non poſſent
iungi nec applicari Vel ſi iungentur huc illucq3 diſcurrerent
Et ſi currum diſſiparent Et corpus deicerent et ipſos necaret
Sed non eſt ſapientia contra deum Illi enim dolum eius no
cogitantes montem aſcendunt Et draconem quendam igne
ſpirantem et in eos irruentem cruce oppoſita per medium ve-
trem ſcindunt. Facto etiam ſigno crucis ſuper tauros uelut
agni ſubito manſueſcunt et eos iungentes corpus ſancti. I'a-
cobi cum lapide ſuper quem poſitum fuerat in curru poſue-
runt Boues autem ſine alicui2 regimie corp2 in mediū pallaciū
lupe detulerunt Quod illa audiens et ſtupes credidit et xpiana
effecta oia q precierunt tribuit et palaciū in eccleſiā ſcto Iaco-
bedicās magnifice ipam dotauit et i bonis operibus uitā finiuit

Vir quidam nomine Bernardus de episcopatu mutineſi vt ait calixtus papa dum captus ⁊ catenatus in profundo turris positus eſſet et ſemper beatum iacobum inuocaret apparuit ei ſanctus iacobus dicens Veni ſequere me in galiciam et cōfractis catenis cum diſparuiſſet ille vinculis ad collum ſuſpenſis ad ſummitatem turris conſcendit et inde ſine aliqua leſione vnicum ſaltum fecit cum tamen turris lx. cubitorum altitudinem poſſideret Quidam vt ait beda cum enormē plurimum peccatum cōmiſiſſet et episcopus cōfitentem abſolue re timuiſſet hominem illum cum cedula in qua illud peccatū ſcriptum erat ad ſanctum iacobum miſit Cum ergo in feſto eiuſdem cedulam ſup altare poſuiſſet et ſanctum iacobum vt illud peccatum deleter ſuis meritis exoraret cedulam poſtmodum aperuit et penitus deletum inueniens deo et ſancto iacogratiā reddidit et factum oīnibz publicauit Trīginta viri de loteringia vt ait vbertus byſuntinus circa annum domini. m. lxx ad ſanctum iacobum ꝑperantes omnes vno excepto fidē ſibi mutui ſeruiċij promiſerunt • Vnus igitur illorum infirmatus xv. diebus a ſocijs expeċtatur ſz tandem a cūctis relinquitur et a ſolo illo qui fidem non promiſerat ad pedem mōtis ſancti mihaelis cuſtoditur ſed ad ueſperāſcente die moriū Viuus autem propter illius loci ſolitudinem et deſunċi preſenciam et iminentem noctis caliginem et gentis barbare veritatē valde timuit Sed ſtatim beatus iacobus in ſpecie equitis ſibi apparens et eum conſolans ait Trade mihi hunc mortuū Et tu aſcende poſt me ſuper equum Sicqz illa nocte ante ſolis ortum dietas xv. ꝑperantes ad montem gaudiij qui eſt dimidia leuca circa ſanctum iacobum peruenerunt Ibiqz ſanctus iacobus vtrūqz depoſuit precipiens vt canonicos ſancti iacobi ad ſepeliendum peregrinum mortuum conuocaret et ſiſ ſocijs diceret qz ꝑpter fidez fractam eorum peregrinatio nil valeret Qui iuſſa compleuit et ſtupentibus ſocijs de eius itinere ea que ſanctus iacobus dixerat intimauit Theotonicus quidam vt ait calixtus papa cum filio ſuo circa annum domini. m. xx. ad ſanctum iacobum ꝑgens et in vrbe tholoſa gratia hoſpitandi diuertens ab hoſpiti inebriatur et ab eo in mala argenteus ciphus abſconditur . Mane igitur exeuntes quaſi latrones inſequens reuocauit et qz ciphum argenteum furati fuerint eiſdem obiecit cui cum dicerent qz punire eos faceret ſi apud eos ciphum inuenire poſſet et cum apta mala inuentus fuiſſet protinus ad iudicem rapiuntur Data ergo ſentencia omīa que habebat hoſpiti tradunt et vnus eoz

ad suspendium iudicatur Sed cū pater pro filio et filius pro
patre mori vellet tandem filius suspendit et pater ad sanctū
iaco. merens progreditur Igitur post xxxvj. dies rediens et ad
corp⁹ filij diuertens sup eum lamentabiles voces promebat
Et ecce filij suspensus cōsolari cepit ipm dicens . Dulcissime
pater ne fleueris q̄a nunq̄ mihi sic bene fuit quoniā hucusq̄
sanctus iaco. me sustētat et celesti dulcedine refocillat . Quod
pater audiens ad urbem cucurrit et venientes populi filiū pe
grini incolumen deposuerūt et hospitem suspenderunt refert
hugo de sancto victore q̄ cuidā peregrino ad sanctū iacobū
p̄genti dyabolus in specie sancti iacobi apparuit et de miseria
p̄sentis vite plura cōmemorans felicē se esse si obhonore suū
se necare asseruit . Qui mox gladiū arripuit et p̄tinus seipm
occidit Et cū ille in domo cuius hospitatus fuerat suspectus
haberetur et mori plurimū formidaret cōtinuo qui mortuus
fuerat reuixit asserens q̄ dū demon qui mortē suaserat ad su
p̄licia ipm duxisset beatus iaco. mox occurrit et ereptū ad tro
num iudicis deduxit et accusantib⁹ demonib⁹ vt vite restitu
retur obtinuit . Quidam iuuenis de territorio lugdunen. vt
narrat hugo abbas cluniacen. qui ad sanctū iaco. frequenter
cū deuocōe magna ire solebat Quadam vice dū illuc tendere
vellet nocte illa in fornicationē lapsus est . Pergenti igit̄ nocte
quadam dyabolus in specie sancti iacobi apparuit dicens No
sti qui sum Negāti illi dixit dyabolus ego sum iacob⁹ aposto
lus quem singulis annis visitare cōsueuisti Scias q̄ multum
de deuocōe tua gaudebam sed nup̄ de domo tua egrēdiens in
fornicationem incidisti et non cōfessus ad me accedere p̄sump
sisti quasi tua p̄grinatio mihi et deo placere possit . Non sic
expedit sed quicūq̄ ad me p̄grinando venire desiderat pri⁹
peccata sua p̄ cōfessionem debet p̄cidere Et post p̄grinando
eadem cōmissa punire et hijs dictis demon euauit Tūc iuue
nis anxius domū suam redire et peccata cōfiteri deinde iter
reincipere disponebat . et ecce dyabolus apprensus iterū in spe
cie apostoli hoc omnino disuasit asserens q̄ peccatū illud nul
lo modo sibi remitteretur nisi penitus genitalia sibi membra
secaret Beatior aut̄ foret si se vellet occidere et p̄ eius nomine
martir esse Tuuenis igitur nocte socijs dormientib⁹ gladium
accipiens genitalia sibi p̄scidit Deinde eodem cultro se p̄ ven
trem transfixit-expergefacti socij hoc videntes et plurimū for
midantes p̄tinus aufugerūt ne suspecti de homicidio haberē
tur verū cū foueam ei pararetur qui fuerat defunctus reuixit

it et cūctis fugientibꝫ et stupentibꝫ que sibi acciderant enarrauit dicens · Cum me ad suggestionem demonis occidisset demones me capientes versus romā deducebāt et ecce post nos beatus iaco·ptinus cucurrit ⁊ demones de fallacia plurimū increpauit Cūqꝫ adinuicem diutiꝫ disceptarent cogente beato iaco· ad quoddam pratū venimꝫ vbi virgo beata cū multis sanctis colloquens residebat Cui cū beatꝫ iacobꝫ ꝑ me cōquestus fuisset illa plurimum demones increpauit et me vite restitui ꝑcepit · Beatꝫ igitur iacobꝫ me suscipiens · vite reddidit vt videtis Post triduū ergo solis in illo cicatricibꝫ remanentibꝫ iter arripuit et inuentis socijs omnia ꝑ ordinem enarrauit Francꝫ quidam vt ait calixtus papa circa annū domini m.c.cū vxore et filijs ad sanctum iaco·ibat tū volens mortalitatem que erat in francia fugere tū sanctū iaco·cupiens visitare Qui cū ad urbem pampilonam venisset vxor eius ibidem obiit et hospes totam illiꝫ ꝑccuniam sibi cum iumento quo vehebantꝫ pueri vsurpauit Ille autē desolatus incedens pueros quosdam in humeris portauit quosdam ad manum traherat cui vir cū asino cōpassione cōmotus occurrens sibi asinum comodauit vt sup̄ illum pueri veherentur Qui cum ad sanctum iacobū peruenisset eidem vigilanti et oranti sanctus iaco·apparuit et an se cognosceret requisit Cui neganti ait ego sum iacobꝫ apostolus qui tibi meū asinū comodaui et iterum acomodo reuertenti Sed scito prenoscens qꝫ hospes tuus de solario corruens morietur et omnia qꝫ tibi abstulerat rehabebis Que cum omnia contigissent ille domum letus rediit et pueris de asino depositis asinus statim disparuit Quidam mercator a quodam tyranno iniuste spoliatus in custodia tenebatur qui deuote sanctū iaco·in sui auxiliū inuocabat Cui sanctꝫ iaco· vigilantibꝫ custodibꝫ apparuit et vsqꝫ ad turris sūmitatem ip̄m perduxit Statimqꝫ turris adeo se inclinauit qꝫ ip̄ius summitas terre equalis fuit de qua sine saltu descendens solutus recessit Quem custodes insequentes licet iuxta eum pergerent tamen ip̄m videre non poterant · Dū tres milites vt ait vbertus · Bysuntius lugā dyocisis ad sanctum iacobum pergerent vnus eorum a quadam muliercula rogatus sacculū ip̄iꝫ amore sancti iacobi super equū suū portabat Deinde quendā infirmū in via deficientē inueniēs ip̄m sup̄ equū posuit et infirmi burdonē cū sacculo mulieris accipiēs equū pariter sequebatꝫ sed feruore solis et labore itineris

fractus est cum galiciam aduenisset infirmitate grauissima laborauit Cumq; a socijs de salute anime rogaretur ille tribus diebus extitit mutus sed quarto die socijs eius mortem expectantibus grauiter suspirans ait · Gracias deo et sancto iacobo quia eius sum meritis liberatus · Cum enim quod monebatis facere uellez demones ad me uenerunt me tam grauiter constringentes ut nihil quod ad salutem anime pertinere aliquatenus loqui possem Vos quippe audiebam sed proæsus respondere non poteram Nunc autem sanctus Iacobus huc intrauit ferens in sinistra manu sacculum mulieris in dextra baculum pauperis quos in uia adiuueram ita ut burdonem per lancea et sacculum per scuto haberet et demones quasi iratus aggrediens eleuato baculo terruit et in fugam conuertit Nunc ergo ecce beatus iacobus gratiam me liberauit et loquelam restituit Vocate ergo ad me sacerdotem quia diu in hac uita esse non possum et conuersus unus eorum dixit Amice noli amodo domino tuo militare quia ueraciter est damnatus et mala morte in proximo moriturus Sepulto autem socio cum ille domino suo hoc dixisset ille pro nihilo hoc ducens et se emendare contemnens post modicum lancea in bello confossus interiit Cuiusdam uero de uizilaco ut ait calixtus papa ad sanctum iacobum speranti pecunia defecisset et ille mendicare erubesceret sub quadam requiescens arbore somniabat quod sanctus iacobus eum pascebat Euigilans igitur subcinericium panem ad caput reperit de quo xv diebus uixit quousque ad propria remeauit singulis diebus sufficiens bis de eo comedens sequenti die ipsum in sacculo integre inueiebat refert calixtus papa quod ciuis quodam barchione urbis circa annum domini m. ad sanctum iacobum ueniens hoc solum postulasse dicit ne deinceps ab aliquibus hostibus caperetur rediens igitur per siciliam in mari a saracenis capitur et pluries ab eis per nundinas uenditur sed tamen semper cathene quibus ligatus fuerat soluebantur Cui autem iam xiiij. vicibus uentus fuisset et duplicibus cathenis astrictus esset et ille beatus iacobus inuocaret sanctus iacobus eidem apparuit dicens · Quonia in ecclesia mea consistens postposita salute anime liberacionem tantum corporis postulasti ideo in hac picula incidisti Sed quia dominus misericors est misit me ut te redimam Statimque ruptis cathenis per terras et castellas saracenorum partem quadam cathene in testimoniū huius miraculi ferens ad terram suam cunctis uidentibus et stupentibus rediit Cum enim eum aliquis cape uolebat uisa cathena territus protinus fugiebat Sed cum leones alique fere in eum per deserta gradientem uellent insurgere mox uisa cathena concuciebant terrore nimio et in fugam protinus uertebant Anno domini m. cc. xxxviiij. in uigilia sancti iacobi in quodam castro quod dicitur

pratum inter florenciam et pistorium sito iuuenis quidā ru-
 stica quadam simplicitate deceptus in segetes tu toris sui ig-
 nem apposuit eo q̄ hereditatem suam sibi vsurpare volebat
 Tentus igit̄ et cōfessus ad caudā equi trahend̄ incendio ad-
 iudicat̄ est Qui peccatū cōfitens a sanctū iaco· se deuouēs cū
 sup̄ terrā petr̄ osaz ī sola camisia diutī tract̄ fuisse n̄ ī cōrpe
 nec in camisia sensit aliquā lesionē Tandē ad palū ligat̄ ligna
 vndiq̄ cōgerunt̄ igne supposito ligna a vīcula cōburunt̄ s̄ ip-
 semp̄ bīm Iaco· inuocāte nec in camisia nec in cōrpe aliq̄ le-
 sio reperit̄. Quem dum in ignē vellēt iterato iactare a populo
 eripitur et deus in apostolo suo magnifice collaudatur

De nomine

Cristoforus ante baptisimū dicebatur reprobo s̄ post
 modū cristofor̄ dictus est q̄si cristum ferens ex eo
 sc̄z q̄ cristum quatuor modis portauit sc̄z ī humeris
 per traductionem in cōrpe per mortificationem in mente p̄
 deuotionem in ore per confessionem siue predicationem

De sancto Cristoforo

Cristofor̄ ge-
 nere canane/
 us procerissi-
 me stature vultusq̄
 terribilis erat. Et xij.
 cubitos ī longitudie
 possidebat. qui vt in
 q̄busdam gestis suis
 legit̄ cū staret cum q̄
 dā rege chananeorū
 veit̄ sibi in mētem vt
 maiore p̄ncipē qui in
 mūdo esset q̄reret vt
 ad eūdez secū mora/
 tur̄ accederet venit
 igit̄ ad quendā maxi-
 mum regem de quo

generalis fama habebatur q̄ maiorem in undus principem
 non haberet Quem rex videns libenter recepit et in sua curia
 manere fecit. Quadam autem vice iaculator̄ quidam cancio/
 nem coram rege cantabat in qua frequenter dyabolū nomi/
 nabat. rex autem cum fidem cristi haberet quādocūq̄ dyabo/
 lum nominari audiebat protinus in faciem suam crucis sig/
 naculū imprimebat Quod videns cristofor̄ plurimū admi/
 rabatur cur hic rex ageret a quidnā huīmōi signū sibi vellet

Cum aut de hac re Regem interrogaret et ille hoc sibi manifestare nollet respondit cristoforus. nisi hoc mihi dixeris tecum ulterius non manebo Qua propter coactus rex dixit ei Quando cumque dyabolum nominari audio Hoc signo me munio timens ne in me potestatem accipiat mihique noceat Cui cristoforus. Si dyabolum ne tibi noceat metuis ergo ille maior et potentior te esse conuincitur quem tu intantum formidare perbaris Frustratus igitur sum spe mea putans quod maiorem et potentior mundum dominum nuenisset Sed iam nunc valeas quia ipsum dyabolum querere volo ut ipsum mihi in dominum assumam et eius seruus efficiar Dicesit igitur ab illo rege dyabolum querere sperabat Cum autem per quandam solitudinem pergeret vidit magnam multitudinem militum quorum quidem miles ferus et terribilis venit ad eum et quoniam pergeret requisit. Cui cristoforus respondit vado querere dominum dyabolum ut ipsum in dominum mihi assumam. cui ille Ego sum ille quem queris Gauisus cristoforus se sibi in seruum perpetuum obligauit et ipsum pro domino suo accepit Cum ergo ambo pergerent et in quadam via communi quadam crucem erectam inuenissent mox ut dyabolus ipsam crucem vidit territus fugit et viam deserens per asperam solitudinem cristoforum duxit. Et postmodum ipsum ad viam reduxit. Quod videns cristoforus et admirans interrogauit cur intantum timens viam planam reliquerit et tantum deuians per tam asperam solitudinem ierit Quod cum ille sibi nullatenus indicare vellet dixit cristoforus Nisi mihi hoc indicaueris statim a te discedam Qua propter compulsus dyabolus dixit ei. Quidam homo qui dicitur cristus in crucem affixus fuit cuius crucis signum cum video plurimum pertimesco et territus fugio. cui cristoforus ergo ille cristus maior et potentior te est cuius signum intantum formidas In vacuum igitur laboraui nec ad huc maiorem principem mundi inueni Nam nunc valeas quia te volo deserere Et ipsum cristum inquirere. cum igitur diu quesisset quisnam sibi cristi noticiam indicaret tandem ad quendam heremitam deuenit qui sibi cristum predicauit Et in eius fide ipsum diligenter instruxit. Dixitque heremita cristoforo rex iste cui seruire desideras istud requirit obsequium quia te frequenter ieiunare oportebit. cui cristoforus Aliud a me requirat obsequium quia istam rem nequaquam agere valeo. rursus heremita Multas quoque orationes te sibi facere oportebat cui cristoforus Nescio quid sit hoc nec huiusmodi obsequium perficere possum cui heremita nostri

talem fluuium in quo multi transeuntes periclitantur et pererunt Cui cristofoꝛ noui et ille cum procere stature sis et foꝛtis viribus si iuxta fluuium illum resideres Et cūctos traduceres Regi cristo cui seruire desideras plurimum gratū esset Et spero q̄ ibidem se tibi manifestaret Cui cristofoꝛus Vtiq̄ istud officium agere valeo et me sibi in hoc seruituturum ꝑmitto . Ad predictum igitur fluuium accessit et ibidem sibi habitaculum fabricauit . Portansq̄ loco baculi quādam per ticam in manibꝫ qua se in aqua sustentabat et omnes sine ces satione transferebat Euolutis multis diebus cum in domun cula sua quiesceret audiuit vocem cuiusdam pueri se vocan tis et dicentis cristofoꝛe veni foras et me ipsum traducas con citus cristofoꝛus exiit sed neminem reperit . rediensq̄ in do munculam suam predictam iterum vocem se acclamantis au diuit Qui rursus foras cucurrit sed neminem inuenit . tercia vice ab eodem vt prius vocatus exiit et puerū quendam iux ta ripam fluminis inuenit . Qui cristofoꝛum vt se traduceret obnixē rogauit cristofoꝛus igitur puerum sibi in humeris eleuans baculum suum accipiēs flumen transiturus intrauit Et ecce aqua fluminis paulatim intumescebat et puer instar plumbi grauissime ponderabat Quāto q̄ magis procedebat tanto amplius pondus crescebat et puer magis ac magis cri stofori humeros pondere intollerabili deprimebat adeo vt cri stoforus in angustia multa positus esset et se pereclitari pluri mum foꝛmidaret Sed cum vix euasisset et fluuium transfre tasset puerum in ripa deposuit eiq̄ dixit In magno me puer periculo posuisti et adeo ꝑōderasti q̄ si totū mūdū sup me ha buissem vix maiōra pensissem Aa quem puer respondit ne mireris cristofoꝛe quia non solum super te totum mundum habuisti sed etiam illum qui creauit mundum tuis humeris baiulasti Ego enim sum cristus rex tuus cui in hoc opere ip se deseruis et vt me verum dicere comprobēs cum ꝑertransie ris baculum tuum iuxta domunculam tuam in terra fige et mane ipsum floruisse ⁊ fructificasse videbis Statimq̄ ab ocu lis eius euauit Veniens igitur cristofoꝛus cum baculum in terra fixisset mane surgens inuenit ipsum ad modum palme frondes ⁊ dattilos protulisse Post hoc autē in famon ciuitatē licee venit vbi dum eorum linguam non intelligeret orauit dominū vt illius lingue sibi cōcederet intellectum . Dum autē in prece cōsisteret iudices eū in sanū putantes eū reliquerunt

Asssecutus xp̄oforus quod petebatq̄ vultum operiens ad loca certaminis venit et xp̄ianos qui torquebantur in domino cōfortabat Tunc vnus ex iudicibz in faciem eum percussit . Cui xp̄oforus vultum discooperiens dixit Nisi xp̄ianus essem meam protinus iniuriam vindicasset tūc xp̄oforus virgam suaz in terram fixit et vt ,ppter cōuersionem populi fronderet dominū exorauit Quod dū ,ptinus factum fuisset viij . m . hominum crediderūt Rex autē cc . milites qui eum ad se adducerēt misit Et cum eum orare inuenissent et sibi hoc intimare timerent iterū totidem misit qui et ipi cum eo orante ,ptinus orauerunt Surgens xp̄oforus dixit eis Quid queritis . qui eius vultum videntes dixerunt . rex misit nos vt te ad ip̄m vincētū ducamus . Qu b̄ xp̄oforus . si ego voluerō nec solutus nec ligatus a vobis duci poterō Dicunt ei . si ergo non vis vade liber quocūqz volueris et nos regi dicemus q̄ te neq̄q̄ inuenimus Non ita inquit sed ego vobiscum vado . Ip̄e autem eos ad fidem cōuertit Et ab eis manus sibi tergo ligari fecit et se regi vincētū m presentari Quem rex videns territus est et de se de sua ,ptinus corruit . Deinde a seruis suis leuat̄ de nomine suo et patria eum interrogauit . Cui cristoforus ante baptismum reprobus dicebat nunc autē cristoforus vocor Cui rex Stultum tibi nomen imposuisti cristi scz crucifixi qui nec sibi profuit nec tibi ,pdesse poterit Nunc ergo chananee malefice quare non sacrificas dijs nostris Cui cristoforus . recte vocaris dagnus quia tu es mōs mundi socius dyaboli Dij autē tui sunt opera manuum hominum Cui rex . inter feras nutritus es et non potes nisi feralia et hominibus incongnita loq̄ sicut ergo si sacrificaueris magnos honores a me cōsequeris Sin autem suplicijs consumeris Nolentem ergo sacrificare ī carcerem mitti iussit ac illos milites qui ad cristoforum missi fuerant pro cristi nomie decollari fecit Deinde duas formas puellas quarum vna dicebatur . Nicea et altera aquilina secum in carcere recludi fecit promittens eis multa munera si eum ad peccandum secum alicerent Quod videns cristoforus protinus in orationem se dedit Sed cum a puellis plausu manuum et amplexibz vrgeretur surrexit et ait illis Quid queritis et quam ob causam huc introduce estis At ille claritate vultus eius perterriti dixerunt . Miserere nostri sancte dei vt in deum quem predicas credere valeamus Quod audiens rex eas ad se duci fecit dicens . Ergo et vos seducte estis per deos iuro q̄a nisi dijs sacrificaueritis mala morte peribitis

Que responderunt si vis vt sacrificemus iube plateas inunda/ri et omnes ad templum cōgregari Quo facto cum ille intro/issent templum soluentes cingulum suum posuerunt in colla/ deorū et ad terram trahentes in puluerem cōfregerunt diexe/ runtq; astantib; . Tūc et vocate medicos vt curent deos v̄ros
 Tūc iussu regis aquilina suspendit et ligato ad eius pedes in/ genti saxo mēbra ei? omnia disrūpūnt Que cū migrasset ad/ dominum sōxor ei? Nicea in ignem picitur sed inde illesa exi/ ens p̄tinus decollatur Post hoc cristoforus regi presentatur
 Qui iussit eum virgis ferreis cedi et cassidem ferream et igneā in caput eius poni Deinde scamnū ferreum fieri fecit et cri/ stoforum ibidem ligari Et ignem iniecta pice succendi sed in/ star cere scamnū confringitur et cristoforus illesus egrediē
 Deinde iussit eum ad Iupitem ligari et a cccc militib; sagita/ ri sagitte aut omnes in aere suspendebant nec ip̄m aliqua con/ tingere potuit Rex autē putans ip̄m a militib; sagitatu cum/ eidem insultaret subito vna de sagitis ab aere veniēs et retro/ se vertens Regem in oculo percussit et ip̄m protinus exceca/ uit Cui cristoforus Crastina die cōsūmandus sum Tu igi/ tyranne lutum de sanguine meo facies oculum inunges et sa/ nittatem recipies Tūc iussu regis ad decollandum ducitur et ibi fusa oratione decollatur rex aut modicum de sanguine/ eius accipiens et super oculum suum ponens ait . In nomine/ dei et sancti cristofori Et continuo sanus effectus est Tūc rex/ credidit dans preceptum vt siquis deum et sanctum cristoso/ rum blasphemaret continuo gladio feriretur Ambrosius au/ tem in prefacione sic ait de hoc martire cristoforo tante vir/ tutis cumulum ⁊ doctrine gratiam domine cōtulisti vt xlviij/ milia hominum de gentilitatis errore ad cristiani dogmatis/ cultum coruscantibus miraculis reuocaret Quiq; Niceam ⁊/ aquilinam publico lupanari longo tempore sub meretricia/ sōrde famulantes ad castitatis habitum reuocauit easdemq; coronam percipere edocuit p̄pterea inter igneum rogam fer/ reo scamno constrictus nimium calorem non timuit atq; p̄/ diem integrum omnium militum sagittis transfigi non potu/ it . Ceterum vna ex hijs carnificis oculum collisit cui tamen/ be. martiris cruœ terre lumen restituit et corpore cecitatem/ tollendo illuminauit et mentem Nam et apud te veniam im/ petrauit atq; vt morbos et infirmitates repellat supliciter ob/ tinuit

Sequitur alia legenda

De septem dormientibus

Septem dormientes in ciuitate elixi orti sūt Decius autem imperator persequens xpianos cū venisset ephesum iussit edificari tēpla in medio ciuitatis cum omnes cū eo miserent sacrificijs ydolorum Cum ergo omnes xpianos inquiri iussisset et vinctos aut sacrificare aut mori oppelleret tantus penarum terror cūctis inerat q̄ amicus amicum et filium pater et patrem

filium ab negabat · Tunc in illa vrbe inuenti sunt cristiani vij Maxianus malchus marcianus dyonisius Thersapyon et constantinus Qui hoc videntes nimis dolebant Et cum essent p̄mi palacij sacrificia ydolorū spernentes in domo sua se celabant et ieiunijs et orationibz vacabant · Accusati igitur ante decium statuuntur et cōprobatī veraciter xpiani dato eis resipiscendi spacio vsqz ad reditum Decij dimittuntur At illi parimonium suū interim in paupes expendentes inito cōsilio ī monte celion cesserunt et ibi esse secrecius decreuerūt Diu ergo sic latentes vnus eorū semper ministrabat et quociens intabat urbem figura se mēdici a habitu vestiebat Cū ergo decius in urbem redisset et eos ad sacrificandum p̄quiri iussisset Malchus mister eorū territus ad socios redijt et eis furorem imperatoris indicauit Qui cū grauiter terrerētur malchus allatos panes eis apposuit vt cibo cōfortati fortiores ad prelium redderentur Postq̄ autem cenabant sedentes et colloquētes in luctu et lacrimis subito sicut deus voluit dormierunt Ma ne facto cū quesiti fuissent et inueniri non possent et decius doleret q̄ tales iuuenes perdidisset accusati sunt q̄ hucusqz in monte celion latuissent a sua xpianis pauperibz erogantes in suo proposito p̄manerent Iussit ergo decius vt parentes eorū adessent et cōmīatus est eis mortem nisi de eis dicerent q̄d scirent Illi aut eos similiter accusauerūt et diuicias suas cum pauperibz expendisse cōquesti sunt Tūc cogitans quid de eis

faceret nutu dei iussit os spelūce lapidibꝫ obstrui vt ibi fame
 mœrentur et inopia circūclusi Quod ministri quidem fecerunt
 ⁊ duo cristiani theodorus ⁊ rufinꝫ eorū martiriū descri-
 bentes caute inter lapides posuerūt Mœtuo igit̃ decio et tota
 illa generatione pꝫ annos ccc.lxxii.āno xxx. imperij theodosij
 pullulauit heresis eorū qui negabāt resurrectionē mœtuorū
 vnde cōtristatꝫ theodosius xpianissimꝫ impatorꝫ q̃a fidem tā
 impie agitari videbat indutꝫ cilicio sedēs in interiori loco pꝫ
 singulos dies flebat Quod videns misericors deꝫ cōsolari lus-
 gentes et cōfirmari spem de resurrectionē voluit mœtuorum et
 thesaurū sue pietatis apiens ita pꝫdictos martires fuscitauit
 Misit siquidē cor cuiꝫdaꝫ ciuis ephesi vt in illo mōte edifica-
 ret stabula pastoribꝫ suis Cemētarijs speluncā apientibꝫ sur-
 rexerūt sancti et se inuicē salutātibꝫ putabant se tantum vna
 nocte dormisse et pꝫdianā tristitiā recordantes interrogauerūt
 malchū qui eis ministrauerat q̃d de eis decio decreuisset At
 ille respondit Sicut dixi in sero quesiti fuimꝫ vt ydolis ymole-
 mus Ecce q̃d de nobis cogitat impatorꝫ r̃ndit maximianꝫ et
 deus scit qꝫ nō sacrificabimꝫ Cumqꝫ socios cōfortasset iussit
 malcho vt empturꝫ panes ad urbem descenderet et plures qꝫ
 heri ferens panes q̃d iussisset impatorꝫ rediēs nūciaret Tollēs
 ergo malchꝫ .v. solꝫ de spelūca exijt et videns lapides miratꝫ est
 Sed aliud cogitās parū de lapidibꝫ cogitauit Veniens igit̃ ti-
 midꝫ ad portā vrbis valde miratus est videns suppositū signū
 crucis vnde pꝫgens ad alterā partem dū idem signum inuenit
 vltra modū miratꝫ est videns omnes portas signo crucis ap-
 posito et mutatā ciuitatē Signāsqꝫ se ad pꝫmam portā redijt se
 existimās somniare Itēꝫ se cōfirmās et vultū operiēs urbem
 ingredit̃ et veniēs ad venditores panū audiuit hoīes loquētes
 de cristo Et ampliꝫ stupefactꝫ ait Quid est inqꝫt qꝫ heri nemo
 audebat xꝫm noīare et nūc omnes cristū cōfitentur Puto qꝫ
 hoc nō est ephesioꝫ ciuitas q̃a aliter edificata est sed aliam ci-
 uitatem nescio talē Et cū interrogās audisset hāc esse ephesū
 errare veraciter se putauit et redire ad socios cogitauit Acces-
 sit tñ ad eos qꝫ panem vendebāt et cū argenteos pꝫtullisset mi-
 rati venditores dicebāt adinuicē qꝫ ille iuuenis antiquum the-
 saurū inuenisset Malchꝫ vero eos adinuicē loquentes vidēs
 putabat qꝫ vellent eum trahere ad impatorem et territus ro-
 gauit eos vt se dimitterent et panes et argenteos retinerent
 At illi tenentes eum dixerunt ei Vnde es tu quia thesau ros
 antiquorum imperatorum inuenisti indica nobis et erimus
 socij tecum ⁊ celabimus te Et quia aliter celebrare non potes

Malchus vero non inueniebat quid diceret illis pre timore
Illi vero videntes eum in tacentem misso fune in coilo eius tra-
hebant per vicos vsq; in medium ciuitatis et exiit rumor ad
omnes q; quidam iuuenis thesauros inuenisset Congregatis
ergo ad eum vniuersis et eum mirantibus volebat eis satisfac-
cere q; nihil inuenerat et circumspiciens omnes a nemine cog-
nosce poterat et prospiciens in populū volebat cognoscere ali-
quem de sanguineis suis q; veraciter viuere putabat et nul-
lum inueniens stabat quasi insanus in medio populi ciuita-
tis Quod cum audisset sanctus martinus episcopus et antij pa-
ter proconsul qui nuper in vrbe aduenerat manducauerunt
ciuibus et eum caute adducerent Et argenteos eius Cumq;
a ministris traheretur ad ecclesiam putabat q; duceretur ad
imperatorem Episcopus igitur et proconsul mirantes argente-
os interrogauerunt eum vbi thesaurū incognitum inuenisset
At ille respondit nihil penitus inuenisse Sed de sacco paren-
tum suorum eosdem denarios habuisse Et interrogatus cuius
ciuitatis esset rēdit bene scio quod huius ciuitatis sum si tamē
hec est ciuitas Ephesiorū Proconsul dixit Fac venire paren-
tes tuos vt testentur pro te Quos cum nominasset et nullus
eos cognosceret dicebant eum fingere vt aliquo modo euade-
ret Et ait proconsul Quomodo credimus tibi q; hoc argentū
parentum tuorum fuerit cum scriptura eius habeat plusq;
tricentos septuagintasetem annos Et sic primorum dierum
Decij imperatoris et in nullo similes sint argenteis nostris et
quomodo parentes tui ante tantū tempus fuerūt Tu vero iu-
uenis vis deciperi sapientes et senes ephesi Idcirco iubeo te
legibus tradi donec confitearis quid inuenisti Tūc proci-
dens Malchus ante eos dixit Pro deo domini dicite mihi qd vos
interrogo a ego dico vobis quod est in corde meo Decius im-
perator qui fuit in hac ciuitate vbi est episcopus dixit Fili nō
est hodie in terra qui decius nominetur Imperator autem fu-
it longum tempus Malchus autem dixit In hoc domine ita
stupeo et nemo credit michi Sed sequimini me et ostendam
vobis socios meos qui sunt in monte celio et ipis credite hoc
enī scio q; a facie Decij imperatoris fugimus et ego sero vidi q;
ingressus est decius in hanc vrbe si tamen hec ē ciuitas ephē-
si Tūc episcopus cogitans in semetipso dixit proconsuli quia
visio est quam deus vult ostendere in iuvene isto Perrexerūt
ergo cum eo et ciuitatis plurima multitudo et ingressus est
primo malchus ad socios suos et post eum episcopus ingre-
diens inuenit retro lapides litteras sigillatas duobus sigillis
argenteis et conuocato populo legit eas et audientibus et

videntibus & admirantibus cunctis sanctos dei sedentes in spelunca
 & facies eorum tanquam rosas florentes procidentes glorificaverunt
 deum. Statimque episcopus & proconsul miserunt ad theodosium
 imperatorem rogantes ut cito veniret & mirabilia dei nuper
 ostensa videret. Qui protinus surgens de humo & de sacco in
 quo lugebat glorificans deum venit a constantinopoli ephesum
 & obviantibus ei cunctis ascenderunt simul omnes ad spelun-
 cam. Et mox ut sancti viderunt imperatorem resplenderunt fa-
 cies eorum sicut sol. Et ingressus imperator procidit ante eos
 glorificans deum & surgens amplexatus est eos & super singu-
 los fleuit dicens Sic video vos tanquam si viderem deum resusci-
 tantem Lazarum. Tunc dixit sanctus Maximianus ad eum
 Crede nobis quod propter te resuscitavit nos deus ante diem ma-
 gne resurrectionis ut credas indubitanter quod resurrectio mor-
 tuorum est. Vere enim resurreximus & vivimus. & sicut infans
 est in utero matris non sentiens lesionem & vivit sic fuimus
 viventes iacentes & dormientes & non sentientes. Et hijs di-
 ctis videntibus cunctis inclinantibus capita sua in terram obdor-
 mierunt & tradiderunt spiritus suos secundum dei imperium. Sur-
 gens autem imperator cecidit super eos flens & deosculans eos
 & cum iussisset fieri loculos aureos in quibus mitterentur in
 ipsa nocte apparuerunt dicentes imperatori ut sicut actenus
 in terra iacuerunt & ex terra resurrexerant. ita eos dimiteret
 donec deus iterum eos suscitaret. Tussit ergo imperator locum
 illum miratis lapidibus adornari & omnes episcopos resurre-
 ctionem confitentes absolvi. Quod .ccc. lxxij. annis dormisse di-
 cuntur dubium esse potest quia anno domini .ccc. xlviii. suum
 rexerunt. Decius autem regnavit vno tantum anno & tribus
 mensibus scilicet anno domini .cc. liij. & ita non dormierunt ni-
 si .ccc. vij. annis.

De nomine.

Nazarius dicitur quasi nazareus quod interpretatur con-
 secratus vel mundus vel separatus vel floridus aut cu-
 stodiens. In homine repiuntur hec quinque scilicet cogitatio
 affectio intentio actio & locutio. Cogitatio autem debet esse san-
 cta affectio munda intentio recta actio iusta & locutio mode-
 rata. Hec omnia fuerunt in beato Nazario habuit enim cogitationem
 sanctam. Et inde dicitur consecratus. Affectio mundam & inde
 dicitur mundus. Intentionem rectam & inde dicitur separatus. Inten-
 tio enim est que separat opera quia ex oculo simplici corpus
 lucidum. Ex oculo nequam corpus tenebrosum creatur. Actio-
 nem iustam & inde dicitur floridus quia iustus florebit sicut lili-
 um.

Locutionem moderatam & inde dicitur custodiens quia custodiuit vias suas & non deliquit in lingua sua. Celsus quasi excelsus quia se supra se extulit dum etatem puerilez virtute animi superauit. Horum vitam & passionem Ambrosius in libro Geruasij & prothasij repisse dicit. In quibusdam autem libris legitur quod quidam phis Nazario deuotus eius passionem descripsit quam cerarius qui sanctorum corpora sepeliebat ad caput ipsorum posuit

De sancto Nazario

Nazarius filius illustrissimi viti nomine africanus sed iudei & beate petre christissime & romanorum nobilissime & a beato Petro apostolo baptizatus cum haberet ix. annos plurimum mirabatur videns patrem suum & matrem in obseruatione religionis tam dissimiliter variari & quod mater sua legem baptismi. Pater vero suus legem sab

bati sequeretur. Vnde cui magis adherere deberet plurimum dubitabat cum vterque ad fidem suam eum attrahere niteretur. Tandem nutu dei vestigijs matris adhesit & a beato Lino papa sacrum baptismum suscepit. Quod pater intelligens cepit ipsum a sancto apostolo auertere & tormentorum genera que christianis inferunt per ordinem explicare. Quod autem dicitur eum a Lino papa baptizatum forte intelligitur non qui tunc papa erat sed qui futurus erat. Nazarius enim post baptismum sicut infra patet annis multis superuixit qui tamen a Nerone martirium pertulit qui petrum anno ultimo sui imperij crucifixit. Linius autem post mortem petri papa fuit. Cum autem patri nullatenus assentiret sed potius christum constantissime predicaret ad preces parentum que ne occiderent timebant de vrbe Roma exiit & vii. samarios de parentum diuicijs oneratos accipiens per ciuitates italie venit & omnia pauperibus erogauit. Decio autem anno digressionis sue a Roma placentiam & inde mediolis adueniens sanctos Geruasium & prothasium ibidem in carcere detineri reperit. Audito autem quod Nazarius predictos martires animaret cito ad prefectum pertrahit & in confessione christi perdurans fustibus verberat

Et sic ex vrbe illa proiectus dum de loco ad locum pergeret mater eius que obierat sibi apparuit & filium suum exortans vt ad gallias pperaret admonuit. Cumq; ad urbem gallie q̄ gemellus dicit aduenisset & ibidem plurimos ouerisset que dam matrona filium suum nomine celsum eleganter puerū sibi obtulit rogans vt ipm baptisaret & secum duceret. Quod pfectus galliarum audiens ipm cum puero cello retro manibus vinctum & collo catxena constrictum in carcere reclusit vt eum in crastino tormentis afficeret. Tunc vxor sua misit ad eum asserens iniustum esse iudicium vt innocentes occideret & deos omnipotentes vindicare presumeret. Quibus verbis p̄ses correctos sanctos absoluit sed ne ibi predicare presumeret admonuit & interdixit. Venit autē ad urbem treueris & ibi xpm primus predicans & multos ad fidem xpi conuertens ibidem sibi ecclesiam edificauit. Quod audiens cormelius vicarius Neroni imparatori mandauit. Quic milites ad euz capiendū misit. Quē cum illi iuxta oratoriuz quod sibi construxerat inuenissent manus eius ligauerunt dicentes. Magnus nero te vocat. Quibus nazarius incompotitus Rex incompotitos milites habet. Quare enī venientes honeste non dixistis. Nero te vocat & venisset. Vinctum igit ad neronem ducebāt & puerum celsum plorantez alapis cedentes vt sequeretur vt gebant. Quos cum Nero vidisset iussit eos in carcere recludi donec ipsos supplicijs excogitatis perimeret. Interea cu; Nēo quadam vice ad capiendas feras misisset Venatores subito ferarum multitudo erumpens viridarium neronis intrauit vbi multos lacerauit & plerosq; occidit. In tantum vt Nero turbatus diffugeret. Et vulnerato pede vix ad palacium perueniret. Multis autem diebus illius vulneris dolore decumbens tandem Nazarij meminit & putauit deos sibi iratos fuisse eo q̄ tamdiu ipsos viuere permisit. Insu igitur imparatoris milites Nazarium calcibus tundentes & puerum verberantes de carcere eduxerunt & coram imparatore statuerunt. Videns autem Nero faciem eius instar solis se fantastice deludi putauit & vt magicas artes deponeret sibi dixit. Ac vt dijs immolaret precepit. Ductus ergo Nazarius ad templum rogauit vt omnes exirent. Et sic eo orante omnia idola sunt confracta. Quod audiens nero iussit eum in mare precipitari precipiens vt si forte euaderet ipsum insequentēs igni comburerēt & puluerem eius in mare proicerent. Nazarius igitur & puer celsus naui imponuntur & in medium pelagius perducti ibi precipitantur. Sed statim circa nauem tempestas maxima cōcitur & circa sanctos tranquillitas magna cernitur. Cumq;

illi periclitari timerent ⁊ malorum que in sanctos comiserant peniteret ecce Nazarius cum puero cello super aquas ambulans hylari vultu eiusdem apparuit ac super nauem conscendens ipsis iam credentibus oratione sua mare placauit ac inde cum eis ad locum per passus fere de iuxta urbem Tanuen. p/uenit Vbi cum diuicius predicasset mediolis tandem vbi sanctos Geruasium ⁊ prothasium reliquerat venit. Quod cum anolmus prefectus audiuisset eum remanente cello in domo cuiusdam matrone in exilium direxit. Nazarius vero Romam veniens ⁊ patrem suum iam senem ⁊ christianum inueniens quomodo conuersus fuit inquisiuit. Cui dixit apostolus petrum sibi apparuisse ⁊ vt precedentes ad christum uxorem ⁊ filium sequeretur admonuisse. Deinde a templorum pontificibus ad urbem mediol. Vnde romam missus fuerat redire cum iniuria multa compellitur. Vbi cum puero cello presidi presentatur. Qui eductus extra portam Romanam in loco qui dicitur tres muti cum puero cello decollatus est Quorum corpora cum christiani rapuissent ⁊ in ortis suis collocaissent in ipsa nocte sancti cuidam nomine cerasio apparentes dixerunt vt eorum corpora in domo sua propter Nerone profundius sepeliret Quibus ille Queso domini sanate prius filiam meam paraliticam, Que cum continuo sanata fuisset corpora eorum tulit ⁊ vt iusserant sepeliuit. Post longum vero tempus dominus corpora eorum beato Ambrosio reuelauit. Celsum vero in loco suo relinquens Nazarium cum sanguine recenti quasi eadem hora sepultum miro odore fragrantem integrum ⁊ incorruptum cum capillis ⁊ barba reperiens ipsum ad ecclesiam apostolorum transtulit ⁊ ibi honorifice sepeliuit. Passi sunt autem sub Nerone qui cepit circa annos domini. lviij. de hoc martire sic dicit Ambrosius in prefatione Martir sanctus roseo iustratus cruore Nazarius celeste meruit conscendere regnum. Qui dum per innumera tormentorum supplicia crudelius vexaretur tyrannicam rabiem fidei constantia superabat. Nec potuit persecutorum illatis cedere minis quando pro se certante ipse actor victorie christus dominus dimicabat. Ducitur interea ad templum idolis prelebare prophanis quorum portenta diuino fultus presidio mox vt ingressus est redegit in puluerem Ob hoc liquidas maris inundas logis a terra pietatis angelici numeris famulatu solida inter fluctus vestigia presfigebat.

O felix ⁊ inclitus domini preliator qui mundi congressus p̄cipem innumeram populi multitudinem vite sociavit eterne
 O magnū ⁊ ineffabile sacramentum vt de illoꝝ potius salute letetur ecclesia quos punisse mundus exultat .O beata mater natoꝝ suoꝝ glōrificata tormētis q̄s non planctu nō gemitu ad inferna dēducit sed ad celestia eterna migrantes perpetua laude p̄sequitur .O testis fragrantissime nitōre celesti fu' gide cuius inestimabilis odor sabcicis prepollet aromatibꝫ .Quem ambrosius reperiens pennem patronū dedit ⁊ modicū fidei p̄pugnatoꝝ sacri prelij bellatoꝝem .Tu dudum multo latitātem puluere dragmam .Tu uenis accensa uerbi uirtute supna Vt pateant cunctis tua x̄p̄e munera sedis .Angelicos cernāt humanaqꝫ lumina uultus hec ambrosius.

De sancto Felice papa.

Felix loco li/berij i papaꝝ eligi ⁊ ordi/natur. Cum enim li/berius papa nollet arriane heresi assen/tire missus est in exilium a constantino filio sstantini ⁊ ibi p̄ trienniū moꝝatus est. Qua p̄pter uni/uersus clerus roma nus loco eius Felicē ordinauerunt ipso Liberio uolente ⁊ ssentiente. Qui q̄dēꝫ Felix concilio guo/

cato corāꝫ xlviij. episcopis Constantinū impatoꝝem arrianū hereticū ⁊ duos presbros sibi fauentes condempnauit . Qua p̄pter sstantinus indignatus Felicē de episcopatu suo deiecit et liberium eo pacto reuocauit vt scꝫ solummō constantino ⁊ alijs quos felix damnauerat s̄municaret. Liberius igit̄ tedio affectus exilij in heretica prauitate subscripsit ⁊ sic intantum persecutio excreuit vt q̄ plurimi sacerdotes ⁊ clerici Liberio nō p̄hibente intra ecclesiam sunt necati. Felix uero de episco/patu deiectus cum in predio suo habitaret inde eductus martiriū capitis obtruncacōe p̄meruit. Circa annos dñi ccc. xl.

De sancto Simplicio ⁊ Faustino.

Simplicius ⁊
faustina fr̄es
cū sacrificiæ
stenerent sub Dyo/
cleciano rome m̄ta
suplicia pertulerunt
⁊ tandem data super
eos sn̄ia decollati sūt
et in tyberim cōrpa
eoz̄ pieta s̄or̄ aut̄
eoz̄ nomine beatrix
eoz̄ cōrpa d̄ flumie
leuauit ⁊ honorifice
sepeliuit. Lucrecius
aut̄ prefect̄. Et eius
vicarī dū predium

ipsoz̄ abiret eā teneri fecit ⁊ vt ydolis ymolaret p̄cepit. Quā
rēnuentē lucrecī nocte a suis suis p̄focari p̄cepit. Cō corp̄
lucia virgo rapiēs iuxta fratres suos sepeliuit. Prefect̄ p̄ h̄
lucrecī prediū ip̄m intrauit. vbi facto amicis suis quiuio cū
martirib̄ insultaret. Infantul̄ q̄daz lac̄es p̄anis inuolut̄ de
gremio matris q̄ ibi aderat cūctis audiētib̄ exclamauit audi
lucreci. Occidisti ⁊ inuasisti. Ecce dat̄ es ī possessionē inimici
Statiq̄ lucrecī timēs ac tremens a demone arripit ⁊ p̄ tres
horas adeo ē vexat̄ vt in ip̄so quiuio m̄oreret̄. q̄d vidētes qui
aderant ad fidē ḡsi sunt. Et narrabant oib̄ passionem sancte
Beatrix virginis in continuo vindicatam. Passi sunt aut̄ circa
annos domni. cc. lxxxvij.

Martha hospi
ta cristi syro
p̄re Eucha
ria matre regali ex
progenie descendit.
P̄r̄ eī s̄irie ⁊ mariti
me multazq̄ orarū
dux extitit. Tria aut̄
oppida sc̄z magdalu
et bethaniam vtrāq̄
et ierosolimitane ve
bis p̄re; martha cū
s̄or̄e iure matre
hereditatis posside
bāt. Nunq̄ aut̄ legi
virum habuisse aut
hoim̄ stubniū sb̄isse

Ministrabat autem domino nobilis hospita & sororem piter ministrare volebat quia videbatur sibi q̄ ad seruiendum tanto hospiti non sufficeret etiam totus mundus. Post ascensionē domini cum facta esset dispersio discipulorū ipsa cum fratre suo Lazaro & sorore sua maria. Magd. necnon & beatus Maximinus qui eas baptisauerat & cui a spiritu sancto fuerant cōmendate multiq; alij ablatis remis vel ⁊ gubernaculis omnibus. & alimetis ratib; ab infidelib; includunt. Qui domino duce marsiliam peruenerūt. Tandem territoriū aquiesē adeunt & ibidem ꝑ ꝑlm ad fidem conuerterūt. Erat autē beata martha valde facunda & oīnib; gratiosa. Erat autē tūc tēporis sup rodanum in nemore q̄dam inter arelatem & auionē draco q̄dam medius animal. medius piscis grossior boue. longior eq̄ habens dentes vt spata. acutos vt cœrnua. vtraq; parte munitus qui latens in flumine omnes transeūtes ꝑimabat. Et naues submergebat. Venerat autē per mare de galacia asie gñatus aleuiatā qui est serpens aquosus & fortissimus & ab hōnachō animali q̄d galaciē regio gignit q̄d in sectatores suos per spacium iugeri stercus suū velud spiculū dirigit ⁊ quicq̄ tetigerit velut ignis exurit. Ad quem martha a populis rogata accedens ipsumq; in nemore quendam hominem mādicantem repertiens aquam benedictam super eum iecit ⁊ crucem quandam sibi ostendit. Qui protinus vidus vt ouis stās a sancta Martha proprio cingelo aligatur & illicito a populo lanceis & lapidibus perimitur. Vocabatur autem draco ab incōl' tarasconus. Vnde in huius memoriā lacus ille adhuc vocatur tarasconus qui ante vocabatur neiluc. id est niger lacus eoq; ibi erant nemora nigra & umbrosa. Ibi igitur beata Martha de licentia magistri sui maximini ⁊ sororis sue deinceps remansit & orationibus & ieiunijs indefinenter vacabat deinde congregato ibidem magno sororum conuento ⁊ ad honorem beate marie semper virginis magna edificata basilica satis sibi asperam duxit vitam carnem & omnez pinguedinem oua caseum & vinum vitans semel tantum in die edebat. Centius in die tociens in nocte genua flectebat. Quadam vice dum apud auionem inter urbem & fluuium rodani predicaret iuuenis quidam ultra fluuium consistēs eius verba audire desiderans cum nauigio careret nudatus natāre cepit. sed subito vi fluminis rapitur & protinus suffocatur cuius corpus vix secunda die inuentum ante pedes sancte marie resuscitandum presentatur. Illa vero in modum crucis sola prostrata taliter orauit. Adoney domine ihesu christe q̄ frēm

meum Lazarum dilectum tuum olim resuscitaſti respice mi-
hospes care ad fidem circumſtantiū & resuscita puerum istuz
& apprehenſa eius manu mox iuuenis surrexit & ſacrū ba-
ptiſma ſuſcepit. Refert euſebius in libro hiſtōiarum eccleſia-
ſticae .v. quia mulier emōroiffa poſtq̄m ſanata fuit in curia ſi-
ue viridario ſuo ſtatua fecit ad imaginem xp̄i cum veſte &
ſimbria ſicut ipſum viderat. Et eam plurimum reuerbatur.
Herbe vero ſub illa ſtatua crescentes que ante nullius erant
virtutis cum ſimbriam attingerent tante virtutis erāt vt mul-
ti infirmi inde ſanarent̄. Illā aut̄ amōroiffam quam domin⁹
ſanauit. Ambroſius dicit fuiſſe martham. Refert autem Iero-
& habetur in hiſtōria tripertita q̄ iulianus apoſtota imaginez
quam Emōroiffa fecerat inde ſuſtulit & ſuam ibidem collo-
cauit que ic̄tu fulminis confracta fuit. Obitum autem ſuum
ſibi dñs ante per annum reuelauit. In quo toto anno febril-
bus elaborans ante octauum diez ſui exit⁹ angelicos choros
ſōcōis ſue in celum animam deferentes audiuit. Que mox fra-
trum & ſōcōrum conuentu congregato ait. Mi comites & dul-
ciſſimi alumni michi queſo congratulamini quoniam angeli-
cos choros ſōcōis mee animaz ad ſedes politicas ferentes ouā-
ter cerno. O pulcherrima & mi dilecta ſōcōe viuas cum magi-
ſtro tuo & hospite meo in ſede beata. Statimq; beata Martha
exitum ſuum vicinum preſentiens ſuos ammonuit vt lumi-
naribus accenſis circa ſe vſq; ad obitum vigilarent. Nocte ve-
ro media ante tranſitus ſui diez cuſtodibus ſomno grauatis
ventus vehemens irruit & luminaria cuncta extinxit. Illa ve-
ro malignōrum ſpirituu; turbam cernens ōare cepit. Mi pa-
ter ely mi hospes care. Congregati ſunt ad deūcōandum me
ſeductōres mei ſcripta tenentes mala que geſſi Ely ne elōges
a me ſed in adiutōrium meum intende. Et ecce ſōcōem ad ſe
venientem vidit que manu facem tenens cereos & lampades
inde accendit. Dumq; altera alteram proprio nomine voca-
ret. Ecce chriſtus aduenit dicens. Veni dilecta hospita & vbi
ego ſum illic mecum eris tu me ſuſcepisti in hoſpicō tuo ego
te recipiam ī celo meo & inuocantes te exaudiam amōre tuo
Apropinquante vero hora ſui tranſitus ſōcōas deferri ſe fecit
vt celum poſſet videre. Iuſſitque ſe in terra ſuper cinerem
poni & ſignum crucis cōram ſe teneri & in hec verba ōauit.

Hospes mi care hanc pauperulam tuam custodi & sic mecum dignatus es hospitari sic me suscipe in hospicio tuo celestium sitque ut passio secundum Lucam coram se legatur. Et cum diceretur Pater in manus tuas commendo spiritum meum illa emisit spiritum. Sequenti vero die scilicet dominica dum circa corpus eius laudes exolueret. Circa horam tertiam apud petrogæicas beato fronconi missas celebranti et post epistolam in cathedra dormitanti dominus apparuit dicens ei. Dilecte mi fronco si vis adimplere quod olim hospite nostre pollicitus es surge velociter sequere me. Quo iussa complente subito ambo tarasconum venerunt. Et circa corpus eius psallentes totum officium ambo ceteris. Respondentibus peregerunt. Et corpus eius in sepulchro suis manibus collocauerunt. Verum dum apud petrogæicas finitis cantibus dyaconus euangelium lecturus benedictionem petens episcopum excitavit. Ille vix excitatus Respondit fratres mei cur me excitatis. Dominus ihesus christus ad corpus Marthe hospite sue me duxit et ipsam tradidimus sepulture. Dirigite igitur illuc velociter nuncios qui nobis anulum nostrum aureum et cyrothecam crispas deferant. Que dum ad corpus sepeliendum me aptarem sacriste commendaui. Et ex obliuione dimisi quia me tam cito excitatis. Missi nuncios et hoc ut episcopus dixerat inuenientes anulum et solamque cyrothecam attulerunt. Aliam vero in huius rei testimonium sacrista retinuit. Addidit quoque beatus fronco dicens. Cum post sepulturam ab ecclesia exiremus frater quidam illius loci litteris peritus nos insecutus dominum interrogauit quo nomine vocaretur. Cui ille nichil respondens ostendit ei codicem quem in manu tenebat apertum in quo nichil aliud erat scriptum nisi versibus iste. In memoria eterna e. i. hospita mea ab au mala non timebit in die nouissimo. Cum vero codicem reuolueret cunctis folijs hoc reperit scriptum. Cum autem ad eius sepulchrum crebra miracula fierent. Clodoueus Rex francorum christianus effectus a sancto Remigio baptisatus cum grauem Renum pateretur dolorem ad eius tumulum veniens sanitatem integram reportauit. Quapropter illum locum ditauit et trium. M. spacio in giro ex utraque parte rodani terrarum villas et castra dedit locumque illum liberum fecit. Marcilla vero eius famula vitam conscripsit ipsi que post modum in sclauoniam pergens et ibi euangelium christi predicans post .x. annum a dormitione marthe in pace quieuit.

De sancto Abdon et sennem.

Abdon & sen-
nez sub decio
imparatore
martiriuz passi sunt.
Cum ei decius impa-
torē babiloniā cū alijs
prouincijs supasset.
quosdā xpianos ibi
inuenit quos secū ad
urbem cōdulā dedu-
cēs diuersis supplicijs
consummauit. Et eos
duo sub reguli rapiē-
tes. scz abdon & senne
sepelierūt. vnde accu-
sati & decio p̄sentati
Romam post euz vin-

cti cathenis ducunt & in cōspectu decij & senatus introducti
aut sacrificare & rerū suarum recipere libertatē aut moribz be-
stiarum deuorari iubent. Contemntes itaqz & expuentes in
simulachra ad theatrū p̄trahunt & ad eos duo leones & vrsi
iiii. dimittunt qui cū sanctos non tangerēt sed etiā custodirēt
iniectis eos gladijs occidunt & ligatis pedibz tracti sunt & ia-
ctati ante simulacrū solis. Qui cum ibi triduo iacuissent Qui-
rinus subdiaconus eos collegit & in domo sua sepeliuit. Passi
sunt autē circa annos dñi. cc. Tempore autēz constantini ipsi. iiii.
martires eorū cōpora reuelauerunt & a christianis translata
sunt in cimiterium pontiani. vbi dominus per eos multa pre-
stat beneficia populorū.

De nomine.

Germanus dicitur a germine & ana quod est sursum
quasi supernum germen. Quia enim reperiuntur in se-
gete germinante. scz calor naturalis. humor nutrimen-
talis. & ratio seminalis. Beatus igitur Germanus dicitur qua-
si semen germinās quia in ipso fuit calor per feruorem dilecti-
onis. humor per pinguedinem deuotionis. & ratio seminalis
per virtutem predicationis per quam multos in fide & moribz
generabat. Cuius vitam constantinus presbiter ad sanctum
censurium episcopum altisiodoreñ scripsit.

De sancto Germano.

Oermanus nobilissim⁹ generere in vrbe altisiodoro natus & liberalib⁹ studijs plurimū eruditus tandē Romā ad discendam Iuris sciam est profectus. Vbi tm̄ dignitatis accepit vt eū senatus ad gallias trāsmitteret vt apicē ducat⁹ toci⁹ burgundie obtineret Cum g⁹ altisiodoreñ· ciuitatē ceteris diligentius gubernaret arborē quādam

pinum in media ciuitate habebat. Ad cui⁹ ramos pro admiratione venationis ferarū capita suspendebat. Sed cū sanctus amator eiusde⁹ ciuitatis ep̄s de tali eum vanitate sepe redargueret monens vt etiā illā arborem incidi mandaret ne aliq̄ mala occasio ex hoc xp̄ianis eueniret ille nullaten⁹ acquieuit. Quadam aut̄ vice absente Germano arborē incidit & incendio totam dedit. Quod german⁹ audiēs xp̄iane religionis oblitus vallatus militib⁹ illuc aduenit & mortē ep̄o intemptauit. Ep̄s aut̄ diuina reuelatione germanū sibi successurū agnosces furenti cessit & augustuduñ. Perrexit postmodū altisiodorū reuersus Germanū in ecclia caute occludit & ibidē eū tonsurās ip̄m sibi successorē esse pdixit. Quod factū ē Nam paulo post ep̄s feliciter obiit & Gerplebs om̄is in antistitē postulauit. Qui substantia paup̄ib⁹ erogata & vxorē in sororē cōmutata corpus suū per xxx annos sic afflixit vt nunq̄ panē frumenti n̄ vinū non legumē nunq̄ vel salē pro sapore comederit. Bis tm̄ in anno. scz in pascha & natali vinū sumebat. h̄ tm̄ ip̄m vini sapore aq̄s n̄s extinguebat. In refectioe p̄mo cinerē pl̄ibabat. Deinde panē & deaceū sumebat. semp̄ aut̄ ieiunans nunq̄ nisi vespere comedeat. In estate vel hyeme nullā vestē habuit p̄ter ciliciū tunicā cucullā. Que vestis nisi forte alicui donareē tādiu ferebat̄ donec attritione nimia solueret̄. Lectus suus cinere cilicio & sacco cenabat̄ nullū puluinar caput ab humeris ei⁹ leuabat h̄ sp̄ gemēs & sanctorū relq̄as collo gerens nunq̄m vestimentum raro calciamenta & raro cingulum detrabebat. Super hoīem siquidem fuit omne quod. Talis enim eius extitit vita vt si miraculis claruisset incredibilis videret̄.

Tanta fuerunt miracula vt nisi merita precessissent fantastica putarentur. Hospitatus in quodam loco cum post cenam mensa iterum pararetur admiratus interrogat cui denuo prepararent. Cui cum dicerent quod bonis illis mulieribus que de nocte incedunt prepararent illa nocte sanctus Germanus statuit vigilare. Et ecce vidit multitudinem demonum ad mensam in forma hominum & mulierum venientem. Qui eis precipiens ne abirent cunctos de familia excitauit inquirens si personas agnoscerent. Qui cum omnes vicinos suos & vicinas esse dicerent misit ad domos singulorum demonibus precipiens ne abirent. Et ecce omnes in suis lectulis sunt inuenti. Adiurati igitur se demones esse dixerunt qui sic hominibus illudebant. Eo tempore beatus Lupus episcopus Trachinensis florebat cuius urbem cuius antea Rex obsideret super portam beatus Lupus acclamans quis esset qui eos sic impeteret inquisiuit. Cui ille Ego sum athala flagellum dei. Quo contra humilis presul ait dicens & gemens. Et ego Lupus Huius vastator gregis dei & indigens flagella dei. Moxque portas reuerari iussit. Illi autem diuinitus excecati per portam ad portam transierunt. neminem autem videntes aut ledentes. Beatus igitur Germanus assumpto predicto episcopo Lupo in britanias ubi heretici pullulauerunt profectus est. Sed dum in mari essent & tempestas maxima oriretur ad orationem sancti Germani protinus tranquillitas magna efficitur. Honorifice igitur a populis suscipiuntur quorum aduentum demones iam predixerant quos sanctus Germanus de obsessis expulerat. Verum cum hereticos conuicissent ad propria redierunt. Cum in quodam loco infirmus decuberet contigit ut totus ille vicus rependino incendio conflagraret. Qui cum rogaretur ut inde asportatus ignem euaderet ille incendio se opponit & ultra citraque omnia summante flamma hospicium eius non tetigit. Dum ad britanias iterato rediret ut hereticos confutaret quidam ex discipulis eius gradu concito eius vestigia sequebatur qui tamen apud cardomarus infirmatus occubuit. Rediens inde beatus Germanus sepulchrum eius aperiri fecit. ipsumque vocans ex nomine quid ageret an adhuc se cum militare cuperet requisit. Mox ille residens cuncta sibi consistare suauius ac se nolle econtra ulterius reuocari respondit. Tunc sancto annuente ut requiesceret ille deposito capite rursus in domino obdormiuit. Dum in britaniam predicaret & sibi & sociis Rex britanie hospitium denegasset subulcus regis regressus a pasuis receptam prebendam in palacio ad tugurium proprium referens vidit beatum Germanum cum sociis fame & frigore laborantem quos in domo sua benigne recepit.

& vnicum vitulum quem habebat hospitibus occidi p̄cepit. Post cenam sanctus Germanus omnia ossa vituli super pellem componi fecit & ad eius orationem vitulis sine mora surrexit. Sequenti die Germanus regi festinus occurrit & cur ei hospitium denegauit potenter inquit. Tunc rex vehementer attonitus sibi respondere non potuit. Et ille Egredere inquit & regnum meliori dimitte Germanus igitur dei mandato subulcum cum vxore venire fecit & vniuersis stupentibus regem constituit. Et extunc reges de subulci genere p̄deuntes dñantur genti britonū. Cum saxones contra britones dimicarent & se paucos viderent sanctos inde transeuntes vocauerūt & ab eis predicati certatim omnes ad baptismi gratiam conuolabant. Die igitur pasche ex feruēte fidei amore proiectis armis p̄ponunt fortiter preliari. Quod alij audientes contra inermes p̄perant sed germanus latens cum suis omnes ammonuit vt cū ipse allā clamaret omnes sibi vno clamore respondeant. Quod cum factum esset tantus hostes super se iam irruentes terrore inuasit vt proiectis armis non solum montes sed celum super se rure putarent cunctiq; diffugerunt. Quadam vice dum p̄ augustuduū transiens ad tumultū sancti cassiani ep̄i deuenisset quō se haberet inquisiuit. Ille statim ex tumultu cunctis audientibus sic r̄ndit. Dulci quiete perfruere & aduentum redemptionis expecto. Et ille quiesce per longum in xp̄o tempus & pro nobis attentius intercede vt obtinere sacre resurrectionis gaudia mereamur. Dum apud Rauennā deuenisset a regina placida & filio suo valentiniano honorifice susceptus est. Hora vero cene. Regina misit ei vas argenti amplissimū delicacōribus cibis plenum. Quod ille sic suscepit vt cibos famulus traderet & sibi pro pauperibus ipm vas argentiū retineret. Loco vero muneris misit Regine scutellam ligneam panem ordeaceum continentem. Quod illa libenter recepit & vas illud postmodū argento texit. Quadā autē vice dum p̄dida Regina euz ad suuuium inuitasset ille benigne anuens ab hospicio suo vsq; ad palaciū eozq; ieiunijs orōnibus esset ḡfectus asino deferente portatus ē. Sed dū comederet asinus sancti Germani mortuus est. Quod regina audiens equuz mire mansuetudinis episcopo presentari fecit. Quem intuens ait Meus michi asinus presentetur quia qui me huc attulit reportabit. Pergensq; ad cadauer Surge inquit muscio reuertamur hospicio. Statimque subsiliens seipsum concussit & quasi nichil mali passus esset.

Germanum ad hospitium deportauit. Sed anteq̄ de rauēna exiret p̄dixit q̄ nequaqm̄ in hoc seculo diutius moratur. Post modicū febre corripit & die vij. in dño moritur & corp̄ ei⁹ ad gallias sic a regina petierat trāsportat. Obiit circa ānos dñi. cccc. xxx. Verum cum sanctus Germanus beato eusebio vercellen. ep̄o p̄misit q̄ i sui reuersiōe eccliaz quā fundauēat sibi dedicaret cū intellexisset sanctus eusebius beatū Germa- num exisse de corpore ecclesiam suā dedicaturus cereos accen- di iussit. S; quantoplus accendebant tantoplus extinguebant. Quod videns eusebius intellexit dedicationē aut alio tempore fieri oportere aut alteri ep̄o reseruari. Cum igit̄ beati Germa- ni corp̄ vercelli delatum fuisset moxim predictā eccliam in- ducit & statim cerei omnes diuinit⁹ inflamman. Tunc san. Eu- sebius p̄missionis beati Germani meminit & q̄d viuens se fa- cturum p̄miserat mortuum fecisse cognouit. Hoc ita oportet accipi vt non intelligat̄ de magno Eusebio vercellensi quod tēpore ip̄ius factū sit h°. Nā ipse sub valente impatore mortu- us fuit & a morte ip̄ius vsq; ad mortem sancti Germani ultra annos l. effluerant. fuit g° alius Eusebi⁹ sub quo istud enar- ratur euenit.

Eusebius dicitur ab eo quod est bonum & sebe quod dicitur eloqui- tia vel statio. Vel eusebius sonat bonum cultus. Tēpore nāq; habuit bonitatem in sanctificatione sui eloquentiam in defensione fidei. Stationem in constantia martirij. bonum cul- tum in reuerentia dei.

De sancto Eusebio.

Eusebius sem- per virgo exi- stēs dum ad- huc cathecumin⁹ es- set ab eusebio papa baptisma suscepit & nomen in quo bap- tismo manus angelice vise sunt que ipsum de sacro fonte leuaue- runt. Matrona que- dam eius pulchritu- die capta cum ip̄ius cubiculum vellet ad- ire custodientib; an- gelis pueniē n̄ potuit

Vnde facto mane ad eius pedes procidit & vbi eo veniaꝝ petijt
Ordinatus presbiter tanta sanctitate emicuit vt in missarum
solennijs inter manus eius ministerium angelicum appareret
Post hoc cum arriana pestis totam ytaliã inficeret. Impera-
tore constancio eidem heresi fauente. Iulianus papa Euse-
bium in vercellen̄ episcopum consecrauit qui tunc obtinebat
inter alias vrbes ytalie principatum. Quod heretici audiētes
omnes fōes ecclesie claudi fecerunt. At Eusebius vrbe in-
gressus ante hostium maioris ecclesie que est be. marie genua
flexit & omnia hostia sua mox oratione aperuit Auxencium
mediolan̄ episcopum heretica prauitate corruptum de epi-
scopatu eiecit & pro eo virum catholicum dyonisiũ ordina-
uit. Sicq; Eusebius totam ecclesiam occidentis & anathasius
totam ecclesiam orientis ab arrianorum peste purgabant. Ar-
rius nanq; presbiter alexandrinus fuit que christum puram
creaturam esse dicebat. Asserens q̄ erat quando non erat & q̄
propter nos factus est vt nos per eum tanquam per instru-
mentum deus crearet. Et ideo magnus constantin? celebrati
fecit Nicenum concilium vbi error condemnatus est. Ipe aut
postmodum miserabili morte interijt. quia omnia viscera & in-
testina per secessum emisit. Constantinus autem Constantini
filius ipsa heresi corruptus fuit. Quo circa Constantinus im-
peratore contra Eusebium plurimum indignatus multorum
episcoporum concilium conuocauit & dyonisiũ accersuit
multasq; epistolas ad eusebium destinauit. Qui sciens mali-
ciam in multitudine preualere venire contempsit. Et suam
senectutem opposuit. Vnde imperatore statuit contra eius ex-
cusationem in mediolanensi vrbe que prope erat concilium
celebrari. Vbi cum Eusebium deesse videret. Iussit arrianos
fidem suam describere. Et Dyonisiũ Episcopum Medio-
lonensem vigintinouem episcopos eidem fidem subscribere.
Quod audiens eusebius ex vrbe sua profectus mediolis exijt
et se multa passurum predixit. Cum igitur ad quendam flu-
uium venisset vt mediolan̄ pergeret nauis procul ex alia pte
fluminis existens eo iubente ad eum venit & ipsum cum so-
cijs & predictus dyonisius obuiauit & ad pedes eius p̄cicens
veniam postulauit. Cum igitur Eusebius ab imperatore nec
minis nec blandicijs flecti posset coram omnibus dixit. Vos
dicitis filium minorem esse patre. cum ergo mihi filium meũ
et discipulum pretulistis. Non est enim discipulus super ma-
gistrum nec seruus super dominum suum. nec filius super
patrem. Qua illi ratione comoti statim cyrographum quem

scripserant & cui dyonisius scripserat ei obtulerunt. At ille. Nequaquam post filium scribam cui auctoritate presum sed istum incendite nouumq; subscribam si vultis conscribite. Sicq; nutu dei succensus est cyrographus. Cui dyonisius et alij viginouem episcopi subscripserant. Rursumq; arriani alium cyrographum descripserunt & eusebio & alijs epis vt subscriberent tradiderunt. Sed cum ab eusebio anati nullatenus consentiret ceperunt plurimū gratulari q; cyrographū cui coacti subscripserant penitus combustū videbant. Tunc iratus constātius eusebium voluntati arrianoꝝ tradidit qui p̄tinus ip̄m de medio alioꝝ ep̄oꝝum rapientes & durius flagellantes eum per gradus palacij a summo vsq; ad imum. & rursus ab ymo vsq; ad summū traxerunt. Cum ergo capite quassato multum sanguinē fudisset & adhuc non assentiret vinc̄tis post tergum manib; p̄ collum euz fune ip̄m traherēt Ip̄se aut̄ gratias agens dicebat se p̄ cōfessione fidei catholice mori esse paratum. Tunc constancius liberum papam Dyonisiū Paulinum & omnes alios episcopos qui eius exemplo fuerant inuitati in exiliū mitti fecit. Eusebium vero ap̄put sci/topclim in vrbe palestine arriani duxerunt & ip̄m in quodaz loco sic artificissimo recluserūt vt esset illo longitudine breuior latitudine angustioꝝ. ita vt curuatus nec pedes extendere nec se in latus alterum vertere posset. capiteq; depresso humeros tantum & cubitos mouere valebat. Verū constantino defuncto Iulianus eidem succedens. Et omnibus placere volens iubz exulatos episcopos reuocari & deoꝝum templa aperiri & pace frui sub lege qua quisq; vellet. Et sic eusebius inde exiens ad athanasium venit & quanta passus fuerat eidem exposuit. De functo autem iuliano & Iouiniano regnante sopitis arrianis Eusebius vercellas rediit & eum populus cum magna exultatione suscepit. Sed iterum valente regnante arriani repululant & Eusebij domum vallentes & extra domum supinum ipsum trahentes lapidibus eum obruerunt & sic ad dominū feliciter migrans in ecclesia quam ip̄se construxerat sepultus est. Fertur quoq; hanc gratiam sue ciuitati Eusebius a deo suis precibus impetrasse vt nullus arrianus ibidem viuere possit. vixit autem secundum cronicam ad minus. lxxxviii. annis. Floruit circa annos dñi. cc. l.

De sancto Machabeo.

Machabei fuerunt .vij. fratres
 et ezechias et eleazaro sacerdote
 da et ezechias et eleazaro sacerdote
 te qui pro obseruatione legis cum carne
 porcina nollent comedere inaudita sup-
 pliciorum genera pertulerunt hinc quod in seculo
 machabeorum plenius continetur. Et nota-
 tum quod ecclesia orientalis facit festa de san-
 ctis utriusque testamenti. Occidentalis autem
 non facit festa de san-

ctis veteris testamenti eoque ad inferos descenderunt preterquam
 de innocentibus ex eo quod in ipsis singulis occisus est christus et
 de machabeis. Sunt autem quatuor rationes quare ecclesia de
 istis machabeis licet ad inferos descenderit solemnizat. Prima
 est propter prerogatiuam martirij. Quia enim inaudita suppli-
 cia inter sanctos veteris testamenti passi sunt. Ideo privilegiati
 sunt ut eorum passio merito celebretur. Hec ratio ponitur in historia
 scolastica. Secunda est propter representationem misterij. Septena-
 rius enim est numerus vniuersitatis. Significantur ergo in istis omnes
 patres veteris testamenti celebritate digni. Nam licet de ipsis
 non solemniserit ecclesia. tum quia ad limbum descenderunt. tum quia
 multitudo multorum nouorum subintravit. In hijs tamen vij. impen-
 dit omnibus reuerentiam quia per .vij. ut dictum est vniuersitas designatur.
 Tercia est propter exemplum patientij. proponuntur enim in exemplum
 fidelibus ut hinc horum constantiam ad zelum fidei ammentur et ad
 patientiam pro lege euangelij sicut illi pro lege moysi fortius
 accingantur. Quarta est propter causam supplicij. Nam pro defen-
 sione legis sue talia supplicia passi sunt. Et sic christiani pro defen-
 sione legis euangelice patiuntur. Has tres ultimas rationes assignat
 magister Io. Beleth in summa de officiis. ca. v.

Estum sancti petri apostoli quod ad vincula dicitur qual-
 druplici de causa institutum fuisse putatur scilicet in memoriam
 liberationis petri. In memoriam liberationis alexandrie. pro destruendo ritu
 gentilium et pro impetranda absolutione spiritualium vin-
 culorum. Prima ergo causa est in memoriam liberationis petri.

Nam sicut dicitur in historia scol: Herodes agrippa romam
adiit & ibi gailo nepoti tyberij cesaris familiarissimus extitit.
Quadam autem die cum esset herodes in curro cum gailo le/
uatis in celum manibus ait utinam viderem mortem senis & te
domini totius orbis sed hoc auriga herodis audiuit & tyberio
continuo intimauit. Quapropter indignatus tyberius cesar he/
rodem reclusit in carcerem. Vbi dum quodam die iuxta arborem
in nixus esset cuius frondibus insidebat bubo vnus de captiuis
peritus in augurijs dixit ei. Noli timere quia cito liberaberis
& in tantum sublimaberis quod amicos tuos in tui inuidiam com/
citabis & in hac prosperitate morieris. Quacito autem huius ge/
neris animal super te videris ultra quintum diem viuere non
valebis. Post aliquod tempus tyberius moritur & gailus in im/
perium sublimatur qui quidem herodem de vinculis liberauit
& magnifice sublimant. Regem in iudeam misit. Cumque venis/
set misit manus ut affligeret quosdam de ecclesia. Occiso autem
Iacobo fratre Iohannis gladio ab eodem ante dies azimorum
videns quia hoc gratum esset iudeis in diebus azimorum petrum
apprehendit & in carcerem misit volens post pascha producere
cum populo. Angelus autem noctu eidem assistens mirabiliter
eum a vinculo nexibus liberauit & ad ministerium predicatio/
nis liberum ire iussit. Facinus autem regis dilationem non patitur
ultionis. Sequenti vero die custodes a se venire fecit ut profuga
petri diris eos penis afficeret. Hoc tamen impeditus est facere
ne solutio petri alicui noceret. Nam concitatus in cesaream descen/
dit. Et ibi percussus ab angelo expirauit. Etenim sicut Refert
Iosephus in decimo nono antiquitatum libro cum cesaream ad/
uenisset & ad eum totius prouincie viri vnanimiter conuenissent.
Ille fulgenti veste ex auro argentoque mirabiliter stexta indu/
tus incipiente die procedit ad theatrum. Vbi cum primum solis
radios vestis argentea suscepisset repercussio splendore dupli/
catam spectantibus lucem fulgoris metalli vibrantis effudit ut intu/
entibus perstringeret aciem terrore aspectus & per hoc plus ali/
quod de eo quam humane nature est. Artifex arrogatiam mentiret
Illico aduantes vulgi concrepant voces dicentis. Hucusque
ut hominem te tenuimus sed ex nunc iam supra humanam naturam
te esse fatemur. Et dum adulatorijs demulceret honoribus & ob/
latos sibi diuinos honores non respueret respiciens vidit insi/
dentem super funiculum capiti suo angelum id est bubonem mortis
eius proxime nuncium. Respiciensque ad populum dixit. En
ego deus vestrum morior. Sciebat enim iuxta predicationem au/
guris se infra v. dies moriturus. Et continuo percussus per v.
dies vermibus eum corrodentibus expirauit. hec Iosephus. In

memoriam igitur tam mirae liberationis principis apostolorum
a vinculis: & tam dire vindicte in tyrannum protinus subsequen-
te ecclesia festum sancti petri ad vincula solennizat. unde & epi-
stola in missa canitur in qua hec liberatio facta fuisse perhibetur
& hinc videtur quod hoc festum deberet vocari petri a vinculis.
Secunda causa institutionis extitit quoniam Alexander papa
qui sextus post beatum Petrum rexit ecclesiam & hermes pre-
fectus urbis Rome qui per Alexandrum ad fidem conuersus
fuerat a quirino tribuno in diuersis locis in custodia tenebatur
Dixitque tribunus ad hermem prefectum. Miror te virum pruden-
tem honorem dimittere prefecture & vitam aliam somnare. Cui
hermes dixit. Et ego ante hos annos hec omnia deridebam &
hanc vitam solam esse putabam. Respondit quirinus Fac ergo probare
me quod aliam vitam moueris esse & continuo fidei tue discipu-
lum me habebis. Cui hermes dixit Sanctus alexander que-
tenes in vinculis ipse hoc melius te docebit. Tunc Quirinus
maledicens alexandro ait. Ego tibi dixi ut me probare faceres
hec & nunc me mittis ad Alexandrum quem pro suis sceleribus
teneo vinculatum. Verumtamen super te & alexandri custodiam dupli-
cabo & si ipsum tecum vel cum ipso inuenire potero vere fidem
tuam & eius dictis vel sermonibus adhibebo fecit quod dixit & alexan-
dro hunc hermes protinus indicauit. Orante igitur sancto alexandro
angelus ad eum venit & ipsum ad hermem in carcerem duxit & in-
ueniens eos quirinus in simul plurimum admiratus est. Et cum her-
mes Quirino narraret quomodo alexandri filium suum mortuum suscitasset
dixit Alexandro Quirine habeo filiam gutturosam nomine bal-
bam. Promitto igitur me tuam recipere fidem si filie mee impetra-
re poteris salutem. Cui alexander. Vade citius & ipsam ad carcerem
meum adducito. Cui dixit Quirinus. Cum hic sis quomodo in car-
cere tuo te potero inuenire. Ad quem Alexander. Vade cito quia
qui me huc adduxit ille me illuc cito reducet. Pergens igitur
Quirinus filiam suam ad carcerem cito adduxit & ibidem Alexan-
dri inueniens ad pedes suos prostrauit. Tunc filia eius cepit vin-
cula sancti Alexandri deuote osculari ut sanitatem reciperet.
Cui Alexander dixit. Noli filia has meas osculari catenas sed
boias sancti Petri diligenter inquire quas deuote osculans re-
cipies sanitatem. Quirinus igitur in carcere ubi Petrus deten-
tus fuerat diligenter boias inquiri fecit: easque cum inuisset filie sue
osculandas dedit. Illa mox ut osculata est vincula sanata est intel-
gre beneficium assecuta. Tunc Quirinus veniam petens alexandrum de carcere ex-
traxit & ipse cum familia & alijs quibus pluribus baptismum suscepit.

Tunc sanctus alexander hoc festum in kal' augusti celebran-
dum instituit & in honorem apostoli petri ecclesiam fabricauit
vbi vincula reposuit & ad vincula nominauit. In hac solenni-
tate ad predictam ecclesiam magnus fit concursus populi &
ibidem populus vincula osculatur. Tercia causa institutionis
fm Bedam hec est Octavianus imperator & anthonius sibi/
inuicem affinitate coniuncti sic inter se mundi totius imperi-
um diuiserunt vt octavianus in occidente italiam galiam &
hispaniam. Anthonius vero in oriente asiam pontum & affri-
cam possiderent. Anthonius autem lasciuus & lubricus cum
sorum Octauiani in uxorem haberet ipsam repudiavit & cle-
opatram reginam egypti in uxorem accepit. Ob hoc indigna-
tus octavianus manu armata in asiam contra Anthoniū p/
cedit & ipsum in omnibus superauit. Tunc anthonius & cleo-
patra victi fugerunt ac semetipsos pro dolore nimio occiderunt
Egypti igitur regnum Octavianus destruxit & Romanam p/
uinciam fecit. Inde in alexandriam perrexit & omnibus eam
diuicijs spoliatis romam ipsas transuexit. Vnde rem publicam
auxit ita qd pro vno denario daretur quod prius pro quatuor
vendebatur. Et quia ciuilia bella valde urbem vastauerant ita
eam renouauit vt dixerit Inueni latericium relinquo marmo-
ream. Quia igitur in tantum rem publicam auxit Augustus
primo omnium vocatus est. Vnde & ab eo augusti dicti sunt
qui sibi in imperio successerunt sicut & Iulio cesare auunculo
eius cesares appellantur. Vnde & hunc mensem Augustum
qui prius sextilis dicebatur quia a martio sextus erat popu-
lus suo nomine intitulauit eum Augustum vocans. In memo-
riam itaq; & honorem victoriae illius quam prima die Augusti
octavianus habuit omnes Romani hac die solennizabant vsq;
ad tempus theodosij imperatoris qui cepit regnare anno dni
ccc. xxvij. Eudoxia igitur filia predicti theodosij imperatoris
uxor valentiniani Ierosolimam ex voto perrexit vbi quidam
iudeos pro magno munere duas ei cathenas obtulit quibus
sub herode petrus apostolus vinctus fuit. Cum igitur romam
redisset in kal' Augusti & in honorem imperatoris gentilis ro-
manos solennizare videret dolens qd damnato homini tantus
honor exhiberetur cogitansq; qd non eos de facili a tali cura &
consuetudine reuocare posset cogitando tractauit vt obserua-
tia quidem sic staret sed in honorem sancti petri fieret & illum
diez vniuersus populus ad vincula nominaret. Habita igitur
collatione cum be. pelagio papa populum blandis exhortati-
onibus induxerunt vt obliuioni traderetur memoria principis
paganorum & celebris fieret memoria principis apostolorum

Quod dum cunctis placuisset illa cathenas quas de iherusalē
 attulerat protulit ⁊ populo ostendit. Papa vero ⁊ illam ca-
 thenam protulit qua sub Nerone idem apostolus victus fuit
 Hac ergo illis sociata ita miraculose vna cathena facta ē ac
 si semper vna ⁊ eadem extitisset. Vnde papa ⁊ regina, p̄tinus
 statuerunt vt quod hominum indiscreta religio faciebat gen-
 tili damnato in melius mutata faceret apostolorum principi
 petro. Ipsa igitur vincula papa cum regina in ecclesia sancti
 pe-ad vincula posuit ⁊ ipsaz muneribus multis ⁊ priuilegijs
 magnis dotauit ac predictam diem vbiq; celebrem fore insti-
 tuit. hęc Beda idem dicit Sigbertus. Quante autē virtutis hęc
 cathena fuit āno dñi. cccc. lxiij. apparuit. Quendā enī comitē
 impatoris Ottonis propinquū dyabolus ante oculos omniū
 tam crudeliter arripuit vt seipsum dentibus laceraret. Tunc
 iussu ipatoris ad Io. papam ducitur vt cathena sancti pe. eius
 collo circūdaretur. Sed cū quedā alia cathena furentis collo
 fuisset imposta ⁊ nihil ex hac prouenisset salutis nimiz vbi
 nil latebat virtutis tandem vera pe. cathena producit ⁊ fu-
 rentis collo imponitur. Tante autem virtutis pondus dyabo-
 lus ferre non potuit sed mox cœam omnibus exclamans ab-
 cessit Tunc theodricus Meten̄ episcopus ipsam cathenam ar-
 ripuit ⁊ eam se nullatenus dimissurum nisi manus sibi pre-
 cederetur asseruit Cum igitur super hoc inter episcopū ⁊ pa-
 pam aliosq; clericos grauis oriretur contentio Impator tan-
 dem ipsuz litigiū sedauit ⁊ episcopos ex ipsa cathena a papa
 anulum impetrauit Narrat miletus in cronica ⁊ idem habet
 in hystoria tripertita q; hijs diebus apud epyze draco ingens
 apparuit in cuius œe donauis episcopus virtute insignis ex-
 puens mox eum occidit. Prius tamen ante eius faciē digitis
 crucem designans ⁊ eidem ostendens quem vix. viij. iuga boū
 ne eius putredine aer inficeretur ad locum incēdij trahere po-
 tuerunt. Tdem q; ait ibidem ⁊ in eadem tripertita habetur q; ī
 creta dyabolus ī specie moysi se posuit. Qui iudeos vndecūq;
 congregans super magnum montis precipitium iuxta mare
 eos duxit quos dum ad terram promissionis sicco pede se pre-
 eunte ducere pollicetur inumeros enecauit. vnde creditur q;
 dyabolus indignatus quia occasiōe iudei qui regine cathenā
 dederat plausus octauiani cessauit de hijs se taliter vindicauit
 Multi autem ex hijs qui euaserūt ad baptismi gratiam con-
 uolarunt. Cum enim mons ipse decliuis incumberet et illi se
 se euoluerent priores tam acutis rupibus lacerati q; ī mare
 prefocati mortui sunt. Cūq; reliqui idem facere vellent ⁊ de
 prioribus quid eis acciderit ignorarēt quidaz piscatores inde

inde transeuntes malum quod acciderant narrauerunt eisdē
et sic ille conuersi sunt hec in hystoria tripartita. Quarta cā ī/
stitutionis h assignari potest. Dominus enim a viculis petrū
miraculose absoluit et eidem ligandi et absoluendi potestātē
dedit. Nos autem vinculis peccatorum obligati tenemur et
absolui indigemus. Ideo igitur ipsum in solemnitate que di/
citur ad vincula honoramus vt sicut ipse a vinculis absolui
promeruit et sicut absoluendi a domino potestatem accepit
sic et ipse a peccatorum vinculis nos absoluat. Hanc vltimā
institutionis causam non nullam extitisse Quuis de faci/
li perpendat vel perpendere potest si videat q̄ absolutionem
a vinculis in apostolum factam epistola cōmemorat et absol/
uendi potestatem sibi concessam euangelista recitat Absolui/
tionem ab ipso nobis fiendā hodierna oratō postulat. Quod
autem per clauas quas accepit interdum etiam damnandos
absoluat in quodam miraculo quod legitur in libro mira/
culorum beate virginis satis claret. Apud nāq; coloniā urbē
in monasterio sancti pe. erat quidam monachus leuis lubricus
et lasciuus hic dum cum subita morte fuisset preuentus de/
mones ipsum accusabant et quelibet peccatorum genera cō/
tra ipsum clamabant vnum dicebat. Ego sum cupiditas tua
que contra dei precepta tam frequēter cupisti. Aliud clama/
bat. Ego sum vana glōria qua te apud homines iactanter ex/
altasti. Aliud ego sum mendacium ī quo mendacio peccasti
Similiter quedam bona opera que fecerat ipsum excusabāt
dicentia. Ego sum obedientia quam senioribus spiritualibus
exhibuisti. Ego sum psalmorum cantus quem frequēter deo
concinisti. Sanctus autē petrus cuius erat monachus p ipso
deprecaturus deum adiit. Cui respondit dominus. Nūquid
non propheta me inspirante dixit. Domine quis habitabit ī
tabernaculo tuo. et. Qui ingreditur sine macula. et. quomō
hic potest saluus esse cum nec sine macula sit īgressus nec sit
iusticiam operatus. Rogante igitur pro eo pe. cum virgine
matre dei. Hanc dominus sententiam protulit vt ad cōpus
rediret et ibi penitentiam ageret. Tunc cōfestim pe. clauī quā
manu tenebat dyabolum terruit et in fugam conuertit. Ani/
mam vero eius in manu cuiusdam qui in predicto monaste/
rio monachus fuerat tradidit et vt ad cōpū ipsam īduceret
precepit. Qui ab eo pro mercede reductionis poposcit vt sin/
gulis diebus psalmū Misere mei deus diceret et sepulturā
eius sepe scobis mundaret. Et p̄ se q̄ de morte rediēs que sibi cō/
tigerant omnibus enarrauit.

De sancto Stephano.

Stephanus papa cum multos gentiliū verbo & exemplo conuertisset & multa corpora sanctorū martirū sepelisset a valetiano & Galiēo. āno dñi. cc. lx. summo

studio perquiritur vt eum & clericos aut sacrificare cogere aut supplicijs diuersis pūnirent. Dederuntq; edictum vt qui cūq; eos proderet totā eorū substātiā possiderēt. Quapropter x. de eius clericis comprehensi sunt sine audientia decollati. sequēti die Stephanus papa comprehenditur & ad templum Martis ducitur vt ibi aut ydolum adoraret aut capitalē sententiam subiret. Sed cum templum ingressus fuisset & deum vt ipsum templum destrueret exorasset. Statim magna pars templi corruit & omnis multitudo pre nimio timore aufugit. Ipse vero ad cimiterium sancte Lucie perrexit. Quod audiēs valerianus milites plures prioribus ad eum misit. Qui veniētes eum missam celebrantem inuenerunt & stantem itrepidū ac incepta deuote perficientem in sua sede decollauerunt.

Quentio cor-
poris ptho/
martiris ste-
phani anno domini
cccc. xvij. honoreis pri-
cipis anno septimo
facta fuisse narratur
Reperitur autem eius
iuentio traslatio & co-
iunctio. Inuentio ipse
hoc ordine facta fuit
Nāz cū qdā p̄sbiter
nomine Lucianus ī
territorio Ierosolo-
mitāo quē Genadi⁹
inter illustres viros
omemorat. & h⁹ scri-

psit feria sexta in stratu suo quiesceret & pene vigilaret qdaz
vir senex statura p̄cerus vultu decorus barba prolixa pallio
candido amictus cui gēmule auree & cruces inerant cōtexte
calciatus caligis in superficie de auratis eidem apparuit. Qui
manu auream virgam tenens tetigit eū dicens. Sūma cum
diligentia nostros patefacito tumulos. quia decēter despecto
loco reconditi sumus. vade igit & dic Iohi ep̄o Ierosolitano
vt nos in honorabili loco reponat: q̄a cū siccitas & tribulatio

mundum concusserit nostrorum suffragiis de mundo propitiari decreuit. Cui Iulianus presbiter dixit. Domine quis es. Ego sum inquit Gamaliel qui paulum apostolum enutriui ⁊ ad pedes meos legem perdocui. Qui autem mecum iacet sanctus est stephanus qui a iudeis lapidatus extra ciuitatem proiectus est ut a feris ⁊ auibus deuoraretur. Sed hoc omnino ille prohibuit cui idem martir illesam fidem seruaui. Ego autem ipsum cum reuerentia multa collegi ⁊ in meo nouo tumulo sepeliui. Alius autem qui mecum iacet est nichodemus Nepos meus qui nocte ihesum adiit ⁊ a petro ⁊ Iohanne sacre baptismi suscepit. Quapropter indignati in eum principes sacerdotum eum occidissent nisi ob nostri reuerentiam desistissent. Verumtamen omnem substantiam eius diripuerunt ⁊ a precipatu deposuerunt. Multis eum afficientes verberibus seminiuum reliquerunt. Hunc cum ego in domo mea duxissem diebus aliquibus superuixit ⁊ defunctum iuxta pedes brati stephani sepeliri feci. Tertius vero qui mecum est ipse est abibas filius meus qui anno etatis sue .xx. mecum baptismi suscepit. Et virgo permanens cum paulo discipulo meo legem didicit. Vxor vero mea ethea ⁊ selenias filius meus quia fidem christi noluerunt recipere nostra nequaquam digni sepultura fuere sed eos alibi sepultos inuenies ⁊ eorum tumulos vacuos ⁊ inanes. Hoc dicto sanctus Gamaliel disparuit. Lucianus vero euigilans dominum exorauit ut si hec visio in veritate fieret eidem secundo ac tertio appareret. In sequenti igitur feria sexta eidem sicut prius apparuit ⁊ cur ea que sibi dixerat neglexerit requisit. Non inquit domine neglexi sed rogavi dominum ut si hec visio ex deo esset mihi tertio appareret. Dixitque ei gamaliel. Quomodo in mente tua cogitasti si nos iuuenites quomodo reliquas singulorum discernere posses ex his que tibi sub similitudine offero singulorum oculos ⁊ reliquas educebo. ostenditque ei tres calathos aureos ⁊ quartum argenteum. quorum vnus erat plenus rosarum rubentibus ⁊ alij duo rosarum albis. Quartum etiam ostendit argenteum plenum croco. Dixitque gamaliel. Hij calathi nostri sunt loculi ⁊ nostre reliquie sunt hee rose. Calathus plenus rosarum rubeis est locus sancti stephani que solus ex nobis martirio meruit coronari. Alij duo rosarum albis pleni mei ⁊ nichodemi sunt loculi qui sincero corde in confessione christi perseuerauimus. Quartus vero argenteus croco plenus est abibe filij mei qui candore virginitatis pollebat ⁊ mundus de mundo exiuit. Hic dictis iterum disparuit. Feria autem sexta sequentis ebdomode eidem iratus apparuit ⁊ de dilatione ⁊ negligentia sua eum grauiter increpauit.

Continuo igitur Lucianus Ierosolimã adijt ⁊ Io. episcopo cuncta per ordinem enarrauit. Pergunt igitur cum alijs episcopis accersitis ad locum predictũ Luciano ostensum cũq; cepissent fodere terra concutitur ⁊ suauissimus odor sentitur Ad cuius odoris miram fragrantiam meritis sanctorum. lxx homines a diuersis infirmitatibus liberantur. Sicq; in ecclesia que ẽ in iberusalem vbi sanctus stephanus archidiaconi fundus est cum magno gaudio sanctorum reliquias trãstulerũt ⁊ eas ibidem honorifice condiderunt. Ea autem hora pluuia magna descendit. Huius visionis ⁊ inuentionis mentionem facit Beda in cronica sua. Hec inuentio sancti stephani facta est ea die qua eius passio celebratur ⁊ eius passio in hac die fuisse dicitur. Festa autem ab ecclesia mutata sunt duplici ratione. Prima est quoniã xps ideo natus est in terris vt homo nasceretur i celis. De cuius enim vt natiuitati christi gtuaret natale sancti stephani qui primus pro christo martiz sustinuit quod est nasci i celo vt per hoc notaretur vnam ex alia sequi. vnde etiam cantatur de ipso. Hec christus natus est i terris vt hodie stephanus nasceretur i celis. Secunda ratio ẽ quoniam festum de inuentione solemnis agebatur q̃ festũ de passione. Et hoc tum propter reuerentiã natiuitatis dñi. tum propter multa miracula q̃ in ipsius inuentione dñs ostendit. Quia ergo passio ipsius dignior est q̃ inuentio ⁊ ob hoc solemnior debet esse Ideo ecclesia festum de passione ad illud tempus trãstulit in quo in apliori reuerentia habeatur. Trãstato autẽ ei? vt ait Aug? hoc mō fuit. Nã alexander senator cōstan tinopolitan? iberusalẽ cũ vxore sua adijt ⁊ prothomartiri stephano pulcherrimi oratorium construxit ac post ei? obitum iuxta eius corp⁹ se sepeliri fecit. Euolutis ergo. vij. annis. iuliana eius vxor in patriam suam volens redire vtpote que a principibus iniuriam patiebat corp⁹ viri voluit deferre. qd cũ ab ep̃o multis precibus postulasset. Episcopus duos oculos argenteos protulit dicens. Non noui quis sit ex hijs oculis viri tui. Et illa Ego noui ⁊ impetũ faciens amplecta est corp⁹ sancti stephani. Sic ergo dum corp⁹ viri putat acceperat casu corp⁹ prothomartiris accepit. Cũ autẽ nauim cum corpore ascendiss̃ ymni audiũtur angelici odor effragrat clamant demones seuam suscitãt tempestatem dicẽtes Ve nobis quia prothomartir stephan? trãsit diro nos verberã igne. Cũ ergo naute naufragiũ formidarẽt Stephan? iuocat ⁊ g̃tinuo apparuit dicens Ego sum nolite timere. Statimq; trãquillitas magna subsecuta est. Tunc audite sunt voces demonum clamantium. Impie principes nauem accende quia aduersarius

nē stephā? ē ī ea. Tūc p̄iceps demonū. v. demōes q̄ nauē icen-
derent misit sed angelus domini in profundum eos dimerfit
& cum calcedonem venissent demones clamabant seruus dei
venit qui ab iniquis lapidatus est iudeis. Cōstantinopolim
igitur incolumes peruenerunt. Et in quadam ecclesia corp̄us
sancti stephani cum magna reuerentia condiderunt hec Au-
gustinus. Coniunctio autem corp̄is sancti stephani cuꝝ cor-
p̄e sancti Laurentij hoc ordine facta fuit. Contigit enī eu-
doxiam filiam Theodosij impatoris a demone grauiter cruci-
ari. Quod cum patri suo constantinopolim constituto inti-
matum fuisset iubet filiam constantinopolim adduci vt sacro-
sanctis prothomartiris stephani reliqueis tāgeretur. Demō
autem in ea clamabat Nisi stephanus romā veniat nō exhibo
quoniam sic est apostolorum voluntas. Quod cum impator
audiuisset a clero & populo cōstantinopolitano obtinuit vt
corp̄us sancti stephani romanis darent Et ipsi be. Larētij cor-
pus acciperent. Tunc impator pelagio pape super hoc scripsit
Papa vero de consilio cardinalium impatoris petitioni con-
sensit. Missi igitur constantinopolim cardinales corp̄? sancti
stephani romam deferunt & greci pro accipiēdo corp̄e scī
Laurentij profecuntur. Capue igitur corp̄us ste. recipitur &
brachium eius dextrum a capuanis deuotis precibus obti-
netur & metropolitana ecclesia in eius honore fabricatur. cū
autem romam venissent & in ecclesia sancti Petri ad vincula
corp̄us deferre vellēt. Vectores subsistūt nec ultra procedere
possunt. Demon autem ī puella clamabat. Frustra laboratis
quia non hic sed apud fratrem suū Laurentium sedē elegit
Illuc igitur corp̄us defertur & ad eius tactū puella a demōe
liberatur. At laurentius aduētui fratris sui quasi oꝝgratulās
& arridens in alteram partem sepulchri secessit & medietatē
illius vacuam fratri reliquit. Greci vero dum man? apponūt
vt Laurentiū ferant ad terrā velut examines coeruerūt. h̄ oꝝā
tibꝫ p̄ eis papa clero & populo vix ad se ad vesperā redierūt
oēs tñ infra .x. dies mortui sunt. Latini etiā q̄ sibi cōsenserant
ī fernesim versi sanari nō potuerūt quoadusqꝫ sanctorꝫ corp̄a
insimul tumultata fuerūt. Tūc vox de celo audita est O felix
roma que corp̄us laurentij hispani & stephani Ierosolitanī
vno claudis mausoleo glōsa pignora. facta ē ista giūctio circa
ānos dñi .cccc. xxv. refert Aug. ī li. xxij. de ci. dei vij. mortuos ad
inuationē scī ste. suscitatos. videlicꝫ quēdā qui cū mortuus
sic iaceret vt ei iā pollices ligaretur inuocato sup̄ eū nomine
beati stephani ḡtinuo suscitatus ē. Item quēdam puerum a
plaustrō ḡtritū quē mater ad ecclesiā sancti stephani deferēs

uiuum ⁊ sanum recepit. Itē quedā sanctimonialis que cum in extremo spū ęstīta ⁊ ad ecclesiā scī stephāi delata fuiss; ⁊ ibidem expirasset videntibus omnibus ⁊ stupentibus facta surrexit. Item quādam puellam apud yponem cuius corpus cum inunctū fuiss; oleo scī stephani statim surrexit. Item quedā pney q̄ cū ad ecclesiā scī stephani mōrtu? fuiss; delatus ad inuocationem scī stephani vite est protin? restitutus. De hoc martire sic dicit Aug. martirē istum Gamaliel stolatus reuelauit. Saulus spoliatus lapidauit. christus panis inuolutus ditauit ⁊ preciofo lapide corōnauit. Idē in stephano emicuit pulchritudo corpōis flos etatis. Eloquentia sermocinātis sapientia scīssime mentis ⁊ operatio diuinitatis Idem fortis calumna ei cum inter lapidiferas manus captatorio forcipe teneretur fide fundabil' igniebatur. Feriebatur ⁊ producebatur. constringebatur ⁊ angebatur cedebatur ⁊ non vicebatur. Idem super illud dura ceruice. ⁊c. Hic nō blāditur sed iuebitur. non palpat sed puocat non trepidat sed īstīgat. Idem attende stephanū ęseruū tuū. Homo erat sicut ⁊ tu. De massa peccati erat sicut ⁊ tu eo pretio redemptus. ⁊ cū dyacon? erat euāgeliū legebat qđ legis vel audis ⁊ tu ibi iuenit scriptū diligite inimicos vros didicit legendo perfecit obediendo.

De nomine.

Dominicus dicit̄ q̄si dñi custos. vel a dño custoditus vel dē Dominicus q̄tum ad ethimoloiā huius noīs qđ ē dñs. Dē autē custos dñi tribus modis scz custos honoris dñi q̄ ad deū. custos vinee dñi vel gregis dñi quo ad pximū. Custos voluntatis dñi siue preceptoz domini q̄ ad seipsum. Secundo dicitur dominicus quasi a dño custoditus Dominus enim custodiuit ipsum q̄tum ad triplicem statuz suū. In quoz prio fuit layc?. In secūdo regularis canonicus In tertio vir apostolicus. Nā in prio eum custodiuit faciēdo eum laudabiliter incipere. In secundo seruēter proficere. In tertio pfectionem apprehendere. Tertio potest dici Dominic? per ethimoloiā huius nominis dominus. Domin? nāq; dē quasi donās minas per iniuriāz dimissionē donās min? per corpōis macerationem quia corpōi suo per minus dabat q̄ appetebat donans munus per libertatis largitionē. Quia nō solum sua pauperibus tribuit sed etiam seipsum pluries vendere voluit.

De sancto Dominico.

Dominicus
 ordis p̄di/
 catorū dux
 ⁊ pater inclitus ex
 hyspanie partibus
 villa que d̄r a calla
 rega oxouien̄ dyo
 celis p̄re felice m̄te
 vero Johanna no/
 mine h̄m carnē ori/
 ginem duxit. Cui⁹
 mater ante ipsi⁹ or/
 tum vidit i somnis
 se carulū gestātem
 in vtero. ardentē in
 ore faculam h̄aiulā
 tem. Qui egressus

ex vtero totam mundi machinā incendebat. Cuidā etiā ma/
 trone que ipsum ex sacro fonte leuauerat videbatur ⁊ puer
 dominicus stellam prefulgidam haberet in fronte que totū
 orbem illustrabat. Dum adhuc esset puerulus ⁊ sub nutricis
 custodia constitutus deprehensus est sepe lectum dimittere
 ⁊ super nudum humū iacere. Missus tandem parentiā ad stu/
 dium amore sapientie addiscēde vinum per decēniū gustauit
 Vbi cum fames valida esset libros cum omni suppellectili vē/
 didit ⁊ precium eorum pauperib⁹ erogauit. Crescente iā ei⁹
 fama ab episcopo exouien̄ in sua ecclesia canonicus regularis
 efficitur ⁊ postmodū fact⁹ oibus vite speculū ⁊ canonicis
 subptior ordinatur. Ipse autē die ac nocte lectioni ⁊ orationi
 vacabat assidue deum exorans vt sibi hanc gratiam ifundere
 dignaretur qua se totum aliqn̄ saluti posset impendere proxi/
 morum. In libro q̄ de collatiōibus patrum studiosissime le/
 gens magnum perfectionis cumulum apprehendit. Pergens
 autē cū predicto ep̄o tholosaz deprehendit hospitē suū heretica
 prauitate cōruptum. Quem ad fidem xp̄i conuertit ⁊ quasi
 quendam primiciay manipulū future messis dño p̄sentauit
 Legitur in gestis comitis montis fortis q̄ cum beatus domi/
 nicus Quadam vice vel die aduersus hereticos predicasset
 auctoritates quas in medium produxerat redegit in scriptis
 ⁊ cuidā heretico cedulam illam tradidit vt super obiectis de/
 liberare deberz illa autē nocte ad ignē h̄eticis gregatis cedulā
 quā t̄cep̄at p̄duxit i mediū. cui focii dixerūt vt i ignē illā p̄icerz
 ⁊ si comburi contingeret eorum fides ymo perfidia vera esset

Si vero comburi non posset veram fidem romane ecclesie p̄/
dicarent. Quapropter cedula in ignem proicitur que cū ali/
quātulum moram in ignibus fecisset incōbusta ab igne pro/
tinus profiliit. Stupentibꝫ cunctis vnus ceteris durior ait, pi/
ciatur iterum & sic expiemur veritatem. Proicitur iterum &
iterum profiliit incōbusta. Iterum ille dixit. Tertio ꝑciatur
& tunc sine dubio rei exitum cognoscemus. Proicitur tertio
& iterum incōbusta profiliit & illesa. Heretici autē in sua du/
ritia permanētes distriāissima inter se iuratione firmauerūt
ne hoc aliquis publicaret. Quidam tamen miles qui ibi ade/
rat & nostre fidei aliquātulum adhebat istud miraculum
postmodum publicauit. Factum est autem hoc apud montez
victorialem. Simile quidam dicitur accidisse apud phanum
Iouis indicta ibidem in diebus illis contra hereticos qua/
dam disputatione solen ni. Ceteris igitur ad propria redeū/
tibus & ep̄o oxouien̄ defuncto solus ibidem sanctus domini/
cus cum paucis remansit contra hereticos constanter verbuz
dei ānuntians. Irridebant autē eū aduersarij veritatis sputa/
lutum & huiusmodi vilia proicientes in eum & a tergo pro/
derisu sibi palcas alligantes. Cum autem sibi interitum ima/
rentur imperterritus respondebat. Non ego martirij dignus
sum glōria nondum merui istam mōtem. Quapropter lo/
cum transiens in quo sibi pate ferebantur insidie non solum
intrepidus verum etiā cantans & alacer procedebat. Quod
illi admirātes dixerūt illi. Nūquid nō tu mōtis horrore ꝑcuteris
Quid acturus eras si cōprehendissemus te. At ille rogasset
vos ne repentinis me subito ꝑimeretis vulneribus sed paula/
tim & successiue mēbra singula mutilantes deinde ostensis co/
ram oculis meis detruncatis mēbroꝝum particulis ipsos etiā
oculos eruentes ad vltimū semiuiuū laceratumqꝫ cœpus sic
permittentes in suo sanguine volutari vel præsus ad libituz
necaretis. Cum quēdam reprisset propter nimiam quā pati/
ebatur inopiam hereticōꝝum consortijs adhesisse decreuit se/
ipsum venūdare qđ ex accepto pretio de seipso & egestatis si/
mul occasionem precideret & sub errore venūdatum liberarē
Quod & fecisset nisi inopie eius diuina misericordia aliter ꝑ/
uidisset. Alias etiam cum quedam mulier fratrem suū ī fara/
cenōꝝum captiuitate detentum lamentabili sibi conuestione
exponeret nullumqꝫ sibi ad eius librationem fateretur consi/
lium superesse ille intima cōpassione cōmotus seipsum ꝑ re/
demptione captiui vendendum obtulit. sed deus qui ipsum
necessarioꝝem ad redemptiōē spiritualem multoꝝ captiuoꝝ
preuiderat non permisit. Hospitatus in partibus tholosanis

apud quasdam matronas ab hereticis per ostentationem religionis deceptas per totam quadragesimam ut sic clauum clauo retunderet in pane solum & aqua frigida cum adiuncto sibi socio ieiunauit. Nocte vero euigilans cum necessitas cogebat lassam membra super nudam tabulam reclinabat. Sicque factum est ut illas matronas ad agnitionem veritatis perduceret post hoc autem cepit de institutione ordinis cogitare cuius officium esset per mundum predicando discurrere & contra hereticos fidei catholicam comunire. Cum igitur in partibus tholosanis mansisset per .x. annos a transitu oxouienis episcopi usque ad tempus quo latranensem concilium debuit celebrari cum fulcone tholosano episcopo romam ad concilium generale adiit ac a summo pontifice Innocentio ordinem qui predicatorum diceretur confirmari sibi suisque successoribus postulauit. Qui cum aliquantulum se difficilem exhiberet nocte quadam idem pontifex videbat in somnis quod latranensem ecclesiam grauem subito ruinam minaretur. Quod dum tremens aspiceret ex aduerso vir dei dominicus occurrebat humerisque suis suppositis totam illam casuram fabricam sustentabat. Euigilans autem & visionem intelligens petitionem viri dei hilariter acceptauit. Hoc tamen ut ad fratres suos rediens regulam aliquam approbatam sibi eligeret & sic ad ipsum rediens confirmationem ad libitum reportaret. regressus igitur verbum summi pontificis fratribus patefecit. Erant autem fratres numero circiter .xvi. Qui inuocato spiritu sancto regulam beati augustini doctoris & predicatoris eximij ipsi petierunt et re & nomine predicatorum futuri unanimiter elegerunt. quosdam quidem artioris vite consuetudines quas sibi per formam constitutionum obseruandas statuerunt insuper assumptas. Verum interea Innocentio defuncto & benonorio in summum pontificem sublimato confirmationem ordinis anno domini M. cc. xvi. a predicto honorio impetrauit. Dum igitur romae in ecclesia sancti petri pro dilatione sui ordinis exoraret gloriosos principes apostolorum petrum & paulum ad se venientes aspexit. quorum primus petrus videlicet baculum. Paulus vero sibi librum tradere videbantur addebantque dicentes. Vade predica quia a deo ad hoc ministerium es electus. Moxque in momento temporis videbatur ei quod filios suos per totum mundum dispersos aspiceret incedentes & binos. Quapropter tholosam rediens fratres suos. Et quosdam quidem in hispaniam. quosdam vero pisius alios tandem Bononiam destinauit. Ipse vero romam reuersus est. Monachus quidam ante ordinis predicatorum institutionem in exiliis factus vidit beatam virginem flexis

genibus & unctis manibus pro humanogenere filium deprecantem
 qui dans sepe pie matri repulsam tandem instante ea sic ait.
 Mater mea quid possum vel deo amplius eis facere. Misi
 patriarchas & prophetas Et parum se emendauerunt. Veni
 ego ad eas. Deinde misi apostolos & me & illos occiderunt.
 Misi martires & confessores & doctores nec illis acquieuerunt:
 sed quia non est fas ut tibi aliquid denegem dabo eis meos p
 dicatores per quos valeant illuminari & mundari. sin autem
 veniam contra illos. Similem visionem alius vidit eodem tem/
 pore quo duodecim abbates cisterciensis ordinis tholosam extra
 hereticos sunt transmissi. Nam cum filius matri oranti respō
 disset ut supra dixit mater bene fili non secundum eorum mali
 ciam sed secundum tuam misericordiam agere debes. Tunc fi
 lius victus precibus ait. Ad votum tuum adhuc hanc cum
 eis misericordiam faciam quod predicatorum meos eis mittam qui
 eos moniant & informet. Et si se non correxerint amplius eis
 non parcam. Quidam frater minor qui multo tempore socius
 sancti Francisci extiterat pluribus fratribus de ordine predi
 catorum narrauit cum beatus dominicus rome pro confirma
 tione sui ordinis apud papam instaret nocte orans vidit in spi
 ritu christum in aere existentem. Et tres lanceas in manu te
 nentem. Et contra mundum eas uibrantem. Cui velociter ma
 ter occurrens quidnam vellet facere inquisiuit. Et ille Ecce
 totus mundus tribus vicijs plenus est scilicet superbia concu
 piscencia auaritia. Et ideo hijs tribus lanceis ipsum volo pe
 rimere. Tunc virgo ad eius genua prociens ait. Fili karissime
 miserere. Et tuam misericordiam iustitiam. tempera. Cui xpus
 Nonne vides quam te mihi iniurie irrogatur. Cui illa. Tem
 pera fili furor & paulisper expecta. Habeo enim fidelem huius
 Et pugilem strenuum qui ubique discurrens mundum expug
 nit & tuo dominio subiugauit. Alium quoque seruum sibi in ad
 iutorium dabo qui secum fideliter decertabat. Cui filius ecce pla
 catus faciem tuam suscepi sed vellem ego videre quos vis ad
 tantum officium destinare. Tunc illa christo sanctus Domi
 nicum presentauit. Cui christus Vere bonus & strenuus pu
 gil iste & studiose faciet que dixisti. Obtulit etiam sanctum Fran
 ciscum & hunc christus sicut & primum pariter commendauit.
 Sanctus autem Dominicus socium suum in visione sua diligē
 ter considerans quem ante non nouerat in crastino in ecclesia
 inuentum ex hijs qui nocte viderat sine indice cognouit. & in ei
 amplexus & oscula pia ruens ait Tu es socius meus Tu pariter
 curres mecum Stemus simul Et nullus aduersarij proualebit

Visionē q̄ predictam sibi per ordinem enarrauit ⁊ extunc factum est eis cor vnum ⁊ anima vna in domino quod ⁊ i posteris mandauerunt perpetuo obseruari. Cum quendā nouiciū apulum ad ordinem recepisset quidam qui predicti nouicij focij fuerant adeo peruerterunt q̄ ad seculum iam edire deliberans vestes suas modis omnibus expetebat. Quod beatus dominicus audiens continuo orationi se dedit. Egit cum dictum iuuenem iam religiosis vestibus expoliassent ⁊ iam sua camisia induissent ille magnis vocibus clamare cepit ac dicere. En estuo. en ardeo. en totus exuro. Extrahite extrahite hanc camisiam maledictam que me totum exurit nullo gō modo quiescere potuit quousq; exutus camisiam religiosis vestibus denuo est idutus ⁊ ad claustrum reductus. Existēte be. dominico Bonoñ cum fratres iam ad dormiēdum iuissent quidam frater conuersus a dyabolo vexari cepit. Quod cuz frater Reynerius lausañ magister eius audisset be. dominico hoc studuit indicare. Sanctus autem dominicus ad ecclesiaz ante altare eum portari fecit. Qui cum vix a fratribus. x. fuisset deportatus dixit beat⁹ Dominicus Adiuro te miser vt dicas mihi quare vexas creaturam dei ⁊ quare ⁊ quomodo huc i trasti. Qui respondit vexo eum quia meruit. Bibit enim heri in ciuitate sine licentia non adhibito signo crucis. Vnde tūc intraui in eum in specie bibitonis quinpotid⁹ ipse bibit me cū vino. Hic autem tunc eum bibisse comptum est. Inter hoc factum est primū signum ad matutinas. Quo audito dyabol⁹ qui in eo loquebat⁹ dixit Ammodo hic plus stare nō possum ex quo caputiati surgunt. Et sic ad orationem beati domici exire compulsus est. Cum in ptibus tholosanis quoddā flumen transfisset libri eius nullum habentes conseruatorium in fluuiū ceciderūt. Die autem tertia quidaz piscator ibi hamū proiciens cum magnum piscem se prādidisse putaret libros ipsos extrahit penitus sic illesos ac si in aliq̄ armario fuissent cum omni diligentia custoditi. Cum ad quoddam monasterium venisset ⁊ fratres quiescerent nolens eos inquietare oratione fusa clausis ianuis monasterium cum socio introiuit. Idem etiam comptum est cum in conflictu hereticorum cuz quodam conuerso cisterciēn fuisset. Nam cū sero ad quādam ecclesiam deuenissent ⁊ clausam inuenissent oratiōe fusa a beato dominico inter se subito inuenerunt ⁊ noctem illam totā i oratiōe duxerūt post laborem itineris anteq̄ ad hospiciū deuenisset sitim ad fontē aliquē extinguere osueuit ne in domo hospitis plus bibendo aliquā notā incurreret. Scholaris q̄daz lubricum carnis patiens venit in quodam festo ad domum

fratrum de Bonoñ vt ibi missam audiret. contigit autē tunc missam be. dominicum celebrare. Cum autem ad oblationē ventum fuisset dictus scolaris accessit ⁊ manum eius cū multa deuotione osculatus est. Quam cum osculatus fuisset tantam ex illam prodire sensit odoris fragrantiam quātam ī vita sua nūquā aliquādo expertus est ⁊ extunc estus libidinis in eo mirabiliter refriguit adeo vt qui ante erat vanus ⁊ lubricus efficeretur postmodum continens atq; castus. O q̄tā mundicie puritate eius caro pollebat cuius odore tam mirabiliter sordes mentis purgabat. Sacerdos quidem videns aliquando be. dominicū cum suis fratrib; predicationi tam feruenter insistere deliberauit eis adherere dūmodo nouū testamentum sibi ad predicandum necessariū habere posset. hec eo cogitante quidā iuuenis venale testamētum sub veste baiulans affuit quod statim sacerdos cum magno gaudio emit. Sed dum adhuc aliquātulum dubitaret fusa ad deum prece impressaq; super librum exterius cruce librū aperuit ⁊ oculos ad capitulum quod primo se obtulit mox proiecit ⁊ illud quod in actibus petro dictum est eidem occurrit. Surge ⁊ vade ⁊ vade cum eis nihil dubitans quia ego misi illos. Statimq; surgens eidem adhesit. Cum apud tholosam in theologia regeret. Magister quidam scientia ⁊ fama preclarus quodam mane ante diem cū suas preuideret lectiones oppressus somno caput suum in cathedra paululū reclinauit. Visumq; ē sibi q̄. viij. stelle ei presentarēt. Qui cū de nouitate tal' exēnij plurimū miraret subito in lumine ⁊ q̄ntitate predicte stelle intantum creuerunt q; totum mundum illuminauerūt. Qui euigilās quidnam sibi hoc vellet plurimū mirabatur. ⁊ ecce dum scolas intrasset ⁊ legeret beatus Dominicus ⁊ cum eo septem fratres eiusdem habitus ad predictum magistrū humiliter accesserunt ⁊ suum sibi propositum intimantes dixerunt q; scolas suas cuperent frequētare. Qui recolens visiōē ipsos esse septem stellas quas viderat non dubitauit rome viro dei dominico posito vir quidam magister Reginaldus scī amiani aureliā. Decanus qui etiam p̄situs in iure canonico. rexerat annis quīq; Romam cum aureliā episcopum mare transiturus aduenerat. Dudum autem ī proposito habebat relictis omnibus predicationi īsistere sed quodāmodo id cōplere posset nēdum aduerterat. Cum autem a quodam cardinali cui huiusmodi votum expresserat de institutione predicatorum didicisset. Et beato Dominico accersito eidem suū p̄positū reuelasset tūc ipse ordis delibearuit īgressum.

Nec mora graui febrium infirmitate corripit ⁊ de eius salute penitus despatur. Perseuerate aut in oratione be. dominico ac be. virginem cui tam speciali patrone curam ordinis tota comiserat exorante ut vel saltem modico tempore eum sibi concedere dignaretur. Ecce subito reginam misericordie duabus comitatam puellis ad modum sponsis Reginaldus vigilans ⁊ mortem expectans ad se visibiliter venientem aspexit blanda facie sibi dicentem. pete a me quid vis ⁊ dabo tibi. Deliberati quid peteret vna ex predictis puellis suggestit ne quid peteret sed se totum regine misericordie committeret. Quod dum fecisset illa manum extendens virgineam. aures eius ⁊ nares manus eius ⁊ pedes saluari quam tulerat vntione perunxit. Formulas verborum proprias ad singulas vntiones sub inferens ad renes ait. Stringantur renes tui cingulo castitatis. Ad pedes ait. Vnge pedes in preparationem euangelij pacis. ad diditque die tertia mittam tibi ampullam restitutionis plenarie sanitatis. Tunc ei habitum ordinis ostendebat. En inquit. iste est habitus ordinis tui. Hanc autem visionem similiter beatus dominicus in oratione positus vidit. Mane autem facto ad eum veniens sanctus Dominicus se sanum reperit. Et ab eodem totius visionis seriem audiuit. Et habitum quem virgo monstrauerat assumpsit. Nam antea frates suppellicijs utebantur. Die autem tertia dei mater affuit. Et corpus Reginaldi a deo peruenit quod non solum estus februi sed etiam ardorem concupiscentie sic extinxit ut sic ipse postmodum est confessus nec primus in eo motus libidinis pullulauit. hanc visionem iterato exhibitam quidam religiosus de ordine hospitaliorum. Presente quoque beato dominico proprijs oculis vidit ⁊ stupuit. hanc visionem multis fratribus post illius obitum be. dominicus publicauit. Missus igitur Reginaldus Bononiam predicationi ardentius instabat ⁊ fratrum numerus excrescebat. Post hoc autem missus pius non post multos dies in domino obdormiuit. Iuuenis quidam nepos domini stephani cardinalis defossa noua cum eo in foueam precipitio lapsus inde mortuus est eductus que beato dominico oblatus oratione fusa vite pristinae est restitutus in ecclesia sancti sixti architectum quendam conductum a fratribus subscripta quadam ruina desuper resoluta extriuit. denique sub cumulo cadentis materie iacentem extinxit. Sed vir dei dominicus corpus de cauerna subductum ad se deferri iussit orationumque suarum suffragio statim vite simul ⁊ sanitati restituit. In eadem ecclesia dum fratres circiter xl. manerent ⁊ quidam vice panis valde modicum inuenissent be. dominicus id modicum quod habebat panis diuidi super mensam mandauit

Dumq; vnusquisq; buccellam panis cum gaudio frangeret
ecce duo iuuenes habitus ⁊ forme consimiles refectorium in
trauerunt. palliorum sinus qui a collo pendebant plenos p̄i
bus deferentes. Quibus in capite mense serue dei dominici si/
lenter oblatis ita subito discesserunt vt nullus de cetero vel
vñ venerint vel q̄ abierint scire possit. Tunc sc̄us dominicus
manu ad fratres circūqua; protensa modo inquit fratres
mei comedite Cūq; be. dominic⁹ aliquādo in itinere positus
esset ⁊ quāuis pluuiarum inundatio facta esset ille signum
crucis edidit ⁊ a se ⁊ a socio omnem pluuiā adeo ppulsauit
vt quasi factō papilione de cruce cum tota terra densa ym/
brinm inundatione madesceret nec vna gutta ad spaciū triū
cubitorum eos contingeret. Quadam vice dum in partibus
thosolanis transisset nauigio quādam aqua nauta ab eo de/
narium pro mercede transitus exigebat cui vir dei pro fuitō
sibi ipenso cum celorum regnum promitteret addens q̄ disci
pulus christi esset nec aurum vel pecuniā deportaret. Ille euz
per cappam trahens mihi inquit aut cappam aut denarium di
mittes. Tunc vir dei credis ad celum oculis paululumq; itra
se orans mox in terram respiciens ⁊ diuino nec dubium pro
curatum nutu denariū iacentē videns. Ecce inquit frater qđ
postulas tolle ⁊ me liberum in pace dimitte. Contigit aliqñ
viro dei iter agente associari sibi religiosum quendam. cōuer/
sationis quidem sancte domesticum sed loquēle lingua peni/
tus alienum Dolens itaq; q̄ diuinis eloquijs vna cū illo mu
tua se collatione refouete non possent tandem vt vnus lingua
loqueretur alterius verbisq; se refocillarent per triduiū verita
tis vsq; ad locum q̄ videlicet ituri erat impetrauit. Quadam
vice cum quidam multis obsessus demonijs sibi fuisset obla
tus ille stolam accipiens prius super propriū collū posuit.
deinde demoniaci collū cinxit ma ndans illis vt de cetero iillū
hominem non vexarent. Ipsi vero in eiusdem obsessi corpore
statim vexari ceperunt ⁊ clamare per mitte nos exire quare
nos cruciari hic spell. At ille. nō dimittā vos inq̄t nisi mihi fi
deiussorē dederitis q̄ vlē nequa; de cetero i deatis. q̄s inq̄t
fideiussorē poterim? tibi dare. ⁊ ille sanctos martires quoz
cōpa ī ecclia hac i q̄escūt. ⁊ illi nō possum? q̄a n̄a merita cō
tradiciūt oz vos inq̄t dare. alioqñ a cruciatu h̄ neq; liberos
vos dimittā. Tūc i spōderūt ad h̄ opā se daturōs. ⁊ p̄ mo/
dicū dixerūt. ecce i petraim? licz īmeriti q̄ sc̄i martires fideiuf
serunt pro nob. reqrēte aūt eo h̄ rei signū dixerūt etatis ad
capsaz in q̄ sunt i cōdita capita martiz ⁊ eā iuenietis i uerlaz
Questū ē ⁊ inuētū sicut illi fuerāt. p̄testasti. p̄dicāte eo aliqñ
qdā matrone ab hereticis de p̄uate ei? pedib; puolute dixerūt.

serue dei adiuua nos si vera sunt que hodie predicasti iã diu
mentes nostros errorum spiritus excecavit. Quibus ille Cõ/
stantes estote & expectate palisper vt videatis quali dño ad/
hesistis. Statimq; viderunt de medio sui canē vnū teterrimū
prosilire qui magis canis quãtitatē pferēs habebat grossos
oculos & flãmantes. linguam latam atq; sanguinolentē & p
tractam vsq; ad vmbilicum Caudam vero habens curtã sut
sumq; protentam posteriorem turpitudinem quocũq; se ver
teret ostendebat de quibus fetor intollerabilis exalabat. cũq;
circa illas matronas se aliquãdiu huc illucq; vertisset. Tan/
dem per cordam in campanile conscendens disparuit. Feda
post vestigia derelinquēs. Ille ergo matrone gratias agentes
ad catholicam fidem sunt conuerse. Cum in partib; tholosa/
nis quosdam hereticos conuertisset & illi essent incēdio depu
tati aspiciens inter eos quendam Reimundum nomie ait mi
nistris. Istum seruate ne aliquo modo cuz ceteris conburat
Conuersusq; ad deum blandeq; alloquēs. Scio inquit fili mi
scio q; adhuc licet tarde bonus homo eris & scūs. Dimissus
itaq; per annos viginti in heretica prauitate permansit. Tãdē
cõuersus & frater predicator effectus i eodē ordine vitã suã
laudabiliter duxit & feliciter ssumauit. Cum ess; in hispania
quibusdam sibi fratribus sociatis apparuit ei per visuz imma
nissimus draco quidam qui fratres illos qui secum erãt ab/
sorbere apertis faucibus nitebatur. Quod vir dei intelligens
fratres alios fortiter resistere hortabatur. Postmodũ omnes
illi excepto fratre adam & duobus cõuersis ab eo recesserũt
Interrogatus autem quidam ex illis ab eo an similiter vellet
abire ait. Absit pater vt relicto capite sequar pedes & cõtinuo
oratiõni se dedit. Et fere omnes post modicum sua oratiõne cõ
uertit. Apud sanctum sextum in vrbe romana cum fratribus
existens subito facto super eum spiritu domini ad capituluz
fratribus conuocatis palam omnibus nũciauit. Quatuor fra
tres ex ipsis in breui duos videlicet i corpore duos vero i aĩa
mõituros. Post modicum duo fratres ad dominũ migraue/
runt duo vero de ordine recesserũt. Existēte eo Bononie erat
ibi quidã magister Conradus theotonicus cuius ingressuz
ad ordinem fratres mirabiliter affectabant. Cum autē beatus
Dominicus cũ pœre mōasterij cassamarię de ordie cisterciē
in vigilia assumptionis be. Marie sermonizaret familiari qua
dam confitentia exigente inter alia dixit ei. Fateor tibi priore
quod tamē adhuc vnq; exposui nec tu alteri q; diu vixero re
uelabis q; nũquam a deo in hac vita aliquid petij quod non
exequerer iuxta votum Cui cum predictus priore diceret q;

forsitan ante eum vitam finiret be. dominicus spiritu p̄p̄ficio
 dixit q̄ ipse prior post se diu uiuerem. sicq̄ factum est vt p̄/
 dixit. Tunc ille prior adiecit pete ergo pater vt det tibi Ma
 gistrum Conradum ad ordinem cuius fratres introitum tan
 tum flagitare videntur. At ipse rem inquit bone frater dif
 ficilem postulasti. Finito completorio ceteris fratribus ad q̄/
 escendum pergentibus ipse in ecclesia remansit & in oratione
 more solito pernoctauit. Conuenientibus igitur fratribus
 ad primam cum cantor incepisset. Jam lucis orto sydere. ecce
 lucis noue sydus nouum futurus magister Conradus subit
 o veniens ad pedes beati dominici se prosternens habitum
 ordinis instanter petiit & perseueranter accepit. Hic fuit ī or
 dine valde religiosus & lector ī ordine plurimum graciosus
 Qui tandem moriens cum iam oculos clausisset & fratres euz
 migrasse crederent ille apertis oculis fratres circūspiciēs ait.
 dominus vobiscum. Qui r̄spondentibus Et cum spiritu tuo
 Adiunxit fidelium anime per misericordiam dei requiescant
 in pace & sic protinus ille in pace quieuit. Erat autem huo
 dei dominico firma valde mentis equalitas nisi cum ad passi
 onem a misericordiam turbaretur a quia cor gaudens exhy
 lerat faciem placidam interioris hominis compositionem ma
 nifesta deforis benignitate prodebat. Tempore diurno. cum
 fratribus suis socij sue. saluo quidem honestatis tenore nemo
 cōmuniō nocturnis horis vigilijs a orationibus. nemo in/
 stantior. Diem ipartiebatur proximis noctem deo. De ocu
 lis suis quasi quendam fontem effecerat lacrimarum frequē
 ter quando corpus domini leuabatur in missa intantum mē
 tis rapiebatur excessu ac si ibidem christum incarnatum pre
 sentem videret propter quod missam multo tempore cum
 ceteris non audiuit. Erat autem sibi in ecclesia pernoctandi
 consuetudo creberrima vt vix aut vel raro certum ad quiescē
 dum locum videretur habere & cum lassitudine succedente
 somnij interpelleret necessitas siue ante altare aut super la
 pidem capite reclinato paululum quiescebat. Tres singulis
 noctibus accipiebat manu. p̄p̄a de quadā cathēa ferrea disci
 plinas. vnā videlicet p̄ se. alterā p̄ peccatoribz q̄ versant̄ ī mūdo

Tertiam vero pro hijs qui in purgatorio cruciatur Electus aliquando in citauen ep̄m omnino renuit stertans se prius terram deserere quam electioni alicui de se facte aliquatenus consentire Interrogatus aliquando cur non libentius tholosano in tholosanaque dyocesi in eius videlicet dyocesi quam in carchasonen dyocesi moraretur Respondit Quia in tholosana dyocesi multos qui me honoꝛant inuenio Apud carchasonam vero omnes contrario me impugnant. Interrogatus a quodam in quo libro plus studuisset Respondit in libro caritatis. Quadaꝛ vice dum vir dei dominicus apud Bonoñ constitutus in ecclesia p̄notaret dyabolus in specie fratris eidem apparuit. Queꝛ sanctus Dominicus fratrem existimans ei inuebat ut cum ceteris ad quiescendum p̄geret. Ille vero quasi deridendo eundem sibi nutibus respondebat. Tunc sanctus Dominicus quisnam es qui suum mandatum contemneret scire volens candelam ad lampadem accendit & in faciem eius respiciens quod dyabolus esset confestim cognouit. Quare cum eum vehementius increpasset mox eidem dyabolus de fractone silentij insultare cepit. Scius autem dominicus utpote fratrum magistro sibi loqui licere asserens coegit ipsum ut sibi diceret de quo fratres in choro temptaret. Qui respondit Facio eos tarde venire & cito exire. Deinde duxit eum ad dormitorium de quo idem fratres temptaret inquirens. Qui ait Facio eos nimis dormire tarde surgere sicque a diuino officio remanere & interdum immundas cogitationes habere. Deinde ad refectorium ipsorum duxit & de quibus ibidem fratres temptaret quesuit. Tunc demon per mesas saliens plus & minus plus sepius repetendo dicebat. Quod cum sanctus Dominicus quid sibi hoc vellet interrogaret ait. Quosdam fratres tempto ut plus comedant & sic ex nimia cibi sumptione delinquant. Quosdam ut minus sumant & sic in dei huiusmodi & sui ordinis obseruatione debiliores fiant. Tunc duxit eum ad locutorium de quibus ibidem fratres temptaret inquirens. Tunc ille crebro linguam reuoluens mirabilis effusionis sonum premebat. Quod cum sanctus Dominicus quid sibi hoc vellet inquireret ait. Hic locus totus meus est. Cum enim fratres ad loquendum ueniunt eos temptare studeo ut effuse loquantur sese inutilibus uerbis commisceant & unum aliud non expectet. Postremo duxit eum ad capitulum sed cum ante hostium capituli fuisset demon nullatenus intrare uoluit sed ait. Huc nunquam ingrediat quia locus maledictionis & inferni mihi est. Et totum ibi amitto quod in alijs locis lucro. Nam cum aliquem fratrem per aliquam negligentiam delinquere fecero mox in loco hic maledictionis de ipsa negligentia se purgat & coram omnibus se proclamatur. Nam hic non est hic confitentur. hic

accusantur. hic verberantur hic absoluuntur. ⁊ sic amisisse me
doleo quod alibi me lucrati videbam Et hijs dictis euauit
Tandem appropinquate peregrinationis termino constitut⁹
apud Bonoñ graui cepit corpōis infirmitate languere. Sui
autem corpōis dissolutio sibi in visione mōstrata est. Vidit
enim iuuenem pulcherrimū hijs verbis se vocantem ⁊ dicē/
tem Veni dilecte mi. veni ad gaudia veni Conuocatis igitur
fratribus Bonoñ conuentus xij. ne eos ex heredes ⁊ orpha/
nos dereliqueret testamentum condidit dicēs. Hec sunt que
nobis tanq̄ filijs hereditario iure possidenda relinquo carita/
tem habete humilitatem seruate paupertatem voluntatē pos/
sidade. Illud vero quod potuit districtione prohibuit ne quis
vnq̄ in suo ordine possessiones induceret temporales maledi/
ctionem dei omnipotentis ⁊ suam terribiliter imprecās ei q̄
predicatorum ordinem terrenarum diuitiarum puluere pre/
sumeret maculare. Fratribus vero de eius destitutione incon/
solabiliter dolentibus dulciter eos consolās ait. Ne vos mea
filij carnalis turbet discessio nullatenus dubitantes vtiliorem
me vos mortuū habituros q̄ viuū. Ad extremam horam ve/
niens anno dñi M. ccc. xx. primo dormiuit in domino. Cuius
quidem transitus eadem die eademq; hōra fratri guali priori
tunc fratrum predicatorum de Brixia postmodum eiusdem
ciuitatis epō hoc modo monstratur Nam cum in campanili
fratry capite ad murz inclinato leui somno dormitasset vidit
celum apertum ⁊ duas scalas candidas ad terram submitti.
quaz summitates christus cum matre lenabat ⁊ āgeli p eas
iubilantes ascendebant ⁊ descendebant. In medio autem sca/
larum in ymo sedes posita erat ⁊ super velato capite frater se/
dens. Ihesus autem ⁊ mater eius sursum scalas trahabant do/
nec sedente in solium eleuato apertura celi clausa est. Veniēs
igit̄ predictus frater Bonoñ continuo eodem die ⁊ hōra pa/
trem migrasse cognouit. Frater quidam nomie Rao positus
apud tybur eadez die ⁊ hōra qua pater migravit a corpore mis/
sam celebraturus accesserat ad altare. Cū audisset eū Bonoñ
egrotasse ⁊ ad locum canonis veniens in quo de viuis mētio
fieri consuevit vellet pro eius salute orare subito factus est in
excessu mentis. Viditq; virum dei dominicum corona quadā
aurea laureatum totumq; mirabili splendore fulgētem duo/
bus quidem reuerendis viris coitatum hinc inde extra Boñ.
in via regia procedentem Diem igitur notans ⁊ horam iue/
nit tunc seruū dei dominicum a corpore migrasse. Cū igit̄ cor/
pus eius multo tpe sub tra iacuis̄ ⁊ crebrescētibz idēsinēter
miraculis non poss̄ vteriq; eius scitas occultari fidelium dig/
num duxit deuotio corpus eius ad altiorē locum transferre

Cūq; monumentum fuisset factum vix ferreis instrumentis
cemento sub latoq; lapide patefactum tanta ex ipso suauissi-
mi odoris prorupit fragrantia vt non tam sepulcrum q̄ cella
videret aromatū patuisse. Qui quidem odor cuncta supabat
aromata nec alicuius rei odor simil' videbatur. nec solum ossi-
bus aut pulueri sacri corporis inerat vel capiti. Verum etiaz
terre circumquaq; congeste ita vt ad longinqs regiones etiā
postmoduz delata odorem ipsum lōgo tempore retinerz. Fra-
trum vero manibus de reliquis sacrosanctis tangentibus sic
inhesit vt quātūcūq; lote vel etiam confricte fragrantie diu
testimonium presentarent. In prouincia vngarie vir quidaz
nobilis cum vxore sua & filio paruulo ad reliquias beati do-
minici que in filon habebantur visitandas accessit. at filius eiꝝ
infirmatus ibidem ad extremū vite moriendo peruenit. Pater
autem corpus filij coram altari beati dominici collocās lamē-
tari cepit & dicere be. dominice letus veni ad te. entristis ē deo-
cum filio veni & orbatus recedo. Redde mihi queso filiū meū
Redde mihi leticiam cordis mei Et ecce circa noctis medium
puer reuixit & per ecclesiam ambulauit. Iuuenis quidam cē-
dam nobilis domine mācipium dum ī quodā fluuio piscādi
gratia insisteret in aq̄ lapsus & suffocatus disparuit. Magno
autem spacio tēporis interiecto eius corpꝝ de p̄fundo fluuij
est eiectum. Domina autem ipsius pro eius resuscitatione be-
atum dominicum inuocans promisit se ad suas reliquias nu-
dis pedibus accessurum & resuscitatum mancipium libertati
daturam. Statimq; qui fuerat mortuꝝ in medium videntibꝝ
omnibus vite redditus p̄siliit. votumq; suū predicta domīa
sicuti promiserat adimpleuit. In eadem prouicia vngarie dū
quidam vir filium suum defunctum amare lugeret & beatus
dominicum pro eius resurrectione inuocaret circa pulloꝝum
cantum qui mortuus fuerat oculos apparuit & patri dixit.
Quid est pater q̄ sic habeo faciem madefactaz. & ille lacrimis
patris tui sunt fili quia tu mortuus fueras & ego solus remā-
feram omni gaudio destitutus. Cui ille multū fleuisti pater
sed beatus dominicus desolationi tue cōpatiens vt tibi viuus
redderet suis meritis impetrauit. Languidus quidā per. xvij
annos cecus reliquias beati dominici visitare desiderans tāq̄
temptans ire de lecto surrexit tantāq; subito sibi sensit īfundi
virtutem q̄ passu concito gradi cepit. Tantomagis preuale-
scencia corporis & illuminatione oculōꝝum proficiscens tāto
quotidie procedebat donec tandem ad locum destinatum
perueniens perfectum recepit vtriusq; beneficium sanitatis.

In eadem puincia vngarie matrona quedã ad honorẽ beati dominici missam disponens facere celebrari sacerdotem hora debita nõ inuenit. Quapropter candelas tres ad hoc patas manu tergio mudo inuoluit & i quodã vase reposuit. Aliq̃tulũ aut diuertens & postea rediens candelas flãm̃is patentib̃/ar dere uidit. Currẽtes om̃es ad taz grande spectaculum tamdiu ibidem trementes & orantes steterũt donec sine lesione manu tergij penitẽ exarserũt. Apud bonũ scholaris q̃dam nomĩe Nicholaus grauirenum ac genuum dolore adeo est vexatus q̃ de lecto surgere non valebat cuiũ & femur leuũ emarcuit in tantũ q̃ omnis ab eo spes curacõnis abcessit. Deo igit̃ & beato dominico se deuouens cum se filio de quo fienda erat candelã totũ mẽsus esset in longum cepit collum & pectus cingẽ. Cum tãdem genu filio ambiẽte anxisset inuocato ad quamlibet mensuracionẽ nomine ihesu et. be. Dominici cõtinuo se alleuiatum sentiẽs exclamauit. Ego sum liberatus. Exurgens & pre gaudio lacrimãs sine aliquo fulcimẽto. venit ad ecclesiã i qua corp̃us sancti domici quiescebat. In eadẽ quoq; ciuitate multa & fere innumerabilia miracula deus p̃ suum seruum domicum operatus ẽ. In sicilia apud Augustam cum puella quedã que vicio lapidis laborabat icidi deberet mater eiũ pro instãti periculo filiam suam deo & beato Dominico commendauit. Sequenti igit̃ nocte dormiẽti puelle beatus dominicus astitit et in manu eius lapidẽ quo torquebatur posuit et abcessit. Quem puella euigilans et se liberatã muniẽs matri dedit & uisionẽ per ordinez explicauit. Mater vero lapidẽ ad domum fratrum attulit & ip̃m in mẽxiã tanti miraculi coram ymagine be. Domici suspendit. In augusta ciuitate cũ in festo translacionis beati. Domici matrone quedã que in ecclesia fratrum missarũ solemnijs iterfuere domum redient et quandam mulierem p̃foribus domus sue filantẽ uiderẽt ipsam caritatiue redarguere ceperunt cur i festo tanti patris a seruili opere nõ cessaret. Illa vero indignata respondit. Vos que estis birxoze fratrum festũ collite vestri sancti. Statimq; oculis in tumorem cũ pruritu conuersis ex ip̃is ceperũt vermes protinus scaturire ita q̃ vicina quedã xviii. vermes eduxit ex eius oculis numeratim. Compũcta igit̃ ad ecclesiam fratrum venit ibiq; peccata sua confitens et votum emittens q̃ de cetero sancto de. Domico nunq̃m detraheret & eiũ festũ deuote ageret. ptinẽ restituta ẽ p̃stine saĩtati. Scĩmonial̃ q̃dã nomĩe maria apud tripolim in monasterio qd̃ dicit̃ magdavalidissimis ifirmitatib̃ elaborãs at in tibia grauiter. p̃cussa.

v. mensibus cruciatu miserabili vrgebat ita vt singulis horis exitus timeret. Que intra se recolligens semetipsam sic orauit Mi domine non ego digna orare te nec exaudiri a te sed rogo dominum meum be. dominicum vt sit mediator inter me & te et mihi impetret beneficium sanitatis. Cum ergo diu cum lacrimis exoraret in extasi facta vidit beatum dominicum cum duobus fratribus aperta cortina que ante lectu ei pendebat intrantem sibiq; dicentem. Quare tantum sanati desideras. Et illa. Domine vt deo meo deuotius seruire possim. Tunc ille sub cappa vndionem mire fragrantie proferens tybiam ei vnxit et statim sanata fuit. hec vndio dilectionis est signum qui videlicet preciosa est quia nullo precio emi potest. & quia in donis dei nullum est melius dilectione. nihil dulcius caritate difficilis quia cito perditur non caute custodia. Ipsa nocte sorore sue in dormitorio quiescenti apparuit dicens. Ego sanavi sorore tuam. Que currens ipsam sanatam inuenit. Quod cum se etiam sensibili vndione inunctam sentiret ipsam cum bombice & reuerentia multa exersit. Quam gratus autem deo locus in quo sacrosanctum corpus be. dominici requiescit. licet ex miraculo multis claruerit vnum hic posuisse sufficiat. Refert magister alexander episcopus virdomen. in postillis suis super illud verbum Misericordia & veritas obuia. s. &c. Quidam scolaris degens Bonon. vanitatibus seculi deditus iussione in talem conspexit. videbatur siquidem sibi quod in quodam campo magno consisteret & ibidem tempestas ingens super ipsum descenderet. Qui dum fugeret a facie tempestatis ad quandam domum puenit quam cum clausam inuenisset. Et pulsans ad hostium se ibidem recipi postulabat sed que deintus erat hospita respondit. Ego sum iusticia que hic habito & hec domus mea est. Quia autem tu iustus non es in ea habitare non vales. Ad cuius verba ille plurimum merens abcessit & aliam domum ultra illam conspiciens ad eam venit & pulsans ad hostium se ibidem recipi postulabat. Sed que deintus erat hospita. Respondit ego sum veritas que hic habito & hec domus mea. Te autem hospicio non recipiam quia veritas eum non liberat quod eam non amat. Indeque abcedens tertiam domum ultra illam prospicit ad quam veniens se similiter contra impetum tempestatis recipi flagitauit. Cui que deintus erat domina respondit. Ego sum pax que hic habito. Non est autem pax impijs sed hominibus bone voluntatis. Verum quia ego cogito cogitationes pacis & non afflictionis vtile consilium tibi dabo et cetera.

Vltra mea soror habitat q̄ miseris semp̄ auxiliū prestat ad hanc accede ⁊ ei⁹ monita 9ple. Cū ergo accessisset q̄ deitus erat. Rñdit ego sū misericordia que hic habito. Si igit̄ ab imminente tempestate saluari desideras vade ad domū in qua fratres p̄dicatores habitant ibiq; inuenies stabulū penitencie & presepe stinentie pabulū doctrine ⁊ puez̄ ihesum te saluātē. Cum predictus scholaris euigilasset ad domum fratruū venit et uisioem p̄ ordinem recitans habitū ordinis pecijt et accepit

Denomine

Sixtus dicitur a syos q̄d est de⁹ et status quasi sixt⁹ et firmus in fide vel passione et bona operatione.

De sancto Sixto

Sixtus papa athenien⁹ nati/ one p̄mo q̄dē p̄hs sed postea cristi discipulis & pontifex sūmus elect⁹ decio ⁊ valeriano cū duobus dyacoib⁹ suis felicissim⁹ ⁊ agapito p̄ntat⁹ est. Quem cū decius nllis posset persuasio/ nibus inclinare fecit eum duci ad templū Martis ut aut sacrificare aut in custodia Mamertini reciperet. Sed cū sacrificare ren

nuēs in custodia duceretur beatus Laurenti⁹ post eū clamās ibat ⁊ dicebat. Quo progredieris sine filio pater q̄ sacerdos sancte sine misterio apperas. Cui sixtus. Non ego te desero fili neq; dereliquo sed maiora tibi debent certamina post triduiū me seq̄ris sacerdotē leuita. Interi ergo thesauros ecclesie acci pe ⁊ quib⁹ tibi uidei diuide. Quos cū ille xp̄ianis pauperib⁹ distribuisset. Valerian⁹ p̄fect⁹ decreuit ut sixt⁹ ad templum Matris sacrificaret duceret. Quod si renueret ibidē capite truncaretur. Quo cū duceretur be. Laurenti⁹ post eū clamare cepit ac dicere. Noli me derelinq̄re patē sancte q̄a thesauros tuos iā expendi. q̄ tria michi. Tūc milites audiētes thesauros

nominare laurentium tenuerunt. Sextū vero cum felicissimo
 et agapito ibidem decollauerunt. In hac die est festū transfi-
 gurationis dñi & sanguinis xpi de nouo uino si fieri potest &
 inueniri in aliquibꝫ ecclesijs ꝑficatur. vel saltē de matura vna
 aliquantulū in calice eliquat. In hac etiam die Racemi bene-
 dicunt & ꝑplus cōmunicat. Ratio aut̄ huius est ex eo qꝫ dñs
 discipulis suis dixit in die cene. Non bibam ammō de hō gem-
 mine vitis donec bibam illud nouū in regno patris mei. Illa
 vero transfiguratio dñi & qꝫ dixit nouū vinū repñtat gliosaz
 innouationē quā xpus ꝑꝫ resurrectionē habuit. & ideo in hac
 die transfigurationis q̄ resurrectionē repñtat vinū nouū inq̄-
 ritur & non qꝫ in hac die vt quidam aiunt transfiguratio sit
 facta sed in hac die ab aplis manifestata. Trāfiguratio enim
 facta dicitur fuisse circa principium ueris. Discipuli autem
 propter prohibitionem factam ipsam tandiū celauerūt & in
 hac die manifestauerunt. Sic legit̄ in libro qui d̄r mitrale.

Donatus.

Onatus quasi a deo datus & hoc per re-
 generationem. Et gratie infusionem &
 glōficationem que est triplex genera-
 tio spiritu uel a deo. Nam cum sancti
 mōiuntur tunc nasci dicuntur. Vnde
 obitus sanctorū non mōs sed natale
 vocatur. Puer enim appetit nasci vt re-
 cipiat ampliōrem locum ad manēdum
 vberiozem cibum ad uescendum liberaliozem aerem ad respi-
 randum & lucem ad videndum. Et quia sancti de utero ma-
 tris ecclesie per mōtem exeunt illa quatuor secundū modū
 suū recipiunt ideo nasci dicuntur. Vel dicitur donatus quasi
 dono dei datus.

Donatus cum
Iuliano im-
peratore eru-
ditus et nutritus est
ita quod predictus Iul-
ianus fuit tunc in
subdiaconum ordi-
natus. Sed cum in im-
perium sublimatus
fisset patrem et matrem
beati donati occidit do-
natus vero in aretinam
ciuitatem aufugit et
apud Hylarium mo-
nachum manens multa
ibidem miracula fecit
Nam cum prefectus

ciuitatis habens filium demoniacum eum ad donatum adduxisset
spiritus immundus clamare cepit ac dicere. In nomine domini ihesu
christi noli mihi esse molestus ut de domo mea egrediar. O donate
quare me exire coartas cum tormentis. Sed orante donato fuit
protinus liberatus. Vir quidam Eustachius nomine exactor visci
publicam pecuniam in custodia uxoris nomine eufrosine dereliquit.
Sed cum pecunia ab hostibus uergeretur pecuniam abscondit et
dolore preuenta vitam finiuit. Vir autem eius rediens cum pecuniam
inuenire non posset et cum filiis suis ad supplicium tradi deberet
ad sanctum donatum fugit. Donatus autem ad sepulcrum uxoris
cum eo pergens oratione facta clara voce dixit Eufrosina per spiritum
sanctum te adiuro ut dicas nobis ubi talem pecuniam posuisti et
facta est vox de sepulcro dicens. In ingressu domus mee ibi eam
subsodi. Et euntes eam ibi ut dixerat inuenerunt. Post aliquod
autem dies satyrus episcopus in domino obdormiuit et omnis clericus Do-
natum in episcopum elegit. Cum autem ut refert gregorius quodam die missa
celebrata presbiter communicaret et diaconus communicans christi
sanguinem propinaret subito paganorum impulsu diaconus cecidit
et calicem sanctum fregit. De quo cum ipse et omnis presbiter plimum
mestus esset. Donatus fragmenta colligens calicis oratione ipsam in
pristinam formam restaurauit. vna autem particula a diacono abscon-
sa fuit que in calice predicto defecit que tamen est ad testimonium miraculi
huius. Pagani autem hoc viso miraculo sunt conuersi et lxxx. bap-
tisma susceperunt. fons quidem a deo erat infectus ut quicumque
de illo biberet pertinere moreretur. Dum igitur sanctus Donatus

super asinum suum illuc iret vt oratione sua aquam sanaret
draco terribilis inde erupit & pedes asini caudam in uoue ns
contra Donatum se protinus erexit quem donatus flagello
quodam percutiens vel secundum q. alibi legitur in os eius
expuens continuo interfecit orauitq; ad dominum vt omne
venenum a fonte fugaret. Alium quoq; fontem dum ipse cuz
focijs suis valde sitiret quadā vice sua oratione ibidez pduxi.
Cum filia theodosij impatoris a demone vexaretur & ad scēm
Donatum adducta fuisset dixit donatus. Exi immunde spūs
et noli in plasmate dei habitare cui demon. Da mihi transitū
quo exeam aut quo vadam. Cui donatus. Vnde huc venisti.
Cui demon de heremo & sanctus illuc reuertere. Et demon
video signum crucis in te de quo ignis exit contra me & preti
more ignoro quo vadam sed da mihi locum exeundi & exeo
Cui donatus ecce habes transitum redi ad locum tuū & vni
uersaz domum concutiens exiuit. Cum quidā mortuū effereē
aduenit quidaz cum cyrographo asserens debere sibi ab ipso
ec. solis. vnde nullatenus ipm sepeliri sinebat. Qd' cū vxor eiū
vidua be. donato cum lacrimis indicasset adiungens q; homo
ille pecuniā totaliter recepisset assurgens ad locū iuit & manu
defunctum tangens ait. audi me. Qui respondit ego sum. Et
sanctus donatus ad eum. Surge & vide quid agas cū homie
isto qui te sepeliri nō finit. Qui residens eum de solucōe debiti
coram omnib; conuicit & cyrographū accipiens manu scidit
Deinde dixit sancto donato iube me iterum pater dormire &
ille vade ammō fili quiescere. Eo tempore cum fere ānis trib;
non pluisset & sterilitas magna esset infideles ad imperatōrem
theodosium conueniunt petētes vt sibi donatum traderet qui
partem magicam hoc fecisset. Ad imperatōris igitur instantiā
Donatus egressus dominum exorauit & pluuiam copiosam
dedit siccisq; vestib; ceteris pluuiā infusis domum redijt. Cū
autem gothi eo tempore ytaliā deuastarent & multa a fide
christi recederent. Euadratianus prefectus a sancto Donato
et Hylarino de apostasia reprehensus sanctos ipsos cepit cō/
pellens eos vt Ioui immolarent. Quod cum rennuerent Hy/
larinum expoliatum tamdiu cedi fecit quousq; spiritum exa
laret. Donatū vero in carcerem reclusit & postmodum eum
decollari fecit. circa annū domini. ccc. lxxx.

De sancto Cyriaco.

CYriacus a marcello papa dyacono ordinatus apprehensus et ad maximianum reductus iussus est cum sociis suis ut terram foderet. Et ad locum scilicet terminas qui ibidem constructus fuerat suis eorum humeris deportaret. ubi erat sanctus Saturninus senex quem Cyriacus et Sisinnius ad portandum iuuabant. Tandem in carcere

reclusum prefectus iussit cyriacum perire. Et cum eum a persequantibus educeret subito vox cum luce de celo veniens dixit. Venite benedicti patris mei etc. A persequantibus credidit et baptizari se fecit et ad prefectum confitens christum venit. Cui prefectus Nunquid tu christianus factus es. Qui respondit. Ve mihi quia peridi dies meos. Respondit prefectus vere modo perdes dies tuos et misit eum decollari. Saturninus vero et Sisinnius cum sacrificare nollent diuersis supplicijs affecti tandem decollati sunt. Filia autem Diocleciani nomine Arthemisia cum a demonio vexaretur clamabat in eum demon dicens. Non exeam nisi Cyriacus dyaconus veniat. Unde ad eum adductus Cyriacus cum demoni imparet. Respondit si vis ut exeam da mihi vas aliquod in quo intrem. Responditque Cyriacus. Ecce corpus meum si potes ingredi. Cui demon In vas tuum intrare non possum quia vnicuique est signatum et clausum sed si eicis me scito quod in babiloniam faciam te venire. Et cum coactus exisset arthemisia clamauit dicens quod deum quem Cyriacus predicat videret. Cum igitur illam Cyriacus baptizasset et ex gratia dyocleciani et serene uxoris eius in domo quam dederat ei securus viueret venit nuntius a rege persarum ad dyoclecianum rogans ut ad se cyriacus mitteretur quia filia sua a demone vexaretur. Ad preces igitur dyocleciani Cyriacus cum largo et sinaragdo naui impositis necessarijs in babiloniam letus iuit. Cuius ad puellam puenisset demon per os eius clamauit dicens. fatigatus

es Cyriace. Cui cyriacus respondit. Non sum fatigatus s̄ dei auxilio gubernatus. Ait demon. tamen ego ad quod volui te perduxī. Tunc Cyriacus dixit demoni. Imperat tibi ihesus vt exeas ⁊ statim exiens demon dixit. O nomen terribile q̄d me coartat exire ⁊ sic sanata[m] puellā cum patre ⁊ matre ⁊ multis alijs baptizauit. Et cum multa sibi munera offerentur recipere noluit. sed quadragintaquinque diebus ibidem in pane et aqua ieiunans tandem Romam redijt. Post duos autem menses Dyoclecianus defunctus est. Cui maximianus succedens iratus de sorore sua archemia Cyriacum comprehendit. et nudum catenis ligatum ante currum suum trahi iussit. Iste Maximianus pro tanto potest dici filius Dyocleciani q̄ sibi successit ⁊ eius filiam habuit in uxorem. que Valeriana nuncupata est. Deinde iussit carpasio vicario vt ipsum cum socijs sacrificare compelleret. aut diuersis supplicijs occideret. Et cum ipse picem super caput eius liquasset ⁊ in eculeo suspendisset fecit Cyriacum cum omnibus socijs decollari. Carpasius autem cum domum Sancti Cyriaci impetrasset ⁊ ad derisionem christianorum in loco vbi Cyriacus baptizabat se lauaret epulasq̄ cum .xix. socijs celebraret subito omnes mortui sunt. Et ex tunc clauso balneo gentiles xpianos timere et venerari ceperunt.

Laurentius.

Laurentius dicitur quasi lauream tenens. Que est corona de lauro facta. Quia olim de huiusmodi ramis victores coronabantur. Hec autem arbor est victorie ostensiuā continua viriditate amena. Odore grata ⁊ efficacia virtuosa. Beatus igitur Laurentius dicitur a lauro quia victoriā obtinuit in sui passione. Vnde ⁊ confusus Detius dixit. Puto quia iam victi sumus. Viriditatem

habuit in cordis mūdicia & puritate. Vnde & dixit. Mea nox obscurz non habet aī. Odorem habuit p̄ memorie p̄petuitatē Vnde disperfit dedit paupibz & ideo iusticia eius manet in seculum seculi. Beatus maxim⁹ quō non in eternū huiusmodi manet iusticia quā in sancto compleuit ope & glōziosissimo martirio ḡsecrauit. Efficaciaz per virtuosam predicationē per quā lucillum ypolitū & romanū cōuicit. Huiusmodi aut̄ a/boris efficacia est q̄a calculū frāgit. surditati subuenit fulmē non metuit. Sic laurencius frangit cor durū. spūalem reddit auditū p̄tegit a flumine scz reproborum.

De sancto Laurentio.

L Laurentius martir & leuita genere hispanus a be. fixto romā deductus est. Nam sicut dicit magister io. be. leth cum idem be. fixtus in hispaniam p̄fect⁹ esset duos iuuenes ibidez repiens scz laurētū & vincentiū eīz cogitatum mox honestate cōpositos & in omni actione p̄claros ipsos secū romā adduxit quoz alter

scz Laurentius secum rome mansit. vincentius vero in hispaniam redijt & ibi glōzioso martirio vitā finiuit. Huic aut̄ oppinioni magistri io. be. leth repugnat tempus martirij vtriusqz. Nam Laurentius sub decio. Vincentius aut̄ in iuuenili etate sub dyodleciano & daciano passus est. Sed inter deciū & dyodlecianū fluxerunt anni circiter. xl. & imperatores septē medij fuerunt vt tunc be. vincenti⁹ nō potuit iuuenis extitisse. Beat⁹ aut̄ sixtus Laurentiū suum archidyaconem ordinauit. Eodē tempore philippus imperatōr & filius suus nomine philippus fidem xp̄i receperant & xp̄iani effecti ecclesiam sublimare plurimum nitebantur. Iste philippus primus imperatōr fuit qui fidem xp̄i recepit quem origenes vt d̄r ad fidem conuertit licz alibi legatur q̄ be. Pontius eum ḡuertit. Regnauit aut̄ anno.

M. ab vrbe condita vt millesius annus xpo potius q̄ ydolis
dedicaretur. Qui quidem annus millesimus fuit a Romanis
cum ingenti ludorum ⁊ spectaculorum apparatu celebratus.
Erat autem philippo impatori miles quidam nomine decius
in armis bellicis plurimum strenuus ⁊ famosus. Cum autē
hisdem temporibus gallia rebellaret illuc imperator decium mi-
sit vt rebellantē galliam romano imperio subiugaret. Missus
decius prospere cuncta gerit ⁊ ad libitum potitus victōria ro-
mam rediit. Audiens imperator eius aduentum eum alacri⁹
honorificare voluit ⁊ eidem a roma vsq; ad veronam obuius
iuit. Sed quia malōrum mentes quo magis se honorari sentiūt
eo amplius per superbiam intumescunt Decius in superbiam
elatus imperiū cepit ambire ⁊ de morte sui domini p̄tractare
Cum igitur imperator in stratu suo sub papillione quiesceret.
Decius papillionem latenter introiuit. Et dormientem dñm
iugilauit. Exercitum autem qui cum impatore venerat ad se
prece ⁊ precio muneribus ⁊ promissis attraxit ⁊ ad urbem
regiā gradu concito p̄perauit. Audiens hoc philippus minor
vehementer extimuit ⁊ totum thesaurum patris ⁊ suum vt
ait fecardus in cronica sua be. sixto ⁊ sancto Laurentio com-
mendauit v̄ si ipsum a decio interfici contingeret thesaurum
ipsum ecclesijs ⁊ pauperibus erogarent. Ne te moueat q̄ the-
sauri quos beatus Laurentius dispensauit non dicuntur the-
sauri imperatoris sed ecclesie quia potuit esse q̄ cum ipis the-
sauris philippi imperatoris aliquem etiam thesaurum ecclesie
dispensauit. Vel forte ideo dicunt thesauri ecclesie q̄ philipp⁹
eos reliquerat ecclesie pauperibus dispensandos. Postea phi-
lippus aufugit ⁊ se a facie decij occultauit. Senatus igitur ob-
uiam decio processit ⁊ ipsum in imperiam confirmauit. Ne
vero proditorie s; zelo ydolatrie dominum suum occidisse vi-
deretur xpianos cepit crudelissime persequi precipiens illos
sine vlla misericordia trucidari. In hac p̄secutione multa .M.
martirum corruerunt. Inter quos ⁊ philippus martirio est
coronatus. Post hoc decius de thesauro domini sui inq̄sicōez
faciens oblatus est ei be. Sixtus tanquam qui xpm coleret ⁊
imperatoris thesauros haberet. Tunc decius iussit eum in car-
cerem recipi vt per illata tōmenta xpm negaret ⁊ thesauros
proderet. Beatus autem laurentius ipsum sequens post eum
clamabat. Quo progredieris sine filio patre quo sacerdos sine
p̄. tu nunquam sine ministerio sacrificiuz offerre vsueueras
Quid in me displicuit paternitati tue. nunquid degeneret me
probasti experire certe vtrum ydoneum ministrum ele. cui cō

misisti dominici sanguinis dispensationem. Cui beatus Sixtus
 dixit. Non ego te desero fili neque dereliquo sed maiora tibi de/
 bentur pro fide christi certamina. Nos quasi senes leuioris pugne
 cursum recipimus. Te autem quasi iuuenem manet de tyranno
 gloriose triumphus post triduum me sequeris sacerdotem
 lruita. Deditque ei omnes thesauros precipiens ut ecclesijs et
 pauperibus erogaret. Beatus igitur Laurentius christianos die
 ac nocte diligenter quesuit & unicuique prout opus fuerat mi/
 nistravit. Venit ad domum eorum vidue que multos christianos
 in domo sua absconderat quam longus dolor capitis detinebat
 Sanctus autem Laurentius per impositionem manus eam a
 dolore capitis liberauit & pauperibus pedes lauans omnibus
 elemosinam dedit. Eadem nocte in domo cuiusdam cristiani
 veniens quendam cecum ibidem reperit. Et facto signo crucis
 eum illuminauit. Cum autem beatus Sixtus decio nollet con/
 sentire nec ydolis ymolare ipsum ad decollandum duci pre/
 cepit. Accurrens autem beatus Laurentius post ipsum clamauit.
 Noli me derelinquere pater sancte quia thesauros tuos iam
 expendi quos tradidisti mihi. Tunc milites audientes thesau/
 ros Laurentium tenuerunt & parthemio tribuno tradiderunt.
 Ipse autem eum decio pertraxit cui decius cesar ait. Vbi sunt
 thesauri ecclesie quos apud te cognouimus esse re. Qui cum
 sibi non responderet tradidit eum Valeriano prefecto ut aut
 thesauros prodaret aut ydolis sacrificet aut diuersis eum intire
 faciat supplicijs & tormentis. Valerianus autem cuidam pre/
 fecto nomine ypolitum in custodia eum tradidit. Quem ille
 cum multis alijs in carcere reclusit. Erat autem in custodia ibi
 quidam gentilis nomine Lucillus qui plorando lumen ocu/
 lorum amiserat. Cui cum Laurentius lumen se restaurare pro/
 mitteret si in christum crederet & baptismum susciperet ille se in/
 stantius baptizari postulauit. Accipiens ergo aquam laurentius
 dixit ei. Omnia in confessione lauantur. Cuique ipsum de ar/
 ticularijs fidei diligenter interrogasset & ille omnia se credere con/
 fessus fuisset aquam super caput eius effudit et ipsum in cri/
 sti nomine baptisauit. Quapropter multi ad eum ceci veni/
 ebant & ab eo illuminati redibant. Hoc uidens ypolitus dixit
 ei. Ostende mihi thesauros cui laurentius. O ypolite si in do/
 minum ihesum christum credideris et thesauros tibi ostendo
 et vitam eternam promitto. cui ypolitus. Si dictis facta operes
 faciam quod hortaris. Eadem hora ypolitus credidit et sacre
 baptismum cum familia sua suscepit. Baptisatus autem ait. Vidi
 animas in nocentium letas gaudere. Post hoc mandauit

valerianus ad ypolitum vt laurentium presentaret. Cui lau-
rentius ait Ambulemus ambo pariter quia mihi & tibi gloria
preparatur. Ad tribunal ergo ambo veniunt & fit iterum in-
quisitio de thesauro Laurentius autem triduo iducias petijt
quas valerianus eidem sub ypoliti custodia concessit. in hoc
triduo Laurentius pauperes claudos & cecos collegit & eos in
palatio salustioni coram decio presentavit dicens. Ecce isti
sunt thesauri eterni qui nunquam minuuntur sed crescunt qui in
singulis disperguntur & in omnibus inveniuntur. Hæc enim
manus thesauros in celum deportauerunt. Valerianus pre-
sente decio dixit. Quid variaris per multa iam nunc sacrificia
& magicam artem depone. Cui laurentius Quis debet ado-
rari qui factus est an qui fecit. Iratus decius iussit eum scor-
pionibus cedi & omne genus tormentorum ante ipsum deferri
Quem cum sacrificare iubet vt hec tormenta euaderet. Respon-
dit infelix Has epulas semper optavi. cui decius. Si epule iste
sunt tibi similes pande prophanos vt tecum pariter epulentur
Cui laurentius Etiam in celis gloria sua dederunt. Et ideo eorum
aspectibus non es dignus Tunc iubente decio nudus fustibus
ceditur & ardentes lamine ad latera apponuntur. Dixitque lau-
rentius domine ihesu christe deus deus deo miserere mei huius tuo
Quia accusatus non negavi interrogatus te dominum con-
fessus sum. dixit ei Decius. scio quia per artem magicam tor-
menta deludis me tamen deludere diu non valebis. Testor deus
deusque. Quia nisi sacrificaueris diuersis supplicijs puneris. tunc
iussit eum plumbatis diutissime cedi. Laurentius autem ora-
uit dicens. domine ihesu christe accipe spiritum meum. Tunc
audiente decio vox de celo insonuit. Adhuc tibi multa certa-
mina debentur. Tunc decius furore repletus dixit viri. Romani
audistis demones istum sacrilegum consulentes qui nostros
deos non colit nec tormenta metuit nec iratos principes expa-
uescit. Iussitque eum iterum scorpionibus cedi. Subridens autem
laurentius gratias egit & pro astantibus exorauit. Eadem hora
miles quidam nomine romanus credidit & be. laurentius dixit
Video ante te iuuenem pulcherrimum stantem & membra tua
cum linteo tergentem. Adiuro te per deum me dereliquas sed
festina me baptizare. Dixitque decius valeriano. Puto quod iam per
artem magicam vidi sumus. Iussit ergo eum de cathasta solui
& in custodia ypoliti recludi. Romanus autem asserens vrceum
cum aqua ad pedes laurentij procidit & sacrum ab eo baptis-
ma suscepit. Quod vbi decius compit romanum fustibus cedi
iussit. Qui cum libere se christianum profiteretur iussu decij
decollatus est. Eadem nocte laurentius ad decium adducitur

Cum autem Ypolitus fletet et se Christianum esse clamaret dixit ad eum Laurentius . In interiori homine christum absconde & dum clamauero audi & veni. Omnia igitur tormen-
torum genera afferuntur. Dixit ergo Decius Laurentio . aut dijs sacrificabis aut nox ista in te cum supplicijs expendetur .
Cui Laurentius . Mea nox obscurum non habet sed omnia in luce clarescunt. Dixitq; Decius afferatur lectus ferreus vt
requiescat in eo contumax Laurentius . Ministri ergo eum super cratem ferream extendunt & prunis suppositis eum cum
furcis ferreis compresserunt. Dixitq; Laurentius Valeriano Disce miser quia carbones tui mihi refrigerium tibi autem
eternum supplicium prestant. Quia ipse dominus nouit qd ac-
cusatus non negaui eum interrogatus . christum confessus sum assatus gratias ago . Dixitq; hylari vultu ad Decium .
ecce miser assasti vnā partem gira aliam et manduca et gra-
tias agens dixit. Gratias tibi ago domine . quia ianuas tuas ingredi merui & sic spiritum emisit . Confusus Decius cum
Valeriano abiit in palacium tyberij relicto corpore super ignem. Quod ypolitus mane rapuit et cum Iustino presbitero
in agro verano conditum aromatibus sepeliuit . Christiani igitur ieiunantes triduo vigilias celebrarunt mugitus dātes
et lacrimas effundentes. Vtrum autem hoc verum sit qd Lau-
rentius sub isto Decio impatore martirium sit passus a mul-
tis dubitatur cum in cronicis Sixtus longe fuisse ante decium
legatur. Eutropius autem hoc asserit dicens . Decius perse-
cutionem in christianos mouens inter ceteros bea. Leuitam
et martirem laurentium necauit. In quadam autem cronica
satis autentica dicitur qd non sub Decio imperatore qui phi-
lippo successit sed sub quodam Decio minore qui cesar non
imperator extitit. Martirium passus fuit. Nam inter Decium
imperatorem et Decium minorem . sub quo Laurentius dicitur
passus plurimi imperatores et summi pontifices intermedij
extiterunt . Etenim vt ibidem dicitur cum Decio imperatori
Gallus & Volusianus eius filius in imperio successisset Va-
lerianus cum gallieno post eosdem imperium tenuissent . dicti
Valerianus & Gallienus minorem Decium cesarem non im-
peratorem fecerunt. Nam antiquitus quandoq; aliqui ab im-
peratoribus fiebant cesares non tñ augusti vel impatores . sicut
legitur in cronicis qd Dyoclecianus maximianū cesarē fecit .
Postmodū ex cesare augustū creauit. Tempore autem horū
imperatorum scilicet Valeriani et Gallieni Sixtus romanam
sedem tenebat et cetera . Hic igitur cesar Decius appellatus
non imperator effectus beatum Laurentium martirem fecit .

Vnde nusquam in legēda be. laurencij vocatur decius impator
sed decius cesar tñ. Decius enim imperator duobus tantum
annis regnauit ⁊ beatum fabianum martirem fecit. Fabiano
successit Cœnelius qui sub Volusiano ⁊ Gallo passus est.
Cœnelio successit lucius. Lucio stephanus hic sub valeriano
et galieno qui annis .xv. imperauerunt passus est. Stephano
successit sixtus. Omnes aut cronice tam Eusebii q̄ bede ⁊ ysi
dori in hoc concordant q̄ Sixtus papa non fuit tempore decij
imperatoris sed galieni. Legitur tamen in alia quadā cronica
q̄ predictus Galienus fuit binomius. Dicitur enim galie/
nus ⁊ decius ⁊ sub illo passi sunt Sixtus ⁊ laurencius circa
annum domini .cc. quinquagesimumseptimum. Godofrid⁹
quoq̄ in libro suo qui dicitur pandio idem asserit q̄ scilicet
Galienus vocatus est alio nomine Decius ⁊ q̄ sub eo passi
sunt Sixtus ⁊ laurencius. Et si hec vera sunt tunc positio Fo/
hannis belet⁹ vera posset esse. Refert Gregorius in libro dial/
logorum q̄ in sabina quedam sandimonialis fuit que carnis
quidem continentiam habuit sed lingue procacitatem nō de/
clinauit. Hec dum in ecclesia sancti Laurencij fuisset sepulta
ante altare martiris a demonibus secuta pars illesa permanet
altera concrematur ita vt mane visibiliter adustio appareret.
Gregorius quoq̄ turon⁹ ait q̄ dum quidam sacerdos q̄dam
ecclesiam sancti Laurencij repararet ⁊ trabes quedaz nimium
breuis esset rogauit be. laurentium vt que pauperes fouerat
sue inopie subueniret. Que subite sic excreuit vt pars nō mo/
dica abundaret quam partem sacerdos minutatim incidit ⁊
multas inde infirmitates sanabat. Idem testatur beatus For/
tunatus. factum est autem hoc apud brioxas castrum ytalie.
Quidā insuper presbiter nomine santulus vt refert gregorius
in dialogo sancti Laurencij ecclesiam a longobardinis incē/
sam reparare volens artifices multos conduxit. Quadam autē
die dum quid eis apponeret non haberet premissa oracōne in
clibano respexit ⁊ ibidem candidissimum panem inuenit. Sed
cum vix ad vnius prandij .esum tribus personis sufficere vi/
deret Laurentius artifices suos nolens deficere. Sic predictū
panem multiplicari fecit quod in alienuz decem dietum ope/
rariis cunctis suffecit. In ecclesia sancti Laurencij apud me/
diolanum vt refert Vincentius in sua cronica. Calix quidaz
cristallinus mire pulcritudinis habebatur qui cum in q̄dam
sollennitate ad altarea dyacono portaretur elapsus e manib⁹
in terram cecidit. Et statim comminutus fuit. At dyaconus
merens fragmenta collegit. Et super altare ponens beatum
laurentium exorauit ⁊ fractum calicem integrū ⁊ solidatum

recepit. Legitur quoq; in libro de miraculis beate virginis q̄
quidam iudex Stephanus nomine Rome erat · qui munera
libenter accipiens multorum iudicia peruertebat. Hic tres
domos ecclesie sancti Laurentij. Et vnum ortum sancte Ag/
netis violenter abstulit ⁊ ablata iniuste possedit. Accidit autē
vt moreretur ⁊ ante dei iudicium duceretur. Ad quem sanctus
Laurentius cum nimia indignatione accessit ⁊ tribus vici/
bus brachium eius diutissime strinxit. Et dolore nimio cru/
ciauit. Sancta vero agnes cum ceteris virginibus eum videre
noluit sed faciem suam auertit. Tunc iudex super eum senten/
tiam ferens dixit. Quoniam aliena subtraxit ⁊ munera acci/
piens veritatem vendidit in loco iudei proditoris tradatur.
Sanctus autem proiectus quem idem stephanus in vita sua
valde dilexerat ad beatum Laurentium ⁊ ad beatā agnetem
accedēs pro eo veniam precabatur. Illis vero ⁊ beate virgine
pro eo orantibus concessum est vt eius anima ad corpus re/
diret ⁊ ibidem xxxiiij. diebus penitentiam ageret. Accepit in/
super a beata virgine in mandatis vt psalmum Beati immac/
culati in via singulis diebus vite sue diceret. Cūq; ad corpus
redisset brachium ei⁹ ita erat nigrum ⁊ adustum ac si in hoc
corpore passus esset. Quod signum in eo extitit quo aduixit.
Male igitur ablata restituens ⁊ penitentiam agens die xxx.
migravit ad dominum. Legitur in vita imperatoris Heinrici
quod dum ipse ⁊ konegundis vxor eius virgines insimul per
manerent dyabolo instigante de quodam milite vxorem su/
spectam habens super candentes vomeres · xv · pedum nudis
pedibus incedere eam fecit. Qua ascendēte dixit. Sicut me ab
Heinrico ⁊ omnibus in tactam nouisti ita adiuua me christe
Heinricus vero verecundia ductus eam in maxillam percussit.
Cui vox dixit virgo maria te virginem liberauit. Totā igitur
candentem massam illesa percurrit. Cum ergo Cesar obisset
multitudo maxima demonum ante cellam cuiusdam heremite
transibat. Qui aperta fenestra interrogauit vltimum quinam
essent. Et ille. Legio demonum sumus qui ad mortem cesaris
properamus si forte aliquid proprium in eo reperire possim⁹
Adiuratus autem vt ad se redeat. Rediens dixit. Nichil pro/
ficimus quia dum falsa vxoris suspicio ⁊ alia mala. at etiam
bona in statera fuissent posita. Adust⁹ ille laurenti⁹ ollā aureā
immensi ponderis attulit. Et dum superasse videbatur illa

iacitata ps alia statere scz plurimū ponderauit. Tunc ego irat⁹
vnam partē auree olee prerupi. Ollam calicem vocabat quē
dictus cesar ecclesie einsteñ in honore sancti Laurentij fieri fe-
cerat quā in speciali deuotione habuerat. Cui ppter magnitu-
dinem due aures inerant. Repertumq; est & impatorem tunc
obiisse ⁊ vnaz aurem calicis fractū fuisse. Notandū q; passio
Laurentij inter ceteras sanctoz martirū passioēs excellentissi-
ma videt esse scz in quatuor. Ex dictis sancti maximi epi ⁊ be-
augustini colligit. Primo in passionis acerbitate. Secundo in
affectu siue vtilitate. Tercio in stantia siue fortitudie. Quarto
in mirabili pugna siue fortitudine & mō victorie. Primo igit⁹
excel^lentissima fuit in pene acerbitate d̄ cuius pene acerbitate
sicut dicit be· maximus epus vel fm quosdā libros ambrosi⁹
Non enim fratres be· Laurentius breui vel simplici passione
potitur. Naz q; gladio pcutitur semel moritur. Qui in flāmaz
camino mergitur vno impetu liberatur. Hic autē longa ⁊ mul-
tiplici pena cruciatur vt mors ei nō desit ad suppliciu ⁊ desit
ad finē. Legimus be· pueros in penaz suaz deābulasse flāmis
et igneos globos pedib; sculcare. Vnde ⁊ beat⁹ laurenti⁹ nō
minori gloria preferendus est siquidem illi in penaz flammis
ambulabant. Hic in ipso supplicij sui igne discūbit. Illi vesti-
gijs pedum sculcauerunt incendia. Iste latez suoz diffusioē
restrinxit. Iste stantes in pena eleuatis manibus orabant ad
dominum. Iste prostrat⁹ in sua pena toto corpore dominum
deprecabatur. Et notandum q; beatus Laurentius post bea-
Stephanum inter ceteros martires primatum tenere dixit nō
quia maiorem penam sustinuerit qm̄ ceteri martires cū multi
tantā penam & aliq; etiam maiorem sustinuisse legantur. Sed
hoc dī ppter septem causas insimul occurrētes. Primo ppter
passionis locum quia rome que est caput mundi ⁊ est sedes
apostolica passus est. Secundo ppter predicationis officium
quia officium predicationis diligenter impleuit. Tercō ppter
laudabilem distributionem thesaurorum quos omnes pau-
peribus sapienter distribuit. Has rationes ponit magister
Guilhelmus altisiodoreñ. Quarto ppter autenticatū ⁊ appro-
batū ei⁹ martiriū q̄a & si de aliquib; maiora tormēta legant⁹
tñ hoc autenticum nō habet & aliqñ in dubiū vertit. Huius
autē passio in ecclesia est valde solēnis & approbata. Vnde &
multi sancti in suis s̄monib; ei⁹ passionē approbāt ⁊ s̄firmāt
Quinto ppter dignitatis gradum. quia fuit archidiaconus
sedis apostolice postq; vt aiunt in Romana sede archidiacon⁹
surrexit. Sexto ppter seuiciam tormētorum quia grauissima
supplicia pertulit vtpote qui super cratem ferream assat⁹ fuit

Vnde de eo dicit beatus Augustinus laceratos artus ⁊ multa verberum sectione concisos subiecto precepit igne torqueri vt per cratem ferream que iam de feruore continuo iura in se haberet vrendi conuersorum alterna mutatione membroꝝ fieret cruiatiatus vehementior penarꝝ p̄ductarꝝ. Secundo fuit excellentissima in effectu siue vtilitate. Ipsa enī pene acerbitas h̄m Augustinum ⁊ Maximum fecit eum glōrificacōnem sublimē opinione ⁊ fama celebrē deuotione laudabilem. Et imitatione insignē. Primo igit glōrificacōne sublimem. Vnde augu dicit se uisti persecutorē id est martirem ꝑseuisti ⁊ auxisti palmā dū aggeras penam. Iterū maximus vel h̄m quosdā Ambrosius Quāuis in fauilla membra soluantur fidei tñ fortitudo non soluitur corporis detrimentum sustinet sed lucrum salutis acquirat. Item augu. vere be. corpus q̄d non a fide xp̄i tormentū immutauit s̄ ad regēz sandā religio coronauit. Sed o opione et fama celebrem Maximus vel h̄m quosdam libros Ambrosius be. martirem laurentium grano synapis possumus comparare si diuersis attritus passionibꝝ per totum orbem gratia sui meruit fragrare miserij q̄a antea ꝑstitutus in corpore erat humilis ignotus ⁊ vilis postea q̄ vexatus laceratus exustus vniuersis per totum mūdum ecclesiis odorem sue nobilitatis infudit. Idez tanta enī glōria martirij ꝑclarus extitit in passiōe sua q̄ mundū illuminauit vniuersum. Tercio deuotione laudabilem quare autem sit laudandus ostendit Augustinꝝ. iij. rationibus sic dicens be. virum Laurentium tota debemus deuotiōe suscipere. Primo quia preciosum sanguinem propter deum tradidit. deinde quia ei prerogatiuam apud deum nostrum non minimam tradidit ostēdens qualis debeat esse xp̄i fides de cuius consorcio existere martires meruerunt. Tercio q̄ idem tante ⁊ tam sande conuersationis fuit vt coronā martirij tempore pacis inueniret. Quarto fecit eum imitatione insignem. Vnde Augustinus hec totiꝝ causa passionis propter quam mortī addictus est vir sanctus vt sui similes ceteros esse hortaretur. In tribus autem se nobis imitabilem exhibet. Primo in aduersorum forti perpeffione. Vnde Augustinus ad erudiendum dei populum nulloꝝ est vtilior forma qm̄ martirum. Eloquentia facilis ad exhortandum. fit ratio efficax ad suadendum. Validiora tamen sunt exempla q̄ verba et plus est opore docere qm̄ voce. In quo excellentissimo gñe doctrine be. martir laurentiꝝ q̄ glōriosa polleat dignitate etiā persecutores ipsius sentire potuerūt q̄ illa mirabilis fortitudo

animi nō solū nō cedere sed etiā alios exēplo sue tolerantie
robotaret Secundo in fidei magnitudine ⁊ feruore. Maximus
vl' ambrosius diu i fide sua psecutoris flamma uicit ostēdit
nobis p ignem fidei gehēne incēdia supare ⁊ amore xpi diē
iudicij non timere. Tercio in ardenti amore. Idem vl' ambrosi⁹
illumināuit mundū plane. Laurēti⁹ eo lumie quo ipse succen/
sus ē ⁊ flāmis quas ipse pertulit xpianoꝝ corda calefecit. De
hijis trib⁹ etiā sic dicit. Maxim⁹ vl' ambrosi⁹ secūdu quosdā
libros beati Laurētij exemplo puocamur ad martirū accē/
dimur ad fidem. incallescim⁹ ad deuotōnez. Tercio fuit excel/
lentissima incōstantia seu fōrtitudine de cui⁹ cōstantia ⁊ fōr/
titudine dicit beatus. Augustin⁹ beat⁹ Laurēti⁹ māsit i xpo
vsq; ad temptacōnē vsq; ad tjrannicā interrogatōnē vsq;
ad acerriam⁹ gminatōnem. vsq; ad pemptōnē in qua lōga
morte q̄a bene māducauerat bene biberat tanq̄ illa esca fagi
natus ⁊ illo calice ebrius fact⁹ tormēta nō sensit non cessit
Et in regnū successit. A deo aut fuit cōstans ⁊ firmus q; non
solū tormētis nō succubuit sed etiā ex ipis tormētis vt habe/
tur ex dictis beati. Maximi fact⁹ ē pfectior timore feruentior
in amore. Et iocundior i ardore. De pmo sic dic. Extenditur
sup flāmaz ignitos globus. Et sepi⁹ versat i latera sed q̄tū
plus penaz patitur tātū patenti⁹ xpm dominum ptimefcit
Quantū ad secūdu sic ait. Maxim⁹ vl' secūdu quosdā libros
Ambrosius. Granum synapis cū terit accendit. Laurēti⁹ cū
patitur inflāmat. Idem admiratōnis genere ali⁹ illū torquat
⁊ alij seuiētes tormēta pficiūt deuotōrem luarēciū saluatori
supplia atrociora fecerūt. Quantum ad terciū sic dicit. Cō
eius tāta fide in xpi magnimitate concaluit vt despectis ppi
corpore cruciatib⁹ nifanissimo tortōri suo ⁊ triumphāter ei⁹
ignib⁹ letus illudret. Quarto fuit excellentissima in mirabil
i pugna ⁊ modo uictōrie. Beatus namq; Laurēti⁹ sicut ex
verbis beati maximi ⁊ augustini colligitur quinq; ignes ex
triores qdāmodo habuit q̄s tamē supauit fōrtiter ⁊ extinxit
Pri⁹ fuit ignis gehēne. Scd⁹ ignis material' flame. Tercius
carnal' gcupiscentie. Quart⁹ ardentis auaticie. Quint⁹ furētis
in sanie. De ex tinctiōne pmi ignis scz gehenne sic dicit. Ma/
ximus. Nūqd cedere potēat momētāe corpore vsioni cui⁹
fides eternum gehenne extinguebat ardorē vl' trāsit p ignem
momentaneum atq; terrenum sed flammam gehēne ppetuo
exurientis euasit. De extinctiōne secūdi ignis scilic; material'
flāme sic ait. Maxi⁹ vl' ambrosi⁹ scdm quosdā liberos corpali
laborat incendio sed diuin⁹ ardorē materialē restrinxit ardorē

Item quomuis rex improbus ligna subijceret incendia supponeret. Tamen sanctus Laurentius has flammam fidei calorem non sentit. Item Augustinus superari caritas christi flamma non potuit et seignior fuit ignis qui foris vssit quam qui intus accendit. De extinctione tercij ignis scilicet carnalis concupiscentie sic dicit Maximus. Ecce beatus Laurentius transiit per ignem quo non adustus inhorruit et illuminatus effulsit arsit ne arderet et ne vreretur vltus est. De extinctione quarti ignis scilicet auaricie qualiter euauit auaricia illorum qui thesauros cupiebant et frustrata est sicut dicit Augustinus. Armatur gemina face homo cupidus pecunie et veritatis inimicus. Auaricia vt rapiat aurum impietate vt auferat cristum. Nihil obtines, nihil proficis humana crudelitas subtrahitur iuuentis tuis materia mortalis et laurentio in celum abeunte tu deficis flammis tuis. De extinctione quinti ignis scilicet furentis insanie qualiter videlicet insania persecuentium frustrata est sic dicit maximus superatis flammaram ministris omnimode mundane insanie restrinxit incendium. Ad hoc vsq; dyabolica profecit intentio. vt vir fidelis ad dominum suum gloriosus ascendat. Et crudelitas persecuentium cum suis ignibus perfusa torpeat. Quod enim persecuentium insania ignis fuerit ostendit cum ait furore gentilis accensus craticulam preparat ignitam vt indignationis flammam ignibus vindicaret. Nec mirum si hos quinque ignes exteriores superauit quoniam ex verbis predicti Maximi habentur tria refrigeria que intus habuit et tres ignes in corpore portauit per quos omnem ignem exteriorum. Et refrigerio mitigauit et maiori ardoris incendio superauit. Primum namq; refrigerium fuit desiderium regni celestis. Secundum meditatio diuine legis. Tercium puritas conscientie. Per hoc triplex refrigerium omnem ignem exteriorum extingui fecit et frigidum reddidit. De primo refrigerio quod est desiderium celestis patrie dicit Maximus vel Ambrosius. Neq; enim beatus Laurentius ignium sentire tormenta poterat qui in sensibus refrigerium paradisi possidebat. Item iacet ante pedes tyranni exusta caro corpus exanime nihil detrimenti patitur in terris cuius animus demorat in celis. De secundo refrigerio quod est meditatio

legis diuine sicut dicit · Maxi⁹ vñ Ambrosius · Dñ xpi cogitat
 precepta brigidum est illi omne quod patitur de refrigerio
 quod est puritas consciencie sic dicit · Ardet profecto totis
 viscerib⁹ fortissim⁹ martir ⁊ vritur · Sed regnū dei pertractās
 refrigerio consciencie victor exultat · Habuit nichilominus vt
 idem · Maximus ostendit tres ignes interiores per quos omnes
 ignes exteriores maiori incendio supauit · Prim⁹ fuit fidei ma-
 gnitudo · Secūdu⁹ ardens dilectio Tercius vera dei cognicio
 que ipsum irradiauit tamq̄m ignis · De illo igne sic dicit idē
 vñ Ambrosius · Inq̄tum in illo fidei ardor feruuit intantum
 supplicij flamma frigescit · Item esse saluatoris ignem feruorē
 fidei legim⁹ i euangelio · Ignem veni mittere i terras · Hoc igit̄
 igne beatus · Laurenti⁹ accensus flammaz nō sentit incēdiū
 De secūdo igne sic ait idem vñ Ambrosi⁹ ardebat extrinsecus
 martir · Laurentius tyranni seuiantis incendijs sed maior illū
 intrinsecus xpi amoris flamma torrebat · De tercio igne sic di-
 cit fortissimum martirē seuissima persecutoris flāma supare
 non potuit quia longe ardentius veritatis radijs mens eius
 accensa feruebat · Itē odio perfidie · Et amore veritatis accen-
 sus appositam sibi extrinsecus flāmam aut nō sensit aut uicit
 Habet aut̄ iter ceteros martires · Laurē tria priuilegia q̄ntū
 ad officium · Primū est iuigilia · Sol⁹ enī iter martires uigiliā
 habet · Sed uigilie sanctorū p̄pter multas deordinaciones ho-
 die i ieiunia mutate sūt Mos enī fuit olim vt refert · Iohānes
 belet̄ vt i festiuitatib⁹ sanctorum homies cum vxoribus et
 filiabus ad ecclesiam uenirent · Et ibi cum luminatibus per-
 noctarent · Sed quia multa adulteria in hijs uigilijs fiebant
 statutū fuit vt uigilie in ieiunia guerterentur · Nomen tñ an-
 tiquum est retentum quia nō ieiunia sed uigilie adhuc appel-
 lantur · Secūdu⁹ est i octaua · Ipse namq; sol⁹ enī stephano
 habet octauam iter martires sicut martinus iter confessores
 Tercium est i regressiōibus anthiphonarum quod sol⁹ ipse
 et paulus habet · Sed paul⁹ p̄pter excellentiam predicacōnis
 Este p̄pter excellentiam passionis

De nomie

Politus dicit̄ ab yper quod est supra et litos quod
 est lapis quasi supra lapidem id est xpm fundatus
 vñ ab in ⁊ polis quod est ciuitas vel ypolitus quasi
 valde politus · Fuit enim super lapidem xpm bene fundatus
 per cōstantiam et firmitatem · Fuit in ciuitate supna per de-
 fiderium ⁊ auiditatē bene polit⁹ per tormentorū acerbitem

Ypolitus post
q̄ corp⁹ be
Laurēcij se
peliuit venit ī domū
suam et dans pacem
suis seruis et ancillis
omnes sacramēto al
taris quod iustinus
p̄sbiter obtulerat cō/
municauit Et appo/
sita mensa priusq̄ ci/
bum sumeret venien
tes milites eum rapu
erunt et ad cesarem
dixerūt. Quē vidēs
deci⁹ cesar subridēs
dixit ei Nunq̄d et tu

magus effectus es qui corp⁹ laurencij abstulisti Cui ypolit⁹
hoc feci non quasi magus sed quasi xpianus. Tūc decius fu
rore repletus p̄cepit vt habitu quo vt xpianus vtebatur ex
poliaretur et os eius lapidib⁹ tunderēt Cui ypolitus non me
expoliasti sed magis vestisti Cui decius Quomodo insipiens
effectus es vt nuditatem tuam non erubescas Nunc ergo sa
crifica et viues ne cum tuo laurencio peceas Cui ypolitus Ex
emplum merear fieri be. laurencij quem tu ore polluto aus⁹
es noīare Tūc decius fecit eū fustib⁹ cedi et pedinib⁹ ferreis la
niari Ille autē se xpianū esse voce clara cōfitebat̄ et cū tormē
to huiusmōi derideret veste militari qui antea vtebat̄ eū ve/
stici fecit hortans vt amicitiam et pristinā miliciāz retineret
Cui ypolitus cū diceret se xp̄o militari Decius ira repletus
valeriano p̄fecto eū tradidit vt omnes facultates ei⁹ accipet
et diris tormētis eū interficeret Tūc q̄ ei⁹ familia xp̄i/
ana esset adducti sunt añ cōspectū ei⁹ Qui cū ad sacrificia co/
gerent cōcōrdia nutrix ypoliti p̄ omnib⁹ r̄ndit Nos cum dño
nostro volum⁹ mori poti⁹ pudice q̄ impudice viuere cui va
lerian⁹ gen⁹ seruoꝝ nō nisi cū supplicijs emendať Tūc p̄sente
ypolito et gaudēte iussit eā tam diu plumbatis cedi quovsq̄
emisit spiritū. Dixitq̄ ypolitus Gracias tibi ago dñe q̄a nu/
tricem meā ante cōspectū sanctoꝝ tuorū p̄misisti Deinde ex/
tra portā tybertinā valerian⁹ ypolitū cū familia sua duci fecit
Ypolit⁹ omnes cōfortās dixit Fratres nolite metuere q̄a ego
et vos vnū deū habemus Iussitoꝝ valerianus vt in cōspectū

ypoliti omnibus capita amputarentur ypoliti vero pedes ad
colla indomitorum equorum fecit ligari et per carduos et tri
bulos trahi tamdiu donec spiritum exalaret circa annos do/
mini cc. lvi. Eorum corpora iustinus presbiter rapuit et iux/
ta corpus sancti laurencij sepeliuit Coepus vero sancte cōcor/
die inuenire non potuit quia fuerat in cloacam proiectū Mi/
les quidam nomine porphirius credens be. cōcordiam aurū
aut gemmas in vestimentis habere ad quendam cloacarium
nomine yreneū qui erat occulte xpianus accessit et dixit Se/
cretum custodi ⁊ extrahē cōcordiam quia spero q. aurū aut
gēmas in vestib. suis habet. Cui ille Ostende mihi locum ⁊
secretum habeo et qcquid inuenero nunciabo Cū ergo extra
ctum fuisset et nihil inuenissent Miles ille p. tin. fugit et Yre
ne. vocato quodam cristiano nomine Habundo corpus ad
sanctum Iustinum detulit Quod ille deuote suscipiens iux/
ta corpus sancti ypoliti et aliorum sepeliuit Quod valerianus
audiens yreneū et habundum tenuit et ambos in cloacam vi
uos misit Quorum corpora iustinus rapuit et cum alijs sepe
liuit Post hoc decius cū valeriano in currum ascendit aureū
et pergunt ad amphitheatrū vt crucient cristianos Arreptus
igitur decius a demonio clamabat O ypolite cathenis asperis
vinctū me tenes. Valerianus similiter clamabat O laurenti
igneis cathenis me ligatum trahis et eadem hora valerianus
expirauit Decius autez domum reuersus triduo a demonie
vexatus clamabat Adiur o te laurenti modicū cessā a tormen
tis et sic miserabiliter mōtuis est Quod vxor eius triphonia
crudelis vidēs dimissis omib. ad sanctū iustinū cum filia sua
cyrilla accessit et ab eo cū multis alijs baptisari se fecit. Alia
vero die cū oraret triphonia emisit spiritū Cui. corpus iusti
nus p. s. b. iter iuxta corp. sancti ypoliti sepeliuit Audiētes xlvij
milites q. regina et eius filia xpiane effe. te essent venerunt cū
vxorib. suis ad iustinum p. s. b. iterum vt baptisma susciperent
Quos omnes dyonisius qui sancto Syxto successerat bap. ti/
fauit Claudi. aut impator cyrillam cū sacrificare nollet iu/
gulari fecit ⁊ ceteros milites decollari quorū corpora in agro
verano cum ceteris sepeliuntur Et aduertendum q. expresse
habetur h. q. illi decio qui laurencium et ypolitum marcizal/
uit successit claudi. Claudi. at nō successit decio iperatori ym
mo Decio successit secundum cronicas volusianus volusia/
no Galienus galieno Claudius oportet ergo dicere vt videt
Quod aut galienus fuerit binomius et quod dictus sit Ga/
lienus et decius. Sic dicit vincentius in cronica sua et godo/
frid. in libro suo aut q. galien. in sui adiutoriū quēdā noie.

Decium fecerit cesarem non tamen imperatorem sicut dicit Richardus in cronica sua De hoc martire sic dicit Ambrosius in prefatione Beatus martir ypolitus cristum verum dum com considerans miles eius esse maluit q̄ dux militum comparari Beatumq; laurencium sue custodie mancipatum non persecutus est sed subsecutus Qui cum thesauros ecclesie discuteret inuenit thesaurum unde vere diuicie peterentur spreuit furorem vt cum regis perpetui gracia probaretur membris diuidi non refugit ne nexibus diuelleretur eternis. Bubulcus quidam nomine petrus cum in festo marie magdalene plaustrum iunxisset et boues sequens ip̄os maledictis vrgeret pertinus boues et aratrum a fulmine assumuntur Et ip̄e petrus qui hoc imprecatus fuerat supplicio atrociori torquebatur Nam ignis eum arripuit adeo q̄ carnis et neruis tybie et cruoris consumptis ossa paterent et ip̄a tandem tybia a sua compage penitus solueretur Tunc ille ad quandam ecclesiam beate virginis accedens tybiam ip̄am in quodam foramine ip̄ius ecclesie abscondit Et beatam virginem lacrimis et precibus pro sua liberatione rogauit Et ecce nocte quadam beata virgo cum beato ypolito vt petrum pristinae sanitati restitueret imperauit Statimq; sanctus ypolitus tybiam de foramine accipiens loco suo quasi furculum arbori in momento inseruit In qua inficione tantas dolores sensit vt suis clamoribus totam familiam excitaret. Qui surgentes et lumen accendentes petrum duo crura et duas tybias habere conspiciunt Sed se deludi putantes ip̄m iterum atq; iterum cōtrectabant et mēbra vera ip̄m habere conspiciebant Qui vix eum excitantes unde hec sibi accidit sciscitantur Sed ille eos ludere existimans tandem victus rem vidit et extupuit. Sed tamen coxa noua mollior q̄ vetusta ad sustinenciam corporis non poterat exequi Unde ad publicationem miraculi per annum claudicauit Et tunc iterum beata virgo eidem apparens sancto ypolito dixit vt quicquid curationi deesset supplere deberet Euigilans igitur et se plene sanatum inueniens reclusorium introiuit Cui dyabolus in specie nude mulieris frequentissime apparebat et nudam ei se ingerens quanto ille forcius resistebat tanto illa impudencius incumbebat. Cū ergo illa eum plurimū vexaret Tandem ille stolam sacerdotalem accipiens collum eius cinxit et mox dyabolo abcedente cadauer putridum ibidem remansit Tantusq; fetor inde exalauit vt nullus qui hoc vidit ambigeret quin corpus alicuius mulieris mortue fuisse quod dyabolus assumpsit

De assumptione beate marie virginis

Assumptio be-
marie virginis
qualiter fac-
ta sit ex quodam li-
bello apocripho qui
Iohanni euangeliste
ascribitur edocet. apo-
stolis namque obpre-
dicacionis gratiam di-
uersas mundi subeu-
tibus regiones virgo
beata in domo iuxta
montem syon posita
dicitur remansisse Om-
nia que loca filij sui
scilicet locum baptismi ie-
iunij orationis passio-

nis sepulture resurrectionis et ascensionis quo aduixit deuotio-
ne sedula visitauit Et hinc quod ait epyphamius xxiiij annis post
ascensionem filij sui superuixit Refert ergo quod beata virgo quando
christum concepit erat annorum .xiiiij. et in xv. ipsum peperit et
vixit cum eo annis xxxiiij. et post mortem christi superuixit xxiiij
annis et hinc hoc quando obiit erat annorum lxxij. Probabilius
tamen videtur quod alibi legitur ut xij. annis filio superuixerit et
sic sexagenaria sit assumpta cum apostoli totidem annis pre-
dicauerint in iudea et circa partes illas sicut ecclesiastica tradit
historia Die igitur quadam dum in filij desiderium corde virginis
vehementer accenditur estuans animus commouetur et in exteriorum
lacrimarum habundanciam excitatur Cumque ad tempus subtra-
cti filij equanimiter non ferret subtracta solacia ecce angelus
cum multo lumine eidem astitit et reuerenter utpote sui
matrem domini salutauit. Aue inquit benedictam suscipies
benedictionem illius qui mandauit salutem Iacob Ecce autem
ramum palme de paradiso ad te dominam attuli quem ante
feretrum portare iubeas cum die tertia de corpore assumetis
nam filius tuus te matrem reuerendam expectat Cui maria respondit
si inueni gratiam in oculis tuis obsecro ut nomen tuum mihi reue-
lare digneris Sed hoc peto instancius ut filij et fratres mei apostoli
ad me pariter congregentur ut eos antequam moriar corporalibus ocu-
lis videam et ab eis sepeliri valeam et ipsi spiritibus spiritum deo reddam
Hoc itaque peto et obsecro ut anima mea decore exiens nullum spi-
ritum teterrimum videat nullaque mihi sathane potestas occurrat

Cui angelus cur scire desideras domina nomē meū quod ammirabile ē et magnū. Ecce autē omnes ad te veniēt hodie cōgregabunt apostoli qui nobiles tibi exhibebūt ex equas funeris et in eorum cōspectu spiritu exabilis. Nam qui olim prophetam deiudea in babilone in crine attulit subito ipse proculdubio ad te apostolos adducere poterit in momēto. Malignos autem spiritus videre cur metuis cum caput eius omnino cōtriueris et spolia ueris ipsum sue imperio potestatis fiat tamen voluntas tua ut ipsos non videas. His dicitis angelus cum multo lumine celos ascendit palma autem illa nimia claritate splendebat et erat quedam virge viriditate cōsimilis sed folia ipsa ut stella matutina fulgebant factum est autē dum Iohannes in epheso predicaret celum repente intonuit et nubes candida ipsum sustulit ac raptū ante marie ianuas collocavit percuciensque hostiū in teruis introiuit et reuerēter virgo virginē salutauit. Quē felix maria conspiciens vehemēter obstupuit et pre gaudio lacrimas cōtinere nequiuit. Dixitque fili iohannes memore esto uerborum magistri tui quibus me tibi matrem et te mihi in filium cōmendauit. Ecce a domino euocata debitum humane cōdicōis exsoluo ac cōpūs meum tibi cura sollicita recōmendo. Audiui enim iudeos inisse consilium dicētes Expectemus uiri fratres quo ad usque illa que iesum portauit subeat mortem et cōpūs eius cōtinuo rapiemus ac iniectum ignibus cōburemus. Tu igitur hanc palmam deferri facies ante feretrum cum cōpūs meum duxeritis ad sepulchrum. Dixitque Iohannes o utinam hic essent omnes apostoli fratres mei ut decēter tibi parare possemus exequias ac exsoluere laudes dignas. Nec illo dicente omnes apostoli de locis in quibus predicabant a nubibus rapiuntur et ante marie hostium collocantur. Qui uidentes se ibidem insimul congregatos mirabantur dicentes. Que nam causa est propter quam nos hic dominus insimul cōgregauit. Iohannes igitur ad eos exiit et dominam de cōpore recessuram predixit. Et addidit dicens uidete fratres ne cum obierit aliquis eam defleat ne hoc uidens populis conturbetur et dicat. Ecce isti quomodo timēt mortem qui tamē alijs predicant resurrectionem. Dionysius pauli apostoli discipulus in libro de diuinis nominibus hoc idem asserit apostolus. In dormitione virginis conuenisse et se similiter interfuisse. Ac unumquemque in laudem cristi et virginis sermone fecisse. Ait enim sic loquens ad thymotheum. Nos ut nosti et ipse et multi sanctorū nostrorū fratrum cum cōuenissemus ad uisionē cōpore uite principis et quod deum suscepit. Aderat autem et frater dei Iacobus et petrus summa et puerissima.

theologorum summitas. Postea visum est vt vniuersi Terar
che laudarent sicut vnusquisq; erat suscipiens infinite virtu/
tis bonitatem teartice infirmitatis. Hec dyonisi? Cum autem
beata maria omnes apostolos congregatos vidisset dominū
benedixit et in medio eorum ardentib; lampadibus et lucer/
nis confedit. Circa vero horam noctis terciam ihesus adue/
nit et cantum cum angelorum ordinibus patriarcharū cetib;
martirum agminibus. confessorum atie. virginumq; choris
et ante tronum virginis aties ordinantur et dulcia cantica fre/
quentantur. Quales autem exequie ibidem celebrate sint ex
predicto libello qui Iohanni ascribitur edocetur. Nam prior
ipe ihesus inchoauit et dixit. Veni electa mea et ponam te in
thronum meum quia concupiui speciem tuam. Et illa Para/
tum cor meum domine paratum cor meum. Tūc omnes qui
cum ihesu venerant dulciter intonant dicentes. Hec est que
nesciuit thorum indelictis hēbit fructum in refectione aniaz
sanctarum. Ipa autem de semetipa cecinit dicens. Beatam me
dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potēs
est. et sanctum nomen eius. Tunc cantor omnib; intonauit di/
cens excellencius. Veni de libano sponsa veni de libano veni
coronaberis. Et illa ecce venio quia ī capite libri scriptum est
de me vt facerem voluntatem tuam deus. quia exultauit spi/
ritus meus in te deo salutari meo. Sicq; marie anima de cor/
pore egredit et ī vlnas filij aduolauit. Fuitq; tam a dolore car/
nis extranea q̄ a corruptione extiterat aliena. Dixitq; aposto/
lis dominus. Corpus virginis matris in vallem iosaphat de/
ferte et in monumento nouo quod ibidem inuenietis illud re/
condite et me ibidem triduo donec ad vos redeam. exspectate.
Statimq; circumdederunt eam flores rosarum rosei scilicet
cetus martirum et lilya conuallium agmina scz angelorū con/
fessorum et virginum. Post eam apostoli clamitant dicentes.
Virgo prudentissima quo progredieris. Esto nostri memoz
o domina. Tunc ad concentum ascendencium cet; qui remā/
serant admirate concite obuiam processerunt. Videntesq; re/
gem suū femine aiām in vlnis pprijs baiulantē. Illā q; sup il/
lū innixam obstupefacti clamare ceperūt dicētes. Que ē ista q̄
ascēdit de deserto delicijs affluēs innixa sup dilectū suū. Qui/
bus cōcomitantes dixerūt. Ista est speciosa inter filias iheru/
salem sicut vidistis eā plenā caritate et dilectōe. Sicq; in celū

gaudens suscipitur et a dextris filij in throno glorie collocatur apostoli autem viderunt eius animam tanti esse candoris vt nulla mortalium lingua posset effari tres autem virgines que ibidem erant cum corpus eius lauandi gracia expoliassent tanta statim corpus claritate resplenduit vt tangi quidem ad lauandum posset videri autem non posset tam diu autem lux illa ibidem resplenduit donec corpus a virgibus lotum fuit Apostoli autem corpus eius reuerenter ceperunt et super feretrum posuerunt Dixitque iohannes petro hanc palmam ante feretrum petre portabis quia dominus nobis te pretulit et suorum ouium pastorem et principem ordinauit Cui petrus hanc potius portare te conuenit quia virgo a domino es electus et dignum est vt palmam virginis virgo ferat tu super pectus domini recumbere meruisti et exinde sapientie ac gracie plus ceteris fluentia potasti et iustum videtur vt qui a filio recepti plus muneris impendas virgini plus honoris Tu igitur portare debes hanc palmam luminis ad exequias sanctitatis qui potatus es poculo lucis de fonte perpetua claritatis Ego autem portabo cum feretro sanctum corpus Ceteri autem fratres nostri circumdantes feretrum referant laudes deo Paulus autem dixit et ego qui minimus vestrum omnium sum portabo tecum Eleuantes itaque petrus et paulus feretrum Petrus incepit cantare ac dicere In exitu israel de egypto alleluia Ceteri autem apostoli cantus dulciter persequuntur Dominus autem feretrum et apostolos nube protexit ita quod ipsi non videbantur sed tantum eorum vox audiebatur afferunt angeli cum apostolis concinentes et terram totam sonitu mire suauitatis replentes Excitati omnes ad tam dulcem melodiam de ciuitate velocius exeunt et quidam hoc sit diligenter sciscitantur Tunc extitit qui diceret mariam illam discipuli ihesu efferunt mortuam circa illam hanc quam auditis concinunt melodiam Tunc ad arma concurrunt et se mutuo hortabantur dicentes venite omnes discipulos occidamus ac corpus illud quod seductorem illum portauit ignibus conburamus Princeps autem sacerdotum hoc videns obstupuit et ira repletus ait Ecce tabernaculum illis qui nos et genus nostrum conturbauit qualem gloriam nunc accepit et hoc dicens manus ad lectum misit vollens illud euertere ac ad terram deducere Tunc manus eius subito ambe aruerunt et lectulo adhaerunt ita vt ad lectulum manibus

penderet et nimio cruciatu vexatus lamentabiliter eiularet reliquus autem populus ab angelis qui erant in nubibus cecitate percussus est Princeps autem sacerdotū clamabat dicēs sancte petre in hac tribulatione me non despicias Sed pro me obsecro ad dominum preces fundas memore enim debes esse quāliter aliquādo tibi astiti et qualiter te accusante ancilla hostiliaria excusavi · Cui petrus in obsequiis domine nostre impediti sumus a curationi tue intendere non valemus Verumtamen si in dominum nostrum ihesum et in hanc que ipm portauit credideris spero quod continuo sanitatis beneficio poteris Qui respondit Credo dominum ihesum verum esse filium dei et hanc sacratissimam matrem eius Statimque a feretro manus eius solute sunt sed tamen in brachijs adhuc ariditas remansit et dolor vehemens non recesserat Dixitque ei petrus osculante feretrum et dic Credo in deum ihesum christum quem ista in utero portauit et post partum virgo permansit Quod cum fecisset continuo pristina est reditus sanitati Dixitque ei petrus Accipe hanc palmam de manu fratris nostri iohannis et ponas eam super populum excecatum et quicumque credere voluerit recipiet visum Qui autem credere noluerit videre non poterit in eternum Mariam autem portantes apostoli in monumento posuerunt et iuxta illud ut dominus iusserat confederunt · Tercia autem veniens die cum multitudine angelorum ipsos salutauit dicēs pax vobis qui responderunt gloria tibi deus qui facis mirabilia magna solus · Et dixit apostolis dominus quid gratie et honoris vobis videtur ut mee nunc conferam genitrici Et illi Eustum videtur domine seruis tuis ut sicut tu deuicta morte regnas in secula sic tale resuscites matris corpusculum et a dextris tui colloques in eternum quo annuente mihael angelus continuo affuit et marie animam coram domino presentauit Tunc saluator locutus est dicens surge proxima mea columba mea tabernaculum glorie uasculum vite templum celeste ut sicut per coitum labem non sensisti criminis sic in sepulcro solutione corporis minime paciaris Statimque anima ad marie accessit corpusculum et de tumulo prodijt gloriosum Sicque ad ethereum assumitur thlamū comitante se cum multitudine angelorum Thomas autem cum abesset et rediens credere recusaret subito zonā quā corpus ei pericinctū fuerat ab aere recepit illesus ut vel sic intelligeret quod totaliter fuisset assumpta hoc autē predictū est totum illud apocriphū est de quo ait The. in epla siue hymone ad paulū et eustochium

Ille sane libellus vere apocraphus est censendus nisi quo ad aliqua fide digna que videntur a sanctis approbata que sūt ix. f. q. pmissa sit et exhibita virgini oimoda consolacio apostolorū omniū cōgregatio sine dolore cōsumacō sepulture in valle iosaphat preparacō exequialis deuocō cristi et tocius curie celestis obuiacō iudeorū persecutio Miraculorū in omni causa cōdecēte choruscatio in anima simul et corpore assumptione . Porro alia multa sunt ibi posita post ad filationē q̄ ad veritatem vt q̄ thomas nō affuerit et veniens dubitauerit et hijs similia q̄ per se patent que sunt relinquēda post asserenda . Vestimenta autē ip̄i ad cōsolationē fideiū dicūt in tumulto remāsisse vnde et de quadam parte ip̄arū vestium tale miraculum cōtigisse narratur Cū dux normānorū urbem carnotensiu obsēdisset episcop⁹ illius vr̄bis tunicā beate marie q̄ ibidē seruabat more vexilli haste imposuit et subsequenter populo securus ad hostes exiuit statimq; omnis hostilis exercitus amencia et cecitate p̄cussus est Stabatq; totus cōrde tremul⁹ et totus animo stupefactus . Quod illi de ciuitate videntes diuino iudicio sup̄addunt et atrociter hostes cedūt Quod beate marie plurimū displicuisse p̄batur ex eo q̄ protin⁹ tunica illa disparuit et visuui cōtinuo hostis recepit In reuelationib⁹ sancte elizabeth legitur q̄ dū ip̄a elizabeth q̄dā vice in spiritu rapta esset vidit in loco valde remoto quoddā sepulchrū multo lumie circūfusum et quasi speciem mulieris in eo et circūstabat multitudo angelorū et post pusillum de sepulchro erepta est et in sublime cū illa astantiū multitudine eleuata et ecce in ei⁹ occursum vir quidam de celis admirabilis et gloriosus aduenit portans in dextra crucis vexillū et cū eo infinita milia angelorū Sicq; eam alacriter suscipiētes cū magno cōcentu eam in celos deduxerūt Post modicū vero temporis elizabeth angelū cum quo sepe loquebāt de p̄dicta visione interrogauit Qui r̄ndens ait Ostensum est tibi i hac visione quomō tam in carne q̄ in spiritu domina nostra in celū assumpta est Dicit autē in eisdem reuelationib⁹ sibi reuelatū esse q̄ post xl. dies sui transitus in corpore sit assumpta Nam beata maria secum colloquēs ait . Post ascensionem domini et tot dieb⁹ quot sunt a die ascensionis vsq; ad diem mee assumptionis sup̄uixi . Omnes autē apostoli dormitioni mee i terfuerūt ⁊ corpus meum reuerenter sepulture dederunt Sed quadragesima die postmodum resurrexi Cum autē elizabeth eam interrogasset vtrum hoc manifestare vel celare debent dixit nec carnalib⁹ et incredulis reuelanda nec deuotis et fidelibus abscondenda Notandū est ergo q̄ gloriosa virgo maria

assumpta et exaltata est integraliter honorabiliter letanter et
excellenter Assumpta est enī integre in aīa et corpore sicut pie
credit ecclesia Quod quidem multi sanctorū nō solum asse-
runt sed etiam hoc p̄bare multis rationibz moliunt Berenar/
di enī rō est quoniā sanctorz corpora deus p̄ciosa sublimauit
vtp̄ta petri et iacobi tam gloriose venerabilia reddidit a ho-
nore tam mirifico sublimauit vt et ip̄is deputeē locz eorum
vereracōni cōgruē et ad ip̄a mūdus p̄peret vniuersus Si igiē
marie corpz sup̄ terrā esse dicaē cū nec deuota frequentē visi-
tatione fidelīū nec eidem locus deputeē honoris nimirū vide/
bitur cristz honorem materni corporis cōtemp̄sisse cū tamen
sup̄ terram aliorū sanctorū corpora sic honoret Tero etiaz di-
cit quod xviii. kalendas septembris maria ad celos ascendit
qd̄ vero dicit de marie corporali assumptōe ecclesia potēz eli-
get pie dubitare q̄ aliquid temere diffinire in sequentibz cre-
dendū esse sic probat . Si non desunt qui dicūt in hīs qui cū
cristo surrexerūt p̄petuam resurrectionem iam esse cōpletam
et nō nulli credant custodem virginis Iohannē etiam glorifi-
cata carne gaudere cū cristo cur id nō magis est credendum
de matre saluatoris qui enī dixit honora patrem et matrem
Et nō veni soluere legem sed adimplere p̄fecto matrem suaz
sup̄ omnes honorauit nec nos de beata maria factū ambigi-
mus Augustin⁹ aut̄ non solū hoc affirmat sed etiam tribus
rationibz hoc p̄bat et prima quidez est carnis cristi et virgi-
nis vnitas Ait enī sic Putredo nāqz vt verm̄is humane est ob-
probriū cōdicōnis a quo obprobrio cū ihesus alien⁹ sit ma-
rie natura excipit q̄ ihesus de ea assumpsisse p̄batur Secun-
da vero est corporis eius dignitas vnde ait thronū dei thala-
mū domini tabernaculū cristi dignū est ibi esse vbi ip̄e est tā
p̄ciosum thesaurū dignus est celo seruare q̄ terra . Tercia est
virginalis carnis p̄fecta integritas Ait enī sic letare maria le-
ticia inenarrabili corpore et aīa in cristo p̄prio filio per p̄priū
filiū nec sequi debet corrupcōnis erūpna quam nulla secuta
est tantū filiū piendo integritatis corrupcō vt sit semp incor-
rupta q̄ tanta pfudit gratia sit integra viuēs que omniū in-
tegram p̄fectamqz genuit vitam sit cū illo quem in suo gessit
vtero sit apud illū illa que genuit fouit et aluit illū maria dei
genitrix De qua quia aliter sentire nō audeo aliud dicere nō
presumo ad hoc facit q̄ ille egregi⁹ versificator ait . Scandit

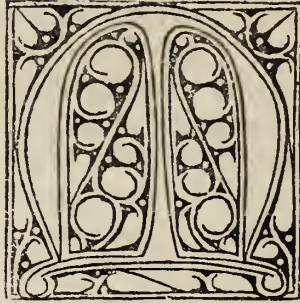
ad ethera virgo puerpera virgula iesse non sine corpore s; sine
 tempe tendit ad esse Secūdo letanter De hoc dicit gerhardus
 episcop⁹ et martir in suis omelijs ·s· hodie virginē beatam celi
 susceperunt letando angeli gaudento archangeli iubilando
 throni exultando dominacōnes psallendo principat⁹ armo/
 nisando potestates cytharisando cherubin et seraphin ympni/
 sando diuine atq; ad supernū maiestatis tribunal ducento
 Tercio honorabiliter q̄a ipse ihesus et tot⁹ milicie celestis exer
 citus eidem obuiam venit vnde Tero ·Quis illud cogitare suf/
 ficiat q̄ gloriosa hodie reginā mūdi, pcessit quāto deuocōis
 affectu tanta in ei⁹ occursum celestiuū legionū, pdierit multi/
 tudo Quantis ad thronū canticis sit de ducta quam placido
 vultu q̄ serena facie q̄ diuinis amplexib⁹ a filio sit suscepta
 et sup omnem creaturā exāltata ·Tdem hodierna die creden/
 dū est miliciā celorū festiue genitrici dei obuiā aduenisse ear
 q; ingenti lumie circūfussisse et vsq; ad dei thronū cū laudi
 bus et canticis spiritalib⁹ pduxisse Celestem q̄ ierlm miliciā
 tunc ineffabili leticia exultasse et iocūda tam ineffabili cari/
 tate et omni gratulatione iubilasse quoniā festiuitas hec q̄
 nobis hodie reuoluitur anima illis omnibus facta est conti/
 nua creditur quoque quod ipse saluator per se totus festin⁹
 occurreret et cum gaudeo eam secum in throno collocauit
 alias quoque non impleset quod in lege ipse mandauit ho/
 nora patrem tuum et matrem tuam hec Teronimus Quarto
 excellenter Teronim⁹ hec est dies in qua usque ad throni cel/
 situdinem intemerata mater et virgo processit atq; in regni
 solio sublimata post cristum gloriosa resedit qualiter autem
 in celesti gloria sublimata et honorificata sit ostendit beatus
 gerardus in suis omelijs dicens solus dominus ihesus crist⁹
 potest hanc magnificare quemadmodum fecit vt ab ipsa
 maiestate laudem continue accipiat et honorem angelicis sti
 pata choris archangelicis vallata termis thronorum hinc in
 de possessa iubilationibus dominationum circumcincta tri/
 pudijs principatuum circumsepta obsequijs potestatem am/
 plexata plausibus virtutum girata honoribus cherubin cir/
 cumstāciata ymnificationib⁹ seraphin vñq; possessa ineffabili
 b⁹ cantationib⁹ ipa q̄ ineffabilia trinitas phēni tripudio sibi
 applaudit atq; sua ḡcia in ea tota redūdāte oēs eidē attēdere
 facit ·Aplōz splēdidissim⁹ ordo ineffabili laude eā extratollit

Martirum multitudo omnimode supplicauit tante domine
Confessorum exercitus innumerabilis cōtinuum sibi psonat
cantum virginum candidissima concio iugem choream ad su-
am celebrat gloriam Tnuite etiā infernus sibi vlulat et pca-
cissimi demones cōclamant q̄dam clericus virgini marie de-
uotus cōtra dolorē v. vulnerū xp̄i eam cottidie p̄ hęc verba q̄
cōsolari studebat dicens gaude dei genitrix virgo immaculata
gaude q̄ ab angelo gaudiū suscipisti gaude q̄ genuisti eterni
luminis claritatē gaude mater gaude sancta dei genitrix vir-
go tu sola mater innupta te laudat omnis creatura et factu-
ra genitrix lucis sis p̄ nobis q̄s p̄petua interuentrix h̄ cū ni-
mio languore cōreptus ad extrema venisset pauore pturba-
ri cepit cui virgo aperens dixit cum fili tanto timore trepi-
das qui tociēs mihi gaudiū nūciasti gaude etiam tu et vt eter-
naliter gaudeas veni mecum Miles q̄dam potēs valde et diues
dū omnia bona sua indiscreta liberalitate dispgeret ad tantā
deuenit inopiā vt q̄ cōsueuerat magna tribuere iam inciperet
nūmis indigere Habebat aut̄ q̄ndam vxorē pudicissimam et
beate marie valde deuotā Appinquāte aut̄ quadā solemnita-
te in qua p̄dictus miles multa donaria consueuerat elargiri
cū iam quod tribueret non haberet misericordia cōfusione et
verecūdiā dud̄ q̄sq; p̄dicta transisset solemnitas desertū lo-
cum merotis amicū expecijt vt et fortune sue incōmoda plā-
geret et verecūdiā euitaret Et ecce subito quidā equus valde
terribilis terribiorē habens sessorem ad eū accessit Cuius ses-
sōe eū alloquitur et causam tante tristicie sciscitat Cui cū om-
nia q̄ sibi cōtigerant per ordinem enarrasset ille ait Si mihi in
modico obtemperare volueris magis q̄ ātea gloria et diuicijs
habundabis Spondet ille principi tenebrarum se q̄cquid ius-
serit libenter facturum dūmodo ip̄e sibi impleat que p̄mittit
Et ille ecce p̄gens in domū tuam in tali loco requies et ibi-
dem tot auri et argenti pondera tot lapides p̄ciosos inuenies
mihi aut̄ hoc facias vt tali die huc vxorem tuā ad me addu-
cas Sub tali p̄missione miles ad domū reuertitur et ī loco de
quo sibi dixerat querēs omnia reperit que p̄dixit Que inueni-
ens mox emit palacia largitur dona redemit fundos cōperat
seruos Aprorinquante vero die statuta vxorem suam voca-
uit et dixit Equum conscendite quia aliquo longius mecum
pergere vos oportet At illa tremēs ac pauens et viri imperio
cōtradidere non presumens beate marie se deuote commen-
dauit et post virum abire cepit Cum autem longius proces-
sissent et ī via q̄ndā ecclesiā inuenissent illa de equo descēdens

ecclesiam intrauit viro exterius expectante. Dum vero beate marie se deuote comendaret illa subito obdormiuit et virgo gloriosa predictae matrone in habitu et qualitate per omnia similibus de altari processit et foras exiens equum conscendit matrona illa in ecclesia dormiente et remanente Vir autem suam esse vxorem arbitrans profectus est. Cum autem ad locum statutum venisset ecce princeps tenebrarum cum impetu nimio veniebat et ad locum festinabat et cum aprouinquaret statim ille infremuit et tremens ac pauens accedere non presumpsit. Dixitque militi Infidelissime hominum cur me taliter illulisti et pro tantis beneficijs mihi talia contulisti Ego enim tibi dixeram vt ad me adduceres tuam coniugem et tu ad duxisti domini genitricem Volebam vxorem tuam et tu adduxisti mihi mariam Nam cum vxor tua mihi multas inferat iniurias de ea volebam expetere ultionem et tu ad me istam adduxisti vt me torqueat et ad infernum mittat Audiens hoc vir vehementer stupebat et pre timore et admiratione nimia loqui non poterat Beata autem maria dixit Qua timoritate nequam spiritus deuote mee nocere presumpisti Non hoc tibi inpune cedit et nunc te hac pleator sententia vt in infernum descendas et alicui me cum deuotione inuocanti nocere decetero non presumas. Illa autem cum multo eiulatu recessit et vir de equo exiliens se ad eius pedes prostrauit Quem virgo increpans ad suam vxorem que adhuc in ecclesia dormiuit iubet redire et omnes diuicias demonis abicere Rediens igitur cum adhuc vxorem suam dormientem inueniret eam excitauit et sibi que acciderant enarrauit cum autem domum redissent et omnes demonis diuicias abiecissent in laudes virginis deuotissime permanserunt et multas postmodum diuicias ipa largiente virginie receperunt Ad iudicium dei quidam in visione rapitur qui peccatorum sarcina grauabatur et ecce sathan affuit et dixit Nihil in huius anima habetis proprij sed mei potius extat dominij habeo enim inde publicum instrumentum Cui dixit dominus vbi est tuum instrumentum et ille instrumentum habeo quod ore proprio ipse didicisti et perpetuum duraturum sanxisti Dixisti enim quacumque hora comederitis morte moriemini Cum igitur iste sit de progenie illorum qui cibum vetitum comederunt Iure instrumenti publici mecum in iudicio debet mori Dixit autem dominus permittitur homo tibi pro te loqui Ille autem obmutuit Dixit iterum demon Mea est iterum prescriptione quia eam iam xxx. annis possedi et mihi tanquam suus prius obediuit et adhuc ille obmutuit

demon iterū dixit. Mea est etiam quia ⁊ si aliqua bona fecerit
eius tamen mala incōperabiliter vincūt bona. Dominus autē
volens contra eum cito ꝑferre sententiā eidem terminum cō/
cessit octo dierum vt octauo die coram se comperet ⁊ de hijs
omnibꝫ rationem redderet. Cum igitur a facie domini timēs
ac merens abiret quidam ei obuiavit ⁊ causam tante tristicie
requisiuit Cui cū ille omnia ꝑ ordinem retulisset Ait ille ne ti
meas ne c fœmides quia de primo viriliter te iuuabo. Cū autē
ab eo in terrogaretur quo noīe vocaretur ait veritas est no/
men in eū Inuenitqꝫ h̄m qui ꝑmisit eum iuuare efficaciter
de secundo interrogatus aut quo nomine vocaretur Respon/
dit iusticiaꝫ vocō. Die autē octauo ante iudiciū venit et de/
mon ei primū obiecit Ad quem respondēs veritas ait Dupli
cem mortem esse nouimus corporis. s. et iehenne Illud ergo in
strumentū quod ꝑ te demon al'egat non loquitur de morte
iehenne sed corpis. Quod q̄dem ex hoc manifestū est quia cū
omnes in illa sententiā includant s. qꝫ corpore moriantur nō tñ
oēs iehenne ignibꝫ moriunt q̄ntū enī ad mortē corpis est sp
duraturū quantū vero ad mortē aīe est ꝑ xpi sanguīez reuo
catū Tūc demon vidēs q̄a in p̄io succubuit Secūdu sibi ob
icere cepit sed iusticia affuit et ꝑ eo taliter respondit Licz eū
multis annis huū possederis tñ ratio semp cōtradixit semp
enī ratio murmurabat qꝫ tam crudeli dño h̄uebat Ad terciū
obiectū neminem habuit adiutorem dixitqꝫ dñs afferat stae
ra et bona et mala omnia ponderent veritas aut ⁊ iusticia pec
catori dixerūt ad matrē misericordie que iuxta dominū sedet
tota mēte recurrere et eā in tui adiutoriū inuocare stude Quod
cū fecisset beata maria in eius adiutoriū venit et sup stateraz
ex illa pte vbi erant pauca bona manū apposuit. Dyabolus
aut ex alia pte trahere conabat. Sed mater misericordie ꝑua/
luit et peccatorem liberauit Ille igit ad se rediens in meliꝫ vi/
tam mutauit In ciuitate byturicēsi circa ānos domini. d. xxvii
cum xpiani in die pasche cōmunicarent cū pueris xpianoz
quidam puer iudeorū ad altare accedens corpꝫ domini cum
eisdem ꝑcepit reuersus domū cum a patre vnde venisset inter
rogaretur rñdit se cū pueris cristianis cum quibꝫ ad scolas
ibat ad ecclesiam iuisse et cū eis cōmunicasse. Tūc pater eius
furore repletus puerū apprehendit ⁊ cōtinuo in fornacem ar
dentem que ibidem erat ꝑiecit Statim aut dei genitrix in spe/
cie ymaginis quam puer sup altare viderat eidem affuit ⁊ eū
illesum ab igne seruauit Mater vero pueri multos iudeoz ⁊
xpianoz suis clamoribꝫ cōgregauit Qui vidētes puerum in
fornace nil lesionis habentē ipm inde extraxerūt ⁊ quomodo

potuisset euadere interrogauerunt Qui respondit quoniã illa reuerenda domina que sup altare stabat mihi auxiliũ pbuit et omne a me incendiũ ppulsauit Tunc xpiani intelligentes esse ymaginem beate marie patrẽ pueri acceperunt et ipm in fornacem piecerunt qui cõtinuo cõbustus et penitus cõsũptus est Quidã monachi ante diem iuxta fluuiũ stabant et ibidem se fabulis et occiosis s̃monibz ex soluebant et ecce audiunt remiges p flumen impetu nimio nauigantes Quibz monachi dixerũt Qui estis vos Et illi demones sumz qui aiam ebroini p̃positi domz regis francoz q̃ a monasterio sancti galii apostotauit in infernũ deferimz Quod audientes monachi vehemẽtissime timuerũt et fõrtiter exclamauerunt sancta maria ora p nobis Quibz demones dixerũt bene mariã in uocastis vos enĩ discerpe et submergere volebamz quia vos dissolute et extra horam cõfabulantes inuenimz Tunc monachi redeunt ad cenobiũ et demones p̃perant ad infernũ Erat quidam monachz valde lubricus Sed in beatam mariam valde deuotus Quadam nocte ad scelus assuetũ p̃gens et coram altari transiens beatam virginem salutauit et sic de ecclesia exiens dum quendã fluuiũ vellet transire in aquam decidẽs expirauit Cuiz aiam cum demones rapuissent affuerũt angeli vt eam liberarent Quibz demones dixerũt vt qd huc aduenistis nihil in hac anima habetis Statimqz beata maria affuit et cur eius animã rapere p̃sumpserãt increpauit Illi aut dixerunt quia eũ finisse vitam in malis opibz inuenerũt At illa Falsa sunt que pfertis Scio enĩ q̃ aliquo p̃gens me p̃mo salutabat et rediẽs similiter faciebat Quod si dicitis vobis vim fieri ponamz in iudicio summi regis Cũ de hoc corã domino disceptarẽt placuit ei vt aia ad corpus rediret et de suis actibz peniteret Interea fratres vidẽtes matutinas differri sacrificia querũt ⁊ vsqz ad fluuiũ p̃gentes submersum in aqua repiũt Cũqz extracto corpore secũ qd factum fuerat mirarent Ille repente ad vitam redijt et rem gestã referens vitam in bonis operibz cõsumauit Quedam mulier a demone sibi visibiliter in forma hominis apperẽte multas molestias sustinebat multaqz remedia nũc aque benedicte asperisionem nũc hoc nunc illud adhibebat sed nec sic ille cessabat Quidã aut vir sanctz sibi cõsultuit vt cũ ad eã accederet ille eleuatis manibz sc̃ta maria adiua me protinus exclamaret Quod cum illa fecisset dyabolus q̃ lapide percussus territus stetit ⁊ postmodum dixit Malus dyabolus intret in buccam illius que te istud docuit et statim euauit nec ad eã postmodũ accessit

Modus sacratissime assumptionis marie tra-
ditur in quodam sermone ex diuersis dictis san-
ctorum compilato qui in pluribus ecclesijs
solemniter legitur ubi sic habetur Quod
in sanctorum patrum narrationibus in to-
to orbe veneranda migratione dei genitri-
cis inuenire potui ad ipsius laudem come-
morare curauimus Sanctus cosmas congnom-
mento vestitorum ea que ab eorum posteris qui interfuerunt se-
didicisse certa relatione commemorat obmittendum non est
Ait enim Quoniam christus ad se vite genitricem disposuit ad-
ducere per angelum consuetum ei prenunciat exhibitionem
dormitionis ne mors inopinata veniens turbationem ipsi af-
ferret obsecrauerat illa facie ad faciem cum adhuc in terra
conuersaretur filium ne videret quemque spirituum maligno-
rum premitit igitur angelum ad eam cum huiusmodi ver-
bis Tempus est te assumendi ad me matrem meam sicut enim
terram gaudio replesti ita fac celestia gratulari patris mei
mansiones iocundas reddere sanctorum meorum postes conso-
lare ne turberis deserens corrumpendum cum suis concupi-
scencijs mundum adeptura celeste palacium nec o mater ter-
reat te carnis sequestratio que ad vitam vocaris perpetuam
Ad gaudium indeficiens ad pacis requiem ad conuersationem
securam ad refectorem interminabilem ad lucem inac-
cessibilem ad diem non vesperantem ad gloriam inenarrabi-
lem Ad me ipsum tuum filium vniuersitatis factorem Ego enim
sum vita eterna dilectio incomperabilis habitatio ineffabilis
lumen nesciens tenebras inestimabilis bonitas da sine trepi-
datione terre quod suum est Non te quisquam de manu mea ra-
pient quoniam in manu mea sunt omnes fines terre deponem mi-
hi corpus tuum quia in utero tuo posui diuinitatem meam
Non gloriabitur super te mors quia vitam genuisti Non ob-
fuscabit te caliginis umbra quia lumen peperisti non concisio-
nis contritio te attinget que meum factum fieri meruisti Veni iam
ad eum qui ex te natus est receptura materni vteri pignera
educationis mercedem lactis et esce vicissitudinem habita cum
vniogenito festina adherere filio Noui enim quod alterius affectu
filij non angustieris qui te virginem matrem exhibui tocium
mundi exhibeo te murum archam saluandorum pontem flu-
uium baculum inbecillum scalam ad celos ascendenci-
um propiciatricem peccantium Adducam autem apostolos
ad te quorum ac si meis sepeliaris manibus decet namque ut

spiritualis mee lucis filii quibus sanctum tradidi spiritum
 tuum corpus sepeliant et ipsi in tuo admirabili funere meam
 personam impleant. Post horum narrationem dat angelus
 virgini brauium palme missum ex paradisi propagie ad cer-
 titudinem aduersus corruptionem mortis victorie et vestime-
 ta funebria ac celum quo venerat repetit Beata maria conuo-
 cans amicos et cognatos dixit Notum vobis facio me a tem-
 porali vita fore hodie transituram oportet ergo vigilare quia
 vnoque transeunte diuina virtus angelorum et maligni spiri-
 tus ad morientis lectum veniunt his dictis omnes flere cepe-
 runt ac dicere Tu times faciem spirituum que auctoris om-
 nium mater effici meruisti que preonem inferni genuisti que
 super cherubin et seraphin preparatum habere solum meru-
 isti Quid igitur nos faciemus aut qualiter fugiemus. Aderat
 multitudo mulierum flencium et dicencium ne se orphanas
 dereliqueret Beata autem virgo eas consolans ait Si vos cor-
 ruptibilium natorum matres non toleratis ab eis modicum
 seperari quomodo ego mater et virgo desiderare non debeo ad-
 meum pergere filium dei patris unigenitum. Si quelibet ve-
 strum aliquo orbabitur filio consolabitur superstitute vel na-
 scituro Ego autem que unicum possideo et in corrupta ma-
 neo quomodo ad eum non sperem anxia qui omnium est vi-
 ta Dum autem hec agerentur beatus iohannes adueniens quomodo
 res se habeat percontatur Cui cum virgo suam cele-
 stem migrationem annunciaisset ille in terra prostratus cum
 lacrimis clamabat Quid sumus nos domine quoniam super
 nos tantas tribulationes inducis ut quid potius de corpore
 me non eduxisti ut magis visitarer a domini mei matre quam ei-
 us funeri interesssem Quem virgo flentem in thalamum intro-
 ducens palmam et vestimenta ostendit et post hoc in lecto si-
 bi ad sepulturam dato requieuit et ecce valedissimus tonitru-
 i sonus auditur turbo quasi nubes candida generatur et apo-
 stoli ante ianuam domus virginis instar ymbrium collocan-
 tur Qui cum de hoc plurimum mirarentur. Iohannes ad
 eos progrediens reuelat que beate virgini per angelum nu-
 ciata erant. Qui cum omnes flerent Iohannes eos consola-
 tus est Deterfis igitur lacrimis introierunt et beatam virginem
 reuerenter salutantes eam adorauerunt Et illa Auete filii uni-
 geniti mei Et dum modum aduentus eorum audiisset illa
 eis omnia manifestat Cui apostoli Ante celeberrima virgo. quomodo
 ipsum dominum et magistrum nostrum aspicientes conso-
 labamur hoc solum refrigerium habemus quod te mediaticum apud
 deum nos habere speramus Que cum paulum nominata salutasset ille ait

Aue interpretacio mei solationis licet enim in carne cristum non viderem cum tamen te in carne video ac si ipsum viderem con solor vsq; ad hunc diem deum te genuisse gentibus predicabam am/ modo te ad ipsum translata esse docebo Post hoc ea que ange/ lus attulit ei virgo ostendit et de lucernis vsq; ad obitum non ex tinguendis admonuit Aderat c. xx. virgines in eius obsequium occupate Deinde vestimenta funebria induens et omnibus vale/ dicens corpus ad exitum in lecto componit petro ad caput posito Iohanne ad pedes locato ceteris apostolis lectum ambiens et dei genitricem laudans Petrus igitur inchoans dixit Gau de celestium thalorum sponsa et trifidum ardui luminis candel/ labrum per quam est eterna claritas manifestata Hoc autem apostol/ os ad dormicionem sacratissime virginis conuenisse testatur bea/ germanus constantinopolitanus archiepiscopus dicens licet inevi/ tabilem mortem o dei genitrix humane nature suscepis non tamen dormitabit neque dormiet qui nos custodit oculus tuus Non enim sine testimonio transmigratio tua nec medax dormicionem ce/ lum enarrat gloriam eorum que super te cecinerunt terra de illis exhibet veritatem nubes vociferant honorem qui ex eis tibi administratur est angeli factum in te obsequium predicant que videlicet apostoli ad te in iherusalem conuenerunt Magnus quoque dyo/ ariopagita hoc idem te/ statur dicens Nos ut nosti et ipse et multi ex fratribus nostris ad uisionem corporis quod dominum suscepit conuenimus primo autem erat Iacobus frater dei et petrus eximia et maxima theologorum sum mitas Deinde placuit que post uisionem et uniuersi summi sa/ cerdotes hymnifarent put unusquisque esset immense virtutis bonitatem viuifice et infirmitatis Subsecutus autem sanctus cos/ mas suam narrationem ait Post hoc autem tonitruum magnum totam domum concussit et spiritus fragrans domum tanta sua uitate repleuit et cunctos qui aderant exceptis apostolis et tribus virginibus lucernas gestantibus ingens sopor opprime ret Dominus enim cum multitudine angelorum descendens ani/ mam matris sue assumpsit Tanta autem eius anima claritate resplenduit ut nullus apostolorum in eam respicere posset Di/ xitque dominus petro Corpus matris mee cum omni reuerencia sepelire et tribus diebus illud cum diligencia custodite Ego quepe tunc veniam et illud ad incorruptionem transferam et simili mecum claritate induam ut id quod acceptum est et id quod accepit pariter conueniant et concordent Refert quoque et idem san/ ctus cosmas terribile et mirabile misterium quod non indi/ get naturali discussione nec curiosa inuestigatione cum om/ nia que de dei genitrice dicuntur sint supernaturalia et admiranda et tremenda potius quam inuestiganda Egressa ut ait de corpe

eius anima hec verba protulit corpus Gracias tibi ago domi-
 ne que tua digna sum gloria Memento mei quoniam tuum
 sum figmentum et tuum seruaui depositum Expergefadi sūt
 vt ait ceteri videntes virginis corpus exanime cōtristari plu-
 rimū ac gemere ceperunt · Tollentes igitur apostoli corpus
 ad monumentum ferebant Incipiente petro psalmū In exitu
 israhel de egipto · chori quoq; angelorum virginem laudant
 ita q̄ iherusalem ad tantam gloriam est concussa Tunc sum-
 mi sacerdotes cum gladijs et fustibus multitudinem mittunt
 vnus autem impetu furiens ad grabatum accessit cupiens ad
 terram trahere corpus genitricis dei marie Qui quia indigne
 trahere nititur eius tactu merito priuatur · Vtraq; nāq; ma-
 nus a cubitis euulsa absciditur illisq; ad grabatū pendentib;
 dolore horribili cruciatur Imp'orat autem veniam et pmit-
 tit emendam Cui petrus Nullatenus veniam consequi pote-
 ris nisi corpus ppetue virginis oscularis et cristum ex ea pro-
 pagatum dei filium esse confitearis Quod cum fecisset man-
 vnde auulse fuerant cubitis sunt adiuncte Accipiensq; petrus
 vnum dadilū ex palma dedit illi dicens vade ingrediere ciui-
 tatem et pone sup infirmos et omnes q̄ crediderint recipiēt sa-
 nitatem Peruenientes igit̄ apostoli ad prediū gethsemani in-
 uenerūt ibi sepulchrū simile cristi sepulchro viuifico vbi cor-
 pus cum multa reuerencia bosuerunt illud sublimissimum
 dei vas tangere non audentes sed hinc inde apprehensa syndo-
 ne deponentes Quo munito dum apostoli et discipuli domini
 iuxta mandatum domini circa sepulchrum starēt Tercio die
 nubes splendidissima sepulchrum circumdedit voces angeli-
 ce resonant ineffabilis odor sentitur Fit omnib; stupor imen-
 sus dum dominum illuc cernerent descendisse et corpus virgi-
 nis cum gloria tam immensa trāsferre Osculantes igitur apo-
 stoli sepulchrum in domum euangeliste et theologi sancti io-
 hannis reuersi sunt tante virginis custodem laudantes · Vn-
 de autem ex apostolis sollemnis defuit Qui tanta mirabilia aud-
 ens et admirans sepulchrum sibi appetiri instantius postula-
 bat vt horum omnium cognosceret veritate; Quod cum apo-
 stoli rēnerent sufficere sibi tantorum testimonia asserentes
 Ne forte si hoc infideles intelligerent corpus furto sublatum
 esse predicarent Ille contristatus dicebat Cur me similem
 vobis cōmunis velt̄ri thesauri porcōe fraudatis · tandē sepul-
 chre apertiētes corp; minime inuenerūt s; tm̄ vestimēta a syno-
 donē reperierunt In euthimiata q; hystoria libro iiii capi · xl ·

Sanctus germanus constantinopolitanus archi episcopus se
reperisse dicit q̄ a magnus damascenus similiter attestatur q̄
sancte memorie pulcherrima augusta cum apud constanti/
nopolim multas ecclesias erexisset inter ceteras apud balthar/
nas admirabilem ecclesiam tempore martiniani imperatoris
ad honorem sacre virginis edificauit Et conuocans Iuvena/
lem archi episcopum iherosolimitanum et alios palestine epi/
scopos qui tunc in vrbe regia morabantur p̄pter synodum
que facta est calcedo nie dixit eis Audiuius corp̄s sanctissi/
me virginis in predio gethsemani tumultatum volumus igi^{ter}
ad custodiam huius vr̄bis corp̄s illud cum debita reueren/
cia huc transferre. Cui cū iuuenalis respondisset corp̄s illud
sicut ex antiquis hystorijs cōperat in gloriā esse translatum
et sola vestimenta in monumento cum syndone remansisse
Ipa vestimenta dictus iuuenalis constantinopolim misit et ī
dicta ecclesia honorifice collocātur Nec me quisquam p̄prio
hoc arbitretur sensu finxisse Sed ea posui que per doctrinam
et studium lectionis eorum didici qui verissima tradicionē
a prioribus acceperunt Huc vsq̄ sunt verba que in predicto
sermone habentur Verum Iohannes damascen^{us} qui et ip̄e
grecus extitit plura miranda de hac sacratissima virginis as/
sumptione profecutus est. Ait n̄ in sermonib^{us} suis Hodie sa/
cratissima virgo celesti templo inuebitur hodie sacra et ani/
mata archa que intra se suum tulit artificem in templo non
manu facto reponitur hodie sacratissima columba innocens
et simplex euolans ex archa et ex corpore quod deum susce/
pit pedibus suis requiem adinuenit Hodie immaculata vir/
go terrenarum passionum nesci a immo celestibus intellectu/
bus erudita non interminauit Sed vere celum animatum ap/
pellata in celestibus tabernaculum habitat Licet enim natu/
raliter sacerrima beata anima tua gloriose tuo corpore sepa/
retur et sepulture corp̄s tradatur Verumtamen nō manet
in morte nec dissoluitur in corruptione Cuius enim parien/
tis virginitas inuiolata permansit huius et migrantis corp̄s
irresoluitum per omnia perseuerat et ad meliorē sanctioreq̄
vitam traducitur non morte dissolutum sed etiam in eterna
secula permansurum Sicut enim sol iste splendidus ac luci/
fluus sublimari corpore latens ad breuem horam videtur q̄d
ammodo deficere tamen ip̄e suo non priuabitur lumine ha/
bens in se perhennem fontem luminis sic et tu fons veri lumi/
nis inconsumptus vite thesaurus Licet quodam breui inter/
uallo temporis corporaliter mortis sis addicta tamē copiose

nobis infundis indeficientis luminis claritatem · Hinc sacra tua obdormitio non est mors appellanda sed transmigratio siue recessus seu magis pprie aduentus discedens enī a corpore aduenis celo tibi obuiant angeli et archangeli ascensum tuū hœrent spiritus in mundi · Non iuisti virgo beata in celum vt helyas neq; vt paulus vsq; ad tercium celum ascendisti S; vsq; ad regalem thronum filij tui attigisti Mors aliorū sanctorum bene dicitur eo q̄ ipos beatos exhibet in te autē hoc locum non habet mors · n̄ tua non beatitudo tua sed nec transmigratio tua nec pfectio tua Sed nec recessus largit̄ tibi beatitudinis securitatem · omnium enī bonorum que humanam mentem excedunt tu principium medium et finis Tua securitas et vera pfectio et sine semine conceptio diuina in habitatio · Vnde vere dixisti non a morte sed ab ipa conceptione ab omnib; generationib; te beatificari hinc te mors non beatuit Sed tu mortem clarificasti soluens eius mesticiā mortēq; conuertens in gaudium · Si enī deus dixit Ne forte ptuplatus extendat manū suam et arripiat de ligno et uiuat in eternum Quomodo que ipam vitam portauit vitā sine principio vitam sine fine non uiuet in seculum sempiternum · Olim de? parentes humani generis in morte peccati dormientes in obediencie precipicio iam sepultos peccati crapula iam fetentes exules de paradiso expulit Nunc autem hāc que toti humano generi vitam attulit · dei ac patris obedienciam exhibuit tocius passionis remissionem excuslit quomodo paradisos non suscipiet celum gaudens ianuas non patefaciat · Eua serpenti autem exhibuit pestiferum uirus hausit voluptatibus illicitur · partus dolori subicitur et cum adam condempnatur Hec autem vere beata que aurem inclinauit deo quam spiritus sanctus repleuit que paternā misericordiā in utero baiulauit que sine viri cōtactu concepit sine dolore pepit que modo mors absorbet que mō corruptio audet aliqd in corpus quod ipam vitam portauit Addit q̄ idem damascenus in eiusdem sermonib; dicens Verū apostoli ubiq; terrarū dispersi hominum piscationi vacabant · Sagena uerbi homines de profundis tenebris ad celestem mensam curie seu solemnes patris nupcias educentes diuinū preceptum que quasi sagena q̄dam vel nubes esinib; terre iberusalem cōtulit ultra quasda; aquas congregans et colligans · Tunc quidem adam et eua primi parentes exclamauere Veni ad nos o sacrum et salutiferum cellarium que nostrū implesti gaudium Econtra sanctorum caterua que corporaliter aderat dicebat mane nobis scum cōsolatio nostra nec de relinquant nos orphanos quam

habemus laborum solatium sudorum refrigerium tibi iuuenti
cōuiuere tibi morienti cōmori gloriosum Nobis enī hec vita
quomodo vita tua destitutis p̄sencia et hijs similia vt arbi/
troꝝ apostoli cū reliqua plenitudine ecclesie plenis singultibꝫ
querelas interrumpentibꝫ p̄ponebant Illa ad filiū conuersa
ait Tu dilectis filijs quos fratres appellare placuit de meo di/
scessu dolentibꝫ fias cōsolatōꝝ et impositioni manūū mearum
appone benedictionem sup̄ benedictionem eorū Deinde extē/
dens manꝫ fidelīū collegiū benedixit et addidit In manꝫ tu/
as domine cōmendo fili spiritum meum suscipe animam me/
am tibi dilectam quam inculpatam seruasti tibi etiam non
terre cōmendo corpꝫ meū custodi illud integrū quod tibi in
habitare cōplacuit transfer me ad te vt vbi tu es viscerū meo
rum partus sim et ego tibi cohabitans . Illic itaqꝫ talia sunt
audita Surge veni itaqꝫ dilecta mea O pulchra in mulieribꝫ
pulchra es amica mea et macula non est in te Hec beatissima
virgo audiens cōmendat in manꝫ filij spiritum suū profusis
apostoli lacrimis figunt oscula tabernaculo domini benedi/
ctione ac sanctitate ex contactu sacri corporis adimpleti Tūc
mōbi et demones fugantur aer et celū sanctificatur spiritus
ascensione terra corporis ablutione Abluitur enī sacrū corpꝫ
aqua mūdissima non ab ip̄a mūdātū sed ab ip̄o sanctificata
Deinde sacrum corpꝫ mūda sindone inuolutum lecto suppo/
nitur lampades coruscant vnguenta redolent . ymni angelici
resonant . Apostolis aut̄ alijsqꝫ sanctis qui aderant diuinas
odas modulantibꝫ archa domini e monte syon sacris aposto/
lorum ceruicibus imposta ad sacratissimam villam gethse/
mani adducitur angelis antecedentibꝫ subsequētibꝫqꝫ alijs
sacrum corpus vehentibꝫ tota ecclesia multitudine cōmitante
Affuerunt et quidam iudeorum fermento veteris malicie ob/
stinati . referunt etiam cum iam e monte syon descenderent sa/
crum corpus dei genitricis ferentes hebreum quendam orga/
num dyaboli temerario actum impetu Dyaboliqꝫ impulsū
cursu ad sacrum corpus accessisse ad quod angeli trepidant
accedere Ac vtraqꝫ manu furibundus lectum arripiens ter/
ram traxisse Fertur tamen manus illa tanqꝫ lignum arida de/
cidisse Eratqꝫ videre tanqꝫ truncum inutilem donec fides mē
tem alterauerit suiqꝫ sceleris penituit ingementem . Filij auteꝫ
qui portabant feretrū steterē donec miser imponens manum
sacratissimo corpori ad tactum eius in statum pristinum re/
uocatur Inde igitur aditur gethsemani vbi oscula cōplexus
ymni sacri lacrimae sudoris gutte fluentes et sic sacrum corpꝫ
venerabili in sepulchro ponitur sed non est derelicta anima

tua in inferno nec corpus tuum vidit corrip. Decebat autem dei sacrarium fontem indefossum agrum inaratum vineam non irrogatam oliuam fructiferam terre gremio non teneri Decuit matrem a filio sublimari vt ad ipm ascendat sicut ad ipam descenderat vt que in partu seruauit virginitatem post mortem corpus non videret corruptionem et que creatorem portauit in sinu in diuinis tabernaculis comoretur et quam pater desponsauit in sponsam in celestibus thalamis conseruetur a matre que sunt filij possideantur Hec damascen? Sanctus q? augustinus in quodam sermone eius sacratissimam assumptionem multipliciter ostendit dicens ·De sanctissimo corpore perpetue virginis eiusq; sacre anime assumptione loqui suscipientes hoc primum dicitur q? in scripturis postq? eam dominus in cruce discipulo comendauit nihil de ea reperitur preterquam quod lucas comemorat in actibus dicens hij omnes erant perseverantes vnanimiter in oratione cum maria mater ihesu Quid ergo de morte quid de eius assumptione dicendum est Vnde scriptura nil comemorat nisi querendum ratione quod consenciat veritati Fiat ergo ipa veritas autoritas sine qua nec vallet autoritas · Memores igitur condicionis humane mortem illam subisse temporalem dicere non metum? Sed si dicimus eam resolutam in comunem putredinem vermem ac cinerem deliberandum est si tante conueniat sanctitati tante aule dei prerogatiue Scimus eni dictu primo parenti quia puluis es et in puluerem ibis Hanc condicionem caro cristi euasit que corruptionem non sustinuit Excipitur ergo ab illa generali sententia de virgine sumpta natura Mulieri quoq; dominus dixit Multiplicabo erumpnas tuas In dolore paries Erumpnam maria sustinuit cui? animam gladius pertransiuit Sed sine dolore genuit · Maria ergo et si comunicat erumpnis eue non comunicat parturiedo cum dolore Excipitur ergo a quibusdam generalibus qua? tanta attulit dignitatis prerogatiua Si ergo dicimus mortem subisse nec tamen vinculis eius retineri nunquid impium erit si voluit dominus integram matrem virginitatis seruare pudorem cur non velit incorruptam a putredinis seruare fetore Nunquid non pertinet ad benignitatem domini matris seruare honorem qui legem soluere non venerat Sed adimplere Qui enim in vita preceteris illam gratia sui conceptus honorauit Pium est credere eam in morte singulari saluatione et speciali gracia honorasse Putredo et vermis humane eopprobrium condicionis Ab hoc opprobrio cum ihesus sit aliena? natura marie excipitur quam ihesus de ea assumpsisse probat

Caro enim ihesu caro est marie quam super astra transuexit honorans omnem humanam naturam et multo magis maternam Si natura matris est filius Conueniens est ut sit et filij mater Non quantum ad unitatem persone Sed quantum ad unitatem corporalis nature . Si enim unitatem facere potest gratia sine proprietate specialis nature . Quantomagis ubi gracie unitas et corporalis specialis natiuitas unitas gracie est ut discipulorum in cristo de quibus dicit ut sint vnum sicut et nos Et postea pater volo ut ubi sum ego et illi sint mecum Si igitur secum habere vult eos qui hec sua fide iuncti vnum cum eo esse iudicatur Quid existimandum est de matre ubi digna sit haberi nisi in presencia filij quantum igitur intelligo quantum credo marie anima excellenciori quadam prerogatiua a filio honoratur possidens in cristo corpus suum quod genuit glorificatum Et quare non suum pro quod genuit si non obuiauerit nec dum perspecta autoritas vere credo Et pro quod genuit Quia tanta sanctificatio dignior est celo quam terra Tronum dei thalamum sponsi domum domini atque tabernaculum cristi Dignum est ibi esse ubi ipse est Tam preciosum thesaurum dignius est celum quam terram seruare Tantam integritatem merito incorruptibilitas non putredinis vlla resolutio sequitur illud sacratissimum corpus in escam vermibus traditum Quia sentire non valeo dicere pertimesco Quam existimationem procul pellit incomperabilis gracie munus quod me dicere multarum scripturarum consideratio inuitat . Suis aliquando ministris veritas ait . Vbi ego sum illic et minister meus erit Si hec est generalis sententia omnium per fidem et operationem cristo ministrantium quantomagis quodammodo specialiter marie que absque dubio omni opere ministratrix extitit que hunc in utero gessit partumque perfusum aluit et fouit et in presepio inclinavit et fugiens in egiptum abscondit et omnem infanciam eius profecuta usque ad crucem ab eius non recessit sectatu Non potuit autem eius diuitas non esse crudela que se nouerat hunc non virili semine sed diuino spiramine concepisse . Unde de filij potestate tanquam de dei virtute non nutabunda deficiente vino dixit Vinum non habet sciens eum hoc potuisse quod eum mox contigit miraculo compleuisse . Ecce igitur maria fide et opere cristi ministratrix

Si ibi non fuerit vbi cristus ministros suos vult esse Vbi er/ go erit et si ibi fuerit nunquid equalis gratia . Et si equalis gratia vbi equa dei cēsura qui reddit vnicuiq; hm merita . Si merito pre omnibus marie viuenti tanta est gratia donata & gratia mortue erit minuenda . absit Si enī omnium sanctorū mors est preciosa marie sane est preciosissima . Confitendum igitur censeo mariam ad eternitatis gaudium assumptam be nignitate cristi et honorabilius susceptam ceteris quam gra/ tia honorauit preceteris Atq; ad communem humanitatem non esse adductam Post mortem putredinis videlicet vermīs et pulueris Que suum et omnium genuit saluatotem Si ele/ git diuina voluntas inter ignium flammās puerorum vesti/ menta seruare illesa Cur abnuat in matre propria quod ele/ git in veste aliena Ionam seruare in ventre ceti incorruptum voluit sola misericordia Mariam incorruptam non seruabit gratia Seruatus est daniel in desperatissima fame leonum nō seruanda est maria tantis donata etiam meritis dignitatum Hec ergo cuncta que diximus quia naturam seruasse non cognoscamus in integritate quoq; marie plus gratiam q̄ na turam potuisse non dubitamus Cristus ergo letari facit ma/ riam anima et corpore in proprio filio Nec vllam sequi cor/ ruptionis erumnam quam nulla secuta est tantum patiendo filium integritatis corruptio vt sit semper incorrupta quam tanta perfudit gratia sit integraliter viuens Que omnium in/ tegram genuit vitam Si ergo dixi vt debui approba te criste tu et tui Si vero non vt debui Ignosce obsecro tu et tui

De nomine

Bernardus dicitur a ber quod est puteus fons et nardus que vt dicit glosa super cantica . herba humilis et calide nature & odorifera fuit enī calidus in feruēti amo re humilis in conuersatione . fons in do/ ctine emanatione vt puteus in sciencie profunditate Et odoriferus in fame sua/ uitate . Eius vitam vniuersalm? abbas fan/

cti theodorici socius beati bernardi Et bernaldus abbas bo/ ne vallis scripserunt

De sancto Bernardo

Bernardus in
burgundia ca/
stro fontanis
ex nobilibus valde et
religiosis parentibus
ortus est. Cuius pater
celestinus miles secu/
lo strenuus. Nec mi/
nus deo religiose Ma/
ter vero aaleth núcu/
pata est. Hec septem
filios genuit. sex ma/
res & feminam vnam
Mares autem omnes
monachos futuros
Feminam autem san/
cti monialem. Mox

autem ut filium partu ediderat manibus propriis ipsum deo offerre
bat Alienis ubi et ibi ipsos nutriti refugiebat quasi cum lacte ma/
terno materni quod amodo boni infundens eis naturam. Cum autem
creuissent quod diu sub manu eius erant. Heremo magis quam curie
nutriebat Cibis grossioribus et communibus pascens eos quasi conti/
nuo ad heremum transmittendos. Cum igitur tertium filium scilicet bernar/
dum adhuc gestaret in utero vidit somnium presagium futurorum ca/
tellum scilicet totum candidum Totum in dorso subruphū et latrantem in
utero se habere Quod cum cuidam viro dei exposuisset Ille prophete/
tica voce respondit Optimi catuli mense eris qui domus dei custos fu/
turus magos contra inimicos dabit latrat. Erit enim predicator
egregius et multos medicinalis lingue gratia curatur. Cum autem
bernardus adhuc puerulus esset et graui dolore capitis egrota/
ret venientem ad se mulierculam ut dolorem suis carminibus mitiga/
ret cum indignatione nimie exclamans repulit et abiecit. Puerili
autem bono zelo matris dei non defuit sed tunc continuo surgens libe/
ratum se esse cognouit. In sacratissima dominice natiuitatis nocte
Cum puer bernardus matutinale officium in ecclesia expectaret et quod ho/
ra noctis christi natus fuisset scire cuperet apparuit ei puerulus
ihesus quasi iterum ante oculos suos nascens ex utero matris. Unde
quod diu vixit hanc fuisse horam natiuitatis dominice semper putauit ab
illa ergo hora in hijs que ad illud pertinet sacramentum et sensus
ei profundior et sermo copiosior datus est. Unde et postmodum
in laudem genitricis et geniti inter ipsa suorum tractatum inicia
insigne opusculum edidit in quo illam lectionem euangelicam

Missus est gabriel angelus explanauit Videns antiquus ho-
 stis, ppositum pueri tam salubre eius castitatis, pposito inui-
 dit multosq; sibi laqueos temptationis opposuit Cum enim
 alñ in quandam feminam oculos defixos aliq̄ diu tenuisset
 continuo de seip̄o erubescens in semetip̄m seuerissimus vl-
 t̄o insurgit ac in stagnum gelidarum aquarũ insiliens tam-
 diu ibidem p̄mansit donec pene exanguis effectus per gratiaz
 dei a calore carnalis cõcupiscencie totus refriguit. Circa idē
 tempus instinctũ demonis puella quedam in lectũ dormien-
 tis se nudam iniecit quam ille sentiens cũ omni pace et silen-
 cio partem ei lectuli quam occupauerat cessit et in latus alte-
 rum se cõuertens dormiuit. Misera vero illa aliq̄ diu sustinēs
 et exspectans denuo palpans et stimulans nouissime cũ im-
 mobilis ip̄e p̄sisteret illa licet impudentissima esse erubuit &
 hõrrore ingenti atq; admiratione p̄fusa surgens aufugit Cũ
 iterum in domo cuiusdam matrone hospitareẽ illa adolascen-
 tem aspectũ decorũ cõsiderans vehemēter in cõcupiscēcia eius
 exarsit Cum aut̄ seorsum lectũ sibi sterni fecisset ip̄a impudē-
 ter et silenter de nocte surgens ad eum accessit Quam ille sen-
 ciens p̄tinus exclamauit latrones latro Ad quã vocem muli-
 er fugit Familia surgit lucerna accendit. latro querit sed mi-
 nime inuenitur ad lectulos singuli redeunt quiescunt ceteris
 sed nō illa misera requiescit Nā denuo exurgit b̄ lectulũ petit
 Sed ille latrones denuo exclamauit. latro iterũ querit h̄ nel-
 qua q̄ ab eo qui solus nouerat. Publicaẽ vsq; terciõ improba
 mulier sic repulsa vix tandem metu vel desperatione victa ces-
 sauit Cum aut̄ sequenti die iter ageret arguētes eũ socij q̄ to-
 ciēs latrones sompniauerit p̄quirebāt Quib; ille ait veraciter
 hac nocte insidias sum p̄fusus latronis q̄a hospita mihi nite-
 baũ auferre thesaurũ irrecupabilẽ castitatis. p̄pendens igitur
 non esse tutũ cohabitare serpenti fugam meditari cepit et cõ-
 dinem cysteriensiuũ ex tũc ingredi deliberauit. Quod cũ fra-
 tres eius cõgnoscerent et eum ab hoc p̄posito modis omnib;
 p̄hiberent tantam ei gratiam dominus cõtulit vt non solum
 ip̄e a conuersione non p̄hiberetur sed omnes fratres suos et
 multos alios ad religionem domino lucrareẽ. Gerhardus tñ
 frater eius miles strenu; h̄ fratris verba vana putabat et ei;
 oratio monita repellebat tũc ber. fide iam igneus et fraterno
 caritatis zelo mirũ imodum exaspatus Scio inquit frater mi-
 scio sola vexacio inteledum dabit auditui digitumq; lateri
 eius apponens Veniet inquit dies et cito veniet quando lan-
 cea latus hoc perforabit et ad cor tuum consilio quod abicis
 viam dabit Post paucos dies Gerardus ab inimicis capitur

et in loco cui frater digitum imposuerat infixam lanceam gestans trahitur et in custodia vinculatur. Ad quem Gerardus? Veniens cum sibi loqui non permetteretur ad eum exclamavit Scio frater gerarde quia in proximo ituri sumus et monasterium intraturi. Eadem nocte comedes de eius pedibus ceciderunt et ostio per se aperto letus aufugit. Indicavit fratri se mutasse propositum et fieri velle monachum anno ab incarnatione domini m. c. xij. a constitutione domus cisterciensium xv. Servus dei. b. annos natus circiter xxij. cum sociis amplius quam xxx. ordine cisterciensium ingressus est. Cum autem Gerardus cum fratribus suis domum paternam ingrederetur Guido primo genitus videns nigrum fratrem suum minimum puerum ludentem in platea cum pueris. Eya inquit frater nigrum ad te solum respicit omnis terra possessionis nostre. Cui non pueriliter puer respondit Vos ergo celum habebitis et mihi solum terram relinquitis. Non ex equo diuisio facta est hec. Modico igitur tempore cum pater remansit sed fratres postmodum secutus est. Ingressus igitur ordinem servus dei bernardus ita totus in spiritum absorptus est et deo taliter occupatus ut iam nullis sensibus corporis viret. Tam quippe annum in cella novitorum exegerat et adhuc antea domus haberet testudinem ignorabat. Multo tempore ecclesiam intrans et exiens in capite ubi tres erant unum tantum putabat esse fenestram. Abbas autem cisterciensium fratres ad edificandam domum dare vallem misit et eis bernardum in abbacia prefecit qui multo ibidem tempore in nimia paupertate degebat et pulmenta sepius ex foliis fagi conficiebat vigilabat autem servus dei ultra possibilitatem humanam. Nullum enim tempus se magis perdere conqueri solebat quam quo dormiuit. ydoneam satis reputans cooperationem sompni et mortis ut sic dormientes videantur mortui apud homines quomodo apud deum mortui dormientes unde etiam si quem forte durius stertentem audierit seu nimis composita viderit iacentem patienter ferre vix potest et carnaliter seu seculariter eum dormire curatur. Ad comedendum vix aliqua voluptate traheretur appetitus sed solo timore defectus sic accedebat ad summendum cibum quasi ad tormentum. Post cibum quantum comederit semper cogitare solitus erat si quando vel ad modicum mensuram solitam excessisse se deprehendit ipse abire non paciebatur. Sic gula illecebras e domo erat ut ipsam quam saporum discretionem ex magna parte perdidit. Nam et oleum sibi per errorem aliquando propositum bibit et penitus ignoravit nec prius idem cognitum donec quod labia eius miratur inuncta

Sanguinem erudum insuper per errorem sibi oblatum ꝑ butiro multis diebus noscitur comedisse Solaz aut aquam sibi sapere dicebat eo q̄ dum sumeret fauces et guttur ei refrigeraret Quicq̄d in scripturis didicerat maxime in siluis et magis meditando et orando se cōfitebat̄ accepisse et nullos se aliquando magistros habuisse nisi quercus et fagos inter amicos dicere solebat Deniq; cōfessus est aliquādo meditāti vel oranti sacram orationem velut suppositam vel expositam sibi aparuisse scripturam Quodam tempore sicut ip̄e in cantibus refert cū interloquendo ex hijs que fugerebat spiritus et si non fideli nimis tamen fidenti animo reseruaret vt haberet quid diceret denuo tractatur? ecce vox ad eū venit dicens donec istud tenueris aliud non accipies In vestibulo ei semp̄ paupertas placuit. sordes nunq̄ ni mirū aīmi fore iudices aiebat aut negligentis aut apud seianū gloriantis. aut foris humanā gloriam affectantis puerbiū illud in ore eius frequenter sp̄ in corde Qui hoc facit q̄ nemo mirantur omnes Vnde et cilicium pluribus annis portauit. q̄diu occultum esse potuit Sed vbi hoc cōgnitum esse sensit continuo illud abiciens ad cōiā se conuertit Nunq̄ sic risit vt non potius ad ridendum quam ad reprimendum vim sibi facere oporteret et risui suo magis stimulum adhibere quam frenū Cum aut̄ patie genus solit̄ erat dicere triperitum videlicet ad verboꝝ iniurias ad dampna rerum ad cōporis lesionem hanc ip̄e hijs exemp'is se habere probauit Cum enim cuidam episcopo amicabiliter eū admonens q̄dam scripsisset epistolā illa vehementer exacerbatus amarissimam scripsit ei epistolā ita dicens Salutem et non spiritum blasphemie tamq̄ ex spiritu blasphemie illa scripsisset ad quod ille Ego spiritum blasphemie me habere non credo nec maledixisse cuiq̄ aut maledicere me velle scio presertim principi populi mei Quidam abbas pro vno cenobio construendo sexcentas marcas eidem misit argenti Sz̄ tota pecunia dum deferretur a predonibus sublata est Quo audito nihil aliud dixit nisi Benedictus deus qui nobis pepercit ab onere Sed et illis inquit qui tulerunt leuius est ferendum tum quia hoc humana cupiditas sustulit tū quia magna pecunia magnam eis temptationis occasionem ingessit Quidam insuper canonicus regularis ad eum venit et vt in monachum reciperetur instanter rogauit Cui cum ille non acquiesceret sed ad suam ecclesiaz redire persuaderet vt quid ergo ait ille in libris tuis perfectionem tantopere cōmendasti si eam non exhibes cupienti vtinam illos tuos tenerem libros vt eos penitus lacerarem Cui ille in nullo eorum legisti non

posse te in tuo clauſtro eſſe perfectum. Morum cõrectionem non locorum mutationem in libris omnibus cõmendauit Ille uero inſanus in eum impetum faciens tam grauiter maxillam eius percuffit ut ſuccederet rubor icui et tumor rubori-ia qui aderant in ſacrilegum inſurgebat ſed preuenit eos ſeruus dei clamans ⁊ adiurans per nomen criſti ut nullatenus tangeretur nec ſibi quitq; iniurie inferretur Nouicijs autem intrare uolentib; dñe conſueuerat Si ad ea que intus ſunt feſtina- tis hic foris dimittite cõpa que de ſeculo attuüſtis Soli ſpiritus ingrediantur caro autem non p̄deſt quitq; Pater eius qui ſolus domi remanſerat ad monaſterium iuit ⁊ ibidẽ poſt aliquod tempus in ſenectute bona deceſſit Sorõ autem eius ſeculo nupta cum in diuicijs et delicijs ſeculi piclitaretur q̄- da; uice fratres ſuos ad monaſteriũ uisitaturã acceſſit. Cũq; ueniſſet cum cõmitatu ⁊ aperatu ſuperbo ille eam tanq; ad rethe dyaboli ad animas capiendas abhorruit nec ad uidendaz eam exire aliquatenus acquieuit uidens illa q; nullus fratru ſuorum occurreret Sed ab vno eorum qui tunc portari; erat ſtercus inuolutum diceretur tota in lacrimis reſoluta eſt Et ſi peccatrix ſum inquit protalibus criſtus mortuus eſt Quia enim peccatricem me ſentio idcirco conſilium et colloquium bonorum requiro Et ſi deſpicit frater meus carnem meã ne deſpiciat ſeruus dei animam meam ueniat et precipiat et quicquid preceperit adimplebo hanc ergo promiſſionem tenens exiit ad eam cum fratrib; et quia eam uiro ſeperare non poterat primo omnem ei niudi gloriã interdixit et formã matris imitandã eidem indicens illam dimiſit Illa uero rediẽs ita repente mutata eſt ut in medio ſeculi vitam duceret heremiticã et ab omni ſeculo præſus ſe faceret alienã Tandẽ precibus multis uitium ſuũ uicit et ab epiſcopo abſoluta monaſterium intrauit Infirmatus aliquando uir dei cum extremum iam ſpiritum trahere uideretur et in exceſſum mētis ſue ante tribunal dei uisus eſt preſentari affuit autem ⁊ ſathan ex aduerſo improbis eum accuſationib; pulſans Vbi uero ille omnia fuerat proſecutus et uiro dei pro ſua fuit parte dicendum nihil territus aut turbatus ait Fateor non ſum dignus ego nec p̄prijs poſſum meritis regnum obtinere celorum Ceterum duplici iure illud optinens domin; meus hereditatis ſc; patris et merito paſſionis altero ip̄e cõtentus alterum mihi donat Ex cuius donõ iure illud mihi uendicans non confundor Conſuſus in hoc uerbo inimicus Cõuentus ille ſolu;

tus et vir dei in se reuersus est Tanta autem abstinencia labor et vigilijs corpus suum attriuit quod et grauissima et fere continua egretudine languens conuentum vix sequi posset Quadam vice dum grauissime infirmaretur fratribus pro eo instanter orantibus aliquantulum conualuisse se sensit Congregatis autem fratribus dixit Quid tenetis miserum hominem fortiores estis et inualuistis parcite queso parcite et finite me abire A multis autem ciuitatibus vir dei in episcopum electus precipue a ciuitate lanuensi et ciuitate mediolanensi petentibus se nec annuens nec improbe tenuens dicebat se non esse suum sed aliorum seruitio deputatum Fratres autem ex consilio viri dei sibi prouiderant et summi pontificis auctoritate muniti erant ne quis gaudium suum ab eis tollere possit Quodam tempore cum fratres cartusienses visitasset et ipsi ab eo in omnibus plurimum edificati fuissent Vnum fuit quod predicti loci priorem aliquantum mouit scilicet quod sella cui equitandis insidebat minus neglecta erat et parum preferens paupertatem Quod cum dictus prior vni ex fratribus et ille viro dei retulisset non minus ipse miratus qualis esset sella querebat Nam a clara valle vsque cartusiam venerat et tamen qualis esset sella penitus ignorabat Iuxta lacum lausanensem totius diei itinere pergens penitus enim non vidit aut se videre non vidit Cum enim sero facto de eodem lacu socij loquerentur interrogauit eos ubi nam lacus ille esset Quod illi audientes plurimum admirati sunt Vincebat sane in eo sublimitatem nominis humilitas cordis Nec tam poterat vniuersus eum erigere mundus quam se ipse deicere solus Summus reputabatur ab omnibus infimum ipse se reputans et quem sibi omnes ipse se nemini referebat Denique sicut sepius fatebatur inter sanctos quoque honores et fauores populorum alterum sibi mutuatus hominem videbatur Sequitur potius reputabat absentem velut quoddam somnium suspicatus Vbi vero simplicitates fratres erant et amica semper humilitate frui ibi se inuenisse gaudebat et in propriam redisse personam Semper autem inueniebatur aut orans aut legens aut scribens aut meditans aut fratres verbo edificans Quadam vice cum populo predicaret et omnes verba eius attente ac deuote susciperent eius animo quedam talis irrepsit temptatio Vere nunc optime predicas et ab omnibus libenter audiris et sapiens ab omnibus reputaris At vir dei tali temptacione pulsari se sentiens parumper subsistit Et an procederet vel finem faceret cogitare cepit

Statimq; diuino cōfortatus auxilio temptatori silenter . Res-
pondit Nec per te incepti nec per te dimittam sicq; securus p/
dicationem vsq; ad finem p̄secutus est . Monachus quidam
qui in seculo ribaldus fuerat atq; lusor maligno stimulat^{us}
spiritu ad seculum redire voluit Cum aut̄ beatus . b. eum reti-
nere non posset interrogauit eum vnde victurus esset Qui re/
spondit ad taxillos ludere scio et inde viuere potero . Et ille si
tibi capitale commiserō vis singulis annis ad me redire et
mecum lucrum diuidere . Quod ille audiens gauisus est
et se libenter sic acturum p̄misit Viginti igi^r solidos ei dari p̄/
cepit et ille cū illis abiit hoc autem faciebat vir sanctus vt eū
iterum reuocare posset sicut et postmodū factum est Ille igi^r
abiens totum p̄didit et ad portam cōfusus rediit . Quo audi/
to vir dei ad eū letus exiit extenditq; gremiū vt simul diuide/
ret lucrū . Cui ille nihil pater lucratus sum sed etiam capitali
nostro nudatus sum . Si vultis p̄ nostro capitali recipere me
Cui bern. benigne respondit Si ita inquit est meli⁹ est vt hoc
recipiam quam simul vtrumq; p̄dam Quadam vice dū bea-
bernhardus iumento insidens aliquo pergeret cuidam rusti/
co materia sic se offerente de cordis instabilitate in oratione ē
cōquestus Quod ille audiens mox eū despexit et in orationi
bus suis cor firmū et stabile habere se dixit Volens aut̄ bern-
eum cōuincere et a sua temeritate cohercere dixit sequestrare
paulisp̄ a nobis et tota qua poteris intencōe orationem domi-
nicam inchoato Quā si absq; aliqua cordis intencōe et va/
gatione finire poteris iumentum cui insideo tuum p̄cul du/
bio mox habebis Tu aut̄ mihi in fide tua spondeas q; si aliud
ibidem cogitaueris hoc mihi aliquatenus non celabis Letat̄
ille et tanq̄ iumentū iam lucratum se reputans audacter sece/
dit et seipm̄ recolligens orationem dominicam dicere inchoa-
uit Vix orationis expleuit dimidium et ecce importuna cogi-
tatio de sella cordi suo se ingerit vtrū eam habere debeat cū
iumento Quod ille aduertens cōcitus ad bern. rediit et quid
in ip̄a oratione sollicitate cogitauerit indicauit et de post teme-
re non p̄sumpsit Frater rubertus eius monachus et secūdū
seculum p̄pinqu⁹ in adolescencia sua quorūdam persuasione
deceptus cluniacum se cōtulerat Venerabilis aut̄ pater post
q̄ aliq̄ diu dissimulauit eundem statuit p̄ epistolam reuoca-
re Quam cum sub diuo dictaret et alius monachus eam
ex ore suo cōscriberet subito inopinatus ymber erupuit et hic
qui scribebat cartam cōplicare voluit Cui bern. Opus dei est
scribere ne fœmides Scripsit ergo epistolam in medio ymbre
sine ymbre . Cum enī vndiq; plueret ibidem tamen molestiā

ymbris virtus¹ expulit caritatis · Cū quoddam monasteriū quod vir dei cōstuxerat occupasset muscarum incredibilis multitudo ita vt omnibꝫ grauem molestiam generarent ille dixit Ego excomunico eas Mane autem omnes pariter mortuas inuenerunt Cum a summo pontifice mediolanū missus fuisset vt ipos cū ecclesia recōciliaret et iam papiam redisset q̄dam vxorem suam demoniacam ad eum adduxit Moxqꝫ per os misere mulieris dyabolꝫ incōtumelias eius prupit dicens Non me de anicula mea h̄ porulos edens et brasicas deuorās pellet At vir dei ipaz ad ecclesiam beati syri remisit Beatꝫ aut̄ syrꝫ hospiti suo deferre voluit nec eidem aliq̄o curationis impendit sicqꝫ iterū ad beatū bern̄ adducta est · Tunc dyabolus per os eius garrire cepit ac dicere Non me expellet syrꝫ nec eiciet bernardinus Ad hec ferꝫ dei respondit · Nec syrus nec bernardus te eiciet sed dominus ihesus cristꝫ Mox vt ille orationem effudit spiritus nequam dixit Quam libenter egredere ab hac anicula grauiter molestatus in ea Quam libenter egredere sed non possum quia non vult magnus dominus Cui sanctus Et quis est magnus dominꝫ Cui ille ihesus nazarenꝫ Ad quē vir dei vidisti ne vnqꝫ eum · Quo respondente etiam ait vbi eum vidisti Et ille in gloria Et sanctus et tu in gloria fuisti · quo respondente utiqꝫ ait quomodo inde existi Et ille cum lucifero multi cecidimus Hec autem omnia voce lugebri per os vetule omnibꝫ audiētibꝫ loquebatur Dixitqꝫ ei vir dei Nunquid in illam gloriam redire velles At ille miro modo cachinnas ait Tarde est Tunc orante viro dei demō de muliere exiuit Sed cum vir dei recessisset dyabolus iterum ipam inuasit vir autem eius post eum accurrens quod acciderat indicauit Ille autem collo eius alligari cartulam continētem hec verba precepit In nomine domini nostri ihesu cristi precipio tibi demon ne hanc mulierem ammodo contingere p̄sumas Quod cū factū fuisset ad eā postea nō ē ausꝫ accedere Apud aqtaniā q̄daz mulier miserabilis erat q̄a q̄dā demone petulāte et icubo vexabat Sex enī ānis abusꝫ ē ea et incredibili vexauit libidiē Adueniēte at̄ illuc viro dei demō mulieri ne ad eū accederet vehemēter minā q̄a nil ei p̄desse posset et recedēte eo ipse q̄ eiꝫ fuerat amator crudelissimꝫ fieret p̄secutor at̄ illa secure ad virum dei accessit ⁊ q̄ pateretur cum multo gemitu enarrauit Cui ille tolle hunc meum baculum et in tuo lectulo pone et si quid agere potest agat Quod cum fecisset et in lectulo suo recumberet adest ille continuo Sed nec ad cōsuetum opus nec ad ipsum cubile presumit accedere · Sed acerrime minatur q̄ illo credente se de ea atrociter vīdicabat

Quod cum illa bernardo retulisset ille populum conuocauit et omnes cadelas in manu accensas habere precepit demonemque cum uiuerso qui aderant cetum excommunicauit ac ne ad illam vel aliam deinceps accessum habeat interdixit Sicque illa a tali illusione penitus liberata est Cum in eadem puincia uir sanctus legatione fungeret ut duce aquitanie ecclesie reconciliaret et modis omnibus reconciliari rennueret. Vir dei ad altare celebraturus accessit ipso duce tanquam excommunicato preforibus expectante Cum autem pax domini dixit corpus dominicum super patenam ponit et secum tollit atque ignea facie et flammis oculis foras egreditur et uerbis terribilibus comitem aggreditur Rogauimus te inquit et spreuisti nos Ecce ad te processit uirginis filius qui est dominus ecclesie quam tu persequeris Adest iudex tuus in cuius nomine omne genu curuatur Adest iudex tuus in cuius manibus illa anima tua deueniet Nunquid et ipsum sicut seruos eius contempnes Resiste ei si uales Statimque dux totus irriguit et membris omnibus dissolutis ad pedes eius pertinens persiliuit Quem uir sanctus calce pulsans surgere iubet et dei audire sententiam Ille autem tremebundus surrexit et quicquid uir sanctus precipiebat pertinens adimpleuit Cum regnum germanie pro quadam magna sedanda discordia seruus dei intrasset archiepiscopus quidam uenerabilem quendam clericum obuiam ei misit Cui dum clericus se sibi obuiam a suo domino missum fuisse diceret uir dei respondit Alius dominus misit te Miratus ille se non nisi a suo domino archiepiscopo missum fuisse affirmabat. Econtra seruus cristi dicebat Falleris fili falleris Maior dominus qui misit te cristus. Quod clericus intelligens ait Putas quod monachus uelim fieri absit hoc a me non cogitauit nec ascendit super cor meum. Quid plura in eodem itinere seculo ualefecit et a uiro dei habitum suscepit Cum quendam militem ualde nobilem ad ordinem recepisset et uirum dei quodam tempore sequeretur grauissima dei cepit temptatione pulsari Cum autem eum quidam de fratribus tam tristem uideret causam tante tristitie requisitum Cui illi respondit Scio inquit scio quod nunquam amplius letus ero. Quod uerbum cum dictus frater ad seruum dei retulisset ille pro eo attentius orauit Statimque ille frater qui tam temptatus et tristis erat tantum ceteris apparuit iocundior et hilarior quantum prius ceteris tristior. Cum autem ei dictus frater uerbum mesticie quod locutus fuerat amicabiliter improperebat ille respondit et dixit Nunquam amplius letus ero sed nunc dico. Nunquam amplius tristis ero. Cum malachias episcopus ybnie cuius uita

plenam v irtutibꝫ ipse descripsit ad cristum feliciter in monasterio suo migrasset et vir dei ꝑ eo hostiã salutarem offerret gloriam eius domino reuelante cõgnouit et eodem inspirante post cõmunionem formam orationis mutauit leta voce sic dicens Deus qui beatũ malachiam sanctorũ tuorũ meritis coequasti tribue quesumꝫ vt qui ꝑciosè mortis eiꝫ festa agimꝫ vite quoqꝫ imitemur exempla. Cui dñi cantõr innueret qꝫ erraret ait Non erro sed noui quod dico. Deinde accedens sacra eius vestigia osculatur Cũ instante xl. a multis fuisset tyronibꝫ uisitatꝫ rogauit eos vt in illis saltem sacris diebꝫ a suis vanitatibꝫ et lasciuuis abstinere. Quibꝫ nullo modo acquiescentibꝫ iussit eis ꝑinari vinum dicens Bibite poculũ animarum Quo hausto subito mutati recedunt. Et qui modicum tempus denegauerant totum tempus vite sue deo dederunt Tandem beatus bernardꝫ mortis feliciter appinquans ait fratribꝫ suis Tria vobis obseruanda relique que instadio ꝑsentis vite qꝫ cucurri memini me ꝑ viribꝫ obseruasse Nemini scãdalum facere volui et si aliquando incidit celauit vt potui Minus semp sensui meo quã alterius credidi lesus de ledente nũqꝫ vindictam expectij Ecce caritatem humilitatem et pacenciam vobis relinquo Deniqꝫ postqꝫ multa miracula ꝑtrasset et .c.lx. monasteria cõstruxisset multosqꝫ libros et tractatus cõpilasset cõsummatis vite sue diebus circiter lxiiij. annis a nõ dñi millesimo .c.xliij. inter filiorũ manus obdormiuit in domino. Post obitum suum multis gloriam suam manifesta uit Cuidam enĩ abbati in quodam monasterio apparuit et vt sequeretur admonuit Qui cum sequeretur admonuit dixit ei vir dei Ecce ad montem libani venimus et tu hic manebis ego autem illuc ascendam. Interrogatus ad quid vellet ascendere inquit volo miratus ille Quid inquit vis dicere pater quoniam nullũ hodie in sciencia credimus esse secundũ Et ille nulla hic est sciencia. nulla mihi cõgnitio fursum sciencie plenitudo. Sursum vera noticia veritatis et in hoc verbo disparuit. Ille autẽ diem notauit et tunc virum dei bernardũ de corpore migrasse inuenit Multa autẽ alia et pene innumeralia miracula ꝑ seruũ suum deus operatus est

de nomine

Tymotheus quasi timorẽ tenens vel a timore et theos quod est deꝫ quasi timor dei Causatur autẽ iste timor in quolibet viro sancto sicut ait Grego. cõsiderando vbi fuit vbi erit vbi est ⁊ vbi non est vbi fuit quoniam in peccato vbi erit in iudicio vbi ẽ in miseria vbi nõ est in gloria

De sancto Tymotheo

Tymotheus sub
nerrone a pre
fecto vrbis ro
me dum grauiter tor/
queretur ⁊ calce viua
eius plage aspergere
tur et ipse in hiis gra/
cias ageret duo ange/
li astiterunt dicentes
Erige caput in celis
et vide Aspiciensq; vi
dit celos apertos ⁊ ihe
sum coronam gemi/
natam tenentem et di
centem sibi hanc de ma
nu mea accipies qd q

dam vir noie apollo linaris videns se baptisari fecit Qua ppter
preses iussit ambos in confessione domini perseverantes decol
lari circa annos domini lvij.

De nomine

Symphorianus a symphonia fuit enim
tanq; vas musicum emittens armoniaz
virtutum in quo tanq; in vase musico
tria fuerunt Nam vt dicit auerrois So
natiuum debet esse durum ad resisten
dum leue ad continuandum latum ad
implendum Sic et symphorianus tanq;
vas musicum fuit Durus sibi per auste

ritatem leuis alijs per mansuetudinem latus omnibus per ca
ritatis amplitudinem

De sancto Simphoriano

Symphorianus in augustudinenſi vrbe ortus. Dum
adhuc adoleſcens eſſet tanta morum grauitate polle
bat q; ſeniorum vitam anticipare videretur. Cū igit
pagani feſtū veneris celebrarēt et ſtatuā añ eradiū pfectū de
ferrēt Simphorianus affuit et nolēs eā adorare diu cedit et car
ceri mācipat et cū e ductus de carcere ad ſacrificiū cogereēt et
multa ei donaria pmitterēt dixit. Deſ nē vt nouit remunera
re merita ita nouit punire peccata vitam quā criſto ſoluturi
ſumus ex debito ſoluamus ex uoto Sera penitudo eſt ſub iu
dicis timuiſſe conſpectum. Munera noſtra fucata mellis per
mixta dulcedine male credulis mentibus venena parturiunt

Cupiditas nostra omnia habendo nil possidet quia dyaboli-
cis artibus obligata miseri lucri detinetur cōpedibus et gau-
dia nostra in similitudine vitri cum ceperunt splendere fran-
guntur Tunc iudex ira repletus data sentēcia precepit vt sim-
phorianus occidetur Qui cum ad locum duceretur mater ei?
de muro exclamans ait Nate nate memento eterne vite Sur-
sum respice et regnantem in celo intuere tibi vita nō tollitur
sed in melius cōmutatur · Mox igitur de collatus est et a cri-
stianis corpus eius sublatum honorifice est sepultum Ad cu-
ius sepulchrum tanta fiebant miracula vt etiam a paganis
in honore maximo haberetur Refert gregorius turonēsis q̄
de loco vbi sanguis eius effusus est quidam cristianus tres
lapillos sanguine resperfos sustulit et in caspa argentea ta-
bulis ligneis circumsepta locauit · Quam cum in quodam
castro locasset et totum castrum incendium consumpsisset
de medio ignis predicta caspa sana et integra est educa · Pas-
sus est circa annos domini cc.lxx.

De nomine

Bartholomeus interpretatur filius suspē-
dentis aquas vel filius suspendentis me-
Dicitur enim a bar quod est filius a tho-
los quod est summitas et moys quod ē
aqua in bar. idest filius suspendentis aq̄s
idest dei qui mentes doctorum sursum
eleuat vt aquas doctrinarum inferius fū-
dant et est nomen sirorum nō hebreum

Per primum vero notatur triplex suspendium quod ip̄e ha-
buit Fuit enim suspensus idest eleuatus ab amore mūdi vel
suspensus idest intentus amore celesti vel suspensus .i. totali-
ter innixus gratie ⁊ auxilio dei vt non a suis meritis sed a dei
adiutorio tota vita sua dependeat Per secundum vero profun-
ditas sue sapiencie De cui? sapiencie profunditate dicit dyo-
nysius in mystica theologia · Diuinus bartholomeus dicit et
multam theologiam esse et minimam et euangelium latum ⁊
magnum ⁊ rursus concisum Et vult ostendere bartholomeus
secundum intentionem dyonisy q̄ vna cōsideratione possunt
omnia affirmari de deo · Alia cōsideratione magis proprie
negari

Bartholomeus apostolus
 veniens ad i
 diam que est in fine
 orbis templum in q
 erat ydolum nomine
 astaroth intrauit et
 quasi peregrinus ibi
 dem manere cepit in
 hoc ydolo quidam
 demon habitabat q
 se languentes cura
 re dicebat sed non sa
 nando subueniebat
 sed a lesioe cessando
 Sed cum templum
 languetibus plenum

esset et nullum ab ydolo responsum habere possent ad aliam ci
 uitatem prexerunt ubi aliud ydolum nomine berith colebatur Et
 interrogantibus cur sibi astaroth responsum non daret respon
 dit berith. Deus vester cathenis igneis constrictus est nec re
 spirare nec loqui audet ex illa hora qua apostolus dei bartho
 lomeus ingressus est Dicunt illi Et quis est iste bartholomeus Et de
 mon Amicus est dei omnipotentis et ideo venit in istam provin
 ciam ut omnes deos indue euacuet Et illi Dic nobis signa eius
 ut eum inuenire possimus Quibus demon ait Capilli eius crispi et
 nigri caro candida oculi grandes nares equales et directe barba
 plixa habens paucos canos statu ra equalis collobio albo
 clauato purpura vestit Induit pallio albo quod per singulos an
 gulos gemas habet purpureas. Vigintisex anni sunt ex quo
 vestes et sandalia eius nec veterascunt nec sordidantur cencies
 flexis genibus per diem orat et cencies per noctem. Angeli cum
 eo ambulant qui nunquam eum fatigari nec esurire permittunt
 Semp eodem vultu et animo letus et hilaris perseverat Om
 nia prouidet omnia nouit Omnium gentium linguas nouit et
 intelligit et quod vobiscum loquor ipse iam nouit et quando queritis
 eum si vult ostendet se vobis Si autem non vult eum non po
 teritis inuenire Rogo autem vos cum eum inuenieritis roga
 te eum ne huc veniat ne angeli sui hoc mihi faciant quod meo socio
 iam fecerunt Cum igitur per duos dies solícite querentes eum minime in
 uenissent quadam die quidam demoniacus exclamauit dicens Apo
 stole dei bartholomee incendunt me orationes tue Cui apostolus

Obmutefce et exi foras ab eo Et statim est liberatus. Quod audiens rex regionis illius polemi? cum haberet filiam lunaticam misit ad apostolum rogans vt ad se veniret et filiam suam sanaret Ad quem cum apostolus venisset et eam catenis ligatam videret quia accedentes mœsibus lacerabat iussit eam solui Et cum ministri ad eam accedere non auderent Dixit Ego demoniũ quod in ea erat iam ligatum teneo et vos timetis Et soluta statim liberata est Tunc rex camelos auro et argento et lapidibus preciosis onerauit ⁊ apostolum inquiri fatiens nullatenus inuenire potuit mane autem sequenti apparens apostolus cum solo rege in cubiculo dixit ei Vt q̄t me cum auro et argento et lapidibus preciosis tota die quefisti Ista inuenta sunt necessaria hijs qui terrena requirunt ego nihil terrenum nihil carnale desidero Tunc sanctus bartholomeus cepit eum multa de modo redemptionis nostre docere ostendens inter cetera cristum vicisse dyabolum p̄ mirabilem cōgruenciam potenciam iusticiam et sapiēciam Cōgruum enim fuit vt qui filium virginis i adam factum de terra dum adhuc esset virgo vicerat a filio virginis vinceretur Potenter q̄ ip̄m vicit cum de sua dominatione potenter eiecit quam dyabolus pro deiectione primi hominis vsurpauit Et sicut alicui? victor tyranni comites suos mittit vt eius titulos vbiq; erigant et tyrannos deiciant sic cristus victor nuncios vbiq; mittit vt dyaboli cultum euacuent et cristi statuāt Quis te vero quia iustum est vt qui cōmedente homine vincens hominem detinebat a ieiunante homine vincus hominē amplius non teneret Sapienter autem dum ars dyaboli deludit arte cristi Ars dyaboli fuit vt sicut accipiter rapit auem ita i desertum raperet cristũ vt si ibi ieiunans nō famesceret absq; dubio deus esset Si autem esuriret ip̄m vt primum hominez per cibum deuinceret Sed cōgnosci deus non potuit quia esuriuit nec vinci quia eius temptationi non cessit Cum ergo eadem sacramenta fidei predicasset dixit regi q̄ si baptisari vellet deum suum catenis ligatum ostenderet Sequenti igitur die iuxta regis palacium dum pontifices ydolo sacrificarēt cepit clamare demon ac dicere . Cessate miseri sacrificare nobis ne peiora me paciamini qui catenis igneis ab angelo ihesu xpi quē iudei crucifixerūt religat? sũ putātes eũ a morte detineri Ille aut ip̄am mortē q̄ regina nra est captiuauit et ip̄m nostrũ principē et in antz mortis vinculis igneis vinxit.

Statimq; omnes miserunt funes vt simulacrum euertent s; non potuerunt apostolus autem demoni precepit vt inde exiens ydolum cōmiueret. Qui statim exiens omnia ydola templi per seipm confregit Deinde fusa oratione ab apostolo omnes infirmi curati sunt Apostolus aut templū dedicauit et de monem in deserto abire pcepit. Tunc angelus domini ibidem apparuit et templum circumuolans in quatuor angulos signum crucis digito suo scripsit dicēs hec dicit dominus Sicut vos omnes ab in firmitate vestra mūdauit ita et templum hoc ab omni sōrde mundabitur et habitatore eius quem a postolus in desertum locum ire precepit prius tamen eum vobis ostendam quem videntes ne timeatis. Sed quale signum in lapidib; hijs sculpsi tale in vestris frontib; imprimatis Tūc ostendit eis ethiopem nigriorem fuligine facie acuta. barba prolixa. crinib; vsq; ad pedes protensis. oculis igneis vt ferrū ignitum scintillas emittentib; flāmas sulphureas ex ore et oculis spirantem. cathenis igneis vincūm retro manib; et dixit ei angelus Quoniam visionem apostoli audisti et de templo exiens omnia ydola confregisti soluam te vt vadas in talem locum vbi null; homo moratur et sis ibidem vsq; ad diē iudicij Ille solutus cum magno strepitu et vlulatu disparuit Angelus aut domini in celū cunctis videntib; euoluit Tunc rex cum vxore et filijs omniq; populo baptisatus est et relicto regno apostoli discipul; est effect; Tunc omnes templorum pontifices cōgregati astrigem regem fratrem eius cōuenerunt et de deorum suorum amissione et templi subuersione et regis per artem magicam deceptione cōtra apostolum sunt cōquesti astriges igitur rex indignatus mille viros armatos ad capiendum apostolum destinauit qui cum adductus fuisset coram eo dixit ei rex Tu ne es ille qui euertisti fratrem meum Cui apostolus ego illum non euerti sed conuerti. Cui rex Sicut tu fecisti fratrem meum deum suum relinquere et tuo credere sic et ego te faciam deum tuum relinquere et meo deo sacrificare Cui apostolus. Ego deum quem colebat frater tus ligavi et ligatum ostendi et vt simulacrum frangeret coegi. Si sic poteris facere deo meo poteris me ad simulacrū prouocare Sin autem ego deos tuos conminuam et tu crede deo meo hec illo dicēte nunciat regi q; de; suus baldach cecidisset et cōminut; fuiss; qd rex audiēs purpurā scidit q̄ indut; erat et apostolū fustib; cedi iussit et celum viuū ex coriari mādauit xpiani aut corp; ei; tulerēt et honorifice sepelierūt

Rex aut̄ astrages & temploꝝ pontifices a demonibꝰ arrepti-
mōrtui sunt. Rex aut̄ polemius in ep̄m ordinat̄ & xx. annis of-
ficiū episcopatus laudabiliter implens plenus virtutibus
in pace quieuit. De genere sue passionis diuersa opinio est.
Nam beatus doroteus dicit qꝰ crucifixus est. Ait enī sic. Bar-
tholomeus indis predicauit qꝰ & euangeliū s̄m matheum in
ppria eorū lingua eis tradidit. Dormiuit in albana ciuitate ma-
gne armenie crucifixus deorsum caput habens. Beatus auteꝝ
theodorus dicit qꝰ fuit excoꝛiatus. In multis aut̄ libris legit̄
qꝰ tm̄ fuit decollatus. Hec aut̄ cōtrarietas taliter solui potest
vt dicat̄ qꝰ p̄mo crucifixus fuit. Deinde anteꝝm mōrtē de cruce
fuit depositus & ob maiorem cruciatū fuit excoꝛiatus. Po-
stremo capite truncatus. Anno dñi. ccc. xxxi. saraceni ciliciaꝝ
inuadentes lipitanam insulaz vbi cōpus sancti bartholomei
q̄scat vastauerunt ac eius sepulcrū ofcingentes ossa eius di-
sperserunt. Nam ad hanc insulam cōpus eiꝰ taliter de india
aduēnisse perhibet̄. Cum enim pagani p̄pter signorū frequē-
tiam viderent cōpus eius plurimum venerari indignati locu-
lo plumbeo positum in mare precipitauerunt qꝰ diuino nutu
ad insulam predictam deuenit. Cum igitur saraceni eiꝰ ossa
dispissent illis recedentibus apparuit apostolus quidam mo-
nacho dicēs. Surge & collige ossa mea que dispersa sunt. Cui
ille qua ratione ossa tua colligere aut aliquē tibi honorem ex-
hibere debemus cum nos deleri permiseris nec auxilium no-
bis impenderis. Cui ille Per multum temporis meis meritis
dominus populo huic pepercit. Sed eorū nimis peccatis in-
ualescentibus & vsqꝰ ad celum clamantibus. iam pro eis nō
potui veniam obtinere. Sed cum monachus diceret quomo-
do inter tot aliorū ossa sua quādoqꝰ inuenire posset ait. Nō
dē ad ea colligenda ibis & ea que vt ignem splendentia vide-
ris protinus hec leuabis. Qui omnia vt dixerat inueniens a-
postoli ossa leuauit & super quandam nauem conscendens be-
neuentum que est metropolis apulie ea transtulit. Nunc au-
tem dicitur qꝰ fuit rome licet beneuentam se adhuc cōpus il-
lud habere affirmet. Cum quedaz mulier vas plenum oleo
attulisset & in lampadem beati Bartholomei poneretur. Quā-
tuncunqꝰ vas super lampadem inclinarent nil ex eo exire va-
lebat cum tamen digitos in vas mitterent & oleum liquiduz
omniuo palparent. Tunc quidam exclinauit. Puto qꝰ aposto-
lo acceptum non est vt hoc oleum in suam lampadem infun-
datur quā p̄pter in aliam lampadem infuderunt & protinus
oleū emanauit. Cum imperator fridricus beneuentū destrue-
ret & om̄es ecclesias que ibidez erant dirui mandasset ciuitatē

totam ad alium locum transferre intendens vit q̄dam q̄sdam viros abbates & fulgentes inuenit qui adinuicem loqui & inter se aliqua tractare videbantur . Qui cum vehementer admirans qui nā essent interrogass̄ vnus eorum respondit. Este est Bar. apostolus cum ceteris sanctis quorum in hac vrbe ecclesie habebantur. Qui insimul conuenerunt vt inter se inquirerent & tractarent quali pena esset ille plectendus qui eos de habitaculis suis eiecit & iam inter eos inuolabili sententia est firmatum vt ille sine mora ad iudicium dei accedat de hijs omnibus in eius iudicio responsurus. Post modicum vero tempus dictus imperator miserabiliter vitam finiuit. Legitur in quodam libro de miraculis sanctorum q̄ quidam magister festum sancti Bar. omni anno solenniter celebrabat cui predicanti in specie cuiusdam pulle dyabolus admodum speciose apparuit quam iniectis in eam oculis ad prandium inuitauit. Qui dum in mensa consisterent illa in amorem suum multum eum allicere nitebatur beatus Bar. in specie peregrini presertim affuit & vt amore sancti Bartholomei introduceretur obnoxius flagitauit. Qua dissuadente panis mittitur sed ille huc accipere recusauit. Rogauit tamen magistrum per nuncium vt sibi diceret quod magis in homine proprium esse putaret. Cui cum ille diceret risibile. puella respondit imo peccatum cum quo homo concipitur nascitur atq; uiuit. Cui Bartholomeus respondit q̄ ille bene intulit. Sed mulier profundius indagauit. Secundo dictus peregrinus magistro misit vt sibi diceret quis locus vnus pedis esset ubi deus in terra maiora miracula ostendisset. Cui cum ille diceret locus crucis in quo deus mirabilia operatus est illa ait imo caput hominis in quo quasi minor mundus existit. Vtrorumq; sententiam apostolus approbavit. Tercio inquisit quanta distantia esset a summo celi usq; ad profundum inferni. Cui cum magister se nescire diceret illa ait. Modo video q̄ precipitor. Sed ego hoc noui quia de altero ad alterum decidi & oportet quod hoc tibi ostendam. Tunc dyabolus cum magno euilatu se in abyssum precipitauit. Et dum quererent peregrinum minime inuenerunt. Simile fere legitur de beato Andrea. Beatus autem Ambrosius in prefatione quam facit de illo apostolo eius legendam abbrevians ita dicit. Discipulus xpi tui vnica diuinitate predicantibus trinitate tua mundo mirabiliter dignatus es ostendere maiestatem.

Inter quos beatissimum · Bartholomeum magna virtutum
 progiua colendum benigna tui proposito ad populū direxit
 longinquū quod licet penitus humana quersatione remotū
 tibi tñ predicacōnis augmento meruit consignare vicium. O
 quantis preconiiis apostolum mirabilem celebrādum cui dū
 ad seminādum fidem proximorum corda non sufficerent po/
 pulorū alatis · q̄ · vestigijs extremos terrarū fines penetrauit in
 dorum cum languentium in numrea caterua templuz ingref
 sum demoniacum efficit illico vt nullum demon preberet re/
 sponsum. Oqm̄ mira virtutum ipsius insignia dum humana
 voce verbosantē contra se aduersarium solo iussu laceratis di/
 utissime iuris reddidit mutum. Reginam dyabolica contagi/
 one lunaticam liberauit puellam. Solutisq; nexib; patri rep/
 sentauit sanissimam . Oqm̄ sublime scītatis eius miraculum
 dum antiquum humani generis inimicum suū fecit in nihi/
 lum reddere simulacrum · Oqm̄ digne exercitui numerandus
 celesti cui? vt miraculis fidem commendaret certissimam an/
 gelis apparuit supra delapsus ab aula. Igitur cathenatum de/
 monez cunctis ostentans defœmem salutiferā saxo dominicā
 impresserat crucem. Rex reginaq; simul baptisanē cum gente
 vrbiūq; xij · accole te deum p̄rem corpore seqnē & mente . Ad
 extremā vero tēploꝝ pontificē delatu neophiti polimij f̄r tiran
 nus beatum aplin omnimodis in fide constantē celum atq;
 excōiatū acerimam fecit suscipere mortē. Qui tñ mortis viri/
 liter perferendo discrimē glōiosi certaminis ad celeste gaudi/
 um reportauit triūphum. Beatus aut̄ theodorus abbas & do
 ctō precipuus de hoc apostolo inter cetera sic ait. Apostolus
 dei bartholomeus p̄mum in lichaonia predicauit. Postmodū
 in india ad vltimū mabano vrbe · f̄ · maioris armanie vbi p̄mo
 excōiatatus tandem capite plexus ibidem sepultus est. Quod
 dum ad predicādum a domino vt oppinōe audiuit. Vade di/
 scipulus me? ad predicationem exi ad pugnandum capax
 esto periculorū. Ego paternū opus s̄summaui primus testis
 factus vas q̄d necessarium est imple. Imitare magistrum tu
 um emulare dominum tuum · Sanguinem sanguinibus po/
 ne carnibus carnem trade. qm̄ pro te passus sustinui patere.
 Arma sint tibi benignitas in sudoribus mansuetudo inter ma
 leficos patiam in hīs que pereunt. Non resultauit apostolus
 sed vt famulus fidelis dominico acquiescens precepto pergit
 gaudens tanqm̄ lux mundi vt tenebrosos illuminaret tanq;
 sal terre vt gentes insipidas saliret · tanqm̄ agricola vt spiritu/
 alis cultura perficeret. Petr? quoq; apostolus docet nacōnes
 Sed bartholomeus s̄sequēter paria inuestigat Petrus opac

prodigia magna . Sed bartho . facit miracula valida . Petrus capite deorsum crucifigitur . Bartholome . postqm̄ viuus exco-
riatus est capite plectitur . Ad quod valet Petrus capescēda
misteria ad tot Bartho . sufficit penetranda equaliter fecūdat
ecclesiam equa lance habuit x̄c . diuina carismata hic ex diuini
no duodenarij numero ex utraq; parte sonum diuine sermo-
cinationis dat sicut in cithara armoniaz . Omnes apostoli vni-
uersitatem sibi dispercientes pretōres regis regnum constitu-
ti sunt huic autem est sors & portio armenie locus est ab euil-
lath vsq; ad gabaoth distributa . Igitur inde eum lingue ara-
tro rationalia ruta sulcātem fidei verbum in profundo cor-
dis recondentem paradiso & vineas domini plantantem Sin-
gulis passionum remedia medicinaliter inserentem . Spinās
non intelligibiles euellentem . Siluas impietatis secare . Sepes
dogmaticas circumponere . Sed quales mercedes creatori ob-
tulerunt utiq; pro honore in honozantiam pro benedictione
maledictionem pro munerib; penas pro requiescibili vita a
marissimam mortem ? Nam postqm̄ intollerabilia tormenta
subijt ab eis decoxiatus in mortem follis fuit nec postqm̄ mig-
uit ab hoc mundo neglexit occisores . sed inuitabat miraculis
perditos & prodigijs admittebat aduersos sed bestialem mē-
tem nil erat quod compesceret . nil quod a malo retraheret .
Quid de cetero faciunt insaniunt contra illud sacrum corpus
Respuunt egroti medentem orbi manu ducentem . ceci doctōre
Naufragi gubernatōrem mortui viuificatōrem . Et hoc quo-
modo . Proiciunt namq; in pelagus corpus sanctum . Mota est
igitur cum impetu de regionibus armenie archa cuz quatuor
aliozum m̄m archis que similiter dum signa operarentur
cum ea fuerant in mare proiecte & per tantum spacium ma-
ris quatuor hijs procedentibus & tanqm̄ ministris obsequi-
um quodammodo apostolo facientibus venerunt in partes
sicilie in insulam que lipatis nuncupatur sicut episcopo ho-
stiensis qui tunc presens erat reuelatum fuit Venit ad pauper-
culam thesaurus ditissimus . Venit ad ignobilem preciosissi-
ma margarita . Venit ad mestam splendidissimum luminare .
Alijs igitur quatuor ad diuersas terras euntibus sanctum a-
postolum in dicta insula reliquerunt . Et enim predictos . iiii .
martires ap̄lus relinqns retrosum vnū . s . papinuz in ciuitate
sicilie milos . Aliū v̄o lucianum noie messinā t̄smisit . Reliqs
v̄o duos ī calabritidē terrā direxit . Gre . qdē ī ciuitatē colūnā

Achatium autē in ciuitatez que chale vocatur qui vsq; hodie suffragijs suis splendent. Susceptus est igitur cum multis hinc laudibus & candelis & templum sibi magnifice fabricatur. Mons autē vulcanus insule contiguus cum habitatoribus esset nociuus eoq; ignem emittebat quasi per stadia vij. se inuisibiliter elongauit circa mare suspensus ita vt vsq; hodie appareat videntibus q; figuratio fugientis ignis. Nunc igitur aue o beate beatorum ter beate Bartholomee qui es diuine lucis splendor sancte ecclesie piscator rationabiliū piscium piture capture dulcis fructus viuide palmitis vulnerator dyabuli mendacis latrocinio vulnerantis. Gaudeas sol orbis terre cuncta illuminans os dei lingua ignita sapiam promens. Fons iugiter sanitatem emanans qui mare immeabilibus gressibus sanctificasti. Qui terram purpuream tuo cruore fecisti qui celos comestisti ubi in medio diuine atici refulges in splendore immarcescibilis glorie splendens. In exultatione iocunditatis in facibilis gaudes hec theodorus.

De nomine

Augustinus hoc nomen sortitus est vel propter excellentiam dignitatis vel propter feruorem dilectionis vel propter ethimologiam nominis propter excellentiam dignitatis quoniam sicut imperator augustus precellebat omnes reges sic et iste excellit omnes doctores secundum quod dicit remigius. Unde alij doctores comparant stellis Dan. xij. Qui ad iusticiam erudiunt multos sicut stelle etc. Sic autem comparant soli sicut patet in epistola que de eo cantatur. Quoniam sicut sol refulgens sic ipse refulsit in templo dei. Secundo propter feruorem dilectionis quoniam sicut mensis augustus valde feruet estu caloris sic et ipse valde incaluit igne dei amoris. Unde ipse in libro confessionum de se sic dicit. Sagittaueras tu cor meum caritate tua etc. Iterum ibidem Alum intromittis me in affectum multum inusitatum introitus nescio ad quam dulcedinem que si perficiatur in me nescio quid erit quod vita ista non erit. Tercio propter ethimologiam nominis. Dicitur enim Augustinus ab augeo & astin quod est ciuitas et ana quod est sursum. Unde Augustinus quasi augens supernam ciuitatem. Unde de eo cantatur. Qui preualuit amplificare ciuitatem etc. De qua ciuitate ipse dicit in libro xi. de ciuitate dei. In est ciuitati dei & origo & informatio & beatitudo quoniam si queratur Unde sit Deus eam condidit Si unde sapiens a deo illuminatur Si unde felix deo fruitur subsistens modificatur

contemplans illustratur inherens iocundatur videt & amat.
 In eternitate dei viget. In veritate dei lucet. In bonitate dei gau-
 det. vel vt dicit in glosario. Aug⁹ dicit magnificus felix p̄cla-
 rus. Fuit enī magnificus in vita. preclarus in doctrina. felix in
 glōria Eius vitam compilauit possidomus calamentis eps vt
 dicit Cassiodorus in libro de viris illustribus.

De sancto Augustino.

Augustinus.
 doctor egregi-
 us in prouin-
 cia affricana ciuitate
 carthaginēsi ortus ex
 honestis parentibus.
 valde scz patre patri-
 cio matre moniacha
 genitus in liberalibus
 artibus sufficiēter edo-
 ctus fuit adeo vt sum-
 mus philosophus &
 rethor luculētissim⁹
 haberet. Nam libros
 aristotilis & omnes
 libros liberalium ar-
 tium quoscumq; le-

gere potuit per se dicit & intellexit sicut in libro confes. testat^r
 dicens. Omnes libros artium quas liberales vocauit tunc ne-
 quissimus malarum cupiditatum seruus per me ipsum legi
 & intellexi quoscumq; legere potui. Item in eodem Quicquid
 est de arte loquendi & differendi quicquid de dimensionibus
 figurarum & de musicis & de numeris sine magna difficultate
 nullo hominum tradente intellexi. Scis tu domine deus me⁹
 quia celeritas intelligendi & discendi accumen donum tuum
 est. Sed non inde sacrificabam tibi. Verum quia scientia sine
 caritate non edificat sed inflat in errorem manicheorū qui chri-
 stum fantasticiū fuisse affirmant & carnis resurrectione ne-
 gant incidit & in eo per annos. ix. dum adhuc adolescens esset
 per mansit. Ad has etiam nugas adductus est vt arborem fi-
 ci plorare diceret cum ab ea folium vel ficus tolleretur. Cum
 igit esset annorū. xix. & quādam librū cuiusdā phi. in q̄ vanitas
 mūdi stenenda & phiā appetēda dicebat plegeret. ex hoc q̄
 dem liber plurimum placuit. Sed quia nomen ihesu christi
 quod a matre inhiberat ibi non erat. dolere cepit Mater vero
 eius plurimū flebat & ipm ad vnitatem fidei reducē satagebat

Quadam igitur vice vt legitur in libro confessionum vidit se stare in quadam linea lignea licet tristem & quidam ei iuuenis astitit & causam tante tristitie requisuit. Que cum diceret perditionem filij mei deploro ille respondit . esto secuta qua vbi tu ibi ille. Et ecce continuo filium suum iuxta se stare vidit Hoc cum Augustino retulisset ille ait . Falleris mater falleris nec sic tibi dictum est. S3 vbi ego ibi tu. Econtra illa dicebat Nō fili michi dictum est vbi ille ibi tu . sed vbi tu ibi ille. Rogabat igitur sedula mater quasi importuna quendam ep̄m si cut in eodem libro confessionum Augustin⁹ testatur vt pro filio suo intercedere dignaretur. Qui tāta quodāmodo impunitate deuict⁹ prophetica voce respondit vade secuta quia impossibile est vt filius tantarum lacrimarum peat. Cum aut apud cartaginem multis annis rethoricam docuisset oculte mēe ne sciente romam venit & ibidem multos discipulos congregauit. Cum enī mater vsq; ad poetam eum secuta fuisset vt aut eum retraheret aut secum iret ipse eam decipiens nocte latenter recessit. Quem illa mane considerans aures dei clamorib; implebat quolibet autē die mane & vespere ad ecclesiam ibat & pro filio orabat. Hijs temporib; mediolanenses a simacho p̄fecto romanorum patierunt sibi doctorem in rethorica destinari presulabat tunc ibi vir dei Ambrosius & ad preces mediolanum illuc mittitur Augustinus . Mater aut eius quiescē nō valens cum multa difficultate ad eū venit & ipm iam nec vere manicheum nec vere catholicū reperit. Cepit aut Aug⁹ beato Ambrosio adherere & eius p̄dicationes frequenter audire. Erat aut valde in predicatione suspensus ne q̄d contra ipam manicheorum heresim vel pro ipsa diceret. Quadam enim vice contra illum errorem Ambrosius diutius disputauit & ipm aptis rationib; & auctoritatib; cofutauit ita vt error ille a corde Augustini penitus pelleret. Quidam autē post hoc sibi confiteri ipse in libro confessionum narrat dicens. Cum te primum cognoui reuerberasti in firmitate aspectus mei radians in me vehementer & contremui amore & horrore inueni me longe esse a te in regione dissimilitudinis tanqm̄ auditē voce; tuam de excelso tibus sum grandium cresce & manducabis me nec tu me mutabis in te . sicut cibum carnis tue s; tu mutaberis i me Cum aut sicut idem refert via Christi sibi placeret . Sed per ipsas augustas adhuc ire pigeret immisit dominus in mentē eius vt ad simplicianum in quo lucebat gratia diuina pergeret vt sibi estus suos coferenti proferret quis esset aptus modus viuendi ad ambulandum in via dei in qua alius sic aliq; sic ibat Displicebat ei ei quicq; agebat i seculo p̄ dulcedine

dei & decore domus eius quam dilexit. Simplicianus autem cepit eum hortari & dicere. quot pueri & puellae intra ecclesiam domini deo seruiunt. tu non poteris quod isti & iste. an vero iste & isti in seipsis possunt & non in deo suo. Quid in te stas & non stas proice te in eum & excipiet te & saluabit te. Inter horum colloquia memoria victorum in medio venit. Unde exhilaratus simplicianus narrat qualiter ibidem adhuc gentilibus ob sui sapientiam rome quod maximum tunc erat statua in foro meruisset & qualiter se sepius christianum dicebat. Cui cum simplicianus diceret. Non credo nisi te in ecclesia videro. Ille iocando dicebat. Nunquid pietes faciunt hominem christianum. Tandem dum ad ecclesiam venisset & ei tauquam verecundo occulte liber ubi erat symbolus fidei ad legendum & pronuncian- dum ut tunc mox erat datus fuisset ille in altum ascendit & alta voce pronunciauit mirante roma gaudente ecclesia. Omnes autem subito perstreperunt victorinus cito sonuerunt & citosiluerunt. Tunc etiam ab affrica quidam amicus Augustini nomine superuenit & vitam & miracula illius magni antonij qui nuper in egipto sub constantino imperatore defunctus fuerat recitauit. Horum exemplis Augustinus vehementer exarsit. ita quod socium suum alipium tam vultu quam mente turbatus inuasit & foetiter exclamauit quid patimur quod audimus. Surgunt indocti & celum rapiunt & nos eorum doctrinis nostris in infernum demergimur an quia precesserunt pudet sequi & non pudet nec saltem sequi & accurrens in quadam ortum sub quadam ficu se proiecit ut in eodem libro confessio commemorat. amarissime flens lamentabiles voces dabat quamdiu quod diu eras & cras sine modo sine paululum modo non habebat modum & sine paululum prodibat longinquum de hac sui tarditate plurimum conquerebatur sicut postmodum in eodem libro scripsit heu mihi quoniam excelsus es in excelsis & quoniam profundus in profundis & nusquam recedis & vix redimus ad te. Age domine & fac & excita & reuoca nos. Accede & rape & fragra & dulcesce impedimentis omnibus sic timebam expediri quemadmodum impediri timendum est. Sero te amaui pulchritudo tam antiqua & tam noua sero te amaui intus eras & ego foras & ibi te querebam & in ista forma quam fecisti deformis iruebam. mecum eras & tecum non eras vocasti & clamasti & rupisti surditate mea chorucasti splenduidisti & fugasti cecitate mea. Fragrasti & duxisti spiritum & hanelo tibi

Gustavi & esurio & sicio te tetigisti me & exarsi in pacem tuam
 Cum aut̄ amarissime fleret audiuit vocem dicentem sibi. Tolle
 le lege tolle lege Aperuitq; statim codicem apostolicum & co-
 mectis oculis ad p̄mum capitulum legit. Induimini dominū
 iesum christum & statim omnes ab eo dubietatis tenebre dif-
 fugerunt. Interim autez tam vehementissimo dentium dolore
 torqueri cepit vt fere sicut ipse ait ad credendam opionez cō-
 nelij philosophi duceretur qui summum bonum aīme in sa-
 pientia. Summum v̄o bonum cōporis in nullum sentiendo
 dolorem posuerat. Tam vehemens autem ille dolor fuit q; etiā
 loquelam amisit. Quo circa vt in libro confess̄ refert in tabu-
 lis cereis scripsit vt omnes pro eo orarēt vt dolorem illum do-
 minus mitigaret. Ipse igitur cum alijs genua flexit & subito
 sanum se sensit Insinuauit ergo per litteras sancto viro. Am-
 bry suum votum vt moueret quid sibi de libris sanctis legen-
 dum esset quo aptior fieret fidei cristiane . At ipse iussit .
 Isaiam prophetam eoq; euangelij & vocationis gentium p̄-
 nunciator aptior videatur . Cuius principium cum Augusti-
 nus non intelligeret totum aliud tale esse arbitrans distulit
 vt illud relegeret cū in scriptis sanctis magis exercitatus esset
 Adueniente vero paschali tempore Augustinus cum esset an-
 norum .xxx. cum filio suo adeodato puero valde ingenioso-
 quem Augustinus in sua odolescentia dum adhuc gentilis
 & philosophus esset genuerat necnon & cum alippio amico
 suo meritis matris & predicatione Ambrosij sacrum bap-
 tisma suscepit. Tunc sicut fertur. Ambrosius te deum laudamus
 inquit & Augustinus te dominum confitemur respondit & sic
 tunc ipsi duo hunc himnum alternatim composuerūt & vsq;
 in finem decantauerunt . Sicut etiam testatur Hierosolus in li-
 bro suo qui dicitur speculum ecclesie. In aliquibus autem libris
 antiquis titulus talis preponitur . Canticum ab Ambrosio
 & augustino compilatum. Protinus autem in fide catholica
 mirabiliter confirmatur. Spem omnem quam habebat in se-
 culo dereliquit & scolis quas regebat abrenunciavit Quāta
 autem dulcedine diuini amoris extunc ferretur ipse in hoc li-
 bro confess̄. apit dicens . Sagittaueras tu cor meum caritate
 tua & gestabam verba tua transfixa in visceribus & exēpla
 feruorum tuorum quos de nigris lucidos & de mortuis viuos
 feceras congesta in sinum cogitationis mee vrebant & assume-
 bat grauem temporem . ascendenti conuallem plorationis &
 cantanti canticum graduum dederas sagittas acutas & carbo-
 nes vastatores nec faciabar in illis diebus dulcedine mirabili
 considerare altitudinem consilij diuini super salutem generis

hūani · Quantū fleui in himnis & canticis tuis suaue sonātis
ecclesie vocibus commotus acriter voces ille influebant auri
bus meis & eliquabatur veritas tua in cor meum ⁊ currebāt
lacrimae & bene mihi erat cum eis. Tunc enim in ecclesia medi
oliam hec cantica instituta sunt. Et clamabam clamore alto
cordis mei O in pace O in idipsum O qui dixit idipsum dor
miam & somnum capiam. Tu es enim idipsum qui non mu
taris & in te requies obliuiscens laborum omnium legebam
totum psalmum illum & ardebam qui fueram latrator ama
rus & cecus aduersus litteras de melle celi mellitas ⁊ de lumi
ne tuo luminosas & super scripturas huiusmodi tabescebam
christe ihesu adiutor meus qm suaue mihi subito est factum
carere suauitatibus nugarum suarum & quas amittere me
tus fuerat iam dimittere gaudium erat. Eiciebas enim eas a
me. Nam tu & summa suauitas eiciebas & intrabas pro eis
omni voluptate dulcior. Sed non carni & sanguini in omni
luce clarioꝝ sed omni secreto interior omni honore sublimioꝝ sꝫ
non sublimibus in se Post hoc assumptis nebrodio ⁊ euodio
& matre ad affricam remeabat. Sed cum essent apud hostiaz
tiberinam piam mater eius defuncta est. Post cuius mortem
reuersus est Augustinus ad agros priptios vbi euz hijs qui
sibi adhibebāt ieiunijs & orationibus deo vacabat libros scri
bebat ⁊ indoctos docebat. Fama autem eius vbiqꝫ diffunde
batur & in omnibus libris suis & actibus admirabilis habe
batur. Refugiebat autem ad aliquam ciuitatem accedere que
episcopo careret ne ipsum in predicto officio impediri contin
geret. Eodem tempore apud iponē erat quidam vir magna
rum opum qui Augustino misit qꝫ si ad euz accederet & ver
bum ex ore suo audiret seculo renunciare posset. Quod augu
stinus vbi compit illuc concitus iuit. Audiens autem valeriꝫ
iponen episcopus famam eius ipsum plurimum renitentem
in ecclesia sua presbiterum ordinauit nonnullis quidem lacri
mas suas superbe interpretantibus & tanqm eum consolanti
bus ⁊ dicentibus quia ⁊ locus presbiterij licet ipse maiori di
gnus esset appropinquaret tamē episcopatur qui statim mona
sterium clericorum instituit & cepit viuere secundum regulā
a sanctis apostolis constitutam De cuius monasterio fere x
episcopi sunt electi. Et quia predictus episcopus erat grecus
& minus in latina lingua & litteris doctus Augustino pote
statem tribuit vt contra morem orientalis ecclesie eozam se in
ecclesia predicaret. Vnde cum multi episcopi derogarent ille

de hoc non curabat dū modo per eum fieret quod per se fieri non valebat. Eo tempore fortunatum presbiterum manicheum & alios hereticos precipue rebaptisandos donaticas & manicheos conuicit abstulit & confutauit. Cepit autem ualens formidare ne sibi Augustinus tolleretur & ab alia ciuitate in episcopum peteretur. Nam sibi aliquando ablatus fuisset nisi ad locum secretum transire curasset. ita ut inuenire minime potuisset. Impetrauit igitur ab episcopo cartagenensi ut ipse cederet & Augustinum iponensi ecclesie in episcopum promoueret. Sed cum hoc Augustinus omnimode recusaret cōpulsus tamen & coactus succubuit & episcopatus curam suscepit. Quod in se postea fieri non debuisse ut suo iuente episcopo ordinaretur & dixit & scripsit propter concilij vniuersalem prohibitionem quam postmodum ordinatus didicit nec quod sibi factum contra doluit. Vnde etiam satagit ut in concilijs episcoporum constitueretur ut omnia statuta p̄m ordinandis deberent ab ordinatōibus intimari. Ipse autem de se dixisse postmodum legitur. In nulla re mihi dominum sēcō sic iratum. sicut in hoc q̄ cum non essem dignus poni ad relictum posuit me in amplustre in apice regiminis ecclesie. Vestimenta eius & calciamenta & ornamenta alia nec nitida nimium nec abiecta plurimum. Sed ex moderato & competenti habitu erant. Ipse enim de se dixisse legitur fateor de precio sa veste erubesco & ideo cum datur mihi vendo eam ut quia vestis non potest esse communis precium sit commune. Mensa frugali & p̄ca semper vsus est & inter olera & legumina propter infirmos & hospites plerumq; carnes habebat. In ipsa autem mensa magis lectionem vel disputationem quam epulationem diligebat & contra pestem detractionis in ea sic scriptum habebat. Quisquis amat dictis absentum rodere vitam hanc mensam indignam nouerit esse sibi. Nam & aliquando cum quidam sibi familiarissimi coepiscopi ad detractionem linguam laxassent adeo dure eos redarguit ut diceret q̄ nisi desisterent aut versus ipsos deleret aut a mensa recederet. Quadam vice cum quosdam suos familiares ad prandium inuississet vnus illorum curiosior ceteris coquinam ingressus est cum omnia frigida repisset. reuersus ad Augustinum interrogauit. quid ciborum ipse pransurus paterfamilias preparasset. Cui Aug? neq̄m taliū eplārum curiosus r̄ndit. & ego vobiscū nescio. Tria a beato Ambrose didicisse ait. Primum est q̄ vxorē cuiusq̄m nusq; peteret. Secundū q̄ militare uolentē ad h̄ nō smēdaret. Tercium q̄ ad diuina inuitatus non iret.

Causa primi est ne illi inter se non conueniant ⁊ sibi male dicant. Causa secundi est ne militantes calumniam exerceant ⁊ in eum alij culpam refundant. Causa tercij est ne forte tempore modum perdat. Tante autem puritatis ⁊ humilitatis fuit ut ipsa etiam minima peccata que apud nos nulla vel minima reputantur in libro confessionum de hijs confiteatur ⁊ coram deo humiliter se accusat. Nam ibidem accusat se de eo quod cum puer esset iudebat ad pilam dum ad scholas ire deberet. Item de eo quod nolebat legere vel adiscere cum a parentibus vel magistro vrgeretur. Item de eo quod fabulas poetarum sicut fabulam enee cum adhuc esset puer libenter legebat ⁊ didone mortuam propter amorem plorabat. Item de hoc quod de cellario parentum vel mensa aliquid furabatur ut pueris ludentibus daret. Item de eo quod in ludo puerorum fraudulenter victorias exercebat. Item de eo quod pirum de quadam arbore vicina vinee sue cum adhuc esset annorum .xvi. furatus fuit. In eodem quoque libro de confessionibus accusat se de ipsa modica delectatione quam aliquando in comedendo sentiebat dicens. Sic me docuisti ut quemadmodum medicamenta sic alimenta sumpturus accederem. Sed dum ad quietem facietatis ⁊ indigentie molestia transito in ipso transitu insidiatur michi laquens concupiscentie ipse enim transitus voluptas est ⁊ non est alius quo transiretur quo transire cogit necessitas ⁊ cum salus sit causa edendi ⁊ bibendi adiungit se tanquam pediseca periculosa iocunditas ⁊ plerumque preire conatur ut eius causa fiat quod salutis causa me faceret vel dico volo. Ebrietas longe est a me misereberis ne appropinquat michi. Crapula autem nonnunquam subrepsit seruo tuo misereberis ut longe fiat a me ⁊ quis est domine qui non rapiatur aliquantulum extra metas necessitatis. Quisquis ille est magnus profecto est. Magnificet nomen tuum ego non sum quia homo peccator sum habet etiam se suspectum de olfactu dicens. De illecebra odorum non satago nimis curas absunt nec requiro. cum obsunt non respicio paratus eis etiam semper carere michi illa video ⁊ forsitan fallo. Nemo enim securus esse debet in ista vita que tota temptatio nominatur. verum qui fieri potuit ex deteriore meliore non fiat ex meliore deteriore. Iterum de auditu confitetur dicens. voluptates aurium tenacius me implicauerat ⁊ subiugauerant sed resoluiisti ⁊ liberaisti me. Cum michi accidit ut me amplius cantus quam res que canitur moueat penaliter me peccare confiteor ⁊ tunc mallem non audire cantantem. Accusat etiam se de visu sic de eo quod aliquando nimis libenter vidit canem curretem ⁊ de eo quod per agrum casu

transiens venationeꝝ libenter prospexit & de eo q̄ domi exiis
 araneas muscas suis rethibus capientes nimis adente conspe
 xit. Deo autem de hijs coram domino confitetur vt ibidem di
 cit . quia aliquando hec a bonis meditationibus auertunt &
 orationes interrumpunt . Accusat etiam se de appetitu laudis
 & motu inanis glorie dicens . Qui laudari ab hominibus vult
 vituperante te non defendetur ab hominibus iudicante te nec
 eripietur damnante te laudatur homo propter aliquod do
 num quod dedisti ei & tamen plus gaudet se laudari q̄m do
 num . Temptamur hijs temptationibus cotidie sine cessatione
 cotidiana fornax nostra est humana lingua veruntamen nol
 lem vt vel ageret mihi gaudium cuiuslibet boni nomē suffra
 gio oris alieni . Sed auget fateor non solum . Sed vituperatio
 minuit . Contristor autem aliquando laudibus meis cum ea
 laudantur in me in quibus mihi ipse displiceo vel etiam bona
 minora vel leuia pluris existimantur q̄m existimanda sunt
 Hereticos vir iste sanctus validissime confutabat . Ita vt ter
 publice predicarent peccatum nō esse interficere Augustinum
 quem tanq̄m lupum occidendum dicebant & occisoribus o
 mnia sua peccata a deo dimittenda asserabant multas ab eis
 insidias pertulit ita vt sibi aliquo pergenti in via insidias pone
 rent . Sed dei prouidentia itineris errore seductum inuenire
 non possent . Cum pauperum semper memor erat eis ex hijs
 que habere poterat liberaliter exhibebat . Nam & de vasis do
 minicis propter pauperes & captiuos aliquando iubebat frā
 gi & conflari & indigentibus dispensari . Domum vel agrum
 siue villam nunq̄m emere voluit . Multas etiam hereditates
 sibi dimissas respuit eoq̄ mortuorum filijs vel propi quis po
 tius ipsa deberi dicebat . In hijs que in ecclesia possidebat intē
 tus amore illis implicatus non erat . Sed die ac nocte de scri
 pturis & rebus diuinis cogitabat . Fabricatum quoq̄ noua
 rum nunq̄m studium habuit deuitans in eis implicationem
 sui animi quem semper liberum habere volebat ab omni mo
 lestia corporali vt libere vacare posset continue meditationi &
 assidue lectioni non tamen illa edificare volentes prohibebat
 nisi forte immoderate fieri conspexisset . Laudabat quoq̄ plu
 rimum illos quibus moriēdi desiderium inerat . & super h
 o
 triū ep̄orum exēpla sepius recitabat . Ambr̄z autē cū in extre
 mis esset & rogareꝝ vt plongacōem vite sibi p̄cibꝝ optineret
 r̄ndit . Non sic vixi vt me pudeat int̄ vos viuē . nec mori timeo
 q̄m bonū hēmus dñm . Quod r̄nsuz augꝝ mirabiliꝝ excolabat .

Addebat quoq; de alio episcopo cui cum diceretur eum ecce
nultum necessarium fore. & ideo adhuc eum dñs liberaret ait
Si nunqm bene s; aliqn quare non modo. De alio quoq; epi
scopo aiebat ciprianum referre q; cum infirmitate graui labo
raret adhuc sibi sanitatem restitui exorabat. Cum iuuenis spe
ciosus apparens cum indignatione infremuit & ait pati time/
tis exire non vultis quid faciam vobis. Feminarum nullā vi
qm nec etiaz germanam sororem aut fratris sui filias que deo
pariter seruebant secum habitare permisit dicebat enim q; &
si de sorore vel nepotibus nulla mali posset cœiri suspitio tñ qa
tales persone sine alijs sibi necessarijs esse nō possent & ad eas
etiam alie aduentarent ex illis possent infirmiores aut huma/
nis temptatoinib; cōmoueri aut certe malis hoīm suspitioni/
bus infamari. Nunqm cum muliere solus loqui volebat nisi
secretum aliqd interesset. Consanguineis sic bene fecit non vt
diuicias haberent sed vt aut non aut min⁹ egerent. raro pro
aliquo aut lris aut verbis intercedere volebat. Recolens quē
dam p̄m contemplatione fame amicis non multa prestitisse
& sepe dicebat plereq; potestas que petitur premit. Cum aut
id faciebat sic stilum tempabat vt onerosus non esset Sed me
reretur verbanitatē dictam̄is exaudiri. volebat potius in igno
tos quā inter amicos causas audire. dicēs quia inter illos po
terat libere iniquū agnoscere & vnū ex hijs amicum esset fa
cturus pro quo. si iusticia mediante sententiā daret ex amicis
vero esset vnū perditurus sc; contra quē proferret sententiam
a multis ecclesijs inuitabat & ibi verbum dñi predicabat &
multos ab errore quertebat. Aliqn a proposito digressionē face
re consueuerat in p̄dicatione & tunc dicebat deū hoc ad p̄fectū
salutis alicui⁹ ordinasse sicut i q̄dam manibœrū negociatore
patuit qui in p̄dicatione quadam augus. vbi ipse digressio/
nem faciens extra hunc errorem p̄dicauerat sursum fuit. Eo tē
pore dum gothi romam cepissent ydolatre & infideles xp̄ia/
nis plurimum insultabant p̄pter quod Aug⁹ librum de ciuit/
tate dei sposuit in quo iustos in hac vita debere premi. Impi
os autem floere ostendit vbi de duplici cinitate. scilicet ierlm & babi
lone & earū regibus ait qa rex ierlm cristus rex babilonis dya
bolus Quas duas ciuitates vt ibidem dicit duō amores sibi fa
bricant qa ciuitatem dyaboli destruxit amor sui crescens vsq;
ad p̄temptum dei. Ciuitatem dei amor dei crescens vsq; ad cō
ptum sui. In diebus aut eius anno. s. dñi. ccc. xl. wandali to/
tam affrice puinciam occupauerunt vastantes omnia nec per/
centes sexui ordini vel etati. Post hoc autem ad yponensem ci
uitatem peruenierunt & ipsam manu valida obsederunt. Sub

hac tribulatione Aug⁹ preceteris sue senectutis amarissimaz
 & lugubrem duxit vitam fueruntq; sibi lacrimae eius panes
 die ac nocte cum alios videret occisos alios effugatos eccās
 sacerdotibus uiduatas ciuitates cu; accolis dissipatas. Inter
 tot tamen mala cuiusdam sapientis sententia se consolabatur
 dicentis. Non erit magnum magnus putans q; cadunt ligna
 vel lapides & moeruntur moerentes. Conuocatis autem fratri/
 bus dixit eis. Ecce rogavi dominum vt aut nos ab hijs peri/
 culis eruat aut patientiam tribuat aut me de hac vita suscipi/
 at ne tot calamitates videre cōpellat. Et ecce tertium quod pe/
 tiuit obtinuit & tertio obsidionis mense febribus laborās le/
 cto decubuit. Intelligens autē dissolutionez sui corporis immi/
 nere. vii. psal. penitenciales sibi scribi fecit ipsosq; in loco con/
 tra parietem positos lecto decubans legebat & vbertim ac iu/
 giter lacrimas fundebat & vt deo vacaret liberius & eius intē/
 tio a nullo impediri posset ante .x. dies sui exitus nullum ad
 se ingredi precepit. nō vel cum medicus ingrederetur vel cui;
 sibi refectio portaretur. Quidam autē eger ad eum venit & vt
 sibi manum imponeret & ab infirmitate curaret ipsum instan/
 ter rogauit. Cui Augustinus respondit Quid est hoc fili qd
 loqueris putas q; si tale quid facere possem michi hoc ipsum
 non conferrem. ille autem instabat asserens sibi in visione p/
 ceptum esse vt ad eum accederet & sanitatem reciperet. videns
 autem fidem eius pro ipso orauit & sanitatem recepit. Ener/
 guminos multos curauit & plura alia miracula fecit. In li/
 bro .xxij. de .ci. dei duo miracula de se tanqm de quodam alio
 refert dicens. iponensem quandam virginem scio que cum se
 oleo perunxisset. cum pro illa orans presbiter lacrimas suas
 stillauerat mox a demone fuisse sanata. In eodem etiam li/
 bro sic ait. scio etiam episcopum semel pro adolescente quem
 non vidit orasse illumq; illico demonio caruisse. nullum autez
 dubium videtur quin de se loquatur sed humilitatis causa se
 ipsum noluit nominare. In eodem quoq; libro de ciuitate dei
 sic ait. q; cum quidam infirmus incidi deberet & de eius moer/
 te ab incisionem plurimum timeretur cum infirmus multis
 lacrimis deū exoraret cum eo & pro eo Aug⁹ orauit & sine in/
 cisione aliq; integraz sanitatē recepit. Deniq; dissolutio corp/
 is appinquans h^o mēorale docuit nullū vic; hoīez qntūcūq;
 excellentis meriti sine confessione. & eucaristia debere transire

Ad extremam autem horam veniens membris omnibus sui
cœporis incolumis integro aspectu atq; auditu anno etatis
sue .lxxvij. episcopatus vero .xl. coram positis fratrib; & oranti
bus migravit ad dominum. Testamentum nullum fecit quia
vnde faceret pauper non habuit. Floruit circa annos domini
ccc. Itaq; augustinus sapientie lunem prefulgidum. ppun/
gnaculum veritatis & fidei munimentum omnes ecclesie do/
ctores tam ingenio qm̄ scientia vicit incomparabiliter florens
tam exemplis virtutum qm̄ affluentia doctrinarum. vnde &
beatus remigius Hieronimum & quosdam alios doctores cō
memorans sic concludit. Hos omnes Augustinus ingenio
& scientia sua vicit. Nam licet Hieronimus .vi. milia volumi/
na originis se legisse fateatur iste tamen tanta scripsit vt non
solum diebus ac noctib; scribere libros eius quis non possit
sed nec legere quidam occurrat volusianus autez cui Augu/
stinus epistolas scripsit sic de eo dicit. Legi dei deest quicqd
Augustinus contigerit ignorare Hieronimus quoq; in qua
dam epistola scribens. Augustin? ait duob; libellis tuis eru/
ditissimis & om̄i eloquentie splendore fulgentibus responde/
re non potui. certe quicquid dici potuit & assumi ingenio &
scripturarum hauriri fontib; a te positum atq; disertum est.
Sed queso reuerentiam tuam parumper patiaris me tuum
laudare ingenium. Hieronimus etiam in libro de .xii. doctori/
bus sic de eo scribit. Aug? eps volans per montium cacumia
q; aquila & ea que sunt in montium radicib; non cōsiderans
multa celorum spacia terrarumq; situs. & aquarum circulu;
claro smone pronunciat. Deinq; in q̄nta eum reuerentia &
dilectione Hieronimus habuit patet in epistolis quas eidem
misit In vna quarum sic dicit. Domino sancto ac beatissimo
pape augustino Hieronimus omni quidem tempore beatitu/
dinem tuam eo quo docet honore veneratus sum & habitan/
tem in te dilexi dominum saluatorem. Sed nunc si fieri potest
cumulo aliquid addim? & plena complemus vt absq; nomi/
nis tui mentione ne vnā horam quidem p̄terite patiamur.
Idem in alia epistola ad eūdem. absit autem vt quicquaz de
libris beatitudinis tue attingere audeam Sufficit enim mea p̄
bare & aliena non carpe. Gregorius quoq; in epistola ad In/
nocentium affrice prefectum de eius libris sic ait Quod expo/
sitionē sancti iob vobis transmitti voluistis vestro studio cō/
gaudemus. Sed si delitioso cupitis pabulo saginari beati au/
gustini compatriote vestri opuscula legite & comparationez
illius similagnis nostrum fufurem non queratis. Idem q;
in registro sic ait. Legitur q; beatus Augustin? nec cū sœore

sua habitare consensit dicēs. Que cum sorore mea sunt sorores mee non sunt. Docti ergo viri cautela magna nobis debet eē institutio. In prefatione quoq; ambrosiana sic legiū. Magnificentiam tuam in mortificatione aug. adoramus tua in omnibus operante virtute vbi nullis promissis blandimentorum fallacium vir tuo ignitus spiritu vinceretur quia eū ita omni genere pietatis inbueras vt ipse tibi ara & sacrificium & sacerdos esset & templum. Beatus igitur prosper in tercio libro de vita contemplatiua sic de eo dicit. Sanctus Augu. epus acer ingenio suauis eloquio secularis litterature peritus. In ecclesiasticis laboribus operosus. In cotidianis disputationibus clarus in omni sua actione compositus. In questionibus soluentis acutus. In conuincendis hereticis circumspēctus In expositione fidei nostre catholicus. In exemplandis scripturis canonicis cautus. Bernar. quoq; sic de eo scribit Aug⁹ hic est validissimus malleus hereticorum. Post hoc aut cum barbari gens terram illam occupasset & sancta loco pphanarent si deles corpus aug. ceperunt & ipsum in sardiniam transfulerūt. Transactis autem ab eius obitu annis. cc. lxxx. circa annos domini. dcc. xvij. L. iprandus deuotus longobardorū rex audiens sardiniam a saracenis depopulatā solēnes illuc nuncios misit vt doctoris sancti reliquias papiā deferrēt qui magno precio dato corpus sancti aug. tulerunt & ipm vsq; ianuā deportauerūt qđ deuotus rex audiens vsq; ad p̄dictam ciuitatē cum magno gaudio eidē obuiauit & reuerentē excepit. Cū aut mane vellent corpus deducē nullo mō de loco moueri potuit donec rex votū emisit qđ si se inde duci pmitteret ibidē in suo nomine eccliam fabricaret. Cū aut votū fecisset statim sine difficultate inde deductū ē. Rex aut qđ vouerat impleuit & ibidē in honore sancti Augu. eccliam gstruxit. Idē miraculū die sequenti in qđam villa epatus terdonensis qđ dē cassele ḡtigit & eodē mō ibidē in honore sancti Augu. eccliam fabricauit. Insuper villam ipsa cū oībus suis appendentijs gcessit huiusmodi ecclie sancti Augu. perpetuo possidendā q̄a vero rex viderat sancto complacē vt in suo nomine ecclia fieret vbiq; mādasset & timēs ne in alio loco quā vbi desiderat locū sibi eligēt in omni loco vbi de nocte cū corpore hospitabat in honore ipsius eccliam cōstruebat. Sicq; cū magno gaudio papiā deducit & in ecclia sancti Petri que celum aureum dicitur honorifice collocatur. Molendinarius quidam in beatum Augustinum specialem deuotionem habens cum quandam infirmitatem que dē flegma saluz in tibia pateret beatū Augu. deuote in sui adiutorio inuocabat

Cui per visum sanctus Augustinus apparuit & tibiam manu palpanz integre restituit sanitati qui excitatus se liberatum inuenit. & deo & beato Augustino gratias reddidit. Quidam puer cum vicio lapidis premeretur & de consilio medicorum incidi deberet. mater pueri mortis sibi timens periculum beati Augustinum de vote in sui filij subsidium inuocauit. Statimq; fusa oratione puer lapidem cum vrina emisit & plenaz sanitatem recepit. In monasterio quod etia dicitur. monachus quidam in vigilia sancti Augustini raptus in spiritu vidit nubem splendidam celitus elapsam & super nubem Augustinum sedentem pontificalibus insignitum cuius oculi quasi duo solis radij totam illam ecclesiam illuminabant & odor inde nimius exalabat. Sanctus quoq; Bernardus dum quadam vice in matutinis existens aliquatulum obdormisset & de quodam tractatu Augustini lectiones legerentur vidit quendam pulcherrimum iuuenem ibi stantem de cuius ore tantus inuolantium aquarum impetus exibat qd totam illam ecclesiam videretur replere. Qui Augustinum esse non dubitauit qui fonte doctrine totam ecclesiam irrigauit. Quidam sanctum Augustinum valde diligens monacho custodi corporis sancti Augustini pecuniam magnam dedit vt sibi sancti Augustini digitum vnum daret. Sed ille accepta pecunia digitum cuiusdam mortui sericis inuolutum sibi tribuit simulans esse digitum Augustini. Quem ille reuerenter accipiens semper deuotissime adorabat & oris oculi que appones crebro pectori astringebat. Cuius fidem deus intuens digito illo proiecto vnum digitum sancti Augustini tam mirabiliter qm misericorditer sibi dedit. Qui cum reposuisset & multa ibi miracula fierent fama vsq; papiam delata est. Sed cum predictus monachus assereret qd cuiusdam mortui digitus ille esset sepulchrum aperuerunt & vnum deesse de eius digitis inuenerunt vnde abbas recognita monachum ab officio deposuit & dire afflixit. Apud burgundiam in monasterio quod dicitur fontaneum erat quidam monachus Hugo nomine sancto Augustino valde deuotus que in eius scriptis miro desiderio pascebatur que etiam crebra supplicatione rogauerat vt ipsum ex hac luce migrare non sineret nisi in die sue sacratissime solenitatis. Ipse igitur xv. die ante festum eiusdem sic cepit duris febribus estuare vt in vigilia ipsius super humum tanqm moriens poneretur. Et ecce plures decore ac fulgentes viri amicti albe ecclesiaz dicti monasterii processionaliter intrauerunt quos sequebatur quidam reuerendus pontificalibus insignitus. Quidam aut monachus in ecclesia consistens hoc videns obstupuit & quinam essent

vel quo pergerent inquisiuit. Cui vn̄ eorum dixit q̄ sanctus
 Augustinus esset cum suis canonicis qui ad deuotum suum
 morientem pergeret vt eius animam ad regnum glorie depor/
 taret. Post hoc illa reuerenda processio ad infirmitiam ingredi
 vbi cum aliquodiu mansisset sancta illa anima a carne soluta
 est. Quam dulcis amicus & ab hostium insidijs securam reddi
 dit & ad celi gaudia introduxit. Legit quoq; q̄ dum Augu-
 in carne viueret & quedam relegeret ante se transire vidit de-
 monem librum humeris baiulantem. Qui ab eo protin̄ ad-
 iuratur vt qui ibi scripta lateant sibi pandat. Qui peccata ho-
 minum ibidem esse asserit scripta. qm̄ vndecūq; colligit & re-
 ponit. Moxq; ei precepit vt si aliqd̄ suorum peccatorum ibi scri-
 ptum retineret sibi legendū continuo manifestet. Ostenso autem
 loco nichil Auḡ in scriptum reperit nisi quod q̄dam vice cō-
 pletorium ex obliuione dimisit precipiensq; dyabolo vt suum p̄-
 stolaretur aduentum eccliam est ingressus & cōpletorium de-
 uote dixit & solitas orationes compl̄. peregit. Reuersusq; di-
 xit ei vt predictum locum sibi ostenderet iterum relegendum
 Qui dum crebro reuoluerat & tandem locum vacuum repe-
 risset iratus dixit. Turpiter me decipisti penitet me q̄ librum
 meum tibi ostendi quia peccatum tuum orationem tuarum
 virtute delesti. Et hijs dictis confusus euahuit. Cum quedam
 mulier quibusdam maliciosis iniuriam paterec̄ illa ad beatū
 Augustinum accessit vt super hoc eius consilium imploret.
 Que cum ipsum studentem inuenisset & eum reuerenter salu-
 tasset ille nec ad eam respexit nec quicqm̄ sibi respondit. Cogi-
 tans illa ne forte ob nimiam sanctitatem in facie mulieris nol-
 let intendere proprius accessit & negociū diligenter exposuit.
 Sed ille nec se ad eam conuertit nec responsum aliqd̄ sibi de-
 dit. Ideoq; illa cum tristitia magna recessit. Altera aut̄ die cū
 Augustinus missam celebraret & dicta mulier interesset post
 eleuationē corporis rapta in spiritu vidit se positā ante tribu-
 nal scissime trinitatis vbi vidit Auḡ facie inclinata de trinita-
 tis gloria attentissime & sublimissime disputantē. Factaq; est
 vox ad eā dicēs. Cum aut̄ ad Augu. iuisti ille sic de trinitatis
 gloria attentissime disputabat & ideo q̄ ibi fueris penitus non
 aduertit s; ad eū secure redeas q̄a & euz clementē inuenies &
 p̄siliū salubre repies. Quod cū fecisset Auḡ benigne eā aud-
 uit & p̄siliū salubre donauit. Fer̄ q; q̄ dū q̄dam vir sanctus
 ī spū rapt̄ sanctos ī glia sp̄pexisset & bea. Augu. minie vidiss; q̄-
 ndam de sanctis vbi nā Auḡ eēt p̄condat̄. Qui r̄ndit auḡ
 residet in excelsis vbi disputat de glia excellentissime trinitatis-

Cum quidam papienteses a marchione mala spine in carcere detinerent ab eis omnis potus penitus est interdictus vt possz ab eis magna pecunia extorqueri Vnde pleriqz iam spiritum exalabant . quidam vero vrinā bibebant ac quidam iuuenis intra eos qui in beatū augustiū magnā deuotionem habebat ipm in sui adiutorium inuocauit. Tunc circa noctis medium sanctus aug⁹ predicto adole⁹centi apparuit ⁊ quasi manum eius dextrā apphēdēns vsqz ad flumen graueloni ipm deduxit ibiqz cum filo vitis in aquaz madefacto sic eius linguam refrigerauit . vt qui vrinā bibere cupierat de potu nectaris non curaret . Prepositus cuiusdam eccie in beatū augu magnam deuotionem habens cum per tres annos grauem infirmitatez incurrisset ita vt de lecto surgere non valeat adueniente solēritate sancti augu . cum iam in vigilia ad vesp̄as pulsaretur ad rogandum sanctum augu . deuota deuotione se stulit . Cui in alb⁹ aug⁹ apparens eidem tercitato pprio nomine dixit ecce assum tociens a te rogatus . Surge cito ⁊ celebra michi officium vesp̄arū . Qui sanus surgens cunctis stupentibz ecclesiam intrauit ⁊ officium deuote pregit . Cum quidam pastoris seuum . vlcus inter scapulas ortum esset adeo morbo inualuit vt iam totis esset viribz destitutus . Qui dum ad sanctū augu . preces emitteret eidem aug⁹ in visu apparuit ⁊ super locū infirmum manū apponens perfecte eum sanauit . Idē quoqz vit⁹ procedente tempore oculorū lumine est p̄uatus . Qui cuz sanctum augu . sedule inuocaret q̄dam die circa meridiem eidem apparuit ⁊ oculos manibz suis tergens pristinā sibi sanitatem restituit . Circa annum dñi . dccc . xii . viri q̄dam grauiter infirmi numero plusq̄m . xl . de germania ⁊ gallia Romaz ibant ad limina ap̄lorum visitanda . Quorū quidam scāris in terra curui se velentes alij cum baculis se sustentantes . alij p̄uatis oculis post alios se trahentes . alij contractas manus ⁊ pedes habentes pergebant . Qui montes transcentes ad locum qui dicitur carbonaria peruenerunt . Cum autem pene ad locum qui cana dicitur aduenissent qui tribz milibus a papia distat sanctus aug⁹ pontificalibus indutus de quadam ecclesia in honore sanctorū cosme ⁊ damiani constructa exiens eidem apparuit eosqz salutans quo tenderent requisuit q̄ cuz respondissent adiecit . Ite papiam ⁊ de cenobio sancti Petri quod dicitur celum aureum interrogate ⁊ ibi mīam habebitis quam optatis . Qui cum euz de nomine suo interrogassent ait Ego sum Aug⁹ quondam yponensis ciuitatis episcopus . Statimqz ab oculis eorū euauit . Illi autem papiam pergetes cum ad dictum nōnasterium peruissent ceperunt om̄s

voces leuare ac vnanimiter clamare. Sancte augustine ad/ iuuia nos ad quorum clamores ciues & monachi excitati ad tam grande spectaculum confluebant & ecce ex neruorum distensione sanguis multus cepit effluere ita vt ab introitu ce/ nobij vsq; ad tumbam sancti augustini tota terra sanguine videretur respersa cum autem ad sepulchrum sancti augustini inuenissent omnes sanitati sunt integre restituti ac si nulla in eorum corporibus lesio extitisset cepit extunc fama sancti augustini crebrescere & multitudo languentium ad eius tumulum aduolare. Qui omnes sanitatis beneficia reportantes sue pignora relinquebant. factumq; est vt tanta predictorum pinguorum fuerit multitudo vt inde totum oratorium sancti aug. & porticus plena essent ita vt eundi & redeundi impedimentum non modicum generaret. Quapropter monachi necessitate compulsi ea inde remoueri fecerunt. Notandum q; cum tria sint que a mundanis hominibus appetuntur. s. diuicie delitie & honores vir iste sanctus tante perfectionis extitit q; ipse diuicias contempsit. honores respuit. voluptates abhorruit. qd enim diuicias contemneret ipse testatur in libro soliloquiorum vbi ratio interrogat eum dicens Diuicias nullas cupis. Et respondit aug. hoc quidem nec nunc primum. Nam cum .xxx. annos agam .xiiij. vere anni sunt ex quibus ista cupere destiti nec aliud in hijs preter necessarium victum cogitavi propterea vnus ciceronis liber mihi facile persuasit nullo modo appetendas esse diuicias. Quod autem honores respuetit in eodem libro testatur vbi ratio eum interrogat dicens. Quid honores. Et respondit augustinus fateor eos modo ac pene hijs diebus cupere destiti voluptates q; & delicias contempsit & quantum ad concubitum & quantum ad gustum. Quantum ad primum interrogat eum ratio dicens in eodem libro. Quid vxor nonne te delectat pulchra pudica moxigerata. diues presertim si certus sis nihil ex ea te moleste esse passurum. Et respondit aug. Quantumlibz vel eam depingere atq; cumulare bonis omnibus nil mihi tam fugiendum q; concubitum esse decreui. Cui ratio. Non ego quero quid decreueris. Sed vtrum ad hoc alliceris. Et respondet augustinus propterea nihil in huiusmodi quero nihil desidero etiam cum honore. honore. & aspernatione talia recordor. Quantum ad secundum interrogat eum ratio dicens. Quid de cibis. Et respondet Augustinus. Siue de cibo & potu siue de balneis ceteraque corporis voluptate nihil interroges. tantum ab eo peto quantum in valitudinis operam conferri potest.

Decollatio sci iohannis baptista quatuor de causis instituta fuisse videtur in libro de ministerio officio inuenitur primo propter eius de collatione Secundo propter osium ipsius scemationem et collectionem Tertio propter caput ipsius inuentionem Quarto propter digitum ipsius translationem et hinc hoc festum istud a quibusdam diuersimode

notatur. scilicet decollatio collectio. inuentio. et dedicatio. Primum igitur celebratur hoc festum propter ipsius decollationem que quidem hoc modo facta est. Nam ut habetur in historia scolastica. Herodes antipas filius magni herodis romane proficiscens. et per fratrem suum philippum transitum faciens cum herodiade uxore philippi et hinc iosephum sororem herodis agrippe secreto pepigit quod in reditu suo uxorem et pudicam. et ipsam in iugum duceret quod uxor est sua. scilicet filiam archiepis damascenorum mimum latuit et ideo non expectato viri reditu ad patriam quatuordecim festinauit rediens autem herodes herodiadem philippo abstulit et aretham regem et herodem agrippam et philippum in sui inimicitiam incitauit. Iohannes autem eum de hoc arguebat quoniam hinc legem quam recepat fratris sui uxorem ipso uiuente sibi mimum habere licebat Videns herodes quod iohannes tam dure eum super hoc redargueret et quia obpredicationem et baptismum hinc iosephum magnum populum congregaret ipsum in carcere uiculauit uxori placere cupiens et populi subsequens iohannem dispendium pertimescens ipsius autem occidere uoluit sed populum timuit Desiderantes autem herodias pater et herodes occasionem aliquam inuenire ut iohannem occidere possent uidentur inter se secreto dixisse ut herodes natalis sui die coram primis galilee suisque principibus celebraret et puella saltanti filie herodiadis quicquid petierit se sibi daturum iuramento firmeret et ipsa caput iohannis petente illud sibi propter iuramentum facturum tribuere oporteret. sed de iuramento sancto se stristari simularet. quod enim hanc uersutiam et simulationem habuerit videtur in uerbo in historia sancto. ubi sic dicitur Credibile est quod herodes cum uxore de nece iohannis sub tali occasione faciendam prius secreto tractauerit Et tunc sero. in gloria. ideo forte iurauit ut occasionem inueniret occidendi

Nam si illa patris aut matris interitum postulasset herodes
 nō utiq; consensisset. Ordinato igitur conuiuio puella adest co/
 ram omnibus saltat placet cunctis Se sibi quicquid petierit
 daturum iurat rex a matre premonita caput Iohannis expo/
 stulat. Sed versipellis herodes propter iusiurandum se stri/
 statum simulauit eo q; ut dicit Rabanus temere iurasset quod
 facere oporteret. Sed tristitiam preferebat in facie cum leticiam
 haberet in mente. Excusat scelus iuramento ut sub occasione
 pietatis impius fieret. Igitur spiculator mittitur caput iohis
 presciditur. puella datur. et a puella matri adultere presentat.
 Aug. occasione huius iurationis narrat in sermone quodam
 quem fecit in decollatione iohannis baptiste tale exemplum.
 Fuit quidam homo innocens et fidelis a quo audiui quod
 narro. Cum enim quidam sibi negasset quod ei acomodaue/
 rat vel quod sibi debebatur. comotus ille prouocauit eum ad
 iusiurandum. Ille igitur iurauit iste perdidit. Dicebat ergo in
 ipsa nocte se ad iudicem raptum fuisse et ab eo interrogatus
 fuisse his verbis. Quare prouocasti hominem ad iurationem
 quem sciebas falsum esse iuraturum respondit ille Negauit
 mihi rem meam Et iudex Melius erat ut rem tuam perderes
 quam ut animam illius falsa iuratione perimeres. Postquam igitur
 tam grauius cedi iussit ut in dorso euigilantis plagarum ve/
 stigia apparerent Sed indultum est ei postquam emendatus est hec
 Aug. in hac autem die iohannes decollatus non est. sed circa
 dies azimorum anno precedente passionem christi Oportuit
 ergo ut propter dominica sacramenta minor cederet maiori.
 Hic exclamat iohannes Crisostomus dicens Iohannes scola virtutum
 magisterium vite. sanctitatis forma. norma iusticie. virginita/
 tis speculum. pudicitie titulus. exemplum castitatis. peniten/
 tie via. peccatorum venia. iohannes maior homine par angelis
 legis summa. euangelij sanctio. apostolorum vox. silentium p/
 phetarum. lucerna mundi. precursor iudicis. totius medius tri/
 nitatis. et hoc tantus datur incestuose traditur adultere adiciunt
 saltatrici herodes autem impunitus non abiit. Sed exilio danna/
 tus fuit. Nam sicut habetur in hystoria scolastica alter hero/
 des. scilicet agrippa cum esset vir strenuus sed pauper penuria pau/
 pertate desperans quadam turrim intrauit ut ibidem se fame
 afficiens moreretur. Quod cum herodias sorore sua audisset vi/
 ro suo. scilicet herodi antipe tetrarche supplicauit ut eum inde educe/
 ret. Quod cum inde fecisset et ambo inuicem epularentur he/
 rodes tetrarcha vino icaluiit et herodi agrippe beneficia que sibi
 contulerat in properare cepit ex hoc ille vehementer doluit et
 romam proficiscens interim a gajo cesare in gratiam est receptus

vt ei duas tetrarchias. silifanie ⁊ abiline tribueret ⁊ regē i iu/
deā iposito diademate destinaret vidēs herodias q̄ frater eius.
hēt nomē regis viro suo molestis ꝑcibꝫ iſistebat vt romā per
geret ⁊ sibi nomē regiū ꝑaret. Ille vero cū multis diuicijs
abundaret ac q̄ſcere nolebat magis diligēs ociū quā hono
rem laborioſū. Tandē deuidē vxoris ꝑcibꝫ romā cū ipſa per/
rexit Quod agrippa itelligēs cesari literas destinauit q̄d hero
des cū rege ꝑthorum amicitias firmauerit ⁊ romano impio
voluerit rebellare ⁊ in argumentū huius rei significauit ei
quod in ciuitatibꝫ ſuis habebat arma que ſufficerēt. lxx. mili
bus armatoꝝ lecta aut eplā gayus. q̄ aliunde incipiēs hero/
dem de ſtatu ſuo interrogauit ⁊ inter cetera vtꝫ tanta copia
armoꝝ eſſꝫ in vrbibꝫ quātū ipſe audierat reꝫſiuit Quod ille
mīme negauit Tunc gayꝫ veꝫ eſſe credēs q̄ herodes agrippa
ſcripſit ipſum i exiliū relegauit. vxori aut eiꝫ q̄a erat ſorꝫ he/
rodias agrippe quē maxie diligebat poteſtatē tribuit vt i ter/
raz ſuā redirꝫ. Ipſa aut vizꝫ ſuū voluit comitari dicēs quod
illū cui ſmunicauerat in ꝑſꝑis nō derelinꝫret in aduerſꝫ lug
dunū igitꝫ deportari fuerunt ⁊ ibi vitā miſerabiliter finierūt
h̄ in hystoria ſco. Secundo ꝑpter offium ipſius ꝑcremationeꝫ
⁊ collectionē que ipſa die h̄m quoſdā fuerūt ꝑcremata ⁊ a ſi
delibus ex ꝑte collecta. Vñ quaſi h̄m martiriū patiꝫ qñ i ſuis
offibus cōcrematꝫ ⁊ ideo ecclia tanꝫ h̄m martiriū hoc feſtū
celebrat ſicut enī legitur in. xij. li. h̄ſtorie ſcol. vel eccliaſtice.
Cum diſcipuli ſco. corpus eius apud ſebaſtē vrbē paleſtine
inter heliſeū ⁊ abdiā ſepeliſſent ⁊ ad eius tumulū multa mi
racula fierēt. iubēte iuliāo apoſtata gētilis eiꝫ oſſa ſꝑſerūt ⁊
cū miracula n̄ ceſſarēt ꝑꝫ collecta ⁊ ignē cremata i puluereꝫ
redigeꝫt ⁊ ꝑ agros vētilauerūt ſicut dē i hysto. ſco. Beda vero
dicit q̄ ipa oſſa collecta latius ſꝑſerūt ⁊ ſic h̄m martiriū quo
danimō paſſus vidē. Hoc q̄dam reꝑſentāt neſcientes dum
i eius natiuitate oſſa vndicūꝫ collecta ꝑcremāt. dum aut ad
ꝑcremādū colligerentꝫ vt hēꝫ i hystoria ſco. q̄dā mōachi a Te/
roſolimis veniētes latenter colligētibꝫ ſe miſcuerūt ⁊ magnā
eozꝫ ꝑtem tulerunt. Ipſa q̄ oſſa ad philippū ieroſolimitanuz
ep̄m detulerūt q̄ ea poſtmodū athanaſio alexādrīo ep̄o mi/
ſit. poſtmodū vero theophilus eiꝫdē vrb̄ ep̄s ea i templo ſe/
rapis a ſordibus purgato repoſuit ⁊ in honōre ſcī ſco. baſilicā
ꝑſecrauit h̄ legitꝫ i hystoria ſco. Nūc aut apud ianuā deuote
colunꝫ. ſicut alex. iij. ⁊ inocentius. iij. rei veritate cognita ſuis
ꝑriualegijs approbarunt. Sicut autem herodes qui eius ca/
put amputari fecit ſuozꝫ ſclerum penam ꝑtulit. ſic ⁊ iu/
lianū apoſtata qui eiꝫ oſſa cōburi iuſſit vltio diuina ꝑcuſſit

De cuius percussione habetur in hystoria sancti Iuliani que est post conuersionem sancti Pauli. De huius autem iuliani apostate origine imperio crudelitate & morte in hystoria tripliciter plenius edocetur. Constantinus namque frater magni constantini ex eodem patre duos habuit filios. scilicet gallum & iulianum. Mox tamen constantino constantius eius filius gallum cesarem fecit quem tamen postmodum interfecit. At iulianus metuens monachus effectus est. Cepitque magos consulere si posset adhuc ad imperium peruenire. Post hoc constantius iulianum cesarem fecit & ad gallias misit ubi victorias multas exercuit. Corona autem laurea inter duas calumnas dependens rupto funiculo super caput eius inde transfertis decidit eumque aptissime coronauit cunctis clamantibus quia impij signum esset. Cuius a militibus appellaretur augustus & corona cum qua coronaretur ibidem deesset. Unus tamen quem habebat in collo iuliani capiti imposuit & sic ab eis impator effectus. Tunc figmentum christianitatis quod habebat abiecit & templa ydolorum aperiens & eis sacrificans se paganorum pontificem nominabat & signum crucis ubique destruebat. Quodam vice ros super eius vestimenta ceterorumque qui cum eo erant cecidit & gutta quelibet se in crucis signaculum transferebat. Volens autem complacere omnibus mortuo constantio voluit ut unusquisque cui vellet ritui deserviret ac de curia sua eunuchos tonsores & cocos fugauit. Eunuchos quidem quia vxor eius obierat postquam aliam non duxerat. Cocos quia cibis simplicioribus vteretur. Tonsores autem unus inquit sufficit multis multos libros dictauit in quibus omnes ante se principes lacerauit ut ergo cocos atque tonsores expelleret operam prohi non tamen impatoris egit ut autem detraheret atque laudaret neque prohi neque impatoris fuit. Dum aliquando iulianus ydolis sacrificaret & visceribus pecudis imolati signaculum crucis corona circumdatum eidem ostensum est. Quod ministri videntes timuerunt & interpretantes crucis futuram vnitatem victoriam & interminabilitatem. Quos iulianus confortans ait hoc esse signum christianitatis dogmatis coercendi nec vltimum circulum dilatandi dum constantinopolim fortune iulianus sacrificaret. Maris episcopus calcedonie qui pro senectute lumem amiserat ad eum accedens ipsum sine deo ipsum & apostatam appellauit. Cui iulianus ait. neque galileus tuus potuit te curare. Et ille. de hoc gratias ago deo meo quia ideo lumine me priuauit ne te uideam pietate nudatum. Iulianus autem nihil aliud respondit abcessit. Apud antiochia vasa sancta & pallia colligens & in terra picies super ea sedit & ignominiam addidit. Moxque in locis illis a deo percussus ut in vermes scaturiret & carnes coroderet

a q̄ passiōe quosq; vixit liberari n̄ potuit Iulianus q̄ p̄fectus ad p̄ceptū ip̄atoris eccliaꝝ vasa abstuliss̄ super ea migēs ait ecce in qb̄ vas marie filio ministrat. Cui r̄pente os versum ē ianum & egestionis organū ē factū. dū apostata iulianus fortune tēplū intraret & m̄stri tēpli aq̄ vt mūdarent ingredientes aspergerēt valentinianus asp̄sionis guttura vidit in clamide ⁊ indignatus pugno p̄cussit ministr̄ dicēs se imaculatum potius quā purgatū. Quod videns imp̄ator iussit eū i custodia redigi & ad heremū destinari. Erat enī xp̄ian⁹ q̄ p̄ mercede meruit. Postmodū sublimari. i. odiū q̄ xp̄ianoꝝ iuliā⁹ tēplū iudeoꝝ iussit repari ipsis iudeis sumptus largissime subm̄strās. s̄ dū maximā cemēti copiam m̄strassent subito vent⁹ maximus veniēs totā disp̄sit. deinde terremotus maximus ē effectus. postmodū ignis a fundamētis egrediēs plurimos scremauit. alia vero die signū crucis in celo apparuit & iudeoꝝ vestes nigro colōe crucis siḡculo sunt implete. Cuz ad psas vadens tesifontē veniss̄ & regē obsideret. rex sue patrie p̄tē obtulit si ab eo discederet. Ille aut nullatenus acquieuit putabāt enī h̄m pitagore platonisq; sentētiam ex mutatione corpōꝝ alexandri aīaz possidere aut esse poti⁹ i alio corpore ali⁹ alexāder. s̄ iaculū repēte discurrens ei⁹ lateri ē ifixū. q̄ vulnere terminū vite suscepit. q̄ vero intulit hactenus ignorat. s̄ alij quēdā inuisibiliū hoc intulisse ferunt. Alij vnū palstoxē ysmahelitaꝝ. alij militē fame & itinere fatigatū. s̄ siū hō siue angel⁹ fuerit palā ē q̄a diuinis iussionib̄ m̄strauit. calix aut eius familiaris dicit eū a demone fuisse p̄cussum hec in hystoria triptita. Tertio propter ipsius capitis inuētioneꝝ Nam hac die vt aiūt caput eius reptū ē Sicut enī d̄r in lib. xij. hystorie eccliaſtice. Iobānes i castello arabie dicto mache ronta fuit vinc̄t⁹ & capite truncatus. herodias aut caput iohannis miraculū fecit deferri & iuxta herodis habitaculum caute sepeliri timēs ne p̄p̄ha r̄surgerz si cū corpore caput sepl̄tū fuiss̄. tpe vero marciāi p̄ricipis vt h̄ēt in hys. sco. q̄ cep̄t anno dñi. ccclij. I. o. caput suū duob̄ monachis q̄ ierosolimā venerāt reuelauit. q̄ ad palacium qd̄ herodis fuerat p̄perātes caput ip̄i⁹ iuenerūt saccis ciliicis iuolutū vestibus estimo qb̄ i desyto fuerat obuolutus. q̄ dū cū p̄dicto capite ad p̄p̄a r̄mearent qd̄ā eminissene ciuitatis figulus paup̄tatē fugiēs comitē se eis dē exhibuit. hic dū perā sibi creditā cū sac̄o capite portaret admōit⁹ nocte a. s̄. I. o. ip̄os fugiēs emissenā vrbē cū ip̄o capite ē igressus. Ibiq; q̄diu vixit i qd̄ā specu sanctuz caput venerās p̄speritatē nō modicā assecut⁹ ē. moriēs aut illud sorori sue sub fide reuelauit & h̄m eūdē modū sibi iuicē successores

Post multum vero temporis sancto marcello monacho in eodem specu degenti beatus Iohannes caput suum hoc modo reuelauit. Videbatur enim sibi dormienti quod multe turbe psallentes incederent ac dicerent. Ecce sanctus Iohannes baptista venit. Deinde vidit beatum iohannem quem vnus a dextris alius a sinistris ducebat omnesque ad eum accedentes ab eo benedicebant. Ad quem cum marcellus accessit eleuans eum et per mentum apprehendens dedit ei osculum pacis. Tunc marcellus interrogauit eum dicens. Domine mi vnde ad nos venisti Et ille de sebastia veni. Cum igitur excitatus fuisset et de hac visione plurimum miraretur quadam alia nocte cum dormiret quidam ad eum veniens excitauit. Et ecce dum excitatus fuisset vidit stellam fulgentem in ostio cellule residere. Quam surgens cum palpare vellet subito in aliam partem se transtulit. Ille autem cepit abire per stellam quousque stella stetit in loco ubi erat caput iohannis baptiste ubi fodiens reperit vnam et in ea sanctum thesaurum. Quidam autem cum non crederetur manum ad ydriam misit. Sed statim manus exaruit et ydrie adhesit. Orantibus autem sociis manum extraxit sed inualida remansit. Apparuit autem eidem Iohannis dicens. Cum caput meum in ecclesia deponetur ydriam contiges et sanitatem recipies. Quod et fecit et sanitatem integram recepit. Hoc autem cum marcellus Iuliano eiusdem urbis episcopo indicasset ab eis est eleuatum et in urbem delatum. Ex quo tempore cepit in eadem urbe decollatio Iohannis celebrari. Ipsa die ut arbitramur sicut deest in hystoria scolastica quo caput est inuentum siue eleuatum quod postmodum constantinopolim est translatum. Nam sicut dicitur in hystoria tripartita. Cum valens imperator iussisset sacrum caput in vehiculo poni et constantinopolim transferri. cum circa calcedoniam venissent vehiculum nullatenus trahi poterat quantumcumque boues stimulis vergerentur. Ideoque ipsum ibidem deponere sunt coacti. Sed cum postea theodosius ipsum inde auferre vellet et quandam matronam virginem custodie capitis deputatam reperisset ibidem. rogauit eam ut sibi auferre dimitteret sacrum caput. Illa autem consensit credens quod sicut tempore valentis ita etiam et nunc non permetteret se auferri. Tunc deuotus imperator purpura caput amplectens constantinopolim transtulit et ibi pulcherrimam ecclesiam edicauit. hec in hystoria tripartita. Et inde gallias apud pictauiam regnante pipino postmodum est translatum. ubi eius meritis multi mortui sunt resuscitati. Et sicut punitus est herodes qui iohannem decollauit et Iulianus apostata qui eius ossa conbussit. Sic et herodias

pūita ē q̄ puelle vt caput peterz suggestit & ip̄a puella q̄ hōc
pecijt. q̄dā enī dicūt q̄ herodias ī exiliū dānata n̄ ē nec ibi del
functa. s̄ cū caput io. in manibz tenerz & eidē gaudēs plimuz
īfultarz diuino nutu cap^t ip̄m ī ei^z facie īsufflau^t & illa p̄tinē
expirau^t. h^o q̄dē vulgariter d^r. s̄ q̄a sup̄i^z dictū ē vt ī exiliuz
cū herode mirabilē ḡsumpta fuerit. sc̄i t̄dūt ī cronicis & sic te/
nēdū videt. Filia vero ei^z cū sup̄ glaciē deābularet sub ea gla
cies reuoluit & ip̄a ī aq̄s ḡtinuo p̄focat. In cronica vero qua
dā d^r q̄ terrā ipsaz viuā deglutiuit q̄d p̄t̄ intelligi sic^t de egip/
tjz ī mari rubro p̄focatis d^r. deuorauit eos terra. Quarto p̄p
ter digiti ip̄i^z translatiōez & ecclie dedicatiōez. digit^z enī su^z q̄
dñm ostēdit vt ferē sburi n̄ potuit vn̄ ip̄e digit^z a p̄dictis mo
nachis ē rept^z quē postmodū vt hēt in hystoria sco. sc̄a tecla
inter alpes detulit & ī ecclia sc̄i martini collocauit. h^o etiā testa
tur io. beleth dicēs q̄ p̄dicta sc̄a tecla ip̄m digitū q̄ sburi nō
potuit de vl^t ptibz marinis ī nōrmania attulit & ibi in honore
sancti Jo. eccliaz fab̄cauit quā eccliaz vt ibidē dicit quidam
hac die dedicatā fuisse asserūt. Vñ a dño papa statutū fuit vt
hec dies p̄ totū mūdū celebs haberet apud mamerenā vrbez
gallie matrona q̄dā io. bap̄. valde deuota deū īstāt^z exorabat
vt sibi dereliq̄is ioh̄is aliq̄n donaretur aliq̄d. Cū aut̄ sumpta
de deo fiducia orādo nihil p̄ficē se videret. iuramēto se asseruit
q̄d haec tenē nō ḡmederz donec q̄d petebat acciperet. cū at̄ diebz
aliq̄bz ieiuna s̄ pollicē sup̄ altare miri cādor̄is vidit & dei do
nuz leta suscepit. tres at̄ ep̄i illuc accurrētes cum q̄libz de illo
pollice ptē vellet accipe tres sanguis guttas stillare in linteo
supposito stupuerūt & singuli singlas se meruisse letati sunt
Theodolina regīa lombardoꝝ medoene iuxta mediolanū no
bilē eccliaz ī honore sc̄i io. bap̄. ḡstruxit & ditauit. p̄cedēte tpe
ut testat̄ paul^z ī hysto. lōgobardoꝝ Cōstātin^z qui & ḡstans
īpatōr volēs ytaliā a lombardis eripere a quodā sancto viro
qui spiritum p̄phie hūit de exitu belli q̄suiit Qui nocte ora
tioni vacās mane Respōdit ioh̄i ecclesiā regina construxit &
ipse pro lombardis ḡtinue intercedit & ideo supari non p̄nt.
Veniet tamen temp^z q̄ locus ille despicietur & tunc supabū
datur q̄d tpe karoli fuit impletū vir quidaz magne virtutis
vt ait gregorius in dyalogo nomine scātulus cū quēdā dya
conum a longobardis captum ī sua custodia tali conditione
recepisset vt si fugeret ipse pro eo capitale sententiaz subit^z
coegit p̄dicē scātul^z ipsum dyaconē vt fugerz & se liberaret.
Quapropter scātulus ad decollandum adducitur & ad
hoc fortissimus spiculator eligitur de quo dubium non erat
quin vno ic̄tu caput eius abscideret extensoq̄ collo cum car
nifex forti anisi brachium cū ense in altū leuass̄ ille p̄tinē ait

Sancte Iohānes suscipe illam Statimq; brachium percussor
ris irriguit & erecto in celo gladio inflexibile remansit pre/
stitoq; iuramento q; de cetero nullum christianū feriret vir
dei pro eo orauit & brachium statim deposuit.

De sancto felice.

Felix presbi/
ter & frater
suus similiter
nomine felix & pres
biter dyocleciano &
maxiano oblatus sūt
quorum seniore cum
ad templum serapis
ut ibidem sacrificarē
adductus esset insuf
flauit in faciem sta/
tue & protinus ceci
dit ductus similiter
ad statuam mercurij
pariter insufflauit &
protinus statua ceci

dit Ductus tertio ad simulacrum dyane similiter fecit. Tertio
igitur in eculeo ductus est quarto ad arborem sacrilegam ut
ibidem immolaret Qui flexis genibus orauit & in arborem
sufflans eam a radice subuertit & simulacrum cum ara & tē/
plo arbore cœruente struuit Quod cum prefectus audisset eū
ibidem decollari precepit & corpus eius lupis & canibus de/
reliquit. Tunc quidam in medium repente prosiliens christia
num se libere confessus est. Ambo igitur se inuicem osculan/
tes ibidem insimul decollati sunt christiani vero eius nomen
ignorantes eum ad auctum vocauerūt eo q; sancto felice au
ctus sit ad coronam martirij. Quos cum christiani in fouea
quam arbor effecerat sepelissent pagani eos effodere volētes
protinus a dyabolo sunt arrepti. Passi sunt circa annos do/
mini·cclxxxvij.

SAuianus & fauina fuerunt filij Sauini viri nobilissimi. sed pagani Qui de pria vxore fauinianū genuit De secunda fauinam filiam genuit & ex noīe suo ābos vocauit. Legēs autē fauinianū versū illū. Asperges me domine. &c. qđ hoc esset q̄rebat s̄ intelligere nō valebat vñ intrās in cubiculū in cinē & cilicio prostratus

iacebat dicens se male mori quā nō intelligere sensus verbi. cui apparēs angelus dixit. Noli te vsq; ad mortē affligere qm̄ inuenisti grāz apud deū & cum baptizatus fueris niue candidior eris & tunc intelliges qđ nunc q̄ris Recedente angelo letificatur & ydola de cetero venerari cōtēpsit a p̄re plimū obiurgatur Cum ergo pater sepius sibi diceret. Melius est vt quia deos nō adoras tu solus moriaris quā nos oēs in morte tua simul inuoluamur latenter aufugit & ad urbē trecafinā deuenit Cūq; sup fluiū secane venisset & vt ibi ex eo baptizaret dñm exorasset ibidem baptizatus ē dixit eis dñs. Nūc inuenisti qđ tam diu q̄redo laborasti Statimq; in terra baculum fixit Et facta orōe baculus ille corāz multis astātibus frondes & flores produxit ita qđ m. cvij. viri domino crediderūt. Impator autē aurelianus hoc audiens milites ad eum capiendum plures direxit. Qui eū orantē inueniētes ad ipsum accedere timuerunt. Impator autē plures p̄oribus misit. Qui venientes cū eo orante pariter orauerunt surgentesq; dixerunt Impator desiderat te videre Qui cū venisset & nollet sacrificare manus eius & pedes fecit ligari & vectibus ferreis cedi. cui fauinianus Atage tormenta si potes. Tunc iussit eum in media ciuitate ligari sup scammū & suppositis lignis oleo & igne incēdio cremari. rex autē intūēs vidit eū in media flāma stantē pariter & orantem Stupefactus in faciem suā cecidit & surgēs ei dixit Era mala nō tibi sufficiūt aīe q̄s decepisti nisi & nos per magicā artem decipe moliaris Cui fauinianus adhuc multe aīe & tu ipse per me sunt domino crediture Cū autē impator ex hoc nomē dei

blasphemass̄ i crastinū iussit eū ad stipitē ligari & sagittari Sagitte aut̄ a dextris & sinistris in aere suspendebātur nec aliqua eū lesit. Altera die ipator ad eum veniēs dixit ei Et vbi ē deus tuus veniat nūc & de sagittis istis te liberet. Statimq; vna de illis sagittis exiliens regem i oculo percussit & penitus excecauit Vnde iratus iussit eum in carcere recipi & i crastio decollari Sauinianus aut̄ orās vt ad locū vbi baptizatus fuerat transferretur Contractis cathenis & apertis ostijs per medios milites transiens illuc venit Quod audiēs ipator iussit eū illuc inseq; & capite truncari Videns aut̄ sauinian? milites i sequētes sup aquā velut sup petrā ābulauit quousq; ad locum sui baptismi puenit. Cū igiē milites transuadasset & euz pcutere formidarent ait illis. Securi me pcutite & de sanguine meo ad impatorē vestre deferte vt lumē recipiat & dei virtutem agnoscat Percussus igitur caput suū leuauit & passibus xlix. illud portauit At impator cū de eius sanguine oculū tetigiss̄ continuo sanatus est dicēs Vere bonus & magnus ē deus xpianorum Quod audiens quodā que ānis. xl. lumē amiserat ad locum portari se fecit & facta oratione ptinus lumen accepit Passus ē aut̄ circa annos dñi. cclxxix. kal. febr̄. Sed hoc ideo inferitur vt hystorie sororis sue cuius festū precipue recolitur hec q; in hystoria giugatur Cum eius soror igitur sauina fratrem suum cotidie fleret & pro eo ydolis supplicaret tandem sibi dormienti apparuit angelus dicens. Sauina noli flere sed quecūq; habes derelinque & inuenies fratrem tuū i honore maximo constitutum Que euigilans collectanee sue dixit. Amica mea aliquid ne sensisti Et illa Etiam domia Nā video hominem tecum loquētem Sed nescio quid dicētem. Non me inquit accusabis Et illa absit domina Quecūq; vis facias tantum non te occidas Sicq; in crastino ambe recesserunt Cum ergo pater diu fecisset eam inq̄ri & non iuenisset. eleuatis ad celum manibus ait. Si tu es deus potens in celo ydola mea cōminue que natos meos saluare nō potuerūt Tunc dominus intonās oia cōminuit & sfregit Quod multi videntes crediderunt verum beata sauina romā veniēs ab eusebio papa baptizatur & duos cecos duosq; cōtractos sanās .v. annis ibi permansit Cui dormienti apparens angelus dixit Sauina quid est quod facis vt tuas diuicias deserēs nūc igiē in delicijs epuleris. Surge & vade in treas ciuitatez vt fratrem tuū ibidem inuenies Dixit ergo famule sue. Non oportet nos ibi amplius habitare. Et illa domia quo vis ire Ecce omnes valde te diligūt & tu pge mōri cupis Et illa. de? nob. puidet?

Et accipiens panem ordeaceuz in vrbem rauennam deuenit
 Venies qz ad domum cuiusdam diuitis cui? filia qsi mortua
 plangebatur se ibidem a famula hospicio recepti postulabat.
 Que ait .dña mea quomodo hic hospitari vales cuz filia dñe
 mee moriatur & omnes se grauiter affligebant. Non propter
 me inquit morietur. Intrans igitur manū puelle apprehendit
 et sanam ipsam erexit. & cum vellent eam retinere nullaten?
 acquieuit. Cum ergo iuxta treas ad miliare venisset. dixitqz
 famule sue vt parum repausarent. Et ecce vir quidā nobilis
 Licerius de ciuitate dixit ei. Vnde estis? Cui sauina. Hic sum
 de ista ciuitate. Et ille cur mentiris cum loquela tua indicat te
 esse pegrinam. Domine vere pegrina sum & fratrem meum
 sauinianum diu pditum requiro? Cui ait vir ille quem qris
 ante paululum p xpo decollatus est & in tali loco sepultus.
 Tunc se psteruens in oratione ait. Dñe qui me semp in casti/
 tate seruasti nō pmittas me ampli? duris itineribus fatigati
 aut corpus meū vlteri? de loco isto moueri cōmendo tibi fa/
 mulam meā q ppter me tanta sustinuit fratreqz meū quē hic
 nō videre potui fac vt in regno tuo videre mereat. Euita aut
 oratione migravit ad dñm. Qd videns ei? famula cepit flere
 quia ad sepeliēdum necessaria non habebat. pdictus aut vir
 preconē p ciuitatē misit vt hoies ad sepeliēdū mulierē pegri/
 nam venirent. Qui veniētes honorifice eam sepelierūt. Hac qz
 die fit festū sancte sabine q fuit Valentini militis cum nollet
 sacrificare sub adriano impatore decollata est.

De sancto Lupo.

LVp? apud
 aurelianum
 ex gñe egali
 ortus dum cunctis
 virtutibz eniteret se/
 nonensis archiepus
 ē elect?. Qui cū oīa
 fere paupibz eroga/
 ret & qdaz die pluri
 mos ad quiuia inui/
 tass cum vinum ad
 mediū non haberet
 sic Rndit ministro:
 Credo qd deus qui
 volatilia pascit nřaz
 pficiet caritatem Et
 statim nuni? affuit

qui centum vini modios adesse preforibus nunciauit. Cum omnes de curia sibi vehementer detraherent q̄ virgīem dei filiā predecessoris sui nimis immoderate amaret coram detrahentibus ipsam virginem apprehendens osculatus est eā dicens Nihil nocent hominū verba aliena quem propria non maculat sc̄cia Quia enī ipsa deum amare ardentē agnouerat eam mente purissime diligebat. Cum rex Francorum lotarius burgundiam intrans senescallum suum contra senones direxisset & ciuitatem obsideret sanctus lupus ecclesiam sancti stephani ingressus campanā pulsare cepit quā hostes audientes tantus terror inuasit vt non fugerent morte se euadere non putarent Tandem obtento regno burgunide cum rex alium senescallum senonū misisset & beatus lupus ei cum muneribus non occurrisset indignatus nimis adeo euz apud regem infamauit vt rex beatum lupum in exiliū destinaret q̄ in doctrina & miraculis valde emicuit. Interea senonici quēdam ep̄m q̄ locū sancti lupi inuaserat occidentes vt sanctus lupus de exilio rediret a rege impetrauerunt. Quē rex vidēs exilio talem sanctum ita diuinitus ē mutat⁹ corā illō p̄strat⁹ veniā peteret multisq; auctū muneribus sue restituit ciuitati Qui dū per pisius remearet ei multa incarceratoꝝ turba ap̄tis ostijs solutisq; vinculis obuiauit Quadam die dominica dum missam celebraret lapsa est celitus gēma in eius sancto calice quā rex inter suas reliq̄as collocauit Rex dotarius audiens q̄ campaua sc̄i stephani ī sono miram haberet dulcedinem misit vt pisius deferret vt ab ipso sepi⁹ audiretur. Sed cum hoc sancto lupo displicuisset mox vt de vrbe senonica delata ē. soni sui dulcedinem p̄didit. Quod rex audiens statim restitui eā iussit statiq; sono reddito isonuit septimo ab vrbe miliario Itaq; sanctus lupus obuiam perrexit & quod dolēs p̄diderat cum honore recepit. Nocte quadam cum oraret in stinctu dyaboli vehementer siciens iussit sibi aquā frigidā deportari Dolos aut̄ intelligens inimici puluinar suū sup vas posuit & ibi dyabolum intus inclusit q̄ tota nocte vociferādo vlulare cepit. facto aut̄ m̄ae q̄ clā temptare venerat in die cōfusus abscessit Quadam autem vice dū mox solito ciuitatis ecclesias circuisset rediēs domū audit clericos suos rixantes eo q̄ mulierib; fœnicari vellent. Qui ecclesiam intrans p̄ eis orauit & mox ab eis oīs stimulus tēptationis abscessit venientesq; ante illum veniā postulauerūt tandē multis clar⁹ virtutibus in pace quieuit Claruit circa ānos dñi. cc. x.

De sancto Mamertino.

Mamertinus pa-
 ganus prius
 cum ydola quā-
 dam vice coleret unū
 oculū perdidit et unā
 manus ariditatem in-
 currit qui de se deos
 offendisse putaret et ad
 templum adorandum
 ydola pergeret obuia-
 uit ei vir quidam reli-
 giosus nomine sauinus
 qui eum unde sibi tan-
 ta accidit infirmitas re-
 quisuit Qui ait Deos
 meos offendi et ideo eos
 orare uado ut quae mihi

abstulerunt irati reddant propiciū. Qui ait Erras frater erras
 si demones deos putes Sed uade ad sanctum Germanum al-
 tiodorensem episcopum et si eius consilio acquieueris conti-
 nuo sanus eris Qui statim iter arripens uenit ad sepulchrum
 sancti amatoris episcopi et plurimorum episcoporum sanctorum
 Secessit propter pluuiam nocte illa ad quendam cellulam sup-
 tumbam sancti concordiani collocatam. Cum autem obdor-
 misset apparuit ei visio quedam mirabilis quod quidam scilicet vir
 uenit ad ostium celle eius uocauitque sanctum concordianum
 ut ueniret ad festum quod sanctus peregrinus et sanctus ama-
 torum cum alijs episcopis faciebant. Cui ille de tumultu respondit
 Non possum modo uenire quia hospitem quendam me cu-
 stodire oportet ne a serpentibus qui hic habitant occidatur.
 Abiens ille qui audierat nunciavit Reuersusque ait Sancte con-
 cordiane ueni et adduc tecum iuuianum subdiaconem et iu-
 uianum acolitum et officium suum faciant Alexander autem
 hospitem tuum custodiet visumque est igitur mamertino quod sanctus
 concordianus apprehensa manu duceret eum secum. Cumque ad
 eos uenisset dixit eis sanctus amator. Quis est iste qui tecum
 ingressus est? Qui ait hospes meus est Et ille Expelle eum quia
 pollutus est et nobiscum non potest esse. Qui cum expelleretur
 prostratus coram eis sancti amatoris gratiam impetrauit Qui
 iussit ei ut ad sanctum germanum pergere festinaret. Euigi-
 lans igitur ad sanctum germanum uenit et coram eo prostratus
 ueniam postulabat. Qui cum ea que sibi contigerant enarraret

perregerunt ambo ad tumbam beati gcoꝛdiani ⁊ remoto lapi
 de viderunt plures serpentes q̄ decem pedū longitudinē exce/
 debant. cūq; omnes diffugarēt be. germā? eis imperauit vt
 ad talē locū pergant vbi decetero nemī p̄sumāt nocē. Sicq;
 mamertinus baptizatus est ⁊ sanatus factus est monachus
 monasterij sancti germani vbi post sanctum alodiū abbas
 fuit. huius tpe in eius monasterio sanctus marin? extitit c?/
 obedientia sanctus mamertinus probare volēs iulius officiū
 monasterij ei ꝑmisit pastōrem. s. eum faciens bubaloz. Cum
 igitur in silua quadam boues ⁊ vaccas libenter custodiret
 tanta scitate pollebat q̄ etiam aues siluestres ad se venientes
 manu propria nutrebat. Nam ⁊ aprum q̄ ad cellaz eius cō/
 fugerat a canibus eripuit ⁊ abire fecit. latrones quidam cum
 eum expoliassent ⁊ vestem eius secum ferentes abirent. soluz
 ei palliolum dimiserunt. Qui statim post eos clamauit dicēs
 Reuertimini domini mei ecce denarium colligatū in meo pal
 lio inueni qui vobis forsitan necessarius erit. Qui ꝑtinus re/
 uertentes palliolum cum denario abstulerunt ⁊ nudum ꝑ/
 nitus dimiserunt. Sed cum festināter ad suas latebras ꝑpera
 rent tota nocte euntes ī ipso crepusculo ad eius cellulā sunt
 reperti. Quos ille salutans ī cella sua benigne recepit ꝑdesq;
 eorum lauans necessaria que potuit ministravit Qui stupe/
 facti de eo quod fecerant doluerunt ⁊ vnusquisq; eorum ad
 fidem conuersus est. Quadā vice cū q̄dā iuniores monachi se/
 cum manētes vrsē cuidam que ouibus insidiabatur laqueos
 tetendissent illa in laqueos nocte irruēs capta tenebat. Quod
 sanctus marinus p̄sciens de lecto surrexit ⁊ eam inueniens
 dixit illi Quid facis o misera. Fuge cito ne capiaris eamq; dis
 soluens dimisit. Verum cum mortuus fuisset ⁊ cōꝑus eius
 altifiodorum deportarēt ⁊ cum fuissent in quadā villa nullo
 modo illud inde mouere potuerunt quo adusq; quidam in/
 carceratus subito factis vinculis liber exiliens venit ad cōꝑ?/
 ⁊ cum alijs vsq; ad urbem portauit vbi in ecclesia sancti ger/
 mani honorifice est sepultus.

De nomine.

Sigidius dicitur ab e quod ē sine ⁊ geos terra ⁊ dyā
 clarum siue diuinum. Ipse nāq; fuit sine terra ꝑ ter
 renozum despectionem. clarus ꝑ scientie illustratio
 nem. diuinus ꝑ amōrem que assimilat amantē amato.

Egidius athe-
nis ex regia
stirpe pgeni

tus et sacris literis ab
infantia eruditus duz
quada; die ad eccle-
siam pgeret cuiusda;
egro i platea iaceti
et elemosinā petenti
tunicam suā tribu-
t qua indutus sanita-
tem integrā mox re-
cepit. Post hoc pen-
tibus suis in domio
quiescentibus patri
monij sui christum
fecit heredem Qua-

dam vice dum ab ecclesia rediret quidā vir a serpente percussus
eidem obuius extitit. Sed oratiōe fusa egidius protinus virus
fugauit. Quendam demoniacum in ecclesia cum ceteris exi-
stentem et fideles clamoribus suis turbantem egidius demōe
fugato sanauit. verum humani fauoris formitans periculum
clam litus maris peccit et nautas quosdam in mari piclitan-
tes conspexit et facta oratiōe tempestatem omnem sedauit. ap-
plicantibus autem nautis audito quod romam tenderet gratias
eius meritis egerunt et quod eum secum gratis ueherent promi-
serunt. Cum igitur arelatem venisset et biennio cum sancto
cesario eiusdem ciuitatis episcopo mansisset et ibidem quēdā
triennio febricitantem curasset heremū cupiens clā discessit
et cū veredemo heremita sanctitate conspicuo diu mansit vbi ste-
rilitatē terre suis meritis fugauit. Sed dum vbiq; miraculis
choruscaret hūane laudis timens piculum relicto eo iteriore;
heremū penetrauit vbi quōdam antz et quendā fonticulū re-
periens quādam nichodemus diuinitus ceruā preparatā ibidem
hūit i nutrice q ceteris horis lactis alimoniā sibi pbebat. Sz
cū ibidē regis pueri venarentur pdictā vidētes ceruā ceteris
feris gtemptis hāc cū cāib; insequūt. A qb; dū vehementer
vrgerē ad pedes sui sfugit alūpni. Ille vero admittas cur p-
ter solitū sic mugiret exiēs et venatores audiēs dñm exorauit
vt quā sibi tribuerat nutrice huar; Canū aut nullus ifra lapi-
dis iactū sibi appropiquare ausus ē. sz cū nimio vlulatu ad
venatores reuertebant. nocte igit supueniēte domū redeūt et
i sequēti die illuc reuertētes casto labore domū itez; redierūt
Quod dū rex audiss; rē vt erat suspicat; eū epō et mltitudie

vētoꝝ illuc p̄perauit. s̄ cū canes ut pri⁹ nō accedē p̄sumerēt
s̄ oēs vlulādo redirēt locū vepriū densitate inaccessibilē in gi
rum circūderūt. Vn⁹ aut̄ icaute sagittā dirigēs vt inde cer
uam expelleret. viro dei p̄ cerua oranti ḡue vulnus inflixit. s̄
milites semitā ferro apientes ad ipsi⁹ deuenerūt speluncam.
Et vidētes senē habitu monachali vestitū canitie aut̄ a etate
venerabilē ceruā q̄ ad ei⁹ genua puolutā solus ep̄us & rex
eū pedites adierūt ceteris retrostare iussis. Et interrogauerūt
eū quis esset vel vñ veniss̄ aut cur tā densam heremi vastitatē
petiss̄ seu quis eū vulnerare tā ḡuiter presumpsisset. Quib⁹
cū ad singlā r̄ndisset & illi ab eo humiliter veniā postulassent
medico sanādo vulnere spopōderūt a mlta donaria obtulerūt
sed nec medicinā voluit a munera ḡtēns ad ip̄a n̄ respexit q̄n
potius sciēs virtutē in ifirmitate pfici d̄nm exorauit ne quam
diu viueret sanitati p̄stine redderēt. s̄ cū rex eū frequēter visi
taret & pabulū salutis ab eo recipet imēsas diuicias obtulit
sed eas ille recipe recusauit Admonēs vt inde monasteriū cō
strueret vbi monastici ordinis disciplīa vigeret. Quod cū rex
veniss̄ vict⁹ egidi⁹ lacris & p̄cib⁹ r̄gis postq̄ plimū r̄nuiss̄et
illius mōasterij curā suscepit Flui⁹ famā rex karolus vt au
diuit ei⁹ ipetrato aduētū r̄uerēter eū inscepit. Qui inter cetera
salutis colloq̄a rex eū rogauit vt p̄ eo dignāter oraret. quia
q̄ddā facin⁹ enormē ḡmiserat q̄ nulli vnq̄ nec ipsi scō ḡfiteri
auderet. sequēti igit̄ d̄nica dū egidi⁹ celebrās p̄ rege orar̄ an
gelus domini eidē apparēs cedula sup̄ altare posuit i qua scri
ptū erat p̄ ordinē & r̄gis peccatū a egidij p̄cib⁹ iā eē dimissuz
Sed tñ penitēs & ḡfītēs ab illo deinceps abstineret. Adiuētū
erat in fine vt q̄sq̄ sc̄m egidiū pro quocūq̄ ḡmisso inuocar̄
si tñ ab illo desisteret eius meritis sibi r̄missum nō dubitaret
Oblata igit̄ regi cedula peccato suo rex agnito veniā humili
ter postulauit. egidi⁹ aut̄ cū honore r̄diēs apud nemausensez
urbem filiū p̄ncipis q̄ tūc abierat suscitauit. post aliquātulū
vero temp⁹ p̄nūcians monasteriū suū non longe ab hostib⁹
euertēdū romā adiit & p̄uilegiū ecclie sue duoq̄ ostia cypr̄s/
sina i q̄b⁹ sculpte erāt ymagies ap̄loꝝ a papa ipetrās dimit
tēsq̄ ea i tybrī diuino regimini ḡmēdauit & ad mōsteriū re
diēs cuidā ḡtracto apud tybironē gressum restituit Cūq̄ ad
mōasteriū rediss̄ p̄dicta ostia i portu iuenit & gr̄as agēs deo
q̄ iter tot maris piclā illesa suass̄ ea i lumib⁹ ecclie sue ad de
cus ecclie a monimētū pacti romāi sedes erexit. Adē d̄ns diē
sui obit⁹ iminere sibi p̄ spiritū reuelauit. Quod ille fratrib⁹
iudicās & p̄ se orare suadēs i d̄no felix obdormiuit vbi choros
āgeloz ei⁹ aīaz i celū ferētū plimū se audiuisse testati sūt.

Natiuitas gloriose uirginis marie ex tribu iuda & regia stirpe dauid duxit originem Matheus autem & Lucas non generationem marie sed ioseph describuntur & tamen a conceptione christi penitus alienus fuit quia consuetudo scripture dicitur fuisse ut non mulierum sed uirorum generationis series texeret. Verissime tamen uir

go beata ex progenie dauid descendit quod precipue patet ex hoc quoniam ut sepe scriptura testatur christus de semine dauid duxit originem. Cum igitur christus de sola uirgine natus sit manifestum est & ipsam uirginem ex dauid natam esse & hoc ex cathena nathan dauid inter ceteros habuit duos filios nathan & salomonem. Ex cathena igitur nathan filij dauid ut testatur Iohannes damascenus leui genuit melchi & panthera panther genuit barpanthera barpanther genuit ioachim Ioachim uirginem mariam Ex cathena autem salomonis Mathan habuit uxorem ex qua genuit iacob. Defuncto autem mathan melchi ex tribu nathæ qui filius quidem leui frater autem pantheris nupsit uxori mathan mater autem iacob & genuit ex heli. Facti sunt autem fratres uerimur iacob & heli Iacob quidem ex tribu salomonis heli ex tribu nathan. Defunctus est autem heli ex tribu nathan sine liberis & accepit iacob frater eius qui ex tribu salomonis uxorem eius & suscitauit seminem fratris sui & genuit ioseph. Ioseph natura est filius iacob ex descensione salomonis Secundum legem autem heli qui ex nathan. Nam filius qui nascebatur secundum naturam quidem erat generatus Secundum autem legem defuncti huius damascenus. Sicut autem in ecclesiastica hystoria dicitur & beda in sua cronica testatur cum omnes generationes hebreorum & alienigenarum in archinis templi secretoribus seruarentur herodes omnes iussit incendi existimans se nobilem posse uideri si deficientibus probamentis progenies sua ad israhel pertinere crederet. fuerit tamen quidam dicti dominici sic dicti obpropinquate christi qui etiam nazarei

fuerit q̄ ordinē generatōis xp̄i p̄t̄ivt a p̄ auis didicerāt p̄ti vt a
q̄bdā lib̄s h̄uerit q̄s d̄oi hēbāt q̄tū poterāt p̄cedebāt. ioachī
at̄ accep̄t vxorē noīe anā q̄ h̄uit sororē noīe h̄ismeriā. h̄ at̄ h̄is
meria genuit elizabeth & eliud. elizabet iohannem baptistam
De eliud natus ē eminē de eminē nat̄ ē sanct̄ seruat̄ cui
corpus ē in oppido traiecti sup̄ fluiuiū mosan ī episcopatu
leodiēsi. Anna aut̄ tres viros habuisse d̄e scilic̄z Ioachiz Cle/
opham & Salome. De primo autez viro. s. Ioachim vnam
filiā. s. mariā matrē d̄ni genuit quā Ioseph nuptu dedit que
xp̄m d̄nm genuit & pepit. Mortuo Ioachī accepit cleophas
fratrē ioseph & genuit ex eo aliā filiā quā filr̄ mariā vocauit.
Et alpheo p̄modū ī cōiugē sociavit. h̄ aut̄ maria ex alpheo
viro suo. iiii. viros genuit. s. iacobū m̄iorē ioseph iustū q̄ & bar
abas Simonē & iudā. Mortuo secūdo viro ane tertiū accepit
sc̄z Salome ex q̄ aliā filiā genuit quā rursus mariā vocauit
& zebedeo ī iugē t̄didit. h̄ aut̄ mat̄. ex zebedeo viro suo duos
filios genuit. s. Iacobum maiōrem & Iohannem euāgelistam
Vnde & de hoc exstāt versus Anna solet dici tres concepisse
marias Quas genuere viri. Ioachiz cleophas salomeq̄. Has
duxere viri Ioseph alpheus zebedeus Prima parit christum.
Iacobum secunda minōrem. Et ioseph iustum pepit cum sy/
mone iudam. Tertia maiōrem iacobum volucrēq̄ Iohānem
Sed m̄iz videt̄ quomō beata maria potuit esse ḡnota eliza
beth vxorē ut superius dictum est constat enim Elizabeth
vxorē fuisse zacharie qui erat de tribu leui & secūdu lege
q̄libz de sua tribu & familia ducē debebat vxorē & ipaz de fili
ab̄ aarō lucas fuisse testat̄ Anna aut̄ fuit h̄m Iero. de betleez
q̄ erat de tribu iuda S̄z sciēdū q̄a & ip̄e aarō & ioiada s̄muf
sacerdos ābo de tribu iuda duxerūt vxores Vñ tribu sacerdotal̄
& ḡgal ḡgnatiōe semp̄ adiucē p̄bat̄ fuisse ḡiūcte potuit autē
vt dicit beda h̄mōi ḡiūctio recētioi tpe fieri datis nuptui fe/
minis de tribu ī tribū vt māifeste be. mariā q̄ de tribu ḡgia de
scēdit cū tribu sacerdotali ḡgnationē generis habuisse ḡstatz
& ita be. maria de v̄c̄q̄ tribu erat. Voluit. n. d̄ns vt hee tribus
p̄uiliatē p̄pter misteriu adiucē miscerent̄ q̄a de eis d̄ns nasci
turus erat q̄ v̄ rex & sacerdos. p̄ nob̄ seip̄m offerret & fideles
suos ī milicia h̄ vite pugnātes regerz & p̄ victoriā coronarz.
q̄d etiā ex noīe xp̄i. i. inūcti inuit̄ q̄a soli sacerdotes reges &
p̄p̄te ī lege veteri ūgebāt. vñ & nos a xp̄o xp̄iāi dicim̄ & ge
n̄ electū & sacerdotiū appellamur. h̄ & q̄d dicebat̄ q̄ mlres
tr̄n sue ib̄ hoībz iūgerēt ḡstat ne distribu° sortiu ḡfunderēt
q̄a v̄o leuitica tribu sortē iter ceteras nō hēbat mlres de illa
tribu nubere poterant cui volebant H̄ystoriā aut̄ natiuitatis
virginis be. M̄. vt ī p̄logo ḡfert adolescētul̄ ī q̄dā libello leḡt.

Sed post multum temporis vt se ibidem legisse recoluit primo rogatus transcripsit. Ioachim nāq; ex galilea & ciuitate nazareth sanctam annam ex bethleem duxit vxorem. ambo autem iusti erant & ambo sine reprehensione in omnibus mā datis domini incendebant omnemq; suam substātiā tripharie diuidebant. vnam partem templo & templi seruitorib; impendebant. Aliam peregrinis & pauperibus erogabant. Tertiam sibi & familie sue vsibus reseruabant & ita per ānos .xx. prolem ex coniugio non habentes vouerunt domino q; si eis sobolem concederet eam seruitio domini manciparent. Cuiꝛ rei gratia cum singulis annis in tribus festis precipuis ierlm frequentarent. In festo encēniorum Ioachim cum contribulibus suis iherusalem ascendit. Et cum ceteris ad altare accedens oblationem suā offerre voluit. Queꝛ videns sacerdos cū indignatione nimia repulit & cur ad altare dei accedere presumeret increpauit asserens non esse conueniēs maledictio legis obnoxium oblationem domino legis offerre nec inter fecundos infecundum & qui populum dei non auxit a stare. ioachim igitur sic confusum se videns pre pudore domū rēdire noluit ne similiter a contribulibus suis qui hoc adierant tantum obprobriuz sustineret. Secedens igitur ad pastores suos cū ibi aliq; diu fuisset quadam die ei soli āgelus cum mag̃ claritate apparuit & de eius visiōe turbatū ne timeret admonuit dicens. Ego sum angelus domini missus ad te vt ānūtiē tibi preces tuas exauditas esse & elemosinas in conspectu domini ascendisse. vidi enim pudorem tuum & audiui sterelitas obprobrium non recte tibi obiectum peccati quippe nō nature vltor est deus. & ideo cum alicuius vterum claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo aperiat. & non libidinis esse qd nascitur. Sed diuinū fore muneris cognoscatur. Prima agentis vte mater sara nonne vsq; ad nonagesimum annum sterilitatis obprobrium ptulit & tamē ysaac. cui re promissa erat oīm gentium benedictio generauit. Rachel etiam nonne diu sterilis fuit & tamen Ioseph genuit q; totius egipti dominiū habuit. Quis fortior samfone vel sanctior samuele. Et tamen hij ambo matres steriles habuere. Rationi igitur & exemplis crede dilatos diu conceptus & steriles ptus mirabiliores esse solere. Proinde anna vxor tua pariet tibi filiam & vocabis nomen eius mariam. Hec vt vouistis erit ab infantia domino cōsecrata. & ad hoc ex vtero matris sue spiritus sancto plena nec forinfecus inter populares. Sed in templo domini semper morabitur. ne quid sinistrum de ea aliquis suspicet. Et sicut ipa ex sterili matre nascetur ita mirabiliter ex ea altissimi filius

generabit cuius nomen erit iherus ⁊ per eum omnibꝫ gentibꝫ erit salus. Et tibi hoc signū. Cū peruenieris ad aureā iherosolimis portā ānam vxorē tuā obuiā habebis q̄ de tua tꝛaditōne modo sollicita. tunc in conspectu tuo gaudebit. Hijs dictis angelus ab eo discessit. Anna autē cū amare fleret ⁊ quonam vir suus iuisset ignoraret. idem angelus eidem apparuit ⁊ sibi eadem que viro annūciauerat patefecit. addens vt pro signo iherim ad aureā portā pergeret ⁊ ibidem viro suo redeūti obuiaret. Igit̄ iuxta angeli preceptū ambo sibi inuicē obuiantes de mutua vicissitudine letati ⁊ de prole ꝑmissa securi. adorato dño domū redierūt diuinū ꝑmissum hilariter exspectantes. Anna igit̄ ꝑcepit ⁊ filiā peperit ⁊ nomē eiꝫ mariā vocauit. Cōpleto igit̄ ꝑtrienuū ablactationis tempore ad templū domini virginē cum oblationibꝫ adduxerūt. Erant autē circa templū iuxta xv. graduū ꝑsalmos xv. ascensionis gradus. Nā q̄a templum in monte erat cōstitutū altare holocausti forinsecꝫ erat adiri nisi per gradus nō poterat. In horū itaqꝫ nouissimo virgo constituta cūctos sine alicuius adiutorio ita ꝑscendit ac si iam etatis ꝑfecte esset. ꝑfecta igit̄ oblatione filiā cum alijs virginibus in tēplo dimittētes ad ꝑpria redierūt. Virgo autē cottidie in omni sanctitate ꝑficiens ⁊ ab angelis cottidie visitabatur ⁊ visione diuina cottidie fruebat̄. Ait Hieronimus in q̄dam eplā ad cromatiū ⁊ heliodorū q̄ beata virgo hanc regulam sibi statuerat vt a mane vsqꝫ ad terciā oratiōibꝫ insistet. A terciā vsqꝫ ad nonam tetrino operi vocaret. A nona ab orationibꝫ non recedebat quousqꝫ angelus apparens sibi escā daret. Quarto autē decimo etatis sue anno pontifex publice denunciauit vt virgines q̄ in templo instruebant̄ ⁊ etatis tēpus implessent domū reuerterent̄ vt viris legitime iūgerent̄. Cuiꝫ mandato cum cetera paruissent sola beata maria virgo hoc se facere nō posse respondit. Tum q̄a parentes sui eam domū seruitio mācipassent. tum q̄a virginitatē suā domino ip̄a vouiss̄. Tūc anxius pontifex ea q̄ neqꝫ contra scripturā q̄ dicit voete ⁊ reddite votū infringēdū putaret. nec morē genti insuetum introducere auderet. Ad imminentē festiuitatē iudeorū senioribꝫ conuocatis omniū hec vna fuit sententia vt in re taz dubia consiliū dñi quereret̄. Cum autē oracioni insisterēt ⁊ pontifex ad cōsulendum dñm accessisset mox de loco oratorij cunctis audientibꝫ vox in sonuit dicēs vt q̄cūqꝫ de domo dauit nupcijs heriles giugati non essent. singuli virgas singulas ad altare deferrēt ⁊ cuiꝫcūqꝫ virgula germinass̄ in ⁊ cacumie eius s̄m ysaie vaticimū spiritus sanctus in columbe specie cōfedisset ipse ꝑculdubio esset cui virgo desꝑōsari deberet. Era:

inter ceteros Ioseph de domo dñi. Cui incōgruum videretur
si vir tam prouectē etatis tam tenerā virginē duceret in vxorē
ceteris virgas suas afferentibꝫ solus ip̄e virgā suā subtraxit
Vñ cū nil diuine voci cōsonū appareret pōtifex iterato dñm
cōsulendū putauit Qui rñdit q̄ solus ille virgā suā nō attulit
cui virgo desponsari deberet Predictus itaq; ioseph cū virgā
suā attulisset & ipsa illico florē germinass; & in eius cacumie
colūba de celo veniēs s̄sedisset liq̄do omibꝫ patuit ip̄i virginē
desponsatā fore. Desponsata igit̄ virgine Ioseph ip̄e q̄dem in
sua ciuitate bethleem recedit domū suā disposituris ⁊ nuptiis
necessaria p̄uisurus. Virgo aut̄ maria cū vij virginibꝫ coeuis
& collectaneis suis quas ob ostēsiōē miraculi a sacerdote ac
ceperat ad domū parentū in nazaret reuersa est In diebꝫ autē
illis angelus gabriel ei oranti apparuit & de ea nasciturꝫ dei fi
lium nunciavit Dies aut̄ natiuitatis virginis aliquāto tēpore
fidelis latuit Contigit igitur sicut refert Io. b̄cleth vt qdā vir
sanctus sedule s̄templacōni insistens singulis annis vij. Idus
septembris in oratione positꝫ iocūdissimā angelorū societātē
solēritateꝫ audiret. Cūq; deuotissime sibi reuelari peteret cur
quolibet anno illo tantum die & non alio hoc audiret diuinū
accepit responsum q̄d virgo gloriosa maria tali die fuerit in/
deo nata ⁊ ideo hoc manifestaret filijs sancte ecclesie vt concor
des fierent in hac celebritate celesti curie Cū aut̄ hoc summo
pōtifeci & alijs intimasset & illi oratiōibꝫ ⁊ ieiunijs scriptis &
antiq̄tatū testimoniis veritatē s̄pissēt hūc diē in honore nati
uitatis virginis celebrādū vniūsaliter statuerūt. Octaua autē
natiuitatis b̄te marie celebraꝫ Sed dñs innocētū .iiii. natiōe ia
nuēsis ip̄am instituit celebrādū Cuiꝫ hęc cā fuit Greg. n. no/
no p̄ mortē mediā sublato de medio romani om̄s cardinales
in qdā sclauū inclusērūt vt ciciꝫ eccie p̄uiderēt Sed cū p̄ plu
res dies s̄cordare nō possēt ⁊ ip̄i a romanis multas molestias
sustinerēt vouerūt regie celi q̄ si eiꝫ meritis s̄cordarent & li
beri abire possent octauas sue natiuitatis diu neglectas de cete
ro statuerēt celebrādas sicq; in dñm celestinū cōuenerūt & li
brati p̄ dñm innocētū votū adīpleuerūt Celestinꝫ enī mo
dico tpe supuixit & iō p̄ eū impleri nō potuit Et nota q̄ tres
natiuitates ecclesia solemniꝫat scz natiuitatem xp̄i Sancte ma
rie ⁊ iohannes baptiste Que tres designant tres spirituales na
tiuitates Cum iohanne namq; in aqua cum maria in peniten
tia .cum cristo renascimur in gloria. Cum igitur natiuitateꝫ
baptismi inadultis oporteat precedere contricionem & glorie
similiter Ideo ille due merito vigilias habent. Sed cum peni
tentia tota sit pro vigilia non oportuit vt vigiliam haberet.

Octauas vero om̄s habent quia om̄s ad octauā resurrectōne habebant . Miles quōdam valde strenuus & beate marie valde deuotus ad torneamentū vadens quōdam p̄mo monasterium ad honorem beate marie constructū in itinere repertū missam auditurus intrauit . Cum aut̄ missa misse succederet & ille ob honorem virginis nullam p̄termittere vellet tandem monasterium exiens ad locū concitus p̄perabat & ecce redeuntes eidē occurrunt & ipsum strenuissime militasse referunt . Quā dūm om̄s qui aderant assererent & vniuersi eū strenuissime militasse vnanimiter acclamarent necnon & quōdam qui se ab eo captos dicebant se eidem offerent p̄pendens vir discretus urbanā reginā urbano modo se honorasse quōd acciderit manifestauit & ad monasteriū rediēs filio virginis de cetero militauit . Ep̄s quōdam qui beatā mariā in sūma reuerentia & deuotione habebat quandā ecclesiam beate marie in nocte media ex deuotione adibat . Et ecce virgo virginū comitata vniuerso virginū choro venienti viro occurrit & cum sūmo honore susceptum ad ecclesiam ad quā tendebat ducere cepit precinētibus duabus de choro duellis atq; dicentibus . Cantemus dño socie cantemus honorē Dulcis amor xp̄i resonet ore pio . Quos versus totus alius chorus virginū resumendo percantat predicteq; bine cantatrices binos q̄ secun̄ in ordine versus subsecuti sūt Primus ad ima ruit magna de luce superbo . Sic homo cum tumuit primus ad ima ruit Sicq; virū dei cum tali p̄cessione vsq; ad ecclesiam p̄duxerunt duabus semper incipientibus & ceteris respondentibus . Quedā mulier solatio viri sui destituta vnicum filiū habebat quē tenerrime diligebat . Quadam aut̄ vice filius eius ab inimicis captū & in custodia carceratū & vinculatur . Quod illa audiens in solabiliter flebat & beatā virginem cui multum deuota erat p̄ liberacōne filij importunis precibus exorabat . Tandē videns q̄ sic nihil p̄ficeret ecclesiā in qua erat sculpta ymago beate marie sola intrauit & coram ymagine stans ipsam sic alloquiē dicens . Virgo beata pro liberatione filij mei te sepe rogavi & adhuc nequaquā matri misere subuenisti . Patrociniū tuū pro filio meo imploro & nullū ad hoc sentio fructum . Ergitur sicut filius meus mihi ablati est sic & ego filium tuū tibi auferam & obsidem pro filio meo in custodiam ponam & hec dicens propi⁹ accessit & ymaginē pueri quē virgo in gremio baiulabat auferens domum abiit . Accipiensq; ymaginem pueri ipsam in lintheo mundissimo inuoluit & in archa recondens ipsam conclauī diligentius obfirmavit bonum obsidem pro filio suo habere gaudēs & ipm̄ diligenter custodiens & ecce sequēti nocte beata virgo iuueni

apparuit & ianuam carceris apparitionis inde ut exeat precepit
eiq; dixit. Matri tue fili dices ut meum reddat filiū ex quo reddidi
sibi suum. Qui exiens ad matrem venit & quālibet beata virgo eum
liberauerit enarrauit Illa autē p̄ximū exultans ymaginē pue
ri accepit & ad ecclesiā vadens beate marie reddidit filiū dicens
Gracias vobis domina refero quā mihi meū unicū filiū reddi
disti & nūc vobis filiū v̄m reddo. quā meū me recipisse p̄fiteor
Erat quidā fur qui sepe latrocinia exercebat. Sed beatam mariā
plurimū in deuotione habebat & eā crebrius salutabat. Qua
dam igitur vice furtim quedā rapies capite & suspendio iudicat
Cū autē suspendereēt continuo beata virgo ei affuit & suspensum
tribus diebus ut sibi videbat suis manibus sustentauit ita quod nullā
lesionē p̄sensit Illi vero qui eū suspenderūt casu inde transeū
tes eum viuētē & vultu hilari reperūt & arbitantes quod nō bñ
fuisse laqueo astrictus gladio ip̄m iugulare volebant. Sed
beata maria ferientum gladio manū opponerebat & illi sibi nil
nocere poterant. Cognoscentes ergo illo referente quod beata ma
ria sic eum iuuabat Mirantes eum de posuerūt & amore virgi
nis abire liberū dimiserūt Qui abiens monasterium & quod ad
iuxit inuicio dei genitricis p̄mansit Fuit quōdam clericus qui
beatā mariā valde horas eius sedule decantabat. Cū autē p̄ntes
eius morerent alii nō hñtes hereditatem eidem hereditatē dimise
runt. cōpulsus est igitur ab amicis ut uxore acciperet ut heredita
tem p̄p̄riam gubernaret. Quadā autē die cum ad celebrandas
nuptias tenderūt in itinere quadā ecclesiā reperit & recordatus
suicij beate marie in ip̄am ingrediens horas eius dicere cepit. Et
ecce beata maria eidem apparuit & quāsi seuerius ei dixit O stulte
& infidelis cur me amicā & sponsam tuam relinqs ut mihi fe
rinam aliā anteponis Ad hoc ille sp̄unctus ad socios rediit
& totū dissimulās celebratis nuptijs media nocte oībus relic
tis de domo aufugit & monasteriū intrās beate marie deuote
seruiuit. Sacerdos cuiusdam parochie & honeste vite nullam
missam nisi missam beate marie sciebat quā in eius honorem
sedule decantabat Apud ep̄iscopum igitur accusatur & ab eo
ciccius accersitur Cum vero coram ep̄scopo se aliam missam
nescire diceret ep̄scopus ipsum quasi seductorem dure re
darguit & ab officio eum suspendens ne de cetero eam missam
cantare auderet interdixit Sequenti autem nocte beata maria
Ep̄scopo apparens eum plurimum increpauit & cur suum
male sic tractasset cancellarium requisit. Addiditq; quod die tri
gesima moreretur non ille consuetum officium restitueretur

Tremefactus episcopus presbiterum accersuit & veniam postulans
 ut nullam missam propter illam quam sciebat de beata maria celebrare
 debeat impavit. Quidam clericus vanus & lubricus erat sed tamen dei
 genitricem plurimum diligebat & eius horas sanctas deuote & ala-
 crite decantabat. Quadam igitur nocte in visione vidit se ante tribu-
 nal dei stare & dominum circumstantibus dicere de illo quod vos aspicit
 quod iudicio dignus sit vos ipsi decernatis quem tam diu & toleram
 nullum adhuc in eo emendationis signum inueni. Tunc dominus omnibus
 approbantibus super eum damnationis tulit sententiam. Et ecce virgo beata
 surrexit & filio suo dixit. Pro isto pie fili clementiam tuam rogo
 ut super eum damnationis sententiam mitiges. Viuat ergo hic ob
 gratiam mei quam ob propria merita adiecit morti. Cui dominus. Tuis enim
 petitionibus eum tribuo si vel saltem nunc eius correctionem in spexero.
 Et uersa virgo ad hominem dixit. Vade & amplius noli peccare
 ne deterius tibi contingat. Ille igitur excitatus vitam mutauit & re-
 ligionem percipit & ibi in bonis operibus vitam finiuit apud ciliciam
 anno domini d. xxxviij. Fuit quidam vir nomine theophilus cuiusdam
 episcopi vicedominus ut ait fulbertus carnotensis episcopus quod tam prudenter sub
 episcopo res ecclesiasticas dispensabat quod mortuo episcopo eum dignum
 episcopatum omnis populus acclamabat. At ille vice dominatu contentus alium
 in episcopum maluit ordinari. Tandem ab ipso officio inuite ab episcopo de-
 positus intantum impatientiam est delapsus ut ad suam recuperandam
 dignitatem cuiusdam iudei malefici consilium expeteret. Ille igitur
 dyabolum aduocauit & aduocatus scitus venit. Theophilus ergo
 iussu demonis christum & matrem eius abnegauit. christiane professioni
 abrenunciavit & abnegationis cyrographum suo sanguine pro-
 prio scripsit & scriptum anulo sigillauit & sigillatum demoni tra-
 didit & sic eius huic se addixit. Incrastinum igitur procuracione de-
 monis theophilus in gratiam episcopi recipit & in sui dignitate officii
 restituit. Tandem ad se reuersus de eo quod fecerat valde ingemuit
 & ad virginem gloriosam ut sibi in adiutorium fieret tota mentis
 deuotione confugit. Quadam igitur vice beata maria in visione illi ap-
 parens de impietate ipsum redarguit & dyabolo abrenunciare pre-
 cepit ac christum dei filium & omnem christianitatis apostatum confiteri fecit &
 sic ipsum in sui & filii gratiam recuperauit & ad iudicium indulte ve-
 niente sibi apparatus cyrographum quod dyabolo dederat sibi reddi-
 dit & super pectus posuit ut iam non se dyaboli seruum timeret sed pro
 virginem se liberum factum gauderet. Quo theophilus recepto vehe-
 menter exultans coram episcopo omni populo quod sibi acciderat retulit
 & cunctis admirantibus & virginem gloriosam laudantibus ipse post
 triduum in pace quieuit. Quidam vir & uxor sua filiam unicam habentes
 eam cuiusdam iuueni nuptui tradiderunt ob amorem autem filie genere
 suum secum in domo tenebant. Mater autem puclle iuuenem amorem

filie sue tam diligenter colebat vt nō maior esset amor puellae
 ad puerum quā socrus ad genēz. Inter h^c maliciosi dicere ce-
 perūt q̄ hoc nō filie causa faceret s̄ vt eidez p̄ filia sese ingeret
 ret. Cū igit̄ mulieris anim̄ tanta falsitas percussisset timēs ne in
 vulgi fabulā verteret̄ duos rusticos alloq̄tur & si occulte ge-
 nez stragulare velint cuiuslibet xx. sol. pollicet̄. Quadā ergo die
 eos in cellario recludēs maritū suū ex industria aliquo ire cō-
 suluit & filiā alio transmisit. Tūc adolescēs iussu dñe sue cella-
 rium vt vinū afferret ingrediū & mox a latronibz stragulatur.
 Mox socrus ip̄m in lectū filie detulit & q̄ dormientē vestibis
 circūtexit. Redētibz ergo marito & filia ad mensā positus iubet
 mater filie vt maritū debeat excitare & ad mensā vocare. Que
 cū defunctū reperisset & hoc scita nūciasset tota familia in lamen-
 tum vertit̄ & illa mulier homicida. q̄ dolens eū ceteris lamen-
 tatur. Tandem mulier de peccato scelere valde ingemuit & sa-
 cerdoti oīa p̄ ordinē cōfessa fuit. Post aliq̄d tēpus inter mulierē
 & sacerdotē litigiū oritur & a sacerdote sibi generi homicidūz
 irrogat̄. Qd̄ cū ad pentū noticiā deuenisset. adducit̄ ad iudi-
 cem & ab eo ignibz scemāda dāpnat̄. Finē ergo suū imminere
 cōsiderans ad beatā virginē se conuertit̄ & eius intrās ecclesiam r̄-
 orōne cū lacrimis se prosternit̄. Post modicū exire cōpellit̄ & in
 magnū pietatē ignē om̄s ibidem stare illesam & incolumē cō-
 tinentur. At pentes pueri ignē puū esse putantes ad sarmēta
 cōcurrūt & in ignē precipiunt videntes aut̄ q̄ nec sibi in aliquo le-
 deretur lanceis & hastis eā impugnare ceperūt. Tunc iudex q̄
 aderat vehementer obstupuit & eos ab ip̄ius in pugnatione cō-
 pescuit. Nam aut̄ diligenter cōsiderans nullū in eū signū incen-
 dit̄ p̄ter sola vulnera lancearū inuenit. Cū aut̄ pentes eius do-
 mū eam reclusissent & eā fomētis & balneis recrearent nolens
 eam de? vlteri? humana suspiciōe fedari post triduū in laudē
 virginis p̄seuerantē ex hac vita vocauit.

De nomine

Drianus a maximiano impatore regnā-
 te martiriū passus ē. Cum enī p̄dictus
 maximianus in nichodemia vrbe ydolis
 ymolaret iussu ei? cūcti xp̄ianos p̄qu-
 rentes alij timōre pene alij amorē p̄mis-
 se pecunie. vicini vicinos p̄pinqui domesti-
 cos ad suppliciū traherant. Inter quos
 xxxiiij. a perq̄rentibz cōprehensi ante regē
 adducti sūt. Quibz rex nō audistis qualis pena adūsus xp̄ia-
 nos posita sit. Cui illi. Audiuimus stultie tue iussioni irrissim?

Tunc rex iratus neruis crudis eos cedi iussit & lapidibus ora eorū contūdi mādaui ac ānotata vniuscuiq; cōfonne ferro iunctos in carcere recludi p̄cepit quoz adrian⁹ ḡstanciā prior officij militaris ḡsiderans dixit eis .Ad iuro vos per deū v̄m vt mihi dicatis q̄ est remuneratio quā expectatis p̄ ista tormēta ad hoc dixerūt sancti .Oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor homīs ascendit q̄ ip̄parauit dñs diligētib; se perfecte Tūc adrianus in mediū p̄siliēs ait Annotate me cū istis q̄a & ego xp̄ianus sum .Quod cū impator audisset nolentē sacrificare vincitū ferro in carcere posuit Natalia vero vxor ei⁹ audiens virū suū in carcerē scidit vestimenta sua flens plurimū & eiulans .Sed cū audisset q̄ p̄pter fidē xp̄i in carceratus fuisset gaudio repleta ad carcerē cucurrit & vincula viri sui & alioz osculari cepit .erat enī xp̄iana s; p̄pter p̄secucionē se nō publicabat Et dixit ad virū suū Beatus es dñe mi adriane q̄a inuenisti diuicias q̄s nō dimiserūt pentes tui q̄bus egent hij multa possidēt q̄n nō erit fenerādi tēpus nō mutuo accipiēdi de⁹ nullus de pena aliū liberabit nec p̄r filiū nec mater filiam nec suus dñm nec amic⁹ amicū nec diuicie possessorē Cūq; eum admonuisset vt omnē gloriā terrenā ḡtempneret & amicos & pentes sp̄neret & semp ad celestia cor haberet Dixit ad eam adrian⁹ Vade soror mea tēpore passionis n̄re accersia te vt videas finē n̄m Sicq; virū suū alijs sanctis recōmendās vt eū .s. ḡfortarēt redijt in domū suā Postmodū audiēs adrian⁹ diem passionis sue adesse dās munera custodib; & sanctis q̄ secum essent in fideiustorib; abiit domū vocare nataliā sicut ei iural mēto p̄miserat vt eoz passionib; p̄ns eēt .Quidā aut eū vidēs p̄currit & nūciauit natalie dicēs Absolut⁹ ē adrian⁹ & ecce venit .Quod illa audiēs nō credebat dicens Et q̄s potuit eū absoluere a vinculis Nō mihi vt absoluat a viculis & sepetur a sanctis .Dū hoc loq̄ret puer domesticus venit dicēs En dñs meus dimissus ē Illa aut putās q̄ martiriū refugisset amaril fime flebat Et cū vidisset eū surgēs veloci⁹ ostiū domus cōn eū clausit & dixit longe a me efficiat q̄ a deo corruit nec mihi ḡtingat loq̄ ori illius p̄ q̄d dñm suū abnegauit Et cōuersa ad eū dixit O tu miser sine deo q̄s te cogit āp̄hendere q̄ non potuisti perficere q̄s te sepauit a sanctis aut q̄s te seduxit vt recederes a guētū pacis .dic mihi cur fugisti anteq̄ puḡ fieret anteq̄ repugnātē videres q̄ mō vulnerat⁹ es nec dū emissa sagitta Et ego mirabar si ex gēte sine deo & de genere impioz alijs offerē deo heu me infelicē & miserā q̄d faciā q̄ cōuicta sū huic ex ḡte impioz nō ē cōcessū mihi vni⁹ hore spaciū vt vocarer vxor martiris s; vt dicerer vxor tñsgressoris ad modicū q̄dē

exultacio mea fuit ⁊ ecce per secula obprobrium meū erit Hoc
at̄ beat⁹ adrian⁹ audiēs vehemēter gaudebat admirās de feia
iuuene pulcherima ⁊ nobili ⁊ añ. xiiij. mēses nupta quō talia
loq̄ posset Vñ ex hoc ad martirū ardentior effectus verba ei⁹
libētissime audiebat S; cū eā nimis affligi videret dixit ei ap̄
mibi domia mea natalia nō n. vt putas martiriū fugi sed te vt
pmisi vocare veni Que nō credens ait vide quomō me seduc̄
transgressor. quomō mentit̄ alter iudas fuge a me miser meip
sam iā interficiā vt facieris Et dū moraret̄ ad ap̄iēdū ei dixit
Aperi cici⁹ Nā vadā ⁊ vltra nō videbis me ⁊ post hoc lugeb̄
q̄ me añ exitū meū nō videris fideiussores dedi scōs martires
⁊ si mīstri me req̄rentes ñ inuenerint suslinebūt sancti tormē
ta sua ⁊ mea simul. Hec audiēs natalia ap̄uit ⁊ sibi inuicem
p̄strati ad carcerē simul abierūt. Vbi natalia p̄ vij. dies sanc
torū vlcera cū lintheis p̄ciosis extergebat Statuta aut̄ die im
pator eos p̄sentari iussit Qui resoluti penis q̄a ambulare nō
poterant velut aīalia portaban̄ Adrian⁹ vero vinc̄tis manib⁹
seq̄bat̄. De inde adrian⁹ portat⁹ sē eceulū cesari p̄sentat̄. Nata
lia vero adiūgēs se ei dicebat Vide dñe me⁹ ne forte trepides
cū tormēta videbis Modicū q̄d nūc pacieris s; ḡtinuo cū angel⁹
exultabis Adrian⁹ iḡt̄ sacrificare nolēs ḡuillime cesus ē. Cur
rensq; natalia cū gaudio ad sanctos q̄ erāt in carcere ait Ecce
dominus meus inchoauit martiriū. Cū aut̄ rex ne deos suos
blasphemaret moneret ille ait Si ego torq̄or q̄a eos qui non
sunt dii blasphemio q̄liter ip̄e torq̄beris qui deū verū blasphe
mas cui rex hec verba te illi seductores docuerūt ad quē adri
anus Quare seductores eos dicis q̄ sunt doctores vite eterne
Currēs natalia hec responsa viri sui alijs cū gaudio referebat
Tūc rex a. iiii. validissimis fecit eū ḡuiter cedi Om̄s aut̄ penas
⁊ interrogaciōes ⁊ responsiones natalia alijs martirib⁹ q̄ erāt
in carcere ḡtinuo referebat. In tantū aut̄ cesus ē vt ei⁹ viscera
effunderent̄ Tūc ferro iūctis cū alijs in carcere recludit̄. Erat
at̄ adrianus iuuenis delicat⁹ valde ⁊ decor⁹ ānoꝝ xxviii. Nata
lia vero viz suū supinū iacētē ⁊ totū laceratū ḡsiderās mittēs
manū sub vertice ei⁹ dicebat B̄s es dñe meus q̄ dign⁹ effect⁹
es de n̄ro sanctorū. B̄tus es lumē meū vt paciariis p̄ eo q̄ p̄ te
passus ē Perge nūc dulcis me⁹ vt videas glām ei⁹ audiēs aut̄
imperator q̄ multe matrone sanctis in carcere ministrarent.
Precepit ne vltorius ad eos ingredi p̄mittant̄ Qd̄ audiens na
talia se ipsam tonsorauit ⁊ habitum virilem assumēs sanctis
in carcere ministrabat alias c; exemplo suo ad hoc induxit
rogauitq; virum vt cum esset in gloria hanc precem pro se fa
ceret vt se intactam custodiens ab hoc seculo cicius euocaret.

Audiens autē rex quē matrone fecissent iussit incudem affere
 vt fractis sup̄ eum crucibꝫ sancti martires interirent. Timens
 vero natalia ne vit suis ex alioꝝ supplicijs terreretur rogauit
 ministros vt ab eo inciperent Abscisis igitur ab eo pedibꝫ cru-
 ribꝫqꝫ fractis rogauit cū natalia vt manū sibi abscidi p̄mitte-
 ret q̄tinus alijs sanctis qui plura passi fuerūt q̄par esset Quo-
 facto adrianꝫ sp̄m reddidit ceteriqꝫ vltro pedes p̄tēdentes ad
 dñm migrauerūt Rex aut̄ eorū cōpōra cremari mādauit. Na-
 talia vero manum adriani in sinu suo abscondit Cū aut̄ cōpō-
 ra sanctorum in ignem p̄cipitarent voluit & natalia se euz
 eis in ignem precipitare. Sed subito vehementissimus ymber
 irrupit & ignem extingues corpora sanctorum illesā hūauit
 xp̄iani vero q̄silio inuito corpora eorum q̄stantinopolim t̄nsfer-
 ri fecerūt quousqꝫ pace ecclesie reddita cum honore referrent
 Passi sunt circa annū domini. cc. lxxx. Natalia vero domi re-
 mānens manum sancti adriani sibi retinuit quā in solacium
 vite sue semper ad caput lectuli sui tenebat. Post hoc autem
 tribunus videns nataliā tam pulcherrimā tamqꝫ diuitē & nō-
 bilem de voluntate impatoris honestas matronas misit vt in
 suum cōiugiū q̄sentiret Quibꝫ natalia r̄ndit Quis mihi pre-
 stare poterit vt iungerer tali viro Sed peto vt triū dieꝫ mihi
 dent inducie vt me valeā p̄pare hoc aut̄ dicebat vt inde fūge-
 re posset Cū aut̄ dñm exoraret vt se intactā q̄seruaret subito
 obdormiuit. Et ecce vnꝫ martirū ei appuit & eā dulciē q̄solās
 vt ad locū in q̄ sūt corpora martirū veniat impauit Euigilās
 igit̄ & manū adriani solū accipiēs cū multis xp̄ianis nauem
 q̄scendit. Quod tribunꝫ audiēs cū multis militibꝫ eā p̄ nauig-
 iū in secutꝫ ē. Exurgēs aut̄ ventꝫ q̄trariꝫ multis eoz submer-
 sis eos redire q̄pulis Media aut̄ nocte dyabolus in specie nau-
 cleri cū nauī fantastica hijs qui erāt cū natalia appuit & quasi
 voce naucleri ait eis. Vñ venitis aut̄ q̄ p̄gitis. Et illi Ex nicho-
 demia venimꝫ & q̄stantinopolim p̄gimus Quibꝫ ille ait Erra-
 tis da sinistra p̄gite vt rectiꝫ nauigetis hoc aut̄ dicebat vt eos
 in pelagus mitteret & p̄irent cū aut̄ vela mutarēt subito adri-
 anus in nauicula sedens eidem & eos nauigare sicut prius cep-
 ant admonuit asserens malignū spiritū fuisse q̄ sibi locutus
 fuerat ponensqꝫ se ante eos p̄cedebat illos & nauī eis ostende-
 bat. Natalia vero adrianū p̄cedere videns inmenso gaudio re-
 pleta est Sicqꝫ anteqꝫ illucefferet q̄stantinopolim aduenerunt
 Cum aut̄ natalia in domū vbi erāt corpora martirū introiss̄.
 & manum adriani ad corpus posuisset & post oracionē dormi-
 tasset adrianus ei apparuit & salutās eam vt in eternā pacē
 secum veniret precepit. Que cū euigilasset & sompnū astātibꝫ

retulisset valefaciens omnibus emisit spiritum. Fideles autem corpus eius accipientes iuxta corpora martirum illud posuerunt.

De Gorgonio & thorotheo.

Gorgonius & thorotheus a pud nichodemia primi in palatio dyodeciã antiq̃ milicie renũciãt vt liberi? regẽ suũ sequantur & xp̃ianos se voce libẽa cõfitem̃. Qd̃ cesar audiens plurimũ anxiebat̃ egre ferens p̃dere tales viros q̃s in palaciũ nutritos morũ & generis nobilitas de corauit. Cũ igit̃ nec nimis nec blãdicijs mo-

uerent̃ ĩ eculo distendunt̃ & flagellis & vngulis toto corpore lacerati aceto & sale nudatis pene eorũ visceribz p̃fũduũt. Et cũ hec alaãcter toleraret in carticula assant̃ & q̃i in lecto floz vident̃ iacere nihilq; lesiõis sentire. De inde iussu cesaris laqo suspẽdunt̃ & corpora lupis & canibz exponunt̃ s; tm̃ intacta a fidelibz colligũt. Passus ẽ circa annũ dñi. cc. lxxx. Post ml̃tos años corpus sãcti gregoriĩ romã t̃nstatũ ẽ anno dñi dcc. lxiiij. H̃ps intensis nepos pipini regis ip̃m ad galias t̃nstatulit & gorgociensi monasterio eos collocauit.

De sancto proto & iacinto.

Protus & iacintus fuerũt domicelli & in studio phie socij eugenie filie philippi nobilissimi romanz genere. Qui q̃dem philippus a senatu p̃fecturã alexandrie accepit & illuc claudia vxorẽ suã & filios auitũ & sergiũ filiã q̃ eugenia q̃ oibz liberis artibz & litteris erat p̃fecta. ptus q̃ & iacintũ secũ studuerãt & ad p̃fectionẽ oĩm scienciãz deuenerãt. Eugenia igit̃ xv. etatis sue anno ab aqlano aquilini cõsul' petiit vxor. Cui illa. Et maritus nõ natalibz sed moribz est elegendũ. Preuenit igit̃ ad manus eius doctrina pauli & cepit anio fieri.

xpiana Permissū erat tūc xpianis iuxta alexandrinā habitā
 Vñ illa q̄i solaciando pergens ad villā transiens audiuit xpia
 nos cantantes Omnes dij gentiū demonia dñs aut celos fecit
 Tūc dicit ad pueros p̄thū ⁊ iacintū q̄ secū studuerāt p̄hoꝝ
 fillogisimos scrupuloso studio t̄nsegī? Aristotilica argumta
 ⁊ plōnis ydeas ⁊ socratis monita breuiter quitq̄ cātat poe
 ta q̄tq̄ orator ⁊ quitq̄ philosoph? cogitat hac snia exclu
 dunt. Dñā me vsurpata prās. Sororē vero sapia fecit Simus
 ergo fratres ⁊ xpm seq̄mur. Placet cōsiliū ⁊ assumpto hitu
 viri ad monasteriū cui elenus vir dei p̄erat venit q̄ nullā ad se
 feminā venire sinebat Qui etiā q̄daz vice cū heretico disputās
 cū vim argumtorū ferre nō posset magnū ignē accēdi fecit vt
 ille q̄ nō gbureret verā fideꝝ p̄hareī h̄re Qd̄ cū factū esset p̄or
 intrauit ⁊ illesus exiuit heretic? aut cū intrē nollet ab oībo ex
 pulsus est. Ad hūc igit cū accessisset ⁊ se virū diceret ille ait
 Recte vir diceris q̄a cū sis femia virilit̄ agis Nam sibi eius g/
 ditio a deo fuit reuelata. Ab eo igit cū p̄tho ⁊ iacinto mona
 sticum habitum suscepit ⁊ se fratē eugeniū ab omībo appel
 lari fecit Pater aut̄ ei? ⁊ mater videntes currū eugenie domū
 vacuū redisse merentes vndiq; filiā inquiri fecerūt h̄ minime ī
 uenire potuerūt Interrogāt nates q̄d de filia factum s̄t. Qui
 respondent eam a dijs inter astra translata. Quo circa pater
 ymaginem filie fecit ⁊ ip̄am ab omībo adorari mādauit. Ip̄a
 vero cum socijs in dei timore p̄mansit ⁊ mortuo p̄posito ip̄a
 preficitur. Erat tunc alexandrie matrona quedā diues ⁊ no/
 bilis melantia nomie quā sancta eugenia oleo pungens a q̄r/
 tana liberauit in nomine ihesu xpi Vnde multa ei misit mune
 ra sed ñ recepit. Predicta igit matrona fratē eugeniū hōiem
 esse arbitrans sepius eum visitabat Vidensq; elegantia iuuen
 tutis ⁊ pulchritudinē cōporis in cui? ainorē vehementer ex
 arsit ⁊ qualiter cū eo gmisceri posset anxia cogitare cepit Si/
 mulans igitur languorem misit vt ad eam veniret ⁊ se inuise
 re dignaretur Qui cum venisset apparuit sibi q̄liter eius amo
 re capta esset ⁊ qualiter in eius cōcupiscentia estuaret. rogās
 vt secum carnaliter cōmiseretur. Statimq; eum ap̄hendens
 amplectitur ⁊ osculatur ⁊ ad crimen hortatur Quod factū
 frater eugenius abhorruit dicens ei Recte nomē melantiā h̄re
 gnosceris nigredinis enī repleta perfida nigra diceris ⁊ ob/
 scura filia tenebray. amica dyaboli. dux pollutionis. Fomētū
 libidinis. soror anxietatis perpetue. ⁊ mortis filia sempiternē.
 Illa vero se deceptā videns ⁊ timēs ne forte scelus publicaret
 voluit ip̄a p̄or detegē clamareq; cepit q̄ eugeni? se voluit vio
 lare. Abijt igit ad philippum prefectum ⁊ conquesta dicens.

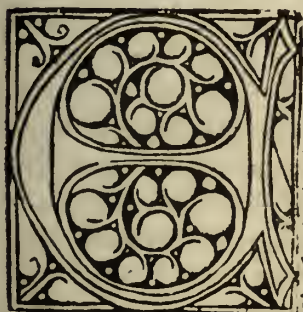
¶ Tu uenis quidā p̄fidus xp̄ian⁹ ad me medēdi causa ingressus
in me irruens impudenter me uolūt violare ⁊ nisi unius ancil
le q̄ intra cubiculū erat fuisset liberatā suffragio suo me libi
dini sociasset. Audiēs igit̄ p̄fectus ira accendit ⁊ missa appito
rum multitudine eugeniā ceterosq; suos xp̄i ferro iūctos ad
duci fecit diemq; statuit in q̄ om̄s tradi deberēt morsib⁹ besti
arum. Accersitis etiā eis corā se dixit ad eugeniā. Dic nobis
sceleratissime hoc vos xp̄s uester docuit ut opam corruptioni
bus detis ⁊ matronas impudēti uesania uioletis. Cui eugēia
demissa facie ne agnosceret R̄ndit dñs nē castitatē docuit ⁊ in
tegritatē huantib⁹ eternā uitā p̄misit. Hāc aut̄ melāciā falsā
testem monstrare possum⁹. Sed meli⁹ est ut nos patiamur q̄
q̄ illam cū quida fuerit puniat ⁊ fructus paciēcie nostre de
pereat. Verūtamē adducat ancillā quā dicit nostri sceleris eē
testē ut exore eius possint refutari mēdacia. Quot cū adducta
esset illa a domīa sua docta ḡstanter sibi opponēbat q̄ dominā
suā opprimere uoluit. Cūq; om̄s de familia similiter deprauati
fic esse testarent̄ ait eugeniā. Tempus tacendi t̄nsit ⁊ tempus
loq̄ndi aduenit. Nolio impudica ī suos cristi crimē imponat
nec falsa gloriē. Ut aut̄ mendaciū ueritas superet ⁊ sapiētia
maliciā vincat ueritatē ostēdendā nō p̄pter iactanciā s̄ p̄pter
dei gloriā ⁊ hec dicēs tunicā a capite usq; deorsum siue usq;
ad cingulū scidit ⁊ femīa apparuit. Dixitq; p̄fecto. Tu mihi p̄
claudia mater. Fratres hij duo q̄ tecū sedēt. Autus ⁊ sergius.
Ego eugenia filia tua. Hij duo fratres p̄thus ⁊ iacinct⁹. Qd̄
pater audiēs ⁊ filiā cognoscere incipiens in amplexus cū ma
tre irruit ⁊ lacrimas multas effudit. Eugenia aut̄ uestib⁹ au
reis induit ⁊ in sublime tollit. Ignis aut̄ de celo uenit ⁊ melā
ciam cū suis cōsumpsit. Sicq; eugenia patrē matrē ⁊ fratres
totamq; familiā ad fidem xp̄i uertit ita q̄ p̄ hoc a p̄fectura
depositus a xp̄ianis ep̄s ordinat⁹ ⁊ ī oraciōe p̄sistens ab infide
libus occidit. Claudia aut̄ cū filijs suis ⁊ eugenia Romā reu
tū ibi ⁊ multi ab eis ad xp̄m sūt uersi. Eugenia aut̄ iussu im
peratoris ligata grandi saxo in tyberim precipitat̄. Sed rupto
saxo sup uondas in columis gradiēbat. Tūc in fornacē ardētē
proicit̄. S; extincta fornace refrigerio utebat̄. Recludit̄ deinde
in tenebrosū carcerē sed lumē splendidissimū radiabat eidē.
Cūq; p̄ x̄ dies sine cibo fuisset saluator eidem apparuit ⁊ pa
nē candidissimū sibi porrigēs. Dixit. accipe cibū de manu mea.
Ego sum saluator tuus quē tota mentis intenciōe amasti. Eo
dem die q̄ ad terras descendi ipse te eripiā. In die igit̄ Natalis
dñi spiculator mittit̄ ⁊ caput eius abscidit. Qui postmodum
mater apparuit. Et q̄ die dōmīca se seq̄retur predixit. Veniēte

igitur dominica die Claudia in oracione posita emisit spiritū
Prothus autē ⁊ iacintus cū ad tēplū ydolorū traherent orōne
simulacꝝ cōminuerūt ⁊ cū sacrificare nollent capitis obtrun
cacione martiriū postmodū cōpleuerūt. Passi sūt autē sub va
leriano ⁊ gallo Circa annos domini cc. lvi.

De nomine

EXaltacō sancte crucis dicit̄ eo q̄ tali die fides ⁊ sancta
crux plurimū exaltata fuit. Notādū autē q̄ añ xpi pas
sionē lignū crucis fuit lignum vilitatis q̄a huiusmōi
cruces de lignis vilibꝝ pabant̄ Infructuositatis q̄a q̄ntūcūqꝫ
in mōte caluarie plantabañ fructū nīme faciebat Ignobilita
tis q̄ q̄a erat suppliciū latronū . Tenebrositatis q̄a tenebrosū
⁊ sine oī decore erat Mōtis q̄a ibi hoīes mōri tradebant̄ Fe
toris q̄a in medio cadaueꝝ plantabañ Post passionē vero fuit
multiplē exaltata q̄a vilitas t̄nsit in p̄ciositatē vñ dixit andre
as salue crux p̄ciosa ⁊ Fructuositas in felicitatē can. vi. Ascē
dam ad palmā ⁊ app̄. fru. ei. ignobilitas in sublimitatē Au
crux q̄ erat suppliciū latronū t̄nsit ad frōtes impatorū Tene
brositas in claritatē Crisoꝝ Crux ⁊ cicatrices xpi radijs solis
in iudicō erūt lucidiores Mors in vita p̄petuitatē vñ cantat̄ vt
vñ mors oriebat̄ ⁊ Fetor in odorē suauitatis can. ij . Cū esset
rex in accubitu suo nardus . idest crux ⁊c .

De exultacione sancte crucis .

EXaltacio sancte crucis solemniter ab ec
clesia celebrañ q̄a in ea fides q̄ plurimuz
exaltata fuit . Anno enī dñi dc. xv. p̄mit
tēte dño flagellari populū suū pseuiciā
paganoz. Cosdræ rex psarū oīa regna
terraz̄ suo impio subiugauit. Irlm autē
veniēs a sepulchro dñi territꝝ redijt sed
tñ p̄tez sancte crucis quā sancta helena
ibidē reliq̄rat asportauit . Volēs autē ab oībz colī vt deꝝ turrī
ex auro ⁊ argento interlucētibꝝ gēmis fecit ibidē sol̄ ⁊ lune ⁊
stellarū ymagines collocauit p̄ subtiles etiā ⁊ occultos ductꝝ
q̄ deꝝ aq̄ desup̄ infūdebat ⁊ in sup̄mo specu eq̄ q̄drigas t̄hen
tes incircuitu ibāt vt q̄ turrī mouerēt ⁊ tonitruū silarent . Fi
lio igiꝝ suo regno tradito in tali phano p̄phanus residet ⁊ iux
se crucē dñi collocās appellari ab omnibꝝ se deū iubet ⁊ sicut
legiꝝ in libro de mitrali officio Ipse cosdræ in throno residēs
tanq̄ p̄ lignum crucis sibi ad dextris imposuit loco filij ⁊ gal
lū a sinistris loco spū s̄ sancti . Si vero iussit patrem nominari .

Tunc et adius imperator exercitū copiosū collegit & cōn filiū
cosdore iuxta danubiū fluiū dimicatur? aduenit Tādē vtri
usq; p̄ncipib; placuit vt sup̄ ip̄i pontē soli affligerēt & q̄ victor
existeret sine dāpno vtriusq; exercit? imperiū vsurparet. De /
cretū etiā exijt vt q̄cūq; p̄ncipē suū iuuare p̄sumeret crurib;
excisis & brachijs ob hoc otinuo in flumie mergeret At era /
dius totū se deo obtulit & sancte cruci deuotiōe q̄ potuit om̄e /
dauit Ambo; itaq; in afflictu durātib; eradio victoriā dñs o
tulit & stratiū exercitū suo impio subiugauit adeo q; vniūsus
popul? cosdore fidei xp̄iane se subdidit & sacre baptisma susce
pit. Cosdore aut ignorabat exitū belli. q̄a cū ab oib; adoraret
sibi a nemie intimat. Eradi? aut ad eū puenit & in throno au
reo eū sedere reperiēs eidē dixit. Quia lignū sancte crucis hm
tuū modulū honorasti si baptismū & fidem xp̄i susceperis ad
h̄ vitā & regnū pacis ad te acceptis obsidib; obtinebis Si aut
hoc implere stēpseris gladio meo te feriā & caput tuū p̄cidā
Cū igit ille aq̄escere nollet extracto gladio eū p̄tin? decolla
uit. Et q̄a rex fuerat sepelire p̄cepit. filiū vero suū .x. annorū
quē cū eo reperit bap̄ri fecit & de sacro fonte ip̄m suscipiēs reg
num p̄nū ei dimisit. Turri vero illā destruēs & argētū in p̄dā
sui exercit? tribuēs aux; vero & gēmas ad repandū eccias q̄s
tyrān? destruxerat resuauit. sacra igit crucē suscipiēs Thero
solimā reportauit. Cūq; aut de mōte oliueti descēdēs p̄ portā
q̄ dñs passur? int̄uerat in eā regio & ornāmto impali ingredi
vellet repente lapides porte descēderūt & inuicē q̄si vn? pies se
clausērūt Sup̄ q̄ cūctis stupentib; angel? dñi signū crucis in
maib; tenēs sup̄ portā apparuit dicēs Cū rex celoꝝ ad passio
nem p̄ hāc portā intraret nec cultu regio s; hūili asello ingre
diens hūilitatis exēplū suis cultorib; dereliq̄t & hijs dictis an
gel? abcessit. Tūc impator lacrimis infusis seip̄m discalciauit
& vestim̄ta vsq; ad camisiā exiit crucēq; dñi accipiēs vsq; ad
portā hūiliter baiulauit Moxq; duricia lapidū celeste p̄sen /
sit impium statimq; porta sberigēs libeꝝ intrātib; patefecit i
gressum Odor aut suauissim? q̄ eodē die eodēq; mom̄to q̄ de
turri Cosdore sacra crux fuit ablata Tēosolis de p̄sarū puicia
p̄ tā longa terraz spacia fuerat illapsus tūc redijt. Oēsq; mi
rabili suauitate refecit Rex aut deuotissim? in has crucis lau
des p̄rupit O crux splēdidior cūctis astris. mūdo celebris. ho
minib; multū amabilis. sanctior vniuersis q̄ sola fuisti digna
portare talētū mūdi Dulce lignū. dulces clauī. dulcis micro
dulcis hasta. dulcia ferēs pondera. salua p̄sentē catheruā i tuis
bodie laudib; cōgregatā. tuo vexillo signatā Sicq; preciosa.
crux in suo loco restituitur & antiqua miracula renouantur.

Mortui quidam vite restituntur paralitici quatuor curant:
 leprosi decē mundantē ecci xv. illuminantur. demones effugant.
 & a varijs languoribz plurimi liberant & sic impator ecclesias
 repans & regijs muneribz cumulās ad ppria remeauit In cro-
 nicis aut hoc gestū aliter fuisse narrat. Dicit enī q̄ dū cosdre
 occupās vniuersa regna Iherusalē cū Zacharia patriarcha &
 ligno crucis cepisset & Eradius cū eo pacē facere vellet iura-
 uit se cū Romanis pacē se nō facturū donec crucifixū abnega-
 rent & solē adoraret Tūc Eradius zelo armat⁹ extra eū exercitū
 mouit & persas mltis plijs deuastauit & cosdre vsq; ad teli fō-
 tem fugere cōpulsit Tandē cosdre dissenteria incurrentē inde
 Dasan filiū suū in regē coronare voluit Qd̄ syrois p̄mo geni-
 tus ei⁹ audiēs cū Heradio fedus iniit patrēq; cū nobilibz p/
 sequēs in viculis iecit Quē pane tribulatiōis & aqua angustie
 sustētās tandē sagittari & occidi fec̄ postmodū aut oēs icarce-
 ratos cū p̄iarcha & ligno crucis Eradio destinauit Ille autē
 p̄ciosū lignū crucis iŕm detulit & postmodū ęstātinopolim
 deportauit. Hec in mltis cronicis legunt De h° aut ligno cru-
 cis sic dixit Sibilla Apud paganos sic d̄r in hystoria triptita
 O ter b̄m lignū in q̄ de⁹ extensus ē h° forte dcm ē p̄pter vitā
 natē grē & glorie q̄ ex cruce p̄ueit Apud ęstātinopoli Iude⁹
 q̄dā ecciam scē Sophie ingress⁹ q̄dā ymaginē ibidē ęspexit q̄
 se ibi solū ęsiderās gladiū atripuit & appians ymaginem xp̄i
 i gutte p̄ussit statimq; in sanguis exiuit & iudei faciē & cap⁹
 aspsit q̄ trit⁹ ymaginē accepit & ipaz i puteū p̄iciēs. statū au-
 fugit q̄dā aut xp̄ian⁹ eidē obuiauit sibiq; dixit vñ veis iudee
 aliq̄ hoīem occidisti & ille falsū ē. Cui rurs⁹ hō ille dixit vere
 homicidiū p̄cēsti & iō sāguie asps⁹ es & Iude⁹ vere de⁹ xp̄ia/
 noz magn⁹ ē & fides ei⁹ firma p̄ oīa ępbat Neq̄q; enī hoīem
 p̄cussi s; xp̄i ymaginē & cōtinuo sanguis emanauit de gutte
 Dux⁹ aut iude⁹ hoiez illū ad puteū & in scāz ymaginē exēxe-
 rūt. Plaga aut in gutture xp̄i vt fet̄ adhuc hodie cñit & iude⁹
 ętinuo fidelis efficit Ap̄d Siriā i citate berich q̄dā xp̄ian⁹ sub
 ānuā p̄sione hospiciū hns ymaginē dñi crucifixi ę lectuli i p̄-
 iete affixerat & ibi oīoes suas ętinue faciebat. Post ānū vero
 aliā domū locau⁹ & ymaginē ibidē ex obliuioē reliq̄t. q̄dā at
 iude⁹ p̄dicāz domū ęduxit & qudam die vñ de suis ębulibz
 iuitauit Inē epl̄as at ille q̄ iuitat⁹ fuerat casu c̄cūspiciēs yma-
 ginē ifixā pieti ętuet & i illū q̄ se iuitauerat ira frems. cur yma-
 ihu xp̄i Nazareni tenē audeat ęmiat Ille at cū adh⁹ p̄dicā y-
 maginē n̄ vidiss; sac̄ntis q̄bz potēat affirm̄bat q̄ illā de q̄ dic̄
 ymaginē p̄it⁹ ignorabat. tūc ille placatū se silans valefec̄ & p̄n-
 cipē iue gēris abiēs iudeū illū de eo q̄d viderat accusau⁹. iudei

igit̃ gregati ad domũ eiũ gveniũt ⁊ visa ymaginẽ illũ g tume
lijs diris afficiũt ⁊ extra synagogã semiumũ picũ ymaginẽ
verõ gculcãtes pedibũ cũcta in ea dominice passõis obpbria
renouarũt .Cũ vero latũ lancea pforasset vbertim sanguis ⁊
aq̃ exiuit ⁊ suppositũ vas impleuit .Stupefacti iudei sangui
nem illũ ad synogogas detulerũt ⁊ oẽs infirmos ex ipõ inuõ
ti p̃tinus curabant. Tũc iudei epõ terre ⁊ oĩa p ordinẽ narra
uerunt ⁊ baptismum ⁊ fidem xp̃i vnanimiter susceperunt .
Ep̃us aut̃ sanguinẽ illũ manipulis cristallinis ⁊ vitreis gser
uauit xp̃ianũ etiã illũ accersuit ⁊ q̃s tam pulchrã ymaginẽ
gposuisset inq̃sunt At ille dixit Nichodemũ illã cõposuit quã
minori gamalieli gamaliel zacheo zacheus iacobo iacobo sy
moni dereliq̃t. Sicq̃ in ir̃lm ad decidiũ vrbis fuit eo vero inde
a fidelibũ in regnũ agrippe delata ⁊ inde ad patriã meã delata
a pentibũ ad me hereditario iure deducit .Factũ est hoc ãno
domi .dccc .l . Tũc om̃s iudei synogogas in ecclesias gsecrarũt ⁊
ex tũc hic mos inoleuit vt eccia gsecraret q̃ ante tm̃ altaria g/
secrabant p̃pter istud miraculũ ordinauit ecclesia v .kl .decem
memoriã fieri domice passionis vel vt alibi legit̃ v .Id̃ nouẽ/
bris vñ ⁊ rome cõsecrata ecclesia est in honore saluatoris vbi
ampulla cũ illo sanguinẽ resuat ⁊ solẽne festũ agit .virtũ cru
cis etiã apud infideles maxia p oĩa gprobat .Nã vt grego in
iij .dialogoz libro comemorat Andreas fundãe ciuitatis ep̃s
dũ quãdã sanctimonialẽ ep̃s feminã secũ habitare pmitteret
antiq̃ host̃ cepit speciẽ illiũ m̃tis eiũ ocul̃ ip̃mere vt i lecto
nepãdo cogitaret .Quãdã vero die iudeũ q̃dam romã veniẽs
cũ iam diẽ decliare cerneret ⁊ vbi manere posset minime rep̃it̃
set in quodã tẽplo apollinis ad manẽdũ se gtulit Qui ip̃m lo
ci ip̃ius sacrilegiũ p̃timescens q̃uis fidẽ crucis minime habe
ret signo crucis tm̃ se munire curauit .Nocte aut̃ media euigi
lans vidit malignorũ spiritũ turbã q̃si in obsequium cuiusdã
ptãtis preire eũq̃ q̃ ceteris p̃erat in eorũ medio cõsedere q̃ ce
pit singuloz spiritũ sibi obsequetiũ causas actusq̃ discutẽ
qd̃ vnusq̃sq̃ q̃ntũ egisset neq̃cie inueniret .Modũ aut̃ discuf
sionis gregoriũ cã breuitatis p̃tr̃nsit .Sed ex sili in q̃dã exẽplo
qd̃ legit̃ inuitis patrũ innotescere p̃i Nã dũ q̃dã in tẽplo ydo
lorũ intrasset .vidit sathanã sedentẽ ⁊ omnẽ eiũ miliciã ei assi
stentẽ ⁊ veniẽs vnũ de malignis sp̃ibũ adorauit eũ Cui ille vñ
veis .Et ille In illa puicia fui ⁊ ibi bella plurima suscitauĩ ⁊
pturbatiões multas feci ⁊ sanguinẽ copiosũ effudi ⁊ veni nũ
ciare tibi Et sathan ait Quãto tpe hoc fecisti .Et ille In xxx
diebũ q̃ .Et sathan Quare hoc tẽpore fecisti .Et ait assistentibũ .
Ite ⁊ flagellis cũ cedite ⁊ durĩ verberate Et sc̃dus veniẽs

adorauit dicens In mari dñe eram & cōmotiones maximas
 excitauit & naues multas demersi hoīes q̄ plures occidi. Et ait
 Quāto tēpore hoc fecisti. Et ille In .xx. diebꝫ Et iussit hūc filie
 flagellari dicēs. ita modicū tāto tpe laborasti Et terciꝫ veniēs
 ait In q̄dā ciuitate fui & rixas in q̄busdā nupciis excitauit &
 multā sanguis effusionē feci & sponsū ip̄m occidi & veī nūcia
 re tibi Cui dixit Quāto tpe hoc fecisti & ille In .x. diebꝫ & illa
 ait. Nōne plā in tot diebꝫ opatꝫ es Et iussit eū a circūstātibꝫ
 verberari Et vnꝫ veniēs ait In heremo māsi p̄ .xl. ānos circa
 quedā monachū laborauit & vix tandē ip̄m in lapsū carnis p̄
 cipitauit Qd̄ sathā audiēs de solio suo surrexit & eū oꝫculās de
 capite suo coronā abstulit & capiti illiꝫ imposuit ac ip̄m secū
 gredere fecit dicēs Magnā rē fortitꝫ egisti & plꝫ oībꝫ laborasti
 Hic igitꝫ vl' similitꝫ p̄t̄ eē modus illiꝫ discussiōis quē gregoꝫ p̄ter
 mittit Cū ergo singuli spūs exponerēt q̄d egissent vnꝫ in me
 diū p̄siluit & quantā carnis temptacionē de illa sanctimōiali
 feīa andree animū smouisset aperuit Addens q̄ heri hora ve
 sperarū vsqꝫ adhuc eiꝫ mentē traxerit vt intergū eiꝫ blādiens
 alapā daret Tūc malignꝫ spūs eū hortatꝫ ē vt p̄ficeret q̄d ce
 pisset vt illiꝫ ruie singularē intꝫ ceteros palmā teneret precep
 tꝫ vt q̄reret q̄snā eēt ille q̄ iaceret ī tēpto eodē p̄sūpsisset Cū aut
 ille vehemētīꝫ palpitaret & missi spūs eū crucis misterio sig
 natū viderēt territi clamauerūt. vere vas vacuū h̄ signatū Ad
 hāc vocē p̄tinꝫ illa malignoꝫ ūba dis p̄uit spirituū Iudeꝫ atꝫ
 scitꝫ ad ep̄m venit & ei oīa p̄ ordinē enarrauit Qd̄ ille audiēs
 veheēmter in genuit & omnē mulierē a domo sua p̄tinꝫ remo
 uit & iudeū baptizauit refert q̄ gregꝫ in li dyalo. q̄ qdā sancti
 manilis ortū igrediēs & lactucā ḡspiciēs cōcupiuit eāqꝫ signo
 crucis b̄ndicere oblita. auide momordit Sed arrepta a dyabo
 lo p̄tinꝫ cecidit cū atꝫ b̄s eq̄tinꝫ ad eā venissꝫ dyabolꝫ clamaē
 cepit ac dicē ego q̄d feci sedebā hic sup lactucā illa veit & mo
 mordit me ad impiū atꝫ p̄didit viri mox de ea exiuit legitꝫ ī hy
 storia ecclesiastica li. xj. q̄ gētilēs p̄ alexādriā arma serapis in
 pietibꝫ depixerāt. theodosiꝫ vero ill' delictis signū crucis depi
 gi mādauit. q̄ viso gētilēs & sac̄dotes ydoꝫ orū baptizati sūt di
 cētēs t̄ditū eē ab ātiqꝫ q̄ ea q̄ colebāt starēt donꝫ veiret signū
 illꝫ ī q̄ ē vita Quedā tunc trā apud illos quā sac̄rā vocabant
 habebat formā crucis quā dicebāt iterptari vitā futurā.

De nomine.

Iohannes cognoie cri'ostoꝫ anthioceꝫ filiꝫ Sc̄di & at
 thure nobiliū Cuiꝫ vita genꝫ gūfacō & p̄secucō ī hy
 storia tripertita plenius declaratur Qui cum p̄he stu
 diū impendissꝫ tandē hāc deserens dñis lcōnibus incumbebat.

Qui presbiter ordinat⁹ ppter castitatis zelū seueriorē habebatur ⁊ feruori magis q̄ māsuētudini seruebat ⁊ ppter vite recitūdinē in cautus ad futū p̄spicere nesciebat In ḡfabulacōne arrogans a nescientib⁹ putabat. In docēdo erat p̄cipu⁹. In exponēdo egrēgi⁹ ad mores coercēdo optim⁹. Regnātib⁹ igit̄ archadio ⁊ honorio Augustis ⁊ damaso in romana sede p̄sidente fact⁹ ē ep̄s Qui dū vitā clericorū repēte corrigere voluit oēs in suū odiū ḡcitauit ⁊ eū velut furiosū declinabāt ⁊ apud oēs ei detrahebāt ⁊ q̄a min⁹ aliquē ad prādiū inuitabat nec ab aliq̄ in vitari volebat dicebant eū hoc ideo facere q̄a turpiter māducaret. Alij ppter excellentē ⁊ exq̄sitū vsū hoc eū facere p̄dicabant. Reuera aut̄ ppter abstinentiā stomachū ⁊ caput sepe dolebat ⁊ ideo prandiorū eplās euitabat p̄plus autē ppter h̄mones q̄s in ecclesia faciebat eū plurimū diligebat p̄uipendens q̄d cōn eū emuli loq̄rent̄ Apposuit q̄s Iohannes ⁊ q̄sdam p̄cerū obiurgare ⁊ ideo contra eū maior inuidia ē accensa Aliud q̄ fecit q̄d cūctos valde cōmouit. Eutropi⁹ nāq̄ p̄positus imperatoris ⁊ h̄nsul' dignitatē volēs in q̄busdam ad ecclesiam fugientib⁹ iuridicare studuit vt lex ab imperatore ponet̄ vt nullus ad ecclesiā ḡfugeret immo q̄ dudū refugerant ex traherent̄ post paucos aut̄ dies cū eutropi⁹ regē offēdisset ad ecclesiam mox ḡfugit. Ep̄s aut̄ hoc audiēs ad eū sub altare latitantē accessit ⁊ omeliā increpatoriā cōn eum faciēs ip̄m durissime obiurgauit ex q̄ multos offendit eo q̄ hōi infelici neluit misericordiā impendere. Sed insup non destitit obiurgare. Imperator ergo eutropiū rapiens ei⁹ caput abscidit Pro diuersis igit̄ causis multos homīes fiducia⁹ obiurgabat ⁊ ideo erat plurimis odiosus. Theophilus aut̄ alexandrin⁹ ep̄s Iohānē deponere volebat ⁊ presb̄r̄m quendā noie ysidorū intrudere affectabat ⁊ iō causas depōis diligenter q̄rebat. Populus aut̄ defendebat Iohānē ⁊ ei⁹ doctrina mirabili auuiditate pascebat. Sacerdotes q̄s Iohānes h̄m ecclesiasticas sanctiōes viuere cogebat dicēs nō debere frui honore sac̄docij q̄ eorū vitā ḡtēpnerēt imitari. Nō solū aut̄ sanctitatē ḡstantio politanā strēmue gubernabat s̄ ⁊ plures circū adiacētes prouincias imperali auctoritate p̄uidis legib⁹ ordinabat. Cūq̄ ḡgnouisset in sinice adhuc demoib⁹ sacrificia ministrari clericos illuc ⁊ monachos destinauit. oīaq̄ tēpla ydolorū destrui fecit. Eodē tēpore gaimas q̄dam erat genere celcit⁹ ḡsilio barbarus studio tyrannico vehemēter elat⁹ arriana heresi deprauatus mḡe t̄n militū factus hic impatorē rogauit vt intra ciuitatē sibi suisq̄ ecclesiā vnā daret Qd̄ cū p̄misisset rogauit. Iohannē vt ecclesiam vnā sibi cōcederet vt sic eius tyrānidem

refrenaret. Ac iohānes virtute fortissimus ac tot⁹ zelo ignit⁹
 Noli inq̄t o impator hoc pmittere nec sanctū canib⁹ dare n^c
 hūc barbarū metuas. Sed ambos nos iube vōcari ⁊ subsilen
 tio inī nos q̄ dicunt audi Ego nāq; hui⁹ linguā sic refrenabo
 vt huiusmōi petere nō p̄sumat Qd̄ audiēs impator gauisus ē
 ⁊ vtrūq; altera die vocauit Cūq; gimas vnū, p se oratoriū pe
 teret ait Iohannes vbiq; tibi dīna dom⁹ apta est vt nullus te
 vetet orare At ille ego alteri⁹ secte sū ⁊ vnū tēplū cū meis hēe
 depono multos q̄dem p romana te publica labores asumpsit
 ⁊ ideo nō debeo in mea peticiōe p̄tempni. Cui iohānes pluria
 p̄mia ⁊ q̄ t̄scēdūt tua certamina recepisti magister militum
 factus solari roga insup exornatus ⁊ oportet te p̄siderare qd̄
 dudū fueris ⁊ q̄lis modo p̄spiciaris q̄ prisca paup̄tas ⁊ que
 mō substantia q̄b⁹ vestimentis añ vtebaris ⁊ q̄bus ornaris
 modo Igit̄ q̄a pauci labores maxia tibi p̄mia p̄tulerūt cōtra
 honoratē te nō sis ingratus Hīs sermonib⁹ ei⁹ os obstruxit
 ip̄mq; cōpulit vt taceret. Dū igit̄ cōstantinopolitanā vr̄bem
 strenue gubernaret gimas impium ambiens cū in die nihil
 agere posset nocte barbaros misit q̄ palaciū p̄cremaret. Tūc
 apte monstratū est quomō sanctus Ioh̄ custodiebat ciuitatē
 Barbaris enī angelorū armatorū ingens corpus h̄ntium co/
 piofa turba appuit q̄ ip̄os p̄tinus effugauit. Qd̄ cū dño suo
 nūciaffet ille valde miratus ē sciēs exercitū militū p̄ ciuitates
 alias p̄stitutū Cum igit̄ seq̄nti nocte eos it̄z destinasset a vi/
 sione angelorū sunt similiter effugati Nouissime ille egressus
 miraculum vidit ⁊ fugit estimās milites in die latere ⁊ nocte
 ciuitatē custodire Egressus inde ad traciā iuit ⁊ magno p̄gre
 gato exercitu cūcta vastabat timētib⁹ cūctis barbaricā verita
 tem Impator ergo Iohāni scīssimo onus legacōnis imposuit
 Ille aut̄ inimiciarū immēor alacriter ē p̄fectus. Gimas ve
 ro agnoscēs ei⁹ fiduciā p̄petate assūpta lōgo itinere eidē ocur
 rit suisq; oculis dexterā eius arcū posuit ⁊ filios suos sacra ei⁹
 genua osculari p̄cepit. Hui⁹ nāq; virtutis Ioh̄ fuit vt etiā val
 de terribiles hūiliari cogeret ⁊ timere. Eodez q̄ tēpore q̄stio
 mota est vtrū deus corpus h̄ret ex q̄ q̄stione p̄tenciōe ⁊ cer
 tamina surrexerunt alijs hoc alijs aliud affirmantibus maxi
 me tamen monachorum turba simplicium est decepta dicen/
 cium deum forma corporea esse distinctum Theophilus autē
 ep̄s alexādrinus p̄tratiū sapiebat ita vt in ecclesia contra eos
 qui humane forme deum asseruerant contenderet ⁊ deum in
 corporeū predicaret Qd̄ egyptiorū monachi agnoscētes ha/
 bitacula sua reliquerunt ⁊ alexandrinam venientes sedicionē
 contra Theophilum excitarunt ita vt eum occidere niterentur

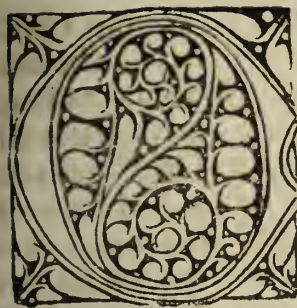
Quod ille cognoscens & timens ait illis Sic vos inquit video
sicut dei vultu & illi si vere inqueunt dicis quia vultus dei sic
est vt noster anathematiza libros origenis q̄ nostre opinioni
aduersantur Quod si non feceris qui imperatoribus & deo re/
bellis es a nobis obprobrium sustinebis & ille nolite seruire
Ego quidem que vobis placent facio & sic monachos a suo
impetu reuocauit . Excitati vero & perfecti monachi in hoc se
ducti non sunt sed simplices ardore fidei contra fratres contra/
rium sapientes insurrexerunt & multos occidi fecerunt Dum
hoc in egipto fierent Ioh. apud constantinopolim doctrina flo/
rebat & apud omnes admirabilis habebat . Veru cū arriani
plurimu pullularēt & extra ciuitatē & causam haberēt sabba
to tñ & dnica intra portas & porticus congregati ymnos & an
typhonas nocte cantabant . Diluculo autē cū ipsis antheris
per mediā ciuitatem portans egressi ad suam ecclesiā cōcurre/
bant . hcc aut ad vituperationē facere non cessabant frequēter
hoc decantantes . Vbi sunt q̄ dicūt tria virtute vnū . Iohannes
aut metuens ne simplices hijs cantibus traherent instituit vt fi
delium turba nocturnis ymnis insisteret vt & illorū opus ob/
fuscaretur & fideiū p̄fessio firmaretur Fecitq; cruces argē/
teas que cum argenteis cereis portabant . Tūc arriani zelo ac/
cēsi inuidie vsq; ad necē insurgunt . Vna igit nocte petra per
cussus est brison eunuchus inguine q̄ ad ymnos exercendos
a Iohāne fuerat deputat . Sed etiā qdam de populo vtriusq;
partis extincti sunt . Ex hijs motus imperator p̄hibuit areias
nos ymnos publice decātare . Eo tēpore Seuerianus gabalen
ēps honorabilis apud multos p̄ceres & ab ipō imperatore &
augusta multū dilectus constantinopolim venit & a Iohanne
gratanter susceptus ē Cūq; Ioh. in asyam prexisset suā eidem
ecclesiā gmedauit . Ille aut non fideliter ambulabat sed semet/
ipsum populo gmedabat . Sarapion aut clericus Ioh. hoc Ioh.
studuit nunciare . Transeunti autem seueriano nō assurrexit
sarapion . Ille aut indignatus clamauit . si sarapion clericus
non mortuus fuerit xp̄us in humana natura natus non est .
Hec audiēs Ioh. redijt & ipm tāq; blasphemum de ciuitate eie
cit . Quod auguste multū displicuit & ipsum euocari fecit ro/
gans Iohannem sibi reconciliari qui nullatenus acquieuit do/
nec augusta filium suum theodosium eius genibus imponeret
supplicans & coniurans vt Seuerianum reconciliaret . Eodem
q; tēpore theophilus alexandrinus ep̄us dyoscorum virū
sanctissimum & ysidorum prius sibi amicitissimū iniuste ele
cit Qui constantinopolim venerunt vt principi & ioh. anni ca
facta narrarent . Iohānes autem eos quidem honorabat Sed

ante cæ cognitionē cū eis p̄cipare nolebat. Falsus tñ rumor ad theophilū venit q̄ ioh̄es cū illis ḡmunicaret ⁊ eis auxiliū ferret. At theophil⁹ indignat⁹ n̄ solū i illos vindictā exercere sed iohannem deponere fortiter se armabat. Celans igitur intentionem suaz misit ad singulaz episcopos ciuitatū dicens. Se origenis velle libros dampnare. Epiphanum quoq; ep̄m cypti virum sanctissimū ⁊ famosissimum circūuenit ⁊ amicū fecit rogans vt ⁊ ipse similiter libros origenis damnaret. Epiphanius propter sui sanctitatem eius fallacias non attendēs apud cyprum suos episcopos cōuocauit ⁊ lectiōnē origenis interdixit rogans iohannem per litteras vt se ab hoz lectiōe librorū suspenderet ⁊ que ordinata fuerant ḡfirmaret ioh̄anes aut̄ hoc p̄uipendens in doctrina ecclesiastica laborat. ⁊ in ea florebatur nihilq; de hiis que contra eum cogitabatur curabat. Demum theophilus odiū diu celatus manifestauit ⁊ se velle iohannem deponere indicauit. Mox inimici ioh̄anis multiq; clerici ⁊ p̄ceres palacij tempus oportunum ferentes nitebant vt extra ioh̄em apud constantinopolim consilium fieret. Post hoc aut̄ epiphanius constantinopolim venit dampnationem librorum origenis secū ferens ⁊ inuitationem iohannis cantheophili declinauit ⁊ quidam p̄pter epiphaniū reuerentiam dampnationem librorū origenis subscribebant plurimi autē facere recusabant. quorū fuit theotinus sichie presul vir rectitudine vite famosissimus qui ita r̄ndit. Ego inquit epiphani eque eius dudum bene requieuit. In iurias nō fero neq; rem blasphemam temptare presumo. damnans ea que priores n̄i respuere noluerunt. Nam n̄z malam doctrinam in libris eius esse conspicio. Qui hiis contumelias inferunt nesciunt semet ipsos athanasius aut̄ defensor niceni concilij contra arrianos testem sue fidei hunc virum appellat illi⁹ libros suis giungēs et dicens. Mirabilis inquit ⁊ laboriosissimus origenes hic de filio dei nobis testimonium perhibet asserens coeternum eum patri. Iohannes autem indignatus non est cur absq; regulis in ecclesia sua epiphanius ordinatiōnē fecerit. Sed tñ rogabat vt inter episcopos cum eo maneret. At ille nec secum manere nec orare respondit nisi dyoscoz eiceret ⁊ damnacōi librorum origenis subscriberet. Ioh̄ane hoc facere rennente. Aduersus iohannē ab eius inuidis epiphanius incitatus. Vñ epiphani⁹ libros origenis dampnauit ⁊ dyoscoz adiudicauit ⁊ ioh̄ani tanquā horum defensori detrahere cepit. Cui ioh̄es. mandauit extra regulas multa fecisti. o epiphani. primum q̄a ordinacōez fecisti in ecclesia sub meo iure instituta. Deinde quia in ea auctoritate propria sacra celebrasti. Rursus q̄a inuitat⁹ excusasti.

et nunc denno quia in teipsum confidis· quapropter ob hua
ne in populo seditio oritur · ⁊ huius rei periculum ipse su/
scipias. Hoc aut audiēs epiphani⁹ discessit. Qui cū ad cyprū
reuerfurus esset mandauit iohanni. Spero q̄a episcopus non
moreris· at ille remandauit. Spero quia ad tuam patriam nō
redibis. Qd̄ sic euenit. Nam epiphanius in via obiit ⁊ Ioh̄s
post modicum de episcopatu depositus in exilio vitā finiuit.
Ad sepulcrum aut hui⁹ epiphani⁹ viri sanctissimi demones
expelluntur. Fuit autē vir mire liberalitatis ad pauperes. Qui
cū quadā vice totam eccē pecuniā erogasset ⁊ nihil sibi remā/
sisset quidaz subito veniens sacculum multaz pecuniay sibi
obtulit ac discessit. Nec vnde venerit aut quo abierit scitū fuit
Pauperes quidam volentes epiphanium decipere vt aliquid
eis daret· vnus eorum supinum se in terra p̄strauit. Alter sup
eum stans· q̄ mortuum flebat ⁊ q̄ nihil · Vnde eum sepelire
posset haberet querulis vocibus clamabat epiphanius igit̄
supueniens vt inquiete dormirz orauit ⁊ sepulture necessaria
ministrauit. Hominēqz consolatus abiit. Ille aut socium pul/
sans dicebat. Surge hodie laboribus epulemur . Quem cum
crebro pulsasset ⁊ mortuū agnouisset ad epiphaniū cucurrit
et quid acciderit nunciauit ac vt euz resuscitaret rogare cepit
Ille aut benigne eum consolatus est· non tñ eum resuscitauit
ne ministris dei facile illudat̄ vez cum epiphanius discessisset
relatum est Iō· q̄ Eudoxia augusta contra eum Epiphaniū
incitasset qui solito zelo accensus h̄monem ad pplm fecit qui
cunctaz muliez vitupationem oīmodaz stinebat. Hic h̄mo
ab omnibz est acceptus vt q̄ ad augustam sit platus. Quod
cū augusta cognouisset impatori s̄quella est dicens· stumeliā
illatā vxori in eum potius redundare. Motus ad hec impator
stra iō· p̄cepit synodū celebrari. Theophilus igit̄ festine ep̄os
suocabat. Omnesqz ioh̄is inimici alacriter s̄fluebant supbu⁹
et impium eum vocātes. Vniuersi igitur ep̄i apud stantino/
polim stituti non iam de libris origenis tractabant sed stra
Iō· se manifesti⁹ erigebant. Mittentes igitur p̄ iohanne ipsū
citauerūt. Qui eos velut inimicos vitare censuit ac vniuersalē
synodū fieri p̄clamauit. Illi vero quater eum denno scitaue
runt. Qui cum eos refugeret ⁊ synodū fieri p̄clamaret dāp/
nauerunt eum in nullo eum culpātes nisi q̄ vocatus noluit
obedire. Qd̄ pplus audiens ad seditiones maximas excitat̄ et
eum trahi ab ecclesia non sinebat· s̄ vt hoc ad maius referret
sciliū p̄clamabat. Iussio aut̄ principis cōpellebat eici ⁊ eum
velociter in exiliū deportari. Ioh̄es aut̄ timens ne in pplō sedi/
cio oriet̄. Nesciente pplō semetiḡm tradidit in exiliū deferendū

Quod cum plus cognouisset importabilis sedicio est exorta
 ita ut etiam multi inimicorum eius ad miam mouerent dicentes eum
 calumniā passū quē pauloante desiderabāt videre depositum.
 Seuerianus autē de q̄ sup̄ hmo habit⁹ est in ecclia docens ioh̄i
 detrahebat dicens. Et si nullū aliud crimē haberet ei⁹ tñ sup̄
 bia depositionis eius causa sufficiens esse posset. Orta igit̄ extra
 impatorē & ep̄os immensa sedicōe in pp̄lo exorta augusta
 impatorē rogauit ut Io. de exilio reduci faceret. terremot⁹ q̄
 maxim⁹ ciuitatē inuasit dicentibus cunctis hoc accidē pp̄ter in
 iustā eiectionē Io. Missi igit̄ sunt legati ad io. rogātes ut cito
 rediret & ciuitati peunti suis orationibus subueniret & in pp̄lo
 sedicōem excitatā sedaret. Alij q̄ post illos & rursus & alij de/
 stinati sunt q̄ eum cito redire cōpellerent q̄ redire nolentē ad
 pp̄ria cito reduxerūt eidē cū cereis & lāpadibus uniuerso pp̄lo
 occurrente. Ipse autē in ep̄ali sede residere nolebat dicēs oport̄
 tere h̄o fieri in iudicio synodali & eos q̄ dāpnauerant suā sniaz
 reuocare. plus autē mitto mō accendebat eū in ep̄ali sede resi/
 dentē vidē & verba doctoris audire. p̄ualuit igit̄ pp̄s coact⁹ q̄
 est hmōez facē ad pplm ac in sua cathedra residere. Theophil⁹
 igit̄ mō fugit q̄ cum Terapolim aduenisset mortu⁹ ē eiusdem
 ciuitatis ep̄s & ibi Lamon sanctissim⁹ monachus ē elect⁹. At
 ille cuz crebro refugēt ei theophilus suadebat ut sue electioni
 osensum p̄beret. Tunc ille pmisit dicens. Cras q̄d dño placet
 implebit. Crastina ḡo die veniētes ad cellā suā cū ut suscipet
 instanter rogabāt. Qui ait orēm⁹ p̄mo ad dñm. Qui dū oraret
 Mox cū illa oracōe iminuz vite suscepit. Ioh̄es itaq; doctrine
 sedule insistebat. Eo autē tpe statua argentea clamide circum/
 amicta in platea iuxta eccliaz sc̄te sophie a d̄ honore edoxie au/
 guste stituta erat vbi milites & p̄ceres lusus publicos exer/
 cebāt. Qd̄ quidaz ioh̄i plimum displicebat cū videret hoc ad
 ecclesie spectare iniuriā. Consueta igit̄ fiducia rursus linguaz
 suā armauit. Et cū oportēt p̄ncipes supplicacōis verbo deflec/
 tere ut a tali lusu recederent h̄o nō fecit s̄ impetu sui vsus eloq̄i
 iubētes fieri talia. lacerabat augusta vero rursus ad suaz hoc
 traherat iniuriā & denuo laborabat ut adūsus eū sinod⁹ itez
 celebret. Hoc sentiens ioh̄es. Illā famosissimā in ecclia ptulit
 omeliā c̄l̄ initiū est. Rursus herodias vesauit. rursus turbat⁹
 denuo caput ioh̄is in messorio occupiscit accipe. Qd̄ factū ad
 iracundiā plus incitauit augustā. Dū autē quidā ioh̄ez vellet
 occidē a pp̄lo est cōprehensus & ad iudicādum tradit⁹. Sed a
 prefecto ne occideret erept⁹ est. Quidā etiā hu⁹ c̄doz presbri
 in eū impetū faciens ip̄m occidē molit⁹ ē. Qui dū a quodam
 teneret ip̄m qui tenebat & aliū astantē & terciū pcussit. Tunc

clamore facto multis concurrentibus plurimos interfecit. Ex illo
tempe plus iohem custodiebat eius domum diebus ac noctibus
muniens. Suadente igitur augusta epi constantinopolim conue-
nerunt & accusatores iohannis fortiter insistere ceperunt. Cuz
aut festiuitas natalis superuenisset mandauit impator iohanni
quia non prius criminibus exueret non communicaret eidez. Epi
aut nihil contra eum repperunt non quod per deposicionem residere in
sede epali sine decreto scilicet presumpsisset & sic dampnauerunt
eum. Appropinquante tandem sollemnitate pascale mandauit ei
impator non posse secum in ecclesia manere cum eum duo scilia
depreuissent. vacabat igitur iohes & nequaquam in ecclesia descende-
bat. Illi qui iohanni fauebant iohannite dicebant. Post hoc aut impator
iohem de ciuitate expelli fecit ac duci in exilium in quibusdam ciui-
tate puam ubi fines sunt ponti impiorum romani que loca crudelibus
barbaris sunt vicina. Sed clemens dominus non permisit diu in locis
talibus athletam suum fidelissimum commorari. Hoc innocenti papa
audiens moleste ferebat volensque scilicet celebrare scripsit clero
constantinopolitano ne iohi successorem aliquem ordinaret. Cum igitur
longo fuisset itinere fatigatus & dolore capitis vehementissime
cruciatus nec non & ardorem solis intollerabilem pateret sancta illa
anima in cumanis .xiiij. die mensis septembris e carne soluta est.
Quo defuncto grando vehemens in constantinopolim & omnia
suburbana descendit omnibus cunctis hoc dei iracundia gestum esse
eo quod iniuste iohes fuerit depreuatus. Quibus verbis fides fecit
mors auguste prius subsecuta. quarta namque die per gratiam
est defuncta. Mortuo quoque omnium doctore terrarum occidentales epi
cum orientalibus nullatenus communicare voluerunt donec illius
sacratissimi nomen inter predecessores episcopos poneret. vix theodo-
sius christianissimus filius predicti archadii qui aui sui nomen & pietatem
tenebat sacras huius doctore reliquias in mense ianuarii in regia
ciuitate transferri fecit. Cui fidelissimus plus cum lampadibus &
cereis obuiauit. Theodosius aut suppliciter eius adorans reli-
quias pro archadio & eudoxia genitoribus supplicauit ut ignorantibus
deliquentibus veniam donaret. Dudi enim pentes eius mortui fuerant
Hic theodosius clementissimus fuit eo ut nullum se ledentium
morti adiudicaret dicens. Vtinam esset mihi possibile ad vitam
etiam mortuos reuocare. Eius curia monasterium videbatur ma-
tutinas laudes agebat. Codices diuinos legebat. Huic erat vxor
noie eudoxia que heroyco metro poemata multa profecit. Ha-
buitque filiam noie Eudoxiam quam valentiano quem impatorem
fecerat dedit vxorem. Hec omnia de hystoria triptita extracta sunt.
Mortuus est aut circa annos domini .cccc.

Ornelius interpretatur intelligens cir/
cūcisionem. Ipse enim intellexit et intel/
ligendo huauit circūcisionē a supfluis
licitis & etiā necessarijs. Vel cornelius a
cœnu et leos qđ est pplius. q. cœnu id ē
fortitudo ppli. Cyprian? dicitur a cypro qđ
est mixtura et ana qđ est sursum. Vel dicitur
a cypro quod est mesticia vel hereditas

Ipse enim habuit supernam mixturā gratie & virtutum. mesti/
ciam peccatorum et hereditatē celestium gaudiorum.

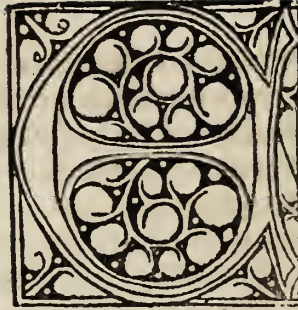
De sancto Cornelio.

Orneli? pa/
pa successor
sc̄i Fabiani
a decio Cesare cum
suis clericis in exiliū
relegat. Ibiq; a sc̄o
cypriano carthagi/
nen. ep̄o literas or̄/
tacōis accepit. Iāde;
de exilio reductus
decio p̄ntatur. & dū
immobilis p̄manēt
iussit eum occidē plū
batis cedi p̄cepitq;
ut ad tēplū martis
ducere et ut ibi aut sa
cri ficaret aut sn̄iam

capitalem subiret. Cuz ḡ illuc ducere et miles qđ a; rogauit eū
ut ad domū suā diūteret et p̄ vxōe sua salustia q̄ p̄. v. annos
palitica iacebat & aret. q̄ dū ad orōnez ei; sanata esset. xx. mili
tes cū ip̄a & viro suo dño crediderūt. q̄ om̄s iubente decio ad
tēplū martis deducti et in illud expuētes cū sc̄o cornelio mar
tirizati sūt. Passus est autē circa ānos dñi. cc. liij. Cyprian? autē
carthagineñ. ep̄s in eadē ciuitate p̄rono. p̄ ḡsuli p̄ntat. Qui cuz
a fide nullaten? mutari possit in exiliū mittit. Inde q; reuocat?
ab anglirico. p̄ ḡsule q̄ patrono successerat sn̄iaz capitalē acce
pit. Qua sn̄ia lecta dixit cyprian? deo gr̄as. Cū autē ad locum
cum spiculatorē venisset p̄cepit suis ut eidē spiculatori. p̄ mer
cede. xv. aureos darent. Accipiensq; linteū manu sua oculos
textit et sic corōnā suscepit circa annos dñi. cc. lvi.

De nomine.

Eufemia dicitur ab eo quod est bonum et femina quasi bona femina id est utilis honesta et delectabilis quia habet triplici modo dicitur bonum. Fuit enim utilis alijs peruersioez honesta sibi per mortis expositionem. Delectabilis deo per celestem contemplationem. Vel Eufemia dicitur quod est euphonia quod est suavis sonoritas. suavis enim sonus fit tribus modis scilicet voce ut in cantu pulsu ut in cy. Flatu ut in organo sic beata Eufemia fecit deo dulcem sonum cum voce predicacionis cum pulsu bone operationis et cum flatu interne deuotionis.

De sancta Eufemia.

Eufemia filia Senatoris viuis christianos tpe dyocleciani tam diuisis penis laniari ad prescimum iudicem perperauit et cristum publice confitens exemplo sue constantie etiam viros animos confortabat. cum igitur iudex christianos successiue occideret alios penes esse iubebat ut saltem terribili immolarent. Dum circumstantes tam crudeliter lacrimati viderent cum ergo coram eufemia sanctos crudeliter detruncaret ipsa coram constantia amplius provocata iniuriam a iudice se pati clamabat. tunc iudex gaudens est putans eam sacrificijs velle consentire unde cum ab ea quam sibi iniuriam faceret requisisset illa ait. Cum sim gracie nobilis. Cur mihi ignotos et aduenas anponis et periculis facis ad christum pertingere et ad promissam gloriam peruenire. Cui iudex putabam te ad mentem redisse et gaudebam te tue nobilitatis vel sexus misse. Reclusa igitur in carcere et sequenti die cum iunctis sine vinculis adducta iteque grauissime est quesita cur contra legem imperatorum sibi soli a vinculis perceretur. Tunc a lapis

durissime ceditur ⁊ in carcere recluditur. Quaz iudex secutus ex libidine opprimere voluit. Sed illa viriliter reluctate manu eius virtus diuina contraxit. Tunc putans se incantatu spofitum domus sue ad ipsam direxit vt multa pmitteret si eam faceret consentire. Sed ille carcerem clausum nec clauibus aperire potuit nec securibus frangere donec demone acceptus clamans seipm dilanans vix euasit. Deinde educta posita super rotam cuius vectes carbonibus pleni erant ⁊ artifex intra rotam tale signum trahentibus dedit vt qn sonu faceret simul trahent et sic exeunte igne vectes corpus ei dissiparent. Sed nutu dei ferramentu quo rota trabatur de manu eius decidens sonus fecit ⁊ continuo illis trahentibus rotam artificem cominuit. ⁊ eufemiam stantem super eam illesam huauit. Tunc pentes artificis lamentantes supposito igne ipam cum rota coburere voluerunt. Sed rota cobusta eufemia ab angelo soluta in qdam loco excelso incolumis stare conspicitur. Applanus iudici ait. Virtus xpianoy no nisi in ferro vincitur. Vnde gsulo vt eam facias decollari. Erectis igitur scalis cum quida ad ea capientiam manu mittere vellet mox totus palisi solutus vix inde semiuiu? eductus est. Alius aut noie sostenes ascendens continuo mutatus ab ea venia petuit ⁊ euaginato gladio ad iudicem clamauit q seipm libentius occideret q ea qua angeli defendebant stigaret. Deniqz inde educta iudex cancellario suo dixit vt ad eam omnes petulantes iuuenes conuocaret. Qui tadiu eam illuderet donec fatigata deficeret. Sed ille ad ea ingrediens et multas virgines splendidissimas circa eam xantem videns monitis eius ptinus xpianus effectus est. Preses vero per capillos virginu suspendit. Sed etia immobile pmanente negato cibo i carcere recludi fecit vt vij. die inter. iiii. magnos lapides sicut oliua gstringeret. Illa vero quotidie ab angelo faciata. du. vij. die intra lapides durissimos posita esset. ad ei? xacoey ipsi lapides in cinere tenerissimu sunt redacti. Vnde preses se victum a puella erubescens ea in foueam picu iussit. vbi tres tante immanitatis bestie erat q omne hoiem deglutiret. Que statim blandiendo virginu scurrentes ⁊ iunctis adinuicem caudis ei quasi cathedra ad sedendu prebentes iudicem h° videntes vehementius gsiderunt. Vnde cu preses fere p angustia morderet ingressus carnifex vt dñi sui iniuria vindicaret gladius in latus suu vixit ⁊ xpi mtem fecit. Quem iudex pro mercede veste serica induit ⁊ torque aurea circumdedit. Sed egrediens a leone atripit ⁊ ab eo penitus deuocat. Vnde sui eum diutius perquirentes. vix pauca eius ossa veste scissa ⁊ torque aurea reperiunt. Priscus qz iudex seipm gmedens mortu? e inuent?

Sancta autem eufemia in calcedonia cum honore sepulta est
 meritis cuius omnes iudei & gentiles calcedonie in xpm cre-
 diderunt. Passa est aut circa annos dni. cc. lxxx. Ambro. de hac
 virgine in prefacoe sic ait virgo alma triumphatrix Eufemia
 virginitatis retines mitra passionis meruit vestiri corona. c?
 precibus hostis inimic? euincit. priscus aduersarius supatura
 fornacis igne vir sospes eripit duri lapides in puluerem reuer-
 tuntur. Fere mansuescunt collaque submitunt. atque oia penarum
 supplicia eius oratione supantur. Nouissime gladij mucrone
 confossa carnea relinquens claustra celesti choro iungit leta
 Hec sacra virgo tibi dne ecclesiam tuam emendet. hec p nobis
 peccatoribus interpellat hec etiam vota nostra vt virgo virnula
 illibata tibi prester.

De sancto Lamperto.

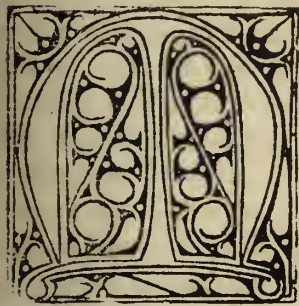

Lampert? no-
 bilis gñe sed
 nobiliore sciti-
 tate vite & a pmeuo
 etati s sue lris erudi-
 t? adeo p sui scititate
 ab omnibus amabat
 vt post theodardum
 mgm suu. I reiceñ-
 ecie in epm meruit
 pmoueri. q? hilderi-
 cus rex plimú dili-
 gebat & pre omnibus
 epis caz? semper ha-
 bebat. Sed crescente
 inuidoy malicia eu
 sine causa impij ex-

pellentes honore debito puauerunt & ferrandú in eius kathedra
 statuerunt. At lamptus monasteriu ingressus p. v. annos
 ibidem optime quersatus est. Quadá vero nocte ad oratiom
 surgens in pauimeto p ignoratiá sonú fecit. Qd audiens abbas
 dixit. q? quis hunc fecit sonú statim vadat ad crucé. Tunc lá-
 pert? illico nudis pedibus in cilicio ad crucé cucurrit ibiq? taz
 diu & in niue & glacie fixus stetit dú fratrib? post matutinas
 se calefacientibus abbas eu desse cognouit & audiens a qdam
 fratre q? ille esset q? ad crucé iuisset euz introduci fecit & ab eo
 cu monachis veniá postulauit. Ille vero non solú clementer

indulsiſt ſ; & de bono pacie eis ſublimiter predicauit. Pꝛt vij. annos ſeramundus eſt expulſus ⁊ ſanctus lampertus iubete pipino ad ſedem ꝓpꝛiam eſt reductus. Cum autē ſicut prius verbo & exemplo polleret inſurgētes in eum duo maligni eū grauiſſe infectare ceperūt quos amici pontificis eos ſicut meſruerant occiderunt. Eo tempe lampertus pipinum de quadam meretrice quam tenebat plurimū increpauit. Dodo autē conſanguineus eorū qui occiſi fuerant & frater impiꝝ meretricis domesticus aule regie congregato exercitu domum epiſcopi circūquaꝗ obſedit. Volens occiſoꝝ necē in ſancto vindicare. At cum puer lamperto in oratione poſito nunciāſſet. Ille cōfiſus in domino vt eos expugnaret mucronem accepit ſed ad ſe rediens gladiū de manu ꝓiecit meliꝝ iudicans vt ꝓſiſtendo et moriendo vinceret qm̄ vt ſacratas manus de impioꝝ ſanguine macularet. Tunc vir dei ſuos ammonuit vt peccata ſua ꝑſiterent ⁊ mortē patienter ſuſtinent. Statiꝗ impiꝝ irruentes ſanctū in oracōe lampertum ꝓſtratū ꝓemerūt circa ānos dñi. d. c. Quibꝝ diſcedentibꝝ quidā ex eiꝝ ſamulis euadentes corpꝝ eius occulte ad kathedralem eccleſiā nauigio ꝓduxerūt ⁊ cū multa ciuitatis meſticia ſepulture dederunt.

De nomine.

Matheus binomius extitit ſcꝝ Matheus et leui. Matheus autē interpretatur donū feſtinacōis vel donatoꝝ ꝑſilij. vel dicitur Matheus a magnus ⁊ theos qđ eſt deꝝ q. magnus deo. vel a manus & theos. q. manus dei. Fuit enim donū feſtinacōis per feſtinā ꝑuerſionē. Donatoꝝ ꝑſilij per ſalubrem predicacōem. Magnꝝ deo per

vite perfectionem. Manus dei per euangelij conſcriptionem. Leui interpretatur vel applicatꝝ ſiue additus ſiue appoſitus. Fuit enim aſſumptus ab exactiōe vectigalium applicatus numero apoſtoloꝝ additus conſortio euangelistarum et appoſitus kathalogo martirum.

De ſancto Matheo.

Matheus apłs
 in ethiopia
 predicans in
 ciuitate q̄ dī nadab
 duos magos nomie
 Zarox̄ et arphaxat
 r̄pit q̄ ita hoies suis
 artibz deñtabant vt
 q̄scunqz vellent inē/
 broz officio & sani/
 tate puare viderent
 Qui in tantā supbiā
 erupēt vt se q̄ deos
 ab hoibz facēt ado/
 rari. Matheus autē
 apłus predicā ciui/
 tatē igressus et apud

eunuchū caudacis regine quā philippus baptisauerat hospi
 tatus ita magoz prestigia detegebat q̄ qcquid ipsi faciebāt
 hominibz in p̄niciē h̄ ipse suerteret in salutem. Eunocho autē
 sanctū matheū interrogāte quō tot linguas loq̄retur et intel/
 ligeret exposuit ei Matheus q̄ spūs sancto descēdente oīm ling/
 uaz scientiā repisset vt sicut illi q̄ supbiā turrim vsqz in celū
 edificare volebāt pre ḡfusiōe linguaz ab edificacōe cessauerūt.
 Sic apłi p̄ oīm linguaz sciam turrim nō de lapidibz s̄ de vir/
 tutibz ḡstruant p̄ quā oīes q̄ crediderunt in celū ascendant.
 Tunc venit ante illos q̄ dicerent magos illos cū duobz adue/
 nisse draconibz q̄ ignē su'phureū ex ore & naribz euomentes
 cundos hoies occiderunt apłus autē signo crucis se muniens
 ad eos secrete exiuit. Quē mox vt dracones viderunt ante eū
 pedes p̄tinus dormierūt. Dixitqz magis. Et vbi est ars vestra
 excitare eos si potestis. Ego autē nisi dñm rogassem qd̄ in me
 cogitaueratis inferre in vos p̄tinē retrusissem. Cū autē p̄plus
 suenisset in noīe ihesu draconibz vt abierent p̄cepit vt nullaz
 ledentes p̄tinus abierūt. Cepit qz p̄plo de glōria paradisi ter/
 restris magnū s̄monem ḡtexere asserens oībz montibz eminē
 et p̄ximū celo esse. Spinās vel tribulos ibi nō esse. lilia vel
 rosas ibi nō marcescere. Senectutē ibi nec euenire. Sed hoīem
 ibi iuuenē semp manere angeloz ḡgana ibidem sonare. aues
 vocatas ḡtinuo obedire. De h̄ autē paradiso terrestri dixit hoiez
 eiectū esse. Sed p̄ xp̄i natiuitatē in paradysum celestē reuocatū
 fuisse. Et eū hoc p̄plo loqueret. Ecce subito tumultus exortus
 est in quo regis filius mortuus plangebat. Quem cum magi

suscitare non possent suadebant regi q̄ iudeorum consortium
 raptus fuisset ⁊ ideo simulacrum ⁊ templum sibi gstrui oportet.
 Predictus aut̄ eunuchus magos custodire faciens apostolū
 aduocauit. Quem oratione fusa p̄tinus suscitauit. Quapropter
 rex nomine egippus hoc visu p̄ vniuersas suas p̄uincias misit
 dicens venite ⁊ videte deum in effigie hoīs latentē. Venerunt
 igitur cum coronis aureis ⁊ diuersis sacrificioꝝ generibꝫ vol
 lentes sacrificare ei. Quos matheus p̄secuit dicens viri quid
 facitis; Ego deus non sum sed huus dñi ihesu xpi. Illi igit̄ de
 auro ⁊ argento q̄d sibi attulerāt ipso iubente ecclesiā magnā
 fabricauerunt quā intra .xxx. dies gsummauerunt. In q̄ apls
 .xxx. annis ⁊ tribꝫ sedit ⁊ totam egiptū ad fidem guertit. Rex
 aut̄ egippus cum vxore sua ⁊ omni populo baptisatꝫ euphi
 geniā q̄ filiam regis ap̄ deo dedicatā plusq̄m ducētis virgi
 nibꝫ prefecit. Post hoc hirtatꝫ regi successit ⁊ virginē p̄dictaz
 gcupiscēs dimidiū regnū sui ap̄lo p̄misit si eā in giugiū suū
 sibi facēt gsentire. Cui ap̄lo ait vt iuxta mortē predecessoris die
 dominica ad eccles̄ā gueniret ⁊ p̄nte euphigenia cum ceteri s
 virgibꝫ q̄ bona sint iusta giugia audiret. Quo rex cū gaudio
 festinauit putans q̄ euphigenie vellet giugiū suadē. Matheꝫ
 igitur virginibꝫ ⁊ omni p̄plo cōgregatis de bono matrimonij
 diu locutus a rege plurimū est laudatus credēs q̄d hoc ideo
 diceret vt virginis animū ad matrimoniū p̄uocaret. Deinde
 impato silentio hmonem repetit dicens. Cum bonū sit matri
 monium si saluo federe teneatur bene scitis astātes q̄ si regis
 sponsam aliquis huozꝫ vsurpare presumeret nō solum regis
 offensaz sed mortē insup mereret non q̄a vxorē duxisse p̄bat̄.
 Sed q̄a sponsam dñi sui accipiens eius matrimoniꝫ violasse
 guinceret. Ita ⁊ tu rex sciens ephigeniā regis eterni sponsam
 effectam ⁊ sacro velamine gsecratam quomō poteris sponsaz
 potētioris te tollere ⁊ tuo matrimonio copulare. Quo audito
 Rex pre ira insaniens furibundus abscessit. apostolus autem
 intrepidꝫ ⁊ constans omnes ad paciētiā ⁊ gstantiā gfortauit
 et ephigeniā coram se ex timōre p̄strataz cū ceteris virginibꝫ
 benedixit. Post missaz aut̄ solennia rex spiculatoꝝ misit qui
 iuxta altare matheū stantē ⁊ expansis manibꝫ in celū orantē
 misso a tergo gladio interfecit ⁊ martirem cōsecrauit. Quod
 populus audiens ad palacium regis incensurus omnia pro
 perabat. Sed a presbiteris ⁊ dyaconibus vix detenti apostoli
 martirium cum gaudio celebrauerunt et cetera. Rex vero
 cum nec per matronas ad eam directas nec per magos Ephig
 geniam posset aliquatenus immutare totam eius domum
 igne copioso vallauit vt ipsam cum ceteris virginibus.

cremaret. Apostolus aut eisdem apprensus omnem ignem ab eorum
domo excussit. Qui erumpens regis palatium inuasit et solo rege
euadente vix cum unico filio cuncta consumpsit. Statimque filius
arreptus a demonio patris crimina confitens ad sepulcrum apostoli
peruenit. Pater vero turpissimus leprosus effectus cum curari
non posset manu propria gladio se perimit populus autem fratrem epi-
genie ab apostolo baptizatum regem constituit. Qui per annos lxx
regnavit et filium suum sibi substituens christianum cultum mag-
nifice ampliauit et totam ethiopiae provinciam ecclesiarum christi replevit
Zatoes autem et arphaxat ab ea die qua regis filium apostolus susci-
tauit in perfidem fugerunt sed symon et iudas ibidem eos vicerunt
Notandum quod in beato matheo .iiii. principaliter considerantur. Primum
est obedientie velocitas quia mox ut christus eum vocavit continuo
theloniū reliquit nec dominos suos timens rationes vectigalium
imperfectas reliquit et christo perfecte adhesit per hac velocitate obedie
quidam occasio erroris sibi assumpserunt sicut recitat Hieronymus in
originali super predictum locum dicens. Arguit in hoc loco porphyrius
et iulianus augustus vel impudiciam historici mentientis vel stulticiam
eorum que statim secuti sunt saluatorem que irrationabiliter quemlibet
vocantem hominem sunt secuti cum tante virtutes tantaque signa
precesserunt que apostolos antequam crederent vidisse non dubium est
Certe fulgor ipse et maiestas diuinitatis occulta que etiam in
humana facie relucebat ex primo ad se videntes trahere poterat
aspectu. Si enim in magnete lapide habet esse virtus dicitur ut annulos
et festucas sibi copulet quantum magis dominus omnium creaturarum ad se
poterat trahere quos volebat habet ieronymus. Secundum est eius largitas siue
liberalitas quia statim fecit ei quicquid magnū in domo sua. Quod
quidem quicquid non tantum fuit magnū ratione laute preparationis fed
etiam fuit magnū. Primo ratione voti quia cum magno affectu et
desiderio ipsum recepit. Secundo ratione misterij quia illud fuit
indicatum magni misterij quod misterium exponit glo. super lucam
dicens. Qui domicilio christum recepit in tanto maxis exuberantiam
pascit delectationibus voluptatum. Tercio ratione documentorum quia ibi
magis documenta exhibuit sicut nota. Volo et non sacrificium et non eget
que sani sunt medico etc. Quarto ratione inuitationum quia magni disci-
pules et inuitati fuerunt. scilicet christus et discipuli eius. Tercium eius humilitas que
apparuit in duobus. primo in hoc quod se publicanum manifestauit. Ce-
teri euangeliste ut dicit glo. verecundie causa et euangeliste homine no-
men vulgatum non ponunt. Ipse solum quod scriptum est iustum in primis
accusator est sui matheum se et publicanum nominat et ostendit
dat nullum conuersum debere de salute diffidere cum apostolus et
euangelista de publicano repente sit factus. Secundo in hoc quod ad
suas iniurias paciens fuit. Quando ei phisei murmurabant quod

xps ad hominem peccatorem descendisset potuisset eis math. Rñdere ac dicere vos poti⁹ miseri ac peccatores estis qui vos iustos arbitantes medicū refugitis. Ego aut̄ iaz peccator dici non valeo q̄ ad medicū salutis 9fugio 62 eidem vuln⁹ meum nō abscondo. Quartū est euangelij ipsi⁹ in ecclesia magna solennitas ei⁹ enī euangeliū p̄ceteris euangelijs magis in ecclesia frequentat̄ sic ps̄ dauid ⁊ eplē pauli p̄ceteris scriptis ampli⁹ in ecclesia recitant̄. Cui⁹ h̄c est ratio qm̄ teste Iacobo tria sūt gr̄a peccatorū. s̄ peccatū supbie peccauit saulus a saule superbiſsimo rege dict⁹ q̄ ecclesiā sup̄ modū p̄secut⁹ est. Peccato luxurie peccauit dauid q̄ ⁊ adulteriū 9misit. 62 p̄pter ip̄m adulteriū fidelissimū militē vriā occidit. Peccato auaricie peccauit Mathe⁹ q̄ per auariciā lucris turpib⁹ inhiabat. Fuit enim thelonari⁹. Est aut̄ theloneū vt dicit ysidor⁹. locus in portu maris vbi merces nauū 62 nautarū emolumenta redduntur. Thelos aut̄ grece vt dicit beda latine dī vectigal. Licet igitur isti peccatores extiterint eorū tñ p̄nia a deo placuit vt nō soluz dñs eorū culpis ignosceret s̄ etiā in eis dona sua multiplicius cumularet. Nā seuissimū p̄secutorē fecit fidelissimuz p̄dicatorē. Adulter⁹ ⁊ homicidā fecit p̄phetā ⁊ psalmistā. lucris inhiantē et cupidū fecit ap̄lm ⁊ euangelistā. Ioh̄ igit̄ horū triū dicta nobis tam frequētī⁹ recitant̄ vt nullus q̄ 9uerti voluit despet de venia qm̄ tātos in culpa tales 9spicit fuisse in gr̄a. Notādū insup q̄ h̄m beatū ambrosiū circa 9ūſionē beati mathei q̄daz ex pte medici. q̄dam ex pte infirmi sanati. q̄dam ex pte modi sanādi 9siderant̄. In medico tria fuerūt scz sapientia q̄ radicē morbi cognouit. bonitas q̄ medicamenta adhibuit. potentia q̄ ipsum tam subito mutare potuit. De hijs trib⁹ sic idem dicit ambrosi⁹ in p̄sona ip̄i⁹ mathei. hic si potest auferre cordis mei dolorem ⁊ anime pallorem qui nouit occulta. ⁊ hoc qñtuz ad primū. Inueni medicū qui in celis habitat 62 in terris sp̄rgit medicamenta. hoc qñtum ad secundū. hic potest solus sanare vulnera mea qui nescit sua. hoc qñtuz ad terciū. In ipso ante infirmo sanato. s̄ in beato matheo tria 9siderantur secundum quod dictus ambrosius ostendit. Ip̄sē nanqz morbū perfecte exiuit. curanti gratus extitit ⁊ in sanitate recepta semp̄ m̄dm se seruauit. Vnde ait. Sequebat̄ matheus. Iam letus 62 alacer et exultat dicens. Iam non publicanum gero. Iam non porto leui. exui. leui. Postquam cristum indui ⁊ hoc quo ad primū. odio genus meum. fugio vitam meam solum te se quoz. Domine ihesu qui sanas vulnera mea. hoc quo ad secundum. Quis est qui me sepat a caritate dei qui in me est tribulatio. an angustia. an fa. hoc quo ad terciū. Modus aut̄ sanādi h̄m.

beatū ambro. triplex fuit. Primo enī xp̄us ip̄m vinculis liga-
uit. Secundo cauteriū ip̄m impressit. Tercio omnē putredinē
emundauit. Vnde ait ambrosius loquens in persona mathei
ligatus sum fidei clauis & bonis cōpedibz caritatis. Aufer ihu
meoz putredies peccatoz dū habes vinculis caritatis ligatū
seca q̄dcunq; inueneris viciosum hoc q̄ntum ad primū om̄e
mādatū tuū sicut cauteriū impressū tenebo. & si vrit cauteriū
mandati tñ putrefacta carnis exurit nec ad viciū vsurpat
stāgio & si mōdet medicamentū tñ vlceris tollit viciū q̄ntuz
ad h̄m. veni cito dñe incidens occultas & latentes varias passi-
ōnes. Api cito vulnus ne noxius serpat humōr emunda om̄e
q̄d fetidū est. pegrino lauacro h̄ q̄ntum ad terciū. Eius autē
euangeliū. āno dñi. d. q̄d manibz suis scripserat cū osibz b̄ti
barnabe reptū est. Qd̄ quidē euangeliū beat⁹ barnabas secū
ferebat super infirmos illud ponens omnes tñ fide bar. quem
merito mathei continuo liberabat.

De nomine.

MAurici⁹ d̄r a mari & cis q̄d d̄r vomēs vel dur⁹. & h̄us
q̄d interpretat⁹ siliator vel festinans. vel d̄r a maurō q̄d
h̄m yfidoz ḡce d̄r nigr⁹. Ipse nanq; habuit amaritū/
dinē. p incolatu misie & dilacōe patrie. Fuit vomens p sup/
fluoz abiectionē. dur⁹. & fum⁹ p tozntoz p̄ssionē. siliator
p cōmilitonū exhortacōez. Festinans p feruorē & bonoz opū
multiplicacōez. niger p sui despectiōē. Hoz passionē scripsit
et cōpilauit beat⁹ eucharis lugdunen. archiep̄us.

De sancto Mauricio.

MAuricius in
sacratissima
legione que
Thebea dicitur dux
extitisse perhibetur.
Dicti autem sunt
thebei a ciuitate sua
que Thebea nunci-
pata est. Est autem
ipsa regio in partibz
orientis. vltra fines
arabie. Abilis opibz
Fructibus fertilis.
arboribus delectabi-
lis. Habitatōes ve-
ro illius regionis di-
cuntur esse magni.

corporis . armis strenui in bello fortissimi callidi ingenio . sapientia locupletissimi . Ipsa autem ciuitas centum portas habuit & super Nilum fluuium qui de paradiso egreditur et geon vt dicitur sita fuit de qua dicitur . Ecce vetus thebe . c iacet obruta portis . Hijs iacobus frater domini verbum salutis predicauit & fidem christi perfecte eos docuit . Dyoclecianus autem & Maximianus qui ceperunt Anno domini . cc . lxxvij . volentes fidem cristi penitus extirpare tales epistolas per omnes puincias in quibus xpiani morabantur transmiserunt . Si aliquid determinari oporteret aut sciri & totus mundus ex vna parte congregatus esset & sola roma ex alia parte consisteret mundus totus victus fugeret & sola Roma in culmine scientie remaneret . Cur ergo vos parua plebecula eius preceptis resistitis & contra ipsius statuta tam stolide superbitis aut igitur deorum immortalium fidem suscipite aut immutabilis a nobis sententia proferetur dampnationis . Christiani autem huiusmodi litteras suscipientes nuncios omnes vacuos remiserunt . Tunc dyoclecianus & maximianus in iram commoti per omnes prouincias miserunt vt omnes bellicis armis apti venirent & omnes rebelles Romano impio subiugarent . Littere autem augustorum ad populum thebeorum delate sunt Qui populus secundum dei preceptum que dei erant deo & que erant Cesaris cesari reddebant . Congregates electam militum legionem scilicet . vi . M . dc . lxxvi . eos ad imperatores miserunt vt in bellis iustis imperatores iuarent . Non contra xpianos arma mouerent . sed eos potius defenserent . Huic autem sacratissime legioni Dux erat inclitus vir . Mauricius signiferi autem candidus Innocentius exuperius victor & Constantius . Dyoclecianus igitur Maximianum quem sibi in collegam imperij assumpserat contra gallias cum infinito exercitu misit & ei legionem thebeam sociauit . Hijs a sancto Marcellino papa exhortati sunt vt ante gladijs interirent quam fidem xpi quam acceperant violarent . Cum igitur vniuersus exercitus montes alpium transmeasset & Otrodorum aduenisset iubet Imperator vt omnes qui secum erant ydolis . ymmoarent & contra rebelles imperio & maxime contra xpianos vnamiter giurarent . Quia sancti milites audientes octo milibus ab exercitu secesserunt et in quodam loco ameno cui aganum nomen est iuxta rodanum sederunt . Quia audiens maximianus missis militibus precepit vt ad deorum sacrificia cum alijs festinarent . Qui se non posse facere Responderunt vtpote qui fidem xpi habent . Tunc imperator

ira succensus ait . Iungitur despectui mee celestis iniuria . et
mecum religio romana stempnitur . Sentiat contumax miles
non solum mihi sed etiam dijs meis me posse dare vindictaz
Tuc cesar missis militibz suis iussit vt aut dijs sacrificare eos
spellerent . aut demũ queq; eorum p̄tinus decollarent . Sancti
igitur cum gaudio capita extendentes . Vnus ante altez festi/
nabar & ad mortẽ preuenire p̄perabat . Tunc sanctus mauricius
assurgens inter cetera sic orionatus est . Congratulor vob quia
per fidem xpi om̄s mœi pati estis . Commilitones v̄ros necari
sustinui q̄a vos ad passionẽ p̄ xpo patos vidi & dñi m̄datũ
feruavi qui ait petro . Mitte gladiũ tuum in vaginã . Quia ḡ
iam smilitonũ cõporibz vallati sumus & socioz sanguinibz
rubricatas vestes habem̄ nosipos ad martiriũ seqm̄ur . Hec
ergo si placet cesari mandemus R̄nsa . Milites tui imperator
sumus & ad defensionẽ reipublice arma suscepimus . Non est
in nobis perditio non formido sed xpi fidem nullatenus dese/
remus . Cum hoc impator audisset iussit itez vt decimũ truci/
darent . Quo facto exupius signifer arripiens & int̄ smilitones
stans . Gloriosus dux noster mauricius de nostroz smilitonũ
gloria est locutus nec exupius signifer noster ideo hec arma
arripuit vt talibus resistamus . Proiciant dextre nostre arma
hec carnalia & armentur virtutibz & talia si placent cesari re/
mandemus . Milites sumus imperator tui . serui aut̄ q̄d libere
profitemur xpi tibi debemus miliciam . illi iuocentiam . A te
laboris stipendium ab illo exordium sumpsimus vite . Omnia
pro ipso tãm̄ta suscipere parati sumus . & ab eius fide nũ/
quam discedemus . Tunc impius cesar iussit suum exercitum
totam legionem circumdare ita vt vnus euadere non posset .
Vallantur igitur milites xpi a militibz dyaboli & nephandis
manibus trucidantur . & pedibus conculcantur equozum et
xpo preciosi martires ofsecrant̄ . Passi sunt autem circa annos
domini . cc . lxxx . Dei aut̄ nutu q̄m̄plures euaserunt vt in re/
giones alias venientes xpi nomen predicaret̄ & gloriosissime
in locis alijs triũpharent . Ex quibus fuisse dicuntur solutor
et auentor octauus apud thaurinum . Alexander apud betha
nium . secundus apud viricumlium . necnon & beatus stantius
et victor & vsus & q̄m̄plures alij . Cum igitur carnifices pre/
dam diuiderent & insimul epularentur quendam senem no/
mine Victorẽm inde casu transeuntem ad secum conuiuandũ
inuitat̄ et cetera . Ille requirere cepit quomodo inter tot milia
occisorum possent cum gaudio epulari et cetera . Cum au/
tem a quodam audisset q̄ pro fide christi mortui essent suspi/
rans ille vehementer ingemuit beatum omnino se clamitans

si cum illis fuisset occisus. Cum autē comperissent quoniam
 Cristianus esset in eum impetum fecerunt ⁊ ipsum protinus
 trucidarunt. Post hec autē maximianus apud Mediolanum
 Dyoclecianus vero apud nichomediam vna die purpuram
 deposuerunt vt priuatā vitā agerent ⁊ ad adolescentiores sc̄
 gstantius ⁊ maxim⁹ ⁊ valerius q̄s cesares fecerant imparent.
 Sed cū maximian⁹ itez tyrannice impare vellet a cōstantio
 genero suo p̄secutis insperio vitā finiuit. Tandē corpus sc̄i
 innocētij de eadē legiōe mūda rodani immerfū a domiciano
 gēnaneñ ⁊ gratho augustano ⁊ prothasio eisdē loci ep̄is cū
 alijs in ecclesia est sepultū. In cui⁹ gstructione quidā gentilis
 artifex qui alijs die dominico solēnantib⁹ solus opus suum
 exercebat. Adest sanctoz̄ exercit⁹ rapit̄ cedit ⁊ arguit q̄ op⁹
 suum ꝑphanus assumpserit ⁊ die dominica cum alij diuinis
 intenderent ip̄e opib⁹ mechanicis inhiaret. Correat⁹ ad eccl̄iaz
 cucurrit ⁊ se fieri xp̄ianum postulauit. Ambrosi⁹ in ꝑuacōe
 de h̄ijs martirib⁹ sic ait. Caterua fidelīū d̄ino lustrata lumine
 ab extremis terre finib⁹ veniens ⁊ fideliter supplicauit. Et taz
 corp̄eis bellatorū legio mucronib⁹ circūsepta q̄m̄q̄ sp̄ualib⁹
 etiā armis vallata ad martiriū vigili gstantia ꝑperauit. Quos
 pestifer tyrannus vt eos metu ꝑterrēt ad internecōez supplicij
 gladio decimauit atq̄ postmodū gstanter eos ꝑdurantes in
 fide vniuersos pariter capite plecti ꝑcepit. Sed h̄ij tanto cari/
 tatis ardore feruebāt vt eiectis armis flexo poblite passim ge/
 niculantes spiculatoroz̄ tela hylari corde suscipent. Inter q̄s. b.
 maurici⁹ tue fidei amōre succēsus decertādo martirij ē coronā
 adept⁹. h̄c ambrosius mulier q̄dā filiū suū abbati monasterij
 in q̄ sanctoz̄ martiz̄ corp̄a req̄lescunt erudiēduz tradidit quē
 in breui defunctū irremediabili luctu plāgebat. Cui aparēs
 maurici⁹ cur filiū suū sic fleret q̄sui. Que sibi r̄ndit q̄ q̄diu
 viuēt ⁊ lacrimis non cessaret. Cui ille noli eū flere vt mortuū
 s̄ scias euz habitare nobiscū. Qd̄ si ꝑbare desideras eras ⁊ in
 oibus dieb⁹ vite tue si ad matutinas surrexeris vocē ei⁹ inter
 monachoz̄ psallētū voces audire valebis. Qd̄ illa semp̄ fecit
 et vocē filij cum monachis cantantē semp̄ audiuit Rex gatu/
 ranicus cū thos suos relectis seculi pompis paupib⁹ ⁊ eccl̄ijs
 erogaret quendā presb̄m misit vt sibi de sacrosanctis ipsoz̄
 reliq̄ijs asportaret. q̄ cum reliq̄ijs impetrans rediens nauis orta
 tēpestate ī lacū lausanen̄ p̄iret capsaz cū reliq̄s fluctib⁹ oppo/
 suit ⁊ mox secuta fuit t̄ngllitas maḡ. Anno d̄ni. d. cccc. lxxij. cū
 q̄daz mōchi obtētū karoli a nicholao papa corp̄a sc̄i vrbani
 pape ⁊ sancti tyburcij martiris impēssent ⁊ recedentes sc̄toz̄
 martiz̄ ecclesiaz v̄sitaflent ab abbate ⁊ monachis impēruat.

vt corp⁹ sc̄i Mauricij & caput sc̄i Innocētij apud antysiodoz
 in ecclesia quā s̄ germanus eisdem martirib⁹ dudū dedicauit
 trasportarent. Refert p. damiani q̄ in burgundia erat q̄dam
 clericus supbus & ambiciosus qui q̄dam ecclesiā s̄ mauricij
 sibi vsurpauerat. quodā potente milite sibi plurimū obsistēte
 Dum autē q̄dam die missa cantareē & in fine euangelij diceret
 omnis qui se exaltat humiliabitur. Derisit miser & ait. falsū
 est. Nam si ego meis hostib⁹ me humiliasset tot hodie diuicias
 eccē non haberem. Et ecce fulmen instar in os eius per quod
 blasphemie verba euomuit introiuit & subito eū extinxit.

De nomine.

Iustina a iusticia dicta. Ipsa enim per
 iusticiam vnicuiq; quod suum est red
 didit scilicet deo obedientiam. superiori
 prelato reuerentiam. pari concordiam
 & inferiori disciplinam inimicis pacien
 tiam miseris & afflictis compassiōem
 oposam sibi sanctimoniam.

De sancta Iustina.

Iustina ugo
 de ciuitate al
 thiochie filia
 sacerdotis ydolorum
 q̄tidie ad fenestram
 sedens pluz dyaconē
 euangeliū legentem
 audiebat a q̄ tādē
 ouersa est. Qd̄ cum
 mater patri in lecto
 retulisset & ambo dor
 missent xp̄us cū an
 gelis apparuit eis di
 cens. venite ad me &
 dabo vobis regnum
 celoz. q̄ euigilantes
 statim cum filia sua

se baptisari fecerunt. Hoc ḡ iustina virgo a cypriano plimuz
 molestata ip̄m tandē ad fidē ḡuitit. Cyprian⁹ n̄ a sua p̄uicia
 magus extiterat. Nam cū vij. annoz esset a pentib⁹ dyabolo
 ḡcūt ē h̄ magice arte insuiebat & matronas i iumēta ḡutere
 videbat & mlta alia prestigia exercebat. Ardens iḡ in amore

iustine virginis ad magicas artes se contulit vt ipsam ꝑ se vel ꝑ viro quodaz a cladio qui similiter in eius amōē exarserat posset habere. Aduocat igitur demonem vt ad se veniat ꝛ iu/stinā ꝑ eum valeat habere. Adueniens demon dixit ei. Quid me vocasti. Cui Cyprianus. Amo virginem de galileis potes ne facere vt ipsam habeam ꝛ voluntatem meam secū ꝑficiam Cui demon. Ego qui hominem de paradiso eicere potui Cayn fratrem suū occidere ꝑcurui. Iudeos xpm occidere feci homines perturbavi ꝛ non potero facere vt vnā puellā habeas ꝛ ea iuxta tuū placitū fruaris. Vngentū h° accipe ꝛ circa domū eius deforis sparge ꝛ ego supueniēs cor eius in tuū amōem incendiā ꝛ tibi eam assentire cōpellam. Sequenti nocte demon ad eam ingredit ꝛ cor eius ad amōē illicitū incitare conatur. Qd̄ illa sentiens deuote se dño cōmendauit ꝛ totū corpꝰ suū signo crucis muniuit. Ad signū autē sancte crucis dyabolus territus fugit ꝛ ad Cyprianum veniens ante eum stetit. Cui cyprianus dixit. Quare non adduxisti ad me virginē illam. Cui demon. Audiui tuam iussionē ꝛ vidi illiꝰ impossibilitatē. Sed ego emendo ꝛ tuam cōplebo voluntatē. Aggrediar eam et corpus eius vulnerabo in amōē libidinis ꝛ ea iuxta desiderium tuū ꝑfrueris. Ingrediens igitur dyabolus nitebatur ei ꝑsuadere ꝛ animū eius ad amōē illicitū inflāmare. Illa autē se deo deuote recōmendans signo crucis omnem tēptacōnem repulit ꝛ insufflans in demonē ꝑtinus eum ꝑiecit. Demon autē ꝑfusus abiit ꝛ aufugit ꝛ ante cyprianum stetit. Ad quem cyprianus. Et vbi est virgo ad quam te transmisi. Et demon victū me fateor ꝛ qualiter dicere ꝑtimeasco. Qd̄dam enī signū terribile in ea vidi ꝛ ꝑtinuo robur omne amisi. Tūc cyprianꝰ eum deridēs dimisit ꝛ in ipm principem demonū aduocauit. Cūqꝰ venisset ad eū dixit. Que est virtus vestra taz modicaꝰ vt vincat ab vna puella. Dixit demon. Ecce egrediens varijs febribꝰ eam vexabo ꝛ animum eius ardentius inflammabo ꝛ totum corpus eius vehementi ardore respergam et freneticaz illam faciam ꝛ varia sibi fantasmata offeram ꝛ media nocte eam adducam tibi. Tūc dyabolus in specie vnus virginis se transfigurauit ꝛ ad virginem veniens dixit. Ecce ad te venio quia tecū in castitate viuere ꝑcupisco. veruntñ dic queso te q̄nam certaminis nostri merces erit. Cui sancta virgo respōdit. Merces quidē multa labor modicus. Dicit ei demon. Quid ē g° qd̄ dē ꝑcepit. Crescite ꝛ mltiplicamī ꝛ replete itaz. Timeo g° bona socia ꝛ si in virginitate manserimus verbū dei irritū faciemus ꝛ velut ꝑtēpentes ꝛ in obediētes in graue iudiciū decidēꝰ ꝛ vn̄ videbamꝰ sp̄are ꝑmiū ꝛ ḡue incurremꝰ tormētūꝰ

Cepit autē cor virginis grauibꝰ cogitationibꝰ p̄ immissiōem
demonis concuti ⁊ ardore concupiscentie fœtius inflammari
a deo vt iam surgens abire vellet. Tunc sancta virgo ad se re/
uerſa ⁊ quis esset qui secum loqueretur intelligens cōtinuo
se cruce muniuit ⁊ in dya^o. sufflans ipsum instar cere p̄tinē
liquefecit. ⁊ ab omni temptatione statim liberatam se sentit.
Postmodum dyabolus in speciem iuuenis pulcherrimi se trās
figurauit ⁊ thalamū eius ingrediens cū ipsam lectulo iaceret
impudenter in eius lectulū p̄siliuit ⁊ in eiꝰ amplexus ruere
voluit. Qd̄ videns iustina ⁊ malignū spiritū adesse cognoscēs
mox signum crucis edidit ⁊ instar cere dyabolum liquefecit
Tunc dyabolus permittente deo febribus eam fatigans ⁊ plu
res cum gregibus ⁊ armentis occidens maximam mortalitatē
in tota antiochia futuram p̄ demoniacos predicebat non iu/
stina coniugio consentiret. Quapropter tota ciuitas mōbo
languens ad ianuam parentum iustine conuenit clamans vt
iustinam coniugio traderent ⁊ sic ciuitatem a tanto periculo
liberarent. Sed cum iustina nullatenus consentiret ⁊ ex hoc
mōtem eidem omnes minarentur. vij. anno mortalitatis ipsa
pro eis orauit ⁊ omnem pestilentiam p̄pulsauit. Videns dya/
bolus q̄ nihil proficeret in fōram iustine se transmūtauit vt
famam iustine pollueret ⁊ cyprianum deludens se iustinam
ad se adduxisse iactabat. Pergens igitur dyabolus ad cypria
num in specie iustine ad ipsum cucurrit ⁊ eum quasi que eiꝰ
amōre langueret osculari voluit. Quam cyprianus videns et
iustinam esse credens gaudio repletꝰ ait. Bene uenisti iustina
omniū feminazꝰ decora. Mox vt cyprianus nomen iustine no
minauit dyabolus nomen illud ferre non potuit. Sed ad eius
p̄lationem instar fumi statim euauit. Qua cyprianus delu
sum se videns tristis remansit. Vnde ⁊ amplius in amōrem
iustine estuans ad ostium virginis diu vigilauit ⁊ quādoqꝰ
in feminam. quandoqꝰ in auem vt videbatur arte magica se
cōmutans cum venisset ad ostium virginis neqꝰ femina neqꝰ
auis sed cyprianus p̄tinus apparebat. Acladius quoqꝰ arte
dyabolica mutatꝰ in passerem cum ad fenestram iustine vo/
lasset mox vt virgo eum aspexit non passer sed acladiꝰ appa
ruit angustiatiqꝰ nimis cepit ac tremere quia nec fugere po/
terat nec salire. Timens vero iustina ne caderet ⁊ creparet euz
per scalam deponi fecit ⁊ admonens vt a sua vesania cessaret.
ne iuxta leges tanquazꝰ maleficus puniretur. Ista om̄ia scđm
figmenta dyabolica ad quandam apparentiam fiebant. Vidē
igitur per omnia dyabolus ad cyprianum redijt ⁊ ante eum
confusus stetit. Cui dixit cyprianus. Nunquid ⁊ tu victus es

Que est miser virtus vestra vt vnā puellam nō possitis vincē
nec in eam potestātē habere. Sed econuerso ipsa vos vincat et
tam miserabiliter vos p̄sternat. Dic tñ mihi obsecro in q̄ est
eius taz maxima fœtītudo. Cui demon ait. Si mihi iuraueris
vt a me nequaq̄ recedas virtutē eius victorie tibi pandā. Cui
cyprian⁹. Per quid tibi iurabo. Cui demon. Iura mihi p̄ vir/
tutes meas magnas q̄ a me nunq̄ discedas. dicit ei cyprian⁹
Per virtutes tuas magnas tibi iuro q̄ a te nunq̄ discedā. Tūc
dyabolus quasi secut⁹ ei dixit. Puella illa signū crucifixi edi
dit ⁊ statim tabui ⁊ omnē virtutem amisi ⁊ quasi cera a facie
ignis effluxi. Dicit ei cyprianus. Ergo crucifixus maior te est
Et demon vtq̄ maior omnib⁹ est ⁊ vos omnes q̄s hic decipi
mus tradet igni inextinguibili cruciandos. Cui cyprianus. g^o
et ego amic⁹ debeo fieri crucifixi ne tantā aliqñ penā incurraz
Cui dyabolus. Iurasti mihi p̄ virtutes mei exercitus per q̄s
nemo piurare valet q̄ a me nunq̄ discederes. Ad quē cypria
nus. Te ⁊ omnes fumigantes tuas virtutes gtempno ⁊ tibi ⁊
omnib⁹ dyabolis tuis ab renuncio ⁊ crucifixi saluari signo
me munio. Statimq̄ ab eo dyabolus confusus discessit. Tunc
cyprianus ad episcopum iuit. Quem videns episcopus ⁊ cre
dens eum venisse vt xp̄ianos in errorem mitteret. Ait ei. Suffi/
ciant tibi cy·hij q̄ fœis sunt. Nihil enim poteris adūsus eccl̄iaz
dei. Inuicta est enim virtus xp̄i. Cui cyprianus. Certus sum
quia inuicta ē virtus xp̄i. Narransq̄ que sibi acciderant ab eo
se baptizari fecit. Qui postmodū tā in scientia q̄ in vita valde
p̄ficiens mortuo episcopo ipse in ep̄m ordinatus est. Beatam
vero virginem iustina⁹ in monasterio posuit ⁊ multis sacris
virginib⁹ eam ibidem in abbatissam prefecit. Sanctus autem
cyprianus martiribus epl̄as sepe mittebat ⁊ eos in certamine
roborabat. Comes autē regionis illius audiens famam cypri
et iustine eos ad se presentari fecit ⁊ an sacrificare vellent re/
quesiuit. Qui dum in fide xp̄i p̄sisterent firmi iussit eos in sar
taginem plenam cera pice ⁊ adipe poni que tñ eis mirū refri/
gerium prestetit. nec aliq̄d supplicii irrogauit. Sacerdos autē
ydolorum prefecto dixit. Tubeas me ante sartagine[m] stare et
confestim vincam omnem virtutem eorum. Cum ergo iuxta
sartagine[m] venisset dixit. Magnus es deus hercules ⁊ pater
deorum iupiter. Et ecce ḡtinuo de sartagine ignis exiuit ⁊ pe/
nitus eum consumpsit. Tunc cyprianus ⁊ iustina de sartagine
extrahuntur ⁊ data super eos sententia pariter decollantur.
Horum cœpora cum septē diebus ad canes proiecta fuissent
postmodum romam translata sunt. Nunc autem vt dicitur
placentie requiescunt. Passi sunt autem. vj kal' octobris circa

annos domini. cc. lxxx. sub dyocleciano.

De nomine.

Cosmas dicitur a cosmos quod est forma vel ornatus. vñ hñ yfidoꝝ cosmōs grece dicitur mūdus latine. Fuit enim forma alijs in exemplis ornata virtutibꝫ bonis mūdus ab omnibus vicijs. Damianus dicitur a dama quedam bestia q̄ humilis est ⁊ mansueta. vñ damianꝫ a dogma quod est doctrina et ana quod est iursum. vel damum qd̄ est sacrificium. Vel damianus quasi dñi manus. Ipse enim mansuetudinem habuit in ḡuersacōne doctrinā supnam habuit ⁊ docuit in predicatione. Sacrificiū fuit in carnis maceracōe. dñi manꝫ fuit in medicinali curacōe.

De sancto Cosma ⁊ Damiano.

Cosmas ⁊ damianus germani frēs in ciuitate egea ex religiosa matre nomie theodoche nati sunt. Hñ arte medicine ⁊ docti tantā a spiritu sancto grām acceperūt vt om̄s languores nō solū ab hoībꝫ sed etiaꝫ a iumentis curarent gratis oīa tribuētes. Matrona aut̄ quedam nomie palladia cum om̄ia

sua in medicis ḡsūpsisset ad sanctos accessit ⁊ ab eis sanitatē integram reportauit. Tūc illa quodā munusculū sancto damiano optulit. Et cū nollet recipe illa cū sacramentis terribilibꝫ adiurauit. Qd̄ ille acceperit recipe nō quidem ductus cupiditate muneris sꝫ ⁊ deuotioni satisfaciens offerētis ⁊ ne nolmen dñi videret spernē p̄ qd̄ videbāt sic se adiuratū esse h̄ vbi sanctꝫ cosmas ḡpijt p̄cepit ne corpꝫ eiꝫ vna cum ip̄ius corpꝫ poneret. Sed sequenti nocte dñs cosme apparuit ⁊ fratrem de suscepto munere excusauit. Audiēs eoꝝ famā p̄ ḡsul listas eos

ad se accersire fecit: et que eorum sunt nomina que patria. que fortuna inquirere fecit. Sancti martires dixerunt. Noia nostra sunt cos. et da. alios tres fratres habemus quorum nomina sunt. antinus leontius et eupepius. Patria autem nostra arabia est. Porro fortunam christiani nesciunt. Iussit ergo pro consilio ut fratres suos adducerent et simul ydolis immolarent. Sed cum omnino immolare contempnerent precepit eos in manibus et pedibus dure torqueri. Cum autem eius tormenta deriderent iussit eos cathena ligari et in mare precipitari. Sed statim ab angelo de mari liberantur et ante presidem statuunt. Quod preses considerans ait. Per deos magnos maleficis vincitis quia tormenta contempnitis et mare sopitis. Docete ergo me habet vestra maleficia et in nomine dei adriani sequitur vos. Et hoc dicto statim duo demones affuerunt et eum grauissime in faciem ceciderunt. Et ille clamans dixit. Deprecor vos o boni viri ut pro me ad dominum vestrum oratis. Quibus orantibus continuo demones discesserunt. Preses autem dixit. Videtis qualiter aduersum me dii indignati sunt. quia eos relinquere cogitabam. Nam ergo deos meos vos non paciar blasphemare. Tunc eos in ignem copiosum iactari precepit sed tamen eos nil lesit quin potius flamma profuerit longe et multos de astantibus interemit. Tubentur ergo in eculeo suspendi. Sed ab angelo ipsos custodiente fatigatis admodum incedendo ministris ante presidem deponuntur illesi. Tres igitur fratres in carcerem fecit recludi et cos. et da. crucifigi et a populo lapidari. Sed in suos lapides redibant audaces et quam plurimos vulnerabant. Tunc preses furore repletus eductis tribus fratribus et stantibus iuxta crucem iussit cos. et damianum iuxta crucem poni et a quatuor militibus sagitari. Sagitte vero quiescere plurimos vulnerabant. Sed sanctos martires non ledebant. Videns autem preses in omnibus se confusum usque ad mortem angustiatus omnes quosque fratres fecit mane decollari. Memores autem christiani verbi quod dixerat sanctus cos. ne in unum sepelirentur cogitabant quomodo vellent martires sepeliri. Et ecce subito camelus aduenit humana voce proclamans sanctos in uno loco sepeliri precepit. Passi sunt sub dyocleciano qui cepit circa annos domini .cc. lxxxvij Rusticus quidam cum post laborem messis in campo aperto ore dormiret serpens in eius ore ingressus est. Euigilans autem cum nihil sentiret domum rediit et sero facto grauissime torqueri se sensit. Voces igitur miserabiles emittebat et sanctos dei cos. et da. in sui auxilium inuocabat. Sed cum dolore semper incretaret ad ecclesiam sanctorum martirum confugit et ibidem eo subito dormiente serpens sicut intrauerat per os eius exiuit. Vir quidam longe profectus sanctis martiribus cos. et da. uxorem suam

commendauit dans ei signum crucis cui protin⁹ deberet an-
nuere si aliquando eam vocaret. post hoc autem sciens signu⁹
dyabolus quod ei maritus dederat se in hominem transfigu-
rauit & signum vici afferens dixit. Vir tu⁹ ab illa ciuitate me-
misit ad te vt ducam te ad eum. At illa adhuc ire formidans.
ait. Signum quidem agnosco. Sed quia sanctis martiribus
cosme & damiano comendata sum. super eoz⁹ altare mihi iura
q³ securam me duces & tunc protinus profisciscar. Ille autē
continuo vt dixerat sibi iurauit. Secuta ergo eum cum ad
quendam locum secretum venissent voluit eam de iumento
dyabolus precipitare vt eam occideret. Quod illa sentiens ex-
clamauit. Deus sanctoz⁹ cos. & da. adiuua me. Vobis enim
credidi & secuta sum eum. Confestim autem sancti cum mul-
titudine de albatoz⁹ ibidem affugerunt & eam liberauerunt.
Dyabolus autem statim euauit. Et dixerunt ei. Nos sumus
cos. & da. quoz⁹ iuramenta credidisti. Ideoq³ festinauimus
venire in auxilium tibi. Felix papa octauus sancti gregorii
honore sanctoz⁹ cos. & da. nobilem ecclesiam rome gstruxit
In hac ecclesia quidam vir sanctis martiribus seruebat cui
cancer vnum crus totum gsumpserat. Et ecce dormiente illo
sancti cos. & da. deuoto suo apparuerūt vngueta & ferrameta
secum portantes. Quoz⁹ vn⁹ alteri dixit vbi carnes accipiem⁹
vt abscisa carne putrida locum vacuum repleamus. Tūc ait
alter. In cimiterio sancti petri ad vincula hodie thiops recēs
sepultus est. De illo autē affer vt huic supponamus. Et ecce ad
cimiterium pperauit & coxaz⁹ mauri attulit pidentesq³ coxaz⁹
infirmi loco eius coxam mauri inseruerūt & plagaz⁹ diligēter
vngentes coxam infirmi ad cōpus mauri detulerunt. Euigi-
lans autē cum se sine dolore sensisset manum ad coxā apposuit
et nil lesionis inuenit. apponensq³ cādelam cum in crure mali
videret cogitabat an non ipse sed alius qui erat sed alius alter
esset. Rediens autē ad se pre gaudio de lectulo profiliit & quid
in sompnis viderat & qualiter sanat⁹ fuerat omnibus enarra-
uit. Qui conciti ad tumultum mauri miserunt & coxaz⁹ mauri
precisam & coxam predicti viri loco illius in tumulo positaz⁹
repererunt. Passi sunt autem circa annos domini. cc. lxxx. sub
dyocleciano.

De sancto Foseo.

Orseus eps:
 et hystoriam
 beda scrip /
 fisse credit eū omni
 virtute et boitate pol
 leret ad extremum.
 veniens spm̄ emisit
 Vidit q̄ duos ange
 los ad se veniētes vt
 eius animā deferrēt
 terciuz vero armatū
 scuto candido et gla
 dio fulgureo se pre
 cedentem conspexit.
 Deinde demōes cla
 mantes audiuit. Pre
 cedam? et ante faciē

eius bella omoueam? Cum ergo precessissent guersi iactabāt
 in eū ignita iacuta. Sed angelus p̄cedens scuto ea suscipiebat
 et p̄tinē extinguebat. Tunc demones angelis opposentes dixe
 runt. Ociosos sermones sepe dixit et ideo illius non debet per
 frui vita beata. Quibz angelus. Nisi principalia vicia contra
 eū protuleris p̄pter minima nō peribit. Tunc dixit ei demon.
 Si iustus est deus homo hic non saluabitur. Scriptum est
 enim. Nisi guersi fueritis et efficiamini sicut puili non intra
 bitis in regnū celoz. Cui angelus excusans ait. Indulgentiaz
 in corde habuit. Sed consuetudo hominum contieuit. Cui de
 mon. Sicut accepit malum ex consuetudine ita accipiat vin
 dictam a superno iudice. Sanctus angelus dixit. Iudicemur
 ante deum preliante angelo aduersarij contriti sunt. Tunc de
 mon dixit. Seruus sciens voluntatem dñi. et non fa. pla. va.
 multis. Cui angelus. Quid enim iste de dñi sui voluntate nō
 impleuit. Et demon. Dona iniquoz recepit. Cui angelus. Cre
 didit q̄ vnusquisqz eoz penitentiā egisset. Demon dixit. ante
 debuit p̄bare penitentie p̄seuerantiā et sic seuctus suscipe. An
 gelus r̄ndit. Iudicemur ante deū. Sed demon succubuit. Ite
 aut ad bellandū surrexit dicens vsqz nunc deū extimebamus
 veracē q̄ omne delictū q̄d in terris non purgatur se in eternū
 purgaturz p̄misit. Hic ergo homo quandā vestem a quodaz
 vsurario recepit nec de hoc punitus fuit. vbi est ergo iusticia
 dei? Cui angelus. Silete q̄a occulta dei iudicia ignoratis. Qm̄
 diu enim sperat penitētia comitat hoiem diuina misericordia.

Demon respondit. Sed nullus hic locus est penitentie. Cui angelus profunditatē iudicioꝝ dei ignoratis. Erit etenim. Tūc dyabolus taz grauiter eū pcussit vt postmodū vite restitūt? semp pcussionis vestigiū retineret. Arripientes enī demones vnū q̄s in ignibꝝ torq̄bāt ip̄m in eū iactau erūt q̄ eiꝝ humerū maxillamqꝫ incendit cognouitqꝫ hoīez q̄a ille erat cuiꝝ vestē accepit. Dixitqꝫ angelus. q̄d incēdisti arsit te. Si enī huiꝝ viri in peccatis mōrtui donū nō accepisses nec pena in te ardet. Et pcussionē pmittēte deo p̄ redempcōe vestimenti illiꝝ recepit. Alter autē demō dixit. adhuc restat illi angusta porta vbi illū sup̄are pot̄imꝫ. Diliges pximū tuū sic teip̄m. R̄ndit angelus Vir iste in pximos suos opatꝫ est bona. Aduersarius r̄ndit. Non sufficit hoc nisi etiā sicut seip̄m dilexerit. Cui angelus. Fructus dilectionis ē bene opari. q̄a deꝝ reddet vnicuiqꝫ fm opa sua. Dixitqꝫ demon. Sed q̄a verbū de diligēdo nō impleuit dāpnatus erit. Pugnante turba nefanda sancti angeli victores fuerunt. Dixit itezꝫ demon. Si deꝝ iniquꝫ nō est & verbū illiꝝ transgressio ei displicet. Iste penazꝫ exp̄s nō erit. Promisit enī seculo abrenūciare & econtrario seculū dilexit ḡtra id q̄d dictū est. Nolite diligere m̄d̄m neqꝫ ea q̄ in m̄d̄o sunt. Sanctꝫ angelus r̄ndit. Non sibi ea q̄ sunt seculi sꝫ hoībꝝ indigentibꝫ dispensanda dilexit. Dyabolus r̄ndit q̄licūqꝫ mō diligatꝫ ḡtra preceptū diuinū est. Victis aduersariis rursus dyabolus ad callidas guertitꝫ accusacōes dicens. Scriptū est. Si nō annunciaueris iniqꝫ iniq̄tatē suā sanguinē eiꝝ de manu tua requirā sꝫ nō annūciauit digne peccatoribꝝ p̄nāzꝫ. Sanctꝫ angelus r̄ndit. Q̄ n̄ auditores despiciūt verbū lingua doctozꝫ loqꝫ p̄peditur. Dum videt qꝫ predicatio audita despiciūt. Vnde prudentis est dū nō est tpe nosse tacere. In omni vero ḡtradictiōe demonū priualida nimis extitit pugna donec iudice dño triūphātibꝝ angelis deuictisqꝫ adūfariis immensa claritate vir sanctꝫ circūfusus est. Vnus a ūt vt beda testatꝫ ex angelis dixit ei. Respice m̄d̄m. Respiciēsqꝫ vidit vallem tenebrosazꝫ & .iiii. ignes in aere aliquibꝝ spacijs a se distantes dixitqꝫ ei angelus. Hij sunt .iiii. ignes q̄ m̄d̄m succendunt. Vnꝫ est ignis mendacij cum hꝫ qꝫ abrenūciare dyabolo & oībꝝ pompis eiꝝ in baptismo omnes pmiserūt & nīme implent. Scdꝫ cupiditatis cum mūdi diuicias amoxi celestīū p̄ponunt. Tercīꝫ ē discessionis cū anios pximozꝫ insupuacuis rebꝝ offendē non formidat. Quartꝫ impietatis cū infirmiores expoliare & eis fraudem facē p̄ nihilo ducūt. Deinde illi ignes a p̄pinq̄ntes in vnū redacti sunt & illi a p̄pinq̄bant. Timensqꝫ angelo dixit. Dñe ignis mihi a p̄pinq̄t. Cui angelus. Qd̄ nō accēdisti non ardebit in te ignis enī iste.

fm merita opm hoim singulos examiat. Nam sicut corp⁹ ardet p voluntatem illicitam ita etiā ardebit p debitā penā. Tādem ad ppiū reductus est corpus. plangentib⁹ ppinquis q̄ euz mortuū estimabant. Ille aut aliquanto tempe supiuxit & in bonis opibus laudabiliter vitam finiuit.

De nomine.

Michael interpretat̄ quis vt de⁹ ⁊ quotiens sic ait greg⁹. mire virtutis aliqd agit. Michael mitti perhibet vt ex ipso actu detur intelligi q̄ nullus potest face qd face pualet de⁹ ⁊ idcirco eidem michaeli mltā q̄ sunt mire virtutis attribuunt. Ipse enī vt daniel attestat̄ in tpe antixpi cōsurget et p electis tanquā defensor & ptector astabit. Ipse cū dracōe et angelis ei⁹ pugnavit & ipos de celo eiciens victōriam fecit magnā. Ipse cū dyabolo de moysi corp⁹ altercat⁹ ē. eo q̄ dyaeius corp⁹ pdere voluit vt ipm p deo iudeoz pplus adoraret. Ipse sanctoz aīas recepit & in paradisum exultacōis perducit. Ipse olim princeps fuit synagoge s̄ nunc stitit⁹ est a dño in principem ecclesie. Ipse vt d̄ plagas egipcijs intulit. mare rubrū diuisit pplm p desertū duxit & in terrā pmissionis introduxit. Ipse inter sanctoz acies angeloz signifer xpi habet̄. Ipse enī ad dñi impium antixpm existētem in montē oliueti ppotenter occidet. in voce ipsi⁹ archangeli michaelis mortui resurgent. Ipse crucē clauos lanceaz ⁊ coronam spineam in die iudicij presentauit.

De sancto Michaelē.

Michael arch/ angeli sacra solēnitas d̄ apparicio. dedicatio. victōria. ⁊ memoria. Apparicio ipsius angeli multiplex est. Prima qua in mōte gargano apparuit. In appulia autē est quidā mons nomie gargan⁹ iux ciuitatem q̄ d̄ syponus. anno aut dñi. ccc. xc i p̄dicta vrbe sypōto erat quidā vir noīe

Garganus q̄ secundum quosdam libros a monte illo nomen accepit qui ouium ⁊ bouum infinita multitudine pollebat. Cū autē circa predicti montis latera pascerentur contigit quendam thaurum alios relinquere ⁊ verticē montis cōscendere. Cum domū alijs redeuntibus non redisset collecta domus multitudine famulorum per deuia queq; requirens ip̄m tandem in vertice montis iuxta ostium cuiusdam spelunce inuenit. Permotus itaq; cur soliuagus incederet mox in ipsum sagittā toxicatā direxit. Sed statim velut a vento reuolūta ipsum qui iecerat re/percussit. Turbati super hoc ciues episcopum aduēnt ⁊ super retam stupenda ipsum requirunt. Qui triduanum ieiunium eis indixit ⁊ a deo querendū esse admonuit. Quo pacto sc̄us michael episcopo ap̄uit dicens. Sciatis hominem illum volū tate mea suo telo esse percussum. Ego enim sum michael arch/angelus qui locum hunc in terris incolere tutumq; seruare. statuens hoc volui pbare iudicio. Ipsius me loci inspectorem esse atq; custodem. Statimq; episcopus atq; ciues cū p̄cessiōe locum aduēnt ⁊ ingredi non presumētes orationi p̄foribus insistent. Secunda apparicio est q̄ circa annos dñi. dcc. x. accidisse describitur. Nam in loco qui tumba dñi iuxta mare q̄. vi. milibus ab urbe apricensi michael episcopo predictę ciuitatis apparuit dicens ⁊ iubens vt in predicto loco ecclesiā ḡstruet et sicut fit in monte gargano. ita ⁊ ibi in memoriā sancti Michael celebraret. Cum autē episcopus de loco in quo ecclesiā ḡstrueret dubitaret ab ip̄so edocetur vt ibi ḡstrui eam faceret vbi thaurum a latronibus absconditum inueniret. Iterunq; de loci amplitudine dubitans. Subetur modum in amplitudine statuere quantum videret thaurū in circuitu pedibus intuisse. Due autē rupes ibidem erant quas nullatenus virtus hūana mouere poterat. Tunc m̄. cuidam viro apparuit precipiens vt ad predictum locum accedat ⁊ ipsas rupes remoueat. Quo accedente tam facile rupes mouit vt nihil habere ponderis viderentur. Edificata igitur ibidem ecclesia de monte gargano partem pallij q̄d sanctus michael sup̄ altare posuit ⁊ partem marmoris sup̄ q̄d stetit ad suam ecclesiā detulerunt. Cū vero ibidem aque punirie paterentur monitu angeli q̄ddam foramen in quodam saxo durissimo fecerunt ⁊ tanta aquam copia p̄tinus emanauit vt vsq; nunc eius beneficio copiosius sustententur. Hec autem apparicio in predicto loco. xvij. die kalāz nouembrum solenniter celebratur. In eodem autē loco quoddam memoriā dignum contigisse refertur miraculum. Ille enim mons vndiq; oceano cingitur. Sed bis in die Sancti michaelis iter prebens populo apparuit. Cum ergo copiosa

turba ad ecclesiam pergeret contigit & quandam mulierem grauidaz vicinazq; ptui secū ire. Et ecce magno impetu vnda rediit & omnis turba timore concussa ad litus fugit. sola autē mulier pregnans fugere non valuit sed a marinis fluctibus capta fuit. At Mi. ar. mulierem seruauit illesam. ita etiaz q; in medium pelagi filium pturiuit quem in vlnis suscipiens lac/tauit & mari itez sibi iter prebente cum puero leta exiuit. Tercia apparicio est que rome tempe greg. pape legitur accidisse. Nam dum idem gregorius papa ppter pestem inuuarua letanias maiōres instituisset & deuote pro salute populi exoraret vidit super castrum q; olim memoria adriani dicebat angelū domini qui gladium cruentatū tergebat & in vaginā mittebat. Vnde sanctus gregorius intelligens preces a domino exauditas ecclesiam in honorem angeloz ibidez gstruxit. Vnde & castrū illud vsq; nunc castrum sancti angeli vocatur. Hec aut apparicio cum alia que in monte gargano apparuit cū syontanis victoriam dedit. viij. Idus may celebratur. Quarta apparicio est q; gstitit in ierarchijs ipsoz angeloz. Nam pma ierarchia dicitur ephia id est superior apparicio. media dē yphia id est media apparicio. Vltima dicitur ypophia id est inferior apparicio & dicitur ierarchia a ierar quod est factū & archos pnceps quasi sacer principat. Quelibet autem ierarchia gtingit tres ordines. Nam superior continet seraphin cherubin & thronos. Media continet secundum assignationem dycnisi dominationes virtutes & potestates. Vltima continet secundum assignationem eiusdem principatus archangelos & angelos & horum dominatio ordinatio & dispositio potest videri similē in terrenis potestatibus. Nam ministroz q; sunt sub vno rege quedā opant immediate circa personā regis sicut cubicularij et giliarij & assessores. Similes hijs sūt ordines pme ierarchie. Quidam vero habent officia ad regimen regni in communi deputati huic vel illi prouincie vt princeps milicie & iudices curie. Similes hijs sunt & secūde ierar. Quidā vero pponunt ad regimē alicuius partis regni vt prepositi & balliui & huius modi minores officiales. Et hijs filēs sunt ordines terciē ierar. Tres igitur ordines prime ierarchie accipiuntur in quantum deo assistunt & ad ipm cōuertuntur. Ad hec tñ tria necessaria sunt. s. summa dilectio & hoc quātum ad ordinē seraphin qd interpretat ardentes. Perfecta cognitio & hoc quātum ad cherubin q; interpretat plenitudo sciētie perpetua comprehensio siue fructio & hoc quātum ad thronos q; interpretant sedes qā in eis sedet deus & quiescit dum eos in se quiescere facit. Tres aut ordines medie ierarchie accipiuntur in quantum habent

preesse & regere vniuersitatem hoim in cōmuni. Hoc autem regimen consistit in tribus. Primo in presidendo siue impando et hoc pertinet ad ordinem dominationū ad quē spectat alijs inferioribus preesse & eos in omnibus ministerijs diuinis dirigere ac eis omnia impare quod innuitur Zach. v. vbi vnus angelus alteri dixit curre & loquere ad puez istum dicēs x̄c. Secundum in operando & hoc pertinet ad ordinem virtutum quibus nihil est impossibile exequi quod imperatur quia eis datum est posse super omnia difficilia ad dominiū & misteriiū pertinentiā & ideo attribuitur eis miracula facere. Terciam in arcendo vt. s. impediētia & festinantia arceantur & hoc p̄tinet ad ordinem potestatum que habent cōcercere & trarias potestates quod signatum est thob. viij. vbi dicitur quod raphael religauit demonium in deserto sup̄iori. Tres vero ordines vltie iera:chie accipiuntur secundum quod habent regimen determinatum & limitatum. Quidam enim eorum presunt vni p̄uincie hij sunt de ordine principatū sicut erat princeps p̄saz qui preerat p̄sis de quo habet dan. x. Quidam vero deputati sunt ad regimen multitudinis vtp̄uta vnius ciuitatis & hij dicuntur archangeli. Quidam vero ad regimen p̄sone singularis & hij dicuntur angeli & hij dicūtur minima nūciare ex eo q̄ eorum ministeriū ad vnum hominē limitatur. Archangeli vero dicuntur maiōra nūciare quia bonum vnius multitudinis dignius quam bonum vnius hominis. In assignatione autē ordinum prime ierarchie gregor. & bern. cum dyonisio concordant quia accipitur penes eorum fructificationem q̄ consistit in feruenti dilectione quo ad seraphin. p̄funda cognicōe quo ad cherubin p̄petua retentione quo ad thronos. Sed in assignatione medie & vltime in duobus ordinibus. s. principatu & virtute dissentire videntur. greg. enim & bern. aliam cōsideratiōem habuerunt prout scilicet media ierarchia accipitur penes prelationem. Vltima penes ministratiōem prelatio aut in angelis triplex est. presunt enim angeli angelicis spiritibus & hij dominationes dicūtur. Presunt enim angeli bonis hominibus et hij dicuntur principatus. presunt demonibus & hij dicuntur potestates. Et ordo & gradus dignitatis in hijs patet. Ministerium autem in hijs triplex est. quoddam quod consistit in operando quoddam in docendo aut maiōra aut minōra. Primum est virtutum. Secundum archangelorum. Tertium angelorum. Quinta apparitio est de qua legitur in hystoria tripartita. Nam iuxta constantinopolim est quidam locus vbi olim dea vesta colebatur. Sed nunc ecclesia in honorem sancti

michaelis fabricata est qui etiã locus michælium nuncupaſ
 Cum igitur quendaꝝ nomine aquilinum ardentiffima febris
 rubeis coloribus mota comprehendiffet eſtuãti poculum me
 dici dederunt quod euomuit adeo vt poſtmodum quicquid
 comederet vel biberet euomebat. Dum autem iam morti vici
 nus eſſet ad locum hunc ſe duci fecit credẽs ſe illuc aut mori
 aut languorẽ priuari. Cui michael dixit vt conſcíoem ſibi ex
 melle & vino & pipere faceret & omnia que comederet ibi in/
 tingeret & ſic plenam ſanitatẽ reciperet. Quod cum feciſſet
 plene liberatus eſt. Cum tamen ſecundum medicine ratioẽ
 contrarium eſſe videantur calida pocula colericis exhibere.
 Hec in hystoria triptita. Secundo dicitur victoria. Multiplex
 autem victoria ipſius archangeli mich. & angelorum inuenit.
 Prima eſt quam archangelus michael predictis ſypontanis
 hoc modo preſtitit. Poſt aliquod enim tempus ab inuento
 loco. Neopolite adhuc gentiles contra ſypontanos & beneuẽ/
 tanos qui quinquaginta milibus a ſyponto diſtant ordinato
 exercitu bellare ceperunt. Qui de epiſcopi conſilio triduo in/
 ducias petierunt vt ieiunio triduoano vacarent & patronum
 ſuum michael in ſui auxiliũ implorarent. Tercia autem nocte
 Michael epiſcopo apparet. preces dicit exauditas Victoriã
 promittit affuturã & quarta diei hora iubent hoſtibus oc/
 currendum. Quibus occurrentibus mons gargaꝝ & immenſo
 tremore concutitur. Fulgura queq; crebra volant & calli go
 tenebroſa totum montis cacumen obduxit. ita vt. dc. viri de
 aduerſarijs tam ex ferro hoſtium qm̄ ex ſagittis igneis inter
 irent. Reliqui vero virtute archangeli comperta ydolatrie reli
 querunt errorem & continuo colla chriſtiane fidei ſubmiſe/
 runt. Secunda victoria quam Michael archangelus obtinuit
 quando draconem. id eſt Luciferum cum omnibus ſuis ſe/
 quacibus de celo expulit. De quo exponitur illud quod ha/
 betur in apo. Factum eſt prelium in celo Michael et cetera.
 Cum enim Lucifer dei equalitatẽ appetiſſet Archangelus
 Michael celeſtis exercitus ſignifer adueniens ipſum luciferũ
 cum ſuis ſequacibus de celo expulit & in hunc aerem caligi/
 noſum uſq; in diem iudicij retruſit. Non enim permiſſum eſt
 eis in celo habitare ſiue in ſuperiori parte aeris quia locus cla
 rus eſt amenus eſt. nec in terra nobiſcum. ne nimis nos infeſta
 rent. ſed in aere inter celum & terrã vt de ſuperius respice/
 rent Et gloriã vident quam amiſerunt. Inde dolorem
 habebant. et dum inferius respiciunt. Vident homines illuc
 aſcendere. Vnde ipſi ceciderunt. inde inuidia frequentes

torquent. Frequenter tñ ex diuina dispensatione ad nostrum exercitum ad nos descendunt. vnde sicut aliquibus viris sanctis monstratum est frequenter circa nos volitant sicut musce. Innumerabiles enim sunt et velut musce totum aerem repleuerunt. Vnde dicit haymo vt phi dixerunt ⁊ doctores nostri opinantur aer iste ita plenus est demonibus ⁊ malignis spiritibus sicut radius solis minutissimis puluisculis licet autē tot sint tñ iuxta sētentiā origenorum exercitus minimus cum eos vincimus ita vt qui ab aliquo sancto viro victus fuerit deinceps ille de vicio de quo victus est ipsum non valeat temptare. Tercia victoria est quā angeli quotidie de demonibus obtinent dum pro nobis contra eos pugnantes ab eorum temptatione nos liberant. Tribus autem modis ab ipsorum temptatione nos liberant. Primo potestatem demonis refrenando apoc. xx de angelo qui demonē ligauit ⁊ in abyssum misit. ⁊ tho. b. viii. De dyabolo in deserto superiori religato huius enim religatio nihil aliud est quam potestatis eius refrenatio. Secundo concupiscentiam refrigerando quod significatum est gen. xxxij vbi dicitur quod angelus tetigit neruū iacob ⁊ statim emarcuit. Tercio memoria dominice passionis nostris mentibus imprimendo. Hoc signum est apoc. vii. vbi dicit. Nolite nocere terre ⁊ mari nec arboribus quousque ⁊c. Item ezech. ix. Signa thau in frontes virorum gementium. Thau enim litera ad modum crucis est facta. Et quo hoc signati sunt non timuerunt angelum percussorem. Vnde ibidem dicitur. Super quem videris thau non occidat. Quarta victoria est quā armatus de antichristo habiturus est quādo ipsum occidet. Tunc enim michael princeps magnus vt dicit dan. xii. consurget ⁊ pro electis tanquam adiutor ⁊ protector fortiter stabit. Deinde antichristo vt dicit glosa apoc. xiii. super illud. Vidi vnum de capitibus eius occisum ⁊c. Mortuum se fingens et per triduum latens. Postea apparebit dicens se fuscitatum arteque magica ferentibus eum demonibus in aera descendet ⁊ vniuersis mirantibus adorabunt eum. Tandem in monte oliueti ascendens vt dicit glosa super illud. ij. Thes. ij. quem dominus ihesus interficiet et cetera dum stabit in papilione ⁊ in illo loco contra quem dominus ascendit. Mi. adueniens ipsum interficiet de quo prelio ⁊ victoria intelligitur secundum gregorium illud quod dicitur apoc. Factum est prelium in celo mi. ⁊c. Illud enim verbum de triplici prelio Mi. intelligitur. scilicet de prelio quod habuit cum lucifero cum ipsum de celo expulit ⁊ de prelio quod cum demonibus habet nos infestantibus et de isto. Tercio hec solennitas dicitur dedicatio ex eo quod hac die predictum locum in monte gargano a se dedicatum fuisse.

mi. at. reuelauit. Reuerſi enim ſypontani acede aduerſariorum et tam magna potiti victoria adhuc dubitare ceperunt. Vtrum predictum locum ingredi vel dedicare deberent. Tunc episcopus super hijs duxit papam Pelagium consulendum. Qui respondit dicens. Si homo illam ecclesia dedicare deberet hoc maxime die quo victoria data est fieri oporteret. Si vero alter sancto mi placuerit ab ipso est super hoc ei requirenda voluntas. Instantibus igitur papa & episcopo cum ciuibus triduo ieiunio. Mi. in hac die apparuit dicens. Non e opus vobis quam ego edificauit dedicare ecclesiam. Ipse enim qui condidi dedicaui precepitq; vt die sequenti locum cu populo ingrediens ipsum precibus frequentarent & se specialem patronum sentirent deditq; ei predictae consecrationis signum vt scilicet ab oriente p posterulam ascenderent & ibidem vestigia hominis impressa marmori inuenirent. Mane igitur episcopus & et vniuersus populus ad locum veniunt & introredientes criptam magnam & tria altaria inueniunt quorum duo in australi parte posita erant. tertium vero in orientali venerandum quidem & rubeo pallio circumtectum. Celebratis igitur ibidem missarum solennijs cum sacram communionem singuli accepissent omnes ad propria immenso gaudio redierunt. Episcopus autem ibidem sacerdotes & clericos delegauit qui iugiter diuinum officium celebrarent. In eadem spelunca aq; lucida & nimium dulcis emanat qua post communionem populus potatur & diuerse egritudines sanantur. Tunc summus pontifex hijs auditis hunc diem in honore sancti michaelis & omnium beatorum spirituum per totum orbem vniuersaliter statuit celebrandum. Quarto hec solennitas dicitur memoria sancti Michaelis in qua tamen solennitate omnium angelorum memoriam agimus & omnes generaliter honoramus. Decet namq; nos eidem laudem & honorem impendere multiplici ratione. Ipsi enim sunt custodes nostri. ministratores nostri. Fratres & conciuēs animarum nostrarum portatores in celum orationum nostrarum apud deum representatores regis etni nobilissimi milites & tribulatores consolatores. Primo igitur debemus eos honorare quia sunt custodes nostri. Quilibet enim homini dantur duo angeli. Vnus malus ad exercitium. Alius bonus ad custodiendum. Custodia enim boni angeli deputatur homini & in natiuitate in vtero & statim post natiuitatem ex vtero & semper est cu ipso iam adulto. In hoc eni triplici statu necessaria est homini custodia angelica. Nam du puulus e adhuc in vtero potest iniuri & dampnari. Du e extra vterum ante adultam etatem potest a baptismo impediri. Dum est.

in adulta etate potest ad diuersa peccata ptrahi. Dyabolus eni in homine adulto rationem seducit per astucias voluntatem allicit per blandicias virtutem opprimit per violentiam ideo necesse fuit vt bonus angelus eidem ad custodiam deputetur vt hominem erudiat et dirigat contra fallaciam exhortetur et incitet ad bonum contra blandicias et defendat ab oppressione contra violentiam. Effectus autem angelice custodie in homine quadrupliciter assignari potest. Primus est vt perficiat anima in bonum gratie et hoc facit angelus in anima tribus modis. Primo omne impedimentum ad bonum remouendo. Hoc signatum est exo. xij. vbi angelus percussit primogenita egypti. Secundo pigritiam excitando quod signatum zach. iij. vbi dicitur angelus domini excitauit me. quod hominem qui excitatur a sompno. Tercio in via penitentie ducendo et reducendo. quod signatum est tho. v. In angelo qui eum duxit et reduxit. Scelus est vt non cadat in matum culpe. et hoc facit angelus tribus modis. Primo impediendo peccatum futurum ne fiat. Hoc signatum est numeri. xxij. in balaam qui ad maledicendum israel pergens ab angelo impeditus est. Secundo increpando preteritum vt ab eo quis recedat. hoc signatum est Iud. ij. vbi cum angelus filios israel de preuaricatione increpasset ipsi eleuauerunt vocem et fleuerunt. Tercio violentiam inferendo vt a presenti eripiat. hoc signatum est in uiolenta educatione Loth et uxoris de sodomis id est de peccati consuetudine. Tercius effectus est si cadat quod postmodum resurgat et hoc facit angelus tribus modis. Primo mouendo per contritionem. hoc signatum est tho. xi. vbi ad documentum angeli de felle per quod intelligitur contritio liniuit patri oculos. scilicet cordis. Secundo labia ad confessionem. quod signatur ysa. vi. vbi per angelum labia ysaie purgantur. Tercio gaudente ad satisfactionem luc. xv. dicitur quod maius gaudium est in celo super vno peccatore et cetera. Quartus effectus est ne totiens vel in tot mala cadat quotiens vel ad quod dyabolus incitat et hoc facit tribus modis. scilicet potestate demonis refrenando concupiscentiam debilitando et memoriam passionis nostris mentibus imprimendo de quibus supra dictum est. Secundo debemus eos honorare: quia sunt ministratores nostri. omnes enim sicut dicitur. Heb. j. sunt ministratores spiritus. Omnes enim propter nos mittuntur quia superiores ad medios medij ad infimos. Infimi mittuntur ad nos. Hec autem missio competit bonitati diuine. In hoc enim manifestatur diuina bonitas quantum nostram salutem diligat dum nobilissimos spiritus qui ei intima caritate iunguntur. dirigit et transmittit ad procurandum salutem nostram.

Secundo caritati angelice cum enī caritatis ardentis sit maxime desiderare aliorū salutem. ob qm̄ etiā dixit ysaiās. Ecce ego domine mitte me. ⁊ angeli possunt nos iuuare p̄ eo q̄ vident nos suo auxilio indigere ⁊ malos angelos nos impugnare. Ideo q̄ ad nos mittantur lex exigit angelice caritatis. Tertio humane indigentie. Mittuntur enim ad inflammandum affectum ad amorem. Vnde in figuram huius leguntur missi fuisse in curru igneo. Secūdo ad illuminandū intellectum ad cognitiōem hoc signatū est apo. x. In angelo q̄ habebat librū aptum in manu sua. Tertio ad corroborandū in nobis omne imperfectū vsq; in finem Hoc signatū est. iij. R. xix. vbi angelus portauit helie panem subcinericiū ⁊ vas aque ⁊ cōedit ⁊ ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montem dei orē. Tertio honorandi sunt quia ipsi sunt fratres ⁊ cōciues nostri omnes enim electi assumuntur ad ordines angelorū quidam ad superiores. quidam ad inferiores. quidam ad medios p̄ diuinitate suorum meditorum licet beata virgo super omnes sit q̄ beatus gregorius in omelia insinuare videt. Nam vt ait. Sunt nonnulli qui parua cupiunt. Sed tamem hoc annunciare fratribus non desistunt. Isti in angelorum numerum currūt. Et sunt qui secretorum celestium summa ⁊ capere preualent ⁊ nunciare hī cum archangelis. Et sunt qui mira faciunt signa ⁊ valenter opantur ⁊ hī cum virtutibus. Et sunt q̄ malignos spiritus virtute orationis ⁊ in accepte potestatis fugant. ⁊ hī cum potestatibus. Et sunt qui acceptis virtutibus electorum merita transcēdunt ⁊ electis fratribus principantur ⁊ hī cū principatibus meritum sortiunt. Et sunt qui sic in semetip̄is omnibus viciis dominantur vt ipso itire mundicie dii inter homines vocentur. Vnde ad Moysen dicitur. Ecce constituite deum p̄ bonis ⁊ hī cum dominationibus. Et sunt q̄ velut in throno suo dominus presidens aliorū facta examinat per quosdam sancta ecclesia regitur plurimumq; de suis quibusdam infirmis actibus omnes electi iudicantur ⁊ hī cum thronis. Et sunt quidam qui proximi caritate amplius ceteris pleni sunt ⁊ hī meritorum suorum forte inter cherubin numerum acceperunt quia cherubin plenitudo scientie dicitur ⁊ iuxta paulum plenitudo legis est caritas. Et sicut qui supernę contemplationis amore accensi in solo cōditoris sui desiderio anhelant nihil iam in hoc mundo cupiūt solo eternitatis amore pascuntur terrena queq; abiciunt cuncta temporalia mente transcēdunt amant ⁊ ardent atq; ip̄o suo ardore requiescūt amando ardent loq̄ndo accendunt ⁊ quoscunq; verbo tangunt ardere p̄tinus in dei amore faciūt quo isti visi inter seraphim.

numez soctem sue vocationis acceperunt hec grego. Quarto honorandi sunt quia ipsi sunt animarū nostrarum in celum portiores & hoc faciunt triplici modo. Primo viam pparādo. Mal' iij. Ecce ego mitto angelum meum qui preparabit viā tuam ante faciem tuam. Secūdo p viam pparatam in celum baiulando. Exo. xxiiij. Ecce ego mitto angeluz q te custodiet in via & inducam in terram quā pmissi patribz tuis. Tercio in celo collocando luce. xv. Factum est dum morerēt mendicus et portaretur ab angelis in sinum abrahe. Quinto honorandi sunt orationū nostrarum ante deum repñtatores. Ipsi namqz primo orationes nostras deo representāt thob. xij. qñ orabas cum lacrimis & sepeliebas mortuos ego optuli orationē tuā domino. Secundo ibidem p nobis allegant iob. xxxiiij. Si fluit p eo angelus loquens vnum de similibz vt annunciet hoīs equitatem miserebitur eius &c. Item Zach. j. & rñdit angelus domini & dixit dñe exercituū vsqz quo non misereberis ierlm et urbium iuda. Iste iam septuagesimus annz. Tercio dei sententiam nobis renunciant Dañ. ix. vbi dē q gabriel ad eū volans dixit ab exordio precum tuaruz egressus est sermo glōfñia a deo. Et sequit. Ego aut veni vt indicarem tibi quia desiderioz es. De hijs tribz dicit bern. sup canē. Discurret angelus medius inter dilectum & dilectāz vota offerens referens dona. Excitat istam placat illum. Sexto honorandi sunt quia ipsi sunt regis eterni nobilissimi milites secundum qd dicitur Iob. xv. Nunquid est numerus militum eius. Sicut aut videmus in militibz alicz regis q quidāz eozū semp in aula regia cōmorantur & regem associant & ad eius honorem & solaciū regi cantant. Quidā aut ciuitates & castella regni custodiunt. Quidam vero regis inimicos expugnant. Ita & hoz milituz xpi. Quidam in aula regia scz in celo empireo semper regi regum associāt & ad eius honore cantica leticie & glōrie semp cantant dicentes. Sanctus sanctus sanctus &c. Itē benedictio et claritas & sapiētia &c. apoc. vij. Alij aut custodiūt ciuitates suburbanas & villas & castra. Illi scilicet qui nob sunt ad custodiam deputati custodientes statum virginum gñentium coniugatorum & castra religionum ysa. Super muros tuos ierusalem constitui custodes &c. Alij vero dei inimicos id est demones expugnant apoc. Factum est prelium in celo id est secundum vnam expositionem in ecclesia militanti. Michael et angeli eius preliabant cum dracone. Septimo & vltimo honorandi sunt quia ipsi sunt tribulatozū consolatores zach. j. Angelus qui loquebatur in me verba bona & consolatoria. Item thob. v. forti animo esto &c. & hoc faciunt tribus modis.

Primo confortando ⁊ roborando dan·x·vbi cū daniel cœruisset tetigit eum angelus dicens. Noli timere pax tibi: ⁊ confortare et esto robustus. Secundo ab impatientia conseruando· psal· Angelis suis mandauit de te ⁊c. In manibus por·te· et cetera. Tercio ipsam tribulationem refrigerando ⁊ minuēdo· et hoc fig·. Dan·iiij·vbi angelus domini cum tribus pueris in fornacē descendit ⁊ fecit mediū fornacis· q·ventū rois flantem.

De nomine.

Erasmus dicit a ierar qd est sanctum et nemus quod est sanctum nemus·vel· noma quod est lex vnde dicit in legēda sua q· iero· interpretatur sacra lex. Fuit enim sanctus id est firmus vel mūdus· vel sanguine tinct⁹ vel vsui sacro deputat⁹. Sicut vasa templi dicebātur sancta quia sacro vsui deputata. Fuit enim

sanctus et firmus in bono opere propter perseuerantie longanimitatem ⁊ mundus in mente per puritatem ⁊ sanguine tinctus per dominice passionis meditationem. Sacro vsui deputatus per scripture sacre expōm ⁊ interpretationem. Dicit et nemus a nemore vbi aliquando gversatus fuit ⁊ lex ppter regularem disciplinam quam monachos suos docuit vel q̄a sacram legem exposuit ⁊ interpretatus fuit. Ieronimus etiam interpretatur visio pulcritudinis vel diiudicans locutiones. Est autem multiplex pulcritudo. Prima est spiritualis que est in anima. Secunda moralis que consistit in honestate moruz. Tercia intellectualis que est pulcritudo angelica. Quarta supersubstantialis que ē diuina. Quinta celestis que est sanctorum in patria· hanc quintuplicem pulcritudinē Ieronimus in se vidit ⁊ habuit. Nam habuit spiritualement in virtutum varietate. Moralem in vite honestate. Intellectualem in excellenti puritate. Super substantialem in ardenti caritate. Celestem in eterna vel in excellenti claritate. Diiudicauit etiam locucōnes sue verba tam sua qm̄ aliorū· sua examine p̄fendo. Alioz vera p̄firmando· falsa p̄futando· dubia vero exponendo.

Hieronimus
eusebij viri
nobilis filij
ab opido stridonis
quod dalmacie et
pannonie confinia
tenet extitit oriundus
Hic adhuc iuuenis
romam adiit & lris
grecis & latinis & he
braice plene eruditus
est. In arte gramatica
donatus habuit pre
ceptorum. In retho
rica aut victorinum
oratore. In scriptis
aut diuinis exercita

batur die ac nocte & inde hausit auidè & postmodum effudit
abunde. Quodã vero tpe sicut ipse in epla ad eustochiũ phi
bet cũ de die tullij & nocte plonem auidè legeret eo qd sermo
in cultus sibi in libris pphicis non placeret circa mediã qua
dragesimam tam subita & ardenti febre cõripitur vt toto fril
gescẽte iam corpore vitalis calor in solo pctore palpitaret. Duz
ergo exequie funeris parẽtur subito ad tribunal iudicis tra
hitur & interrogatus cuius pdicis esset xpianũ se esse libere
pfitetur. Ad quẽ iudex Mentiris inquit ciceronianus es non
xpianus vbi est n. tharus tuus ibi est cor tuũ. At iero obmu
tuit & continuo ipsum iudex durissime cedi iussit. Tunc excla
mauit & dixit. Misere mei domine misere mei. Tunc qui
astabant precabantur vt veniam tribueret adolescenti. Ipse
enim iurare cepit ac dicere. Domine si vnquam habuero co
dices seculares si legero te negabo. In hæc igitur iuramẽti verba
dimissus subito reuiuiscit. Tunc lacrimis totum se inuenit p
fusum & ex verberibus que ante tribunal suscepit scapulas
terribiliter repit liuentes. Tãto aut studio libros dnos legit
extunc qnto libros gentiliũ vnqm legerat. Dũ aut eẽt anoz
xxix. in romana ecclesia cardinalis presbiter ordinatus est.
Mortuo autem liberio papa Hero dignus summo sacerdotio
ab omnibus acclamatur. Sed dum quorũdam clericorum et

monachoz lasciuia increparet illi nimirum indignati ei infideas
 parauerunt. Sed & per vestem muliebrem ut ait Iob. ab eis
 turpiter est derisus. Nam cum ieronimus ad matu. solito more
 surgeret vestem mulieris quam emuli iuxta lectum posuerant
 repit suamque esse credens induit & in ecclesiaz sic processit. Hoc
 autem emuli faciebant ut mulierem habere in thalamo crederent.
 Quod ille videns tate eorum vesanie locum dedit & ad greg.
 nazanzenum constantinopolitane urbis episcopum peruenit. Postquam
 autem ab ipso sacras litteras didicit in heremum properauit ubi
 pro christo quanta sustinuerit ipse ad eustochium narrat dicens
 Quotiens in heremo constitutus & illa vasta solitudine que
 exusta solis ardoribus horridum monachis prestat habitaculum
 putauit me romanis deliciis interesse. Hærebant sacco membra
 deformia squalida cutis fitum ethiopice carnis adduxerat quoti
 die lacrimis quotidie gemitus & si quando repugnantem sompnus
 imminens oppressisset. unde humo nuda vix ossa herentia col
 lidebant. De cibis & potu taceo cum etiam languentes aqua
 frigida utantur & coctum aliquid accepisse luxuria sit & tamen
 scorpionum tantum socius & ferarum sepe choreis inteream
 puellarum & in frigido corpore & carne per mortua libidinum
 incendia pullulabant. Itaque continuo flebam & repugnantem
 carnem ebdomodaz inedia subigebant. Diem crebro iunxi
 cum nocte nec prius a pectoris cessabam verberibus quam a
 domino tranquillitas redderetur. Ipsam quoque cellulam meamque
 cogitationum conscientiam pertimescebam & mihi iratam & rigidam
 solum deserta penetrabam. Et ut mihi testis est dominus post
 multas lacrimas & nonnunquam videbar interesse agminibus an
 gelorum. Per quadriennium ibidem penitentiam sic pactam
 ad bethleem opidum remeauit. Vbi prudens animal ad presepe
 domini sese optulit permansuram bibliothecam autem suam quaz
 studio sibi condiderat clausam aliosque libros iterum relegens
 diem ieiunijs ducebat ad vesperum multos ibidem discipulos
 coadunans in sancto proposito & translatione scripturarum quam
 quagintaquaque annis & sex mensibus desudauit & usque ad finem
 vite virgo permansit. licet autem in hac legenda dicatur quod semper
 virgo fuerit. ipse tamen de se ita scribit ad pammachium virgi
 nitatem in celo prefero. non quia habeo. Tanta denique lassitu
 dine fatigatus est ut in stratu suo iacens funiculo ad trabem
 suspensus supinis manibus se leuaret ut scilicet officium mo
 nasterij. put poterat exhiberet. Quadam vero die ad uespascente
 cum iero. cum fratribus ad sacram lectionem audiendum sederet. subito
 leo quidam claudicans monasterium ingressus est. Quo visum
 ceteri fratres fugerent Ieronimus ei. quod hospiti obuiauit.

Leo igitur dum pedem sibi lesum ostēderet. Vocatis fratribus pedes sibi precepit ablui ⁊ diligēter eius plagam inquiri. Qd̄ cum factum fuisset inuenerunt leonis plantā a sentibus vulneratam. Adhibita igitur diligenti cura leo gualuit ⁊ omni firmitate deposita inter eos quasi domesticus animal habitauit. Tunc ieronimus videns q̄ non tam ꝑ sanitate sui pedis quaz ꝑ eorum vtilitate dominus leonem misisset. de fratrum consilio eidem hoc iniunxit officiū vt asinū quem habebant q̄ ligna de nemore deferebat ipse leo ad pascua duceret ⁊ ductū ibidem custodiret. Qd̄ factū est. Nam iniuncta leoni asini cura mōre pastoris industri eūdo ad pastum socius incessanter itineris rure pascendo vndecunq̄ defensor tutissimus erat veruntm̄ vt se cibaret ⁊ asinus solitū ꝑficeret opus ꝑsuetis semp̄ horis cū eo domū redibat. Quadā igit̄ vice pascente asino ⁊ leone grauiter soporato mercatores cum camelis inde transeūtes asinū solum viderunt ⁊ eū q̄m̄citiꝰ rapuerunt. Expergefactus itaq̄ leo cum socium nō inueniret rugiendo huc illucq̄ ibat. Quē tandē non inueniens ad portas monasterij tristis adiit ⁊ int̄ vt solitus erat pre verecundia ingredi non presumpsit. Et videntes fratres q̄ tardius solito mōre ⁊ sine asino venisset putauerunt q̄ fame cōpulsus asinū cōmedisset nolentes ei annonā attribuere ꝑsuetam dicebant vade ⁊ reliquam partem aselli q̄ tibi remansit mande ⁊ tuam ingluimē reple hesitantes tamen vtrū hoc malum perpetrasset exierūt ad pascua si forte aliq̄d iudiciū inuenirent ⁊ nihil inuenientes h̄ ieronimo retulerunt Tunc monitis eius officiū asini leoni iniungunt ⁊ ligna cedentes leoni imponunt. Qd̄ cum leo pacienter ferret quadam die expleto ope agrum exiit hac illacq̄ discurret scire desiderans quid de suo fuisset socio factū. Et ecce vidit a longe negotiatores cum onustis camelis precedente asino veniētes. Mos enī illi regioni est vt q̄n̄ cum camelis longius gradiūtur camelivt directius vadant precedentem ⁊ collo funiculum gestātem asinum subsequantur. Recognito igitur leo asino cum ingēti rugitu super eos irruit ⁊ omnes homines in fugam cōuertit. Et leo terribiliter rugiens percuciebat cauda fortiter terrā per territofq̄ camelos sicut erant onusti ante se ad cellā ire cōegit Qd̄ cum fratres vidissent ⁊ ieronimo nunciassent ille ait hospitibus nostris fratres km̄i pedes abluite escas prebete ⁊ super hoc voluntatem dñi expectate. Tunc leo per monasteriū cepit vt solebat letus discurrere singulorū fratrum vestigijs se ꝑsternens ⁊ quasi de perpetrata quam non fecerat culpa cauda alludens veniam postulabat. Ieronimus autē futuroꝝ presciꝰ ait fratribus. Ite fratres ⁊ veniētibus hospitibus necessaria

preparate. Adhuc eo loq̄nte nuncijs ad eū venit annūciās
 ante fōces hospites accessisse q̄ abbatem vellent videre. Ad quos
 cum ille iuisset p̄tinus illi eius pedibz puoluuntur p̄ culpa
 veniam postulantes Quos ille benigne eleuans p̄cepit vt sua
 recipent & aliena non vsurparent. Rogabant igitur r̄ h̄ beātū
 Iero. vt medietatem olei p̄ benedictione accipiat. Quibus vix
 assensit. Tandem coactus suscipi iubet promiserunt aut̄ se an
 nuatim eandem olei mensuram fratribz ipsis daturōs et a
 suis dati heredibz p̄cepturos. Cum autem olim in ecclesia
 vnusquisq; caneret q̄d volebat theodosius impator damasuz
 papam rogauit vt alicui viro docto officiu ecclesiasticū com
 mitteret ordinandum. Ipse igitur sciens iero. in lingua latina
 greca & hebraica p̄fectum & in omni sapiētia summū eīdem
 officiu p̄dictū ḡmisit. Iero. igitur psalteriū p̄ ferias distixit
 et vnicuiq; ferie nocturnū p̄prium assignauit ac glōria patri
 in fine cuiuslibet psal. dicendum instituit. Deinde ep̄i tolas &
 eu angelia p̄ anni circulum decantandas ceteraq; ad officium
 p̄tinētia post cantū rationabiliter ordinauit. Misitq; illum de
 bethleem ad summum pontificem & ab eo & cardinalibz fuit
 valde approbatum & p̄petuo authenticatū. Post hoc aut̄ in ore
 spelūte vbi d̄ns iacuit monumentū sibi p̄struxit vbi expletis
 nonaginta octo annis & sex mensibz sepultus fuit. In quanta
 reuerentia eum auḡ habuerit patet p̄ epl̄as quas sibi misit.
 in vna quarum ei tali modo scripsit. Domino dilectissimo &
 cultu sincerissimo caritatis obseruando atq; amplectendo.
 Ieronimo auḡ. ꝛc. Alibi quoq; de eo sic scribit. Sanctū iero.
 presbiter greco latino & hebreo eloquio eruditū in locis sanc
 tis atq; in litteris sacris vsq; ad decrepam vixit etatem cui
 nobilitas eloqui ab oī te in occidentem instar solis lampas
 resplenduit. Beatū aut̄ p̄sper in suis cronis de eo sic ait. Iero
 nimus presbiter in bethleem toto iaz mundo clarū habitabat
 egregio ingenio & studio vniuersę ecclesie seruiens. Ipse q;
 de se sic ait ad ambigensem. Nihil a putricia ita vitare conatū
 sum vt animum rumentem & erectam ceruicem dei contra se
 odium puocantem. Item ego eti. m. tuta timeo. Item in mo
 nasterio hospitalitati ex cōde intedimus & omnes ad nos vel
 nientes preter hereticos leta fronte suscipimus ac venientium
 pedes abluimus. Isidorus vero in libro ethimologiarum ait.
 Ieronimus trium linguarum exitit peritus. Cuius interpre
 tatio ceteris antefert quoniam & verboꝝ tenacior est & perspi
 cuitate sententie clarior atq; vtpote xp̄iano interpreteꝝ verior.
 In dyalogo quoq; seueri discipuli Sancti Martini qui eius
 tempore fuit sic de Ieronimo scriptum habetur. Ieronimus

preter fidei meritum dotemq; virtutū solum non latinis atq; grecis sed etiā hebreis ita litteris instructus est vt se illi in omni scientia nemo audeat comparare. Cui iugis aduersus malos pugna perpetuumq; certamen. Oderunt eum heretici quia eos impugnare non desinit. Oderunt clerici quia vitam eorū infectatur & crimina. Sed plane boni omnes & mirantur & diligunt. Nam qui eum hereticum esse arbitrantur insanunt. Totus semper in lectione totus in libris est non die nō nocte requiescit aut legit aliquid aut semper scribit. Hec seuerus. Et sicut ex hijs verbis patet. Et sicut etiam ipse sepe testatur multos psecutores & multos detractores perpeffus est. Quas tamen persecutiones qm̄ libenter sustinuerit patet ex eo & sic dicit in epistola ad asellam. Gratias ago deo quia dignus sum habitus quod oderit mūdus & maleficum me garrunt. Sed scio ad regnum peruenire per infamiam & bonam famam. Itē vtinam ob domini mei nomen atq; iusticiam vniuersa me in fidelium turba persequatur. Vtinam in obprobrium meum solidius exurgat hic mundus tamen vt mereat a christo laudari & sue pollicitationis sperare mercedem. grata vtiq; & desiderata temptatio est. cuius premium a cristo speratur in celo nec maledictio grauis est q̄ diuina laude mutatur. Obijt circa annos domini .ccc. .xcvii.

De nomine.

Remigius dicitur a remige qui est nauis ductor vel rector. Vel dicitur a remis que sunt instrumēta quibus nauis ducitur & dicit a gyon quod est luctatio. Ipse enim ecclesiam gubernauit a periculo naufragij eam duxit ad portam paradisi. Pro eo luctatus est contra insidias dyaboli.

De sancto Remigio.

De sancto Remigio.

Emigiꝰ regē
et gentē frā/
coꝝ ad xp̄m
conuertisse dicitur.
Habebat enim rex
vxorem nomine cro-
thildim cristianissi-
mam que virū suū
nitebatur ad fidem
conuertere s̄ nequi-
bat. Que cum filiū
genuisset ip̄m bap-
tisare voluit sed rex
omnino prohibuit.
Illa aut̄ quiescē nō
valens tandem vix
hoc a rege obtinuit

et filiū baptisauit. Qui dū baptisat⁹ esset subito est defunct⁹
Cui rex ait. Nunc apparet quia xp̄us vilis est deus q̄ eum per
quem fides eius poterat sublimari in vita s̄seruare nō potuit.
Cui illa imo in hoc a deo meo valde me diligere sentio q̄ p̄mū
fructum ventris mei ip̄m recepisse cognosco q̄ regnū infinitū
tuo melius filio meo largitus est. Cōcepit igitur itez⁹ ⁊ filiū
aliū pepit quē sicut primū cum multa instantia baptisari
fecit. Sed ecce subito infirmatur ita q̄ de eius vita desperaret.
Dixitq; rex vxori. vere debilis est deus tuus qui nullū in suo
nomine baptisatum in vita s̄seruare potest. Nam si mille ge-
nueris ⁊ cunctos baptisaueris omnes simul peribunt. Sed tñ
puer gualuit ⁊ sanitatem recepit ita q̄ post patrem regnauit
At fidelis mulier virū suū ad fidem reducere conabatur. sed
ille modis omnib; resistebat. Qualiter aut̄ ad fidem cōuersus
est. In alio festo quod est post ep̄biam dictū est. Volens aut̄
predictus rex clodoneus factus xp̄ianus remensem ecclesiaz
dotare beato remigio dixit vt quantum circuitet dum ip̄e in
meridie dormiret sibi dare. Qd̄ ⁊ factum est. Sed cum quidā
molendinū suū habebat intra fines beati remigij molendi-
narius ipsum dum circuitet cum indignatione repulit. Cui
dixit remigius. Amice nō sit tibi durum vt hoc molendinum
sumul habeamus. At ille vt eum reiecit statim rota molendini

contrarium verti cepit clamauitq; post sanctum Remigium
dicens. Serue dei veni & habeam? patiter molendinum. Cui
ille. Nec mihi nec tibi statimq; se terra aperuit & molendinum
penitus deglutiuit. Preuidens Remigius famem futuram cū
in villa quadam bladi cumulos cōgregasset inebriati rustici
senis prudentiam decidentes ignem supposuerunt. Quod ille
audiens illuc venit & prefrigore etatis & vespertini temporis
se calefacere cepit & trāquillo corde dixit semper focus bonus
est. Veruntamen qui hoc fecerunt & posterius eius viri in geni/
talibus rupte femine gutturose erunt quod sic in illis euenit
quousq; per karolum sunt dispersi. Notādum autem q; illud
festum sancti Remigij quod agitur in mense ianuarij est fes/
tum de felici obitu illius et cetera. Illud autem dicitur esse de
felici obitu illius & de eius sacri corpore translatione. Cum
enim corpus eius post ipius obitum ad ecclesiam sanctorum
Thimothei & Apolinaris cum feretro deferretur secus ecclesiam
sancti Cristofori cepit adeo pondorare quod nullatenus mo/
ueri potuit. Tandem coachi rogauerunt dominum vt eis ostē/
dere dignaretur. si forte in ecclesia illa Sancti Cristofori vbi
mille reliquie sanctorum quiescebant sepeliri vellet. Statimq;
corpus leuissime sustulerunt & ipsum ibi honorifice posuerūt
vbi cum multa miracula fierent ecclesiam ampliauerunt. Et
facta cripta retro altare cum effossum corpus ibi reponere vel
lent mouere nullatenus potuerunt. Cum autem in orationi/
bus pernoctarent & media nocte omnes pariter obdormissent
et in crastinum scilicet kalē. octobris inuenerūt sepulcrum
cum corpore Sancti Remigij in illam criptam ab angelis de/
portatum. quod tamen per longum tempus in pulchriorem
capsam eadem die cum capsula argētea translatum est. Eloquit
circa annū domini quadringentesimū nonagesimum.

Sequitur alia legenda.
De sancto Leodegario.

Leodegarius
 dum omni
 virtute polle
 ret Eduensi eccem
 meruit in pontificē
 promoueri. Qui dū
 dotario rege decedē
 te cura regni gūius
 premeret voluntate
 dei principū cōsilio
 childericū fratrem
 dotarij adoleſcētē
 valde ydonium pres
 fecit in regem. Sed
 ebroin⁹ theodericū
 ipsi Childerici ger/
 manum perficere ni

tebatur non ppter regni gmodū. Sed quia de potestate eiecd⁹
 et omnibus odiosus iram regis & principum verebatur. Ti/
 mens igitur ebroinus licentiam a rege pēciit & monasterium
 introiuit. Quo concedente & fratrem suum Theodericum ne
 contra regnū aliquid moliretur in custodia detinente sancti/
 tate ⁊ puidētia episcopi pace mirabili omēs gaudebāt. Sed
 post aliquod tempus Rex malignōrum consilio deprauatus
 intantum in viti dei odium incitatur q̄ oportunitatem ⁊ mo/
 dum mōrtis eius attentius inquirebat. Sed episcopus blande
 ferens & omnes inimicos suos vt amicos amplectens egit cū
 rege vt diem pasche in vrbe cui p̄erat celebraret. Et ecce illa
 die nunciatum est ei q̄ Rex in illa nocte quicquid de morte
 eius tractauerat perficere decreuisset. At ille nihil trepidans.
 Sed illa die cum Rege in mensa communicans persecutorē
 sic fugit q̄ in luxumensi monasterio domino seruiens etiam
 Ebroino qui in monastico habitu latitabat sedula caritate
 seruiuit. Post modicum rex mōritur & theodericus in regnū
 sublimatur. Quapropter Leodegarius populi sui lacrimis ⁊
 precibus motus & abbatis imperio gpullus ad sedem suam
 redijt ac Ebroinus protinus apostotauit & regis senescallus
 ordinatus est. Qui licet prius malus fuerit tamen postea fuit
 peior totoq; studio Leodegarium occidere nitebatur. Missis
 igitur militibus qui eum caperent cum hoc Leodegarius cō/
 perisset eorum furōri cedens dum in habitu pōtificiali de vrbe
 egrederetur a militibus capitur qui ei statim oculos eruerūt.

Post biennium sanctus leodegarius cum fratre suo garino quem ebroinus exulauerat in palacium regis est adductus. Cum ad irrisionem ebroini sapienter & pacifice responderet nequam ille iussit garinum lapidibus obrui sanctumq; episcopum tota die nudis pedibus per quendam fluuium super acutissimos lapides decurrentem deduci & audiens q. i. hijs tormentis deum laudaret linguam eius p̄scidi fecit & postmodum eum cuidam custodi tradidit vt ipsum nouis supplicijs reseruaret. Ille aut̄ vsum loquendi non perdidit. Sed predicationi & exhortacioni prout poterat vacabat predixitq; quando & qualiter ipse & ebroinus ex hac vita migrarēt. Lux autē in mensa modum corone caput eius circumdedit quam cuz multi vidissent q̄d hoc esset ab ipso episcopo quesierunt. At ille se in oracōne prosternēs gr̄cias deo retulit & omnes astātes vt in melius vitam mutarent admonuit. Quod ebroinus audiens & iuidens missis quatuor spiculatorib; ipsum decollari precepit. Cum ergo ipsum ducerent ait eis. Non est inq̄t opus fratres vos diucius fatigari. Sed hic implete desideriu eius qui vos misit. Ad hoc tres illorum adeo sunt compuncti q̄ ad p̄des eius procidentes veniam predicabantur. Quartus vero cum eum decolasset protinus a demone arreptus & in ignem proiectus vitam miserabiliter terminauit. Biennio expleto audiens ebroinus cōpus sancti viri multis miraculis illustrari miserabiliter cruciat; inuidia militem illuc misit & ansic se habebat veritas intimaret. Miles aut̄ superb; & arrogas eum illuc venisset calcetumbam sancti percuciens exclamauit. Moxiatu qui moxtuū miracula facere posse credit. Mox ille arreptus a demonio & subito moxiens moxtē sua sanctum amplius cōmendauit. Hijs auditis ebroinus ampli; inuidia torquebatur & famam sancti extinguere moliebat. Sed iuxta predicationem sancti gladio nequiter nequam occiditur ipse. Passus est autem circa annum domini dc. lxxx. tempore constantini quarti

De nomine.

Franciscus prius dictus est Iohannes sed postmodum mutato nomine franciscus vocatus. Cuius nominis mutacionis multiplex causa fuisse videtur. Primo ratione miraculi notandi linguam gallicam miraculose a deo recepisse agnoscitur. Unde dicitur in legenda sua quod semper cum ardore sancti se repletus ardentibus foris verba eruditas gallice loquebatur. Secundo ratione officii divulgandi. Unde dicitur in legenda quod divina prudentia sibi hoc vocabulum indidit ut ex singulari et insueto nomine opinio misterii eius toti citius innotesceret orbi. Tertio ratione effectus sequendi ut scilicet per hoc daretur intelligi quod ipse per se et per filios suos multos suos peccati et dyaboli debebat francos et liberos facere. Quarto ratione magnimitatis in corde. Nam franci a ferocitate sunt dicti quia eis inest naturalis veritas et magnanimitas animorum. Quinto ratione virtuositatis in sermone quia eius sermo instar securis vicia inciderebat. Sexto ratione terroris in demonum fugacione. Septimo ratione securitatis ex virtute et operum perfectione et honestatis in consuetudine. Aiunt namque franciscas dici signa quodam instar securium que romae antequam christianes ferebant que erant in terrorem et in honorem.

De sancto Francisco.

Franciscus huius et amicus altissimi in civitate assisii ortus et negociator effectus fere usque ad .xx. etatis sue annorum tempus suum vane vivendo consumpsit. Quem dominus infirmitatis flagello percussit ac in virum alterum subito transformavit. ita quod iam spiritu prophetico pollere cepit. Nam cum quadam vice ipse cum plurimis a pueris

captus diu fuisset carceri mancipatus dolentibus alijs hic solus exultat et redarguit super hoc et captivus reddit. Ideo me

exultare noueritis quia adhuc sanctus per totum seculū ad-
rabor. Quadam vice romam causa deuotionis proficiscens
vestimenta sua deposuit & pauperis cuiusdam vestimen-
ta induens ante ecclesiam sancti petri inter pauperes sedit
& cum eis velut vnus ex illis auidē manducauit & sepius simi-
le fecisset nisi notorū verecundia impedisset. Antiquus hostis
eum a salubri proposito conabatur auertere & feminam ciuita-
tis monstruose gibbosam cordi eius imittit & nisi resipiscat a-
ceptis similem se facturum minatur sed a domino confortatū
audiuit. Franciscē amara per dulcibus sume & teipsum cōtēp-
ne si me cupis agnoscere. Quendam igitur leprosum obui-
um habens cum huiusmodi homines multū ab hōrrentē diuini
memorē oraculi accurrens in oscula eius ruit & post hoc ille
statim dispartit. Quia propter ad leprosum habitacula properat
& eorū manus deuote osculans pecuniam donat Ecclesiā sanc-
ti damiani orōnis causa ingreditur & ymago xp̄i eum mira-
culose alloquitur. Franciscē inquit vade repa domum meam quā
ut cernis tota destruitur. Ab eā igitur hora anima eius liquifac-
ta est & crucifixi passio eius cordi mirabiliter est infixā. Insi-
stit solícite ecclesie repande & venditis que habebat cum pecu-
niam cuidam presbitero daret & ille timore pentum recipere re-
cusaret coram ipso eam precians tanquam puluerem vilipendit quā
propter a patre ligatus & captus pecuniam eidem restituit ac
vestem pariter resignauit & sic nudus ad dñm euolauit & cili-
cio se induit. Aduocat insuper seruus dei quendam simplicem
virū quē loco patris suscipiens rogat ut cū pater eius male-
dicta congeminet ipse sibi econuersio benedicat. Frater eius
carnalis hyemali tpe frāciscū vilibus pāniculis tectū orōni va-
cantem & tremebundum videns ait cuidam. Dic francisco ut
de sudore suo vnam tibi nūmatam vēdat. Quā ille audiens ala-
criter respondit. Reuera ego hanc domino meo vendam. Qua-
dam die dum audiret ea que dominus discipulis suis ad pre-
dicandum missis locutus est statim ad vniuersa seruanda to-
ta virtute consurgit. Soluit calciamenta de pedibus tunica vna
sed vili induitur & per corrigia mutauit funiculum. Tempore
niuis per siluam ambulans a latronibus capitur & ab eis quis
sit requisitus preconem dei se esse asseruit. Quem illi arripien-
tes in niuem precipiunt dicens. Face rustice prece dei. Multi no-
biles & ignobiles clerici & laici sumpta seculari pompa eius
vestigijs adhaeserunt quis pater sanctus docet euangelicā profectōne
implere paupertate apprehēde. & per viā sancte simplicitatis incedere

Scripsit p̄terea euangelicam regulã sibi & suis fratribus ha-
 bitis & habendis quã dñs papa innocẽcius confirmauit. Ce-
 pit extunc feruencius verbi dei semina spargere & ciuitates &
 castella feruore mirabili circuire. Frater quidã erat quantuz
 a foris videbatur eximie sanctitatis sed tamen admodũ singu-
 laris qui tanta distincione silenciũ obseruabat vt nõ verbis
 sed nutibus cõfiteretur. Cũq; sanctus ab omnibus laudaretur-
 vir dei illuc adueniens dixit. Sinite fratres nec mihi in eo
 dyabolica figmenta laudate. Moneatur semel vel bis in ebdo-
 mada confiteri qđ si non fecerit dyabolica temptacio est & de-
 cepcio fraudulenta. Monentibusq; illum fratribus digitum
 oei suo iposuit & caput cõcuciens se nullatenus cõfessurũ in-
 nuit. Non post multos dies ad vomitũ rediit & in facinoris ac-
 tibus vitam finiuit. Fatigatus in itinere seruus dei duz asinũ
 equitaret. socius eius frater leonardus de asino similiter fati-
 gatus intra se cepit cogitare ac dicere. Nam de pati ludebant
 huius pentes & mei. Continuo vir dei de asino descẽdens dixit
 fratri suo. Non cõuenit me equitare & te peditem venire quia
 nobilior me fuisti. Stupefactus frater ad pedes patris p̄cidit
 & veniam postulauit. Transeunti sibi aliquando mulier que-
 dam nobilis concito gradu occurit cuius lassitudinem inter-
 clusos anhelitus miseratus qđnam requireret inquisiuit. Et
 illa hora p̄ me pater quia salubre p̄positũ qđ cõcepi viro im-
 pediente non exequor. Sed in seruiicio cristi mihi plurimũ ad-
 uersatur. Cui ille. Vade filia quia cito de eo consolacionem
 recipies. & ex parte dei omnipotẽtis & mea sibi denuncies qđ
 nunc est tempus salutis. postmodum equitatis. Qua denun-
 ciantē vir subito imutatur & continenciam pollicetur. Cuidã
 rustico in quadam solitudine siti deficiente fontẽ aque ibidez
 suis oracionibus impetrauit. Cuidam fratri sibi admodũ fa-
 miliari secretũ hoc sancto instigante spiritu retulit dicens ho-
 die est aliquis seruus dei super terram p̄pter quẽ q̄ aduixerit
 non permittet dominus famam super homines deseruire. Sed
 sic p̄culdubio fuisse narratur. Sed illo sublato tota incontra-
 rium ḡdicio permutatur. Nam post eius felicem transitum p̄-
 dicto fratri apparuit dicens. Ecce iam venit fames quã donec
 viuerem ego. venire super terram dominus non permisit. In
 festo pasche cum fratres in heremo greci mensam accuracius
 solito albis & vitreis p̄pararent & vir dei hoc conspexit. p̄tinus
 gressum retrahens capellum cuiusdam pauperis qui tũc adel-
 rat capiti suo iponit & baculum manu gestãs foras egreditur
 & ad hostium prestolatur. Manducantibus igitur fratribus
 clamabat ad ostiũ vt amõre dei peregrino pauperi & infirmo

elemosinam largiantur vocatus pauper ingreditur ⁊ in terra
solus recumbens discum ponit in cinere. qđ videntes fratres
stupore nimio sunt repleti. Quibz ille ait. Mensam vidi para-
tam ⁊ ornata ⁊ pauperum hostiatim euncium non esse 99
nouu. Paupertatem in se ⁊ in alijs a deo diligebat. vt pauporta-
tem dominam suam semper vocaret. Sed quando paupertate
se ipso videret ptinus inuidebat ⁊ se ab alio vinci timebat. Nā
⁊ cum die quadā pauperculū quēdam obuium habuisset.
ait socio suo. Magnam verecundiam intulit nobis huius in-
opia ⁊ nostram paupertatem plurimum reprehendit. Nam
pro meis diuicijs meam dominam paupertatem elegi ⁊ ecce
amplius relucet in isto. Dum quidam pauper coram eo tran-
siret ⁊ vir dei intima fuisset compassione commotus ⁊ dixit
ei socius. Et si hic sit pauper. Sed forsitan ī tota prouincia nō
est eo dicioꝝ voluntate. Cui vir dei dixit. Cito tunicam tuam
exue ⁊ paupere tribue ⁊ ad eius pedes pstratus culpabilem
te clama. Cui ille ptinus obediuit. Quadam vice tres mulie-
res fatue per omnia ⁊ habitu similes obuias habuit que eum
taliter salutauerunt. Bene veniat domina paupertas ⁊ conti-
nuo disparuerunt ⁊ vltra vise non sunt. Cum ad ciuitatē au-
tij deuenisset ⁊ ibi bellum intestinum commotū fuisset. vidit
vir dei de burgo super terrā demones exultantes. vocansq; so-
cium suū nomine siluestrū dixit ei. Vade ad portam ciuitatis
⁊ demonibus vt ciuitatē exeant ex parte dei omnipotentis pci-
pe. Qui festinans ante portam valenter clamauit. Ex parte dei
⁊ iussu patris nostri francisci discedite demones vniuersi. Sic
q; omnes ciues post modicum ad concordiam redierūt. Pre-
dictus aut siluestrer dum adhuc sacerdos secularis esset vidit
in sompnis crucem auream de ore francisci prodeuntem cuius
summitas celos tangebatur. cuius brachia protensa vtramq;
mundi partem amplexādo tangebant. compunctus sacerdos
protinꝰ mundū deserit ⁊ viri dei perfectus imitator efficitur.
Existente viro dei in oracione dyabolus ter eū pprio nomine
vocauit. Cui cum sanctus respondisset adiecit. Nullꝰ est adeo
in hoc mundo peccator cui si conuersus fuerit non indulgeat
dominus. Sed quicumq; semetipsum penitencia dura necaue-
rit misericordia in ppetuo non inueniet. Continuo seruus dei
per reuelacionem cognouit hostis fallaciam quomodo nifus
fuerit ad teporem eum reducere. Cernēs aut hostis antiquus

quia sic non p̄ualuit grauem carnis temptacionē eidem im-
 misit. Q̄d vir dei sciens veste deposita cōdula durissima se
 verberat dicens. Eia frater asine sic te manere decet sic subire
 flagellum. Sed cum temptacio nequaq̄ discederet foras exiēs
 in magnam niuem se nudum demersit accipiensq̄ niuem in
 modum pile. vij. pilas cōpingit. quas sibi p̄ponens cepit allo-
 q̄ corp̄. Ecce inq̄t hec maior vxor tua. Iste iiii. duo sunt filij ⁊
 duo filie tue reliq̄ duo sūt seru⁹ ⁊ ācilla. Festina ḡ omēs in-
 duere qm̄ frigore moriū. Si aut̄ eaz̄ multiplex sollicitudo mor-
 lestā vn̄i domino sollicitus serui illico dyabolus confusus ab-
 scedit ⁊ vir dei deum glōrificans in cellam redijt. Cum apud
 dominum leonem cardinalē sancte crucis ab eo rogatus ali-
 quādiu moraretur nocte quadam demones ad ipsum venien-
 tes eum grauiissime verberauerūt. Vocansq̄ sociū ⁊ rem sibi
 aperiens ait. Demones castaldi domini nostri q̄s destinat ip̄e
 ad puniendos excessus. Ego enim offensam non recolo quaz̄
 per misericordiā dei satisfacionē nō lauerim. Sed forte ideo ca-
 staldos suas in me permisit irruere quā maneo in curijs mag-
 natum q̄d fœsitan fratribus meis pauperculis bonam suspi-
 cionem non generat quia forte me extimauit delicijs habun-
 dare. Et surgens summo mane inde recessit. Existente aliquā-
 do eo in oracione audit super domū tectum cateruas demo-
 num discurrentes cum strepitu. Qui concitus foris exiens ex
 crucis signum sibi imprimens dixit. Ex parte omnipotentis
 dei vobis dico demones vt quicquid vobis permissum est in
 meo corpore faciatis libenter enim omnia sustinebo quia cuz
 maiorem inimicum non habeam vindicabitis me de aduersa-
 rio meo dum in ipso vice mea exercebitis vlcionem confusi-
 igitur demones euanescent. Frater quidam socius viri dei in
 extasi factus inter ceteras celi sedes vidit vn̄am dignissimam
 ⁊ nobili gloria prefulgentem. Qui cum miraretur tantam tā
 p̄clara sedes seruaretur audiuit. Sedes ista vn̄ius de ruentib⁹
 principibus fuit ⁊ nunc humili francisco paratur. Et exiens
 ab oracione virum dei interrogauit dicens. Quid de te opina-
 ris pater. Et ille videor maximus peccator. Statimq̄ in corde
 fratris sp̄s dixit. Cognosce quenā fuerit quā vidisti quē ad
 sedē p̄ supbiā p̄ditā hūilitas leuauit humilimū ī visione dei.

Seruus dei supra seraphin crucifixum aspexit qui crucifixio-
nis sue signa sic ei euidenter impressit vt crucifixus videretur &
ipse. Consignantur manus & pedes & latus crucis caractare
sed diligenti studio ab omnium oculis ipsa stigmata abscon-
debat. Quidam tamen hoc in vita viderunt. Sed in morte plu-
rimum conspexerunt. Quod autem hec stigmata per omnia ve-
ra extiterunt multis miraculis ostensum est quorum duo que
post eius obitum contigerunt hic interserere sufficiat. In apu-
lia vir quidam nomine rogerus ante ymaginem sancti fran-
cisci stans cepit cogitare dicens. Esset ne hoc verum vt tali cla-
ruisset miraculo an pia fuisset illusio siue suorum fratrum si-
mulata inuencio. Quod dum mente reuolueret subito audit
sonum quasi spiculum profiliens de balista sensitque se in sinistra
manu grauer vulneratum. Sed cum in cirotheca nihil lesionis cirot-
thecam de manu exiit & graue vulnus quod sagitte in palma aspexit
ex quo tanta vis precebat ardoris vt totum ex dolore & ardore desi-
cere videret. Cumque peniteret & se beati francisci stigmata cre-
dere veraciter testaretur post duos dies dum sanctum dei per sua
stigmata exorasset fuit continuo liberatus. In regno quoque caltel-
le cum quidam vir sancto francisco deuotus ad completorium
pergeret ab insidijs ob mortem alterius ibi paratis ex errore
impeditur & letaliter vulneratus semiuiuus relinquitur. De-
inde gladium in gutture crudelis licet infixit & extrahere non
valens recessit. Fit vndique concursus & clamor & ab omnibus
plangitur mortuus. Cum autem nocte media campana fra-
trum ad matutinas pulsaretur vxor clamare cepit. Mi domi-
ne surge & vade ad matutinas quia campana te vocat. Stant
ille manum eleuans videbatur alicui innuere vt gladium ex-
traheret. Et ecce videntibus omnibus gladius quod validissimi
iactatus manu pugilis eminus profiliuit. Statimque ille perfecte
sanatus se erexit dicens. Beatus franciscus ad me veniens sua
que stigmata meis vulneribus apponens eorum suauitate cum-
ta vulnera deliniuit & contactu mirifice solidauit. Qui cum vel-
let discedere sibi innueham vt gladium abstraheret quia loqui
aliter non valebam. Quem apprehendens valide percussit statimque
stigmatibus sanctis vulneratum guttur demittens perfecte sa-
nauit. In vrbe roma clara illuminaria orbis. scilicet beatus franciscus
& beatus dominicus coram domino hostiense qui postea fuit
summus pontifex aderant. Dixitque eis episcopus. Cur non fa-
cimur de vris fratribus episcopos & prelatos qui documento & exem-
plo ceteris preualent. Fit inter sanctos de respondendo longa con-
tencio. Vicit tandem humilitas franciscum ne se proponeret. Vi-
cit & dominicum vt primus Respondendo humiliter obediret

Dixit ergo beatus dominicus. Dñe gradu bono si agnoscūt
 sublimati sunt fr̄es mei nec p̄ meo posse p̄mittam vt aliud af
 seq̄ntur specimē dignitatis. Post hoc respondens sanctus fran
 ciscus dixit. Domine minores ideo vocati sunt fratres mei vt
 maiores fieri n̄ p̄sumant. Iḡr beatus francisc⁹ colūbina sim
 plicitate plenus omnes creaturas ad creatoris hortat̄ amōez
 p̄dicat auib⁹ auditur ab eis tangunt̄ ab ip̄o nec nisi licencia/
 te recedūt. yrundines dū eo p̄dicatē garrirent ip̄so impante
 p̄tinus sticescunt. Apud porcinuculam iuxta eius cellā cicada
 in ficu residens frequenter canebat quā vir dei manū extē
 dens vocauit dicens. Sōzō mea cicada veni ad me. Que statī
 obediens sup̄ eius manum ascendit. Cui ille. Canta sōzō mea
 cicada ⁊ dominū tuū laudas. Que p̄tinus canēs nō nisi licen/
 ciata recessit. Parcit lucernis lampadib⁹ ⁊ candelis nolens sua
 manu deturpare fulgorem. Super petras reuerenter ambula/
 bat intuitu eius q̄ dicit̄ petra legit de die vermiculos ne tran
 seunciū pedib⁹ gculcentur. ⁊ apib⁹ ne inedia p̄eant glacie hye
 mali mel ⁊ optima vina iubet apponi. Fraterno nomine ani/
 malia cūcta vocabat. Miro ineffabili gaudio replebat̄ ob cre
 atōis amōem. Cū solem lunam ⁊ stellas intuebatur eas ob
 creatōis amōem inuitabat. Cōronam sibi magnam fieri p̄hi
 bebat dicens. Volo q̄ fratres mei simplices p̄te m̄ habeant in
 capite meo. Vir quidam admodū secularis cū seruū dei fran
 ciscum apud sanctū seuerinum p̄dicantē inuenisset. vidit deo
 sibi reuelante sanctū franciscum duobus transuersis ensibus
 valde vulgentibus imodum crucis signatū quorū vnus a ca
 pite vsq; ad pedes alius a manu in manū p̄ pectus transuersa
 liter tendebatur. Quem cū nunq̄ vidisset tali iudicio recogno/
 scens cōpunctus ordinem introiuit ⁊ vitam feliciter gsumauit
 Cum infirmitatē oculōrum ex fletu cōtinuo incurrisset suadē
 tibus q̄ abstineret a lacrimis sic respondit. Non est ob amo/
 rem luminis q̄d habem⁹ cōmune cum muscis eterne lucis vi
 sitacio repellenda. Cum aut̄ a fratribus vrgeretur vt paterē
 infirmitate visus remedium adhiberi ⁊ cyrugicus instrumē
 tum ferreum igne candens ī manu tenetet. Vir dei ait. Mi fra/
 ter ignis esto michi in hac hora p̄picius. ⁊ curialis precōz do
 minum qui te creauit vt tuū michi calōem temperet. ⁊ hoc
 dicēs signū crucis contra illud edidit. p̄fūdatoq; illo ī tenera
 carne ab aure vsq; ad sup̄ciliū nullū vt retulit dolōem sensit

Apud heremū sancti vrbani seruo dei egritudine validissima laborante cum ipse defectū nature sentiens vini poculū postu-
lasset nihilq; adesset allatam sibi aquā signo crucis edito be-
nedixit. Mox in optimū vinū guersa qđ deserti loci paupertas
non potuit viri sancti puritas impetrauit. Ad eđ gustū subito
qualuit. Malebat de se vitupium audire q̄ laudem ⁊ ideo cū
propter merita in eo sanctitatis extollerent precipiebat alicui
fratri vt verba ipm vilificantia suis auribus sculcando pferret
Cunq; frater ille licet inuitus eum rusticū ⁊ mercennarium
impitum inutilem diceret. Exhilarat⁹ dicebat. Benedicat tibi
dñs quia tu verissima loqueris ⁊ talia me decet audire. Non
tam seruus dei preesse voluit q̄ subesse. Nec tam precipe qm̄
pere. Idcirco generali cedens officio Gardianum pecijt cuius
per omnia voluntati subiaceret. Fratri quoq; cum quo solit⁹
erat ire semp. pmittebat obediētiam ⁊ seruabat. Cum frater
quidam ⁊ gtra legem obedientie aliquid fecisset ⁊ penitentie
signa haberet vir tamen dei ad aliorum terrorem ei⁹ capuciū
in ignem proici iussit. Cunq; per moram capucium fuisset in
medio ignis precepit ipsum extrahi ⁊ fratri restitui. Extrahit⁹
igitur capucium de medio flammaz nullum hñs adustionis
vestigium. Quodam tempore per paludes veneciarum ambu-
lans inuenit maximam auium multitudinem cantantium in
palude dixit ad socium. Sorores aues laudant creatorem suū.
Eamus in eorum medio horas canonicas dño decantemus.
Quibus intrantibus aues mote non sunt. Sed quia obnimiū
garritura se adinuicem audire non potuerunt. Ait. Sorores
aues a cantu cessate donec laudes debitas domino psoluam⁹.
Quibus statim tacentibus. finitis laudibus ⁊ statim cantū suū
more solito resumpserūt. Inuitatus deuote a quodam milite
dixit ei. Frater hospes meis monitis acquiesce ⁊ peccata tua
confitere quia cito alibi manducabis. Qui statim acquiescēs
domui sue disposuit ⁊ penitentiam salutarem accepit. Cum
ergo ad mensam intrasset hospes subito expirauit. Cū quan-
dam auium multitudinem reperisset ⁊ eas velut rationis par-
ticipes salutasset dixit. Fratres mei volucres multum debetis
laudare creatorem vestrum qui plumis vos induit pēnas ad
volandum tribuit. aeris puritatem concessit ⁊ sine vestra soli-
tudine vos gubernauit. Aues autem ceperunt versus eum
extendere colla protendere alas. apire rostra. ⁊ in illum attēte
respicere. Ille vero per medium earum transiens tunica per-
tingebat easdem. nec tamen aliqua de loco est mota donec li-
centia data omnes insimul auolauerūt. Cum apud castrum
almarium predicaret propter garritus irundinum ibidem

nificancium audire non poterat. Quibus ille serozes me-
 yrudines iam tempus est vt loquat ego. quia vos. satis dixi/
 stis tenete silentium donec verbum domini compleatur. Cui
 continuo obedientes protinus sticuerunt. Transeunte aliquã
 do viro dei per apuleam vnam bursam magnam reperit i via:
 denarijs tumescentē. Quam socius videns accipere voluit. vt
 pauperibus erogaret sed ille nullatenus permisit dicens. Non
 licet fili alienum auferre. Sed cum ille vehementer instaret.
 Franciscus paululum orans iubet vt bursam tollat. que iam
 colubrum pro pecunia continebat. Quod videns frater time
 re cepit. Sed obedire volens & implere mandatum bursam
 manibus capit & inde magnus serpens protinus exiliuit. Et
 ait sanctus. Pecunia seruis dei nichil aliud est quam dyabolus
 & coluber venenosus. Cum frater quidam grauiter temptare
 tur cogitare cepit q̄ si aliquid scriptum de manu patris habe
 ret ipsa protinus temptacō fugaretur. Sed cum rem. sibi nul
 latenus aperire auderet quadam vice vir dei vocauit eum di
 cens. Porta mihi fili cartam & atramentum quia laudes q̄s
 dam dei scribere volo. Quas cum scripsisset ait. Accipe cartam
 hanc & vsq; ad diem mortis tue custodias diligenter. Statimq;
 omnis temptacio ab eo recessit. Idem q̄ frater dum sanctus i
 firmus iaceret cogitare cepit. Ecce mortē appinquat pater &
 q̄ plurimum consolaret si post mortem haberem tunicam pa
 tris mei. Post modicum sanctus. E. vocat eum dicens. Tibi
 trado tunicam istam & post mortem meam ipsam habeas ple
 no iure. Cum apud alexandriam lombardie cum quodam
 honesto viro hospitatus fuisset ab eo rogat vt ppter euange
 lij obseruanciam de omni appoito manducaret. Qui cū eius
 deuocioni assentiret ille accurrens caponem septēnem. pparat
 manducandum. Manducantibus illis. infidelis quidam amo
 re dei elemosinam peccij. Mox vir dei nomen audiens benedic
 tum membrum sibi trasmittit caponis. Reseruat infelix datū
 & in crastinum dum sanctus predicaret ostendit dicēs. Ecce
 quales carnes comedit iste frater quem vt sanctum honora
 tis. Nam michi hoc in sero tribuit. Sed cum membrū piscis
 ab omnibus videretur velut insanus ab omni populo incre
 patur. Quod cum ille didicisset erubuit & veniam postulauit.
 Redierūtq; carnes ad sui speciem postq; redijt puaricatoe ad
 mentem. Dum quadam vice ad mensam sederet. & de pauper
 tate beate virginis & filij eius collacio fieret protinus vir dei

a mensa surgens singultus ingeminat dolorosos . & perfusus
lacrimis super nudam humum reliquum panem manducat
Sacerdotalibus manibꝫ quibus cōficiendi dominici cōporis
sacramentū est collata potestas magnam volebat reuerentiaꝫ
exhiberi. Vnde ⁊ sepe dicebat. Si autē sancto cuiqꝫ de celo ve
nienti & paupꝫulo alicui sacerdoti me cōtingeret obuiare. ad
sacerdotis manus deosculandas citius me cōferrem & sancto
dicerem. Expecta me sancte Laurenti. q̄a manus huiꝫ verbū
vite stretant ⁊ vltra humanū aliquid possident. Miraculis
multis in vita claruit. Nam panes ei ad benedicēdum oblatis
multis infirmis attulere salutem. Aquam in vinum gūertit ⁊
inde eger quidam gustans p̄tinus sanitatem recepit ⁊ multa
alia miracula fecit. Cum vero ad dies iaꝫ appropinquaret ex
tremos longa infirmitate ꝑfectus sup̄ nudas humum poni se
fecit. Fecitqꝫ omnes fratres ibidem assistentes ad se vocari et
manus singulis imponens omnibꝫ ibi presentibꝫ benedixit. ⁊
instat cene dominice singulis bucellā panis diuisit. Inuitabat
vt mōris sui erat omnes creatas ad laudem dei. Nā ⁊ mōrem
ipsam cunctis terribilē & exosam hortabatur ad laudem eiꝫ
letus occurrit & ad suum inuitabat hospiciū dicens. Bene ve
niat soror mea in cōs. ad extremam igitur horam veniens dor
miuit in domino. Cuius animā quidam frater videns in mo
dum stelle similis lune in q̄ntitate Soli in splendore. Minister
fratrum in terra laboris noīe augustinus in hora iam vlcima
positus cū diu amisisset loquelam subito clamans dixit. Ex
pecta me pater. expecta ecce iam venio tecum. Querentibꝫ fra
tribus quid diceret ait. Non videtis patrem nostrū franciscū
qui vadit in celum. Et statim in pace obdormiuit & patrem
secutus est. Cum quadā domina que beato francisco deuota
extiterat viam vniuersę carnis fuisset ingressa & clerici & p̄l
sbiteri feretro exequias celebrantes astarent subito se mulier
erigit super lectum ⁊ vnum de astantibus sacerdotibus vocat
dicens. Volo pater confiteri. ego enim mōrtua fueram ⁊ dicit
eram carceri mancipanda quoniā peccatū quod tibi pandaꝫ
nec dum confessa fueram. Sed orante pro me sancto francisco
ad cōpus mihi redire indultum est. Vt illo reuelato peccato
veniam merear statim vt istud manifestauero in pace cernent
tibus vobis quiescaꝫ ꝑfessa igitur ⁊ absolutione recepta mox
in domino obdormiuit. Cum fratres de vicera plaustrum
quoddam a quodam viro mutuo peterent. Ille indignatus
respondit. Ego potius duos ex vobis cum sancto Francisco
excoxiarem quam plaustrum meum vobis accomodarem.

Sed in se reuersus semetipsum redarguit & blasphemie penituit iram dei formidans. Moxq; filius eius infirmatur & ad extrema deducitur. Qui filium defunctum videns in terra volutabatur & flens & sanctum Franciscum inuocans dicebat. Ego sum qui peccaui me flagellare debuisti. Redde sancte iā deuote precanti quem abstulisti impie blasphemanti. Mox filius eius surrexit & plandum prohibens ait. Cum mōtū essem sanctus franciscus per quādam viam longā & obscurā me ducens in quōdam tandem me vitidario pulcerrimo collocauit. Ac deinde dixit mihi reuertere ad patrem tuum nolo te amplius detinere. Paup quidā cuidā diuiti debens quādam pecuniē quantitatem vt sancti Francisci amorē sibi terminum prolongaret. Cui ille superbe respondens. Tali inquit loco te recludā vbi nec franciscus nec aliq; poterit te iuuare. Moxq; illum vinculatum in carcerem obscurum inclusit paulopost sanctus franciscus affuit & fractio carcere ruptisq; vinculis hominem incolumē reduxit ad ppria. Quidā miles sancti francisci operibus & miraculis detrahens cum quōdam vice luderet ad taxillos vesania & incredulitate plenus circūstantibus ait. Si franciscus est sanctus xviii; veniat in taxillis. Mox in eis senarius triplicatus apparuit & vsq; ad nouem vices qlibet suo iactu tricenos accepit. Sed insaniam addens insanie ait. Si verū est q; frāciscus iste sit sanctus cadat hodie cōpus meū gladio. Si vero sanctus non est euadam incolumis ludo finito vt eius oratio fieret in peccatum cum nepoti suo inferreret iniuriam ille gladiū accipiens in viscera patruī transfixit & p̄tinē interfecit. Vir quidam crure sic perditō vt nullatenus se mouere posset sanctum franciscum talibus vocib; inelamabat. Adiuua me sancte francisce memō deuotionis & seruicij qd tibi impedi. Nam in asino meo te portauī sanctos pedes tuos & manū osculatus fui & ecce moriō doloris hē durissimō cruciatū. Moxq; ille sibi apparens cum paruulo baculo qui ihau in se figurā habebat locum doloris tetigit. & fracto apostēmate sanitatem protinus recepit. Sed ihau signum super locū remansit. Hoc signo sanctus Franciscus litteras suas consueuerat signare. Cum in castro pomereto in montanis apulee puella quedā et patri & matri vnica fuisset defuncta & mater sancto Francisco deuota nimia tristitia fuisset absorta apparuit ei sanctus dicens. Noli flere quia lucerne tue lumen quod deploras extinctum. mea est enim tibi intercessione reddendum. Mater igitur sumpta fiducia cōpus extinctum non permisit efferri.

Sed sancti francisci nomen inuocans ⁊ mortuam filiaz apprehendens eā incolumē alleuauit. In vrbe roma cū puer puul⁹ de fenestra palacij cecidisset ⁊ penit⁹ expirasset beat⁹ frācisc⁹ inuocātū ⁊ vite p̄tinus restituitur. In ciuitate suesa cū q̄daz domus cōruens quendā iuuenem extinxisset ⁊ cadauer iam in lecto ad sepeliendū posuisset mater beatū franciscum tota deuotione qua poterat inuocabat. Et ecce circa mediaz noctē puer oscitauit ⁊ san⁹ surrexit ⁊ in laudis verba p̄rupit. Frat̄ iacobo reatin⁹ cum in nauicula parua fluiuium quendā cum fratrib⁹ pertransisset ⁊ socijs iam super ripā positis postremo se ad nauis exitum prepararet reuoluta naue ipse in p̄fundū fluminis est demersus. Fratrib⁹ igitur p̄ liberacōe submersi beatū franciscum inuocantibus ipso etiā corde vt poterat beati francisci auxiliū implorante. Ecce predictus frater per profundum sicut per aridam ambulabat ⁊ demersam nauiculam capiēns cum ea peruenit ad littus. Vestimenta autem eius madida nō sunt nec aque gutta p̄ximauit ad tunicā.

De sancta Pelagia.

iret aerē diuersoz aromatū odore repletet quā precedebat et

Pelagia p̄ma feminatū antiochie ciuitatis reb⁹ ⁊ diuicijs plena corpore pulcerrima habitu ambiciosa ⁊ vana ac varia anīo et corpore impudica. Quadaꝫ vice per ciuitatem cū ambitione maxima transibat ita vt nihil super eam nisi aurum et argētum et p̄ciosi lapides viderent ita vt q̄cūqz

fequebatur multitudo maxima puellarum ac puerorum qui et ipsi
 preclaris erant induti vestimentis. Quam quidem sanctus pater
 nomine neronus episcopus elyopeleos qui nunc damiana vocatur
 Videns amarissime flere cepit ex eo quod maiorem curam habebat
 placere mundo quam ipse haberet placere deo. Percidensque super
 pavementum faciem suam cum terra percuciebat et ipsam terram
 lacrimis rigans dicebat. Altissime deus ignosce mihi peccatori
 quia unius diei meretricis ornatus totius vite mee industriam
 superavit. Ne me domine confundat unius meretricis ornatus
 ante conspectum tremende maiestatis tue. Illa pro terrenis summo
 se studio decoravit. Ego tibi immortali domino placere proposui et
 per meam negligentiam non implevi. Dixitque hijs qui secum
 erant. In veritate dico vobis quia deus hanc gratia nos in iudicio
 producat est quoniam hoc tam sollicitus se depingit ut terrenis ama-
 toribus placeat et nos celesti sponso placere negligimus. Dum hoc
 et similia diceret subito obdormiuit. Visumque est sibi quod quodam
 columba nigra fetida nimis circa eorum celebrantem volaret. Qui
 dum cathecuminos abscedere precepisset columba disparuit et
 post missam rediens et ab ipso episcopo in vase quodam aqua mersa
 munda et candida exiens tam alte volauit quod videri non potuit
 Euigilans igitur dum quadam vice ad ecclesiam procedens predicaret
 et pelagia presens esset a deo operata est quod ei litteras per nuncium
 misit dicens. Sancto episcopo discipulo christi pelagia discipula dyaboli.
 Si vere christi discipulus approbaris qui ut audiui pro pecca-
 toribus de celo descendit me peccatricem sed penitentem suscipe dig-
 neris. Cui ille remisit. Rogo ut humilitatem meam non temptes
 quia homo peccator sum. Sed si vere saluari desideras solum
 me videre non poteris. Sed inter alios me videbis. Cumque ad
 eum coram pluribus aduenisset pedes eius apprehendit et amarissime
 flens dicere cepit. Ego sum pelagia pelagus iniquitatis exundans
 fluctibus peccatorum ego sum perdicionis abyssus ego vorago et
 laqueus animarum multos deceptos decepi qui nunc cuncta probor-
 rui. Tunc episcopus interrogauit eam dicens. Quod tibi nomen est.
 Cui illa a natiuitate pelagia vocor. Sed propter vestimentorum
 pompam omnes margaritam appellant. Tunc episcopus clementer
 eam suscipiens penitentiam et salutarem iniunxit et in dei timore
 diligenter instruxit et sacro baptismo regenerauit. Dyabolus
 autem ibidem clamabat dicens. O violentia quam pacior ab hoc
 sene decrepito. O violentia. O senectus mala. Maledictus dies
 in quo contrarius natus es mihique spem meam maximam ab-
 stulisti. Quadam insuper nocte cum Pelagia dormiret dyabo-
 lus ad eam venit et eam excitans dixit sibi. Domina mar-
 garita quid unquam tibi male feci nunquam non omnibus diuicijs.

et gloria te ornavi queso dic mihi in quo te stristavi et ptinē
 tibi satisfaciā. tñ obsecro ne me deseras ne obprobriū xpianis
 efficiar. Ipsa autē se signavit et in dya^o insufflauit et statim eua/
 nuit die icio oīa q̄ habebat sp̄parauit et gregauit et paupib^o
 tribuit. Post aliq̄o autē dies cunctis ignorantib^o pelagia inde
 noctu aufugit et in mōte oliueti deuenit vbi habitū heremite
 accipiens in pua cella ibidē se collocauit et deo in multa absti/
 nentia fuiuīt. Maxime autē fame ab oīb^o habebat et frat pelag^o
 gis dicebat. Post h^o quidā dyacon^o supradicti ep̄i ierosolimā
 causa visitandi loca sancta aduenit. Cui dixit ep̄s vt p̄ sc̄toꝝ
 locoꝝ visitationē quendā monachū noīe pelagium querēt et
 ip̄m. visitaret cū verus dei seruus esset. Qd̄ cū ille fecisset mox
 ab illa cognitus nequaq̄ ip̄am p̄pter nimiā maciē cognouit
 cui dixit pelagia. Hec ep̄m. et ille. Imo dñe. oret p̄ me ad dñm
 quia vere ap̄tus xp̄i est. Recedens autē inde die tertia ad cellaꝝ
 eius rediit. Sed cū ad ostiū pcussisset et nullus ei apparuisset.
 fenestrā apuit et mortuū eum vidit. Currensq; cum hoc ep̄o
 nunciasset. Ep̄us et clerus omnesq; monachi cōuenerunt vt
 tam sancto viro exequias celebrarent. Cūq; de cella corpus
 eius extraxissent reperunt q̄ mulier esset et plurimū admirā/
 tes deo gr̄as reddiderunt et sanctū corp^o honorifice sepelierūt.
 Obijt autē. viij. die intrāte octobri circa annos dñi. cc. lxxx.

De sancta Margarita.

Margarita dic/
 ta pelagius
 virgo pulc/
 rima diues et nobil/
 tanta fuit pentum
 solitudine custodi/
 ta et optis moribus
 instructa tātaq; pu/
 dicitia honestate vi/
 gebat qd̄ ab oīb^o
 videri modis oībus
 rēnuēbat. Deniq; a
 quodaz adolescente
 nobili in giugium
 queritur et vtriusq;
 parentum assensu
 cuncta nuptiis nec/
 cessaria cum immensa diuiciarū et deliciāꝝ gloria sp̄parantur.

Cum ergo nupciarum dies aduenisset & iuuenes & puellæ a
 cuncta simul nobilitas ante thalamum iam paratum nupciarum
 festa cum gaudio celebrarent. Virgo deo inspirante cō-
 siderans damnum virginitatis tam damnosis plaufibus comp-
 ari prostrata in terram cum lacrimis gloriā virginitatis &
 nupciarum molestias tāta in corde suo compensatione vibra-
 uit q̄ omnia huius vite gaudia quasi stercoꝛa respuebat. Vi
 nocte illa a viri consortio abstinens media nocte deo se recom-
 mendans tonsis crinibus in viri habitum clam aufugit. lon-
 ge autem ad quoddam monasterium veniens & fratrem pel-
 lagium se appellans ab abbate receptus est & diligenter in-
 structus. Qui tā sancte ac religiose se habuit q̄ defuncto san-
 ctimonialium prouisorie de seniorum consilio & abbatis impe-
 rio licet inuitus monasterio virginum est prelatus. Dum ḡ
 eis non solum corporum sed etiam animarum pabula conti-
 nue & inculpabile ministraret dyabolus ei inuidens studuit
 qualiter prosperum eius cursum obiectu criminis impediret
 Nam vnā virginem que preforibus erat in adulterium tra-
 xit. & tumescēte vtero cum iam celari non posset tantus pu-
 dor & dolor omnes virgines & monachos vt vsq; monasterij
 consternauit q̄ solus pelagius vtpote earum familiaris atq;
 prepositus sine iudicio & examinatione ab omnibus condem-
 natus. Qui foras cum ignominia pellitur ac in quodam rui-
 pis specu recluditur sibiq; monachorum seuerissimus depu-
 tatur. qui sibi ponem ordeaceum & aquam tenuissime mis-
 tra ret. Quibus gestis monachi recesserunt & solum ibi pelagium
 reliquerunt. At ille omnia patienter sustinens in nullo tur-
 batus fuit. Sed gratias semper deo referens per sanctorum ex-
 empla se continue confortabat. Tandem cum finem suum ad-
 esse cognouit abbati monachis per litteras sic mandauit. No-
 li orta genere. Margarita in seculo dicta sui que vt pelagus tē-
 ptationum transiret pelagius mihi nomen imposui. vir sum
 non pro deceptione mentita quod factis ostendi. De crimine
 virtutem obtinui penitentiam egi innocens. Tam queso vt q̄
 viri feminam nescierunt sancte iocōꝛes sepeliant & sit expiatio
 viuentis ostensio morientis vt femine virginem recognoscāt
 quam calumniatoꝛes adulterum iudicabāt. Hijs auditis mo-
 nachis & sanctimonialibus ad speluncam eurrentibus pel-
 lagius a feminis femina virgo intacta cognoscitur & cunctis
 penitentiam agentibus in monasterio virginum honorifice se-
 pelitur.

Haïsis mere
trix vt inui/
tis patruz le
gitur tante pulcritu/
dinis exitit vt multi
propter eam substan
tius suis ad vltimam
paupertatem deueni/
rēt. Sed amatores sui
pre zelo litibus inter
se confertis frequēter
puelle limina sangui
ne iuuenum replebāt
Quod cum audisset
abbas pasuntis sum
pro habitu seculari
et vno solido profec/
tus est ad eam in quadam egipticiuitate deditq; ei solidum
quasi pro mercede peccandi. Illa accepto precio ait illi. Ingre
diamur in cameram. Cumq; ingressus esset et lectum precio
sis vestibus stratum ascendere inuitaretur dicit ad eam. Si est
interius cubiculum in ipsum eamus. et cum duxisset eum p
plura loca ille semper dicebat q; videri timebat. Illa autem di
xit. Est quoddam cubiculum vbi nullus ingreditur. Si vero
deum times. non est locus qui deitati eius abscondatur. Quod
cum senex audisset dixit ei. Et scis esse deum. Cumq; illa re/
spondisset se scire deum et regnum futuri seculi necnon et tor
menta peccatorum dixit ei. Si ergo nosti cur tantas animas
perdidisti. Et non solum pro tua sed pro illorum redida ratio
ne damnaberis. Illa vero hoc audiens prouoluta ad pedes ab
batis pasuntij cum lacrimis exorabat dicens. Scio esse penitē
tiam pater et confido remissionem te oranti sortiri. tantum pe
to tribus horis inducias et post hoc iusseris ibo et quecumq;
preceperis faciam. Cumq; locum illi abbas constituisset vbi
venire deberet. illa collectis omnibus quecumq; ex peccato
lucrata fuerat per'atisq; in mediam ciuitatem populo expectā
te igne combussit clamans. Venite omnes qui peccastis mes
cum et videte quomodo ea que mihi contulistis exuram. Erat
autem precium auri librarum quadringentarium. Que cum
oia incendisset ad locū quē abbas pasuntis constituerat prexit.

Quam ille reperto virginum monasterio in cellulam paruaꝝ
 recludens ostium cellule plumbo signauit ⁊ paruaꝝ reliquit
 fenestram per quam ei victus modicus infertur ⁊ uisitqꝫ ei o
 mnibus diebus parum panis ⁊ paululum aque a ceteris mi
 nistrari. Cum autem senex discederet thais ad eum ait q̄ iu
 bes pater ut ex naturali meatu aquam meam effundam. Et
 ille in cella sicut digna es Cumqꝫ iterum quomodo deum de
 beret adorare inquireret respondit. Non es digna noiare deū
 neqꝫ in labijs tuis nomen trinitatis adducere. Sed nec ad ce
 lum manus expandere quoniā labia tua iniquitate plena sūt
 ⁊ manus tue sordibus inquinatę. Sed tatūmodo incumbens
 contra orientem respice hunc sermonem frequenter iterans.
 Qui plasmasti me miserere mei. Cum ego tribꝫ annis fuisset
 in clusa condoluit abbas pascentius ⁊ profectus ad abbateꝝ
 antonium ut ab eo requireret si remisisset illi deꝝ peccata sua.
 Et narrata causa sanctus Anthonius conuocatis discipulis
 suis precepit eis ut illa nocte vigilantes in oratione persisterēt
 sigillatim utiqꝫ quatinus alicui ex hijs declararet deus causaz
 pro qua abbas .p. venerat. Cum igitur incessanter orassent ab
 bas paulus maice discipulus Anthonij vidit subito in celo le
 ctum preciosis vestibibus ordinatum quem tres virgines clara
 facie custodiebant. ⁊ tres iste virgines fuerunt timoꝝ pene fu
 ture qui ipsam a malo retraxit. Pudor culpe commissę qui ei
 veniam promeruit. Amoꝝ iusticie qui eam ad supernam transf
 uexit. Cumqꝫ paulus illis diceret gratiam illam tantam esse
 Anthonij. Vox diuina rēdit Non est patris tui antonii sꝫ thai
 sidis meretricis. Quod cum abbas paulus mane retulisset co
 gnita dei voluntate abbas .p. cum gaudio discessit. Et mox .p.
 fectum ad monasterium ostium celle dissipauit. Illa vero ro
 gabat ut adhuc maneret inclusa. Dixit autem ei Egredeꝝ qꝫ
 niam remisit tibi deus peccata tua. Et illa respondit. Testoꝝ de
 um quia ex quo huc ingressa sum ex omnibus peccatis feci
 velut sarcinam ⁊ statui ante oculos meos. Et sicut non disce
 dit anhelitus de naribus meis. Sic non discesserunt peccata
 mea ab oculis meis sed flebam semper illa considerans. Cui
 abbas .p. dixit. Non propter penitentiam tuam remisit tibi de
 us peccata tua. Sed quia hunc timoꝝem semp habuisti in ani
 mo. Et cum inde illam eduxisset .xv. dies superuixit ⁊ pausa
 uit in pace. Abbas quoqꝫ effrem aliam meretricem simili ve
 re modo conuertere voluit Nam cum illa meretrix sanctum
 effrem ad peccandum alliceret imputenter dixit ei effrem. Se
 quere me Qua sequente cum ad quendam locū ubi erat mul
 tudo hominū venisset dixit ei. Sede huc ut commisceat tecū

Et illa Quomodo possum hoc facere tanta multitudine hic
stante. Et ille si homines erubescis Nonne magis tuum debes
erubescere creatorem qui reuelat occulta tenebrarum. Illa cō
fusa recessit.

De nomine.

Dionisius interpretatur vehementer fu
giens. Vel dicitur dionisi⁹ a dya quod
est duo & nisus quod est eleuatio qua
si secundum duo eleuatus. scz secunduz
cōpus & secundum animam. Vel dici
tur a dyana quod est venus. scilicet dea
pulchritudinis. & syos quod est deus
quasi pulcher deo. vel vt quidam aiunt
dicitur a dionisia que vt dicit Isidorus est quedam gemma
nigra valens contra ebrietatem. Fuit ergo vehementer fugiēs
de mundo propter factam abrenunciationem. Eleuatus per
internorum contemplationem Pulcher deo per decorem virtu
tum. Valens peccatoribus contra ebrietatem viciorum. Hic
ante conuersionem multa prenomia habuit. Vocatus est enī
ariopagita a vico in quo habitabat. Et dicitur est theseph⁹
id est deum sapiens Item a grecorum sapientibus vsqz hodie
dicitur prerigiontuarami quod latine dicitur ara celi quia in
ara spiritualis intelligentie mirabiliter volauit. Item dicitur
est macharius. id est beat⁹. Item a patria dicitur Ionius Iō
nica autem. vt ait papias vna est ex linguis grecorum. vel Iō
nice sunt genera columnarum vel Ionicum vt idem dicit est
pes qui habet duas cōreptas & duas longas per quod ostē
ditur qd ipse fuit sapiens domini per occultorum inuestigatio
nem ala celi per celestium contemplationem. beatus per eter
norum possessionem Per alia ostenditur qd ipse fuit mirabilis
rethor per eloquentiam. ecclesie sustentator per doctrinam.
breuis sibi per humilitatem. longus alijs per caritatem. Augu
stinus autem in libro viij. de ciuitate dei dicit qd Ionicum est
genus philosophorum. Distinguit enim ibidem duo genera
philosophoru. scilicet italicum quod est ex parte italie. & Iō
nicum quod est parte grece. quia ego Dionisius summ⁹ erat
philosophus. Iō antonomasice dicebatur Ionicus Eius pa
ssionem & vitam grece dictauit methodius constantinopoli
tanus latine vero anastasius apostolice sedis bibliotecarius.
vt dicit igmarus remorum episcopus.

De sancto Dionisio.

Dionisius ariopagita a beato Paulo apostolo ad fidem xpi conuersus fuit qui ariopagita a vico ciuitatis in quo habitabat dictus fuisse dicitur. Ariopagus enim erat vicus maris in quo scilicet erat templum martis. Athenienses enim singulos vicos denominabant a dijs quos colebant vt vicum in quo colebatur mars vocabant ariopagum

quia ario dicitur mars vicum in quo colebant pan vocabant panopagum & ita a singulis dijs singulos vicos denominabant. Ariopagus autem vicus erat excellentior quia ibi erat curia nobilium & scole liberalium artium. In hoc ergo vico morabatur Dionisius maximus philosophus qui ob plenitudinem diuinorum numinum & sapientie theosephus id est deus sapiens dicebat. Erat & secum apollophanes id est eius orphus. Ibi etiam erant epicuri qui ponebant felicitatem hominis in sola corporis voluptate & stoici qui in sola animi virtute. In die igitur dominice passionis cum tenebre facte fuissent super vniuersam terram philosophi qui erant athenis non potuerunt huius causam in causis naturalibus inuenire. Non fuit enim natura is eclipsis solis tunc quia luna fere erat erigione ad solem. Eclipsis vero fieri solet tantum in sinodo solis & lune. Luna autem xv & imperfecta distantia a sole tum quia eclipsis non aufert lumen vniuersis partibus terre tum quia per tres horas durare non potest. Quod autem illa eclipsis in vniuersis partibus terre lumen abstulerit patet ex eo quod Lucas euangelista hoc dicit & ex eo quod vniuersitatis dominus patiebatur & ex eo quod fuit apud eliopolim egipti & ex eo quod fuit rome. Quod autem fuerit rome testatur orosius dicens. Cum dominus patibulo affixus est maximo terremotu per orbem facto saxa in montibus scissa maximarumque urbium pluries partes plus solita concussionem ceciderunt Eodemque die ab hora diei sexta sol in totum obscuratus est terra nox subito obducta terris est adeo vt stellas tunc diurnis horis vel potius

hærenda nocte toto celo visas fuisse referatur hec Orosius -
Fuit etiam apud egiptū & huius meminit Dionisius in eplā
ad apollifanum dicēs obfusi nanq; œbes vniformiter tenebra
rum caliginē tabefcente vt purgatum redijt solis diametrum
regulam philippi arridei assumpsimus . Cum reperimus
q̄ & erat notissimum solem pati molestias non debere aio ad
te picie vaste sacrarium adhuc nescius tante rei misterium.
Quid inquam speculum doctrine apollophani hijs secretis
ascribi ad que tu mihi œe diuino & non humani sensus hmo
ne O bone Dioni diuinarum per mutationes sunt rerum. De
niq; notatum ferie diuine & annunciationis quam Paulus
noſter auribus suspensis in tonuit signis acclamantib; recõf
dari expertus dedi veritatis manus & falsitatis sum nexib; ab
solutus Hec dionisius. Huius etiam meminit idem in episto
la ad pollicarpum loquens Ambo apud ethiopolim tunc pre
sentes & coanſtantes inopinabiliter soli lunam incedentem vi
debam? non enim erat conuentus tempus . Et rursus ipsam
a nocte hœra vsq; ad vesperam ad solis diametrum supernatu
raliter restitutam . Eclipsim autem illam vidimus in oriente
inche atam & vsq; ad solarem terminum venientem postea re
gredientem & rursus non ex eodem & defectum & repugnati
onem sed econuerso secundum diametrum factam. Tunc enī
Dionisi? cum apollophano vcto astrologice discipline apud
ethiopolim egipti prexerat & postea inde reuersus est . Quod
autem fuerit in asya testatur Eusebius in cronica asserens se
in dictis ethnicorum legisse q̄ tunc in bethania que prouin
cia est asie minoris fuit terremotus magnus & maior solis ob
scuratione que nunq̄m fuerit & q̄ dies hora .vi in tenebrosam
noctem verſus sit vt stelle in celo vise sunt & q̄ nicena que
vrb; est bitunie cunctas edes terremotus subuerteret . Tan
dem vt in histõria scol. legit phisilophi ad hoc adducti sunt
vt dicerent quod deus nature patitur . Alibi tamen legitur q̄
dixerunt aut œdo nature peruertitur aut elementa menciunt
aut deus nature patitur & sibi compaciuntur . Alibi vero dici
tur q̄ Dionisius dixit Hec nox quam nouam miramur toti
us mundi veram lucem aduenturam signat. Tunc atheniēses
illi deo arā ost ruxerunt & superpositus est titulus ignoto deo
Singulis n̄ aris superponebāt titul? indicās cui essēt dedicate
Et cū vellēt illi offerre holocausta & victias dixerūt phi bo
noꝝ n̄ noꝝum non eget. S; facietis genuflectacões ante arā ei?
& supplicabitis ei q̄a nō q̄rit oblationes peccõũ s; deuotionez
aioꝝum. Cū ḡ paul? venisset athenas epicuri & stoici phi cū
eo disputabāt. q̄da; aut dicebāt q̄d semiatoꝝ verborũ hic vult
dicere Alij dicebant. Nouoꝝũ demonioꝝũ videt annũciatoꝝ e;

Adducetes ergo eum ad vicum phœum vt noua doctrina-
 ibidem examen reciperet dixerunt. Noua quedam inferis auri-
 bus nostris. Volumus ergo scire quidnam velint hoc esse A-
 thenienses autem ad nichil aliud vacabāt n̄ aut dicere aut au-
 dire aliquid noui. Cum ergo paulus singula dæorum altaria
 perlustrasset & inter cetera dei altare vidisset dixit illis. Quem
 ignorantes colitis hunc ego anuncio vobis verum deum qui
 fecit celum & terram. Deinde dixit Dionisi quem ceteris mal-
 gis doctum in diuinis videbat. Quis est Dionisi ille de? igno-
 tus Cui dionisius Ipse est deus verus qui inter deos non est
 demonstratus. Sed nobis est incognitus & nobis ignotus &
 seculo venturo futurus & in perpetuum regnaturus. Et paulus
 Homo an tantum spiritus est Et dio. Deus & homo est. Sed
 ideo incognitus est quia eius tm̄ in celis conuersatio est. Cui
 paulus. Ille est quez predico qui de celis descendit. carnem su-
 scipit. mortem sustinuit & die tertia resurrexit. Cum autem di-
 onisius adhuc cum paulo disputaret. forte transiit cecus viaz
 coram eis. Statimq; dixit Dionisi paulo. Si dixeris huic ceco
 In nomine dei tui vide & viderit statim credaz. Sed vitatis ver-
 bis magicis quia forte nosti verba que habent huius efficaciam
 Ego formam verborum tibi prescribam. In hac igitur forma
 verborum dicens ei. In nomine iesu christi nati de virgine cru-
 cifixi mortui qui resurrexit & ad celum ascendit vide. Sed vt
 omnis suspicio tollat dixit paulus Dio. vt hec ipse verba pro-
 ferret. Cum ergo in eadem forma Dionisi ceco vt videret di-
 xisset. protinus visum recepit. Statim Dionisius cum dama-
 ri vxore sua & tota familia baptisatus est & fidelis effectus.
 Sicq; a paulo per triennium instructus est athenis episcopus
 ordinatus. vbi ille predicationi insistens ipsam ciuitatem & ma-
 ximam partem regionis illius ad fidem cristi adduxit. Huic
 paulus ea que in tertium celum raptus vidit reuelasse dicit
 sicut & ipse Dionisius implerisq; locis insinuare videtur. Vn-
 de & de Terarchiis ipsorum angelorum ordinibus & officiis
 tam luculenter & clare disseruit vt non putares ipsum hoc ab
 illo didicisse sed ipsum potius vsq; in tertium celum raptum
 esse & ibi hec omnia conspexisse. prophetie spiritu claruit sicut
 patet in epla quam misit ad Iohannem euangelistam in pal-
 thinos insula. Nam in exilio relegatum vbi prophetauit q̄
 rediturus esset sic dicens. Gaude vere dilecte vere amabilis &
 diligibilis valde dilecte. Et infra ex custodia que est in pathi-
 nos dimitteris & ad terram asye reuerteris & facies ibi boni
 dei imitationes & hijs qui erunt post te trades Dormiciani be-
 ate Marie interfuit. sicut ipse in libro de diuinis nominibus

insinuare videtur Cum ergo audisset petrū & paulum romae
a nerone in carceribꝫ detineri ep̄m sibi substituit & ad eos vi-
sū ados accessit Verū cū illi ad dñm felicit̄ migressent & postmo-
tū clemēs f̄sideret ab ipso be. clemēte post aliq̄d spacii tēpo-
ris ī franciā destināt & sibi rusticꝫ & eleuteriꝫ sociant. Missus
igit̄ parisiꝫ venit & multos ibidē ad fidem cōuertit & ecclesi-
as plurimas fabricauit & clericos diuersi ordinis collocauit.
Tanta autem in eo gratia celitus emicuit q̄ cum sepius pon-
tifices idolozum contra eum seditionem populi concitarent &
populus ad eum per dendum sepe euz armis concurreret mox
illo viso aut omni feritate deposita de se eiꝫ pedibus prouolue-
bant aut nimio timōre soluti ab eius presentia fugiebant. Sz
cum dyabolus videns & inuidens q̄ cotidie sui cultura decre-
sceret & multiplicatis fidelibꝫ ecclesia triūpharet. domicianuz
imperatōrem in tantam commouit seuiam vt preceptum da-
ret q̄ quicūqꝫ cristianum aliquem repiret aut vt ipsum sa-
crificare cogeret aut diuersis supplicijs cruciaret. Prefectus
igitur fescenninus contra cristianos parisiꝫ a roma directꝫ
beatum Dionisium populo predicantem inuenit. Statimqꝫ
captum colaphizatum consputū. derisum & loꝛis durissimis
alligarum cum sanctis rustico & eleuterio sibi presentari pre-
cepit. Cum ergo sancti coram illo in confessione dei constātes
astarent. Ecce quedam matrona nobilis aduenit & virum sui-
um lubricum turpiter ab hijs magis deceptum asseruit. pro-
eius itaqꝫ uirō citiꝫ mittitur & in deo confessione perseverās
iniuste necatur. sancti vero a xij. militibus flagellantur. De-
inde magno pondere cathenatum constricta carceri mancipa-
tur. Sequenti die Dionisius super cratem ferream suppositis
flammis nudus extenditur vbi dño decantabat dicens. Igni-
tum eloquium tuum vehementer & feruus tuus dilexit illud
Inde aut̄ erigitur ad bestias ferocissimas multo ieiunio exci-
tatas proicitur. Sed cū in eum impetuose currerent signū cru-
cis apposuit & mansuetissimas eas fecit. Deinde in clibanum
iactatur. Sed extincto igne n̄ leditur cruci affigit̄ & diucius
ibidē tōq̄tur. Inde depositus cū suis socijs & multis alijs fi-
delibꝫ carceri mancipant̄ vbi dum missaz celebraret & pplm
cōmunicaret dñs iesus eideꝫ cū immenso lumie apparuit & pa-
nē accipiēs ei dixit. Accipe h̄o care meꝫ q̄a meꝫ est maxima
merces tua. post h̄o iudici p̄sentati iterū nouis supplicijs ma-
clant̄ & iuxta idolū mercurij eū securibꝫ triū capita in cōfessi-
one trinitatis p̄cidunt. Statimqꝫ corpus sancti dio. se crexit & ca-
put suum inter brachia angelo duce & celesti lumine preci-
dente per duo miliaria deportauit a loco qui d̄r mons martij
tū vsqꝫ ad locū vbi nūc sua electione & dei p̄uidētia req̄lesc i

Tanta autē ibidem angelorū melodia insonuit vt inter mltos qui audierunt etiam Iarcia vxor prefeti Iubrij cristianam se esse clamauit & mox ab impijs decollata & in suo sanguine baptisata occubuit. Filius autem eius nomine iurbius rome sub tribus imperatoribus militauit. Deinde parisijs rediens baptisatur & religiosorum numero sociatur. Dum autem in fideles metuerent ne sanctorum rustici & eleuterij corpora cristiani sepelirent iusserunt vt in secana mergerentur. Matrona autem quedam nobilis vectorem ad prandium inuitauit & illis epulantibus sanctorum corpora furtiue subripuit & agro suo occulte sepeliri fecit que postea persecutione cessante inde sustulit & corpori beati Dionisij honorifice sociauit. Passi sūt anno domini xc.vj etatis vero beati Dioni xc. Tempore Iodouici legati Michaelis imperatoris constantinopolitani inter cetera munera detulerunt. Ludouico filio karoli magni libros Dioni de ierarchia de greco in latinum translatos qui cum gaudio sunt recepti & xix. infirmi in ipsa nocte in ecclesia eius curati. Cum apud arelaium sanctus regulus episcopus missarum solennia celebraret apostolorum nominibus in canone recitatis adiunxit & beatis martiribus tuis Dionisio rustico & eleuterio. Quo dicto cum adhuc dei famulos viuere crederet plurimum mirari cepit cur eorum nomina sic nesciens in canone protulisset. Ecce eidem miranti tres columbe apparuerunt super crucem altaris residentescq; sanctorum martirū nomina habebant suis peccatoribus sanguine insignita. Quas diligenter intuens sanctos migrasse a corpore intellexit. Circa annum domini dc. xliiij. Dagobertus rex francorum vt i quadam habetur cronica qui longe ante pipinum regauerat a sui puericia sanctum Dionisium in magna ueneratione habere cepit. Nam & quando dotarij patris sui itam metuebat ad ecclesiam sancti Dioni. continuo fugiebat. Cum ergo factus iam rex mortuus fuisset cuidam sancto viro in visione monstratum est q; anima eius ad iudiciū rapta fuit & multa sancti suarum ecclesiarum exspoliatione; obiebant eide;. Cūq; ergo mali angeli iam ad penas rapere eam uellent affuit beatus Dioni. & eius interuentu liberatus est & penam euasit. Forte enim eius anima ad corpus redijt & ibi penitentia; egit. Clodoueus rex corpus sancti Dionisij min⁹ religiose discooprensens os brachij eius fregit & cupide rapuit qui mox in amentia rapt⁹ est. Et nota q; Igmarius epus remensis dicit in epla. quā misit ad karolū. q; iste Dio. missus in galliā fuit dio. ariopagita vt sup̄dictū est. Idē testat I. o. scot⁹ in epla ad karolū ne forte rō ex cōpoto tēporis cōtradicit sic aliq; obicē uolueit.

De sancto Calixto

Quoniam Calixtus papa anno dñi cc. xxij. sub alexandro imperatore martirium passus est. Cuius temporibus pars eminentior urbis rome diuino est incendio concremata & sinistra manus iouis aurea liquefacta. Tunc omnes sacerdotes ad Alexandrum imperatorem venerunt petentes ut dii irati sacrificijs placarentur. Dum ergo offerrent

subito celo sereno manendi e iouis diuino fulmine quatuor sacerdotes idolorum mortui sunt. & ara Iouis concremata est & sol obscuratus est ita ut populus romanus fugeret extra muros. Audiens autem palmatius consul quod Calixtus cum suis clericis trans tibrim latitaret rogauit ut christiani per quos hoc malum contigerat ad purgationem ciuitatis penitus deleterentur. Palmatius itaque potestate accepta cum illuc cum militibus properasset. sed illi protinus excecati fuissent. territus. Alexandro hoc protinus nunciauit. Tunc imperator iussit ut die mercurij omnis populus conueniret & mercurio immolaret ut ab eo super hijs responsa acciperet. Quod cum fieret. virgo quedam templi nomine Iuliana arrepta a demone exclamauit. Deus Calixti est verus & viuus deus qui nostris est pollutionibus indignatus. Quod audiens palmacius trans tibrim ad urbem rauennantium ad sanctum Calixtum accessit & cum uxore sua & familia se ab eo baptisari fecit. Quod audiens imperator eum accessitum simplicio senatori tradidit. ut verbis blandis eum moneret ex eo quod reipublice plurimum necessarius esset. Palmatio vero ieiunis & orationibus perseuerante venit ad eum quod miles promittens quod si uxorem suam paliticam sanaret continuo crederet. Cum ergo palmacius oraret. illa sanata ad

Palmatiū cucurrit dicēs· Baptisa me in noīe cristi qui tenuit
manū meā & alleuauit me ¶ Tūc calixt⁹ veniēs ipsaz cum viro
suo simplicio & multis alijs baptizauit. Quod audiēdiēs impe
ratoꝝ iussit omnes baptisatos decollari Calixtū vero·v· diebus
sine cibo & potu manē fecit . Ille autem videns eum amplius
confortari · iussit eum diebus singulis fustigari· deinde per fe
nestram precipitatum alligatumq; saxo in puteum precipita
ri. Asterius autem presbiter corp⁹ eius de puteo eleuauit &
ipsum in cimiterio calipodij sepeliuit.

De nomine

Leonardus odore populi a leos quod est
populos ⁊ nardus quod est herba reo
lens quia odore bone fame populuz ad
se trahabat vel Leonardus dicitur qua
si legens ardua · vel Leonardus a leone
Leo enim quatuor habet in se . Primo
habet fortitudinem quam fortitudinem
vt dicit Isidor⁹ habet in pectore & in cor
pore. Sic beatus Leonardus habuit fortitudinem in pectore p
mal'arum refrenationem cogitationum & in capite per insati
gabilem supernorum contemplationem. Secundo habet saga
citatē ⁊ hoc in duobus scilicet in apertione oculorum cuz
dormiuit & in directione festigiorum cum fugit. Sic Leonar
vigilauit per laborem actionis & vigilando dormiuit per qui
etem contemplationis & in se deleuit vestigia mundane toti⁹
affectionis. Tercio habet virtuositatem in voce quia ei⁹ vox
tercia die suscitāt leunculum natum mortuum & omnem be
stiam figere facit gradum. Sic Leonardus multos mortuos
in peccatis resuscitauit & multos mortuos bestialiter iuuen
tes in operibus bonis fixit. Quarto habet timorem in corde q̄a
secundum Isidorum duo timet · scilicet strepitum & ignem
accessum. Sic Leonardus timuit ⁊ timendo vitauit strepitum
mundane sollicitudinis & ideo in desertum fugit & ignem ter
rene cupiditatis & ideo omnes thesauros sibi oblatos contē
psit.

De sancto Leonardo

Leonardus fuisse dicitur circa annus domini 50. Hic a sancto remigio remensium archiepiscopo de sacro fonte leuatus & ab ipso salutaribus disciplinis instructus est. Cuius pentes primi in palatio regis francie habebantur hic tantam gratiam a rege obtinuit quod omnes incarcerati quos ipse visitabat protinus absoluebantur. Cuius igitur fama san-

ctitatis eius excresceret rex multo tempore eum secum manere coegit donec oportuno tempore ei episcopatum donaret. Quod ille rennuit & solitudinem desiderans relictis omnibus aurelianum predicando cum fratre suo lisardo deuenit ubi postquam in quodam cenobio aliquamdiu vixerunt dum lisardus super ripam ligeris solitarius manere vellet & Leonardus per sancti spiritus admonitionem in aquitania disponeret predicare osculantes se abinuicem discesserunt. Leonardus igitur ubique predicans multa miracula exercens in quadam silua ciuitati lemouice vicina habitauit ubi erat aula regia causa venationis constructa. Accidit autem ut quadam die rex ibi venaretur & regina illuc causa delectationis egressa partu periclitaretur. Cum ergo rex & familia propter regine periclitationem lugerent & Leonardus per nemus transiret & gementium voces audiret. pietate commotus illuc properauit & a rege vocatus protinus introiit. Cum igitur a rege interrogatus quis esset & se sancti remigii discipulum fuisse narraret rex spem bonam concipiens & a bono magistro ipsum bene instructum existimans ipsum ad reginam induxit rogans ut suis precibus de recuperata coniuge & edita prole duplex gaudium obtinere. Tunc illa oratione fusa quod petebat protinus impetrauit. Cum autem rex multa in auro & argento sibi offerret ille protinus recusauit admonens ut hoc pauperibus daret dicens. Ego nullis horum indigeo sed tantum in

aliqua siluarum contemptis huius mundi diuicijs soli xp̄o
 famulari desidero. Cum autem rex totum illud nemus sibi
 tradere vellet ille ait. Non totum illud accipio sed quantum
 nocte cum meo assello circuire potero tantum michi concedi
 exopto. Quod rex libentissime adimpleuit Constructo itaqz
 ibidem monasterio ibi diu cum adiunctis sibi duobus mo/
 nachis in abstinentia multa degebat. Cum autem aqua vno
 ab eis miliario distaret puteum ibidem siccuꝝ penitus fodi iu/
 ssit quem aqua orationibus suis impleuit. locum autem illuz
 nobiliacum appellauit eoqz a rege nobili traditus sibi fuisset
 ibi tantis miraculis choruscauit qz quicumqz eius nomen in
 carcere inuocasset mox ruptis vinculis nullo contradicente
 liber abiret ⁊ suas eidem cathenas vel compedes p̄sentarꝝ. ho/
 rum plures secum manebant ⁊ ibidem domino seruibant.
 Septem quoqz famule de eius nobili stiepe venditis omnibꝝ
 ad eum venerunt ⁊ distributis singulis nemore ibi cum ipso
 manentes exemplo suo plurimos adtraxerunt. Deniqz sanctꝝ
 vir Leonardus multis clarus virtutibus. viii. Idus nouem/
 bris ad dominum migravit. vbi postq̄m multa fecisset mira/
 cula clericis illius ecclesie est reuelatum vt quia locus ille pp̄
 ter multitudinis frequentiam artus erat alibi eccam fabrica/
 rent ⁊ illuc corpus sancti Leonardi honorifice transportaret.
 At illi cum populo triduo ieiunio ⁊ orationi insistentes re/
 spicientes viderunt totam prouinciam niue coopertam. locuz
 aut illum in quo sanctus Leonardus quiescere volebat omni
 no vacuum conspexerunt. Ibi itaqz translatus. quanta miracu/
 la precipue circa incarceratos dominus per eum faciat immē
 sa ferri varietas ante eius tumulum dependentis testis existit.
 Vicecomes lemouicensium ad terrorem malozum quandam
 grauissimam cathenam fecerat quam in tipo sue turris affigi
 mandauerat. qua cathena quicumqz collo cingebatur cui li/
 bet aeris intēpetie expositis non vna sed quasi mille moꝝtibꝝ
 angebatur. Accidit autem vt quidam seruus sancti Leonar/
 di illa cathena sine culpa ligaretur. Qui cum fere vltimum
 spiritum efflaret intra se quo p̄nit voto sanctum Leonardū
 rogauit vt qui alios liberaret sibi cum seruo suo subueniret.
 Statimqz sanctus Leonardus in veste candida sibi apparens
 dixit. Noli timere quia non morieris. Surge ⁊ hanc cathenaz
 tecum ad ecclesiam meam dēferas. Sequere me quia ego pre
 cedam te. Qui consurgens ⁊ cathenam accipiens sanctum
 Leonardum precedentem vsqz ad ecclesiam suam secutus est.

Statimq; vt ante fores fuit beatus Leonardus ipsum dimisit
& ecclesiam intrans que sanctus Leonardus sibi fecerat omni-
bus enarrauit & catenam illam tam maximam ante tumul-
lum eius suspendit. Vir quidam in loco sancti leonardi nobi-
liaco habitans & eidem sancto valde fidelis existens a quodā
tiranno captus est qui tyrannus intra se cogitans dicebat. Le-
onardus iste omnes absoluit .& omnis vis ferri ante eum ve-
lut cera ante ignem liquefcit. Si hunc igitur vinculis ligaue-
ro protinus Leonardus aderit & ipsum liberabit . Si autem
ipsum custodire possem mille solidis ipsum redimere facere;
Scio igitur quid faciam. In turre mea profundam foueam
faciam & hominem hūc compedibus aggrauatū ibidem sub
iungam deinde super os fouee ligneam archam construam in
qua armatos milites accubare faciam .licet enim Leonardus
ferrum confringat tamen nondum sub terra intrabit. Quod
cum totum quod cogitauerat impleuisset & ille homo san-
ctum Leonardum sepius inclamaret. Leonardus nocte ve-
niens archam in qua iacebant milites reuoluit tanqm̄ mortu-
os in sepulchro ita eos sub ipsa conclusit. Deinde multa luce
foueam ingressus manum fidelis sui tenuit ac dixit. Dormis
an vigilas. Ecce leonardus quem tu desideras . At ille admi-
rans ait. Domine adiuua me Confestim contractis catenis
apprehensum proprijs vlnis extra turrim portauit . Deinde
secum sicut amicus cum amico confabulans vsq; ad locum
suum & domum ipsum deduxit. Peregrinus quidam cum
a vifatione sancti Leonardī redisset & in auerniam captus in
cauea inclusus esset eos plurimum deprecabatur vt amore san-
cti Leonardī cum nichil vnquam eis offendisset eum relaxa-
re deberēt . Qui responderunt q; nisi se copiose redimeret non
exiret. Et ille Sit inter vos & sanctum leonardum cui me sci-
atis recommendatum. Sequenti igitur nocte sanctus Lonar-
dus domino illius castri apparuit vt peregrinum suum dimit-
teret imperauit . Ille vero mane quasi somnium paruipendēs
nullatenus dimittere voluit. Altera nocte eidem imperans sibi
apparuit. Sed ille iterum obedire contempsit. Tercia vero no-
cte sanctus Leonardus peregrinum accipiens extra opidum
deduxit statimq; turris cum media parte castri corruens op-
pressis pluribus solum principem ad sui confusionem fractis
cruribus reseruauit . Miles quidam in britania incarceratus
sanctum Leonardum inuocabat . qui statim cunctis videnti-
bus & cognoscentibus & stupentibus in media domo appa-
ruit & carcerem intrans a vincula frangens homini catenas

in manibꝫ posuit ⁊ per mediũ illorũ deducens omnes stupore
 perterrit. Fuit ⁊ aliud Leonardus eiusdem professionis ⁊
 virtutis cuius corpus apud cœbiacum requiescit. Hic cum
 in monasterio esset prelatus tante se humilitate dæciebat vt
 omnibus inferior videretur. Sed cum omnis pene populus ad
 eum conflueret. quidam inuidi regi dotario suaserunt q̄ nisi
 sibi preuideret per Leonardum qui multos sub obtentu reli
 gionis colligebat regnum frantie detrimentum non modicuz
 sustineret. Quibus rex nimis credulus eum expelli iussit. Ve
 nientes autem milites a deo huius verbis compuncti sunt. q̄ se
 suos futuros discipulos sponponderunt. Rex quoq; penitens
 veniam petijt ⁊ detractores rebus ⁊ honoribus priuari fecit ⁊
 sanctum Leonardum valde dilexit ⁊ vix ad preces sancti de
 tractores dignati pristine restituit. Qui a deo sibi impetrauit
 vt quicunq; in carcere tenerentur mox inuocato suo nomine
 soluerentur. Dum autem quadam die orationi incuberet ser
 pens quidam maximus a parte pedum vsq; in eius sinum tes
 tendit qui propter hoc nullatenus ab oratione surrexit. Com
 pleta vero oratione dixit ei. Scio quia ab initio creationis tue
 homines quantum preuales inquietas. Sed nunc si in me tra
 dita est potestas fac in me quicquid merui. Quo dicto serpens
 per capuciũ eius exiliens ad pedes eius mortuus corruit. Post
 hoc autem cum duos episcopos discordantes sedasset in cras
 sulinum se finiendum predixit circa annos domini. d. lxx.

De nomine

Lux interpretatur ipse confurgens vt
 eleuans vel dicitur lucas a luce. Ipse eĩ
 fuit cõsurgens ab amõre mundi. eleuãs
 se in amõrem dei. Fuit etiam lux mundi
 eoq; mundum illuminauit vniuersum.
 Mathei quito vos estis lux mudi. Lux
 autem mundi est ipse sol que quidem
 lux habet in situ sublimitatẽ. Ecc̄. xxvij.

sol oĩes mdo i altissimis dei In aspectu delectabilitatẽ. Ecc̄. xi.
 dulce lumẽ ⁊ delectabile ẽ oculis vidẽ solẽ in motu velocitatẽ.
 ij. esdre. iiii. magna ẽ terra ⁊ excelsũ ẽ celũ ⁊ velox cursus solis.

In effectu utilitatem quia sicut primus homo generat hominem
 et sol sic Lucas habuit sublimitatem per celestium contemplationem
 delectabilitatem per dulcem conversationem velocitatem per
 feruentem predicationem utilitatem per doctrine sue descriptionem

De sancto Luca

Lucas syrus natione anti-
 ochenus arte
 medicus fuit secundus
 quosdam unus de lxxij
 domini discipulis. Sa-
 ne cum Iero. dicat eum
 fuisse discipulum apo-
 stolorum non domini et
 glo. super. xxv. exodi.
 notet quod domino pre-
 dicanti non adhaesit sed
 post resurrectionem
 eius ad fidem venit ma-
 gis tenendum est quod non
 fuerit unus de lxxij.
 licet aliqui fuerunt

opinati sic qui tante fuit perfectionis in vita ut optime ordi-
 natus fuerit quantum ad deum et quantum ad proximum et quan-
 tum ad seipsum et quantum ad suum officium et in signum
 huius quadruplicis ordinationis quatuor facies habere descri-
 bitur. scilicet faciem hominis et leonis bouis et aquile. quodlibet
 enim de animalibus habebat quatuor facies et quatuor pen-
 nas ut dicitur Eze. i. Et ut hoc melius videatur imaginemur ali-
 quod animal quod habeat caput quadratum ut lignum qua-
 dratum et in qualibet superficie imaginemur unam faciem a par-
 te anteriori faciem hominis a dextris faciem leonis a sinistris fa-
 ciem vituli a parte posteriori faciem aquile. Quia facies aquile
 super alias eminebat propter colli productionem quod in ea longius
 est ideo dicitur quod erat desuper quodlibet enim horum iiii. pen-
 nas habebat quia cum quodlibet animal quasi quadratum imagi-
 nemur et in quadrato sint quatuor anguli in quolibet angu-
 lo erat una penna. Per ista quatuor animalia secundum san-
 ctos quatuor euangeliste significantur quorum quilibet ha-
 buit quatuor facies scribendo scilicet de humanitate passionem resur-
 rectionem et diuinitate singule tamen singulis per quandam

appropriationem attribuuntur sicut Iero. Matheus in homine figuratur quia principaliter circa christi humanitatem immoratur Lucas in vitulo agens in christi sacerdotio. Marcus in leone euidentius scribens de resurrectione Catuli enim leonum ut dicunt usque in die tertium quod mortui iacent sed rugitu leonis in die tertio excitantur iterum quia incepit a rugitu predicationis Iohannes in aquila ceteris altius volans scribens de christi diuinitate christus etiam de quo scribit omnia ista quatuor fuit scilicet homo natus de virgine vitulus in passione leo in resurrectione aquila in ascensione Per has igitur iiii facies in quibus designatus est lucas sicut quilibet alius euangelista ostenditur qualiter illis iiii modis fuerit ordinatus. Nam per faciem hominis ostenditur quod recte fuerit ordinatus quantum ad proximum quem debet ratione instruere mansuetudine attrahere et liberalitate fouere Homo enim est animal rationale mansuetum et liberale Per faciem aquile ostenditur quod recte fuerit ordinatus quantum ad deum quia in eo oculus intellectus stuet deum per contemplationem Rostrum affectus ad ipsum exacuitur per meditationem effectus Senectus abicitur per nouam conuersationem Aquila enim acui lumens est ut rotam solis irreuerberatis oculis aspiciat et in altum mirabiliter eleuata pisciculos in medio maris videat Rostrum etiam nimis aduncatum ne impediatur in cibo capiendo petre allidit et sic vsui cibandi abilem efficit Exusta insuper a colore solis et in fontem magno impetu se proiciens senectutem abicit calorem solis oculorum caligine consummante et pennas alleuiate Per faciem leonis ostenditur quod recte fuerit ordinatus quantum ad se quia habuit generositatem per morem conuersationem honestam Sagacitatem per insidiarum hostium vitationem et passibilitatem per afflictorum compassionem Leo est enim animal generosus quia rex animalium Est sagax quia vestigia cauda delet cum fugit ne inueniatur Passibile quia quartanam patitur Per faciem vituli siue bouis ostenditur quod recte fuerit ordinatus quantum ad suum officium quod fuit scribere euangelium ibi enim moyses processit quia incepit a natiuitate precursoris et natiuitate et infantia christi et sic paulatim processit usque ad vltimum summationem Discrete incepit quia post alios duos euangelistas ut quod illi omisissent iste suppleret et quod sufficenter dixissent omitteret Circa templum et sacrificium immoratur fuit quod patet in principio et in medio et in fine Bos enim est animal morosus in vngulis scissus per quod intelligitur discretio imolatiuum Verax quod beatus Lucas in predictis iiii modis ordinatus fuerit melius ostenditur si vite eius series melius indagetur Primo igitur ordinatus fuit quantum ad deum

Tripliciter autem ordinatur homo quantum ad deum scđ in
beatum Bernardū scđ affectione cogitatione & intentione affe-
ctio debet esse sancta cogitatio munda. & intentio recta. Affe-
ctionem igit̃ sanctam habuit quia sancto spiritu plenus fuit.
Tero in prologo super Lucam Obijt inquit in betania plen⁹
spiritu sancto. Secundo habuit cogitationem mundam quia
fuit virgo corpore & mente in quo notatur mundicia cogita-
tionis ipsius. Tercio habuit intentionem rectam quia in omni-
bus que faciebat honorem domini querebat. De hijs duob⁹
vltimis dicit̃ in prologo super actus apostolorū sine crimine
in virginitate permanens hoc q̃ntum ad mundiciā cogitatio-
nis domino maluit seruire id est ad honorem domini hoc q̃n-
tum ad rectitudinem intentionis. Secundo fuit ordinatus
quantū ad proximū. Ad proximum aut̃ ordinamur cum ei
inpendimus qđ debemus. Tria aut̃ s̃m R² de sancto vic sunt
que proximo debemus scđ n̄m posse n̄m nosse n̄m velle vt
quartū addat̃ nostrum agere. N̄m posse i subsidijs n̄m nos-
se in consilijs. N̄m velle in desiderijs. N̄m agere in obsequijs
Quantū ad hec q̃tuor ordinatus fuit beatus lucas. Dedit enī
primo proximo posse suum in subsidijs qđ patet ex hoc qđ
paulo in omnibus tribulationib⁹ semp̃ adhesit & ab eo nun-
qm̄ discedens eidez in predicationib⁹ subsidium fuit. ij. thi. iij.
Lucas est mecū solus in hoc qđ dicit mecū tanqm̄ s. adiutor
& defensor. Nota ql̄iter sibi subsidia p̄stitit. In hoc qđ dicit̃ so-
lus Nota qđ constanter ei adhesit. T̄terū. ij. cor. viij. dicit de lu-
ca. N̄c n̄ solum aut̃ s̃ ordinatus ē ab ecclesijs socius peregrina-
tionis n̄re ac̄. Secundū suum nosse in consilijs. Tunc enī suū
nosse proximo tribuit cum doctrinā ap̄licam & euangelicam
quā ipse nouerat ad vtilitatē proximorū s̄scripsit. De hoc ip̄e
sibi testat̃ in prologo suo dicens. visum est & mihi affecuto
a p̄ncipio diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile
vt agnoscas eorū verborū de quib⁹ es eruditus veritatē. Qua-
liter etiā prebuit suū nosse in consilijs patet ex illo verbo qđ
dicit̃ Tero in prologo qđ eius verba anime languētis sunt me-
dicina. Tercio eius velle in desiderijs qđ patet ex h̄o qđ eis sa-
lutē eternam desiderauit Col. iij. Salutāt vos lucas medicus
salutat. i. salutē eternā exoptat Quarto ei⁹ agere in obsequijs
qđ patz̃ ex h̄o qđ dñm quē aliquē peregrinū extimabat hospiti-
cio recepit & ei omne obsequiū caritatis exhibuit. Fuit enim
socius cleophe dum ibat in emaus sicut aliqui dixerunt. put
refert grego. in moze. licet ambz̄ dicat alium fuisse cuius etiā
nomen ponit. Tercio fuit bene ordinatus q̃ntum ad seipsum.
Tria autem sunt s̃m Bernardum que ordinant hominem ad

seipsum & sanctum faciunt scilicet lucus sobrius. actus iustus. sensus pius & quodlibet horum secundum ipsum Bernardum in tria diuiditur victus inquit sobrius erit si continenter si socialiter si humiliter vixerimus. Actus iustus erit si fuerit rectus discretus fructuosus. Rectus per bonam intentionem. discretus per bonam intentionem & commensurationem. fructuosus per edificationem. Sensus pius erit si fides nostra sentit deum summe potentem. summe sapientem. summe bonum ut per eius potentiam nostram credamus iuuari infirmitate. per eius sapientiam nostram credamus corrigi ignorantiam. Per eius bonitatem dilui iniquitatem. Hec Bernardus. In hijs omnibus beatus Lucas fuit optime ordinatus. Primo enim habuit victum sobrium & hoc tripliciter quia vixit continenter. Nam ut testatur Hieronimus de eo in prologo super Lucam ipse nec uxorem unquam habuit. nec filios. Secundo socialiter hoc notatur in hoc quod dicitur de ipso & de cleopha. Luce ultimo Duo ex discipuli ibant etc ipsa die etc. Socialitas enim notatur in hoc quod dicitur duo. & ex hoc quod dicitur discipuli. quod disciplinati. id est bene disciplinati. Tercio humiliter. cuius humilitas insinuat in hoc quod nomen socij sui. scilicet cleophe expressit & suum tacuit. Nam secundum opinionem quorundam Lucas ex humilitate nomen suum siliuit. Secundo habuit actum iustum qui quidem actus fuit rectus per intentionem hoc notatur in oratione cum dicitur crucis mortificationem iugiter in suo corpore pro tui nominis amore portauit. Discretus per moderationem. Vnde in forma bouis monstratus est qui ungulam findit per quod virtus discretionis exprimitur. Fructuosus per edificationem. adeo quippe fuit proximis quod ab omnibus karissimus habebatur. Vnde col. quarto vocatus ab apostolo karissimus. Salutat vos Lucas inquit medicus karissimus. Tercio habuit sensum piuum quia credidit in suo euangelio professus est deum esse summe potentem. summe sapientem. summe bonum. De duobus primis dicit in quarto capitulo. Stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius. De tercio patet. xviii. capitulo. Nemo bonus nisi solus deus. Quarto & ultimo fuit optime ordinatus quantum ad suum officium quod fuit scribere euangelium. In hoc autem patet quod ibi fuerit ordinatus quoniam ipsum suum euangelium fulcit multa veritate. Est autem triplex veritas scilicet vite iusticie & doctrine. Veritas vite est adequatio manus ad linguam. Veritas iusticie est adequatio finis ad causam. Veritas doctrine est adequatio rei ad intellectum.

Hac triplici veritate ipsum euangelium fulcit quia in ipso euangelio hoc triplex veritas edocetur. Ostendit enim lucas ante christum hanc triplicem veritatem in se habuisse & alios docuisse. Ostendit autem christum hanc veritatem habuisse per testimonium aduersariorum sicut patet. Luce. xxvii. Magister scimus quia recte dicis & doces ecce veritas & doctrina & non accipis personam ecce veritas iusticie Sed in veritate viam dei doces ecce veritas vite bona enim vita dicitur via dei. Secundo ostendit in ipso suo euangelio christum hanc triplicem veritatem docuisse. Primo enim ibidem docetur veritas vite que consistit in obseruatione mandatorum dei. Vñ dicitur. x. capitulo Diliges dominum deum &c. hoc fac & viues. Item. xviii. interrogauit eum &c. Quid faciendo vitam eternam possidebo. Et sequitur Mandata nosti. Non occides &c. Secundo veritas doctrine. Vnde quibusdam hanc veritatem doctrine peruertentibus dicebat. xi. capitulo ve vobis pharisais qui decimatis id est decimanda predicatis mentam & rutam & omne olus & preteritis iudicium & caritatem dei &c. Item ibidem ve vobis legisperitis qui tulistis clauem scientie &c. Tercio veritatis iusticie ostendit. xx. c. Reddite ergo que cesaris sunt cesari & que dei sunt deo. Item. xix. c. veritatem inimicos meos illos qui voluerunt me regnate super se adducite huc & interficite an me. Item. xiiij. vbi agit de iudicio vbi reprobis diciturus est. Discedite a me omnes oparij iniquitatis. Secundo eius euangelium replet multa vtilitate. Vñ & ille qui scripsit medicus fuit ad designandum qd nobis medicinam vtilissimam propinavit. Est autem triplex medicina curatiua. preseruatiua & melioratiua hanc triplicem medicinam nobis Lucas in suo euangelio celestem medicum ostendit propinasse. Medicina autem curatiua est que curat a morbo & hec est penitentia que omnes morbos spirituales curat. hanc medicinam dicit medicum celestem nobis exhibuisse cum ait. iiii. c. sanate contritos corde predicare capiuis remissionem &c. Item. v. c. Non veni vocare iustos &c. Medicina melioratiua est que sanitatem auget & hec est obseruatio consiliorum. consilia enim hominem meliorem & perfectionem faciunt hanc medicinam ostendit medicum propinasse. xviii. c. cum ait. Omnia quecumque habes vende & da pauperibus &c. Item. vi. c. ab eo qui aufert tibi vestimentum &c. Medicina autem preseruatiua est que preseruatur a casu & hoc est vitatio occasionum peccandi & malarum societatum. Hanc medicinam ostendit medicum tradidisse cum ait. xii. c. Attendite a fermento pharisorum &c. Vbi edocet malorum consortia euitare. Vel potest dici quod ipsum euangelium multa vtilitate replet.

quoniam in ipso virtus omnis sapientie continetur. De hoc sic dicit ambrosius. Lucas omnes sapientie virtutes euangelij sui compleditur historia docuit enim natalia cum & spiritus an/cto dominicaz incarnatione extitisse referauit. Vnde & dauid naturalem docens sapientiam ait. Mitte spiritum tuum & creabuntur. Item cum docuit tenebras in passione christi factas terram tremuisse solem radios extraxisse docuit moralia cum in ipsis beatitudinibus mores docuit. Docuit rationalia cuius ait. Qui fidelis est in minimo & in magno fidelis est. Sine hac triplici sapientia ipsa fides ipsum misterium trinitatis esse non potest. hoc est naturali rationali & morali. Hec Ambrosius. Tercio eius euangelium decoratur multa venustate eius enim stilus & modus loquendi valde venustus & decorus est. Ad hoc autem quod aliquis in dictis suis venustatem & decorem teneat. tria sunt necessaria que tradit Augustinus scilicet vt placeat vt pateat & vt moueat vt placeat debet loqui ornate. vt pateat debet loqui aperte. vt moueat debet loqui cum feruore. Hunc triplicem modum habuit Lucas in scribendo & in predicando. De duobus primis. ij. cor. viij. Misimus autem cum illo fratrem Glosa barnabam vel lucam cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. In hoc quod dicitur cuius laus est etc. Notatur quod locutus est ornate. In hoc quod dicitur per omnes ecclesias. Notatur quod locutus est aperte. quod autem cum feruore locutus sit patet ex hoc quod cor ardens habuit dicens. Nonne cor nostrum ardens erat in vobis etc. Quarto eius euangelium authenticatur multorum auctoritate. multorum quippe auctoritate authenticatum fuit quoniam a patre fuit preordinatum. Tere. xxxi. ecce dies veniet dicit dominus et feriam domum israel & domum iuda fedus nouum non secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum etc. Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo israel post dies illos dicit dominus dabo legem meam in visceribus eorum etc. ad litteram loquitur de doctrina euangelica. Secundo a filio corroboratum. Vnde dicit in eodem euangelio. xxj. c. celum & terra transibunt verba autem mea non transibunt. Tercio a spiritu sancto inspiratum. Vnde dicit Tero. in prologo super Lucam. Sancto instigante spiritu in achaie partibus. hoc scripsit euangelium. Quarto ab angelis prefiguratum fuit ei prefiguratum ab illo angelo de quo dicit apoc. xiiij. Vidi angelum dei voluntate per medium celi habentem euangelium eternum. Istud autem euangelium dicit eternum quia ab eterno efficiens id est a christo qui est eternus de eternis materialiter ad eterna similiter in eternum perpetualiter. Quinto a prophetis pronuntiatum. Nam eze. propheta istud euangelium pronuntiauit cum vnum de animalibus faciem

vituli habere dixit per quod euangelium Luce signatum est
vt supra dictum est. Item qñ dictum est eze. ii. se vidisse librū
qui erat scriptus intus & foris ⁊ in quo erant scripta lamentū
carnē & ve. Per hūc enī librū intelligit euangeliū luce quod
est scriptū intus per p̄fundi misterij occultationē & foris per
historie aptionem in quo etiā cōtinet lamentū passionis car/
nem resurrectionis & ve eternē damnationis sicut pater xi. c.
cū multa ve ponunt. Sexto a virgine reseruātū. virgo enī bea/
ta omnia in corde suo gseruabat & diligent̄ gseruebat vt dicit̄.
Luce. ij. vt hoc postmodū scriptoribz referaret vt dicit glo. ibi
dem omnia que de dño vel a dño facta vel dicta cognouit in
memoria relegebat vt cū tempus p̄dicande vel scribende incar/
nationis aduenerit sufficient̄ vniuersa put essent gesta posset
explicare q̄rentibz. Vñ etiā Ber. assignans rōem q̄re angelus
beate virgini nunciauit gceptum elizabet ait ideo elizabet nun/
ciat̄ marie vt dū nunc saluatoris nunc precursoris edocet̄ ad/
uentus rerū tempus & ordinē tenens ipsa postmodū melius
sciptoribz ac p̄dicatoribz euangeliū referet veritatē. que plene
de omnibz a principio celitus fuit instructa misterijs. Credit̄
igit̄ q̄ euangeliste eā de multis inquirebant ⁊ ipsa eos certifi/
cabat & specialiter creditur de beato Luca q̄ ad eam tanq̄ ad
archā testamenti cucurrit ⁊ ab ea de multis certificat̄ fuit. p̄/
cipue de hijs q̄ sibi soli gstabant sicut de angelica annūciatio/
ne & xpi natiuitate & hui⁹ de qbz solus Lucas ait. Septimo
ab apl̄s intimatū. Cū vero Lucas non fuerit cū xpo in om̄i/
bus actibz & miraculis xpi. ideo suū euangeliū scripsit hm q̄
apl̄i q̄ p̄ntes fuerant sibi intimaerūt & retulerunt sic ipse in
p̄logo suo insinuat dicens. Sic tradiderunt nobis q̄ ab initio
ipi viderūt & m̄stri fuerunt h̄monis x̄c. Cū enī duplicit̄ con/
fueuit ferri testimoniū scz de visis ⁊ de auditis ideo dñs vt ait
Aug⁹ duos testes voluit habere de visis scz matheū & Io. &
duos de auditis scz marcū & lucā. Et qm̄ testimoniū qd̄ ē de
visis firmit̄ & cercius ē quā illud q̄ est de auditis ideo vt di/
Aug⁹ duo euangelia q̄ sunt de auditis ponunt̄ media tanq̄m
infirmiora ab illis extremis q̄ sunt certiora. hinc inde fulcian/
tur & roborantur. Octauo a paulo mirabiliter approbatum
Nā eius euangelium mirabiliter approbat̄ quando ad con/
firmationem dictōrum suorū luce euangelium adducebat.
Vnde dicit Teronimus in libro de viris illustribus. Quidam
suspiciantur quotienscumqz Paulus in epistolis suis dicit se/
cumdum euangeliū meū de luce significare volumine. Eius

etiã euangeliũ mirabiliter a p̄bauit cum de eo scribit·ij· cor·
vii· cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias· Legitur
in hystoria antiochena q̄ dum xp̄iani qui erant in antiochia
multis flagicijs se dedissent oblesũ a multitudie turcorũ fa
me ac miseria multiplicia affligebant̄. Sed cũ plene ad dñm
per pñiam fuissent guesi· apparuit in ecclesia sancte Marie de
tripoli vigilanti Vir q̄dam lucidus candidis vestimẽtis indu
tus & cũ q̄reret quisnã esset dixit se esse Lucam qui de antio
chis venerat vbi dñs miliciã celi & ap̄los & martires quoca
uerat vt pro suis peregrinis pugnaret· cristiani igitur omnez
turcorũ exercitum confregerunt.

Crisantus fi
liꝝ pollim vi
ri illustrissi
mi dum fidem cristi
edoctus esset & a pa
tre ad idola reuocari
non posset iussit eum
pater in conclauis re
cludi & v· puellas ei
dem vt earũ seducat̄
blãdicijs sociari· Qui
cum orasset deũ ne a
fera pessima carnali
scz ꝓcupiscentia supe
raret̄· Continuo pre
dicte puelle sompno
oꝓp̄le nec potuz uec

cibũ sumere poterant s̄ educte exterius ḡtinuo hec sumebant
Tunc daria virgo prudentissima dee veste dicata rogã vt ad
Crisantũ introcat ⁊ eũ diis & patri restituat· Qua ingressa ⁊
a Crisanto de pompa vestiũ rephensã Rñdit se nõ p̄pter pom
pam s̄ vt diis & patri eũ lucrifaceret sic indutã· Cũ crisantus
iterũ eã rephenderet cur pro diis illos coleret q̄s actores ipo
rũ flagiciosos semp viros & impudicas femias affirmarent·
Rñdit daria p̄hos per noia hoĩm elementa sanxisse· Cui cri
santus· Si vnus terrã vt deã venerẽt & alter vt rusticus aret
plus rustico q̄m veneranti exhibere probãt & de mati & alijs
similit̄· Tũc crisantus & daria ab eo guesiã sanctis p̄s copula
vniti ⁊ carnale m̄imoniũ simulantes ad xp̄m plurimos con
uertebãt· Nã & claudiũ tribunũ q̄ p̄us eius toxtor fuerat cuz
vxore eiꝝ ⁊ filijs & pluribꝝ alijs militibꝝ ad fidẽ gueserũt· cri
santus igit̄ iussu numeriani infetissimũ carcerẽ recludit̄· Sed

fetor in odorem suauissimum commutatur. Daria autem lupanari traditur sed leo ab amphiteatro fugiens hostiarius lupanaris efficitur. Mittitur igitur quidam ut virginem corrumperet sed a leone capitur et quasi innuens a sancta quod de captiuo fieri iubet sciscitatur. Que precepit ne eum lederet sed ad se venire permitteret quod mox uersus per urbem cucurrit et daria deam esse clamare cepit. Mittuntur igitur venatores ut leonem capiant sed omnes a leone capiuntur et ante pedes virginis ponuntur et ab ea uertuntur. Tunc prefectus copiosum ignem iussit in introitu celle mitti ut leo cum daria comburatur. Quod leo considerans timuit et rugiens a virgine licentiam accepit ut nullum ledens quo vellet abiret. Cum ergo crisanto prefectus et darie diuersa penarum supplicia irrogaret et nequaquam ledi valerent tandem inuolati coniuges in foueam deponuntur et terra et lapidibus obruti christo martires consecrantur. Horum solennitas hic crebrius recolitur.

De undecim milia virginum

Undecim milium virginum passio huius ordine celebrata fuit in britania namque rex christianissimus quidam fuit nomine nothus vel maurus qui quamdam filiam nomine vesulam generauit. hec mirabili morum honestate sapientia et pulchritudine pollebat ita quod eius fama ubique volabat. Rex autem anglie cum nimis prepotens esset et

multas nationes suo imperio subiugaret audita huius virginis fama beatum se per omnia fatebatur si predicta virgo suo unigenito copularetur. Iuuenis etiam ad hoc plurimum estuabat. Mittunt igitur solenes nuncios ad patrem virginis magnis promissionibus et blanditijs magnas adicietes minas si ad dominum suum vacui reuertantur. Rex autem cepit plurimum anxari. tunc quia christi fide insignita cultori idolorum tradere indignum ducit. tunc quia ipsas nullatenus sentire agnosceret. tum quia regis ferocitate plurimum formidaret.

Ipsa autem diuinitus inspirata patri suavit ut predicto regi
 assensum preberet ea tamen conditione apposita ut ipse rex cum patre
 x. virgines electissimas sibi ad solacium traderet & tunc sibi quam
 alijs mille virgines assignaret & copatis trieribus inducias trien-
 nij sibi daret ad dedicationem sue virginittatis & ipse iuuenis ba-
 ptisatus in hijs tribus annis in fide instrueret. Sipienti siqui-
 dem vsus consilio ut aut difficultate apposite conditionis animi
 eius ab hoc auerteret. aut hac oportunitate predictas virgines
 secum dedicaret. At iuuenis libenter hac conditione accepta apud
 patrem institit & pertinens baptisatus accellerari cuncta que bea-
 ta virgo precepit impauit. Pater autem puellam ordinauit quod filia
 sua quam valde diligebat viros quorum solacio tam ipsa quam eius
 exercitus indigebat in comitatu suo haberet. Unde quoque vir-
 gines confluunt. Unde quoque viri ad tam grande spectaculum currunt
 Nam multi epi ad eas confluxerunt ut secum pergeret inter quos fuit
 pantulus basilienfis episcopus qui eas usque romam perduxit & inde re-
 uersus cum eis martirium suscepit. Sancta quoque gerasma regina si-
 cille qui virum suum regem crudelissimum quasi de lupo fecerat agnum
 sororem macirisi epi & darie matris sancte vsule cum eidem patre
 sancte vsule secretum per litteras intimasset continuo inspirante deo
 cum .iiii. filiabus suis babilla. iuliana. victoria. & aurea & puulo
 suo adriano qui amore sororum suarum vltro se peregrinatorem in-
 gressus relicto regno in manu vniuersi filij sui usque in britaniam an-
 gliam nauigauit. Cuius consilio virgines de diuersis regnis collige-
 bantur & earum semper ductrix existens cum eis tandem martirium pa-
 ssa est. Iuxta predictum igitur virginibus trieribus & sumptibus prepa-
 ratis commilitonibus suis regina secreta reuelat & in nouam miliciam om-
 nes iurant. Nam modo belli pludra inchoant. modo currunt. modo di-
 scurrunt. Interdum bella plerumque fugam simulant. omnique genere lu-
 dorum exercitate nichil quod animo occurrebat reliquebant intactum
 aliquando meridie aliquando vix vespere redibant. Confluebant proceres
 & principes ad tam grande spectaculum & omnes admiratione &
 gaudio replebantur. Tandem cum vsula omnes ad fidem virgines con-
 uertisset sub vniuersi diei spatio flante prospero vento ad portam gal-
 lie quod tiella dicitur & inde coloniam deuenerunt vbi vsule angelus
 domini apparuit & predictum eas illuc integro numero reuersuras &
 coronas ibidem martirij precepturas. Unde igitur ad angeli admo-
 nitionem romam tendens ad urbem basileam applicuerunt & ibidem re-
 lictis nauibus romam pedestres venerunt. Ad quarum aduentum pa-
 pa citiacus valde gaudens cum ipse de britania oriundus esset
 & multas ibidem inter eas sanguineas haberet cum omni clero
 ipsas summo cum honore suscepit. In ipsa autem nocte pape diui-
 nitus reuelat cum cum ipsis virginibus palmam martirij precepturam.

Quod apud se celans multas ex ipsis que adhuc baptisate non fuerant baptisauit. Verū cum oportunū tēpus videret & anno vno & .xj. ebdomatibz pz petrū eccliam decimusnouas rexisset in gventu oīm ppositū suū indicauit & corā oīmibz & dignitati. & officio resignauit. Sz cū oīes reclamaret & maxime cardiales q̄ eū delirare putabant eo q̄ relicta pontificatus glōria p̄ q̄sdam mulierculas fatuas ire vellet. Ille nullatenus acq̄escens quendā virū sanctū q̄ metus dictus est loco sui in pontificē ordinauit. Et q̄a sedez apostolicā inuito clero reliqt. Nōmē eiꝯ de cathalogo pontificū ideꝯ clerus abrasit omnēqz grām quā sacer ille virginū chorus in curia romana habuerat a tēpore illo amisit. Duo aut̄ iniqui principes romane milicie scz maximus & africanus videntes magnā virginū multitudinē & q̄ multi multeqz ad eas cōfluerent timuerunt ne per eas nimis cresceret religio xp̄iana quā ppter iter eorū diligētius explorantes nuncios miserunt ad iuliū gnatum suū principē gentis hunorū vt educō gtra eas exercitu ipsas cū xp̄iane essent cū venirēt coloniā trucidaret. Bea. igit̄ cū riacus cū illa nobili virginū multitudine de vrbe egressus ē. Secutus est aut̄ ipm̄ vincentius presbiter cardinalis & iacobus q̄ de britania patria sua in antiochiā p̄fectus archiep̄s dignitatē .vij. annis ibidē tenuit. Qui cū papā tunc tēporis visitass̄ & iā vrbē egressus de virginū aduentu audisset .ḡcitus redijt & itineris ac passionis se eis sociū fecit. Mauriciꝯ q̄ leucane vrbis ep̄s auūculus babile & iuliane. necnō & follarius lucēsis ep̄s & fulpiciꝯ rauenensis ep̄s qui tunc romā aduenerāt p̄dictis virgibz adheserunt. Ethereus q̄ sponius be. vrsule manens in britania per visionē angelicā a dño admonēt vt m̄ez suā hortaret fieri xp̄ianam. Nā pater eiꝯ p̄mo anno q̄ xp̄ianꝯ factus fuerat mortuꝯ ē & filius eiꝯ ethereus eidē in regno successit. Cū aut̄ sacre virgēs cū p̄dictis ep̄is a roma redirent ethereꝯ a dño admonēt vt p̄tinus surgēs sponse sue occurrat vt cū ea in colonia martirij palmaꝯ accipiat. q̄ diuinis monitis acq̄escens m̄em suā baptisari fecit & cū ipsa & sorore sua puula floētina iā xp̄iana necnō & clemēte ep̄o ipsis virgibus obuiās se ad martiriū sociavit eisdem. Marcus quoqz ep̄s grē & neptis sua gstantia filia dorothee regis gstantiopolitani que nubens cuiusdam adolescenti filio cuiusdā regis. sed ante nuptias morte p̄uento virginitatē suam dño vouit per visionem admoniti romam. venerunt & p̄dictis virginibus ad martirium se iunxerunt. Omnes igitur virgines cū p̄dictis ep̄is coloniā redierunt & ipam iā ab huiꝯ obsessaz inuenerūt

Quas barbari videntes super eas cum clamore nimio irruerunt & quasi lupi seuientes in oues totam illam multitudinem occiderunt. Cū autē ad be. Ursulam ceteris iugulatis venissent videns princeps eius mirā pulcritudinē obstupuit & solans eā super necē virginū p̄misit q̄ eā sibi in coniugē copularet. Sed cū hoc illa penitus respuisset ille ḡtemptū se videns directā sagitta eā transfixit & sic martiriū ḡsuminavit. Quedā autē virgo noīe Cœdula timore p̄territā in naui nocte illa se abscondit. Sed in crastinū sponte mortē se offerens martirij coronā suscepit. Sed cū eius fellū non fīret eoq̄ cū alijs passā n̄ esset ipsa post longū tēpus cuidāz reclusē apparuit p̄cipiens vt se quenti die a festo virginū eius q̄ solennitas recolat. Passē sūt autē anno dñi cc. xxxviii. Ratio autē tēporis vt q̄busdam placz non sustinet q̄ hoc tali tēpore sint peracta. Sicilia enī tūc non erat regnū nec ḡstantinopolis cū hic fuisse dicat cū virginibz has reginas verius credit q̄ diu post Constantinū imperatōrē cū hūni & gothi seuiebant tale sit martiriū celebratū tēpore scz Marciani impatoris vt in q̄dāz cronica legit qui regnauit anno dñi. ccc. liij. Abbas q̄dam ab abbatisa colonie cœpius vnius virginū impetrauit p̄mittens q̄ ipam in capsā argentea in sua ecclesia collocaret. Sed cū per annū integrū sub altari eā in capsā lignea tenuisset. q̄dam nocte dñi abbas ipius monasterij cū suo ḡuentū matutinas cātaret. Virgo illa cōp̄ralit̄ desuper altari descendit & tante altare reuerenti se inclinans per mediū chorū videntibz monachis & stupentibz inde recessit. Abbas igit̄ ad capsāz currens & vacuā ipsāz inueniēs coloniaz p̄perauit & abbatisse rei ordinē intimauit p̄gentesq̄ ad locū vñ illud cōp̄sus sumpserrat illud ibidē inuenerūt. Cū abbas veniā petens illud vel aliud peteret certissime p̄mittens capsāz p̄ciosam citi⁹ se facturū nullaten⁹ impetrauit. Religiosus q̄dam cū has virgines in deuotione multa haberet quadā die dū ḡuiter infirmaret vidit q̄ndam virginē pulcherrimā sibi apparentē & si se ḡgnosceret inq̄rentē. Qui cū ad eius visionē miraret̄ & se nequaq̄ ipsāz ḡnoscere fateret̄ illa ait. Ego sum vna virginū et ga q̄s tm̄ habes deuotionis affectū. Et vt inde mercedē accipias si amore & honore n̄ri vñdecies millies dñicam orōem dixeris in hora mortis in p̄tectionē & solaciū nos habebis. Quā disparētē ille q̄meiti⁹ potuit hec impleuit. Statiq̄z vocatio abbate inungi se fecit. Qui cū vngeret̄ subito exclamauit vt fugerēt & venientibz sacris virgibz locū darēt. Quē cū abbas qd hoc esset interrogaret & ille p̄missionē virginis sibi per ordinem enarrasset recedentibz cunctis & paulo post redeuntibz ipm̄ migrasse inuenerunt.

De nomine

Simon interpretatur obediens vel ponens tristitiam. Hic habuit duplex cognomen. dictus est ei simon zelotes. & simon cananeus a cana vico galilee vbi dñs aquam in vinum mutauit. & idem est zelotes quod cananeus cana enim zelus interpretatur habuit igitur obedientiam preceptorum per executionem. tristitiam afflictorum per passionem zelum animatum per constantem feruorem. Iudas interpretatur confitens vel gloriosus vel iudas quasi iubilum dans ipse enim habuit confessionem fidei. gloriam regni. & iubilum interni gaudij. Hic multiplex habuit cognomen. dictus enim iudas iacobi suple frater fuit enim frater iacobi minoris. Secundo dictus est thadeus qui interpretatur apprehendens principem vel dicitur thadeus a tharea & deus tharea dicitur esse vestis regia dei per ornamentum virtutum per quam apprehendit principem christum vel thadeus quasi tam deus id est magnus deus scilicet per adoptionem. Tercio dictus est in historia ecclesiastica lebeus quod sonat quasi cor vel corulus id est cordis dñi cor vel lebeus quasi lebes cor per magnanimitatem corulus per puritatem lebes per gratiarum plenitudinem quia quasi olla & vas virtutum & gratie esse promeruit. Eorum passionem & legendam hebraice abdias episcopus babilonie ab ipsis apostolis episcopus ordinatus scripsit quaz. iij. post ab die discipulis transtulit in grecum africanus in latinum.

De sancto Simon

Simon cananeus & iudas qui & thadeus fratres fuerunt iacobi minoris & filij. Marie cleophe que alpheo nupta fuit. iudas ad abagarum regem edisse a thoma missus post ascensionem dñi legitur enim in eccle. historia qd p̄dictus rex ab a dño nostro iesu xpo in hunc modum eplam destinauit ab a euchaie filio

Iesu saluatori beato qui apparuit i locis Ierosolimoꝝ salute
 Auditum est mihi de te & sanitatibꝫ quas facis qꝫ sine medi/
 camentis aut herbis fiant ista per te ⁊ qꝫ verbo facis cecos vi/
 dere. claudos ambulare leprosos mundari. & mortuos reuiui/
 scere. quibꝫ omnibꝫ auditis de te statui in animo meo vnum
 esse e duobꝫ. aut quia tu sis deus & descenderis de celo vt hoc
 facias. Aut qꝫ filius dei sis qui hꝫ facis. pꝫterea ergo scribens
 rogauerim vt digneris fatigari vsqꝫ ad me vt egritudinẽ meã
 quadiu laboraui curare. Nam & illud comperi qꝫ iudei mur/
 murant aduersum te volunt insidiari tibi. Veni gꝫ ad me qꝫ
 est mihi parua ciuitas sꝫ honesta. que vtrisqꝫ sufficiet. Dñs
 aut̃ ihesus in hec verba sibi. Rñdit beatus es qui credidisti in
 me cū ipse non videris me. Scriptũ est ei de me qꝫ hij qui me
 nō vident credent & hij qui me vident non credent. De eo aut̃
 qꝫ scripsisti ad me vt veniã ad te oportet me hec omnia com/
 plere. pꝫter qꝫ missus sum & postea recepi me ab eo a qꝫ missus
 sum. Cū gꝫ assumptus fuero aliquẽ discipulis meis mittam
 ad te vt curet te. & viuificet te & hec in historia ecclesiasticam
 Videns aut̃ abagarus qꝫ pñaliter xꝫm videre non posset fm
 qꝫ in qdam historia inueniẽ sicut Iodam in li. iiii. testat picto/
 rem quendã ad ierũm. misit vt dñi imaginẽ figuraret vt sic
 ipm saltẽ per imaginẽ conspiceret quẽ in facie videre non pote/
 rat Sed cum ad eũ pictor venisset pꝫter nimium fulgorẽ qui ab
 eius facie pcedebat in eius facie clare nequibat intendere nec
 ipam vt sibi iussum fuerat figurare qd cernens dñs vestimen/
 tũ lineũ ipsius pictoris accipiens & sue faciei super imponẽs
 suipius imaginẽ eidẽ impõsit ac desideranti regi abagaro
 destinauit. Cuiusmodi aut̃ dñs fuerit imaginis in eadem anti/
 qua historia legit sicut idẽ Iodamã. testat Fuit enĩ vt ibidem
 dicit bñ occultatus. bene supciliatus. longũ vultum habuit. ⁊
 accliuus qd est signũ maturitatis fuit. Illa aut̃ eplã dñi nr̃i
 iesu xꝫi tante virtutis esse dicit vt in illa ciuitate edissa. nullꝫ
 hereticus vel paganus viuere valeat nec tyrannus aliqꝫ eidez
 nocere psumat. Nam si aliqñ gens aliqñ armata manu contra
 illã ciuitatẽ insurrexerit infans aliqꝫ super portã stans eplãm
 illã legit. & ea die hostes aut territi fugiunt aut pacati cum
 eis sponunt. sicut referi olim fuisse adimpletũ. Sed postmo/
 dũ ciuitas a saracenis capta fuit pphanata sublato beneficio
 pꝫter abundantia peccatoꝝ in oriente vndiqꝫ patefactã. Post
 qm vero dñs assumptus est vt in historia ecclesiastica legitur
 misit thomas apłus thadeũ qꝫ ⁊ iudas dictus est ad abagarũ
 regẽ fm dei promissionẽ. Qui cum ad eum venisset & se disci/
 pulum ihesu sibi promissum dixisset. vidit abagarus in vultu

thadei quemdam mirum & diuinum splendorem. Quo visu stupefactus & territus dominum adorauit dicens. Vere discipulus es ihesu filij dei qui mihi dixerat. Mitta aliquē ad te de discipulis meis qui te curet & vitam prestat cui thadeus si in dei filius crederis omnia tui cordis desideria obtinebis. Cui abagarus. Credo vere. & iudeos qui eū crucifixerūt libentius trucidarē si mihi possibilitas adesset. & nequaquam romanorum auctoritas impediret. Cū igitur abagar? ut in aliquibus libris legitur leprosus esset. thadeus epistolam saluatoris accepit & de ea eius faciem confricauit & statim plenam sanitatem recepit. Judas autem primo in mesopotamia & ponto predicauit. Simon uero in egipto. deinde in persidam uenerunt. & ibidem duos magos zaroen & arphaxat quos matheus de ethiopia fugauerat inuenerunt. Tunc wardach dux regis babilonie contra indos ad plium profecturus nullus a dijs suis potuit habere responsum. Pergentes autem ad phanum proxime ciuitatis ibidem habuerunt. Ratum quod propter apostolos qui uenerunt dijs Rationem non possent. Tunc dux eos inquiri fecit & inuentos quoniam essent vel qua de te uenissent inquisiuit. Qui responderunt. Si gen? que ris hebrei sumus. Si additionem suos christi nos esse fateamur. Si causam salutis v're causa huc uenimus cui dux respondit. Cū felix reuersus fuerō audiam uos. Cui apostoli modo magis congruum est te cognoscere illum cuius ope uincere possis. Vel certe rebelles pacatissimos inuenire. Quibus dux dijs nostris potentiores uos uideo. finem belli nobis rogo predicite. Cui apostoli ut deos tuos mendaces esse cognoscas. Tubemus illis ad quesita dare responsa. ut dum dixerint que ignorant. probemus eos per omnia esse mentitos. Tunc fantastici grande bellum dixerunt futurum & multum plium hincinde prelio ruiturum. Tunc apostoli ridere ceperunt. Dicit eis dux. Me timor inuasit & uos ridetis. Cui apostoli. Noli timere quia pax huc nobiscum intrauit & cras hora diei tertia legati indorum ad te uenient. & tue se potestati cum pace subijcient. Tunc pontifices risum etiam leuauerunt & duci dixerunt. Ad hoc isti securum te reddere uolunt ut dum incautus fueris ab aduersarijs occuperis. Cui apostoli. Non diximus tibi expecta unum mensem sed unum diem & cras in pace victor existens. Tunc utrosque custodiri fecit ut ex rei exitu ueraces honorerentur & mendaces pro crimine punirentur. Cum ergo in crastinum quod apostoli p/

dixerant euenisset. & dux incendere voluisset pontifices prohiberunt apostoli ne hoc fieret cum ipsi non viuentes occidere sed mortuos viuificare missi essent. Tunc dux valde miratus & eos occidi non permitterent & quia de bonis illorum recipere nolent eos ad regem duxit dicens. Isti rex sunt dii latentes in effigie hominum. Cumque sibi omnia presentibus predictis magis narrasset zelo inuidi e magi commoti dixerunt eos malignos esse & contra regnum subtiliter cogitare. Dixit eis dux Si audetis cum eis conflagere Cui magi si vis videre quod nobis presentibus loqui non potuerunt. Veniant huc viri eloquentissimi & si coram nobis ausi loqui fuerint nos per omnia imperitos probabis. Cum autem plurimi aduocati adducti fuissent continuo coram magis ita muti facti sunt quod nec nutibus quod loqui non poterant iudicarent. Dixeruntque magi ad regem. Ut scias nos deos esse permittemus eos loqui sed ambulare non posse. Iterumque reddemus eis gressum sed faciemus eos apertis oculis non videre. Qui cum hec omnia fecissent dux aduocatus illos turpiter confusos ad apostolos duxit quos cum aduocati pannosos vidissent eos in animo contempserunt. Quibus simon sepe euenit ut intra scrinea aurea & gemmata uilia queque habeantur inclusa & intra vilissimas & ligneas capsas sint gemmarum monilia preciosa composita. Quicumque ergo alicuius rei cupit esse possessore non magnopere gestatorum sed ipsorum quod gestatur expectat. Promittite igitur vos ab idolorum cultura discedere & solum deum inuisibilem adorare & signum crucis in frontibus vestris faciemus & magos confutare poteritis. Quod cum fecissent & in frontibus consignati essent ad Regem coram magis iterum ingressi sunt. Et cum a magis superari non possent imo ipsis coram omnibus insultarent irati magi multitudinem serpentium aduenire fecerunt. Statimque ad iussum regis venientes apostoli pallia sua de serpentibus impleuerunt & in magos proiecerunt dicentes. In nomini domini non moriemini sed a fertibus lacerati dolorum vestrorum mugitus dabitur. Cum ergo serpentes carnes eorum comederent & ipsi tanquam lupi ulularent rex & ceteri rogabant Apostolos ut eos a Serpentibus occidi permitterent. Quibus Apostoli Responderunt. Nos missi sumus reducere de morte ad vitam non a vita precipitare in mortem.

Et facta oratione iusserunt serpentibus ut omne venenum quod infuderunt reuocarent et postmodum ad loca sua redirent. Maiores autem cruciatus magi senserunt cum venena serpentes retraherent quam cum ante carnes comederent. Quibus apostoli dixerunt Tribus diebus dolores sentientis. Tercia vero die sani eritis ut vel sic a nostra malicia recedatis. Cum ergo tribus diebus sine cibo et potu ac somno doloribus nimium cruciati essent apostoli venientes ad eos dixerunt. Non dignatur dominus habere coacta seruitia. Deo quoque surgite sani et abite habentes liberam facultatem faciendi quod vultis. Illi autem in malicia perdurantes ab eis fugerunt et pene contra eos totam babiloniam commouerunt. Post hoc filia cuiusdam ducis ex formatione concepit et filium pertutens quendam sanctum Diaconum infamauit quia eam violauerit et ex ipso concepit. Cum autem parentes diaconum occidere vellent apostoli adueniunt et quoniam puer natus sit requirunt. Qui responderunt. Hodie hora prima diei. Dixerunt quoque apostoli Infantem huc adducite et diaconum quem accusatis huc etiam perducite. Quod cuius factum esset apostoli infanti dixerunt. Dic infans in nomine domini si iste diaconus hoc presumpsit ad hoc infans. Iste inquit diaconus castus et sanctus est nec unquam carnem suam coinquinauit. Cum autem parentes instarent ut apostoli querebant quis actus huius sceleris fuisset. Responderunt apostoli. Nos innocentes absolue decem nocentes perdere non decet. Tunc etiam temporis contigit ut due tigrides ferocissime que in singulis caueis clause erant fugerent et omnes qui sibi occurrerent deuorarent. Tunc apostoli ad eas venerunt in nomine domini eas velut oues mansuetas fecerunt. Volentibus autem apostoli inde discedere rogati per annum et tres menses ibidem permanserunt. In quo spacio plusquam sexcenta millia hominum exceptis puulis cum rege et principibus baptisati sunt. Predicti autem magi ad quandam ciuitatem nomine suam aie ubi erant. lxxx. idolorum pontifices venerunt ad eos contra apostolos excitauerunt ut cum illuc venissent aut eos sacrificare compellerent aut penitus necarent. Per frustra igitur vniuersa peruenientia cum apostoli ad predictam ciuitatem venissent ecce predicti pontifices cum vniuerso populo eos capiunt et ad templum solis deducunt. Demones autem per energuminos clamare ceperunt. Quid nobis et vobis apostoli dei viui. Ecce in ingressu vestro flammis exurimur. Tunc angelus dei eis apparens dixit. Vnum e duobus eligitis. Aut horum repentinum interitum aut vestrum martirium. Cui apostoli. ut et istos conuertat et nos ad palmam martirij perducatur. Facto autem silentio apostoli dixerunt ut sciatis quod hec idola demonibus plena sunt. Ecce eis impanetur ut exeant et singuli simulacra sua confringant. Statim quoque duo ethiopes nigri et nudi cunctis stupentibus de simulacris lacris exierunt et contractis illis diris uocibus abcesserunt.

Quod videntes pontifices in apostolos irruerunt ⁊ eos ptinē
trucidarent. In ipsa autē hora cum nimia esset serenitas tanta
fulgura extiterunt vt templū ipsum trifarie scinderetur ⁊ illi
duo magi in carbonēs icū fu' guris verterentur. Rex autē cor
pora apostolorū ad urbē suā transtulit ⁊ in honorē eorū eccle
siam mire magnitudinis fabricauit. De beato autē simone in
pluribz locis inuenit̄ q̄ crucis patibulo sit affixus quod etiā
isidorus in libro de obitu aplōrum ⁊ eusebi⁹ in historia eccle
siastica ⁊ beda super actus ⁊ magister. Io in summa sua testā
tur. Cum enī vt aiunt in egipto p̄dicasset Ierosolimā redijt ⁊
post mortē Iacobi minoris in ep̄m Ierosolimitanū ab aplis
vnanimiter est electus ⁊ ante mortem suam xxx· mortuos sus
citasse narratur. Vnde cantatur de eo terdenos mortuos flu/
cibus mersos humane vite reddidit. Cum autem ecclesiam
Ierosolimitanum per annos multos rexisset ⁊ circa xx annū
ageret tempore traiani imperatoris cum accitus consularis ie
rosolimis haberetur ab eo capitur ⁊ iniurijs multis afficitur
Ad vltimum in cruce ipsum affigi iussit omnibus qui aderāt
⁊ ipso iudice mirantibz vt c·xx· annorū sex crucis supplicij
pertulisset. Sed fuit alius simon filius cleophe frater Ioseph
q̄ ⁊ eusebius cesariensis episcopus in sua cronica testat̄. Idē
dicūt Isi ⁊ beda in suis cronicis. Nā isidorus ⁊ eusebi⁹ q̄ p̄
us dixerūt postmodū in cronicis correxerūt qd patz per bedā
qui se hoc sensisse redarguit retractionibz suis. Vsuardus q̄
in suo mēilugio idē testatur.

Quintin⁹ ge/
nere nobilis
⁊ cui⁹ roma
nus ad urbē ambian
venies ⁊ multa mira
cula facies iussu ma
xiani a p̄fecto vrbis
capit̄ ⁊ vsqz defectuz
cendentij verberat⁹
carceri mancipat̄. Sz
soluente eum angelo
in mediaz urbem iuit
⁊ ibi populo predi
cavit. Vnde iterum
captus ⁊ in eculeo
vsqz ad ruptionē ve
narū distēt⁹ neri⁹ q̄
crud⁹ diuissime cesus

oleum picem & adipem feruentissimū tolerauit. Et cū p̄sides
 derideret iratis calcem acetum & sinapium in os eius pro/
 iecit. Sed cū adhuc immobilis permaneret & apud voceman/
 dum adductus fuisset duos clauos a capite vsq; ad crura &
 decē inter ungulas & carnes preses infigans tandem eū decol/
 lari fecit. Cuius corpus in flumē proiectū. Cū per annos .lv. la/
 tuisset a q̄dam matrona nobili romana taliter repertū est. Nā/
 dum assidue orationi vacaret nocte ab angelo monita ad ca/
 strum vocemandū p̄perare iubet vt in tali loco corpus sancti
 Quintini req̄reret & honorifice sepeliret. Cū igit ad predictuz
 locū cū multo comitatū venisset & orationē ibidē infunderet
 corpus sancti Quintini incorruptū & redolens fluiū p̄tinē
 enatauit. Quod sepeliens pro sepulture beneficio lumē oculo/
 rum recepit & ibidē edificata ecclesia ad p̄pria remeauit.

De sancto Eustachio.

Eustachius .
 ante placidū
 vocabatur .
 hic erat magister mi/
 litum traiani impera/
 toris . Erat autē operi/
 bus misericordie val/
 de assiduus . Sed tri/
 idolorum cultui dedi/
 tus . Habebat autem
 coniugem eiusdem ritū
 & misericordie existe/
 tem . duosq; filios . p̄/
 creauit quos iuxta su/
 am magnificentiam
 magnifice educari fe/
 cit . Et quia operibus

misericordie sedulū insistebat ad viā veritatis meruit illustra/
 ri . Quadā enī die cū venationi insisteret gregem ceruorum re/
 perit inter quos vnū ceteris speciosiorē & maiorē conspexit . q̄
 ab aliorū societate discedens in siluā vastiorē profiliit . Verum
 alijs militib; circa ceruos reliquos occupatis . placidus hunc
 toto nisu insequitur & ipm capere nitebat . Quē cum totis viri/
 bus insequerē . ceruus tandē super quōdā rupis altitudinē con/
 scendit & placidus a p̄pians q̄ iter capi posset animo sedulus
 ruoluebat . Qui cū ceruū diligentē cōsideraret vidit inter cornua
 ei; formā sacre crucis supra solis claritatē fulgentē . & imagi/
 nem iesu christi qui per os cerui sicut olim per asinā balaam

sic ei locutus est dicens. O placide quid me persequeris. Ego
 tui gratia in hoc animali tibi apparui. Ego sum xpus quem
 tu ignorans colis. Elemosine tue coram me ascenderunt & ob
 hoc veni & per hunc quem venaberis ceruū. Ego quoque te ipse
 venaret. Alij tñ dicunt q̄ ipsa imago que inter cœrnuā cerui
 apparuit hæc verba protulit. Hęc audiens placidus nimio timo
 re cor̄ reptus de equo in terrā p̄cidit. & post vnā horā ad se re
 diens de terra surrexit & ait. Reuela mihi q̄d loq̄ris & sic rece
 dam in te. Et ait xpus. Ego placide sum xps qui celū & terrā
 creauī. qui lucē oriri feci & a tenebris diuisi. qui tēpora & dies
 & annos p̄stitui. qui hoīez de limo terre formaui q̄ p̄pter salu
 tem hūani generis in terris in carne apparui q̄ crucifixus &
 sepultus tertia die resurrexi. Hęc audiens placid⁹ iterum in
 terra decidens ait. Credo dñe q̄ tu es qui omnia fecisti & qui
 errantes quertis. Et dixit ad eū dñs. Si credis vade ad ep̄m
 ciuitatis & te baptisari facias. Cui placid⁹ vis dñe vt hæc vxō
 ri mee & filiis nunciē vt & ipsi pariter in te credat. Cui dñs.
 Renuncia illis vt & ipsi pariter tecū mudent. Tu quoque dic
 crastina huc venias vt tibi rursus appareā & que futura sint
 plenius tibi pandam. Cum ḡ domū venisset & hæc vxōri in
 lecto renunciasset exclamauit vxōri eius dicens. Domine mi &
 ego eum transacta nocte vidi dicentē mihi. Cras tu & vir tu
 us & filij tui ad me venietis. Et nunc cognoui qm̄ ipse est ihe
 sus christus. Perrexerunt igit̄ ad ep̄m rome media nocte qui
 eos cum magno gaudio baptisauit. & placidum eustachium
 vocauit. Eius vxōrem theospitem & filios eius agapitum &
 theospitum. Mane factō eustachius sicut pri⁹ aduentionez
 p̄cessit & p̄pe locū veniens milites suos quasi sub obtentu in
 uestigande venationis dispersit. statimq; in loco formam p̄me
 visionis aspexit. cadensq; in faciem suam dixit supplico domie
 vt manifestes que promiseras seruo tuo. Cui dominus. beat⁹
 es Eustachi qui accepisti lauacrum gratie mee quia modo
 dyabolum supasti. modo eum qui te deceperat conculcasti.
 modo apparebit fides tua. Dyabolus enim eoq; ipsum dereli
 queris contra te seue armatur oportet igitur te multa sustine
 re vt accipias coronā victorie oportet te multa pati. vt de alta
 seculi vanitate humilieris. & rursus in spiritualibus diuitijs
 exalteris. Tu ergo ne deficias nec ad gloriā pristinā respi
 cias quia per temptationem oportz te alterū Tob demonstrari.

Sed cum humiliatus fueris veniam ad te & in gloria p̄stinā
restituam te. Dic ḡ si modo temptationem vis accipere aut
in fine vite. Dicit ei eustachi⁹. Domine si ita fieri oportet. mō
nobis accidere temptationem iube. Sed virtutem paciētie tri-
bue. Cui dominus Confians esto quia gratia mea custodiet
animas vestras. Sicq; dominus in celo ascendit & eustachi⁹
domum rediens hec vxori sue nunciauit. Post paucos igitur
dies mors pestifera cunctos seruos & ancillas suas inuasit &
vniuersos seruos occidit. Deinde post aliquod tempus omnes
serui & omnia eius peccora subito interierunt. Quidam autē
scelestes eius dep̄dationem videntes & per noctem in domuz
eius irruentes cunctaq; repererunt asportarunt & domū totaz
auro & argento & rebus alijs spoliarunt. Et ipse cum vxore
sua & filijs gratias agens nocte aufugit nudus. Qui ruborez
verentes egiptum pergebant. totaq; eius possessio per rapinā
ma'orim ad nichilium est redacta. Rex autem totusq; senat⁹
pro magistro militum tam strennuo multū dolebant eoq; de
eo nullum indicium repire poterant. Cum autem iter ageret
appinquauerunt mari & inuenientes nauem super eam nauis
gare cepunt. Videns autem dominus nauis vxorem eustachij
q; pulchra esset nimis ipsam plurimū habere desiderauit. Cū
vero transfretassent nauū ab eo exiebat. Non habentib; vō
illis. Vnde soluerent. iussit pro nauulo detineri vxorē volens il-
lam secū habere. Quod vt eustachi⁹ audiuit nullaten⁹ assen-
tire voluit. Diu vero eo cōtradicante innuit dñs nautis suis
vt eū in mare p̄cipitarēt vt sic vxorē suā habere possent. Quod
cū eustachius cōpisset vxorē eis tristis reliquit & duos infan-
tes accipiens in gemiscens ibat ac dicens. Ve michi & vobis
q̄a mater v̄ra alienigene marito tradita ē. Perueniēsq; ad q̄n-
dā fluiū. p̄pter agrum abundantia non ē ausus cū duob; fi-
lijs fluiū p̄transire. S; vno circa ripā flum̄is relicto alterum
trāsportabat. Qui cū fluiū transuadasset illū infantē quem
baiuauerat sup̄ terrā posuit & ad accipiendū aliū festinauit.
Cū autē circa mediū flum̄is puenisset ecce lupus p̄citus veit
& infantē quē deposuerat rapiens in siluā aufugit. Qui de eo
desperans ad aliū festinauit. S; cū abiret leo venit & aliū filiū
rapiens abiit. Vnde eū consequi non valens cū esset in medio
flum̄is cepit plangere & capillos suos euellere volens se in al-
quam picere nisi eū diuina prouidētia cōtinuisset. Pastores
autem uidentes leonem puerum viuū portantem eū cum
canibus in secuti sunt. Per diuinam autem dispēsacionem leo
puerum illesum abitiens recessit. Quidam insuper aratores
post lupum inclamantes ipsum de eius faucibus in columen

liberarūt. Vterq; vero scz pastores ⁊ aratores de vno vico fuerūt
 ⁊ penes se pueros nuttierunt. Hoc vero eustachij nesciebat
 sed merens ac plorans ibat ⁊ dicens. heu mihi quia ante vt ar
 bor pollebā sed nō penitus sum nudatus. Heu me q̄a multi
 tudine militū circumdari solebam. Sed nunc solus remanens
 nec filios sum gressus habere. Memini dñe te mihi dixisse q̄a
 oportet te temptari sicut Job. Sed ecce plus aliqd in me fieri
 video. Ille enī ⁊ si possessionis nudatus fuerit tñ stercus habu
 it super quo sedere potuit. Mihi aut nil horum remansit. Ille
 amicos sibi ḡpatientes habuit. ego immites feras habui que
 meos filios rapuerūt illi vxor est relicta a me vō ablata. Da
 requiē dñe tribulationib; meis ⁊ pone custodiā oxi meo ne de
 clinet cor meū in verba malicie ⁊ eiciat a facie tua. Et hec di
 cens cum lacrimis ad quendā vicum abiit ⁊ data mercede si
 bi agros illoꝝ hominum per annos. xv. custodiuit. Filij aut
 eius in altero vico educati sunt. nec se esse fratres sciebant. do
 minus aut vxorem eustachij ḡseruauit nec illam ille alienige
 na cognouit sed potius eam intactam dimittens vitā finiuit.
 Imperator aut ⁊ populus romanus plurimū ab hostib; mo
 lestabantur. Et recordatus placidi qm strenue contra ipos
 hostes sepius dimicasset de eius subita mutatione plurimuz
 tristabat direxitq; multos milites per diuersas mundi partes
 pmittens omnib; qui eum inuenissent multas diuitias ⁊ ho
 nores. Duo aut ex militib; qui aliqn placido ministrauerant
 ad ipm vicum in quo degebat venerunt. Quos placidus de
 agro venire. ḡsiderans eos ex incessu protinus recognouit. Et
 veniens in memoriaz dignitatis sue perturbari cepit ac dice.
 Domine sicut istos qui aliquando mecum fuerūt preter spez
 vidi sic da vt aliquando coniugem meam videre possim. Nam
 de filijs scio q̄ a feris comesti sunt. venit autem ad eum vox
 dicens. Confide eustachij quia cito honorem tuum recupera
 bis. ⁊ filios ⁊ vxorem recipies. Cum igitur militibus obuia
 sset ipsi minime cognouerunt. Cumq; eum salutassent quesil
 erunt si aliquem peregrinum nomine placidum cum vxore ⁊
 duobus filijs cognosceret. Ille autem se nescire professus est
 Ad preces tamen eius in hospicio diuerterunt ⁊ Eustachius
 eis seruebat. Et recolens pristinum statum suum lacrimas
 continere nō poterat. Egressus aut foras suā faciē lauit ⁊ itere
 rediens eis seruebat. Illi vero ḡsiderantes adinuicē dicebant.

Quam similis est homo hic illi quem querimus . Et rñdens
alter dixit valde quidem similis est . Consideremus igiñ signū
cicatricis in capite quod sibi in bello accidit ipse est . Et respi
tientens & signum videntes ipsum esse quem querebant pro
tinus cognouerunt . Et insilentes & osculantes eum de vxore
& filijs eum sciscitati sunt . Qui dixit eis q̄ filij mortui essent
& vxor detenta . Vicini autē omnes quasi ad spectaculum cō
currebant dum milites virtutē eius & primam gloriā p̄di
cabant . Tunc milites preceptū imperatoris ei exponunt &
optimis indumentis induunt . Post iter .xv. dierū ad impera
torem deuenērunt . Qui eius aduentum audiens protin⁹ eidez
occurrit & ipsum videntē in oscula eius ruit . Narrauitq; om̄i
bus cuncta que sibi per ordinem accidissent . Statimq; ad magi
sterium milicie trahitur . & idem q̄ prius officium exercere cō
pellitur . Qui numeratis militib; & paucos contra tot hostes
esse cōgrōscens iussit tirones colligere per omnes ciuitates &
vicos . Contigit autē illam terrā in qua filij eius educati sunt
describi vt darent duos tirones . Vniuersi incole illos duos
iuuenes tanq̄m ceteris aptiores magistro militū signarunt .
Videntē vero iuuenes elegantes & morū honestate composi
tos cum sibi plurimū placuissent inter primos conuiuas sui
os ordinauit eosdē . Et sic profectus ad bellum subiectis ho
stibus exercitum suum trib; dieb; in quodam loco vbi vxor
sua pauper hospita manebat req̄scere fecit . Illi vērō duo ado
lescentes in tabernaculo matris sue nutu dei hospitati sunt .
nescientes q̄ m̄ sua esset & sedentes circa meridiē & mutuo
fabulantes exponebant sibi inuicē de infantia sua . Mater vērō
eorū de contra sedens q̄ ipsi referebāt attentius audiebat . Dice
bat enī maior minori . Ego dū infans essez nihil aliud recolo n̄
q̄ pater me⁹ mḡ militū erat & mater mea speciosa valde . Du
osq; filios habuerūt . scz me & aliū minorē me . qui & ipse spe
ciosus valde erat . Accipiensq; nos egressi sunt de domo nocte
Ingressiq; sunt nauē nescio quo euntes . Cū autē de nauī egre
deremur . m̄ n̄a nescio q̄ in mari relicta est . Pater vero n̄ por
tans nos duos flens pergebat . perueniensq; ad quēdam fluuiū
transiuit cū fr̄e meo iuniorē & me sup ripā flum̄is dereliquit .
Cum autē reuertere vt me acciperet . lupus venit & illū infantē
rāpuit antequam ad me appinquaret . leo de silua exiens me
rāpuit & in siluam deduxit . Pastores vero eruerunt me de ore
leonis & nutritus sum in illa possessione in qua & ipse cis & non
potui scire q̄d factum sit de patre meo neq; de infante . Nec au
diens minor cepit flere ac dicere . Per deū vt audio frater tu⁹
sum ego qm̄ & qui me educauerant hoc dicebant . q̄ de lupo

eruimus te & in amplexus ruentes osculabantur seinuicem
 & fleuerunt. Audiens hec mater eorum & considerans q̄ euē/
 tum suū ita seriatim dixissent diu apud se tractauit si illi filij
 sui essent. Altera aut̄ die ad mḡm militū adiit & interpellauit
 eū dicens. Deprecor te dñe vt me ad p̄riam meā perducere iube/
 as. Ego enī de terra romanorū sum & peregrina hic sum. Et
 hec dicens vidit in eo signa mariti sui. Et eū cognoscens cum
 se iam p̄tinere nō posset p̄cidit ad pedes suos & ait. Precor te
 dñe vt exponas mihi pristinā vitā tuā. Puto enī q̄ tu sis placi/
 dus mḡ militū qui alio noīe diceris eustachi⁹. Quē placidū
 saluatorē cōuertit. qui talē & talē temptationē sustinuit & cui
 vxor que ego sum in mari ablata fuit. que tñ ab omī cōrup/
 tione seruata sum. Qui & duos filios sc̄z agapitū & theospitū
 habuit. Hoc audiens eustachius & ipsam diligētē cōsiderans
 vxorē suā recognouit & lacrimat⁹ pre gaudio ipsaz osculat⁹
 est glōrificās deū q̄ p̄solat̄ afflictos. Tūc dicit ei vxor sua. dñe
 vbi sunt filij tui. Et ait a feris capti sunt. Et exposuit ei quō
 p̄didit illos. Et illa gratias agam⁹ deo. Puto enī q̄ quēadmo/
 dū deus donauit nobis vt inuenirem⁹ nosinuicē. donabat etiā
 recognoscē filios meos. Et ille dixi tibi q̄ a feris capti sunt. &
 illa Hesternā die sedens ī cōto. audiui duos filios iuuenes sic
 & sic suam infantia exponens & credo q̄ filij mei sint. Interro/
 ga igit̄ ab eis & dicent tibi. Et conuocans eos eustachius &
 audiēs ab eis infantia suā recognouit q̄ filij mei essent. Et am/
 plectentes eos ipse & mater sup̄ eorū collū plurimū fleuerūt
 & crebrius eos osculant. Omnis igit̄ exercit⁹ plurimū gaude/
 bat & de inuentione eorū. & de victōria barbarorū. Cū igit̄ re/
 diret p̄tigit iam traianū obisse & successisse ei peiorē in sceleri/
 bus adrianū. Qui pro victōria obtenta & inuentione vxoris
 & filiorū magnifice eos suscepit. & magnum cōuiuuium p̄para/
 uit. Altera autem die ad templum idolorum processit vt ibi
 sacrificaret pro victōria barbarorum. Videns vero imperator
 q̄ Eustachius nec pro victōria nec pro inuentione suorum
 sacrificare vellet hortabatur vt sacrificium immolaret Cui eu/
 stachius. Ego cristum deum colo & illi soli sacrifico. Tunc im/
 perator ira repletus ipsum cum vxore & filijs in arena statuit
 & leonem ferocem ad eos dimitti fecit. Accurrens vero leo &
 dimissio capite quasi eos adorans ab eis humiliter recessit.
 Tunc imperator bouē eneam incendi fecit & eos ibi de⁹ viuos.

mitti mandauit. Orantes igitur sancti & se domino cōmendātes bouem intrauerunt & ibidem domino spiritum reddiderunt. Tercia autem die de boue sunt coram imperatorē extracti ita penitus intacti inuenti sunt · q̄ nec capillos nec quicquid eorum vapores incendii aliquatenus contigerunt. cristiani uero eorum cōpora tulerunt ⁊ in loco celeberrimo recondentes ibidem oratōrium construxerunt. Passi sunt autē sub adriano qui cepit circa annum dñi · c. xx. kalendis nouembris vel s̄m quosdam duodecimo kalendis octobris.

Omniū sanctorum festiuitas q̄tuor de causis instituta fuisse uidetur · Primo propter cuiusdam tēpli dedicationem. Secundo propter obmissōrum suppletionem Tercio propter negligentiarum expiationem Quarto propter faciliōrem orationum nostrarum impetrationem · Primo igitur instituta est propter cuiusdam tēpli dedi-

cationem. Romani enim cum uniuerso orbi dominarentur q̄dam templum maximum construētes in cuius medio suuz idolum collocantes · omnium prouinciarum simulachra per circuitum statuerunt respicientia rectis vultibus idolum romanorum. Si quando autem aliqua prouincia rebellaret cōtinuo ut aiunt arte dyabolica illius prouincie simulacruꝝ idolo romanorum posterora uoluebat tanqm̄ innuens q̄ ab eius dominio recessisset Conciti igitur romani ad illam prouinciā copiosuz exercitū destinabant & ipsam dño suo subiugabāt Verū non suffecit romanis q̄ oīm prouinciarū simulachra in vrbe sua hērent quipotius fere singul' dijs templa singula gstruxerūt tanq̄ qui eos cunctarū prouinciarum victores & dños effecissent. Sz q̄a omnia idola templū ibidē habē non poterant ad maiore sue uesanie orationem unū templū ceteris mirabilē & sublimē ī honore deorū oīm erexerūt & p̄theon q̄d sonat toti dij uocauerunt a pan q̄d est totū & theos deus-

Pontifices enim ydolorum ad maiorem populi deceptionem finxerunt quod sibi a Cibelle quam omnium deorum matrem vocabant fuerit imperatum ut si de omnibus gentibus vellent victoriam obtinere filiis suis templum magnificum fabricarent. Fundamentum autem ipsius templi spericum iacitur ut ex ipsa forma deorum eternitas demonstraretur. Sed quia latitudo testudinis insustentabilis videbatur cum supra terram in edificio aliquantulum processissent totum intus terra replebant simul ut dicitur cum terra donarios iacentes et sic quousque predictum templum est mirabiliter consummatum. Tunc data licentia ut quicumque terram asportare vellet tota quam in ipsa terra inuenisset pecunia sua esset festine turba properat et ipsum templum cito euacuat. Denique romani pineam eneam et deauratam fabricant et in summitate collocant. Aiunt quod quod in hac omnes provincie mirabiliter sculpte erant ita ut quicumque romam venisset versusque esset sua provincia scire posset. Hec autem procedente tempore inde cecidit unde et in predicto templo in summitate apertura remansit. Tempore igitur foce imperatoris cum iam dudum roma fidem domini recepisset bonifacii papa quartus a magno greg. circa annos domini. dc. v. predictum templum a foca cesare impetrauit et omnium ydolorum eliminata spurcicia ipsum templum iiii. idus maii in honore beate marie et omnium martirum consecrauit ac locum sancte marie ad martires appellauit qui nunc sancta maria rotunda a populo appellatur. Nodum enim confessorum solemnitas ab ecclesia agebatur. Sed quia ad hoc festum multitudo maxima confluebat. Et propter defectum victualium celebrationi vacare non poterant ideo quidam papa greg. hoc festum in calendis nouembribus quando maior victualium copia videtur esse messibus et vinetis celebratis fieri instituit ac per vniuersum mundum hunc diem in honore omnium sanctorum celebrare solemniter ordinauit. Et sic templum quod fabricatum fuerat omnibus ydolis nunc dedicatum est omnibus sanctis et ubi multitudo colebatur ydolorum ibi deuote laudatur multitudo sanctorum. Secundo instituta est propter obmissorum suppletionem. Nos enim multos sanctos obmissimus de quibus nullam festiuitatem siue etiam memoriam fecimus. Non enim possumus omnium sanctorum festa agere tum propter sanctorum multipliciter quia multi et quasi infiniti sunt tum propter nostram infirmitatem quia infirmi et debiles sumus nec ad hoc sufficere possemus tum propter temporis breuitatem quia etiam tempus non sufficeret. Nam sicut ait Iero. in quadam epistola que in suo calendario ponitur. Nullus dies est excepto die calendarum ianuariarum qui

non intra .v. milium martirū reperiri possit ascriptus ¶ deoq;
ecclesia rationabiliter ordinauit vt quia omnium sanctorum
singulariter festa facere non possumus. saltem omnes genera
liter & insimul honoremus Quare autem institutum sit vt fe
stiuitates sanctorum in terris agamus. magister wilhelmus al
tifiodorensis in summa de officio ponit sex rationes. Prima est
propter honorem diuine maiestatis. Cum enim sanctis hono
rem impendimus. deum in sanctis honoramus. & ipsum in eis
mirabilem predicamus. quia qui sanctis honorem tribuit. illū
specialiter honoret qui eos sanctificauit. Secunda est propter
auxilium nostre infirmitatis. quia enim per nos salutem hēre
non possumus. ideo sanctorum intercessionibus indigemus a
quibus vt adiuuari mereamur merito ipsos honorare debemus.
Legitur in. iij. R^o. i. quod berfabee qd interpretatur puteus
facietatis id est ecclesia triumphans filio suo. i. ecclesie militati
regnum sui precibus obtinuit. Tertia est propter augmentū
nostre securitatis vt scilicet p sanctorum glōiam que nobis ī
eorum festiuitate. pponitur nostra spes & securitas augmētē
Si enim homines mortales nobis similes. poterunt ita per sua
merita sublimari constat quia nos similiter poterimus cum
manus domini abbreviata non sit. Quarta est propter exem
plum nostre imitationis. Cum enim eorum festiuitas recen
setur ad eorum imitationem prouocamur vt scilicet eorum ex
emplo terrena contemnamus & celestia desideremus. Quinta
est ppter debitum mutue vicissitudinis. Sancti enim de nob
in celo festum faciunt. gaudium enim est angelis dei & aiabo
sanctis super vno peccatore penitentiam agente Vt igitur ei
vicissitudinem rependamus iustum est vt quia ipsi de nob fe
stum agunt in celis & nos de ipsis festum agamus in terris.
Sexta est propter procurationem nostri honoris. Cum enim
sanctos honoramus tunc nostram rem agimus & nostrum
honorem procuramus. quia eorum festiuitas est nostra digni
tas. Nam cum honoramus fratres nostros & honoramus nos
ipsos caritas nāq; facit oīa esse gmunia. oīa qdē nra sunt cele
stia terrestria & eterna. pter autez has rationes ponit alias
rationes. Io. dān. li. iij. c. vij. quare scilicet sci & piter eorū cor
pora. siue eorum reliquie debeant honorari qz qdā summū
quātū ad eorū dignitatē quedā qzū ad corporū ipsoz pēcio
sitatē. Dignitas aut eorū vt ibidē dicit quadruplex ē. Quo
niā ipsi sunt amici dei filij dei. hēdes dei. & duces nostri. & po
nit istas aūtoritates. De primo Iohis. iij. Tam non dicam
vos seruos sed amicos. et cetera. De secundo Iohannis qnto

Dedit eis potestatem filios dei fieri. De tertio Ro. viij. Si autem filij et heredes. etc. De. iij. sic dicit Quantum labores ut dulcem inuenires. qui mortali te regi adduceret et pro te ad ipsum sermonem faceret. duces igitur generis totius qui ad deum pro nobis interpellationes faciunt nonne honorandi sunt. utique quod deum honorandi sunt templa erigentes deo et eorum memoriam venerantes. Alii summuntur quantum ad corporum ipsorum preciositatem et ponit idem damas. iij. et augusti. addit quintum. per que manifestatur preciositas corporum sanctorum siue reliquiarum. Ipsa enim sanctorum corpora fuerunt promptuarium dei templum christi alabastrum spiritualis unguenti. Fontes diuini et organum spiritus sancti. Primo enim fuerit promptuarium dei. Vnde dicit Hieronimus promptuaria dei pura cenacula facti sunt. Secundo templum christi. Vnde sequitur quoniam per intellectum in corporibus eorum habitauit deus ait apostolus. Nescitis quoniam corpora vestra templum inhabitantis in vobis spiritus sancti sunt. Deus autem spiritus est. Qualiter igitur non honoranda animata templa dei et animata dei tabernacula. etc. De hoc etiam crisostomus. Homo in edificatione parietum delectatur. Deus autem in conuersatione sanctorum. Vnde psalmus Domine dilexi de deo. t. quem decorem. Non quem diuersitas marmorum splendentium facit. sed que prestat varietas viuendum gratiarum. Ille decorem carnem delectat iste viuificat animam. Ille pro tempore decit et decipit oculos. iste autem imperpetuum edificat intellectum. Tertio alabastrum spiritualis unguenti. Vnde ait Vnguentum boni odoris. ex se manas sanctorum reliquie tribuentes. et nullus hoc decedat. Si enim ex rupe et firma petra aqua in heremo emanauit et ex maxilla asini samson facienti. ex martirum reliquijs unguentum bene olens emanare incredibile nequaquam est. Sicut enim demum dei virtutem et sanctorum que ab ipso est honorem. Quarto fontes diuini. Vnde ait Iusti viuentes in veritate cum libera presentia deo assistunt. Fontes nobis salutare dominorum christi sanctorum suorum prebuit reliquias multi forma beneficia irrigantes. Quinto organum spiritus sancti. hanc rationem assignat augustinus in libro de ciuitate dei dicens. Non sunt conuicinandam sed plurimum reuerenda sanctorum corpora quibus dum adhuc uiuerent spiritus. scilicet. quibusdam organis ad omne opus bonum usus est. Vnde apostolus. An experimetur queritis eius qui in me loquitur christus. Et de stephano dicitur quod non poterant resistere sapientie et spiritui qui loquebatur. Item ambrosius. in exam. hoc est preciosissimum quod homo diuine vocis fit organum et corporalibus labijs exprimit celeste oraculum.

6 Tertio instituta est propter negligentiam expiationem licet enim paucorum sanctorum festa agamus. adhuc tamen illa pauca sepe agimus & multa ibidem per ignorantiam vel negligentiam omittimus Siquid igitur in alijs solemnitatibus sanctorum quas egimus negleximus In hac generali festiuitate supplere possumus & de negligentia nos purgare valeamus. Hec ratio tamgi videtur in sermone qui hac die per ecclesias recitatur in quo sic dicitur. Decretum est ut hac die sanctorum omnium memoria habeatur ut quicquid humana fragilitas per ignorantiam vel per negligentiam seu per occupationem rei secularis in solemnitatibus sanctorum minus plene peregerit in hac sancta obseruatione soluatur. Notandum autem quod quadruplex est differentia sanctorum noui testamenti quos per anni circulum colimus & quos hodierna die insimul recolligimus ut ea que negligent fecimus suppleamus. scilicet apostoli martires & confessores & virgines & hijs secundum rabanum per quatuor mundi partes significantur per orientem apostoli per meridiem martires per aquilonem confessores per occidentem virgines. Prima igitur differentia est apostolorum quorum dignitas & excellentia manifestatur ex eo quod omnes alios sanctos in quatuor excedunt. primo in preminencia dignitatis. Ipsi enim sunt sapientes principes ecclesie militantis potentes assessores eterni iudicis dulces pastores dominici gregis Bernardi. Tales decebat humani generis pastores & doctores constituti qui & dulces essent & potentes essent & sapientes. dulces ut me blande & misericorditer susciperent potentes ut fortiter protegerent. Sapientes ut ad vitam & per viam ducerent que ducit ad ciuitatem. Secundo in preminencia potestatis de quorum potestatis preminencia sic dicit Augustinus. Apostolis deus dedit potestatem super naturam ut eam curarent. Super demones ut eos euerterent Super elementa ut ea mutarent Super animas ut ipsas a peccatis soluerent Super mortem ut ipsam contemnerent. Super angelos ut corpus dominicum consecrarent. Tertio in prerogatiua sanctitatis. Unde propter eorum maximam sanctitatem & gratiarum plenitudinem vita & consecratio christi in eis tanquam in speculo relucebat. & agnoscebat in eis sicut sol in suo splendore sicut rosa in suo odore sicut ignis in suo calore De hoc dicit Crisostomus super mattheum. misit christus apostolos quasi sol radios suos. quasi rosa suauitatis sue odorem quasi ignis scintillas suas dispersit ut sicut sol in radijs suis apparere sicut rosa in odoribus suis sentitur sicut ignis in scintillis suis aspicitur sic illorum christi virtutibus potentia cognoscatur. hec Crisostomus. Quarto in efficacia utilitatis

De quorum efficacia sic dicit Augustinus loquens de apostolis Ex abiectissimis & paucissimis nobilitantur illuminantur multiplicantur dulcissima eloquia preclarissima ingenia copiosissima agmina mirabilesque precias autorum facundorum atque doctorum subiugant christo Secunda differentia est nostrum quorum dignitas & excellentia manifestatur ex eo quod passi sunt multipliciter vtiliter & constanter Multipliciter quoniam preter martiriū sanguinis passi sunt triplex aliud martiriū sine sanguine. De quo triplici martirio dicit bernardus. Triplex est martiriū sine sanguine scilicet pietas in vbertate quam habuit David largitas in paupertate quam exhibuit thobias & vidue castitas in iuuentute qua usus est ioseph in egipto secundum autem Gregorium triplex est martirium sine sanguine scilicet patientia aduersorū. Unde dicit sine terro martires esse possumus si patientiam in animo veraciter custodimus Compassio afflictorum Unde dicit qui dolorem exhibet in aliena necessitate crucem portat in mente. Dilectio inimicorum. Unde dicit ferre contumelias odientem diligere martirium est in occulta cogitatione. Secundo vtiliter que utilitas ex parte ipsorum martirum inest omnium peccatorum remissio meritum cumulatio & eterne glorie perceptio. Ita pro suo sanguinis sibi emerunt. & ideo eorum sanguis dicitur preciosus id est precio plenus De primo & secundo dicit augustinus de ci. dei Quid est preciosus quam mors propter quam debita dimittuntur & merita cumulantur Item super ioh. preciosus est sanguis christi sine peccato. fecit tamen ipse etiam suorum sanguinem preciosum pro quibus dedit sanguinem precium Nam si suorum sanguinem non faceret preciosum non diceret preciosa in conspectu domini. Item cyprianus martirium est delictorum finis. periculi terrinnum. dux salutis. patientie magister. domus vite. De tertio bernardus tria sunt que mortem sanctorum faciunt preciosam quies a labore gaudium de nouitate Securitas de eternitate Ex parte nostri duplex est utilitas quia dati sunt nobis in exemplar ad certandum. Crisostomus. Tu cristiane delicatus es miles si putas te posse sine pugna vincere sine certamine triumphare Exerces vires fortitudine dimica atrociter in proelio isto certa considera pactum conditionem attende miliciam nosce pactum quod spondidisti conditionem quam assumpsisti miliciam cui nomen dedisti. hoc enim pacto cum dei pugnauerunt hac conditione vniuersi vicerunt hac milicia triumphauerunt. h. Crisostomus. Secundo dati sunt nobis in patronas ad auxiliandum. adiuuant enim nos & meritis suis & orationibus suis De primo augustinus. Omnes dei pietas martirum merita nostra vult esse

suffragia Illos examinat vt nos erudiat. Illos gterit vt nos
acquirat illoꝝ cruciatus nostros vult esse, pfectus De secū
do Iero. contra iugilantium. Si apostoli & martires adhuc ī
cōpōra possunt orare p ceteris qñ de se adhuc deberent esse
solliciti quātomagis post cōronas victōrias & triūphos. vnꝰ
homo moyses impetrauit veniam a deo sexcentis milia arma/
toꝝ & stephanus veniam deprecatur & postq̄ cum christo
esse ceperunt minus valebunt. Paulus apoc. cclxxvj. sibi dicit
in nauī animas gdonatus & postq̄ resolutus ceperit esse cum
xpo. tunc ora clausurus ē. Tertio constanter Aug. framea est
anima martiris splendida caritate. acuta veritate. de i pugnan/
tis vibrata virtute que bella fecit. que contra dicentium cater/
uas redarguendo supauit percussit infestos prostrauit aduer/
sos. Item Cris. Terti torquentibus foetioꝝ steterunt. accla/
mantes vngulas laniata mēbra vicerunt. Tertia differentia ē
confessoꝝ quoꝝ dignitas & excellentia māifestatur ex eo q̄
domini confessi sunt tribus modis s̄ cōde. ore. & opere. gfessio
aut cōdis non sufficit sine confessione oris sicut pbat Cris.
quatuor rationibus super math. Quātum ad primā sic dicit.
radix confessionis fides est cōdis. confessio autem fructus est
fidei. Sicut ergo quādiu radix est viua in terra necesse est vt
ramos producat aut folia. Si autem non produxerit sine du/
bio intelligis. quia radix eius in terra siccata est. Sic quādiu
fides cōdis integra est. semp germinat confessione in ore. Si
autem confessio marcida fuerit oris intellige sine dubio quia fi/
des cōdis eius iam ante siccata est. Quantum ad secundū
sic dicit Si tibi prodest cōde credere & coram hominibus nō
confiteri. ergo & infideli ypocriti gfiteri xpm prodest etiam si
cōde non credat. Si autem ille nihil proficit sine fide gfitens.
nec tu proficis credendo sine confessione. Quantum ad tertiaz
sic dicit Et si sufficit christo quia cognoscis cum etiam si cō/
fessus eum non fueris coram hominibus ergo & tibi sufficiat
quia cognoscit te christus etiam si confessus non fueris coram
deo. Si autem tibi non sufficit cognitio eius. nec illa sufficiet
fides tua. Quantum ad quartum sic dicit. Si enim sufficeret si/
des cōdis. cor tantūmodo tibi deus creass̄. nūc aut & os tibi
deus creauit vt cōde credas & ore gfitearis. Tertio cōfessi sunt
deū ope. Qualiter aut q̄s deū ope confiteat aut neget oflēdit.
Iero sup illud in orige. confitetur se nosse deū dicens. christus
sapia est. iusticia veritas. sanctitas. foetitudo. Negatur per infi/
pientiā sapia p iniquitatē. p iusticia mēdaciū veritas. p ipitu/
dinem sanctitas per imbecillitatem animi foetitudo & quoci/
enscūq; mentiuntur vicijs atq; peccatis tociens deum nega/
mus. & econuerso quociens bene quid agimus deū gfitemur

Quarta differentia est virginum quarum dignitas et excellētia manifestatur Pr̄o quia ipse sunt sponse eterni regis ābz̄. Pulchritudinem quis potest maiorem existimare decore ei⁹ que amatur a rege probatur a iudice dedicatur a deo semper sponsa semper in nupta. Secundo quia compantur angelus. Ambrosius virginitas conditionem humane nature supergreditur per quam homines angelis sociantur. maior tamen est victōria virginum quā angelorum. Angeli enī sine carne viuūt virgines vero in carne triumphāt. Tertio quia illustriores sunt fidelibus vniuersis. vnde ciprian⁹. virginitas ē flos ecclesiastici germinis. decus atq; cōnar. etum gratie spiritualite in doles laudis & honoris opus integrum atq; incorruptū dei ymago. rursus ad sanctimoniam dei illustriore portio gregis christi Quarto quia preferuntur coniugatis. hec autem excellentia quam habet virginitas respectu copule conjugalis Patet ex multiplici compatione ad illam. Illa enim impregnet ventrem ista mentem Augustinus Generosius eligit in carne vitam iam imitari angelorum quam in carne numerum augere mortalium. Est autem vberior felicitoreq; fecunditas non ventre grauescere sed mente grandescere Illa parturit filios doloris ista filios gaudij et exultationis Augustinus Ipsa continentia nequaquam sterilis est Sed fecunda mater filiorum gaudiorum de marito te domine. Illa filiis replet terram Ista celum Ieronimus. Nuptie terram implent virginitas paradysum. Illa autem erat multe sollicitudinis. ista quietis. Gilbertus. Virginitas est curarum silentium. pax carnis redemptio viciorum principatus virtutum. Illa est bonum. Ista melius. Ieronimus ad pammacium Tantum est inter nuptias et virginitatem quantum iter non peccare et beatificare. Immo vt leuius dicam quantum inter bonum et melius. Illa copatur spinis ista rosis. Ieronimus ad eustochium laudo nuptias Sed quia mihi virgines generant. Lego de spinis rosam. De terra aurum. De concauo margaritam Quinto quia multis gaudent priuilegijs. Ipse namq; virgines coronam aureolam habebunt canticum nouum sole cantabunt. Vestimentis eiusdem cum christo gaudebunt. post ipsuz agnū semper ambulabunt. Quarto et vltimo instituta est propter faciliore orationum nostraz impetrationem vt sicut omnes sanctos vniuersaliter hac die honoramus. sic et ipsi omnes pro nobis infirmul intercedant vt sic dei misericordiam facilius impetremus Si enim impossibile est multorum preces non exaudiri. Constat enī quia impossibile valde erit oim sanctorum pro nobis orantiū preces non exaudiri. hec ratio in oratione tangitur cum dicitur

desideratam nobis tue propiciationis abundantiam multiplicatis intercessionibus largiaris. Intercedunt enim pro nobis sancti merito et affectu. Merito dum nobis eorum merita suffragantur affectu dum vota nostra cupiunt adimpleri quod tamen non faciunt nisi voluntate dei noverint adimplendam. Quod autem in hac die omnes sancti ad intercedendum vniuersaliter pro nobis conueniant ostenditur in visione que sequenti anno ab huius solemnitatis institutione stigisse narratur. Cum enim in hac die custos ecclesie sancti petri ex deuotione omnia altaria circuisset et omnium sanctorum suffragia implorasset et demum ad altare sancti petri redisset ibi paululum requiescens extra se rapitur. Et ecce vidit regem regum in sublimi solio consistentem. Et omnes angelos in eius circuitu gremiantes. Tunc Virgo virginum in dyamate prefulgenti aduenit quam innumerabilis multitudo virginum et continentium sequebatur. Huic rex protinus assurrexit et posito solio iuxta se federe fecit. Post hoc aduenit quidam vestitus de pilis camelorum quem sequebatur multitudo venerabilium seniorum. Deinde aduenit et alius pontificali habitu decoratus quem aliquorum chorus in habitu consimili sequebatur. postea vero processit innumerabilis multitudo milicie. Post quos aduenit turba diuersarum gentium infinita. Omnes igitur ante regis solium aduenerunt flexis genibus adorarunt. Is autem qui in pontificali habitu erat matutinas ceteris prosequentibus inchoauit. Angelus autem qui predictum custodem ducebat eidem visionem exposuit asserens virginem in prima acie matrem dei esse. Vestitum de pilis camelorum Iohannem baptistam cum patriarchis simul et prophetis pontificali ornatum habitu petrum cum ceteris apostolis milites martires turbam reliquam confessores. que ideo omnes ante regem venerunt ut pro honore sibi hac die a mortalibus exhibito gratias agerent et pro orbe vniuerso orarent. Deinde ad locum alium ipsum duxit et vtriusque sexus homines alios in stratis aureis alios imbrises gaudentes diuersis delictis alios nudos et inopes auxilium mendicantes ostendit. Dixit autem hunc purgatorium locum esse abundantes vero animas illas esse quibus ab amicis per multa suffragia copiose subueniebatur egentes vero esse quorum circa nullatenus habebatur. Iussit ergo ut omnia summo pontifici intimaret ut post festum omnium sanctorum diem statuerunt animarum ut saltem generalia suffragia pro illis illa die fierent qui specialia habere nequirent.

Ommemoratō omniū
fidelium de
functorum hac die
in ecclesia fieri insti-
tuta est vt generali-
bus beneficijs adiu-
uentur qui specialia
habere non p̄ualent
sicut in predicta re-
uelatione mōstratū
est. Ait q̄ petrus da-
miani q̄ sanctus odi-
lo compiens quod
apud vulcanum sicut
lie creb° voces ⁊ vlu-
latus demonum au-

diebantur plagentium q̄ anime defunctorū per elemosinas ⁊
oraciones de eorum manibus eripiebantur ī suis monasterijs
ordinauit vt post festum oīm sanctorum fiet cōmemoratio de
functorum quod fuit post ab omni ecclesia approbatum. De
duobus autez hic specialiter videri potest Primo de ipsis pur-
gandis. Secundo per quos purgantur. Tertio vbi purgātur.
Illorum autem qui purgātur tria sunt genera. Primi qui sa-
tisfactione sibi iniuncta nondum completa decedunt Verup-
tamen si tantam haberent cordis contritionem que sufficeret
ad delendum peccatum. liberi ad vitam transirent etiam si sa-
tisfactionem minime p̄lessent. quia contritio est maxima p̄
peccato satisfactio ⁊ maxia peccati dilectio Tero Apud deuz
non tam valet mensura temporis quā doloris nec abstinentia
tantum ciborum quā mortificatio vicioz. Sed qui non adeo
conteruntur ⁊ ante completionem penitentie moriuntur igne
purgatorij ḡuissime p̄munt n̄ forte eoz satisfactio ab aliq̄b̄
caris suis perficienda assumat Ad hoc tñ q̄ p̄dicta smutatio
valeat. iiii. requirūt. Primū ē ex pte smutātis. s. ei⁹ auctoritas
q̄a de sacerdotis auctoritate debz fieri. Secūdū ē ex pte illi⁹ p̄
q̄ fit smutatio. s. ei⁹ necessitas. q̄a ī tali statu debz esse q̄ p̄ se sa-
tisface n̄ v3 s̄ adiuuari idigz. Tertiu ē ex pte illi⁹ ī que fit smu-
tatio. s. caritas q̄a necesse ē ipm eē ī caritate q̄ facit ipaz satisfac-
tionē eē meritoria. Quartū ē ex pte pene scz debita. p̄portional
vt videlicz mior p̄ea smutez ī maiore q̄a plus satisfacit deo pe-
na p̄pa q̄ aliēa. Est enī triplex p̄ea. s. p̄pa ⁊ volūtaria ⁊ h̄
maxie satisfacit Secūda ē p̄pa ⁊ n̄ volūtaria q̄ ē ī purgatorio
Tertia ē volūtaria s̄ nō p̄pa. sicut ē ī p̄dicta smutatio. ⁊ hec

est propria et magis quam secunda ex eo quod est voluntaria Veruntamen si iste pro quo satisfactio est assumpta decedit nihilominus cum in purgatorio cruciatur. sed tamen pro penam quam ipse sustinet et quam alij pro eo solvunt. citius liberatur. quam niam dominus et penam suam Et penam illorum in sortem commutat putat. Unde si debuit in purgatorio penam duorum mensium sustinere talis sic poterit iuvari quod liberaliter vno mense Nunquam tamen inde eripitur quousque debitum sic solutum Quo soluto illud debitum quod soluitur deinceps est ipsius qui facit Et in finem eius convertitur et si ipse non indiget convertitur in finem ecclesie. Vel valet alijs qui in purgatorio sunt. Secundi qui in purgatorio descendunt sunt qui satisfactionem quidam qui iniunctam implerunt. sed tamen illa pena ignorantia vel negligentia sacerdotis officio non fuit. Hij enim si magnitudo stritionis suppleat totum in purgatorio implerunt. quod misericorditer in hac vita fecerunt. Deus enim qui modos et mensuram peccatorum et penarum novit addit penam sufficientem ne aliquod peccatum impunitum remaneat. Unde penitentia iniuncta aut est maior aut equalis aut minor Si maior tunc illud quod plus fecerit cedit ei ad augmentum glorie. Si equalis tunc sufficit ad dimissionem totius culpe Si minor tunc illud quod restat suppletur ex virtute divine iusticie De hijs vero qui in fine penitent audire quid Augustinus sentiat Baptisatus ad horam securus hinc exit fidelis bene vivens securus hinc exit Agens penitentiam et reconciliatus cum sanus est Securus hinc exit Agens penitentiam ad ultimum et reconciliatus si securus hinc exit. Ego non sum securus Ergo tene certum et dimitte incertum. Hec autem ideo dicit Augustinus. quia tales consueverunt potius penitere ex necessitate quam ex voluntate potius timore pene quam amore glorie Tertij qui in purgatorium descendunt. sunt qui lignum fenem et stipulam secum ferunt quod scilicet circa suas divicias infra tamen deum carnali tenent affectu Affectiones enim carnales quibus deliti sunt domibus coniugiis possessionibus. ita tamen ut nihil deo preponant illis tribus significant quod secundum suos amandi modo vel divitijs vel lignis. vel minimam ut stipula cremabuntur quod ignis sicut dicit Augustinus et si eternus non sit miro tamen modo est gravis. excellit enim omnis penam quam unquam passus est aliquis in hac vita. nunquam in carne inventa est tanta pena licet mirabilia martires passi sint tormenta Circa secundum per quos se purgatur. sciendum quod illa purgatio et punitio fit per malos angelos et non bonos. Boni enim angeli non vexant bonos sed boni malos et mali bonos et mali malos Pie tamen credendum est quod boni angeli fratres et concives

suos frequenter visitant & consolantur & ut patienter sufferat
exhortantur Habent etiam aliud consolationis remedium ex
eo scilicet quod certi gloriam futuram expectant. Habent enim
certitudinem de gloria misericordie tamen quam illi qui sunt in patria. sed ma
iorem quam illi qui sunt in via. Certitudo enim illorum qui sunt in patria
est sine expectatione & timore. quia nec illam futuram expectant
cum presentem habeant nec illam de cetero amittere formidant
Certitudo autem illorum qui sunt in via e contrario est Sed cer
titudo illorum qui sunt in purgatorio medio modo est. Est enim
cum expectatione. quia ipsam futuram expectant Sed est sine ti
more quia cum habeant liberum arbitrium confirmatum de
cetero se peccare non posse agnoscunt. habent etiam aliam consolatio
nem Quando pro se suffragia fieri credunt. Forte tamen verius est quod
illa punitione non fit per malos angelos. sed diuina iusticia iu
bente & flatu eius succedente. Circa tertium ubi. scilicet purgantur
sciendum est quod purgantur in quodam loco iuxta infernum po
sito. qui purgatorium dicitur secundum positionem plurimorum
sapientum licet alijs videatur quod sit in aere & in torrida zona. Sed
tamen per diuinam dispensationem diuersa loca diuersis ani
mabus aliquando deputatur. & hoc multiplici de causa scilicet
aut propter eorum leuem punitionem aut propter eorum celerio
rem liberationem aut propter nostram instructionem aut propter
culpe in loco perpetracionem. aut propter alicuius sancti ora
tionem. Primo propter eorum leuem punitionem sicut aliqui
bus secundum Gregorium reuelatum est animas quasdam in umbra
punitas esse. Secundo propter eorum celerio rem liberationem
ut. scilicet possint alijs suam indigentiam reuelare & ab eis suffragia
petere & sic celerius de pena exire sicut legitur Quidam pesca
tores beati theobaldi in autumnno frustrum magnorum glaciei
pro pisce prendiderunt de quo magis quam de pisce gauisi ma
xime quia episcopus dolore pedum laborabat & ipsam glaciem eius
pedibus supposuerunt & magnum ei refrigerium prestabat Qua
dam vero vice de glacie hominis vocem audiuit qui ab episcopo
adiuratus quis esset dixit. Sum quedam anima. que in hoc
gelicidio pro peccatis meis affligor & liberari possem si. xxx.
missas sine interuallo. xxx. diebus continuis diceres Qui cum
missarum medietatem dixisset & se iam ad missam aliam prepa
rasset dyabolica suggestione contigit quod fere omnes homines
illius ciuitatis inter se bella mouerent Unde vocatus episcopus ad
sedandam discordiam. sacras deponens vestes missam illa die
pretermisit Iterum reuoluens & iam duas partes complens
excitatus magnus ut videbatur ciuitatem obsedit & impulsus misse
officiu intermisit & deinde reuoluens cum omnibus ultimis excepta dixisset
& ultimam inchoare vellet tota villa & domus episcopi accensa est.

Cui cum serui dicerent vt missam intermitteret. Ille dixit Si
tota villa cremari deberet missam non dimitterem Qua cele/
brata glacies protinus resoluta est & ignis quã se vidisse cre
debant tãq̃ fantasima recessit & nullum damnum intulit. Ter
tio propter nostram instructionem vt. s. magnam penaz post
hanc vitam infligi peccantibus agnoscamus sicut pisius cõ
tigisse legitur vt ait cantor pisiensis Magister enim silo quẽ/
dam suum scolarem socium egrotantem obnixe rogauit ut
post mortem ad se rediret & statum suũ sibi renũciaret post
aliquod igitur dies sibi apparuit cũ cappa de p̃gameno tota
de sophismatibus descripta & intus flamma ignis tota tecta.
Qui r̃quisitus a magistro quisnam es. ait ille vtiq̃ sum qui
ad te rediri promisi Qui de statu suo requisitus ait Hec cap
pa plus super me ponderat & plus me p̃mit q̃ si vnã turri
super me haberem & est mihi data vt eam portem pro gloriã
quã in sophismatibus habui Porro flamma ignis qua coop
ta est pelles sunt delicate & varie quas ferebam que flamma
me cruciat & exurit Sed cum magister illam penam facilem
iudicaret dixit eidem defunctus vt manum extenderet & sic ei
dem defunctus vt manum extenderet & sic facilitatez sue pene
sentire posset Cũq̃ manum extendisset ille gurta vnã sui
sudoris dimisit que predicti magistri manum sagitta cici? p/
forauit in qua cruciatum mirabilem sensit. & ait talis sum to
tus. Ille igitur magister ex illi? pene acerbitate p̃territus se
culum liberauit deserere & religionem intrare Vnde inãe sco
laribus congregatis hos versus composuit. Linquo coax ra
nis. cras corius. vanaq̃ vanis. Ad logicam pergo que mortis
non timet ergo Et sic seculum deserens ad religionem cõsu
git. Quarto propter culpe in loco perpetrationem sicut aliqñ
secundum augustinum. Anime puniũtur in locis in quibus
deliquerunt. sicut patet per illud exemplum q̃ recitat Greg.
in. iiii. dial. quidam nãq̃ presbiter dum balneum frequẽtarz
quendam virum incognitum ad suum obsequiũ p̃paratum
inuenit qui semper sibi sedule ministrabat. Qui dum quadã
die pro benedictione & laboris mercede quendam panem be
nedictum sibi exhiberet. Ille merens respondit. mihi ista q̃re
das pater Iste panis sanctius est. ego autem manducare non
possum. ego enim aliquando huius loci dominus fui. s. p̃ cul
pis meis hic post mortem meam deputatus sum. Sed queso
vt omnipotenti deo hunc panem pro peccatis meis offeras.
Tunc autem te exauditum cognosce. cum huc ad lauandum
veneris & me minime inueniris. Presbiter autem per vnã eb
domodam salutarem per eo cottidie obtulit & reuersus eum

nime iueit. Quāto, ppter alicū scī orōez sicut legīt q̄ scūs p̄tri/
ci i q̄dā loco i terra q̄bdā purgatoriū ipetrauit c̄d hystoriaz
post festuz sancti h̄ndicti r̄peries. Circa hm q̄ ē de suffragiis
tria vidēda sunt. Primo de ipsis suffragiis que fiunt. Secun
do de hijs pro quibus fiunt Tertio de hijs per quos fiunt
Circa suffragia que fiunt. Notandū q̄ quatuor sunt genera
suffragiorū que maxime defunctis prosunt. scilicet fideliz
& amicorū oratio. elemosinaz largitio salutatis hostiē im/
molatio & ieiunioz obseruatio Quod primum genus suffra
giorū scilicet amicorū eis proffit. patet per exemplū de pasca
sio de quo grego. in quarto li. dyal' narrat q̄ euz vir mire san
ctitatis & virtutis extiterit & duo tunc in summos pontifices
electi. fuissent sed tamen postmodum in vnum illozū ecclia
genuisset. Ipse tamen pascasius. q. ex errore aliū semp ptulit
& in hac sententia vsq; ad mortem permansit. Qui cum esset
defunctus & dalmaticam feretro super. positam demoniacū te
tigisset. statim sanatus est. Post multum vero temporis euz
germanus capuanus episcopus balneū ob gratiam sanitatis
petisset predictū pascalium dyaconē stantē. & obsequētem in/
uenit. Quo viso vehementer extimuit & quid illic tantus vir
faceret inquisiuit Quod pro nulla alia causa se i illo loco pe
nali deputatum asseruit. nisi quia i illa tali cā plus iusto sen/
sit Et addidit dicens Queso te pro me dñm deprecare atq; i
hoc cognosces q̄ exauditus sis si huc rediens me non iuene/
ris Qui cū pro eo orasset & illuc post paucos dies rediss; pre
dictum pascalium in loco eodem minime inuenit Petrus q̄
climiac. ait q̄ cum quidā sacerdos cotidie. pro mortuis cele
braret ex hoc apud episcopū accusatus. ab officio est suspē/
sus Cū aut epūs in magna solemnitate per cimiteriū ad ma/
tutinas pgeret. extra illū mortui surrexerūt dicētes. iste epūs. in
super sacerdotem nobis abstulit. s; certe non emendauerit mo
rietur qui & sacerdotem absoluit & libenter pro mortuis cele
brauit. q̄ grate etiam sunt defunctis orationes viuorū patet
per hoc qm̄ quidā vt refert cantor p̄sienh̄ dum per cimiteriū
transiret semp p̄s. de pfundis dicebat pro defunctis. Qui cū
ab inimicis p cimiteriū fugiēs iseq̄ret otinuo mortui surrex
erunt & vnusquisq; instrumentū sui officij i manu hēbat & sic
ipm̄ viriliter. defenderunt & inimicos territos fugauerūt. q̄d
vero hm̄ genus suffragiorū scilicet elemosinarum elargitio
eis p̄ffit māifeste h̄ri p̄ ex eo q̄d i li. machab. legitur qm̄ vir
fortissimus iudas collatione facta. xij. milia dragmas argenti
misi ierosolimā offerri ea ibi pro peccis mortuorū iuste & re
ligiose de r̄surrectōe cogitās. q̄rtū etiā elēosine defūctis valeāt.
colligitur per exemplum q̄d narrat gre. in. iiii. dyalogorū.

Quidam nāq; miles ex corpore educus exanimis iacuit h̄ ci/
cius rediens que cum eo gesta fuerit enarrauit. Aiebat nāq;
q̄ pons erat sub quo niger & caliginosus fluuius & fetidus
decurrebat Transacto autem ponte amena erant prata odo/
riferis herbarum floribus exornata in quibus albatocum ho/
minum conuenticula esse videbātur quos varia & mira flo/
rum suauitas faciabat. hęc vero erat ī predicto ponte p̄bo vt
q̄squis iniustorum vellet transire in tenebroso fetētīq; fluuiio
laberetur iusti vero securo gressu ad loca amena peruenirent
ibiq; quendam petrum nomine deorsum positū magno ferri
pondere ligatum se vidisse asseruit qui duz̄ r̄quireret cur illuc
esset dictum est ei hęc idcirco patitur quia siquid ei pro faci
enda vltione iubebatur ad inferendas plagas plus ex crude/
litatis desiderio quam obedientia seruebat. T̄bi etiam quēdā
p̄grinum se vidisse fatebatur qui cum ad predictum pontē
ueniens tanta cum auctoritate transiuit quāta hęc sinceritate
vixit. Alter vero stephanus nomine trāsire voluisset eius pes
lapsus est & ex medio corpore iam extra pontem deiectus est.
Tunc a quibusdam teterrimis viris ex flumine surgentibus
per coxas deorsum atq; a quibusdam albatis & speciosissimis
viris cepit per brachia trahi sursum Cūq; hęc lucta fieret is
qui videbat ad corpus redibat & quis ī illo occulti arbiēs ex
amine obtinuerit scire non valuit. In quo datur intelligi q̄ ī
illo mala carnis cum elāz operatione certabant qui enim p̄
coxas deorsum p̄ brachia attrahēbantur sursum p̄ nimiruz
quia & elemosinas amauerat & carnis viciis perfecte non re/
stiterat. Quod autem tertium genus suffragiorum scilicet sa
cere hostio imolatio plurimum defunctis profit ex multis ex
emplis apparet. Refert igitur Greḡ. in. iiii. li. dyal. q̄ cum q̄/
dam monachus suus nomine iustus ad extremū veniēs tres
se occultos aureos indicasset habere & de hoc ingemiscēs mor
tuus fuisset precepit grego. fratribus vt corpus eius cū tribus
aureis in sterquilinio sepelirent dicentes. pecunia tua tecum sit
in perditione Tandem cuidaz̄ a fratribz̄ grego. p̄cepit vt vsq;
ad. xxx. dies omni die pro eo hostiam imolaret Qui cū iussa
compless̄ Is qui defunctus fuerat cuidaz̄ fratri apparuit. quē
frater requisuit dicens Quomodo es. Cui ille respondit nūc
vsq; male fui sed iam modo bene sum quia hodie 9̄munionez
recipi hoc autem hostie imolatio non solum mortuis h̄ etiaz
vuis plurimum profuisse inuenta est. Quidam nāq; cum in
q̄dam rupe argentum foderent subito rupes cecidit & fundi/
tus eunctos extinxit. Vnus autem eoz̄ subtus ī quodā sinu
ipsius rupis mortem euasit. Inde tamen exire non valuit.

Vxor autem illius eum defunctum existimans omni die pro ipso missam celebrari faciebat & panem vnum & vrceū vini cum cātela cotidie offerebat. Cui dyabolus inuidens per tres dies continuos eidem in forma humana apparuit & quo tenderet requisivit Cui cū illa sui itineris causā expōeret Ille aiebat Noli frustra vexari quia iam missa celebrata est. & sic illa tribus diebus missam intermisit nec ipsam celebrari fecit. Quidam autem post hoc in predicta rupe argentum fodiens quādam vocem audiuit subitus dicentem. Plane percucias quia capiti meo imminet magnus lapis. Cum autem ille tremere & ad hanc vocem audiendam plurimos uocasset. iterum fodit & similiter vocem audiuit. Tunc omnes propius accedentes dixerunt. Quis enī es tu? Qui respondens dixit. plane faciatis quia magnus lapis. q. super me cadit. Quia latere fodientes & ad eum vsq; peruenientes eum sanum & incolumem extraxerunt. Et sciscitantes quomodo ibi tamdiu vixisset dixit q. quilibet die panis vnus & vrceus vini & candela accensa nisi tantum tribus diebus sibi oblati fuit. Quod vxor eius audiens & vehementer exultans agnouit q. de oblatiōe sua fuerit sustentatus & quod dyabolus eum deceperit. ne illis tribus diebus missam cantari fecerit. Illud ut testatur petrus cluniacensis accidit in villa nomine ferraria gratiopolitāe dyocesibus. Grego. etiam refert q. dum quidam nauta in mari naufragium perpeffus fuisset & quidam sacerdos pro eo hostiū imolasset ipse tandem de mare sanus exiuit. Cum autem qualiter euasisset interrogaretur dixit q. dum in medio maris existeret & iam pene fatigatus deficeret quidam ad eum venit & panem quēdam sibi obtulit. Quem cum ille comedisset statim confortatos vires recepit. Et in quadā nauī inde trāseūte receptus fuit. Inuentumq; est q. illa hōra pāem habuit qua pro eo sacerdos hostiam imolauit. Quod vero quartū suffragiorum genus. s. ieiuniorum obseruatio defunctis pro sit testatur greg. agens tam de isto q. de alijs tribus dicēs. Anime defunctorum quatuor modis soluūtur. aut oblationibus sacerdotū. aut precibus sanctorum. aut carorum elemosinis. aut ieiunio cognatorum. Valet nihilominus pro eis penitentia facta ab amicis. vnde retulit quidam solemnī doctor q. cū quedā mulier viro mortuo de paupertate desperat. appruit ei dyabolus dicens q. eam ditaret si suam faceret voluntate. Cui promittenti primo iniunxit ei viros ecclesiasticos in suo hospicio receptos faceret fornicari. Secūdo q. paupes in die reciperet & in nocte expelleret. Ter. q. oēs in ecclia garriō impediret.

Quarto q̄ nulli hoc cōfiteri deberet de hoc & tandem cū mortū
appropinquasset ⁊ a filio ad confessionem admoneretur Illa
ei factum aperiens dixit se cōfiteri non posse. nec sibi aliquid
cōfessio valeret sed cum ille cum lacrimis instaret ⁊ peniten
tiam se pro ea facturū promitteret illa spūctā p̄ sacerdote
filiū destinavit Sed anteq̄ sacerdos veniret demones ad eā
irruerunt quorūm hōrōre ac timōre percussa ea mortua est. fi
lius suus ⁊ peccatum matris cōfitens ⁊ penitentiā septennē
faciens Ipsa completa vidit matrem ei de sua liberatione gra
tias referentem Valent etiā eis indulgētie ecclesie. Vnde cū
quidam apostolice sedis. legatus quendam strēnuū rogaret
vt in terra albiē in seruitiū ecclesie militaret. facta indulgēti
a patri suo defuncto per vnam ibidem quadragenam mora/
tus est Qua completa pater luce clarior ei apparuit ⁊ de sua li
beratione gratias egit Circa tertium scilicet illos pro quibz
sunt quatuor videnda sunt Primo q̄ sunt illi quibz possunt
prodesse. Secundo quare debent eis prodesse. Tertio si omni/
bus equaliter profunt Quarto qualiter suffragia que p̄ ipis
sunt scire possunt. De primo qui scilicet sunt illi quibus pos
sunt prodesse Sciendum est q̄ sicut dicit Augustin⁹ omnes
qui de hac vita decedunt. aut sunt valde boni. aut valde malī.
aut mediocriter boni Suffragia igitur facta pro valde bonis
sunt gratiarum actiōes. pro valde malīs sunt viuorū qua/
lescūq; solationes pro mediocriter bonis sunt expirationes.
Valde autem boni dicuntur qui statim euolant & ab vtroq;
igne tam purgatorij q̄ inferni liberi sunt. Eorū autem sunt
tria genera. s. baptizati martires ⁊ viri perfecti qui. s. tam p/
fecte edificauerunt aurum argentū ⁊ lapides preciosos. i. dei
dilectionem proximi. amorem. & bonam operationem vt nō
cogitarent placere mundo sed tantum deo Qui & si q̄nq; ve/
nialiter peccant. feruore tamen caritatis ita ī eis peccatum cō/
sumitur sicut gutta aque camino ignis penitus absorbetur
& secum cremabilia nūq; ferunt. Qui igitur pro aliquo isto
rum trium generum oratet vel aliqua suffragia faceret eis in
iuriam faceret. quia sicut dicit Augustinus In iuriā facit mar
tiri qui orat pro martire. Si vero aliq; pro aliq; valde bono
exoraret de quo tamen an euolasset dubitaret tunc ille orati/
ones essent gratiarum actiōes & ad meritum cederent exorā
tis secundum illud. oratio mea in sinu meo conuertetur hijs
enim tribus generibus celū protinus aperitur cum decedūt
nec aliquem purgatorij ignem sentiunt quod significatiū ē
per illos tres quibz celum apertum est Apertum est enī xpo
baptizato Luce. iij. Ihesu baptizato ⁊ oranti ē celum apertū

per quod significatur q̄ celum apitur omnibus baptitatis
siue sint puuli siue adulti. Ita q̄ si hinc decederent protinus
euolarent Baptismus enim virtute passionis christi mundat
ab omni peccato & originali ⁊ mortali & veniali. Secūdo ap/
tū est stephano lapidato act. viij. ecce video celos apertos. ⁊ c̄
per quod significatur q̄ apitur oibus martiribus. ita q̄ statī
euolant q̄ decedunt & si aliqua cremabilia habebant omnia
falce martirij resecātur. Tertio apertum est Tobi p̄fectissimo
apoc̄. iij. vidi & ecce hostium apertum in celo p̄ quod signifi
catur q̄ viris p̄fectis qui totaliter penitentiam cōplerunt
nec venialia admiserunt. vel si aliquando admittūtur a fer/
uore caritatis protinus cōsumūtur. celum ipsum continuo
aperitur ⁊ mox in illud perpetuo regnaturi ingrediunt̄. val/
de autem mali sunt qui continuo sunt in inferni baratrum
demerguntur pro quibus si de eorum damnatione constaret
nulla suffragia aliquatenus essent fienda secundum q̄ dicit
Aug. Si scirem patrem meum esse in inferno non plus orare
pro eo q̄ pro dyabolo Si autem pro aliquibus damnatis de
quorum damnatione dubitatur aliqua suffragia fierēt. nihil
tamen eis prodesset nec quātum ad liberationem vt. f. ab ip̄is
penis liberent̄ nec q̄tū ad mitigatione vt. f. penez in eis miti/
getur vel diminuatur nec quātum ad suspensionem vt. f. ad
tempus vel ad horam eorum damnatō suspendatur. nec q̄tū
ad fortificationem vt. f. ad tolerandū leuius roborentur. quā/
tum enim ad aliquod horū in inferno nulla redemptio ē. Me
diocriter autem boni dicuntur q̄ cremabilia aliqua. f. lignum
fenum stipulam secum ferunt. vel qui penitentiam iniuctam
& sufficientem morte preoccupati complere non possunt qui
nec adeo boni sunt. quī suffragiis egeant. nec adeo mali quin
eis prodesse valeant. suffragia igitur facta pro hijs sunt eoz
expiationes. Vnde isti sunt illi quibz ipsa suffragia solum. p/
desse possunt. In huiusmodi aut̄ suffragiis faciendis ecclesia
osuevit triplicem numerum dierū maxime obseruare scilicet
septenarium. tricennarium. ⁊ anniuersarium. & ratio horū
affiḡtur in li. mitrali de offi. obseruat̄ septenarius vt anime
ad eternum quietis sabbatum perueniant. vel vt eis omnia
peccata que in vita egerunt que per septem dies ducitur. uel
vt remittātur eis. peccata que egerāt cuz corpore q̄d consistit ex
.iij. humoribz. & cum anima in qua sunt tres vires. Obseruat̄
tricennarius qui constat ex tribus denarijs vt purgetur ī eis
quicq̄d in fide trinitatis & in trāsgressione decalogi deliquit̄.
Obseruatur anniuersarius vt de annis calamitatis perueniat
ad annos eternitatis. Sicut enim anniuersarium sanctorum
celebramus ad ipsorum honorem & ad nostram vtilitatem

Sic & anniuersarium defunctorum ad ipsorum utilitatem & nostram deuotionem . De secundo queritur quare scilicet eis debent suffragia prodesse. Sciendum q̄ triplici ratione debent eis prodesse. Primo ratione unitatis. Sunt enim vnum corp⁹ cum illis de ecclesia militante & ideo bona sua debent eis esse comunia . Secundo ratione dignitatis quoniam dum adhuc viuerent meruerunt vt hec sibi prodesse . Et ideo dignum ē vt qui alios iuuerunt & ipsi ab alijs iuuentur. Tercio ratione necessitatis quia scilicet sunt in statu in quo se iuuare non possunt. De tercio vtrum scilicet equaliter omnibus profint. Sciendum q̄ si ipsa suffragia in speciali sunt magis profunt illis pro quibus specialiter fiunt q̄m alijs. Si autem in communi sunt magis profunt eis qui plus meruerunt in hac vita vt sibi prodesse . Si in equali vel maiori necessitate exsunt. De quarto qualiter sc̄ suffragia que eis fiunt scire possunt. Sciendum q̄ secundum Augustinum. scire possunt trib⁹ modis. Primo per diuinam reuelationem quoniam scilicet deus hoc eis reuelat. Secundo per bonorum angelorum manifestationem. Angeli enim qui hic semper nobiscum sunt & omnes actus nostros considerant in instanti quasi ad eos possunt descendere & eis protinus nunciare . Tercio per animarum hinc exeuntium intimationem. anime enim que de hoc mundo trāseunt hec & alia eis nunciare possunt. Quarto nichilominus scire possunt per experientiam & reuelationem . Cum enim a penis se reuelati sentiunt suffragia per se fieri cognoscunt. Circa tertium scilicet illos per quos fiunt. Sciendum q̄ ipsa suffragia si prodesse debent . Oportet q̄ fiant ab hijs qui sunt in caritate. Nam si per malos fiunt prodesse non possunt. Vnde legitur q̄ dum quidam miles in lecto cum vxore esset & luna valde lucens per rimas intraret mirabatur quomodo homo rationalis creatori suo non pareret cum eidem creature irrationales parerent . & dum cuidam militi defuncto qui sibi fuerat familiaris detraheret subito ille qui mortuus fuerat in thalamum introiuit & dixit illi Amice noli male suspirari de aliquo. & condona mihi siquid in te peccaui. Cumq; super statu suo interrogaretur dixit. varijs penis affligor precipue q̄a tale cimiterium violauit. & ibi quendam vulnerans eum cappa expoliaui sua . que mihi supponitur & vno monte magis me premit rogauitq; vt pro se orationes fieri faceret . Cum autē sibi diceret. an vellet q̄ a tali & tali sacerdote ipsas orationes faceret fieri. Ille ad hoc nichil Respondit caput more rennuētis percussit. Deinde dixit . si vellet q̄ talis heremita pro se oraret. Cui ille vtinam pro me oraret . Quod cui; se facturū pmittet

Et ille ait. Et ego dico tibi. quia ab hac die usque ad duos annos Tu etiam morieris. Sicque illi disparuit et miles vita sua in melius mutata in domino obdormiuit. Quod autem dictum est suffragia facta per malos prodesse non posse. Intelligendum est. nisi sint opera sacramentalia. ut est celebratio missae que a mala ministro violari non potest. Vel nisi ipse defunctus vel aliquis eius amicus. Aliquibus etiam malis aliqua dispensanda reliquisset. Que tamen continuo dispensare debent. ne sibi contingat quod cuidam contigisse legitur. Miles enim quidam karoli magni cum mauris pugnaturus rogauit cognatum suum ut si in bello moreretur equum suum venderet et pauperibus precium daret. Quo mortuo cum equus sibi nimis placeret eum sibi retinuit et post modicum temporis defunctus ei tanquam sol fulgeus apparuit dicens. Cognate bone per octo dies me fecisti pati penas in purgatorio propter equum cuius precium ut dixeram pauperibus non dedisti. Sed ipse non feres. hodie enim ferent animam tuam in infernum dyaboli et ego purgatus vado in regnum dei. ecce subito in aere auditus est clamor velut leonum vesorum luporum et ipsorum de medio abstulerunt.

De quatuor coronatis.

Quatuor coronati fuerunt. Seuerus seuerianus corporatus. et victorinus qui iubente dyocleciano usque ad mortem idibus plubatorum cesi sunt. Horum nomina cum repiri non possent que tamen post multos annos domino reuelante reperita sunt. statutum fuit ut eorum memo-

ria sub nominibus aliorum quinque martirum scilicet claudij Castorij Simphoriani Nichostrati et Simplicij recoleretur. Qui post duos annos a martirio predictorum passi sunt.

Isti enim martires cum omnem sculpture artem haberent a dyocleciano ydolam sculperere nollēt nec sacrificare aliquatē? osentirent iussu ipsius dyocleciani in loculos plumbe os viui missi sunt a sic in mare precipitati circa annos dñi.cclxxxvij Sub nominibus igitur istorum.v. statuit melchiades papa predictos.iiij.cōonatos vocari ante s. quā eorum nomina reperirentur. Et licet postmodum nomina reperta fuerūt. vsus tamen obtinuit vt.iiij.cōonati deinceps vocarentur.

De sancto theodoro.

Theodorus in vrbe manitanoꝝ sub dyocleciano & maximiano martirum passus est. cui cum preses diceret q̄ sacrificaret a priſtinam miliciam reciperet. Respondit Theodor⁹ Ego milito deo meo & filio ei⁹ ihesu cristo: cui p̄ſes Ergo de⁹ tuus filiū habet Cui theodor⁹ etiā. ad quē preses Possem⁹ eū

cognoscere. Et theodorus Eum utiq; potestis cognoscere & ad eum accedere Datis igitur inducijs sancto theodoro vt sacrificaret templum martis deorum noctu sanctus itroiuit a igne supposito totum illud succendit Quia quodam qui hoc vidit accusatus in carcerem vt fame ibi mōeretur reclusus ē. Cui dominus apparens dixit. Cōfide seruus meus theodore quia ego tecum sum. Tunc turba de albatōrum virōꝝ clauso hostio ad eum veniens cum eo psallere cepit Quod iterū videntes custodes teriti fugerunt. Cum autem inde educ⁹ fuisset a ad sacrificia mutaretur ait. Si carnes meas igne cremaueris & varijs consumas supplicijs donec fu erit spirit⁹ in naribus meis non denegabo deum meum. Tunc ad preceptum presidis in ligno suspenditur & vngulis ferreis tā crudeliter latera eius raduntur vt etiam coste nudarentur. Ad

quem preses Vis theodore nobiscū esse aut cū xpo tuo Cui ille Cū xpo meo & fui & sum ⁊ ero .Tunc iussus est igne cremari .In quo quidē igne spiritū emisit Sed tamē corpus ei⁹ ab igne illesum pmanit circa annos dñi lxxxvij .Odre vero suauissimo omnes repleti sunt ⁊ audita est vox dicens .Veni dilecte mi intra in gaudiū dñi tui Celū qđ apertū ml̄i viderūt
De nomine .

Artinus quasi martē tenēs id est bellū contra vicia & peccata .vel martinus .q . martirū vnus Fuit enī martir saltē voluntate & carnis mortificatiōe .vel martinus interpretat irritans vel puocans seu dominās ipse namq; per meritū sue sanctitatis irritauit dyabolū ad inuidiā puocauit dñm ad misericordiā domīa tus est carni sue p maceracionē cōtinuā .cui scz carni racio siue animus dominari debet vt dicit dyonisius in epistola ad demophilū .Sicut dominat dñs seruo aut pater filio .aut senior lasciuio iuuenulo .Eius vitam seuerius cognomēto supplicius discipulus sancti martini quē gennadius int̄ illustres viros connumerat scripsit .

De sancto Martino .

Martinus fabrie pānomo/rū opido oriundus sed intra italiā papie alit⁹ cū p̄e suo tribuno milituz .sb̄ cōstantino ⁊ iuliano cesaribz militauit .nō tamen sponte q̄a ab infancia diuinitus inspiratus .cū esset annorū duodecim inuitis parentibz ad ecclesiā fugit ⁊ cathecuminū se fieri postulauit & ex tunc heremū intrass; nisi carnis in firmitas

obstetisset .Sed cum cesares decreuissent vt veteranorū filij p patribz militaret Martinus cū esset annorū quindecim ad

militandum vrgeretur vno tantū contentus seruo cui tamen martinus seruiens sepius minil trabat & calciamēta detrahebat atq; tergebat Quodam hyemali tempore per portam ambienſium tranſiens pauperem quendam nudum obuium habuit . qui cū a nullo elimoſinam accepiſſet martinus hunc ſibi ſeruatum intelligens arepto enſe clamidemq; ſibi ſuperat diuidit & partem pauperi tribuens reliquā partem tuſum induitur Sequenti igitur nocte criſtū clamidis ſue qua pauperem texerat parte veſtitum . vidit criſtumq; ad circūſtantes angelos ſic loquentem audiuit . Martinus adhuc cathecuminus hac me veſte contexit Vnde vit ſanctus in gloriam nō elatus . ſ; dei bonitatem cognoſcens cū eſſet annorum decem & octo baptizari ſe fecit & adhuc ad inſtantiam tribuni ſui q̄ tempore ſui tribunatus expleto ſe ſeculo ab renunciaturum ꝑmittēbat ꝑ byennium militauit . Interea irruentibus intra gallias barbaris . Iulianus ceſar contra eos pugnaturꝑ pecuniam miliibus erogauit . At martinus nolens deinceps militare donatiuum recipere noluit ceſari dixit . criſti ego miles ſum . pugnare mihi non licet Indignatus Iulianus dixit q̄ non religionis gratia . ſ; metu belli imminentis milicie renūciaret Cui martinus intrepidus reſpondit . ſi hoc ignauie non fidei aſcribitur craſtina die ante aciem inermis aſtabo & in nomine criſti ſigno crucis non clipeo proteſtus aut galea hoſtium cuneos penetrabo ſecurus Vnde cuſtodiri iubetur vt inermis vt dixerat barbaris obiceretur . Sed die ſequenti hoſtes legationem miſerūt ſua omnia ſeq̄dantes Vñ non dubiū eſt meritis ſancti viri talem victoriam ſine ſanguine datam eſſe Exinde relicta milicia ad ſanctum hylarium pictauenſem episcopū perrexit & ab eo acolitus ordinatus moneē a dño per ſoporem vt parentes ſuos adhuc gentiles viſitaret . Profeſtus igitur multa aduerſa paſſurū ſe eſſe predixit . Nam in alpes incidit in latrones Cūq; vnus ſecurim in caput eius vibraſſet . idum ferientis dextre ſuſtinuit alter . Vinctis poſt tergum manibus vni eorum cuſtodendus traditur . Percunſtanti vero latroni an timuiſſet Reſpondit nūq; ſe . ita fuiſſe ſecurū quia ſciret miſericordiam dei maxime in temptationibꝑ affuturam . Incipiensq; latroni predicauit . Et ipſum ad fidem criſti conuertit . Qui martinum ad viam reducēs laudabiliter poſtmodū vitam finiuit . Cū autem mediolanū ꝑciſſet dyabolꝑ i humana ſpe ſibi obuiꝑ fuit & q̄ tenderet reſſiuit . Cui cū rñdiſſet q̄ eū dñs vocaret tēderet . ille ait . Quocūq; ieris dyabolꝑ tibi aduerſabit . Cum aut martinus ſibi reſpondiſſet

Dominus mihi adiutor nō timebo qđ faciat mihi homo statim
 ille euauit. Itaq; matrem conuertit pater vero in errore per
 mansit Sed cum heresis arriana per totum orbem pullularet
 & ille pene solus obsisteret publice cessus & deciuitate eiectus
 mediolanū redijt & ibi sibi monasteriū statuit s; inde ab Arri
 anis eiectus ad insulam gallinariā cum vno solo presbitero p
 rexit vbi elleborum gramen venenatum inter alias herbas in
 cibum sumpsit & vicinam mortem senciens omne periculum
 & dolorem virtute oracionis fugauit. Audiēs vero qđ beatus
 hylarius de exilio rediret obuiam ei profectus est & iuxta pic
 tauum monasterium ordinauit vbi cum quendam adhuc ca
 thecūinum haberet parūp a monasterio discedens ei rediens
 repit eum sine baptismo defundum Quem in cellam ducēs &
 super eius corpus se prosternens ipsum sua oracione ad vitā
 pristinam reuocauit Idem vere homo referre cōsuevit qđ dū
 super eum data sententia obscuris locis deputatus fuisset per
 duos angelos iudici est suggestum hunc esse pro quo marti
 nus oraret Iussim est igitur vt per ipsos duos reduceretur &
 martino viuus redderet Alium insup qui laqueo vitā finierat
 vite restituit. Verum cū plebs turonica epō careret ipm plu
 rimum renitentē sibi ordinari pecijt Quidam autē ex epīs qui
 guenerant eo qđ deformis esset habitu & vultu despectibilis resi
 stebant Inter quos precipuus fuit quidam nomine defensor
 Sed cū lectōr tunc deesset quidā accepto psalterio primū quē
 inuenit psalmū legit vbi versus hic erat Ex ore infanciu & lac
 tancium deus p̄fecisti laudem vt destruas inimicū & defensorē
 Et sic defensor est ab oībus ḡfutatus. Ordinatus itaq; epus
 cum populi tumultū nō ferret duob; fere milib; extra urbem
 monasteriū ḡstituit vbi cū .lxxx. discipulis in multa abstinē
 tia vixit Nā ibi vinū nemo biberat nisi quē infirmitas coegis
 set mollior h̄tus sibi p̄ crimie erat Plurime ciuitates de hīs
 epōs eligabant Cū qđam sub noie martiris colere & a mar
 tino nīl de eius vita vel merito inueniri posset quadā die sup
 sepulchrū stans orauit dñm vt quis esset vel cui? meriti indi
 caret. Conuersus ad leuā vidit vmbra nigerrimā stare Qui a
 martino adiuratus dixit se latronē fuisse & ob scelus per cul
 sum esse Continuo igiū martinus altare destrui p̄cepit. Legiū
 qđ in dyalogo seueri & galli discipulorum sancti martini vbi
 multa suppleta sunt q̄ in eius vita seuerus dimiserat qđ marti
 nus qđam tēpore valentinianū impatorē p̄ quadā necessitate
 adiit Sed ille sciens eū velle petere qđ ipē nolebat dare foēs
 palacij sibi claudi fecit. At martinus semel & iterū passus re
 pulsam cilicio obuolut; & cinere ḡpersus p̄ vnā ebdomedam

cibi & potus abstinentia maceratur. Tunc monente angelo ad palatium venit & nullo sibi prohibente ad imperatorem usque peruenit quem cum venientem videret iratus. quia fuisset admissus ei assurgere noluit donec sellam regiam ignis operiret & ipsum imperatorem a parte posteriori ignis succenderet. Tunc sancto martino iratus assurgens virtutem diuinam se sensisse confessus est multumque ipsum complectens sibi omnia antequam rogaret excessit. multaque munera obtulit Martinus non accepit. In eodem quoque dialogo. Legitur qualiter tertium mortuum suscitauit. Cum enim quidam iuuenis defunctus fuisset & mater pro resurrectione filii beatum Martinum lacrimis exoraret. Iste in medio campi ubi erat innumerable multitudo gentilium genua flexit. Et cunctis videntibus puer surrexit. Quapropter omnes illi gentiles ad fidem conuersi sunt. Eidem quoque viro sancto obediebant. etiam insensibilia vegetabilia & irrationabilia. Insensibilia sicut ignis & aqua. Nam cum in quodam phano ignem misisset in domo proxima ad herente agente vento flamma efferebatur. Tunc martinus super tectum domus ascendens obuium se aduenientibus flammis inferuit. Mox contrarium venti flamma retroquetur ut conflictus quidam compugnantium inter se elementorum videretur. Nauis etiam quedam cum periclitaretur ut in predicto dialogo legitur quidam negotiator nec dum christianus exclamauit. Deus martini eripe nos. Et statim tranquillitas magna successit. Similiter vegetabilia. Nam cum in quodam loco templum antiquissimum diruisset. & arborem pini dyabolo dedicatam vellet excidere obsistentibus rusticis & gentilibus vnus eorum dixit. si de deo fiduciam habes. nos hanc arborem succidemus & tu eam suscipe. & si tecum est deus tuus ut dicis euades. Quo adueniente succise arbori & iam versus eum ibidem ligatum cadenti signum crucis opposuit in aliam partem rediens rusticos. Qui in tuto loco erant vere oppressit quod viso miraculo ad fidem conuersi sunt. Irrationabilia quoque animalia sibi pluries obedierunt sicut legitur in predicto dialogo. Cum enim canes lepusculum insequentes vidisset. Imperat canibus. ut animal insequi desisterent. Mox illi constituerunt & quasi victi in suis uestigijs fixi manserunt. Serpens etiam quidam cum fluuium quandam natando transiret. Martinus ait ad serpentem. In nomine domini iubeo te redire. Mox se ad verbum sancti retroisit & in ripam aliam transmeauit. Et ingemiscens martinus ait serpentes me audiunt & homines non audiunt. Canis similiter tamen cuidam ex martini discipulis latraret. Ille ad eum conuersus ait. In nomine Martini. Tibeo te obmutescere.

Canis continuo obmutuit ac si linguam habuisset abscisam
 Fuit autē beatus martinus multe humilitatis Nam leprosu
 quendam cunctis horribilem parisiis obuium habens ipsū
 osculatus est atq; benedixit · statimq; mundatus est i sacra
 rio q; residens nunquam cathedra usus est Nam in ecclesia
 nemo vnquam eum sedere conspexit · Sedebat autem in sellu
 la rusticana · quos tripedes vocant · Multe dignitatis quia
 par apostolis dictus est · & hoc ppter gratiam spiritus sand
 ti que in eum in specie ignis robur descendit sicut fuit in apo
 stolis · Vnde et apostoli frequenter eum tanquam spem
 visitabant · Legitur enim in predicto dyalogo q; quadam vi
 ce dum Martinus in cella solus sederet · Et seruus & gallus
 eius discipuli pforibus expectarent subito mirabili scussi
 horrore · Plures in cella audiunt insimul colloquentes de q;
 tamen postmodum Martinum requisissent ille ait · Dicam
 vobis · Sed vos queso nulli dicatis Agnes tecla & maria ad
 me venerunt Nec tantū illo die sed sepius se ab eis gressus est
 visitari a petrum & paulum apostolos a se videri phibuit
 Multe iusticie cum enim ab imperatore nomine maximo in
 uitatus fuisset & martino poculum primo fuisset oblatum
 spectantibus cunctis vt post se regi tribueret prespitero suo
 dedit nullum estimans digniorem qui post se deberet bibere
 et indignum iudicans si aut regem aut regis proximos pre
 spitero pretulisset · Multe pacientie tantam enim in omnib;
 pacientiam seruabat · q; cum esset summus sacerdos i pune
 sepe a clericis ledebatur nec a sua eos ppter hoc caritate repel
 lebat · Nemo illum vnq; vidit iratum · Nemo merentem · Ne
 mo ridentem · Nunq; in illius ore nisi xps · Nunquā in illius
 corde nisi pietas · nisi pax · nisi misericordia inerat · Legitur
 quoq; in predicto dyalogo q; cum martinus quadam vice
 in veste hispida nigro & pendulo pallio circumtectus super
 asellum procederet equis econtra venientibus ex pauefactis
 militantes in terram saltu precipiti se dederunt a martinum
 arripientes grauiū verberauerunt · Ille aut mutus cedentib;
 terga prebebat · Sed magis illi furiebant eo q; ille · q; nō sen
 tiens verba illata stemnere videretur · protinus aut aīalia
 a deo humo fixa permanebāt vt quantumcumq; flagellata
 velut saxea moueri non possēt quicq; ad martinū redeuntes a
 peccatū suum q; ignorant in eum gmisferant gfitentes ille eis
 licenciam dedit et gradu scito animalia processerunt · Multe
 assiduitatis i orando qa vt in legēda sua dicit Nūq; vlla ho
 ra momētūq; pterijt q; nō aut oracioni aut lectioni incūberet
 Inter legēdū tñ & opandū nūq; anin.ū ab oratione laxabat

Nam vt fabris ferrarijs moris est que inter operandum pro quodā laboris leuamine incudem feriūt ita martinus dū aliquid ageret semp orabat . Multe austeritatis in seipo Refert enī seuer? in eplā ad eusebiū q̄ cū martinus in quandā suam dyocesim venisset ⁊ clerici lectū sibi plurio stramiē sparassēt ille ibidem requiescēs insuetam molliciem p̄ horrescit quippe q̄ nuda humo vno tm̄ cilicio supiecto cubare gsueuerat . ⁊ taq̄ p̄motus iniuria surgēs stramētū om̄e piccit ⁊ se sup nudā humū collocauit . Circa mediā vero noctē tota illa palea igne accendit ⁊ martin? excitat? dū exire temptaret h̄ neq̄ret ab igne capit ⁊ eius iā vestim̄ta vrunt . Rediens vero ad solitū orationis ḡfugit ⁊ crucis emittēs signacim in medio ignis itad? p̄mansit et flāmas sensit rotantes quas male exptus erat vrētes . Monachi igit̄ excitati concurrūt ⁊ martinū q̄ iā ḡsumptū putabāt de medio flāmarū illesum educūt . Multe cōpassiōnis erga delinquentes quia omnes volentes penitere cōpassiōnis sinu recipiebat . Nā ⁊ cū dya? martinū reprehēderet cur semel lapsos ad penitēciā recipet . eidem . Rñdit si tu ip̄e o miserabil' ab hominū infestacōe desisteres ⁊ te factorū tuorū peniteret . ego tibi ḡsifus in dño xpi misericordiā pollicerer . Mlte pietatis erga paupes . Legit̄ in predicto dyalogo q̄ martinū in q̄dā festiuitate ad ecclesiā tendentē paup̄ q̄dā nud? secut? est . Martin? aut̄ archidyacono p̄cepit vt egentē vestiret Sed cū hoc ille facere distulisset igress? martin? secretariū tunicā suā illi tribuit ⁊ ḡtinuo abscedere iussit . Cū ergo archidyaconus moneret vt ad solēnia pagenda p̄cederet ille de se loquēs Rñdit se ire nō posse donec paup̄ vestē accipiat archidyacō? vero nō intelligēs q̄a cū extrinsec? cappa tect? esset ip̄m nudū interi? nō videbat paup̄em nō adesse causat̄ . At ille Quid mihi inquit vestis deferat ⁊ paup̄ nō aderit vestiend? . Cōpuls? ille ad forū vadit ⁊ quinq; argēteis tunicā vilē ⁊ curtā q̄ dicit̄ penula quasi p̄ne nulla rapiēs añ pedes martini irat? proiecit . Quam ille secreto induit cui? manice vsq; ad cubitū ⁊ longitudo vsq; ad genu protendebatur ⁊ sic missam celebraturus procedit . Dum aut̄ missam celebraret globus igneus super caput ei? apparuit ⁊ a multis ibidem visus fuit . ob hoc par apostolis dicitur . Huic autem miraculo addit magister Ioannes belech . quod cum in missa manus ad deum vt moris est leuaret manicis lineis reth̄ro labentibus cum nec brachia eius essent grossa nec multum carnosa . Nec prefata tunica protenderetur nisi vsque ad cubitum remanserunt eadem brachia nuda . Tunc miraculose torques aurei ⁊ gemmati

deferuntur ab angelis . ⁊ brachia decenter operiuntur . Quē
 etiam tonsam quadam vice conspiciens euangelicum inquit
 mandatum ista compleuit . Duas tunicas habuit ⁊ vnā non
 habenti largita est . Ita et vos inquit facere debetis . Multe
 potestatis erga demones pellendos . Sepe enim ipsos demones
 ex hominibus expulit . Legitur etiam in dicto dyalogo q̄ q̄/
 dam vacca a demone agitata cum vbiq̄ seiret ⁊ multos cō/
 foderet et versus Martinum ⁊ socios in itinere furibunda cō/
 curreret . Ille manu eleuata ipsam sistere iubet . Qua in mo/
 bili permanēte vidit demonem dorso illius nisi dentem quem
 increpans discede inquit fineste de pecude ⁊ innoxim aīal a
 gitare desiste quo protinus discedente vacca ad eius pedes p/
 sternitur ⁊ ad eius imperium cū omni mansuetudine ad gre
 gem suū reuertitur . Multe subtilitatis erga eos cognoscēdos
 Demones enim ita conspicabiles reddebant vt aperte ab ipō
 sub quacūq̄ ymagine viderent . Nam interdū demon in iouis
 psonam plurimū mercurii . aliquando veneris vel minerue
 transfiguratum se eius militibus offerebat quos ille omnes
 suis nominibus increpabat . Mercurium maxime patiebatur
 in feltum . Iouem brutum atq̄ hebetem dicebat . Quam etiā
 vice dyabolus in forma regis purpura ⁊ dyademate ⁊ aureis
 caligis ornatus serena letaq̄ facie sibi apparuit . Cumq̄ diu
 ambo tacuissent cognosce inquit martine quem colis . Crist⁹
 ego sum descensurus ad terras . prius me manifestare tibi vo/
 lui . Ad hoc cū adhuc martinus admirans taceret . Rursus ait
 Martine . Cur dubitas credere cum me videas . Cristus ego
 sum . Tunc ille a spiritu sancto doctus ait . Dominus Ihesus
 xp̄s non se purpuratum inquit . Et dyademate renitentem
 venturum esse dixit . Ego xp̄m nisi in eo habitu ⁊ forma q̄
 passus est . Nisi crucis stigmata preferentem venisse nō credā
 Ad hanc vocem ille disparuit ⁊ totam cellā fetore cōpleuit
 Martinus autem obitū suū longe ante presciuit quam etiam
 fratribus reuelauit . Interea candatensem dyocesim causa se/
 dande discordie visitauit . Pergens ergo vidit mergos in flu/
 mine piscibus insidiantes ⁊ q̄sq̄ capientes . forma inquit hec
 demonū est insidiantur incautis capiunt nescientes captos de
 uorant saturari nequiunt deuoratis . Imperat igitur vt relicto
 gurgite desertas peterent regiones . Statimq̄ grege facto mō
 tes silvasq̄ petierunt . In illa igitur dyocesi . aliq̄ diu ymorat⁹
 virib⁹ corporis cepit destitui . ⁊ discipulis indicat se resolui
 Tūc omnes flentes cur nos inquit pater ⁊ seris aut cui nos
 desolatos relinquis . inuadent enim gregem tuum lupi rapa
 ces . Et ille eorum motus fletibus flens quoq̄ sic orauit

Domine si adhuc populo tuo sum necessarius . non recuso
laborem . fiat voluntas tua . Dubitauit enim pene quid mal
let . quia nec hos deserere nec a xpo volebat diucius seperari
Itaq; cum aliq; diu molestia febrili teneretur & a discipulis
rogaretur vt in lectulo suo vel in cilicio & cinere vbi decumbe
bat stramentu aliquod poneretur . Non decet inquit filij xpi/
anum nisi in cilicio & cinere mori . Ego si vobis aliud exēplū
relinquo ipse pecaui Oculis ac manibus in celum semp intē/
tus inuictum ab oratione spiritū nō relaxabat Et cū supinū
semp iaceret & a prespiteris rogaretur vt corpusculū muta/
cione lateris releuaret . Sinite me inquit fratres finite celum
pocius respicere quā terram . vt spiritus ad dominū dirigatur
Et hec dicens vidit dyabolū assistere . Quid hic inquit astas
cruenta bestia . Nihil in me funestū reperies . abrahe me finis
recipiet Et in hac voce sub archadio & honorio qui ceperunt
circa annum domini . cccc . xlviii . vite eius . lxxxii . spiritum deo
reddidit . vultusq; eius tanq; iam glōrificatus resplenduit ac
chœus angelorū ibidem stinens a mltis auditus fuit . Ad ei
transitum pictaui sicut turonici conuenerunt ibiq; magna
alteratio orta est . Dicebāt enim pictaui Noster est monach
Nos requirimus emendatum . Quibus illi nobis ablati no
bis a deo donatus . Nocte igitur media pictaui omnes peritus
sopiuntur . & sic aturonicis p fenestram eiectū p ligerim naui
gio ad urbem turonicam cū magno gaudio depœtat . Beatus
aut seuerinus coloniensis eps cum die dominica loca sancta
post matutinas mœe solito circuitet . Illa hora qua vir sanct
obiit angelos cantantes in celo audiuit . Vocansq; archidya/
conem interrogat si aliquid audiret & cū se nil audire diceret
& eps vt diligenter ascultaret moneret . cepit sursum collum
extendere . aures erigere & sup summis articulis baculo se su/
stentans stare . Sed dū eps p eo orasset quasdam in celo vo
ces audire se dixit . Cui eps . Dominus meus martinus est qui
migravit e mundo & nūc angeli eū in celum deferunt . Demo
nes aut affuerunt qui eū retinere voluerūt . Sed nihil suum
in eo repientes cōfusi recesserūt . Archidyaconus igitur diem &
horam notauit & tūc martinū migrasse agnouit . Seuerus etiā
monachus qui vitam eius scripsit cū post matutinas leuiter
obdormisset sicut ipse in quadā epla testat . Sanctus martinus
albis indutus vultu igneo stellantibus oculis crine purpureo
tenens librū i manu dextra quā de vita ei idē seuerus scripse/
rat eidem apparuit . Cūq; post benedictionē in celū ascendere
ipm videret & cū eo ascendere cuperet euigilauit . Post hoc aut
nuncijs venientibus eadē nocte factū martinū migrasse audiuit

Eo quoq; die sanctus ambrosius mediolanensis ep̄s missam
 celebrans super altare inter ꝑphetiam & epl̄am obdormiuit
 & cum nullus eū excitare presumeret & subdyacon⁹ nisi ip̄o
 innuente epl̄am non auderet legere. transactis duarum vel
 trium horarum spacijs excitauerunt eum dicentes. Iā hora
 preterijt & populus valde lassus exspectat iubeat dominus
 noster vt clericus epl̄am legat ad q̄s ille Nolite turbari Fraç
 enī me⁹ martin⁹ ad deū migravit & ego eius funeri obseq̄ū
 prebui. sed vltimam responsionē vobis excitantibus explere
 non valui Tunc illi diem ⁊ horam notantes inuenerūt sanctū
 martinū tūc migrasse ad celum Cappam eius vt ait magister
 Iobeleh. reges frantie in prelijs portare ꝑsueuerūt. Vñ ip̄ius
 cappe custodes capellani dicebantur. post mōtē aūt ei⁹ āno
 sexagesimoquarto cū beatus ꝑpetu⁹ eius ecclesiam magnifi/
 ce ampliasset ⁊ in eam corp⁹ ei⁹ transferre vellet semel ⁊ bis
 & tercio ieiunijs ⁊ vigilijs insistentes. sepulchrum eius nul/
 latenus mouere potuerūt Cumq; vellēt dimittere q̄dā senex
 pulcherrimus eis apparuit dicens. vsq; quo tardatis Non vi/
 detis sanctū martinū paratum iuuare vos si manu apponitis
 Tunc ille cum eis manus supposuit & cum summa velocitate
 sepulchrum leuauerūt & in loco vbi nunc colitur posuerunt
 Senex aūt ille post hoc nūq; ꝑparuit. Hec translatio in mense
 iulij celebratur. Fertur q̄ q; tunc duo focij erant. quorum
 vnus erat cecus & alter ꝑtractus. Cecus aūt ꝑtractū ferebat
 ⁊ ꝑtractus ceco manu demonstrabat Sicq; taliter mendican/
 tes multam pecuniam acquirebant. Audientes vero q; ad cor
 pus sancti martini multi sanabantur infirmi. cū intranslacōe
 eius corp⁹ circa ecclesiam ꝑcessionaliter ducerēt Timere
 ceperunt ne predictū corp⁹ iuxta domū vbi manebant duce/
 ret & sic ipsi fœsitan curarentur. Nolebant enim sanitatem
 consequi ne deperiret materia questus sui. Quapꝑter de illa
 cōtracta fugientes se ad aliam transferebāt perquam corp⁹
 nequaq; duci putabant dū ergo fugerent corp⁹ eius ex inꝑ
 uiso ꝑtinus obuiauērent. Et quia deus multa bona prestat
 mutis ambo contra eorum volūtatē continuo sunt curati.
 licet hoc plurimū tristarentur Ambrosi⁹ aūt de sancto mar
 tino Sic ait. Beatus martinus prophani erroris templa de/
 struxit Vexilla pietatis erexit. mōtuos suscitauit ab obsessis
 corp⁹ibus demonia seua exclusit ⁊ varijs laborantes languo
 ribus salutis remedio subleuauit. Qui ita perfectus inuētus
 est vt cristū texisset in paupere & veste quam egenus accepe/
 rat mundi dominum induisset. O felix largitas quam diui/
 nitas operatur O clamidis gloriosa diuisio que militē ꝑtexit

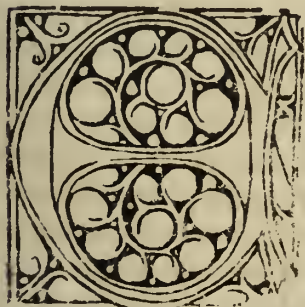
et regem . O inestimabile donū quod vestire meruit diuinita/
 tem . Digne huic domine confessionis tue premia contulisti
 Digne ei arrianorū subiacuit veritas . Digne amorē martiri
 persecutoris tormēta non timuit . Quid erit ꝑ oblatione intel/
 gri cōporis recepturus qui ꝑ quantitate vestis exigue deū
 vestire meruit & videre . Sic sperantibus contulit medicinam
 vt alios suplicationibus alios visu saluaret .

Bricius sancti
 martini dya/
 conus eius ꝑ
 plurimū emulꝑ mul/
 ta eidem sancto con i
 cia inferebat . Nā cū
 quidam pauper mar/
 tinum req̄reret dixit
 ei bricius . Si illum de
 litum queris ꝑspice
 eminus ille enim est q̄
 quasi amens celum re
 spicit . cū igitꝑ pauper
 a martino q̄ petierat
 accepisset vir sanctus
 bricium ad se vocans
 dixit An ego tibi deli

rus vidēꝑ brici . Quod cū ille preserecūdia se dixisse negaret
 Ait martinus . Nonne aures mee ad os tuum erant quando
 hoc eminus loquebaris . Amen dico tibi quia a domino obti
 nui vt mihi in episcopatu succedas Sed scias multa te in epi/
 scopatu aduersa passurum quod bricius audiens irridebat
 dicens . Nonne verum dixi istum delirum esse . Post mortem
 igitur martini bricius in episcopum est electus . qui deinceps
 oracioni vacabat & licet adhuc superbus . tamē corpore castꝑ
 erat anno autem episcopatus sui xxx . mulier quedam religio/
 ose vestita que eius vestimenta lauabat concepit & filium ꝑ/
 perit . Tunc omnis populus cum lapidibus ad eius ianuam
 congregatus est dicens . diu pietate sancti martini luxuriam
 tuam dissimulauimus . Sed iam nequaquam pollutas manꝑ
 osculari valemus . Illo autem viriliter hoc negante ad ducite
 ait ad me infantem . Quo allato cum xxx . esset dierum dixit
 ad eum bricius . Adiuro te ꝑ filiū dei vt dicas corā omnibꝑ
 si ego te genui . Et ille non tu inquit es pater meus . Populo

autem urgente vt quis esset eius pater requireret ille ait Non est hoc meum feci quod ad me pertinuit • Populus autem hoc totum magicis artibus attribuebat dicens Nequaquam nobis falso pastōris nomine dominaberis • Tunc ille pro sui purgatione prunas arduentes vsq; ad tumbā sancti martini cunctis videntibus depōrtauit • proiectisq; prunis vestis eius illesa apparuit • Et ait sicut hoc meum vestimentum a prunis mansit illesum • sic corpus meum a contactu mulieris est mundum • Populo autem adhuc non credente sanctum bricium contumelijs & iniurijs afficiunt & a sua dignitate eiciunt vt verbum quod sanctus martinus dixerat impleretur Tunc bricius flens papam adiit et septem annis ibidem permanens quicquid in sanctum martinum deliquerat penitendo deleuit • Populus autem iustinianum prefecit et romam contra bricium misit vt episcopatum sibi contra bricium defensaret Quo cum tenderet in ciuitate vcellēsi vitam finiuit & armenium loco eius populus omnis prefecit Septimo igitur anno bricius cum autoritate pape rediens sexto ab vrbemiliario hospicium accepit • & armenius eadem nocte spiritu exalauit Quod bricius per reuelacionem cognoscens ait suis vt surgerent & secum ad tumultandum turonensem episcopū properarent • Cum ergo bricius per vnam portam ciuitatem ingrederetur ille autem per aliam mortuus efferebatur • Quo sepulto sanctus bricius sedem suam accepit & septem postmodum annis presidens & vitam laudabilem ducens xlvij. anno episcopatus sui in pace quieuit

Elizabeth interpretatur deus meus agnouit • vel dei mei septima • vel dei mei saturitas • Dicitur ergo primo elizabeth deus meus cognouit quia deus eam cognouit idest suo beneplacito obseruauit & approbauit • vel cognouit id est noticiā sue cognitionis sibi infudit Secūdo dicitur elizabeth idest dei mei septima ipsa enim habuit septimam dei vel quia septem operibus misericordie se exercuit • Vel quia nunc est in septima etate quiescentium per ventura & tandem in octaua resurgencium • vel propter septem status in quibus vj statibus fuit

ipsa namq; fuit in statu virginali · Secūdo in statu giugali
 Tertio in statu viduali · Quarto in statu actiuo · Quinto in
 statu stemplatiuo · Sexto in statu religioso · & nūc septimo
 in statu glorioso · Et isti septem status manifeste stinentur
 in legenda sua · vt possit dici de ea quod dicitur in danielē de
 nabugodonosor vij. tempa mutant super eam · Tertio dicitur
 dei mei saturitas · deus enim modo satiavit eam & repleuit
 splendore veritatis dulcedine suauitatis & vigore trinitatis ·
 Vnde augustinus in libro de ciuitate dei · agens de ciuitate
 dei iugēt · in ueritate dei lucet In ueritate dei gaudet.

De sancta Elizabeth

Elizabeth illu/
 stris vngarie
 filia genere
 nobilis · Sed fide ac
 religioe nobilioe stir/
 pem tam nobilem no
 bilitauit · exemplis il
 lustrauit miracul' &
 decorauit gratia san/
 ctitatis · Quam autē
 nature supra naturā
 quodāmodo extulit
 dum puella rega'ib?
 nutrita deliciis omnia
 puerilia aut omnino
 cōtemneret aut eadē
 dei obsequium man/
 ciparet vt liq̄do c'a/

reat tenera eius infantia quanta simplicitate viguit quanta
 dulci deuotione incepit Extūc siq̄dē cepit bonis assuescere stu
 diis ludos sprnere vanitatis successus p̄sp̄os fugere mūdi p̄
 ficere semper ī reuerentia dei · Cū adhuc esset quinquēnis in
 ecclesia orandi gratia tam sedula p̄manebat vt eam eius so/
 dales vel ancille auellere vix valerent quam cū ancille vel co/
 etanee obseruarent aliquam de illis causa ludi versus capu'az
 insequi videbatur Et hoc intrādi ecclesiam oportunitatē cap
 taret quam ingrediens genua flectebat aut pauimento totali
 ter incūbebat et licet literarū periciam nō haberet tñ coram se
 in ecclesijs sepe psalteriū expendebat vt quodāmodo se legere
 fingeret ne velut occupatam quis impediret se q̄ cū puellis
 ad terram p̄stratā ludi specie mēsurabat vt sub tali occasione
 deo reuerenciam exhiberet in ludo etiam et anulorū et alijs

ludis spem totam in deū ponebat. Et ex hijs que puella paruula lu crabatur vel alias peculialiter possidebat puellis paruulis decimas exhibebat inducens eas vt sepe oracionē dominicam dicerent ⁊ crebro virginē salutarē crescēs vero p̄ etatem temporis crescebat amplius p̄ effectū deuotionis. Nā beatā virginem dei genitricē in sui patronā ⁊ aduocatā ⁊ beatum iohānem euāgelistā in sue castitatis custodē elegit. Cū enim singule cedula singulorū ap̄lorū nominib⁹ inscripte altari imponerētur ⁊ quelibet aliarum puellarū casu sibi cedulam contingentem acciperet ista oratione fusa trib⁹ vicib⁹ cedulā vbi nomen sancti petri erat inscriptum vt desiderabat accepit ad quē tanto deuotionis ferebat affectu vt nichil in ei⁹ nomīe petētibus denegaret. Ne vero mundi successus sibi nimiū blā daretur cottidie in rebus prosperis sibi aliquid detrahebat. Cū enī in aliquo ludo sibi prosperē succederet reliquū inter mittens dicebat nolo procedere sed p̄pter deum reliquum intermitto. Cum ad choreas q̄ cum puellis ceteris aduocata cū vnū circuitū peregisset dicebat Sufficiat vobis vnus circuitus iam p̄pter deum alios dimittamus. ⁊ sic per talem modum puellas a vanitatibus temperabat. Vestimentorū lasciuos vsus sepe abhorruit ⁊ omnem in hijs honestatē dilexit certū q̄ sibi numerū oracionum indixerat quē si quando aliqua occupatione preuenta non potuisset p̄ficere ⁊ ab ancillis lectum ingredi cogeret cū celesti sponso vigilias vigilanter soluebat. Dies q̄ solennes puella nobilis tanta deuotione colebat vt etiā manicas sibi consui nulla racione pateretur anteq̄ missarum solemnia cōplerentur. Cyrotecarum etiā vsus ante meridiem in diebus dominicis sibi interdixit volens in hoc ⁊ sacre deferre solennitati ⁊ sue satis facere deuotioni p̄pter quod solita erat ad hec ⁊ similia se p̄ votum astringere ne quis eā posset aliquibus suasionibus a suo proposito reuocare. Officium ecclesiasticū audiebat cum tanta reuerentia vt cū sacra legerentur euangelia vl' sacra hostia confiteretur manicas si forte consute essent solueret monilia deponeret. ⁊ capitis ornamenta in ymo locaret at vbi gradum virginalē prudenter texit ⁊ innocenter percurrat coniugalem gradū intrare sp̄latur vtpote que ad hec trono paterno imperio vrgebat fructum perceptura tricesimumq̄ fidem trinitatis seruanit in decaligo preceptorum. Consensit igitur licet in vita in copulā coniugalem non vt libidini confetiret sed ne patris preceptū contemneret ⁊ vt filios educandos ad dei seruiciū procrearet. Quamuis enim fuerit legi thori coniugalis astricta nulli tamen delectationi fuit subiecta quod inde manifeste

manifeste constat quoniam in manibus magistri conradi votū
emisit quod si viro suo eam super uiuere contingeret continentiam
perpetuam obseruaret. Fuit igitur langrauius turingie sociata
diuicio prout regalis exigebat magnificentia & dispositio or-
dinauit diuina ut scilicet ibidem multos ad dei amore ad du-
ceret & incultos homines edoceret licet autem mutauerit sta-
tum mentis non mutauit mentis affectum. Quante autem fuerit
deuotionis & humiliationis ad deum Quante austeritatis &
abstinentie ad se ipsam Quante largitatis & misericordie ad
pauperes ex hijs que subiecta sunt apertius declaratur. Nam
in oratione tantum extitit feruoris ut etiam ancillas ad ecclesiam
gradu scito preueniret ut quasi quibusdam clandestinis ora-
tionibus aliquam dei gratiam impetraret In nocte ad orationem
sepe surgebat rogante eam marito ut sibi parceret et quieti ali-
cui corpus donaret. Ordinauit autem cum quadam domicella
sibi inter ceteras magis familiari ut si forte somno depressa
non surgeret eam pede tangens excitaret. Quadam vero vice
pedem domine tangere voluit & casu in pedem mariti inpegit
qui subito excitatus rem ut erat didicit & patienter sufferens
prudenter dissimulauit & ut orationum suarum deo pingue red-
deret sacrificium sepe ipsum irrigabat habundantia lacrimarum
quas quidem lacrimas fundebat iocunde & sine aliqua indeceti
vultus permutatione ita ut semper cum dolore fleret & de dolo-
re gauderet & hoc quadam vultus leticia venustaret. tante se
humilitati subiecit ut propter dei amore vilia & abiecta non sper-
neret & hoc cum deuotione nimia exercebat. Nam infirmum
quendam vultu deformem capitis fetore horribilem in sinu
proprio reclinauit & horridum crinem tundens eius caput ancillis
ridentibus lauit. In rogationibus semper processionem nu-
dis pedibus induta lincis sequebatur & in predicacionum sta-
tionibus inter pauperulas tanquam pauper & humilis reside-
bat in purificatione post partum nequaquam se ut cetera gemmis
ornabat vel vestibus de auratis tegebat Sed exemplo in teme-
rate & puerpe filium proprijs gestans in vlnis ipsum ad altare cum
agno & candela humiliter offerebat ut ex hijs & seculi pompa
condemnam ostenderet & se illibate puerpe reformaret. De-
inde domum rediens vestimenta ipsa cum quibus ad ecclesiam pro-
cesserat alicui pauperi mulieri tribuebat. Accidit quod ad hunc hu-
militatis preconium quod ipsa libertate precellens & dignitate sub-
limis cuiusdam viri scilicet magistri conradi pauperis & mendici
sed tamen scientia & religione precipui saluo iure matrimonij et
nesciente marito obediencie ad deo se subiecit ut quidquid preci-
peret ipsa cum reuerentia & multo gaudio adimpleret ut ex hoc
obediencie perciperet meritum & domini saluatoris qui factus est

o bediens vsq; ad mortem imitaretur exemplum. Quadā autē vice ad quandam predicacōnez ab ip̄o vocata superueniente marchionissa missenense impedita non venit. Quod ille egre ferens tantam eius obedientiā relaxare noluit donec vsq; ad camisiā expoliatam cū quibusdam ancillis suis que culpabiles fuerant fortiter verberari fecit. sibi quoq; tantam abstinentiam & rigorem imponebat. vt cœpus suū vigilijs disciplinis & ieiunijs maceraret. Nam sepe a iuri thoro abstinens noctes ducebat insonnes. vt orationibus posset insistere. & in abscondito patrem celestem orare. Cūq; somni interpellaret necessitas super strata tapetia dormiebat. Sed cū martinus ab esset cū sponso celesti in orationibus pernoctabat. Sepe etiam per manus ancillarū faciebat se in cubiculo fortiter verberari vt saluatori flagellato vicem rependeret & carcere carnem ab omni lasciuia coerceret. Tantā autē in cibo & potu temperantiā exhibebat. vt in mensa mariti inter diuersa ferculorū genera interdū pane simplici esset contenta. Magister enim conradus sibi interdixit ne decibus mariti quicq; contingeret. de quibus sanam conscientiam non haberet. quod ipsa tanta diligentia obseruauit. vt alijs diuersis delicijs abundantib; ipsa cū ancillis suis cibus grossioribus vteretur. Sepe tamē ad mensam sedebat cibos manu contrectabat & diuidebat vt ex hoc comedere videretur ne sup̄sticōis notam incurreret sed urbanitate tali cunctos conuiuas letificaret. Quadā vice cū lōgi itineris fuisset labore depresso & marito & sibi fuissent cibi diuersi oblati qui vt credebantur de iustis laboribus acquisiti omnino abstinuit. & nigrum panem & durum in aqua madida calefactū cū suis acill' patienter comedit. ob hoc quosdam reddidit iustos vir suus sibi assignauerat. de quibus cum quibusdam ancillis suis que sibi ad hec omnia consentiebāt iuuebat. sepe autem cibos curie respuit. & aliquorū bonorū virorū cibaria requisuit. Hec autem vir suus omnia cum patientia supportabat. asserens q; hoc & ipse libenter faceret si turbationem sue familie timeret. Statum quoq; paupertatis in sūma glōria summoq; affectabat. vt & christo pauperi vicem repēderet. & mundus in ea nil proprium haberet. Quapropter interdum cū sola esset cum ancillis vestimentis vilibus induens se. & despecto velo caput suum operiens dicebat. Tale incedam cum ad statum venero paupertatis. Licet autē sibi abstinentie frenum imposuerit. Tanta tamē liberalitate se ad pauperes effundebat. vt nullū aliq̄ p̄mi media pateret s; oib; adeo largissie subuēiebat. vt oēs eā m̄tez paup̄ū acclamarēt.

Septem enim misericordie operibus tota vigilancia insudabat
vt regnum perpetuum perpetuo regnatura perciperet. Et paternam
benedictionem cum benedictis ad dexteram possideret. Ipsa namque
nudos vestiebat. Siquidem vestimenta impendebat pauperibus
nudis Peregrinorum et pauperum corporibus sepeliendis et pueris
baptizandis quos quidem pueros sepe de fonte sacro lauabat
et propriis manibus eorum vestimenta suebat vt opernitate gratia
eis liberi subueiret. Accidit autem vt cuidam paupercule quoddam
satis bonum tribueret vestimentum. Illa autem videns donum tam ag-
nificum tam ingenti gaudio est perfusa vt ad terram cadens mortua
credere. Quod beata elizabeth videns doluit se sibi tanta dedisse
timens ne sibi fieret causa mortis. Sed tamen pro ea orauit et ipsa
sanata surrexit. Sepe autem ipsa cum ancillis propriis manibus lana
felabat. Et in vestimenta fieri faciebat vt ex hoc honorum labo-
rum gloriosum reciperet et fructum et exemplum vere humilitatis
preberet et de proprii corporis laboribus elemosinam daret deo
ipsa esurientes pascebat. pauperibus enim alimenta prebebat
a deo vt a langrauiro viro suo profecto ad curiam friderici im-
peratoris que tunc erat cremone ipsa omnem annonam de suis
grangijs collegit et congregatis vndecumque pauperibus quoti-
die eis necessaria ministrabat eo quod tunc carissima et fames
valida iminebat. Sepe autem cum pecunia eis deficeret or-
namenta vendebat vt pauperibus subueniret. multa enim sibi
et suis ancillis consuevit subtrahere et pauperibus reseruare.
Ipsa sicientes potabat. Quadam autem vice ceruisiam pauperi-
bus distribuens. cum unicuique sufficienter dedisset inuentum
est quod vas nullam habuit diminucionem sed eandem quam
prius mensuram seruauit. Ipsa hospicio peregrinos et pau-
peres suscipiebat domum enim maximam sub altissimo ca-
stro suo constituit in qua infirmorum magnam multitudinem
resouebat quos diebus singulis non obstante difficultate ascen-
sus vel descensus visitans et omnia necessaria ministrabat et
verbis excitatorijs ad patriam inducebat et licet omnem cor-
ruptionem acris semper egre portauerit infirmorum tamen
corruptiones propter dei amorem etiam tempore festiuo non
abhorruit sed remedia adhibuit. velo proprii capitis texit et
manibus propriis contractauit licet ancille talia non tolleraret
in eadem quoque domo puerulos feminarum nutiri cum sum-
ma diligentia faciebat quibus se tam dulcem et humilem ex-
hibebat. vt eam omnes matrem vocarent et intrantem domum
cuncti tamquam matrem filij sequerentur et ante se caterua-
tim cum summo studio collocarent. Ipsa vero et olliculas et
anulos vitreos et quedam alia vitria emi fecerat vt pueri ludos

pueriles in talibus exercerent quodum in pallio proprio equitans in castrum deferret de rupe altissima super lapides ceciderunt. Sed nulla in eis lesio est inuenta. Ipsa infirmos visitabat. miserorum enim compassio adeo animum eius vendicabat quia eorum hospicia frequenter perquerens eos solícite visitabat eorum cauernulas familiariter & deuote sub intrans nec difficultate vie pertenta nec longitudine laceffita quibus subueniebat in necessarijs & verba exhibebat consolationis propter quod ex quintuplici consideratione remunerationem acciperet scilicet ex dignatione visitationis ex labore itineris ex affectu compassionis ex affatu consolationis & ex largicione muneris. Ipsa sepulturas pauperum frequentabat. Mente namq; deuota pauperum currebat ad funera & vestes quas proprijs manib; fecerat eorum corporibus coaptabat adeo vt semel velum suum lineum magnum in partes concideret & cuiusdam pauperis corpus inuolueret forú & funera proprijs manibus contrectabat & in ipsorum obsequijs deuota manebat. Inter hec laudanda est deuotio viri sui qui licet negocijs multis esset implicatus in dei tamen obsequio erat deuotus & quia taliter personaliter intendere non valebat vxori sue potestatem concesserat agendi omnia que dei honorem respicerent & anime sue salutem afferrent Cupiens vero beata elizabeth vt vir suus in fidei defensionem potencie sue arma salutem afferrent conuerteret ipsum salubri exhortatione induxit vt ad terram sanctam pergeret visitandam vbi dum esset ipse langrauius princeps fidelis & deuotus inclitus fide integra & deuotione sincera deo reddidit spiritum suorum operum fructum recipiens gloriosum et sic ipsa vidualem statum cum deuotione amplectitur ne vidualis continentie premio fraudaretur sed fructum sexagesimum perciperet. vtpote que decalogum preceptorum cum septem misericordie operibus obseruaret. Verum cum mors viri sui per totam fuisset turingiam diuulgata de patria ipsa tanquam dissipatrix & prodiga a quibusdam vasallis viri sui turpiter & totaliter eiecta vt ex hoc eius patientia claresceret & paupertatis diu conceptum desiderium obtineret. Aduenientem igitur nocte in domo cuiusdam tabernarij in loco vbi porci iacuerant se recepit deo gratias multas agens. Hora vero matutinali ad domum fratrum minorum pergens rogauit vt p sua triblacione deo grás agerent & te deú laudá? cātarent

Sequēti die domū cuiusdam sui emali cū suis paruulis iussa est ingredi arto sibi loco ibidez admodū assigto Que dum ab hospite ⁊ hospita plurimū guarēt parietibꝫ ualefecit dicens libenter homibꝫ uale facerē si beneficos inuenirē. Cōpulsā igit ad locū p̄orem redijt ⁊ puulos suos ad loca diuerfa alendos t̄nsmisit dum uero p̄ quadā viā strictā luto p̄fundo plenam sup̄ quosdā lapides ibidem positos p̄geret ⁊ uetula quedam cui iam multa beneficia p̄tulerat sup̄ eosdē lapides t̄nsiens eide dem cedere recusaret ipsa in lutū p̄fundū cecidit ⁊ surgēs uel stimenta sua gaudens ⁊ ridens absterfit. Post hoc autē abbatissa eius matertera ipsius nimiū paup̄tati p̄spatiens ad ep̄m Babēbergen̄ ip̄ius auunculū eā duxit Qui eā honeste suscipiens caute retinuit intendens ipsam secundis nupcijs copulare Qd̄ cum ancille q̄ secū p̄tinentiā uouerāt didicissent ⁊ ex hoc se multis lacrimis affligerēt be. Elizabeth cū gemitu hoc retulerunt. Que eas confortans ait p̄sido in domino p̄ cuiꝫ amore continentiā uouī p̄petuā q̄ meum p̄positū firmū custodiet ⁊ omnē uolentiā p̄teret ⁊ consiliū humanū dissoluet ⁊ si forte auunculus meꝫ uoluerit me alicui copulare animo dissentiā ⁊ uerbis pariter contradicā. Et si nullū aliud mihi euadendi superesset remediū. nam mihi p̄priū detruncarē ut me sic deformem quilibet abhorret. Cum igit de mādato ipsius ep̄i ad quoddam castrum inuita fuisset deducta moratura ibidez donec inconiugiū tendertur. Et ipsa suam castitatem domino cum lacrimis commendasset Ecce domino disponēte ossa uiri sui de ultra marinis partibꝫ deferuntur. Iussa est igit ab ep̄o reduci ut ossibus uiri sui deuota occurrat. Ipsa ergo ossa ab ep̄o cum honorabili processione ⁊ ab ipsa cum multa deuotione ⁊ lacrimarū effusione suscepta sunt. Que uersa ad dominū dixit. Gracias tibi ago domine quia in susceptiōe ossiū uiri mei dilecte tui me miseram consolari dignatus es. Tu scis domine q̄a licet ipsum te amantem multū amauerim tam̄ ob tui amorē eius p̄sencia carui ⁊ in sancte terre tue subsidiū destinaui. Et q̄muis delectabile mihi ess̄ adhuc cum eo uiuere tali condicione ut cū ipso per totum mundū paup̄ercula mēdicarem tamen te teste contra tuam uoluntatē vno crine ip̄m non redimerē nec ad uitam mortalem iterū reuocarem. Ipm̄ autem ⁊ me tue gracie recomendo. Verū ne fructū centesimū perderet qui perfectionē euangelicā seruantibꝫ datur qui sinistra miserie ad dexterā glorie transferunt Religiosum habitum induit vestes scilicet gr̄isias humiles ⁊ abiectas. Continēciam. Post mortem uiri perpetuam seruans obediēciam p̄fectam custodiens ⁊ uoluntariam paup̄tatem amplectens.

Post mortem viri perpetuam seruans obedientiam perfectam
 custodiens a voluntariam paupertatem amplectens . Fuit autem
 eius habitus . tam despectus ut deferret pallium griseum pano
 coloris alterius prolongatum . manicas etiam tunice ruptas
 alterius coloris pano habuit emendatas Pater vero suus rex
 vngarie audiens filiam suam ad tantam deuenisse inopiam
 comitem quendam ad eam misit ut ipsa in ad paterna limina
 reducere procuraret Qui videns eam tali habitu ornata[m] cer
 nensque sedentem humiliter & filantem preconusione & ad
 miratione exclamans dixit . Nunquam filia regis tam vili habi
 tu apparuit nec lanam aliquam filare visa fuit Cum vero pro
 sua reductione vehementer instituisset nullatenus acquieuit cum
 pauperibus malens in paupertate degere quam diuicijs multis
 cum diuitibus abundare . ut vero eius animus in deum totus
 transiret & intenta eius deuotio nullum impedimentum habe
 ret rogauit dominum ut omnium temporalium contemptum sibi infun
 deret & filiorum dilectionem a suo corde auelleret & contra oes
 contumelias contemptum & constantiam largiretur . Fusa
 vero oratione auditur dominum sibi dicentem ex audita est
 oratio tua que dixit ancillis . Exaudiuit dominus vocem meam
 quia & omnia temporalia ut stercorea reputo & de filijs meis
 plus quam de alijs proximis non curo a mei contemptum a ob
 probria parupendo nihilque aliud iam diligere video nisi deum
 Magister quoque conradus sepe sibi molesta & contraria im
 ponebat & quos amplius diligere videbatur & ab eius con
 sortio seperabat adeo . ut duas fideles ancillas a predilectas que
 a iuuentute sua secum fuerant enutrite ab ea remouerit mult
 tis effusis lacrimis hinc a inde . hoc autem faciebat vir sanctus
 ut eius voluntatem frangeret & ut ipsa suum affectum ad
 deum totaliter erigeret & ne aliqua de ancillis pristinam glo
 riam ad eius memoriam reuocaret In hijs autem omnibus
 inueniebatur & velox ad obedientiam & constans ad patientiam
 ut per patientiam animam suam possideret & per obedi
 entiam victoria decoretur . Dicebat quoque se propter deum
 tantum timeo hominem mortalem quantum timere debeo
 iudicem celestem . Ideo autem magistro conrado pauperi
 et mendico non alicui diuiti episcopo obedientiam facere nolui
 ut omnes occasionem temporalis consolacionis a me penitus abdicaret

Quadam vice dum claustrū quarundā sanctimōialiū ab eis
obnixē rogata intrasset non habita licencia a suo magistro fe-
cit eam tam grauiiter verberari vt post tres ebdomodas in ea
vestigia verberū apparerent Dicebat aut̄ suis ancillis se & il-
las consolans. Sicut gramen fluuio mundante deprimitur &
decescente erigit̄. Sic nos aliq̄ afflictione adueniente debem⁹
p̄ humilitatem submitti cessante vero ad deum per spiritualē
leticiam eleuari Tante se humilitati dep̄mebat vt nullatenus
pateret̄ q̄ ancille eam dominā appellarent sed singulari tantū
ad eam numero loq̄rentur eo modo sc̄ quo inferiorib⁹ loqui
solenus Scutellas insup̄ aliaq̄ coquine utensilia lauabat &
ne ab ancillis prohibetur eas ad loca alia transmittēbat Di-
cebat etiam si vitam aliam magis despectam inuenissem ip̄am
pocius elegissem Ceterum vt cum maria optimam partem
possideret sedule cōtemplacioni vacabat In qua quidē contē-
placione specialem graciā habuit lacrimas fundere celestis vi-
siones crebro videre & ad amorē alios inflammare q̄n quidē
magis iocunda videbatur tunc iocunde deuocionis lacrimas
emittebat ita vt lacrimae de vultu eius iocūde tanq̄ de fonte se
renissimo effluere viderent̄. vt simul flens videret̄ & gaudens.
Nunq̄ in deformitatē vel rugas vultum ex fletu conuertens.
Dicebat enī de hijs qui vultū in fletu deformant videntur q̄si
dominū deterrere. Dent enim domino quod habent cū iocū-
ditate & hilaritate visiones celestes in ipsa sui oracione & cō-
templaciōe sepe videbat. Quadā vero die sacro q̄dragesimali
tempore in ecclesia existens sic ad altare oculis defixis intenta
manebat ac si ibidem dei presentia miraretur vbi per magnū
spacium consolata diuina est reuelacione refecta. Deinde do-
minum reuersa dum se pre debilitate in ancille gremiū appodiat̄
set. Et illa per fenestram oculos ad celum defixos atolleret tā-
ta hilaritate vultus eius pfundiū vt etiā risus mirabilis seq̄ret̄
Que cum diu tota iocunda visione letificata fuisset subito in
lacrimas est conuersa. Rursus oculos aperiens pristina iocū-
ditate perfruitur oculosq̄ claudēs p̄stinis lacrimis irrigatur
& sic vsq̄ ad cōpletorium talib⁹ est diuinis consolaciōib⁹ im-
morata Cum vero diu tacens nullū verbum emisisset penitē-
tandem prupens locuta est dicens ita domine tu vis esse mecū
& ego tecum & nunq̄ volo a te seperari. postmodū cum ab an-
cillis rogaretur vt ad dei honorem & ipsarum edificacionē q̄d
viderit indicaret. Illa ipsorū importunitate deuicta ait. Vidi
celū apertū & ihesuz se ad me benignissime inclinantē vultūq̄
ad me sincerissimū ostendentē. Ego vero de sua visione ineffa-
bili iocūditate pfusa de suo recessu remanebā multo merore

delecta Qui mei misertus iterum me sui vultus ostensione letificans ait Si tu vis esse mecum ero tecum Cui ego respondi p vt me loquentem audistis Cūq; rogaretur vt etiam visione quam iuxta altare vidit exponeret illa respondit Que ibi vidi non expedit enarrare ibi tamen in gaudio multo fui et dei miranda cōspexi Sepe autem oratio tanti feruoris inueniebatur vt etiam alios inflammaret Iuuenem nāq; quendam seculariter indutum ad se vocans ait · Videris nimis dissolute viuere cū deberes creatori tuo seruire velles ne q; p te deū orarem Et ille volo et id vehementer exposco Cū igitur orationi se dedisset et iuuenem similiter p se orationi incūbere monuisset iuuenis alta voce clamauit dicens Cessate domina ab oratione iam cessate Sed cū illa attenci? oraret iuuenis alci? clamans dixit Cessate domina quia tot? deficio et cōburō · Ipe enī tanto calore fuerat succensus et totus fudans et sumans cōrpus et brachia velut amēs iactaret adeo vt pleriq; occurrentes ipm q; tenentes vestes eius pre nimio sudore madidas inuenirent et estum eius ferre non possent Ipo vero clamante et dicente totus ardeo et consumō · Vt vero beata Elizabeth orationem compleuit iuuenis estuare cessauit Qui rediēs ad seipm et diuina gratia illustratus ordinem fratrum minorū ingressus est Illa autem inflammatio sic ostensa feruorē orationum suarum igneum demonstrabat Qui tam validus extitit q; etiam frigidum inflammauit Sic ille carnalib; assuet? et spiritualibus non dū idoneus talia capere non valebat ad summū vero cumulum perfectionis ppter marie cōtemplacōnis ocium non deseruit martix officium laboriosum sicut supra in vij operibus misericordie est ostensum nihilominus tñ postq; religiosum habitum induit sedule pietatis operibus deseruiuit Nam cum pro dote sua duas marchas recepisset partem in pauperes distribuit et de reliquo in marpurk et magnum hospitale construxit propter quod omnes eam reputabant dissipatricem et prodigam et cundī appellabant eā insanam et quia omnes iniurias nouerat gaudenter accipere inproperabāt ei q; nimis cito memoriam viri sui a cōrde abiecerat que taliter exultabat Postq; autem hospitale construxerat seruiijs pauperum se se tanq; ancillam humilem mancipauit Nam pauperibus sollicita ministrabat vt eos etiaz balnearet et in lectis collocans adeo vt ancillis gratulabunda diceret Quam bene nobiscum agitur quia dominum sic balneamus et tegimus In ipo autem pauperum obsequio sic humiliter se habuit q; puerulum quendam monoculum et scabie percussum vna nocte septem vicib; proprijs brachijs ad

locum necessitatis detulit et pannos ipsius fedatos libenter la-
uit. Quendam etiam mulierem horribiliter leprosam sepe ab-
luens in lectulo collocauit vlcera tergēs et ligans medicamē-
ta adhibens vngens et precidens eius etiā pedibus prottra-
ta cōrtigias calceamentoz soluens ipos aut infirmos ad cōfissi-
onem et communicationem inducens veulam quandam peni-
tus renuentem verberē castigatam induxit. Cum vero a pau-
perum vacabat officio filabat lanam de quodaz monasterio
sibi missam et precium quod inde accipiebat pauperibus di-
uidebat. Cum autem post multam paupertatem quingentas
marchas pro dothe sua receptas pauperibus diuideret et om-
nibus ordinate locatis ipa succincta transiens ministraret. Po-
sita est lex vt si quis in aliorum pauperum preiudicium lol-
cum mutaret vt iterum acciperet capillorum suorum detrun-
cationem aliquam sustineret. Et ecce quedam puella nomine
radegundis mira capillorū pulchritudine pollebat in de trāsi-
tura aduenit non ad elemosinam sed vt quandam sororem
suam infirmam visitaret. Que cum tanq̄ legis preuaricatrix
ad beatam elizabet adducta fuisset eius capillos protinus de-
truncari mandauit ipa flente plurimum reluctantē. Cum ve-
ro quidam de astantibus eam innocentem assererent. Illa ait
saltem de cetero non poterit cum tanta capillorum ambitōe
ad choreas accedere nec cum illis vanitates aliquas exercere.
Interrogata vero puella a beata elizabet vtrum aliquando sa-
lubris vite propositum concepisset. Respondit q̄ iam diu ha-
bitum religionis assumpsisset nisi tanta fuisset mea dilectio in
capillis. Et illa carius est mihi q̄ capillos perdidideris q̄ si fili-
us meus fuisset sublimatus. Continuo igitur puella habitum
religionis induit et in hospitali cum beata elizabet degens lau-
dabilem vitam duxit. Cum quedam paupercula filiā peper-
isset beata elizabet filiā de sacro fonte leuauit et nomē suū eccle-
sie imposuit et matri necessaria ministrauit ita vt de pellicō an-
cille sue manicas auferens adinuoluendum puellam sibi tri-
bueret et calceos proprios ecclesie donaret. Post tres aut septi-
manas mulier dimissa puella latēter cū viro suo aufugit. Qu-
od cū sancte elizabet nūciatū fuisset in orationē se dedit et vir
et mulier ultra progredi nō valentes ad ipam coacti redierūt
et ab ea veniā postulātes q̄s vt iustū erat de ingratitude re-
datguēs eis puellā nutriēdā tradidit et de nēcarijs eis prouidit.

Appinquantē vero tempore quo dominus dilectam suam de
 mundi ergastulo vocare disposuit vt que cōtempserat regnū
 mortalium regnum perciperet angelorum. dum febre correp/ta
 decumberet et ad parietem faciem versam teneret audita ē
 a circumstantibus dulcissimam promere melodiam Que cū
 ab vna ancillarum quidnam hoc esset per conctata fuisset il/la
 respondit auicula quedam inter me et parietem se ponens
 tam suauiter cecinit q̄ me ad cauendum similiter prouocauit
 In ip̄a autem sui egritudine semp̄ hilaris extitit ⁊ nunq̄ ab
 oratione cessauit vltima vero die ante eius transitum dixit eis
 Quid adure essetis si dyabolus ad vos adueniret Post pau/
 lulum vero alta voce quasi dyabolum licentians fuge tribus
 vicib⁹ exclamauit Deinde dixit Ecce appinquat media nox
 in qua hora cristus nasci voluit in presepio requieuit Appin/
 quante vero hora sui transitus ait Tam tempus instat in quo
 omnipotens deus eos qui amici sui sunt ad celestes nupcias
 euocauit. Post paululum vero anno domini m. cc. xxvi. ad ex/
 tremam horam veniens dormiuit in pace licet autem eius ve/nerabile
 corpus inhumatu quatuor diebus iacuisset nullus
 tamen fetor ex eo prodibat Sed quidam odor aromaticus cū
 deos reficiens exalabat. Tunc autem vise sunt auicule multe
 super cacumen ecclesie congregate quas nunq̄ aliquis prius
 viderat que tam suauī modulatione cantabant et tanta varie/ta/te
 modos cantandi formabant vt cunctos in admirationem
 adducerent eo q̄ eius exequias quodāmodo agere viderētur
 Multus autem ibi fuit clamor pauperum Multa deuocio po/
 pulorum ita vt alij capillos capitis derruncarent alij particu/la
 s pannorum inciderent et hec pro summis reliquijs reclina/rent
 Eius autem corpus in monumento est positū quod post
 modum redundare oleo est repertum est igitur in eius transi/ta
 quante ip̄a beata elizbet fuerit sanctitatis et hoc quo ad
 auicule modulationem et demonis expulsionem. Illam autē
 auiculam que inter ip̄am ⁊ parietem se posuit et tam dulciter
 cecinit q̄ etiam ip̄am ad cantandū induxit credimus fuisse
 eius angelum qui fuerat ad eius custodiam deputatus qui
 eidem eternum gaudium nunciauit Sicut enī reprobis inter/du/ta
 ante suū transitū reuelatur eterna sui damnatio ad maio/ra
 sui confusionem sic electis interdum reualatur eterna sui
 saluatio ad maiorem sui consolationem Ille autē cantus que
 ip̄a ptulit fuit imensum gaudiū q̄d ex tali reuelatione conce/pt
 q̄d quidē tam imensum extitit q̄d in corde totaliter capi
 non potuerit sed se per suauitatis vocem manifestauit Dyabo/
 lus insuper si forte aliq̄d ius haberet ad sanctos etia; morietes

accēdit. Sed quia beata elizabet nil iuris habuit Ideo turbiter
licenciatus aufugit Per hoc igitur intelligi datur quante fu/
erit castitatis a qua et dyabolus territus fugit et cui angelus
eternum gaudium nunciauit Manifestū est secundo quante
fuerit mundicie et puritatis et hoc quo ad odoris exalatio nē
Quia enī cōpūs eius omni mundicia et castitate in vita tenu
it Ideo in morte odoris suauitate fragrauit . Manifestum est
tercio quāte fuerit excellencie et dignitatis et hoc quo ad au
um iubilationem . Illas enī aues que in cacumine ecclesie iu/
bilantes et cantantes apparuerunt . Credimus fuisse angelos
qui a deo missi fuerunt vt eius animam in celū deferrent . Et
cōpūs celestibus iubilationibus honorarent Sicut ad repro
bos morientes multitudo cōuenit demonum vt eos terrore
crucient Et eorū animas ad tartara rapiant Sic ad electos
decedentes multitudo confluit angelorum vt eos confortent
et eorum animas ad celestia regna perducāt . Manifestum est
quarto quāte fuerit misericordie ⁊ pietatis et hoc quo ad olei
emanationem De eius enī cōpore oleum emanauit quia in
vita misericordie operibus tota redundauit O quantus pieta/
tis visceribus eius nunc affluit spiritus cuius perfundi oleo
inuentum est in puluere iacens cōpūs Manifestum est quin
to quante sit apud deum potestatis et meriti et hoc multipli
ci miraculorum operatione Postq̄ enī de cōpore transiit de
eam multiplici miraculorum gloria illustrauit quorum q̄
dam inferius sunt posita . multa vero breuitatis gracia inter/
missa In partibus si quidem saxonie monasterio quodā hyl/
dē . dyoce . Monachus ordinis cyst . heinric⁹ nomine tanta fuit
infirmiitate depressus et grauib⁹ doloribus circumdatus vt
omnes ad cōpassionem induceret et clamoribus inquietaret
Quadam igitur nocte apparuit sibi quedam venerabilis do/
mina vestibus albis amicta que eum admonuit vt si sanitatē
recipere cuperet beate elizabet se deuoueret sequēti nocte simi/
li psuadēs apparuit Ille aut cum abbas et priore deessent de q̄
silio superioris votū emisit Tercia nocte eidē apparēs signum
crucis sup eū edidit ⁊ ille cōtinuo sanitatē recepit . cū aut ab
bas et priore redeūtes hęc audissēt mirari q̄dē de sanitate cepūt
sed deuoti adimplentione plurimū dubitarunt cū nulli mona/
cho liceat aliqua vota emittēre nec se ad talia obligare Adie/
cit q̄ priore manachos sepe ad huiusmodi illicita sub specie
boni demonū apparitione deludi et ideo esset illi monacho cō
sulendū vt mentē suā instabilē cōfessiōe firmaret . sequēti igit
noctē eadē psona q̄ priore sibi apparens dixit infirm⁹ semp eris

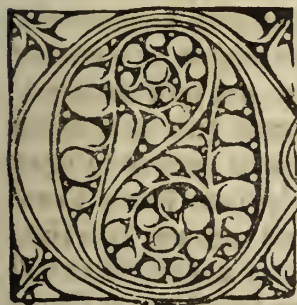
donec impleas quod nouisti statim ergo eadem infirmitas
 ip̄m arripuit et eisdem doloribus torqueri cepit Quod cum
 abbas audisset ip̄m statim licenciauit et ceram pro ymagine
 facienda dari precepit Qui mox sanitate recepta votum suū
 adimplere studuit et illi infirmitatis nihil postmodum pas-
 sus fuit . Puella quedam nomine benigna magunti dyoce-
 cum ab ancilla potum petisset illa cōmota potum porrexit di-
 cens Accipe et dyabolum bibe Visumq; est puelle vt ardens
 tytio per eius guttur descēderet adeo vt se in collo pati clama-
 ret continuo igitur venter eius instar vteris intumuit et q̄d/
 dam in eius ventre per singula membra discurrere visum est
 Illa vero gemitus miserabiles faciens et voces insanas emit-
 tens obsessa a demone fore credebatur In statu vero tali per
 biennium mansit deducta igitur ad tumulum sancte elizabet
 et ibidem pro ea voto emissio dum super tumbam posita fu-
 isset velut examinis ibidem apparuit . Sed dum medicum pa-
 nis ad manducandum et aquam benedictam ad bibendum
 super eandem tumbam eidem obtulissent mox cunctis stupē/
 tibus et mirantibus sana surrexit vir quidam de dyocesi tra-
 iectensi gedericus nomine cum vna manu cōtractus eius vsū
 penitus amississet sepulchrum beate elizabet bis visitans cura-
 tionem minime recepisset Tercio cum vxore sua cum multa
 deuocōe accessit Quo dum tenderet senem quēndā reuerendi
 aspectus habuit obuium qui ab eo salutatus et vnde venisset
 requisitus dixit se de marpurk vbi cōpus sancte elizabet req̄/
 escit venire vbi deus multa miracula operatur . Cum autē vir
 suam infirmitatem exposuisset eidem ille manu eleuata bene-
 dixit dicens Secutus perge quia sanitatem recipies Du mmō
 manum infirmam ad caput sepulchri in quadam fouēa ibi
 facta sub lapide miseris quanto profundius miseris tanto ci-
 cius sanitatem obtinebis Tunc autem sanctum nicolaum in
 memoria habeas q̄ sancte elizabet tanq̄ comes et socius in si-
 is miraculis comperatur eidem Adiecit etiam stultos esse qui
 proiectis oblationibus statim discedunt cum sanctis placeat
 vt cum perseverancia eorum suffragia postulentur . Moxq;
 senex ab eis disparuit nec vltra ip̄m videre potuerunt Simili-
 ter quo plurimum admirari pergebant plenam sanitatis re-
 cuperande fiduciam obtinentes Vir igitur iuxta senis consi-
 lium manum sub lapide monumenti posuit et ip̄am cōtinuo
 extraxit omnino sanatam . Quidam de dyocesi colomeñ· her-
 mannus nomine dum in carcere a iudice teneretur ad deum
 se totaliter contulit et beatam elizabet et magistrū conradū
 in sui adiutorium deuotione qua poterat inuocabat Sequēte

autem nocte ambo insimul cum multo lumine sibi apparuerunt
multipliciter eum consolantes Tandem sententia in eum data
suspenditur et ad spacium vnius miliatis teutonici in pati/
bulo detinetur iudex autem cōsensit parentibus vt ipm depo/
nerent et in tumulto sepelirent preparata igitur fouea cū esset
depositus pater et patruus ceperunt p̄ mortuo beate elizabet
patrocinia inuocare Et ecce mirantibz et stupentibz vniuersis
qui fuerat mortuus surrexit viuus Scolaſaris quidam de dyo/
ceſi magunti ouitardus nomine dum piſcationi mirus cau/
tus inſiſteret in flumen captus cecidit Magno autem tempof
ris ſpacio interiecta dum eius corpꝯ eſſet extractum adeo ſi
ne ſenſuū moto et frigiū eſt reſertum q̄ nullo in eo ſigno
vite inuento vere mortuus ab hominibz eſt iudicatus Tūc be
ate elizabet implorantur merita et cunctis videntibz et admi
rantibz ſibi reſtituitur ſalus et vita Tuuenis quidam tres an
nos et dimidium habens de dyoce magunt. hugolinus nomi
ne dum ſpiritum emiſiſſet et corpꝯ eius per ſpacium qual
tuor miliariorum teutonicorum rigidum et ex anime iacuiſ/
ſet. mater ad inuocandam ſanctam elizabet tota deuotione ſe
contulit et puerum viuū et ſanum recepit Puer quidā qua/
tuor annoꝝ dum in puteū cecidiſſet caſu quidē veniens aquā
haurire aīaduertit puerū ſubmerſum intus iacere quē poſtq̄
cū difficultate extraxit ipm mortuū dephendit cuiꝯ quidem
mortis erāt indicia tēporis diuturnitas corpꝯ rigiditas oris
et oculorū horribilis apertio denigratio cutis vētris inflacio
et oīmoda ſenſus et motꝯ p̄uacio Pro ipō igit̄ ſuſtitando ad
beatā elizabet votū emittit et cōtinuo vite p̄ſtine reſtauratur
Quedā etiā puella in flumine ſubmerſa dū fuiſſet extracta eiꝯ
meritis p̄tinus eſt vite reſtituta Vir quidā noīe fredericus de
dyoce magunt in arte natādi valde peritus dū ſe in quadam
aqua balnearet et pauperē quendā p̄ bea. elizabet illuminatū
deridens in eius facē aquam cōtemptibiliter ſpargeret Ille p̄
uocatus dixit Dñā illa ſancta que mihi graciā preſtitit de te
me vindicet ita vt hinc nō exeas niſi mortuꝯ et ſubmerſus ille
aūt in p̄cacionem pauperis paruipendēs et in aquā laſciue ſe
immittens viribus penitus deſtitutus ſe iuuare non potuit
ſed in profundum quaſi lapis deſcendit Poſt multum vero
tempis reſquiſitus de aqua mortuus eſt delatus Cumqz mag
nus plandus fieret ſuper eum quidam eius p̄pinqui ceperunt
pro eo ad bea. elizabet votū facere et eiꝯ ſuffragia deuotiſſime
implorare ſtatī igit̄ in eū ſpiritꝯ redijt ⁊ viuꝯ et ſanꝯ ſurrexit

Quidam nomine io. de dyoce. magunt. cum quodam fure innocenter deprehensus et suspendio cum ipso adiudicatus cunctos rogauit vt beatam elizabet orarent vt s[ecundum] sua merita iuuaretur Cum esset suspensus audiuit vocem super se dicentem cōfide et in sanctam elizabet fiduciam habe et liberaberis Statimq[ue] alio remanente ipso sine fracto de loco alto grauissime cecidit nullam tamen lesionem incurrit licet noua qua indutus erat camisia rumperetur Qui exhilaratus ait Sancta elizabeth tu me liberaasti et in stratū molle me cadere fecisti. Cū enim aliqui dicerent ip[s]m iterum suspendendū iudex ait quē deus liberauit Denuo suspendi nō permittam Conuersus quidam fuit in quodam monasterio dyocesis magūt. valomai? nomine admodum religiosus qui carnem suam sic afflixit vt circa annos viginti laticam ad carnem portaret et inter lapides et ligna iaceret huius manum dum in molendino esset lapis molaris casu apprehensam sic contriuit vt carnē ab vtraq[ue] parte auelleret ossa et neruos contereret ita vt in quodā mortario contrita quodāmodo videretur Qui tanto doloris aculeo vrgebat ut rogaret q[uod] manus sibi precideretur Cū igit[ur] beatam elizabet crebro in sui auxilium inuocaret que etiam ī vita sua sibi familiaris extiterat quadam nocte sibi apparuit dicens vis sanus fieri Qui cum responderet libenter illa manum apprehendens neruos sanauit ossa integrauit et carnem ab vtraq[ue] parte restituit a pristina sanitati donauit Mane autem facto perfecte sanatum se reperit et toti conuentui ip[s]am manum cunctis stupentibus sanatam ostendit Quidam puer quinquennis discretus nomine magunt. dyoce. cum cecus natus esset meritis beate elizabeth lumen recepit pellis siquidē integra sine pillis palpebrarum vel aliqua pellis diuisione oculis sup[er] induta fuerat adeo vt totaliter oculos tegeret nec substantie oculorum vllum indicium appareret Mater eius igitur ad sepulchrum beate elizabeth merita inuocauit et ecce pellis integra per medium scinditur et eius oculi paruissimi turbulenti a sanguinolenti videntur Sicq[ue] puer beate elizabeth meritis suflagrantibus visus beneficio est potitus. Puella quaedam eiusdem dyoce. beatrix nomine cum diu magnis et diuersis fuisset infirmitatibus molestata Tandem gibbo in dorso a stuma in pectore excrenentibus sic est toto corpore incuruata vt nulla se racoue erigeret Sed manibus super genua positis corpus suum taliter sustentaret Cum igitur mater in quadaz sporta eam ad tumulum sancte elizabeth deportasset et per decē dies commotantes ibi nullum potuissent sanitatis remedium inuenire Irata mater ei[us] cōtra beatam elizabeth murmurauit.

dicens Omnibus beneficia impendis ⁊ me miserā nō exaudis
Reuertens igitur omnes quas potero a visitacōe tui auertere
pcurabo Cū igitur irata recederet ⁊ iaz milaire et dimidium
pegisset et ei⁹ filia dolorib⁹ cruciata lugeret tandem ipa puel
la obdormiens vidit quandam pulcherrimam dominam eū
facie refulgenti que corpus eius in dorso et pectore liniens di
xit ei Surge et ambula Euigilans puella et se ab omni defo
mitate et curuitate penitus sanatā inueniēs visionē matri re
tulit et gaudiū et letiam generauit Redētes igitur ad sepul
chrū sancte elizabet deo et sibi gratias egerūt et ibidem sportal
in qua puella portata fuerat dimiserūt Mulier quādam gertru
dis noīe eiusde⁹ dyoce. p multos annos utroq⁹ crure cōtracta
et toto corpore curua in somnis admonē vt ad sanctū nicolaū
pfficiscens eius debet merita implorare que ad ecclesiā sancti
nicolai portari se fecit in vno crure sanitatem inueit Tandē ad
sepulchrū beate elizabet pducta et super eius tumulū posita
grauissimis dolorib⁹ stimulata et velut amens effecta sana et
incolumis exurrexit Mulier quedā scitrudis noīe eiusde⁹ dyo
cesi cū per annū integrum penitus ceca māsisset et aliorū sem
per auxilio duceretur ad rogandū sanctā elizabet tota deuoti
one se cōtulit et amissum lumē recepit • Vir quidā heinricus
magunt.dyo. cū lumē oculorū penitus esset priuatus sepul
chrū sancte elizabet visitans plene curationis beneficium re
portauit Postmodum vero idem vir fluxu sanguinis adeo ē
grauatus vt moriturus a familia crederetur Accipiens vero
de terra sepulchri sancte elizabet et ipam conficiens aqua cō
miscuit et bibens plenam sanitatem recepit • Puella quedam
metildis nomine treueren dyoce. Dum visu et auditu priua
ta esset et loquendi et ambulandi potenciam amisisset pater
suus et mater ad beatam elizabet eam deuouerunt et perfecte
sanatam dei et elizabet laudantes magnalia receperunt Muli
er quedam nomine helibingis treueren dyoce. cum per annū
ceca penitus extitisset et pro sua curatione beate elizabet meri
ta inuocasset ad tumulū eius duci se faciens vnius oculi lu
men recepit que ad ppria reuersa in alio grauiter torqueri se
sensit Cum vero iterū eius merita implorasset apparuit ei di
cens accedens ad altare fac cū corporali tuos oculos ventila
ri et sic recipiens sanitatē que cum iussā cōpleuisset sanitatem
recepit Vir quidā theodoric⁹ noīe magunt.dyoce. in genib⁹
et crurib⁹ diu grauissime infirmat⁹ ita vt nō posset pgere nisi
ab alijs portaretur votū fecit qd sepulchrū sancte elizabet cū
oblationib⁹ visitaret Et cū loc⁹ ei⁹ a tumulo tm̄. p decē mili
aria distaret. vix ī octo dieb⁹ potuit puenire cū vero ibidē p

quatuor septimanas mansisset ⁊ nullum remedium impetrasset do mum redibat Cumq; in loco quodam iuxta alium in firmum decumbens quiesceret vidit in somnis quandam ad se venientem et aqua totaliter perfundentem Qui euigilans ⁊ tra socium iratus ait Quare me aqua totaliter perfundisti Qui ait Ego te non perfudi Sed credo q; illa perfusio erit tibi causa salutis Ille igitur surgens se sanatum totaliter inueniens baculos super humerum posuit et ad tumulum sancte elizabet rediens et gratias agens let⁹ ad ppria remeavit

Cecilia quasi celi lylia vel cecis via vel a celo et lylia Vel cecilia quasi cecitate carēs Vel dicit a celo et leos qd est populus fuit enī celeste lylīū p virginitatis pudorez vel dicit lylīū quia habuit candorem mūdicie virore cōsciēcie odorem bone fame/ Fuit cecis via p exempli infōrmationem celū p iugem cōtemplationez lylia p assiduam operationem Vel dicitur celū quia sicut dicit yldor⁹ Celū philosophi volubile rotundū et ardens esse dixerūt sic et ipa fuit volubilis p operationē sollicita rotūda p seueranciam Ardens p caritatē succensam Fuit cecitate carēs p sapientie splendore fuit et celū populi qā in ipam tanq; in celum spūale pp⁹ ad imitandū intuet cclū solē lunā et stellas idest sapiēcie pspicacitatē fidei magna nimitatē et virtutū varietatē

De sancta Cecilia

Cecilia virgo pclarissima ex nobili ro/manorū genere exorta ē ab ipis cunabulis in fide cristi nutrita absconditū semp euāgelium cristi gerebat in pectore et n̄ dieb; atq; noctib; colloquiis diuinis ⁊ oratione cessabat suamq; virginitatē cōseruari a domino exorabat Cum autē m̄ cuidaz iuueni nomine valerian⁹ desponsata fuisset Et die

nuptiarum instituta illa subtus ad carnem cilicio erat indu-
ta et desuper deauratis vestibus tegebatur Et cantantibus orga-
nis illa in corde soli domino decantabat dicens fiat domine cor
meum et corpus meum immaculatum ut non confundar Et bi-
duanis et triduanis ieiuniis orans commendabat domino quod
timebat Venit autem nox in qua suscepit una cum sponso suo
cubili secreta silentia et ita eum alloquitur O dulcissime atque
amantissime iuuenis est misterium quod tibi confitear si mo-
do tu iuratus asseras tota te illud obseruancia custodire Tu
rat se illud nulla necessitate detegere nulla perdere ratione tunc
illa ait angelum dei habeo amotorem qui nimio zelo custo-
dit corpus meum hoc si leuiter senserit quod tu me polluto amo-
re contingas statim feriet te et amittes florem tue gratissime
iuuentutis Si autem cognouerit quod me sincero amore diligas
ita quod diliget te sicut me et ostendet tibi gloriam suam Tunc
valerianus nutu dei correctus ait Si vis ut credam tibi ipsum
angelum mihi ostende et si vere probauero quod angelus sit faci-
lam quod hortaris Si autem virum alium diligis te et illum
gladio feriam Cui cecilia dixit Si in deum verum credideris
et te baptisari promiseris ipsum videre valebis Vade igitur in
tercium miliarium ab urbe via que appia nuncupatur et pau-
peribus quos illic inuenies dices Cecilia me misit ad vos ut
ostendatis mihi sanctum senem urbanum quoniam ad ipsum ha-
beo secreta mandare que proferam Hunc dum tu videris indi-
ca ei omnia verba mea et postquam ab eo purificatus fueris et re-
dieris angelum ipsum videbis Tunc valerianus prexit et hinc sig-
na que acceperat sanctum urbanum episcopum intra sapulcra
martirum latitantem inuenit Cumque ei omnia verba cecilie
dixisset ille manus ad celum expandens cum lacrimis ait Domi-
ne ihesu criste seminator casti concilij suscipe seminum fructus
quos in cecilia seminasti Domine ihesu criste pastor bone ce-
cilia famula tua quasi apis tibi argumentosa deseruit Nam
sponsum quem quasi leonem ferocem accepit ad te quasi ag-
num mansuetissimum destinavit Et ecce subito apparuit senex qui
dam niueis vestibus iudutus tenens librum aureis literis scri-
ptum Quem videns valerianus pro nimio timore quasi mor-
tuus cecidit et a sene leuatus sic legit Vnus deus una fides
vnum baptisma vnus deus et pater omnium qui super omnes
et per omnia et in omnibus nobis Cumque hoc legisset dixit ei
senior Credis ita esse an adhuc dubitas Tunc exclamauit di-
cens non est aliud quod ferius credi possit sub celo Statimque
illo disparante Valerianus a sancto urbano baptisma susce-
pit Et rediens ceciliam cum angelo loquentem in cubiculo

inuenit Angelus autem duas coronas ex rosis et lilis in ma-
 nu habebat et vnam cecilie et alteram valeriano tradidit di-
 cens Istas coronas immaculato corde et mundo corpore custo-
 dite quia de paradiso dei eas ad vos attuli nec vnq̄ marcescēt
 nec odorem amittent nec ab alijs visi quibus castitas placue-
 rit videri potuerunt Tu aut valeriane quia utili cōsilio credidi-
 sti Pete quodcūq; volueris Cui valerian? nihil mihi in hac
 vita extitit dulcius q̄ vnicus fratris mei affect? Peto igitur
 vt et veritatē ip̄e mecū agnoscat Cui angelus placet domino
 peticio tua et ambo cum palma martirii ad dominū venietis
 Post hoc ingressus tyburcius frater valeriani eū nimium ro-
 sarū sensisset odorem dixit Miror hoc tempe roseus hic odor
 et lyliorū vnde respiret Nā si ip̄as rosas vel lylia in manibus
 tenerem nec sic poteram odoramēta tante mihi suauitatis in-
 fundere cōfiteor vobis ita sum refectus vt putem me totum
 subito imutatū Cui valerianus coronas habemus quas tui
 oculi videre non p̄ualent Floreo colore et niueo candore ver-
 nantes et sicut me inter pellante odorem sensisti sic et si credi-
 deris videre valebis Cui tyburcius In somnis hoc audio an-
 in veritate ista tu loqueris valeriane Cui valerianus In som-
 nis vsq; modo fuimus Sed iam nūc in veritate manemus Ad-
 quem tyburcius vnde hoc nosti Et valerian? Angelus domi-
 ni me docuit quem tu videre poteris si tu purificat? fueris et
 omnibus ydolis abrenunciaueris Huic miraculo de coronis
 rosarum ambrosius attestatur in prefatione sic dicens San-
 cta cecilia sic celesti est dono repleta vt martirii palmam assu-
 meret ipsum mundum est cum thalamis execrata Testis est
 valeriani coniugis et tyburcij prouocata confessio quos do-
 mine angelica manu odoriferis floribus coronasti virgo
 duxit ad gloriam mūdus agnouit deuocio quantum va-
 leat deuotio castitatis hec ambro. Tunc cecilia euidenter ostē-
 dit ei omnia ydola esse insensibilia et muta ita vt tyburcius
 responderet ac diceret Qui ita non credit peius est Tunc cecilia
 osculans pectus eius dixit Hodie te fateor meum esse cog-
 natum Sicut enim amor dei fratrem tuum mihi coniugem fe-
 cit Ita te mihi cognatum contemptus faciet ydolorum Va-
 de igitur cum fratre tuo vt purificationem accipias et ange-
 licos vultus videre valeas Dixitq; tyburcius fratri suo Obse-
 cro te frater vt mihi dicas ad quem me ducturus es Cui va-
 lerianus ad vrbano episcopum Cui tyburcius De illo vr-
 bano dicis q̄ tociēs damnat? ē et adhuc in latebris cōmorat?
 bic si iuet? fuerit cremabit et nos i illi? flāmis partiē iuolueni

et dum querimus diuinitatem latentem in celis Incurremus fu-
rorem exurentem in terris · Cui cecilia Si hec sola esset vita
iuste hanc perdere timeremus Est autem alia melior que nu-
quam amittitur quam nobis dei filius enarrauit Omnia enim que
facta sunt filius ex patre genitus condidit · Omnia enim que
condita sunt ex patre procedens spiritus animauit · Hic igitur
filius dei in mundum ueniens uerbis et miraculis aliam vitam
esse nobis monstrauit Cui tiburcius Certe unum deum esse
asseris et quomodo nunc tres esse testaris Respondit cecilia
Sicut in una hominis sapientia sunt tria scilicet ingenium memo-
ria et intellectus Sic et in una diuinitatis essentia tres perso-
ne esse possunt Tunc cepit ei de aduentu filii dei et passione pre-
dicare Et multas congruitates ipsius passionis ostendere Nam
ideo inquit filius dei est tentus ut genus humanum dimitta-
tur peccato detentum Benedictus maledicitur ut homo male-
dictus benedictionem consequatur · Illudi se patitur ut homo
ab illusionum demonum liberetur Spineam coronam accepit
in capite ut a nobis sententiam auferat capitalem · Fel susci-
pit amarum ut sanaret hominis dulcem gustum Expoliatur
ut parentum nostrorum nuditatem operiat In ligno suspen-
ditur ut ligni preuaricationem tollat · Tunc tiburcius fratri
suo dixit Miserere mei et perduc me ad hominem dei ut puri-
ficationem accipiam · Ductus igitur et purificatus angelos
dei sepe uidebat et omnia que postulabat protinus obtinebat
Valerianus igitur et tyburcius elemosinis insistebant et san-
ctorum corpora quos almachius prefectus occidebat sepultu-
re tradebant Quos almachius ad se uocans cur pro suis sceleri-
bus damnatos sepeliebant inquisiuit cui tyburcius Utinam
illorum serui essemus quos tu damnatos appellas Qui con-
tempserunt quod uidetur esse et non est et inuenerunt illud
quod non uidetur esse et est cui prefectus Quid nam est illud
et tyburcius Quod uidetur esse et non est est omne quod in
hoc mundo est quod hominem ad non esse perducit quod ue-
ro non uidetur esse et est est vita iustorum et pena malorum cui
prefectus Non puto quod mente tua loquaris Tunc iubet asta-
re valerianum dicens ei Quoniam non est sani capitis frater
tuus tu saltem poteris sapienter dare responsum constat plu-
rimum uos errare qui gaudia respuitis et omnia inimica gaudi-
is affectatis · Tunc valerianus se uidisse ait glaciali tempore
ociosos iocantes et operarios agricolas deridentes Sed estiuo
tempore dum aduenissent gloriosi fructus laborum gauden-
tibus illis qui putabantur uani ceperunt flere qui uidebantur
urbani Sic et nos nunc quidem sustinemus ignominiam et

laborem In futuro autem recipiemus gloriam et eternā mercedem vos nunc qui transitorium habetis gaudium In futuro autem inuenietis interitum Cui prefectus ergo nos inuidissimi principes eternum habebimus luctum et vos persone vilissime perpetuum possidebitis gaudium Cui valerianus hominiones estis non principes tempore nostro nati cici? morituri et deo rationem plus omnibus reddituri Dixit autem prefectus quid verborum circuitu immoramur Offerte diis libamina et illesi abscedite Sancti responderunt Nos deo vero sacrificium exhibemus quibus prefectus Quod est nomen eius Cui valerianus Nomen eius inuenire non poteris si penis volaueris Prefectus dixit ergo iupiter nomen dei non est Cui valerianus nomen homicide et stupitoris est Ad quem almachius Ergo totus mundus erat et tu cum fratre tuo verum deum nosti Valerianus respondit Nos soli non sumus sed innumerabilis multitudo hanc sanctitatem recipit Traduntur igitur sancti in custodiam maximi Quibus ille ait O iuuentutis flos purpureus o germanus fraternitatis affectu? quomodo ad mortem quasi ad epulas festinatis Cui valerianus quod si crediturum se promitteret gloriam animarum eorum post mortem videret Et maximus fulminibus igneis consummar si non solum illum deum confitear quem adoratis si contingat quod dicitis Ipe maximus et omnis eius familia et vniuersi carnifices crediderunt et ab urbano qui illuc oculte venit baptissima susceperunt Igitur dum aurora finem daret cecilia exclamauit dicens Eya milites cristi Abicite opera te nebrarum et induimini aema lucis Quarto igitur miliario ab vrbe sancti ad statuam iouis ducuntur Et dum sacrificare nolent pariter decollantur Tunc maximus cum iuramento asseruit se in hora passionis eorum angelos vidisse fulgentes et animas eorum quasi virgines de thalomo exeuntes quas in gremio suo in celum angeli detulerunt Almachius vero audiens maximum cristianum effectum cum plumbatis tandem cedi fecit quousque spiritum excussit Cuius corpus sancta cecilia iuxta valerianum et tyburcium sepeliuit Tunc almachius facultates amborum cepit inquirere et ceciliam tanquam valeriani coniugem coram se fecit astare Iussitque ut ydolis immolaret aut sententiam mortis incurreret Cum autem ad hoc ab apparitoribus vrgeret et illi vehementer fletet eo quod puella tam decora et nobilis vltro se morti traderet dixit ad eos hic boni iuvenes non est iuuentutem perdere sed mutare dare lutum et accipe aurum

Dare vile habitaculum et accipere preciosum Dare breuem
angulum et accipere forum perlucidum Si quis pro nummo
solidos daret nōne velocius festinaretis · Deus autem quod
acceperit simplum reddet centuplum Creditis hijs que dico
Et illi credimus cristum verum esse deum qui talem possidet
famulam Vocato urbano episcopo occ. et amplius baptisati
sunt Tunc almachius sanctam ceciliam ad se vocans ait Cu
ius cōdicionis es ⁊ illa ingenua sum et nobilis Cui almachi⁹
Ego te de religione interrogo Ei cecilia Interrogacio tua stul
tum sumit incium que duas responsiones vna putat inquisi
tione concludi Cui almachius · Vnde tibi tanta presumpcio
respondendi At illa De consciencia bona et fide non ficta Cui
almachius Ignoras cuius potestatis sum et illa Potestas vel
stra ē quasi vter vento repletus quem si acus pupugerit om
nis protinus rigore pallefcit et quicquid in se rigidum habe
re cernitur incuruatur Cui almachius ab iniurijs cepisti et
in iniurijs perseueras Cecilia respondit · Iniuria non dicitur
nisi q̄ verbis fallentibus irrogatur Vnde aut iniuriam doce
sed falsa locuta sum aut teipm corripe calumniam inferentem
Sed nos scientes sanctum dei nomen omnino negare non pos
sum⁹ Melius est enim feliciter mori q̄ infeliciter viuere Cui
almachius Vt quid cum tanta superbia loqueris · Et illa nō
est superbia sed constancia Cui almachius Infelix ignoras
quia viuificandi et mortificandi mihi est tradita potestas · Et
illa Cōtra veritatem publicam probo te nunc esse mentitum
Vitam enim viuētibus tollere potes mortuis autem dare nō
potes Es igitur minister mortis nō vite Cui almachius Tam
depone amentiam et sacrifica dijs Cui cecilia nescio vbi ocu
los amiseris Nam quos tu deos dicis omnes nos saxa esse vi
demus Mite igitur manum et tangendo discce quod oculis nō
vales videre Tunc iratus almachius iussit eam ad domum su
am reduci ibiq; tota nocte et die iussit eam inbulliēte balneo
concremari Que quasi in loco frigido mansit Nec modicum
saltem sudoris persensit · Quod cum audisset almachi⁹ iussit
eam in ipso balneo decollari quam speculatur tribus idibus
in collo percussit Sed tamen caput eius amputare non potu
it Et quia decretum erat Ne quartam percussione decollan
dum acciperet eam semiuiuam cruentus carnifex dereliquit
Per triduum autem superuiuens omnia que habebat paupe
ribus tradidit et omnes quos ad fidem conuerterat urbano
episcopo cōmendauit dicēs triduanas mihi inducias postu
laui vt hos tue beatitudine commendarem et hanc domum
meam ecclesiam consecrares Sanctus autem urbanus corpus

eius inter episcopos sepeliuit et domum suam in ecclesiam ut
rogauerat consecrauit. Passa est autem circa annos domini
cc. et xxiiij. tempore alexandri imperatoris. Alibi autem legitur
q̄ passa est tempore marci aurelij qui imperauit circa annos
domini d. cc. xx.

Clemens dicitur a cleos quod est gloria
et mens quasi gloriosa mens habuit enī
gloriosam mentem s. purgatam ab omni
sorde cōnatam omni virtute ⁊ decoratam
nunc omni felicitate que consistit in hoc
sicut dicit aug⁹ in libro de tri. q̄a ibi esse
nostrū nō habebit mortem nosse nostrū
nō habebit offensionē Vel dicitur a cle/
mencia quia clemens et misericors valde fuit. Vel sic dicitur
in gl'atio Clemens dulcis iustus maturus pius. Iustus in
actione dulcis in sermone. maturus in conuersatione. pius in
intētionē Eius vitam in suo itinerario inseruit maxime vsq̄
ad illum locum in quo qualiter beato petro in pontificatum
successit ostendit. cetera ex ei⁹ gestis q̄ cōmuniter habentur
sumuntur

De sancto Clemen.

Clemēs epi/ scop⁹ ex no/ bili roma/ norum profapia cō/ tus est Pater ei⁹ fau/ stianus Mater vero eius macidiana nun/ cupata est habuitq̄ duos fratres quorū vnus faustinus alter faustus dicebat. Cū/ q̄ macidiana mater eius mira corporis pulcritudine polle/ ret Frater viri sui li/ bidinose amore in eā vehementer exarsit

Cum autem eam quotidie molestaret et ipa sibi nullatenus assentire vellet viro suo hoc reuelare timeret. ne iter duos fra/ tres inimicicias suscitaret cogitauit per aliq̄d temp⁹ se a pa/ tria absentare donec illicit⁹ amor cōquiesceret quē aspect⁹ p̄/ fencie inflāmaret ut aūt hoc a viro suo obtinere valeret somni/ um valde cōfixit callide q̄d in hūc modū viro retulit dicens.

Ecce quidam mihi per visum affuit mihi precipiens vt con/
festim cum duobus geminis scz faustino et fausto ex vrbe de/
scenderem et tamdiu abessem donec ipse mihi reditum impera/
ret Quod si non facerem simul cum duobus liberis interirem
Quod vir audiens vehementer expauit ac vxorem cum duo/
bus liberis et familia multa athenas misit vt et ibi maneret
et filios faceret eruditi Minorem autem filium scz clementē
cum esset annorum quinqz sibi pater in solatium retinuit. cū
autem mater cum filiis nauigaret nocte quadam nauis nastra/
gium pertulit et mater sine filiis a fluctibus eiecta super quod/
dam saxum euasit que duos natos perisse considerans premi/
nio dolore in marisfundum se precipitasset nisi quia eorum
cadauera se reperturam sperabat. At vero vbi nec viuos nec
mortuos se reperire non posse cognouit clamores et vllulatus
maximos dabat manus suas morsibus lacerabat nec vllam cō/
solationem ab aliquo recipere volebat Cumqz multe mulie/
res astarent que sua infortunia eidem narrarent et illa ex hoc
consolationem non reciperet affuit quedam mulier inter cete/
ras que virum suum adolescentem et nautam in mari perisse
asseruit et ob sui amorem postmodum nubere recusauit Re/
cepta igitur qualicumqz consolatione aput ipam manebat et
quotidianum victum suis manibus acquirebat Sed nō mul/
tum post manus eius quas crebris morsibus lacerauerat sine
sensu et mortue adeo sunt effecte vt ipis nullatenus operari
posset Illa autem que eam susceperat fatalisim incurrit et de/
lecto surgere non valebat Sicqz macidiana mendicare compel/
litur et ipa cum hospita ex hijs que inuenire poterat pasceba/
tur Cōpleto igitur anno quo macidiana cum liberis discessit
et patria misit athenas nuncios vir eius vt ipos requirerent
et quid agerent intimarent Sed illi qui missi fuerant nullate/
nus redierunt Deniqz cum alios misisset et illi reuertentes se
nullum inde vestigium reperisse narrarent clementem filium
suum sub tutoribus dereliquit et ipse ad querendum vxorem
cum filiis nauem cōscendit sed minime redijt Viginti igitur
annis clemens orbatus stetit nec de patre vel de matre vel de
fratribus aliquod indicium inuenire potuit. Ipse autem cle/
mens studio literarum se contulit et summum philosophie
apicem apprehendit Desiderabat autem vehementer et studio
se querebat qualiter sibi anime immortalitas persuaderi possz
ob hoc philosophorum scolas semper adibat et siquidem qz
immortalis esset obtinebatur gaudebat. Si quando vero qz
mortalis esset cōcludebat tristis discedebat. Deniqz cum ba r/
nabas romā venisset et fidem cristi p̄dicaret philosophi eum

tanq̄ insanum et amentem deridebant. Vnde et quidam fm
 quosdam fuit clemens p̄hs qui eum primo sicut alij deridel
 bat et eius predicationem cōtemnebat talem questionē p̄ der
 risu barnabe fecit dicens Cū culex animal sit exiguū quid ē
 q̄ sex pedes habet insup̄ alas possidet Elephas cū sit immane
 animal nec alas possidet et tantum quatuor pedes habet. Cui
 barnabas Stulte tue questioni r̄ndere perfacile possem. si ve
 ritatis causa discende querere videris. Sed nunc de creaturis
 nobis dicere aliquid absurdum est cū a nobis creaturarum
 conditor ignoretur quia enī creatorem non cognoscitis iustū
 est vt in creaturis erretis Hoc verbū cordi clementis p̄hi val
 de inhesit ita q̄ fidem cristi instructus a barnaba recepit et ī
 iudeam ad petrum postmodū p̄perauit quem ille de fide cri
 sti instruxit et anime immortalitatē euidenter edocuit Eo tem
 pore symō magus duos discipulos habebat scz nicetam et ac
 quilam qui eius fallacias agnoscētes eū reliquerūt et ad pe
 trum cōfugerunt et ei? discipuli sunt effecti Cum aut̄ petrus
 clementē de sua interrogasset p̄genie Ille quid matri et fratri
 bus et petri acciderit p̄ ordinem enarrauit addens q̄ credebat
 q̄ mater cum fratribz in mari pissent. Pater vero aut merore
 aut similiter naufragio interisset Quod audiēs petrus laci
 mas cōtinere nō potuit Quadam aut̄ vice petrus cū discipu
 lis suis antaradis et iude ad insulā p̄ sex miliaria distantē in
 qua macidiana mater clemens morabat̄ venit vbi quedā col
 lūne vitree mire magnitudinis erant Quas cū petr? cū ceteris
 miraret̄ videns ip̄am mendicantē cur nō potius suis manibz
 operaret̄ increpauit Que respondit speciem tm̄ domine habeo
 manū q̄ meis sic sunt debilitate moribz vt omnino sint insen
 sibiles effecte Atqz vtinā me ī mare p̄cipitassez vt ultra nō vi
 uerē. cui petr? q̄d ē q̄d loq̄ris nescis q̄a anīe eoz qui se interi
 mūt grauiter puniunt. cui illa vtinā hoc mihi certū fieret q̄
 aīe post mortē viuāt libēter enī meip̄am occiderē vt saltē vna
 hora dulces meos natos videre possēz. cūqz petr? ab ea causaz
 tate tristicie interrogassz et illa ei ordinē geste rei narrasset ait
 petr? Est quidā adolescens aput nos noīe clemēs qui hęc q̄
 refers matri et fratribz asserit accidisse Quod illa audiens ni
 mio stupore percussa corruit Cūqz ad semetip̄am redisset cū
 lacrimis ait Ego sum adolescentis mater Et procidens ad pe
 des rogare eū cepit vt sibi filiū suū festinanter ostēdere digna
 retur. cui petr? Cū adolescentē videris paululū dissimula q̄/
 vsqz ad insula cū nauī egrediam̄ Quod cū se facturā p̄misissz
 tenēs petr? manū ei? ip̄am ad nauē vbi erat clemēs ducebat

Videns vero clemens petrum manu mulierem ducentem tiderē cepit Mox autem vt mulier iuxta clementem fuit se continere non potuit sed statim in amplexus eius ruit et crebro osculari cepit Quam ille tanq̄ infantiētem mulierem cum indignatione repellebat et aduersus petrum indignatione non modica mouebatur Cui petrus quid agis o fili clemens Noli repellere matrem tuam Quod cum audisset clemens lacrimis infusus super matrem iacentem concidit ⁊ eam recognoscere cepit Tunc ad preceptum petri hospita sua que paralitica iacebat adducitur et ab eo continuo liberatur Tunc mater clementem de patre interrogauit Cui ille ad te querendum iuit et ultra non redijt At illa audiens solummodo suspirauit grande enim pro filio inuento gaudium habens reliquos consolabatur merores Interea cum niceta et aquila deessent et redeuntes mulierem cum petro vidissent que nam sit hec mulier perconctantur Quibus clemens ait Mater mea est quā mihi deus redonauit per dominum meum petrum Post hec petrus omnia eis per ordinem enarrauit Que cum audissent niceta et aquila subito surrexerunt et obtupefacti cōturbari ceperunt dicentes Dominator domine deus vera ne sunt hec an somnium est quod audiuimus Tunc petrus fili non inquit nos insanim? hec vera sunt At illi faciem confricantes aiunt Nos sum? faustinus et faustus quos mater nostra estimat ī mari interesse Et accurrentes in cōplexus matris tuunt ⁊ eā crebri? osculantur At illa ait quid vult hoc esse ad quam petrus Isti sunt filij tui faustinus et fanstus quos in mari perisse putabas Hec audiēs mater pre nimio gaudio velut amēs effecta cōruit et post ad se reuersa ait Obsecro vos dulcissimi filij narrate mihi quomō euasistis Qui responderunt Cū nauis fuisset resoluta et nos super quandam tabulam uehemur Quidam pirate nos inuenientes in suam nauiculā posuerūt ac mutatis nominibꝫ cuidam nos honeste vidue iustine nomine vendiderunt que tanq̄ filios nos habuit et liberalibꝫ artibꝫ nos erudiri fecit tandem phie opam dedimus et symoni cuidam mago nobiscū educato adhesim? Cumqꝫ eius fallaciam cognouim? ipm omnino deseruim? et petri discipuli p zacheū effecti sum? Sequenti autē die assumptis petre? tribus fratribꝫ scz clemente aquila ⁊ niceta ad quendam secreciorem locū orationis gracia descendit quos venerand? quidā senex sed tamen paup̄ alloqui cepit dicens Miseriōr velti fratres quia sub specie pietatis vos grauiter errare considero Neqꝫ enī deus est neqꝫ cultus hic aliquid est nec prouidēcia in mūdo sed fortuitus casus et genisis omnia agunt Sicut et ego

ex me ipſo manifeſte comperi in diſciplina matheſis pre ceteriſ
 eruditus Nolite ergo errare ſiue eni oretis ſiue non quod vel
 ſtra geneſis continet vobis erit Clemens autem in eum reſpi
 ciens animo pulſabatur. Et ſibi ſe eum alias vidiffe videbat
 Cumq; de mandato petri clemens aquila et niceta cū eo diu
 cius diſputaſſent et puidenciam apertis rationib; oſtēdiſſent
 Eumq; ob reuerenciam crebro patrem vocarent dixit aqui
 la Quid neceſſe eſt vt eum patrem vocemus cum in manda
 tis habeamus neminem ſup terram patrem vocare. Et poſt
 hoc reſpiciens ad ſenem ait non iniuſioſe accipias pater quia
 fratrem meū culpaui quia te patrem vocauit Habemus enī
 tale mandatū ne aliquem iſto nomine vocemus Cūq; aqui
 la hoc dixiſſet riſit omnium aſtancium cetus vna cum ſene ⁊
 petro. Et cum ille cauſam riſus inquireret Dixit ad eum cle
 mens Quia facis id de quo alios culpas ſenem patrem vocā.
 do At ille negabat dicens. Vere nescio ſi eum patrem voca
 uerim. Verum cū ſatis de puidencia diſputatum eſſet Dixit
 ſenex Crederem vtiq; puidenciam eſſe Sed appria conſciē
 cia phibeo huic fidei accomodare conſenſum Noui enī meā
 et cōiugis mee geneſim. et ſcio eam que vnicuiq; noſtrum di
 ctabat geneſis accidiſſe Audite igitur cōiugis mee thēma et i
 uenietis ſcema cuius exitus accidit. Habuit namq; matrem
 cum venere ſuper centrum. Lunam vero in occaſu in domo
 martis et ſuibus ſaturni quod ſcema adulteras facit ⁊ huos
 proprios amare in peregre et in aquis deſſungi. Quod et ita
 factum eſt Incidit namq; in amorem ſerui et periculum atq;
 obprobrium metuens cum ipſo auſugit et in mari periit. Nā
 ſicut frater meus retulit ipſm primo adamauit Sed cum ipſe
 aſſentire ſibi nollet i ſeruum ſue libidinis amorē reſcit Nec
 tamen ei imputandum eſt quia eam geneſis hoc facere cōpu
 lit Narrauitq; quomodo ſomnium ſinxit et quomodo cum
 liberis athenas vadens naufragio perierit Cumq; filij vellent
 in eum irruere et rem aperire Prohibuit petrus dicens Quiē.
 ſcite quo aduſq; mihi placuerit dixitq; ei petrus Si hodie cō
 iugem tuam caſtiſſimam cum tribus filiis conſignauero cre
 des quia geneſis nihil ſit Cui ille ſicut impoſſibile eſt te exhi
 bere quod pmiſiſti ita et impoſſibile eſt extra geneſim aliqd
 fieri Dixit ei petrus Ecce iſte eſt filius tuus clemens Et hij
 duo gemini tui fauſtianus et fauſtus. Tunc ſenex reſolutis
 menbris cecidit et examinis factus eſt Filij irruentes in eum
 oſculabantur merentes ne ſpiritum reuocare poſſet. Tan
 dem ad ſe rediens Omnia vt acciderant per ordinem audiuit

Tunc subito vxor aduenit et cum lacrimis clamare cepit ubi est vir meus et dominus meus hoc cum illa. q. amens clamarer senex cucurrit et cum multis lacrimis amplecti et stringere eam cepit Dum igitur simul manerent aduenit quidam nuncians apionem et ambionem faustiniani amicissimos cum simone mago hospitari. De quorum aduentu faustinianus valde gauisus ad eos visitandos iuit Et ecce nuncius venit qui diceret ministrum cesaris anthiochiam aduenisse ut magos omnes quereret et morte puniret Tunc symon magus in odium filiorum qui ipsum reliquerant. vultus sui similitudinem in faustinianum impressit ut non faustinianus Sed symon magus ab omnibus putaretur Hoc autem fecit ut a ministris cesaris loco sui teneretur et occideretur ipse autem symon de partibus illis abcessit Cum autem faustinianus ad petrum et filios redisset expauerunt filii vultum symonis in eum intuentes vocem autem patris sui audientes Solus autem petrus erat qui vultum eius naturalem videbat Cumque filii eius et vxor eum refugerent et execrarentur dicebat eis Cur execramini et refugitis patrem vestrum Qui responderunt quod ideo eum fugerent quia in eo vultus symonis magi appareret. confecerat enim symon quodam ungentum et faciem eius perunxerat et vultum suum arte magica impresserat in eum Tunc igitur lamentabatur et dicebat quid mihi misero accidit ut vna die recognitus ab vxore et filiis letari non potuerim cum eis Vxor vero sparsis crinibus et filii plurimum flebant Symon autem magus dum adhuc esset anthiochie petrum plurimum infamauerat magum maleficum et homicidam eum dicendo Denique intantum aduersus petrum populum concitauerat ut ipsum inuenire plurimum affectarent ut carnes dentibus laniarent Dixit ergo petrus faustiniano Quoniam quidem symon magus esse videtis perge anthiochiam coram omni populo me excusa ac ea que de me dixit symon ex persona sui retracta post hec ego anthiochiam veniam et alienum hunc vultum a te efugabo et proprium coram omnibus reddam hoc tamen nullo modo credendum est quod beatus petrus mentiri mandauerat cum deus non indigeat nostro mendatio Ideo itinerarium clementis in quo hec scripta sunt liber apocriphus est nec ut quibusdam placet suscipiendus in talibus. Verumtamen dici potest quod petrus si diligenter verba sua considerentur non sibi dixit ut symonem magum esse se diceret sed ut populo effigiem faciei super induendam ostendens petrum ex persona symonis commendaret et mala que dixerat reuocaret Et ille dixit se esse symonem non quantum ad veritatem sed quantum ad appearancem

Vnde dixit q̄ infra faustinianus Ego symon. ꝛc. sic debet accipi id est q̄ quantum ad apparētiam videor̄ esse simon. Fuit ergo simō supple putatiu⁹. Perrexit ergo faustinianus pater clementis anthiochiam & populum conuocans dixit. Ego simon ānuncio vobis & confiteor̄ omnia feuellisse de petro. Nequaquā enim est seductor̄ vel mag⁹ Sed ad salutem mundi missus. Quapropter si de cetero aliquid cōtra ipsum dixerō me tā q̄ seductorē ꝛ maleficū repellatis. nūc. n. penitētīā ago quia me maledixisse cognosco. Moneo igitur vos vt ipsi credatis ne vos ꝛ ciuitas vestra insimul pereatis. Cūq; hec oīa que petrus iusserat compleisset & iam in amore petri populū incitasset petrus ad eum venit ꝛ oratione facta effigiem vult⁹ simonis ab eo penitus effugauit Populus enim anthiochen⁹ petrum benigne & cum multo honore recepit ꝛ ipsum in cathedra sublimauit Quod audiens simon illuc perrexit ꝛ populum conuocans ait Miror̄ q̄ cum vos salubribus preceptis instruxerim & a seductore petro vos cauere monstrauerim vos ipsum non solum audistis Sed etia; episcopali cathedra sublimastis Tunc omnes cum furore aduersus eum dixerūt Monstro nobis similes es Nudustercius te penituisse dicebas ꝛ nunc te & nos precipitare conaris Et impetum in euz facientes cum ignominia eum protinus expulerunt Hec oīa clemens in libro suo de seipso narrat & hanc hystoriam ibidem inseruit. Post hec autem petrus cum romam venisset & passionem imminere videret clementem post se episcopum ordinauit. Mætuō igitur principe apostolorum petro clemens vir prouidus precauens in futurum ne scilicet per hoc exemplum quilibet vellet sibi in ecclesia successorem statuere & hereditate sanctuarium domini possidere. lino cessit & postmodum cleto Nonnulli asserunt q̄ Linus & cletus non fuerunt summi pontifices Sed tantum petri apostoli coadiutores. propter quod in cathologo pontificū meruerunt ānumerari. post hos autem clemens eligitur ꝛ presidere compellitur. Qui ita morum cōnamento pollebat. vt iudeis ꝛ gentilibus & omnib⁹ christianis populis complaceret Singularium inopes regionum nominatuz scriptos habebat Et quos baptismi sanctificatione mundauerat non sinebat publice fieri mendicitati subiectos Cum itaq; domicellam virginem neptem domiciāi imperatoris sacro velamine secrasset & vxorē sisinnij amici imperatoris ad fidem conuertisset & in castitatis proposito manere promitteret Sisinnij zelo ductus ecclesiam post vxorem suam occulte intrauit scire volens propter quod illa sic ecclesiam frequentaret At vero a sancto clemente oratio fusa

est & a populo Responsum est amen sisinnius cecus & surdus
penitus effectus est qui statim pueris suis dixit Cito me tol
lite & foras eicite Pueri autem per totam ecclesiam eum gira
bant sed & ad ianuas peruenire non poterant Quos cum vi
disset theodora sic errantes. Primo quidem ab eis declinavit
putans q̄ vir suus eam cognoscere posset Postmodū quid/
nam hoc esset eos interrogauit. Qui dixerunt dominus noster
vult videre & audire que non licet & cecus & surdus factus ē.
Tunc illa in oratione sedit deprecans vt vir suus idē exire possit
Et post orationem dixit. Te modo & perducite dominum vel
istum ad domum Cūq; abissent sancti clemēti theodora q̄d
acciderit indicauit Tunc sanctus rogatu theodore ad eum ve
nit & ipsum inuenit apertis oculis nil videntem & nihil peni
tus audientem Cūq; clemens pro eo orasset & ille auditum
& lumen recepisset videns clementem iuxta vxorem suam stā
tem amens efficitur & se illusum magicis artibus suspicatur.
precepitq; seruis suis vt tenerent clementem dicens Vt igre
deret ad vxorē magicis artib; me excecauit Precepitq; ministris
vt clemētē ligarent & ligatū iherēt At illi ligātes colūnas ia
centes & saxa putabant. sicut etiam sisinnio videbatur q̄ san
ctum clementem cum suis clericis traherent & ligarent Tunc
clemens sisinnio ait. Quia saxa deos dicis saxa trahere meru
isti. Ille autem vere eum ligatum existimans ait Ego te inter
fici faciam Clemens autem inde abcedens theodorā rogauit
ne ab oratione cessaret donec virum suum dominus visitaret
Oranti igitur Theodore Petrus apostolus apparuit dicens.
Per te vir tuus saluabitur vt impleat quod dixit frater meus
paulus. saluabitur vir infidelis per mulierem fidēlem Et hoc
dicens Abcessit statim q̄ sisinnius vxorē suā ad se vocauit
obsecrans vt pro se oraret. Et sanctum Clementem ad se vo
cari Qui cum venisset ipsum in fide instruxit. Et eum cum
cccxiij. de domo sua baptizauit. Per hūc autem sisinnium mlti
nobiles & amici nerue imperatoris domino crediderunt. tunc
comes sacrorum pecuniam multis dedit. & contra sanctū cle
mentem seditionem maximam excitauit. Tunc mamertinus
vrbis prefectus propter seditionem maximam non ferēs ad
se clementem adduci fecit Quem cum redargueret & ad se i/
clinare temptaret ille ait. Optarem te ad rationem accedere.
Nam si canes multi contra nos latrauerint & morsibus at
treclauerint. Nunq̄ hoc nobis auferrē possunt q̄ nos sumus
rationabiles homines & ipsi sunt irrationabiles cāes Seditio
autē ab imperitis exorta ostendit se nich. hīe certum vel verū

Tunc mamertinus de eo traiano imperatoꝝi scribens Respon-
 sum accepit q̄ aut sacrificaret aut transpontum mare in he-
 remo quod adiacet ciuitati crisone ipsum in exilium mitteret
 Tunc prefectus clementi cum lacrimis ait. deus tuus quem
 pure colis ipse te adiuuet. Prefectus autem ei nauem tribuit
 & omnia necessaria ministravit Multi auteꝝ clericis & laici ip̄s
 in exilium sunt secuti. Prefectus autem in insulá inuenit ibi
 plus q̄ duomilia christianorũ ibidem iam dudum ad secã
 da marmorea damnatorũ Qui sanctum clementem videntes
 statim infletum & lacrimas proruperunt Quos ille consolãs
 ait non meis meritis ad vos me misit dominus vestre corone
 p̄ticipem me fieri. Et cuz ab eis didicisset q̄ a sexto miliario
 aquam suis humeris deportarent dixit eis œemus omnes do-
 minum ihesum christum vt confessoribus suis fontem i loco
 isto ac venas apiat & qui percussit petram in deserto syna &
 fluxerunt aque in abundantia ipse nobis laticẽ affluenteꝝ im-
 p̄ciatur vt de eius beneficiis gratulemur Cũq; œatiõe facta
 hinc inde circũspiceret. vidit agnum stantem qui pede erecto
 dextro quasi locum episcopo ostendebat Et intelligens domi-
 num ihesum christum esse quem solus ipse videbat perrexit
 ad locum & dixit. In nomine patris & filij & spiritus sancti i
 isto loco percutite Sed cum nullus in isto loco in quo agnũ
 steterat contingeret. ipse accepto breui sarculo. leui ictu locũ
 sub pede agni percussit. & statim maximus fons erupit & in
 fluuiũ creuit. Tunc vniuersis gaudentibus sanctũ clemẽs ait.
 Fluminis impetus letificat ciuitatem dei AQ hanc famã mul-
 ti confluerunt & vna die quingenti & amplius ab eo baptis-
 ma susceperunt & ydolorũ templa destruentes per totam p̄-
 vinciam intra annũ. i. lxxv. ecclesias edificauerunt Post tres
 annos traianus iimperatoꝝ qui cepit aũo domini. c. vj. hoc au-
 diens quendam ducem huc misit. Qui cum omnes libenter
 mœri conspiceret multitudini cessit. & solum clementem liga-
 ta ad collum eius anchora in mare precipitauit dicens. Tam-
 non poterunt ipsum pro deo colere. Stante autem omni ml-
 titudine ad litus maris cœneliũ & p̄hebus discipuli eius oẽs
 œare preceperunt vt dominus corpũ sui martiris eis mōstra-
 ret Statimq; mari per tria miliaria recedente omnes p̄ sicũ
 ingressi inuenerunt in modum templi marmorei habitaculũ
 adeo paratum & ibi in archa corpus sancti Clementis & an-
 choram iuxta eum. Reuelatum est autem discipulis eius ne
 inde tollerent corpus eius Omni autem anno tempore passio-
 nis per septem dies ad triamiliaria mare recedit & siccum iter

aduinentibus tribuit In vna solemnitate mulier cum filio suo paruulo ad locum accessit Completus autem festiuitatis sollempnijs cum puer obdormiret sonus mundantiū aquarum subito factus est Mulier autem territa & filij sui oblita cum reliqua multitudine ad ripam aufugit Que postmodū filij memor cum euulatu maximo flebat & vsq; ad celum lamentabiles voces dabat ac per littora clamans & eiulans discurrebat si forte filij corpus a litorebus eiectū videret. Sed cū in ea spes omnis deficeret ad domum redijt & totum illū annum in fletu & merore duxit. Post annū igitur aperto mari omnes anticipans ad locum concita venit si de filio forte aliquid vestigium inuenire posset. Cum ergo ante tumulum sancti Clementis se in oratione dedisset surgens vidit infantem in loco vbi eum reliquerat dormientem. Estimans autem eū esse defunctum. Accessit propius quasi corpus collectura ex anime. Sed cum eum dormientem cognouisset excitatum velociter spectantibus populis incolumem in vlnis leauit & vbi nam per illum annum fuerit requisit. Ille autem se nescire respondit. Si annus integer preterierat. sed tantum vni noctis spacio se suauiter dormisset putabat Ambrosius in prefatione sic ait Cum iniquissimus persecutor beatum clemētem penis deficere a dyabolo cogere non ei tormentum intulit sed triumphum. Factatur ergo martir in fluctibus vt mergeretur. Et ex hoc peruenit ad premium. Vnde Petrus Magister eius peruenit ad celum. Ambrosius ergo in fluctibus christus approbans mentes clementem ad palmam victorie de profundo reuocat Petrum ad celestia regna in eodem clemento ne mergeretur eleuat Refert Leo hostiensis episcopus q̄ tempore quo Michael imperator nomine rome regebat imperium. Sacerdos quidam nomine Philosophus qui ob summum ingenium a puericia fuerat sic vocatus. cum terfonaz peruenissent & de hijs que narrantur in hystoria clementis habitatores interrogasset quia aduene potius q̄ idigne erāt se nescire professi sunt. Siquidem miraculum marini recessus obculpam inhabitantium iam diu cessauerat. Et obincursus barbarorum tempore marini recessus venientium templum destructum fuerat & archa cum corpore marinis fluctibus obruta erat exigentibus cū pis inhabitantium Super quo miratus philosophus & accedens ad ciuitaculā noie gegoriam cum episcopo & clero & populo accessit q̄redā sacras reliq̄as.

ad insulam in qua estimabant esse corpus martiris vbi cum
ymnis ⁊ orationibus fodientes diuina reuelatione inuenerūt
corpus ⁊ anchoram cum qua fuerat in mare proiectū ⁊ de
portauerunt terfonem Deinde predictus philosophus cum
corpore sancti Clementis romam venit ⁊ multis ostensis mi/
raculis in ecclesia que nuuc dicitur sancti clementis honori/
fice corpus colligatum fuit In cronica auteꝫ legitur qꝫ mari
ab illo loco exiccato a beato cirillo moꝛanoꝝum episcopo ro/
mam translatum est.

De sancto Crisogono

Crisogonus
iussu dyo/
cleciai i car
cere recluditur vbi
sancte anastasiae ali/
moniis fouebatur.
Cum ergo anastasi
am vir eius in artis/
simam custodiaꝫ po
suisset. crisogono qꝫ
eam erudierat talia
scripta direxit sacꝫto
cōfessōi christo cri/
fogono anastasia sa
crilegi iugum mari
ti suscepti cuiꝫ deo
miserante thorū mē

tiza infirmitate declinās die noctuqꝫ domini nostri ihesu xpī
amplectōꝝ vestigia. Cum iste patrimonium meum ex quo il
lustratur cum indignatione ac turpibus ydolatriis exhauriat
me quoqꝫ velut magam atqꝫ sacrilegaꝫ custodie tam grauif/
sime mancipauit vt me vitam temporalem amittere suspicer.
Nihil enim superest nisi vt amisso spiritu mōti succumbam.
In qua mōte licet glōrier. Tamen mea mens valde cōteritur
quia opes mee quas deo deuoueraꝫ a turpibus gsummūtur
Vale vir dei mementoqꝫ mei Cui Cris. respondit Vide qꝫ nō
conturberis in hoc qꝫ tibi pie viuenti inferatur aduersa Non
enim deciperis sed probaris. Cito ad te placitum tempus cō/
uertet ⁊ quasi post noctis tenebras floridum dei lumen aspi
cies ⁊ post glaciei frigus aurea tibi tēpora ⁊ serena succedēt

vale in domino & ora pro me Deniq; cum beata anastasia sic
 in custodia artaretur vt vix ei panis quadrans daretur Ex/
 timans se morturam sancto crisogono epistolam in hec ver/
 ba scripsit. Confessœi christi crisogono anastasia finis venit
 corpœis mei vt egredientem animam ipse suscipiat pro cuius
 amore ista sustineo que ex ore huius vetule recognoueris Cui
 ille rescripsit Semper est vt lumen tenebre antecedant Sicut
 etiam post infirmitatem salus reuertitur & vita post mortem
 promittitur Vno fine concluduntur & aduersa huius mundi &
 prospera Ne vel tristibus desperatio vel letis elatio dominet.
 vnum mare est in quo nauicule corpœis nostri velificant &
 sub vno corpœis gubernatore anime nostre nautico fuguntur
 officio Quorundam igitur naues fortissimis cathenarũ nexi/
 bus solitate crebris equœis concitatos fluctus illeses prete/
 reunt Quorundam vero fragilis iunctura lignœum etiam in
 cōtranquillo vicinũ morti sufficiunt cursum Tu autem o xpi
 famula crucis trophœum tota mente constringe & te ipsam
 prepara ad opus eius Igitur dyoclecianus aquilegie ptibus
 positus ceteros xpianos occidens sanctum Crisogonum sibi
 presentari iussit Cui cum diceret Accipe potestatem prefecture
 tue. & consolatum generis tui & sacrificia diis Respondit Cri/
 sogonus. vnũ deũ in celis adoro & dignitates tuas quasi lutũ cō/
 temno. Data igitur super eum sententia ad quendam locum
 ducitur & ibidem protinus decollatur Circa annos domini
 millesimo. clxxxvij. Cuius corpus cum capite sanctus zelus
 presbiter sepeliuit.

De nomine.

Katherina dicitur a catha quod est vni/
 uersus & ruina quasi vniuersalis ruina
 Omne enim edificium dyaboli in ea vni/
 uersaliter cœruit Nam in ea ruit edificium
 superbie per humilitatem quam habuit
 Carnalis concupiscencie per virginitatem
 quam seruauit Cupiditatis mundane
 quia omnia mundana despexit. Vel ka/
 therinã quasi cathenula. Ipsa enim sibi per bona opera quan/
 dam cathenã fecit per quam vsq; ad celum ascendit que quidem
 cathena sine scala quatuor gradus habet qui sunt innocencia
 operis. mundicia cordis. despectio vanitatis. locutio veritatis.

Quos propheta per ordinem ponit dicens. Quis ascendet in montem domini. &c. Et respondet Anno. ma. et mun. cor. qui. n. ac. in va. a. f. neq. mē. in dolo proximo suo qualiter autem isti quatuor gradus in beata katherina fuerunt. Et hoc patet ex legenda sua.

De sancta katherina.

Katherina
costi regis
filia omni/
bus liberaliuz artiu
studijs erudita fu
Cum maxenciꝰ im
peratoꝝ omnes tam
diuites q̄ pauperes
ad alexandriam cō/
uocaret vt ydol' im/
molarent & christi
anos imolare nolē/
tes pūiret. katheria
cum esset annoꝝum
decem & octo in pa
latio diuicijs & pu
eris pleno sola imā

fisset Audiens animalium diuersoꝝum mugitus & cantantiū
plausus misso illuc nuncio inquit iussit celeriter q̄d hoc esset
Quod cum didicisset assumptus aliquibus de palatio signo
crucis se muniēs illuc accessit. ibiq; multos xp̄ianos metu mōe
tis ad sacrificia duci sp̄exit Que vehementi dolore cordis sau
ciata ad iperatoꝝe audacter ingressit & sic ait. Salutationē tibi
p̄ferre & ordinis dignitas rōnis via mouebat si creatōe celo
rum agnosceres & a diis aīm reuocares. Stansq; añ ianuam
templi per varias occlusiones silogismoꝝ allegoꝝice & metha
noice diserte & mistice multa cū cesare disputauit Deniq; re
diēs ad gñe colloquiū dixit. hoc tibi tāq; sapiēti proferre cui/
raui. Nūc aut quare icassum ogregasti hanc multitudinē ad
colendam stulticiā ydoloꝝ. Miraris hoc tēplū manu artificū
opatum miraris ornamenta preciosa q̄ velut puluis añ faciē
vēti ernnt Mirare potiꝰ scelū & terrā mare & oīa q̄ in eis sunt
Mirare ornamēta celoꝝ solē videlic; & lunā & stellas Mirare
famulatū eoz; qualiter a mūdi iūcio vsq; ad finē nocte & die
currūt ad occidentē & redeūt ad orientem nec fatigantur. Et

cum hec animaduertis. interroga & disce quis sit eorum po-
tentia. Cum autem ipsum ipso donante intellexeris. nec simi-
lem illi inuenire valueris. ipsum adora. ipsum glorifica. Ipse
enim est deus deorum & dominus dominantium. Cum de filij
incarnatione sapientie ter plurima disputasset stupefactus ce-
sar non valuit ad hoc respondere. Tandem ad se reuersus dixit
ad eam Sine o mulier sine nos finire sacrificium. & post hoc
tibi responsa reddemus. Precepit igitur eam ad palacium duci
& cum diligentia custodiri admirans nimium eius pruden-
tiam & corporis pulchritudinem. Erat enim speciosa valde &
incredibili pulchritudinem omnium oculis admirabilis vide-
batur. veniens igitur cesar ad palacium dixit katherine. Au-
diuimus tuam eloquentiam & mirati sumus tuam pruden-
tiam. Sed iudeorum sacrificijs occupati omnia plene intelli-
gere requiuiimus. Nunc autem ab inicio progem tuam re-
quirimus. & sancta ad hoc scriptum est. Ne te collaudes. nec
te culpaueris. ipse hoc faciunt stulti quos gloria vexat inanis.
Confiteor tamen meam progeniem non timore iactantie sed
humilitatis amore. Eg o enim sum katheria costi regis vnica
filia. Que quamuis in purpura nata & liberalibus disciplinis
non mediocriter instructa. hec tamen omnia contempsi & ad
dominum ihesum christum confugi. Dij autem quos colis
nec te nec alios iuuare possunt. O igitur infelices talium ydo-
lorum cultores quibus aduocata in necessitate non assunt in
tribulatione non succurrunt. In periculis non defendunt. cui
rex. Si ita est vt dicis totus mundus erat & tu sola verum di-
cis. Cum tamen omne verbum in ore duorum vel trium testi-
um confirmetur. si angelus esses. si celica virtus adhuc tibi crede-
nemo deberet. quantum cum femina fragilis esse. pbaris.
Cui illa. Ne obsecro cesar a furore tuo te vinci permittas. Vt
in sapientis animo non stet turbatio dira. Sic namq; poeta ait
tu si animo rexeris rex eris si corpore seruus. Et rex video per-
stifera caliditate nos illaqueare disponis. dum per exempla
philosophorum protrahere interis. Videns autem cesar qd
eius sapientie obuiare non posset. mandauit occulte per lras
vt omnes gramatici & rethores ad pretorium alexandrie fe-
stinanter inuenirent vt immensa munera recepturi si contio-
natricem virginem suis assertionibus superarent. Adducti sunt
igitur de diuersis puicijs. E. oratores. Qui oes mortales in omni
mundana sapia excelebat. quibus interrogatis cur tam de imotis
partibus euocati fuissent. Cesar Respondit. Est apud nos que-
dam puella sensu & prudentia incomperalis. que omnes sa-
pientes confutat. & deos omnes demones esse affirmat. &

Quam si supaueris cum honore magno ad propria redibis Ad hoc vnus indignatus stomachati voce respondit O magnum imperatoris consilium qui ab vnus puelle conflictum sapientes mundi de remotis partibus aduocauit cum vnus ex nostris clientulis eam poterat leuissime confutare Et rex poteram quidem hanc ad sacrificandum impellere sed melius iudicam vt nostris argumentis penitus confutetur Cui illi dixerunt Adducatur coram nobis puella vt sua temeritate conuicta nunquam se sapientes vidisse cognoscant Sed cum virgo certamen quod sibi iminebat didicisset totam se domino commendauit Et ecce angelus domini astitit et vt constanter staret admonuit asserens quod non solum ab hijs vinci non poterit sed insuper illa ipsos conuersos ad palmam martirij destinauit cum ergo coram oratoribus adducta fuisset dixit imperatori Quali iudicio circa vnam puellam quinquaginta oratores opponis quos et pro victoria renumerandos permittes et me sine spe mercedis pugnare compellis Erit tamen merces mihi dominus ihesus christus qui est spes et corona pro se certantium Verum cum oratores deum fieri hominem aut pati impossibile dicerent Virgo etiam hec a gentilibus predictum esse ostendit Nam plato astruit deum circumotundum et decurtatum Sibilla quod sic ait Felix ille de ligno qui pendet ab alto Cum igitur virgo cum oratoribus sapientissime disputaret et eos apertis rationibus confutaret obstupefacti illi et quod dicerent non inuenientes muti penitus sunt effecti Tunc imperator contra eos nimio furore replet increpare eos cepit cur ab vna puella tam turpiter se vinci permetterent Tunc vnus magister aliorum sic ait Noueris imperator quod nullus vnquam annos stare potuit quin continuo vinceretur hec autem puella in qua spiritus dei loquitur sic nos in admirationem conuertit vt contra christum aliquid dicere aut omnino nesciamus aut penitus formidemus Vnde imperator Constanter fatemur quod nisi probabiliorem sententiam de dijs quos vsque modo colimus protuleris Ecce omnes ad christum conuertimur Audiens hec tyrannus nimio furore succensus omnes in medio ciuitatis concremari iussit At virgo ipsos confortans ad martirium constantes effecit et de fide diligenter instruxit Et cum dolerent quod sine baptismo decederent Virgo respondit Ne timeatis quia effusio vestri sanguinis vobis baptismum reputabitur et corona Cum ergo signo crucis muniti fuissent flammis iniecti ita animas domino reddiderunt vt nec capilli nec vestimenta eorum ab igne in aliquo lederentur Cum autem

Data igitur super eam sententia decollari iubetur. Que cum ad locum deducta fuisset erectis in celum oculis orauit dicens O spes & salus credentium O decus & gloria virginum ihesu rex bone obsecro te vt quicūq; passionis mee memoriam egerit seu in exitu anime vel in quacūq; necessitate me iuocauerit tue propiciationis consequatur effectum Facta q; ē vox ad eam dicens. Veni dilecta mea speciosa mea. ecce tibi celi ianua est aperta. Nam & hijs qui passiōem tuam celebrauerūt optata presidia promitto de celis Deīde cum decollata fuisset de eius corpore pro sanguine lac emanauit. Angeli autē corporū accipientes ab illo loco ad montem synai itinere plus q̄ dierum viginti deduxerunt & ibidem honorifice sepelierunt. Ex cuius ossibus indefinenter oleū emanat. q̄d cunctōrum debiliū mēbra sanat Passa est autem sub maxēcio siue maximino tyranno qui cepit circa annos domini cccx. Qualiter autē maxencius pro hoc scelere & alijs que cōmisit punitus fuit in historia de inuentione crucis habetur. Dicitur q; quidam monachus rothomagensis ad mōtem synai perrexit ibiq; p̄ septē annos in seruitio beate katherine deuotus permansit Quam cum instancius exoraret vt aliquid de corpore suo habere meretur subito irrupit de manu illius vnus digitorū Qui donū dei letus recepit. Fertur quoq; q; dum quidam beate katherine deuotus existeret & eam crebro in sui adiutoriū iuocaret per processum temporis mentis in curia resolutus & deuotionem mentis perdidit & ab ipsius inuocationem cessauit Qui in oratione positus vidit multitudinem virginum ante se transuentium Inter quas vna erat que ceteris splendidior videbatur Que cum sibi appropinquasset faciem suam operuit & sic ante ipsum facie velata transiuit. Cuius splendorem cum ille nimium miraretur & que esset interrogauit vna ex eis ei respondit hec est katherina quam olim cognoscere solitus eras nūc autem quia eam cognoscere non videris corā te sic velata facie tanq̄ a te incognita pertransiuit Notādum q; beata katherina mirabilis apparet in quib; Primo in sapientia Secundo in eloquentia Tertio in constantia Quarto in mundicia castitatis Quinto in priuilegio dignitatis Primo admirabilis apparet in sapientia. In ipsa enim fuit omnis spes philosophica. Philosophia enim sine sapientia diuiditur in theoreticā practicā & logicā Theoretica diuiditur secundum quosdā in tres scilicet intellectualem. naturalem & mathematicam. Habuit igitur beata katherina sapientiam intellectualem in cognitione diuinorum qua maxime vsa est in disputatione contra

rethores quibus vnum solum deum verum esse probauit & deus omnes falsos esse conuicit Secundo naturalem i cognitione omnium inferiorum qua maxime vsa est in disputati/ one contra imperatorem sicut patet ibidem. Tertio mathema ticam in contemptu terrenorum. hec enim sententia secundum Boecium speculatur formas sine materia in abstractione hac beata katherina habuit Quando animum suum ab omni mate riali amore abstaxit. Hanc enim se habere ostendit cum im/ peratori interroganti respondit. Ego enim sum katherina col/ sti regis filiaq; quamuis in purpura nata et cetera Hac ma/ xime vsa est cum regina quam ad contemptum mundi & de spectum sui & desiderium regni animauit Practica autem di uiditur in tres. scilicet in ethicam ycoinicam & publicam siue politicam Prima docet mores informare. Et se virtutibus ex/ ornare & pertinet ad homines. Secunda docet familiam bene componere. & pertinet ad patremfamilias. Tertia docet vrbes & populos & rem publicam bene regere & pertinet ad recto/ res vrbiu Hanc enim triplicem scientiam habuit beata ka/ therina. Primam enim habuit cui se omni morum honestate composuit. Secundam vt familiam suam que sibi magna re/ licta fuit laudabiliter rexit. Tertiam cum imperatorem sapien/ ter instruxit Logica diuiditur in tres partes. scilicet in demō stratiuam probabilem & sophisticam Prima pertinet ad phi losophos. Secunda ad rethores & dyaleticas Tertia ad sophi stas. Hanc etiam triplicem sententiam habuisse videtur cum de ea scribitur per varias conclusiones filogismorum allego/ ricas. & methanomice disterte & mystice multa cum cesare dis/ putauit. Secundo fuit admirabilis in eloquentia. Habuit. n. eloquentiam facundissimam in predicando sicut patet in suis predicationibus. disertissimam in rationem reddendo. Sicut patet cum dicebat imperatori. Miraris hoc templum manu artificum fabricatum Suauissimam in attrahendo. Sicut pa tet in porphirio & in regina quos eloqniij sui suauitate ad fi dem attraxit Efficacissimam in conuincendo Sicut patz in re thoribus q̄s tā potēter ouicit. Tertio i 9stātia. fuit. n. 9stātissima i ninis illatis q̄a ipas 9tempst Vñ i patōri sibi mināti rēdit.

Quecūq; tormenta potes cogitare ne differas quia carnem ⁊ sanguinem meum cristo offerre desidero. Item fac quecūq; animo concepisti Paratam enim me videbis ad omnia sustinenda. Secundo in donis oblatiſ quia ea respuit. Vnde cum imperator sibi promitteret q̄ eam in palatio secundam haberet respondit. desine talia dicere que scelus sunt etiam cogitae Tertio ī supplicijs irrogatis quia ea superauit Sicut patet cū fuit posita in carcere ⁊ super rotam Quarto in mundicia castitatis Seruauit enim castitatem inter ea iter que castitas periclitari solet. Quādoq; sunt in quibus castitas periclitatur scilicet affluentia resoluens oportunitas inducens Iuuentus lasciuens libertas effrenans. pulchritudo alliciens Inter hec beata katherina castitatem seruauit. Habuit enim maximam affluentiam rerum utpote que tam ditissimis parentibus successisset. Habuit oportunitatem utpote que sui domina tota die inter suos famulos versabatur. habuit iterum etatem iuuenilem Item sui libertatem quia sola ⁊ libera in palatio remansit. De hijs quatuor dicitur supra kathe. cum esset annoꝝ xvij. in palatio diuicijs ⁊ pueris pleno sola remāsit. Habuit etiam pulchritudinem. Vnde dicitur quia erat speciosa valde ⁊ incredibili pulchritudine omnium oculis admirabilis videbatur. Quinto in priuilegio dignitatis. quedam enim priuilegia specialia sunt in aliquibus sanctis dum decederent ut christi visitatio q̄ fuit in Iohanne euangelista olei emanatio q̄ fuit in beato Nicolao. Lactis effusio q̄ fuit in beato Pau. Sepulchrum prepatio q̄d fuit in beato Clemente. petitionū exauditō quod fuit in beata Margaretha quādo orauit pro agentibus sui memoriam. Hec autem omnia fuerunt ī beata katherina. Dubitationem autem habent aliqui apud aliquos utrum a maxencio vel a maximino martirizata sit. tunc enim tres imperium tenebant scilicet constantinus qui ex traditione paterna imperium sumpsit Maxencius maximiani filius a pretorianis militibus rome augustus appellatus ⁊ maximinus in orientis partibus cesar effectus. Secundum auteꝝ cronicas maxencius rome. maximinus vero in oriente contra christianos tyrānidem exercebat Videt ergo ut aliquibus placet ut vicio scriptoris sit factum ut pro maximino maxencius poneretur.

Sequitur alia legenda
de sancto Saturnino.

Saturninus ab apostolorum discipulis ordinatus in vrbe; thelosanā directus Cū autē ipso ingrediente demones a responsis cessarent Vnus gentiliū dixit q̄ nisi saturninū occiderent a dijs suis nil penitē obtinerent Apprehēdētes igitur saturninum nolentem sacrificare ad pedes tauri ligauerūt eūq; cum stimulis agitates a

summa arce p̄ gradus capitolij precipitauerūt Sicq; capite cōfracto a cerebro excussu martiriū feliciter s̄summauit Cuius corp⁹ due feie rapientes p̄fundo loco p̄pter metū gentiliū cōdiderunt q̄d postea successores eius ad locum reuerentiorē transtulerūt Fuit alius saturnin⁹ quem rome p̄fectus diu in carcere maceratū in eculeū leuari et neruis fustib⁹ et scorpionib⁹ cedi fecit Deniq; laterib⁹ adustijs depositū de eculeo decolari precepit circa annos domini cc·lxxxvj sub maximiano Fuit et ali⁹ saturnin⁹ aput affricam frater sancti satiri qui cū predicto fratre suo reuocato et felicitate sorore dicti reuocati nec non et cū perpetua genere nobili martiriū passus est Quorum passio alio tempore potissimum recolitur Cum ergo proconsul eis dixisset vt ydolis ymmolarent et illi nullatenus assentirent in carcerem missi sunt Quod videns pater perpetue ad carcerem flens cucurrit dicēs filia quid fecisti de honestati genus tuū Nunq̄ aliquis de genere tuo in carcerem missus fuit Cū autem audisset q̄ cristiana esset in eam cū impetu digito irruit ad oculos et ei oculos eruere voluit et exclamans egressus est Vidit autem bea·perpetua hui⁹ visionē quā in crastino socijs enarrauit dicēs Vidi scalā aureā mirabili latitudine vsq; ad celū erectā q̄ adeo angusta erat vt nō nisi vn⁹ et paru⁹ ascendere poterat i dextra vero et leua erāt fixi cultri a gladij ferrei limati et exacuti ita vt ascēdens circa v̄l infra se nullaten⁹ respicere poterat sed semp̄ ad celum

cum erectum stare oportebat sub ea draco teterrimus & in/
gentis forme iacebat & pretimore qlibet ascendere formidabat.
Vidit etiam fatirum per eam ascendentem vsq; sursum & re/
spicientem ad nos & dicentem. Ne timeatis hunc draconem s;
securi ascendite vt mecum esse possitis Hec audientes omnes
gratias egerunt quia se vocatos ad martirium cognouerunt.
Presentati igitur iudici cu; sacrificare nollent. fecit saturninu;
cu; alijs viris a mulierib; separi & dixit felicitati Habes viru;
& illa habeo sed contemno Cui ille miserere tibi puelle vt vi
uas maxime cum infantem in vtero habeas Ad quem ait. fac.
de me quicqd vis. quia ad voluntatem tuam nunq; me tra/
here valebis Parentes autem beate perpetue cum viro accue/
rentes infantem paruulum beate perpetue que adhuc lacta/
batur adduxerunt. Et videns eam pater stantem ante prese/
dium cadens in facie dixit Filia mea dulcissima miserere mei
& huius mestissime matris tue & huius miseremini viri tui
qui post te viuere non valebit Perpetua vero inobilis stabat
Tunc pater filium ad collum eius iactauit. Et ipse & mater
& maritus eius manus tenentes & flentes osculabantur eam
dicentes. Miserere nostri filia & viue nobiscum At illa proi/
ciens paruulum & illos rebellens ait. Discedite a me inimici
dei quia non noui vos Videns vero prefectus eorum constā
tiam diutissime verberatos in carcere posuit Sancti vero du;
plurimum mesti essent de felicitate que octo iam mensibus
pregnans erat pro ea orauerunt. & dolores partus subito in
eam irruerunt. peperitq; filium viuum Quidam vero de eu/
stodibus dixit ad eam Quid facies cum ante prefectuz vene/
ris si nūc tam grauiter cruciaris Respondit felicitas Hic ego
pro me patior. ibi pro me deus pacienter. Extracti igitur de
carcere ligatis posttergum manibus & nudatis naribus per
plateas ducuntur Et dimissis bestijs satyrus & perpetua a le/
onibus deuorantur Reuocatus & felicitas a leopardis come/
duntur Beatus vero saturninus gladio capite trūcatur. Cir
ca annos domini. cclvj. sub valeriano & galieno iperatoib;.

Sequitur alia legenda
de sancto Iacobo.

Iacobus mā
tir cognomē
to intercisus
nobilis genere sed fi/
de nobilioꝝ ex regiōe
perfarum & ciuitate
elape æiundus fuit .
Hic ex christianissi/
mis parentibus ort⁹
est & vxōem christi
anissimam habuit .
Eratq; notissimus re
gi perfarum . & inter
optimates primus .
accidit autē vt a pri/
cipe nimio amore se/
duceretur & ad colē

dum ydola flecteretur Hec autem mater & vxō audientes &
protinus sibi scripserūt dicentes Obediēdo mortali deseruisti
eum qui vita est placēdo future cito putredini deseruisti sem
piternum odorem Veritatem in mendacium commutasti &
mortali obtemperans viuōꝝ ac mortuōꝝ iudicem reliq;
sti. Noueris igitur nos ammodo . a te futuras extrāeas nec te
cum de cetero aliquatenus moraturas. Cum autem has lēas
Iacobus legisset amare flēs ait. Si mater mea que me genu^t
& vxō mea a me extranee facte sunt. quātomagis a me ext/
neus factus est deus meus Cum ergo pro errore suo se plu
rimum afflixisset nuncius venit ad principem qui diceret Ia
cobum christianum esse. Quem princeps aduocans ait. Dic
mibi si nazarenus es Cui iacobus Etiam nazarenus sum Et
ille Ergo magus es Cui iacobus absit a me magum esse. cuz
ergo ei multa supplicia minarentur dixit iacobus. non me cō
turbent mine tue quia tanq̄ ventus flās super petram furōꝝ
tuos aures meas cito pertransit Cui princeps Noli impru/
denter agere ne ḡui morte pereas. Cui iaco hoc non mors sed
somnia pocius ē dicendū. Cū post modicū resurrectō tribu
atur Cui princeps. n̄ te seducāt nazarēi dicētes mortē esse som/
num q̄a magni ipatoꝝ timēt eā. Cui Iacobus nos mortē n̄ timē⁹
q̄a de morte ad vitam trāsire speram⁹ Tūc princeps de ḡilio
amicoꝝ hāc sup Iacobus tulit sniaz vt ad terrōē alioꝝ mēbrati ia
cobus puniatur . Cum autem quidam ex compassiōe sup
cum flerent Ille ait . Nolite sup me flere sed super vos ipsos
plangite. q̄a ego ad vitā pergo & vob̄ supplicia eterna debēt .

Tunc carnifices pollicem manus eius dextre absciderunt. Et exclamans Iacobus ait Liberatoꝝ nazerene suscipe ramum arboris misericordie tue Nam a cultore vinee sarmentum absciditur vitis vt potius germinet ⁊ vberius coronetur Cui carnifex Si assentire vis adhuc tibi parco ⁊ medicamentum adhibeo Cui Iacobus Nonne prospexisti stipitem vitis quia cū amputantur sarmenta ille modus qui remanet in suo tēpore cum terra calefcere incipit ⁊ per singula abscisionis loca producit germina. Si ergo vitis putatur vicissitudine temporis vt germinet quātomagis fidelis homo qui ī vera vite cristo compactus est. Tunc accedens carnifex secundū abscidit digitum Beatus iacobus dixit suscipe duos ramos quos plantauit dextera tua domine. Abscidit tertium ⁊ dixit iacob De triplici temptatione liberatus benedicam patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto Et cum tribus ereptis de camino pueris confitebor tibi domine ⁊ in choro martirum psallā nomini tuo xp̄e Abscisus est ⁊ quartus. Et iacobus dixit protectoꝝ filioꝝum israhel qui in quarta benedictione pronunciatu es. Suscipe a seruo tuo confessionem quarti digiti tanq̄ in iuda benedicti. Abciso quintum dixit Completum est gaudiū ih̄eū Tunc carnifices dixerunt ei Parce nunc anime tue ne pereas. ne cōtristeris sumam manum a miseris. quoniam multi sunt vnam manum tātum habentes ⁊ multis diuicijs ⁊ honoꝝibꝫ abundantes Beatus iacobus dixit. qñ pastores īcipiūt pecora tundere nūquā dextrum tantum vellus auferunt ⁊ sinistrum dimittunt. Si ergo pecus quod animal brutum est totū vult vellus amittere quātomagis homo rationalis non dedigbor pro deo occidi. Accedentes igitur impij ad sinistram manuz digitum minimum inciderunt Et iacobus dixit. Tu domine cum magnus esses minimus ⁊ puus pro nobis fieri voluisti ideo circo reddo tibi corpꝫ ⁊ animam quam creasti ⁊ proprio sanguine tuo redemisti Absciditur septimus digitus ⁊ ait. septies in die laudem dixi tibi domine Abscidit octauus ⁊ dixit. Octauo die circūcisus est ih̄esus ⁊ hebreꝫ circūciditur octauo die vt transeat ad legales cerimonias ⁊ mens serui tui domine transeat ab hijs incircūcisus ⁊ coinquinatum habentibus perpuccium vt veniam ⁊ conspiciem faciem tuā domine Inciditur nonus digitus ⁊ ait hora nona tradidit xp̄s ī crucem spirituū. Vnde ⁊ ego domine in dolore noni digiti tibi confiteor ⁊ gratias ago. Inciditur decimus ⁊ ait Decimꝫ numerꝫ ē in preceptis Ioth prima litera nominis ih̄esu christi. Tunc quidam de astantibus dixerūt. O dilectissime quodā noster profiteri deum tantum coram consule vt viuere valeas. Licet

enim abscise sunt manus tue. sunt tamen peritissime medici qui tuis doloribus valeant subuenire quibus iacobus dixit. absit a me nephanda simulatio nemo enim mittens manum suam ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei Tunc indignati carnifices accesserunt et pollicem pedis dextri absciderunt et iacobus dixit Pes christi perforatus est et sanguis exiuit. Abciditur secundus pedis digitus et ait Magna mihi dies haec est pre omnibus diebus. hodie quippe ad deum fortem conuersus ibo Abciderunt et tertium et ante ipsum proiecerunt et subridens iacobus dixit Vade tertie digite ad socios tuos et quemadmodum granum tritici multum fructum affert ita et tu in nouissimo cum sociis tuis requiesces Abciditur quartus et ait. Quare tristis es anima mea et quare conturbas me spero in deo quoniam adhuc confitebor illi facies vultus mei et deus meus. Abciditur quintus et ait. nunc incipiam dicere ad dominum quoniam dignum me fecit socium seruis suis Tunc accedentes ad pedum sinistrum digitum paruorum absciderunt Et dixit iacobus digite parue confortare quia magnus et paruus unam habent resurrectionem Capillus capitis non peribit quanto minus a sociis tuis minime seperaberis Abciditur secundus et iacobus ait destrue veterem domum quia splendidiore paratur Abciditur tertius ait iacobus Confessionibus firmatur meus Abciditur et quartus et ait Conforta me deus veritatis quoniam in te confidit anima mea et in umbra alarum tuarum. s. d. t. i. Abciditur et quintus et ait iacobus Ecce me tibi domine immolabo vices Tunc accedentes pedem dextrum absciderunt Et dixit iacobus Non offeram minus celesti regi pro cuius amore hec patior Abciderunt et pedem sinistrum et beatus iacobus dixit Tu es qui facis mirabilia exaudi me domine et salua me Abciderunt dextrum manum et ait Misericordie tue domine adiuuent me Ad sinistram et ait Tu es qui facis mirabilia Abciderunt dextrum brachium et ait Laudam anima mea dominum laudabo dominum in vita mea psallam deo meo quod diu fuero Abciderunt et brachium sinistrum et ait. Circumdederunt me dolores mortis in nomine domini vindicabor in eis Tunc accedentes absciderunt suram dextri cruris scindentes usque ad femur Tunc beatus iacobus ineffabili dolore grauatus exclamans ait. Domine ihesu christe adiuua me quia circumdederunt me gentes mortis et ait carnificibus cane noua me dominus et induet quam vestra vulnera maculae nequebunt

Jam carnifices defecerant eo q̄ a prima hora diei vsq; ad no-
nam in eius incisione suadessent Tunc iterum accedentes fini-
stri crucis furam abcidendo vsq; ad femur extraxerunt Tūc
exclamans beatus Iacobus dixit. Dominator domine exau-
di me semiuiuum uiuorum & mortuorum dominus Dignos
domine non habeo ut ipsos ad te porrigā nec manū ut eas ad
te extendam. Pedes mei truncati & genua demolita flectere
non valeam & sum velut casura domus ablatis & a quibus
sustentatur. columnis. Exaudi me domine Ihesu Christe &
educ de carcere animam Hec cum dixisset vnus de carnifici-
bus accessit & caput eius amputauit Christiani igitur ocul-
te accesserunt & corpus eius rapientes honorifice sepelierunt.
Passus est autem. v. kal. decembris.

De sancto Pastore .

Pastor in he-
remo mul-
tis annis in
abstinentia maḡ se
affligens multa san-
ctitate & religiōe pol-
lebat Cum autē ma-
ter eius ipsum & fra-
tres eius desiderare
videret sed nō posset
Obseruauit dicit &
illis ad ecclesiam eū
tibus protinē se eis/
deꝝ obtulit At illi fu-
gientes & cellam in-
trantes in eius faciē

clauserunt hostium Illa ante hostium stās cum nimio fletu
clamabat. Pastor autem ad hostiū veniens dixit ei. Quid sic
clamas o vetula. Quem audiens vocem eius amplius clama-
bat flens & dicens Volo vos videre fili mi Quid enī si videā
vos Nūquid non ego sum mater vestra que lactaui vos & iā
canis tota sum plena. cui filius hic nos vis videre aut in alio
seculo Que respondit si nō video vos hic videbo vos illic filij

Qui ait Si equanimiter ferre vales vt nos hic nō videas illic ꝑculdubio nos videbis Que discessit gaudēs et dicēs Si vos uisura sum illic nolo vos videre hic Iudex ꝑuincie cum abbatem pastorem videre cuperet Sed nequiret ·Filium sororis sue tanq̄ malefactorem tenuit et in carcere posuit dicens · Si pastor venerit et pro eo intercesserit eum dimittā Mater igit̄ pueri ad ostium senis plorans dum ille sibi nil r̄ndit ait Et si viscera ferrea habes et nulla cōpassione moueris saltem miseratione sanguinis tu flectat te et q̄ vnigenitus mihi existit Ille aut̄ mandauit ei Pastō filios non generauit Qua cum dolore discedente dixit ei iudex ·Saltem verbo iubeat et ego eū dimittam Ille aut̄ ei remandauit dicens Exanima causam s̄m legem et si dignus morte habetur ꝑtinus moriatur Sin aut̄ quomodo placet tibi fac Docebat aut̄ fratres sic dicens Custodire et seip̄m cōsiderare et discretionem habere operationes sunt anime Pauptas tribulatio et discretio sunt operationes solitarie vite Scriptum est enī Si fuerint hij tres viri noe iob et daniel Noe ꝑsonam habet nihil ꝑsidenticiū Iob tribulatum daniel discretorū Si duas res oderit monachus potest ab hoc mūdo liber esse Et querenti fratri que essent dixit carnalis repaufatio et vana gloria si vis requiem inuenire videlz in hoc seculo et in futuro in omni causa dic Quis sum ego et non iudices quemq̄ Cū quidam frater de cōgregatiōe offēdisset abbas de cōsilio cuiusdam solitarii eum expulit Qui q̄ si flendo desperaret abbas pastō eū ad se adduci fecit quē benigne cōsolans misit ad illum solitariuu dicens Audiens de te videre te desidero Fatiga igitur te vsqz ad me Qui cum venisset dixit pastō duo homines erant qui ambo habebāt mortuos Reliquit aut̄ vnus mortuum suum et abiit plorare mortuum alterius Quod solitarius audiens et intelligens in sermone eius conpundus est Cū quidam frater pastori dixisset se perturbatū esse et locum velle deserere eo q̄ quedam verba de quodam fratre audiuisset que eū non edificauerant dixit pastō ne hec verba crederent quia vera non essent Ille vera esse asserabat quia frater fidelis ea sibi retulit Cui pastō non est fidelis qui tibi dixit quia si fidelis esset nequa q̄ sibi talia diceret Et ille ego vidi oculis meis Ille autem interrogatus de festuca et de trabe quid essent Respondit de festuca q̄ festuca esset de trabe et trabs esset Et pastō ꝑne in corde tuo quia peccata tua sunt sicut hec trabs Illius autem velut hec parua festuca Frater quidam qui peccatum grande fecerat volens penitere triennio interrogauit pastorē si multū esset Qui dixit Multum est · Et quesitus si annum iuberet ait ·Multum est

Ast antes aut dicebant vsq; ad xl. dies Et ille multum est . Et
 adiecit Puto q; si ex toto corde homo penituerit & peccatum
 non iterauerit & penitentiam triduanam suscipiet dominus In
 interrogatus de illo verbo qui irascit fratri suo sine causa . &c .
 ait . Ex omni re qua te grauare voluerit frater tuus ne irasca/
 ris aduersus eum donec oculum dextere tibi extrahat . & si aliter
 feceris sine causa sibi irascaris Si autem aliquis te voluerit se/
 perare a deo pro hoc irascere ei Dixit autem pastor Qui queru/
 losus est monachus non est Qui maliciam in corde suo tenuerit
 monachus non est Qui iracundus est monachus non est
 Qui malum pro malo reddit monachus non est Qui elatus
 & verbosus est . monachus non est Qui vero vere est monachus
 semper est humilis mansuetus caritate plenus & timorem dei
 semper & ubiq; pre oculis habet vir non peccet Dixit iterum
 q; si sunt tres in vnum ex quibus vnus bene quiescat Alius
 autem infirmetur & gratias agat Tertius vero minister eius
 sit ex sincera voluntate hij tres similes sunt velut sint vnus
 operis Cū quidam frater sibi quereret q; multas cogitationes
 habes in ipis picitare . eum sub aere nudo eiecit dicens expande
 sinum & apprehende ventum . Qui ait non possum . Et ille Nec cogi/
 tationes prohibere potes ne introeant . s; tuum est resistere eis . Interro/
 gatus a quodam fratre q; de hereditate dimissa faceret dixit .
 vt post tres dies ad se rediret Qui cū redisset ait illi . si dixero
 da eam ecclesie faciunt in conuiuia . si dixero da eam pauperibus non est tibi
 merces Si dicam da eam pauperibus securus eris Quicquid er
 go vis fac ego causam non habeo Hec inuitas patrum .

De sancto iohanne abbate

Iohannes ab
 bas cū p̄ ā/
 nos q̄ora/
 ginta in heremo ha/
 bitasset . interrogauit
 eum quidam quātū ex
 hoc profecisset . & ille
 dixit Ex q̄ cepi soli/
 tarius esse nūq̄ videt
 sol manducantē . Et
 iohannes Nec me ira/
 scentē . sile fere legiē
 ibidē q; cū epiphānē
 ep̄us abbati hilariā
 daret carnes ille ait
 ignosce q̄a ex quo
 accepi habitum hūc
 daret carnes . Ille ait

hunc non manducam quidq̄ occisum Cui episcop⁹ ex quo
 accepi habitum hunc nō dimisi aliquem dormire qui aduer-
 sum me aliquid haberet nec dormiui habens aliquid aduer-
 sus aliquem Cui ille Ignosce mihi quia meli⁹ es q̄ ego vo-
 lens iohannes ad similitudinem angelorum nihil operari sed
 deo sine intermissione vacare seipm̄ ex poliauit et vnam ebdo-
 modam in heremo fuit Cum aut̄ fame piclaretur et acule-
 is muscarū et vesparū totus vulneraretur Reuersus ad osti-
 um fratri sui pulsabat Ad quem ille quis es tu et ille ego sū
 iohannes Frater autē dixit ei nequaq̄ iohannes enī angelus
 factus est et inter homines vltra non est . Et ille ego vere sum
 Et nō aperiens ei dimisit eū affligi vsq̄ mane Postea aperiēs
 dixit Si homo es opus habes iterū operari vt pascaris et vi-
 uas Si autē angelus es quid queris intrare cellā et ille dixit
 Ignosce frater q̄ peccauī Cum autē morerē rogauerūt eum
 fratres vt aliqd̄ verbū salutare et cōpendiosum loco heredita-
 tis sibi relinqueret Qui ingemiscēs ait Nunq̄ feci ppriam vo-
 luntatē nec aliqd̄ docui quod prius ip̄e non fecerim hec in vi-
 tas patrum

Moyses ab-
 bas Dixit
 fratri peten-
 ti a se sermonem Se-
 de in cella tua et do-
 cebo te vniuersa Cū
 quidam senex infir-
 matus ire vellet ne
 fratres nimis graua-
 ret dixit ei abbas/
 moyses non vadas
 quoniam in fornica-
 tione casur⁹ es qui
 cōtristat⁹ dixit mo-
 tuū est cōpus meū
 et tu mihi ista dicis
 Cū ergo iuisset et q̄

dam virgo ex deuotione sibi seruiret ille cōualefcens eam vio-
 lauit Que cū filiū pepisset senex puerū in vlnis accipiens in
 die magne festiuitatis que erat in sixti ecclesia coram multi-
 tudine fr atrū intrauit Cum aut̄ omnes flerent dixit Videtis
 in fantē hūc Fili⁹ ē inobediēcie .cauete ergo vobis fratres q̄a
 in senedute hoc feci et orate p̄ me ⁊ p̄gens ad cellā ad p̄stinū
 statū reuersus ē Ali⁹ q̄ senex cū dixisset alteri mortuus sum

ille ait Nō cōfidās in te donec exēas de corpore nā si dicis q̄a
 mortu⁹ es sathanas tñ mortu⁹ nō est. Cū frater peccasset mi/
 serūt ad abbatē moysē Qui accepta sporta plena arena venit
 ad eos Quē cū fratres quidnā hoc esset interrogarēt dixit pec
 cata mea sūt post me currēcia et nō video ea-et veni hodie ali
 ena iudicare peccata Illi autē hoc audiētes fratri pepercūt Si/
 mile legīt de abbate priori Nā cū fratres de quodā fratre cul
 pabili loquerent̄ ille tacebat Cū ergo accepisset sacculū ple/
 nū arāna retro et de eadē arena modicū ante se ferret Interro
 gat⁹ q̄d hoc esset dixit Multa arena sūt peccata mea q̄ post
 me fetens ip̄a nō cōsidero nec p̄ eis doleo Modica vero arena
 peccata fratris ante me poīta que semp cōsidero et ip̄m iudi/
 co cum tamen peccata mea ante me semp portare deberem ⁊
 de ip̄is cogitare et p̄ ip̄is deū rogare cū abbas moyses fact⁹
 fuisset clericus et imposuisset ei sup humerale dixit ei ep̄s Ab
 bas factus est candidat⁹. Et ille aut foris domine papa aut
 intus Volens autē episcopus eum pbare dixit clericis suis vt
 quando ad altare accederet ip̄m cū iniuria expellerent deinde
 eū sequētes quid loquerēt audirēt Proicientes autē eū foras
 dixerūt Exi foras ethiops Qui egrediēs dicebat bene tibi fe/
 cerūt cinerate et cacabo te q̄a cū hō nō sis quare te in medio
 hominum dare presumpsisti hec in vitas patrum

De sancto Arsenio

Arseni⁹ cum
 adhuc ī pa/
 lacō q̄sisterz
 ⁊ ad salutē dirigeret̄
 oratz audiuit arseni
 fuge hoīes et salua/
 beris accedēs igīt ad
 monahalē vitā orās
 audiuit arseni fuge
 tace q̄esce Ligīt enī
 ibidē de hac q̄ete ap
 petenda q̄ tres fra/
 tres cū facti fuissent
 monachi vn⁹ elegit
 discordātes ad pacē
 reducere Secūd⁹ in
 firmos visitare Ter/
 cius in solitudīe q̄escere Prim⁹ igīt laborās p̄pter lites homi/
 num non potuit omnibus placere et tedio victus venit ad se/
 cundum quem inuenit animo deficientem et mandatum per/
 ficere non valentem. Et concōdantes ad terciū qui erat in
 solitudīe venerūt cui cū tribulacōes suas narrasset ille missa

aqua in capho dixit attēdite in aquā et erat cōmota et turbu
lenta Et rursus dixit Attēdite modo quomodo quieta et li
pida facta est · Qui cum intenderent et vultus suos videren t
ait Sic qui in medio hominum cōsistunt pre turba nō vidē t
peccata sua Cum autē quieverint Tunc peccata sua videre va/
lebunt Quidam etiam cum inueisset quendam in heremo ve
lut bestiam herbas manducantem et nudum currebat post
ipm fugientem dicens Expecta me quia ppter deum sequor
te Et ille et ego ppter deum fugio te Cum autē vestem picissi
fer expectauit eum dicens Quomā materiam mundi picisti
a te expectaui te Cui ille dic mibi quomodo saluus efficiar
Qui respondens ait Fuge homines et tace Matrona quedam
nobilis et senex venit vt abbatem arsenium ex deuotione vi/
deret Qui rogatus a theophilo archiepo vt se videri pmitter
ret nullatenus acquieuit Tandem illa ad eius cellam pperās
ipm foris ante ostium celle inuenit et se ad eius pedes pstra
uit Ille autē cum indignatione nimia eleuauit eam dicens Si
faciem meam videre vis vide Illa autem faciem eius pre con/
fusione et verecundia non considerauit Cui senex Quomodo
cum mulier sis tantā nauigationem facere presumpsisti ecce
enī romam redibis et q abbatem arsenium videris alijs mu/
leribus enarrabis Et ille similiter venient vt videant me · Et
illa si deo dante romam rediero nullam huc venire permittaz
Sed saltem obsecro vt ores pro me et mei memoz sis semper
Cui ille oro deum vt deleat memnriam tuam de corde meo et
illa audiens turbata nimium venit in ciuitatem et pre tristi/
cia febricitare cepit Quod archiepiscopus audiens ad eam q
solandam accessit Illa autem dicebat · Ecce ego contristata
morioz Cui archieps Nescis quia mulier es et inimicus p
sanctos mulieres impugnat et propterea senex hic ait · Nam
pro anima tua semper orat sic consolatione recepta cum gau
dio ad ppria remeauit De quodam alio patre legitur q cū
discipulus eius diceret · Senuisti abbas accedamus parum
iuxta mundum Ille ait vbi non est mulier ibi eam? Dixit di
scipulus Et vbi est locus non habens mulierem nisi forte sol
litude Et ille ergo in solitudine me tolle · Alius etiam frater
cum matrem suam vetulam transfluuium portare deberet Il
la manus suas pallio inuoluit Cui illa vt q operuisti man?
tuas fili Et ille Corpus mulieris ignis est et ex eo q te contin
gebam aliarum feminatum memoria ī meo animo veniebat
Arsenius autem per totum tempus vite sue ad opus sedens
manuum suarum pannum habebat in sinu ppter lacrimas

que crebro de oculis eius currebant Totā noctem infomnēm
ducebat. Mane autem facto cum ppter nature lassitudinem
dormire vellet dicebat somno Veni serue male ⁊ subreipiebat
parum somni sedendo et statim surgebat. Dicebat q̄ sufficit
monacho si dormierit vna hora si est tamen pugnatō. Cum
pater sancti arsenij nobilissimus senator vitam finiēns et testa
mentum faciēns magnā hereditatem arsenio dimisisset magi
strian⁹ predictū testamentum ad ip̄m detulit quod ille acci
piens voluit illud scindere. Magistrianus autem eius pedib⁹
puolutus rogauit ne hoc faceret quia caput eius p̄cideretur
Cui arsenius prius mortu⁹ sum q̄ ille Ip̄e igitur cum modo
mortu⁹ sit quomodo me fecit heredem Et remisit testamētum
mibi accipere volens Quadaz vice facta est vox ad eū dicens
Veni et ostendam tibi opera hominū Et eduxit eū in quendā
locū ostendit q̄ ei ethiopem incidentem igna et facientem sar
cinam grandem quam portare nō poterat Deinde iterum lig
na incidēbat ⁊ hoc faciebat diucius Ostenditq̄ ei rursus ho
minē haurientem aquā in cisternam p̄tusam que aquam rel
fundebat in lacum et ip̄am cisternā implere volentem et oste
dit ei iterum templū et duos viros ī equis portantes lignum
transuersum. Volentes aut̄ introire in templū sed non pote
rant eo q̄ lignū in transuerso portarent et exposuit dicēs Hī
sunt qui portant quasi iugum iusticie cum supbia ⁊ non hu
miliantur ppter quod remanent foris a regno dei Qui ligna
incidit homo est in peccatis et pro eo vt agat penitenciam nō
subtrahit de peccatis Sed addit iniquitates iniquitatib⁹. Qui
autem aquam haurit homo est bona opera faciēs. Sed quia
cum eis sunt permixtam mala perdidit opera sua Vespere sab
bati veniente dominico relinquebat post se solem et extendē
bat manus suas ad celum donec mane die dominico sol ascē
dens faciem eius illustrabat et sic residebat hęc in vitas patrū

De sancto Agatho n

Agathon abbas per triennium lapidē in os suū mit
tebat donec taciturnitatem disceret. Ali⁹ q̄ frater cū
intrasset congregationem dixit intra se Tu et asinus
vnum esto Sicut asinus vapulat et non loquit̄ Iniuriam pa
titur et non respondet sic et tu Ali⁹ q̄ frater a mensa expul⁹
nihil respondit Postmodum super hoc interrogatus ait. Po
sui in corde meo q̄ equalis sim cani qui cum fectat foras egre
ditur. Interrogatus agathon que virtus plus haberet labo
ris Respondit Puto non esse talem laborem qualem orare de
um. Nam inimici ei⁹ semper laborant eius orationē destruere

Nam in ceteris laboribus homo aliquā requiē possidet Orationis autem opus habet magni certaminis Interrogatus agathon a quodam fratre quomodo cum fratribus habitare deberet ait sicut in prima die et non assuimas fiduciam Non est enim peior passio quam fiducia genitrix enim omnium passionum Dixit iterum Tracundus si mortuos suscitaret non placet alicui

vel deo propter iracundiam suam · Frater quidam iracundus intra se ait si solus habitarem ad iram non cito mouerer Quadam vice cum urceolum aqua impleret versatus est · Secundo impleuit et iterum versatus est Tercio impleuit et versatus est qui commotus furore fregit vasculum · In se autem reuersus cognouit quod ab eodem demone iracundie sit illusus et dixit · Ecce solus sum et tamen ira me vicit Reuertar ergo in congregationem quia ubique labor ubique paciencia et adiutorio dei opus est Econtra erant duo fratres qui multis annis inuicem conuersantibus nunquam ad iracundiam poterant prouocari · Quadam vice dixit vnus alteri Faciamus et nos litem sicut homines de mundo faciunt Et ille respondit Nescio qualiter fiat lis et dixit frater Pono in medio laterculum et dico meum est Tu autem dic non sed meum est et inde fiet litis inicium Posita est ergo testa in medio Dixit vnus meum est hoc et alter dixit Non sed meum est Et ille respondit etiam tuum est tolle ergo et vade et discesserunt nec inter se contendere potuerunt · Erat autem abbas agathon sapiens ad intelligendum impiger ad laborandum Parcus in cibo atque vestimento Dixit autem super voluntatem meam nunquam dormiui retinens in corde aduersus quemquam dolorem Non dimisi dormire alium habentem aduersum me aliquid Moriturus quod agathon tribus diebus mansit immobilis apertos tenens oculos Qui cum pulsaretur a fratribus respondit In conspectu diuini iudicii assisto Dicunt ei et tu times et ille in custodiens mandatis dei virtute quam potui laboraui Sed homo sum et nescio si placuerunt opera mea domino Dicunt ei et

non cōfides de operibz tuis q̄ s̄m deum sunt Et ille non p̄li/
mo donec venero ante illum Aliter enī sunt iudicia dei et iudi
cia hominū Cūt aut̄ eū adhuc interrogare vellēt ait Ostēdit
te caritatē et nolite mecū loqui q̄a occupat̄ sum Quo dicto
statim spiritū cū gaudio emisit .videbat enī eū colligentē spi
ritum quemadmodum si quis salutet amicos suos dilectos
hec in vitas patrum

De sancto barlaam

Barlaam cui/
ius hystori/
am io·dama
scenus diligenti stu/
dio cōpilauit operā/
te in eo diuīa gracia
sanctū Iosaphat re/
gem ad fidem cōuer/
tit .Etenī cū vniuer/
sa india cristianis et
monachis plena ess̄
Surrexit rex quidaz
prepotens noīe auen/
nis q̄ cristianos et p̄
cipue mōachos plu/
rimū persequebatur
Accidit aut̄ vt qui/
dam regis amic̄ et

in palatio suo p̄mus diuina cōmonit̄ gracia regiam aulam
relinqueret et monasticū ordinem intr̄ oiret Quod rex audi/
ens pre ira insaniens eū p̄ queqz deserta inq̄ri fecit et vix inuē/
tum ad se adduci mādauit Vidensqz eū vili tunica coopertū
et fame maceratū q̄ splendidis vestimētis ornabat̄ et multis
diuiciis affluere cōsueuerat dixit ei O stulte et mentis perditē
cur honorē in cōtumeliam cōmutasti Ecce ludū puerorū te
fecisti Cui ille Si hui⁹ a me rationem audire desideras inimi/
cos tuos p̄cul a te abicias Rege aut̄ q̄ essent hui⁹i inimici q̄/
rente ait Ira et cōcupiscēcia hec enī impediūt ne veritas vide/
atur Assiderant aut̄ ad audienciā dicendoz̄ prudentia et equi/
tas Cui rex fiat vt loqueris Et ille Insipientes ea que sūt de/
spiciūt quasi nō sint Ea vero q̄ nō sunt q̄si sint apprehendere
moliunt̄ Qui aut̄ nō gustauerit eoz̄ que nō sunt dulcedinem
nō poterit eoz̄ q̄ nō sūt addiscere veritatē Multa at̄ illo de mil/
sterio icarnacōis et fidei p̄seq̄nte rex ait nisi tibi ī p̄ncipio p̄/
misissē q̄ de medio cōsiliij irā remouerē nūc vtiqz igni tuas cā/
nes tradēz surge iḡr et fuge ex ocul̄ meis ne vl̄ te videā ⁊ ma/
le te p̄dā vir dei at̄ trist̄ abcessit eo q̄a martiriū p̄p̄t̄ n̄ esset

Interea dum rex liberos non haberet puer ei pulcherrimus nascitur et iosaphat appellatur. Congregante autem rege infinitam multitudinem vt dijs p ortu pueri imolarent sexaginta astrologos couacauit a quib? quid futrum esset filio suo diligenter quesuit. Cunctis aut respondētibus eum magnum in potencia et diuicijs futurum vnus sapientior ex ipis dixit Puer iste qui natus est tibi o rex non in tuo erit regno sed in alio incoperabiliter meliori. Nam illius quam psequeris cristiane religionis vt estimo futurus est cultor. Hoc aut non a semetipso sed a deo inspirante dixit audiens hoc rex et plurimum expauescens inciuitate deorsum palacium speciosissimum costrui fecit et ibi puerum ad habitandum posuit ibiq; secum iuuenes pulcherrimos collocauit picipiens illis vt nec mortem nec senectutem nec infirmitatem vel paupertatem nec aliquid qd posset sibi afferre tristitiam ei nominaret. Sed omnia iocunda ei pponerent quaten? mens eius leticijs occupata nil de futuris cogitare posset. Si que vero ministracium infirmari cotingeret hunc ptinus rex precipiebat eici et alium loco eius incolumem subrogari. Precepitq; ne sibi de cristo aliquam facerent mentionem. Eodem tempore erat cum rege vir quidam cristianissimus sed occultus qui inter nobiles regis principes primus vnus erat hic cum aliquando cum rege ad venandum iuisset hominem quendam pauperem pedem lesum abestfa habentem et in terra iacentem inuenit a quo rogatur vt se suscipere debeat quia sibi in aliquo forsitan pdesse posset. Cui miles dixit ego quidem te libenter sustineo sed in quo utilis in uemaris ignoro et ille dixit ego homo medicus sum verborum. Si eni aliquis in verbis ledatur congruam scio adhibere medelam. Miles autem quod ille dicebat p nihil coputauit ppter deum tamen ipm suscipiens eius cura egit. Viri autem quidam inuidi et maliciosi videntes predictum principem in tanta gracia esse regis ipm aput regem accusauerunt q non solu ad cristianoru fidem declinasset sed insuper regnum conabatur sibi subripere turbam sollicitans et sibi concilians. Sed si hoc inquiunt ita esse O rex scire desideras ipm secreto aduoca et vitam hanc cito finendam come mora et idcirco gloriam regni te velle derelinquere et monachorum habitum assumere asseras quos tn ignorater hacten? fueras persecutus et tuc videbis quid tibi responderit. Quod cum rex omnia vt illi suaserant fecisset ille doli ignarus perfusus lacrimis propositum regis laudauit a vanitatem mundi rememorans q; totius hoc ad implendum consuluit. Quod rex audiens et verum esse quod illi dixerant credens furore

repletus est nihil tamen sibi respondit Vir autem p̄cedens q̄
rex grauius verba sua acceperat cremēs abcessit et medicum
se verborum recolens omnia sibi narauit . Cui ille notum sit
tibi q̄ rex suspicatur vt p̄pter hoc dixeris q̄ eius regnū velis
inuadere . Surge igitur et comam tuam tunde et vestimenta
abiciens cilicium indue et sūmo diluculo ad regem ingrede/
re Cumq̄ rex quid sibi hoc velit interrogauerit respondebis
Ecce rex paratus sum sequi te Nam et si via per quā cupis
ire difficilis sit tecū tñ existenti facilis mihi erit Sicut enī so/
cium me habuisti in p̄speris sic habebis pariter in aduersis
Nūc igitur presto sum qd moraris . Quod cū ille per ordinē
fecisset Rex obstupuit et falsarios arguēs Virū ampliori ho/
nore dotauit Filius autē eius in palacio educatus ad etatem
adultam peruenit et in omni sapientia plene edoctus fuit Ad/
mirans autē cur pater sic eum reclusisset Vnū de cōseruis sibi
familiarem secreto de hac re interrogauit dicens se in multa
mesticia positum p̄ eo q̄ foras egredi non liceret adeo vt nec
cibus sibi saperet nec potus Quod pater audiēs et dolens eq̄s
ydoneos parati fecit et choros plaudentes ante eū mittens ne
quid sibi sedum occurreret diligenter p̄hibuit Predicto igit̄
iuuene taliter procedente qua vice vnus leprosus et vnus ce/
cus sibi obuiauerunt . Quos ille videns et stupens qui sint et
quidnam habeant inquisiuit Et ministri dixerunt passiones
iste sunt que hominibus contingere solent . Negantibus illis
respondit Non sunt igitur qui hoc pati debeant an sic indiffi/
nite p̄ueniunt Et illi et quis hominū futura scire valet Val/
de igitur anxius esse cepit pro incōsuetudine rei Alia vice qn/
dam valde senem rugosam habentem faciem et de cœsum in/
curuatum et candentibz dentibus balbuciendo loquentem in/
uenit stupefactus discere cupit visiōis miraculum Cumq̄ di/
dicisset q̄ p̄pter annorū multitudinem ad talem statū venissz
ait et quis est huius finis dicunt ei mors Et ille . ne omnium
mors vel aliquorum Cumq̄ didicisset omnes mori debere . ī
terrogauit in quot annis hec supueniunt Et illi in octogint a/
vel centum annis senectus inducitur deinde mors ip̄a subse/
quitur hec igitur iuuenis frequenter in corde suo recogitans
in multa desolatione erat Sed coram patre leticiam protende/
bat Plurimum desiderās in huiōi dirigi et doceri Igitur qui/
dam monachus vita et opinione p̄fectus habitans in deserto
terre sennaar nomine baelaam hic que circa filium regis age/
bantur p̄ spiritum cognouit et mercatoris habitum sumens

ad ciuitatem illam deuenit accedensq; pedagogo filij regis locutus est Ego eum negotiator sim lapidem preciosum uenalem habeo qui cecis lumen tribuit surdis aures aperit mutos loqui facit Insipientibus sapienciam infundit Nunc igitur duc me ad filium regis et hunc sibi tradam Cui ille uideris homo mature prudencie Sed uerba tua prudencie non concordant uerum tamen cum lapidum noticiam habeam ipsum lapidem mihi ostende et si talis ut asseris fuerit comprobatus a filio regis honores maximas consequeris Ad quem ille lapis meus insuper hanc habet uirtutem Quia qui non habet sanam oculorum aciem et qui non seruat integram castitatem si forte illum aspexerit ipsam uirtutem quam habet insensibilem perdit Ego autem medicinalis artis non expertus uideo te sanos oculos non habere filium autem regis audiui pudicum esse et oculos pulcherrimos habere et sanos Cui ille si sic est uoli mihi ostendere quia et oculos sanos non habeo et in peccatis sordesco Nuncios igitur filio regis ipsum ad eum quociens in introduxit Cum ergo introductus fuisset et rex eum reuerenter suscepisset ait barlaam hic rex benefecisti quia de foris puniti apparenti non attendisti Nam rex quidam magnus in curru deaurato procedens cum quibusdam attritas uestis induit et matie attenuatis obuiasset continuo de curru exiliens ad pedes prostratus ipsos adorauit et surgens in oscula ruit Proceres autem eius indigne hoc ferentes sed regem super hoc arguere formidantes fratri retulerunt quomodo rex magnificencie regali indigna fecisset . Frater autem regem super hoc redarguit Erat autem regi consuetudo quod quando aliquis morti tradendus erat Rex ante eius ianuam preconem cum tuba ad hoc deputata mittebat Vespere igitur ueniente ante fratris ianuam tubam sonari fecit Quod ille audiens et de sua saluatione desperans totam noctem insomne duxit et testamentum fecit Mane autem facto indutis nigris uestibus cum uxore et filiis ad fores palacii lugens accessit quem rex ad se ingredi faciens dixit o stulte si preconem fratris tui cui nihil te deliquisse cognoscis adeo timuisti quomodo precones domini mei in quem adeo peccavi timere non debeam qui sonabilis tuba mihi mortem significant et terribilem iudicis aduentum mihi denunciant Deinde quantum capsas fieri iussit et duas earum extrinsecus auro undique operiri et ossibus mortuorum putridis impleri . Duas uero pice liniri et gemis et margaritis preciosis impleri fecit Vocatisque illos magnates quos sciebat crimonia apud fratrem deposuisse quantum tuas illas capsas ante eos posuit et que preciosiores essent inquisiuit

Illi vero duas de auratas magni esse precij reliquas vero vilis precij esse iudicauerunt Precepit igitur rex de auratas aperiri et continuo inde fetor intolerabilis emanauit Quibus rex hoc illis similes sunt qui gloriosis vestibus sunt amicti intus vero imundicia viciorum pleni Deinde alias aperiri fecit et ecce odor mirabilis inde exalauit Quibus rex Iste illis pauperrimis quos honorauit similes sunt qui et si vilibus vestimentis operiantur intus tamen omni virtutum odore resplendent Vos autem solum que de foris sunt attenditis et que de intus sunt non consideratis Secundum igitur illum regem tu quod fecisti bene suscipiens me Incipiensque igitur barlaam cepit ei de mundi creatione et hominis preuentione ac filij dei incarnatione passione et resurrectione longum sermonem retexere nec non et de die iudicij et retributione bonorum et malorum multa proferre et seruientes ydolis plurimum exprobrare ac de eorum fatuitate tale exemplum ponere dicens Sagitarius quidam auiculam paruam nomine philomenam capiens cum vellet eam occidere vox data est philomene et ait Quid tibi proderit o homo si me occideris Neque enim ventrem tuum de me implere valebis sed si me dimittere velles tria tibi mandata dare que si diligentius conseruares magnam inde utilitatem consequi posses Ille vero ad eius loquelam stupefactus promissit quod eam dimitteret si hec sibi mandata proferret Et illa Nunquam rem que apprehendi non potest apprehendere studeas De re perditam irrecuperabili nunquam doleas Verbum incredibile nunquam credas hec tria custodi et bene tibi erit Ille autem ut promisserat eam dimisit Philomena igitur per aera volitans dixit ei ve tibi homo quod malum consilium habuisti et quod magnum thesaurum hodie perdidisti Est enim in meis visceribus margarita que strutionis ouum sua vincit magnitudine Quod ille audiens valde contristatus est quod eam dimiserit et eam apprehendere conabatur dicens Veni in domum meam et omnem tibi humanitatem exhibebo et honorifice te dimittam Cui philomena Nunc pro certo cognoui te fatuum esse Nam ex hijs que tibi dixi nullum profectum habuisti quia et de me perditam sed irrecuperabili doles et me temptas capere cum nequeas meo itinere pergere et insuper margaritam in meis visceribus credidisti esse cum ego tota ad magnitudinem oui strutionis non valeam pertingere Sic ergo stulti sunt qui confidunt in ydolis quia plasmatos a se adorant et custoditos a se custodes suos appellant Cepitque contra fallacem mundi delectationem et vanitatem multa disputare et plura ad hoc exempla adducere dicens Qui corporales delectationes desiderant et animas suas fame

mori permittūt. Similes sunt cuidam homini qui dū a facie
 vnicornis ne ab eo deuoraretur velocius fugeret in quoddam
 baratrum magnū cecidit dum autē caderet manibꝫ arbusculā
 apprehendit quandam et in base quadam lubrica et instabili
 pedes fixit Respiciens vero vidit duos mures vnum album ⁊
 vnum nigrū incessanter radicem arbuscule quam apprehende
 rat corro dentes et iam ꝑpe erant vt ip̄am absciderent In fun/
 do autē baratri vidit draconem terribilem spirantem ignem ⁊
 aperto ore ip̄m deuocare cupientem super basem vero vbi pe/
 des tenebat vidit quatuor aspidū capita inde prodeſſicia Ele/
 uans autē oculos vidit exiguū mellis de ramiss illiꝫ arbuscu
 le oblitusqꝫ periculi in quo vndiqꝫ positus erat se ip̄m dulce/
 dini illiꝫ modici mellis totū dedit Vnicornis autē mortis tenet
 figuram que hominē semper ꝑsequitur et apprehēdere cupit
 Baratru vero mūdus est omnibꝫ malis plenus arbuscula vni
 us cuius qꝫ vita est q̄ per horas diei et noctis quasi ꝑ murem
 album et nigrū incessanter cōsumitur et incisioni ꝑpinquat
 Basis vero aspidū quatuor cōpora ex quatuor elementis cōpo
 situm quibꝫ inordinatis corporis cōpago dissoluitur. Draco
 terribilis os inferni cunctos deuorare cupiens. Dulcedo ra
 musculi delectatio fallax mūdi per quā homo seducitur vt ꝑ
 iculum suū mīme intueatur addidit qꝫ dicens similes sunt ite
 rum mūdi amatores homini qui tres amicos habuit quorū
 vnū plus qꝫ se. secundū tm̄ quantū se. terciū minꝫ qꝫ se et q̄si
 nihil dilexit In magno itaqꝫ periculo positus et a rege citatus
 cucurrit ad primum amicū eius auxiliū querens et qualiter
 eum dilexerit semper cōmemorans Cui ille Nescio quis sis o
 homo habeo alios amicos cū quibꝫ me hodie letari oportet
 quos et amicos amodo possidebo ꝑbeo tamen tibi duo cili/
 ciola vt habeas quibus valeas operiri Confusus igitur ad se
 cundum venit et similiter eius auxiliū postulauit Cui ille
 Non vacat mihi tecum subire agonem. cutis etenim multis cir
 cumdor modicum tamen vsqꝫ ad hostium palacij te sociabo
 et statim domum reuertar ꝑprijs vacans negocijs Tristis igi
 tur desperans ⁊ ad terciū amicum ꝑrexit sibiqꝫ facie dimissa
 dixit non habeo os loquendi ad te quoniā vt debui non ama
 ui te Sed in tribulatione circumdatus et ab amicis destitutus
 rogo vt mihi auxiliū feras et mihi veniam ꝑbeas Et ille
 hilari vultu dixit certe amicꝫ carissimum fateor te esse et cui
 licet modici beneficij non imemoror ꝑcedam te et aꝑut re/
 gem interueniam ꝑ te ne in manibꝫ tradet te inimicorum

primus igitur amicus est diuiciarum possessio pro quibus homo multis periculis subiacet Veniente vero mortis termino nihil ex omnibus nisi viles accipit ad sepeliendum panniculos Secundus amicus est vxor filij et parentes qui tantum vsq; ad monumentum secum pergentes protinus teuertentes suis vacantes curis Tercius amicus est fides spes et caritas et elemosina et cetera bona opera que nos cum exim? de corpore possunt precedere et pro nobis apud deum interuenire et ab inimicis demonibus nos liberare Hoc i super adidit dicēs In quada? magna ciuitate cōsuetudo fuit q? hominem extraneum et ignotum omni anno in principem eligebant cui omni potestate accepta quicq; volebat facere licitum erat et sine omni constitutione terram regebat Illo igitur in omnib? delicijs permanente et semp sibi sic existimāte repente ciues in eū insurgēbant et p totam ciuitatē nudum trahentes in remotā insulam exilem transmittēbāt vbi non cibū nec vestimentū inueniens fame et frigore vegebatur Tandem quidam alius sublimat in regno Cum illorū ciuū consuetudinem didicisset infinitos thesauros ad insulam illam pmissit vbi post annū in exiliū relegatus ceteris fame deficientibus ille imensis delicijs abundabat Ciuitas hec mūdus iste est Ciues tenebrarū p̄cipes qui nos falsa mūdi delectatione alliciunt nobisq; in sperantib; mors supuenit ⁊ in locum tenebrarū demergimur Diuiciatum vero ad eternū locum pmissio fit manibus egenorū Igitur cū barlaam p̄fecte filium regis docuisset et ipse eum iam relicto patre sequi vellet dixit barlaam si hoc feceris cuidam iuueni similis eris qui cū quandam nobilem nollet desponsare vxorem ipse renuens aufugit et in quendam locum deueniens virginem quandam cuiusdam senis pauperis filiam laborantem et ore deum laudantem vidit Ad quam ille Quid est quod agis mulier cum enī ita paup sis gracias tamen agis deo ac si magna recepisses ab eo Ad quem illa sicut parua medicina sepe a magno labore liberat sic gratiarū actio in paruis donis magnorum efficitur auctrix donorum hec tñ que extrinsecus sunt nostra nō sunt Sed ea que in nobis sunt et nostra sunt a deo magna recepī quia me ad suam ymaginem fecit intellectū michi dedit ad suam me gloriam vocauit et ianuam regni sui iam mihi aperuit pro tātis ergo et tam magnis donis ipm laudare cōuenit Vidēs iuuenis ei? prudentiam eam a patre suo in vxorem pecijt Cui ille Filiā meam accipere non vales quia diuitem et nobilium filius es Ego autem pauper sum sed cum ille omnino instaret ait senex non possum eam tibi dare vt in domū patris tui ducās

eam cum vnica mihi sit Et ille aput vos manebo et vobis me in omnibꝫ cōfōrmabo Deponens igitur pteciosum ornamentum habitum senis induit et aput cum manens ip̄am in vxorem accepit Postq̄ vero senex diucius eum p̄bauit in thalamum eum duxit et immensum pondus diuiciarum quātum nunq̄ viderat sibi ostendit et omnia sibi dedit Dixit autem iosaphat cōuenienter ista me tangit narratio ⁊ a te hoc dictum esse de me existimo Sed dic mihi pater quot annorum es et vbi cōuersaris quia a te nunq̄ volo seperari Et ille annorum sum xlv. in desertis terre sennaar degens Ad quem iosaphat Amplius pater mihi appares lxx Et ille Si a natiuitate mea omnes annos meos queris discere bene eos existimasti Sed nullo mō a me in mensura vite computant̄ quotq̄t in vanitate mūdi expensi sunt Tūc enī in interiori homine mortuꝫ erā et annos mortis nūq̄ vite nominabo Cū igitur iosaphat eū in desertum sequi vellet dixit barlaam Si hoc feceris et tuo ꝑ. socio carebo et p̄secutionis fratribꝫ meis autōr existam Sed cum oportunū tempꝫ videris ad me venies Barlaam igitur filiū regis baptizans et in fide optime instruens eū osculatus est ⁊ ad locum suū reuersus est Postq̄ aut̄ rex filiū cristianū factum audiuit in dolore nimio positus est Quem quidam amicus suꝫ nomine arachis cōsolans ait Cognosco rex senez quendam heremitam qui de nostra secta est qui per oīa barlaam similis est hic igitur bar. se simulans primo cristianorū fidem defendet Deinde se supari permittet et omnia que docuerat et sic filius regis ad nos redibit Assumpto igitur p̄dicto principe magno exercitu ad querendū barlaam iuit et heremitam illū capiens se bar. cepisse dixit qđ filius regis audiens captum scꝫ magistrū amare fleuit sed postmodū per dei reuelationē hunc esse non cognouit Ingressus igitur pater ad filium ait Fili mi in tristitia magna me posuisti et meam caniciem inhonorasti ⁊ lumem oculorū meorū abstulisti Quare fili hoc fecisti et deorum meorum cultum reliquisti Cui ille Tenebre pater fugi ad lumen cucurri et errorem deserui et veritatem agnouī Noli autem frustra laborare quoniam nūq̄ a cristo me posses reuocare Sicut enim tibi impossibile est altitudinem celi manu tangere aut maximum fixcare pelagus sic et istud esse cōgnosce Tūc rex ait Et q̄s horꝫ mihi autōr ē malorꝫ q̄ tā magnifica tibi feci que nūq̄ aliq̄s patꝫ fecit filio Quap̄pter prauitas volūtatis tue et cōtentio effrenata aduersus caput meū insanire fecit merito a astrologū natiuitate tua

dixerunt te arrogantem et parentibus inobedientem futurū
Nunc vero si nisi acquieueris a mea discedes filiatiōne et p
patre inimicus effectus illa tibi faciam que nec hostibus ad
huc feci cui iosaphat cur rex tristis quia bonorum p̄iceps
effectus sum Quis vnq̄ pater in filij sui p̄speritate tristis appa
ruit Non ergo iam patrem vocabo te Sed si mihi aduersabe/
ris sicut a serpente fugiam a te Rex igitur ab eo cum ira di/
scedens arachi amico notam fecit filij duritiani Qui sibi con/
sultuit vt non aspetis verbis cum eo vteretur quia blandis et
lenibus puer melius traheretur Sequente igitur die rex ad fi/
lium venit et circumplectēs osculabatur eum dicēs Fili dul/
cissime honora caniciem patris tui Verere fili patrem tuum
An nescis quale bonum est patri obedire et eum letificare si/
cut econtra malum est ipos exacerbare Quotq̄t enī fecerunt
male perierunt Cui iosaphat tempus amandi et tempus odi
endi tempus pacis tempus et belli Nullo enī modo auerten/
tibus nos a deo obedire debemus siue sit pater siue sit mater
Videns igitur pater eius constanciam ait Ex quo video tuā
pertinaciam Nec michi obedite vis Saltem veni et ambo pa/
riter veritate credamus Barlaam enī qui te seduxit a me vin/
ctus tenetur Nostri igitur et v̄stri cum barlaam conueniant
et preconem mittam vt omnes galilei sine timore veniant et di/
sputatione incepta si vester barlaam obtinuerit vobis cedem?
Si autem noster nobis consencietis Quo cum regis filio pla/
cuisset et illi cum simulatu barlaam ordinasset quomodo pri/
us debebat simulare se fidem cristianorum defendere et postea
se permittere superari Omnes in simul conueniunt Cōuer/
sus igitur iosaphat ad nachor dixit Nostri o barlaam quali/
ter me docuisti Si igitur fidem quam me docuisti defenderis
in doctrina tua vsq̄ in finem vite permanebo Si autem super/
atus fueris statim in te meam contumeliam vindicabo et cor/
tuum et linguam manibus extrahens dabo canibus ne alij
amplius presumant filios regum in errorem mittere Hiis
auditis nachor tristis et pavidus vehementer factus est vidēs
seipm in foueam quam fecit decidisse et laqueo suo cōprehen/
sum esse Aduertens igitur cognouit melius esse filio regis
adherere vt periculum mortis euadere posset rex autem sibi
palam dixerat vt fidez suam sine timore defenderet Vnq̄ ergo
rethorum surgens dixit tu es barlaam qui filium regis sedu/
xisti Et ille Ego sum Barlaam qui filium regis in errorem
non misi sed ab errore liberaui Et rethor cum eximij et mi/
rabiles viti deos nostros adorauerunt quomodo tu aduer/
sus eos audes insurgere Et ille respondēs ait Caldei Greci

et egyptij errantes creaturas deos esse dixerunt . Nam caldei
 elementa deos esse arbitrati sunt cum creata sint ad vtilitatem
 hominū vt eorū dominacōni subiaceant et multis passionibz
 cōrumpantur Greci qz nephandos homines deos putant si/
 cut saturnum quem aiunt filios comedisse et virilia sibi abci/
 disse et in mare proiecisse et venerem inde natam fuisse A fu/
 lio suo qz ioue alligatum in tarturum proiectum esse Iupit/
 ter qz rex aliorum deorum esse describitur quem tamē in ani/
 malia transformatū sepe dicunt vt adulteria cōmitteret Vene/
 rem qz deam adulteram dicunt Nam aliquando habuit virū
 martem aliquando adonidem Egyptii autem animalia colue/
 runt scz ouem vitulum porcū et huiusmodi . cristiani autez
 filium altissimi colunt qui de celo descendit et carnem assūm/
 p̄sit Cepit igitur nachor fidem cristianorum euidenter de/
 fendere et rationibus comunire ita qz rethores illi muti ef/
 feci nihil omnino respondere sciuerunt Iosaphat igitur ve/
 hementer exultabat eo qz dominus per inimicū veritatis veri/
 tatem defendisset Rex autē furore nimio repletus est Iussit igitur
 cōsiliū dissolui quasi de hiis sequenti die denuo tracta/
 turus Dixitqz iosaphat Aut magistrū meum permittite me/
 cum hac nocte manere vt simul de responsionibz sciendis cra/
 stino cōferamus et tu tuos tecum assumes et cum eis confe/
 ras Aut tuis mecum p̄missis accipe meū Alioquin non iusti/
 ciam sed violeociā exercebis Qua p̄pter nachor sibi concessit
 spem adhuc habens qz eū seduceret . Cum igitur filius regis cū
 nachor domū redisset dixit iosaphat . Ne putes me ignorare
 quis sis Scio te non esse barlaam sed nachor astrologū I nci/
 piensqz iosaphat viam salutis ei p̄dicauit et ad fidem conuer/
 tens mane ad heremū misit vbi baptismū suscipiens heremi/
 ticam vitam duxit . Magus autem quidam nomine theodas
 hec que gerebantur audiens ad regem venit et qz filium suū
 ad leges patrias redire faceret promisit Cui rex si hoc feceris
 statuam auream tibi erigam et ipi sicut diis sacrificium offe/
 ram Et ille a filio tuo cunctos remoue et mulieres decoras et
 ornatas introduci precipe vt semper cum eo sint et ministrent
 cōuersentur et morentur cum eo . Ego autem vnum spiritibz
 meis ad eum dirigam qui eū ad libidinē inflāmabit Nihil eī
 iuuenes sic p̄t seducere sicut facies mulierū . rex enī quidā cū
 filiū vix habuisset . Dixerūt pitissimi medici qz si infra decem
 ānos solē vel lumen viderit lumīe oculorū p̄uabit rex igitur in
 q̄dam spelūca excisa filiū vbi vsqz ad ānos decē manere fecit

Quibus finitis iussit rex vt omnium rerum generante eum adducerentur vt omnium nomina et noticiam posset habere Adductis igitur ante eum auro et argento lapidibus preciosis Vestibus splendidis equis regalibus et omnium rerum generibus cum de vniuscuiusq; rei nomine interrogaret ministri omnium sibi nomina indicabant Cum autem nomē mulierum discere anxie quereretur spatarius regis ludendo dixit demones eas esse que homines seducunt · rege autē interrogante filiū quid de omnibus que viderat plē amaret · Quid inquit pater aliud nisi demones illos qui seducunt homines In nullo enī sicut in hijs sic exarsit anīa mea Non igitur aliter putes te filium tuum superare nisi hoc modo · rex igitur omnibus ministris eiectis puellas decoras ei sociavit que eum semper ad libidinem prouocabant nec habebat alium ad quem respiceret aut cum quo loqueretur vel cum quo vesceretur Malignus vero spiritus a mago missus in iuuenem irruit et magnū intus caminum ignis accendit Malignus igitur spiritus intus inflammabat puelle autem exterius dirum exitabant ardorem Qui se tam fortiter vexari sciens turbabat et deo se totum recomendans diuinam cōsolationem recepit et omnis temptatio abcessit Deinde quandam puellam pulcherrimam regis filiam se patre orbatam ad eum misit · Cui cum vir dei predicaret illa respondit Si me ab ydolorum cultura saluare desideras coniungere mihi nuptiarum copula Nam et cristiani coniugia non abhorrent sed laudant quia patriarche eorum et prophete et petrus eorum apostolus cōiuges habuerunt Ad quem ille et naniter mulier ista mihi prosequeris pmittitur quidam cristianis vxores ducere sed non hijs qui pmiserunt cristo virginitatem seruare Et illa sit ita vt vis Si animam meam saluare desideras vnā minimam petitionem mihi perforce Concumbe mecum tantum hac nocte et promitto tibi quod summo diluculo efficiar cristiana · Nam si vt dicitis gaudiū est angelis in celo super vno peccatore penitēciam agente ad conversionis nonne magna merces debetur Semel tantum mihi acquiesce et sic meipam saluabis Illa igitur turrem anime illius fortiter concutere cepit Quod demon videns socijs suis ait Videtis quoniam puella ista concussit que nos non potuimus concutere Venite ergo et in eum fortiter irruamus ex quo congruum tempus inuenimus · Cernens igitur sanctus iuuenis se tam fortiter captiuatum quia et cōcupiscētia incitabat et salus vnius puelle dyabolo suggerente ipsum cōmouebat lacrimis infusus orationi se dedit in qua oratione obdormiens vidit se duci in quoddam pratum decoris floribus

exornatum vbi folia arborum dulcem sonum reddebant au-
 ra quadam grata agitata et odor mirificus emanabat vbi fru-
 ctus visu speciosissimi et gustu desiderabiles vbi sedes posite
 erant auro et gemmis fabricate lecti lucidi cum preciosissimis
 ornamentis aque limpidissime preter fluentes De hinc in ci-
 uitatem ipsum introduxerunt cuius muri ex auro et obtizo
 erant que claritate mirabili refulgebat vbi etherij quidam ex-
 ercitus cantantes canticum quod auris mortalium non audiuit
 Dictumque est ei Iste est locus beatorum Cum autem viri vellent
 eum reducere rogabat ut eum ibi mare premitteret Qui dixerunt
 cum labore multo adhuc venies huc si tamen tibi vim infer-
 re poteris Deinde ad loca terrentima ipsum duxerunt omni sedi-
 tate plena dictum est Iste est locus iniustorum Cum autem
 euigilasset pulchritudo illius puelle et ceterarum stercore fetidi-
 ore ei videbatur Verum cum maligni spiritus ad theodam re-
 dissent et ipse eos exprobraret dixerunt priusque signo crucis
 signaretur super ipsum irruentes fortiter ipsum conturbauimus Ut
 autem seipsum signo crucis munivit Nos persecutus est cum ira
 Tunc theodas cum rege ad eum intrauit sperans quod ei persuade-
 re posset Sed predictus magus captus est ab eo quem capere
 voluit et ab eo conuersus baptisma suscepit et laudabilem
 vitam duxit Rex igitur desperans diuisit ei de consilio amicorum
 medium regni sui Ille autem licet desertum tota mente desidera-
 ret tamen propter fidei dilatationem ad tempus ipsum regnum susce-
 pit ac in suis ciuitatibus templa et cruces erexit et omnes ad
 christum conuertit Pater autem tandem filij rationibus et predicatio-
 nibus assensum prebens fidem christi recepit et baptismum suscipi-
 ens et totum regnum filio suo dimittens ipse penitentie operibus
 vacabat Et post hoc laudabiliter vitam finiuit Iosaphat autem
 barachiam regem prenuicians pluries fugere Sed semper a
 populo captus vix tandem valuit Cum ergo per desertum per-
 geret cuidam pauperi regalem habitum dedit et ipse in paup-
 rima veste remansit Dyabolus autem multas ei insidias parabat
 Aliquando gladio euagiuato in eum irruerat et eum per-
 cuttere minabatur nisi desisteret Aliquam in forma ferarum sibi ap-
 parebat frendens et dirum mugitum emittens Ille autem dicebat
 Dominus mihi adiutor est non timebo quod faciat mihi ho-
 mo Duobus igitur annis in heremo Iosaphat vagabundus
 mansit Nec barlaam inuenire potuit Tandem speluncam in-
 uenit et ante hostium stans dicebat benedic pater benedic Cu-
 ius vocem barlaam audiens exiit et osculantes feruentissime
 se se alterutrum amplexibus constringebant nec faciri poterant
 Retulit autem iosaphat barlaam omnia que acciderant et ille inensas

gracias egit de o Mansit aut̄ ibideꝫ multis annis in abstinentia mirabili vir tute Tandem cōpletis diebus barlaam in pace quieuit Circa annos dñi ccc·lxxx·iosaphat igiꝫ in anno xxv. regnū deserens triginta qñqꝫ annis heremicū laborē subijt et sic multis clarus virtutibꝫ in pace quieuit et cum corpore barlaam positus fuit Quod audiens rex barachias illuc cū multo exercitu venit et corpore reuerenter assumens in ciuitatem suam transtulit Ad quorum tumultum miracula multa fiunt

De sancto Pelagio

Pelagius papa multe sci-
tatis fuit ac
in pontificatu lauda-
biliter se gerens tan-
deꝫ plenꝫ bonis ope-
ribus in pace quie-
uit Non fuit autem
iste pelagius p̄decessor
sancti Gregorij
s̄ alius ante ipsum
huic enī pelagio suc-
cessit Iohannes ter-
cius Iohanni tercio
successit Benedictus
Benedicto Pelagius
pelagio grego

Tempore igitur primi pelagij longobardi in ytaliā venerunt et quia multi huiꝫ hystoriam ignorare probantur ideo eā hic inferendam decreui put in hystoria longobardorum quam paulus longobardorū hystoriographꝫ cōpilauit et in diuersis cronicis explanata habet Gens enī quedam erat germanica plurimū populosa que de littoribꝫ oceani pte septentrionali egressa cū de insula scandinaria per bellorū multa certamina diuersarūqꝫ terrarū circuituitus tandem p̄ānoniam deuenisset vltra non audens p̄cedere sedem sibi in ea perpetue habitationis instituit Hii primo muernuli postea longobardi sunt apelati Dum aut̄ adhuc ī germania residerēt agilmud rex longobardorum septem pueros in piscina a meretrice ad necandū pietos inuenit q̄s vno partu dicta meretrix ediderat q̄s dū rex casu reptos cū hasta ammirās reuolueret vñqꝫ eorꝫ hastā regis manu tenuit quē rex vidēs et stupēs nutriti fecit et lamissionē vo cauit magnū eū futurꝫ esse p̄nunciās q̄ tāte p̄bitatis extitit q̄ mortuo rege eū lōgobardi regē fecerūt

Per idem fere tempus scilicet anno ab incarnatione domini
cccc.lxxx. dum quidam episcopus arrianus vt ait eutropius
quendam nomine barbam baptizare volens diceret .Baptizo
te barba in nomine patris per filium in spiritus sancto filium
& spiritum sanctum minorem patre per hoc ostendere volēs
subito aqua disparuit & baptizandus ad ecclesiam confugit
Per idem fere temp⁹ floruit sanctus medard⁹ fratres vterini
& gilbardus vno die nati vno die epi consecrati vno die mor-
tui vno die a cristo assumpti .An vero hoc tps in quadā cro-
nica dicitur circa annum domini . cccci. dum intra gallias ar-
riana heresis pullularet vnitas specie triū personarū euidenti
miraculo demonstratur vt ait sigillibertus . Dū enim in vrbe
vascensi missam epus celebraret & vidit tres guttas clarissi-
mas equalis magnitudinis sup altare emissas . q̄ simul deflu-
entes in vnū coniūcte gemmam pulcherrimam effecerunt quā
cū i medio cuiusdā crucis auree posuissent . Alie gemme que
ibi erant de ipsa protinus ceciderunt . Addidit q̄q̄ q̄ impijs
obscura et mundis clara videbatur & q̄ infirmis dabat sani-
tatem & adōrantib⁹ cruceim augebat deuocionem . Post hoc
aut longobardis hīs quidam rex preerat nomine albuinus
Vir quidam fortis et strēnuus qui cum rege gebidaniotum
prelium gerens eius exercitum contriuit ⁊ regem interfecit
Quapropter filius predicti regis occisi qui sibi in regnū succes-
serat i vlcionem patris sui cōtra albuinū manu armata forti-
ter processit . contra quē albuinus exercitū suū mouit ⁊ ipm
superans interfecit Filiamq̄ suam nomine rosimundā capti-
uam ducēs in vxorem accepit Sed de capite ipsius regis sibi
cupam parauit quam argento circūcludens inde bibebat In
illis aut diebus Tustin⁹ minor imperiū gubernabat . qui quen-
dam principem habebat qui dicebatur narstes virū quendam
nobilem ⁊ strēnuū qui contra gothos qui totā ytaliam inua-
serant procedens ipsos superauit ⁊ regem gothorū occidit . &
vniuersam ytaliam pacatā reddidit . Qui p magnis beneficijs
magnā inuidiam pertulit a romanis Quapropter apud imp-
atorem falso accusatus a prefato imperatore depositus est vx-
or q̄ imperatoris nomine sapbia hanc otumeliam sibi misit
q̄ eum cum ancillis suis faciet filare & lanarū pensa diuidere
Ad hec verba narstes respondit Et ego talē telā tibi ordiri pro-
curabo . quam donec vixeris deponere non valebis . Neapolim
igitur narstes secedens longobardis mandauit vt pauperrima
a panonie cura desererent ⁊ ad ytalie fertile solū possidendum
confluerent . Quod albuinus audiens pānonia deserint ⁊ an-
no ab incarnatione domini quīgētesimo sexagesimo octauo

cum longobardis ytaliā intrauit. Erat autē consuetudo eis longas barbas portare Vnde cū quadam vice vt aiūt exploratores ad eos venire deberent precepit albuinus vt omnes mulieres solutos crines circa mentū circūducerēt vt barbati homines ab exploratoribus crederent. Et inde longobardi a longis barbis postmodū sunt vocati Barba enim in eorū lingua barbā sonabat. Alij dicūt q̄ cū vinnuli cū vandalis pugnaturi essent Et ad quendam qui habebat spiritū prophēcie accessissent vt pro eorum victoria ex orare. et eis benediceret de consilio vxoris iuxta fenestram ī qua mane ad orientē orabat se posuerunt et mulieres circa mentū capillos circumducere de eiusdem consilio preceperunt. Cū ergo ille fenestrā apertus eos vidisset exclamauit. Qui sunt isti longobardi et vxor sua adiunxit vt quibus nomen dederat victoriā condonaret. Ingressi igitur ytaliā omnes pene ciuitates ceperunt cunctis habitatoribus interfectis Papiam autē tribus annis obsessam tādē ceperunt Rex autē albuinus iurauerat se omnes xpianos occisurum. Vnde cū papiam intrare deberet equus eius ante portam ciuitatis genua affigens quantumcumq; calcatibus vergeretur surgere non valebat quousq; ad monitionē cuiusdam cristiani rex iuramentum mutauit. Mediolanum ergo longobardi ingressi totam pene ytaliā intra breue spaciū temporis subiugarunt preter romam et romaniliā. Que romanilia ē vocata quia altera roma. ex eo scilicet q̄ rome semper ad hesisset Cum igitur rex albuinus vernone esset et q̄dā magnum conuiuium preperasset. et ciphum suum quem de capite regis fecerat afferri faciens cū eo bibit et vxorem suam nomine rosimundam de eo bibere fecit dicens Bibe cum patre tuo. Quod cum rosimunda didicisset. Odium magnū cōtra regem concepit. Erat autē regi dux quidam qui quendam domicellam regine carnaliter cognoscebat. At regina absente rege quadā nocte ancille sue cubiculū intrās. Predicto duci ex persona ipsius ancille mandauit. vt ad se illa nocte deberet accedere. Qui cum venisset regina predicto duci vice ancille se supposuit. Et postmodū dixit ei. Scis que sum. Cui cū se esse talem amicam suam cideret. Illa. Ait. Nequaquam Sed sum rosimunda. Certe talem rem perpetrasti hodie. q̄ aut albuinum occides aut albuini gladio interibis. Volo igitur vt de ipso viro meo qui. ¶ Patrem meum occidit

Et de eius capite cupam sibi faciens me in ea bibere fecit . me
 debeas vindicare . Cui ille non acquiescens alium se inuenire
 promisit qui hoc negociū perpetraret Vnde illa arma subtra
 hens spatam illius que erat ad lectuli caput ne tolli aut eugij
 nari posset fortiter colligauit Dum ergo rex in stratu dormi
 ret homicida eius cubiculū intrare conat̄ . Quod rex sentiens
 de stratu exiit ⁊ spatam eripiens . Sed extrahere non valens
 cū scabello se viriliter defendere cepit . Sed ille cū optime esset
 armatus in regem inualuit ⁊ occidit Accipiens igitur vniuer
 sos thesauros palacij cū rosimūda rauēnā vt dicitur aufugit
 Sed cū rosimunda quēdam iuuenem pulcherrimū prefectū
 scilicet rauēne vidisset ipsum in virū habere desiderans vene
 num viro in calice ꝑꝑinauit . Cui⁹ amaritudinem ille presen
 ciens iubet vxori vt residuum bibat Quod cum recusaret ille
 euaginato gladio eā bibere coegit ⁊ sic ambo ibidem perie
 runt Tandem rex quidā longobardorum nomine adalaoth
 baptizatus est ⁊ fidem cristi suscepit Sed theudelma lōgobar
 dorum regina cristianissima ⁊ deuota aput madoeciū pulch
 errimum oratoriū constituit . Ad quam reginam gregorius
 liberos dyalogorum transmisit que virum suum nomine agi
 sulphum primo ducem thaurinensem . Sed postmodū longo
 bardoz regē ad fidē conuertit ⁊ cū romano imperio ⁊ eccle
 sia eum pacem habere fecit . Sicq; in festo sanctorū geruasij
 protasij facta est pax inter romanos ⁊ longobardos ⁊ ideo
 greꝑ . in eodem festo cantari instituit in officio misse . Loquet̄
 dominus pacem ⁊c . In natiuitate sancti iohannis baptiste ꝑ
 didicorū pax ⁊ conuersio ampli⁹ confirmata fuit . Theudelina
 vero in beatum iohānem specialē deuotionē habebat . Cuius
 meritis gentis sue conuersionē ascribens predictū oratorium
 aput madoeciū fabricauit . Ei⁹q; gentis iohāne patronū ⁊ de
 fensoꝝ esse cuidā viro sancto reuelatū fuit . Mortuo gregorio
 successit ei sabinus ⁊ sabino bonifaci⁹ iij⁹ . ⁊ bonifacio terci⁹
 bonifacius quartus ad cuius preces focas imperatoꝝ donauit
 ecclesie xpi pantheon . circa annos dñi cx . Et ad ꝑces terci⁹
 bonifacij prius statuit sedem romanam esse caput omnium
 ecclesiarum Nam ecclesia constantinopolis se primam omniū
 ecclesiarum scribebat Huius bonifacij tempore mortuo foca
 ⁊ regnante eradio circa annum domini . cx . magumet pseudo
 propheta ⁊ magus agarenos siue ismahelitas id est sarace
 nos hoc modo decepit sicut legitur in quadam hystoria ipsi⁹
 ⁊ in quadam cronica . Clericus quidam valde famosus cum
 i romana curia honorem quem cupēbat assequi non potuisset
 idignatus ad ptes vltra marinas ꝑfugiens sua simulaciōe

innumerabiles ad se attraxit. Inueniēsq; magumeth dixit ei. q̄
ipsum illi populo proficere vellet. Nutriens columbā grana
& alia huiusmodi. ī auribus magu ponebat. columba aut̄ eius
humeros stans de auribus eius cibum sibi sumebat Sicq; iā
adeo assuefacta erat q̄ quicūq; magumeth videbat protinus
super humeros profiliens rostrū in eius aure ponebat. Pre/
dictus igit̄ vir populū conuocans dixit se illū sibi velle profi/
cere quem spiritus sanctus in specie columbe mōstraret Sta/
timq; columbam secrete emisit & illa super humeros magu/
meth qui cum alijs astatat euolans rostrū in eius aure appo/
suit Quod populus videns spiritum sanctū credidit qui sup
eum descenderet ac in eius aure verba dei inferret & sic magu/
meth saracenos. decepit qui sibi adherentes regnū perfidis ac
orientalis imperij. fines vsq; ad alexandriam inuaserunt hoc
quidem vulgariter dicitur Sed verius est q̄ inferius habetur
Magumeth igitur ap̄rias leges confingens. ipsas a spiritu
sancto. qui in specie columbe que sepe vidente populo sup eū
volabat se recepisse menciabatur ī quibus quidam de vtroq;
testamento inseruit Nam cū in prima etate mercimonia exer/
ceret & apud egiptum & palestina. cū camelis pergeret cum
cristianis & iudeis sepe conuersabatur a quibus tam nouum
q̄ vet̄ didicit testamentū. Vnde secundū ritum iudeoz circū/
ciduntur saraceni carnes porcinas non comedunt Cuius ra/
tionem cū vellet magumeth assignare dixit q̄ ex fimo cameli
porcus post diluuiū fuerit p̄creat̄ Et iō tanquā in mundus
a mundo populo est vitandū cū cristianis autem cōueniunt
quia credūt vnum solum deum omnipotentem omnium cre/
atorem. Asseruit etiā pseudo propheta vera quedam falsis in/
miscens q̄ moyses fuit magnus propheta. Sed cristus maior
& summus prophetarum natus ex maria virgine virtute dei
absq; semine hominis. Ait q̄ in suo alcorono q̄ cristus dum
adhuc puer esset de limo terre volucres procreauit. Sed vene/
num imiscuit. quia cristum nō vere passum nec vere resurrex/
isse dixit. Sed alium quendam hominē sibi similit̄ huiusmodi
egisse vel passum esse docuit. Quedam aut̄ matrona nomine
Cadigan. que preerat cuidam prouincie nomine corocāia vi/
dens hominem iudeorum & saracenorū contubernio vallari.
extimabat in illo maiestatem diuinā latere & cū flet vidua ip/
sum in maritum accepit & sic magumeth tocus illius. puicie
obtinueit principatū. Ille aut̄ suis prestigijs non solū p̄dictā
dominā sed etiā iudeos & saracenos demū adeo dementauit vt
se messiam in lege promissum publice fateretur Post hoc ve/
ro magumeth cepit frequenter cadere in epileptica passione.

Quod Cadigan cernens plurimum tritabatur eo q̄ impu-
 rissimo homini epilentico nupsisset quam ille placare desi-
 derans talibus eam sermonibus demulcebat dicens Gabrielē
 archangelum frequenter mecū loquentem contemplor. & nō
 ferens splendorem vultus eius in me deficio & tabesco Quod
 sic esse mulier & ceteri crediderunt Alibi tamen legitur q̄ fuit
 quidam monachus qui magumethū instruxit nomine sergi⁹
 qui in errorem nestorij incidens dū a monachis fuisset expul-
 sus in arabiam venit & a magumetho adhesit. Licet alibi le-
 gatur q̄ fuit archidiaconus in partibus anthiochie degens
 & fuit vt asserunt iacobita qui circūcisionem predicant xpm
 q̄ non deū sed hominem tantum iustum. & sanctū de spiritu
 sancto conceptū & de virgine natum affirmant. Que omnia
 saraceni affirmant & credunt. Predictus igitur sergius ma-
 gumethū de nouo & veteri testamento vt tradunt plura edo-
 cuit. Magumethus enim vtroq; parente orbatus sub patruī
 sui cura puericie ānos agebat. Multoq; tempore cū vniuersa
 gente sua arabum ydolorū cultui deseruiuit quēadmodū in
 alcōono suo testat̄ deū sibi dixisse. Orphan⁹ fuisti & suscepi
 te in errore ydolatrie diu mansisti & inde eduxi te Pauperas
 & ego locupletauī Vniuersa enī gens arabū cū magumetho
 venerem pro dea colebat & inde est q̄ adhuc sexta feria apud
 saracenos in magna veneratione habetur sicut apud iudeos
 sabbatū & apud cristianos dies dominica colitur Magumeth⁹
 igitur predicte Cadigan locupletatus dinicijs ī tantam pro-
 rupit mentis audaciam vt regnū arabū sibi vsurpare cogita-
 ret Sed cū videret se p̄ violentiam hoc assequi nō valere max-
 ime cū attributis suis qui eo maiores fuerāt despiceretur pro-
 phetam se fingere voluit & quos nō poterat subiugare perpo-
 tentiam saltē per sanctitatem attraheret simulatam Predictiq;
 sergi⁹ viri valde prudentis consilijs adherebat. Ipsum enim ab-
 scondite manere faciebat & ab eo oīa req̄rebat & populo refer-
 ebat ac gabrielem archangelū nominabat & sic magumeth⁹
 toc⁹ illius prophetam se simulādo obtinuit principatū om̄sq;
 sibi sponte vel timore gladij crediderūt & istud verius est quā
 illud quod dictū est de columba & sic tenendū Predict⁹ igit̄
 sergius cū monachus esset voluit vt saraceni monachali habi-
 tu uterent̄ scilicet cuculla sine capucio & vt istar monachoz
 multas & ordinatas genuflexiones facerent & ordinate valde
 orarent & quia iudei versus occidentem & xpiani vers⁹ orientē
 orabant voluit vt sui versus meridiē orarent. Que omnia ad-
 huc saraceni obseruant. Multas aut̄ leges machomethus p̄-
 mulgauit quas predictus sergius eum docuit. quarū mltas

demofayca lege accepit Sepe namq; saraceni se lauant ⁊ max
ime cū orare debent. Verenda sua manus brachia faciē ⁊ os
⁊ omnia membra corporis abluūt vt mundius orare possint
Orantes autem vnum confitenter deum qui nullū equalē vel
similem habeat Eiusdemq; machometum ꝑphetam. In anno
q; integrum mensem ieiunāt. Ieiunantes aut nocturno tēpe
comedunt. Diurno vero ieiunant ita vt ab ea hora diei qua
nigrum ab albo distinguere pnt vsq; ad solis occasum cōme
dere vel bibere aut se vxoris cōmixtione fedare nemo audeat
Post solis occubitū vsq; ad sequentis diei crepusculū semp
licet eis cibo potu ⁊ ꝑꝑis vxoribus vti Infirmi aut ad hoc nō
obligantur. Semel aut persingulos annos causa recognitiōis
ad domū dei que est mecha ire precipiunt ⁊ ibi adorare eam
q; in consutilibus tegumentis circuire ⁊ lapides per media fe
mora ꝑ dyabolo lapidādo iactare. Quam domum dicūt adā
construxisse omnibusq; filiis eius ⁊ abraam ⁊ ysmaheli locū
oracōis fuisse Demū macho. sibi cūdisq; gētibus suis tradidisse
affirmant Omnes carnes preter porcinas sanguinem ⁊ mor
ticiū comedere possunt. Quatuor legitimas vxores in siml
habere eis licet ⁊ quamlibet vsq; tercio repudiare. Et rursus
recipere. ita tamen vt quaternarium numerū non transcēdāt
Empticias vero atq; captiuas quot volunt habere licitum est
⁊ eas vendere possunt cum velint nisi earum aliquā in preng
n assent. Cōceditur eis de propria cognatione habere vxores
vt sanguis proles acrescat ⁊ fortiter inter eos amicitie vincu
lum astringatur. Circa possessiones repetendas obseruant vt
actor testibus probet ⁊ reus iuramento se cōprobet innocētē
Cum adultera deprehensus cū ea pariter lapidatur. Cum
alia autem fornicat? octoginta verberibus plectitur Macho/
methus tamen dixit sibi a domino angelo gabriele nunciāte
fuisse cōcessum q; ad aliorum vxores accedere posset vt viros
virtutis ⁊ prophetas generaret. Quidam autē seruus ei? cū
pulchram vxorem haberet ⁊ sibi ne cum domino suo loque/
retur interdixisset. Quadam die ipsam cum eo loquentem in
uenit ⁊ protinus eam a se reiecit Quā macho. recipiens inter
alias suas mulieres cōnumeravit Timens vero ex hoc murm
populi cartam de celo sibi delatam cōfinxit. in qua contineba
tur q; si aliquis vxorem repudiaret eius esset vxor qui eā su/
scepisset q; saraceni vsq; hodie ꝑlege obseruant Cur prima ⁊
secūda vice verberibus plectit? Tercia mand? ei precidit? Quarta
pedis truncacōne punitur. A vino semper abstinere iubentur

Seruantibus hæc et alia mandata promisit deus. vt afferunt paradysum. id est ætæni deliciarum aquis præter fluentibus irrigatum in quo sedes habebunt ppetuas nec frigore aut estu aliquo affligentur Omibz ciborû generibus vescent Quicqd aut peccierint coram eis statim inuenient. Sericis vestimentis omnibus coloribus induentur & virginibz speciosissimis cõiungentur In delicijs omnibus accubabunt. Quibus angeli pincernarû more cû vasis aureis & argenteis deambulabunt In aureis lac. in argenteis vinum afferentes & dicentes comedite & bibite in leticia tria flumina scilicet lactis mellis & vini optimi aromatici eos habere dicit. Machometus in paradiso & q angelos pulcherimos sunt visuri & adeo magnos q ab vno oculo angeli vsq; ad alium sit spaciû vnus diei Non creditibus vero deo nec machumetho erit vt afferunt infernalis pena sine fine Quibuscûq; aut peccatis quilibet obligatus fuerit si in die mortis deo & machumetho credidit In die iudicij machumetho interueniente vt afferunt saluus erit. Hunc pseudo pphetam saracem tenebris inuoluti spiritum pphacie super oenes habuisse. affirmant & decem angelos sic facientes & eum custodientes eum habuisse predicant. Addunt q; q; anteq; deus celû & terram creass; nomen machumeti in cõspetu dei astabat & nisi ipse machumethus futurus fuisset nec celû nec terra nec paradysus fuisset. Menciunt q; de eo q; lima ad eum accessit quâ ille in sinu recipiens in partes duas diuisit & iterû coniunxit. Venenû insuper sibi in carne agmina sibi oblatum fuisse dicunt. Agnus ei locut; est dicens caue ne me summas quia in me habeo venenû. Et tamen post plures annos veneno sibi dato interiit Sed iam nunc ad longobardoz hystoriam psequendam stilius se vertat. Longobardi igitur romano imperio plurimum molesti erât licet fidem xpi recepissent Post hoc autem pipinus princeps maior regie dom; francorû defunctus est. Cui successit karolus filius eius qui tutides appellabat. Qui multas victorias faciēs reliquit duos eiusdem aule regie principes scilicet karolû magnum & pipinum. Sed karolus magnus relicta seculi pompa cassinensis monachus est effectus Pipinus autē aulam regiam strennue gubernabat. Sed cû thildericus rex esset inutilis & remissus consuluit pipinus Zachariam papam An ille deberet esse rex qui solo nomine regio erat contentus. Cui papa respondit illum debere regem vocari qui bene rem publicam gereret. q; responsione franci animati thildericû in monasterio recluserunt & pipinum regem creauerunt circa annos domini quingentesimo ducentesimo quadragesimo Verum cû arstulph;

rex longobardorum ecclesiam romanam suis possessionibus
et dominio spoliasset Stephanus papa qui zacharie successerat
ad pipinum regem francie contra longobardos auxiliū peti-
turus accessit. Pipinus autē copiosum exercitum congregans
in italiam venit. Et arstulphum regem obsedit. A quo qua-
draginta obsides accepit ut ecclesie romane omnia predia que
abstulerat redderet et ipsam amplius non inquietaret. Sed
recedente pipino arstulphus totum quod promiserat irritum
fecit. Qui tamen post modicum dum venatū pergeret subito ex-
piravit et desiderius eidem successit. Per idem tempus dum
Theodoricus rex gothorū iussu imperatoris ytaliam regeret et
arriana heresi deprauatus esset et boecius philosophus consula-
ris patricius cuius gener erat rem publicam illustraret autem
romam senatus contra theodoricum defensaret. Item theodoricus
boecium papie in exilium trahit ubi librum de consolacione proposuit
et tandem cum extinxit eius vxor elpes nomine ymnū apostolorum
petri et pauli qui sic incipit felix per omnes festum mundi car-
dines edidisse fertur epitaphium quod suum ipsa ipsum proposuit ita
dicens elpes dicta fui sicilie regionis alupna que procul a pria-
coniugis egit amor. Boecius sacris iam non peregrina queso
Iudicis eterni testificata tronum Theodoricus autem subito de-
functus a quodam sancto heremita visus est a iohanne papa
et symacho quos ipse occiderat nudus et discalciatus in ollam
vulcam demergi sicut ait gregorius in dyalogo. In die autem ascen-
sionis cum morti appinquaret ad altare se portari faciens amen.
O rex glorie virtutum usque ad finem deuote dixit qua finita
in pace dormiuit tantusque odor omnes perfudit ut in paradiso
se existimarent. Circa annum domini in dc. lxxxvij. Dagober-
tus rex francorum ut in quadam cronica habetur qui longe
ante pipinum regnauerat a sui puericia sanctum dyonysium
in magna veneratione habere cepit. Nam et quando lotharij
patris sui itam metuebat ad ecclesiam sancti dyonysij confuge-
bat. Cum ergo factus iam iam rex mortuus fuisset cuidam
sancto viro in visione monstratum est quod anima eius ad iudi-
cium rapta fuit et multi sancti suarum ecclesiarum expoliacione
obiciebant eidem. Cum ergo mali angeli iam ad penas rapere
eam vellent affuit beatus dyonysius et ei interuentu liberatus
est et penam euasit. Forte enim eius anima ad corpus rediit et
ibi penitentiam egit. Clodoneus rex corpus sancti dyonysij miser
religiose discooperiens os brachij eius fregit et cupide rapuit.

Qui mox in amentia versus est. Circa annū dñi dc. lxxxvij. beda venerabilis prespiter & monachus in anglia claruit qui licet in sanctorū chathologo cōputeē tamen ab ecclesia non sanctus sed venerabilis appellat & hoc duplici de causa. Pr̄ia est quia cū pre nimia senectute eius oculi caligassent habebat vt aiunt quendam diuorē a quo per villas & castella se duci faciebat & vbiq; verbū domini predicabat. Quadam vice dū per quandam vallem magnis lapidibus plenā transirent eius discipulus derisionis causa eidem dixit q̄ ibi esset magnus populus congregatus qui eius predicationem silenter & auide expectabant. Tunc ille feruentur predicare icipiens cū infine per omnia secula seculorū conclusisset. Mox vt aiūt alta voce clamauerunt Amen. venerabilis pater Quia igitur venerabilem eū miraculose lapides vocauerunt ideo venerabilis pat̄ appellatur vel vt alij asserunt ei angeli responderunt. Bñ venerabilis pater dixisti. Scđa causa est. quia post eius mortem quidam clericus sibi deuot⁹ quendā versum edere cupiebat quē ī eius tumulo facere sculpi volebat. Ita icipiens hac sunt in fossa Volēs versum taliter terminare bede sancti ossa Sed quia talem finē versus congruitas non paciebatur. & sedula mente reuolueret nec congruū finem videret. Dum quadam nocte multum super hoc cogitans mane ad tumulū p̄perass̄ manib⁹ anglicis versum. taliter sculptū reperit & finitū. Hac sunt in fossa bede venerabilis ossa. Eius corpus cū deuotione congrua colitur. aput inuam. Per idem temp⁹ scilicet circa annum domini dccc Rachordus rex feixonū cū baptizari deberet & iam vnū pedem in lauatio intinxisset alterū retrahens interrogauit Vbi nam plures maiorū suorū essent in inferno an in paradiso. Et audiens plures esse in inferno. Intinctum pedem retrahens sanctus est inquit plures quam pauciores sequi & ita ludificatus a demone promittente q̄ tertia die ab hinc icōperabilia bona sibi daret ip̄e quarta die subita & eterna morte periit. In campania ytalie frumentum & ordeum & legumina istar pluuię de celo cecidisse refertur. Per idē tēpus scilicet circa annum domini dcc. xl cum corpus sancti benedicti de monte cassino ad monasterium floriacense & corpus sancte scolastice sororis eius aput ceromanas fuisset trāstatū Karolus monachus cassinensis corpus sancti benedicti ad castrum cassinum transferre volebat Sed miraculis a deo ostēsis & francis resistantibus prohibitis fuit. Eo tempore circa annum domini septuagesimum quadragesimum terremot⁹ magnus factus est quo vrbes alie sunt subuerse. Alie a montanis ad subiecta campestria cū muris & habitatoribus suis

integre ⁊ salue vltra sex miliaria transmigrarūt vt dicit̃ cor-
pus sancte petronelle petri apli filie trāssert̃ in cui⁹ sepulchro
marmoreo ipsi petri manu scriptum legebat̃ auree petronelle
dilectissime filie hic ait sigbertus. Eo tempore tyrij armeniam
infestant in quorū patria cū olim pestilentia fuisset suasi xpi
anorū in modum crucis sua capita totunderūt ⁊ quia p hoc
signum salus reddita est hunc tundendi retinuerūt ritum Pi-
pino tandem post multos triumphos defuncto. karolus mag-
nus eius filius eidem in regnum successit cuius tempore in ro-
mana sede adrianus pontifex presidebat. Qui ad karolū mag-
num legatos misit postulans ab eo auxiliū contra desiderū
regem longobardorū qui more patris sui atulphi ecclesiā
plurimū infestabat Cui karol⁹ obediens magno congregato
exercitu per montem sensum ytaliā intrauit. ⁊ papiam ci-
uitatem regiam potenter obsedit ⁊ ibi desiderium capiens cū
uxore filiis ⁊ principibus ad gallias in exiliū misit ⁊ omnia
iura ecclesie que longobardi abstulerant sibi restituit. Erant
tunc in exercitu karoli amicus ⁊ ameli⁹ strēnuissimi milites
cristi quorū miri actus leguntur qui apud mortariā vbi lon-
gobardos karolus superauit ceciderunt ⁊ hic terminatum est
regnum longobardorū. Nam deinceps illū regem habebant
quem cesarēs sibi dabant. Proficiente karolo romā papa sy-
nodum c. liij. episcoporum congregauit in qua synodo papa
ius eligendi pontificem romanū ⁊ ordinandi aplicam sedem
karolo dedit archiepos q̃ ⁊ episcopos p singulas prouicias
ante consecrationem ab ipso in vestituram accipere definiuit.
Filii q̃ eius rome reges vnguntur scilicet pipinus sup ytaliā
ludouicus super acquitaniam. Alcuinus magister karoli tūc
flōebat pipinus karoli filius de coniuratione contra patrem
conuictus in monachū tonsuratur. Circa annū domini d. cc
lxxx. tempore scilicet hyrene imperatricis ⁊ filij sui nomine
constantin homo quidam in longis muris tracie fodiens si-
cut in quadam cronica legitur. Inuenit archam lapideam q̃
cū expurgasset ⁊ reuelasset virū iacentem ibi reperit ⁊ litteras
taliter continentes. cristus nascetur ex maria virgine ⁊ credo
in eum. Sub constantino ⁊ hyrene imperatoꝝibus o sol iterū
me videbis. Defuncto adriano leo in romanam sedem subli-
matus est vir p omnia reuerendus cui⁹ sublimacōz p̃pinqui
adriani egre ferentes cū letanias maiores ageret contra eum
p̃plo scitato ei oculos eruerunt ⁊ linguam preciderunt. Sed
deus miraculose linguam sibi ⁊ visum restituit. Qui dū karo-
lum confugisset ipse eū in sede sua collocauit ⁊ reos puniuit.

Romani igitur suadente papa anno domini d. cc. lxxxiii relicto imperio constantinopolitano vno omnium consensu imperatorias laudes karolo acclamant eumque per manum leonis imperatorem coronant cesarem et augustum appellat. post constantinum enim magnum imperialis sedes apud constantinopolim habebatur pro eo quod predictus constantinus romanam sedem vicariis beatus petrus reliquit et apud predictam urbem sedem sibi ordinavit Verumtamen propter dignitatem imperatores romani nuncupati sunt usque ad illud tempus quo imperium romanum ad reges francorum translatum est. Postea vero illi grecorum siue constantinopolitani isti vero romanorum imperatores vocati sunt Hoc autem de tanto imperatore valde mirabile fuit quod nullam filiarum suarum quod diu vixit voluit coniugio copulare. Dicebat enim se earum contubernio non posse carere et ut alchwinus eius magister de eo scribit licet alias felix esset et hic aduersus fortune malignitatem expertus est. satis declarans quid super hoc dicere vellet quod tamen ita imperator dissimulavit ac si de eo nulla suspicio haberetur. quibus de hoc multus sermo fieret. Unde et quocumque ibat semper eas secum ducebat. Huius karoli tempore officium ambrosianum maxime dimissum est et gregorianum maxime divulgatum imperiali auctoritate ad hoc plurimum adiuuante Ambrosio. namque ut testatur augustinus in libro confessionum cum a iustina imperatrice ariana perfida deprauata persecutionem pateretur et intra ecclesiam cum plebe catholica insidijs vegeretur Instituit ymnos et psalmos. sed more orientaliu decantari ne populus meritis tedio contabesceret quod per omnes fuit postmodum ecclesias deriuatum Verum gregorius postmodum superueniens plura mutauit. Addidit et detrincauit. Sancti enim patres non statim omnia ad decorem officij pertinentia videre potuerunt Sed diuersi diuersa ordinauerunt. Nam et missae inceptio tres varietates habuit olim enim a lectioe incipiebatur sicut adhuc in sabato sancto fit Postmodum celestinus papa psalmi ad introitum missae cantari instituit. gregorius vero introitum missae cum cantu ordinavit et unum versum de illo psalmo qui totus cantabatur retinuit psalmum olim circa aram in modum corone circumstantes concorditer concinebant et inde chorus dicitur. Sed flavianus et theodorus quod alternatim cantentur instituerunt ab ignacio hoc habentes qui super hoc diuinitus fuit edoctus. Teronimus psalmi epistolas euangelia et ex magna parte officij a diurna et nocturna preter cantum ordinavit. Ambrosius gelasius et gregorius orationes et cantus addiderunt et cum lectioibus et cum euangelij coaptauerunt gradum

aila tractus & alleluia & ambro. gelafius & gre. Hilarius ad
didit ad gloriam in excelsis laudamus te & cetera que secūtur
Nocherus abbas sancti galli sequētiās p̄ neumis ipsius allā
prius cōposuit sed nicolau? papa ad missas eas cantari cōces/
sit. Armanus cōtractus theuthonicus fecit. rex omnipotens
Sancti spiritus assit nobis gratia & aue maria & anti. Alma
redemptoris mater & symō barlona. Petrus vero de cōpostel
la episcopus fecit Salue regina. Sigbertus tamen dicit q̄ ro
bertus rex francorum fecit sequentiā. Sancti spiritus assit
nobis gratia & karolus vt refert turpinus archiepiscopus
erat corpore decorus sed visu ferus Statura eius pedū octo &
facies eius palmū & dimidium ī longitudine possidebat Bar
ba vero palmum Frons erat vnius pedis Militem sup equū
armatum sedentem a vertice simul cum equo vno ic̄tu cum
spata scindebat Quatuor ferraturas equorū simul facile ma
nibus extendebat. Militem armatum rectum stātem sup ma
num suā a terra vsq; ad caput suum sola manu velociter ele
uabat leporem integrum aut duas gallinas vel anserem ede
bat Modicum vinum & linphatum hibeat tam parcus ī bi
bendo erat q̄ semper in cena raro plus q̄ ter bibere solebat ce
nobias multa construxit ac laudabiliter vitam finiuit & ī fine
rerum suarum christum heredem fecit Cui in imperium suc
cessit Ludouicus eius filius vir clementissimus circa annos
dñi ccccxv. Cuius tempore episcopi & clerici cingula auro
texto & exquisitas vestes & alia ornamenta secularia deposue
runt Theodolphus aurelianēsis ep̄us falso apud impatorez ac
cusatus ab eodē ē custodie adēgauis mancipatus Cū aut vt
in quadā cronica habet in die palmaz p̄cessio iuxta domū ī
qua custodiebat̄ transfret ille ap̄ta fenestra. Factoq; silentio
pulcherrimos illos versus a se editos. f. Gloria laus & honor
tibi sit rex xp̄e. &c. p̄nte impatore cātavit qui it̄m impatori
placuerunt q̄ ipsum a vinculis mox absoluit & in sua sede re
stituit. legati michaelis impatoris constantinopolitani inter
cetera mūera detulerūt Ludouico filio karoli magni libros
dyonisiij de Terarchia de greco in latinum translatos qui cum
gaudio sunt recepti. xix. & infirmi ī ipsa nocte ī ecclesia eius
curati Mortuo Ludouico lotharius impium tenuit Cui fra
tres eius scilicet karolus & ludouicus bellum indicentes tāta
vtriq; facta est strages vt nulla etas meminerit tantam aliquā
fuisse in regno francoz Tandem pacto mito karolus regnat
in francia ludouicus in germania Lotharius in ytalia & p̄te
francie que ab ipso lotharingia dicta est qui postmodum lu
douico eius filio imperium derelinquens habituz mōachalē

accepit Huius tempore vt in alia quadā cronica dicitur erat
 papa sergius natus romanus qui primo os porci dictus est
 Sed mutato nomine vocatus est sergius Ab illo tempore or-
 dinatūe vt omnes pape nomina mutent. tū quia domius hijs
 quos in aplatum elegit nom mutauit Et quia sicut mutanī
 in nomine Sic mutari debent in vite perfectione. tū ne ille qui
 ad decorum officium eligi aliquo nomine in decoro turpē
 Huius ludouici tempore scilicet anno domini dccc . lvi. vt in
 cronica quadam habetur in parochia maguntina malignū
 spiritus parietes domorū quasi maleis pulsando & manifeste
 loquendo & discordias seminādo adeo homines infestabat vt
 quocūq; intrasset statim illa domū exurebat Presbiteris aut
 letanias agentibus & aquam benedictam spargentib; inimic;
 lapides iactabat & multos cruentabat Tandem aliqui conqui-
 escens confessus est se quando aqua spargebatur sub cappa
 talis sacerdotis quasi familiaris sui latuisse accusans eum q;
 cum filia procuratoris peccatum lapsus inde fuerit ¶ Per
 idem tempus rex bulgarorū cū gente sua ad fidem conuersus
 tante perfectionis fuit vt maiore filio in regnum ordinato ipse
 habitū mōachalē accepit. Sed cū eius filius iuueniliter agēs
 ad gentilitatis cultū redire vellet resumptra milicia persecut;
 ipsum cepit effossiq; oculis in carcerem trusit & in regnum
 statuo filio iuniore habitū sacrum resumpsit. In ytalīa apud
 brixīā tribus diebus & trib; noctibus sanguis de celo pluuisse
 narratur. Per idem tempus locuste innumerabiles in gallijs
 apparuerunt senas habentes alas sex pedes duos dentes lapi-
 dibus duriores vt castrorū acies turmatim volantes spaciū
 diurni itineris quatuor aut quin; milib; extendentes omnia
 viridia in herbis & arboribus vastantes que vsq; ad mare bri-
 tanicum peruenientes. Tandem flatu ventorum in profundo
 maris demerse sunt. Sed estuo oceani ad lit; reiecte ex putre-
 dine sua aerē corrupit. Vñ mortalitas maxia & fames puali-
 da est secuta vt fere tertia pars hoīm interiret Deniq; primus
 otto imperauit scilicet anno domini. dcccc xxxvij. Dum aut
 in pascali solennitate dictus otto principibus conuiuū pre-
 perasset anteq; sederent cuiusdam principis filius mōre puer
 ili ferculum de mensa accepit quem dapifer fuste prostrauit
 Quod cernens pedagogus pueri ipsum dapiferum mox per-
 emit. Quem cum sine audientia cesar condemnare vellet ille
 cesarem ad terram deiecit & suffocare cepit Qui cum de eius
 manibus vix erutus fuisset ipsum reseruari iussit se culpabilē
 clamans quod festo non detulit. Vñ ipm libere abire pmisit.

Ottoni primo successit otto secūdo hic dū ytalici pacē sepius violarent romā venit ⁊ oībus proceribus magnatibus ⁊ pō Quibus Epulantibus latenter omnes cingi fecit armat s tificibus apud gradu in ecclesie conuiuium grande fecit Deinde deuiolat a pace querimoniā mouens iubet in scriptis culpabiles recitari quos statim ibidem decollari fecit. Alios vero epulari satagebat. Huic successit otto tercius circa annū domini dcccc.lxxxiiij. Iste cognoīabatur mirabilia mūdi hic vt in quadam cronica dicitur. quandam vxorem habuit que euidam comiti se prostituere voluit Sed cum ille nollet tantū facinus ꝑpetrare illa indignata predictū comitem apud imp atorem adeo infamauit q̄ eū imperator sine audientia decol lari fecit Qui anteq̄ decollaretur rogauit vxorem suā vt iu dicio candentis ferri post mortem eum comprobet inocētem Adest dies in quo cesar pupillis ⁊ viduis se asserit iudicium facturum affuit ⁊ vidua mariti caput secū suis portans in vñ nis. Tunc quesuit ab imperatore qua morte dignus esset qui in iuste aliquem occidisset. Qui cū priuatione capitis dignū eum assereret illa intulit dicēs. Tu es ille vir qui maritū meū ad suggestionem vxoris tue innocenter occidi mandasti ⁊ vt me verum dicere cōprobes hoc candentis ferri iudicio cōpro bado Quod cesar videns obstupuit ⁊ in manu femine puniē dum se dedit. Interuentu tamen pontificū ⁊ procerum indu cias decem dierum. Deinde octo terciō septē quarto sex a ui/ dua accepit Tunc imperator causa examiata veritate cognita vxorem viuam cōcremauit ⁊ pro redemptione sui quatuor castra vidue dedit que castra sunt in episcopatu luneñ. ⁊ vo cantur ab in ducijs dierum x. viij. vij. vi. Post hunc beatus heinricus qui fuit dux bauarie anno domini millesimo ij. im perium sumpsit qui stephano regi vngarie adhuc gentili sor orem suam nomine galam in vxorem dedit ⁊ tam ipsum regē quā totam eius gentem ad fidem xpi cōuertit. Qui stephanus tante religionis fuit vt multorum miraculorum gloria deus ipsum illustrem reddidit Hic heinricus ⁊ vxor eius radegun/ dis virgines permanserūt ⁊ celibē vitā ducentes in pace queue runt. Huic successit conradus quidam dux francorum. qui neptem sancti heinrici duxit vxorem. Huus tempore visa est in celo trabs ignea mire magnitudinis super solem iam ad oc casum vergentem currere ⁊ ad terram cadere. Hic quosdam episcopos de ytaliam in vincula cōiecit Et quia mediolanensis archiepiscopus de vinculis fugit suburbia mediolani incēdit Die vero penthecostes cum imperator in parua ecclesia secus urbem coronaretur. ad missam tam grauiua tonitrua fulgura q̄ fuerunt vt aliqui mente exciderent aliqui spiritū exalarent

Bruno vero episcopus qui missam cantabat & secretariꝰ imperatoris cū alijs dixerunt se inter missarum solēnnia vidisse sanctum ambro. imperatori gminantem Huius contadi tempore scilicet anno domini millesimo vicesimo quinto comes luipoldus. vt in quadam cronica dicitur. Tram regis metuēs cum vxore sua in insulam fugiens in quodam tugurio latitabant in qua silua dum cesar venaretur nocte superueniente in eodē tugurio ipsum oportuit hospitari Cui hospita pregnās vicināq; partui decent vt potuit strauit & necessaria ministrauit eadem nocte mulier filium peperit & vocem tercio ad se venientem cesar audiuit. Conrade hic puer modo progenitus. gener tuus erit Mane ille surgens duos armigeros sibi secretarios ad se vocauit dicens Ite & pueruluz illum de manibus matris violenter auferte & ipsum per medium scindentes cor eius mihi portate Conciti illi euntes de gremio matris puez rapuerunt Quē videntes elegātissime forme misericordia cōmoti ipsum super quandam arborem ne a feris deuoraretur reposuerunt leporem scindentes cor eius cesari detulerunt. eodem die dum quidam dux inde transiret & puerum vagiētez audiret eum ad se duci fecit & dum filium non haberet vxori attulit & nutrirī eū faciens a se de vxore sua genitū esse finxit & heinticum vocauit Cum igitur iam creuisset. Erat corpe pulcherrimus Ore facundus. Et omnibus graciosus. Quem cesar tam decorum & prudentem videns a patre ipsum pecijt & in curia sua manere fecit. Sed cum videret puerum oibus graciosum & ab omnibus cōmēdari Dubitare cepit. ne post se regnaret Et ne iste sit ille quem occidi mandauerat. volens igitur esse securus litteras manibus suis scriptas per eū vxori dirigit in hunc modum. Inquātum est caro vita tua mox vt litteras istas receperis puerum hunc necabis. Dum igitur pergens in quadam ecclesia hospitatus fuisset & fessus sup bancum quiesceret & bursam in qua erant littere deprenderet sacerdos. curi ositate ductus bursaꝝ aperuit & litteras sigillo regis munitas videns ipsas saluo sigillo aperuit & legens scelꝰ abhorruit & radens subtiliter quod dicebatur istum necabis scripsit filiam nostram isti in vxorem dabis Cumq; Regina litteras sigillo impatoris munitas videret & de manu impatoris scriptas esse cognosceret cōuocatis principibꝰ celebrauit nupcias & filiam suam eidem in vxorē dedit. quē nupcie aqꝰ gni celebrate sūt. cū aut cesari a dicētibꝰ narraret qꝰ solēniter

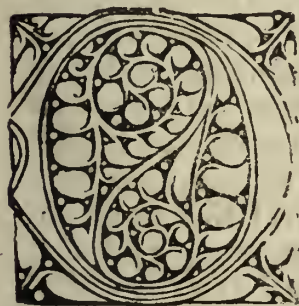
fuisse filie sue nuptie celebrate ille obstupescens a duobus
 armigeris & duce & sacerdote veritate compta dei ordinationi
 resistendum non esse vidit & ideo p puerum mittens esse suum ge-
 nerum appbavit & post se regnare instituit In loco aut vbi puer
 heinricus natus fuit nobile monasterium edificatum est que usq;
 hodie vrsania nominata est. Este heinricus omnes ioculatores
 a curia sua remouit. & que hijs dari consueuerat pauperibus
 erogabat. Huius tempore tantum scisma in ecclesia fuit vt tres
 infimos pontifices electi essent. A quodam tandem prespitero
 nomine gratianus magna illis data pecunia eidem cesserunt
 Et ipse papatum obtinuit. At heinricus dum pro sedando scis-
 mate romam pergeret Gratianus ei obuians auream coronam
 sibi obtulit vt propiciu sibi haberet. Ille aut cuncta dissimu-
 lans synodo conuocato gratianu de symonia conuicit & aliu
 subrogauit In libro tamen boneti quem misit ad comitissam
 matila dicitur q cum prespiter simplicitate ductus pontificatu
 sibi p pecunia acquisierit vt scismati obuiaret ipse postmodum
 errorem suum cognoscens seipsum suadente imperatore depo-
 sivit Post hunc heinricu tercius heinricus imperat Huius tem-
 pore bruno in papam eligitur & leo vocatur Qui dum ad ca-
 pascendam sedem apostolicam Romam pergeret audiuit voces
 angelorum canentium. Dicit dominus ego cogito co. pa. ac
 Hic de multis sanctis cantus composuit. Hoc tempore p ber-
 gariu turbata fuit ecclesia qui assererat corpus & sanguinem
 xpi non vere sed figuratiue esse in altari. Contra quem scripsit
 egregie laufrancus prior Betensis natione papieus. qui fuit
 magister anselmi cantuariens. Deinde quartus heinricus im-
 perat anno domini c. lvij. cuius ipse maxime floruit laufrancus
 ad cuius eximiam doctrinam conuolauit. de Burgundia
 aulhelmus vir postmodum multa virtute & sapientia ador-
 natus & ei in prioratu monasterij betensis successit. Sub hoc
 tempore iherusalem a saracenis capta a fidelibus recuperata
 est. Ossa beati nicolai apud Barensem urbem translata sunt.
 De quo inter cetera legitur q dum in quadam ecclesia sub
 iecta sancte Marie de caritate nodum beati nicolai noua hy-
 storica cantaretur fratres priorem vt eam sibi cantare liceret in-
 stantius exorabant Qui nullatenus acquiescens dixit incon-
 gruum esse morem pristinum de nouitatibus imutare Cum
 adhuc fratres instarent ille indignatus Respondit. Recedite
 fratres nunquam a me licentia concedetur vt noua cantica ymo-
 ioculatoria quedam in mea ecclesia decantentur. Adueniente
 vero festiuitate eiusdem fratres cuiusdam tristitia matutiaz

vigilias pergerunt Cumq; omnes se i lectis recepissent Ecce
 nicholaus priori visibiliter apparuit terribilis. Quē p̄ capillos
 a lecto abstrahens dormitorij pauimento collisit Incipiens an
 typhonam. O pastōe eterne p̄ singulas vocum differencias
 virgis quas i manu tenebat grauiissimos ictus super dorsum
 prioris ingeminans p̄ ordinem morose canendo antyphonam
 ad finem vsq; perduxit. Qui cū omnes suis clamoribus exci/
 tasset semiuuius ad lectū deportatur Tandem ad se rediens ait
 Ite & hystoriam nouam sancti nicolay amodo decātate. Hoc
 tēpore ex molimēsi cenobio xxi. monachi cū abbate suo Bo/
 berto cisterij solitudinem ad euntes vt ibi regle sue p̄fessionē
 districtius obseruarent nouum ordinem ex veteri instituerūt
 Hildebrandus prior cluniacensis factus papa. gregoriū. est
 vocatus hic dum in minoribus constitutus in legatione fun/
 geretur apud lugdunum ebracensem de symonia conuicit mi
 raculose Nam dum idem archiepiscopus omnes accusatores
 suas corrumpet. & conuinci non posset legatus vt gloria pa/
 tri & filio & spiritui sancto diceret imperauit. Ille gloria patri
 & filio expedite dicebat spiritui sancto. vero dicere non poter
 at qui in spiritum sanctum peccauerat. Qui peccatum suum
 confitens mox vt depositus esset clara voce spiritum sanctum
 nominauit Hoc miraculum recitat. Bonizo in libro ad comi/
 tissam melchtild. Mortuo henrico iiii. spire & cū alijs Regi/
 bus sepulto i ei⁹ epitaphio versus iste inscript⁹ fili⁹ hic pater
 hic auus hic pauus iacet istic. Huic successit henricus quiti⁹
 anno domini. Millesimo centesimo vij. qui papam cum car/
 dinalibus cepit. Et eos dimittens in vestituram episcoporū
 & abbatum per anulū & baculum pasto ralem accepit. Sub
 hoc tempore Bernardus cum fratribus suis cistercium ingre
 ditur In parochia a legicū. porca porcellū faciē hominis ha/
 bentem enixa est Pullus galline quadrupes natus est Loth/
 arius successit henrico cuius tempore mulier quedam in hy/
 spania monstrum bis gemmi corporis enixa est auersis vultu
 bus corporibus sibi choherens Ante quidem effigies erat ho/
 minis integro corporis mēbrorumq; ordine distincta Retro
 vero facies canis corporis et membrorum pprietate integra
 Post hunc regnauit Conrad⁹ anno millesimo centesimo tri/
 cesimo octāuo Eo tempore Hugo de sancto victore doctor ex
 cellentissim⁹. Et i omni scientia summ⁹ a religiōe deuot⁹ obiit
 De q̄ referūt q̄ cū ifirmitate vltia laborat⁹. Et nullm cibū reti
 nere poss⁹. Corp⁹ tñ dñicū sibi dari cū mlta istātia postlabat.

Tūc fratres eius turbationem sedare volētes simplicē hostiā
instar corporis dominici sibi detulerūt. Quod ille per spiritū
recognoscēs ait Misereatur vestri domi⁹ fratres cur me delu/
dere voluistis. Iste enī nō est dñs me⁹ quē deportastis. Mox
illi stupefacti cucurrerūt. Et sibi corpus dominicū detulerūt
Sed ille videns q̄ recipere nō valeret. Elevatione in celū manib⁹
sic orauit Ascēdat filius ad patrē. Et spiritus ad deū suū qui
fecit illum Et inter hec verba spiritū exalauit. Et corpus dñi
ibidem disparuit Eugenius abbas sancti anastasi j papa con/
stituitur Qui ab vrbe expulsus eo q̄ senatores alium creauerunt
gallias venit & Bernardum ante se misit viam domini
predicabat ⁊ multa miracula faciebat Gilbertus porrectan⁹
florebat Fridericus nepos Conradi imperauit anno domini
milesimo centesimo quinquagesimo quarto Floruit magi/
ster Petrus lombardus episcopus parisiens⁹ qui librorū sen/
tentiarum glosam psalterij Et epistolarum Pauli vtiliter cō/
pilauit Eo tempore .iij. lune in celo vise sunt & ī medio signū
crucis nec multo post vise sunt .iij. soles Tūc alexander ī papā
canonice est electus contra quem Octavianus Jo. cremens⁹ .
tituli sancti Calixti & Jo. strumens⁹ successiue in papam eli/
guntur & fauore imperatoris fulciūtur Durauit hoc scisma
annis .xviii. infra quod tempus theutunici qui apud tuscula/
num p̄ iperatore morabātur Romanos apud mōtem portū
inuadunt & tota noua vsq; ad vesp̄as occiderunt vt nunq̄
ex romanis tot milia sint occisa Licet tempore hanibalis tot
occisi sint vt tres caphinos anulorū quis de digitis procepe
occisorū abstulerant impleuerint ide hanibal extrahi fecit
cartaginē destinauerit. Imperator Fridericus dum terram
sanctam visitasset ⁊ in flumine quodam lauaretur ibidem ne/
catus perijt. Vel vt alij asserunt equo suo impingente ī aquaz
cecidit Tbiq; interiit. Huic successit Heinricus filius ei⁹ āno
dñi milesimo centesimo nonagesimo. Eo tpe tante pluuie cū
tonitruis Et fulminibus & tēpestatib⁹ facte sunt quātas nlla
meminit hoīm antiquitas. Lapidēs enī in quātitate ouorum
quadranguli mixti cum pluuia de celo cadentes Arbores vi/
neas Et segettes destruxerunt ⁊ multos homines occiderunt
Corui quoq; ⁊ q̄plures aues per aera in hac tēpestate volā/
tes vise sunt carbones viuos in Rostro portare Et domos in/
cendere contra romanam ecclesiam semper tyrānidem Hein/
ricus exercuit. Et ideo eo mortuo innocēn terti⁹ ne frater ei⁹
Philippus promoueretur se opposuit & Ottoni filio ducis
Saxonie adhesit. Et eum aquisgrani in Regem alemanee cor/
onari fecit Eo tempore dū plures barōes francie p̄ libatiōe

terre sancte ultra mare pergerent constantinopolim ceperunt
 Hijs temporibus ordines predicatorum ⁊ minorum fratrum
 orti sunt Innocentius quartus legatos ad philippū Regem
 francorum misit vt terram albigen. inuaderet ⁊ hereticos de/
 leret Qui omnes capiens concremari fecit deniq; Innocenti
 us ottonem imperatorem coronauit ⁊ vt iura ecclesie salua
 ret ab eo iuramentum exegit. Qui statim ipso die contra iu/
 ramentum fecit ⁊ romipetas expoliari iussit. vnde papa eum
 excommunicauit ⁊ ab imperio deposuit Eo tempore fuit sancta
 Elizabeth filia regis vngarie que fuit vxor lantgrauij que in/
 ter alia innumera miracula plures vel xvj. mortuos vt scribi
 tur suscitauit ⁊ cecum natum illuminauit. Decuius corpore
 vsq; hodie oleum fluere perhibetur. Ottone deposito frideric⁹
 heinrici filius eligi ⁊ ab honorio coronatur Leges optias
 pro libertate ecclesie ⁊ contra hereticos edidit Sic super om/
 nes diuicijs ⁊ gloria abundauit. Sed eis in superbia abusus
 fuit Nam tyrannidem contra ecclesiam exercuit. Duos cardi/
 nales vinculauit. prelatos quos gregorius ix. ad consilium
 conuocauerat capi fecit. Et ideo ab ipso excommunicatur. De/
 niq; gregorius multis tribulationibus pressus mori ⁊ In/
 nocentius quartus natione ianuenfis cōsilium aput lugdunū
 conuocans ipsum imperatorem deposuit. Quo deposito ⁊ de/
 functo sedes imperij vsq; hodie vacat.

De dedicatione templi.

Dedicatio ecclesie inter alias festiuitates
 ab ecclesia celebratur. Et quoniam du/
 lpex est ecclesia siue templū scilicet ma/
 teriale ⁊ spirituale. Ideo de huius tem/
 pli duplicis dedicatione hic breuiter est
 agendum. Circa dedicationem autē tem/
 pli materialis tria videnda sunt. Primo
 quare dedicat siue consecrat Secūdo quare
 consecrat. Et quia in templo duo sunt que
 consecrantur scilicet altare. ⁊ ipsum templum ideo primo
 videndū est quare consecratur altare Secundo quare tēplum

Altare autem consecratur ad tria. Primo ad sacramentum domini offerendum gen. viii. Edificauit noe altare domino. Et tollens de cunctis volucribus et pecoribus mundis obtulit super altare. Hoc autem sacramentum est corpus et sanguis christi que in memoriam passionis dominice immolantur iuxta quod nobis precepit dicens. Hoc facite in meam commemorationem. Habent enim triplex memoriale dominice passionis. Vnum inscripto scilicet passio christi ymaginibus figurata et hoc habet fieri quantum ad visum. Ipsa enim crucifixi ymago et alie ymagines in ecclesia fiunt propter rememorationem excitandam deuotionem et instructionem quia sunt quasi libri laycorum. Secundo in verbo scilicet passio christi predicata. et hoc habet fieri quantum ad auditum. Tercio in sacramento scilicet passio in hoc sacramento tam signanter expressa in quo corpus et sanguis christi veraciter continetur et nobis offertur et hoc memoriale habet fieri quantum ad gustum. Si ergo affectum nostrum accendit passio christi descripta et amplius predicata multo forcius inflammare debet in hoc sacramento tam signanter expressa. Secundo ad nomen domini inuocandum gen. xij. Edificauit abraham altare domino qui apparuit ei et inuocauit ibi nomen domini. Hec autem inuocatio secundum apostolum primo ad thimotheum habet fieri aut per obseruationes que fiunt cum adiuratione pro malis remouendis. Aut per postulationes que fiunt pro bonis cumulandis. Aut per gratiarum actiones que fiunt pro bonis habitis conseruandis. Inuocatio autem que fit super altare proprie dicitur missa eo quod celestis missus scilicet christus a patre mittitur qui ipsam hostiam consecrat. Et per eundem a nobis pater mittitur ut pro nobis intercedat. Unde hugo. Ipsa hostia sacra missa vocari potest quia transmissa est primo a patre nobis per incarnationem. Secundo a nobis patri per passionem. Similiter in sacramento primo a patre nobis per sanctificationem que nobiscum esse incipit postea a nobis patri per oblationem qua pro nobis intercedit. Et nota quod missa in tribus linguis canitur scilicet greca hebrayca et latina ad representandum titulum dominice passionis qui scriptus erat grece hebrayce et latine. Item ad notandum quod omnis lingua debet deum laudare que per hanc triplicem linguam intelligitur. Latina autem sunt euangelia epistole orationes et cantus. Greca sunt kiriel christe. que ix. vicibus cantantur ut ad societatem ix. ordinum angelorum perueniamus. Hebrayca sunt alla amen sabaoth et osanna. Tercio ad cantandum ecclesiastici. xvi. dedit illi contra inimicos potentiam et stare fecit contra altare cantores et in sono eorum fecit dulces modulos. Et dicit modulos in plali quia secundum hugo. de sancto victore

Tres sunt species sonorum qui faciunt tres modulos. Est enim sonus pulsu flatu & cantu. Ad citharam pertinet pulsus Ad organum flatus Ad vocem cantus assignari potest. Hec 9/0/ nantia sonorum concordie morum. Si referatur ad pulsum cithare manuum operatio Ad flatum organi mentis deuotio Ad cantum vocis sermonis exhortatio & infra · Quid pdest dulcedo oris sine dulcedine cordis. Frangis vocem frange & voluntatem. Seruas consonantiam vocum serua concordiam morum vt per exemplum concordes proximo per voluntem domino per obedientiam magistro. Hoc igitur triplex genus musicorum refertur ad triplicem differentiam officij ecclesie. sicut dicitur in *Mitrati* de officio. Nam ipsum officium ecclesie consistit in spal. in cantu & in lectionib. Primum igitur genus musicorum est quod fit pulsu digitorum vt in spalterio & similibus & ad aliud pertinet spalmodia spal. Laudate est in spalterio & cithara. Secundum est quod fit cantu sicut in voce. Et ad istud pertinent lectiones spalim spallite ei in vociferatione. Tercio in quod fit flatu sicut in tuba. Et ad istud pertinet cantus spalmista. Laudate eum in sono tube. Templum autem seu ecclesia consecratur quadruplici ratione. Primo vt inde dyabolus & eius potestas expellatur vt refert Gregorius in dialigo quod cum quedam ecclesia arrianorum fidelibus reddita consecraretur. Et reliquie sancti Sebastiani & beate Agate illuc delate fuissent. Populus ibidem congregatus porcum subito intra suos pedes huc illucq; discurrere senserunt. Qui foras ecclesie repetes a nullo videri potuit. Omnesq; in admirationem commouit. Quod iccirco dominus ostendit vt cunctis patefieret q; de loco eodem immundus habitator exiret. Sequenti autem nocte magnus in eiusdem ecclesie tectis strepitus factus est. Ac si in hoc aliquis errando discuteret. Secunda nocte iterum grauior sonus increuit. Tanto vero terrore tercia insonuit. Ac si omnis illa ecclesia a fundamentis fuisset euersa. Statimq; recessit nec amplius illa antiqui hostis inquietudo apparuit. Sed per terrore sonitum quem fecit innotuit a loco quem diu tenuerat quem coactus exhibat. Hec Gregorius. Secundo consecratur vt ad eam fugientes saluentur. Vnde aliquae ecclesie post dedicationem a principibus privilegiant vt qui ad eam confugerint saluentur. Vnde dicit canon Reos sanguinis defendet ecclesia ne vitam perdant & membra & ob hoc. Iacob in tabernaculum fugit & cornu altaris apprehendit. Tercio consecratur vt ibidem orationes exaudiantur quod signatum est. iij. Regum. viij. vbi salomō dedicato

templo ait. Quicūq; rogauerit in loco isto exaudies in loco habitaculi tui in celo & cum exaudieris propicius eris. adoramus autem in ipsis ecclesijs ad orientem quod fit triplici ratione secundum damascenum libro quarto capitulo quinto. Primo vt patriam nostram nos requirere ostendamus. Secundo vt ad christum crucifixum respiciamus. Tertio vt venientem iudicem nos expectare monstremus. Ait enim sic. deus paradysum in eodem secundum orientem plantauit. Vñ hominem egressum exulem fecit & ante paradysum ex occidente habitare fecit. Antiquam igitur patriam exquirentes & ad ipsam aspicientes deum ad orientem adoramus. Sed & dominus crucifixus ad occidentem respiciebat. Et ita adoramus ad ipsum respicientes. Et assumptus ad orientem sursum ferebatur & ita ipsum apostoli adorauerunt & ita veniet quomō viderunt eum euntem in celum. Ipsum igitur expectantes ad orientem adoramus hec Damascenus. Quarto consecrat vt ibidem laudes deo reddantur quod quide; fit in .vii. horis canonicis scilicet matutinis prima tertia sexta &c. Et licet in qualibet hora diei deus esset laudandus. tamen quia ad hoc infirmitas nostra non sufficit ordinatum est. vt his horis specialiter deum laudemus. Eoq; he hore ab alijs priuilegiate sūt in aliquibus. Nam in nocte media qua matutine celebrantur christus natus est captus & illusus a iudeis fuit. In hac iteruz hora infernum spoliavit. Dicit enī in mitrali q; in media nocte infernum spoliavit large accipiendo scz ante lucem mane surrexit hora prima apparuit. In media etiā nocte ad iudiciū venturus asseritur. Vnde sero reor inquit traditionē apostolicaz per māsisse vt die vigiliarū pasche ante noctis medium dimittere nō liceat p̄p̄os expectantes aduentū cristi. Et postqm̄ aduenerit illud tēpus securitate p̄sumpta festum cunctos agere diē. In hac igitur hora laudes deo cantam; vt ei de ei; natiuitate captione & patrū liberatione gr̄as agam; & ei; aduentum solliciti expedemus. Adduntur etiam matutinales laudes q̄a in mane egyptios in mare submersit mundum creauit & surrexit. In hac ergo hora laudes deo reddimus ne in mari. Quid; inuudi cum egyptijs demergamur vt pro nostra creatione & eius resurrectione gratias deo reddamus. In hora prima christus ad templum conueniebat & populus ibidem ad euz manebat id est ad eum: mane festinabat vt dicitur. Luce. xxi. pilatus presentat; fuit. In hac etiā hora resurgēs mulierib; p̄mo apparuit hec ē prima hora diei. iō ḡo in hac hora in ecclesia deo laudes exoluim; vt xpm̄ inuitem; & sibi resurgēti & appenti

gratias agamus ⁊ deo tanq̄m omnium principio ipsius diei
 primicias soluamus In hora tertia christus linguis iudeorū
 crucifixus est A pilato ad columnam flagellatus est ⁊ adhuc
 vt dicitur in hystorijs columna vbi ligat⁹ fuit vestigia corpō
 ris ostendit ⁊ hac eadem hora spiritus sanctus missus est. In
 sexta in cruce clauis confixus est tenebre per vniuersum mun
 dum facte sunt vt in morte domini sui sol lugens se vel libus
 nigris contegeret ⁊ ne dominum crucifigentib⁹ lumen prebe
 ret. Et in hac hora die ascensionis cum discipulis discubuit.
 In ix hora christus spiritum emisit. Miles latus eius aperuit
 cetus apostolorū ad orandum conuenire consueuit ⁊ chris
 tus in celum ascendit. Propter has prerogatiuas deum in
 his horis laudamus. In vespera christus in cena sacramentuz
 corpōris ⁊ sanguinis instituit pedes discipulorum lauit de cru
 ce depositus in sepulcro collatus fuit. Discipulis in habitu pe
 regrini se manifestauit ⁊ pro his omnibus in hac hora eccle
 sia christo gratias agit. In completorio christus sanguineas
 guttas sudauit monumento eius custodia deputata fuit. Et
 ibidem quieuit. Resurgens pacem discipulis nunciauit ⁊ pro
 his gratias deo reddimus. Has autem laudes qualiter deo ex
 soluere debeamus dicit Bernardus fratres mei immolātes ho
 stiam laudis iungamus verbis sensum sensui affectum affe
 ctui exultationem exultationi maturitatez maturitati humi
 litatem humilitati libertatem. Quinto consecratur vt ibidem
 sacramenta ecclesiastica ministrentur Vnde ipsa ecclesia effici
 tur quasi ipsa taberna dei in qua sacramenta continentur Et
 ministrantur Quedam enim ministrantur ⁊ dantur intranti
 bus vt baptismus. Quedam exeuntibus scilicet extrema vn
 ctio. Quedam commorantibus ⁊ horum quidam sunt mini
 strantes his datur ordo. Quidam pugnantibus Et horum qui
 dam pugne succumbunt his datur penitentia. Quidam insi
 stunt ⁊ his confertur audacia animi vt roborentur. Et hoc
 per confirmationez datur cibo vt sustentetur ⁊ per h^o eucha
 ristie sumptionem fit remotio impediementi ne deiciantur ⁊
 hoc per matrimonij coniunctionem. Secundo videndum qua
 liter consecratur. Sed primo de altari. Secundo de ecclesia ad
 consecrationem autem altaris plura concurrunt. Primo eniz
 quatuor cruces de aqua benedicta in quatuor cornibus alta
 ris configurantur. Secundo ipsum septies circuitur. Tercio
 aqua benedicta cum ysopo septies aspergitur. Quarto incen
 sum in ipso crematur. Quinto crismate inungitur. Sexto mū
 dis pannis operitur. Hec autem representant ea que debent
 habere illi qui ad altare accedunt. Debent enim primo habere

caritatem quadruplicem per crucem acquisita; vt scz diligāt
deum seipfos amicos ⁊ inimicos. Et hec figntur per quatuor
cruces in quatuor cœnibus altaris facte. Et de his quatuor
cœnibz caritatis dicit in Gen. xxvij. Dilataberis ad orientem
& occidentem septemtrionem & meridiem. Vel ideo quatuor
cruces in quatuor cœnibz sunt ad significandum q̄ christus
per crucem quatuor mundi partes saluauit. Vel ideo ad sig/
nificandum q̄ crucem domini quatuor modis debemus por/
tare scz in corde per meditationē. In ore per confessionē. In cor
pore per mortificationem. In facie per assiduam imp̄sionem
Secundo debent habere curam & vigilantiam quod significa
tur per circuitus. Vnde tunc cantatur Inuenerunt me. vi. ci.
ꝛc. Debent enim solliciti vigilare super gregem suum. Vnde
negligentiam prelati ponit Gilbertus inter ridiculosa dicens.
Ridiculosa an magis periculosa res est speculatoꝝ cecus. Pre/
cursoꝝ claudus. Negligens prelatꝝ doctoꝝ nescius. Preco mu
tus. Vel per septem circuitus circa altare significātur septem
meditationes & considerationes quas circa septem plices vir
tutem humilitatis christi habere debemus. Et per ipsas frequē
ter circuire. Prima virtus est q̄ cum diues esset factus ē pau/
per. Secunda q̄ in presepio positus. Tercia q̄ parentibus sub
ditus. Quarta quod sub manu serui caput inclinauit. Quinta
quod discipulum furem ⁊ proditoꝝ sustinuit. Sexta quod
ante iniquum iudicem mansuetus tacuit. Septima quod pro
crucifixõibus clementer orauit. vel per. vii. illos circuitus sig
nificantur. vii. vie christi. Prima fuit de celo in vterum. secun/
da de vtero in presepium. tertia de presepio in mundum. q̄rta
de mundo in patibulum. quinta de patibulo in sepulcrum. se
xta de sepulcro in limbum. septima de limbo resurgens in ce/
lum. Tercio debent habere dominice passionis memoriã quod
significatur per aspersionem aque. vii. enim aque aspersiones
sunt. vii. sanguinis christi effusiones. Quarum prima fluxit
in circumcisione. secunda in oratione. tertia in corpore flagel
latione. quarta in capitis coronatione. quinta in manuum per
foratione. sexta in pedũ crucifixione. septima ī lateris apertioe
He autem sanguinis aspersiones facte fuerunt cum isopo hu
militatis & inestimabilis caritatis. Isopus enim est herba hu
milis ⁊ calida. Vel ideo septies aspergit̄ ad significandũ q̄ in
baptismo. vii. dona sancti sp̄s dant. Quarto debēt hēre oroꝝ
feruentem & deuotã q̄d significat̄ per concremationez thuris.

Thus enī. habet virtutē ascendendi ex fumi leuitate ꝑ solidādi ex sua qualitate. constringendi ex conglutinitate. Confortandi ex aromaticitate. Sic oratio ascendit in dei memoriā. Animam consolidat quantum ad culpam preteritam impetrando medelam. Constringit quantum ad futuram impetrando cautelam. Confortat quantum ad presentem tutelam. Vel potest dici ꝑ deuota oratio Per thus significatur quod habz ad deum ascendere ecclesiastici. xxxv. oratio humiliantis se. ꝑ cedorem deo reddere Apo. quinto. Habentes singuli chitaras & phi. ple. & odo. ꝙc. Ex corde inflāmato procedere Apo. viij. Data sunt illi incen. & mul. ꝙc. Et infra Accepit angelus thurribulum & impleuit illud de igne al. ꝙc. Quinto debent habere nitorem conscientie ꝙ odorem bone fame quod significatur per chrisma quod conficitur ex oleo & balsamo. Debent enim habere puram conscientiam vt possint dicere cum Apostolo Glōria nostra Hec est testimonium conscientie enī bonam famam Vnde primo thi. iij. oportet illum testimonium habere bonum ab his qui foris sunt. Crisostomus clerici nullam debent habere maculam nec in verbo nec in cogitatu. nec in facto nec in opinione quia ipsi sunt pulchritudo ꝙ virtus ecclesie. Et si mali fuerint totam deturpant ecclesiam.

Sexto debent habere mundiciam operationis bone quod significatur per pannos albos Et mundos. Quibus altare operitur. Vfus enim vestimentōrum inuentus est ad tegendum calefaciendum ꝙ orandum. Sic bona opera tegunt anime nuditatem Apo. iij. Vestimentis albis induaris vt non appareat confusio nuditatis tue. Ornant animam ad honestatē Romanōū. xij. Induamur arma lucis ꝙc. Calefaciunt in flāmando ad caritatem Job. xxxvij. Nonne vestimenta tua calida sunt ꝙc. Modicum enim valeret accedenti ad altare si haberet dignitatem summam & vitam infimam. Bernardus mēstruosa est sedes prima & vita ima gradus supremus. Et status infimus. vultus grauis. accentus leuis sermo multus fructus nullus ingens auctoritas & animi instabilitas. Secundo videndum est qualiter ecclesia consecratur & ad hoc plura concurrunt. Episcopus enim ipsam ecclesiam ter circuit. Et qualibet vice veniens ad ecclesiam ianuam percutit baculo pastorali dicens. Aperite portas principes vestras & ecetera. Interius & exterius aqua benedicta ipsa ecclesia irrigatur. In pavimento fit crux de cinere ꝙ sabulo ex transfuerso angulo oriens vsque ad angelum occidentis. Et litteris grecis & latinis scribitur alphabetum. In pietibus ecclesie cruces depinguntur & ipse cruces illuminantur & chrismate inungitur.

Primum ergo scz triplex circuitus signat triplicem circuituz quem fecit christus propter ipsius ecclesie sanctificationem. Primus fuit q̄ de celo venit in mundum. Secundus q̄ de mūdo descendit ad limbum. Tercius q̄ de limbo rediens & resurgens ascendit in celum. Vel triplx circuitus fit ad ostendēdū q̄ illa ecclesia consecratur ad honorem trinitatis. Vel triplex circuitus signat triplicem statum saluandorū de ecclesia qui sunt virgines continentes & coniugati. Hec etiam designatur in dispositione materialis ecclesie sicut ostendit Rich. de sancto victore. Nam sanctuariū signat ordinem virginum. chœr̄ ordinem continentium. Cœpus coniugatorum. Strictus est sanctuarium q̄m chœus & chœus q̄m cœpus. quia pauiores sunt virgines q̄m continentes & isti q̄m coniugati. Sanctioe est etiam locus sanctuarij q̄m chœus. & chœus q̄m cœpus. quia dignior est ordo virginum q̄m continentium & continentium q̄m coniugatorum. hec Rich. Secundum scz trina ad hostium percussio signat triplex ius quod habet cristus in ecclesia quare sibi debet apiri. Est enim sua creatione. redēptione & glœificationis promissione. de hoc triplici iure dicit Ansel. certe domine. quia me fecisti debeo me ipsum tibi totū quia me redemisti debeo amœri tuo me ipsum totum q̄a tanta promittis debeo me ipsum totum. Imo tantum debeo amœri tuo plusq̄m me ipsum quantum tu es maior me ipso pro quo dedisti te ipsum & cui promittis te ipsum. Tercia autem proclamatio attollite pœ. pri. ve. Significat trinam eius potentiam scz in celo in mundo & in inferno. Tercio interius & exterius aqua benedicta aspergitur quod fit triplici de causa. Primo propter demonis expulsionem. Aqua enim benedicta habet propriam virtutem expellendi ipsum dyabolum. Vnde i exorcisom aque dicitur vt sis aqua exorcizata ad effugandum &c. Esta autem aqua benedicta fit ex quatuor scz ex aqua. vino & sale & cinere quia videlicet quatuor sunt que maxime inimicum expelluntur. Scilicet lacrimarum effusio que per aquaz spiritualis exultatio que per vinum. matura discretio que p sal & profunda humiliatio que per cinerem designantur. Secundo propter ipsius ecclesie expiationem. Omnia enim terrena hec propter peccatum corrupta sunt & fedata. Et ideo locus ipse Aqua benedicta aspergitur vt ab omni feditate. Et immunditia liberetur Purgetur. expietur. Hinc est etiam quod in Lege omnia Pene per Aquam Mundabantur.

Tercio propter omnem remouendam maledictionem. Tercia enim a principio cum fructu suo maledictionem accepit ex eo q̄ ex eius fructu deceptio facta fuit. Aqua vero nulli maledictioni subiacuit. Hinc est q̄ dominus comedit piscem . sed non legitur comedisse carnem nominatim nisi forte de agno paschali propter preceptum legis in exemplum scilicet abstinendi. Aliquando a licitis. Et aliquando eadem comedendi. Ut ergo omnis maledictio remoueat̄ a benedictio introducatur ideo aqua benedicta aspergitur. Quarto in pavimento alphabetum scribitur quod quidem representat coniunctionem vtriusq̄ populi vel paginam vtriusq̄ testamenti vel articulos nostre fidei. Illud enim alphabetum ex litteris grecis & latinis in cruce factis representat vnionem in fidei populi gentilis & iudei per crucem christi factam. Vnde & illa crux ex transuerso angulo orientis vsq̄ ad angulum occidentis ducitur. Occidens dicitur ad significandum q̄ ille qui prius erat dexter factus est sinister Et qui erat in capite factus est in cauda & econuerso. Secundo representat paginam vtriusq̄ testamenti quod per crucem christi adimpletum est Vnde moriens dixit consummatum est. Et crux ex transuerso ducitur quia vnicuique testamentum in alio continetur. Quia rota erat in rota. Tercio representat articulos fidei. Ecclesie enim pavementum est nostre fidei fundamentum. Elementa que inscribuntur sunt articuli fidei quibus rudes & neopheti de vtroque populo in ecclesia erudiuntur qui se puluerem & cinerem reputare debent iuxta illud quod dixit abraam Gen. xvij. Loquar ad dominum meum cum sim puluis & cinis. Quinto cruces in ecclesia depinguntur quod quidem fit triplici ratione. Primo propter demonum terrorem vt scilicet demones qui inde expulsi sunt videntes signum crucis terreantur & illuc ingredi non presumunt. Timent enim valde signum crucis Vnde crisostomus vbicumq̄ demones signum domicum viderint fugiunt timentes baculum quo plagam acceperunt. Secundo propter triumphi ostensionem. Cruces enim sunt vexilla christi. Et signa eius triumphi. Vnde vt ostendatur q̄ locus ille christi domino subiugatus est. Ideo ibidem cruces depinguntur. Nam & apud imperialem magnificentiam obseruatur vt quando aliqua ciuitas ei traditur imperiale vexillum in ea erigitur. In huius figuratione dicitur Genesis. xxviii. q̄ iacob lapidem quem supposuerat capiti suo erexit in titulum videlicet in titulum preconialem memorialem & triumphalem. Tercio

propter apostolorum representationem. Nam illa .xij. lumina
ante cruces posita significant .xij. apostolos qui per fidei cruci
fixi totum mundum illuminauerunt. Hæ igitur cruces illumi
nantur & crismate unguuntur quoniam apostoli fide passionis
cristi totum mundum illuminauerunt & ad cognitionem in
flammauerunt & amorem. Vixerunt ad conscientie nitorem
quod per oleum & ad bone vite odorem quod per balsamum
intelligitur. De tercio scilicet per quos prophanatur. Sciendum quod
ipsam domum dei per tres prophanatur. Legimus scilicet per
Teroboam per nabuzardam & per anthiochum Teroboam enim
sicut legitur .iii. Regum .xij. duos vitulos fecit ponens vnum
in dan et alium in bethel que dicitur domus dei & hoc propter
auariciam fecit ne scilicet regnum ad Roboam rediret. Per hoc si
gnificatur quod auaricia clericorum multum ecclesiam dei con
taminat que in ipsis clericis multum regnat. Tere .viii. Ami
nimo usque ad maximum omnes auaritiam secuntur. Bernar
quem dabis mihi de numero prelatorum qui non magis inui
gilet subditorum euacuandis mansuipijs quam vicij. extirp an
dis vituli sunt nepotuli quos in bethel id est domo dei ponit
Ecclesia etiam per Teroboam prophanatur si ex auaritia usura
riorum vel raptorum edificatur. Unde legitur quod cum quidam
vsurarius ecclesiam quandam de rapinis & usuris construxi
set episcopum ad eius dedicationem multis precibus inuitauit.
Cum igitur episcopus cum suo clero officium consecrationis
agerent vidit post altare diabolum stantem in chatedra & ha
bitu episcopali. Qui dixit episcopo quare ecclesiam meam consecras
cessa iam quia ad me iurisditio eius pertinet quia de usuris &
rapinis edificata est. Cum ergo episcopus inde cum clericis
territus fugeret dyabolus continuo ipsam ecclesiam cum gran
di strepitu destruxit. Nabuzardam similiter sicut legitur .iii. Re.
xxv. domum dei combussit. Nabuzardam autem princeps babilo
norum significat illos qui gula & luxurie dediti sunt qui de ven
tre suo deum suum fecerunt sicut quod dicit apostolus. Quorum
deus venter est etc. Qualiter autem venter deus dicatur ostendit hugo
de sancto victore in suo claustrali dicens. Solent dijs templa con
strui. Altaria erigi ministri ad seruiendum ordinari immola
lari pecudes thura cremari deo siquidem venter templum est coquina.
Altare mensa ministri coci immolari pecudes carnes cocte sunt
incensorum odor saporum. Rex anthiochus qui fuit superbissimus &
ambiciosus domum dei polluit & prophanauit sic legitur .i. Math. i.

Per quē significat q̄ superbia ⁊ ambitio que viget in clericis qui non appetunt prodesse sed preesse multum ecclesiam dei contamināt. De quorum superba ambitione dicit Bernardus Honōrati incedunt de bonis domini qui domino honōrem nō deferunt. Unde his que quotidie vides meretricius nitō histrionicus habitus regius apparatus aurum in frenis ⁊ sellis ⁊ calcaribus plus calcaria q̄m altaria fulgent. Et sicut per tres p̄phāta extitit ita per alios tres dedicata ⁊ consecrata fuit. De dicationem enim primo fecit moises. secundo salomon. tercio Iudas machabeus per quod insinuatur q̄ in dicatione ecclesie debemus habere humilitatem que in moyse sapientiam ⁊ discretionem que in salomone. Vere fidei confessionem que in Iuda designatur. Secundo videndum est de consecratione siue dicatione templi spiritualis quod templum sumus nos scz congregatio omnium fidelium q̄d construitur ex lapidibus viuis. j. pe. ij. tanq̄m lapides viui super edificati ⁊c. Ex lapidibus politis. Unde cantatur tuncionibus pressuris ⁊c. Ex lapidibus quadris. q̄tuor enim latera lapidis spiritualis sunt fides spes caritas ⁊ operatio que equalia sunt. Quia vt dicit Grego. quantum credis tantum speras. quantum credis ⁊ speras tantum diligis. quantum credis speras ⁊ diligis tantum operaris. In hoc quidem templo altare est cor nostrum super quod altare tria debent deo offerri. Primum ignis dilectionis perpetue. Leui. xj. Ignis scz dilectionis erit perpetuus ⁊ nunq̄m deficiet in altari scz cordis. Secundum incensum orationis odorifere. j. paral. vi. aaron ⁊ filij eius adolebunt incensum super altare holocaustomatis ⁊ thim. iamaus. tertium sacrificium iusticie quod sacrificium consistit in oblatione penitentie ⁊ in holocausto dilectionis perfecte. Et in vitulo carnis mortificate. De his psal. acceptabis sacrificium iusticie ob. ⁊ hodie imponunt super altare tuum vi. Templum autem spirituale quod sumus nos ad similitudinem templi materialis consecratur. Primo enim summus pontifex scz cristus hostium cordis clausum inueniens ter circuit dum peccatum cordis ⁊ operis ad memoriā eius reducit. De hoc triplici circuitu dicitur Isa. xxij. Sume citharam quo ad primum circuitu ciuitatem cordis scz quo ad secundum meretrix obliuioni tradita propter tertium. Secundo ipsum hostium cordis clausum ter percutit vt sibi aperiat. Percutit enim ipsum cor iectu beneficij consilij ⁊ flagelli. De qua triplici percussione dicitur prouerbiorum primo Quartum ad malos extendi manuum meam ⁊c. Hoc quantum ad collocata beneficia. Despexistis omne consilium meum hoc quantum ad inspirata gilia.

et increpaciones meas neglexistis hoc quantum ad illata flagella. Vel ter percussit dum rationalem mouet ad peccati cognitionem concupiscibilem ad dolorem. Irascibilem ad peccati vindictam et detestationem. Tercio ipsum templum spirituale ter aqua intus et extra debet irrigari. Hec autem trina irrigatio est trina lacrimarum interiorum vel aliquando exteriorum effusio. Mens enim sancti viri ut dicit gratia dolore afficit considerando ubi fuit. ubi erit ubi est. Et ubi non est. ubi fuit inquit in peccato. ubi erit in iudicio. ubi est in miseria. ubi non est in gloria. Quando vero interiorum ut exteriores lacrimas fundit considerando scilicet quia fuit in peccato et de ipso ratione reddet in iudicio tunc istud templum iam semel aqua aspergitur. Quando autem pro miseria in qua est ad fletum compungitur tunc secundo irrigatur. Quando pro gloria in qua non est lacrimas fundit tunc tertia aqua spargit. Huic autem aque admiscentur vinum sal et cineres quia cum hijs lacrimis debemus habere vinum spiritualis exultationis. Sal mature discretionis et cineres profunde humiliacionis. Vel pro vinum limphatum intelligit humilitas christi quam habuit in carnis susceptione. Vinum enim limphatum est verbum humanatum. Per sal intelligit sanctitas sue vite que est omnibus ordinamentum religionis. per cinerem intelligitur eius passio. Hijs igitur tribus cor nostrum debemus aspergere scilicet beneficio incarnationis per quod prouocemur ad humilitatem exemplo sue conuersacionis. per quod informemur ad sanctitatem. Et memoria passionis per quod incitemur ad caritatem. Quarto scribitur in hoc templo cordis spirituale alphabetum id est spiritualis scriptura. Hec autem scriptura que ibi scribitur triplex est scilicet dictamina faciendorum. testimonia diuinorum beneficiorum. accusacio priorum delictorum. De hijs tribus. Regum ij. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt huiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Ecce primum testimonium reddente conscientia ipsorum. Ecce secundum et inter se cogitationem negantium vel etiam defendentium. Ecce tertium. Quinto debent pingi cruces id est assumi penitencie austeritates scilicet que qui dem debent inungi et igne illustrari quia non solum ferende sunt patienter sed etiam libenter quod per vnctionem et ardentem quod per ignem. Vnde bernardus qui moriatur in timore crucis christi portat patienter. Qui proficit in spe portat libenter. Sed qui presumatur in caritate amplectitur iam ardentem. Item multi vident cruces nostras sed non vident vnctiones nostras. Qui ergo in se hic habebit vere tem-

plum ad honorem dei dedicatum erit. Dignus plene in quo
 xps habitet per gratiam vt tandem in eo habitare dignetur
 per gloriā. Quod ipse nobis prestare dignetur qui viuit ⁊ reg
 nat deus per oīa secula seculorum amen

De decim milia martirum

DAssio ⁊ mēo/
 ria x' milium
 martirū Vene
 ratur ⁊ colitur decio
 kal' iuliaz qui omnes
 vna die pro xpi nomi
 ne passi sūt sub adria
 no impatore alijsq; vi
 regibo qui venerunt ī
 adiutorium. Hīj sancti
 martires cum ab impe
 ratore ad sacrificandū
 ydolis spellerentur di
 xerunt. Sacrificiū vi
 uum ⁊ immaculatum
 offerimus nos metip/
 sos domino nostro ihe

su xpo qui p humano genere nasci dignatus est ⁊ descende
 re de celis multis malis affligi ⁊ ad vltimum voluit etiam p
 nobis crucifigi quem tu miser ignoras. Tunc iratus impera
 tor iussit eos diu torqueri ⁊ ad vltimum crucifigi. Et omnia
 tormenta que passus est dominus noster ihesus cristus forti
 animo. Et fide firmissima pro domino sustinuerunt. Locus
 igitur vbi passi sunt be. martires mons ē magnus ⁊ vocatur
 arrabe ⁊ distat ab alexādia ciuitate quīgentis quasi stadijs.
 A quibus autem passi sunt fuerunt exercitus. Regum qui illi
 venerant in adiutorium triginta Milia hora vero sexta illius
 diei terre motus factus est magnus petre scisse sunt sol obscu
 ratus est ⁊ omnia signa que in passione domini visa fuerunt
 etiam ibi visa sunt. Tunc sancti martires fundentes oracionē
 ad dominū dixerunt domine deus memento nostri in hoc pa
 tibus crucis. Et suscipe petitionem nostram ⁊ ea que a te ex
 poscimus nobis pcedere digneris vt quicūq; memoriā nūi ⁊ orē
 cū ieiunio ⁊ deuocōe celebrāunt mereāt a te alleq; fructuosā

Mercedem tribuendo eis sanitatem corporum medicamen a se
 Et in domibus eorum intus & foris bonorum omnium vber/
 tatem concede. Et si in prelio fuerint non eis nocere preuale/
 ant inimici visibiles & inuisibiles te expugnante. Sed sicut pla/
 cet tibi armis tuis eos protege. Diesq; vnius diei nostri passi/
 onis vnum penitentiary annu concludat obseruantibus
 se deuoto corde. Et hoc dominator domine a te poscimus dissi/
 pa omnem occupationem & omnem immundum spiritum om/
 nemq; infirmitatem eorum expelle quia gloriosum & laudabi/
 le est nomen tuum per o. s. s. Et respondentibus omnibus amen
 facta est vox de celo dicens. Que petistis dilectissimi mei scito
 te vos impetrasse. Gaudete quoq; & letamini quia orationes ve/
 stre coram christo & immortal. Rege veraciter sunt exaudite
 Et his dictis in confessione emisertunt spiritum veraciter per/
 cepturi premia regni celorum amen.

De sancto Iudoco.

Beatus Iudo
 cus fuit Iu/
 dabeli Regis
 britonum filius Ha
 buitq; fratrem maio
 rem natu beatum vi/
 delicet Iudabelum q
 successit patri in re/
 gno. Isti duo fratres
 imo due gemme cele
 stes contempnee fu
 erunt regis francoꝝ
 dagobetti cum quo
 post graues mimiti
 cias adinuicem paci
 ficatꝝ est ipse rex bri
 tonum Iudabelus &

magnis ab ipso muneribus honoratus Regressus itaq; in bri
 taniam cogitauit regnum terrenum pro celesti regno relinq/
 re. Et vitam monachicam ducere fratrem suum Iudocum iu
 niorem se conueniri fecit de suscipiendo regni gubernaculo vt
 suum posset adimplere. ppositum & frui coh. abitatione mona
 chorum. Bea. aut Iudocus non minus feruens in dei dilectoe

deliberandi inducias .viii. dierū vix a fratre impetrauit. Inter
 die noctuq; anxius cogitare cepit quō posset effugere regnū
 simul & patriā. Et fratris sui circa se studium declinare .ipō
 igi in monasterio quodam vbi lras didicerat cōmōzante. Et
 orationi frequentius incumbente cōtigit. Vnde cum illuc pere
 grinos venire qui causa deuotionis limina apostolorū Petri
 & Pauli visitare desiderabant. His secreto associatus parisiis
 venit cū eis ac vtz vltterius cū eisdem pcederet dubitauit con
 filiū tandem a spūsancto gsecutus qui gressus ei in omnibz
 dirigebat. Ab hoc itinere & a socijs itineris declinavit. Et ad
 pontiniū confinia que antiq; plena nemōibz erant & feris ac
 aīalibz solū habitabilia festinauit. Delectatus itaq; loci illi
 vasta solitudine disposuit habitationē ibi facere sup fluum
 alzeiam. Sed a duce heimone illius terre dño per .vij. annos ab
 hoc proposito retardat est. Inter q; ānos lras magis didicit &
 sacros ordines suscepit. Tandē sacerdos effectus iā dicti ducis
 filiū qui eū in maxima veneratione habebat de sacro fonte su
 scēpit. Elapso septennio ad vitā solitariā transiens in loco al
 zeii fluminis riuulis vndiq; circūdato ibidem ecclesia & domū
 cula edificatis. Preter ea que per eū dñs operat est miracula.
 Hic est gsiderandū q; volucres & pisces diuersi gñis ad sacrā
 ei manū palpabiles receptis ab eo alimentis veniebant & re
 cedebant q̄si domestici. Quadā die dū ad victū quotid ianuz
 non habet & nisi panē modicū sibi & discipulo suo dñs in spe
 cie pauperis venit elemosinā petens. Vir dei iudocus panem
 diuidi iussit in q̄tuor partes & pauperi petenti vnāz partē de
 q̄tuor erogari. Vir egressus erat & ecce dñs reuerti in formā
 egeni deficientis in edia & secūdo panis q̄drante satisfactū est
 eius petitioni. Nec mōza regressus. Tercio q̄si esuriens & defil
 ciens fame donata est ei etiam pars panis tertia. Conseq̄nter
 vsus est dominus in altera pauperis effigie rogaturus elemo
 sinam sicut iam terno fecerat ante. nec erat vnde reficere nisi
 de residuo panis quadrante. Viro itaq; domini iudoco & hūc
 erogare iubentē ait eis minister. Vis ne ait aliquid nobis re
 maneat. Nolo inquit sanctus totum tribue esuriēte quia po
 tens est dominus etiā hodie nostre prouidere necessitati. Vix
 recessit dominus & interia dum consolaretur seruus dei disci
 pulum de panis erogatione commotum. Ecce per fenestram
 vise sunt & inuente in alueo flumīs q̄tuor nauicule onuste vī
 ctualibz de qb; quis eas adduxerit vel q̄ ille deuenierint post
 qm fuerūt victualibz exonate vsq; in hodiernū diē ignozā.

Hec & alia que per eum dominus ibidē miracula demōstrare dignat⁹ ē longe lateq; p̄iam ad ei⁹ v̄sitationē adimpetrāda eius suffragia cominuerunt. Cūq; ibidem .viii. annis elapsis populi frequentiam nequiret sustinere ad vltterius desertum domino duce processit cōstructoq; ibi oratorio in honore beati Martini & mansiuncula. Ibidem plurimas ab hoste antiquo passus est insidias per .xiii. annos quibus illic est commoratus. Eo in loco signo crucis facto propria manu aquilam de sublimi prostravit que gallum suum abstulit. Et xi. gallinas sigillatim gallūq; suum incolumem suscepit. Non longe post dyabolus in horribilem mutatus colubrum grauius ipsum momordit in pede. Qua lesione per sanctum edoctus spiritum vt ad alium locum transiret. Adiuncto sibi duce heimone hastam circuibat heremum vt inueniret habitationis locum. Inquirendo autem cum ibidem graui dux torqueretur sitis inopia pre lassitudine & siti obdormiuit. Interim seruus dei Iudoe⁹ orationi incubuit surgensq; baculo quo innitebatur terre infixio sicut alter moyses aquam produxit & fontem inde largiter effluentem. Quo exhilarati dux & eius familia suis suis extinxerunt ardorem & transeuntibus adhuc aquam ad ministrat sufficientem. Progressus inde versus mare in vmbrosa valle cliuum ascendit per paruum. Quo delectatus hec est inquit cathedra hec requies mea in seculum. Duce itaq; reuerso ad propria vir dei propria manu duo ibidem gstruxit oratoria. Vnum petro apostolorum principi alterum paulo gentium doctōi. Profectus est etiam postmodum romam vocatus a beatissimo martino tunc romane sedis antistite qui a multo tempore concupierat videre eum. Et a sanctissimo eius colloquio sanari. Receptus est ab eo cum honore debito & tractatus. Ibidem a spiritu sancto doctus est quem in omnibus custodem & Magistrum habuit vt ad heremum suam reuerteretur quam in terris sibi elegit habitationem. Inde in breui exiturus a corpore. Et transmigaturus ad consortium angelorum. Post sacra & multa de eternitate colloquia. Et mutua orationum suffragia inter ipsum. Et summum pontificem habita preciosissimis a domino papa sibi collatis. Sanctoꝝ reliquijs reuersus est cum totius patrie gaudio ad pontinij confinia. Vbi in monte habitationis sue in qua modo requiescit cœpus sancti Iudoci proposito. Parentum cōsilio adducta est sibi puella absque oculis nata que sicut docta fuerat in visione faciem. Et loca vbi oculi debebant esse

lavit de Aqua illa qua vir sanctus manus abluerat. Et mox
receptis oculis clare cepit videre. Duce itaq; Heimone presen-
te cum mumerata dei plebisque turba in occursum Beati Iu-
doci congregata sanctissimis quas attulerat reliquijs cum o-
mni qua decuit veneratione repositis in noua beati Martini
ecclesia. In qua nunc factum corpus eius requiescit tunc de
noua facta lapidea a psato duce ipse vir be. preparauit se ad
diuina misteria casula indutus admodum niuis alba. Qui
cum astaret altari tercio idus iunij. Et ministraret cum deu-
tione maxima diuina manus apparuit super eum visibiliter.
Inter sacrosancta missarum solennia suumq; sacerdotem. Et
locum illum assignauit. Et confirmauit. Benedictione perpe-
tua cum promissione tali. Et voce mirabili celitus subsecuta.
Quia contempsisti diuitias terrenas. Et refutasti paterni re-
gni culmina & eligisti pauper esse & latere abiectus in terra
ista deserta preparauit tibi coronam inter agmina angelorum.
Etoq; loci huius in quo resoluere defensor ac iugis custodia
vniuersiq; hunc locum visitaturi imperpetuum cum deuotio-
ne & pura cordis intentione pro tui nominis memoria diuina
in terris gratia non defraudabuntur. Et post ad gaudia perue-
nient sempiterna. Sequenti itaq; tempore beatus Iudocus in
carne preter carnem viuendo non homo sed angelus videbat
idus decembris obdormiuit in domino. Ipso domino presen-
te. Et angelorum obsequijs domini presentiam ostendit into-
lerabilis claritas splendoris. Et incomparabilis dulcedo diu-
ni odoris. Corpus etiam eius. Quia virgo fuerat. Et immunis
a carnalis commixtionis contagio. Ita sanum permansit. Et in-
tegrum vsq; ad annos quadraginta. In cumulo. Acsi spiritus
vivi foret in eo. Et a custodibus corporis sibi vngues manuū. &
pedū & capilli capitis & barbe q̄si viueret excrescentes inci-
debant. Et radebant omni sabbato quoadusq; successor. Hei-
monis minus reuerenter. Et presumptuose immemor scriptu-
re dicentis. Nō tēptabis dñm sacrariū violenter ter irripuit.
Cū satellitibus suis & intrauit vbi repositū erat corpus sanctissi-
mū. Visoq; miraculo statim cecitate percussus versus est in
amentia & exclamans ha ha sancte Iudoce surdus permansit
& mutus quoadusq; diem clausit extremū. Prolixitate aut mira-
culorū q̄ per ipm dñs exhibere dignatus est suis fidelibus in nris
temporibus vidimus. Sic de pluribus a morte resuscitatis vel su-
spēdo vel alio mortis gñe defunctis siue in aq̄ suffocatis seu
etia; ipius bñficia q̄ ad multiplicationē bonorū temporalium.

nec calomo scribere nec sermone enarrare sufficimus. Cuiusdã deuoti sibi filiũ incunabilis iacentem cum esset incendium vñ dicq; in domo circa puerũ be. Tudocẽ miraculose conseruauit pannis quibõ inuolutus fuit ⁊ ipsis cunabilis cum puer leuatus esset in fauillam ⁊ cinerem penitus resolutis vt omnibus pateret q; edacitas flamme que lignõrum ac lapidum potuit duriciam consummere tenerum infantem beati Tudoci custo die traditum non licuit ledere. Qui postmodum filius in monasterio sancti Tudoci monachus factus est. Quod surdos claudos paraliticos ⁊ alios infirmos curauit non est numero colligere. Vñde est q; de regni fastigio sibi voluit post mortem retinere ne in loco vbi sacrum eius cõpũs requiescit alius ardeat liquõs nisi liquõs cere. Quod in fõrtunio suo experti sunt tres monachi qui in ecclesia vbi cõpũs eius fuit delatum de cepo lucernas temptauerunt accendere nec aliquatenus potuerunt. Contigit autem in signum temeritatis sue duos ipsõrum incontinenti decedere. Tercium vero ois contracti one puniti. Ac ita permansit omnibus diebus vite sue. Sunt autem hee festiuitates beati Tudoci Prima videlicet in die bea. Barnabe quando infra missarum solennia manus domini super eum apparuit. Quod etiam miraculum sepiq; per alios sanctos ostensum virtus diuina ad veritatem illius veri ⁊ sanctissimi sacrificij comprobendam in cõrdibus fragilium misericõrditer demonstrauit. Secunda est in die sancti Iacobi apostoli fratris sancti Ioannis euangeliste de inuentione sacri cõporis eius. Tercia est de morte eius in die sancte Lucie virginis

Othmarus in prouincia Alemannie natus atq; nutritus est. Dum esset puer a fratre suo curiam pductus ⁊ litteris imbutus. Virtutibus tamẽ plus vel eque vt sciẽtia studuit iuxta illã sapientie. Que in iuuentute non congregasti quomodo inuenies ea in senectute vñ etõxi comiti eiusdem regionis factus adolescens seruiuit. Per

cuius prouidentiam ac dilectionem integram ad ipsum quia vidit in eo inoleim bonam ad sacerdotium promouet titulo sancti floxini. Cogente prefato comite platus sibi positus est propter suam religionem scientiam & famam volantes de munditia vite sue. Baltraminus qui ex iure hereditario dominus fuit heremi illius in qua beatus Gallus cellam sibi construxerat obtinuit a prefato comite ut othmarus preffet illi celle in omnibus que ad ipsam pertinere videbantur. Insuper duxit eum ad pipinum regem ut auctoritate Regia procedente ipsum eiusdem loci abbatem confirmaret. Cuius petitioni tanquam iustus Rex assensum prebuit & per manus regis othmaro confirmato in abbatem. Baltraminus omnia bona sua seu possessiones libere & integraliter resignauit. Mandauit itaque Rex ac proprio ore iussit ibidem vitam instituire regularem. Resiciens igitur othmarus locum reformauit. Et infra annos paucos tam in possessionibus quam in religione valde diues effectus est. Et in edificijs pluribus confirmatus. Beatus igitur othmarus abbas cum vidisset possessiones temporales suo monasterio ex dei bonitate accrescere in immensum timens sue persone virtutum incrementa decrescere a seipso incepit. Et parsimonie vehementius insistebat ita ut etiam in precipuis ieiuniorum diebus de consuetudine bi duo abstinentiam contineret. Paupertatis & humilitatis amator precipuus & cum his elemosinator magnus fuit. Paupertatem eius illud ostendit quod crebrius sine tunica sola tamen cappa indutus ad monasterium remeauit exemplo christi qui vilibus panis in sua natiuitate obuolutus fuit. Et postea creuit in omnibus eius paupertas ut nos super instanti pecunia minime confidamus. In necessitate monasterij sui a sello pro eoque frequentius utebatur. In misericordia & elemosina nulli serus fuit. Vnde & pauperibus in propria persona seruiuit. Leprosus non longe a monasterio habitaculum fecit. Capita pauperum & pedes in propria persona lauit. Vnde etiam pater pauperum a pluribus est appellatus. Nocte eos visitauit & eisdem ut dictum est diligenter obsecutus est. Hospitale insuper construxit ubi ceci pauperes recipiebantur quorum curam adeo sollicitate gessit ut etiam de nocte monasterium ingrediens infirmitati multo obsequio deseruiret. Inter hec warin & Ruthardus qui tunc totius alemanie curam administrabant dyabolo suadente immanissimo morbo auaricie preuenti res ecclesiarum sub sua postetate sitarum per vim sibi iniuste vendicabant que mala loco sancti galli similiter inferebant. Super quibus iniurijs beatus othmarus pipino regi de ipsis quimoniam mouit dicens se grauissima incursum si eis dissimulando assentiret. quibus rex gratiam suam interdixit si illi monasterio non restituerent omnia iniuste ablata.

Alti veto auaricia victi. Regis preceptu nullatenus obseruauit
sed insuper beatum othmarum duz reuenteretur a rege capti
uantes missis ob hoc militibus vindum ad se duci fecerunt &
lampertum falsum fratrem cenobij ipsius Othmari qui ab
ipsis inductus fuit vt abbatem suum falso. Et mendaciter de
crimine accusaret. Et nequiter infamaret conduxerunt. quaz
prodicionem contra innocentem nequam ille monachus com
mittere nullatenus formidauit. Itaq; concilio iniquo conuoca
to coram multis ipse lampertus beatum Othmarum de femi
na accusauit. Vnde ad penam exilij ipsum condemnauerunt in
insulam. Renu miserabiliter telegantes vbi post multas quas
patienter sustinuit miserias in confessione cristi decimosexto
kalendas decembris bono fine quieuit. Huius autem Lamperti in
quam machinationem qua suum prelatum innocentem in
uoluit deus iustus iudex sic puniuit qd ipsum monachum se
bris adeo grauis arripuit vt resolutio vigore membrorum ca
pit ipsius ad terram frequentius verteretur & more quadru
pedum cogeretur ambulare. Vnde etiam coactus diuino iu
dicio eum perurgente vt se peccasse in sanctum dei publice fa
teretur. Quiescite inquit sancta Sinodus nicena & nolite per
sequi eos qui recte deo famulantur & sincira voluntate super
na dei mandata custodiunt & nostris legibus subiugantur
quia non decet vt carnales spirituales persequantur. Vn etia
gregorius ait. Qui calumniam illataz non probat pena incur
rere debet qm si probasset reus utiq; sustineret. Conciliuz au
tem illud nequiter inchoatum nequius est finitum. Sepultus
autem beatus Othmarus in exilio vbi hodie in insulam capel
la ostenditur annis .x. ibidem corpus suum incorruptum per
mansit. Post .x. vero annos visus est discipulis ipsius vt corpus
sui abbatis ad sancti galli monasterium cui huius voluntatem
dei presuit in spualibus & temporalibus deferre modis omnibus
deberent. Pergentes itaq; ad locum corpus tollentes nauis po
suerunt. Quorum deuotione & corporis ipsius sanctitatem mi
racula celebra & plura consecuntur. Tempestas enim multa
ventorum & procellarum que per totum lacum constantinopolim tuuc
tempore visa fuit in omni via illa nulli eorum impedimento fuit. va
sculum etiam modicum vino plenum quod secum tulerant ipsis mona
chis ad refectioem sedentibus quotienscumq; exhaustum fuit liquo
ris vini nullum sensit detrimentum. Beati igitur othmari corpus ad
monasterium beati galli delatum multis ibidem precedentibus &
consequentibus miraculis feliciter & honorifice requiescit.

De sancto Conrado.

egiptum perrexit ad videndum eum. Quem ut vidit statim habitum mutauit. Et duobus mensibus vix cum eo mansit contemplatus est enim ordinem vite sue. grauitatem morum quod creber in orationibus quod humilis in suspiciendis fratribus quod seuerus in corripicendis alacer. In exhortandis. Ta'em etiam habuit continentiam ut cibi eius asperitatem nulla eius infirmitas frangeret. Hijs virtutibus hylaritia instructus rediit ad patriam cum quibusdam monachis. Parentibus suis iam defunctis partem substantie fratribus partem etiam pauperibus dedit sibi nihil omnino reseruans. Erat autem annorum xv. et solitudinem ingressus est. sacco tanto coopertus et sagum rusticum quem beatus anthonius ei dedit cum ab eo discessit secum tulit. Tantum xv. caricis post solis occasum comedens hoc cibo contentus fuit a xv. usque ad xv. etatis sue annu. Est et prouias breui tugurio quod iunco et caricis texerat declinauit. Deinde breuiem cellam parauit latitudine pedum .iiii. Longitudine vero pedum .v. ut se pulchrum potius quam domu crederis. Capillos semel in anno videlicet die pasche totodit. Super nudam terram in inicio usque ad moetes cubauit. Saccu quo semel fuit indutus nuquam lauans nec mutans altero nisi cum primo scissus esset. Scripturas sanctas. q. memoretur tenens post orationem psalmos. q. deo presente cecinit. xxxvj. anno usque ad xxvi. tribus annis primis dimidie lentis sextarium madefactum aqua frigida comedit. Alijs tribus sequentibus panem aridum cum sale et aqua sumpsit. A xxvij. usque ad xxx. Herbis agrestibus et iurgulorum radicibus crudis sustentatus est. A xxx. vnciam panis et coctum modicum olus absque oleo comedit. Senciens autem caligare oculos et totum corpus in ipetiginem verti et punicia scabedine contrahi ad superiorem cibum adiecit parum olei et hoc usque ad lxiij. annum vite sue tale cucurrit gradu nihil gustans pomorum aut leguminum sed cuiusque alterius delectabilis rei. Hic dum se videt coepe fatigatum et exitum crederet imitere a lxiij. usque ad lxx. pane abstinuit incredibili feruore mentis ut eo tempore quasi nouus accederet ad seruitutem dei que ceteri solent remissus viuere. vigeat autem ei sorbiciucula de farina et cum minimo olei vix pro cibo et potu. v. vncias appetens. Sicque opleuit ordinem vite sue. Nunquam ante solis occasum nec in diebus festis nec in summa in valitudine unquam soluit ieiunium. igitur potentissimus in miraculis sanctitate incompatibilis. lxxx. etatis sue anno cum absens esset. Esicius qui eum semper familiariter dilexerat quasi in testimonium testamenti breuiem manu propria scripsit litteram omnes diuicias ei derelinquens quas habuit.

videlicet tunicā de sacco cucullā ⁊ paliolum. Itaq; modic⁹ ca-
 lōe in pectore erat ⁊ quasi iā vix viuebat aper tis ocul' hec lo-
 quebatur egredere qđ times egredere qđ dubitas .lxxx. fere
 annis christo seruisti ⁊ mortē times Inter verba exalauit spi-
 ritū. Statimq; corp⁹ ei⁹ humanū obrutum est Sicq; ⁊ ipse
 omnes q̄ ad egrotantē venerant rogauit ne quidē punctum
 hore post mortē ei⁹ corp⁹ eius seruare⁹ Postmodum Esitius
 vir sanctus cum periculo vite post x. fere menses corp⁹ eius
 furatus est ⁊ in palestina deferens monachis crebris psequē-
 tibus laudibus monasterio condidit cum tunica cuculla ⁊
 pallio toto corpore quasi adhuc viueret integro ⁊ multo fla-
 grante odore quasi optimis delibutum esset vnguētis i testi-
 moniū eius sanctissime vite ad laudē ⁊ insupabilez ipsi⁹ glo-
 riam qui viuit ⁊ re. Festū aut ipsius recolit̄ xij. kal. nouēbris
 q̄ videlicet die .xj. marie virginis ⁊ be. vrsule festū celebratur.

De sancto Turpino

Turpin⁹ epi-
 scopus Re-
 men. archie-
 piscopus socius ka-
 roli xiiij. ānis. Cum
 hispaniā ⁊ galiciā
 a potestate pagano-
 rum liberass̄ q̄ vidē-
 scribit leoprando de
 cano aquisgran̄ pri-
 mo quō sanctus Ia-
 cob⁹ apl⁹ apparuit
 karolo rogans vt lo-
 cū sepulture sue pur-
 garet. et viā ad locū
 sui sepulchri prepa-
 raret vt mltitudo pe-

reginorum ibi peccata deleret promisit etiam se fore adiu-
 torem in omnibus ⁊ cum hoc vitam eternam possidendam. cō-
 uersi autem fuerant multi per predicationē discipulorū Iacobi
 sed recidiuū passi sunt ⁊ fides christi ibi delata erat vsq;
 ad tempus karoli qui hispaniam ⁊ galiciam xpianam fecit
 per xpm. Prima vrbs quam obsedit fuit pampilona tribus
 mensib⁹ nequiuit eam capere q̄a inexpugnabiles erant muri. ora-
 uit ergo Domine ihesu xpe. pro cui⁹ fide huc vēda mihi hāc
 urbē scī Iacobi si vez̄ ē q̄ mihi apparuisti. da mihi cape eam.

Tunc muti collapsi funditus ceciderunt Saracenos qui baptizati voluerunt viuere permisit alios omnes occidit Quo au dito alie ciuitates miserunt ei tributum & se ei subiecerunt & facta est tota illa terra sub triduo Visicato sarchophago beatus Iacobus venit petronum. Et ibi infixit lanceam in mare dicens gratias Et addidit Hucusq; nunq̄ nisi nunc veire potui Tunc subiugauit sibi omnem Galiciam & hispaniam a mari vsq; ad mare. Item ciuitatem vnam obtinuit in q̄ erant nonaginta turres Item lucernam ciuitatem quatuor mensibus obsedit Quam cape non valens deum & sanctum Iacobum inuocauit Tunc ceciderunt muri ei? Et est deserta vsq; nunc cum alijs tribus ciuitatibus quas ipse dominus anathematizauit vt oleum Ierico Omnia ydola deleui preter vnum quod vt dicunt saraceni machumet quem ipsi colunt cum viueret in suo nomine fabricarunt & demonum legionem arte magica ibi alligauit que tanta fortitudine illud seruant quoda nullo vnq̄ frangi potuit. Cum enim aliquis christianus ad illud appropinquat statim periclitatur Sed paganus cum orandi causa venerit illesus abit Aus que super illud se derit statim moitur. Est igitur in maris margine lapis altus quantum potest coruus volare sursum infra latus & quadratus supra strictus super quez est ymago illa de auricalco optimo in effigie hominis fusa sup pedes suos erecta faciem habens versus meridiē in manu dextra hñs clauē magnam que cadet de manu eius anno quo rex in Gallia natus fuerit qui totā hispaniā christianā faciet. Mox q̄ viderit clauē lapsam gazis suis in terram positis omnes fugient Ex auro quod reges & principes dabant karolo Similiter quoq; pagani Ipe karolus fecit templum sancto Iacobo Et ornamēta multa. & canonicos instituit Sicut aq; sgrani de illo edificauit. & multas alias ecclias Reuerso karolo paganus Rex affricanus hispaniā sibi subiugauit Christiāos occidit quos karolus i diit cū multis exercitib; & vēit baionā urbē vascoz vbi romaticus moriens cuidā ofanguēo ei? suū equū & cetera sacerdotib; & paupib; distribuēda omisit qm̄ sup se audiuit demōes q̄si rugitus leonū lupoz & vituloz hñtes Raptus p dietas .iiii. ductus ab exercitu karoli ē inuentus karolo in crastinū pugnatōrio cum argolando qui hispaniā reacquisierat in sero parant se milites karoli vt mane sint ad belluz prompti & hastas suas ante tentōria in pratis fixerunt in terra quas mane inuenerunt in corticibus & frondibus decoratas & in terra raradicatas abcidē eas prope terram & de radicib; postea creuit magna silua Flocuz haste floerūt q̄ ipso die cecidēdi

erant ⁊ sanctorum martirum numero inferendi sunt autem
tunc occisa .xl. M. ⁊ dux milo pater Rotholandi ⁊ equus ka/
roli Tunc stetit karolus cum duobus M. ⁊ spata que dicit
gaudiosa multos paganos occidit In sero vtriq; redeunt in
castra Crastino venerunt quatuor nobiles cum quatuor mi/
libus pugnatorum Vnde pagani fugiunt Et karolus in gal/
liam rediit. Postea rediens iterum cum quatuor milibus mi/
litum karolus. Et horum haste floruerunt. Qui leti ⁊ primi
pugnauerunt ⁊ paganos innumerabiles occiderunt ⁊ post
ipsi occisi sunt ⁊ equus karoli. Vbi stans multos occidit do/
nec fugerent pagani Tunc mandauit argolandus karolo bel/
lum Vñ karolus venit cum c. xl. xxx. quatuor milibus Tunc
argolād⁹ ⁊ karo. mlta sil' locuti sunt de cā belli ⁊ fide. inter q;
dicit argoland⁹ pugnem⁹ pro fide Si vincat baptizab⁹. Va/
dunt ergo .xx. christiani contra .xx. paganos ⁊ occidunt eos.
Postea .xl. ⁊ euenit vt prius Postea .c. ⁊ factum est similiter.
Tunc M. sed semper christiani paganos occiderunt Tunc datus
treugis venit argolādus ad karolū baptizādus dicēs karolo
lex tua sanctior ē ⁊ pcepit pagāis vt baptizarenr Illi g'sense/
rūt Tunc argaland⁹ vidit odis ī mensa ⁊ q'suit q; eēt Respō/
dit karol⁹ hos eē epōs. hos mōachos. hos cāonicos. hos pau/
peres q's dicit esse nūcios dei. Cui ille male tractas nuncios
dei propter hoc nolo baptizari. Hic notādū q; g'ue peccatur
fit male tractare paupes propter hoc karol⁹ tāta leticia bap/
tizādoꝝ ē puatus Crastio karo. pugnatur⁹ habuit .c. xxxiiii.
M. argolādōs c. M. Tbi occisus ē argol. ⁊ sua c. M. victores
ī sanguie stabāt vsq; ad bases ciuitatis. Que mox capta ē pa/
ganis oib; occis. Tunc M. xpiani nocte spoliauerūt mortuos
karolo ignorante Qui onustati auro ⁊ argēto cū ad karolū
redire vellēt a pagāis q; fugerāt sunt occisi ⁊ hoc fecit eis aua/
ricia Princeps nauarroꝝ mādat itez karolo bellum. Qui ora/
uit dñm vt oñdat sibi ī illo bello mortuos Crastio armato
exercitu karolus. vidit rubeā crucē ī hūeris moriendoz retro
sup loricas. Quos oēs in oratorio suo retrusit ne occiderentur.
Perado bello ⁊ occisis fere centum M. paganorum karolus
quos in oratorio truserat reperit mortuos videlicet .C. l.

Tunc karolus expugnauit totam patriam nauarroꝝ. Postea dicitur karolo q̄ Rex babilonis miserat contra eum de syria xx. M. curruum ⁊ ipse de genere goliath q̄ vulnerari non poterat nisi in umbilico vi. M. xl. fœcium habuit. Statura eius cubitoꝝum xij. facies eius longa vnus cubiti digiti tribo palmis. Qui omnes contra se missos portauit in ciuitatē otgorum. Primo Raynaldum secundo Constantinum regē roma noꝝū ⁊ aliū comiteꝝ iij. illos ambos simul leuans q̄si pueros dextra ⁊ leua tulit in carcerē ⁊ xx. pugnatoꝝes quarto familie deportauit. Rotholandus vero fixit eū in umbilico. Vnde clamauit. Machmꝝiuua quia moꝝioꝝ. Accurrunt ergo pagani ⁊ portant eum mox in ciuitatē. Et sic xp̄iani cū eis intrauerunt. Et prefatū gygantem occidunt ⁊ ciuitatē capiunt. Rotholandus gyganti predicauit de trinitate querenti. Abraham vidit tres ⁊ c̄. Item in cythara cū sonat tria sunt ars manꝝ ⁊ corda. In amigdalo tria sunt coriū testanucleꝝ. Similiter in sole cursus splendor ⁊ calor. In rota plaustri mediū brachia circulus. In homine corpus aīa umbra. Sic vnum ē tria. Ita ī deo tres persone vnū sunt. Item q̄rit gygas quō potuit virgo parere. R̄ndit rotholandus. Deus qui fabe gurgulioni. Et arbori facit gignere fermes multosq; pisces ex aqua ꝑducit voltures apes serpentes sine masculino semine facit ꝑlem gignere potuit idem deus ⁊ virginem facere parere. De ascensione querēt. Respondit. Rota molendini q̄tum ad ima descenderit de supꝝ tantū ascendit econuerso. auis de monte descendens redit in altum. Sol in oriente surgit ⁊ tendit in occidentem ⁊ iteꝝ redit in orientem. Ita ⁊ xp̄s vnde descendit iterū ascendit. Cui gygas. Modo pugnemus ꝑ fide. Postea dictū ē quomodo exercitus karoli facies equoꝝū liteis operuit ne viderēt laruas hostium ⁊ obstruxerunt aures equoꝝū ne audirent tympana per q̄ prius fugati fuerant quando pagani fecerant singulos viros ante singulos equos incedere laruatos ⁊ tympana ꝑercucientes. Vnde modo victoriam habuerunt. Tunc karolus irrupens vexillum in curru abscondit. Alias enim nunq̄ fugissent sic occidit viij. M. paganōꝝū urbem cepit ⁊ postea in hispania nemo karolū ausus ē impugnare. Postea venit ad sacꝝtū Iacobū ⁊ oīa destructa ibi reedificauit. Statiq; ad honoꝝē sancti Iacobi omēs reges ⁊ principes ꝑsentes ⁊ futuros. episcopo sancti Iacobi obedire. Tunc ego turpinꝝ Remeñ archiscopus sancti Iacobi ecclesiam ⁊ altare cum lx. episcopis. karoli rogatu kal' iunij honorifice dedicaui. Et karolus tūc dedit ecclesie sancti Iacobi in dotem totam galiciam ⁊ hispaniam.

vt quilibet possessore domus annuatim iiii. denarios persolueret & ab omni seruitute regis & principum liberi essent & vt ibi sint concilia & virge episcopales & cœone regales per manus episcopi loci prebeantur & vt beatus Iacobus & Ioh. cū matre peccierint vt vnus sedeat ad dextram alter ad sinistrum xpi. Ioh. in oriente patronus est apud ephesum. Iacobo in occidente. Romā apostolicam sedem petrus habet merito qa ipi erant xpo p̄ ceteris familiares principalis tamē est petrus qa xps eum voluit esse principem apostolorum. Ante fortitudis fuit karolus q̄ quatuor ferraturas equi simul manibz facile extendebat & militem armatū stantē super palmā suā a terra vsqz ad caput suū facile leuabat. Ante largitatis q̄ in quatuor festis curiam p̄cipue habuit in hispania videlicet in natiuitate xpi in pascha & penth. Iacobi per singulas noctes eū custodiebant c. xx. fortes. Prima noctis vigilia xl. ei astiterunt x. ad caput x. ad pedes x. ad dextrā x. ad sinistrā dextra spatā nudam sinistram candelam ardentem habentes hoc mō secūdā vigiliam lx. sic xl. terciam vigiliam fecerunt. Qui plā de virtutibus eius scire voluerit cernat qui modo Rome imperator fuit Ecclesias abbacias instituit. Sepulchrum domini visitauit multorū sanctorū corpora in argento & auro locauit. Quomō lignū crucis secum tulit vnde multas ecclesias dotauit. Cū rediret karolus de hispania adhuc erant duo reges pagani apud cesaream augustam Marsirus & beligandus frater eius a rege babilonie de pside in hispaniā missi qui karolo fide subiacebant. Quibz karolus mandauit vt baptizarent vel tributum sibi mittant. Qui miserūt ei xxx. equos honeratos auro & argento gazisqz hispanis & cccc. equos vino dulcissimo honeratos pugnatoribz ad potandū & M. saracenas feminas formosas nūcio vero karoli. Ganaleoni triginta equos oneratos auro & argento & pallijs dederūt vt pugnatores in mandū eorū traderet. Qd̄ & fecit. Nūcius karolo munera tulit. Sed vinum & mulieres acceperūt pugnatores. Dixitqz rex Marsirus q̄ veniret baptizandus. Cui occurrit ka. cū quinquagintaqz milibz venerūt & pagani & horū viginti milia occiderunt xpiani. Similiter & xpianorū xxx. M. a paganis sunt occisa propter ebetudinem animi & fornicacionem eorum. Ibi occisi sunt omnes pugnatores p̄ter Rotolandū & alios v.

Tunc rotolandus cum .c. viris euasit & occidit marsuz. ipse
 solus quatuor lanceis fixus euasit Tunc marmoreum lapide
 trino ictu in duas partes diuisit a summo vsq; deorsum gla
 dio suo quem voluit frangere quando vidit se moriturus ne
 pagani eundem acciperent cornu suum sufflato fregit & cer
 uicem colli sui lesit socios vocando Cum sufflationem karo
 lus audiuit venire voluit. sed prefatus traditor euz auertit di
 cens cum in venatione esse Adhuc karolus necem & traditi
 onem suorum ignorauit Ad obitum rotholandi venit theo.
 q̄ vidit compunctionem & orationem eius Tribus vicibus car
 nem suam tetigit dicens. Et in carne m. vi. de. sal. m. Similiter
 tetigit & oculos dicens. Quem visurus suz ipse. & ait Me
 mento mei domine quia pro honore tuo exul morior memore
 esto sociorum meorum similiter occisorum pro te Tunc signas
 se cruce ait nunc video quod oculus non vidit. & sic expira
 uit sanctissimus martir rotholandus. Ego turpinus nescies
 rotholandum defunctum ipso die obitus eius missam defun
 ctorum presente karolo celebraui. xvi. kal. iulij & raptus i ex
 tasi audiui choros in celestibus cantantes ignorans quid hoc
 esset Post hoc demones quasi predam ducentes Quibus dixi.
 Quid fertis Responderunt Marsuz ad inferna sicut michael
 rotholandum ad celestia Missa celebrata dixi hoc karolo. cu
 hoc dicerem venit Baldewinus super equum rotholandi dicēs
 Rotho. se dereliquisse in agonia cito exercitus venit ad fun
 sed karolus primus inuenit eum exanimatum brachia super
 pedus posuerat in formam crucis Tunc karolus irruit super
 eum Quis plandum illi? explicet Balsamo mirra & aloe co
 ditus est & cum eo ibi pernoctauit exercitus. xxxviii. annoze
 obiit Craestino armati vadunt ad locum certaminis vbi cuz
 aliquis amicum suum semiuiuū reperit aliquis mortuū oli
 uerium defunctum inueniunt. iiii. palis in terram fixis extēsus
 restibus retortis ligatum a collo vsq; ad vngulas pedum &
 manū excoiatū sagittis lanceis spatibus perforatus Totū nemus
 clamoribus impletur quilibet suū amicum eiulando Tunc ka
 rolus iurauit p̄ omnipotentem q̄ currere non cessaret donec hos
 hostes inueniret & inuenit eos cenantes. iiii. M. que occidit.
 Stetit sol immobilis & prolongata est dies illa spacio trium
 dierum Et inuento traditore Genelano precepit eum karol
 iiii. equis fortissimis totius exercitus alligari & super eos asses
 sores agitates contra. iiii. plagas orbis Et si digna morte in
 terijt discerptus exemplo iude proditoris duodecim Milia
 talentorum auri vestes & cibaria data sunt pro animabo de
 functorum Rotholandus i ecclesia romana sepelitur gladius

eius ad caput suspenditur Omnem terraz circa opidum bla
uieñ. vi. dierum spacio vbi Rotholodus sepultus est cano/
nicis regularibus quos ipse karolus restaurauerat iussit da
ri vt annuatim in aniuersario sancti Rotholadi. xxx. paupes
omnibus necessarijs vestibus induerent cibis reficerent. xxx.
psalteria ⁊ tot missas pro omnium defunctorum animabus oc
cisorum dicerent de reliquo ipsi viuerent. Post hoc karolus
sanctum dyonisiū honorauit omnem franciam ecclesie ei⁹
in p̄dio dedit ⁊ precepit vt omnes franci presentes ⁊ futuri
etiam reges pastori ecclesie obedirent ⁊ quelibet domus an
nuatim. iiii. de. daret ipsi ecclesie ⁊ stans apud corp⁹ beati dy
onisi⁹ orauit pro animabus occisorum in hispania ⁊ p̄ his
qui libenter p̄fatos de. soluerent Nocte proxima regi dormi
enti dyonisius apparuit eumq; excitauit dicens. Qui tuo exē/
plo in hispania occisi sunt vel occidentur omnium delictorū
veniam impetraui Similiter. iiii. de. sui vulneris medicinā im
petraui Hoc karol⁹ dixit omnibus Tūc karolus aquisgrani
mira matris dei operatus est. Vnde prouocati sunt etiam ad
bona facienda multi alij Tunc mihi turpino mōs karoli re
uelata est hoc modo Cum apud viennam die quadam in ex
tasi raptus oracōm vacatē psal. deus in adiutoriiū dicerē de
monum agmina precedebant versus lothoringiam Cum oēs
transissent vidi vnum quasi ethiopen gressu tardo sequentē
Cui dixi Quo itis Respondit aquisgrani tollere animam ka
roli Cui dixi. Adiuro te per christum vt redeas ad me dicens
quid actum sit Tunc parum mōrati redeunt ac prius cōdiati
Dixi ergo ei cui prius dixeram Quid egistis Respondit Ga
lacianus sine capite tot lapides ⁊ ligna ecclesiarum tulit i sta
tera q̄ plus appenderunt eius bona q̄ mala Et ideo animam
eius a nobis abstulit Quo dicto euauit ⁊ ego cognoui illa
bora karo esse defundum Ipse etiam mihi quādo ab inuicē
recessimus me rogante promisit mihi si fiet posset nuncium
mōrtis sue mitteret Similiter ego sibi de mea mōrte promisi.
Vnde egrotans ad mōrtem precepit cuidam militi alumno
suo vt mōrtē ei⁹ mihi nūciaret qd ⁊ fecit Quīto kal. february
obiit domini octingentesimo quarto decimo;

Tempo illo
quo diuine
placuit pie/
tati angloꝝ gentē
de malis suis corrigē
et sue feruitutis offi/
cijs artius astringere
gloriosissimo noꝛma/
noꝝ duci gelberto
eandem patriam del/
bellando subegit et
eius virtute et indu/
stria totius ecclesia/
stice dignitatis ī me/
lius refoꝛmauit cuiꝰ pie intentionis operibus inuidens. Ille
bonoꝝ omnium inimicus dyabolꝰ cum familiarium frau/
dibus cum extraneoꝝ incurſibus multociens conatus est
eius obſistere ſucceſſibus Sed domino protegente et timente
se regem gloriſicante ad nihilum deductus est malignꝰ. Au/
dientes autem angliam ſubiectam eſſe noꝛmannis grauitē ī
dignati ſe ſuo hereditario quaſi iure priuari Arma preparent
clafſem adaptant vt eos adiuuantes adata ſibi diuinitꝰ patria
expellant Hoc comperto rex prudentiſſimus vſinum quen/
dam religioſum abbatē Remenſis cenobij accerſitum in da/
tiam dirigit vt inquiret veritatem huius rei. At ille vt vir ad/
modum ſagacis ingenij ſtrēnue negocium Regis exequitur
Quo fideliter peracto ad angliam cupiens reuerti mare īgre/
ditur Et iam maximam partem maris proſpero curſu tran/
ſierat cum ſubito denſis ſurgentibus vndiqꝰ ventis Hærida
tēpeſtas celū ſmouit et vndas Fatigatis igitur nauis nec vt/
tra obniti valentibus fractis remis funibus ruptis cadentibꝰ
velis Spes oīm ſalutis amittit nihil niſi ſubmerſiōis indiciū
deniqꝰ expectatur Cūqꝰ de ſalute corpꝝ deſperati aīaz curā
ſolūmō. creatōri ſuo inanis clamōribus cōmendarēt Et beatā
dei genitricem miſeroꝝ ſcilicet refugium et deſperantibꝰ ſpez
deuote inclinaret Ecce ſubito ſpiciūt quēdā ruerēde hītudi/
nis viz pōtificiali iſula decoꝝ atū q̄ſi iter vndas ſtātē nauis pxi/
mū q̄ aduocās ad ſe abbatē vſinū hīs verbꝰ cepit ſpellare dic:

lius refoꝛmauit cuiꝰ pie intentionis operibus inuidens. Ille
bonoꝝ omnium inimicus dyabolꝰ cum familiarium frau/
dibus cum extraneoꝝ incurſibus multociens conatus est
eius obſistere ſucceſſibus Sed domino protegente et timente
se regem gloriſicante ad nihilum deductus est malignꝰ. Au/
dientes autem angliam ſubiectam eſſe noꝛmannis grauitē ī
dignati ſe ſuo hereditario quaſi iure priuari Arma preparent
clafſem adaptant vt eos adiuuantes adata ſibi diuinitꝰ patria
expellant Hoc comperto rex prudentiſſimus vſinum quen/
dam religioſum abbatē Remenſis cenobij accerſitum in da/
tiam dirigit vt inquiret veritatem huius rei. At ille vt vir ad/
modum ſagacis ingenij ſtrēnue negocium Regis exequitur
Quo fideliter peracto ad angliam cupiens reuerti mare īgre/
ditur Et iam maximam partem maris proſpero curſu tran/
ſierat cum ſubito denſis ſurgentibus vndiqꝰ ventis Hærida
tēpeſtas celū ſmouit et vndas Fatigatis igitur nauis nec vt/
tra obniti valentibus fractis remis funibus ruptis cadentibꝰ
velis Spes oīm ſalutis amittit nihil niſi ſubmerſiōis indiciū
deniqꝰ expectatur Cūqꝰ de ſalute corpꝝ deſperati aīaz curā
ſolūmō. creatōri ſuo inanis clamōribus cōmendarēt Et beatā
dei genitricem miſeroꝝ ſcilicet refugium et deſperantibꝰ ſpez
deuote inclinaret Ecce ſubito ſpiciūt quēdā ruerēde hītudi/
nis viz pōtificiali iſula decoꝝ atū q̄ſi iter vndas ſtātē nauis pxi/
mū q̄ aduocās ad ſe abbatē vſinū hīs verbꝰ cepit ſpellare dic:

Vis inquit periculum maris euadere Vis in patriam sanus
 redire Cumq; ille cum fletu se id toto corde desiderare id so/
 lum expetere respondit Tunc ille Scias inquit me ad te a do/
 mina mea genitrice dei maria quam tam dulciter reclamasti
 directum Et si didis meis obtemperare volueris sanus cu; co/
 mitibus euades innumeris periculū maris Spondet illico
 se ei in omnibus obtempatum si hoc euaderet periculum. Pro/
 mitte inquit ille deo ⁊ mihi Quia diem conceptionis matris
 christi solemniter ānuatim celebrabis ⁊ celebrandum predi/
 cabis Et ille vt vir prudentissimus ⁊ quis inquit dies mihi
 hoc festo erit celebrandus Sexto ait ydus decembris hoc solē
 nizandum festum tenebis Et quo inquit abbas seruicio vte/
 mur in ecclesiastico officio Omne inquit seruicium quod di/
 citur in eius natiuitate dicetur ⁊ in conceptiōe eius Excepto
 quod nomen natiuitatis mutabitur in nomen conceptionis
 Huius dictis ille disparuit ⁊ citius dicto sedata tempestate ab/
 bas cum suis incolumis concito vento flatu applicuit angli/
 tis litioribus Et que viderat ⁊ audierat quibus potuit notifi/
 cavit Statuitq; in Remēn cenobio idez festum solemniter ce/
 lebrare. ⁊ tēpore quo aduixit deuotis obsequijs deuote cele/
 brauit Et nos ergo fratres dilectissimi si portum salutiferuz
 volumus apprehendere dei genitricis conceptionē congruis
 obsequijs celebremus ⁊ ab eius filio digna mercede remune/
 remur qui cum patre ⁊ sancto spiritu viuit ⁊ regnat.

cognitionis dei ⁊ nihil occurrit quod mi; placeat ⁊ plus

Virgo quedā
 ātyochie fut
 cui; hystoer
 am ponit Ambrosi;
 in hec verba in .ij. li.
 de virgib; āthiochie
 nuper virgo quedā
 fuit fugitās. publici
 visus Sed quo viro
 rum magis vitabat
 oculorum aspect; eo
 incendebat amplius.
 impudicos. Pulchri
 tudo enī audita nec
 visa pl; desideratur
 duobus stimulis cu/
 piditatum amoris ⁊

putatur esse qđ placeat qđ non iudex oculus explorat sed animus amator exoptat. Itaq; virgo sancta dei ne diucius aleretur pociendi spe cupiditatis integritate pudoris p̄fessa sic instruxit imp̄borū facies vt non amaret sed p̄deretur. Ecce persecucio puella fuge nescia c̄te pauida fuge nescia certe pauida ne incideret in insidiatores pudoris animū ad virtutē pauitam religiosa vt mortē non timeret tam pudica vt mortem expectaret. Venit cōrecciónis dies maxima omnium expectacō p̄ducitur puella duplex p̄fessa certamē ⁊ castitatis ⁊ religionis. Sed vbi viderūt constanciam p̄fessionis metu pudoris patā ad cruciatū erubescētē ad aspectus cogitare ceperūt quēadmodū sp̄m castitatis religione tollerēt cū id abstulissent qđ erat amplius etiam id eriperent qđ delinquerēt aut sacrificare virginem aut lupanari p̄stitui iubent. Quomodo deos colūt suos qui sic vindicant quēadmodū ipsi viuūt q̄ ita iudicant. Hic puella nō qui de religione ambigeret sed quo de pudore trepidaret ip̄a secum inquit. Quid agimus hodie aut martir aut virgo altera nobis inuidet cōrona. Sed nec virginis nomē agnoscitur vbi virginitatis autōr negatur. Nam quemadmodum virgo si meretricē colas quēadmodū virgo si adulteriū diligas quemadmodū virgo si amorē petas tollerabilius est mentē virginē q̄ carnē habere. Vtrūq; bonū si liceat si nō liceat saltē non homi caste sed deo simus. Et raab meretrix fuit sed postq̄ deo credidit salutem inuenit. Et iudith se vt adulterō placeret cōnauit que t̄m̄ q̄a hec religione non amorē faciebat nemo eam adulteram iudicabat bene successit exemplum. Nā si illa que se cōmilit religioni. Et pudorem seruauit ⁊ patriā fortassis ⁊ nos seruando religionem seruabimus etiam castitatem. Qđ si iudith pudiciā religioni p̄ferre voluisset perditā patriā etiā pudiciā perdidisset. Itaq; talib; informata exemplis simul aiō tenēs verba dñi q̄bus ait. Quicumq; perdidit aiām suā p̄pter me inuenit eā fleuit ⁊ tacuit ne eā v̄l loquētes adulter audiret nec pudoris elegit iniuriā sed xp̄i recusauit. Extimate vtz adulterare potuerit corp⁹ q̄ nō vocē adulterauit. Itā dudū verecundebar̄ orō mea. Et q̄si adite gestōrū serie criminosa atq; explanare fœmidat. Claudite aures virgines dei ducit puella dei ad lupana. Sed apite aures virgines dei virgo p̄stitui p̄t adulterari n̄ p̄t. Vbicūq; virgo dei ē tēplum dei ē nec lupanaria infamāt castitatē s̄ castitas etiā loci abolet infamiā. Ingens petulanciū cōcursus ad fœnicē discite martiriū miracula sc̄te virḡis discite locorū vocabula claudite it̄ colūba strepūt accipitres fœcis certāt figuli q̄ p̄dā p̄us inuadant.

At illa manibus in celum leuatis quasi ad domū oracōnis ve-
nisset non ad libidinis diuersorū x̄p̄e inquit domuisti tu igit̄
feros leones potes domare ita hominū feras mētes caldeis ro-
rauit ignis iudeis sese vnda suspendi misericordia tua non na-
tura sua susanna ad supplicium genuflexit ⁊ de adulteris trium-
phauit. Aruit dextra que templi tui dona violauit. Nunc tem-
plum ipsum atrectatur tuū ne paciaris incestum sacrilegi q̄
non passus es furtū benedicat ⁊ nunc nomen tuū vt q̄ ad ad-
ulteriū veni virgo discedā. Vix compleuerat oracōnē. Et ecce
vir militis specie terribilis irrupit. Quemadmodū virgo tre-
muit cū populus tremens cecidit. Sed illa non imemor lectio-
nis. Et daniel inquit supplicium suum sane spectaturus adue-
nerat ⁊ quā populus damnauerat vnus ab soluit. Potest ⁊ i
hoc lupi habitu ouis latere habet ⁊ x̄p̄s milites suos qui etiā
legiones habet qui aut fortasse percussor intrauit. Ne verearis
aīa ⁊ tales solent martires facere. O virgo fides tua te salua-
fecit. Cui miles. Queso ne paueas soror frater huc veni salua-
re aīam tuā non perdere. Serua me vt ipsa serueris. q̄si adul-
tressus si vis martir egrediar vestimenta mutemus cōueni-
unt mihi tua ⁊ mea tibi sed vtraq; x̄p̄o tua vestis me verum
militem ⁊ mea te virginem bene tu vestiris ego melius exuae
vt me p̄secutor agnoscat. Sume hītū q̄ abscondat feminā tra-
de q̄ p̄secret martirē induere clamide q̄ occultet mēbra virgīs
seruet pudorē sume pileū q̄ teget crines abscondat ora. Solēt
erubescere q̄ lupanar intuerūt sane cū egressa fueris ne respi-
cias retro memore vxoris loth q̄ naturā suā q̄ ipudicos licet ca-
stis oculis aspexit amisit nec vereare ne q̄d peat sacrificō. Ego
p̄ te hostiā deo reddo tu p̄ me militē x̄p̄o hīs bonā miliciam
castitatis q̄ stipēdijs militat sempiternis loicā iusticie. q̄ sp̄ali
mūmē corp̄ includat scutū fidei q̄ vulnē repellas gālea salu-
tis. Vbi enī p̄sidiū nostre salutis vbi x̄p̄s q̄ viā mulieris capit
vir virgīs x̄p̄s ⁊ inter hec ūba clamidē exuit. Suspedat̄ adhuc
hītū ⁊ p̄secutoris ⁊ adulteri virgo ceruicē clamidez cepit miles
offerre q̄ pompa illa q̄ gracia cū in lupanari de martirio cer-
tarēt addam persone miles ⁊ virgo hec dissimiles in se natu-
ra sed dei miseracōne p̄similes vt cōpleat̄ oraculū tūc lupi ⁊
agni simul pascenē ecce agna ⁊ lupū nō solū simul pascunt̄ s̄
etiā imolant̄. Quid plura mutato habitu euolat puella de la-
queo iam non suis alis vtpote que spiritualib; ferebat̄ ⁊ q̄d
nulla vnq; viderūt secula egreditur de lupanari virgo sed x̄p̄i
At illi q̄ tenebant̄ oculis ⁊ non videbāt corde ceu raptores ad-
agnam lupi vnq; qui erat imodestior introiuit. Sed vbi ausit

oculis rei testimonium quid hec inquit est puella ingressa e vir videtur Ecce non fabulosum illud cerua pro virgine sed quod verum est miles ex virgine At etiam audieram & non credideram quod aquas christus in vnum conuertit Ita mutare cepit & sexus recedamus hinc dum adhuc quod fuimus sumus Nunquid & ipse mutatus sum qui aliud cerno q̄ credo ad lupanar veni cerno vadimoniu & inde mutatus egrediar pudicus exibo qui adulter intraui Iudicio dei quia delibatur tanto corona victori damnatus est pro virgine qui pro virgine comprehensus est Ita non solum virgo de lupanari sed etiam martires exierunt Fertur puella ad locuz supplicij cucurrisse certasse ambo de nece cu ille dicerz ego sum iussus occidi te. absoluit sentētia qua me tenuit At illa clamaret. nō ego te vadem mortis elegi sed pridem pudoris optaui. Si pudor queritur manet sexus si sanguis exposcitur fideiussorem non desidero habeo vnde soluam in me lata est ista sententia que pro me lata est certe si pecunie te fideiussorem dedissem & absente me iudex tuum censum feneratori adiudicasset eadem me sententia conuinceret meo patrimonio soluere tuos nexz si recusarem quis me indignam morte censeret quāto maior est capitis huius vsura morior innocēs ne moriar nocēs nihil medium est hodie aut rea ero sanguinis tui aut martir mei Sed cito redij quis me audeat excludere Si moraz feci quis audeat absolueret plus legibus debeo rea non solum fuge mee s̄ etiam cedis aliene Sufficiunt mēbra morti que nō sufficiebāt viuere Est in virgine vulneri locus qui non erat contumelie Ego obprobrium declinaui non martirium tibi cessi vestem non professionem mutaui Quod si mihi p̄ripis mortem non redemisti me sed circūuenisti Caue queso nō stēnas caue ne contra dicere audeas noli eripere beneficium quod dedisti dū mihi hanc sententiam negas illam restitui supiorem Sentētia enim sententia supiore mutatur Si posterioe me nō te neqz superior tenet possumus vtriqz satisfaccē sentētie si me p̄d patiaris occidi In te habent aliam quam exerceant penam In virgine obnoxius pudorem Itaqz gloriofior eris si videaris de adultera fecisse martirem q̄ de martire adultera reddidisse Quid expectatis duo contenderunt & ambo vicerunt Nec diuisa est corona sed addita Ita sancti martires inuicem sibi beneficia sferentes altera p̄cipiu m̄imonio dedit alter effectū At etiā phoz ginasia damonē & phitiā pictagoreos incolas fecit qz vnz cū essz mōti adiudicat? omēdadoz suoz poposcē

Tyrannus autem a stutissim⁹ q̄s rep̄iri nō posse existimaret
 petiuit vt sp̄sōrē daret q̄ pro se feriret si ipse faceret m̄or̄am.
 Quid de duob⁹ p̄claris nescio vtzq; p̄claruz alter vadem
 m̄ortis inuenit alter se obtulit Itaq; cum reus m̄or̄ā sup̄ litio
 faceret fideiussor sereno vultu m̄ortē non recusauit Cū ducēt
 amic⁹ reuersus ē ceruicē substituit colla subiecit Tūc amira
 tus tyrannus cariorē p̄ his amiciciā q̄ vitā fuisse petiuit vt
 ipse ab ipsis quos clamauerat in amiciciā recipē tanta virt⁹
 esse gratia vt tyrannum inclinaret digna laude h̄ minor̄amen
 tis Nā illis ābo viri hic vna virgo que prima etiā sexū vicerz
 Illi amici isti incogniti Illi tyranno se obtulerunt isti tyrān⁹
 pluribus & etiā crudeliōib⁹ q̄ ille pepercit isti occiderūt. iter
 illos in vno obnoxia necessitas in hijs amboz voluntas li
 bera. Hec quoq; isti prudentior q̄ illi studij finis amicicie
 gr̄a isti corona martirij. Illi n̄ certauerūt hoib⁹ isti deo h̄ ābz.

De sancta Otilia.

Otilia quia
 ceca nata fu
 it pater su⁹
 eā occidere voluit.
 vñ m̄ ei⁹ quondaz
 ancille sue eam alen
 dā ḡmisit. Que pp̄t
 murmur populi iu
 bente m̄re longissi
 me cū puero fugit
 vbi cū ipsa puellaz
 nutiret christ⁹ epis
 copo. Erardo de p̄ti
 bus Bauarie appa
 ruit dicēs Vade ad
 quoddā mōasteriū

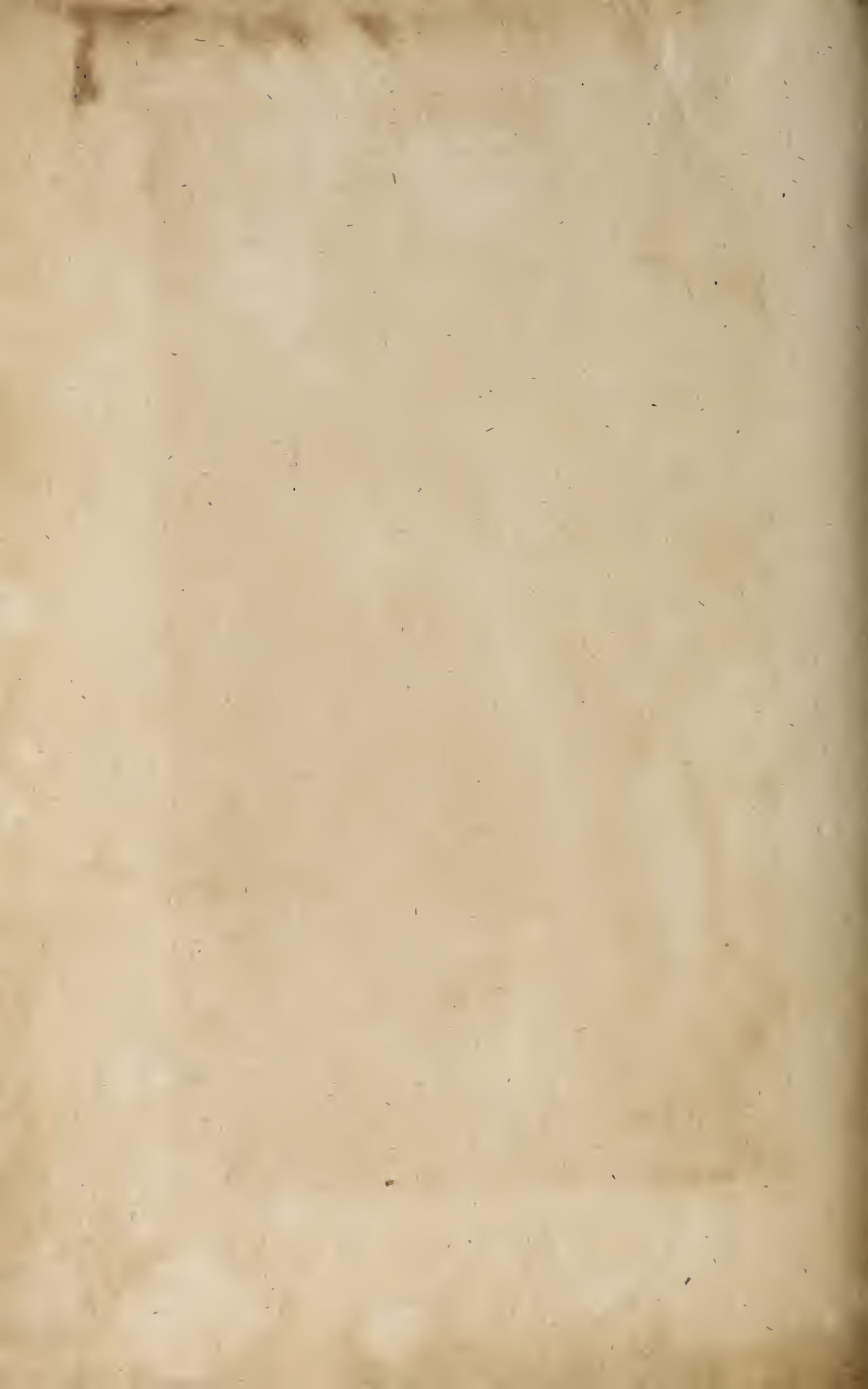
quod dicit̄ palma ibi inuenies puellā a natiuitate cecā quaz
 baptizabis nomen Otilia ipones ei & mox post baptismū vi
 sum recipiet Quo facto. cū diu optie ī religiōe p̄feciss̄ misit
 fratri suo litteras dulcedine plenas vt eā p̄ri reconciliās reuo
 caret. Cui cū pater nō ānumeret fili⁹ incōsul to p̄re p̄ sorore
 misit Vñ pater filiū tantū verberib⁹ castigauit q̄ infirmat⁹
 fuit De qua etiā egritudine obiit Pater vero ex hoc intantuz
 ḡturbat⁹ fuit & ḡpunctus q̄ pro filia sua misit & mōasteriū
 q̄d s̄struxerat filie cū oib⁹ suis app̄dicijs libere donauit post
 hoc itaq; defunctus est Otilia sciens p̄rem suū in purgatozio.

uri in latere montis vbi nunc claustrum est situm tamen et tanta lacrimabiliter orauit quod celum super eam apertum est et lux magna circumfulsit eam et vox dicit ei propter te liberatus est pater tuus Et in choro patriarcharum collocandus ab angelis ducitur Hec beata propter dies festos nihil comedit nisi panem oryzaeum et legumina. Pellis vrsi fuit pro lecto lapis vero pro cussino Quia mons altus vbi cenobium Otilie situm est fecit pauperes querentes elemosinam et peregrinos nimis labore fecit inferius monasterium pro hospitali Qui locus sororibus tamen placuit ut etiam ibi conuentum instituerent In nocte patris et filii et spiritus sancti propria manu tres tylias plantauit que usque nunc valde utiles sunt in calore. Oratio vas omnino vacuum impleuit vino cum quedam soror interdum diuina officia vasa esse vacua Item quia in baptismo visum recepit specialiter beatum Iohannem baptistam venerabat et ei ecclesiam facere cogitauit Quadam etiam nocte se dedit orationi super petram vbi nunc magis crux lignea locatur ob memoriam tanti miraculi ibi Iohannem rogabat ostendere sibi modum edificij quod et fecit Iohannes enim in forma quam christum baptizauit in maxima tamen claritate sibi apparens ecclesie locum longitudinem Et latitudinem ostendit Quod vidit vna soror lucem videlicet sed Iohannem non vidit Cui Otilia inhibuit ne ante ipsius obitum alicui visionem manifestaret In inchoatione claustrum Iohannis boues cum plastro lapidum ceciderunt de monte quem habet in latitudine lxx pedes et illesi obuiant feruis ascendendo itaque onerati Venerant enim huius cum gaudio ipsos occidere ut non essent cibum vermium sed hominum Otilia suam nutricem per prius manibus sepeliuit et post lxxx annos sepulchro aperto dextra mamilla nutricis integre inuenta est qua eam quondam lactauerat et reliquum corpus incineratum Post plima virtutum insignia otilia sciens finem sibi adesse conuocatis ad se sororibus apud sanctum Iohannem predicauit eis Et rogauit eas orare pro se et pro patre suo Post hoc precepit eis ut irent in orationem matris dei marie et legerent psalterium interim dum hec fierent ipsa obiit sola tantusque odor ibi fuit quasi omnes domus plene essent aromatibus Redeuntes sorores cum viderent matrem suam sine eukastaria defunctam adeo instanter orauerunt quod de morte suscitata eis dixit Cur me interrogatis Lucie iuncta fui et illud gaudium habui quod oculis non vidit nec auris audiuit nec in corde hominis ascendit Rponderunt nobis fuisse effusio domini si absque gratia sacra obijisset Tunc otilia calicem allatum in quo erat corpus et sanguis christi propriis manibus strettauit et gratificauit Ob hoc idem calix usque modo suauis odor vero per dies viii durauit martiri lucie idem iuncta fuit quasi otilia duobus modis martir fuit et canis maceratione.

Hystoria lombardica sanctorum finit feliciter.

Can 1306

1306

